اردو - سنڌي لغت

بسعي و اهتمام

وزارت تعليم حڪومت پاڪستان ۽ سنڌ يونيورسٽي

زير نگراني

ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ

-

مرتبه

ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ

صدر شعبهٔ تعليم، سنڌ يونيورسٽي

۽

ڊاڪٽر غلام مصطفيٰ خان

صدر شعبهٔ اردو، سنڌ يونيورسٽي

•

شايع ڪندڙ

سنڌ يونيورسٽي

حيدرآباد سنڌ

پاڪستان

١٩٦٠ع

باسمه تعالیٰ

مهاڳ

۱۹۵۴-۵۳ع ۾ پاڪستان سرڪار جي تعليمي وزارت، هڪ 'سنڌي-اُردو لغت'، هڪ 'اُردو- سنڌي لغت' ۽ شاهه عبداللطيف رحه جي ڪلام جي اردو ترجمي جي تياري ۽ اشاعت لاءِ سنڌ يونيورسٽيءَ کي لکيو ۽ ان سلسلي ۾ "اردو ترقياتي تجويز" فنڊ مان مدد ڏيڻي ڪئي. سابق فاضل وائيس چانسيلر علامه آءِ- آءِ- قاضي صاحب، اها آڇ فوراً قبول ڪئي، جو سندن خيال موجب هيءَ تجويز سنڌي ۽ اردو ڳالهائيندڙن جي باهمي اتفاق ۽ اتحاد جو هڪ مؤثر ذريعو هئي. ان کان اڳ، انهيءَ خيال سان ميٽرڪ جو هڪ گڏيل سنڌي- اُردو نصاب پڻ مرتّب ڪيو ويو هو.

مٿين ٻنهي لغتن کي معياري ۽ جامع بنائڻ لاءِ شروع ۾ هڪ تفصيلي خاڪو تيار ڪيو ويو هو، پر جيئن ته سرمايو محدود هو ۽ ڪم کي پڻ ٻن سالن جي عرصي ۾ پورو ڪرڻو هو، تنهنڪري حالتن مطابق هڪ ٻيو خاڪو بنايو ويو جنهن موجب هر هڪ لغت ۾ ۵۰۰ صفحن جي گنجائش رکي ويئي.

۱۹۵۵-۵۴ع ۾ هن تجويز کي عمل ۾ آڻڻ لاءِ آخرين طور منظوري ملي، جنهن موجب هڪ مرڪزي آفيس قائم ڪئي ويئي ۽ ڪارڪن مقرر ڪيا. مسلسل ڪوشش سان ٻنهي لغتن جو بنيادي ڪم رٿيل تجويز موجب ٻن سالن جي عرصي ۾ مڪمل ڪيو ويو: 'سنڌي- اردو لغت' جو مسوده ۱۹۵۶-۵۵ع ۾ ۽ 'اردو - سنڌي لغت' جو مسوده ۱۹۵۷-۵۶ع ۾ تيار ٿيو.

جڏهن ٻنهي لغتن جي تدوين جو ڪم شروع ٿيو تڏهن محسوس ڪيو ويو ته جيڪڏهن هرهڪ لغت کي پنج سؤ صفحن تائين محدود ڪيو ويندو ته نسبتاً ٿورا لفظ ۽ محاورا شامل ڪري سگهبا، جنهنڪري انهن لغتن جي افاديت تي اثر پوندو. انهيءَ ڪري، لغتن کي قدري جامع بنائڻ خاطر مکيه لفظن ۽ محاورن کي شامل ڪرڻ ضروري سمجهيو ويو، انهيءَ لاءِ ته مٿاهين طبقي جي طالب علمن جي گهرجن سان گڏ عام علمي ضرورتن کي پڻ پورو ڪري سگهن. اهوئي سبب آهي جو هن کان اڳ شايع ٿيل 'سنڌي- اردو لغت' ۸۶۶ صفحن ۾ سمايل آهي، جنهن ۾ ۲۳۶۷۵ لفظ ۽ محاورا

شامل آهن ۽ هيءُ لغت ٥٨٩ صفحن تي پکڙيل آهي ۽ منجهس ١٩٦٦٠ لفظ ۽ محاورا شامل آهن .

پهرين 'سنڌي - اردو لغت' وانگر هن لغت ۾ به اهڙا عربي ۽ فارسي لفظ شامل نه ڪيا ويا آهن، جي هوبهو پنهنجي اصلوڪيءَ صورت ۾ اردو توڙي سنڌيءَ ۾ استعمال ٿين ٿا . ساڳيءَ طرح اهڙا خاص اردو لفظ ۽ محاورا به ڇڏي ڏنا ويا آهن ، ڄڻ جي عام مطالعي يا گفتگو ۾ ضرورت نه ٿي ٿئي . اهڙيءَ طرح ، هن لغت ۾ جامعيت سان گڏ افاديت جو خاص لحاظ رکيو ويو آهي؛ البته سرمايي ۽ وقت جي ڪمي سببان لفظن جي اصليت ۽ اشتقاق بابت تحقيق کي توڙ تائين نه پهچايو ويو آهي .

هن لغت جي تياريءَ ۾ ، لفظن ، محاورن ۽ معنائن لاءِ " فرهنگ آصفيه " ۽ "جامع اللغات" بنيادي قرار ڏنيون ويون آهن، جيتوڻيڪ جان . ٽي . پليٽس (John. T. Platts) جي " هندوستاني - انگلش ڊڪشنري " مان پڻ گهڻي مدد ورتي ويئي آهي . ڊاڪٽر عبدالحق جي " انگلش - اردو ڊڪشنري " کي پڻ مدد طور استعمال ڪيو ويو آهي .

جملي شامل ڪيل لفظ جدا جدا اکرن هيٺ، اردو " الف - بي" موجب ترتيب ڏيئي رکيا ويا آهن . اردو " الف - بي " جي هجائي ترتيب جي تختي لغت جي منڍ ۾ ڏني ويئي آهي ، جنهن ۾ اردو حرفن جا مترادف سنڌي حرف پڻ ڏنا ويا آهن .

لفظن جي سڃاڻپ ۽ معنيٰ جي سمجهاڻيءَ لاءِ هيٺين اصولن تي قائم ڪئي ويئي آهي :

(١) هر اصولي لفظ جي آڏو گول ٿُلهي ٻُڙي (●) جو نشان ڏنو ويو آهي ، ۽ اصولي لفظ مان نهيل ٻين لفظن ۽ اصطلاحن جي اڳيان ننڍي ٿلهي ليڪ (▬) جو نشان ڏنو ويو آهي .

(٢) هر لفظ جي صحيح اُچار کي زبرن زيرن ذريعي نروار ڪيو ويو آهي . اسم جي حالت ۾ ، هر لفظ واحد توڙي جمع جي صورت ۾ لکيو ويو آهي ۽ (ج)جي نشاني ذريعي کي واحد کان جدا ڪيو ويو آهي .

(٣) لفظ جي صورتخطي ۽ سڃاڻپ جي خاتمي تي تشريحي نشاني (:) رکي ويئي آهي ، جنهن بعد لفظ جي سمجهاڻي شروع ٿئي ٿي .

(٤) معنيٰ ڏيڻ کان اڳ اردو ۾ لفظ جي نحوي صورت نروار ڪئي ويئي آهي . جنهن لاءِ هيٺيون پڙهڻيون استعمال ڪيون ويون آهن:

(۱) ذ = اسم ، مذکر
(۲) ث = اسم، مونث
(۳) ضمير
(۴) صفت
(۵) عدد
(۶) تابع فعل = ظرف
(۷) متعدی = فعل متعدی
(۸) متعدی المتعدی = متعدي بالواسطه
(۹) لازم = فعل لازمي
(۱۰) حرف جار = حرف جر
(۱۱) حرف نفی = ظرف انڪاري
(۱۲) ندا = حرف ندا

جيڪڏهن ڪنهن لفظ جون هڪ کان وڌيڪ معنائون آهن، جن موجب ان جون نحوي حالتون پڻ جدا جدا آهن ، ته هر معنيٰ کان اول ڏنگين ۾ نحوي حالت کي مٿين نشانين موجب نروار ڪيو ويو آهي . اسم مذڪر جي حالت ۾ معنيٰ جي وضاحت کان پوءِ مونث (واحد توڙي جمع) ڏنو ويو آهي.

(۵) لفظ جي نحوي صورت نروار ڪرڻ بعد چورس ڏنگين ۾ اصل ٻوليءَ مان ان جي اشتقاق ڏانهن اشارو ڪيو ويو آهي . انهن ٻولين لاءِ هيٺيون نشانيون قائم ڪيون ويون آهن :

هہ . (هندي) ؛ ع. (عربي) ؛ ف . (فارسي) ؛
انگ . (انگريزي) ؛ اردو ؛ پرتگالی ؛ ترکی .

(۶) لفظ جي اصليت ۽ اشتقاق بعد معنيٰ ڏني ويئي آهي . هر هڪ معنيٰ کي پوريءَ طرح سمجهائڻ لاءِ ان جا ٻه يا ٽي کان وڌيڪ هم معنيٰ لفظ ڏنا ويا آهن ، جن جي وچ ۾ ننڍي سنهي ليڪ (—) ڏني ويئي آهي . جيڪڏهن ڪنهن لفظ جون هڪ کان وڌيڪ معنائون آهن ته هر هڪ معنيٰ کي دم جي نشانيءَ (.) ذريعي ٻيءَ معنيٰ کان جدا ڪيو ويو آهي .

جيئن ته هيءَ لغت هڪ سال، جي قليل عرصي ۾ تيار ڪئي ويئي آهي، تنهنڪري اوڻاين کان خالي نہ آهي . جس جڳائي انهن مڙني ڪارڪنن کي جن هن لغت کي زياده ۾ زياده مفيد بنائڻ ۾ مدد ڪئي آهي . محترم سيد حسام الدين شاهہ ، هن لغت جي مسودي کي پهريائين ڏنو ۽ مفيد مشورا ڏنا. محترم ڊاڪٽر غلام مصطفيٰ خان، اردو لفظن جي انتخاب ۽ انهن جي صحيح صورتخطي قائم ڪرڻ جي ذميواري ڪنئي . آفيس جي ڪارڪنن مان خاص طرح محترم محمد اسماعيل شيخ ۽ سند س ساٿين جون خدمتون قابل تعريف آهن . مسٽر ممتاز مرزا پروف پڙهيا . مسٽر اعجاز محمد صديقي ، مئنيجر سنڌ يونيورسٽي پريس ، لغت جي صاف ۽ سهڻي ڇپائيءَ ۾ خاطر خواه مدد ڪئي .

آخر ۾ سنڌ يونيورسٽيءَ جي فاضل وائيس چانسيلر ڊاڪٽر محمد رضي الدين صديقي صاحب کي شڪريو ڄڻائي جنهن صاحب هن علمي ڪم جي تڪميل لاءِ گهربل ضرورتون پوريون ڪيون ۽ هر طرح سان همت افزائي ڪئي.

خادم العلم
نبي بخش

سنڌ يونيورسٽي
١- آگسٽ ١٩٦٠ع

اردو - سنڌي الف - بي

اردو	سنڌي	صفحو
ا	ا	۱
ب	ب	٦۵
پ	پ	۱۲۸
ت	ت	۱٦۷
ٹ	ٽ	۱۸۵
ث	ث	۱۹۸
ج	ج	۱۹۸
چ	چ	۲۱۷
ح	ح	۲۵۲
خ	خ	۲۵۳
د	د	۲۵٦
ڈ	ڊ	۲۸۸
ذ	ذ	۳۰۰
ر	ر	۳۰۰
ڑ	ڙ	۳۱۸
ز	ز	۳۱۸
س	س	۳۲۴
ش	ش	۳۵۱
ص	ص	۳۵۷
ض	ض	۳۵۹
ط	ط	۳٦۰
ظ	ظ	۳٦۳
ع	ع	۳٦۳
غ	غ	۳٦٦

الف

ا : ذ [ع . ف] اردو ، سنڌي ، عربي ۽ فارسي ٻولين جي "الف - ب" جو پهريون اکر. وڌاءُ ظاهر ڪندڙ "ماراماري دوڙادوڙ ، وغيره". امر جي پڇاڙيءَ ۾ اچي حاصل مصدر ٺاهيندڙ "رَڱَڙُ > رَڱَڙا". اسم تصغير لاءِ ڪم ايندڙ "ٽِنٽو > ٽنٽوا". عموماً مذڪر واحد جي آخر ۾ ڪم ايندڙ اکر. فعل لازم جي وچ ۾ اچي ان کي متعدي ۾ تبديل ڪندڙ "ڪَرنا > ڪَرانا". عدد قطاري ٺاهڻ لاءِ عددن جي آخر ۾ ايندڙ "پهلا، دوسرا وغيره". فارسيءَ ۾ زائد طور ڪم ايندڙ "پيرهَن > پيراهَن ، گَر > آگر".

● آ : ذ [هہ. آنا > آ] آچُ ! - آءُ ! - (فعل) اچڻ.

- آ بهڙنا : اچي ملڻ - اچي گڏجڻ. اچي ڪنڌجڻ (هٿين پوڻ).

- آ پڙنا : اچي پوڻ - اچي ڪِرڻ (مصيبت). مٿان پوڻ (ذمہ داري ، آزار وغيره). ڪڙڪڻ. نازل ٿيڻ (مصيبت).

- آ پڪڙنا : اچي جهلڻ - اچي پڪڙڻ. اچي پهچڻ.

- آ جانا : اچي وڃڻ - پهچي وڃڻ - ظاهر ٿيڻ. ڏِسجي وڃڻ (هيٺ). پُور جي وڃڻ.

- آ چُڪنا : (طنزيہ) نہ اچڻ - رَسي نہ سگهڻ.

- آ دَبڪنا : اچي لِڪڻ. چُپ ٿي ويٺي رهڻ.

- آ دَبوچنا : اچي جهلڻ. اوچتو پڪڙڻ. سوڙهو گهيرڻ.

- آ دهمڪنا : اچي ڌهڪو ڪرڻ - اچي ٺڪاءُ ڪرڻ. اچي سهڙڻ.

- آ ڏَٽنا : اچي ٻيهڻ - اچي لڳڻ (ڪم کي). جُنبي وڃڻ (ڪاڏي کي).

- آ رونڌهنا : اچي گهيرڻ. اچي سوڙهو ڪرڻ. اچي پُرزڻ.

- آ رَهنا : اچي رهڻ. ڪِري پوڻ - ڍَهي پوڻ. هڪدم مٿان ڍَهڻُ.

- آ ليپٽنا : اچي چنبڙڻ - اچي ڀاڪر پائڻ. ويڙهجي وڃڻ (بدن کي).

- آ لگنا : اچي لڳڻ. اچي رسڻ - ويجهو ٿيڻ. ٽڪرجڻ. اچي لڳڻ (ڌَڪُ).

- آ ليِنا : آچي وٺڻ - اچي جهلڻ. اچي رَسڻ. پڪڙڻ - گرفتار ڪرڻ.

● آبُ : ذ[ف] پاڻي. عرق. شوروو. رَسُ (ميوي جو) - ڀڳهر. لُڙڪ - ڳوڙها. مينهن - برسات. چمڪو. تيزي (هٿيار جي) - ڌارَ. شان - مان. تازگي. طراوت.

- آب آب هونا : شرم کان پاڻي پاڻي ٿيڻ. ڀڳهر ۾ شل ٿيڻ. رڄي وڃڻ.

- آب اُترنا : پاڻي لهي وڃڻ. ڪنهن هٿيار جي تيزي ختم ٿيڻ.

- آب بگڙنا : ڪنهن اوزار جو چمڪو گهٽ ٿي لهي وڃڻ. ڌارَ مُنڊي ٿيڻ.

- آبپاشي ۽ آبپاشيان : ث. ريجُ. ڇنڪار

(پاڻيءَ جي)

- آب چڑھانا، دینا : پاڻي چاڙهڻ (اوزار وغيره تي). صيقل ڪرڻ .

- آبِ دَست کَرنا : طهارت ڪرڻ - مَسح ڪرڻ . وضو ڪرڻ .

- آب ہونا : پاڻي ٿيڻ . پڱرو ٿيڻ .

● آبرُو : ث . مُنهن جي رونق . عزت - مان . پَتِ - ساک - اعتبار. نيڪنامي - شُهرت .

- آبرو پانا : عزت حاصل ڪرڻ. نيڪنامي حاصل ڪرڻ .

- آبرو پَر پانی پھِرنا : عزت تي پاڻي ڦرڻ . بدنامي ٿيڻ . ڪارِپت وڃڻ .

- آبرو دینا : آبرو ڏيڻ . مان ڏيڻ . (طنزيہ) بي عزتي ڪرڻ.

- آبرو رَکھنا : آبرو رکڻ - مان ڏيڻ. عزت بچائڻ . ڪارِپت رکڻ .

- آبرو کا لاگُو ہونا : ڪنهن جي عزت جي پٺيان هٿ ڌوئي پوڻ .

- آبرو کو ڈَرنا : پنهنجي عزت کان ڊڄڻ . عزت وڃڻ جي ڊپ کان ڪو بہ جَڏو ڪم نہ ڪرڻ .

- آبرو کے در پے ہونا : عزت جي پٺيان پوڻ - ڪنهن جي عزت جي پٺيان هٿ ڌوئي پوڻ.

- آبرو لینا : عزت وٺڻ - آبرو لاهڻ. لَڄ لُٽڻ .

- آبرو میں بٹّا لگانا: عزت ۾ خلل وجهڻ - بدنام ڪرڻ. ساک وڃائڻ .

- آب شور : ذ. کارو پاڻي. (مجازاً) اندمان بيٽ (جتي جنم ٽيپ جا قيدي ويندا هئا).

- آب نَے : ث. گوءِ (چلم يا حقي جي).

- آب و دانہ : ذ. آبداڻو- داڻو پاڻي.

- آب و دانہ اُٹھ جانا : داڻو پاڻي کڄي وڃڻ- حياتي پوري ٿيڻ.

- آب و ھَوا بِگَڑ جانا : آبهوا (موسم) خراب ٿيڻ (جنهن مان اڪثر بيماري پيدا ٿئي ٿي).

- آب و هوا کا راس، راست آنا: آبهوا پاڻ ۾ پوڻ .

- آبی : صفت. پاڻيءَ جو- پاڻي ۾ رهندڙ(ساهوارو). پاڻياٺو. ربج آبل (زمين). (ذ) هلڪو نيرو رنگ.

- آبی روٹی : ث. هڪ قسم جي ماني (جا آٽڻ بدران پاڻيءَ جي هٿ سان وڌائبي ۽ پچائبي آهي).

- آبی گھوڑا : ذ. هڪ قسم جو جانور- دريائي گھوڙو . ساموندي گھوڙو.

● آباد : صفت [ف] سر سبز - سائو. پوکيل (زمين). وسيل (شهر).

● آبلہ ج آبلے : ذ [ف] ڇالٽو - ڦلٽو. ماتا جو داڻو.

● آبنائے : ذ [ف] گچي سمنڊ .

● آپ : ضمير [ھ] حاضر، متڪلم ۽ غائب ٽنهي لاءِ استعمال ٿيندڙ لفظ. پاڻ- خود. حاضر ۽ غائب واسطي عزت وارو لفظ. اوهان- توهان.

- آپ آپ کَرنا : عزت سان ڳالهائڻ . خوشامد ڪرڻ - سائين سائين ڪرڻ .

- آپ بیتی ج آپ بیتیاں : ث. آتم ڪهاڻي- پنهنجي حياتيءَ جوبيان- پنهنجي سوانح عُمري.

- آپ رُوپ : ذ. پنهنجي شڪل . پنهنجو ڏاهہ ڏوهہ . ظاهري ڏيک . خدا ۽ خدا جو نور. (صفت) عجيب - لاثاني . پنهنجو مٺ پاڻ . پنهنجو پاڻ- پاڻ خود .

- آپ سے : تابع فعل. پنهنجو پاڻ - پاڻ کي . ڪنهن جي چوڻ کانسواءِ - پاڻيهي .

- آپ سے آپ : تابع فعل . خود بخود - پنهنجو پاڻ - پاڻمرادو. بي سبب - خواه مخواه .

— آپ سے آنا : پنهنجو پاڻ اچڻ - خود بخود اچڻ - پاڻيهي اچڻ .

— آپ سے جانا : پنهنجي پاڻيءَ کان نکرڻ - هوش مان نکرڻ . پاڻيهي وڃڻ (بنا سڏڻ جي).

— آپ سے گذر جانا : بي خود ٿي وڃڻ - ساڻيهي کان نکري وڃڻ . مغرور ٿيڻ .

— آپ کاج : ذ. پنهنجو ڪم - ذاتي ڪم.

— آپ کاری : ذ. فائديمند . مدد گار - حامي.

— آپ کو : تابع فعل. توهان کي - اوهان کي . خود کي - پاڻ کي .

— آپ کو بھولنا : پاڻ کي وسارڻ . مغرور ٿيڻ.

— آپ کو کھینچنا : پاڻ پڏائڻ . وڏائو ڪرڻ . هٺ ڪرڻ .

— آپ ھی (آپ) : تابع فعل . پنهنجي سِر. پاڻهي - خود بخود . هرو پرو - بي سبب .

— آپ ھی آپ باتیں کرنا : پاڻمرادو ڳالهيون ڪرڻ . و ڦلڻ .

— آپ ھی آپ جلنا : اندر ئي اندر ۾ جهرڻ . حسد ڪرڻ - سڙڻ

● آپا : ذ [ھ] پاڻپڻو - خودي - انانيت. هٺ - فخر.

— آپا آپی دھاپی : ث نفسا نفسي - واويلا . خود غرضي .

— آپا بسرانا : پاڻ وسارڻ - هستي مارڻ - نفس کي مارڻ .

— آپا تجنا : پاڻ مارڻ - نفس مارڻ. خود مطلبي ڇڏڻ . خود ڪشي ڪرڻ . پاڻ کي قربان ڪرڻ. دنيا کي ترڪ ڪرڻ . بي پرواه ٿيڻ .

— آپا سنبھالنا: پاڻ سنڀالڻ - هوشيار ٿيڻ - خبردار ٿيڻ . پاڻ تي قبضو رکڻ .

— آپے سے باھر ھونا ، نکلنا : آپي مان نڪرڻ - جوش ۾ پرجي وڃڻ - هوش کان نکرڻ (ڪاوڙ ۾). ڪپڙن ۾ نه ماپڻ (خوشي کان). بيقرار ٿيڻ.

— آپے میں آنا : هوش ۾ اچڻ (نشي لهڻ بعد) - نشا ٽٽڻ . ڪاوڙ لهڻ - ڍڏو ٿيڻ . ٽڪ پڇڻ - سامت ۾ آچڻ .

● آپا یا آپائس : ث [ھ] وڏي ڀيڻ - آدي .

● آپدا یا آپدائیں : ث [ھ] مصيبت - تڪليف - ڏاڏڀو . آفت . مشڪلات .

● آپس : صفت [ھ] پاڻ ۾ - هڪ ٻئي ۾. (ث) عزازت - مائٽي . برادري .

— آپس داری : ث پنهنجائيت - مائٽي - عزازت. انگ لاڳاپو.

— آپس کی پھوٹ : ث. پنهنجائي ۾ جهڳڙو - عزازت ۾ نفاق .

— آپس میں : تابع فعل. پاڻ ۾ - هڪ ٻئي ۾ . هڪ ٻئي سان.

— آپس میں رھنا : پاڻ ۾ صلح سانت سان رهڻ - سلوڪ سان رهڻ .

— آپس میں گرہ پڑنا : پاڻ ۾ نااتفاقي ٿيڻ - پنهنجائي ۾ دشمني ٿيڻ. پاڻ ۾ تڪرار ٿيڻ .

● آتا یا آتے : صفت [ھ] اچڻ وارو- ايندڙ. (ذ) قرض - لهڻو. بقايا - رهت.

— آنا جانا : ذ. اچڻو وڃڻو - ايندڙ ويندڙ. مسافر - واٽهڙو. لَهه وچڙ (ڪم سان). هنرمندي .

— آتے آتے : تابع فعل. ايندي ايندي - هلندي هلندي . آهستي آهستي .

— آتے آتے پھر جانا : ايندي ايندي واپس وڃڻ - اچڻ جو ارادو ڪري وري ويهي رهڻ.

— آتے جاتے : ذ. ايندڙ ويندڙ. مسافر - واٽهڙو (تابع فعل) ايندي ويندي.

● آتسو یا آتسوئیں : ث [ف] عورتن کی

سيکاريندڙ يا پڙهائيندڙ عورت - مُعلمہ .

● آتی پاتی ۓ آتی پاتیان : ث. ٻاراڻي راند جو هڪ قسم (جنهن ۾ هڪ ٻار کي ٻن آڱرن لاءِ موکلي ٻيا ٻار لکي ويندا آهن ، موٽي اچڻ تي آهو ٻار جنهن کي هٿ لائي سو ٻيَن کڻڻ وڃي). آ کپُوت - لِڪ لِڪوتي راند .

● آٹا : ذ [هہ] اٽو. چُورو - ٻُورو . (صفت) سنهو پِٺل .

▬ آٹا کَرنا : اٽو ڪرڻ - پيهي چٽڻ .

▬ آٹا گِيلا هونا : اٽو مُردار ٿيڻ . مصيبت ۾ ڦاسڻ . ٽوٽ پوڻ - نقصان ٿيڻ .

▬ آٹا ماٹی هونا : پيسجي وڃڻ . تباهہ ٿيڻ - برباد ٿيڻ .

▬ آٹے دال کا بهاؤ معلوم هونا : خبر پوڻ - اکيون پٽجن. دنيا جي لاهين چاڙهين جو پتو پوڻ. سيکت اچڻ . تڪليف جو احساس ٿيڻ .

▬ آٹے میں نمک : محاوره. اٽي ۾ لُوڻ - تمام ٿورو .

● آٹهہ : عدد [هہ] هڪ عدد - اٺ (٨). ڪوڏين راند ۾ چئن ، اٺن ، ٻارهن يا سورهن ڪوڏين جي اونڌي ٿيڻ واري حالت. چوپڙ راند ۾ ڏارن جو هڪ داءُ (جنهن ۾ هڪڙي ڏاري جا پنج، ٻئي جا ٻہ ۽ ٽئين جو هڪ داڻو پوي).

▬ آٹهہ آٹهارہ : صفت . پريشان - اَبتر - در بدر. هيٺ مٿي - ڳَڙ ٻڙ - ڊانوان ڊول .

▬ آٹهہ آٹهہ آنسُو رونا : زارزار روئڻ - هنجهون هارڻ .

▬ آٹهہ پَہر : زمان. اٺئي پهر - رات ڏينهن - سدائين . هروقت .

▬ آٹهہ پَہر سُولی پر هونا : هميشه سُورن ۾ هجڻ. رات ڏينهن مصيبت جي منهن ۾ هجڻ .

▬ آٹهہ پَہری : ذ. ٻنيءَ جو واهِپي ڏَل وصول ڪندڙ .

▬ آٹهوان : صفت. اٺون (حصو). سلسلي ۾ اٺون.

▬ آٹهوں پَہر : صفت. اٺئي پَهر - رات ڏينهن.

▬ آٹهوں گانٹهہ کُمیت هونا : تمام چالاڪ هجڻ. آزمودگار هئڻ. ڏاڍو بدمعاش هجڻ .

● آثار : ذ [ع. اثر ۓ آثار] نشانَ - اَهڃاڻَ . پيرا . حديثون . اصليت - بنياد .

▬ آثار بَندهہ جانا : نشانيون ظاهر ٿيڻ - اَهڃاڻ پڌرا ٿيڻ .

● آج : تابع فعل [هہ] آج . هينئر - هاڻي . اڄوڪو زمانو. هن وقت ۾ .

▬ آج کَل : تابع فعل. اڄڪلهہ . هلندڙ زماني ۾. هِڪ ٻن ڏينهن ۾ .

▬ آج کَل بَتانا : اڄ سڀاڻي ڪرڻ - ٽارڻ .

● آچار : ذ [هہ] آچارُ - سانڌاڻو - ڏسو "آچار" .

▬ آچار کَرنا، نِکالنا : تمام گهڻو مارڻ - مار ي مار ي ڪچونٻر ڪڍڻ .

● آختہ : ذ [ف] ڪُٽيل (ڏڳو) - خَصِي .

● آخِر : ث [ع] پڇاڙي - حد - پُڇاڙي. (ظرف) نيٺ .

▬ آخر کو : تابع فعل . آخر ڪار - نيٺ - پڇاڙيءَ جو.

● آخور ۓ آخوریں : ث [ف] آهه حوضي جنهن ۾ چوپائي مال کي گاهہ کارائجي يا پاڻي پيارجي - آهورو. مال جو اوباريل گاهہ - اولڙُ . (صفت) نِڪمو - خراب - بيڪار.

▬ آخور کی بهَرتی : محاوره. بيڪار شيون . بيڪار مضمونن جي ڀرتي. گندڪچرو. معمولي شيءِ .

● آداب : ذ [ع. ادب ۓ آداب] تعظيم مان سلام . اخلاق - فضيلت . شڪريو - مهرباني . گهڻو

کري خطن ۾ "السلام عليکم" بدران ھي لفظ
عزت طور لکندا آھن . سنجيدگي - گنڀيرتا.
ـ آداب بجا لانا : سلام ڪرڻ (عزت ۽ نئڙت
سان) . مڃڻ - قبول ڪرڻ .
ـ آداب سيکھانا: ادب سيکارڻ - فضيلت سيکارڻ.
ـ آداب عرض کرنا : نئڙت سان سلام ڪرڻ
وقت "آدابِ عرض" چوڻ .
● آدمی ج آدمی : ذ [ع] ماڻھو- بشر. مڙس-
خاوند . ڇڙو- شخص . قاصد. نوڪر. (صفت)
لائق (انسان) .
ـ آدمیّت آٹھہ جانا : ماڻھپو نکري وڃڻ-
انسانيت نکري وڃڻ . بي فضيلت ٿيڻ .
ـ آدمیّت پکڑنا : چڱيون عادتون سکڻ -
شرافت سکڻ - تهذيب سکڻ.
ـ آدمی کی شکل بننا : ماڻھو ٿيڻ - انسانن
جي قطار ۾ اچڻ .
● آدھہ : صفت [ھ] آڌ - نيصف .
ـ آدھہ پاؤ : ذ. آڌ پاءُ .
ـ آدھہ سیر آٹے کے ستر ھو جانا : پيٽ گذر
جھڙي نوڪري ميلي وڃڻ - ڪنھن نہ ڪنھن
روزگار سان لڳي وڃڻ .
ـ آدھہ کچرا: صفت. آڌ ڪچو آڌ پڪو (ميوو
يا آناج) .
ـ آدھم ساجھا: ذ. ڀاڱن جي ھڪ راند (جنھن
۾ ڪاڏي جي شيء آڌو آڌ ڪري ڪائين)- آڌ
وٺان (راند) .
ـ آدھوں آدھہ : صفت. آڌو آڌ - ڀورو آڌ .
● آدھا : صفت [ھ] آڌ. اڀرو- ھيٺو (جسم).
ـ آدھا آدھا ھونا : آڌو آڌ ٿيڻ. شرم ۾ پاڻي
پاڻي ٿيڻ . افسوس ڪرڻ - ارمان ڪرڻ .
ـ آدھا تیہا : صفت . آڌ يا ٽيون حصو . ٿورو-
ٿورڙو. حصو - ٻھرو.
ـ آدھا رہ جانا : آڌ وڃي رھڻ . ڳري وڃڻ
(جسم ۾). تمام اڀرو ٿي وڃڻ .
ـ آدھا کر دینا : آڌو آڌ ڪري ڇڏڻ- ٻہ
ٽڪر ڪري ڇڏڻ . بيماريءَ جو جسم کي ڏٻرو
ڪري ڇڏڻ .
ـ آدھا ساجھا : ذ. آڌ ڀائيواري . آڌ حصو-
آڌو آڌ .
ـ آدھا سیس : ذ. آڌ مٿي جو سور.
ـ آدھا نام لینا : حقارت يا محبت وچان ڪنھن
جو اڌ نالو وٺڻ " رمضان> رمضو، وغيره".
ـ آدھا ھونا : آڌ ٿيڻ . ڪمزور ٿيڻ (جسم ۾).
ـ آدھی بات : ث. آڌ ڳالھہ - اڻ پوري ڳالھہ .
نا پسند ڳالھہ .
ـ آدھی بات نہ پوچھنا : آڌ تي بہ نہ پڇڻ .
بيمروتي ڏيکارڻ .
ـ آدھی رات : ث. آڌ رات .
ـ آدھی کو چھوڑ کر ساری کو جانا : آڌ کي
ڇڏي سڄي ڏانھن ڊوڙڻ . وڌيڪ لالچ ۾ منهن
وجهڻ.
● آر ج آریں : ث [ھ] آرَ (موچين جي ڪم
جي). آنڪڙو- ڪنڍي . ڪرتُ - وڏي ڪاراٺي .
ڪُڪڙ جو ھڪ مرض- لڙھو. ڪڙھہ - سيخ
(ڪڪڙ جي). ڪمند جي رس ڪڍڻ لاءِ وڏي
ڏوئي يا ڪرڻڍي.
● آرا ج آرے : ذ [ف. آرہ] وڏي ڪاراٺي -
ڪرت . [ھ] وڏي آر- سُوئو.
ـ آرا چلانا : ڪاراٺيءَ سان وڍڻ - ڪرت
وھائڻ . خونريزي ڪرڻ . بي انصافي ڪرڻ -
ظلم ڪرڻ .
ـ آرے چلنا : ڪرت وھڻ . سخت مصيبت ۾

۾ اچڻ. سخت بي انصافي ٿيڻ.

● آراستہ : صفت [ف] سينگاريل - سنواريل. تيار- ٺهيل ٺڪيل.

● آراضي ج آراضيات : ث [ع] زمين. آبادي لائق زمين.

● آرام : ذ [ف] سُک - فرحت - آسائش باغ - چمن. وڻڪار.

- آرام تکيہ : ذ. پاسي کان ٽيڪ ڏيڻ لاءِ وڏو گنديلو- طُول و هاڻو

- آرام پانا: آرام وٺڻ - فرحت ڪرڻ - آنند وٺڻ.

- آرام پائے : ذ. جُتيءَ جو هڪ قسم (جا تمام نفيس ٿئي، مرد توڙي زالون پائين).

- آرام جان : ذ. پاندانُ جو هڪ قسم. محبوب- پيارو.

● آرام چوکی : ث. ٽيڪ واري صندلي. پٺائين سنجي.

- آرام دان : ذ [اردو] پاندانُ.

- آرام سے پانؤ پھیلانا : بي فکر ٿي سمهڻ.

- آرام سے گذرنا: سُک سان حياتي بسر ٿيڻ. بيفکر زندگي گذارڻ.

- آرام لينا : آرام وٺڻ. آرام ڪرڻ. سمهڻ.

● آرپار : صفت. آرو پار- هڪ پاسي کان ٻئي پاسي تائين.

● آرتی ج آرتیاں : ث [هہ] هندن ۾ مُورتي پوڄا جي هڪ رسم (ٿالهيءَ ۾ پنج مُکو ڏيو، آٽو، سيندور ۽ خوشبوءِ رکي مورتي اڳيان ڦيرائيندا آهن). پوڄا.

- آرتی آتارنا، کرنا، لينا : پوڄا ۾ "آرتي" جي رسم ادا ڪرڻ.

● آرزُو ج آرزوئيں : ث [ف] خواهش- مرضي- تمنّا. التجا- عرض.

- آرزو آٹھانا : خواهش ڪرڻ- تمنّا ڪرڻ. التجا ڪرڻ. احسان گهرڻ. پاسَ پاسڻ.

- آرزو نِکالنا: آرزو پوري ڪرڻ- سڌ پوري ڪرڻ. اُميد پُوري ڪرڻ.

- آرزو ٹپکنا : تمام گهڻو شوق هُجڻ (جو لڪائي نہ سگهجي).

● آرسی ج آرسیان : ث [هہ] آئينو- ٽڪ. آرسيءَ لڳل مُنڊي.

- آرسی مُصحف : ذ. شاديءَ جي هڪ رسم- گهوٽ ۽ ڪنوار کي قرآن شريف جي آيت ڏيکارڻ کان پوءِ آرسيءَ ۾ منهن ڏيکارڻ جي رسم.

● آرُوی: ث [هہ] ڪچالو جو هڪ قسم (جو پاڄي طور ڪم اچي)- ڏسو "آروی"

● آره ج آرے : ذ [هہ. ف] وڏي ڪاراٿي - ڪَرت - آرو.

- آره کَش : صفت[ف] ڪَرت وهائيندڙ- واڍو.

- آری ج آریان : ث. ڪاراٿي.

- آرے چلنا : ڪَرت وهڻ. سخت تڪليف اچڻ.

- آرے سے چيرنا : ڪَرت سان وڍڻ. سخت سزا ڏيڻ.

● آرے : ڪلمهٔ ايجاب [ف] ها- هائو.

● آڑ ج آڑیں : ث [هہ] آڙ- رُڪوٽ- آڏ. پَردو- اوٽ. پناه- آجهو. آڌار- ٽيڪَ. ڀِتَ- ديوار. ڀِرُون کان کن تائين ڪَجل جي ليڪ. ٽِڪيءَ جو هڪ قسم.

- آڑ بَند : ذ. لنگوٽ جو هڪ قسم.

- آڑ پکڑنا : پناه وٺڻ- اوٽ ۾ ويهڻ- لِڪي وڃڻ. ٽيڪ وٺڻ.

- آڑ پھانس، گوڑ : ث. آدل بدل- مَٽ سَٽ. وهنوار.

- آڑ ڈھُونڈھنا : پناه گهڙڻ- آجهو نِهارڻ.

▬ آڑ کرنا : آڏ ڪرڻ. پردو ڪرڻ. آجهو وٺڻ.
▬ آڑ میں آنا : وچ ۾ اچڻ - وچ ۾ تپي پوڻ. دست اندازي ڪرڻ - دخل ڏيڻ. ضامن پوڻ.
▬ آڑ میں دیکھنا : اوٽ مان ڏسڻ - لڪي ڏسڻ.
● آڑا : ث [ھ] مڇيءَ جو هڪ قسم.
● آڑا يا آڑے : ذ. صفت [ھ] آڏو - ڏنگو - ڦڏو - ترڇو. ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم.
▬ آڑا آتارنا : ڪپڙي کي پاسيري ڪاٽ ڏيڻ. سوٽ لغڙ کي هوا جي زور کان بچائي پاسيرو لاهڻ.
▬ آڑا پاجامہ : ذ. پاجامي جو هڪ قسم.
▬ آڑا ترچھا ہونا : ڏنگو ڦڏو ٿيڻ. ناراض ٿيڻ. خفي ٿيڻ.
▬ آڑا چوتالہ : ذ. پکواز جي وڄت جي هڪ طرز - آڙو چوتال.
▬ آڑا گوڑ : ذ. گند ڪچرو - ٻهر.
▬ آڑا گوڑی : ث. ڪشتي جو هڪ داءُ - انگڙو.
▬ آڑے : صفت. ڏنگو - ڦڏو. پاسيرو. حائل - وچ ۾ ايندڙ.
▬ آڑے آنا : ڏکئي وقت ۾ ڪم اچڻ - مصيبت ۾ مددگار ٿيڻ. مدد ڪرڻ. پناهه ڏيڻ - آجهو ڏيڻ. آڏاءُ وجهڻ (ڪم ۾) - ڀڃڪڙي وجهڻ.
▬ آڑے وقت : ذ. ڏکئي وقت - آئيءَ ويل - تڪليف ۾.
▬ آڑے ہاتھوں لینا : سگهن تي ڪڻڻ - جٺ ڦيٽ ڪرڻ - گهٽ وڌ ڳالهائڻ. خراب نموني ۾ پيش اچڻ.
● آڑنا : متعدی [ھ] آڏ ڏيڻ - آڙ ڏيڻ. ٽيڪ ڏيڻ - آڌر ڏيڻ. مدد ڪرڻ. اجهو ڏيڻ. آڏڻ (چڻنو). ڪرڻ (حفاظت).
● آڑو يا آڑو : ذ [ھ] هڪ وڻ ۽ ان جو ڦل - شفتالو.
● آڑھت يا آڑھتیں : ث [ھ] دلالي - آڙت. واپارين جي پاران مال وڪڻڻ يا وٺڻ جو ڪم. دلاليءَ جو معاوضو. مال وڪامڻ جي جڳهه - پيڙهي. ڏي وٺ - حساب ڪتاب.
▬ آڑھتی يا آڑھتیا : ذ. آڙتيو - دلال - گماشتو. هنڊيون پرڻيندڙ.
● آڑی : صفت [ھ] آڏي - ڦڏي - ڏنگي. (ث) هڪ سُر جو نالو. (ذ) پيچي (راند ۾) - جوڙيوال. مددگار - پٺڀرائي ڪندڙ. پاڻي جو هڪ پکي.
▬ آڑی ترچھی سنانا يا کہنا : اُبتيون سُبتيون ٻڌائڻ - گهٽ وڌ ڳالهيون ٻڌائڻ. گهٽ وڌ ڳالهائڻ.
▬ آڑی ہیکل : ث. ڳهڻ جو هڪ قسم.
● آزاد : صفت [ف] جنهن تي ڪنهن به قسم جي پابندي نه هجي. ڇٽل - آجو. غير ذميدار - بي جوابدار. ڇڙو واڳ - آجهل. سڌو (قد). خود مختيار. فقيرن جو هڪ گروهه.
▬ آزاد کا الف : ذ. آها ليڪ جا "آزاد فقير" نرڙ تي ڪيندا آهن. بيشرم - گستاخ.
▬ آزاد کا سونٹا : ذ. آهو ڏنڊو جو "آزاد فقير" پاڻ سان کڻندا آهن. بي پرواهه.
▬ آزاد کا قشقہ : ذ. آهو نشان جو آزاد فقير پنهنجي پيشانيءَ تي ٺاهيندا آهن.
▬ آزاد لوگ : ذ. فقيرن جو هڪ ٽولو. بي پرواهه - بي تعلق.
● آزار : ذ [ف] بيماري. ايذاءُ - تڪليف. (صفت) تڪليف ڏيندڙ.
▬ آزار آٹھانا : آزار سهڻ - تڪليف سهڻ. عذاب ڪڍڻ.

- آزار پهيلنا : آزار پکڙجڻ . بيماري پکڙجڻ .
● آزُرده : صفت[ف] ناخوش - ڏکويل - غمگين .
● آزما : ث [ف] آزمائيندڙ . مرکبات جي آخر ۾ استعمال ٿئي ”محبت آزما ، وغيره“.
● آزمانا : متعدي [ف. آزمانيدن] آزمائڻ - پرکڻ - امتحان وٺڻ .
● آس : ث [هہ] اُميد - خواهش - تمنّا . آسرو - ڀروسو . ڳائڻي کي سازن جو ڀرائڻ . اُميد واري . اولاد .
- آس بندهنا : اُميد ٿيڻ . ڀروسو ٿيڻ . ڏڍ ٿيڻ .
- آس تجنا : اُميد لاهڻ . مايوس ٿيڻ - نراس ٿيڻ .
- آس دينا : اُميد ڏيکارڻ . آسرو ڏيڻ . آٿت ڏيڻ - دلداري ڏيڻ .
- آس سے هونا : اُميد واري هجڻ - پيٽ سان هجڻ .
● آسا ٻ آسائيں : ث [اردو] حضرت بيبي عائشه جو بگڙيل نالو . مُراد - باسَ .
- آسا کا کاسہ : محاوره . مُراد پوري ٿيڻ تي ڀريل ڪِستو (ڪاڏي يا ڪنهن شيءِ سان) خيرات ڪرڻ .
- آسا کے نام کا چهلا“ اُٺهانا : ڪنهن باس باسڻ تي چانديءَ جو هڪ چلو ٺهي هٿي پائيءَ سان ڪيڻ (جو مُراد پوري ٿيڻ تي وِڪڻي ، ڪيرٿي تا هي خيرات ڪندا آهن) .
● آساڑهہ : ذ[هہ] آکاڙ(مهينو) - ڏسو ”آساڑهہ“.
● آس پاس : ظرف [هہ] چوڌاري - چوطرف - چوگرد .
● آستان ، آستانہ : ذ [ف] آستانو . چانئٺ . دروازو . ٽڪاڻو . بارگاهہ - دربار . ڪنهن درويش جي چوکٺبدي .
- آستان بوس هونا : چانئٺ چمڻ - زيارت ڪرڻ (ڪنهن درويش جي درگاهہ جي). حاضري ڀرڻ (دربار جي).
● آستين ٻ آستينيں : ث [ف] ٻانهن (ڪوٽ ، قميص وغيره جي) .
- آستين اُلٹنا : ٻانهون ڪنجڻ (جهيڙي لاءِ). تيار ٿيڻ (ڪم لاءِ) .
- آستين پکڑنا : ٻانهن سان جهلڻ . روڪڻ - منع ڪرڻ .
- آستيں جهاڑنا : ٻانهون ڇنڊڻ . هٿ ڇنڊڻ - جيڪي هجي سو سڀ ڏيئي ڇڏڻ .
- آستين چڑهانا : ٻانهون ڪنجڻ - تيار ٿيڻ (ڪم يا وڙهڻ لاءِ).
- آستين کا سانپ : محاوره . ظاهر دوست پر اندر ۾ دشمن .
- آستين ميں سانپ پالنا : دشمن کي گهر ۾ وهارڻ - دشمن سان مهرباني ڪرڻ .
● آسرا ٻ آسرے : ذ [هہ] آسرو - ڀروسو . ٽيڪ - آڌر . دلجاءِ .
- آسرا باندهنا : آسرو رکڻ - اُميد رکڻ .
- آسرا ٹوٹنا : آسرو ٽٽڻ . مايوس ٿيڻ - نراس ٿيڻ .
- آسرا دينا : آسرو ڏيڻ . پک ڏيڻ (ڪم جي) - خاطري ڏيڻ . آٿت ڏيڻ .
- آسرا ڈهونڈهنا : آسرو ڳولڻ . مددلاءِ واجهائڻ .
● آسمان : ذ [ف] آسمانُ - اُڀُ - آڪاسُ . (صفت) بلندي - اوچائي .
- آسمان پر اُڑنا : آسمان تي اُڏامڻ . هٺ ۾ ڀرجڻ - ڦوند ۾ ڀرجڻ .
- آسمان پر تهوکنا : آسمان ڏانهن ٿڪ اُڇلڻ . بيوقوفي جهڙو ڪم ڪرڻ .
- آسمان پر چڑهانا : آسمان تي چاڙهڻ . تمام تمام گهڻي تعريف ڪرڻ - ٻڌائڻ .

- آسمان پر قدم رکھنا: آسمان تي چڙهڻ. غرور ڪرڻ. آڪڙ ڏيکارڻ.
- آسمان پر کھینچنا: آسمان تي چاڙهڻ- آڪڙ ڏيکارڻ.
- آسمان ٹوٹ پڑنا: آسمان ڪرڻ- مصيبت نازل ٿيڻ- اوچتي آفت ڪڙڪڻ.
- آسمان دیکھنا: مجبوريءَ جي حالت ۾ آسمان ڏانهن ڏسڻ.
- آسمان زمين ايک کر دينا: زمين آسمان هڪ ڪرڻ. سخت ڪوشش ڪرڻ. حشر مچائڻ- گوڙ گهمسان ڪرڻ.
- آسمان سر پر اٹھانا: آسمان مٿي تي کڻڻ- ڌمچر مچائڻ- آزار مچائڻ.
- آسمان سے آگ برسنا: آسمان مان باهه وسڻ. سخت گرمي ٿيڻ.
- آسمان سے اترنا: آسمان تان لهڻ. خدا وٽان اچڻ. (ڪنهن خراب شيءِ جي تعريف ۾ طنزيه طور چوندا آهن).
- آسمان سے باتيں کرنا: آسمان سان ڳالهيون ڪرڻ. تمام اتاهون ٿيڻ (جبل، وڻ، جاءِ وغيره).
- آسمان سے پيدا هونا: آسمان مان لهڻ. غيب مان ظاهر ٿيڻ.
- آسمان سے تارے آتارنا: آسمان مان تارا لاهڻ. غير معمولي ڪم ڪري ڏيکارڻ. ناممڪن ڪم ڪرڻ.
- آسمان سے ٹکر لينا: آسمان سان ڪلهو هڻڻ. پاڻ کان ڏاڍي سان مقابلو ڪرڻ. آسمان سان چوٽي گسائڻ.
- آسمان سے گرنا: آسمان تان ڪرڻ. وڏي مرتبي تان لهڻ.
- آسمان کا رنگ بدلنا: زمانو بدلجڻ- انقلاب آچڻ.
- آسمان کو هلا دينا: آسمان کي ڌڏائي ڇڏڻ. سخت هل هنگامو ڪرڻ.
- آسمان ميں چهيد هونا: تمام گهڻو مينهن وسڻ- سخت برسات پوڻ.
- آسمان ميں دهوم پڑنا: عام مشهوري ٿيڻ.
- آسماني تهپيڑا: محاوره. اوچتي مصيبت (جنهن کان بچاءُ نه ٿي سگهي)- اوچتو قهر.
- آسماني تير: محاوره. هوائي تير. اجايو ڪم. بي فائدي محنت.
- آسماني گولا: محاوره. آسماني آفت- خدائي قهر. ڳڙا.

● آسن: ذ[سن] آسڻ- ورهڻ جي جاءِ- ويٺڪ. سوار جي ران جو آهو حصو جو گهوڙي سان لڳو رهندو آهي. پيلبان جي ورهڻ جي جاءِ. گهوڙي تي ورهڻ لاءِ سوار جي جاءِ. ورهڻ جو طريقو. مباشرت جو طريقو.

- آسن اکھڑنا: گهوڙي سوار جي سواريءَ وقت ويهڪ ڦري وڃڻ.
- آسن باندهنا: (گهوڙي کي) رانن ۾ دٻائڻ. ويهڪ جمائڻ.
- آسن تلے آنا: لانگ هيٺان اچڻ. مطيع ٿيڻ. ور چڙهڻ.
- آسن جوڑ کر بيٹھنا: جوٽون ملائي ورهڻ.
- آسن لگانا: آسڻ جمائڻ- ڏرڙو ماري ورهڻ- ڪپ کوڙي ورهڻ.

● آش: ذ[ف] پيچي- آچ. رب. شوروو- رس. ڪڻڪ جو ڏار ۽ گوشت گڏي رڌل.

- آش پکانا: رب رڌڻ. رس ڪرڻ. لاڳيتو سور ٿيڻ. سيٽ سيڙڻ. مارڻ ڪٽڻ.
- آش پلاؤ: ذ. بيمار لاءِ رڌل رب.

● آشُنا : ذ [ف] دوست - يارُ. واقف - ڄاڻ سڃاڻ. آگاهه - خبردار. تارُو. ڏڀڙو - يار.

▬ آشنائی : ث. دوستي - ياري. واقفيت - ڄاڻ سڃاڻ. ناجائز تعلقات.

● آشوبُ : ذ [ف] شورُ - هُل. هنگامو. فِتنو - فَساد. اکين جو اوبِرُ.

▬ آشوب اُٹھنا : فِتنو برپا ٿيڻ - فساد کَڙو ٿيڻ.

▬ آشوبِ چَشم : ذ. اکيون آڻي پوڻ جي حالت - اکين جو اوبر.

● آغوش: ذ[ف] ٻاکُر. جھولِي. گود - هَنجهه.

▬ آغوش بھَرنا : جھولي ڀرڻ (اولاد سان).

▬ آغوش پھَيلانا : جھولِي جھلڻ. ٻاکُر وِجهڻ لاءِ ٻنهي ٻانهون کولي بيهڻ.

● آغُوں آغُوں: ث[اردو] ننڍين چاول ٻار جو آواز.

● آفَتُ ڄ آفَتيں: ث [ع] مصيبت - بَلا. وبا - بيماري - عذاب. تکليف - اهنج - ڏُکيائي. ظلم - انڌير - ناانصافي. بي ايماني. (صفت) عَيار - چالاڪ - شرير.

▬ آفَت اُٹھانا : مصيبت سهڻ - ڏُک سهڻ - تکليف ڏِسڻ. هُل ڪرڻ - شورُ ڪرڻ. ظلم ڪرڻ. وِڳوڙُ وجهڻ.

▬ آفَت ٹُوٹنا : اوچتي آفت پوڻ - مصيبت نازل ٿيڻ.

▬ آفَت توڑنا : ظلم ڪرڻ. عذاب ڏيڻ.

▬ آفَتِ جان : ث. جان لاءِ مصيبت. معشوق.

▬ آفَت جھيلنا: مصيبت سهڻ - تکليفون سهڻ. صدمو سَهڻ.

▬ آفَت ڈھانا : قهر وجهڻ. مصيبت نازل ڪرڻ. ظلم ڪرڻ.

▬ آفَت کا پَرکالہ : محاوره. تمام چالاڪ. ذهين - هوشيار. ڏاڍو حَرڪتي. (مجازاً) محبوب - معشوق.

▬ آفَت کا مارا : محاوره. مصيبت جو ماريل - پريشان. ڏُتڙيل.

▬ آفَت مَچانا : آفت مچائڻ - گوڙ گهمسان ڪرڻ - هائيدوس مچائڻ. شرارت ڪرڻ.

▬ آفَت ميں پَڑنا، پھَنسنا : مصيبت ۾ ڦاسڻ - تکليفن ۾ پوڻ.

▬ آفَتيں ٹُوٹ ٹُوٹ کَر آنا : هڪ ٻئي پٺيان مصيبتون ٽٽڻ - گهڻيون تکليفون اچڻ.

● آفتابَہ ڄ آفتابے : ذ [ف] لوٽو - کَوزرو.

● آکَ : ذ [هہ] آڪُ (وڻ). ڪمند جو ٻيو اوپَرُ.

▬ آک کا ڈوڈا : ذ. آڪ جو انب.

▬ آک کی بُڑھيا : ث. آڪ جي انب مان نڪتل ڪَپهہ.

● آکاسُ : ذ [هہ] آسمان - آڀُ.

● آگُ : ث [هہ] باهہ - آتش. گرمي - تپت. غُصو - ڪاوڙ. حَسد - ساڙُ. مصيبت - آفت. (صفت) تمام گرم. باهہ جهڙو.

▬ آگ اُبَلنا : باهہ وَسڻ - تمام گهڻي گرمي ٿيڻ.

▬ آگ اُٹھنا : باهہ دکڻ - جهيڙو شروع ٿيڻ.

▬ آگ اُگلنا : ظلم ڪرڻ. دل جي باهہ ڪيڻ.

▬ آگ بَبُولا، بِگُولہ :صفت. باهہ جهڙو. سخت ڪاوڙيل - ڪاوڙ ۾ ڳاڙهو.

▬ آگ بَتانا : باهہ ڏيڻ - دُکائڻ.

▬ آگ بُجھانا : باهہ وِسائڻ. جهڳڙو ٽارڻ. بُک لاهڻ. نفساني خواهش پوري ڪرڻ.

▬ آگ بَرسنا : باهہ وسڻ. سخت گرمي ٿيڻ. گولَن يا گولين جو مينهن وسڻ.

▬ آگ بھَبُوکا : صفت. باهہ وانگر ڳاڙهو. غضبناڪ - جوش ۾ پريل.

▬ آگ بھَري هونا : اندر ۾ باهہ هجڻ - ڏاڍا ساڙ هئڻ. بغض هئڻ - عداوت هجڻ.

- آگ بھڑک اٹھنا، بھڑکنا : باهہ پڙڪڻ - باهہ پڙڪو ڏيڻي ظاهر ٿيڻ. اوچتو فساد پيدا ٿيڻ .
- آگ پر تیل ڈالنا : ٻرندڙ باهہ تي تيل وجهڻ. جهيڙي کي زور وٺائڻ.
- آگ پر لوٹنا : بيحد غصي جي حالت ۾ اُڇڻ. اندر ۾ باهہ هئڻ سبب بي آرام هجڻ. اندر ۾ سڙڻ .
- آگ پڑنا : باهہ وسڻ . تمام گرم هوا لڳڻ.
- آگ پھانکنا: مبالغو ڪرڻ. ڪُوڙ ڳالهائڻ. گِلا ڪرڻ . بد شد ڳالهائڻ .
- آگ پھونکنا : باهہ پڙڪائڻ. جوش ڏيارڻ - ڪاوڙ ڏيارڻ . چغليون هڻڻ .
- آگ تاپنا : سيڪ وٺڻ - تؤ وٺڻ - باهہ تي هٿ پير سيڪڻ .
- آگ جاگ اٹھنا : وسائل باهہ وري دکڻ - ٺريل جهيڙو وري دکڻ.
- آگ جھڑنا : چڻگون نڪرڻ . چقمق سان باهہ نڪرڻ . چيڀون نڪرڻ.
- آگ دبانا : ٽانڊا ڍُڪيار سان ڍڪي ڇڏڻ . جهيڙو يا فساد ٽارڻ .
- آگ دکھانا: باهہ ڏيڻ. باهہ تي گرم ڪرڻ.
- آگ دہکنا : باهہ دکڻ - باهہ ٻرڻ.
- آگ دینا : باهہ ڏيڻ . ٻارڻ - ساڙڻ . تباهہ ڪرڻ .
- آگ سرد ھونا : باهہ وسامڻ. جوش ڍرو ٿيڻ. جهگڙو ختم ٿيڻ .
- آگ سلگانا : باهہ دکائڻ . باهہ ٻارڻ . فساد پيدا ڪرڻ .
- آگ کا باغ : ذ [اردو] آتشبازيءَ جو هڪ قسم . سوناري جي سيگري .
- آگ کا پتلا : محاورہ. باهہ جو پتلو . چيڙاڪ - تيز مزاج .
- آگ کا پیڑ : ذ. آتشبازيءَ جو هڪ قسم (جنهن سان وڻ جيان باهہ نڪرندي آهي) .
- آگ کا ھنسنا : باهہ کِلڻ - باهہ سان چڻگون نڪرڻ .
- آگ کرنا: باهہ ڪرڻ. باهہ ٻارڻ . تپائڻ. ڪاوڙائڻ . پڙڪائڻ - چيڙڻ .
- آگ کو دامن سے ڈھانکنا : ناممڪن کي ڪرڻ . نہ لڪي سگهڻ جهڙو کي لڪائڻ جي ڪوشش ڪرڻ . دشمن کي پناهہ ڏيڻ .
- آگ کے لوکے اٹھنا: باهہ جون چيڀون نڪرڻ. آلا نڪرڻ.
- آگ لگانا : باهہ ڏيڻ- ساڙڻ. آزار ٻارڻ. باهہ لڳائڻ (اندر ۾). تباهہ ڪرڻ .
- آگ لگے : محاورہ. ٻاراتي طور کي ايندڙ لفظ " باهہ لڳي" .
- آگ لگے پر کنواں کھودنا : جڏهن مصيبت سر تي اچي بيهي تڏهن ٽارڻ جي ڪوشش ڪرڻ . عين وقت تي سجاڳ ٿيڻ . دورانديشي نہ ڪرڻ.
- آگ میں آگ لگانا : ڪاوڙيل کي وڌيڪ ڪاوڙائڻ . جهيڙي کي وڌيڪ جاڳائڻ .
- آگ میں پانی ڈالنا : باهہ تي چنڊو وجهڻ . جهيڙو ٽارڻ .
- آگ میں جھونکنا : باهہ ۾ وجهڻ . ٻارڻ - ساڙڻ . مصيبت ۾ وجهڻ .
- آگ میں کود، پھاند پڑنا : باهہ ۾ ٽپي پوڻ ڏسي وائسي پاڻ کي مصيبت ۾ وجهڻ .
- آگ ھوجانا: باهہ ٿي وڃڻ - تپي لال ٿيڻ . ڪاوڙجي باهہ ٿيڻ .

● آگا : ذ [هہ] آگو - اڳياڙي - اڳيون حصو . اڳڙ - آڳر .

- آگا باندھنا : اڳ جهلڻ .
- آگا بھاری ھونا: پيٺ سان هجڻ . مستقبل خطرناڪ هجڻ .
- آگا پیچھا : ذ. آڳو پڇو (ڪنهن جو) . اڳياڙي پڇاڙي . اڳ پوءِ .
- آگا پیچھا دیکھنا : اڳ-پوءِ ڏسڻ- آڳو پڇو جاچڻ . دور انديشي ڪرڻ - ويچار ڪرڻ .
- آگا پیچھا کرنا : پس و پيش ڪرڻ - نٽ نٽاءُ ڪرڻ .
- آگا تاگا لینا : اڳ-پٺ وٺڻ . آڌر ڀاءُ ڪرڻ- خوشامد ڪرڻ .
- آگا روکنا : اڳ جهلڻ - اڳ روڪڻ .
- آگا سنبھالنا : اڳ سنڀالڻ- اڳ ويچار ڪرڻ- دور انديشي ڪرڻ . منهن ڏيڻ .
- آگاری : ث [ھ] سوٽي- اڳرات ڏنل رقم .
- آگاھی : ث [ف] واقفيت - ڄاڻ . هوشياري - خبرداري - سڄاڻائي . چوڪسي .
- آگری : ث [ھ] چوڙيون .
- آگے : تابع فعل[ھ] اڳيان- سامهون. ويجهو- نزديڪ . اڳي- پهريائين . روبرو - سامهون . آئيندي - بعد ۾ - هن کان پوءِ . پري - اڳتي .
- آگے آنا : اڳيان اچڻ . سامهون اچڻ . آڏو اچڻ . ويجهو اچڻ . نزديڪ اچڻ .
- آگے بڑھنا : اڳتي وڌڻ . اڳرائي ڪرڻ . پيشوائي ڪرڻ . ترقي ڪرڻ - گوءِ کڻڻ .
- آگے پیچھے : تابع فعل . اڳيان پٺيان - اڳتي پوئتي . قطار ۾ . اڳي پوءِ . بي ترتيب .
- آگے دھرنا : اڳيان رکڻ . سامهون رکڻ . پڪڙي وٺڻ .
- آگے دینا : سامهون ڏيڻ - روبرو ڏيڻ . ڪا شيءِ آڏ ڏيئي ڏيڻ پٺي پاسي ڪرڻ .
- آگے ڈولنا : اڳيان ڦرڻ - سامهون رهڻ . سامهون ڪيڏڻ .
- آگے رکھنا : اڳ ۾ ڏيڻ . مقدم رهڻ - سامهون رهڻ .
- آگے کا اٹھا : محاوره . اوبر سوبر - بچت سچت .
- آگے نکلنا : اڳيان وڌي وڃڻ . اڳتي نڪري وڃڻ . گوءِ کڻي وڃڻ .
- آگے نہ چلنا : آڏو ڪجهه به نه هلڻ - لاجواب ٿيڻ .
- آگے ھونا : اڳتي وڌڻ . پردو نه ڪرڻ .
- آل : ث [ھ] وڻ جو هڪ قسم (جنهن جي پاڙ مان ڳاڙهو رنگ ٺاهيندا آهن) . ڪنڊو جو هڪ قسم . پنير بصر .
- آلا یا آلے : ذ [ھ] جارو . سامان رکڻ لاءِ پٽ ۾ ٺهيل ڳڙکو . ڏيئي وغيره رکڻ لاءِ پٽ ۾ جارو . "آل" وڻ مان ٺهيل رنگ . آهو ٿانءُ جنهن ۾ "آل" وڻ مان رنگ گڏ ٿئي . (صفت) گهميل . آڌوکو . ڪچو (زخم) .
- آلا کانا : پاڻ ساراهڻ - پاڻ پڏائڻ . آتر ڪٺا ڪولي ويهڻ .
- آلا ھونا : زخم جو ڪچو يا تازو هجڻ .
- آلی زچہ : ث . اها زال جنهن کي ويائي ست ڏينهن ٿيا هجن .
- آلاپنا : متعدی [ھ] آلاپڻ . سُر سلائڻ . ڏسو "آلاپنا". تڪليف کان ڪنجهڻ .
- آلان : ذ [ھ] هاٿيءَ کي ٻڌڻ جو زنجير يا ڪنڙو هاٿيءَ جو پالاڻ . وڻ کي چاڙهڻ لاءِ ٽيڪ طور ڏنل ڪاٺي .
- آلتا : ذ [ھ] لاک جو رنگ (جنهن سان هندو زالون پير رڱين) . لاک جي رنگ ۾ ٻوڙيل سُٽ .

● آلتی پالتی : ث [ھ] پلتي ماري ويهڻ.

— آلتي پالتي مار کر بیٹھنا : پلتي ماري ويهڻ.

● آلکسانا : لازم. سست ٿيڻ. پڪيون ڪائڻ - جهوٽا کائڻ. ٽڪجڻ.

● آلو ۽ آلو : ذ [ھ] پٽاٽو.

— آلو شفتالو : ذ. پارن (چوڪرن) جي هڪ راند.

— آلو کاچ : ذ. پٽاٽي جي وڻ.

● آلی : ث [ھ] سهيلي - جيڏي. قطار - سلسلو. گلن يا پاڃين جو پارو. ماکيءَ جي مک.

● آلے بالے : ذ [ھ] دم دلاسا. گشا پتا. عذر بهانا - نٽ نئام. گوٽنات.

— آلے بالے بتانا : بهانا ڪرڻ. گوٽنات ڪرڻ.

● آم : ذ [ھ] انب (ميوو، وڻ).

— آم پهلنا : انب ٿيڻ (وڻن ۾).

— آم رائے : ذ. انبن جو باغ. انبن جهڙي باغ جي ڪمائي.

— آم کا کٹهر، مور : ذ. انبن جو ٻور.

— آم گهاس : صفت. جهڙو تهڙو. ڪچو ڦڪو.

● آملہ ۽ آملے : ذ [ھ] آنورو (ڦل ۽ وڻ).

● آمن : ذ [ھ] انب جو هڪ قسم (جنهن جو انب ڏگهو ۽ سنهو ٿئي).

— آمن دهان : ذ. آهو سارين جو فصل جو انبن جي موسم ۾ پوکيندا آهن.

● آمنا سامنا : ذ [ھ] مقابلو. مخالفت.

● آمنے سامنے : ظرف [ھ] آمهون سامهون - روبرو - دوبدو.

● آن : ث [ھ] آبرو - عزت. شان. ضد - تڪبر. قسم - سڳنهن. شرم. لحظو - ساعت - گهڙي. (فعل) مصدر "آنا" مان امر (جو مرڪبات ۾ استعمال ٿئي "آن ڪر = آچي").

— آن بان : ذ. شان شوکت - مان مرتبو. ناهه ٺوهه - هار سينگار. ٺٺ ٺانگر.

— آن توڑنا : قسم پڄڻ - وعدي خلافي ڪرڻ. رسم رواج جي خلاف هلڻ. ضد پڄڻ.

— آن پڑنا : مٿان اچي پوڻ - اوچتو اچي نازل ٿيڻ - ٻرگهٽ ٿيڻ - اچي سهڙڻ.

— آن کا مهمان : محاوره گهڙيءَ پل جو مهمان.

— آن ماننا : آڻ مڃڻ - هار مڃڻ.

● آنا : لازم [ھ] اچڻ - پهچڻ - رسڻ. سهڙڻ. موٽڻ. ترسڻ (مهمان تي). سمائجڻ - گهڙڻ (اندر). پوڻ (آفت، مصيبت وغيره) - نازل ٿيڻ. وهڻ (لڙڪ). نڪرڻ (ٻڪور). چڙهڻ (رنگ). پيدا ٿيڻ - ڄمڻ. مائل ٿيڻ (دل يا طبيعت). ٿيڻ (رنج). لڳڻ (ڏک). ٻڌڻ (ڪنهن گناهه تي). چڙهڻ (ڪاوڙ). آچڻ (ننڊ). پهچڻ (آواز). چڙهڻ (تپ).

— آنا جانا : ذ. آمد رفت - اچ وڃ. (متعدي) اچڻ وڃڻ.

— آنی جانی : صفت. اچڻي وڃڻي - بي بقا.

● آنا ۽ آنے : ذ [ھ] آنو (سڪو).

— آنا پائی : ث. آنا پايون. پائي پائي - جملي رقم.

● آنا کانی : ث [ھ] نٽ نئام - گس گسام - گوٽنات. بهاني بازي.

— آنا کانی کرنا : گوٽنات ڪرڻ - نٽ نئام ڪرڻ.

● آنبا هلدی، آنبہ هلدی : ث [ھ] هيڊ جو هڪ قسم - ڳاڙهي هيڊ.

● آنت ۽ آنتیں : ث [ھ] آندو.

— آنت اترنا : آندو لهي پوڻ - چين پوڻ.

— آنت گرنا : پائخاني ۾ ٻور اچڻ.

— آنت میں بل پڑنا : آنڊي ۾ وٽ پوڻ. پيٽ ۾ وڪڙ پوڻ.

— آنتوں کا بل کھولنا: بُکن کانڊ کان پوءِ پيٽ ڀري کائڻ.

— آنتوں کا قل ھوالله پڑھنا: آنڊن ۾ بُک جا وٽ پوڻ. آنڊن جو ڪلوس ڪلوس ڪرڻ.

— آنتیں اُلٹ جانا: آلٽي اچڻ. دل ڪچي ٿيڻ.

— آنتیں سُوکھنا: بک ۾ آنڊا سکڻ. بک سبب آنڊا ونجڻ.

— آنتیں مُنہ کو آنا : آنڊا وات ۾ اچڻ. اوڪارن سبب هلاک ٿيڻ.

● آنٹ : ذ [ھ] وَرُ. وڪڙ. وَرُ (گوڏ يا ڌوتيءَ جو). نيٽي (آگر جي). مونجهارو. مخالفت. دشمني. ڪسوٽيءَ تي سون جو ڳنهڪو.

— آنٹ پڑنا: ڳنڍ پوڻ. دشمني پيدا ٿيڻ.

— آنٹ سانٹ: ث. سازش. سيٽ. صلاح مشورو. ڳنڍ سنڍ. اجايو بحث. اجايو ضد.

— آنٹ لگانا: ڳنڍ ڏيڻ. رنڊڪ وجهڻ. صلح ۾ وگوڙ وجهڻ.

● آنٹی یا آنٹیاں : ث [ھ] سُٽ جي ويڙهي. منجهيل سُٽ. ڦورو (سٽ جو). ڀري (گاھ جي). لَڏ (ڪاٺين جي). ڳنڍ. ڪشتيءَ جو هڪ داءُ. آنڪڙو. جانٺو.

● آنٹھی : ث [ھ] کجور جي ڪکڙي. ڊِڳ (ڏونري جو).

● آنجھو : ذ [ھ] هنجهون. لڙڪ. ڳوڙها.

● آنجی یا آنجیاں: ث [ھ] ڪپڙي جي ڪنارِ آنڌي. پلئُه. پلاند.

● آنچ : ث [ھ] شعلو. چپي. لاٽ (باھ جي). سيڪ. لهس. سيڪ. چيڪ (پيار جي).

نقصان. تکليف. ڏک.

— آنچ دکھانا، دینا: هلڪي باھ تي رکڻ. سيڪ ڏيڻ.

— آنچ کڑی ہونا: تکي باھ هئڻ. جيئون نکرڻ.

— آنچ نہ آنا: سيڪ نه اچڻ. وار ونگو نه ٿيڻ. نقصان نه پهچڻ.

● آنچل : ذ [ھ] پوتيءَ جو پلاند. پلئُه. دامن.

— آنچل آنا، پکنا: ڦٿوتي جي بيماري ٿيڻ (جنهن ۾ عورت جي ٻچو ڪڙهي پوندو آهي).

— آنچل پکڑنا: دامن جهلڻ. پلئُه جهلڻ. بخشش گهرڻ.

— آنچل پلو: ذ. پوتيءَ جي ڪنار تي لڳل سُقيش يا زريءَ جي جهالر.

— آنچل پھاڑنا: سنڍ زال جو اولادي زال جي پوتيءَ جو پلاند ڦاڙي ڪائي وجڻ (خيال آهي ته ائين ڪرڻ سان اولادي زال جو اولاد مري ويندو).

— آنچل دینا: ٻار کي ٿڃ ڏيڻ. کير ڌارائڻ.

— آنچل ڈالنا: شاديءَ جي هڪ رسم ۾ گهوٽ پيڻ جو گهوٽ کي پوتيءَ جو پلاند مٿان وجهي گهر وٺي اچڻ.

— آنچل ڈلوائی: ث. آهو لاڳ جو گهوٽ "آنچل ڈالنا" جي رسم ۾ ڀيڻ کي ڏني.

— آنچل میں بات باندھ رکھنا: ڳالھ کي ڳنڍ ۾ ٻڌڻ. کا نصيحت مڃڻ ۽ هميشه لاءِ ياد رکڻ.

— آنچل میں گرہ دینا: ڪا ڳالھ ياد رکڻ لاءِ پلاند ۾ ڳنڍ ڏيڻ. ڪنهن طرح سان ياد رکڻ.

● آندھی یا آندھیاں : ث [ھ] ڏوڙ جو طوفان. جهڪ. واچ. طوفان.

- آنڈھی آنا : جهڪ اچڻ - مٽيءَ جو طوفان اچڻ. غضب نازل ٿيڻ.
- آنڈھی پانی : ذ. مينهن ۽ جهڪ . واءُ مينهن.
- آنڈھی چڑھنا: جهڪ چڙهڻ. طوفان پرجي آچڻ.
- آنڈھی چلنا: جهڪ لڳڻ. ڏوڙ جو طوفان لڳڻ.
- آنڈھی کو چراغ دکھانا : آجائي ڪوشش ڪرڻ. بي فائدو ڪم ڪرڻ. بدڪار کي نصيحت ڪرڻ.
- آنڈھی کے آم : محاوره. جهڪ يا طوفان سبب ڪِريل آنب. تمام سستي شيءِ. مفت جو مال.
● آنڈ : ذ [ھ] آنورو- پيلو.
- آنڈ بڑھنا : آنورو وڌو ٿيڻ .
- آنڈُو : ذ. صفت. وڏن آنورن وارو. سانُ .
- آنڈُو بیل : ذ. آنُ ڪٽيل ڍڳو.
● آنڈی بانڈی، آنڈے بانڈے (ذ) : ث [ھ] سَير- گشت .
● آنسُو : ذ [ھ] لڙڪ- ڳوڙها.
- آنسو امنڈنا : لڙڪ وَهڻ - ڳوڙها ڳَڙڻ.
- آنسو بھرلانا: اکين ۾ ڳوڙها آڻڻ- روئڻهارڪو ٿيڻ .
- آنسو پونچھنا : ڳوڙها اگهڻ - لڙڪ اگهڻ. آٿت ڏيڻ - دلداري ڏيڻ .
- آنسو پھوٹ نکلنا : بي اختيار لڙڪ نڪرڻ .
- آنسو پی جانا، پینا : لڙڪ پيڻ.
- آنسو ٹپ ٹپ گرنا : بي اختيار لڙڪ نڪري اچڻ. ڳوڙها ڳڙڻ.
- آنسو ٹپکنا : ڳوڙها ڳڙڻ - لڙڪ وهڻ.
- آنسو ڈبڈبانا: اکين ۾ لڙڪ اچڻ-آبديده ٿيڻ.
- آنسو ڈھال : ث . گهوڙن جي هڪ بيماري (جنهن ۾ گهوڙي جي اکين مان پاڻي وهندو آهي).
- آنسو ڈھلکنا : ڳوڙها وهڻ - لڙڪ نڪرڻ.

- آنسو سے منہ دھونا : ڳوڙهن سان منهن ڌوئڻ- گهڻو روئڻ .
- آنسو کے دریا میں نہانا : زار زار روئڻ.
● آنک : ذ [ھ] انگ. اکر. نشان- داغ. ڏُڪو- ڪَٽ- تخمينو. جسم جو مٿيون حصو- انگ. حصو- ڀاڱو .
● آنکڑا ۽ آنکڑے : ذ[ھ]آنڪڙو- آنگوڙو. ڪُنڍي (مڇي مارڻ جي). وَڪڙ- پيچ.
- آنکڑے دار : ذ. ڪُنڍي وارو. وڙيل. ڪُنڍ ڀڳل پتو.
- آنکڑی ۽ آنکڑیاں : ث. ڪُنڍي - آنگڙي.
● آنکس : ذ [ھ] لوه جو ڪُنڍو جنهن سان پيلبان هاٿيءَ کي هلائيندو آهي .
● آنکنا : متعدی [ھ] آنگڻ . نشان ڪرڻ . آنڪڻ. ڪٿڻ - تخمينو لڳائڻ . مارڪو هڻڻ .
● آنکھ ۽ آنکھیں : ث [ھ] اک- چشم - نيڻ . نظر- نگاهه . گوڏي جي ڍڪڻيءَ واري ڪڏ. انگور (جتان ٽاري نڪري).
- آنکھ آشنا ہونا : ٿوري واقفيت هجڻ. ٿورو گهڻو ڏٺل هئڻ.
- آنکھ آٹکنا : اک اڙڻ - عاشق ٿيڻ.
- آنکھ اٹھا کر نہ دیکھنا: اک کڻي نه ڏسڻ- ڌيان نه ڏيڻ . ڪا به پرواهه نه ڪرڻ . خيال ۾ ئي نه آڻڻ.
- آنکھ اٹھانا: اک کڻڻ. مٿي ڏسڻ- نظر ڪرڻ.
- آنکھ اچٹ جانا : اک کُلي وڃڻ- جاڳي پوڻ.
- آنکھ انجنی : ث. انڊڙي - اک جي ڇپري ۾ ٿيل ڦوڙهي .
- آنکھاؤ : ذ. انڪل سارو وزن يا ڳاڻيٽو- اندازو- ڪَٽ .
- آنکھ اونچی نہ ہونا : اک مٿي نه کڄڻ.

شرم کان ڪنڌ مٿي نہ ٿيڻ.

— آنکھہ بتانا : اک ڏيکارڻ. اک سان اشارو ڪرڻ - اک پٽڻ.

— آنکھہ بچا کر نکل جانا : لِڪي لنگهي وڃڻ.

— آنکھہ بدل جانا : سُنهن سَمهي وڃڻ. بيمروت ٿيڻ.

— آنکھہ بہ جانا : اک جو تارو ڦِسي پوڻ.

— آنکھہ بھر آنا : اکين ۾ پاڻي ڀرجي اچڻ - رُنڍهارڪو ٿيڻ.

— آنکھہ بھر کر دیکھنا : ڏؤ تي ڏسڻ - دل کولي ڏسڻ. چڱي طرح ڏسڻ. خراب نيت سان ڏسڻ.

— آنکھہ بھوں ٹیڑھی کرنا : سُنهن ۾ گهُنڊ وجهڻ - اکين ۾ شور وجهڻ. اکيون ڪُرڙيون ڪرڻ.

— آنکھہ پڑنا : اک پوڻ - نظر پوڻ. ڏسي وٺڻ. اوچتو نظر پئجي وڃڻ.

— آنکھہ پسیجنا : ڪَهل اچڻ - قياس پوڻ - پنجهُر پرڻ.

— آنکھہ پلٹنا : نظر ڦيرائڻ. ڌيان ٻئي پاسي ڪرڻ.

— آنکھہ پھرنا : اک ڦيرڻ. ڇٽي طرف نظر ڦيرڻ. نظر بدلجڻ.

— آنکھہ پھڑکنا : اک ڦرڪڻ.

— آنکھہ پھوٹ جانا : اک ڪري وڃڻ.

— آنکھہ پھوڑ پھوڑا : ذ. اک مڪڙ. جيت جو هڪ قسم (جو رات جو اکين ۾ پوي). (صفت) حاسد - ساڙوندو.

— آنکھہ پھوڑنا : اک ڪڍڻ. نُوچ ڪري اک خراب ڪرڻ. اجايو اوسيڙو ڪڍڻ.

— آنکھہ پھیرنا : اکيون ڦيرڻ. رخ بدلائڻ. بيمُروتي ڪرڻ. ناراض ٿيڻ.

— آنکھہ پھیلانا : اکيون ڦاڙي ڏسڻ. اکيون ڦاڙڻ. چوڌاري نظر ڊوڙائڻ.

— آنکھہ جمانا : نظر ڪُپائڻ. گهُور سان ڏسڻ. اک اڙائڻ. هڪ ٽڪ ڏسڻ.

— آنکھہ جھپکانا : اک چنڀڻ. ٿوري دير لاءِ ننڊ ڪرڻ - اک پورڻ.

— آنکھہ چُرا کر دیکھنا : نظر بچائي ڏسڻ - لڪي ڏسڻ. ٽيڏيءَ اک سان ڏسڻ.

— آنکھہ چوکنا : نظر ٿيڙڻ - اک ٿڙڻ.

— آنکھہ دابنا : اک سان اشارو ڪري منع ڪرڻ. اک پٽڻ. اکيون زور سان بند ڪرڻ.

— آنکھہ دکھانا : اک ڏيکارڻ. ڌمڪائڻ. تنبيه ڪرڻ. ڊيڄارڻ - هيسائڻ.

— آنکھہ دوڑانا : نظر ڊوڙائڻ - هيڏانهن هوڏانهن نظر وجهڻ.

— آنکھہ ڈالنا : نظر وجهڻ - اک وجهڻ. غور سان ڏسڻ. تڪڻ - گهُورڻ. مٽاڇرو ڏسڻ. بدنيتي سان ڏسڻ. سراسري نظر ڪرڻ.

— آنکھہ ڈبڈبانا : رُنڍهارڪو ٿيڻ - اکين ۾ ڳوڙها تري اچڻ.

— آنکھہ سے آنکھہ ملانا : اک سان اک ملائڻ - اک لڙائڻ.

— آنکھہ سے اوجھل ہونا : نظر کان غائب ٿيڻ. اکين کان پري ٿيڻ.

— آنکھہ سے چوب جھاڑنا : اک جي ڳوڙهاڻ دُور ڪرڻ لاءِ هڪ ٽوٽڪو ڪرڻ (زالون ڏک لڳل اک ۾ ڇيچ مان رت ڦڙو ڪيي هڻنديون آهن).

— آنکھہ سیدھی ہونا : مهرباني جي نظر هجڻ.

— آنکھہ سے کاجل چُرانا : ڪو ڏکيو ڪم نهايت چالاڪي سان ڪرڻ.

- آنکھہ کا پاني ڈھل جانا، مرجانا : اکين سان حياء نکري وڃڻ - بيحيا ٿيڻ.
- آنکھہ کا تارا : محاوره. اک جو تارو. تمام پيارو- اولاد .
- آنکھہ کا جالا : ذ. اک جو جارو (بيماري) .
- آنکھہ کا ڈورا : محاوره. اک جي ڳاڙهي رت ناڙي (خمار ۽ مستيءَ جي حالت ۾ اک جون نسون وڌيڪ نمايان ٿينديون آهن).
- آنکھہ کان (ناک) سے دُرست ہونا : مُنهن مهانديءَ ۾ بي عيب هجڻ - نڪ نقشي جو سوچارو هجڻ عضوا صحيح سلامت هئڻ.
- آنکھہ کھٹکنا : اک ۾ چُڀڪار ٿيڻ.
- آنکھہ کھُلنا : اک کلڻ - اک پٽجڻ جاڳڻ. بيدار ٿيڻ. هوش ۾ اچڻ.
- آنکھہ کے اشارے پر چلنا : اک جي اشاري تي هلڻ. ڏاڍي اطاعت ۽ فرمانبرداريءَ سان هلڻ.
- آنکھہ لڑنا : اک لڙڻ - لڙو لڳڻ. عشق جي پيچ ۾ اچڻ .
- آنکھہ لگا : ذ. آشنا - يار (عورت جو) .
- آنکھہ لگنا : اک لڳڻ ننڊ آچڻ. اک لڙڻ - عشق ٿيڻ .
- آنکھہ لگی : ث. اهڙي عورت جنهن سان اک آڙيل هجي - سنگتياڻي.
- آنکھہ مارنا : اک ڀڃڻ - اک سان اشارو ڪرڻ. اک ڀيٽڻ.
- آنکھہ مٹکانا : اک ڇنڀڻ. اک ڀڃڻ - اشارو ڪرڻ. اکيون ٽيمڪائڻ.
- آنکھہ مچولی : ث. ٻارن جي هڪ راند - اکپوٽ . لڪلڪوٽي .
- آنکھہ ملانا : اک ملائڻ. نظر ملائڻ . ٻئي جي اکين ۾ گهوري ڏسڻ بيحيائي سان ڏسڻ
- آنکھہ منڈ پلٹے : ذ. آهي پلٿونگڙا جن جون اکيون اچا نه کُليون هجن. حرامي ٻچا.
- آنکھہ میلی کرنا : اک ميري ڪرڻ- بدنيتي سان ڏسڻ. مُنهن نه ڏيڻ.
- آنکھہ میں چوب پڑنا : اک ۾ گهوٻ لڳڻ. سخت ايذاءُ رسڻ .
- آنکھہ میں خار ہونا : اک ۾ ڪنڊي وانگر هئڻ. سخت نا پسند هجڻ .
- آنکھہ ناک سے ڈرنا : خدائي قهر کان ڊڄڻ . گناهه جي سزا کان ڊڄڻ .
- آنکھہ نہ ٹھیرنا : اک نه کُپڻ - اک نه ٽڪڻ (گهٽي روشني سبب)- نظر نه چمڻ .
- آنکھوں پر بٹھانا : اکين تي ويهارڻ - ڏاڍي عزت ڏيڻ .
- آنکھوں پر پٹی باندھنا : اکين تي پٽي ٻڌڻ . اکيون ٻوٽڻ. غفلت ڪرڻ - لاپرواهي ڪرڻ . بي لحاظ ٿيڻ .
- آنکھوں پر پردے پڑ جانا : اکين تي پردا چڙهڻ. ڪجهه به ڏسجڻ ۾ نه اچڻ. لالچ يا غرور ۾ انڌو ٿيڻ . نيڪ ۽ بد جي تميز نه رهڻ .
- آنکھوں پر چربی چھانا : اکين تي انڌ چڙهڻ. بيحيا ٿيڻ - بي مُروت ٿيڻ .
- آنکھوں پر لینا : اکين تي کڻڻ . تمام گهڻي عزت ڏيڻ .
- آنکھوں تلے اندھیرا آنا : اکين تي اونده وري وڃڻ . دل کي سخت صدمو رسڻ .
- آنکھوں دیکھا : ذ. صفت. اکين ڏٺو- چشم ديد .
- آنکھوں سے : ظرف . اکين سان . وڏي خوشيءَ سان .
- آنکھوں سے اوجھل ہونا : اکين کان

غائب ٿيڻ. اکين کان پري ٿيڻ. نظر کان هٽي وڃڻ.

- آنکھوں سے پردہ اٹھ جانا: اکين تان اندَ جو پردو کڄڻ. اصليت نظر اچڻ.
- آنکھوں سے تلوے سہلانا: ڏاڍي خدمت ڪرڻ.
- آنکھوں سے خون ٹپکنا: اکيون رت ڇڏڻ - اکين ۾ رت تري اچڻ. ڪاوڙ ۾ ڳاڙهو ٿيڻ.
- آنکھوں سے نیل ڈھلنا: مرڻ وقت اکين مان پاڻي وهڻ. پوين پساهن ۾ هئڻ.
- آنکھوں کو رو بیٹھنا: اکين کان روئي ويهڻ - انڌو ٿيڻ.
- آنکھوں کی پتلیاں پھر جانا: مرڻ وقت اکين جا تارا ڦري وڃڻ.
- آنکھوں میں بسنا: اکين ۾ رهڻ. اکين ۾ گهر ڪرڻ. هروقت خيال ۾ هئڻ.
- آنکھوں میں پھرنا: اکين آڏو ڦرڻ - هروقت ياد هئڻ.
- آنکھوں میں تیکلے چبھونا: اکين ۾ سُوئيا ڏيڻ. عذاب ڏيڻ. ڇاتي پڄهي دلي صدما ڏيڻ.
- آنکھوں میں جچنا: اکين ۾ کپڻ - پسند اچڻ - آئڙڻ.
- آنکھوں میں جی (دم) آنا: اکين ۾ ساهه آڪڻ. مرڻ جي ويجهو هئڻ.
- آنکھوں میں چلنا: اکين جي اشارن سان هلڻ. اطاعت ڪرڻ. فرمانبرداري ڪرڻ.
- آنکھوں میں حلقے (گڑھے) پڑ جانا: اکين ۾ کڏون پئجي وڃڻ - اکيون ڏرا ڏيئي وڃڻ.
- آنکھوں میں خار گذرنا: اکين ۾ ڪنڊي وانگر چڀڻ. تڪليف جو باعث هجڻ.
- آنکھوں میں خاک جھونکنا، ڈالنا: اکين ۾ ڌوڙ وجهڻ. دغا ڏيڻ.
- آنکھوں میں خون اترنا: اکين ۾ رت پرجي اچڻ. اکين جو رت ڇڏڻ. سخت غضبناڪ ٿيڻ.
- آنکھوں میں دھول ڈالنا: اکين ۾ ڌوڙ وجهڻ. دوکو ڏيڻ - دغا ڪرڻ.
- آنکھوں میں رکھنا: اک ۾ رکڻ - نظر ۾ رکڻ. اکين اڳيان رکڻ. نگراني ڪرڻ - چوڪسي ڪرڻ. عزت سان رکڻ.
- آنکھوں میں رہنا: اکين اڳيان رهڻ - هر وقت سامهون رهڻ.
- آنکھوں میں سرسوں پھولنا: اکين ۾ پيلاڻ نظر اچڻ. هر هنڌ مڙئي خير نظر اچڻ. پنهنجي خيال ۾ هرڪنهن کي سکيو سمجهڻ. انڌو ٿيڻ.
- آنکھوں میں سفیدی چھانا: اکين تي اڇاڻ وري وڃڻ (بيماري). انڌو ٿيڻ.
- آنکھوں میں سلائی پھیرنا: اکين ۾ سرائي گهمائڻ. انڌو ڪرڻ. انتهائي چالاڪي ڏيکارڻ. اکين اڳيان چوري ڪرڻ.
- آنکھوں میں سمانا: اکين ۾ سمائجڻ - پسند پوڻ
- آنکھوں میں کھبنا: اکين ۾ سمائجڻ - نهايت پسند اچڻ - وڻڻ.
- آنکھوں میں کھٹکنا: اکين ۾ ڪنڊي وانگر چڀڻ. نه وڻڻ.
- آنکھوں میں گھر کرنا: اکين ۾ گهر ڪرڻ - اکين ۾ سمائجڻ. پسند اچڻ.
- آنکھیں بچھانا: اکيون وڇائڻ. ڏاڍي عزت سان پيش اچڻ. تمام گهڻو آدرڀاءُ ڪرڻ.
- آنکھیں بدلنا: اکيون ڦيرائڻ - منهن مٽڻ - بيرخي ڏيکارڻ. رکائي سان پيش اچڻ.
- آنکھیں بند کرنا: اکيون بند ڪرڻ -

اکيون پُورڻ. بي پرواهہ ٿيڻ. سُمهڻ - ننڊ ڪرڻ.

- آنکھیں بھر آنا: اکيون پرجي اچڻ - اکين ۾ لڙڪ تري اچڻ. آبديده ٿيڻ. غمگين ٿيڻ.
- آنکھیں بیٹھہ جانا: اکين جا تارا ڦسي پوڻ. اکيون اندر پيهي وڃڻ. اکين ڪان ويهي وڃڻ.
- آنکھیں پتھرا جانا، پتھرانا: اکيون بي نور ٿيڻ (مرڻ بعد). اکيون ڦاٽي وڃڻ - دوڙا ڦاٽي وڃڻ. حيرت کان اکيون ڦاٽي وڃڻ.
- آنکھیں پٹ پٹا جانا: اُس جي تيزي سبب اکيون پورجي وڃڻ.
- آنکھیں پٹ هو جانا: انڌو ٿي وڃڻ - نپٽ انڌو ٿيڻ.
- آنکھیں پھاڑ کر دیکھنا: اکيون ڦاڙي ڏسڻ - اکيون ڦوڙاري ڏسڻ. غور سان ڏسڻ. حيرت سان ڏسڻ.
- آنکھیں پھاڑنا: اکيون ڦاڙڻ - اکيون ڦوٽارڻ. حيران ٿيڻ. غور سان نهارڻ.
- آنکھیں پھٹی کی پھٹی رہ جانا: اکيون کليل رهجي وڃڻ. حيرت ياڊپ سبب اکيون ڦاٽي وڃڻ.
- آنکھیں پھرانا: اکيون ڦيرائڻ. بيمروتي ڏيکارڻ.
- آنکھیں پھڑکنا: اکيون ڦڙڪڻ.
- آنکھیں پھوٹنا: اکيون نڪ ۾ ڏيڻي نڪرڻ. انڌو ٿيڻ.
- آنکھیں پھوڑنا: اکيون ڪيڻ - انڌو ڪرڻ. بيفائدي محنت ڪرڻ.
- آنکھیں ترسنا: اکيون سِڪڻ. ڏسڻ جي سِڪ هئڻ.
- آنکھیں تلے اوپر هو جانا: مرڻ وقت اکين جا تارا ڦري وڃڻ يا هيٺ مٿي ٿيڻ.
- آنکھیں تیوَرا جانا: اکين جا تارا ڦري وڃڻ.

بيهوشيءَ ياصدمي سبب دوڏا نڪري اچڻ.

- آنکھیں جھکانا: اکيون هيٺ ڪرڻ - اکيون جهڪائڻ. شرم کان نظر هيٺ ڪرڻ - ڪنڌ جهڪائڻ.
- آنکھیں چار کرنا: اکيون ملائڻ - نظر ملائڻ. ملاقات ڪرڻ.
- آنکھیں چرانا: اکيون نہ ملائي سگهڻ (شرم کان).
- آنکھیں چندھیا جانا: اکيون چنجهيون ٿيڻ. اکيون کيريون ٿيڻ (تيز روشنيءَ کان).
- آنکھیں خیره هونا: اکيون کهيربون ٿيڻ. تيز روشنائي سبب اکين اڳيان ترورا اچڻ.
- آنکھیں دکھانا: اکيون ڏيکارڻ. تاب دڙڪو ڪرڻ.
- آنکھیں ڈگر ڈگر کرنا: ضعيفائي سبب اکيون هيٺ مٿي ٿيڻ. اکيون ڏرا ڏيڻ.
- آنکھیں سفید هونا: اکيون اڇيون ٿيڻ. اکين تي پردا چڙهڻ - اکيون بي نور ٿيڻ.
- آنکھیں سینکنا: اکيون سيڪڻ - ديدار ڪرڻ. نظر بازي ڪرڻ.
- آنکھیں کھلنا: اکيون کلڻ - سجاڳ ٿيڻ - هوش ۾ اچڻ. خبر پوڻ. حيران ٿيڻ
- آنکھیں گڑنا: اکيون کُپائڻ. غورسان ڏسڻ.
- آنکھیں گڑ جانا: اکيون کپي وڃڻ - هڪ ٽڪ ڏسڻ. هڪ هنڌ نظر کُپي وڃڻ.
- آنکھیں مٹکانا: اکيون مٽڪائڻ - اکين جا تارا ڦيرڙائڻ. نخري سان ڏسڻ.
- آنکھیں موندنا: اکيون بند ڪرڻ - اکيون پورڻ. ننڊ ڪرڻ. مرڻ.
- آنکھیں نکالنا: اکيون ڪيڻ. اکيون ڦوٽارڻ. ڪاوڙ سان ڏسڻ. انڌو ڪرڻ.

- آنکھیں نیچی کرنا : اکيون هيٺ ڪرڻ - نظر جهڪائڻ . شرم يا عزت کان ڪنڌ هيٺ ڪرڻ .
- آنکھیں نیلی پیلی کرنا : اکيون ساڙهيون پيليون ڪرڻ - اکيون ڪرڙيون ڪرڻ . سخت ڪاوڙجڻ .
- آنکھیں ہونا : اکيون هُجڻ . اکين ۾ نظر هجڻ .

● آنگن : ذ [هہ] آڳڙ - آڳر .

● آنسو : ث [هہ] پيچش ۾ نڪرندڙ سفيد رطوبت - پور .
- آنسو آنا : پيچش ۾ پور اچڻ .

● آنوَل : ذ [هہ] اور - جَنَر .
- آنول نال : ث . ٻارجي ڄمڻ واري نلي - ناڙو .

● آنولا يا آنولے : ذ [هہ] آنورو (وڻ ۽ ڦل).

● آنی بانی : ث [اردو] چيڙ چاڙ - هَٿ کَس - هَٿ چُراند . مسخري - کيچل .

● آوا، آوہ يا آوے : ذ [هہ] سيرن پچائڻ جو ڪُورو - ڀٽو . ڪنڀار جي نهائين - آوي .
- آوا، آوہ چڑھانا : آوي چاڙهڻ - نهائين چاڙهڻ . ڪورو چاڙهڻ .

● آواز يا آوازیں : ث [ف] ڳالهه . صدا . پڙلاءُ . دانهن - رڙ . سڏ . هُل - گوڙ . کڙڪو . گونج . پڙڪو . ٽنٽوار . لات .
- آواز اٹھانا : آواز اٿارڻ . گهوڙا گهوڙا ڪرڻ . احتجاج ڪرڻ .
- آواز اکھڑ جانا : لهجو بدلجي وڃڻ (خوف، گهٻراهٽ يا ڪمزوريءَ ۾) . نيڙيءَ سان آواز ٺي نه نڪرڻ .
- آواز بھاری ہونا : نيڙي ويهي رهڻ سبب آواز ڳرو ٿيڻ .
- آواز بیٹھ جانا : آواز ويهي رهڻ - نڙي ويهي رهڻ . گهگهي پوڻ .
- آواز تھرّانا : آواز ڏڪڻ - آواز ڪنبڻ .
- آواز دَب جانا : آواز دٻجي وڃڻ . گوڙ ۾ آواز گم ٿي وڃڻ .
- آواز دینا : آواز ڏيڻ . سَڏ ڪرڻ . هڪل ڪرڻ . هوڪو ڏيڻ .
- آواز کان پڑی سُنائی نہ دینا : گهڻي گوڙ سبب ڳالهائڻ ٻڌجڻ ۾ نه اچڻ .
- آواز لگانا : آواز ڪرڻ . سڏ ڪرڻ . صدا هڻڻ . هوڪو ڏيڻ .
- آوازے : ذ . آوازَ . صدائون .
- آوازے کسنا : ٺوڪُون هڻڻ - چرچا ڪرڻ . چٿرون ڪرڻ .
- آوازیں لگانا : آواز ڪرڻ . سڏ ڪرڻ . هڪلون ڪرڻ . صدائُون هڻڻ .

● آہ يا آہیں : ث [ف] ٿڌو ساهه - آهه . افسوس يا تڪليف جي اظهار جو آواز .
- آہ پڑنا : آهه پوڻ . پِٽَ پوڻ . ڦهر پوڻ .
- آہِ سَرد بھرنا، کھینچنا : ٿڌو ساهه کڻڻ .
- آہ لینا : آهه کڻڻ - پِٽ کڻڻ . پِٽ پرائڻ .

● آہٹ يا آہٹیں : ث [هہ] پيرن جو آواز - کُڙڪو . آهستي آهستي هلڻ جو آواز .
- آہٹ لینا : پيرن جو کُڙڪو سُڃاڻڻ . کڙڪي تي ڌيان ڏيڻ .

● آہرَن : ث [هہ] سَنداڻ - آهرڻ .

● آہینتی پائینتی : ث [هہ] سيراندي پيراندي (کٽ جي) .

● آؤ يا آئیے : امر [آنا > آؤ] آچ ! - اچو .

● آؤ تاؤ : ذ [هہ] رنگ ڍنگ . موقعو - وقت .

● آؤ بھگت : ذ [هہ] آدرڀاءُ - خاطرداري . آجيان .
- آؤ بھگت کرنا : آدرڀاءُ ڪرڻ - آجيان ڪرڻ . خاطرداري ڪرڻ .

● آئیں بائیں: ث [ھ] بکواس - بخيي - جهگڙي.

● آئینہ ج آئینے: ذ [ف] آرسي - آئينو.

- آئینہ آنسا دکھانا: آبتي آرسي ڏيکارڻ (زالون پارن کي سينگار ڪرائڻ بعد پار کي آبتي آرسي ڏيکارڻ جو سوڻ ڪنديون آهن، جيئن پار کي نظر نہ لڳي).

- آئینہ بن جانا: حيران ٿي وڃڻ - وائڙو ٿي وڃڻ.

- آئینہ دکھانا: مسافريءَ تي ويندڙ کي پنيان آرسي ڏيکارڻ جو سوڻ ڪرڻ (عورتون جلد ۽ خير سان موٽڻ لاءِ اهو سوڻ ڪنديون آهن). اصليت ڏيکارڻ.

● آیا: ماضي [آنا > آیا] آيو - حاضر ٿيو. آيس.

- آیا گیا ج آئے گئے: ذ. آيو ويو. مهمان سترو - مسافر.

- آئی گئی هونا: آئي وئي ٿيڻ - در گذر ٿيڻ - ڳالهہ گم شم ٿيڻ.

- آئے گئے کا سودا: محاوره. گذرن جو مهمان. معمولي ڏي وٺ.

● آب²: تابع فعل [ھ] هاڻي - هينوقت - هيئر. فوراً - يڪدم.

- آب بهی: تابع فعل. هيئر بہ - هينوقت پڻ.

- آب تب کرنا: بهانا ڪرڻ - ٽارڻ. ٽيڏان پيڏان ڪرڻ.

- آب تب هونا: مرڻ جي ويجهو هجڻ - گهڙيءَ اڌ جو مهمان هجڻ.

- آب تک²: تابع فعل. اجان تائين - هيستائين - هنوقت تائين. اج تائين.

● آبّا: ذ [اردو] پيءُ - آبو - والد.

- آبّا جان: پيءُ کي عزت سان سڏڻ.

● آبالنا: لازم [ھ] اوبارڻ - باڦڻ. ڪاڙهڻ - ٽهڪائڻ.

- آبال²: ذ. اوبارو - ٽهڪو. جوش.

- آبال آنا: ٽهڪو اچڻ - اوبارو اچڻ.

- آبالی دال ملنا: تمام سادو کاڌو ملڻ.

● آبتری: ث [ف] بربادي - تباهي - مفلسي - ڪنگالپڻو.

- آبتری پڑنا، مچنا: گڙٻڙ ٿيڻ - رولو پوڻ. بد انتظامي ٿيڻ.

● آبٹن²: ذ [ھ] آپٽڻ.

● آبخرے: ذ [ع. بخار ج آبخره > ابخرے] بخارات. ٻاڦ.

- آبخرے چڑھنا: بخار چڙهڻ - دماغ تي گرميءَ جا بخار چڙهڻ. سودا چڙهڻ.

● آبر²: ذ [ف] ڪڪر.

- آبر آٹھنا: ڪڪر چانئجڻ. جهڙ ٿيڻ

- آبر چھانا: آسمان ۾ ڪڪر چانئجڻ - جهڙ ٿيڻ.

● آبرو: ذ [ف] ڀرون.

- آبرو پر میل نہ آنا: منهن ۾ ستر بہ نہ پوڻ. صدمي وغيره جو ذرو بہ اثر نہ ٿيڻ.

- آبرو میں بل آنا: ڪاوڙ ۾ ڀرون چڙهڻ يا چڪجڻ.

● آبسنا: لازم [ھ] ڪا شيءِ بند جاءِ ۾ رکجڻ ڪري ڏپ ڪري وڃڻ. آبسجڻ. ڏپ ڪرڻ - بانس ڪري وڃڻ.

● آبکا ج آبکے: ذ [ھ] سيرڪن ڳنڍيل (جا ڪنوهہ مان پاڻي ڪيڻ وقت دلي جي ڳچيءَ ۾ وڌي وڃي).

● آبکائی ج آبکائیاں: ث [ھ] اپڙڪو - اوڪارو.

- آبکائی آنا: آپڙڪو اچڻ - اوڪارو اچڻ.

● آبلا ج آبلائیں: ث [ھ] آبلا - ڪمزور عورت. نازڪ ۽ خوبصورت عورت.

- ابلا پری : ث. نازڪ ۽ خوبصورت عورت - ڪامڻي.
- ● اُبَلنا : لازم [ھ] اُبرڻ - ٽهڪڻ - ٽڄڪڻ . اُپامڻ .
- اُبَل آنا : اُپامي پوڻ (کير وغيره). اوبر ڪاڙهڻ . نڪري اچڻ (اڪيون).
- اُبل پڑنا : اُپامي پوڻ . ڪنارن کان آٿلي پوڻ جوش ۾ اچڻ. آدمو ڪاني ظاهر ٿيڻ.
- ● اُبھارنا : متعدی [ھ] اُڀارڻ - اڀارڻ - هُشي ڏيڻ. پڙڪائڻ. همٿائڻ . مٿي چاڙهڻ . پڌائڻ.
- اُبھار ، اُبھارا : ذ. هُشي - ٽيڪر. چاڙهه . متاهين - اوچائي . سوج .
- اُبھار ، اُبھارا دینا : مٿي کڻڻ . اڀارڻ - برغلائڻ . همٿائڻ. هُشي ڏيڻ - آتاهه ڏيڻ .
- ● اُبھرنا : لازم [ھ] مٿي اچڻ - مٿي ٿيڻ . ظاهر ٿيڻ - نڪرڻ . اڀرڻ . اٿڻ . اپامڻ. وڌڻ - آڏڻ . ڦٽڻ . ڦوڪجڻ . غرور ڪرڻ - وڏائي ڪرڻ . شوق ڏيکارڻ . چڙهڻ (بيماريءَ سان). ڦٽڻ (وڻ، پوٽو وغيره) .
- اُبھرا : صفت. مٿي ٿيل - اڀريل - اٿيل. اپاميل .
- اُبھر چلنا : وڌڻ - واڌ کائڻ . آسرڻ. وڌڻ شروع ٿيڻ . غرور ڪرڻ - تڪبّر ڪرڻ .
- ● اُبھی : تابع فعل. هينئر- هينوقت - هاڻي .
- اُبھی اُبھی : تابع فعل. هينئر ئي .
- ● اُبے : حرف ندا [اردو] حجت يا نفرت سان سڏڻ جو لفظ - اڙي!
- اُبے تبے کرنا : اڙنگو ڳالهائڻ . نفرت سان مخاطب ٿيڻ. گستاخي ڪرڻ. حجت سان پيش اچڻ .
- ● اُبیر : ذ [ھ] اٻرڪ جو بورو (جو هندو هوليءَ ۾ هڪٻئي کي هڻندا آهن).
- ● اَپبل دُبَل : صفت [ھ] ڪمزور- اُپرو- هيڻو- هيسيل .
- ● اُپاڑنا : متعدی [ھ] اکوڙڻ - پاڙئون پٽڻ. تباهه ڪرڻ .
- اُپاڑ : ذ. پاڙان پٽڻ جي حالت. ڪَل لاهيندڙ دوا.
- اُپاڑ کرنا : ڪَل لاهڻ. جسم تي ڦُلڻا ڪرڻ . رهڙ وجهڻ.
- ● اُپاسنا : متعدی [ھ] خدمت ڪرڻ . پوڄا ڪرڻ - عبادت ڪرڻ پرهيزڪرڻ - روزو رکڻ .
- اُپاس : ذ. پوڄا - عبادت. روزو. فاقو.
- اُپاسک ، اُپاسی : صفت. عابد- زاهد . پرهيزگار. ٻکيو- ٻڪايل .
- اُپاسی پڑنا : روزو رکي سمهڻ . ٻکيو سمهڻ .
- ● اپاهج : صفت [ھ] هٿين پيرن کان معذور- محتاج - معذور.
- ● اُپائے : ذ [س] اُپاءُ - تدبير - اٽڪل . طريقو- ڍنگ .
- اُپائے کرنا : اُپاءُ ڪرڻ - تدبير ڪرڻ - بندوبست ڪرڻ .
- ● اُپجنا : لازم [ھ] اُپجڻ - پيدا ٿيڻ . ڦٽڻ - اُپرڻ . ظاهر ٿيڻ - نروار ٿيڻ . اُپرڻ (خيال).
- اُپج : ث. پيدائش - اُپت. ڦوٽهڙو- اوپتو . ايجاد . ويچار.
- اُپجاؤ : ذ. سرسبز- آباد . ڀلي (زمين)- زرخيز.
- اُپج لینا : ايجاد ڪرڻ . ڪا نئين ڳالهه پيدا ڪرڻ . ڳالهه ۾ نوان تجربا ڪرڻ .
- ● اَپرادھ : ذ [س] اپراڌ- ڏوهه - گناهه .
- اَپرادھی : صفت. اپراڌي - ڏوهي .

● آپڑنا : لازم [ھ] آکڙڻ . پاڙنُون پئجڻ . ٺپو لڳڻ. آيامَڻ - آڏڻ. آڏوڙڻ (ڪل) .

● آپلا ع آپلے : ذ [ھ] سُڪل ڇيٹو - ٿڦيل ڇيٹو.

— آپلے بَنانا، تھاپنا : ڇيٹا ٺڦڻ .

● آپنا ع آپنے : ضمير [ھ] پنھنجو- ذاتي- خُود جو. (ذ) مائٹ- عزيز. همدرد- رفيق- شريڪ- ساٿي .

— آپنا آپنا : تابع فعل . پنھنجو پنھنجو- ذاتي. جُدا جُدا - الڳ الڳ .

— آپنا اُلّو سيدھا ڪَرنا : پنھنجو مطلب ڪڍڻ . ٻئي ڪي نقصان ڏيئي پنھنجو فائدو حاصل ڪرڻ.

— آپنا بَنانا : پنھنجو ڪرڻ - پنھنجو بنائڻ . دوست بنائڻ. مائٽي ڳنڍڻ.

— آپنا بوجھ ڈالنا: پنھنجو بار ٻئي تي وجھڻ. پنھنجو ڪم ٻئي تي ڇڏڻ. پنھنجي مصيبت ٻئي جي مٿان آڇلڻ .

— آپنا بيگانہ ع آپنے بيگانے : ذ(ھ . آپنا + ف. بيگانہ) پنھنجو پرايو . دوست دشمن.

— آپنا رونا رونا : پنھنجا سور اورڻ . پنھنجو احوال ٻڌائڻ. پنھنجي مصيبت بيان ڪرڻ.

— آپناسا : صفت. پاڻ جھڙو- مٽ- ثاني .

— آپنا سا مُنہ لے کَر رَہ جانا : پنھنجو مُنھن وٺي ويھي رھڻ . شرمندو ٿيڻ - ڦيڪو ٿيڻ . لاجواب ٿيڻ.

— آپنا سَر پيٹنا : پنھنجو منھن مٿو پٽڻ . افسوس ڪرڻ- ارمان ڪرڻ. نتيجو ڀوڳڻ.

— آپنا سوجھتا ڪَرنا : پنھنجو فڪر ڪرڻ - پنھنجو بندوبست ڪرڻ. پنھنجي مرضيءَ موافق ڪم ڪرڻ.

— آپنا ڪيا آگے آنا : پنھنجو ڪيتو آڏو اچڻ . پنھنجا اعمال آڏا اچڻ . ڪيل ڪمن جو نتيجو لوڙڻ .

— آپنا ڪيا پانا : ڪئي جي سزا ڀوڳڻ - ڪيتو لوڙڻ - نتيجو ڀوڳڻ .

— آپنائيت : ث. پنھنجائپ- پنھنجائت- ويجھائپ . آسيت.

— آپني آپني پڙنا : ھر ڪنھن ڪي پنھنجي لڳڻ - نفسا نفسي لڳڻ. سڀ ڪنھن کي پنھنجي سِر جي لڳڻ .

— آپني آپني گانا : پنھنجي پنھنجي مطلب جي ڳالھ ڪرڻ. جدا جدا راءِ ڏيڻ.

— آپني بات پَر آنا : پنھنجيءَ تي اچڻ - ضد ڪرڻ .

— آپني پڙ جانا : پنھنجي سِر جي لڳڻ - پنھنجي لڳڻ.

— آپني سي ڪَر گُزَرنا : وت آھر ڪوشش ڪرڻ- وس ڪان نہ گھٽائڻ.

— آپني طَرَف کھينچنا : پاڻ ڏانھن ڇڪڻ- پاڻ ڏانھن آڻڻ لاءِ ڇڪڻ. پنھنجي پاسي ڪرڻ.

— آپني ڪھال ميں مَست ھونا : پنھنجي حال ۾ مست رھڻ. مسڪيني حال تي شڪر ڪرڻ.

— آپني گانا : پنھنجي ڳالھ چوڻ. پاڻ پڏائڻ. پنھنجي مطلب جي ڳالھ ڪرڻ .

— آپني مُراد ڪو پہنچنا : پنھنجي مطلب کي رسڻ - دل جي مراد حاصل ڪرڻ.

— آپني نيند سونا : ٻي فڪريءَ سان سمھڻ.

— آپنے آپ : تابع فعل. پنھنجو پاڻ - خودبخود- پاڻيھي .

— آپنے آپ ڪو کھينچنا : پاڻ کي آسمان سان لائڻ - پاڻ پڏائڻ . مغروري ڏيکارڻ.

- اپنے آگے کسی کو نہ گننا : کنهن کي پاڻ جهڙو نہ سمجهڻ- کنهن کي بہ نہ ليکڻ.
- اپنے اوپر لینا : پنهنجي سر تي وسائڻ - پنهنجي ذمي کڻڻ .
- اپنے پانو پر آپ کلہاڑی مارنا : پنهنجي پير تي پاڻ ڪهاڙو هڻڻ. پاڻهي پاڻ کي مصيبت ۾ وجهڻ .
- اپنے حق میں کانٹے بونا : پنهنجي راهہ ۾ ڪنڊا پوکڻ - پنهنجي لاءِ کڏ کوٽڻ .
- اپنے دنوں کو رونا : اڳيان (سُک جا) ڏينهن ياد ڪري روئڻ .
- اپنے رنگ میں ڈبونا : پنهنجي رنگ ۾ رڱڻ - پاڻ جهڙو ڪرڻ.
- اپنے سائے سے بھڑکنا : پنهنجي پاڇي کان ڇرڪڻ- پاڇي پر ڊڄڻ.
- اپنے سر آفت لینا: پنهنجي سر تي مصيبت کڻڻ. ڪو ڏکيو ڪم پنهنجي ذمي ڪرڻ .
- اپنے سر مول لینا : پنهنجي مٿي تي کڻڻ - سِر تي وسائڻ . پنهنجي ذمي کڻڻ.
- اپنے کیے کو رونا : پنهنجي ڪئي تي پشيمان ٿيڻ . ڪيتو لوڙڻ- پنهنجي اعمالن جي سزا ڀوڳڻ .
- اپنے منہ پر طمانچے مارنا: پنهنجي ڪئي تي پڇتائڻ.
- اپنے منہ سے میاں مٹھو بننا : پنهنجي تعريف پاڻ ڪرڻ- پاڻ پڏائڻ.
- اپنے ہاتھوں کنواں کھودنا: پنهنجي هٿن سان کڏ کوٽڻ - پاڻهي پاڻ کي نقصان پهچائڻ.

● اپنانا : متعدی [هہ] پنهنجو ڪرڻ . پنهنجو بنائڻ .

● اپھار: ذ [هہ] ڀرتي - آڦري .

● اپھارنا : لازم [هہ] آڦرڻ. سُڄڻ- ڦوڪجڻ. ڦُنڊڻ . پيٽ ڀرجڻ . ڍؤ ڪرڻ. ڪَڪ ٿيڻ - ورجڻ . گهوجڻ - ڦُسڻ . ٿلهو ڪرڻ . مغرور ٿيڻ . حد کان وڌيڪ ڪمائي ٿيڻ .
- اپھر : ث . آڦر ي- ڀرتي .
- اپھرا : صفت . سُڄيل - ڦوڪيل . آڦريل . سيڱيل (پيٽ). آڪڙيل .
- اپھرانا : متعدی . آڦرائڻ . ڍؤ ڪرائڻ . ڏنڻ - ڍيي ڀرڻ . ڍئي چڙڻ .
- اپھرائی : ث . آڦري - بد هضمي .
- اپھر چلنا : آڪڙجي هلڻ - مغروريءَ سان هلڻ آڦرجي پوڻ .

● اپھننا :لازم[هہ] اڀامڻ.ٽهڪڻ- جوش کائڻ.

● اپّا پتّا : ذ [هہ] اِتوپتو- پارپتا - نيشانيون - اهڃاڻ . اِشارا .
- اپّا پتّا بتانا : پارپتا ڏيڻ - اهڃاڻ ڏيڻ .

● اتارنا : متعدی [هہ] لاهڻ . هيٺ ڪرڻ . اوچائيءَ تان هيٺ لاهڻ . ڪيرائڻ . معزول ڪرڻ (ملازمت تان). نقل ڪرڻ - آتارڻ. ڪرڻ (صدقو) - گهورڻ . داخل ڪرڻ - گهيڙائڻ (هٿيار). لاهڻ (ڪپڙا، نشو). وِهارڻ (دل ۾). ڪڍڻ (فوٽو) . وَڍڻ (سِر). ٽيڪائڻ (گهر ۾). پُورو ڪرڻ (قسم) . گيهڻ (ڪاڌو) . هلڪو ڪرڻ (بارُ) . وڃائڻ (عزت) . ٽارڻ (مصيبت) . آڻر لاهڻ (وڇون، نانگ وغيره جي زهر جو). ڪيرائڻ (چت). آدا ڪرڻ (فرض). ڇاهڻ (رنگ). لاهڻ (ڪَلَ ۽ ڪاوڙ). لاهڻ (قبر ۾) . چڪائڻ (شراب) .
- اتار : ذ. لاهي- هيٺاهين. لاٿ (پاڻيءَ جي). ڪمي (قيمت ۾) . نقل - آتارو. صدقو - گهورَ.
- اتارا : ذ. لاهہ. پتڻ . درياءَ جو پيٽُ .

ڪمي - لاٿ . نقل - آتارو. منزل ڪرڻ جي جاءِ - ڊاٻو. مسافر خانو. ڪاڌاٿو - صدقو (جو چؤ سول تي رکيو وڃي). جن" ڪيڻ يا بيماريءَ جو ٽوڻن ڦيڻن ذريعي علاج. ڊ ل معاف زمين. پُراڻا لٿل ڪپڙا.

— آتارا آتارنا : ڪاڌاٿو ڪيڻ - صدقو ڪيڻ.

— آتارا ڪرنا : نازل ٿيڻ. لهڻ - منزل ڪرڻ - ڊاٻو ڪرڻ. درياهه پار ڪرڻ. فوج جو لڙائي لاءِ منزل ڪرڻ.

— آتار جانا : لاهي وڃڻ . گهٽائي وڃڻ .

— آتار چڙهاؤ : ذ. هيٺاهين مٿاهين. لاڙهه چاڙهه. لاهي - گهٽ وڌائي. بُرائي ڀلائي - چڱي مندي. وير جي لاٿ ۽ چاڙهه. هيٺ مٿانهين (سُرن جي). اٽڪل سٽڪل.

— آتار چڙهاؤ بتانا : هيٺيون مٿيون ٻڌائڻ. پٽيون پڙهڻ. فريب ڏيڻ - دلبو ڪرڻ.

— آتارستار : ذ. گهاٽيي واڏي. لٿ پٿ. وهنوار. دوا دارون.

— آتارلينا : لاهي وٺڻ. هيٺ لاهڻ. آتاري چڙهڻ - نقل ڪرڻ (تحرير). لهرائي وٺڻ.

— آتارے کا جهونپڙا : محاوره. مسافر خانو. دنيا.

— آتارے کا مال : محاوره. لٿل مال. گدڪيل مال. پُراڻو مال (جو سستو وڪامي).

● آتائي : صفت [ه] آهو ڪاريگر جنهن جو اختيار ڪيل ڌنڌو آباڻو نه هجي - نقال. بازاري دوا فروش.

● اِترانا : لازم [ه] نخرا ڪرڻ - ناز ڪرڻ. ٽيلو ڪرڻ. فخر ڪرڻ. هلڪڙائي ڏيکارڻ - ٽرڙائي ڪرڻ. مغروري ڪرڻ - گهمنڊ ڪرڻ. پاڻ پڏائڻ.

— اِترانے پهرنا : نخرا ڪندو وتڻ. ٽرڙائيءَ سان هلڻ يا گهمڻ. پاڻ پڏائيندو گهمڻ.

● آترسوں : ذ [ع] پرينهن کان پوءِ ڏينهن - آر پرينهن.

● آترنا : لازم [ه] لهڻ. هيٺ آچڻ. نازل ٿيڻ (مصيبت وغيره). گهٽ ٿيڻ (اگهه). سوڙڻ (جواني). هٽڻ (جسم مان). نڪرڻ (ذهن يا خيال مان) - وسرڻ. لهڻ (پاڻي). گهٽجڻ (چنڊ). لهڻ (عزت). دنيا مان اچڻ - پيدا ٿيڻ. منزل ڪرڻ - ڊاٻو ڪرڻ. ٽڪڻ (مهمان ٿي).

— آتر آنا : لهي آچڻ - هيٺ آچڻ. هيٺ لهڻ. لهي اچڻ (ميدان ۾). آماده ٿيڻ.

— آترا، آترا هوا : صفت. لٿل.

— آترائي ۽ آترائيان : ث. لاهي - هيٺاهين - لاهو. لاٿ (پاڻيءَ جي). پٽڻ جو محصول. ادائگي (قرض جي).

— آتر پڙنا : لهي پوڻ. ٽيڪي پوڻ - ترسي پوڻ. آماده ٿيڻ - رضامند ٿيڻ.

— آترتا : صفت. لهندڙ - گهٽجندڙ.

— آترتا چاند : ذ. مهيني جي پوين تاريخن جو چنڊ. چنڊ جي مهيني جو پويون اڌ.

— آترن : ث. لٿل ڪپڙا - استعمال ٿيل ڪپڙا.

— آترن پترن : ذ. جهونا پُراڻا ڪپڙا - استعمال ٿيل ڪپڙا. نه پاٽڻ جهڙا ڪپڙا.

— آتروانا : متعدي. لهرائڻ.

— آتري هوئي پاپوش : محاوره. بيڪار جتي (جا لاهي ڇڏيل هجي). بيڪار شيءِ. ڇڏي ڏنل عورت - طلاق ٿيل عورت.

● آترنگ : ذ [ه] دروازي جي چوکٽ جي مٿين ڪاٺي - سردرو.

● اِتر بيهل : ذ [ع] ٽيڦلو - اطريفل.

● اِتْنا ؏ اِتنے : صفت [ھ] ايترو. ايتري قدر. گهڻو. [ث] اِتني.
— اِتْنا سا: صفت. ايترو ذرو- ايترڙو.
— اِتْنا سا مُنْہ نِکَل آنا : مُنهن ننڍڙو ٿي وڃڻ. مُنهن سُڪي وڃڻ.
— اِتْنے سے اِتْنا کَرنا: ننڍي مان وڏو ڪرڻ ٿوري مان گهڻو ڪرڻ.
● اُتْنا: صفت [ھ]اوترو- اوترو ئي. اوتريقدر.
● اَتّو: ذ [ھ] گهُنج- سَرَ (ڪپڙي جا). آهو سُگرو جنهن سان ڪپڙي سان سَرَ ڪيندا آهن- ڪوڙ. پورُ (چُرَ جو).
— اَتّو بَنا دينا: ماري ماري اڌ مُئو ڪري ڇڏڻ.
— اَتّو کَرنا: ڪپڙي کي ڪوڙ ڏيڻ. اڌ مُئو ڪرڻ. بيوقوف بنائڻ.
● اِتْوار: ذ [ھ] آرتوار- آچر.
● اَتهَک: صفت [ھ] اَٿَڪ- اَورچ. محنتي- جفاڪش.
● اَتهَل: صفت [ھ] تانگهو- تَراڪُو (ٿان ؏). ڊِرڙو- هلڪي طبيعت وارو. چغل خور.
● اَتهلنا: لازم [ھ] اَڌڻ. ڪري پوڻ. ٻڙڪو ڪائڻ. پلٽو کائڻ. اونڌو ٿيڻ. پاسو بدلائڻ.
● آثاری ؏ آثاريان: ث [ھ] ڇيت تي ڏهيل ڪوٺي- ماڙي.
● آثالا ؏ آثالے: ذ [ھ] آثالو. گهَر جو سامان- مال آسباب- ٽپڙ ٽاڙي.
● اَٹ سَٹ: ث [ھ] سازش- منصوبو. صلاح مصلحت- فريب- ٺڳي- ڄاڻ سڃاڻ. ڏيتي ليتي- ڏي وَٺ.
— اَٹ سَٹ هونا: سازش هجڻ. صَلاحُو هجڻ.
● اَٹکَڑ لَيس: صفت [ھ] واهيات- بيهودو- بد فضيلت. بيپرواهه. جلد باز- آپهرو. لباڙي- ڊاڙي.
● اَٹکَل: ث [ھ] طريقو- نمونو. حيلو- ترڪيب. جاچ- پرک. آندازو- ڏُڪو- تڪَ.
— اَٹکل پَچّو: صفت. بنا سوچ سمجهه جي. ڏُڪائي. واهيات. سَن گهڙت- بي بنياد.
● اَٹکنا: لازم [ھ] اَٽڪڻ- ڦاسڻ. وچڙڻ. رنڊجڻ- روڪجڻ. ٽنگجڻ- اڙڪڻ. پوڻ (جهيڙي ۾). گنڍجي. ڦسڻ. (گره). ياراڻي ٿيڻ. رنڊڻ- لڳڻ (ڏنڊي سان). هِڪڻ (پڙهڻ يا ڳالهائڻ ۾)- هٽڪڻ. ترسي بيهڻ- سيڙجڻ.
— اَٹک: ث. مصدر "اَٹکنا" جو امر. اَٽڪَ- روڪَ- اَڙَ- رنڊڪ. بندش- منع. هَٽڪ- هِڪ. هِچَ. ٽنبُو جي رَسي.
— اَٹکا دينا: اَٽڪائي ڇڏڻ. ڦاسائي ڇڏڻ. لڳائي ڇڏڻ (ڪم ۾). لَٽڪائي ڇڏڻ- ٽنگي ڇڏڻ.
— اَٹکانا: متعدی. اَٽڪائڻ- ڦاسائڻ- روڪڻ- رنڊڻ. ڦٽو وجهڻ. لَٽڪائڻ- لٽڪائڻ. ڦاسائڻ (دل). لڳائڻ (ڏنڊي ۾). ويڙهائڻ.
— اَٹکاؤ: ذ. اَٽڪ- رَنڊڪ.
— اَٹک جانا: ڦاسي وڃڻ. اَٽڪي وڃڻ. رنڊجي پوڻ. اَڙجي وڃڻ. لڳي وڃڻ (ڪم ۾).
— اَٹک مَٹک: ث. ناز نخرو- انگل آرو. اشاري بازي- چلولائي.
● اَٹکن بَٹکن: ذ [ھ] هڪ قسم جي ٻاراڻي راند (جنهن ۾ ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون گڏجي هڪ ٻئي ڏي آڱر سان اشارو ڪري چوندا آهن "اٹکن مٹکن، دہی چٹاخن؛ اگلا جهولے، بگلا جهولے؛ ساون ماس، کریلا پهولے؛ پهول پهولی بالیاں؛ باوا گئے دلی، لائے سات

کٹوريان: ايک کٹوری پهوٹ گئی؛ ٻبولے کی ٹانگ ٹوٹ گئی؛ کهنڈا لوگے کی چهڑی؟").

— اٹکن بٹکن کرنا کهیلنا: راند روند کرڻ. ٻارڙا ڪم ڪرڻ اجايا ڪم ڪرڻ.

● اٹکهیل: صفت [ھ] کيلمک - خوش طبع حرڪتي - اٹوئڙو. چلولو - البيلو. بازيگر. هلڪڙو - ٽرڙو - سِفلو.

— اٹکهیل پن، پنا: ذ. گستاخي. البيلائي. چلولائي. ٽرڙائي - هلڪائي.

● اٹکهیلی ۽ اٹکهیلیان: ث. ناز سان هلڻ- ٽيلارو. ناز نخرو- ماڻو. البيلائي. کِل مسخري-

— اٹکهیلیان کرنا: ناز نخرا ڪرڻ- آنگل آرا ڪرڻ. لوڏ سان هلڻ. چلولايون ڪرڻ.

● اٹل: صفت [ھ] اٹ ٽر - اٹ گس. نه هٽندڙ (انجام تان). ثابت قدم. مضبوط ڪٽل- قائم. پختو. مستقل.

— اٹل هو جانا: اٹ ٽر ٿي بيهڻ. چري نه سگهڻ (گهٽي ڪاٺ ڪري).

● اٹنا، اٹ جانا: لازم [ھ] پرجڻ (مٽيءَ ۾)- ڀرجڻ (ذوڙ ۾). ڏٽجڻ. ڍڪجي پرجڻ. گنجي وڃڻ.

● اٹنگن: ذ [ھ] ٻوٽي جو هڪ قسم (جنهن جا پن ٻُتَ سان لڳنديءَ ئي خارش پيدا ڪن)- اٹنگڻ (گاهه).

● اٹیواٹی کهٹیواٹی: ث [ھ] پکيل کَٽ. هند کٽولو. تکليف يا ڏک سبب کَٽ وٺي پئجي رهڻ جي حالت.

— اٹیواٹی کهٹیواٹی لے کر پڑ رهنا: بيمار ٿي کٽولو وٺي پئجي رهڻ. جدا کٽ وٺي پئجي رهڻ.

● اٹھ: عدد [ھ] اٺ (٨). هي لفظ اکثر مرڪب لفظن ۾ استعمال ٿئي "اٹھ پهری وغيره".

— اٹھ پہری: صفت. آهو ماڻهو جو هر وقت ڪم تي موجود رهي. اٺئي پهر حاضر. هڪ ڏڙو تپ. ٻنيءَ جو راکو.

— اٹھ ماس: ذ. اٺن مهنن جو (چانون ٻار)- اٺيڙيو.

— اٹھ ماشی: ث. اٺن ماسن تورَ جو وزن.

— اٹھمانسا، اٹھواٹسا: ذ. اٺن مهني چاول ٻار - اٺڙيو. اٺن مهنن لاءِ رکايل زمين.

— اٹھنی ۽ اٹھنیان: ث. آڌ يو.

— اٹھوارا ۽ اٹھوارے: ذ. اٺين ڏينهن. اٺن ڏينهن جو عرصو.

● اٹھاره: عدد [ھ] ارڙهن (١٨).

● اٹھاسی: عدد [ھ] اٺاسي (٨٨).

● اٹھانوے: عدد [ھ] اٺانوي (٩٨).

● اٹھاون: عدد [ھ] اٺونجاه (٥٨).

● اٹھائیس: عدد [ھ] اٺاويهه (٢٨).

● اٹھتر: عدد [ھ] اٺهتر (٧٨).

● اٹھلانا: متعدی [ھ] نخري سان هلڻ- لوڏ سان هلڻ. اکڙجي هلڻ. ناز نخرا ڪرڻ. غرور ڪرڻ. نخري سان ڳالهائڻ. ٻٽاڪون هڻڻ.

● اٹھنا: لازم [ھ] اٿڻ. سٽي ٿيڻ. پرجي اچڻ (ڪڪر). اڀرڻ - ظاهر ٿيڻ. برپا ٿيڻ (شور، هل). نڪرڻ يا چڙهڻ (دونهون، بخار، ٻڦ وغيره). ختم ٿيڻ (وڪري جي شيءِ). مرڻ.

— اٹھ: مصدر "اٹھنا" جو امر "اٿ!".

— اٹھا: مصدر "اٹھانا" جو امر ۽ "اٹھنا" جو ماضي. اٿيو.

— اٹھا بیٹھانا: اٿاري ويهارڻ. همٿائڻ- آماده ڪرڻ- هُشڪارڻ. گمراهه ڪرڻ.

— اٹھا بیٹھی: ث. اٿَ ويهَ. بي آرامي- لوچ پوچ. اٿ ويهه جي سزا.

- اُٿها دينا : آڇاري ڇڏڻ لوڏي ڪڍي ڇڏڻ. لڏائي ڇڏڻ. ڪٽي ڇڏڻ. خرچ ڪري ڇڏڻ. ڪٽي ڏيڻ (ڪا شيء). ڪٽائي ڇڏڻ (مٽي تي). اکوڙي ڇڏڻ (پير).
- اُٿها رکهنا : ڪٽي رکڻ. بچائي رکڻ. سنڀالي رکڻ. ملتوي ڪرڻ.
- اُٿها لانا : ڪٽي اچڻ. چورائي اچڻ. خريد ڪري اچڻ.
- اُٿها لي جانا : ڪٽي وڃڻ. ڪٽي پڄڻ. چورائي وڃڻ. پڄائي وڃڻ (پاڻهن).
- اُٿهان : ث. اوٿپ - آڻاٽ - اڀار. جوانيءَ جي شروعات. نهايت مٽي اڌامڻ جي جاءِ (لغڙ جي) واڌ (ساهواري يا گاهه جي). خرچ. اوچائي - مٿانهون - چوٽي. هانيي - جسماني بيهڪ.
- اُٿهانا : متعدي. ڪٽڻ. آڇارڻ. بيهارڻ. آڇائڻ. هٿائڻ (وچ رستي مان). جاڳائڻ (ننڊ مان). ڪڍڻ (نظر، آڳر، قسم، احسان، ذميداري، گيرهه، جنازو، تابوت، وغيره). چورائڻ. ڏاهڻ (پيٽ). سهڻ (مصيبت). هٽائڻ (دل). آڇارڻ (جهيڙو، فساد). آلارڻ (ڏڪ). لاهڻ (ڍڪ، پردو). اڏائڻ (ڪبوتر). ڪڍڻ (جاءِ، محفل وغيره مان).
- اُٿهان هونا : واڌ ٿيڻ (جسم ۾).
- اُٿهاؤ چولها : محاوره. آهو ماڻهو جنهن کي هڪ هنڌ ٽڪاءُ نه آچي - سڪ ڦيٽو.
- اُٿهائي گيرُ، گيرا : صفت. ڪٽي پڄندڙ - چور. آهو چور جو ننڍيون چوريون ڪري.
- اُٿهہ بيٺهہ : ث. آٿ ويهه. ورزش جو هڪ نمونو.
- اُٿهتا : صفت. چڙهندڙ - وڌندڙ. مٿي ٿيندڙ. آڀرندڙ.
- اُٿهتي پيٺهہ : ث. بازار بند ٿيڻ وقت جو آڳهه.
- اُٿهتي جواني ع اُٿهتي جوانيان: ث. جوانيءَ جي شروعات - ڪچي وهي. وڌندڙ جواني. ڦوهه جواني.
- اُٿهتي ڪونپل : ث. جوانيءَ جا شروعاتي ڏينهن - نئين جواني.
- اُٿهتي بيٺهتي : تابع فعل. آٿندي وهندي. هر وقت - گهڙي گهڙي.
- اُٿهہ جانا : آٿي وڃڻ. لڏي وڃڻ (جاءِ مان). سري وڃڻ.
- اُٿهڪ بيٺهڪ : ث. آٿ ويهه. ورزش جو هڪ نمونو.
- ● اُٿيرن : ذ [هه] سٽ ويڙهڻ جي ڪاٺي - آٽيرڻ. گهوڙي کي ڏياريل چڪر - آنٽو. ڪشتيءَ جو هڪ داءُ. (صفت) ڏٻرو - آڀرو (جنهن جي بدن جا صرف هڏا وڃي رهن).
- اُٿيرن ڪاوا : ذ. گهوڙي کي چڪر هڻائڻ جو هڪ خاص طريقو (سيڪارڻ لاءِ).
- ● اُجاڙنا : متعدي [هه] آجاڙڻ - تباه ڪرڻ - ويران ڪرڻ. ڦٽائڻ. نقصان پهچائڻ. آکوڙڻ - ڪيڻ (پاڙئون).
- اُجاڙ : صفت. آجڙ - تباه - برباد - ويران. (ذ) ويراني - بربادي - تباهي.
- اُجاڙ صورت : ث. بد صورت - بد شڪل. منحوس شڪل. بي نمڪ مهاندو.
- اُجاڙو : صفت. آجاڙيندڙ - آجڙ ڪندڙ - لٽائيندڙ (پئسو) - هٿ ڦاڙ.
- ● اُجاگر : صفت [هه] روشن. ظاهر - پڌرو. مشهور - ناليوارو.
- ● اُجالا ع اُجالي : ذ [هه] روشني - روشنائي - سوجهرو. رونق - چهچٽو. صبح. آس. هار سينگار - ڏاهه نموهه. (صفت) روشن - چمڪندڙ.

● آجالنا : متعدي[هہ] روشن ڪرڻ. چمڪائڻ. صاف ڪرڻ - آجارڻ.

● آجَڊ: صفت [هہ] گنوار - جاهل - اَناڙي - چَٽ . بي ڍنگو.

● آجڙنا : لازم [هہ] اجڙڻ - تباهہ ٿيڻ - برباد ٿيڻ - ناس ٿيڻ.

▬ آجَڙ : صفت. مصدر "اجڙنا" جو امر. اجڙ آجاڙ.

▬ آجڙا ۽ آجڙے : صفت. اُجڙيل - ويران - برباد - تباهہ.

▬ آجڙا گهر بسنا : قلتل گهر آباد ٿيڻ. ڪنهن وڇڙيل عزيز جو گهر موٽي اچڻ. اولاد پيدا ٿيڻ. رنوڙ مرد جي وري شادي ٿيڻ.

▬ آجڙا پچڙا : صفت. ويران - تباهہ - برباد. بي رونق (گهر).

● آجَل : ذ [ع] موت - قضا - ڪٽي. مرڻو - قضيو.

▬ آجَل آنکهوں کے سامنے پهرنا : موت اکين اڳيان ڦرڻ. موت جي منهن ۾ هجڻ.

▬ آجَل سر پر کهيلنا : موت ڪنڌ تي سوار هجڻ - موت جي منهن ۾ هجڻ.

▬ آجل کے منهہ سے پهرنا : موت جي منهن مان بچڻ. ڪنهن آفت يا مصيبت مان بچڻ. لاعلاج مرض مان چڙهڻ.

● آجلنا : لازم [هہ] اجرڻ - صاف ٿيڻ. روشن ٿيڻ.

▬ آجل : صفت. صاف - اجرو - اجرل.

▬ آجلا ۽ آجلے : صفت. اجرو - صاف. اڇو - گورو. چمڪندڙ - روشن. نفيس - عمدو. چالاڪ - سمجهو.

▬ آجلا آدمي : ذ. سفيد پوش - اڇن ڪپڙن وارو. شريف ماڻهو. سادو ماڻهو - صاف دل ماڻهو. سمجهو ماڻهو.

▬ آجلا پن : ذ. اجاڻي - گورائي. صفائي - آجلائي. روشني.

▬ آجلا منهہ هونا : منهن صاف ٿيڻ. الزام کان آجو ٿيڻ. ٽڪو لهڻ.

▬ آجلي سمجهہ : ث. تمام سٺي سمجهہ. عقل - دانائي. چالاڪي.

▬ آجلي طبيعت : ث. سٺي طبيعت - ونندڙ ۽ سادي طبيعت. گنڀيرتا.

▬ آجلي کا آزار : ذ. عورتن جي هڪ بيماري.

▬ آجلي گذران : ث. سٺو گذران - سٺي آمدني (جنهن مان تمام سٺي نموني ۾ گذرڻي).

● آجمود : ذ [هہ] آڇو جيرو. جاڻ.

● آجوائن : ث [هہ] هڪ قسم جو ٻوٽو ۽ ان جو ٻج - جاڻ.

● آجهڙ : صفت [هہ] گهوبي ڪندڙ - ريڙهہ پيڙهہ ڪندڙ - جنجالي.

● آجي ! : ندا [هہ] "اے جي" جو مخفف. ڪنهن کي تعظيم مان مخاطب ڪرڻ جو لفظ "اي سائين !، اي صاحب !".

● آجيالا ۽ آجيالے : ذ [هہ] روشنائي - سوجهرو. رونق - چهچٽو.

● آجيالي ۽ آجياليان : ث [هہ] گهوڙي کي اکين تي چاڙهڻ جي اندارِي.

● آجيرن : ذ [هہ] دل تي بار ڪندڙ. دير هضم (کاڌو). خراب کاڌو (جنهن جي کائڻ مان طبيعت خراب ٿئي). (صفت) هضم نہ ٿيندڙ. ٽڪائيندڙ - ورچائيندڙ. بيمار - لاچار. ٿڪل.

▬ آجيرن هونا : دل تي بار ڪندڙ هئڻ. ٽڪائيندڙ هجڻ. ورچائيندڙ هئڻ.

● آچاٽ : صفت [هہ] بيزار۔ ڪڪ۔ خفي. آداس۔ مايوس۔ ويگاڙو. ملول۔ غمگين. لوڏيل.

● آچاٽنا : متعدی [هہ] بيزار ٿيڻ۔ ورچڻ۔ خفي ٿيڻ. ٻري ڪرڻ۔ هٽائڻ. جاڳائڻ۔ بيدار ڪرڻ. مايوس ڪرڻ. وراهڻ۔ ورچ ڪرڻ.

● آچار : ذ [هہ] آچار۔ سانڌائو.

– آچار ڈالنا : آچار وجهڻ. سنڌي رکڻ. گهڻي عرصي تائين رکڻ.

– آچار کر دينا : آچار ڪري ڇڏڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ.

– آچاری ۽ آچارياں : ث. آچار وجهڻ جو ٿانءُ.

● آچانک : تابع فعل [هہ] اوچتو۔ بيخبري ۾. بنا دير جي يڪدم.

● آچپل، آچپلا : صفت [هہ] لاڏلو۔ دادلو۔ چيلولو۔ چاڳلو.

● آچٽنا : لازم [هہ] ٻري ٿيڻ۔ هٽڻ. ڌار ٿيڻ۔ الڳ ٿيڻ. آڌامڻ (ننڊ). بيزار ٿيڻ۔ ڪٽي ٿيڻ (دل).

– آچٽ : مصدر "آچٽنا" جو امر.

– آچٽانا : متعدی. ڏسو "آچاٽنا". بيزار ڪرڻ. هٽائڻ (دل). ورچائڻ.

– آچٽ جانا : کڄي وڃڻ (دل) – هٽي وڃڻ (طبيعت). مايوس ٿيڻ. وڃڻ (ننڊ). بيزار ٿيڻ.

– آچٽی هوئی باتيں : ث. بيزاري ۾ جون ڳالهيون۔ ورچ جهڙيون ڳالهيون. بي دلي ۾ سان ڳالهائڻ.

● آچکا ۽ آچکے : صفت. [هہ] اوچتو ڪا شيءِ کسي ڀڄي ويندڙ (چور). ڳنڍ ڇوڙ. لُچ۔ بدمعاش.

– آچکا پن : ذ. چوري. بدمعاشي.

● آچکنا : لازم [هہ] ٽپڻ۔ ٽپ ڏيڻ۔ ڇال ڏيڻ. مٿي ٿيڻ۔ مٿي چڙهڻ. پڇن تي بيهڻ. ڦرڻ۔ کسڻ. يڪدم کڻڻ.

– آچک : ذ. ڇاڙهہ۔ آيار. ٽپو۔ ڇال. آڻاءُ. بلندي۔ مٿاهين. (تابع فعل) اوچتو۔ يڪدم. ٽپو ڏيئي.

– آچکانا : متعدی. مٿي کڻڻ۔ کڻڻ. مٿي آچلڻ۔ آچل سان کڻڻ.

– آچک جانا : ٽپي وڃڻ ڇال هڻڻ. کڻي وڃڻ.

– آچک لے جانا : کڻي ڀڄي وڃڻ۔ آڏائي وڃڻ. ٻئي جي وات مان لفظ نکرڻ کان اڳ ڳالهہ شروع ڪري ڏيڻ.

● آچکن ۽ آچکنيں : ث [هہ] هڪ قسم جي شيرواني (جا نفيس ڪپڙي مان ٺهيل هجي). شيرواني.

● آچلا چال : صفت [هہ] نخري سان هلندڙ (عورت). ريجاليي. آئونٽري. چيلوليي.

● آچلنا : لازم [هہ] جدا ٿيڻ۔ ڌار ٿيڻ۔ الڳ ٿيڻ. کٽل لهڻ (جسم جي). پٽن چٽڻ.

● آچنبها ۽ آچنبهے : ذ [هہ] عجيب واقعو۔ حيرت جهڙي ڳالهہ. عجب۔ آچرج.

– آچنبهادانہ : ذ. مٺائي ۾ جو هڪ قسم.

● آچنگ : ث [هہ] دلي خواهش۔ مرضي۔ سڌ.

– آچنگ لگنا : سڌ ٿيڻ۔ شوق ٿيڻ.

● آچها ۽ آچهے : صفت [هہ] سٺو۔ چڱو. درست۔ صحيح. مناسب. ڪم جو. تندرست۔ چڱو ڀلو. نيڪ. مفيد. نيڄ۔ خالص. وڻندڙ (موسم). ڀلو (جانور). (تابع فعل) واجب۔ جوڳو۔ لائق. گفتگو کي جاري رکندڙ لفظ.

– آچها برا : صفت. چڱو مندو۔ چڱو مٺو۔ نيڪ بد. نفعو نقصان.

– آچها بهلا : صفت. چڱو ڀلو۔ تندرست. بي عيب.

– آچها خاصا : صفت. چڱو ڀلو. ڏسڻ وائسڻو.

▬ آچھا کَرنا : سٺو ڪرڻ. چڱو ڪرڻ . نيڪ ڪم ڪرڻ. ڀلو ڪرڻ - مهرباني ڪرڻ. خير خواهي ڪرڻ.

▬ آچھا لگنا : سٺو لڳڻ . پسند اچڻ . وڻڻ . مزو ڏيڻ .

▬ آچھی طَرَح : تابع فعل . چڱيءَ طرح - خوب خيرسان.

▬ آچھی کٹنا : عزت آبرو سان وقت گذرڻ.

▬ آچھے وقت : تابع فعل . عين موقعي تي - پوري وقت تي . ضرورت جي وقت .

● آچھالنا : متعدی [ه] آچلڻ - ڦٽو ڪرڻ . هيٺ مٿي ڪرڻ . ٽپا ڏيارڻ . آٿل پٿل ڪرڻ. مشهور ڪرڻ (نالو) . پڌائڻ .

▬ آچھال : ث آچل. ٽپو- چال. ٽپڙ (بال جو).

▬ آچھالا دینا : آچل ڏيڻ ٽيڙ ڪارائڻ .

▬ آچھال چھکّا يا آچھال چھکّے : صفت . بدمعاش . رولاڪ . فاحش - بدڪار.

● آچھَلنا : لازم [ه] آچلجڻ . ٽپ ڪائڻ . ڪڏڻ . چِلڪڻ . آٿلڻ (بيماري) . ڌڙڪڻ (دل) . فخر ڪرڻ . نچڻ ٽپڻ .

▬ آچھَل : مصدر "آچھلنا" جو آمر . آچل . ٽپو - چال .

▬ آچھَل آچھَل پَڑنا : خوشيءَ مان ٽينگ ڏيڻ - آچلون ڪائڻ . ٻٽل ڏيڻ (سٺور ڪان).

▬ آچھَل کُود : ث . ٽينگ ٽپا . راند روند.

▬ آچھَلنا کُودنا : ٽپڻ ڪڏڻ - نچڻ ٽپڻ - ٽينگ ٽپا ڏيڻ . ضد ڪرڻ .

● آچھتّو : ذ [ه] نيڙيءَ ۾ پاڻي وغيره ڦاسي پوڻ جي حالت - آنٽو .

▬ آچھتّو آنا : آنٽو اچڻ - آنھڙجڻ .

● آچھَوانی : ث [ه] سُڪل ميون جو رس يا پي ڪا دوا جا ويايل عورت يا مريض کي طاقت لاءِ پيارجي .

● آچھُوتا : صفت [ه] آچُتو . صاف - خالص - نيج . نرالو - انوکو . (ث) آچھُوتی .

▬ آچھُوتی کُوکھ : محاوره . آها عورت جنهنجو ڪوبہ ٻار نہ مئو هجي.

● آچیلنا : متعدی [ه] آکوڙڻ . آڊيڙڻ . جُدا ڪرڻ . ڇلڻ - ڪرڙڻ. پاڙئون پٽڻ.

● اِحسان : ذ [ع] مهرباني - ٿورو - وَڙُ .

▬ اِحسان آتارنا : ٿورو لاهڻ - ڀلائيءَ جو عوض ڏيڻ .

▬ اِحسان آٹھانا : اِحسان کڻڻ - ٿورو کڻڻ.

▬ اِحسان جتانا : ٿورو لائڻ - ڪيل احسان وري وري پڌائڻ .

▬ اِحسان ماننا : احسان مڃڻ - ٿورو مڃڻ .

● آخ : ذ [اردو] کانگھاري ڪيڻ جو آواز "آخ ٿو".

● آختّاه! : کلمه تعجب [اردو] حيرت جي اظهار جو لفظ "او هو!، واه واه!".

● آختُو بَختُو : ث [اردو] آهي ۾ ڪائون جن ۾ پٽلي ٻڌي نچائيندا آهن .

● آخروٹ : ذ [ه] آکروٽ (سُڪل ميوو)

● آدا يا آدائیں : ث [ف] ناز - نخرو - آنگل . غمزو- اِشارو . طريقو - ڍنگ - نمونو . ادائگي - صفائي (ليکي جي) - تکميل . تعميل - بجاآوري (حکم جي).

▬ آدا کَرنا : آدا ڪرڻ - چُڪائڻ - ڏيڻ (قرض). بجا آڻڻ(شڪريو). پوري ڪرڻ (رسم). پڙهڻ (نماز) . چوڻ (زبان سان). لاهڻ (فرض).

● آداس : صفت [ه] غمگين - مايوس - دلگير. ويران- سُڃو. جهڪو (رنگ). ويڳاڻو- ڪومائل.

بي رونق .

- آداس پَڑنا : مايوس ٿيڻ - دلگير ٿيڻ - ڪومائجڻ (رنگ)- جهڪو ٿيڻ . بي رونق ٿيڻ .

- آداسی ۽ آداسیاں : ث. غمگيني . جهڪائي (رنگ جي). بي رونقي (محفل جي).

- آداسي برسنا : منهن مان مايوسي ظاهر ٿيڻ - منهن ڪومائل هئڻ .

- آداسي پهيلنا، چهانا: آداسي چانئجي وڃڻ . بي رونقي ٿيڻ . غم چانئجڻ .

● آداسا ۽ آداسے : ذ [هہ] آها رسي جا آزاد فقير جنئي وانگر ڳچيءَ ۾ پائيندا آهن . هنڌ - اوڇڻ - بسترو .

- آداسا ڪسنا: هنڌ بسترو ٻڌڻ . روانو ٿيڻ- پنڌ ۾ پوڻ .

- آداسا کهينچنا : دنيا کان لاڳاپا توڙڻ - خواهشون ترڪ ڪرڻ .

● آدائی : ث [هہ] ميرانجهڙو رنگ - آچاڻ .

● آدبدانا : لازم [هہ] چالاڪ ٿيڻ - چست ٿيڻ - قوت ٿيڻ . پريشان ٿيڻ - لاچار ٿيڻ - تنگ ٿيڻ . بي آرام ٿيڻ - بي قرار ٿيڻ .

- آدبدا کر : تابع فعل . چاڻي واڻي- خواه مخواه- هرو ڀرو . ضد کان.

- آدبدا کرنا : چالاڪي ڪرڻ . ضد ڪرڻ . ٺڳي ڪرڻ . لُچائي ڪرڻ . ڌانڌل مچائڻ .

● آدرسا : ذ [هہ] ململ جو هڪ قسم - تمام سنهي ململ . ميڻائيءَ جو هڪ قسم .

● آدرکی : ث [هہ] ميڻائيءَ جو هڪ قسم . آدرڪ جو مربو .

● آدلا ۽ آدلے : ذ [ع. عضلہ > آدلا] ران جو گوشت .

● آدلا بدلا : ذ [هہ] بدل سدل- مٽ سٽ- ڏي وٺ - ڦيرڦار - تبديلي .

● آدل بدل : ذ. مٽ سٽ - ڏي وٺ - بدل سدل . ڦيرڦار - تبديلي .

- آدل بدل کرنا : ڦيرڦار ڪرڻ . مٽ سٽ ڪرڻ .

● آدمات ، آدماد : ذ [هہ] جوانيءَ جو جوش- جوانيءَ جي مستي . چريائي - جنون . مستي . غرور- همٿ . بدڪاري - بدچالي .

- آدمات ، آدماد لگنا : مستي چڙهڻ . چريائي چڙهڻ . غرور سان هلڻ .

● آدوائين ۽ آدوائنيں : ث [هہ] کٽ جي واڻ .

- آدوائين کهينچنا : واڻ چڪڻ . کٽ کي چڪي ڏيڻ .

● آدھ : عدد [هہ] اڌ - نصف .

- آدھ جلا : صفت . اڌ سڙيل .

- آدھ سيرا (ذ)، آدھ سيری : ث. اڌ سير جو وٽ يا ماڻ .

- آدھ کچا : صفت . اڌ ڪچو . اڻ پڪل . اڌ رڌو .

- آدھ کچلا : صفت . ڏڏر- اڌ رڌو - آڌاريل .

- آدھ کهلا : صفت . اڌ کليل . پڪڙيل (در) .

- آدھ موا : صفت . اڌ مئو - نيم مرده .

- آدھ ميں چهوڑنا : اڌ ۾ ڇڏڻ - اڌ ۾ دغا ڏيڻ . رڻ ۾ رولڻ - بيوفائي ڪرڻ .

- آدھنّا ۽ آدھنّے : ذ اڌ آنو . ٽڪو .

- آدھواڑ ۽ آدھواڑيں : ث. ڪنهن به شيءِ جو اڌ . اڌ ٽاڪيو . اڌ پاتليي پيہ پتو (لغز) .

- آدھورا ۽ آدھورے : صفت . اڌجيترو- اڌورو . ناڪمل - اڌ ڳڀيدو . اڻ تيار . (ث) آدھوری .

- آدھورا کرنا : ڪمزور ڪري ڇڏڻ .

آڌ سُئو ڪرڻ .

▬ اَدھُوَیسا : صفت . آڌ ڙوٽ ُ- جواني ڪان موٽيل .

● اَدھاً يا اَدھّے : ذ [ھ] اڌ - اڌ حصو. شراب جي ننڍي بوتل . چوڙين جي آڌ ٻانهين . ٻڪيءَ جو هڪ قِسم. هڪ قسم جی راند. پکواز جي وَڄت جو هڪ نمونو.

● اَدھار: ذ [ھ] هِنئَين جهل جيترو ڪاڏو . نيرن.

● اُدھار: ذ [ھ] اوڌر - قرض - لَهڻو. رِهائِي- ڇوٽڪارو .

▬ اُدھار بھیو پار: ذ. اڌار کاتو- اڌار جو ليکو.

▬ اُدھار کھانا : اوڌَر تي گُذر ڪرڻ .

● اَدھَر: صفت [ھ] نِڌڻِڪو- لاوارث - بيواهو. اول پٽڻ. بِنا ٽِيڪ. دَرميان - وِچ ۾.

▬ اَدھَر چَلنا : هوا تي هلڻ . ٻين تي هلڻ . آڪڙجي هَلڻ - سيٽجي هلڻ . نازسان هَلڻ .

▬ اَدھَر میں لٹَکنا : آڌ ۾ لٽڪڻ - وچ ۾ ٽنگجڻ .

● اِدھَر : تابع فعل [ھ] هيڏانهن - هِن طرف. هتي . ويجهو- قريب .

▬ اِدھَر اُدھَر: تابع فعل . هيڏانهن هوڏانهن - هِتي هُتي . هَر هنڌ. آسپاس - چَوطرف.

▬ اِدھر اُدھر پانئو پڑنا : بدراھ ٿيڻ - بد چال ٿيڻ. رولاڪ ٿيڻ.

▬ اِدھر اُدھر کَرنا، کَر دینا : هيڏانهن هوڏانهن ڪري ڇڏڻ. تيڙي پکيڙي ڇڏڻ. هيٺ مٿي ڪرڻ. وڃائي ڇڏڻ.

▬ اِدھر اُدھر کی کَہنا : هيڏانهن هوڏانهن جون ڳالهيون ڪرڻ.

▬ اِدھر اُدھر ہو جانا : هيڏانهن هوڏانهن ٿي وڃڻ . ٽڙي پکڙي وڃڻ . هيٺ مٿي ٿي وڃڻ .

▬ اِدھر کی اُدھر کَرنا : هِتي جي هُتي ڪرڻ. هڪڙي جي ڳالهہ ٻئي کي ٻڌائڻ . هڪ جي ٻي ڪرڻ . چغليون هڻڻ . لائي چائي ڪرڻ.

▬ اِدھر کی دُنیا اُدھر ہوجانا : دنيا هيٺ مٿي ٿي وڃڻ - انقلاب اچي وڃڻ .

● اُدھَر: تابع فعل [ھ] هوڏانهن - هُن پاسي- هُن طرف- هُتي- ٻِئي پاسي . پَري.

● اُدھڑنا : لازم [ھ] اُدڙڻ . ڪُلڻ (ٽوپو). لَهڻ (کَل).

● اُدھَم : ذ [ھ] شورُ - هُلُ - لُڙُ - گوڙُ. هنگامو- دَمچر- هنبس .

▬ اُدھَم کَرنا، مَچانا : گوڙ ڪرڻ - ڌمچر مچائڻ - هنبس ڪرڻ .

▬ اُدھمی : صفت. هُل هنگامو ڪندڙ - گوڙ مچائيندڙ.

● اَدَہَن : ذ [ھ] ٽَهڪَندڙ پاڻِي (جو کُجهہ رَڌڻ لاءِ تهڪايو وڃي). کوسو پاڻي .

▬ اَدَہَن رَکھنا : کِچڙِي وغيره رَڌڻ لاءِ پاڻي چُلهہ تي رکڻ.

● اَدھوڑی یا اَدھوڑیاں : ث [ھ] آڌ کَل - آڌوڙِي- چَوڙو.

▬ اَدھوڑی تانِنا : پيٽ پَري کائڻ . ايترو کائڻ جو پيٽ ڦُوڪجي پوي.

● اَدھّی یا اَدھّیاں : ث [ھ] پَئسي جو اَڌون حِصو- آڌ دَمڙِي. هڪ قسم جو عمدو ءِ سنهون ڪپڙو.

▬ اَدھّی اَدھّی پَر جان دِینا: دَمڙِي دَمڙِي تي ساهہ ڏيڻ - سخت ڪنجوسي ڪَرڻ .

● اَدھیا :ث [ھ] آڌو آڌ وِرهاسَت. آڌو آڌ

بَٹئي. زمين جي اَڌ پيدايش (جا زميندار کٽي). چِماهي ڏيل. اَڌ حصي جو مالڪ.

● اَدھیانا : متعدی [ھ] اَڌ و اَڌ ڪرڻ - ٻن حصن ۾ ورهائڻ.

● اَدھیڑ : صفت [ھ] اَڌوَٽ - ڪَرڙ وَڏ - اَڌ وَهيءَ ۾.

● اُدھیڑنا : متعدی[ھ] اُڌيڙڻ- کولڻ (ٽانڪا، ٽوپو). لاهڻ (کَل). کوهڻ (کنب). اُکيلڻ (نوڙي). کولڻ (سُٽ). ڏُتارڻ. ٽَڪارڻ. ٽُڪڻ. برباد ڪرڻ.

– اُدھیڑ : مصدر "اُدھیڑنا" جو امر. اُڌيڙَ. کوهَہ.

– اُدھیڑبُن : ث. ڍاھ ٺاھ - پيچ گهَتڙ. پُٺُ تَر- هَر ڪُر- سوچ ويچار- غور و خوض. فڪر- ويچار. بندوبست.

– اُدھیڑ دینا، ڈالنا : اُڌيڙي ڇڏڻ- کل لاهي ڇڏڻ. ڏاڍي سار ڏيڻ.

● اَدھیلا ج اَدھیلے : ذ [ھ] اَڌيلو.

● اَدھیلی : ث. اَڌ يو. اَڌ حِصو.

– اَدھیلیا : ذ. اَڌ حصي جو مالِڪ.

● اَڈا : ذ [ھ] اَڏو- ٺِڪاڻو- آستانو. آها جاءِ جتي مزور وغيره اچي گڏ ٿين - پيڙي. پکين جي ويهڻ جي جاءِ (هٽراڌ ٺاهيل پڃرو). گاڏين بيهڻ جي جاءِ. جُوا جي ٿِڪري. عياشي جي جاءِ. آها صندلي جنهن تي ويهي پرت پرجي. ڇانوڻي- فوجي مرڪز.

– اَڈے دار : صفت. اَڏي جو مالڪ- اَڏيوارو.

● اَڈول : صفت [ھ] اَڏول- مضبوط- قائم.

● اَرّانا : ث [ھ] ڏَڪو (جاءِ جي ڪرڻ جو آواز).

● اِرادہ ج اِرادے : ذ [ع] اِرادو- قَصد- عزم. خيال. مَقصد. نيّت- مرضي.

– اِرادَہ باندھنا : اِرادو ڪرڻ- قصد ڪرڻ.

● آرارا : ذ [ھ] زورائتو آواز. جاءِ وغيره جي ڪِرڻ جو وڏو آواز "ڌَڙام".

– آرارا کے بیٹھ جانا : وَٺي ڇِٽي يا جاءِ جو اوچتو آواز ڪري ڍَهي پَوڻ.

● آراضی ج آراضیاں : ث [ع] زَمين (پوکَ جي)- زرعي زمين.

– آراضی اُفتادَہ : ث (ع. اراضی+ف. اُفتاده) غير آباد زمين - پوٺو.

– آراضی خالِصَہ : ث. سرڪاري زمين.

– آراضی شامِلاتِ : ث. گڏيل زمين (جا اجا حصيدارن ۾ ورهائي نہ ويئي هجي).

– آراضی شور : ذ. ڪلراٺي زمين.

● اَرب : عدد[ھ] سو ڪروڙ (١,٠٠,٠٠,٠٠,٠٠٠).

– اَرب کَھَرب : صفت. بيشمار- لاتعداد.

● اَرتھی ج اَرتھیاں : ث [ھ] اَرٿِي- ڪاٺِي (جنهن تي هندو لاش کڻندا آهن).

– اَرتھی نِکلے : بد دعا. مَري وڃي- جنازو کڄي.

● اَرد : ذ[ھ] دال جو هڪ قِسم- اُڙد- مانُهَن.

– اَرد کے آٹے کی طرح اینٹھنا : مانُهن جي اٽي وانگر ڦوڪجڻ- خواه مخواه اَڪڙجڻ.

● اَردلی : ذ [ھ] جماعت- ٽولي. بدمعاشن جو ٽولو.

● اَردلی : ذ [انگ. orderly] اهو پٽيوالو جو آفيسر سان هر وقت گڏ رهي. خاص ملازم.

– اَردلی میں رھنا : آردليءَ ۾ رهڻ- هر وقت خدمت ۾ رهڻ.

● اَردو : ذ [ترکی] لَشڪر- فوج. لشڪرگاھ- ڇاوڻي. لشڪري ٻولي.

- آرْدوے مُعَلّیٰ : ث. صحيح ۽ مُستند آردو. تعليم يافته ماڻهن جي ٻولي. شاهي فوج.
● آرْدی : ث [هہ] پهريدار جي، پهري بدلجڻ تي ٻئي پهريدار کي ڏنل ڪار گذاري.
● آرْزَن : ذ [هہ] آناج جو هڪ قِسم.
● آرْکَٹ : ث [هہ] روشني - سُهانو-سوجهرو. چمڪاٽ. ڦُڙتيِ- چُستِي- چالاڪي- هوشياري. خبرداري- سنڀال.
● آرْگِجا : ذ [هہ] هڪ قسم جو خوشبودار تيل (جو صندل، ڪافور، مُشڪ، عنبر ۽ گيهه مان ٺاهيندا آهن)- آرگجو.
● آرگَل ۽ آرگَلے : ذ [هہ] آها ڪاٺي جنهن سان دروازي کي آڏ ڏيئي بند ڪندا آهن.
● آرْمان : ذ [ف] افسوس- ڏک- غم. حسرت. خواهش- سَڌ- شوق. پشيمانِي- ندامت- پڇتاءُ.
- آرمان بهَرا: صفت. خواهش، اُميدن يا حسرتن سان ڀَريل. ڏُک ڀَريو.
- آرمان پُورا کَرنا، نِکالنا: اميد پوري ڪرڻ. دل جي حسرت پوري ڪرڻ. خواهش پوري ڪرڻ.
- آرمان رَه جانا : ارمان رهجي وڃڻ. سَڌ پوري نه ٿيڻ.
● آرْنا : صفت [هہ] جهنگلي. جهنگلي سانُ- ٽُلهو ڪارو ماڻهو.
- آرنا آپلا، کَنڈا : ذ. آهو ڇيڻو جو چوپائيءَ جيئن لاٿو هجي تيئن ئي سڪي ويو هجي- جهنگلي ڇيڻو- گُوهو.
- آرنا بهَينسا : ذ. جهنگلي سانُ- جهنگلي پاڏو.
● آرَنڈ ۽ آرَنڈے: ذ [هہ] هيرڻ. ڪچيءَ پاڙ وارو وَڻ.
- آرنڈ خَربُوزَه: ذ (هہ. آرنڈ + ف. خربوزه) ڪاٺ گِدرو (وڻ ۽ ميوو).
- آرَنڈ کی جَڑ: محاوره. هيرڻ جي پاڙ (جا نهايت ئي ڪمزور ۽ ڪچي ٿيندي آهي). (ڪنايه) ڪمزور- بي پاڙو. بي بقا.
- آرَنڈي : ث- هيرڻ جو ٻج. آتشبازيءَ جو هڪ قسم.
● آرْواح : ث [ع. روح ۽ آرواحُ] روحَ.
- آرواح بهٹکنا : بدروحن جو رُلڻ. هرڪنهن شيءِ لاءِ دل ڇڪي ڏيڻ.
- آرواح بهَرجانا: طبيعت بيزار ٿيڻ - دل ڪَٽي ٿيڻ. ڍؤ ٿيڻ.
● آرْوَلي : ذ [هہ] هڪ قسم جو ڪاغذ.
● آرَون گهَرَون : ذ [هہ] ڇوڪرن جي هڪ راند.
● آرْوی ۽ آرْوِیاں : ث [هہ] هڪ قسم جو اوڙ (ڪچالو جي جنس جو، ڀاڄيءَ وانگر استعمال ٿئي).
● آرَهَر : ث [هہ] هڪ قسم جو آناج (جو ڏَري دال وانگر ڪم آڻيندا آهن).
● آری : ث [هہ] عورت کي سڏڻ جو لفظ "آڙِي!".
● آرے: ذ. سڏڻ يا مخاطب ڪرڻ جو لفظ "اڙي!، او!".
● آڑْبا کهڑْبا : ذ [اردو] سپاهين جي اصطلاح ۾ هنڌ بِسترو- سامان سڙو- ٽپڙ ٽاڙي.
● آڑْتالِیس : صفت [هہ] آٺيتاليهه (۴۸).
● آڑْتَلا ۽ آڑْتَلے : ذ [هہ] پَناهه - آجهو. آڏ- بچاءُ- حفاظت. اولو- اوٽ. ڇپري (دروازي جي)- چِڪَ. ڇانءُ- ڇانوِ لو. پاڇو- سايو. عڪس- اولڙو.
- آڑتلا پَکَڑنا : پناه وٺڻ - آجهو وٺڻ. آڏَ وٺڻ- بهانو ڪري پاڻ کي بچائڻ - عذر ڪرڻ.

● آڑتیس: عدد [ھ] اٺٽيھہ (٣٨).
● آڑسٹھ: عدد [ھ] اٺھٽ (٦٨).
● آڑس لینا: ھٽي ڇڏڻ (وَر ۾). ڪُنجي ڇڏڻ (وَرَ). ڪنھن شيءِ ۾ ٽنبي ڇڏڻ - ور ۾ ھٽڻ.
● آڑگڑا: ذ [ھ] آھو تختو جنھن ۾ گھوڙو ٻڌي سيکارڻ لاءِ ھلايو وڃي.
● آڑم: ذ [ھ] انبار - ڍِڳ - ڍير.
● آڑنا: لازم [ھ] اڙڻ - ڦاسڻ - اٽڪڻ - رنڊجڻ. ڪُپي وڃڻ. روڪجڻ. ضد ڪرڻ - تيسو ڪرڻ. نہ ڇڙڻ. بحث ڪرڻ - حجت ڪرڻ.
- آڑ: ث. مصدر "آڑنا" جو امر. ضد - ھوڏ. قبضيءَ جي بيماري (ٻارن کي) - پَجھَ. روڪَ - آڏَ - رَنڊڪ. ٽُوٽي - جھَلَ. رُخنو - اٽڪاءُ.
- آڑا: صفت. ڦاڏل - رنڊيل. اوکو - مشڪل - اٽائو.
- آڑا کر لینا: زوريءَ وٺڻ - ڏاڍائيءَ سان وٺڻ.
- آڑانا: متعدی. اڙائڻ - اٽڪائڻ - ڦاسائڻ. ترسائڻ - روڪڻ - ٻيھارڻ. رنڊڪ وجھڻ - اٽڪاءُ وجھڻ. بند ڪرڻ.
- آڑبڑ: صفت. ڪَھرو - ڪَڙ ٻَڙ. ھيٺ مٿي. ث. ٻَڪ ٻَڪ - اجائي ڳالھہ. رُخنو - اٽڪاءُ. جھگڙو - جھيڙو.
- آڑ جانا: اڙجي وَڃڻ - ڦاسي پوڻ. ضد ٻڌڻ. رنڊجي بيھڻ.
- آڑ کرنا: ضد ڪرڻ. رڏِي ڪرڻ. رنڊڪ وجھڻ.
- آڑ ضامنی: ث. اھا ضمانت جا ٻھرين ضمانت رد ٿيڻ تي ڪم اچي.
- آڑ کے بیٹھنا: کپ کوڙي ويھڻ. ضد ڪري ويھڻ. شدت ٻڌي ويھڻ.

- آڑی کے آڑیاں: ث [ھ] مُشڪل - اوکيِ (مهل). تڪليف - مصيبت - سختي. رَنڊڪ - اٽڪ. ضرورت - گھَٽِي - لوڙَ. مفلسي - ڪُشتيءَ جو ھڪ داءُ.
- آڑی رہنا: اٽڪيِ رھڻ. ڪم روڪجي وڃڻ. محتاج ٿيڻ.
- آڑی مار: صفت. دغاباز - ويساھہ گھاتي ڪندڙ - جعلساز. ٺَڳُ.
- آڑی مُشکل: ث. اڙي اوڏي - اڻيءَ ويل.
- آڑے تہڑے میں: تابع فعل. مصيبت جي وقت ۾ - ڏکئي وقت ۾ - اڻيءَ ويل ۾.
- آڑیل: صفت. ضدی - شدتي - بحثي - ھوڏي - نِڌر.
- آڑیل گھوڑا: ذ. رَڏيءَ وارو گھوڙو - اھنڊ گھوڙو - اڙي ھٽي بيھي رھندڙ گھوڙو.
● آڑنا: لازم [ھ] اڏامڻ. تمام تکو ھلڻ - تيز ڊوڙڻ. ھوا وانگر ھلڻ. ٽپ ڏيڻ - ڇال ڏيڻ. مغروري ڪرڻ. ڪاٽڻ (شراب، ڪباب وغيره). خرچ ٿيڻ (دولت). مشھور ٿيڻ (خبر) - اڏڻ (افواہ). ڦاٽڻ (بارود). ڪپي وڃڻ (مال).
- آڑا آنا: اڏامندو اچڻ. تمام جلد اچڻ. تيز ڊوڙندو اچڻ.
- آڑا پھرنا: اڏامندو وتڻ - اڏامندو گھمڻ ڳاڏين، موٽرن وغيره ۾ گھمندو رھڻ.
- آڑا جانا: اڏامندو وڃڻ - تيز ڊوڙندو وڃڻ. اڏائي وڃڻ - ٽاري وڃڻ (ڳالھہ).
- آڑا دینا: اڏائي ڇڏڻ. پچائي ڇڏڻ. تباھہ ڪري ڇڏڻ. مشھور ڪري ڇڏڻ. خرچ ڪري ڇڏڻ. ڪپائي ڇڏڻ. ماري ڇڏڻ.
- آڑا کے لے جانا: اڏائي وڃڻ. پچائي وٺي وڃڻ.
- آڑا لانا: اڏائي اچڻ. چوري ڪٽي اچڻ -

چورائي اچڻ. پچائي اچڻ (ٻانهن). زبردستي ڪٽي اچڻ.

— آڑا لینا: چورائي وٺڻ - ٽڪائي وٺڻ. نقل ڪرڻ (ٻئي تان).

— آڑان ۽ آڑانیں: ث. آڏام - آڏامڻ - پرواز- آڏاري.

— آڑانا: متعدی. آڏائڻ (پکي، لغڙ وغيره). چورائڻ - لنوائڻ - ٽڪائڻ. ٽارڻ - ٽالائڻ (ڳالهه). پڌائڻ. ڪيي چڏڻ (نوڪريءَ سان). ڪپائڻ - دُف ڪرڻ (ملڪيت). لاهڻ (سير). نقل ڪرڻ - سکڻ (عادت، هنر). گم ڪرڻ. پچائڻ (ٻانهن). ٽيکو ڏوڙائڻ. هٽڻ (تانَ). گم ڪرڻ (حواس). هٽڻ (چنڊا). اڏارڻ (افواهه).

— آڑان گهائی: ث. دوکو - دغا - فريبُ. چالاڪي - حرفت - آنڪل. داءُ - وَجهه. گُس گُساءُ - ٽت ٽتاءُ. آڏل پڌل.

— آڑاؤ: صفت. آڏائيندڙ (دولت) - فضول خرچ - هٿ ڦاڙ.

— آڑتا: صفت. آڏامندڙ - آڏامڪ. (ث) آڑتی.

— آڑتی پڑتی خبر: محاوره. غلط خبر- افواهه - ڪنين پئي ڳالهه.

— آڑتی تول: ث. گهٽ تور - ٽڳيءَ واري تور.

— آڑتی چڑیا کو پہچاننا: افعالن سان ئي سڃي ڪري وٺڻ. هوشياري سان مقصد معلوم ڪرڻ.

— آڑتی سی خبر: ث. افواه- ڪنين پئي ڳالهه.

— آڑ جانا: آڏامي وڃڻ. ٽيکو وڃڻ. غائب ٿي وڃڻ. پڃي وڃڻ. برباد ٿي وڃڻ. هلي وڃڻ (واقعو). لهي وڃڻ (رنگ، داغ).

— آڑ چلنا: وت کان ٻاهر هلڻ. غرور ڪرڻ - فخر ڪرڻ. پير پٽ تي نه رکڻ. شان شوڪت ڏيکارڻ.

— آڑکے: تابع فعل. آڏامي- تيزيءَ سان- فوراً- جهٽ پٽ.

— آڑکے لگنا: آڏامي لڳڻ. هڪڙي بيماري ٻئي کي وچڙڻ- وَنجڻ (بيماري).

— آڑن: صفت. آڏامندڙ- آڏندو. (ث) آڏام- پرواز.

— آڑ ناگن: آڏامي چڪ هڻندڙ بلا- گهوڙيال بلا.

— آڑن بیماری: ث. وچڙندڙ بيماري.

— آڑن کھٹولا: ذ. آڏام کٽولي. پينگهي جو هڪ قسم. ڏولي. هڪ قسم جو رانديڪو.

— آڑی پڑی بات: محاوره. افواه- ڪوڙي خبر- حبوب.

● آڑنگ: ذ [هـ] ڍيرُ- انبار- ڍڳ.

— آڑنگ بڑنگ: ذ. ٻارن جي هڪ راند. آجايون ڳالهيون.

— آڑنگ بڑنگ ہو جانا: چڙوچيڙ ٿي وڃڻ- ڪٺو ڪٺو ٿي وڃڻ.

— آڑنگ تڑنگ: ذ. آجايون ڳالهيون- بيڪار ڳالهيون.

● آڑنگا ۽ آڑنگے: ذ [هـ] روڪ- اٽڪ- آڏ. رُخنو- اٽڪاءُ. آڏار- ٽيڪ. آنگڙو- جانٺو.

— آڑنگا لگانا، مارنا: رُخنو وجهڻ- پچڪڙي وجهڻ (ڪم ۾). انگڙو هڻڻ- جانٺو هڻڻ.

— آڑنگے پر چڑھنا: وَڪڙ ۾ اچڻ. فريب ۾ ڦاسڻ. انگڙي ۾ ڦاسڻ.

● آڑواڑ ۽ آڑواڑیں: ث [هـ] چت ڪي تيڪ طور ڏنل ٽوٽي- ٽيڪ- ضامن.

● آڑوس پڑوسʼ : ذ [هہ] اوڙو پاڙو- مَحلو. آس پاس.

━ آڑوسی پڑوسی : ذ. اوڙي پاڙي وارو- پاڙيسري.

● آڑھانا : متعدی [هہ] اوڊائڻ - ڍڪائڻ- پهرائڻ (ڪپڙا). مٿان وجهڻ (اوڇڻ).

● آڑھائی: صفت [هہ] اَڍائي (٢½).

━ آڑھائی آنچھر: ذ. اَڍائي اکر- مختصر ۽ اثرائتي ڳالهہ. جَنتر مَنتر- ٽوٽو ڦيٽو. چند الفاظ- ٻٽي اکر.

━ آڑھائی اینٹ کی مسجد آلگ بنانا : آپي خان ٿيڻ. ڌارَ پارَ ٿيڻ - جُدا ٿيڻ.

━ آڑھائی چاول الگ پکانا : ڏيڍ چانور جدا چاڙهڻ. ڌارَ پارَ ٿيڻ.

━ آڑھائی چُلّو لہو پینا : قتل ڪرڻ- تمام تنگ ڪرڻ - ڪک ڪرڻ.

● آڑھتالیسʼ، آڑتالیسʼ: عدد [هہ] اَٺيتاليهہ (٤٨).

● آڑتیسʼ، آڑتیسʼ : عدد [هہ] اَٺٽيهہ (٣٨).

● آڑ هَیّا: ذ [هہ] اَڍائي سيري. اَڍائن جو ڪوڙو.

● آڑینچ : ث [هہ] دُشمني- وير- مُخالفت. تعصب- نفرت- ڪراهت. ضد- ڏنگائپ. رَنڊ- آڙي- روڪَ- پيچڪڙي. اعتراض- حُجت. عذر- بهانو.

━ آڑینچ نکالنا : خامي ڪڍڻ - عيب ڪڍڻ. رنڊڪ وجهڻ.

● اِزار ۽ اِزاریں : ث [ف] شلوار- سٿڻ.

━ اِزار بند : ذ. آڳٽ- ناڙو.

━ اِزار سے باہر نکلنا : پَٽاڪون هڻڻ- ڏاڙون هڻڻ. ڪاوڙ ۾ هوش وڃائڻ- بد حواس ٿيڻ.

━ آژدہا ۽ آژدہے : ذ [ف] هڪ قسم جو وڏو نانگ- آزدها.

━ آژدہے کے منہ سے پھرنا : وڏي مصيبت مان نڪرڻ- موت جي مُنهن مان بچڻ.

● اِسʼ : ضمير [هہ] هِن- هِي.

━ اِس لیے : تابع فعل. اِنهيءَ ڪري.

━ اِسی : صفت. اِنهِي.

━ اِسی آن : تابع فعل. هينئر- هن وقت.

━ اِسے : تابع فعل. هِين ڪي.

● اَس : ضمير [هہ] هُن - هُو.

━ اَسʼ پارʼ : تابع فعل. هُن پَرَ- پَراڙ.

━ اَسʼ دَمʼ : تابع فعل. اُنهيءَ وقت- اُنهيءَ دم.

● آسارا ۽ آسارے: ذ [هہ] ريشمي ڌورو جنهن تي تار ويڙهي ڪلابتون ٺاهيندا آهن. پوتين جي ڪناري کي هڻڻ جو ڌورو.

● آسارا ۽ آسارے: ذ [هہ] رَستو- لنگهہ- گذر. آڱڻ- ايوان. وِرانڊو. دَوا جو آنريل پاٽي. دروازي جي اڳيان سِرن جي آيل پٽڙدِي- ڏيڍِي.

● آساڑھہ : ذ [هہ] آکاڙ (سهينو).

━ آساڑھی: ث. آکاڙ ۾ پوکيل فصل- ربيع جو فصل. هندن جو هڪ وڏو ڏينهن.

● آسامی ۽ آسامیاں : ث [ع. اِسمُ ۽ اَسماء ۽ آسامی > آسامی] هي لفظ اُردو ۾ واحد طور مستعمل آهي. ماڻهو- جَڻو- آسامي. فَرد. هاري- ڪُڙمي. گِراهڪ- خريدار. نوڪري- مُلازمت. عهدو. جُوارين جي اصطلاح ۾ آهو ماڻهو جو راند نہ ڄاڻي ۽ اڪثر هارائي ويندو هُجي. مالدار- امير. بيوقوف- مورک.

━ آسامی بنانا : ٻُوڪ بنائڻ- بيوقوف بنائڻ. ٺَڳڻ - ڦُرڻ.

━ آسامی موروثی : ذ. اهو هاري جنهن کي ڪنهن زمين تي پوکڻ جو حق پيڙهي بہ پيڙهي حاصل هجي.

● آساوَری : ث [هہ] سر يراڳ جي هڪ راڳڻي

جو نالو- آساوَري. ڪبوتر جو هڪ قسم. هڪ قسم جو پٽاپٽي ريشمي ڪپڙو.

● آستا ۽ آستے : ذ [هہ] حجام - نائي.

● آستانی ۽ آستانیاں : ث [هہ] ماسترياڻي - آستاد .

● آستر کاری : ث [ف] چُن جو ليپو- پلستر.

● آستَرَہ ۽ آستَرے : ذ [ف] پاڪي.

ـ آستَرَہ پھیرنا : پاڪي گھمائڻ. مٿوڪوڙڻ. ڏگهڻ - صفائي ڪرڻ .

● اِستغاثہ ۽ اِستغاثے : ذ [ع] فوجداري فرياد . دعوىٰ- فرياد .

ـ اِستغاثہ دائر کرنا : عدالت ۾ فرياد داخل ڪرڻ - ڪيس ڪرڻ.

● اِستمرار : ذ [ع] هميشگي- دوام .

ـ اِستمراری پٹا : ذ . زمين جو هميشه لاءِ مالڪاڻو.

ـ اِستمراری مُقرَر ہونا : هميشه لاءِ ڏِل مُقرر ڏيڻ .

● اِستنجا ۽ اِستنجے : ذ [ع]طهارت- وَٽ ڇهڻ .

ـ اِستنجے کا ڈھیلا : ذ. وَٽ ڇهڻ جو پٿر. (صفت) جنهن کي ڪا اهميت نه هجي . بيعزت.

● آسگندھ : ذ [هہ] پسارڪي وکر جو هڪ قسم (هڪ ٻوٽي جي پاڙ).

● آسوار: ذ [هہ] سُوار- هسوار. (صفت) چڙهيل (گهوڙي تي).

ـ آسواری۽آسواریاں:ث. سُواري - هسواري.

● آسوانسی ۽ آسوانسیاں : ث [هہ] زمين ماپڻ جو هڪ اوزار.

آسوج : ذ [هہ] آسُو (مهينو).

● آسی : عدد [هہ] آسي (٨٠).

● آسپلا ۽ آسپلے : صفت [هہ] بيوقوف- نادان- چِسو .

● اِشارہ ۽ اِشارے: ذ [ع] اِشارو- آهڃاڻ.

ـ اِشارے چلنا : اکين جا اشارا هلڻ - اِشاري بازي ڏيڻ. اکيون لڙڻ .

● آشک : ذ [ف] لڙڪ- ڳوڙها .

ـ آشک بھر آنا : لڙڪ پرجي اچڻ- اکين ۾ ڳوڙها تري اچڻ. روئڻهارڪو ٿيڻ.

ـ آشک شوئی : ث. لڙڪ اگهڻ . دڙ دلاسو- تسلي .

ـ آشکوں سے منہ دھونا : تمام گهڻو روئڻ- سَريون پاڻيءَ جون روئڻ .

ـ آشکوں کا تار باندھنا : تمام گهڻو روئڻ - لڙڪن جون سَريون وهائڻ .

ـ آشکوں کی جھڑی لگنا : تمام گهڻو روئڻ- هنجون هارڻ.

● آصل : ث [ع] آصل - بنياد- پيڙهه . آصليت. قرض تي ڏنل رقم. مُور- سُوڙ ي . (صفت) قديم - پُراڻو. شريف (خاندان).

ـ آصل زر: ذ. وياج تي ڏنل رقم- مُور.

ـ آصل مع سود : ذ. وياج سميت مور- راس.

● اِظہار : ذ [ع] پڌرائي . بيان. شاهدي.

ـ اِظہار لینا : لکيت ۾ بيان وٺڻ - شاهدي وٺڻ.

ـ آعضا : ذ [ع. عضو ۽ اعضا] عضوا - لِڱ.

ـ آعضا ٹوٹنا : عضوا ڀڄڻ - سَنڌ سنڌ ۾ سُور ٿيڻ - سنڌ ڀڄڻ . بخار چڙهڻ کان اڳ ۾ ٿي بدن ۾ ڳاموڙ ڏيڻ .

● آغل بغل : تابع فعل [ف] ساڄي کابي آسپاس- چوڌاري . اوڙي پاڙي ۾ .

● اِغوا : ذ [ع] ڀڄائڻ (ڀانئهن) جي حالت- ورغلائڻ.

● آفؔ : ث [ع] تڪليف يا ڏُک ۾ وات سان نڪتل آواز "آهه! آفسوس!".

▬ آفؔ رے: ڪلمهٔ استعجاب. ڪنهن شيءِ جي گهڻي انداز ۾ ڏسڻ سان بے اختيار وات نڪتل آواز "مار!".

▬ آف ڪَر دينا: دُف ڪري ڇڏڻ. برباد ڪرڻ. آڏائي ڇڏڻ (پئسا).

▬ آف نَہ ڪَرنا : آف بہ نہ ڪرڻ - دانهن بہ نہ ڪرڻ. برداشت ڪرڻ - سهي وَڃڻ. ڪنهن جي تڪليف تي افسوس ظاهر نہ ڪرڻ.

● اُفتاد ۽ اُفتاديں : ث [ف] اتفاق. تڪليف - مصيبت. فطرت - عادت. ابتدا. ٻالڪپڻ - ٻاراڻي عمر.

▬ اُفتاد پَڑنا : اتفاقي حادثو پيش اچڻ. مصيبت پوڻ - آفت نازل ٿيڻ.

● اِفتِرا : ذ [ع] تُهمت - الزام - بهتان.

▬ اِفترا باندهنا : تهمت هڻڻ - الزام هڻڻ - بهتان هڻڻ.

● اَفرا تَفرى : ث [ع. افراط و تفريط] گهبراهٽ - گُڙ ٻَڙ - اَبتري. بيقراري. هلچل. ڀَڄ ڊوڙ - ڀاڄ. بي بند و بستي.

● اَفسانَہ ۽ آفسانے : ذ [ف] قِصو - ڪَهاڻي - داستان. حال - رُوئداد. ڪوڙي ڳالهہ. بيان - ذڪر. وَڏو قِصو. مشهور ڳالهہ.

▬ آفسانَہ چهيڑنا : قصو شروع ڪرڻ - حال بيان ڪرڻ.

● اَفسَر : ذ [ع] سردار - آفيسر - عَملدار.

▬ اَفسَر مال : ذ. ڍل وصول ڪندڙ آفيسر - ڪليڪٽر.

● اَفسُوں : ذ [ف] جادُو. مَنتر - ٽوٽو ڦيٽو. فِريب - مَڪر.

▬ اَفسُوں پهُونڪنا: منتر پڙهي هڻڻ - شوڪارو هڻڻ. جادو هڻڻ.

▬ اَفسُوں چَل جانا: جادو لڳي وڃڻ. ٽُڳيءَ ۾ اچڻ. دام ۾ ڦاسڻ.

● اَفشان : ث [ف] زريءَ جو ٻُورو - چِلڪَ.

● اِفطار: ذ [ع] روزي چوڙ.

▬ اِفطار ڪَرنا : روزو ڇوڙڻ.

▬ اِفطارى : ث. روزي چوڙ مهل ڪائڻ جون شيون - روزي چوڙ.

● اُفوہؔ : ڪلمهٔ تعجب [اردو] عجب، افسوس ۽ تڪليف جي سوقعي تي وات سان نڪتل لفظ "اوهہ! آهہ!".

● آفيم : ث [اردو] آفِيم - آمل.

▬ آفيمچى، آفيمى : ذ. آفيم ڪائيندڙ - آمليِ.

▬ آفيمى چِڙا : صفت. تمام گهٽو آفيم ڪائيندڙ.

● آفيُون : ث [ع] آفيم - آمل.

▬ آفيُون چَڑهنا : آفيم جو نشو چڙهڻ.

▬ آفيُون ڪا جوگا : ذ. آفيم جو ڦوڳ.

● اِقبالؔ: ذ [ع] خوش نصيبي - سَڀاڳ - سَدوراڻي - خوشحالي. اقرار - قبوليت.

▬ اِقبالِ جُرم : ذ. ڏوهہ جي قبوليت - ڏوهہ جو اقرار.

▬ اِقبالِ دَعوے: ذ. ڏوهہ جي قبوليت. ڏوهہ جي قبوليت جو دستاويز.

▬ اِقبالى : صفت. ڏوهہ جو قبولدار. قبولدار.

● اِڪ : عدد [هہ] هِڪ - هِڪڙو. ڏسو "ايک".

▬ اِڪ آکيلا: تابع فعل. آڪيلو - هڪڙو ڇڙو - تَن تنها.

▬ اِڪتارا : ذ. هڪ قسم جو ساز - يڪتارو.

▬ اِڪ تالا : ذ. طبلي جي وڄت جو هڪ نمونو.

- اِکَ دَرا : ذ. هڪڙي دَر وارو دالان.
- اِکَ ڈال: صفت. هِڪ جهڙو. آمت-لاثاني.
- اِکَ ڈالا : ذ. هڪڙي تاري وارو (گُل، ٻُوٽو).
- اِکَ سار: صفت. برابر - هڪ جهڙو. هموار - سنئون.
- اِکَ لڙا : صفت. هِڪَ سَر وارو (هار) - هِڪَ لڙهو.
- اِکَ مَنزلہ : صفت. ماڙي.

● اِکّا ۽ اِکّے : صفت [هہ] هڪڙو. اڪيلو. تَنها - هيڪلو - نويڪلو. بي مثل - لاثاني. آمت. (ذ) هِڪ گهوڙي يا ڍڳي واري گاڏِي. ٻانهن تي ٻڌڻ جو هڪ زيور. هڪڙيءَ وَٽَ وارو شمَعدان - پلٽي هٽي وهڻ جي حالت. تاس ۾ هڪ داڻي وارو پتو - يَڪو.

- اِکّا دُکّا : تابع فعل. ايڪڙ ٻيڪڙ-ڪو ڪو- ڇڙو ڇاڙو. وِرلي. هِڪ اڌ.

● اِکاسی: عدد [هہ] ايڪاسي (٨١).

- اِکاسی دِيا جَلنا : تمام گهٽي روشني ٿيڻ.

● اِکاوَن: عدد [هہ] ايڪونجاهہ (٥١).

● اِکائی ۽ اِکائیاں: ث [هہ] هيڪڙائي. هڪ کان نَون تائين هڪ درجي وارو انگ - ايڪو.

● اِکتالِيس: عدد [هہ] ايڪيتاليهہ (٤١).

● اُکتانا : متعدی [هہ] ڪَٽو ٿيڻ - بيزار ٿيڻ - ويڳاڻو ٿيڻ.

● اِکتَرا : ذ [هہ] واري جو (تَپ)-ٽيئڙ (تَپ).

● اَکتُوبَر : ذ [انگ. October] آڪٽوبر (مهينو).

● اِکتِيس : عدد [هہ] ايڪٽيهہ (٣١).

● اُکٹنا : متعدی [هہ] اُکوڙڻ - پاڙئون پَٽڻ- کوٽي کَڍڻ. ٽَڪو ڪڍڻ. هيٺ مٿي ڪرڻ - اونڌو ڪرڻ. برباد ڪرڻ. بدنام ڪرڻ - گاريون ڏيڻ.

● اِکٹھّا : تابع فعل [هہ] گَڏ - هِڪ هَنڌ - جَمع.

● آکَرا : ذ [هہ] تمام خراب ۽ سستو اناج جو جانورن کي کارايو وڃي.

● اَکَڑنا : لازم [هہ] آڪڙجڻ - سيٽجڻ - ٺُوڪجڻ. غرور ڪرڻ. فخر ڪرڻ - ڦُونڊِجڻ. ناراض ٿيڻ - ڪاوڙجڻ - رنج ٿيڻ. ڪُڙجي پوڻ (بدن). سيٽجڻ (سيءَ ۾). عضوا ٻڌجي پوڻ. ضِد ڪرڻ- هوڏ ڪرڻ. تيار ٿيڻ (وڙهڻ لاءِ).

- اَکَڑ : ث. آڪڙ- سيٽ. ٺُنڊ- وَڏائي. سختي- آڪيڙ (جسم جي). گهمنڊ- مغروري- ضِد- هوڏ- رَڏِي.
- اَکَڑ باز : صفت. آڪڙ باز- آڪڙجي هلندڙ. سيٽ ڪندڙ. مغرُور- هٺيلو. ضدي. ڇيڙاڪ.
- اَکَڑبازی : ث. آڪڙ بازي - سيٽ. غرور- فخر. رعب تاب.
- اَکَڑ بَل کَرنا : آڪڙجي هلڻ- سيٽجي هَلڻ. غرور ڪرڻ- فخر ڪرڻ. شرارت ڪرڻ.
- اَکَڑ تَکَڑ : ث. چلولائي- البيلائي. آڪڙ بازي.
- اَکَڑ فُوں : ث. سيٽ ٺُوڪ- آڪڙ بازي. ٺُنڊ- آڪڙ. غرور- گهمنڊ.
- اَکَڑ مَروڑ : ث. سيٽ ٺوڪ- ٺين ٺُون. چاڳلائي- دادلائي.
- اَکَڑنَٹ کَرنا : آڪڙجڻ- فخر ڪرڻ- سيٽجڻ.

● اَکَڑُو، اَکڑُوں: تابع فعل [هہ] آپ کڙيو- اوڪڙُو (ويٺل).

- اَکڑُوں بَیٹھنا : اوڪڙو وهڻ - آپ کڙيو وهڻ.

● اَکْسَٹھہ: عدد [ھ] ايڪهٺ (٦١).

● اَکسَنا: لازم [ھ] لُڏڻ - ڏُڏڻ - جهولڻ . هَمَڻ - ڀَري ٿيڻ . اُٿڻ - اُڀرڻ - ڪنڌ ڪڍڻ . ظاهر ٿيڻ - ڦُٽڻ - سنهن ڪيڻ . ڀڙڪو کائڻ - جوش ۾ اچڻ . ڪاوڙجڻ .

▬ اَکسا دينا: ڀڙڪائي ڇڏڻ . ڪاوڙائي ڇڏڻ . دکائي ڇڏڻ (باھ).

▬ اَکسانا: متعدی . اڀارڻ - هُشڪارڻ . ڀڙڪائڻ . وَٽِ مٿي ڪرڻ (ڏيئي يا بتيءَ جي). جاڳائڻ - دُکائڻ (باھ).

▬ اَکسنے نہ دينا: لُڏڻ يا چُرڻ نہ ڏيڻ . ڪيڏانهن وڃڻ نہ ڏيڻ . ڪَنڌ ڪڍڻ نہ ڏيڻ . اڀرڻ نہ ڏيڻ .

● اَکَل کهُرا: صفت [ھ] اهو ماڻهو جو ٻين سان ميلڻ جُلڻ پسند نہ ڪري - اڪيلائي پسند . رُکَ مُنهون - بي مروت - بي لحاظ . بَدمزاج - چيڙاڪ . خود غرضي - لالچي .

● اِکلَوتا ۽ اِکلوتے: صفت [ھ] ماءُ پيءُ کي هڪڙو ئي پُٽ . سِڪيلڌو . (ث) اِڪلوتی .

● اِکَنگ: صفت [ھ] انجام تان نہ ڦرندڙ . دوستي يا دُشمني تي قائم رهڻ - اٽل - اُٽ ٽر . هڪ قِسم جي راند .

● اَکواهی: تابع فعل [ھ] هڪ گوڏي تي . هڪ پاسي تي . هڪ طرف جهُڪيل - اُلار .

▬ اَکواهی بيٹھنا: گوڏي ڀر ويهڻ . گوڏو ڀچي ويهڻ .

● اِکوائی: صفت [ھ] دَلالن جي اصطلاح ۾ ٽن (٣) جو عدد .

● اِکَوتا ۽ اِکَوتے: ذ [ھ] بيماريءَ جو قسم (جنهن ۾ ٽنگن ۽ پيرن تي ڦوڦيندا ٿي پوندا آهن). اڪوئي (سامان) خريد ڪرڻ جي حالت .

● اَکَولا ۽ اَکَولے: ذ [ھ] لوھ جي چُلهہ - سِگري .

● اَکهاڑا ۽ اَکهاڑے: ذ [ھ] آکاڙو (ڪُشتي ورزش يا ڪَسرت ڪرڻ جي جاءِ). محفل (ناچ جي). سُهڻن جو ٽولو . ساڌن جو مجموعو . ساڌو فقيرن جو گروهہ .

▬ اَکهاڑا بَدنا: آکاڙو ٺاهڻ . ڪُشتي جو مقابلو قبول ڪرڻ .

▬ اَکهاڑا جَمنا: پهلوانن جو آکاڙي ۾ جَمع ٿيڻ . تماشاين جو گڏ ٿيڻ . ڪنهن هنڌ تي تمام گهڻا ماڻهو گڏ ٿيڻ .

▬ اَکهاڑے ميں اُترنا: آکاڙي ۾ اچڻ (مقابلي لاءِ). ميدان ۾ اچڻ .

● اَکهاڑنا: متعدی [ھ] ڪَنهن شيءِ کي ٻاهر ڪڍڻ - اکيڙڻ - پاڙئون پٽڻ (ٻوٽو وغيره). ڊاهڻ - ڪيرائڻ . ڇڏائڻ . جدا ڪرڻ . اجاڙڻ . ناس ڪرڻ . ڀڄائڻ . ڇڙ وڇڙ ڪرڻ - ڪَٽوڪَٽو ڪرڻ .

▬ اَکهاڑ: مصدر "اَکهاڑنا" جو امر . پَٽَ - اکيڙ .

▬ اَکهاڑ پَچهاڑ: ث. پَٽَ کوهَ . اَٿل پُٿل . ڊاهہ ڊُوهہ . بيخ ڪَني - پاڙئون پٽڻ جي حالت .

● اِکهتَّر: عدد [ھ] ايڪهتر (٧١).

● اِکهرا ۽ اِکهرے: صفت [ھ] هڪ تَهہ جو - يڪ تهو .

▬ اِکهرا بَدَن: ذ. ڏُٻرو ۽ هلڪو بُت . سنهڙو بدن .

▬ اِکهری سَواری: ث. ڏوليءَ وغيره ۾ هڪ سُواري - اڪيلي سواري .

● اَکهرنا: لازم [ھ] ڏکيو لڳڻ - اگرو لڳڻ . ناگوار لڳڻ - اڻ سُهائيندو لڳڻ .

● آکھڑ : صفت [ھ] جاھل - چِٽ - آڻ گھڙيل - غير مهذب - ڏڏستو - بد تميز .

▬ آکھڑپن : ذ. جهالت. بدتميزي. سرڪشي.

▬ آکھڑپن کی لپنا : جهالت جو ڪم ڪرڻ . بدتميزي ڪرڻ. آڻ سُهائيندو ڪم ڪرڻ.

● آکھڑنا : متعدی [ھ] آکوڙڻ. آلوڙڻ. پاڙئون پٽجڻ - ٽڏي ڪان نڪرڻ. سنڌن ڪان نڪرڻ. بيزار ٿيڻ - ڪڪ ٿيڻ. پچي پوڻ. ٽٽڻ (ساھ). فرق پوڻ (رفتار ۾). بي سُرو ٿيڻ (آواز). آٿلي پوڻ (بيماري).

▬ آکھڑی آکھڑی باتیں : محاوره. ناراضگيءَ سان ڳالهائڻ. آڏا آيتا جواب. رکائيءَ سان جواب. آڻ سُهائيندڙ ڳالهيون. بي ڍنگيون ڳالهيون.

▬ آکھڑی گفتگو : ث. ناراضپي جي ڳالهه ٻولهه . آڻ سُهائيندڙ گفتگو.

▬ آکھڑے آکھڑے : صفت. مايوس - ويڳاڻو. رنجيده - ناراض - ڏکويل.

● آکھلی ﻉ آکھلیاں : ث [ھ] چانورن چڙڻ جي آکري .

▬ آکھلی میں سر دینا : آکريءَ ۾ مٿو وجهڻ. ڪو سخت ڪم پاڻ تي هموار ڪرڻ .

● آکھوا : ذ [ھ] هڪ قسم جو ٻوٽو.

● آکھولا ﻉ آکھولے : ذ [ھ] ڏسو "آکولا".

● آکھو مکھو : ث [ھ] رات جو ٻارن کي وندرائڻ لاءِ زالون ڏئي ڏانهن هٿ وڏائي وري ٻار جي منهن تي ڦيرائينديون آهن.

▬ آکھو مکھو دیکھنا : دو ڪو کائڻ - بيوقوف بنجڻ - ٺڳجڻ .

● آکھیڑنا : متعدی [ھ] آکوڙڻ - پاڙئون پٽڻ - آکيلڻ . ڏسو "آکھاڑنا".

▬ آکھیڑ : مصدر "آکھیڑنا" جو مونث.

ڪُشتيءَ جو هڪ داءُ (جنهن ۾ مخالف پهلوان کي زمين تان مٿي ڪٽجي).

▬ آکھیڑا : ذ. پوک جي هڪ بيماري (جنهن ۾ ٻوٽن جون پاڙون سڙي وينديون آهن) .

▬ آکھیڑ بتانا : بي پرواهي ڏيکارڻ - ڌيان نه ڏيڻ.

▬ آکھیڑ مارنا : ڪُشتيءَ ۾ مخالف پهلوان کي زمين تان مٿي ڪٽڻ جو داءُ هڻڻ. مُخالفت ڪرڻ .

● آکیلا ﻉ آکیلے : صفت [ھ] آڪيلو - تنها - هيڪلو. هڪڙو ڇڙو. (ث) آکیلی .

▬ آکیلاپن : ذ. آڪيلائي - هيڪلائي - تنهائي.

▬ آکیلا دُکیلا : تابع فعل. آڪيلو - هيڪلو. ايڪڙ ٻيڪڙ - ورلو.

▬ آکیلی جان : تابع فعل. هڪڙو ڇڙو - تن تنها - آڪيلو.

▬ آکیلی کہانی : ث. يڪ طرفو بيان .

● اِکیس : عدد [ھ] ايڪيهه (٢١).

▬ اِکیس هونا : اڳ ۾ رهڻ - اڳرو هئجڻ .

● آگارنا : متعدی [ھ] ڪوهه سان سنڌي ڪيڻ - ڪوهه صاف ڪرڻ.

● آگاڑی ﻉ آگاڑیاں : ث [ھ] اڳياڙي (گهوڙي جي) . آها رسي جا گهوڙي جي ڳچيءَ يا اڳين پيرن ۾ ٻڌندا آهن . سودي پڪي ڪرڻ وقت ڏنل اڳوات رقم - سُوٽي . (تابع فعل) اڳيان - سامهون .

▬ آگاڑی پچھاڑی : ث. اڳياڙي پڇاڙي (گهوڙي جي) .

▬ آگاڑی پچھاڑی تڑانا : اڳياڙيون پڇاڙيون ڇنائي ڀڄڻ . رسو توڙائي ڀڄڻ. حواس باخته ٿيڻ.

● آگال : ذ [ھ] پان جو ڦوڳ. چٻاڙيل شيء.

ٽڪ - ڦيٽي .

- آگالُ دانُ : ذ . ٽڪي - ٽڪن آچلڻ جو ٿانءُ .

● آگالا : ذ [هہ] پوک کي نقصان پهچائيندڙ هڪ قسم جو جيت . پوسل واري زمين .

● آگانا : متعدی [هہ] آپائڻ - آپاڙڻ (ٻوٽو وغيره) . پيدا ڪرڻ .

● آگاهينا : متعدی [هہ] اوڳاڙڻ - وصول ڪرڻ (مسواڙ ، چندو ، اوڌر وغيره) . گهيرڻ - گهيرَ ڪرڻ . زوريءَ وٺڻ . جمع ڪرڻ - گڏ ڪرڻ .

- آگاهي ۽ آگاهيان : ث . اوڳاڙ - وصولي .

● آگنٺا پيچي : ث [هہ] سهٽا طعنا (جي عورتون جهيڙي ۾ هڪ ٻئي کي ڏين) - ويڻ .

● آگنٺنا : متعدی [هہ] آڪوڙڻ . سهٽا ڏيڻ - اورانيا ڏيڻ . عيب کولڻ . نامناسب ڳالهه وَري وَري منهن ۾ ڏيڻ . گهٽ وڌ چوڻ .

● آگَرُ : ذ [هہ] هڪ قسم جو وڻ (جنهن مان ڳگر نڪري) . هڪ خوشبودار وڻ جي ڪاٺي (جا ٻرڻ سان خوشبوءِ ڏئي) .

- آگردانُ ، آگر وَٽا : ذ . آهو ٿانءُ جنهن ۾ اگربتيون ٻاري رکجن .

- آگر کی بتّی : ث . اگر بتي .

- آگَرَئی ، آگَرُيا : صفت . اگر وارو - آگر جو . ميرانجهڙو - ڳوڙهو ڪشمشي رنگ .

● آگَرُ : حرف شرط [ف] جيڪڏهين - متّبادا - بالفرض .

- آگرمگَرُ : ث. نٽ نٽاءُ - گوڻتات . بهاني بازي .

● اِگَرُ دِگَرُ : صفت [هہ] هيٺ مٿي - دَرهم بَرهم - اونڌو اُبتو - اُلٽ پلٽ .

● آگَرُنا : متعدی [هہ] صاف ٿيڻ (کوهہ) .

● آگڙَمُ بگڙَمُ : [هہ] بي معنيٰ ڳالهيون (جي سمجهه ۾ نه اچن) . بيڪار شيون - غير ضروري شيون . (صفت) گڏ وچڙ .

● آگستُ : ذ [انگ. August] عيسوي سال جو آٺون مهينو - آگسٽ .

● آگلا ۽ آگلے : صفت [هہ] اڳيون - پهريون - منڍ وارو . آئينده - ايندڙ . گذريل وقت جو - اڳوڻو - پويون . پُراڻو - پُراڻي زماني جو . اڳواڻ . مقابلي وارو - حريف . (ث) آگلی .

- آگلا پِچهلا : تابع فعل . اڳيون پويون . گذريل وقت ۽ حال جو .

- آگلا پَرُدَهُ : ذ. جهاز جو اڳيون سڙهه .

- آگلا تهمُ : ذ. جهاز جو اڳيون ڪوهو .

- آگلوں کو رونا : مَري وِيلن کي ياد ڪرڻ - مئلن کي اوسارڻ .

- آگلے پِچهلے : تابع فعل . اڳيان پويان . (ذ) اڳئين ۽ گذريل وقت جا ماڻهو .

- آگلے دَفتَرُ کهولنا : اڳيون ڳالهيون ياد ڪرڻ . پراڻا ڏک سور بيان ڪرڻ .

● آگلنا : متعدی [هہ] اوڳارڻ . اُڳڇڻ - ڪڍڻ (وات مان) . ڳيتل شيءِ اوڳاڇڻ . ٽڪڻ . ظاهر ڪرڻ - اندر ظاهر ڪرڻ - واقعات ٻُڌائڻ - ظاهر ڪرڻ (راز ، سنجهه) . هضم ڪيل مال مجبوراً واپس ڪرڻ .

- آگَلُ آگَلُ کے کهانا : ڪراهت سان کائڻ - چيچلائي کائڻ .

- آگَل دِينا : اوڳاڇي ڇڏڻ - ڳيتل شيءِ واتون ڪڍڻ . ظاهر ڪرڻ (راز) .

● آگَن : ذ [هہ] هڪ قسم جو ننڍڙو ۽ سهڻو پکي - چنڊُول جو هڪ قسم .

● آگنا : لازم [هہ] آپِرڻ (نباتات) - چمڻ -

ڦُٽڻ (ٻـج)- پـيدا ٿيڻ .

● آگُوا : ذ [هہ] مهندار- اڳواڻ - پيشوا . هادي. پـَريو مـُڙس. انتظام ڪندڙ. منتظم .

ـ آگُوا ڪارُ : ذ. سردار- مهندار- اڳواڻ.

ـ آگوانُ : ذ. اڳواڻ - سـَردار- پيشوا - مهندار.

ـ آگُوانی، آگُوائی : ث. اڳواڻي - رهنمائي - پيشوائي. استقبال - خوش آمديد.

● آگُواڑا ۽ آگُواڑے: ذ [هہ] اڳيون حصو (گهر جو)- اڳواڙو- اڳـَڻ - آڳنڌ.

ـ آگُواڑا پـِچهـُواڑا : ذ. آڳو پيڇو- اڳ پـُٺ . گهـَر جو آڳ ۽ پـُٺ .

● آگهـَن : ذ [هہ] هندن جي فصلي سال جو آٺون مهينو (جو نومبر ۽ ڊسمبر جي وچ ۾ ايندو آهي).

ـ آگهـَنی : ث. خريف جي فصل جو آهو حصو جو "اگهـَن" جي مهيني ۾ لـُڻبو آهي. ڪـَتـِي يا خريف جو فصل .

● آگهـُنا: لازم [هہ] آڳرڻ - وصول ٿيڻ (چندو وغيره). جـَمع ٿيڻ - گڏ ٿيڻ .

● آگـُيارُ ، آگـُياری : ث [هہ] پوڄا لاءِ ٻاريل باهہ - جوت .

● آلا بـَلا : ث [هہ] ڪـِن چـِن - گند ڪچرو- ڪاڏي جون خراب شيون - ردي شيون.

● آلاپُ : ذ [هہ] آلاپُ - آواز.

● آلاپـُنا : متعدی [هہ] آلاپڻ. آلاپ ڏيڻ.

● اِلاچا: ذ [هہ] ڪپڙي جو هڪ قسم (جنهن تي ڦوٽن جهڙو پـَرت پـَريل هـُجي) .

ـ اِلاچا بهيگـُ : ذ [اردو] هڪ قسم جي بدصورت ۽ خاص نموني جي پـُتلي. (طنزاً) سنهڙو ڏ کهو ماڻهو (جو لـَچ ڏسجڻ ۾ اچي) .

● اِلاچـِی ۽ اِلاچـِياں : ث [هہ] ننڍو ڦوٽو- ايلاچي .

● آلار ، آلالُ : صفت [هہ] هڪ پاسي جهـُڪيل (گاڏی، بار)- داباڻـُو.

● آلانگـِنا، آلانگهـِنا: متعدی [هہ] اورانگهڻ. لانگ ورائڻ (گهوڙي تي) .

● آلاهـِنا ۽ آلاهـِنے : ذ [هہ] اولاڻو- اولانـُپو- مهڻو- طعنو. ڏوراپو- ميار- گلا .

ـ آلاهـِنا آتارنا : مـَيار لاهڻ - گـِلا لاهڻ.

● آلاؤ : ذ [هہ] مـَچ - آڙاهہ - پـَيڙ. ڪـُهـَڙُ. محرم جي مهيني ۾ مچ ٻر تيڻ ۽ انجي چوڌاري ڦرڻ جي هڪ رسم .

● آلاوا ۽ آلاوے: ذ. مـَچ - آڙاهہ - پـَيڙ- پـَنيٺ.

● اِلائـِچا ۽ اِلائـِچے: ذ [هہ] ننڍو ڦوٽو-ايلاچي.

● اِلائچي دانـہ : ذ. مـِٺائيءَ جو هڪ قسم (جا کنڊ ۽ ڦوٽن مان ٺاهيندا آهن).

● آلُ بـَلُ : صفت [هہ] نهايت طاقت وارو- مضبوط- سگهارو. (ذ) بيحد طاقت- قـُدرت . غرور- هـَٺ - تڪبـّر. تفاوت- فرق . ڪـَمي . ننڍ وڏائي. صدقو- قربان .

● آلـُبيلا ۽ آلـُبيلے : صفت [هہ] آلبيلو- لاڏلو- دادلو. چاڳلو- چلولو- ريجالو. ڳـَڀرو- دلبر. بي پرواهہ - موجي. ٻالو ڀولو- ساد و سودو. ڀورڙو- بيوقوف. (ث) آلـُبيلی .

ـ آلبيلاپـَن : ذ. آلبيلائي- دادلائي- چلولائي.

ـ آلبيلی چالُ : ث. مستاني چال - ناز سان هلڻ.

● آلـَٿـُنا : متعدی [هہ] اٿلائڻ - اونڌو ڪرڻ - اُبتو ڪرڻ. ڦـِٽائڻ (بازي). برباد ڪرڻ. ڊُهرائڻ (ڳالهہ). ڪيرائڻ (سـَوار کي). کـَنجڻ (ٻانهون). چورڻ (زبان). رَد ڪرڻ (حڪم). هارڻ (پاڻي). اٿلائڻ (پـَنا). ڪٽڻ (پردو). موڙي وجڻ - ڦيرو کائڻ. برخلاف ٿيڻ. رُخ ڦيرائڻ (گفتگو جو).

موٽي اچڻ. بدلجڻ (پاسو، قسمت). بيقرار ٿيڻ (دل). سُنجهڻ (ساهه). ڦرڻ (دماغ).

- اُلٹا: صفت. اونڌو- اُبتو. اُٿليل. ڦريل. پاسيرو- وَريل. اُلنڌو- مُرڪو. ڪَبو (هٿ). اُبتي پاسي ڪان. بيوقوف- جاهل. غلط.
- اُلٹا بهاڑا: ذ. موٽ جو ڀاڙو.
- اُلٹا بهاگنا: پُٺتي ڀڄڻ- پوين پيرن تي ڀڄڻ. پٺي واپس اچڻ.
- اُلٹا پانسو: ذ. ڪَبو پير- ڏانو پير.
- اُلٹا پُلٹا: صفت. اونڌو اُبتو- هيٺ مٿي. بي ترتيب- گَڏ وچڙ. گهبرايل- پريشان.
- اُلٹا پُلٹی: ث. اُٿل پُٿل. گڏ ٻَڏ.
- اُلٹا پهير جانا: موٽي وڃڻ- واپس وڃڻ.
- اُلٹا تمانچا: ذ. اُبتي چماٽ.
- اُلٹا تَوا: صفت. اُبتو تئو- تئي جي پُٺ. ڪارو رُڏ.
- اُلٹا جواب؟ يا اُلٹے جواب؟: ذ. اُبتو جواب- اونڌو جواب. غلط جواب.
- اُلٹا دینا: اونڌو ڪرڻ- اُبتو ڪرڻ- اُٿلائڻ.
- اُلٹا دهڑا باندهنا: پنهنجو ڏوهه ٻئي تي ٿڦڻ. ڏوهه فريادي تي مڙهڻ. ڪنهن ڪي سندس ئي ڏنل دليلن سان لاجواب ڪرڻ.
- اُلٹا زمانہ: ذ. اونڌو زمانو. خراب زمانو.
- اُلٹا سبق پڑهانا: اُبتي صلاح ڏيڻ.
- اُلٹا سمجهنا: اُبتو سمجهڻ- غلط سمجهڻ.
- اُلٹا سوار هونا: پاڻ غلطي ڪري ٻئي کي تنبيهه ڪرڻ.
- اُلٹا سيدها: تابع فعل. اُبتو سُبتو- اونڌو اُبتو. بي قاعدي- بي ترتيب.
- اُلٹانا: متعدی. اُٿلائڻ. اُبتو ڪرڻ- اونڌو ڪرڻ.

- اُلٹا ناچ ناچنا: اونڌو ڪم ڪرڻ.
- اُلٹا هاتهه: ذ. ڏانو هٿ- ڪابو هٿ. اُبتو هٿ.
- اُلٹا هاتهه مارنا: افسوس ڪرڻ- ارمان ڪرڻ. هٿڙي هڻڻ- تيڳانڻ.
- اُلٹاؤ: ذ. اُٿلائي.
- اُلٹ پڑنا: اُٿلي پوڻ. اُٿل ڪائڻ. پاسو بدلائڻ. ڍهي پوڻ- ڪري پوڻ. هلان ڪرڻ.
- اُلٹ پُلٹ: ث. اُٿل پُٿل. گڏ ٻڏ. بدل سدل. اُبت سُبت.
- اُلٹ پُلٹ کر دینا: اُٿل پُٿل ڪري ڇڏڻ- هيٺ مٿي ڪري ڇڏڻ. گڏ ٻڏ ڪري ڇڏڻ.
- اُلٹ پهير: ث. ڦيرڦار- بدل سدل- رَد بدل. اُٿل پُٿل.
- اُلٹ پهير کرنا: بدل سدل ڪرڻ. دوکيبازي ڪرڻ. انڪل بازي ڪرڻ.
- اُلٹ پيچ: ذ. ڦيرڦار- بدل سدل. انڪل سنڪل. دوکيبازي. ڦير ڦند.
- اُلٹ پيچ کرنا: انڪل بازي ڪرڻ. رولو وجهڻ- گڙ ٻڙ ڪرڻ- مونجهاري ۾ وجهڻ- گمراهه ڪرڻ.
- اُلٹ جانا: اُٿلي پوڻ. اونڌو ٿيڻ. ليٽي پوڻ.
- اُلٹ کر خبر نہ لينا: موٽي سارَ نه لهڻ- خبر ئي نه وٺڻ.
- اُلٹوانسی: ث. پنهنجو ڏوهه ٻئي تي مڙهڻ جي حالت. سنئين سنواٽي ڳالهه مان اونڌي مطلب وٺڻ جي حالت. اُبتي ڳالهه. اونڌو ڪم.
- اُلٹی آنکهيں دکهانا: بيجا ڪاوڙ ڪرڻ. اُلٽو ٻئي تي ڪاوڙ ڪرڻ.
- اُلٹی بات يا اُلٹی باتيں: ث. اونڌي ڳالهه.

آونڌو ڪم .

▬ اُلٹی پٹّی پڑھانا : اونڌي صلاح ڏيڻ . پٽي پڙهائڻ . غلط صلاح ڏيئي گمراهه ڪرڻ . ڏُتارڻ .

▬ اُلٹی چال : ث. خراب چال - بَد چالي - خراب عادتون - ڪُلڇڻائي . آونڌي وات .

● اُلٹی چھُری سے حلال کرنا : اُبتي ڪاتيءَ سان ڪُهڻ - مُنڊي ڇُريءَ سان ڪُهڻ. ناجائز طرح نقصان پهچائڻ.

▬ اُلٹی رات کا : محاوره. بيوقوف - احمق - نادان .

▬ اُلٹی رسم : ث . آونڌي رسم - اُبتو رَواج .

▬ اُلٹی سانس لینا : گهٽڪيون کائڻ . مرڻ وقت وڏا ساهه کڻڻ - ڏکيا ساهه کڻڻ .

▬ اُلٹی سمجھ : ث.آونڌي سمجهه - اُلٽي مت.

▬ اُلٹی سوجھنا : غلط طريقو ذهن ۾ اچڻ . غلط نموني ۾ سمجهڻ .

▬ اُلٹی سیدھی : ث . اُبتي سُبتي - اونڌي سنئين . غلط سلط.

▬ اُلٹی سیدھی باتیں : محاوره . اونڌيون اُبتيون ڳالهيون. هيڏانهن هوڏانهن جون خبرون.

▬ اُلٹی سیدھی پڑنا : آولو سَولو ڌڪ لڳڻ. اوچتي مصيبت پوڻ .

▬ اُلٹی سیدھی سُنانا : آڏا اُبتا جواب ڏيڻ . گهٽ وڌ ڳالهائڻ . - آڏنگو ڳالهائڻ .

▬ اُلٹی سیدھی ہانکنا : آونڌيون اُبتيون ڳالهيون ڪرڻ. آجايون ڳالهيون ڪرڻ. پٽاڪون هڻڻ .

▬ اُلٹی سیفی پڑھنا، پھیرنا : بَد دعا ڏيڻ - پِٽڻ - پاراتو ڏيڻ .

▬ اُلٹی سیفی ہوجانا : جادو يا عَمل جو اُبتو اَثر ٿيڻ .

▬ اُلٹی طرف : ث. پٺيون پاسو - پُٺ . اُبتو پاسو.

▬ اُلٹی قسمت : ث . آونڌو نصيب - خراب قسمت - بد نصيبي .

▬ اُلٹی کھوپڑی کا : محاوره. اونڌي سمجهه وارو - ڪم فهم .

▬ اُلٹی گنگا بہنا : قاعدي جي خلاف ڪا ڳالهه ٿيڻ - رسم رواج جي خلاف ڪا ڳالهه ٿيڻ.

▬ اُلٹی مالا پھیرنا : نقصان پهچائڻ. منتر جنتر پڙهڻ .

▬ اُلٹی مت : ث. آونڌي سمجهه - آونڌي مت.

▬ اُلٹی ہوا : ث. مخالف هوا - اُبتڙ حالتون.

▬ اُلٹی ہوا چلنا : اُبتي هوا لڳڻ - زماني جو مخالف ٿيڻ .

▬ اُلٹے : تابع فعل. اُبتڙ - برعکس. سورڳو- ساڳهين .

▬ اُلٹے اُسترے سے سر مونڈنا : اُبتي پاڪيءَ سان مٿو ڪوڙڻ. ڦُري پيننگ ڪرڻ. ٺڳڻ .

▬ اُلٹے پانوں پھرنا : بيٺي پير موٽڻ - جلد واپس اچڻ .

▬ اُلٹے پانوں چلنا : پوئين پيرين موٽڻ. پٺيرو هلڻ.

● اُلجھنا : متعدی [ھ] منجهڻ - وچڙڻ - ڳنڍ ڳوڙهه ٿيڻ. ڦاسڻ - اٽڪڻ . بيزار ٿيڻ . ڦاسي پوڻ. ڳنڍجڻ - وڙهڻ. اعتراض ڪرڻ - حجت ڪرڻ. رڳڙو ڪرڻ . ڳوڙهو ٿيڻ. سيڙجڻ - دير ٿيڻ .

▬ اُلجھا دینا : منجهائي ڇڏڻ . ڦاسائي ڇڏڻ . ڳنڍي ڇڏڻ .

▬ اُلجھانا : متعدی . منجهائڻ . ڦاسائڻ . وچڙائڻ. روڪڻ. آڙائڻ. اٽڪائڻ. رُڌل رکڻ.

گَڙ ٻَڙ ڪرڻ. سيڙائڻ (رپيا). ويڙهائڻ.

- اُلجھانا سُلجھانا: سنجهائڻ سنجهائڻ. ڏاهڻ ٺاهڻ.

- اُلجھاوا: ذ. مونجهارو- مونجهه. گڙ ٻڙ. پيچيدگي. جهڳڙو- رَگڙو. ڏانڊل. دِقت- مشڪل. گهبراهٽ- پريشاني.

- اُلجھن پڑنا: گُنڊيجي پوڻ. سنجهي وڃڻ. جهڳڙو ڪرڻ. ڦاسجي وڃڻ.

- اُلجھن ۽ اُلجھنیں: ث. مونجهه- مونجهارو. پريشاني. آنڌ مانڌ. فڪرات.

- اُلجھیڑا ۽ اُلجھیڑے: ذ. مونجهارو- مونجهه. جهيڙو- بکيڙو. معاملو- جَنجل.

- اُلجھیڑیا: ذ. جهيڙاڪ- ويڙهاڪ. جنجالي- ڪِنراڳي.

- اُلجھیڑے میں پھنسنا: جنجال ۾ ڦاسڻ- مصيبت ۾ ڦاسڻ. بکيڙي ۾ پوڻ.

● اُلچنا: متعدی [هہ] آپائڻ (پاڻي). نچوئڻ. هارڻ (پاڻي). خالي ڪرڻ (ٿانءُ).

● اَلَّڑ: صفت [هہ] سيکڙاٽ- نئو َل- نا تجربيڪار. نا واقف. غافل- بيپرواهہ- جاهل- چٽ. (ذ) ٻارُ.

- اَلَّڑ بَلَّڑ: ذ. ٻاراڻيون ڳالهيون- ٻاراڻيون حرڪتون. ٻاراڻي. بيوقوفي.

● اِلسنا بِلسنا: متعدی [هہ] عيش ڪرڻ- مزا ماڻڻ- موجُون ڪرڻ.

● اَلسی: ث [هہ] هڪ قسم جو ٻج ۽ ٻوٽو- اِلسي.

● اَلسیٹ، اَلسیٹھ: ث [هہ] دغا- دوکو- چَل- تَرڪَٽ. جهڳڙو- جهيڙو. هوشياري- سياڻپ- چالاڪي. انڌ ڌنڌ. گهوٻيي (پئسن ۾).

- اَلسیٹیا، اَلسیٹھیا: صفت. دغاباز- ٺڳ. جهيڙاڪ- چالاڪ.

● اُلُش: ذ [ترکی] اوبر (آميرن يا بزرگن جي).

● اَلِف: ذ [ع] "ا" جو آچار. هڪ هزار.

- اَلِف- ب پڑھانا: بي سمجهہ يا بيوقوف کي ڳالهہ سمجهائڻ. سيکارڻ. شروعاتي تعليم ڏيڻ.

- اَلِف خالی سَمَجھنا: کُجهہ بہ نہ سمجهڻ.

- اَلِف سے بے نہ کہنا: اَلفئُون ٻئي نہ چوڻ- ڪجهہ بہ نہ چوڻ.

- اَلِف کھینچنا: پيشاني تي آزاد فقيرن وارو الف ٺاهڻ. فقير ٿيڻ. آزاد ٿيڻ.

- اَلِف ہونا: اَگهاڙو ٿيڻ- ناڱو ٿيڻ. گهوڙي جا نَرا ڪڍڻ.

● اَلفا: ذ [اردو] بنا ٻانهن ڊگهو چولو (جو آزاد فقير پائيندا آهن)- اَلفِي.

● اَلفَن: ث [اردو] هڪ قسم جي ٿُڪل (لغڙ).

● اَلفی ۽ اَلفیاں: ث [هہ] بنا ٻانهن ڊگهو چولو (جو آزاد فقير پائيندا آهن)- اَلفي- ڪفني. ٿالهيءَ جو هڪ قسم (جنهن ۾ ليڪا پيل هوندا آهن).

- اَلفی کَنکَوّا: ذ. آهو لغڙ جنهن کي چوٽي کان پيلَڪَ تائين ٻن رنگ جي ٻئي هٽندا آهن.

● اَلقَط: ذ [ع] وَڍڻ- ڪَٽڻ. علحدگي- جُدائي. نہ مڃڻ جي حالت. (بيت بازي ۾ جڏهن ڪو چوڪر غلط شعر چوندو آهي ۽ وچ ۾ ويهي رهندو آهي تڏهن "القط" چوندا آهن ۽ اهو شعر قبول نہ ٿيندو آهي).

- اَلقَط کرنا: وڍي ڇڏڻ. ترڪ ڪرڻ. ڪَڍي ڇڏڻ. جواب ڏيڻ. لاڳاپا ٽوڙڻ. قبول نہ ڪرڻ.

● اَلکَسانا: متعدی [هہ] سُستي ڪرڻ. آرس ڪرڻ. ڏسو "اَلکَسانا".

- اَلکَس: ث. سُستي- ڪاهلي. آرس.

- اَلکَس آنا : آرس چڙهڻ - سُستي چڙهڻ . بدن تي ڳاسوڙ ٿيڻ .

● اَلَگ : صفت [هـ] الڳ - جُدا - ڌار - علحدو . ونيرڪو - ڇڊو - پَري . انوکو - عجيب . اڪيلو - تنها - کان سواءِ - بغير . خارج - نڪتل . بي تعلق .

- اَلَگ اَلَگ : تابع فعل . جُدا جُدا - الڳ الڳ - ڌار ڌار . پري پري .

- اَلگ تهَلگ : تابع فعل . جُدا جُدا - ڌارپار . بي تعلق .

- اَلگ رَهنا : جُدا رهڻ - پري رهڻ . ڌار رهڻ . بي تعلق رهڻ .

- اَلگ کَرنا : جُدا ڪرڻ - الڳ ڪرڻ - ڌار ڪرڻ . هٽائڻ - پري ڪرڻ . ڪڍي ڇڏڻ (نوڪريءَ مان) . وَڍڻ - وَڍي ڇڏڻ . ڪڍڻ (برادريءَ مان) .

● اَلَگنی ۽ اَلَگنیاں : ث [هـ] ڪپڙن ٽنگڻ يا پردي ٽنگڻ جي رَسي .

- اَلَگنی پَر ڈالنے کے لائق هونا : تمام ايرو هئڻ - ضعيف هئڻ . پَراڻو ٿيڻ - جهونو ٿيڻ . پوڙهو ٿيڻ .

● اَلَل : صفت [هـ] ناتجربيڪار - الڙ . اَڻ ڪيڙيل . سيکڙات .

- اَلَل بَچهیرا : ذ . آهو وَڇيرو جنهن تي اڃا سُواري ٿي نه هجي . بيپرواهه . البيلو - دادلو . ڪُڏڻو - نچڻو ٽپڻو . راند روند جو شوقين .

- اَلَلٹَپ ، اَلَلٹَپُّو : صفت . بيپرواهه - لاغرض . آلبيلو . گستاخ . ڇُڙواڳ . ٽرڙو - اَجايو - فضول .

- اَلَل جهَپ : صفت . آلڙيل - ڏُڏنڊڙ - لُڏنڊڙ . رول - بي سُڪو . جنهن کي هڪ هنڌ ٽڪاءُ نه هجي . بيويساهو - بي اعتبار . بيپرواهه - غافِل .

● اَللّٰه : اسم خاص [ع] خُدا تعاليٰ .

- اَللّٰه آمین سے پالنا : لاڏ ڪوڏ سان پالڻ .

- اَللّٰه آمین کرنا : خير خُوبي يا وڏيءَ عُمر لاءِ دعا گهرڻ .

- اَللّٰه بَخشے : محاوره . خدا پناهه ۾ رکي . خدا سَر هي (هي لفظ سَري ويل ماڻهو جي ذڪر ڪرڻ وقت چوندا آهن) .

- اَللّٰه بهائی کَر کے سُلانا : ڏاڍي سَٽاڪُٽ سان ٻارن کي لوليون ڏيئي ڏيئي سُمهارڻ .

- اَللّٰه پَر نِگاه رکهنا : خُدا تي ڀروسو رکڻ - تَوڪل ڪرڻ . ڊپ نه ڪرڻ .

- اَللّٰه پِیر ماننا : دعائون گهرڻ - سُکائون باسڻ - نذر نياز ڏيڻ .

- اَللّٰه جانے : تابع فعل . خُدا ڄاڻي - خدا کي خبر - الائجهي .

- اَللّٰه رَکهے : تابع فعل : خُدا رکي وَ ٺي - الله سلامت رکي .

- اَللّٰه رے : ندا . بَلهي ! - مار ! - يا خُدا ! .

- اَللّٰه کو دیکهنا : نااُميديءَ ۾ خدا کي ياد ڪرڻ - بي وَسيءَ ۾ پاڻ روڪڻ . صبر ڪرڻ .

- اَللّٰه کے گهَر سے پهرنا : سَري بچڻ . بيماريءَ ۾ نااُميديءَ جي حالت مان چڙهي پوڻ .

- اَللّٰه لگتی : محاوره . خدا ڪارڻ - انصاف جي ڳالهه .

- اَللّٰه مارا : صفت . نياڳو - ڇنبو - نڌورو . مصيبت زدو . مُفلس - ڪنگال . سست - ڪاهِل .

- اَللّٰه میاں : اسم خاص . خُدا تعاليٰ - ڌڻي سائين .

- اَللّٰه میاں کا طاق بهرنا : مسجد ۾ مٺائي رکڻ - نياز ڏيڻ .

- اَللّٰه والا : ذ . فقير - سُوالي - گَدا گر . شهيدن

جو لقب . دنيا کي تياڳ ڪندڙ - درويش - الله وارو. سادو سُودو - بيوقوف - ڀالو ڀولو.

● اَللّے تَللّے: ذ [هہ] عيش عشرت - راڳ روپ. خوشيون - مجلسون - محفلون . مزا . دٻدٻو. فضول خرچي - اجايو خرچ .

▬ اَللّے تَللّے کَرنا: الوليون ماڻڻ - موجون ماڻڻ - مزا ماڻڻ . اجايو خرچ ڪرڻ .

● اَلْماری ۽ اَلْمار ِياں: ث[پرتگالي] ڪٻٽ .

● اَلَّم ْ غَلَّمْ : ذ [اردو] بي معني ۽ اجايون ڳالهيون . ڪاڏي جون خراب شيون - ڪِن ُچن. ردي مال - بيڪار شيون. (تابع فعل) رولو - دَربدر. فضول - واهيات .

● اُلّو ْ : ذ [هہ] چِبِرو (پکي). (صفت) بيوقوف - ڀُوڪ - مورک .

▬ اُلّو بَنانا : ڀُوڪ بنائڻ - بيوقوف بنائڻ.

▬ اُلّو پن : ذ. بيوقوفي - ڀُوڪپائي .

▬ اُلّو کا پٹھّا :صفت . تمام بيوقوف - احمق - ڀُوڪ . گار طور ڪم ايندڙ لفظ.

▬ اُلّو کا گوشت کھِلانا : ڀُوڪ بنائڻ - بيوقوف بنائڻ . قابو ۾ ڪرڻ (خيال آهي ته جيڪڏهين ڪنهن ماڻهوءَ کي چِبِري جو گوشت کارائبو ته آهو قبضي ۾ اچي ويندو) .

▬ اُلّو هوجانا : نشي ۾ چُور ٿي وڃڻ - مدهوش ٿي وڃڻ.

● اَلْوَل ْ : ذ [هہ] ٽپ . ڪُڏَ - اڇل (خصوصاً گهوڙي جي). ٽِڪوٽِپَڪو - راند رُوند. ناز نخرو - آنگل آرو.

▬ اَلْول کَلول ْ :ذ. راند رُوند - ٽِڪوٽِپڪو.

● اَلُونا ۽ اَلُونے : صفت [هہ] اَلُوڻو - ڦِڪو - بي نمڪ . بي سَوادُ .

● اَلھڑ ْ : صفت [هہ] ناتجربيڪار. سيکڙات - نَوَ ل - اَلڙ . نادان - بيوقوف - چِسو .

▬ اَلھڑ ْ پن ، اَلھڑ ْ پنا : ذ. اَلڙپائي. ناتجربيڪاري. ناداني - بيوقوفي .

● اَلَہنا ۽ اَلَہنے : ذ [هہ] اوڀايو - طعنو . مهڻو - ميار . ڏوراڀو.

● اِلَہيا : ث [هہ] هڪ راڳڻيءَ جو نالو. (صفت) «الهيا» ڳائيندڙ .

● اَليچنا : متعدی [هہ] آپائڻ (پاڻي). اُڇلائڻ (پاڻي). ڏسو «اَلَچنا».

● اَلِيل ْ ۽ اَليليں : ث [هہ] گهوڙي جي مَستيءَ - ڪُڏَ . ٽِڪوٽِپڪو. رِيچڪ - ڀُورُ.

● اَمّاں : ث [هہ] امان - اَمڙ - والده .

▬ اَمّاں باوا : ذ. امان بابا - ماءُ پيءُ.

▬ اَمّاں باوا کی ناک کٹوانا : مائٽن کي بدنام ڪرڻ .

● اَمانَت ْ خانی : ذ [هہ] چاشنيءَ جو هڪ قسم.

● اَماوَس ْ : ث [هہ] اَماس .

● اَمَٹھنا : لازم [هہ] وَٽجڻ - وٽڙ کائڻ . پيچ تاب کائڻ . مَروٽا کائڻ .

● اَم ْ جانا: لازم [هہ] شَل ٿيڻ - ڪيرو ٿيڻ (بدن). ڪُڙجي پوڻ (بدن). جَمِي وڃڻ - ڪُپِي وڃڻ .

● اَمچُور ْ : ذ [هہ] آنب چُور. آنبن جون سُڪل ڪلون . تمام اِپرو ماڻهو.

▬ اَمچُور ْ کَر ْ دينا : ڏاڍي مار ڏيڻ - ماري ماري آڌ مُئو ڪري ڇڏڻ .

▬ اَمچُورَن ْ : ذ. آنبن جي ڪلن مان ٺهيل هاضمي دار چُورو - آنبچُور.

● اَمرِت ْ : ذ [سن] آبحيات. فرحت ڏيندڙ پاڻي يا شربت .

▬ اَمرت بان : ذ. ڪيوڙي جو هڪ قسم .

- آمرت پهل: ذ. هڪ قسم جو ميوو- صوف.
- آمرت رس گهولنا: مٺڙي نموني ڳالهائڻ. تمام گهڻي خاطر مرحبا ڪرڻ.
- آمرت کا چهينٽا دينا: آبحيات ڇنڪارڻ. مردي کي زنده ڪرڻ.
- ● اِمرتي ع اِمرتيان: ث [هـ] مٺائي جو هڪ قسم (جليبي وانگر ٿئي). پاڻي پيئڻ جو هڪ ننڍو ٿانءُ. ڪپڙي جو هڪ قسم.
- ● آمرس: ذ [هـ] انبن جو باغ (جتي انبن جا تمام گهڻا جهڳٽا هجن).
- ● امرود: ذ [هـ] زيتون.
- ● آمس: ث[هـ] گهمس- آڙنگ- آگم- حبس.
- ● امکا ڈھمکا: صفت. آمکو دمکو- فلاڻو ٽيرو. رواجي ساٿهو. هھڙو تهڙو.
- ● اِملا ع اِملائيں: ث [ع] ليکڻي- تحرير- صورتخطي.
- ● آملتاس: ذ [هـ] املداس- چمڪٽي.
- ● آمل پتي ع آمل پتيان: ث [هـ] گاهه جو هڪ قسم.
- ● اِملي ع اِمليان: ث[هـ] گدامڙي- آمري.
- ● امنڈنا، امڈنا: لازم [هـ] پرجي اچڻ (ڪڪر)- چانٺجڻ. چڙهي اچڻ (برسات). چاڙهه ۾ اچڻ (درياهه، پاڻي).
- ● امنگ ع امنگيں: ث [هـ] لهر- موج- ترنگ. جذبو- آدمو- ريجڪ- پُور.
- ● آموا: ذ [هـ] انب جهڙو رنگ- گهانو ساٺو رنگ.
- ● آمّي ع آمّيان: ث [هـ] امان- امڙ- ماءُ.
- آمّي جان: ث. جيجل امان. ماءُ لاءِ عزت ڀريو خطاب.
- ● امیٹھنا: متعدی [هـ] مروڙڻ- مروٽو ڏيڻ- وَٽ ڏيڻ- وَر ڏيڻ- موڙڻ.
- ● آسي جمي: ذ [هـ] بيفڪريءَ جو زمانو- اطمينان جي حالت- خيريت.
- ● اُميد ع اُميدين: ث [ف] آس- آرزو- خواهش- تمنا.
- اميد اٹھہ جانا: آسرو ڪڇي وڃڻ. اميد نه رهڻ.
- اميد باندهنا: اميد ٻڌڻ- آسرو رکڻ.
- اميد بر آنا: اميد پوري ٿيڻ. مقصد حاصل ٿيڻ.
- اميد توڑنا: آس پڄڻ- نا اميد ڪرڻ.
- اميد سے هونا: پيٽ سان هجڻ- اميد واري هجڻ.
- ● آن: حرف نفي [هـ] اڻ- نه- بي.
- آن بن: ث. اڻبڻت- نفاق- ڦيٽاڙو- ڏڦير. دشمني- وير.
- آن بن هونا: اڻبڻت هئڻ- نفاق هئڻ.
- آن بيندهنا: صفت. اڻ وِنڌيل (موتي).
- آن پڑهہ: صفت. اڻ پڙهيل- جاهل- ڄٽ.
- آنجان: صفت. اڻڄاڻ- نا واقف- اجنبي- بيگانو. ناتجربيڪار. بيوقوف- جاهل.
- آنجان ميں: تابع فعل. اڻڄاڻائيءَ ۾- بيخبريءَ ۾- بي اختيار- بنا ارادي. اوچتو- يڪدم. بيوقوفيءَ سان.
- آن چهيلا، آن چهيلا: صفت. اڻ ڇليل. ڪنهرو. ڪڙيٽو. اڻ گهڙيل- بي ڍنگو.
- آن ديكها ع آن ديكهے: صفت. اڻ ڏٺل. نامعلوم- اڻ ڄاتل. لڪل- غائب.
- آن سنا ع آن سنے: صفت. اڻ ٻڌل- اڻ ٻڌل.
- آن سنا كرنا: اڻ ٻڌو ڪرڻ- ڪَن لاتار ڪرڻ.
- آن سنی: ث. اڻ ٻڌل (ڳالهه)- عجيب (ڳالهه).

- آن کَہی : ث. نہ چوڻ جوڳي - نہ ٻڌائڻ جهڙي - آها ڳالهہ جا نہ چوڻ جهڙي هجي - خراب ڳالهہ.
- آن گِنا : صفت. آڻ ڳڻيل - بيشمار - بي انداز.
- آن گِنا بَرَس؛ : ذ. ٻارَ جي عُمر جو آٺون سال (جو عورتون منحوس سمجهنديون آهن).
- آن گِنا مَہينا : ذ. حَمل جو آٺون مَهينو (آٺين مهيني ڄاول ٻار، جو اڪثر جيئرو نہ رهندو آهي، انڪري زالون آٺون مهينو منحوس سمجهي نالي وٺڻ کان حذر ڪنديون آهن).
- آن گَھڑ؛ : صفت. آڻ گهڙيل - بي ڊول - بد شڪل - دُدَستو - آڻ سڌريل. بي ادب - بد اخلاق.
- آنمول؛ : صفت. آملهہ - قيمتي.
- آنمیل؛ : صفت. آڻ ميليل- ملاوت نہ ٿيل - خالص- نج. مخالف. ناموزون- نامناسب. ڌاريو- ٻيءَ جنس جو. مختلف.
- آنميل باتيں: ث. بي ربط ڳالهيون - هيتان هُتان جون خبرون. گَپ شَپ.
- آن هونی : ث. آڻ ٿيڻي- ناممڪن ڳالهہ.
- ● آن؛ : ذ [سن] آن - آناج - داڻو. ڪاڌو - کاڄ. چُوڻو - رزق.
- آن جَل؛ : ذ. آن پاڻي - داڻو پاڻي.
- آن جَل کَرنا : نيرن پاڻي ڪرڻ.
- آن؛ داتا : ذ. رزق ڏيندڙ. آقا- مالڪ- رزاق.
- ● اِن : اشاره قريب [هہ] هين - هِي. هِينَن.
- اِن دِنون : تابع فعل. هِنن ڏينهين. هلندڙ وقت ۾ - هن زماني ۾.
- ● آن : اشاره بعيد [هہ] هُو- آهي. آهو (مُڙس جي نالي وٺڻ بدران زال اهو لفظ ڪم آڻيندي آهي).
- آن کی سی کَہنا : طرفداري ڪرڻ - پاسخاطري ڪرڻ.
- ● آنّا ۽ آنّائيں: ث [ترکی] ٻار کي کير پيارڻ لاءِ مقرر ڪيل عورت - دائي.
- ● آناپ؛ شَناپ؛ : تابع فعل [هہ] آڻ ماپيل - اڻ توريل - بيحساب. حد کان زياده. بي معنيٰ - آجايو - فضول. انڊ ڊنڊ ۾ - بنا سوچ ويچار - بنا سمجهہ جي.
- آناپ شَناپ باتيں: محاوره. بيمعنيٰ ڳالهيون- آجايون ڳاليون.
- ● آناج؛ : ذ [هہ] آن؛.
- آناج کا دُشْمَن : ذ. گهڻ کائڪ - پيٽوڙي. سُست - ٽوني- آرسي.
- ● آنار؛ : ذ [ف] ڏاڙهون. آتشبازيءَ جو هڪ قسم.
- آنار دانہ ۽ آناردانے : ذ. ڏاڙهونءَ جا داڻا (مصالحي طور ڪم ايندڙ).
- ● آناڑی ۽ آناڑی : صفت [هہ] بيوقوف- نادان- پُوڪ. ڄَٽ. جاهل. سيکڙاٽ- نَول. ناتجربيڪار.
- آناڑی پَن، آناڑی پَنا : ذ. ڄَٽپائي - بيعقلي- جاهِلپڻو - بيوقوفي.
- ● آناسی : عدد [هہ] اوڻاسي (۷۹).
- ● آنْبِيا ۽ آنْبِيائيں : ث [هہ] آنبڙي.
- ● آنْتاليس؛ : عدد [هہ] اوڻيتاليهہ (۳۹).
- ● آنتَ بَنَت؛ : ث [اردو] ڻاهہ ٺُوهہ - هار سينگار- زيب زينت.
- ● آنْتَر؛ مَنْتَر؛ : ذ [هہ] ٽوڻو ڦيڻو- جَنتر مَنتر. جادو.
- ● آنْتڑی ۽ آنْتڑياں : ث [هہ] آندو.
- آنتڑياں ٹَٹولنا: سَنجهہ ڪڍڻجي ڪوشش ڪرڻ.
- آنتڑياں جَلنا : آندا سڙڻ. آندا ڪلوس ڪلوس

ڪرڻ. چيتي ٻُڪ لڳڻ.

- آنتڙياں گلے ميں پڑنا: سخت مصيبت ۾ ڦاسڻ.
- آنتڙيوں کا بَل کھولنا: بُکن ڪاڻ ڪان پوءِ خوب پيٽ ڀري کائڻ.
- آنتڙيوں کا قُل ھوالله پڑھنا: سخت بُک لڳڻ - پيٽ ۾ بک ڪان ڪوئا ڊوڙڻ.
- آنتڙيوں ميں آگ لگنا: سخت بُک لڳڻ.
- آنتڙيوں ميں بَل پڑنا: پيٽ ۾ وَٽ پوڻ. پيٽ ۾ سُور پوڻ.

● اِنتِقال: ذ [ع] ھڪ ھنڌ ڪان ٻئي ھنڌ روانگي. بَدلي. جڳھ جي مَٽا سَٽا. لاڏائو- چالائو.

- اِنتقالِ آراضی: ذ. زمين جي ڪاتي بَدل.
- اِنتقالِ جائيداد: ذ. جائداد جي ڪاتي جي مَٽ سَٽ.
- اِنتقال کَرنا: جڳھ بدلائڻ. لَڏي وَڃڻ. مَري وڃڻ. چالائو ڪرڻ. ڪاتو بدلائڻ (جاءِ جو).
- اِنتقال نامَہ ج انتقال نامے: ذ. ڪاتي جي بَدل سَدل جو دستاويز.

● آنتی ج آنتياں: ث [ھ] ڪَنن ۾ پائڻ جو ھڪ قسم جو زيور.

● اَنتيس: عدد [ھ] اَٺٽيھ (۲۹).

● آنٹا ج آنٹے: ذ [ھ] بلور- گولي- چڊو. روڙھو (آفيم جو). بندوق جي وَڏي گولي. مَٽين ماڙي. ھڪ قسم جي وڏي ڪوڏي.

- آنٹا چِت: صفت. ڪوڏي اونڌي پوڻ جي حالت. غَش- بيھوش. سڪجھ هارايل. بد قسمت.
- آنٹا غَفيل ھونا: مَري وڃڻ. نشي ۾ چور ٿيڻ. بيھوش ٿيڻ. نياڳو ٿيڻ.

● آنٹينی ج آنٹينياں: ث [ھ] ڏاچي- اٺڻ.

● آنٹی ج آنٹياں: ث [ھ] آنيرڻ (جنھن تي سُٽ ويڙھجي). گِنڊ. ڪيسو. سُٽ يا ريشم جي ڦوري. ٻن آڱرين جي وچ واري جاءِ- آنٽي. آڱر ٻيٽو. پھلوانن جو ھڪ داءُ.

- آنٹی باز: صفت. دغاباز- دوکيباز- فريبي. چالاڪ.
- آنٹی پَر چَڑھنا: فريب ۾ اچڻ- دوکي ۾ اچڻ- وَڪڙ ۾ اچڻ.
- آنٹی دینا: ڪنڌ مَروڙڻ- ڪَنڌ جھلڻ.
- آنٹی کَرنا: سُٽ ويڙھي گھُنڊي ٺاھڻ. مال ھضم ڪرڻ- ڏڳي ڪرڻ.
- آنٹی مارنا: ڪا شيءِ آڱرين ۾ لڪائي ڪڍڻ. ٺڳائي وجھڻ.

● آنجَر پَنجَر: ذ [اردو] عَضوا- ھَڏ گُڏ- سَنڌ سَنڌ.

- آنجر پنجر ڈھيلے کرنا: سَنڌ سنڌ ڍلو ڪري ڇڏڻ. سخت مار ڏيڻ. ٽڪائي ڇڏڻ.

● آنجَل: ذ [ھ] ٻُڪُ.

- آنجل بھَر: تابع فعل. ٻُڪ ڪَنَ- ٻُڪ ڀَري.

● آنجَن: ذ [سن] سُرمو. ڇِڇِڙي. بَلا جو ھڪ قسم.

- آنجن ھاری: ث. آنڙِي.
- آنجَنی ج آنجَنياں: ث. سُرمو پاتل عورت. آنڙِي. ٻُوٽي جو ھڪ قسم. ڇِڇِڙي.

● آنچاس: عدد [ھ] اُوڻونجاھ (۴۹).

● آنچاؤ: ذ [ھ] اوچائي. مَٿانھين. چوٽي. ڏاڍيان آواز.

● آنچھر: ذ [ھ] آکر- حَرف. جادو- ٽوٽو- ڦيٽو.

● آنچھر پڑھ کے مارنا: جادو ڪرڻ- ڪامڻ ڪرڻ. منتر پڙھي ھڻڻ.

● آنچے آنچے رَھنا: لازم [اردو] پَري پَري

رهڻ. پَري پَچڻ - دُور رهڻ - الڳ گذارڻ .

● اَنداز: ذ [ف] ڍَنگ - ڍول - نمونو. اٽڪل - ڪَٿ - اندازو. وَزن. ناز- نخرو. (صفت) اَچليندڙ .

▬ انداز اُڙانا: ڍنگ سکڻ - طريقو نقل ڪرڻ.

▬ انداز پٽّي: ث. بيڻل فصل جو تخمينو. ڳڻ ڳوت - سوچ ويچار.

▬ انداز پيٽي: ث. ناز نخرو ڪندڙ عورت . گهڻو سينگار ڪندڙ عورت. نخريلڻ .

▬ اندازسے : تابع فعل . نخري سان- ناز سان. اٽڪل رُوءِ- اندازاً.

▬ اندازسے باهَر: محاوره. حد کان وڌيڪ - ڳڻپ کان ٻاهر.

▬ انداز ملنا: ڍنگ هٿ اچڻ - نمونو ملڻ . تخمينو ملڻ .

● اِنْدِرائين: ذ [هـ] ٽُوهه.

● اَندَرسا ۽ اندَرسے: ذ [هـ] مٺائيءَ جو هڪ قسم (جا اَنيءَ ۽ چانورن مان ٺاهيندا آهن). ڪپڙي جو هڪ قسم .

● اِندِري ۽ اِندِريان: ث [هـ] حواس (ڪن، نڪ وغيره). آلت .

▬ اِندري چڙهانا: ڪُشتيءَ جو هڪ داءُ هڻڻ.

● اَندها ۽ اَندهے: صفت [هـ] انڌو- نابين . غير شفاف. ڏِسي ڪم نه ڪندڙ. آونداهو .

▬ اندها آئينه: ذ. غير شفاف آرسي (جنهن ۾ چڱيءَ طرح ڏسي نه سگهجي).

▬ اندها بنگلا: صفت. انڌي ڪُتي- آتاولو- تکڙو . اُٻهرو.

▬ اندها بنانا: انڌو ڪرڻ- انڌو بنائڻ. دوکو ڏيڻ.

▬ اندها بهينسا: ذ. ڇوڪرن جي هڪ راند (جنهن ۾ هڪڙي ڇوڪري جون اکيون بند ڪري ٻيو اَنجي پٺيءَ تي چڙهي وهي ۽ باقي ڇوڪرا واري واري سان هُن جي هيٺان لنگهن، جنهن جو نالو صحيح ٻڌائي وري آهو ٻاڏو ٿئي).

▬ اندها پَن: ذ. انڌپڻ - انڌائي- غفلت . جاهليت- بيوقوفي .

▬ اندها دَربار: ذ. انڌير نگري .

▬ اندها دهُند: ذ. انڌ ڌُنڌ . انڌپڻ . انڌائي . ظلم- بدانتظامي. (تابع فعل) انڌ ڌنڌ ۾- بنا سمجهڻ جي - اکيون پوري - بنا ويچار جي.

▬ اندها دهُندا: صفت. انڌو - نابين. گهٽ ڏسندڙ .

▬ اند ها دهُند لٹانا: اکيون پوري لٽائڻ . بي قياسيءَ سان خرچ ڪرڻ .

▬ اندها کُنُواں ۽ اندهے کُنُويں: ذ. پُراڻو ۽ ڦٽل کُوهه- انڌو کُوهه .

▬ اند ها گهوڑا: ذ. آزاد فقيرن جي اصطلاح ۾ جُتي. انڌي ڪُتي. زيانڪار.

▬ اندها هولي: ذ. گاهه جو هڪ قسم (جنهن جو گُلي زمين ڏانهن جهُڪيل هوندو آهي).

▬ اندهي سَرڪار: محاوره. انڌير نگري- رعيت جي ڏک سک جي خبر نه رکندڙ حڪومت.

▬ اندهے کی لاٹهی: محاوره. انڌي جي لٺ . بيوس جو آسرو. هڪڙو ئي ٻار (جو گهڻن ٻارن مان بچيو هجي). دوست ۽ دشمن جي تميز کان سواءِ ڏک .

● اَندهَڑ: ذ [هـ] آوندهه .

▬ اندهڑ چَلنا: جهڪ لڳڻ (جنهن ۾ اوندهه ٿي وڃي) .

● اَندهڪار: ذ [هـ] اوندهه- انڌوڪار.

● اَندهلا ۽ اَندهلے: صفت [هـ] انڌو- آنڌٽ. جهانورو. آونداهو.

▬ آندهلاپن : ذ. آنڌائي - آنڌپڻ .

● آندهيارا ⁜ آندهيارے : [ذ] آوندهہ - آنڌارو.

● آندهياری : ث. اوندهہ - آنڌرو.

● آندهيرؔ : ذ [هہ] آنڌير- ظلم- غضب. بي انصافي. گڙٻڙ- بدامني. دغا- فريب. بي ايماني.

● آندهيرا ⁜ اندهيرے: ذ [هہ]اوندهہ-آنڌارو- آونداهي - انڌوڪار. (صفت) آونداهو.

▬ آندهيرا گهپ: ذ. گهگهہ آنداهي-ڪاري رات .

▬ آندهير کهاتا : ذ. انڌير کاتو- بي انصافي- ظلم - انڌ ڌنڌ .

▬ آندهير مچانا : ظلم مچائڻ - انڌير مچائڻ . ڏنو وائٺو ظلم ڪرڻ . لٽ پٽ ڪرڻ .

▬ آندهيرے اُجالے : تابع فعل . گاهہ بيگاهہ - آوير سوير. صبح سانجهي.

▬ آندهيرے منہ : تابع فعل . منهن آنڌاري- صبح سويري- پنهرڪي جو.

▬ آندهيری ⁜ آندهيرياں :ث. اوندهہ - اونداهي. ڪاراڻ . گهوڙي جي اکين تي چاڙهيل کوپا- آنڌاري . (صفت) ڪاري - سياهہ .

▬ آندهيری ڈالنا : آنڌاريون چاڙهڻ (گهوڙي کي). اکيون ٻڌڻ. دوکو ڏيڻ .

▬ آندهيری رات ⁜ اندهيری راتيں : ث. آونداهي رات - ڪاري رات .

▬ آندهيری کوٹهڑی ⁜ آندهيری کوٹهڑياں: ث. آونداهي ڪوٺڙي- آنڌاري ڪوٺي . جيل جي آها ڪوٺڙي جنهن ۾ وڌن ڏوهارين کي بند ڪندا آهن.

▬ آندهيری گورؔ : ث. اونداهي قبر- ڪاري قبر .

آنڈا ⁜ آنڈے: ذ [هہ] آنو- بيضو.

▬ آنڈا بٹهانا : آري تي ويٺل ڪڪڙ هيٺان آنو رکڻ .

▬ آنڈا ڈهيلا هوجانا : بيمار ٿي وڃڻ . ڏيوالو نڪري وڃڻ .

▬ آنڈوائی ⁜ آنڈوائياں : ث. آنا ڏيڻ جي ويجهو ڪوبہ پکي .

▬ آنڈوں پر هونا : آنن تي هجڻ - آنن لاهڻ تي هجڻ . آري تي هجڻ .

▬ آنڈيا جانا : آنن ڏيڻ تي هجڻ .

▬ آنڈے اُڑانا : ڏاڍا ڪوڙ ڳالهائڻ .

▬ آنڈے بچّے : ذ. ٻار ٻچا - اولاد .

▬ آنڈے دينا : آنا ڏيڻ - آنا لاهڻ .

▬ آنڈے سينا : آنن تي ويهڻ - آرو ڪرڻ - آنا ٿوڙڻ .

● آنڈلانا : لازم [هہ] غرور ڪرڻ (حسن تي). ناز ڪرڻ - نخرو ڪرڻ .

● آنسٹهہ : عدد [هہ] اوڻهٺ (٥٩) .

● اِنسی ⁜ اِنسياں : ث [اردو] گل جو هڪ قسم .

● آنکهڑی ⁜ آنکهڑياں: ث [هہ] "آنکهہ" جو اسم تصغير. اکڙي .

▬ آنگلی دکهانا : آڱر ڏيکارڻ. ڌمڪائڻ - دڙڪو ڏيڻ. خاموش ڪرائڻ.

▬ آنگلی رکهنا : آڱر رکڻ. عيب ڪڍڻ. آڱر سان اشارو ڪرڻ. نشان ڏهي ڪرڻ.

▬ آنگلی کرنا: آڱر ڪرڻ - گڏي ڏيڻ. چورڻ - آپارڻ .

▬ آنگلياں اُٹهنا : آڱريون کڄڻ. اشارا ٿيڻ. چميگويون ٿيڻ. بد نامي ٿيڻ.

▬ آنگلياں توڑنا، چٹخانا : آڱرين مان ٽڪاءُ ڪڍڻ. آڱريون ڀڃڻ.

▬ آنگلياں چاٹنا : آڱريون چٽڻ - لذيذ طعام

جي وڏيڪ ڪائڻ تي خواهش ظاهر ڪرڻ.
- آنگلیاں چمکانا، مٹکانا : نخري سان آ گرين جا اشارا ڪرڻ.
- آنگلیاں کاٹنا : انتهائي ڪاوڙ جي حالت ۾ آ گرين ۾ چڪ هڻڻ. ڪاوڙ ۾ بد حواس ٿيڻ.
- آنگلیاں کانوں میں دینا : ڪنن ۾ آ گريون وجهڻ. گوڙ شور ڪان ڪن بند ڪرڻ.
- آنگلیوں میں فندق لگانا : آ گرين جي چوٽين تي ميندي هڻڻ.
- آنگلیوں پر گنا جانا : آ گرين تي ڳڻجڻ. قليل مقدار ۾ هئڻ.
- آنگلیوں پر نچانا : آ گرين تي نچائڻ. مرضي مطابق ڪم وٺڻ.
● آنگلیٹ : ث [هہ] جسم- بدن. بدن جي اڏاوت- بيهڪ- هائي.
● آنگنائی ۽ آنگنائیاں : ث [هہ] آ گڻ. آ ڳنڊ.
● آنگوٹھا ۽ آنگوٹھے : ذ [هہ] آ گوٺو- ٺٺيو.
- آنگوٹھا چوسنا : آ گوٺو چوپڻ. ڪير پياڪ ٻار جو آ گوٺو چوپڻ. سياڻي ماڻهوءَ جي بيوقوفيءَ جهڙي ڳالهہ ڪرڻ.
- آنگوٹھا چومنا : خوشامد ڪرڻ. عاجزي ڪرڻ.
- آنگوٹھا دکھانا : آ گوٺو ڏيکارڻ. انڪاري جواب ڏيڻ. نا اميد ڪرڻ.
- آنگوٹھا دھلانا : شاديءَ جي هڪ رسم موجب ساهري گهر ۾ اچڻ تي ڪنوار جو آ گوٺو کير ۾ ڌ ئارڻ.
- آنگوٹھے باندھنا: سردي جي پيرن جي آ گوٺا ٻڌڻ (جيئن لاش سڌو رهي).
● آنگوٹھی ۽ آنگوٹھیاں : ث[هہ] منڊي.
● آنگوچھا ۽ آنگوچھے : ذ [هہ] گوڏ جو ڪپڙو (جو اڪثر هندو وهنجڻ وقت ٻڌندا آهن)- آنگوچو.
● آنگور : ذ [ف] ميوي جو هڪ قسم- انگور. زخم يا ڦٽ تي ماس جو پراڻ (جو چڙهڻ وقت ڏيندو).
- آنگور آنا، بندھنا، بھر آنا : زخم ڀرجي اچڻ.
- آنگور پھٹنا : زخم کلي پوڻ - ڦٽ آڦلي پوڻ.
- آنگور کا گچھا : ذ. انگورن جو ڇڳو.
- آنگور کی تاک : ث. انگورن جو سنهن.
● آنگیا ۽ آنگیائیں : ث [هہ] عورتن جو چاتيءَ تي پائڻ جو هڪ ڪپڙو- چولي.
- آنگیا کا بنگلہ : ذ. چوليءَ جي ڪنار يا وقت تي چهن ڦاڪن وارو پرت پريل گل.
- آنگیا کا تھرا : ذ. چوليءَ ٻڌڻ جي ڏوري يا پنڪي.
● آنگیٹھا ۽ آنگیٹھے : ذ[هہ] سوناري جي ڀٽي.
● آنگیٹھی ۽ آنگیٹھیاں : ث. سگڙي- ڪُل.
● آنگیزنا: متعدی [هہ] سهڻ- برداشت ڪرڻ. ذمو کڻڻ- آسرو ڏيڻ.
● آنوٹ : ذ [هہ] پير جي آ گوٺي ۾ پيل گهنگهرن وارو چلو- آٽوٽ.
● آنوکھا ۽ آنوکھا: صفت[هہ] آنوکو- عجيب. بيمثال- لاثاني.
- آنوکھی بات ۽ انوکھی باتیں : ث. عجيب ڳالهہ - انوکي ڳالهہ.
● آنھہ : ث [هہ] آونهہ. چينگهہ.
● آنھتر: عدد [هہ] آوٺهتر (٦٩).
● آنی ۽ آنیاں : ث [هہ] تير يا ڀالي جي چهنب- آئي. چهنب- نوڪ. تلوار بازن جي اصطلاح ۾ سڌو وار.

● آنيا خنيا ۽ آنئي خنئي : ذ [اردو] رواجي ماڻهو- جهڙو تهڙو ماڻهو- لَلُو پنجو.

● آنيائي : ذ [هہ] بي انصافي ڪندڙ. شرير ۾ لچو پار. لچو- حرڪتي.

● آنيِّيس : عدد [هہ] اوڻيهہ (١٩).

— آنيس بيس : تابع فعل. اوڻيهہ ويهہ - ٿورو ڪسو- لٽي پٽي هڪ جيترو.

— آنيس بيس ڪا : تابع فعل. اوڻيهن ويهن ۾ - ٿورو تفاوت .

● آنيلا ۽ آنيلي : ذ [هہ] نا تجربيڪار- اَلڙ. نادان - چربٽ - چسو.

— آنيلاپن : ذ. نا تجربيڪاري .

● او : ذ [هہ] پاڻ کان ننڍي کي سڏڻ جو لفظ.

● آوازه تَوازه ۽ آوازي تَوازي : ذ [اردو] لعنت ملامت . چٿر- ٺٺول . ٽهڪار.

— آوازي توازي ڪسنا : لعنت ملامت ڪرڻ . ٺٺوليون ڪرڻ . ٽهڪار وجهڻ .

● آوائيل : ث [هہ] آيت جي ڏور جا ٽڪ ۾ چرخي کي ڦيرائي.

● آبهُنا : لازم [هہ] ڪڪ ٿيڻ- وِرچڻ - بيزار ٿيڻ .

● اوبي ۽ اوبيان : ث [هہ] هاٿين کي ڦاسائڻ لاءِ جهنگ ۾ کوٽيل کڏ.

● اوپ : ث [هہ] چلڪو- چمڪو- اوجر. حُسن - سُونهن . جوبن - جواني . رونق .

— اوپ دينا : چلڪائڻ . اجارڻ . پاڻي چاڙهڻ .

● اوپچ : ذ [هہ] ديکهو "آپچ".

● اوپچي : ذ [هہ] هٿيار ٻڌل سپاهي- مسلح.

● اوپر : طرف [هہ] مٿي - مٿان . اوچو - وڌيڪ . زياده - سرس . آسري تي .

— اوپر اوپر : تابع فعل. مٿي مٿي. مٿان مٿان. ظاهري - ٻاهران - اڇاترو. مٿينءَ دل سان.

— اوپر تلي : تابع فعل . هيٺ مٿي . هڪٻئي مٿان . لڳاتار.

— اوپر تلي کي : صفت. هڪٻئي مٿان - آتوتي.

— اوپر دهڙي : ث. ناحق الزام - خوامخواه جي تهمت . ظاهري ڳالهيون. مٿاڇريون ڳالهيون. ٻاهرينءَ دل جون ڳالهيون .

— اوپر سي : تابع فعل . مٿان کان. پيو - علاوه. ٻاهران - ظاهري .

— اوپر ڪا : صفت. مٿيون - ٻاهريون . بيڪار - فالتو - غير ضروري .

— اوپر ڪا دم ڀرنا : ظاهري طرح همدردي ڏيکارڻ . سرڻ ويجهو هئڻ .

— اوپر ڪا ڪام : ذ. مٿيون ڪم - رواجي ڪم .

— اوپر لينا : مٿي کڻڻ . پنهنجي ذمي ڪرڻ .

— اوپر والي : صفت . مٿيان . بالائي . عملدار .

— اوپر واليان : ث. سرڻيون . پريون . ڏاڏيون . خدمتگار عورتون .

— اوپري : صفت. مٿيون . ناموزون. ظاهري. ذاري يو - اوپرو .

● اوتر پاتر : ذ [هہ] وهنوار- لٿ پٽ .

— اوتر پاتر هونا : وهنوار ٿيڻ- لٿ پٽ ٿيڻ.

● اوٽ : ث [هہ] اوٽ- پردو- آڏ - پناهه. ٽيڪ . بچاءُ . گاڏيءَ جي ڦيٿي کي روڪ لاءِ ڏنل سِرَ جو ٽڪر . رنڊڪ - آٽڪاءُ.

— اوٽ ڪرنا : بچاءُ ڪرڻ . پردو ڪرڻ. رنڊڪ وجهڻ .

— اوٽ لگا : آڏ ڏيڻ. بچاءُ ڪرڻ. رنڊڪ وجهڻ.

● اوٽا ۽ اوٽي : ذ [هہ] آرٽي (ڪپهہ ٽاڻڻ جي مشين) هلائيندڙ. دروازي جي اڳيان ساڄي ۽ کاٻي رکيل پٿر.

● آوٹ پٹانگ : صفت [ھ] آبتي سبتي- بي معنيٰ (ڳالهيون). سمجهہ ۾ نہ ايندڙ ڳالهہ - بي معنيٰ ڳالهہ .

− آوٹ پٹانگی : ذ. جو بنا ويچار جي ڳالهائي- بيوقوف - احمق - ڊونگل اچلائيندڙ .

● آوٹ پٹنگ : صفت [ھ] ڏسو "آوٹ پٹانگ".

− آوٹ پٹنگی : ذ. ڏسو "آوٹ پٹانگی".

● اوٹل : ذ [ھ] ڏسو "اوٹ". نظر کان گم- اوجهل .

● اوٹنا : متعدی [ھ] کپهہ ٽاٽڻ - آرٽي هلائڻ. پردو کرڻ - لڪڻ. پناهہ وٺڻ . حفاظت کرڻ.

● اوٹنی ۽ اوٹنیاں : ث [ھ] آرٽيي (کپهہ ٽاٽڻ جي).

● اوجڑ : صفت [ھ] اُجڙ - برباد - تباهہ .

● اوجهڑ : صفت [ھ] ٱلر - جهٽ - جهپ. جهڙپ - کس. ڌڪ - ضرب. لت (ڪڪڙ جي).

− اوجهڑ لگانا ۽ مارنا : جهٽ هڻڻ - جهپ هڻڻ . ڌڪ هڻڻ .

● اوجهل : ث [ھ] آڏ - آڙ - روڪ. گم- غائب .

● اوچها ۽ اوچهے : صفت [ھ] رذيل - هلڪڙو- ٽرڙو. هلڪي طبيعت جو. ٽاچرو- هوائي- چاماٺو (ڌڪ). معمولي- رواجي. ٿورو. ننڍو. اڻپورو. تراکڙو- تانگهڙو.

− اوچهاپن : ذ. کميٽپ . هلڪائي - ٽرڙائي.

− اوچها زخم ۽ اوچهے زخم : ذ. هلڪو زخم - چاماٺو زخم .

− اوچهاوار ۽ اوچهے وار : ذ. آهو ڌڪ جنهن جو معمولي گهاءُ ٿئي .

− اوچها هاتهہ پڑنا : پاسيرو ڌڪ لڳڻ (جو وڌيڪ اثرائتو نہ هجي) - معمولي زخم رسڻ .

− اوچهی بات ۽ اوچهی باتیں : ث. ڪريل ڳالهہ - واهيات ڳالهہ . آٺ وٺندڙ ڳالهہ.

− اوچهی کرنا : نيچپائي ڪرڻ - رذالت وارو ڪم ڪرڻ .

● اوچهن پوچهن : ذ [اردو] اوبر سوبر- بچت سچت .

● اود : ذ [ھ] هڪ قسم جو آبي جانور- لُڌڙو. (صفت) بيوقوف - بيعقل .

− اود بلاؤ : ذ. لُڌڙو. ڏسو "اود".

● اودا ۽ اودے : صفت [ھ] ڳاڙهاڻ مائل نيرو رنگ. واڱڻائي رنگ. ڳاڙهيرو.

− اودی : صفت. هلڪو واڱڻائي ياڪارو (رنگ).

− اودي گهٹا ۽ اودی گهٹائیں : ث. ڪارو ڪڪر. ڳاڙهسيرا ڪڪر.

● اودا سا کسنا : متعدی [اردو] دنيا ترڪ ڪرڻ - فقير ٿيڻ - الله لوڪ بنجڻ .

● اودهم : ذ [ھ] گوڙ- شور- ڌمچر- هنبس- ماندان - پائيتال .

− اودهم مچا رکهنا : گوڙ گهمسان مچائڻ- ڌمچر مچائڻ .

● اور : حرف عطف [ھ] ۽ - پڻ . ٻيو - اڳتي - وڌيڪ . اگر. ضرور- بيشڪ . جُدا - ٻيو- الڳ - ڌار. غير- ڌاريو. خلاف - آبتڙ. نئون- بدليل . پري .

− اور اور : تابع فعل . آڃا بہ - وڌيڪ. تنهن کان سواءِ .

− اور کچهہ : صفت. آڃا بہ ڪجهہ - ٿورو وڌيڪ - ڪجهہ زيادہ.

− اور کوئی : صفت. ڪو ٻيو. آڃا ڪو ٻيو .

− اور کہیں : تابع فعل. ڪنهن ٻيءَ هنڌ- بي جاءِ تي .

▬ آور کیا : تابع فعل . ٻيو ڇا. بيشڪ - يقيناً.

▬ آور نئی پڑ جانا : ٻي ڪا نئين مصيبت پوڻ.

▬ آور هی : صفت . ٻئي رنگ جو- ٻئي نموني جو - مختلف .

اوڑھنا : متعدی [ھ] اوڍڻ - ڍڪڻ - پهرڻ- پائڻ. مٿان ڪرڻ (اوڇڻ). (ذ) مٿان جو اوڇڻ (چادر، سوڙ وغيره).

▬ اوڑھنا آتارنا : پردو لاهڻ . اگهاڙو ڪرڻ. بيعزت ڪرڻ .

▬ اوڑھنا آڑھانا : اوڇڻ ڪرڻ. ڪو ڪپڙو مٿان وجهڻ . مٿي ڇانئو ڪرڻ .

▬ اوڑھنا بچھانا : هر وقت استعمال ڪرڻ .

▬ اوڑھنا بچھونا : ذ. مٿان جو اوڇڻ . هيٺ اوڇڻ . ٽپڙ تاڙي - سڏي .

▬ اوڑھنا گلے میں ڈالنا: ڪپڙو ڳچيءَ ۾ وجهڻ. الزام هڻڻ . تهمت مڙهڻ . ڳچيءَ پوڻ .

▬ اوڑھنی ج اوڑھنیاں: ث. ڇوڪرين جي ڍڪڻ جي ننڍي پوتي . اوڍڻي- گندي .

▬ اوڑھنی بدلنا : پوتي بدلائي ساهيڙپ رکڻ. دين جي ڀيڻ بنائڻ .

● اوس : ث [ھ] ماڪ .

▬ اوس پڑنا : ماڪ پوڻ . اداسي ڇانئجڻ . بي رونقي ٿيڻ.

▬ اوس سے پیاس بجھانا : ٿوريءَ شيءِ مان پورت ڪرڻ . ڇڪي تاڻي پوري ڪرڻ .

● آوسان : ذ [ھ] اوسان - حواس . هوش - سمجھه . هيمت - سگهه .

▬ اوسان ٹھکانے ہونا : حواس درست ٿيڻ . هوش جاءِ اچڻ .

▬ اوسان خطا هوجانا، گم هوجانا، کھو جانا : حواس گم ٿيڻ - اوسان خطا ٿيڻ .

● آوسر : ذ[ھ] ڪلراٺي زمين . غيرآباد زمين.

● آوسط : صفت [ع] سراسري (رياضي ۾).

▬ آوسط حاضری : ث. سراسري حاضري.

● اوک : ذ [ھ] چرون- لپ . پاڻيءَ جو ڍڪ .

▬ اوک سے پینا : ٻڪ ۾ پيئڻ .

● اوکنا : متعدی [ھ] اوڪڻ . الٽي ڪرڻ - قي ڪرڻ .

● آوکھ : ث [ھ] ڪمند .

▬ آوکھ راج : ذ. ڪمند پوکڻ جي موسم .

▬ آوکھ رس : ذ. ڪمند جو رس .

● اوکھلی ج اوکھلیاں : ث [ھ] اکري (جا زمين ۾ کٽل هجي)- نيڳهه .

▬ اوکھلی میں سر دینا : اکريءَ ۾ مٿو وجهڻ . پاڻ کي پوهي ۾ ڏيڻ .

● آوکھی ج آوکھیاں : ث [ھ] بيجا ۽ اڻ وڻندڙ ڳالهه . دل کي ڏک رسائيندڙ ڳالهه .

▬ آوکھیاں سنانا : ٺٺوليون ڪرڻ - چٿرون ڪرڻ . طعنا ڏيڻ - سيهڻا ڏيڻ .

● اوکھے گوکھے : ذ [ھ] ڳنوار. ڳوٺاڻو. بيوقوف - احمق - مورک .

● آوگھڑ : صفت [ھ] اڻ گهڙيل- بي ڍنگو. (تابع فعل) بي ڍنگائي سان .

● اوگھی ج اوگھیاں : ث [ھ] آهو وڏو چهبڪ جنهن سان ٽڪاءُ ڪيل گهوڙي وغيره کي ڊيڄارجي .

● اوگی ج اوگیاں : ث [ھ] ڀرت ڀريل يا بخملي جتيءَ جو پڃو . ڌاڳي و ڀرت مان لاءِ ڪاٽ جي آنيرٽي . هاٿيءَ يا شينهن کي ڦاسائڻ جي کڏ.

● آوّل : صفت [ع] پهريون- مُنڍ وارو- شروعاتي . (ث) شروعات - ابتدا - آغاز.

- آوَل آنا : پهرين اچڻ. سڀني کان اڳ اچڻ. پهريون نمبر اچڻ.
- آوَل منزل پهنچانا : دفن ڪرڻ. قبر ۾ پورڻ.
● اوُلا يا اوُلے : ذ [هہ] ڳڙو. پردو. اوٽ. (صفت) تمام ٿڌو.
- اولا هوجانا : برف جهڙو ٿڌو ٿي وڃڻ. ٺري پوڻ.
- اولا ڪرنا : آجهو ڪرڻ. اوٽ ڪرڻ.
- اولے پڙنا : ڳڙا وسڻ. ڳڙا پوڻ. سخت ٿڌ پوڻ.
● اوُلتي يا اوُلتيان : ث [هہ] ڇپر يا تنبوءَ جي ڪنار (جتان مينهن جو پاڻي هيٺ ڪري).
● اوُل جلوُل : صفت [اردو] بي ڍنگو. بدوضع. اڻ گهڙيل. بد تهذيب. بد اخلاق. سست. آرسي. بي معنيٰ (ڳالهه).
● اوُل فَوُل : ذ [اردو] بيهوديون ڳالهيون. گارگند. بڪ شڪ. لپاڙ.
- اول فول بڪنا : بڪواس ڪرڻ. بڪ شڪ ڪرڻ.
● آولما، اولمہ : ذ [ترکي] آهو ذبح ٿيل جانور جنهن جي کل جا وار ڪوسي پاڻي سان صاف ڪجن. اوبارل گوشت.
- اولمہ ڪرنا : ذبح ٿيل جانور جا ٺهڪندڙ پاڻيءَ سان وار صاف ڪرڻ.
● آون : ث [هہ] اُن. پشم.
- آوني : صفت. اوني. پشمي.
● آونا يا آونے : صفت [هہ] اوڻو. گهٽ. پوڻو. ڪسو. (ذ) تلوار جو هڪ قسم (جا ننڍي ۽ سنهي ٿئي). ڪاتي يا تلوار (جا وري وري سيراڻ چاڙهڻ ڪري سنهي ٿي وڃي).
- آونا هوجانا : گسي وڃڻ. سنهون ٿي وڃڻ. خراب ٿي وڃڻ.

● آونٹ : ذ [هہ] اٺ.
- آونٹ کا پاد : محاورہ. بي معنيٰ ڳالهه. گنڍ جو ٽيٽ. ڍيڪ.
- آونٹ کٹارا : ذ. هڪ قسم جو ڪنڊن وارو وڻ (جنهن کي اٺ گهڻو کائي).
- آونٹ گاؤ : ذ. هڪ قسم جو جانور. زراف.
- آونٹنی يا آونٹنیاں : ث. اٺڻي. ڏاچي.
- آونٹنی سوار : ذ. اوٺي. ٽپالي. قاصد.
● آونجری : ث [هہ] ٻنڀي جي موقعي تي اَن جو اهو حصو جو خيرات يا ڪنهن پير جي نالي تي جدا ڪري رکن.
● آونچا يا آونچے : صفت [هہ] اچو. بلند. اتاهون. معزز. مانوارو. امير. رئيس. ڏکو. وڏيءَ قيمت وارو. (ث) آونچی.
- آونچا بول بولنا : ڏاڍي ڳالهائڻ. ٻٽاڪ هڻڻ.
- آونچا چڑھنا : مٿي تي چڙهڻ. ترقي ڪرڻ.
- آونچا سنائی دینا : گهٽ ٻڌڻ ۾ اچڻ. ٻوڙاڻ هجڻ.
- آونچا سننا : گهٽ ٻڌڻ. ٻوڙو هجڻ.
- آونچا کرنا : اوچو ڪرڻ. مٿي ڪرڻ.
- آونچا گهر : ذ. وڏو گهر. اميراڻو گهر. خانداني گهر.
- آونچا گهرانا يا آونچے گهرانے : ذ. خانداني گهراڻو. اوچو گهراڻو.
- آونچا نيچا : صفت. هيٺ مٿي. ناهموار. ڪرڙ ٻڙ. (ث) آونچی نیچی.
- آونچا هاتهہ : ذ. بالا دستي. حڪومت. سخي مرد.
- آونچا هونا : اوچو ٿيڻ. مٿي ٿيڻ. چڙهڻ. ترقي ڪرڻ. وڌڻ.
- آونچائی يا آونچائیاں : ث. اوچائي.

▬ آونچي آسامي : صفت. مالدار- شاهوڪار. وڏيءَ پُهچ وارو.

▬ آونچي چوٽي : ث. جبل جي آتاهين چوٽي. وارن ويڙهڻ جو هڪ طريقو (جنهن ۾ سينڌ ڪڍڻ ڪان سواءِ وارن جا ٽي حصا ڪري چوٽيءَ واري حصي سان ڳنڍيا آهن).

▬ آونچي دُڪان : ث. مشهور دڪان- ڪوٺي.

▬ آونچي گانا، لہنا : پاڻ پڏائڻ. فخر ڪرڻ. پنهنجي شيءِ کي ساراهڻ. ڊاڙ هڻڻ.

▬ آونچي ناڪ ڪرنا : مُنهن مٿي ڪرڻ. سُرخرو ڪرڻ. عزت ڪرڻ. فخر ڪرڻ.

▬ آونچي ناڪ والا: صفت. مغرور- وڏائي خور. (طنزاً) بيحيا- بيغيرت.

▬ آونچے نيچے پانو پڑنا : ڪڙ ٻڙ سبب آڏيڙا کائڻ. گمراهہ ٿيڻ. بدراهہ ٿيڻ (عورت).

● آونچ نيچ : ث [هہ] لاهو چاڙهو. هيٺانهين مٿانهين. چڱائي مٺائي. نفعو نقصان. گهاٽي واڌي.

▬ آونچ نيچ ديکهنا، سمجهنا : زماني جا لاها چاڙها ڏسڻ. نفعو نقصان سمجهڻ. آزمودو پرائڻ.

● آونڌ : ذ [هہ] ڪکائين چيت کي مضبوط ٻڌڻ جي رسي.

● آونڌهنا : لازم [هہ] آونڌو ٿيڻ. آٿلڻ- آبتو ٿيڻ. برباد ٿيڻ. تباهہ ٿيڻ- بگڙڻ.

▬ آونڌها : صفت. آونڌو. آبتو. بيوقوف- جاهل. تباهہ- برباد.

▬ آونڌها ڪرنا : آونڌو ڪرڻ. ليٽائڻ. تابع ڪرڻ. نشي ۾ مدهوش ڪرڻ.

▬ آونڌهانا : متعدي. آونڌائڻ- آونڌو ڪرڻ. ليٽائڻ (ٿانءَ).

▬ آوندهي پيشاني : ث. ويٺل نراڙ. بدصورت ماڻهو. (صفت) بدنصيب- منحوس- نياڳو.

▬ آوندهي سيدهي پٽي پڑهانا : آونڌيون آبتيون صلاحون ڏيڻ. غلط ڳالهيون پڌائڻ. ڏوڪو ڏيڻ.

▬ آوندهي کهوپڑي : محاوره. اونڌي سمجهہ. آياٽپ- بيوقوفي.

▬ آوندهے مُنہ دُودهہ پينا : ٻاراڻي ڳالهہ ڪرڻ. بي سمجهيءَ وارو ڪم ڪرڻ.

▬ آوندهے مُنہ گرنا : آونڌي مُنهن ڪرڻ- مُنهن ڀر ڪرڻ. اونڌي ڪنڌ پوڻ. شرمسار ٿيڻ.

● آونکَل بيد ڪرنا : متعدي [اردو] ڪڪ ڪرڻ- بيزار ڪرڻ.

● اونگلا دينا : متعدي [اردو] چيڙي چڏڻ. چيڙائي چڏڻ. برغلائي چڏڻ. گمراهہ ڪرڻ. شوق ڏياري چڏڻ.

● آونگنا : متعدي [هہ] گاڏيءَ جي ڦيٿن يا سرائيءَ کي تيل ڏيڻ.

● آونگهنا : متعدي [هہ] آونگهڻ- پنڪيون کائڻ- جهوٽا کائڻ. اوٻاسيون کائڻ. آهستي هلڻ. ڦيٿن کي تيل ڏيڻ.

▬ آونگهہ : ث. اونگهہ- پنڪي- جهوٽو. ننڊ جو خمار- گهيرَ.

▬ آونگهتے گُذرنا : ننڊ ۾ وقت گذرڻ. پنڪيون کائيندي وقت گذرڻ. غفلت ۾ وقت وڃڻ.

● آونهون : ندا [هہ] نہ!- مَتان! انڪاري لفظ.

● آونے پونے : تابع فعل [هہ] گهٽ قيمت تي- نقصان کائي- ٽوٽي ۾.

▬ آونے پونے بيچنا : گهاٽي واڌي ۾ وڪڻڻ- گهٽ آگهہ تي وڪڻڻ- نقصان کائي وڪڻڻ.

● اوهہ : ڪلمہ استغنا [هہ] ڪهڙي پرواهہ آهي- فڪر ڪونهي. عجب جو آواز "اڙي!". تڪليف وقت وات مان نڪتل آواز "آهہ، آف!".

● اوھا ۽ اوھے: ذ [ھ] چُلھہ جو مارنگ.

● اوھو: کلمهٔ استعجاب [ھ] واھ واھ!۔ شاباس!.

● اوئی: کلمهٔ تعجب و افسوس [ھ] آئيي (عورتون ایذاءَ وقت یا نازنخريءِ ھي لفظ استعمال کنديون آھن).

- اوئی اَللّٰہ: محاوره. آئيي آلا!.

● آھا: کلمه تعجب [ھ] آھا!.

- آھاھا: کلمهٔ تعجب. آھا، آھا! (خوشي، عجب یا تعریف وقت استعمال ڪرڻ جا لفظ).

● آھار: ذ [ھ] کاڌو۔ خوراڪ۔ آھارُ. ڪلف. پيڻ.

- آھار چڙھانا، دینا: ڪپڙي کي ڪلف ڏيڻ.

● آھالی: ذ [ع. آھل ۽ آھالی] ماڻھو. ڪم ڪار وارا ماڻھو. نوڪر.

- آھالی موالی: ذ. نوکر چاکر. ڪم ڪار وارا ماڻھو. یار دوست.

● آھَرا ۽ آھَرے: ذ [ھ] پوک لاءِ پاڻي گڏ ڪرڻ جو تلاءُ. چيٽن یا ڪاٺين جو ڍڳ. باھ جو مچ.

● آھَر، تَہَر: ث [ھ] اَٿل پٿل. گھٻراھٽ۔ پریشاني.

● آھَرَن: ذ [ھ] سنداڻ.

● آھلے گہلے: تابع فعل [اردو] نازنخري سان.

- آھلے گہلے پھرنا: ناز سان ھلڻ۔ ٽيلارا ڏيڻ. موجون ڪرڻ.

● آھیر: ذ [ھ] ھندن جو ھڪ قبيلو (جي مال ڌارين ۽ کير وڪڻن). (ث) آھيری.

● آھیری: ث [ھ] ھڪ راڳ جو نالو.

● آیال: ذ [ھ] گھوڙي جي ڪنڌ جا وار۔ ٻشڪون.

● اِیتَر: صفت [ھ] تَرڙو۔ ھلڪيءَ طبيعت وارو. ڪميڻو.

● ایچ پیچ: ذ [ھ] ڦيرگھير۔ مٽ سٽ. وڪڙ۔ داءُ. مکر۔ فریب. دغابازي.

- ایچ پیچ نہ جاننا: زماني جي اَٿل پٿل مان واقف نہ ھئڻ. زماني سازيءَ جي معاملن ۾ ناتجربيڪار ھئڻ.

● آیرا ۽ آیرے: ذ [اردو] شطرنج راند ۾ بادشاھ کي شھ کان بچائڻ لاءِ وچ ۾ ڏنل ساري۔ آنڇڪ.

● ایرا پھیری: ث [ھ] ڏي وٺ. خرید و فروخت. بدل سدل۔ ڦيرڦار۔ مٽ سٽ.

● آیرا غَیرا ۽ آیرے غیرے: ذ [ھ] پنھنجو پرائو. رواجي ماڻھو۔ لُلُو پنجو.

● ایر پھیر، ایرا پھیر: ذ [ھ] مٽ سٽ۔ ھير ڦير. اَٿل پٿل. ڏي وٺ (مال جي). خرید و فروخت. فریب۔ دغا، اختلاف.

● ایڑ ۽ اِيڑیں: ث [ھ] ڪُڙي. مَھميز۔ آڙي (گھوڙي کي).

- ایڑ کَر جانا: گھوڙي کي آڙيون ھڻي تيز ڊوڙائي وڃڻ. گھوڙي کي آڏائي وڃڻ.

- ایڑ لگانا، مارنا: آڙي ھڻڻ۔ مھميز ڏيڻ.

● ایڑی ۽ ایڑیاں: ث [ھ] ڪُڙِي.

- ایڑی چوٹی کا زور لگانا: ننھن کان چوٽيءَ تائين زور لڳائڻ۔ حد کان زیاده ڪوشش ڪرڻ.

- ایڑی دیکھنا: ڪُڙي ڏسڻ (نظر کان بچڻ لاءِ عورتن جو ھڪ سوڻ).

- ایڑیاں رگڑ رگڑ کَر مَرنا: چڙيون ھڻي مرڻ. ڦٿڪي ڦٿڪي ساھ ڏيڻ.

- ایڑیاں رَگڑنا: چڙيون ھڻڻ. ڦٿڪڻ۔ لُڇڻ پُڇڻ. گھڻي ڪوشش ڪرڻ.

- ایڑیاں گھس جانا : هلي هلي ڪڙيون گسي وڃڻ. حد کان زياده اچ وڃ ڪرڻ.
- ایڑیاں گھسنا : چڙيون هڻڻ- ڪُرڙيون هڻڻ. ٺڪڻ. گهڻي ڪوشش ڪرڻ.

● آیسا ۓ آیسے : صفت [هـ] اهڙو. هن جهڙو. ايترو. (تابع فعل) مِثل- وانگر.

- آیسا تیسا، وَیسا : صفت. هِهڙو تِهڙو- معمولي- اجايو سجايو.
- آیسا نہ ہو : تابع فعل. ائين نه ٿئي- مبادا- خُدانخواسته.
- آیسی تیسی : محاوره. گارطور ڪم ايندڙ لفظ.
- آیسے : صفت. تابع فعل. هن طرح - هيئن.
- آیسے میں : تابع فعل. اهڙي حالت ۾- تڏهن.

● ایک : صفت [هـ] هڪ- واحد. هڪڙو. اڪيلو- ڇڙو. سچو. متفق. متحده.

- ایک آدھ : صفت. هِڪ آڌ- ايڪڙ ٻيڪڙ- ڪو ڪو.
- ایک ایک: صفت. هڪ هڪ. هرهڪ. سڀ.
- ایک ایک کرکے: تابع فعل. هڪ هڪ ڪري. هڪڙو هڪڙو ٿي. آهستي آهستي- رفتي رفتي. واري واري سان. جُدا جُدا- ڌار ڌار.
- ایک ایک گھڑی گننا : گهڙيون ڳڻڻ- ڏاڍو انتظار ڪرڻ.
- ایک بات : تابع فعل. هڪڳالهه. پڪي ڳالهه.
- ایک پانی :ذ. هڪ ٻيري جو سينهن. پهرئين واري ۾ ڏنل پاڻي (پوک کي).
- ایک پانٔو پھرنا : هڪڙي ٽنگ تي هلڻ. تمام گهڻو رُلڻ. هڪ هنڌ سُک نه اچڻ.
- ایک پانٔو سے کھڑا رہنا : هر وقت تيار رهڻ. حڪم ملڻ لاءِ تيار رهڻ.
- ایک پر ایک بھاری ہونا، گرنا : هڪٻئي مٿان ڊهڻ (گهبراهٽ ۾).
- ایک پل : ذ. هڪ گهڙي- ٿوري دير. ساعت- کن.
- ایک تال : ث. سُرن جو ميلاپ. سازن جي هم آهنگي. ڳائڻ، ناچ ۽ سازن جو ميلاپ.
- ایک ٹانگ پھرنا : هڪڙي پير تي ڦرڻ. يڪساهي ڪم ۾ لڳو رهڻ.
- ایک جان ہونا : يڪ جان هئڻ. بيحد محبت هئڻ.
- ایک دم: تابع فعل. يڪدم- هيڪدم- فوراً.
- ایک دو: صفت. هڪ ٻه- ٿورا- چند.
- ایک رسّی میں بندھنا : هڪڙيئي ڏوهه ۾ گهڻا ماڻهو ٻڌجڻ يا پڪڙجڻ.
- ایک رنگا : ذ. يڪ رنگو- هڪ رنگو. ڳاڙهي رنگ جو ڪپڙو- ريٽو.
- ایک روان بھی میلا نہ ہونا : هڪڙو وار به ونگو نه ٿيڻ. ڪجهه نقصان نه رسڻ.
- ایک زمانہ : ذ. سڄي دنيا- سارو جهان. سڀ ماڻهو.
- ایک ساتھ : تابع فعل. گڏ. گڏجي- هڪ ٿي- ميڙي.
- ایک فصلی : ث [اردو] سال ۾ هڪ دفعو آباد ٿيندڙ زمين.
- ایک قلم : صفت [اردو] يڪدم- فوراً. بلڪل- بنهه.
- ایک کی ایک سے کہنا : هڪڙي جي ڳالهه ٻئي سان ڪرڻ- لائي چائي ڪرڻ.
- ایک کی سو سو سنانا : هڪ جون ڏهه ڏهه ٻڌائڻ. سڏيون ٻڌائڻ. منهن ٽوڙ جواب ڏيڻ.
- ایک گھاٹ اتارنا : سڀني سان هڪ جهڙو سلوڪ ڪرڻ.

- ایک لڑا : ذ. هڪڙيءَ سَر وارو هار.
- ایک مُنہ : ذ. هڪ زبان - هڪ آواز.
- ایک نظر : ذ. ٿوري دير - هڪ نظر.
- ایک نہ ایک : تابع فعل. ڪو نہ ڪو - هڪ نہ هڪ. هڪ آڌ - ٿورو گهڻو.
- ایک نہ سُننا : هڪڙي بہ نہ ٻُڌڻ - ڪا ڳالهہ نہ مڃڻ.
- ایک وار پر لگانا : هڪڙيئي داءَ تي لڳائڻ. جُوا ۾ ڪُل رقم يڪي جُڳ ۾ لڳائڻ.
- ایک ہونا، ہوجانا : هڪ ٿيڻ - هڪ ٿي وڃڻ. ٻڌي ڪرڻ. متفق ٿيڻ.
● ایکا : ذ [هہ] ايڪو - اتفاق - ٻڌي.
● ایکا ایکی : تابع فعل [هہ] يڪدم - آمالڪ. اوچتو - ناگهان.
● ایل فیل : ذ [اردو] زنانو جهيڙو - ٻڙيڪو. بدزباني - گار گند.
● ایلوا : ذ [هہ] ايرڙيو - مصبرّ.
● اِیمان : ذ [ع] خدا تي يقين ۽ حضرت محمد صلّي اللّٰه عليه وسلّم جن جي نبوت تي اقرار. دين - مذهب. اعتقاد - يقين. انصاف. اعتبار. نيت.
- اِیمان بھٹک جانا : ايمان خراب ٿيڻ.
- اِیمان چور : صفت. بي ايمان - دغا باز - اندر جو ڪارو.
- اِیمان لگتی کہنا : ايمان جي ڳالهہ ڪرڻ - سچ چوڻ.
- اِیمان لانا : دين اسلام قبول ڪرڻ. ايمان آڻڻ. اعتبار ڪرڻ - مڃڻ.
● اِینٹ ۽ اِینٹیں : ث [هہ] سِر. آهو شاگرد جو هڪڙيئي درجي ۾ گهڻي وقت تائين رهي.
- اِینٹا ۽ اِینٹے : ذ. وڏي سِرَ.

- اِینٹ اُلٹنا : سِرَ اونڌي ڪرڻ جو ٽوٽو ڪرڻ (دشمن کي نقصان پهچائڻ لاءِ عورتون مسجد ۾ سِر اونڌي ڪري دشمن جو نالو وٺنديون آهن).
- اِینٹ بندی، کاری : ث. سِرن جي اوساري.
- اِینٹ سے اِینٹ بجانا : تباهہ ڪرڻ. ڊاهڻ (عمارت). نابود ڪرڻ.
- اِینٹ کی خاطر مسجد ڈھانا : جيري خاطر ٻڪري ڪُهڻ.
- اِینٹیں پاتھنا : سرون وجهڻ - سِرون ٺاهڻ.
● آینٹھنا : متعدی [هہ] وٽ ڏيڻ - وڪڙ ڏيڻ - مروڙڻ. آڪيڙڻ - سيٽڻ. فخر ڪرڻ. ٺڳيءَ سان ڪا شيءِ ڦُري وٺڻ. ڇپائڻ - نپوڙڻ. (لازم) سيٽجڻ (عضوا) - ڪُوڙجي پوڻ (بدن). ونجڻ (سيءَ ۾).
- آینٹھ : ث. وَٽ - وَڪڙ - مروڙو - آڪيڙو. لَپيٽَ - وراڪو. چِڪَ - ڊُوهَ. سيٽَ - آڪڙَ. ضد - تيسو. دشمني - وير.
- آینٹھتے پھرنا : آڪڙ جي هلڻ - سيٽجي هلڻ. ناز سان هلڻ.
- آینٹھ لینا : ٺڳيءَ سان ڪا شيءِ ڪسي وٺڻ.
- آینٹھن : ث. سيٽَ (بدن جي) - آڪيڙَ. مروڙ. پيچ.
- آینٹھن میں رہنا : آڪڙ ۾ رهڻ. بيپرواهہ رهڻ.
- آینٹھے باز : صفت. آڪڙ باز. ضِدي - هٺيلو.
- آینٹھے خان : صفت. آڪڙ باز. ضدي - هٺيلو.
● اِینٹی چینٹی : ث [اردو] پيڙهي - سُٺا جيٺرا - اِڇي پِڇي. نندو وڏو.
● آینچنا : متعدی [هہ] ڇڪڻ. ڇُهڻ. ٻاهر ڪيڏڻ. ڪڍي وٺڻ. لغڙ کي ڇڄي ڏيڻ. ٺٺيءَ ۾ پيچ هٿ ڪي جهٽ پٽ ٻئي جو لغڙ ڪاٽا ڪرڻ. ضامن پوڻ. ذمو کڻڻ.

- آينچ: ث. ڪشش لاڙو - ڪاڍو.
- آينچا: صفت. چڪيل- ڪشيل - تاڻيل
- آينچا تانی: ث. ڇڪ ڇڪان - ڇڪتاڻ. معاملو - رڳڙو.
- آينچا دينا: ٽنگي ڇڏڻ - لڙ ڪائي ڇڏڻ.
- آينچ پينچ: ذ. ور وڪڙ واري ڳالهه - پيچيده معاملو.
- آينچ لينا: ڇڪي وٺڻ - ڪڍي وٺڻ. ڇڪ ڏيڻ (چلم کي). ذميدار ٿيڻ. ڪمائي وٺڻ.
- آينچن: ث. ڇڪڻي- ڇڪ. ڇڪتاڻ - کهل.
- ● اِينڌهن: ذ [هہ] ٻارڻ (ڪاٺيون، ڪوئلا، ڇيڻا وغيره).
- ● آينٺنا: لازم [هہ] آڪڙجڻ. سيٺڻ (بدن). وڏائو ڪرڻ. آرس ڀڃڻ. ليٽڻ - ليٽڻ ٻيٽڻ.
- آينڊ: صفت. آڪڙيل - سيٺيل. سُست - ٽوٽي - بيڪارو - نڪمو - ڪاهل. آڏو رو - آڏو ڳابرو.
- آينڊا آينڊا پهرنا: آڪڙيو گهمڻ. ٽاڏ ون ڏيندو وتڻ. مواڙيو گهمڻ.
- آينڊ هونا: نڪمو ٿيڻ - خراب ٿيڻ. بگڙي وڃڻ. ڪاوڙجي پوڻ.
- ● آينڊوا ۽ آينڊوے: ذ [هہ] سينهوڙو - سينهون. پتڪو.
- آينڊوی: ث. سينهوڙي. پگڙي.
- ● آينڊی بينڊی: صفت [هہ] بيهودي - ناشائسته - آڻ سُهائيندي.
- آينڊی بينڊی پڙ جانا: مصيبت ۾ اچي وڃڻ. نقصان پوڻ.
- آينڊی بينڊی سُنانا: گهٽ وڌ ڳالهائڻ - گاريون ڏيڻ.

ب

ب: ث [ع . ف] اردو، سنڌي، عربي ۽ فارسي "الف - ب" جو ٻيو اکر. تلفظ "بي". اردو ۽ هنديءَ ۾ بعضي "و" سان بدلجندڙ اکر. ابجد موجب عدد (٢).

- ● بابر: ث [هہ] گاهه جو هڪ قسم (جنهن مان واڻ ٺاهيندا آهن). سٺائيءَ جو هڪ قسم.
- ● بابرنگ، باؤبرنگ: ذ [هہ] واوڙنگ (هڪ قسم جو پسارڪو وکر).
- ● بابل: ث [هہ] هڪ قسم جو ڳيچ (جو شاديءَ ۾ ڪنوار کي رخصت ڪرڻ وقت ڳائيندا آهن).
- ● بابل: ذ [هہ] پيءُ - آبو.
- ● بابو: ذ [هہ] راجڪمار. وڏگهرائو ماڻهو. پڙهيل ماڻهوءَ جو خطاب. محرر - منشي. ٻارُ.
- بابوجی: ذ. ڪنهن ماڻهوءَ لاءِ عزت جو خطاب.

● باپ : ذ [هہ] پيءُ - بابو. وڏو - بزرگ. استاد. گرو.

- باپ بنانا : بابو بنائڻ. ڪنهن مان ڪم ڪڍڻ لاءِ خوشامد ڪرڻ.

- باپ تک جانا : پيءُ تائين وڃڻ - پيءُ تي گار ڏيڻ.

- باپ دادا : ذ. ابو ڏاڏو. وڏا- بزرگ.

- باپ دادا کا نام ڈوب جانا: وڏن جي بدنامي ٿيڻ. خاندان جو نالو نشان به نه رهڻ. خاندان ختم ٿيڻ.

- باپ مارے کا بير لينا : پراڻو وير وٺڻ. خانداني دشمني جو بدلو وٺڻ.

● بات ع باتيں: ث [هہ] ڳالهه. جملو- فقرو. بيان - ذڪر. قول. مثال - چوڻي. ويچار. قصو- ڪهاڻي. احوال. واقعو. نصيحت. حڪم. لعنت ملامت. بهانو.

- بات آزمانا : ڳالهه آزمائڻ - ڪنهن ڳالهه جو تجربو ڪرڻ.

- بات آنا : الزام اچڻ - حرف اچڻ. پيغام اچڻ (شاديءَ جو).

- بات آئی گئی ہو جانا : ڳالهه آئي وئي ٿي وڃڻ- قصولٿي مٽي ٿي وڃڻ. معاملو ٺري وڃڻ.

- بات اٹھا نہ رکھنا : ڪسر نڇڏڻ - گهٽتائي نه ڪرڻ.

- بات اڑانا : افواهه پکيڙڻ. مشهوري ڪرڻ. آهل ڪرڻ. ڳالهه ٺاهڻ.

- بات الٹنا : ڳالهه ڦيرائڻ. خلاف چوڻ. ابتڙ چوڻ. ڪا ڳالهه چئي وري ڦري وڃڻ. وري وري ساڳي ڳالهه چوڻ.

- بات بات میں کھچنا : ڳالهه ڳالهه تي رسڻ.

- بات باندھنا : ڳالهه ٺاهڻ. بهانو بنائڻ. الزام هڻڻ.

- بات بڑھانا : ڳالهه وڌائڻ- معاملو وڌائڻ. جهيڙو وڌائڻ. خلل مچائڻ. بحث وڌائڻ. مشهور ڪرڻ. عزت وڌائڻ. تيليءَ مان ٿنڀ ڪرڻ.

- بات بڑی کرنا : وڏي ڳالهه ڪرڻ. ڳالهه مٿي ڪرڻ. تائيد ڪرڻ - ها ۾ ها ملائڻ.

- بات بگڑنا : ڳالهه خراب ٿيڻ. ڪم ڦٽي وڃڻ. ساک وڃڻ. اعتبار وڃڻ.

- بات بننا : ڪم ٺهي اچڻ. ساک قائم رهڻ. پت سان رهجي اچڻ. ڪاميابي ٿيڻ.

- بات پانا : ڳالهه جو آنت لهڻ- مطلب سمجهڻ. پيد معلوم ڪرڻ. مطلب پورو ٿيڻ.

- بات پچنا: د ل ۾ ڳالهه ٽڪڻ. اندر ۾ راز محفوظ رهڻ.

- بات پختہ ہونا : ڳالهه پڪي ٿيڻ (شاديءَ وغيره جي).

- بات پر آنا : پنهنجي ڳالهه تي اچڻ. ضد ٻڌي بيهڻ. پڪو ارادو ڪرڻ.

- بات پکڑنا: غلطي پڪڙڻ - چڪ جهلڻ. عيب معلوم ڪرڻ.

- بات پکی کرنا : ڳالهه پڪي ڪرڻ. انجام پڪو ڪرڻ. آخرين طرح فيصلو ڪرڻ.

- بات پلٹنا : ڳالهه ٺٽائڻ. ڳالهه ڦيرائڻ. آلي وڃڻ.

- بات پلے باندھنا : ڳالهه کي ڳنڍ ٻڌڻ - نصيحت ياد رکڻ. ضد ڪرڻ.

- بات پوچھنا : ڳالهه پڇڻ. خبر پڇڻ- احوال وٺڻ. ڌيان ڏيڻ.

- بات پھوٹنا : ڳالهه کلڻ- راز ظاهر ٿيڻ.

- بات پھیلانا : ڳالهه وڌائڻ. مشهوري ڪرڻ.

جهيڙو وڌائڻ .

= بات پی جانا : ڳالهہ ڪائي وڃڻ. ڳالهہ ٽارائي وڃڻ .

= بات پیدا کرنا : نئين ڳالهہ پيدا ڪرڻ. خصوصيت پيدا ڪرڻ .

= بات ٹھاننا : پڪو پهہ ڪرڻ. ارادو ڪرڻ.

= بات ٹھن جانا : ضد پيدا ٿيڻ- جهيڙي جهڙي حالت پيدا ٿيڻ . تڪرار ٿيڻ .

= بات ٹھیرانا : ڳالهہ پڪي ڪرڻ . مائٽي ڪرڻ. رت بيهارڻ . فيصلو ٿيڻ .

= بات چبا جانا : ڳالهہ ڪائي وڃڻ . ڳالهہ ٽارائي وڃڻ .

= بات چیت : ث. ڳالهہ ٻولهہ - گفتگو. حال احوال.

= بات دبانا : ڳالهہ لڪائڻ - معاملو لٺي مٺي ڪرڻ .

= بات رکھنا : ڳالهہ رکڻ . آبرو رکڻ- عزت رکڻ . لحاظ رکڻ . بهتان مڙهڻ .

= بات سوجھنا : ڳالهہ سجهڻ . ڪا نئين ڳالهہ خيال ۾ اچڻ .

= بات سہنا : ڳالهہ سهڻ - برداشت ڪرڻ .

= بات کا بتنگڑ بنانا : ڳالهہ مان ڳالهوڙو ڪرڻ. تيليءَ مان ٿنڀ ڪرڻ . خسيس ڳالهہ تي جهيڙو وڌائڻ .

= بات کا پچنا : اندر ۾ ڳالهہ ٽڪڻ . راز لڪل رهڻ.

= بات کو منہ سے لینا : ٻئي جي دل جي ڳالهہ ڪرڻ . ساڳي ڳالهہ ٻئي جي چوڻ کان اڳ چئي ڏيڻ .

= بات کھٹکنا : ڳالهہ ڪُڪڻ . ڪا ڳالهہ ڪنڊي وانگر چڀڻ . شڪ هجڻ .

= بات کھونا : اعتبار وڃائڻ - پت وڃائڻ.

= بات کی پنچ : محاوره. آنجام جي پوئواري- قول کي پاڻي . ڪيل ڳالهہ پوري ڪرڻ تي ضد.

= بات گھڑنا : ڳالهہ گهڙڻ - ڳالهہ ٺاهڻ . بهانو ٺاهڻ. ڪوڙ هڻڻ .

= بات گئی گذری ہونا : ڳالهہ ختم ٿي وڃڻ- قصو لٿي مٽي ٿيڻ .

= بات مارنا : ڳالهہ ڦيرائڻ. مخالفت ڪرڻ. چپ ڪرائڻ . دڙڪو ڏيڻ . ٻٽاڪ هڻڻ . هام هڻڻ .

= بات منہ پر لانا : ڳالهہ زبان تي آڻڻ . يادگيري ڏيارڻ .

= بات میں : تابع فعل . ٿوريءَ دير ۾- گهڙيءَ ۾- يڪدم - جهٽ پٽ .

= بات میں پنخ (فی) نکالنا : ڳالهہ مان ڪنڊا ڪڍڻ . نڪته چيني ڪرڻ .

= بات نیچی پڑنا : ڳالهہ گهٽ ٿيڻ- ساک وڃڻ . عزت گهٽجڻ .

= باتون ، باتونی ، باتونیا : صفت . گهڻ ڳالهائو- جهڳي خور- ٻڪٻڪيو.

= بات ہانکنا : جهڳي هڻڻ . ڳالهہ گهڙڻ . ڪوڙ ڳالهائڻ . ٻٽاڪ هڻڻ .

= بات ہنسی میں اڑا دینا : ڳالهہ کلي ٽاري ڇڏڻ . ڪنهن ڳالهہ کي اهميت نه ڏيڻ.

= بات ہونا : ڳالهہ ٿيڻ- گفتگو ٿيڻ . ڪو خاص واقعو ٿيڻ .

= بات ہیٹی ہونا : ڳالهہ گهٽ ٿيڻ . عزت ۾ رخنو پوڻ .

= باتوں پر جانا : ڳالهين تي لڳڻ . چوڻ تي هلڻ .

= باتوں سے کلیجا پک جانا : ڪنهن جي ڳالهين يا حرڪتن کان اندر سڙڻ . بيزار ٿيڻ .

= باتوں کا باغ لگانا : مزيدار ڳالهيون

ٻڌائڻ. کوڙ ٻـَدوڙ ڳاهي ٻڌائڻ. چاپلوسي ڪرڻ.

▬ باتـَون کا جهازُ باندهنا : ڳالهائڻ ۾ ٻئي کي واروئي نہ ڏيڻ. اجائي جهڳي هڻڻ.

▬ باتـَون ميں : تابع فعل. ڳالهين ۾. اجاين ڪمن ۾. خوشامد سان. ڏڳيءَ سان.

▬ باتـَون ميں آنا : ڳالهين ۾ اچڻ - دوکي ۾ اچڻ. ڀنيلجي وڃڻ.

▬ باتـَون ميں آڑانا : ڳالهين ۾ ٽارڻ. کـِلَ مسخريءَ ۾ ٽاري ڇڏڻ. ڳالهين تي ڳالهين ۾ ٽـَـڪڻ.

▬ باتـَون ميں اُلجهانا : ڳالهين ۾ ڦاسائڻ. ڳالهين ۾ روڪڻ.

▬ باتـَون ميں پهـُسـلانا : ڳالهين ۾ ٽي ٽڳارڻ- ٻـَرغلائڻ - ڀـَنيلائڻ.

▬ باتـَون ميں دهـَرلينا : ڳالهين ۾ ٽي جهلي وٺڻ - لاجواب ڪرڻ.

▬ باتون ميں لگانا : ڳالهين ۾ لڳائڻ. سيڙائڻ. ڌيان ٻئي پاسي ڪرائڻ.

▬ باتيں آڑانا : افواهہ ڦـِهلائڻ. ڪـِلا ڪرڻ. جهڳي هڻڻ.

▬ باتيں بـَگهارنا : ٻٽاڪون هڻڻ - ٻاڙون هڻڻ.

▬ باتيں بـَنانا : ڳالهيون ٺاهڻ. خوشامد ڪرڻ. بهانا ٺاهڻ. الزام هڻڻ.

▬ باتيں چهانٿـنا : کوڙيون ڳالهيون ڪرڻ. طعنا هڻڻ - مهڻا ڏيڻ.

▬ باتيں سـُنانا : ڳالهيون ٻڌائڻ. حال احوال ٻڌائڻ. گاريون ڏيڻ. لعنت ملامت ڪرڻ.

▬ باتيں ڪـَرنا : ڳالهيون ڪرڻ- ذڪر ڪرڻ. تعريف ڪرڻ - ڳـُڻ ڳائڻ.

▬ باتيں لـَگانا : چغليون هڻڻ. الزام مڙهڻ.

▬ باتيں مـِلانا : ها ۾ ها ملائڻ. ڳالهيون ٺاهي ٻڌائڻ. گسا مـِلائڻ.

● باٹ ۓ باٹيں : ث [هـ] واٽ- راهہ- رستو. مسافري. ورهاست (پتن جي).

▬ باٹ مارنا : رستي تي ڦـُرَ ڪرڻ.

● باٹ : ذ [هـ] وَٽ - تورو.

● باجا ۓ باجے : ذ [هـ] باجو- واڄو.

▬ باجا گاجا : ذ. بينون باجا- سازَ سـُرودَ. ڏوهہ ڏام.

● باجـرا : ذ [هـ] ٻاجهري- ٻاجهر. سنهي بوند- سـِينهن جون ڪٽيون.

▬ باجرا بـَرَسنا : سنهي بوند بوند پوڻ- ڇانٽ پوڻ.

▬ باجرا سا بـِکهـَرنا : وياڪل ٿيڻ- بيقرار ٿيڻ- بي چين ٿيڻ.

▬ باجرا سـُرغ : ذ. هڪ قسم جو ڪاري رنگ جو پکي(جنهن جي کنڀن تي ٻاجهريءَ جي داڻن جيڏا پيلا داغ ٿين).

▬ باجری : ث. ٻاجهري. ڪـُڪڙ جو هڪ رنگ.

● باجـنا : لازم [هـ] وڄڻ (واڄو يا گهڙيال وغيره). آواز ڪرڻ. مشهور ٿيڻ.

● باجی ۓ باجـِياں : ث [ترکی] وڏي ڀيڻ- آدي.

● باچهہ ۓ باچهيں : ث [هـ] واڇ- وات جو پاسو.

▬ باچهيں آنا، پـَکنا، پهـَٹـنا : واڇون پـَچڻ- جـُوت لڳڻ (بيماري).

▬ باچهيں کهـِل جانا، کهـِلنا : واڇـُون ٽڙڻ. تمام گهڻو خوش ٿيڻ. گهڻو کـِلڻ. حيران ٿيڻ.

● باچهہ ۓ باچهيں : ث [هـ] ورڇ- ورهاست- زمين جي مختلف حصن جي ڊل جـِي شرح. جمع بندي. ڀـَتي - حصو. چندو- ڦوڙي.

▬ باچهہ بـَرار : ذ. صفائي (معاملي جي).

ذميداري .

- باچھہ ڈالنا : محصول جمع ڪرڻ . ڍل جي وصولي ڪرڻ . حصو وجهڻ - پتي وجهڻ .

- باچھہ ڪترنا : چندو ڪرڻ - ڦوڙي ڪرڻ .

● باچھنا : متعدی [ھ] ڇانڊڻ . چونڊڻ . جدا ڪرڻ . چِلڻ . صفا ڪرڻ . (ذ) هڪ قسم جو اوزار (گاهه ڪٽڻ جو)- رنبو.

● بادام لچھتا : ذ [ھ] مٺائيءَ جو هڪ قسم.

● بادَل : ذ [ھ] ڪڪر.

- بادل آنا، اٹھنا : ڪڪر اچڻ - ڪڪر چڙهڻ. جهڙ ٿيڻ .

- بادل امنڈنا : ڪڪر ڀرجي اچڻ. جهڙ ڇانئجڻ .

- بادل برسنا : ڪڪر وسڻ - مينهن پوڻ .

- بادل پھٹنا، چھٹنا : ڪڪر ڇڙ و ڇڙ ٿيڻ. جهڙ لهي وڃڻ . آسمان ۾ نيوائي ٿيڻ .

- بادل جھوم جھوم کے برسنا : ڪڪرن جو زور شور سان وسڻ. زوراٺتي برسات پوڻ.

- بادل چڑھنا : ڪڪر اٿڻ- ڪڪر چڙهڻ. جهڙ ٿيڻ .

- بادل دیکھہ کر گھڑے پھوڑنا : وقتي فائدي جي اميد ۾ آئيندي جو نقصان ڪرڻ. ڪلهي اميد جي آسري وڏو نقصان ڪرڻ .

- بادل رُندھہ رُندھہ کر آنا : ڪڪرَ هڪ ٻئي ۾ ڳتجي آچڻ . جهڙ لسَ ڪري اچڻ .

- بادل کھلنا : آسمان صاف ٿيڻ - ڪڪرَ ٽڙي پکڙي وڃڻ .

- بادل گرجنا : ڪڪرَ گجڻ .

- بادل گھر آنا : ڪڪر ڇانئجڻ - جهڙ اچڻ.

- بادل میں تھگلی لگانا: تمام ڏکيو ڪم ڪرڻ . ناممڪن ڪم ڪرڻ .

● بادلا یا بادلے : ذ [ھ] بادلو- ريشم يا زريءَ جي تارن سان ٺهيل ڪپڙو. زريءَ جي پانڪ .

● بادلی : ث. ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم (جنهن ۾ زريءَ جي ڪنار هجي).

● بادی : ث [ھ] بادي- ريح .

- بادی پھیلانا : آرس پئجڻ . جهيڙو مچائڻ .

- بادی چور: ذ. هاڙهو چور- اڙاهه چور. چورن جو سردار .

- بادی کی طرح چھنٹ جانا : ڇڙوڇڙ ٿي وڃڻ- ٽڙي پکڙي وڃڻ .

● بارُ : ث [ف] وقت - عرصو- دير. وارو- دفعو- گهمرو. دروازو.

- بارکائی : ث. شاديءَ جي هڪ رسم موجب آها گهورَ جا گهوٽ جون ڀيڻون ڪنوار جي گهر اچڻ تي گهوٽ کان وٺنديون آهن .

- بار لگانا : دير لائڻ . سيڙائڻ (رستي ۾) . رڪاوٽ وجهڻ . اعتراض ڪرڻ .

- بار ناری : ث. لانگ چوٽي- رنڊي .

● بارُ : ذ [ف] بار- بوجهه . پڇ. وارو- گهمرو . پيٽ - حمل . ڦر- ميوو. (صفت) وسائيندڙ- پکيڙيندڙ .

- بار آنا : وارو اچڻ - موقعو اچڻ . ڦر (ميوو) اچڻ (وڻ ۾) .

- بار بٹائی : ث. ڳاهڻ لاءِ وَلِ کي پڙ ۾ پکيڙڻ جي حالت .

● بارَہ : عدد [ھ] ٻارهن (١٢) .

- بارہ باٹ : ذ. ٻارهن واٽون. پاٽت جو جهيڙو. آئيٽت . (صفت) ڇڙ وڇڙ - جد اجدا .

- بارہ باٹ ھونا : ڪوبہ رٿيل ڪم خراب ٿيڻ.

- بارہ پتھر : ذ . ڇاوڻيءَ جي حد (جتي عام

طرح ٻارهن ٻٽر لڳل هوندا آهن) . چاوٽي .
▬ باره پتهر باهر ڪرنا : ٻارهن ٻٽر ٻاهر ڪيڻ - شهر نيڪالي ڏيڻ . ڀائيچاري مان ڪيڻ .
▬ باره دري : ث . ٻارهن دروازن وارو گهر (جو باغ ۾ درياهه تي يا محلات جي مٿان ٺاهيو وڃي) .
▬ باره سنگها : ذ . ٻارهن سڱو - ڦاڙهو .
▬ باره ماسا : صفت . ٻارهن مهنن وارو - ٻارهن ماهو . (ذ) هنديءَ ۾ آهو گيت جنهن ۾ عورت جي طرفان ٻارهن مهنن جي فراق جو بيان ڪيو ويو هجي .
▬ باره ماسي : ذ . آهو وڻ جو ٻارنهن مهينا سائو رهي - سدا بهار . اهو ڦُلي جو ٻارنهن مهينا پورهيو ڪري .
▬ باره مهينے : ذ . ٻارهن مهينا . سڄو سال . هميشه .
▬ بارهوں پرتيره : ذ . ڪبوتر جو هڪ قسم (جنهن جو پُڇ اڇو ۽ باقي حصو ڳاڙهو ، سائو يا پيلو هجي)
● باري ڳ باريان : ث [هہ] ڪن ۽ نڪ ۾ پائڻ جو هڪ زيور - والي . سورهن ورهين ڪان ننڍي ڇوڪري . باغيچو . دري . وارو - گهمرو - ڦيرو . چونڪي . پهرو . موقعو - وقت .
▬ باري باري : تابع فعل . واري واري سان - هڪٻئي جي پٺيان .
▬ باري بهرنا : پنهنجي واري جو پهرو ڏيڻ .
● باڑ ڳ باڑيں : ث [هہ] لوڙهو - واڙ .
▬ باڑ باندهنا : لوڙهو ڏيڻ - واڙ ٺاهڻ .
● باڑهہ ڳ باڑهيں : ث [هہ] لوڙهو . واڙ . ڪنارو . تيزي - ڌار (هٿيار جي) . سپاهين جي قطار . آٿل - چاڙهہ (پاڻيءَ جو) . ڏوڙيو (بندوقن جو) . واڌ - اوسر .
▬ باڑهہ آترنا : ڌار مٺي ٿيڻ (هٿيار جي) .
▬ باڑهہ آڑانا ، داغنا ، مارنا : گهڻيون بندوقون هڪ ئي وقت گڏ ڇوڙڻ .
▬ باڑهہ پر چڑهنا : سراڻ چڙهڻ (هٿيار) . آماده ٿيڻ - تيار ٿيڻ . فريب ۾ اچڻ .
▬ باڑهہ پر رکهنا : نشان تي رکڻ (جتي هٿيار جو ڌڪ هٽڻو هجي) . هُشي ڏيڻ - ڀڙڪائڻ .
▬ باڑهہ پڑنا : گولين جو مينهن وسڻ .
▬ باڑهہ تهيز ڪرنا : ڌار تيز ڪرڻ - منهن تکو ڪرڻ (ڪاتيءَ وغيره جو) .
▬ باڑهہ چلنا : هڪ ئي وقت توبون يا بندوقون گڏ ڇٽڻ .
▬ باڑهہ دردري هونا : ڌار مٺي ٿيڻ . هٿيار جي منهن ۾ ڪرنڊ پئجي وڃڻ .
▬ باڑهہ روکنا : حملو روڪڻ .
▬ باڑهيا : صفت . سراڻ چاڙهيندڙ .
● باڑى ڳ باڑياں : ث [هہ] باغيچو - وٽن جو جهڳٽو . ڀاڄيءَ جو ٻارو . واڙي . پوک .
▬ باڑى بيننا ، چننا : واڙي پيلڻ . باغ مان ميوو يا ڀاڄي پٽڻ . ڪپهہ چونڊڻ .
▬ باڑى گرنا : واڙي پوکڻ . باغ پوکڻ .
● باز : ذ [ف] مشهور پکي - بازُ . (تابع فعل) وري - موٽي .
▬ باز آنا : پچر ڇڏڻ . ترڪ ڪرڻ (عادت) . پشيمان ٿيڻ .
▬ باز دعوے : ذ . مقدمي تان هٿ کڻڻ جي حالت .
● بازار : ذ [ف] بازار - بازر .
▬ بازار آتر جانا : اگهہ لهي وڃڻ - بازار موڙي ٿيڻ .

- بازار اُٹھ جانا : بازار بند ٿي وڃڻ .
- بازار بٹّا : ذ . ڪموتي- لاٽ . دلالي.
- بازار بڑھنا : بازار بند ٿيڻ . بازار آڪري ٿيڻ.
- بازار بھاؤ پٹنا : ڏؤ تي موچڙا کائڻ - خوب ڪٽجڻ .
- بازار بیٹھک : ث. پڙيءَ جو محصول .
- بازار تیز ہونا : آگھہ چڙھڻ - بازار آڪري ٿيڻ .
- بازار چڑھنا : بازار چڙھڻ - بازار آڪري ٿيڻ . اگھہ چڙھڻ .
- بازار چمکنا : بازار گرم ٿيڻ. واپار وڌڻ .
- بازار دکھانا : بازار جو منهن ڏيکارڻ- وکري لاءِ بازار ۾ ڪٺي اچڻ .
- بازار دیکھنا : بازار ڏسڻ - بازار ۾ گھولڻ يا پُڇائڻ .
- بازار سرد ہونا: بازار ٺنڍي ٿيڻ- واپار گھٽجڻ.
- بازار کرنا : بازار ۾ خريد فروخت لاءِ وڃڻ. ڪنهن جاءِ کي عام ڪري ڇڏڻ .
- بازار گرم ہونا : بازار گرم هئڻ. واپار جو خوب چلتو هئڻ- بازار آڪري هئڻ . ڪنهن شيءِ جو بازار ۾ گھڻو کاپو هئڻ .
- بازار گرنا : اگھہ گھٽجڻ- بازار ڪِرڻ- بازار موڙي ٿيڻ .
- بازار لگانا : بازار لڳائڻ . گوڙ ڪرڻ- هُل ڪرڻ .
- بازارُو: صفت- گھٽ درجي جي شيءِ- سستي شيءِ (جا جلد وڪامي وڃي).
- بازاری : صفت. بازار جو. عام- رواجي. واهيات (ماڻهو) .
- بازاری آدمی : ذ . ڪميڻو ماڻهو- بدفضيلتو ماڻهو.
- بازاری گپ : ث. بي بنياد ڳالهہ- افواه .

● بازُو : ذ [ف] ٻانهن . ڪنڀڙاتي (پکيءَ جي). ٻانهين (ڪٽ يا دروازي جي). مدد گار عورت-
- بازُو پھڑکنا : ٻانهن ڦرڪڻ (دوست سان ملاقات جو سوڻ) .
- بازُو تولنا : آڏامڻ جي تياري ڪرڻ (پکي). وڙهڻ يا وڃڻ جي تياري ڪرڻ .
- بازو ٹوٹنا : ٻانهن ڀڄڻ . ڀاءُ مري وڃڻ. مدد گار وڃڻ .
- بازو دینا : ٻانهن ڏيڻ. مدد ڏيڻ.
- بازو وا کرنا : ٻانهون کولڻ (ٻاکر پائڻ لاءِ) . آڏامڻ .

● بازی ج بازیاں : ث [ف] راند - کيل - تماشو. ٺڳي- فريب . تاس يا چوپڙ جي راند . شرط. باولي (ڪبوتر جي) .
- بازی آنا : پٽن جي ورهاست ۾ سُٺا پتا اچڻ.
- بازی اُٹھنا : راند ختم ٿيڻ .
- بازی اُڑنا : راند نہ نبرڻ .
- بازی بدنا : بازي ٻڌڻ- شرط ٻڌڻ .
- بازی جیتنا : راند کٽڻ . شرط کٽڻ . ڪامياب ٿيڻ .
- بازی دینا : بازي ڏيڻ. دوکو ڏيڻ . شڪست ڏيڻ . وَجھہ ڏيڻ .
- بازی کھیلنا : راند کيڏڻ. بازولي پائڻ (ڪبوتر).
- بازی لے جانا : گوءِ کٽي وڃڻ . اڳتي وڌي وڃڻ . شرط کٽي وڃڻ .
- بازی ہارنا : شرط هارائڻ . راند هارائڻ .

● باسؔ : ث [هہ] بانس- بُو . آهجاڻ . تمام ٿورو ذرو .
- باس متی : ذ. خوشبودار چانورن جو هڪ قسم .

● باسَنُ: ذ [ھ] باسڻ - برتن - ٿانُءُ.

● باسٹھہ: عدد [ھ] ٻاھٺ (٦٢).

● باسی: صفت [ھ] ٻانس وارو. ٻاروٺو. رهندڙ- رهاڪو.

— باسی تِباسی: صفت. ٻن ٽن ڏينھن جو ٻاروٺو (ڪاڌو).

— باسی عید: ث [اردو] عيد جو ٻيو ڏينھن.

— باسی کڑھی میں اُبال آنا: وقت گذرڻ کان پوءِ ڪنھن ڪم جو ارادو يا ڪوشش ڪرڻ. ڪمھلو ڪم ڪرڻ.

— باسی کھانا: ذ. ٻاروٺو ڪاڌو.

— باسی مُنہ: ذ. اَڻ ڌوتل منھن. خالي پيٽ.

● باغاتی: صفت [اردو] باغ جي (پيدايش، ڪمائي، ڊل). باغ واري (زمين)- باغ لائق.

● باقی: صفت [ع] بچيل - رهيل. (ث) بچت- بقايا.

— باقی چُکانا: بقايا ڏيئي ليکو چڪتو ڪرڻ. حساب بيباق ڪرڻ.

— باقی دار: صفت. جنھن تي اوڌر رهيل هجي- قرضي.

● باکھہ: ذ [ھ] اوھہ - ڪيري.

● باکھَر، باکھَل: ذ [ھ] چوپائي مال جي واڙ. مڪان. ويڙهو (جنھن ۾ گھڻا گھر هجن). حاطو. اڱڻ. اوزارن جو ٿيلھو. دوا جو هڪ قسم. هر جو هڪ قسم (جو زمين جو سٿيون سخت حصو ڪيڙيندو آهي ۽ ٻوٽا به اکوڙيندو ويندو آهي).

باکھڑی، باکھلی ۽ باکھڑیاں، باکھلیاں: ث [ھ] پنج ڇھہ مھينا کير ڏيئي پوءِ وهڪي ويندڙ ڏڳي يا مينھن - ڪانگھاري.

● باگ ۽ باگیں: ث [ھ] واڳ. تلوار جي مُٺ. واگھہ (شينھن).

— باگ پکڑائی: ث. هندن ۾ شاديءَ جي هڪ رسم (جنھن ۾ گھوٽ جي گھوڙي جي واڳ جھليندڙ کي لاڳ ملندو آهي).

— باگ چھوڑ دینا: واڳ ڇڏي ڏيڻ. گھوڙي کي پنھنجي مرضيءَ تي ھلڻ ڏيڻ. سنڀال ڇڏي ڏيڻ. ڇُڙواڳ ڇڏڻ.

— باگ ڈور: ث. واڳ. آھا رسي جا واڳ طور ڪم اچي. واڳ ڏور- اختيار.

— باگ ڈور ہاتھہ میں لینا: واڳ ڏور هٿ ۾ ڪرڻ- اختيارات سنڀالڻ.

— باگ ڈھیلی کرنا: واڳ ڍري ڪرڻ- واڳ ڇڏي ڏيڻ. ڍڳي واڳ ڏيڻ. ڇُڙواڳ ڇڏڻ. آزادي ڏيڻ.

— باگ کھینچنا: واڳ ڇڪڻ. واڳ کي ڇڪي ڏيئي گھوڙو بيھارڻ.

— باگ گیر: ذ. گھوڙو ٻڌندڙ- سئيس.

— باگ لینا: واڳ وٺڻ - واڳ جھلڻ.

— باگ موڑنا: واڳ موڙڻ. واڳ ورائڻ. واپس ورڻ. گھوڙي جو رخ ٻئي پاسي ڪرڻ. توجھہ ٻئي پاسي ڪرڻ.

● باگَڑ: ذ [ھ] ھرڻن جو ولر. "ٻارت" ۾ هڪ علائقي جو نالو.

— باگَڑ بِلا: ذ. جھنگراڙ ٻلو- جھنگ ٻِلو.

— باگڑی: صفت. "باگڑ" جو رهاڪو. واگھڙي.

● باگھہ: ذ [ھ] واگھہ- شينھن. (ث) باگَھن، باگھنی.

— باگھہ بَکری: ث. چوڪرن جي هڪ راند جو نالو.

— باگھہ کا پَٹھا: ذ. شينھن جو ٻچو.

- باگھہ نگھہ : ذ. واگھہ جا نشان (جي ٻارن کي نظر کان بچاءَ لاءِ ٻچيءَ ۾ ٻڌبا آهن). هٿيار جو هڪ قسم- چنبو- واگھہ نک.
● باگھي : ذ [هہ] ويلڻ- گهنر (تنگ يا پير جي زخم سبب چڏن ۾ ٿئي).
● باگيسري : ث [هہ] هڪ راڳڻيءَ جو نالو- ٻاگيسري.
● بال٘ ۽ بالپن : ث [هہ] سورهن سالن کان گهٽ عمر جي ڇوڪري. سنگ (سارين، ڪڻڪ، جوَن جو).
- بال٘ رکھا : ذ. ٻڪن پوکڻ جي سنڀال لاءِ مقرر ڪيل واهي. پيهو.
● بال٘ : ذ [هہ] ڇوڪرو- ٻار٘. وارَ. مصريءَ جو ڏاڳو. (بلورن راند ۾) آها گولي جا سپني کان ٻري هجي. سيرو- چير٘- ڦوٽ- ڏرز.
- بال آترنا : وار لهڻ. وارَ ڇٽڻ- وار ڪرڻ- وار ڪسڻ. وار کوڙجڻ.
- بال آگنا : وار ڄمڻ.
- بال٘ بال٘ بچنا : وار وار بچڻ- ذري گهٽ بچڻ. وار جيترو به نقصان نہ پهچڻ.
- بال بال دشمن هونا : ننڍو وڏو دشمن هئڻ- سڀ دشمن هئڻ.
- بال بال گنج٘ موتي پرونا : وار وار ۾ موتي پوئڻ- تمام گهڻو هار سينگار ڪرائڻ.
- بال باندها : صفت. مغلوب- مطيع- زير. ٻانهن ٻڌو. پوري نشان تي (ڏڪ).
- بال باندها غلام هونا : ٻانهن ٻڌو غلام هئڻ- مطيع هئڻ. پوريءَ طرح قبضي ۾ هئڻ.
- بال بچّون والي : ث. ٻارن ٻچن واري- اولادڻ (عورت). ماتا جي بيماري.
- بال بچّے : ذ. ٻار ٻچا- اولاد- عيال. گهر. ڪٽنب.
- بال برابر : صفت. وار جيترو- وار برابر. ٿير جيترو- تمام ٿورو.
- بال بنانا : چوٽي ڪرڻ. وار ٺاهڻ. حجامت ٺاهڻ.
- بال بهونري : ث. گهوڙي جي نراڙ تي وارن جي گهنڊي يا ڀونري (جا عموماً نياڳ جي نشاني سمجهي ويندي آهي).
- بال بيکا نہ هونا : وار ونگو نہ ٿيڻ- ذرو بہ نقصان نہ پهچڻ.
- بال پڑ٘نا : سيرَ پوڻ- ڦوٽ پوڻ (شيشي ۾).
- بال پکنا : وار اڇا ٿيڻ- پيرسن ٿيڻ.
- بال توڑ٘ : ذ. آها ڦرڙي جا وار ٽٽڻ جي ڪري ٿيندي آهي.
- بال جهڑنا : وار ڪسڻ- وار ڪِرڻ- وار ڇڻڻ.
- بال چيکٽ هونا : تيل ۽ مير٘ سان وار چيڪو ٿيڻ.
- بال چننا : وار چونڊڻ (نچڪٽي سان).
- بال چهتري : ث. تارُون٘ءَ جا وار.
- بال چهڑ : د. دوا ۾ ڪم ايندڙ هڪ خوشبودار گاهہ- سنبل الطيب.
- بال خورا : ذ. بيماريءَ جو هڪ قسم (جنهن ۾ وار ڇڻي ويندا آهن).
- بال سفيد هونا : وار اڇا ٿيڻ- پيري اچڻ.
- بال صفا : ذ. وارن لاهڻ جي هڪ دوا.
- بال کا کمبل بنانا : ڳالهہ ۾ تمام گهڻو وڌاءُ ڪرڻ. تيليءَ مان ٿنڀ بڻائڻ.
- بال کماني : ث. ڏانوءَ جي سنهي تار (جا واچ ۾ [illegible] اچي)- وار٘.
- بال کهچڑی هونا : آڌا (گهڻا) ۽ ڪارا

(ٽورا) وار هئڻ .

ـ بال کھڑے ہونا : وار اُڀا ٿيڻ (ڊپ يا سيءَ سبب). وار ڪانڊارجڻ .

ـ بال کی بھیڑ بنانا : نوڙيءَ مان نانگ ڪرڻ. تيليءَ مان ٿنڀ ڪرڻ .

ـ بال کی کھال کھینچنا : مکڻ مان وار ڪڍڻ . ڏاڍي غور سان جاچ ڪرڻ . چنڊ چاڻ ڪرڻ . عيب ڪڍڻ .

ـ بال گوپال : ذ . ڇوڪرا ٻاڪرا - آل اولاد - ٻَر ٻَچا. چيلا - مريد .

ـ بال گوندھنا : وار ڳُنڍڻ - چوٽيون ڪرڻ .

ـ بال میں گرہ پڑنا : ڪو ڏکيو معاملو درپيش اچڻ . سُٽ منجهڻ .

ـ بال نوچنا : چڱيا پٽڻ - وارَ پٽڻ .

ـ بال ھٹ : ث . ٻاراڻو ضد - تيسو . ڪيٽو.

● بالا یا بالے : ذ [ھ] ننڍيءَ عمر جو ٻارُ- ڇوڪرو . پوک کي ڪائينڊڙ جيت جو هڪ قسم. هڪ خوشبودار ٻوٽي جو نالو. جوَن يا ڪڻڪ جي سُٽ برابر پوک . ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ زيور- والو. (صفت) ٻاراڻو- ڇوڪراڻو. ناسمجهه. بي سمجهه - چريٽ .

ـ بالا بھولا : صفت . ٻالو ڀولو- سادو سودو .

ـ بالا پن : ذ . ٻالپڻ - ٻالڪپڻ .

ـ بالا پہننا : والو پائڻ . مطيع ٿيڻ .

ـ بالا جوبن : ذ . نئين جواني. جواني جو روپ.

ـ بالا چاند : ذ . نئون چنڊ- هلال (چنڊ).

ـ بالی یا بالیاں : ث . والي (ڪن ۾ پائڻ جي). ڇوڪري (ٻالي ڀولي، ڪنواري). سنگ (ڪڻڪ وغيره جو). تختو (تختائين دروازي جو). ننڍڙا وار (جي واڌ نہ ڪن).

ـ بالی بھولی : ث . ٻالي ڀولي (ڇوڪري).

ـ بالی پتّے : ذ . پنن جي شڪل وانگر والين يا ايرينگن جون پنکڙيون .

ـ بالی عمر : ث . ٻالڪپڻ - ننڍي عمر .

ـ بالے کی مچھلی : ث . مڇيءَ جي شڪل جهڙو هڪ زيور (جو عورتون ڪنن ۾ پائين).

● بالا : ذ [ف] مٿانهين . دوکو- فريب . بدن جي بيهڪ- ڊول . (صفت) اوچو- بلند- اتانهون . مٿي . اڳيان - سامهون .

ـ بالا بالا جانا : مٿان مٿان وڃڻ . لڪي وڃڻ. جدا جدا وڃڻ . پرڀرو وڃڻ .

ـ بالا بتانا، بتا دينا : دوکو ڏيڻ - ٺڳڻ . حيلو ڪرڻ - بهانو ڪرڻ . ٽارڻ .

ـ بالا بند : ذ . سرؤ (جو فوجي سپاهي پٽڪي جي ٻاسي کان لڙڪائي ڇڏيندا آهن). ڪُلي يا پٽڪي جو طُرو . پڳڙيءَ جو هڪ قسم. ڪوٽ جو هڪ قسم.

ـ بالا پوش : ذ . پلنگ پوش . سيني ڪپڙن جي مٿان پائڻ جو جُبو.

ـ بالا خانہ : ذ . ماڙي . مٿين ڪوٺي .

ـ بالا دینا : دوکو ڏيڻ . فريب ڏيڻ.

ـ بالائی : ث . مَلائي - ٿَر (کير جي).

ـ بالاے طاق : صفت. طاق تي . جُدا - پري.

ـ بالاے طاق رکھنا : پَري رکڻ - جدا رکڻ . علحده رکڻ . نظر انداز ڪرڻ .

ـ بالائی کام : ذ. مٿيان ڪم - فالتو ڪم.

● بالٹی یا بالٹیاں : ث [ھ] ٻاڙدي - ٻالٽي .

● بالشت یا بالشتیں : ث [ف] گرانٺ - ٻارنهن آڱر ماپ .

ـ بالشتیا یا بالشتئے : ذ. گرانٺ جي قد جيڏو ماڻهو- ٻاڙيءَ جيڏو- گرانٺ مُنڙيو.

● بالک : ذ [ھ] ٻالڪ - ٻارُ. ابهم - کيرپياڪ.

- بالڪپن، بالڪپنا : ذ. ٻاراڻي وهي- ننڍپڻ - ٻالڪپڻو.
- ● بالڪا ۽ بالڪي : ذ [هه] ٻالڪو- شاگرد. چيلو- مريد. پُٽيلو.
- ● بالم : ذ [هه] عاشق. پيارو. معشوق- محبوب. خاوند- مڙس- پتار. ننڍڙو گهوٽ. ڪپڙي جو هڪ قسم.
- بالم چاول : ذ. چانورن جو هڪ قسم.
- ● بالو : ث [هه] ريتي- واري. ٻجري. مڪائي جي سنگ جا ٻج.
- بالو بُرد : ث. اها زمين جنهن تي دريا چڙهڻ بعد واري اچي وڃي ۽ پوک نه ڪري سگهجي.
- بالو چار : ذ. درياهه جو ڇڏيل ريٽ.
- بالو گهڙي : ث. واريءَ جي گهڙي.
- ● بام : ث [هه] مڇيءَ جو هڪ قسم- ٻوهڻ.
- ● بامني : ث [هه] جيت جو هڪ قسم- وڇونءَ جي ناني.
- ● بان : ذ [هه] ٻاڻُ- تير. زخمي جانور جي رت جا نشان آلڙ (وير). واڻُ. وناهه. (ث) عادت- خصلت. خاصيت.
- بان بيٺهنا : وناهه ۾ ويهڻ.
- بان پڙنا : عادت پوڻ. هيرَ پوڻ.
- بان ڈالنا : عادت وجهڻ- عادت ڏارڻ. سيکارڻ- تربيت ڏيڻ. سڌارڻ.
- ● بانا : متعدى [هه] کولڻ. پکيڙڻ. آڇلڻ. (لازم) ڪُلڻ- ڦاڙڻ.
- ● بانا ۽ بانے : ذ [هه] شڪل- صورت. ڍنگ- ڍول. عادت. خاصيت. پيشو- ڌنڌو. ذات. پوشاڪ- لباس. ويس. ويڙهو. ريشمي ڌاڳو. ريشمي ڏورو (جو پهلوان ٻانهن يا پير ۾ ٻڌندا آهن). ڪبوترن جي پيرن ۾ ٻڌل ڌاڳن جو ڇلو. تلوار جو هڪ قسم. شرط- بازي.
- بانا باندهنا : هٿيار ٻڌڻ- تيار ٿيڻ. سنڌرو ٻڌڻ- ڪمر ڪشڻ. ڪنهن ڪم جي سٽي هجڻ جي دعوى ڪرڻ. پڪو خيال ڪرڻ. شرط ٻڌڻ.
- بانا بدلنا : ويس بدلائڻ- ٻهروپ ڪرڻ.
- ● بان بان : ث [هه] بڪواس- بڪ بڪ.
- بان بان کرنا : بڪ بڪ ڪرڻ. گوڙ ڪرڻ. راز ظاهر ڪرڻ.
- ● بانات ۽ باناتيں : ث [هه] اوني ڪپڙي جو هڪ قسم (جو گهٽو ڪري وڏي ٻر وارو ٿئي).
- ● بانبي ۽ بانبياں : ث [هه] نانگ يا ٻلا جو ٻِرُ.
- ● بانٹنا : متعدى [هه] ورهائڻ- تقسيم ڪرڻ. حصا ڪرڻ.
- بانٹ : ث. ورهاست- ورڇ. ٻُتي- حصو. ٻَن جي ورڇ مينهن وغيره کي ڏُهائي وقت ڏنل چارو- ٻاڙو. وٽُ- تورو.
- بانٹ بونٹ : ث. ونڊ ورڇ- ورهاست.
- بانٹ چونٹ کرنا : ونڊ ورڇ ڪرڻ. حصا پتيون ڪرڻ.
- ● بانج، بانجهہ : صفت [هه] سنڍ (عورت). ڪلراٺي زمين (جنهن ۾ پوک نه ٿئي). (ذ) وڻ جو هڪ قسم (جنهن جي گلن جو هار ٺاهي ٻارن جي ڳچيءَ ۾ صحت خاطر وجهندا آهن).
- ● باندا : ذ [هه] ٻيپاڙي ول- آڪاس ٻيل.
- باندا لگنا : برباد ٿيڻ- تباهه ٿيڻ.
- ● باندهنا : متعدى [هه] ٻڌڻ- جڪڙڻ. لپيٽڻ. ويڙهڻ (بسترو). ڏيڻ (گنڍ). لڳائڻ (الزام). ٻڌڻ (شرط). ٺاهڻ (مضمون). ڏيڻ (بند). مقرر ڪرڻ (ڏِن). ڪرڻ (همت). ٺاهڻ (شعر).
- باندهه : مصدر "باندهنا" مان امر. (ث)

بندُ - روڪ. پاڻيءَ بندڻ لاءِ ڏنل بند.

▬ باندهہ رکھنا: ٻڌي وهارڻ. قيد ڪرڻ - پڪڙي وهارڻ.

● باندهينو: ذ [هہ] بندش - روڪ. الزام - تهمت. سازش. تجويز - انڪل. ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم - باندڻو.

▬ باندهنو باندهنا: تهمت هڻڻ - ڏوهہ مڙهڻ. سيٽ سيٽڻ - سازش ڪرڻ.

● باندی ڄ باندیاں: ث [هہ] ٻانهي - گولي. نوڪرياڻي.

▬ باندی بچّہ: ذ. ٻانهيءَ جو ٻارُ. نهايت تابعدار.

● بانڈا ڄ بانڈے: صفت [هہ] ڪُبڙو - ڪُڪو. لُولهو لنگڙو. لُنڊو - ڀانڊو. (ث) بانڈی ڄ بانڈیاں.

● بانڈی ڄ بانڈیاں: ث [هہ] ڏنڊو. ڏڪو. سونٽي بدقسمتي - نياڳ. مصيبت.

▬ بانڈی باز: صفت. لٺڙيو - ڏڪائي - ڏنڊئي. جهيڙاڪ.

▬ بانڈی چلنا: لٺ لڳڻ - جهيڙو ٿيڻ.

● بانس: ذ [هہ] هڪ قسم جو مشهور وڻ. ٻارهن فوت ڊگهو بانس (جنهن سان زمين ماپجي).

▬ بانس پر چڑھانا: خوار ڪرڻ - بدنام ڪرڻ.

▬ بانسواڑی: ذ. بانس جو ٻيلو.

▬ بانسوں اچھلنا: تمام خوش ٿيڻ. خوشي يا ڪاوڙ جي حالت ۾ ٽپا ڏيڻ.

● بانسا ڄ بانسے: ذ [هہ] نڪ جو هڏو - ٻيني. ڪرنگهي جو هڏو. ناڙي (جا هر ۾ ٻڌل هجيءَ ٻج ڇٽڻ جي ڪم اچي). بانس جو هڪ قسم.

● بانسری، بانسلی: ث [هہ] بنسري - بانسري.

بانک ڄ بانکیں: ث [هہ] ڏنگُ - موڙ - ورُ. درياءَ جو ورُ. ڪمند چاڙهڻ لاءِ نعل جهڙو هڪ اوزار. گهہ جو هڪ قسم. چوڙيءَ جو هڪ قسم. چاٻي (ڦيٽي جي). گدامڙيءَ جي ڦار.

● بانکا ڄ بانکے: صفت [هہ] ڏنگو - ڦڏو - سُڙيل - وريل. بهادر - دلير. اڙٻنگ - آڙو. لُچو - بدمعاش. ڇڙواڳ. آلبيلو - ڇهيلو. ٽڙو. هڪ قسم جو ٽُوتارو.

▬ بانکا چھیلا: صفت. آلبيلو. اڙٻنگ. عاشق مزاج.

▬ بانکپن: ذ. ڏنگائي. البيلائي - چلولائي. نازنخرو. بدمعاشي - لوفر پائي. بيٺ پائي. بهادري.

▬ بانکی ادا: ث. معشوقاڻو انداز - ناز نخرو. البيلائي.

▬ بانکی چتون: ث. ڪهائيندڙ گهور. ناز واري نگاهہ. نخري سان ڏسڻ جي حالت.

● بانکڑی ڄ بانکڑیاں: ث [هہ] زريءَ جي پٽي (جا پانڪ وانگر ڪپڙي تي هڻندا آهن).

● بانگاہ، بانگر ڄ بانگاہے، بانگرے: ذ [هہ] وڻ. وڻن جو فصل.

● بانگر: ذ [هہ] مٿانهين زمين. مٿانهين ۽ ڪڙ ٻڙ واري زمين. اها زمين جنهن تي درياءَ جو پاڻي چڙهي نہ سگهي. غير آباد پوٺو.

● بانگڑو: صفت [هہ] بيوقوف - مورک. ٻالو پولو.

● بانگی: ث [هہ] نمونو. نموني طور ورتل يا رکيل شيءِ. چاشني.

● بانوے: عدد [هہ] ٻيانوي (٩٢).

● بانہہ ڄ بانہیں: ث [هہ] ٻانهن - ٻاڙو. مدد - آسرو. طاقت - ٻل. پاڳ - مددگار.

▬ بانہہ بل: ذ. ٻانهن ٻلُ. مددگارُ.

▬ بانہہ پکڑنا: ٻانهن کان جهلڻ. مدد ڪرڻ.

▬ باڻهيں چڑهانا : ٻانهون کنجڻ . وڙهڻ لاءِ تيار ٿيڻ .

● باني : ث [هہ] ٻاڻي. آواز. ڳالهہ. نصيحت- بزرگن جو قول . حڪايت . ڪپڙي جي ٻڻڻ ۾ ڪم ايندڙ ڌاڳو. پيلي مٽي (جنهن سان ڪنڀار ٿانو رڱين).

▬ باني پر آنا : ڪاوڙ ۾ اچڻ . پنهنجيءَ تي اچڻ . ضد ڪرڻ .

● بانيا ڄ بانيے: ذ [هہ] واڻيو. هندو واپاري .

● باوا : ذ [هہ] بابو- پيءُ . فقير . سنياسي . استاد .

▬ باوا کا : تابع فعل . پيءُ جو- بابي جو- ذاتي- موروثي .

● باورا ڄ باورے : صفت [هہ] چريو- بانولو. (ث) باوري .

● باورچي ڄ باورچي : ذ [ترکی] بورچي- راڌائو . (ث) باورچڻ .

▬ باورچی خانہ : ذ. رڌڻو- بورچيخانو .

● باون : عدد [هہ] ٻاونجاهہ (٥٢).

● باہ : ث [هہ] تڪليف. محنت. ڪم ۾ هٽجڻ يا ٿڪجڻ جي حالت .

▬ باہ مرنا : تمام گهڻي محنت ڪرڻ - ٿڪجڻ (ڪم ۾).

● باهر، باهر : تابع فعل [هہ] ٻاهر . ٻاهرئين پاسي نڪتل . جدا- الڳ. پري . وڌيڪ . خلاف .

▬ باهر جانا : ٻاهر وڃڻ. مسافريءَ تي وڃڻ . ڪاڪوس جي خيال کان جهنگ ڏي وڃڻ . گهمڻ وڃڻ .

▬ باهر دهکيلنا، ڈهکيلنا : ٻاهر ڪيڻ . لوڏي ڪيڻ .

▬ باهر کا : صفت . ٻاهريون - ڌاريون . اجنبي . ڳوٺاڻو- ٻهراڙيءَ جو.

▬ باهر کرنا : ٻاهر ڪرڻ - ٻاهر ڪيڻ . ڪيڏي ڇڏڻ . جدا ڪرڻ .

▬ باهر کی هوا لگنا: ٻاهرين هوا لڳڻ . ڌارين جو اثر پوڻ . گهمڻ ڦرڻ جو شوق ٿيڻ .

▬ باهر والا : صفت. ٻنگي. هوٽل جو اهو ملازم جو هوٽل کان ٻاهر گراهڪن کي مال پهچائي.

● باهرا، باهرا ڄ باهرے: ذ [هہ] ڪوهہ تي وارو وٺندڙ (ڪوهہ مان نڪتل ڏول وغيره کي وٺي ڪپ تي آڻيندڙ).

● باهن ڄ باهنے : ذ [هہ] گاڏي يا ڪا بہ سواري . وهٽ (اٺ، ڏاڳو، گڏهہ، گهوڙو وغيره). رستو- واٽ. چيلو (ڦيٿن جو نشان). کيڙيل زمين .

● باهنا : لازم [هہ] کولڻ . پکيڙڻ. ٽيڙڻ (ڏند). هر ڏيڻ - کيڙڻ . محنت ڪرڻ- ٿڪڻ - هٽجڻ . واهڻ (ڪم ۾). هڻڻ (هٿيار). گهيڙائڻ - وڃهڻ. سان چاڙهڻ . ڦرڻ. پٺيان پوڻ - هٿ ڌوئي لڳڻ.

● باؤ : ث [هہ] وائُ . ريح - بادي. وائي سور. گهڙي - هوڙ. هٺ - غرور.

▬ باؤ باندهنا : خوشامد ڪرڻ. سيٺ ڪرڻ.

▬ باؤ بيڑنگ : ذ. واوڙنگ. ڏسو "بابرنگ".

▬ باؤ بنک : ث. گهوڙن جي هڪ بيماري .

▬ باؤ بندی : ث . خيالي پلاءُ - آجايا پهہ . ڪنهن ڪم لاءِ اجائي ڪوشش. خوشامد . ڳالهہ ٻڌائڻ. دوکو- ٺڳي.

▬ باؤ ڈنڈی پهرنا : ٽيٽ منجهڻ . آزار ۾ پوڻ.

▬ باؤ کهمبا : ث. پسارڪي وکر جو هڪ قسم- واپڻيا .

▬ باؤ گولا : ذ. بادگولو. پيٽ جو هڪ مرض.

● باؤنا ج باؤنے : ذ [هہ] باونڻو- جهنبو. هڪ قسم جو گهہ (جو اڪثر هندو استعمال ڪندا آهن). بدن سڀني جي حالت - آڪڙيل.

● باؤلا ج باؤلے : صفت [هہ] چريو - باولو. سودائي- ڀورالو. چيٽو (ڪتو). بيوقوف.

= باؤلا ڪتا : ذ. چيٽو ڪتو. اهو ماڻهو جو ٻين ڪي هرو ڀرو ايذاءَ پهچائي.

= باؤلے ڪتے کا کاٹنا : چيٽي ڪتي جو چڪ هڻڻ. چيتو ٿي پوڻ. ڪنهن ماڻهوءَ کي چيٽڪتائي ٿيڻ.

● باؤلی ج باؤلیاں : ث [ف] اهو جانور يا شيءِ جنهن تي شڪاري پکيءَ کي شڪار جهلڻ جي مشق ڪرائجي. ڏاڪڻ وارو کوهہ- باولي. فريب. هٿيٺي.

= باؤلی دکهانا، دینا : شڪاري پکي کي "باولي" ڏيڻ. هٿي ڏيڻ - پڙڪائڻ - آپارڻ.

● باؤنی ج باؤنیاں : ث [هہ] چندي جي ٻڌسن جي محفل ۾ ناچ. ٻج چٽڻ جو وقت.

● بائی ج بائیاں : ث [هہ] خاتون. معزز عورت جي معنيٰ ۾ استعمال ٿيندڙ لفظ (هندن ۾ پارسين ۾)- بائي. ڀيڻ - همشيره. رنڊي- ڪجري.

= بائی جی : ث. ڪجري يا رنڊيءَ سان مخاطب ٿيڻ جو لفظ.

● بائیس : عدد [هہ] ٻاويهہ (٢٢).

● بایاں ج بائیں : صفت [هہ] کاٻو- ڏانو (هٿ). (ث. بائیں). (ذ) کاٻي هٿ وارو طبلو.

= بایاں بولنا : کاٻي پاسي کان ڪنهن پکيءَ يا جانور جو آواز اچڻ (جو چڱو سوڻ ليکبو آهي).

= بایاں پیر چوسنا : کاٻو پير چمڻ. اُستاد ڪري مڃڻ. آڻ مڃڻ.

= بائیں آنکهہ پهڑکنا : کاٻي اک ڦرڪڻ (جو بد سوڻ ليکبو آهي).

= بائیں طرف : تابع فعل. کاٻي پاسي- ڏائي طرف.

● ببرا ج ببرے : ذ [هہ] ڪبوترن جو هڪ رنگ (نيري رنگ جي پرن تي ڪارا نشان).

● ببری ج ببریاں : ث [هہ] پيشانيءَ جا ڪتريل وار (سونهن خاطر ڪي زالون پيشانيءَ جا ٿورا وار ڪتري ڇڏينديون آهن). زلفي. گهوڙي جون ڪتريل شڪون. آڻ جا گهنڊيدار وار.

● ببوا، ببوا ج ببوے : ذ [هہ] ننڍو ٻار. ٻار جي شڪل جو رانديڪو.

● ببول : ذ [هہ] ٻٻر (وڻ).

= ببول کے پیڑ بونا : ڪندا پوکڻ. نقصان جهڙا ڪم ڪرڻ. جهيڙي جو بنياد رکڻ.

● ببولا ج ببولے : ذ [هہ] واچوڙو.

● ببهاس : ث [هہ] هڪ راڳڻيءَ جو نالو.

● ببئی ج ببئیاں : ث [هہ] هڪ قسم جو خوشبودار ٻوٽي ۽ ان جو ٻج. مينا (پکي) جو هڪ قسم.

● ببی ج ببیاں : ث [هہ] چمي.

● بپیا ج بپیائیں : ث [هہ. ف] تاس ۾ راتيءَ جو پتو.

= بپیانہ : صفت. زنانو. زالن جي استعمال جو.

● ببهیس، ببهیسی : ث [هہ] بواسير. علت آبنه.

= ببهیسیا : صفت. بواسير جو مريض. بدفعلي ڪرائيندڙ. گهٽيون ڳالهيون ڪندڙ. فريبي- چالاڪ.

● بپتا : ث [هہ] ڏک- تڪليف. مصيبت. تباهي- زوال.

= بپتا پڑنا : مصيبت پوڻ - آفت پوڻ. عذاب نازل ٿيڻ.

● بپهرنا : لازم [ھ] بپيجڻ . هوش ڪان نڪرڻ (ڪاوڙ ۾). ڪاوڙجڻ - خفي ٿيڻ . چڙڻ . وڦلڻ (جوش ۾). مچرجڻ .

● بَت ئ بَتيان : ث [ھ] "بات" جو مخفف. ڳالهه . لفظ . ڏوراپو - مهڻو .

– بَت بڑهاؤ : ذ . بڪ ڪندڙ . ڳالهير . معاملائي .

– بَت ڪهاؤ هونا : گفتگو ٿيڻ - بحث ٿيڻ . صلاح مشورو ٿيڻ . تڪرار ٿيڻ - جهيڙو ٿيڻ .

● بُت : ذ [ھ] آهو تختو يا سِرُ جنهن تي جواري چڪو آچلائيندا آهن . [ف] پٿر وغيره مان ٺهل بوتو .

● بتّا ئ بتّے : ذ [ھ] گرانٽ .

● بُتّا ئ بُتّے : ذ [ھ] دوڪو - فريب . ڏنو - دَم . بهانو - حيلو . مُڪ - ٺونشو .

– بُتّا دينا : ڏنو ڏيڻ . ڪوڙو دلاسو ڏيڻ . فريب ڏيڻ - دوڪو ڏيڻ . بهانو ڪرڻ .

– بُتّے بازی : ث . ڏني بازي . ٺڳي . گشو پڻو .

● بتاشا ، بتاسا ئ بتاشے : ذ [ھ] پتاشو .

– بتاشا گهلنا : آبرو ٿيڻ - ڳري ڪندا ٿيڻ (جسم) .

● بتانا : متعدی [ھ] ٻڌائڻ - چوڻ - سڻائڻ . آگاه ڪرڻ . ڏيکارڻ . سيکارڻ . سمجهائڻ . پچڻ (ڳجهارت) . ڏيکارڻ (رستو) . ظاهر ڪرڻ (نالو) .

● بتانا ئ بتانے : ذ [ھ] زيور جو هڪ قسم (جو مرد توڙي زالون ڪرائيءَ ۾ پائين) . لوهه جو چوڙو (جو سونارا چوڙين جي ماپ لاءِ پاڻ وٽ رکندا آهن) . گهوڙي جي نبض .

● بيتانا : متعدی [ھ] گذارڻ - گهارڻ (وقت) . نباهڻ .

● بُتانا : متعدی [ھ] وِسائڻ - گُل ڪرڻ .

مان ڪرائڻ .

● بتاؤں : ذ [ھ] واڳڻ .

● بتترانا : متعدی [ھ] عيب ڪيڻ - ويڪون ڪيڻ . ڪوڙو ڪرڻ . چڙوچڙ ڪرڻ .

● بتنگڑ ئ بتنگڑے : ذ [ھ] وڏائي (ڳالهه جو) . "ڏسو بتنگڑ" . (صفت) گهڻ ڳالهائو .

● بتلانا : متعدی المتعدی [ھ] ڏسو "بتانا" .

● بتنا : لازم [ھ] گذرڻ (وقت) .

● بتنگڑ ئ بتنگڑے : ذ [ھ] ڊگهي ڳالهه - ڊگهي گفتگو . تيليءَ مان ٿنڀ . وڏو بحث . وڏو معاملو .

● بتورا ئ بتورے : ذ [ھ] چٽين جو ڍڳ .

● بتورن : ذ [ھ] ڳاهيل انّ جو ڍڳ .

● بتوری : ث [ھ] اناج جو هڪ قسم .

● بتولا ئ بتولے : ذ [ھ] ڏنو - گشو - رَماڪ . ٺٺولي . (صفت) دغا باز - فريبي . ڏنائي - ٺڳ . (ث) بتولن ئ بتولنياں .

– بتولی ئ بتولياں : ث . اجائي گفتگو . مسخري . ٺٺول .

● بيتهرانا : متعدی [ھ] پٿارڻ . پکيڙڻ . ڪينبڊيرڻ . چٽڻ (ٻج) . خراب ڪرڻ . چنبا هڻڻ .

● بتهوا : ذ [ھ] ساڳ جو هڪ قسم - مَريڙو .

● بتّی ئ بتّيان : ث [ھ] وَٽِ (بتيءَ جي) . ڦَٽ ۾ پيل ريڙ . پليتو (بندوق جو) . وَرُ (پڪي جو) . تيلي (ماچيس جي) . پاسريءَ جو گوشت . مَرُ (بدن جي) . نڪ ۾ پيل پڙو . ميڻ بتي .

– بتّی آکسانا : وٽ مٿي ڪرڻ (بتي يا ڏيئي جي) .

– بتّی دکهانا : پليتو ڏيڻ (بندوق کي) .

وٽ ٻاري ڏيڻ. ٻاھ ڏيڻ.

● ٻيٽي ج ٻيٽيون: ث [ھہ] ٻارن جي ھڪ راند. ٻوڙ، ڇونڪارو- نجات.

▬ ٻيٽي ٻول جانا: مقابلي يا راند ۾ پوئتي رهجي وڃڻ.

● ٻٽيھس: عدد [ھہ] ٻٽيھہ (٣٢).

▬ ٻٽيسا: ذ ويايل عورت جي کائڻ لاءِ ھڪ قسم جي خوراڪ (جا ٻٽيھن مسالن مان ٺهندي آهي). ھڪ قسم جي دوا (جا گھوڙيءَ کي ويامڻ بعد کارائيندا آهن).

▬ ٻٽيس آڀوشڻ: ٻٽيھہ زيور. عورت جي سينگار جا ٻٽيھہ ڳھڻا.

▬ ٻٽيس دھارين دودھ بخشنا: پُٽ جي مري وڃڻ تي ماءُ جو پنھنجيءَ خدمت جا حق معاف ڪرڻ. ٿڃ بخشڻ.

▬ ٻٽيسي ج ٻٽيسيان: ث. ٻٽيھہ ڏند- ٻٽيھي (ڏندن جي).

▬ ٻٽيسي دکھانا: ڏند ڏيکارڻ- ڏند ڪيڻ. زور سان کلڻ. ويچارا ڪيڻ- چھرا ڏيڻ. منٿ وغيره ڪرڻ.

● ٻٽ: ذ [ھہ] وِرچ- وَنڊ. حصو- پتي. وٽ (پيٽ ۾). رستو- واٽ. وَٽُ- تورو. ٻڙ (وڻ). ڪوڏي. (ث) پٽو- نيل (ڌڪ جو بدن تي ٿيل نشان). گھنج (پيٽ جو).

▬ ٻٽ تڙائي: ث. وڻن ۾ تورن جي ساليانی جاچ.

▬ ٻٽ جانا: ورھائجي وڃڻ. ونڊجي وڃڻ. چڙوچڙ ٿيڻ.

▬ ٻٽ مار: ذ. رستي تي ڦُر ڪندڙ- رهزن- ڦورُو.

▬ ٻٽ ماري: ث. راه ويندي ڦُر- رهزني.

▬ ٻٽوائي ج ٻٽوائيان: ث. رسيءَ وٽڻ جو

ڪم- پاڄ. رسيون پيچڻ جو اُجورو.

● ٻٽا ج ٻٽي: ذ [ھہ] وَٽو- لاٽ. نقصان- ٽوٽو (واپار ۾). ڪمي. عيب- ڏوھہ. بدنامي- داغ. ھندپاٿو. سُجرائي. وَٽُ- تورو. روھيءَ تي مصالحي پيھڻ جو پٿر. گھن رکڻ لاءِ ڪاٺ جو ڏبلو. اهو گولو جو مداري ڏور تي ھلائيندا آهن. اهو گولو جو سير چوڙائيندڙ ماڻھوءَ جي ھٿ ۾ ڏبو آهي. ڪوھہ تي رکيل ڪاٺي.

▬ ٻٽا آنا: ٽوٽو پوڻ- نقصان پوڻ. عيب لڳڻ- ٽِڪو لڳڻ- حرف اچڻ.

▬ ٻٽا ٻاز ج ٻٽي ٻاز: ذ. بازيگر- مداري. ٺڳ- فريبي.

▬ ٻٽا ٻازي: ث. ٺڳي- عياري. مداريءَ جو کيل.

▬ ٻٽا دھار، ڈھال: صفت. سنئون سڌو- ھموار- سنڌريل. تباھہ- ويران- برباد.

▬ ٻٽا لڳانا: عيب لائڻ. ٽڪو لائڻ. بدنام ڪرڻ. الزام ھڻڻ.

▬ ٻٽي کھاتي: ذ. نفعو نقصان. نہ ملڻ جوڳي رقم- ٻُڏل رقم.

● ٻٽانا: متعدی [ھہ] ورھائڻ- ونڊڻ- ورڇڻ. خيال ٻئي پاسي ڏانھن ڇڪائڻ- ھٽائڻ (ڌيان).

● ٻيٽانا: متعدی [ھہ] پکيڙڻ- ڪينڊيرڻ.

● ٻٽائي ج ٻٽائيان: ث [ھہ] ورِڇ. ٻٽئي (فصل جي). زمين جي ڍل (روڪڙ بدران جنس ۾). ٻٽئي جا ڏينھن.

▬ ٻٽائي دار: ذ. ٻٽئي دار- ٻٽئي مان حصو کڻندڙ- سُجيري.

● ٻٽلوھي، ٻٽلوئي ج ٻٽلوھيان، ٻٽلوئيان: ث [ھہ] اهو پٽل جو ٿانءُ جو پاڻي پيئڻ يا ڏُھائيءَ جي ڪم اچي.

● بٽڻ: ذ [انگ. button] بٽڻ - ڳنڍو.

● بٽڻا: لازم [هہ] ورهائجڻ - ونڊجڻ - حصا ٿيڻ. هٽڻ (خيال، ڏيان). جدا ٿيڻ. ڳڪرڻ. (متعدي) ونڊڻ - ورهائڻ - ورڇڻ. وٽڻ - ڳجڻ (رسو). مروڙڻ. ڪتڻ - ڪمائڻ. وصول ڪرڻ. چڙو چڙ ٿيڻ. (ذ) رسي وٽڻ جي ڪاتي.

● بٽڻي ڄ بٽڻيان: ث [هہ] ٻنهي جي ڏنڊي. ڏسو "ٻهيٽني".

● بٽوا، بٽوا ڄ بٽوے: ذ [هہ] بٽون. ننڍن جو لوٽي جهڙو هڪ برتن.

● بيٽوا ڄ بيٽوے: ذ [هہ] "بيٽا" جو تصغير. ٻچڙو- ٻٽڙو.

● بٽوارا، بٽوارہ ڄ بٽوارے: ذ [هہ] زمين جي ورهاست - ورهاڱو- تقسيم. زمين جي ورهاست جو تفصيل سان لکيل دستاويز.

● بٽورن: ث [هہ] ڪتي ۾ واو ڪر ٿيل آن جي ميڙ سيڙ. وانگريل آنڌ. ميڙ سيڙ (ٻچاڙيءَ جي)- گند ڪچرو. (ذ) چونڊيو (سنگن جو).

● بٽورنا: متعدي [هہ] ميڙڻ- گڏ ڪرڻ- جمع ڪرڻ. ڍير ڪرڻ. سميٽڻ - سنهيڙڻ.

● بيٹونا: متعدي [هہ] ڦڪيڙڻ. سنڌرڻ. چٽڪارڻ.

● بيٹهانا: متعدي [هہ] ويهارڻ. ڪنڀائڻ. ڦچائڻ. نوڪري ويهارڻ. ويهارڻ (آري تي). مقرر ڪرڻ (ڪم تي). ويهارڻ (ڦيرو) لڳائڻ (حساب). جمائڻ (رعب).

▬ بيٹها دينا: ويهاري ڇڏڻ. ڦاهي چڙهڻ (گهر). سخت نقصان پهچائڻ.

▬ بيٹهالنا: متعدي. ويهارڻ. ڏسو "بٹهانا".

● بيٹهڪ: ذ [هہ] اوطاقي جو گهر.

● بٽنئي ڄ بٽنئيان: ث [هہ] ڪلابات اٽڻ جو ڪر - چڪمدوزيءَ جو ڪر. هڪ قسم جو ڳکي.

▬ بٽنيا: ذ. ڪلابات اٽندڙ.

● بٽيا ڄ بٽيائيں: ث [هہ] هڪ قسم جي ريشمي پٽي (جا زالون چوٽيءَ ۾ ٻڌنديون آهن).

● بٽيا ڄ بٽيائيں: ث [هہ] پيچرو. ڊ ٻون. ناريل. ٻنبو (عورت جو). سخت ڪرڙو.

● بيٹيا ڄ بيٹيائيں: ث [هہ] "بيٹي" جو تصغير. ڇوڪرڙي.

● بٽير: ذ [هہ] هڪ قسم جو ڳکي- ٻٽيرو.

▬ بٽير باز: صفت. ٻٽيرا پاليندڙ ۽ ويڙهائيندڙ.

▬ بٽير هاتهہ لگنا: ڪا سٺي شيءِ يا غير معمولي شيءِ هٿ اچڻ.

● بيجار: ذ [هہ] آهو ڍڳو جو نسل لاءِ ڌاريل هجي- سانُ. باس باسيل ڍڳو. شهوتي. ڏنو سنو.

● بيجلا ڄ بيجالے: صفت [هہ] گهڻي ٻيجوارو- ٻج سان ڀريل (سنگ).

● بجانا: متعدي [هہ] وڄائڻ (ساز، سيڪو، دهل وغيره).

● بيج بيجا: صفت [هہ] رکڻي خراب ٿي ويل - ٻانسي. اها شيءِ جا ڏپ ڪري وئي هجي. آڦر ڪيل (ڏونئرو وغيره).

● بيج بيجنا: لازم [هہ] ڪا شيءِ گرميءَ سبب يا گهڻو وقت رکڻ ڪري ڏپ ڪري وڃڻ يا خراب ٿيڻ (جو آن مان بدبوءِ جا ڀڀڪارا نڪرندا هجن). ٻرڪڻ (ڪيئان).

● بجر: صفت [هہ] سخت- ڏکيو- دشوار. (ذ) منڌيڙو (ضرب جي نشاني). وڄ. هيرو- الماس. گرو ۽ سخت پٿر.

▬ بجر بٽو: ذ. هڪ قسم جو وڻ (جنهن جي ٻل جا داڻا ٻارن کي نظر کان بچائڻ لاءِ هار ٿاهي ڳچيءَ ۾ ٻڌبا آهن).

▬ بجر بهنگ: ذ. تماڪ.

▬ بَجر پڙنا : وڄ ڪرڻ. برباد ٿيڻ - ناس ٿيڻ.

▬ بَجر ڪيٽ : ذ. جيت جو هڪ قسم (جو ڪاٺيءَ يا پٿر ۾ سوراخ ڪري).

▬ بَجرَنگ، بَجرَنگي : صفت. مضبوط جسم وارو. محنتي - پورهيت.

● بَجرا ٻ بَجرے : ذ [ه] ٻيڙيءَ جو هڪ قسم (جا هيٺان گول ٿئي).

● بَجري : ث [ه] ڪَڪري.

● بِجلي ٻ بِجليان : ث [ه] وڄ - کِنوڻ. آنب جو ٻِيتو - ڪونلو. (صفت) تيز - چالاڪ - ڦڙت.

▬ بِجلي پڙنا، گرنا : وڄ ڪرڻ. مصيبت پوڻ.

▬ بِجلي چمڪنا، ڪوندنا : وڄ چمڪڻ - کنوڻ ٿيڻ.

▬ بِجلي ڪڙڪنا : وڄ ٿيڻ - وڄ سبب گوڙ ٿيڻ.

● بَجنا : لازم [ه] وڄڻ. آواز ٿيڻ. (ذ) ٻارن جو هڪ رانديڪو - جهنجهڻو. ناٿو. (صفت) وڄڻو.

● بِجُّو : ذ [ه] هڪ قسم جو جانور (جو قبرن مان مردا ڪڍي کائي) - گورپٽ. ننڍڙين ۽ چمڪندڙ اکين وارو ساهو.

● بِجَوٿها : ذ [ه] هڪ قسم جو گهڻو (جو ٻانهن ۾ پائبو آهي).

● بَجوڙنا : متعدي [ه] سخت مار ڏيڻ. جهڳورڻ.

● بِجوگ : ذ [ه] جدائي - ڦوڙائو.

▬ بِجوگ پڙنا : جدائي پوڻ - ڦوڙائو پوڻ. مصيبت پوڻ.

● بُجهارت ٻ بُجهارتين : ث [ه] ٻُجهارت - ڳُجهارت.

● بِجهرا : ذ [ه] گڏوچڙ اَن (جنهن ۾ ڪڻڪ، جَوَ، جوار، چڻا، مسور شامل هجي). (صفت) گڏ وچڙ (ٻج).

● بُجَهرا ٻ بُجهرے : ذ [ه] ڪنهن ٿانءَ جو ڍڪڻ. ڍَڪڻي.

● بِجهڪاوَ : ذ [ه] آهو ڪِنگر جو ٻنيءَ ۾ اوندو ڪري ٽنگيندا آهن جنهن کان پکي ۽ جانور ڊڄي ڀڄي ويندا آهن - اوڙو.

● بُجهنا : لازم [ه] وسامڻ - ٺرڻ (باه). گهٽجڻ (جوش). اداس ٿيڻ. پاڻي چڙهڻ (هٿيار تي). لهڻ (آڳ). وسامڻ - گل ٿيڻ. ٽڪجڻ.

▬ بُجها : صفت. مايوس - غمگين - وسامل.

▬ بُجها دينا : وسائي ڇڏڻ.

▬ بُجهانا : متعدي. وِسائڻ. ٺارڻ (باه). اُجهائڻ. گهٽ ڪرڻ (ڪاوڙ). لاهڻ (آڳ). اُداس ڪرڻ. خنجر يا تلوار تي زهر چاڙهڻ. ٻجڻ - حل ڪرڻ (ڳجهارت، حساب). سمجهائڻ. تاس جي پتن کي پاڻ ۾ چڱيءَ طرح ملائڻ.

▬ بُجهوَّل : ث. ڳجهارت - پرولي.

▬ بُجهي آواز : ث. جهيڻو آواز.

▬ بُجهي طبيعت : ث. اُداسي - اُباڻڪائي.

● بُجهيرا ٻ بُجهيرے : ذ [ه] گهگهيءَ رکڻ لاءِ ڪاٺيءَ جي منجڻ.

● بِجَنَي : ث [ه] آهو اَن جو ٻج لاءِ خريد ڪيو وڃي.

● بِجِيا : ذ [ه] وڻ جو هڪ قسم. پنگ. ٻاڄي.

● بَچ : ث [ه] هڪ قسم جي ٻوٽي.

● بِچارا ٻ بِچارے : صفت [ه] ويچارو. غريب. ٻالو ڀولو. (ث) بِچاري ٻ بِچاريان.

● بِچارنا : متعدي [ه] ويچارڻ - سوچڻ - غور ڪرڻ - خيال ڪرڻ. جانچڻ. گلا ڪرڻ. ارادو ڪرڻ.

- بچار: ذ. ويچار. خيال. اٽڪل. تجويز. اٽڪل - اندازو. سمجهه - عقل. تميز. ارادو.
- بچار ڪرنا: ويچار ڪرڻ. ڏسو "بچارنا".
- ● بچالي: ث [هہ] اهو گاهه جو گهوڙن جي هيٺان وڇايو وڃي - ڏاڻ.
- ● بچپن، بچپنا ۽ بچپنے: ذ [هہ] ننڍپڻ - ٻار پڻو - ٻالڪپڻو.
- بچپن، بچپنا ڪرنا: ناداني ڪرڻ - ٻاراڻي ڪرڻ.
- ● بچگانا: صفت [ف. بچگانه] ٻاراڻو - ٻارن جي لائق (عموماً جتيءَ لاءِ استعمال ٿيندو). (ذ) ٻارن جي جتي. اهو چوڪرو جنهن کي ڪدڙي پاليو هجي. (ث) بچگاني.
- ● بچڪنا: لازم [هہ] ڊڄڻ. گهٻرائجڻ. ڀڄي وڃڻ. ڪسڪي وڃڻ. سُڙڻ (عضوو). مايوس ٿيڻ.
- بچڪ: ذ. خوف - ڊپ. ڌاهه. مايوسي. ڪراهت - بُڇان.
- بچڪانا: متعدي. ڊيڄارڻ. ڀونتي هڻائڻ. ڦيرائي ڇڏڻ. مايوس ڪرڻ.
- ● بچلا ۽ بچلے: صفت [هہ] وچون - درمياني - وچولو.
- ● بچلنا، بچل جانا: لازم [هہ] گهمندو ڦرندو رهڻ - آواره ڦرڻ. ڀُلجڻ - ٿيڙڻ. رستو ڀُلجڻ. وڇڙڻ - جدا ٿيڻ. ڀٽي رهجي وڃڻ. ڪم خراب ٿيڻ - ڳرُ ٻڙ ٿيڻ. وچڙڻ - ڳنڍ وچڙ ٿيڻ. خراب ٿيڻ - ناراض ٿيڻ. ڪاوڙجڻ. ٽهڻ. ضد ڪرڻ (ٻارن وانگر).
- ● بچن: ذ [هہ] وچن - عهد - اقرار. ڳالهه. ٻولهه - گفتگو. فال - سون.
- بچن دينا: وچن ڏيڻ - اقرار ڪرڻ - انجام ڪرڻ.
- بچن نبهانا: پورو پاڙڻ - انجام ڪي پاڻي ڏيڻ - وعده وفائي ڪرڻ.
- ● بچنا: لازم [هہ] بچڻ - محفوظ رهڻ. بچت ٿيڻ. جيئرو رهڻ. زنده رهڻ. پري رهڻ (ڪنهن ڪر کان). آزاد ٿيڻ. ڇٽڻ (بيماريءَ مان).
- بچا: مصدر "بچانا" جو امر. (صفت) بچيل - رهيل.
- بچا بچايا: صفت. بچت سچت. رهيل کُهيل.
- بچا دينا: بچائي ڇڏڻ (خرچ يا نقصان کان). جياري ڇڏڻ. بچائي ڏيڻ - بچت ڪري ڏيڻ.
- بچا کھچا ۽ بچے کھچے: صفت. رهيل کهُيل - باچو ساچو. اوبارو سوبارو (ڪاڏو).
- بچا لانا: بچائي آڻڻ. حفاظت سان آڻڻ. سنڀالي آڻڻ - لڪائي آڻڻ.
- بچانا: متعدي. بچائڻ. سنڀالڻ. لڪائڻ. محفوظ ڪرڻ. ٽارڻ. هٽائڻ. ڇڏائڻ (مصيبت کان). آزاد ڪرڻ. جيارڻ.
- بچانے والا، بچان هار: صفت. بچائڻهار - بچائڻ وارو - محافظ. خدا تعاليٰ.
- بچاؤ: ذ. بچاءُ - آسرو - آڙ. سنڀال - حفاظت. بهانو - عذر. رهائي - ڇوٽڪارو. امن - پناهه.
- بچ بچاؤ: ذ. بچاءُ. حفاظت.
- بچ جانا: بچي وڃڻ. چڙهي پوڻ (بيماريءَ مان). ڇٽي وڃڻ (الزام کان).
- بچ رهنا: بچي پوڻ. بچي وڃڻ - محفوظ رهڻ. پرهيز ڪرڻ. بقايا رهڻ - باقي بچڻ.
- بچ کے چلنا: پاڻ بچائي هلڻ - سنڀالي هلڻ.
- ● بچورنا: متعدي [هہ] پُرڻ - ٽڪر ڪرڻ. پرزا ڪرڻ. اڌيڙڻ. کولڻ. عيب جوئي ڪرڻ.
- ● بچوليا ۽ بچولیے: ذ [هہ] وچوارو - وچولو - تياڪر - دلال. ڪنڌڙ.

● بَچّہ ۽ بَچّے: ذ [هہ] ٻچو- ٻار- ڇوڪرو. ننڍڙو ٻار. جانور جو ٻچو. وڻ جو ننڍون گوشو. (صفت) نادان- بي سمجهه. ناتجربيڪار- معصوم.

— بَچّہ باز: صفت. لونڊيباز.

— بَچّہ بالا: ذ. ٻَٽ ٻَچا- ڇوڪرا ٻاڪر- اولاد.

— بَچّہ بهرانا: ٻچي کي چوڳو ڏيڻ.

— بَچّہ پهرنا: پيٽ ۾ ٻار ڇُرڻ (جو ڇوٽين مهني ٿيندو آهي).

— بَچّہ ريش: ذ. ٿيڏي (ڪاڏيءَ جي هيٺان ۽ چپ جي هيٺان وارا وار).

— بَچّو: ذ. طنزطور استعمال ٿيندڙ لفظ- ٻچو.

— بَچّوں کا کهيل: محاوره. ٻارڻي راند- سولو ڪم- معمولي ڳالهه.

— بَچّے کچّے: ذ. ٻار ٻچا- ڦر ڏڪر- ڪٽنب.

— بَچّے نکالنا: ٻچا ڦٽڻ- ٻچا نڪرڻ (آنن مان).

— بَچی ۽ بَچياں: ث. ڇوڪري. ٿيڏي (آهي وار جي چپ ۽ ڪاڏيءَ جي وچ ۾ ٿين).

● بَچهڑا ۽ بَچهڑے: ذ [هہ] ڳابو- وهڙو- (صفت) نوجوان- نوعمر. بيوقوف. (ث) بَچهڑي ۽ بَچهڑياں.

● بِچهڑنا: لازم [هہ] وڇڙڻ- جدا ٿيڻ- الڳ ٿيڻ. وڇڙي وڃڻ. وڃائجڻ.

● بِچهلنا: لازم [هہ] وڇڙڻ. ڏسو "بچهڑنا". (صفت) لسو- تيرڪڻو.

● بِچهنا: لازم [هہ] وڇائجڻ (بسترو). پکڙجڻ (هند). سنڌرجڻ (زمين). جهڪڻ- نوڙت ڪرڻ.

— بِچها جانا: وڇائجي وڃڻ. بيحد آڌرڀاءُ ڏيڻ.

— بِچها دينا: وڇائي ڇڏڻ. ليٽائي ڇڏڻ. پکيڙي ڇڏڻ. ڪيرائي ڇڏڻ (ماري يا زخمي ڪري).

— بِچهانا: متعدي. وڇائڻ. ڪيرائڻ. ليٽائڻ. پکيڙڻ- منتشر ڪرڻ.

● بِچهنا گ: ذ [هہ] هڪ قسم جي زهريلي ٻوٽي.

● بَچهنيا: ث [هہ] ڇيڇي- ڪيرڙي.

● بِچهو: ذ [هہ] وڇون- ڀَنُون. جابلو ٻوٽي جو هڪ قسم (جنهن جي ڇهڻ سان خارش ٿئي). (صفت) ايذائيندڙ- نقصانڪار.

● بِچهوا ۽ بِچهوے: ذ [هہ] وڇون. مُڙيل ڪاتي. خنجر. هڪ قسم جو ڇلو (جو پير جي آڱوٺي يا ڇيچ ۾ پائجي). سٽيءَ جو ٻوٽو. هڪ قسم جي ٻوٽي. آچار جو هڪ قسم.

● بِچهوڑنا: متعدي [هہ] وڇوڙڻ. جدا ڪرڻ. ڏُڪر ڪرڻ. ٿاڙڻ (ڪپهه).

● بِچهونا ۽ بِچهونے: ذ [هہ] هنڌ- بسترو. وڇاڻو. وڇائڻ جو ڪو به ٿيڙ. ماتم جو پٿر.

— بِچهونا پڑنا: (هندن ۾) سوءَ طور پٿر وڇائجڻ.

● بَچهيّا ۽ بَچهيّاں: ث [هہ] ڳابي.

● بَچهيا ۽ بَچهيائيں: ث [هہ] ڳابي- وهڙي. ڏيءَ کي پيار مان چوندا آهن. هندن ۾ هڪ رسم (جا سرڻي جي تيرهين يا سترهين ڏينهن ادا ڪندا آهن).

● بُچهيانا، بُچهيانا: متعدي [هہ] کن لاڙڻ (جيئن جانورن کن)- کن ڪپڻا ڪرڻ.

● بَچهيرا، بَچهيڑا ۽ بچهيرے: ذ [هہ] وڇيرو. (ث) بچهيري ۽ بچهيرياں.

— بَچهيرا پلٽنن: ذ. ڇوڪرن جي ڇانگ.

● بَچهيلا ۽ بَچهيلے: ذ [هہ] ڳابي جو ڇوڙو (ڇوڙو).

● بَحثنا: لازم [اردو] بحث ڪرڻ. تڪرار

کرڻ - جهڳڙو ڪرڻ. ضد ڪرڻ.

● بُخاری ج بُخاریاں: ث [اردو] دونهين جي نيڪال جي چمني - بخارو.

● بَخْتْ: ذ [ف] ڀاڳ - نصيب.

- بَخت اَلٽنا: نصيب آونڌو ٿيڻ - بخت ڦيٽڻ. قسمت بدلجڻ.

- بَخت پهرنا: قسمت بدلجڻ.

- بَخت کهلنا: نصيب کلڻ - ڀاڳ کلڻ.

- بَختوں جلا: صفت [اردو] بدقسمت - نڀاڳو. بي اولاد. (ث) بختوں جلی.

● بَخْشنا: متعدی [ف. بخش] بخشڻ - معاف ڪرڻ. ڏيڻ (انعام، زمين وغيره).

● بَخْيانا: متعدی [ف. بخيہ] سبڻ - ٽوپڻ.

● بَخْيہ ج بَخيے: ذ [ف] بخيو - ٽوپو.

- بَخيہ اُدهيڑنا: ٽوپو اُڌيڙڻ. راز فاش ڪرڻ - عيب ظاهر ڪرڻ. سخت سزا ڏيڻ.

● بَدْ: ث [هہ] ذ مو. تعلق. (ذ) ويلڻ (چڏن ۾ ٿيل ڳوڙهي). سَچ - ڳِل (گولين راند جو). (صفت) [ف] خراب - بُڇڙو.

● بِدا: ذ [ع. وداع] رخصت جي اجازت. روانگي - رخصت. ڪنوار جي سائٽائي گهر مان روانگي.

● بِدسال: ذ [هہ] واٿيو.

● بُدبُدانا: لازم [هہ] ٻُڻ ٻُڻ ڪرڻ - چپن ۾ چوڻ - آهستي چوڻ. ٻڙ ٻڙ ڪرڻ.

● بُدر بُدر: تابع فعل [اردو] آهستي آهستي.

- بُدر بُدر کرنا: آهستي آهستي ڪجهہ چوڻ. چپن ۾ گهٽ وڌ ڳالهائڻ.

● بِدری ج بِدریاں: ث [هہ] ٽاسي، جست وغيره جو مرڪب ڌاتو (جنهن تي چانديءَ جو پٽ چڙهيل هجي).

● بِدکنا: لازم [هہ] ڊڄڻ. ڇرڪڻ. ٽهڪڻ. هٽڻ (دل).

- بِدکانا: متعدی. ڊيڄارڻ - ڇرڪائڻ - ٽهائڻ. هٽائڻ.

- بِدک جانا: ڇرڪ پوڻ. ڊڄي وڃڻ. ٽهي وڃڻ. بدگمان ٿيڻ. هوشيار ٿيڻ.

● بُدکنا: لازم [هہ] اُڇلجڻ - ٽپ ڏيڻ - ڪُڏڻ.

● بَدلنا: لازم [ع. بَدَل > اردو. بدلنا] بدلجڻ - مٽجڻ - ڦرڻ - تبديل ٿيڻ. (متعدی) بدلائڻ. تبديل ڪرڻ - مٽائڻ. ڦيرائڻ. اُٿلائڻ.

- بَدَل: ذ. بدلو - عوض. جزا. (تابع فعل) بدلي ۾ - عيوض ۾.

- بَدلانا: متعدی. بدلائڻ. ڦيرائڻ. مٽائڻ.

- بَدلائی: ث. شيء بدلائڻ جو عيوض - اُتر.

- بَدل جانا: بدلجي وڃڻ - ڦري وڃڻ.

- بَدل دینا: بدلائي ڇڏڻ. ڦيرائي ڇڏڻ.

- بَدلوانا: متعدی. بدلرائڻ - مٽارائڻ.

- بَدلہ: ذ. بدلو - انتقام. قصاص. آجر - ڏنو. آجورو.

- بَدلہ لینا: بدلو وٺڻ. عوض وٺڻ.

● بَدلی ج بَدلیاں: ث [هہ] "بادل" جو تصغير. ننڍڙو ڪڪر. ڪڪر جو ٽڪر - ڪڪري.

- بَدلی کی چهاؤں: محاوره. ڪڪر جو پاڇو. ناپائدار - عارضي.

● بَدَن: ذ [ع] جسم - تن - بت. شرمگاه.

- بَدن آتشو هونا: مار کان جسم نيرو ٿيڻ.

- بَدن پر بوٹی چڑهنا: جسم تي ٿولهہ چڙهڻ.

- بَدن پهلنا: جسم پچي پوڻ - سلو ٿيڻ.

- بَدن توڑنا: آرس ڀڃڻ - ڪَر موڙڻ.

سُستي لاهڻ .

- بَدن ٽُوٽنا : بدن ۾ ڀاڃ ٿيڻ - بدن ڀڃڻ (آڻ لڳي بخار سبب). لِڱ ڪوسا ٿيڻ.

- بَدن جَلنا : بدن ٻرڻ (بخار سبب) .

- بَدن چُرانا : شرم ڪان جسم ڪوئڻ .

- بَدن سَنسَنانا : جسم ۾ سيسراٽ ٿيڻ (ڊپ يا سيءَ سبب) . لِڱ ڪانڊارجڻ .

- بَدن گَدرانا : سَنهَر وَنر ٿيڻ . بدن ڀرجڻ .

- بَدن گهُلجانا : جسم ڳري وڃڻ - ڳري ڪندا ٿيڻ .

● بَدنا : متعدي [هہ] رکڻ - مقرر ڪرڻ. ٻڌڻ (شرط) . چاڻڻ - سمجهڻ . وعدو ڪرڻ .

● بُدهه : ذ [هہ] ٻُڌر- اربع (ڏينهن) .

● بَدهاوا ج بَدهاوے: ذ [هہ] ٻار ڄمڻ جي مبارڪ- واڌائي. خوشخبري. مبارڪباد جو گيت . خوشي- عيش. ٻار ڄمڻ جي خوشيءَ ۾ جيڪي ڏنو وڃي. ڪپڙن جو وڳو جو شادي وغيره جي موقعي تي تحفي طور ڏيندا آهن .

- بَدهائي ج بَدهائيان: ث. ڏسو "بَدهاوا". واڌَ- ويجهَ (اولاد ۾). ٻار ٿيڻ جي آميد .

● بَدهنا ج بَدهنے : ذ [هہ] بَدنو- ڪوزو .

● بِدهنا :لازم [هہ] وِنڌڻ- سوراخ ڪرڻ- ٽُنگ ڪرڻ .

● بُدهو: ذ [هہ] بيوقوف- آحمق - مُورک .

● بَدهي ج بَدهيان: ث [هہ] گُلن جو هار. زيور جو هڪ قسم. وَڌ- ڀَنو. تلوار جو هلڪو زخم. چمڙي جي ڀَٽي (جنهن تي حجام پاڪي تکي ڪندا آهن).

● بَڌهيا ج بَڌهيے: ذ [هہ] ڪَنڍو- ڪامو.

● بَڌهيا ج بُڌهيے : صفت [هہ] پوڙهو- ٻَڍو- ڪَراڙو- پيرسن . (ث) بُڍهي .

- بُڍها پهُونس : ذ. تمام پوڙهو- جهور پوڙهو .

- بُڍها ٺهُڏا : صفت . تمام پوڙهو.

● بَڍهار : ذ [هہ] ڇڄ کي ڀيو ڏينهن ترسائڻ جي حالت .

● بَر : ذ [هہ] وَرُ- مڙس. ڪپڙي جي ويڪر- ٻَرُ .

- بَر دکهائي : ث. سڱ جي ڳالهہ پڪي ٿيڻ کان اڳ ساهريجن کي گهوٽ ڏيکارڻ جي هڪ رسم .

● بُر : ث [هہ] ڪپڙي جي ٻُر. ٻَج .

- بُردار : صفت . ٻُر ٻُر وارو. ٻَج وارو.

● بَرسا ج بَرسے : ذ [هہ] زرد جو ٻچو.

● بِرسا ج بِرسے: ذ [هہ].جَوَ ۽ چڻا يا جَوَ ۽ مٽر (جي گڏي ٻنيءَ ۾ پوکجن) .

● بُرا ج بُرے: صفت [هہ] خراب- ڪينو- گندو. آڻ وڻندڙ. نقصانڪار. بيشرم. ڪميڻو. منحوس- نياڳو. (ذ) خرابي- نقصان .

- بُرا بهلا : صفت . چڱو مٺو. گهٽ وڌ (ڳالهائڻ). جهڙو تهڙو- رواجي .

- بُرا بهلا کهنا : گهٽ وڌ ڳالهائڻ- جُٺ ڦِٽ ڪرڻ. گاريون ڏيڻ.

- بُرا چاهنا: مٺو گهرڻ- مٺگهرو ٿيڻ . نقصان پهچائڻ جو ارادو ڪرڻ .

- بُرا حال هونا : بڇڙا حال ٿيڻ . مفلس ٿيڻ . غريب ٿيڻ .

- بُرا دن : ذ. خراب ڏينهن . نياڳو ڏينهن . منحوس وقت .

- بُرا کام : ذ. خراب ڪم . زنا- حرامڪاري.

- بُرا کهنا : خراب ڳالهائڻ. بَدنام ڪرڻ. شڪايت ڪرڻ . گِلا ڪرڻ .

- بُرا لگنا : خراب لڳڻ - آڻ سهائيندڙ لڳڻ.

بي واجبي لڳڻ .

— بُرا ماننا : دل ۾ ڪرڻ - رنج ٿيڻ - ناراض ٿيڻ. پسند نہ ڪرڻ .

— بُرا مُنہ بَنانا : بُڇڙو منهن ڪرڻ.

— بُرا وَقت : ذ. خراب وقت . تڪليف جو وقت - مصيبت جو وقت . مفلسيءَ جا ڏينهن .

— بُرائی ۽ بُرائیاں : ث. خرابي - بُڇڙائي - بَدي . نقصان . چُغلي - گِلا . عيب . نيپاڳ . الزام - تهمت .

— بُری بَننا : خراب حالت ٿيڻ - بُڇڙي ٿيڻ .

— بُری بهَلی کَہنا : چڱي مٺي ڳالهہ چوڻ. نصيحت ڪرڻ . گهٽ وڌ چوڻ .

— بُری خبر : ث. مرڻ جي خبر - موت جي خبر. خراب خبر.

— بُری طرح : تابع فعل. خرب نموني - بيڍنگي نموني سان .

— بُری لَت : ث. خراب عادت .

— بُرے کی جان کو رونا : ظالم کي هٿ کڻي پٽڻ .

● بَرابَر : صفت [ف] هموار- سڌو. هڪ جهڙو - مطابق . وانگر- جيئن . همسر. ويجهو- قريب . لڳا تار- ساندهہ . بيشڪ - ضرور.

— بَرابَر آنا : گڏ اچڻ- هڪ جهڙو اچڻ - مقابلي ۾ ٻئي برابر ٿيڻ .

— بَرابَر بَرابَر : تابع فعل. گڏو گڏ - پرسان - ويجهو و يجهو.

— بَرابَر چهُوٹنا : مَٽ ٿيڻ (ڪُشتي ، ويڙهہ يا مقابلي ۾).

— بَرابَر سے جواب دینا : اڏنگو جواب ڏيڻ. وڏي جو لحاظ نہ ڪري اجايو جواب ڏيڻ.

— بَرابَر کا : تابع فعل . جيڏو- هڪ جيترو.

— بَرابَر کرنا : هڪ جيترو ڪرڻ. سنوت ۾ رکڻ.

— بَرابَر کی ٹکَّر : هڪ جهڙو مقابلو (ڪُشتيءَ وغيره ۾).

● بَرات ۽ بَراتیں : ث [هہ] جنج - شاديءَ جو جلوس .

— بَراتی : صفت. جاڃي .

● بُرادَہ : ذ [ف] ٻُورو (ڪاٺيءَ جو). چورو- سفوف .

● بَرانا : متعدی [هہ] چيڙائڻ. ستائڻ. مسخري ڪرڻ . وِڦلڻ. بڪڻ. طعنا ڏيڻ .

— بَراهٹ : ث. وِڦل. مسخري . بڪ .

● بِرانا ۽ بِرانے : صفت [هہ] بيگانو- ڌاريو- پاهريون.

● بَرانڈا : ذ [ف. بر آمده] وِراندو.

● بَرانڈی ۽ بَرانڈیاں : ث [اردو] اوورڪوٽ.

● بِراوا دینا : متعدی [هہ] بهانا ڪرڻ. ٽارڻ. رمارڪ ڏيڻ - ڏٽا ڏيڻ .

● بُربُرا ۽ بُربُرے : ذ [هہ] ٻوڙيو- ڦوڪٽو (پاڻيءَ جو).

● بُربُرانا : متعدی [هہ] چنڊا هڻڻ. چِٽڪارڻ. ٻُورو چِٽڻ .

● بَربَری ۽ بَربَریاں : ث [اردو] ڪاساين جي اصطلاح ۾ پوڙهي ٻڪري .

— بَر بَری خانہ : ذ. ڪوسُ گهر.

● بِرتا ۽ بِرتے : ذ [هہ] قوت . زور- ٻل . قابليت . حيثيت - لياقت . خوبي . حوصلو.

— بِرتے رهنا : بانُور ڪرڻ . ڀروسو ڪرڻ .

● بَرتاؤ : ذ [هہ] ورتاءُ - طريقو - ڍنگ . رواج - رسم - دستور. استعمال .

● بَرتَن : ذ [هہ] ٿانءُ - باسڻ .

— بَرتن بهانڈے : ذ. ٿانوَ ٿپا .

● بَرتنا : متعدی [ه] وَرتائڻ - واپرائڻ - استعمال ڪرڻ . صرف ڪرڻ . آزمائڻ . نباهڻ . سلوڪ ڪرڻ .

● برچن : ذ [ه] پيهن جو آتو . چاپڙو پيهن جو چورو (جنهن ۾ لوڻ مرچ وغيره ملائي وڪڻندا آهن) .

● بَرچها ج بَرچهے : ذ [ه] ٻڇي - ڀالو- نيزو .

▬ بَرچهی ج بَرچهيان : ث . ٻڇي - ننڍو ڀالو .

▬ بَرچهيت : ذ . نيزي باز .

▬ بَرچهی لگانا، مارنا : ڀالو هڻڻ . تڪليف ڏيڻ - صدمو پهچائڻ .

● بَرَس : ذ [ه] ورهيه - سال .

▬ بَرسا برس : تابع فعل . سالئون سال - هرسال .

▬ بَرسوں جهلانا : گهڻي وقت تائين آسري ۾ رکڻ . سالن جا سال پنڌ ڪرائڻ .

▬ بَرسی ج بَرسيان : ث . ٻارهو - ساليانې ورسي .

● بَرسات ج بَرساتيں : ث [ه] برسات جي مند . بارش - سينهن .

▬ بَرساتی : ث . سينهن ۾ پيچڻ کان بچائيندڙ ڪوٽ .

▬ بَرساتی پهنسيان : ث . سينهوگيءَ جو مَلو .

● بَرَسنا : لازم [ه] سينهن وسڻ - بارش پوڻ . وسڻ (دولت) . پَوڻ (موچڙا) .

▬ بَرسانا : متعدی . وَسائڻ . گهڻي انداز ۾ ڏيڻ - ورسائڻ . انُ وائڻ . پکيڙڻ .

▬ بَرساؤ : صفت . وسندڙ . وسڻ لاءِ تيار (سينهن) .

▬ بَرَس پڙنا : وسي پوڻ . زور سان سينهن پوڻ . ناراض ٿيڻ - سخت ڪاوڙجڻ .

● بَرَف : ذ . ث [ف] ڄميل پاڻي - بَرف . پارو . (صفت) تمام ٿڌو .

▬ بَرفانی : صفت . برف وارو (جبل ، علائقو) .

● بَرق : ث [ع] بجلي . کنوڻ - وڄ .

▬ بَرقی رو : ث [ف] بجليءَ جي وهڪ .

● بَرقانا : متعدی [غ . برق > اردو . بَرقانا] ڪنهن شيءِ ۾ بجلي ڀرڻ .

● بُرَکنا : متعدی [ه] ٻرکڻ . ٻورو ڇٽڪارڻ .

▬ بُرکی ج بُرکيان : ث . ٻرکو - چپٽي (ٻوري جي) .

▬ بُرکی ڈالنا، مارنا : چپٽي وجهڻ . ٻورو ڇٽڪارڻ . ڪامڻ ڪرڻ . موهڻ .

● بَرکها : ث [ه] برسات - بارش - مينهن .

▬ بَرکهارت : ث . برسات جي موسم .

● بَرگد : ذ [ه] ٻڙُ (وڻ)

▬ بَرگد کی جٹا، داڑهی : ث . ٻڙ جون جٽائون (تاندورن واريون پاڙون) .

● بَرما، بَرماه ج برمے : ذ [ه] زمين ۾ سوراخ ڪرڻ جو اوزار - بَرمو .

● بَرمانا : متعدی [ه] برمي سان سوراخ ڪرڻ . زخمي ڪرڻ .

● بَرموهی ج بَرموهيان : ث [ه] بد شڪل - پَروائتي . (ذ) بچڙي شڪل .

● بَرنا ج بَرنے : ذ [ه] وڻ جو هڪ قسم .

● بَروا : ث [ه] واريامي زمين (جا پوک لائق نه هجي) . هڪ راڳڻي جو نالو .

● بَرَوَٹ : ث [ه] هڪ قسم جي پيٽ جي بيماري .

● بَروٹها، بَروٹها ج بَروٹهے : ذ [ه] ڏيڍي - پلوپڙو .

● بِرہ : ذ [ه] فراق - جدائي - وڇوڙو .

▬ بِرها : ث . جدائي - فراق - وڇوڙو . جدائي جو غم .

- بِرھَنَ: ث. جُدائيءَ جي ماريل (عورت).
● بَرھا ۽ بَرھے: ذ [ھ] رَسي. ڪَشو- تسمو. پاٽيءَ جي آڏ. ڳوٺ ڪان پَري پري زمين.
● بَرھَم: صفت [ف] چڙ و چڙ- پڪڙيل- پريشان- مُنجهيل. ناراض- ڪاوڙيل.
● بَرھَمَن: ذ [ھ] بِرھمڻ.
● بَرھي ۽ بَرھيان: ث [ھ] ھڪ قسم جي ماني (جنھن ۾ دال يا قيمو وجھي پچائيندا آھن). خوشبودار گاھ جو ھڪ قسم.
● بَرھيانا ۽ بَرھيانے: ذ [ھ] پيرين جو جهنڊو.
● بَرئي: ث [ھ] پان وڪڻندڙ. پان جي پوک ڪندڙ.
● بَري ۽ بَريان: ث [ھ] شاديءَ ڪان ھڪ ڏينھن اڳ گھوٽ جي طرفان ڪنوار جي گھر موڪليل تحفو (جنھن ۾ ڪپڙا، زيور، مٺائي وغيره ھوندا آھن).
● بَريَت: ث [ھ] چوپي يا چمڪ وغيره جي ڌڪ جو بُتَ نشان- بڻو.
● بَريٺها ۽ بَريٺھے: ذ [ھ] پرٽ- ڌوٻي- ڪٽڻي. گھٽ درجي جي زمين.
- بَريٺھَن: ث. ڌوٻڻ- ڪٽياڻي.
● بڑ: ذ [ھ] بڙ (وڻ).
- بڑوليان: ث. بڙ جو ٻج- بڙ ٻون.
● بڑ: صفت [ھ] "بڑا" جو مخفف. ھي لفظ مرڪب ۾ صفاتي اڳياڙي طور ڪم اچي "بڑ پيٹو، بڑدنتا، وغيره".
- بڑ باگڑ: ث. ھڪ قسم جو وڏو چمڙو (پکي).
- بڑ بينيا: ذ. وڏيءَ چهنب وارو (ڪبوتر). وڏي نڪ وارو ڪبوتر.
- بڑ پيٹو: صفت. گھڻ کائڪ- پيٽوڙي. لالچي.
- بڑ دنتا: صفت. وڏن ڏندن وارو- ڏندرو.
- بڑ ڪنا: صفت. وڏن ڪنن وارو.
- بڑ مونھي ۽ بڑ مونھيان: ث. ڏگھي مُنھن واري. مادي سُوئر.
- بڑ نڪا: صفت. وڏي نڪ وارو.
- بڑھونٹا: صفت. وڏن چپن وارو- چپو.
● بڑ: ث [ھ] بڪ- جھڪي. و قُل- و لَل.
- بڑ لگانا: بڪ لڳائڻ- بڪ ڪرڻ. جھڪي ھڻڻ. چرين وانگر ڳالھيون ڪرڻ.
- بڑ ميں آنا: جوش ۾ اچڻ- ڪاوڙ ۾ اچڻ.
● بڑا ۽ بڑے: صفت [ھ] وڏو- شاھي. ڊگھو. اوچو. ويڪرو. زياده. اعلىٰ. بھتر- عمدو. وڏو (عُمر، رُتبي، قد وغيره ۾). گھڻو. مشڪل- ڏکيو (ڪم). وڏيءَ عمر جو- بزرگ. مائٽ- سرپرست (ث. بڑي). (ذ) مگن يا آڙد جي تريل ٽڪي.
- بڑا آدمي: ذ. وڏو ماڻھو. امير- دولتمند. سردار. معزز.
- بڑا اُستاد: ذ. وڏو اُستاد. ھوشيار. چالاڪ.
- بڑا بُوڑھا: صفت. نھايت پوڙھو- وڏڙو- بُزرگ. پيءُ ڏاڏو. تجربيڪار (مرد). (ث) بڑي بُوڑھي ۽ بڑي بُوڑھيان.
- بڑا بول: ذ. ھام. لپاڙ- ٻٽاڪ. تڪبر.
- بڑاپا: ذ. وڏي چمار- وڏپڻ. بُزرگي.
- بڑا قاف: ذ [اردو] پڙوو- ڪُنڊ.
- بڑا ڪام ڪرنا: وڏو ڪم ڪرڻ. آفرين جوڳو ڪم ڪرڻ.
- بڑا ڪرنا: وڏو ڪرڻ. وڌائڻ- آچو ڪرڻ.

- گھو ڪرڻ. پالڻ - پرورش ڪرڻ. وِسائڻ (ڏيو). عزت ڏيڻ.

● بڑا کوا : ذ. هڪ قسم جو ڪانءُ.

— بڑا کھانا : ذ. ڏور ڏار واري دعوت. وڏو ڄڃ.

— بڑا گھان مارنا : وڏي ڪاميابي حاصل ڪرڻ. وڏو مَيدان مارڻ. وڏي سورهيائي جو ڪم ڪرڻ.

— بڑا گھر : ذ. وڏو گهر اميراڻو گهر. شريف گهر. جيل خانو.

— بڑا گھرانا : ذ. وڏو گهراڻو. معزز خاندان.

— بڑائی : ث. وڏائي. گهڻائي. ڊيگهه. بزرگي. عظمت. نالو. ناموس. پڻاڪ- ڊاڙ. غرور. درجو- عهدو.

— بڑائی چھٹائی : ث. وڏ ننڍائي.

— بڑائی کرنا : وڏائي ڪرڻ. تعريف ڪرڻ. پڻاڪ هڻڻ.

— بڑی آسامی : ث. مالدار (ماڻهو). وڏو گراهڪ.

— بڑی الائچی : ث. نر ڦوٽو.

— بڑی بات : ث. وڏي ڳالهه. ڏکيو ڪم. عجيب ڳالهه. چڱو ڪم.

— بڑی بڑی باتیں : محاوره. ڊگهيون ڊگهيون ڳالهيون. لمبيون چوڙيون ڳالهيون.

— بڑی بی : ث. مائي وڏي- پوڙهي مائي.

— بڑی ڈیوڑھی : محاوره. امير ماڻهو. سخي مرد.

— بڑی فجر : ث. وڏو صبح- ڏينهن جي مهل.

— بڑی گوٹی : ث. بيماريءَ جو هڪ قسم (جنهن ۾ بدن تي داڻ داڻ نڪرندي آهي).

— بڑی مائیں : ث. دوا جو هڪ قسم.

— بڑے کام آنا : مصيبت وقت ڪم اچڻ- ڏکئي وقت ۾ مدد ڪرڻ.

— بڑے لوگ : ذ. وڏا ماڻهو. امير ماڻهو.

— بڑے میاں : ذ. ڪنهن پير مرد کي سڏڻ يا مخاطب ڪرڻ لاءِ عزت ڀريو لفظ. پوڙهو ماڻهو. ڀريو مڙس.

● بڑبڑا جانا : لازم [اردو] گهٻرائجي وڃڻ. بدحواس ٿيڻ.

● بڑبڑانا : لازم [هـ] وِڦلڻ. ننڊ ۾ ڳالهائڻ. بڪ ڪرڻ. جهڳي هڻڻ.

● بڑ بڑانا : لازم [هـ] سُس ڦُس ڪرڻ- پِٽ پِٽ ڪرڻ. چپن ۾ ڳالهائڻ. پنهنجي منهن پٽ پٽ ڪرڻ. بڪڻ. سڻ مڻ ڪرڻ (آهستي پڙهڻ). بِرو ڀلو چوڻ.

— بڑ بڑ : ث. بڙ بڙ- بڪ بڪ- بڪواس.

— بڑ بڑاهٹ، بڑ بڑائی : ث. بڙ بڙ- پِٽ پِٽ. بڪ بڪ.

— بڑ بڑیا : صفت. بڙ بڙيو. چپن ۾ ڳالهائيندڙ.

● بڑبڑہری : ث [اردو] بزرگن جي فاتح (جا زالون هر شاديءَ جي موقعي تي ڪن).

● بڑ بھس : ث [هـ] پيريءَ ۾ جوانيءَ جون ڳالهيون. پيريءَ ۾ عقل گهٽجڻ جي حالت.

● بڑرا : ذ[هـ] ڪڪڪ ۽ چڻن جو گڏ وچڙ اَن.

● بڑنگا، بڑنگے : ذ[هـ] ڪامَ- شهتير- داسو.

● بڑھاپا : ذ [هـ] ٻُڍاپڻ- پيري- ڪُراڙپَ.

● بڑ هرا : ذ [هـ] خوشبودار گاهه جو هڪ قسم.

● بڑ ھل : ذ [هـ] هڪ قسم جو وڻ ۽ اَن جو ڦَر.

● بڑھنا : لازم [هـ] وَڌڻ. ڊگهو ٿيڻ. گهٽو ٿيڻ. بند ٿيڻ (دڪان). وسامڻ (بتي). پاڇي ٿيڻ- بچڻ. اڳتي هلڻ.

— بڑھ آنا : وڌي اچڻ- اڳتي اچڻ.

- بڑھا چڑھا : صفت. چڑھيل- نالي وارو.
- بڑھا دينا : وڌائي چڙهڻ. اڳتي ڪرڻ.
- بڑھانا : متعدی. وڌائڻ - اڳتي ڪرڻ. سپهرڻ. رڌهڻ. ڊگهو ڪرڻ. ترقي ڏيڻ. وسيع ڪرڻ. هشي ڏيڻ. پکڙائڻ. چڙائڻ (ڏيج). ڪٽڻ (دسترخوان). وسائڻ (بتي). بند ڪرڻ (دڪان). رڪائڻ (وار). وڌائڻ (دل). ٽنگڻ (هٽ). چاڙهڻ (لغڙ).
- بڑھاوا يا بڑھاوے: ذ. وڌاءُ. حوصلو- هُشي. چاڙهه - دم- ڏنو. خوشامد. مبالغو.
- بڑھاوا دينا: هُشي ڏيڻ. ترغيب ڏيڻ- همت ڏيارڻ. ڏنو ڏيڻ. پڏائڻ.
- بڑھاؤگُن : ذ. ڌاتوءَ جي اها خاصيت جنهن سبب اُن کي وڌائي سگهجي.
- بڑھ بڑھ کے بولنا : تمام گهڻو ڳالهائڻ - زوردار نموني ۾ رد ڪد ڏيڻ يا بحث ڪرڻ. اجايو گوڙ ڪرڻ. پٺاڪون هڻڻ.
- بڑھتی، بڑھوتری : ث. واڌارو- واڌ- اضافو. اوج- ترقي. برڪت. سرسبزي. بقايا- بچت. گهٽائي.
- بڑھتی منانا: ترقي چاهڻ- واڌارو گهرڻ.
- بڑھ کے بولنا : پٺاڪون هڻڻ- ڊاڙون هڻڻ. گستاخي ڪرڻ. بي ادبيءَ سان ڳالهائڻ. هٺ ڪرڻ. هام هڻڻ. وڌيڪ بولي ڏيڻ (نيلام ۾).
- بُڑھوا يا بڑھوے: صفت [ه] پوڙهو.
- بڑھئی بڑھئی: ذ [ه] واڍو. پکيءَ جو هڪ قسم- ڪاٺڪٽو.
- بڑھیا : صفت [ه] اوچو- اعليٰ. قيمتي. پٿر جو هڪ قسم. دال جو هڪ قسم. اناج ماپڻ جو هڪ ماپو.
- بُڑھيا يا بڑھياں: ث [ه] پوڙهي (عورت)- ڪُراڙي. اک جي ڪپڙ.

- بڑی يا بڑياں : ث [ه] مسالحيدار پيٺي جو ٽڪر (جنهن جو پوڙ رڌبو آهي)- وڙي.
- بڑيرا يا بڑيرے : ذ [ه] ڀنو (ڀنيءَ جو).
- بُزّا يا بُزّے : ذ [ف. بُزڪ] هڪ قسم جو ٻگهه پکي (جنهن جا کنڀ اڇا ۽ ڪارا ٿين).
- بَس : ذ [ه] وَس. زور- ٻل. اختيار- مرضي.
- بَس چلنا : وس هلڻ. اختيار هئڻ.
- بس ميں : تابع فعل. وس ۾- اختيار ۾. دڙڪي ۾.
- بِس : ذ [ه] وِهُ- زهر. سخت ڪڙي شيءِ.
- بِس اگلنا : خراب ڳالهائڻ. بيعزتي ڪرڻ. بغض ڪيڻ.
- بِس بونا : بدي ڪرڻ. فساد جو بنياد وجهڻ.
- بِس بھرا يا بِس بھرے: صفت. زهريلو. فسادي.
- بِس دينا : زهر ڏيڻ- وهه ڏيڻ.
- بِس کھپرا، کھوپرا : ذ. ٻوٽيءَ جو هڪ قسم. گوهيرو- گوهه جو هڪ قسم.
- بِس کی گانٹھ : محاوره. وِهه جي ڳنڍ. زهريلو. بدمعاش. ظالم. دل جو ڪنڊو- اندر جو ڪارو.
- بِس گھولنا : وِڪ گَڏڻ. جهيڙي جون ڳالهيون ڪرڻ. گلا ڪرڻ.
- بِس ملانا : وهه ملائڻ- زهر ملائڻ.
- بِسهری يا بِسهرياں : ث. زهريلو سرڻو (نانگ وغيره). ڦرڙيءَ جو هڪ قسم (جا آڱرين ۾ ٿئي).
- بِسيلا : صفت. زهريلو.
- بِسار، بِسارا : ذ [ه] ٻج طور آڏارو ورتل اَن" (جو فصل لهڻ تي پيٺو يا ٽيٺو ڏيندا آهن).

● بَسانا : متعدی [هہ] وسائڻ - آباد ڪرڻ . رَهائڻ . عطر ۾ واسڻ .

▬ بَسا بسايا : صفت . آباد - وسايل . رونقدار (علائقو).

● بِساندؕ : ث [هہ] ڪِڪائڻ جي ڏپ . بَدبُو - بانس . عيب . موروثي آثر . اصليّت .

▬ بِساندا ؏ بِساندے : صفت . ڪِڪو - بدبودار . ڪميٺو - هاڪڙو - ترڙو . بي لذت - آلوٹو .

● بِساوَٹؕ : ث [هہ] خوشبوءِ - سڳند .

● بِساوَری : ث [هہ] پُونِئِپاڙو - سواڙ (جا ڪنهن ڳوٺ آباد ڪندڙن ڪان ورتي وڃي).

● بِستَرا ؏ بِستَرے : ذ[هہ] بِسترو - هنڌُ . فقيرن جي ويهڻ جي جاءِ - پاڻاري .

▬ بِسترا بِچهانا ، کَرنا ، لَگانا : هنڌ وڇائڻ - بسترو لڳائڻ .

● بَستي ؏ بَستِياں : ث [هہ] آبادي - وَسندي - وَسَنديُن . ڳوٺ . آبادي . رونق .

● بِسَرنا : لازم [هہ] وِسرڻ - ڀُلجڻ - دل تان لهڻ (ڳالهه).

● بِسمِ الله : ث [ع] "بِسمِ اللهِ الرَّحمٰنِ الرَّحيمِ" جو مخفّف (الله جي نالي سان شروع ٿو ڪريان). شروعات - اِبتدا . ڪنهن چڱي ڪم شروع ڪرڻ جي رسم .

▬ بِسم الله هی غلط هونا : شروعات ئي غلط هجڻ .

● بَسنا : لازم [هہ] وسڻ - رهڻ - آباد ٿيڻ - واسجڻ (خوشبوءِ ۾).

● بُسنا : لازم [هہ] رکئي بدبودار ٿيڻ - اوسنو ٿيڻ . بانسارو ٿيڻ .

● بَسَنتؕ : ث [هہ] بسنت جي سَندَ . راڳڻي جو هڪ قسم (سرِراڳ جي چوٿين راڳڻي). سَرنهن جا گل . آهو ميلو جو ڪنهن درگاهه تي بهار جي موسم ۾ لڳي .

▬ بَسَنت پهُولنا : سرنهن جي گلن جو ڪُلڻ . بهار جي مند اچڻ . پيلاڻ ڇانئجڻ .

▬ بَسَنتي : صفت . زرد - پيلو . بَسنت جي ميلي ۾ ويندڙ . (ث) ڳيڙو يا پيلي پوشاڪ .

● بَسَنى ؏ بَسَنياں : ث [هہ] واسٹي - نورو (چيلهه سان رہين بڌڻ جو).

● بِسنی ، بِشنی : صفت [هہ] ڪُلڇٹو - بدعادتو . عياش . بدڪار . رنگيلو .

● بِسوا ؏ بِسوے : ذ [هہ] وِيسوو (جريب جو ويهون حصو).

● بِسورنا : لازم [هہ] رنڻهارڪو ٿيڻ - رئڻ جهڙو ٿيڻ . رئڻ جهڙو منهن ڪرڻ . آهستي روئڻ .

▬ بِسوری : صفت . رنڻهارڪو . ٿوري ڳنهي ڳالهه تي روئي ڏيندڙ .

● بَسُولا ، بَسولا ؏ بَسولے : ذ [هہ] واهولو (واڍڪو اوزار).

● بَسولی ؏ بَسولياں : ث . تيشي (رازڪو اوزار).

● بَسيرا ؏ بَسيرے : ذ [هہ] رات رهڻ جي جاءِ . واهيرو . ترسڻ يا آرام ڪرڻ جي جاءِ . آها مهل جنهن تي پکي پنهنجي آکيرن ۾ اچي وهن .

▬ بَسيرا بولنا : سج لٿي مهل جهرڪين جي وڻ تي چيرچير ڪرڻ .

▬ بَسيرا کَرنا : رات جو آرام ڪرڻ - رات ٽڪڻ - راتائو ڪرڻ .

● بَغبَغانا : لازم [ع . بَغبَغا] مست ٿي ڳُرڻ (آٹ). گهُگهلڻ (ڳيرو ، ڪبوتر). مست ٿيڻ . شهوت ۾ اچڻ .

▬ بَغبَغايا پهرنا : آٹ وانگر مست ٿيو ڳُرندو

وتڻ. ٽاڏون ڏيڻ.

● بَغبَغون: ذ [هہ] ڪبوترن جو (مستيءَ ۾) آواز.

● بَغَل ~ بَغلين: ث [ف] ڪڇ. پاسو. ڪنارو. طرف.

— بغلانا: لازم. پاسي ٿيڻ - هڪ طرف ٿيڻ - رستو ڏيڻ.

— بَغل بجانا: بَغل وڄائڻ - ڪڇون ٺوڪڻ. خوشي ڪرڻ. ٺمول ڪرڻ.

— بَغل بِلائی: ث. ڪڇوراڙي.

— بَغل سُونگهنا: دل ڪچي ٿيڻ ڪان ڪڇ سُونگهڻ. شرمندو ٿيڻ - ڦڪو ٿيڻ. پشيمان ٿيڻ.

— بَغل کا پهوڑا: ذ. ڪڇوراڙي. (صفت) تڪليف ڏيندڙ - ڏکوئيندڙ (ماڻهو).

— بَغل گرم کرنا: ڪڇ ڪوسي ڪرڻ.

— بَغل گنَد: ث. ڪڇن ۾ پگهر جي بدبو.

— بَغل ميں: تابع فعل. پاسي ۾ (ساڄي يا کاٻي)- ڀَر ۾.

— بَغل ميں دَبانا: ڪڇ ۾ ڪرڻ. ڀاڪُر پائڻ. لڱيءَ سان قبضي ۾ ڪرڻ. زوريءَ ڦٻائڻ. ڪڇ ۾ هڻڻ - چورائڻ.

— بَغل ميں لينا: ڪڇ ۾ ڪرڻ. هڪ پاسي ڪرڻ. ڀاڪر پائڻ. پاسي ۾ وهارڻ. ڀاڪرن ۾ ڪٽي وجهڻ.

— بَغل ميں مُنه ڈالنا: ڪڇ ۾ مُنهن هڻڻ - شرمسار ٿيڻ.

— بَغلی ~ بَغليان: ث. حمائيل. پاسي يا ڪڇ هيٺ ڏيڻ جو وهاٽو. زالن جي سٽي سڀي وغيره رکڻ جي ڳوٿري. ڪُشتيءَ جو هڪ داءُ. جهولي (فقير جي)- بَگري. آٽ جو هڪ عيب (جنهن ۾ آٽ جي ران پيٽ سان لڳندي آهي)

— بَغلی ڈوبنا: ڪُشتيءَ ۾ مخالف جي بغل سان ٽڪري داءُ بچائڻ. چالاڪي ڪرڻ.

— بَغلی گور: ث. لَحد واري قبر.

— بَغلی گهونسا: محاوره. پاسيرو ڌڪُ. ويجهو دشمن. دوست نما دشمن.

— بَغليں بجانا: بَغل وڄائڻ- ڪڇون ٺوڪڻ. خوشي ظاهر ڪرڻ. خوش ٿيڻ. فخر ڪرڻ.

— بَغليں جهانکنا: ڪڇُن ۾ ڏسڻ. شرمسار ٿيڻ. پڇڻ جو رستو ڳولڻ. لاجواب ٿيڻ.

● بَغلول: ذ [ف] بيوقوف - احمق. بيهودو- واهيات.

● بُکّا ~ بُکّے: ذ [هہ] بُڪ. لَپ - مُٺ. دونهين يا ٻاڪ جو اوبارو.

— بُکّے آڑانا: خوشبوءِ سان واسي ڇڏڻ.

● بَکائين ، بَکاين: ذ [هہ] بَڪائڻ نم (جنهن جو ٻُور تمام ڪڙو ٿئي).

● بِکَٽ: صفت [هہ] وڏو. خوفناڪ- ڀوائتو. ڏکيو- اهنجو. بڇڙو- بدشڪل.

— بِکَٽ پَہاڑا: ذ. اٺيُور ڪوڙو (ٻاءُ منو، ڏيڍ وغيره).

● بُکَٽ ، بُکَّٽ ، بُکتا ، بُکّتا: ذ [هہ] بُڪ - چِنبو.

— بُکّا بهرنا ، مارنا: بُڪ ڀَرڻ - چنبو ڀرڻ. رانپوٽو هڻڻ. جهَپو هڻڻ.

● بَکرا ~ بَکرے: ذ [هہ] ٻَڪرُ.

— بکر کُود کرنا ، مچانا: ٽپڻ ڪُڏڻ. ٽِينگَ ڏيڻ.

— بَکری ~ بَکرياں: ث. ٻَڪري. (صفت) غريب- مفلس.

— بَکری کی بولی بولنا: هيسجي وڃڻ. عاجزيءَ

ان ڳالهائڻ .

● بيکسنا : لازم [هہ] ٽٽڻ - ڪٽڻ . سورجڻ (وڻ) - ٻور جهلڻ . خوش ٿيڻ . کلڻ - مشڪڻ . ڪنوسائجڻ - سڪڻ . سڙي وڃڻ - ڳري وڃڻ .

— بيکسا : صفت . ڪڙو - ڪسارو .

— بيکساهٽ : ث . ڪڙاڻ - ڪساراڻ .

— بيکسيلا : صفت . ڪسارو .

● بکتل : ذ [هہ] بڪل - پوتيءَ کي خاص طريقي سان ويڙهڻ .

— بکل مارنا : بڪل هڻڻ .

● بکنا : لازم [هہ] بڪڻ - بڪ ڪرڻ . لباڙ هڻڻ .

— بکت : ث . بکواس - بڪ . بڪاڪ - لباڙ .

— بک بک : ث . بڪبڪ - يخي . بڪاڪ .

— بک جانا : بڪي ڇڏڻ . نہ چوڻ جهڙي ڳالهہ چئي ڇڏڻ .

— بک جهک : ث . بڪبڪ .

— بکواس : ث . بڪبڪ - جهڳي - يخي . اجايو ڳالهائڻ - ٽر ٽر .

— بکواسی : صفت . بڪبڪيو . بڪاڪي - لباڙي .

— بکی : صفت . بڪبڪيو - بڪٽو . گهڻ ڳالهائو .

— بکے جانا : هڪڙي ڳالهہ وري وري چوڻ .

● بکنا : لازم [هہ] وڪامڻ - فروخت ٿيڻ . سطيع ٿيڻ .

— بکاؤ : صفت . وڪڻو - وڪامڻ لائق - وڪري لاءِ .

— بک جانا : وڪامي وڃڻ - وڪامجڻ .

— بکری : ث . وڪرو - مرادي .

— بکوانا : متعدی . وڪڻائڻ - وڪرو ڪرائڻ .

● بکنی : ث [هہ] چورو - ٻورو . ڪتر . اها دوا جنهن جي ڪائڻ سان ڪبوتر تيڪاآڏامي سگهن .

● بکوٹا ڇ بکوٹے : ذ [هہ] ٻڪ . ڏسو "بکٹا"

● بکوٹنا : متعدی [هہ] رهنبڙا هڻڻ - رانپوڻا هڻڻ - رهڙڻ .

● بکولی ڇ بکولیاں : ث [هہ] هڪ قسم جو جيت يا ڪيئون (جو سارين کي نقصان پهچائي).

● بکھار، بکھاری : ث [هہ] وکار - گدام - ڀانڊو (اناج جو).

● بکھان : ذ [هہ] بدنامي - ٺٺول .

— بکھان ڈالنا : بدنام ڪرڻ لاءِ ڪنهن جا عيب ظاهر ڪرڻ .

— بکھان کرنا : بيجا ڳالهہ ڪرڻ - اڻ سهائيندي ڳالهہ چوڻ . گهٽ وڌ چوڻ .

● بکھتر، بکھر : ذ [هہ] ڪڪڪهہ سان نڪتل ميل . تيلي ٻج . حاطو . وڻاڻ .

● بکھرنا : لازم [هہ] ڇڙوڇڙ ٿيڻ - منتشر ٿيڻ . کنڊرڻ . بي ترتيب ٿيڻ . ٽيڙڻ پکڙڻ . خراب ٿيڻ .

— بکھرانا : متعدی . پکيڙڻ - ڇڙ و ڇڙ ڪرڻ - کنڊيرڻ .

— بکھر جانا : ڇڙ و ڇڙ ٿيڻ - منتشر ٿيڻ .

● بکھری ڇ بکھریاں : ث [هہ] گهر - جاءِ - جهوپڙي .

● بکھیرنا : متعدی [هہ] ڇڙ و ڇڙ ڪرڻ - منتشر ڪرڻ . کنڊيرڻ . پکيڙڻ - ڇٽڻ (ٻج).

● بکھیر : ث . ڇڙوڇڙ ڪرڻ جي حالت - کنڊير . گهور .

— بکھیر کرنا : گهوٽ جي مٿان پئسا گهورڻ - گهور ڪرڻ .

● بکھیڑا ڇ بکھیڑے : ذ [هہ] تڪرار -

جهيڙو. بکيڙو. شور. غوغاءُ. فساد. دنگو. معاملو. ڪيڙاڳ. مُونجهارو. رولو. ڪِن ڪچرو. ڏنڊو ڏاڙي.

- بَکھیڑا چُکانا: جهيڙو نبيرڻ. معاملو طئي ڪرڻ. ڪم پورو ڪرڻ.
- بَکھیڑا ڈالنا: جهيڙو وجهڻ. ڪم وڌائڻ.
- بَکھیڑا نِکالنا: جهيڙو پيدا ڪرڻ. جهڳڙو ڪڙو ڪرڻ.
- بَکھیڑیا: صفت. بکيڙائي. جهيڙاڪ. فسادي. ڪم انگهائيندڙ. ڏنگو.

● بَکَیت: ذ [هہ] فن سپاه گيريءَ جو ڄاڻو. اڙٻنگ. بڪبڪيو. ٻٽاڪي.

● بگ: ث [هہ] "باگ" جو مخفف. واڳ.

- بَگٹُٹ: صفت. تمام تکو. سر ميدان.
- بَگ چھُٹ، بَگ چھُوٹ: تابع فعل. ڍليءَ واڳ سان. تمام تيز. سر ميدان.
- بَگدھَری: ث. گهوڙي جي مستي.

● بُگّا ع بُگّے: صفت [هہ] ٻالو ٻولو. سادو. بيوقوف. بيعقل.

● بِگاڑنا: متعدی [هہ] بگاڙڻ. بگيڙڻ. خراب ڪرڻ. ڦيٽائڻ. برباد ڪرڻ. ڊاهڻ. نفاق وجهڻ. پليت ڪرڻ. ڦيرائڻ (دماغ). وڃائڻ (آبرو).

- بِگاڑ: ذ. ڦيٽاڙو. نفاق. جهيڙو. تڪرار. خلل. رنجش. اختلاف. خطا. چوڪ.
- بِگاڑ پڑنا: نفاق پوڻ. ڦيٽاڙو پوڻ. جهيڙو ٿيڻ.
- بِگاڑ دینا: خراب ڪري ڇڏڻ. بگاڙي ڇڏڻ. ڦيٽائي ڇڏڻ. پليت ڪرڻ. ناراض ڪرڻ.
- بِگاڑ ڈالنا: نفاق وجهڻ. جهيڙو وجهڻ.

● بِگانا ع بِگانے: صفت [ف. بيگانہ] بيگانو. ڌاريو.

● بِگڑنا: لازم [هہ] بگڙڻ. خراب ٿيڻ. برباد ٿيڻ. رنج ٿيڻ. ناراض ٿيڻ. ڪاوڙجڻ. ڦيرڻ. بدچلن ٿيڻ. خراب ٿيڻ. بيڪار ٿيڻ. ڊهڻ. تباهہ ٿيڻ. اٻٽ ٿيڻ. نقصان ٿيڻ. بدلجڻ.

- بِگڑا: صفت. بگڙيل. خراب. نڪمو. ناراض. (ذ) جهيڙو. تڪرار. فريب. دغا.
- بِگڑ بَیٹھنا: بگڙي وڃڻ. ناراض ٿي وڃڻ. رنج ٿيڻ. ڪاوڙجڻ.
- بِگڑی: ث. نقصان. زيان. اٻٽ. نااتفاقي. جهيڙو. مصيبت.
- بِگڑی بات بَننا: ڦٽل ڪم ٺهڻ. ويل ساک وري قائم ٿيڻ.
- بِگڑے دِل: ذ. بيلپ. بيباڪ. آزاد. مستانو. ديوانو.

● بَگُلا ع بَگُلے: ذ [هہ] پکيءَ جو هڪ قسم. ٻگهلو. ٻگهُه. (صفت) نهايت اڇو. سفيد.

- بَگلا بھگت: صفت. ٻگهلو. ساڌُ. منافق. مڪار.

● بِگولا، بَگُولا ع بگولے: ذ [هہ] واچوڙو.

- بگولے اُٹھنا: واچوڙا لڳڻ.

● بَگھارنا: متعدی [هہ] داغ ڏيڻ (ٻوڙ کي). ٻٽاڪ هڻڻ. جمون ڪنهن ڏانءُ ۾ وجهي لوڻ سان ملائڻ (جيئن نرم ٿين). نخرا ڪرڻ.

- بَگھار: ذ. داغ (ٻوڙ کي).
- بَگھار لگانا: داغ ڏيڻ. شراب پي حقي جو سوٽو هڻڻ.

● بَگھی ع بگھیاں: ث [هہ] وڏي (چئن ڦيٿن واري) گهوڙي گاڏي. بگي. بگي (مک).

● بَگھیل، بَگھیلا: ذ [هہ] شينهن جو ٻچو. راجپوتن جي هڪ قوم.

● بگیری ج بگیریاں : ث [ھ] ھڪ قسم جو پکي .

● بل : ذ [ھ] ورُ . ڏِنگ . پيچ - وڪڙ - گنڍ . مروڙ - وٽ . گهنج (پيٽ ، پيشانيءَ ۾) . گهنڊ . ضد . ٻلُ - نذر . زور - سگهه - قوت . مدد - حمايت . "بال" جو مخفف - وارُ .

— بل آنا : وٽُ پوڻ . سرپوڻ (سُنهن ۾) . فرق پوڻ . مروڙ اچڻ - گهنجَ پوڻ .

— بل بل جانا : صدقي ٿيڻ - گهوري وڃڻ - قربان ٿيڻ .

— بل بوتا : ذ . ڏيڍ - ڀروسو . مدد - آسرو .

— بل پڑنا : ورُ پوڻ . وٽ پوڻ . گهنج پوڻ . فرق پوڻ . بگيڙو پوڻ . رنڊڪ پوڻ .

— بلتوڑ : ذ . وار ٽُٽڻ سبب ٿيل ڦُرڙي .

— بلدار : صفت . ونيل - سُڙيل - ڦڏو - پيچدار .

— بلدان : ذ . ٻلُ - قرباني - ڀيٽا - نذرانو .

— بل دینا : وٽ ڏيڻ - وڪڙ ڏيڻ - مروڙ ڏيڻ . ڏنگو ڪرڻ . ٻلُ ڏيڻ - قرباني ڏيڻ .

— بل کرنا : وٽ ڏيڻ - وَٽڻُ . ناز ڪرڻ - فخر ڪرڻ . بغض رکڻ . قرباني ڪرڻ - ٻلُ چاڙهڻ . زور ڏيڻ .

— بل کھانا : وٽ کائڻ . ڪاوڙ ڪان ونجڻ - ناراض ٿيڻ . ڏنگو ٿيڻ .

— بل کھولنا : ورُ ڪڍڻ - ڏنگ ڪڍڻ . رنجش دفع ڪرڻ .

— بل نکالنا : وٽ ڪڍڻ - ورُ ڪڍڻ . سزا ڏيڻ - ٺيڪ ڪرڻ - سڌو ڪرڻ . فرق ڪڍڻ .

— بلوان : ذ . صفت . ٻلوان - طاقتور - سگهارو .

— بل ہونا : ٻلُ هئڻ - طاقت ٿيڻ . آسرو ٿيڻ .

— بلہار ، بلہاری : ث . ٻلهاري - صدقو - قربان .

— بلہار ، بلہاری جانا : ٻلهار وڃڻ - قربان ٿيڻ - صدقو وڃڻ .

● بِل : ذ [ھ] ٻِرُ (ڪوئي ، ٻلا وغيره جو) - سوراخ .

— بل ڈھونڈنا ، ڈھونڈھنا : ٻِرُ ڳولڻ - لڪڻ جي جاءِ ڳولڻ - لڪندو گهمڻ .

● بیل : ذ [ھ] ھڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦر .

● بلا ج بلائیں : ث [ع] تڪليف - مصيبت . آفت - قهر .

— بلا ٹالنا : بلا ٽرڻ - مصيبت ٽرڻ . تڪليف لهڻ .

— بلا جانے : تابع فعل . ڪا خبر ڪانهي .

— بلا جھیلنا : تڪليف سهڻ - مصيبت برداشت ڪرڻ . ڏاڪوا ڏسڻ .

— بلا چٹ : صفت . هر شيء کائي ويندڙ . گهڻ کائڪ .

— بلا رد ہونا : مصيبت ٽرڻ - آزار لهڻ .

— بلا سر لینا : مصيبت سر تي کڻڻ . ذميداري مٿي تي کڻڻ .

— بلا سے : تابع فعل . پرواه ڪانهي .

— بلا کا : صفت . غضب جو - انتها جو - نهايت (هوشيار) .

— بلا کٹنا : بلا ٽرڻ - مصيبت دور ٿيڻ - معاملو دفع ٿيڻ .

— بلا کے طرح لپٹنا : ڳچيءَ پوڻ - بلا وانگر چنبڙڻ .

— بلا گردان ہونا : قربان ٿيڻ - صدقو وڃڻ .

— بلا لگنا : بلالڳڻ - مصيبت پوڻ . بيماري لڳڻ .

— بلا مول لینا : چاڙهي ٻجهي مصيبت سر تي کڻڻ .

— بلا نوش : صفت . گهڻو پيئندڙ (شراب) .

— بلاے آسمانی : ث . اوچتي مصيبت . خدا

جو قهر.

- بَلاے جان : صفت . جيءَ جو جنجال .
- بَلائيں لينا : ٻئي جون مصيبتون پنهنجي سر تي کڻڻ (زالن جو عزيز يا ٻارن کي سٿي تي هٿ گھمائي پنهنجي لوندڙين تي سڄيون رکي آڱرين سان ٺڪاءَ ڪيڻ).

● بَلاّ ج بَلّے : ذ [هہ] ڪامَ. ڪاٺي . گِيَنُ (ٻيڙيءَ جو). ذڪر. بَيَٽَ (bat).

● بِلاّ ج بِلّے : ذ [هہ] ٻلو (جانور). تمغو. تلوار جو ٻڌو.

● بُلاّ ج بُلّے : ذ [هہ] بوڙيو (پاڻيءَ جو).

● بِلانا : لازم [هہ] گم ٿيڻ . آذامڻ . ڊهڻ . وڃائجڻ - ضايع ٿيڻ . ورهائڻ.

● بِلاّنا : لازم [هہ] روئڻ - سُڏڪا ڀرڻ . رڙيون ڪرڻ . واويلا ڪرڻ - پار ڪيڻ .

● بُلانا : متعدی [هہ] سڏڻ - پُڪارڻ . ڪوٺڻ. گھُرائڻ. للڪارڻ. آواز ڪيڻ (حقي سان).

- بُلا بھيجنا : سڏائڻ - گھرائڻ - ڪوٺائڻ.
- بُلا لانا : سڏي اچڻ - وٺي اچڻ .
- بُلاوا ج بُلاوے : ذ . ڪوٺ - سَڏُ - نينڊ - دعوت.
- بُلاوا دينا : سَڏُ ڏيڻ - دعوت ڏيڻ .

● بَلاؤ : صفت [هہ] سستو ورتل . تمام سستو . (ذ) سٺو سودو.

● بِلاؤ : ذ [هہ] ٻلو.

● بِلائی کَنَد : ذ [هہ] هڪ قسم جي دوا .

● بُلبُلا ج بُلبُلے : ذ [هہ] ڦوٽو - بوڙيو - ڦوڪڻو (پاڻيءَ جو) - ناپائيدار شيءِ.

● بَلبَلانا : لازم [هہ] ٽهڪڻ - آبرڻ . گَگُرڻ (آٺ). مست ٿيڻ. تمام ڪاوڙجڻ . ناراض ٿيڻ .

● بِلبِلانا : لازم [هہ] بيقرار ٿيڻ - بيتاب ٿيڻ. چيچلائڻ. تڪليف ڪان ڪنجهڻ . لُڇڻ. آزي نيزاري ڪرڻ. روئڻ رڙڻ.

- بِلبِلا اٹھنا : ايذاءَ ڪان دانهن ڪري اٿڻ. بيقرار ٿيڻ .

● بُل بھکڑوا : صفت [هہ] حريص. سَڏڙيو. پيريءَ ۾ جواني جهڙيون خواهشون رکندڙ.

● بِلٹانا : متعدی [هہ] اونڌو ڪرڻ - اٿلائڻ . ضايع ڪرڻ . وڃائڻ .

● بِلٹی ج بِلٹیاں : ث [هہ] بِلٽي. مال جي رسيد (جا جهاز يا ريلوي وارن ڪان ملي).

● بِلچھک : ث [هہ] تلوارجي مُٺئي جو ڏڪُ. تلوار جو لچڪو.

● بِلسنا : لازم [هہ] وهسڻ - خوش ٿيڻ. آرام وٺڻ . مزا ماڻڻ. ورتائڻ - ڪم ۾ آڻڻ .

● بِلکنا : لازم [هہ] روئڻ (ٻار جو). لُڇڻ - ڦٿڪڻ . بيتاب ٿيڻ . سُڏڪا ڀرڻ .

- بِلک بِلک کر رونا : سُڏڪا ڀري روئڻ . ٻارن وانگر روئڻ .

● بَلَلاّ ج بَلَلّے : صفت [هہ] بيوقوف. بيهودو. واهيات - آڏنگو. (ث) بَلَلّي .

● بَلَم، بَلما : ذ [هہ] مڙس - گھر وارو. مُحب - عاشق - پيارو.

● بَلوا ج بَلوے : ذ [هہ] هنگامو - فساد - غدر - بغاوت - نافرماني - هلچل .

● بِلَوٹا ج بِلَوٹے : ذ [هہ] ٻلونگڙو - ٻليءَ جو ٻچو.

● بِلونا : متعدی [هہ] ولوڙڻ - جهُڳڻ . آگھارڻ.

- بِلونی ج بِلونیاں : ث . ماٽي (جنهن ۾ ڏڌ ولوڙجي).

● بِلوں بِلوں : ث [اردو] واويلا - هاءِ هاءِ . اٿاٺ - تنگي .

● بِلَہڑا ج بِلَہڑے : ذ [ھ] پانن رکڻ جو ڏگهو ڏبو يا ٽوڪري.

- بِلَہڑی ج بِلَہڑیاں : ث. ڏسو "بِلَہڑا".

● بَلّی ج بَلّیاں : ث [ھ] وَلِ. بانس جو ڏگهو لٺ. وَنجهہ (ٻيڙيءَ جو). ساڳ جي وڻ جي ڏگهي ڪاٺي. ٿوٽي.

- بَلّی مارنا : وَنجهہ هڻڻ - ٻيڙي هلائڻ.

- بَلّیوں پانی ہونا : تار پاڻي هجڻ - تمام اونهو پاڻي هجڻ.

● بِلّی ج بِلّیاں : ث [ھ] ٻلي. تاڙي (دروازي جي).

- بِلّی لَوٹَن : ذ. هڪ قسم جو گاهه (جنهن جي خوشبوءِ ٻلين کي وڻندي آهي).

● بَلَیِنڈا ج بَلَیِنڈے : ذ [ھ] ڪڪائين ڇت جي وچ واري ڪاٺي - ڪامُ. وراندو. ڏگهو ماڻهو.

● بَم : ذ [ھ] چشمو - حوض. پول (گاڏيءَ جو). پُرهہ (ساپ). گوڙ - هُل - غوغاءَ. [ف] راڳ يا باجي جو اوچو آواز. نغارو.

- بَم پھوٹنا : چشمو ڦاٽي نڪرڻ. پنڌ پچي پوڻ.

- بَم چَخ مَچانا : گوڙ شور ڪرڻ - هُل هنگامو ڪرڻ. فساد مچائڻ.

● بَمنا ج بَمنے : ذ [ھ] هڪ قسم جو يڪ رنگو ڪبوتر. (ث) بَمنی ج بَمنیاں.

● بَن : ذ [ھ] جهنگل - ٻيلو.

● بِن : حرف استثنا [ھ] سواءِ - بغير - بنا - رِ ي.

- بِن آئی مَرنا : ري ڪميءَ مرڻ. بيوقت مرڻ.

- بِن بویا : صفت. پوکڻ کان سواءِ - خود رو (ٻوٽو).

- بِن بیاہا : صفت. اڻ پرڻيل - ڪنوارو.

- بِن پانی موزے اُتارنا : پاڻيءَ کان اڳي ڪپڙا لاهڻ. اتاولو ٿيڻ - تکڙو ٿيڻ.

- بِن جوتے : صفت. بنا محنت - بنا ڪوشش - سفت ۾.

- بِن مارے توبہ کرنا : بنا سبب ڊڄڻ. پاڻي کان اڳ ڪپڙا لاهڻ.

● بُن : صفت [ھ] ڀُڳل. "بھُنا" جو مخفف.

- بُن دھنیا : ذ. ڀُڳل ڏاڻا (جي ويايل عورت کي کارائيندا آهن).

● بَنا ج بَنے : ذ [ھ] گهوٽ - بَنو. پيارو. پوک لاءِ تيار زمين.

● بَنات : ث [ھ] "بانات" جو مخفف. ڏسو "بانات".

● بَناسپتی : ث [ھ] نباتات - وڻ ٽڻ - اوڀڙ.

● بَنَت : ث [ھ] ڪپڙي جي تاڃي ۾ زريءَ (چاندي يا سون) جي اٽاوت. زريءَ جو پرت.

● بَنجارا ج بَنجارے : ذ [ھ] هڪ قوم جو نالو (جا خانہ بدوش آهي ۽ واپار ڪندي آهي). اناج جو واپاري. وڻجارو. قافلو (جو اَنَّ جي واپار لاءِ نڪتو هجي).

- بَنجارے کا لاد چلنا : ملک الموت جو وٺي وڃڻ. آخر جو سفر اختيار ڪرڻ.

- بَنجاری ٹاٹ : ث. ڪپڙي جو هڪ قسم.

● بَنجَر : ث [ھ] اها زمين جا آباديءَ لائق نہ هجي. ڪلر. ڪلراٺي زمين. پوٺو.

- بَنجر توڑنا : غيرآباد زمين تي پوک ڪرڻ.

- بَنجر کَمی : ث. ڪلراٺي زمين هئڻ سبب ڍل ۾ رعايت.

● بَنجِنا : متعدی [ھ] وڻجڻ - واپار ڪرڻ.

- بَنج : ذ. وڻج - واپار. ڏيتي ليتي.

- بَنجی : ذ. وڻجارو - سوداگر - واپاري.

● بَند : ذ [ف] عضوو - انگ. سَنڌُ. پَنڌ - بَنڌ. قيد. زنجير جو ڪڙو يا ڇلو.

ڳنڍي. چوليءَ جي پٽي. ڪشتيءَ جو هڪ
داءُ. (صفت) بند ٿيل. بيٺل - ٻڌل (پاڻي، جيئن
تلاءُ، ڍنڍ وغيره جو). پوريل. مرڪبات جي
آخر ۾ ڪم ايندڙ لفظ "پابند، گلو بند وغيره".
▬ بَندا بَندی: ث. روڪ ٽوڪ - جهل پل.
▬ بَند باندهنا: بند ٻڌڻ - روڪڻ (پاڻي).
▬ بَند بَٹائی: ث. ڍل جي هر هڪ جنس جو
جدا حساب.
▬ بَند بَند ٹوٹنا، دُکهنا: سنڌ سنڌ ۾ سور
ٿيڻ - ليڪ چور ٿيڻ.
▬ بَند بَند جُدا کرنا: سَنڌ سَنڌ کان جدا
ڪرڻ. هڏ ڳُڏَ ڀڃڻ - عضوا ڀڃڻ.
▬ بَند پانی: ذ. بيٺل پاڻي.
▬ بَند تال: ذ. وهندڙ پاڻيءَ کي ڏنل ٻَنڌو-
ڳنڍيو- چاپ.
▬ بَندِ جمع: ذ. هرهڪ هاريءَ کي ستي يا
خراب زمين هڪ جيتري ورهائي ڏيڻ جي حالت.
▬ بند رهنا: بند رهڻ. قيد رهڻ. چپ رهڻ.
▬ بَند سوالات: ذ. مقدمي ۾ آهي سوال جي
لکيت ۾ پڇيا وڃن.
▬ بَند کرنا: بند ڪرڻ. قيد ڪرڻ. روڪڻ.
ترڪ ڪرڻ. ختم ڪرڻ. پورو ڪرڻ. پورڻ
(دڪان).
▬ بَند لگانا: سنڌ وٽ پٽي ٻڌڻ (وڇونءَ
وغيره جي زهر چڙهڻ لاءِ). ڀڳل عضوي کي
ڳنڍڻ لاءِ پٽو چاڙهڻ.
● بُندا ۽ بُندے: ذ [هہ] ڳهه جو هڪ قسم
(جو عورتون ڪنن ۾ پائين). ٻُندو. ايرينگ.
▬ بُندا بڑهانا: ڪنن مان ٻُندڙو لاهڻ (جن
زالن جا پار جيئرا نہ رهندا آهن آهي سوڻ طور
پارن کي ڪنن ۾ ٻُندڙا وجهنديون آهن ۽ خاص

عمر ۾ پهچڻ تي اهي لاهبا آهن).
● بِندال: ث [هہ] ٻوٽيءَ جو هڪ قسم.
▬ بِندال پهَل، ڈوڈا: ذ. "بندال" ٻوٽيءَ
جو ڦَرُ - ڏونگر ڦل.
● بَندَرُ: ذ [هہ] پولڙو. باندر. (ث) بَندريا.
▬ بَندر کی طرح نچانا: پولڙي وانگر نچائڻ.
بيزار ڪرڻ. مرضي مطابق هلائڻ.
● بَندری: ث [هہ] چيٽ جو هڪ قسم. تلوار
جو هڪ قسم (جا راج بندر ۾ ٺهي).
● بَندريا: ث [هہ] گاهہ جو هڪ قسم.
● بُندکی: ث [هہ] ننڍڙا ٽِڪا يا داغ.
ٻُوندِ - ڪَٽيون (سينهن جون).
● بَندگی: ث [ف] سلام - نياز. نوڪري.
غلامي - ٻانهپ. نوڙت. عبادت. خدمت- چاڪري.
▬ بَندگی بجا لانا: خدمت يا تابعداري ڪرڻ.
سلام ڪرڻ.
▬ بندگی بيچارگی: محاوره. نوڪري ٺوڪري
آهي.
▬ بَندگی کرنا: سلام ڪرڻ. عبادت ڪرڻ.
● بَندلی: ث [هہ] جانورن جو هڪ قسم (جي
"بنديل کنڊ" ۾ ٿيندا آهن).
● بَندهنا: لازم [هہ] ٻڌجڻ. ٻَڪڙجڻ - قيد
ٿيڻ. مقرر ٿيڻ.
▬ بَندها: صفت. ٻڌل. روڪيل. چڪيل.
مقرر ٿيل.
▬ بَندها توڑا: ذ. ٺاليهي ٻڌا رپيا.
▬ بَندها خرچ: ذ. مقرر خرچ - ٻڌل خرچ.
▬ بَندهائی: ث. ٻڌائي- ٻَڌائي. ٻانڌاڻ. بندش.
▬ بَندهَن: ذ. ٻنڌڻ. ٻنڌڻ جي پٽي يا نوڙي
وغيره. ٽاهُہ.
▬ بَندهينا: ذ. ٻڌڻو. آها نوڙي جنهن سان

ڪا شيءِ ٻڌجي.

- بَندھوانا: متعدی. ٻڌائڻ- ٻَڪڙائڻ. جھلائڻ.

- بَندھوائی: ث. ٻَڌائي.

- بَندھی باتؔ: ث. مقرر ڳالھہ. ٺھيل ٺڪيل ڳالھہ. رواج- قاعدو. رواجي ڳالھہ.

- بَندھی مُٹھی: صفت. لڪل- پوشيده. چپ چاپ- خاموش. بنا ڏپ جي- بنا ڪَنڪي. آرام سان.

● بينْدھينا: متعدی[ھہ] وِنْڌڻ- سوراخ ڪرڻ (سوٽيءَ ڪي). ھُوڻڻ. ڏنگڻ.

● بَنْدھنْوارؔ: ذ [ھہ] انب جي پنن ۽ گلن مان ٺھيل ھار (جو خوشيءَ جي موقعي تي دروازي ۾ ٽنگيندا آھن).

● بَنْدی: ث [ف] ٻَڌَ. بندش. روڪ- رنڊڪ. حراست- قيد. نوڪرياڻي- ٻاندي. نھر جو پاڻي بند ٿي وڃڻ جي حالت.

● بينْدی ۽ بينْدياں: ث [ھہ] بندي- ٽِڪو- ٻُڙي. تِلڪ- ٽِڪو. ننڍڙو ڳاڙھو نشان (جو ھندو زالون سھاڳ جي نيشاني طور نرڙ تي ڪنديون آھن). شيشي جو ٽِڪڙو (جو ھندو عورتون سانوڻ ۾ نرڙ تي لڳائينديون آھن).

- بينديا ۽ بينديائيں: ث. ڏسو "بِيندی".

● بُنْديا: ث [ھہ] مٺائيءَ جو ھڪ قسم- ٻُونْدي- نُکتي.

● بَنْدا ۽ بَنْدے: ذ [ھہ] ڀاڄيءَ جو ھڪ قسم. (صفت) ڀِچ وڏيل- لنڊو- ٻانڊو.

● بينْدا ۽ بينْدے: ذ [ھہ] ڪاٺين جي ڀري- لَڏَ. گاھہ وغيره جو گڏو. ٻارڻ جون ڪاٺيون.

● بَنْڈی ۽ بَنْڈياں: ث [ھہ] بنا ٻانھُن ننڍو ڪوٽ- صدري- واسڪوٽ. بيل گاڏي.

● بَنْڈيری ۽ بَنْڈيرياں: ث [ھہ] ڪاڄَڻ-

ڪامَ (جا ڪکائين ڇت ۾ ڪم آئين).

● بَنْڈيلا ۽ بَنْڈيلے: ذ [ھہ] جھنگلي سُوئر.

● بَنرا، بَنڑا ۽ بَنرے بَنڑے: ذ [ھہ] گھوٽ- وَنو- بَنرو. سِھرو- گيچ. (ث) بَنری، بَنڑی.

● بَنْسؔ: ذ [ھہ] شجرو- نسب- پيڙھي. خاندان- گھراڻو.

- بَنْساولی: ث. خانداني شجرو- وَنْشاولي.

● بَنْسَلوچَنؔ: ذ [ھہ] ھڪ قسم جي دوا (جا بانْس جي اندران نڪري ٿي)- تباشير.

● بَنْسَواری: ث [ھہ] بانْس جو ٻيلو.

● بَنْسی ۽ بَنْسياں: ث [ھہ] بانْسري- بَنسري. مڇي ڦاسائڻ جي ڪُنڍي. ڪٺڪ جو ھڪ قسم (جنھن جا سنگ ڪارا ٿين).

● بَنْکْ: ذ [انگ. Bank] بينڪ- ڏراوتن رکڻ جي ڪوٺي.

● بَنْکارْنا: لازم [ھہ] گوڙ ڪرڻ. ڏاڍي ڳالھائڻ. وڏي واڪ چوڻ. راز کولڻ. ٻڌاڪ ھڻڻ.

● بَنْکڑی ۽ بَنْکڑياں: ث. [ھہ] چوڙيءَ جو ھڪ قسم.

● بَنْکيا ۽ بَنْکيائيں: ث [ھہ] قلم گھڙڻ لاءِ ھڪ قسم جي ڏنگي ڪاتي.

● بَنْگا ۽ بَنْگے: ذ [ھہ] بانْس جي پاڙ جي گنڍ يا ڳُري. بانْس جو ٽڪر. ڏنڊو- سونٽو. ڪيلو.

- بَنگا ٹھوکنا: ڪيلو ٺوڪڻ. ھلندڙ ڪم ۾ رنڊڪ وجھڻ. شڪست ڏيڻ.

● بَنْگَرْ: ذ[ھہ] ٻيليءَ جي زمين. ٻيليءَ جي پيدائش.

● بَنْگڑی ۽ بَنْگڑياں: ث [ھہ] شيشي يا لاک جي ور وڪڙ واري چوڙي.

● بَنْگلا: ذ. پان جو ھڪ قسم. بنگالي پوني.

● بَنْگی ۽ بَنْگياں: ث [ھہ] لانْونؔءَ جو

هڪ قسم- وَنگيي (لانُون).

● بَنْنا: لازم [هہ] ٺهڻ- بنجڻ. تيار ٿيڻ. جُڙڻ. درست ٿيڻ- ٺيڪ ٿيڻ. ايجاد ٿيڻ. مڪمل ٿيڻ. سُڌرڻ. نِباهه ٿيڻ. اٺجاڻ بنجڻ.

ـ بَن: مصدر "بَننا" سان آمر.

ـ بَن آنا: ٺهي اچڻ. پُوري ٿيڻ (مراد). درست ٿيڻ (ڪم). هٿ اچڻ (موقعو).

ـ بَنا: صفت. ٺهيل. تيار- موجود. ختم- مڪمل.

ـ بَنا بَنايا: صفت. ٺهيل ٺُڪيل- تيار.

ـ بَنا بَنايا کهيل بِگڙنا: ٺهيل ٺڪيل ڪم بگڙڻ.

ـ بَنا ٺهَنا: صفت. ٺهيل ٺڪيل- ڪپڙن پهريل. هار سينگار ڪيل.

ـ بَنا رهنا: (دعائيہ) سلامت رهڻ. خوش رهڻ. آباد رهڻ.

ـ بَنا لينا: بنائي وٺڻ- ٺاهي وٺڻ. بندوبست ڪري وٺڻ.

ـ بَنانا: متعدي. ٺاهڻ- بنائڻ. پيدا ڪرڻ. تيار ڪرڻ. درست ڪرڻ. سينگارڻ. بيوقوف بنائڻ.

ـ بَناوَٹ: ث. بَناوت- گهڙت. ٺاهپ- اڏاوت. سينگار. ڏيکاءُ.

ـ بَناؤ: ذ. بَناءُ- ٺاهُ. سينگار- آراستگي. دوستي.

ـ بَناؤ چُناؤ: ذ. ٺاهه ٺوهه.

ـ بَناؤ سِنگار: ذ. هار سينگار. ٺاهه ٺوهه.

ـ بَن بَيٹهنا: ٺهي وهڻ. تيار ٿي وهڻ. نمونو ڪري ويهڻ.

ـ بَن پَڑنا: ٺهي پوڻ. هٿ اچڻ (موقعو). درست ٿيڻ (ڪم). حاصل ٿيڻ (مراد). ٿي سگهڻ (ڪم).

ـ بَن ٺهَن کر آنا: ٺهي ٺڪي اچڻ- هارسينگار ڪري اچڻ. ڪپڙا لٽا پائي تيار ٿي اچڻ.

ـ بَن جانا: ٺهي وڃڻ- تيار ٿي وڃڻ. جُڙي راس ٿيڻ. ٺيڪ ٿيڻ.

ـ بَن کر چلنا: آڪڙجي هلڻ. نخري سان هلڻ.

ـ بَننا ٺهَننا: ٺهڻ جُڙڻ. هارسينگار ڪرڻ.

ـ بَننا سَنْوَرنا: هارسينگار ڪرڻ- ٺهڻ جڙڻ.

ـ بَنوانا: متعدي. بنارائڻ-ٺهرائڻ- تيار ڪرائڻ.

ـ بَنوائي: ث. ٺهرائي.

● بِننا: متعدي [هہ] چُونڊڻ. چُٽڻ.

● بُننا: متعدي [هہ] اُڻڻ (ڪپڙو). واڻڻ (ڪَٽ). مڙهڻ (سوئيٽر وغيره).

ـ بُنالا: ذ. اُڻاوت ۾ زريدار پيٽو (ڪپڙي جو).

ـ بُنائي: ث. اُڻاوت.

ـ بُنْوانا: متعدي. اُڻائڻ.

ـ بُنوائي: ث. اُڻائي- اُڻاوت. اُڻائي.

● بِنَولا، بَنولا ڄ بنولے: ذ [هہ] ڪَڪڙو- ڪپهه جو ٻج.

● بَنِي ڄ بَنِياں: ث [هہ] هُڙي.

● بَنِيا ڄ بَنئے: ذ [هہ] واڻيو. اَناج جو واپاري. (صفت) بخيل- ڪنجوس. بزدل. ماڻيٺو.

● بُنِيان: صفت [هہ] گنجي (جا قميص جي اندران پائيندا آهن).

● بَو: ث [هہ] گونڇ. گاهه جي ٽند (جا زمين تي پکڙي).

● بُو: ث [ف] بانُس- هڳاءُ- ڪنهن خوشبودار شيءِ يا بدبودار شيءِ جي بانُس. نشان. اثر. آهجاڻ. شڪ.

ـ بُو آنا: بانُس اچڻ. ڪُڙڪ پوڻ- ڏپ اچڻ.

ـ بُو باس: ث. بانُس. سڌ سماءُ. ڪڙڪ. نشان پتو.

ـ بُو پانا: خبر ملڻ- ڪڙڪ پوڻ. راز ملڻ.

ـ بُو نِکلنا: بانُس نڪرڻ. راز کلڻ. اثر ظاهر

ڏيڻ .

● بُوا ۽ بُوائيں : ث [هہ] پوڙهي عورت. زالون هڪ ٻئي کي مخاطب ڪرڻ ۾ هي لفظ ڪم آڻنديون آهن . پڦي .

● بِوائی : ث [هہ] پير جي کُڙيءَ ۾ پيل سيرون .

= بِوائی پهٽنا : کُڙي ڦاٽڻ . مصيبت پوڻ. تڪليف اچڻ .

● بوتا ۽ بوتے : ذ [هہ] طاقت - سگهه - وس . مدد - حمايت . وڻ جو ٿڙ .

● بوتَل ۽ بوتليں : ث [انگ. bottle] ٻاٽلي- شيشو .

● بُوٹ : ذ [هہ] ڪچا (ساوا) چڻا .

● بوٹ : ذ [هہ] ٽانءُ . ٺڪر جو هڪ ٽانءُ (جنهن ۾ گنگاجل آڻيندا آهن) . هڪ قسم جو ڪنين وارو جيت . آگر. گوشت جو ٻُوٽُ . جهرڪيءَ جو بنا ڪنين ٻچو .

● بُوٹا ۽ بُوٹے : ذ [هہ] ٻُوٽو . ڪاغذ يا ڪپڙي تي ٺهيل گل. گوشت جي وڏي ٻُوٽِي- ٻُوٽُ .

= بُوٹا سا قَد : محاوره. موزون قد - سڊول جسم .

= بُوٹے دار: صفت. ٻوٽن وارو (ڪپڙو وغيره). گلن وارو .

= بُوٹی ۽ بُوٹياں : ث [هہ] ٻُوٽي . ننڍڙو ٻوٽو. جهنگلي ٻوٽي (جا دوائن ۾ ڪم اچي) . پنگ . ڪپڙي تي پرت پريل گل .

= بُوٹی ودّيا : ث . علم نباتات .

● بوٹی ۽ بوٹياں : ث [هہ] ٻُوٽي (گوشت جي). پکيءَ جو ننڍڙو ٻچو (جنهن کي اڃا پَر نہ نڪتا هجن) . (صفت) تمام ڳاڙهو- سُرخ .

= بوٹی آتارنا : ماس لاهڻ - چڪ سان گوشت جي ٻُوٽي پٽڻ .

= بوٹی توڑنا : زور سان چهنبڙي هڻڻ . مڇر يا منگهڻ جو چڪ هڻڻ .

= بوٹی چڑهنا : ماس چڙهڻ (بدن تي) . ٿلهو ٿيڻ .

= بوٹی سا : صفت. ٻُوٽيءَ وانگر ڳاڙهو. پَرَ ڪُتَل (پکي) .

= بوٹی بوٹی پهڑَکنا، تهرَکنا : جسم جو عضوو عضوو ڏڪڻ . سَنڌ سَنڌ ڏڪڻ . ناچ يا نخري سان بدن جو هر حصو ڏڪڻ .

= بوٹياں آڑانا : ٻوٽيون ٻوٽيون ڪرڻ .

= بوٹياں توڑنا : ٻوٽيون پٽڻ . تڪليف ڏيڻ . چهنبڙيون پائڻ . طعنا ڏيڻ .

= بوٹياں کاٹ کاٹ کهانا : ماس پٽڻ . سخت ناراض ٿيڻ .

= بوٹياں کاٹنا: ٻوٽيون پٽڻ.چڪ هڻڻ . ڪاوڙجڻ. ناراض ٿيڻ .

= بوٹياں نوچ کر کهانا : ڪک ڪرڻ- ستائڻ. چهنبڙيون هڻڻ .

● بوجهہ، بوجها : ذ [هہ] بار- بوجهو- وزن . کيپ . ذميداري - جوابداري . قرض. احسان .

= بوجهہ آتارنا : بوجهو لاهڻ- بار لاهڻ . سر تان جوابداري لاهڻ. قرض لاهڻ . فرض پورو ڪرڻ . احسان لاهڻ.

= بوجهہ آٹهانا : بار کڻڻ . جوابداري کڻڻ .

= بوجهہ پڑنا : بار پوڻ. ذميداري پوڻ. داب پوڻ.

= بوجهہ ڈالنا : بار رکڻ . ذميداري وجهڻ .

= بوجهَل : صفت. ڳرو- ڀاري- وزني . لڏيل. بار سان دٻيل . بردبار .

= بوجهَل هونا : وزندار هجڻ - ڳَرو هجڻ.

- بوجهوں مرنا : گهڻو بار کڻڻ . بار ۾ گهٽجڻ .

● بُوجهنا : متعدي [هہ] ٻجهڻ - سمجهڻ - ڄاڻڻ . معلوم ڪرڻ . خيال ڪرڻ - غور ڪرڻ . پڇڻ (ڳجهارت) .

- بُوجهہ : ث . ٻُوجهہ - سمجهہ - عقل - ڄاڻ . ڳجهارت جي پڇڻي .

- بُوجها بُوجهي : ث . ٻارن جي هڪ راند (جنهن ۾ هڪڙي ٻار جي اکين کي ٻئي ٻڌي ٻيا ٻار هٿ لائيندا، جيڪڏهن انهيءَ ٻار جو نالو اکين ٻڌل ٻڌائي وڃي ته وري ان جون اکيون ٻڌبيون آهن) .

- بُوجهہ بُجهکڙ : صفت . هوشيار - سمجهو . وڏو هوشيار . (طنزاً) بيوقوف .

- بُوجهہ بُجهوّل : ذ . ڳجهارتن پڇڻ جي راند . ڳجهارت .

- بُوجهہ کر : تابع فعل . ارادتاً . ڄاڻي ٻجهي - ڏسي وائسي .

- بُوجهہ لينا : پڇي ڇڏڻ (ڳجهارت) . سمجهي وڃڻ . حل ڪرڻ (حساب) .

- بُوجهنہار : صفت . هوشيار - چالاڪ - داناءُ .

● بُوچا ع بُوچے : ذ [هہ] ڪَرو - ڪنن وڍيل . نڍڙن ڪنن وارو . (ث) بُوچي ع بُوچياں .

● بوچا ع بوچے : ذ [هہ] هڪ قسم جي ڏولي .

● بَوچهار، بَوچهاڙ ع بوچهاڙيں : ث [هہ] هوا جي زور تي پوندڙ مينهن (جو زوردار ۽ پاسيرو وسندو آهي). سخت مينهن-اوريڪ-اوهيرو.

- بوچهاڙ پڙنا : اوهيرو وسڻ - سخت وسڪارو ٿيڻ . ڦوڙيو وسڻ (سوچڙن، ڏکن وغيره جو).

- بوچهاڙ لگادينا : سٽڪولائي ڏيڻ - وسڪارو لائي ڏيڻ - ڦهڪولائي ڏيڻ .

● بودا ع بودے : صفت [هہ] ڪمزور - نِبل - ڏٻرو . بزدل - ڊڄڻو . بي همت . سڙيل - ڳريل - جهُونو . (ذ) ٻاڏو .

- بوداپَن : ذ . بي همتي - ڪمزوري . ٻُزدلي.

- بودى بات : ث . اجائي ڳالهہ - بڪواس .

● بودلا ع بودلے : صفت [هہ] سادو سودو - ٻالو ٻولو - بودلو . احمق - بيوقوف . (ث) بودلي ع بودلياں .

● بَور : ذ [هہ] ٻُور (انب جو) .

● بُور : ث [هہ] ٻُوسو . ڇِنو . ٻُورو . گند ڪچرو . خرابي . نقص . خراب شيءِ .

- بُور بُور : تابع فعل . ذرا ذرا - پور پور - ٽُڪر ٽُڪر .

- بُورکا لَڏُو : محاوره . ٻُوسي مان ٺهيل لَڏُون (جو ٿورو مٺاڻ ملائي ٺاهيندا آهن، سَستو هئڻ ڪري ماڻهو خريد ڪندا آهن، پر پوءِ بيسواد هجڻ ڪري پڇتائيندا آهن). دغا باز- دوکيباز - ٺڳ .

● بورا ع بورے : ذ [هہ] ٻورو - ٿَلهي ڪپڙي يا ٽاٽ جو ٿيلهو . ٿَرين جو هڪ قسم .

● بُورا : ذ [هہ] ٻُورو - چُورو - سفوف . کنڊ . نج کنڊ .

● بَورانا : لازم [هہ] چريو ٿيڻ - بانئبُورجڻ .

● بُورانی : ث [ف] تريل واڱڻن جي ڳتيرن ۾ ملايل ڏ ونڙو .

● بوری ع بورياں : ث [هہ] ٻوري - ڳوڻ . اها ٿيلهي جنهن ۾ شاهوڪار رپيا رکندا آهن . ٽن مڻن جو وزن .

● بوريا ع بورئے : ذ [ف] تڏو .

- بوريا بَدهنا : ذ غريباڻي سَڏي - تڏو تونڙي .

- بوريا بَدهنا، سَميٹنا : ٽپڙ ٽاڙي ٻڌڻ . لڏي وڃڻ .

● بوڑنا : متعدی [هہ] ٻوڙڻ .

● بُوڑھا ج بُوڑھے : صفت [هہ] پوڙهو- پيرسن. وڏيءَ عمر جو. (ث) بُوڑھی ج بُوڑھیاں .

- بُوڑھا آڑھا : صفت . آڏڙو ٻيڏڙو - پوڙهو.

- بُوڑھا بُوبَک : صفت. بيوقوف پوڙهو.

- بُوڑھا پُھونس : صفت. تمام پوڙهو- جهُور پوڙهو.

- بُوڑھا چونچلا : ذ . پيريءَ جا نخرا- وڏ پڻ جو انگل .

- بُوڑھا چونڈا : ذ . اڇا وار. پيري .

- بُوڑھا چونڈا مُنڈوانا : پيريءَ ۾ خوار ٿيڻ.

- بُوڑھا چونڈا هِلانا : پيريءَ ۾ جوانن جهڙا نخرا ڪرڻ .

- بُوڑھا خُرانٹ ، گھاگ : صفت . جهُور پوڙهو (جو چالاڪ ۽ آزمودگار هجي) . جها نديدو پوڙهو.

- بوڑھا طوطا : ذ . بيعقل پوڙهو.

- بوڑھے طوطے پڑھانا : تمام پيرسن ماڻهوءَ کي ڪو ڪم سيکارڻ.

● بوڑی ج بوڑیاں: ث [هہ] پُست جي ڏانڊي .

● بُوڑی ج بُوڑیاں : ث [هہ] پالهي جو ڦرُ. نيزي جي ڇڻب .

● بوک : ذ [هہ] پَکَرُ. گهيٽو.

● بوکا ج بوکے : ذ [هہ] ٻوڪو (کوهہ مان پاڻيءَ ڪڍڻ جو).

● بَوکھلانا : لازم [هہ] بد حواس ٿيڻ- گهٻرائجڻ - سوڳو ٿيڻ .

- بوکھل : صفت . گهٻرايل - بد حواس- وائڙو- سوڳو.

- بوکھلاهٹ : ث . گهٻراهٽ- پريشاني- بد حواسي . بيقراري .

● بولنا : لازم [هہ] ڳالهائڻ- گفتگو ڪرڻ . چوڻ . واڪ ڏيڻ (نيلام ۾). تنوارڻ. آواز ڪرڻ.

- بول : ذ . ٻول . گفتگو- ڳالهہ . جملو. مقولو. چوٽي- ڀهاڪو. هڪل (وهٽ کي) .

- بول اٹھنا : چئي ڏيڻ. يڪدم ڳالهائڻ .

- بولا چالی : ث . ڳالهہ ٻولهہ . آئي ويئي .

- بول بالا هونا : ڳالهہ مٿي ٿيڻ . قول پورو ٿيڻ . ترقي ٿيڻ. عزت ملڻ . ڳاٽ اوچو ٿيڻ .

- بولتی بند کرنا : چپ ڪرائڻ . وات بند ڪرڻ . هيسائڻ .

- بول چال : ث. ڳالهہ ٻولهہ- گفتگو. ريت رسم . نشست برخواست .

- بولی ج بولیاں : ث . ٻولي- زبان. گفتگو- ڳالهہ . نيلام جو واڪ . ٻولي (پکيءَ جي)- لات.

- بولی بڑھانا: واڪ وڌائڻ (نيلام ۾)- چڙهت ڪرڻ .

- بولیاں بولنا : ٻوليون ٻولڻ . مختلف ڳالهيون ڪرڻ. واڪ ڏيڻ. ٺٺوليون ڪرڻ. گاريون ڏيڻ.

- بولیاں مارنا : طعنا هڻڻ . چٿرون ڪرڻ .

● بونا : متعدی [هہ] پوکڻ - ڇٽڻ (ٻج). هڻڻ (ٻوٽو) .

- بونا جوتنا : کيڙڻ پوکڻ . هر ڪاهڻ ۽ ٻج ڇٽڻ .

● بونا ج بونے : صفت [هہ] ٻندرو- ڪوتاهہ قد. ڇامڙو. (ث) بونی ج بونیاں.

● بُونٹ : ذ [هہ] گونچ. ڪچڙي ٽاري . ڪچا (ساوا) چڻا . (صفت) گهٺڪي- پريل بدن ۽ ننڍي قد جو (ماڻهو). پستي قد جو گهوڙو.

- بُونٹ پلاؤ : ذ . ڪچن چڻن مان ڳنڍ رڌل چانور.

● بُوند ج بُوندیں : ث [هہ] ڦڙو- قطرو-

چنبو. نطفو. ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم. (صفت) تمام آچو. نفيس- نازڪ. ٿورڙو- ذرو.

▬ بُوندا باندی، بُوندا باری: ث. بُوند بُوند- سنهون مينهن- ڦُڙ ڦُڙ.

▬ بُوند چُرانا: نطفو جهٽڻ- حمل وٺڻ.

▬ بُوند چوٹی: ث. پيٽ سان- ڍُڪي- حامله.

▬ بُوندی: ث. ٿورڙو ڦڙو. مٺائيءَ جو هڪ قسم- نُختي.

▬ بُوندیں پڑنا: بوندون وسڻ- سنهون مينهن پوڻ.

● بَوندی ج بَوندياں: ث [هہ] ڪَلي. ٺاريءَ جو آهو حصو جتان گُل ڇڻڻ بعد ڦونهڙو ٿئي. جوئر جو سنگ. ڪچنار (وڻ) جو گل.

● بوندلا ج بوندلے: ذ [هہ] واچُوڙو.

● بَونگا، بونگا ج بَونگے، بونگے: ذ [هہ] بُوسهي جي پَري. پورو بانس. ٽُنبُو. ناريل.

● بَونگا: صفت [هہ] بي ڊولو- ڏنگو ڦڏو. آڻ وٺندڙ. اجوڳ- بيهودو. بيوقوف- نادان.

● بَوها، بَوهايا: صفت [هہ] ٺاڪيءَ (آتشڪ) جي مرض ۾ ورتل.

● بوهنی ج بوهنياں: ث [هہ] ٻُهڻي- آها رقم جا دڪان جي پهرئين وڪري مان ملي.

● بُوئی ج بُوئياں: ث [هہ] ذائڻ.

● بیہ: ذ [هہ] زالن جي ڪن يا نڪ وارو سوراخ (جنهن ۾ زيور پائين). موتيءَ جو سوراخ.

● بهابَر²: ث [هہ] گاهہ جو هڪ قسم (جنهن مان نوڙيون ٺاهينداآهن). ٻُونيءَ جو هڪ قسم.

● بهابی ج بهابياں: ث [هہ] ڀاڄائي.

● بهاپ²: ذ [هہ] ٻاڦ- پاڻيءَ جو بخار. وات مان نڪتل هوا.

▬ بهاپ اٹهنا: ٻاڦ اُٿڻ- ٻاڦ نڪرڻ.

▬ بهاپ نڪالنا: ٻاڦ ڪڍڻ. اندر جي ڳالهہ ظاهر ڪرڻ. شڪايت ڪرڻ.

● بهاپنا: متعدی [هہ] ڏسو "بهانپنا".

● بهات²: ذ [هہ] ڀَٽُ. اوباريل چانور. ميٺو ڀَٽُ. هڪ رسم (جنهن ۾ ناناڻن طرفان ڇوڪريءَ کي زيور، ڪپڙا، چانور، مڱڻ، وغيره ڏنا ويندا آهن).

▬ بهات نوتانا: ڪنوار ماءُ جو پنهنجي عزيزن کي "بهات" جي رسم تي دعوت ڏيئي گهرائڻ.

● بهاٹ²: ذ [هہ] ڀَٽُ. هڪ مشهور قوم (جا نسب ناما يا شجرا ياد رکندي آهي). خوشامدي. ڳلا خور.

● بهاڑا: ذ [هہ] وِير- جي موٽَ (اردو ۾ "جوار" لفظ سان استعمال ٿئي). واڳڻ. آهو پٿر جنهن سان تور ڪجي.

● بهاجی: ث [هہ] حصو- ڀتي. دوستن يا عزيزن ۾ ڪاڌي جي ورچ- ڀاڃي- ساڳ. رڌل ڀاڃي.

● بهادون: ذ [هہ] بَدو- هندڪي سال جي ڇهين مهيني جو نالو.

● بهار ج بهاریں: ث [ف] بهار جي مُند (جا هندوستان جي ميدانن ۾ فيبروريءَ جو اڌ ۽ اپريل جو سڄو مهينو ٿئي، وري سپٽمبر ۽ آڪٽوبر مهينن ۾ ٿئي- جبلن ۾ اپريل کان سپٽمبر تائين بسنت جي موسم ٿئي). گلن جي موسم. تماشو- مزو. ونڊر. سير. تفريح. رونق. فرحت. شباب- جواني.

▬ بهار آنا: بهار جي مند اچڻ. گُلَ ڦُٽڻ. مزو اچڻ. رونق ٿيڻ.

▬ بَهار پر آنا: جوانيءَ ۾ اچڻ. رونق وٺڻ.

▬ بَهار لُوٹنا: مزا ماڻڻ. عيش ڪرڻ.

▬ بَهاری: صفت. بهار جي- بهار واري. (ث)

بهار جي هوا.

● بهاری : صفت [هہ] ڳرو- باري- وزني. دير هضم (کاڌو). ڏکيو- مشکل. منحوس. قيمتي. آداس (دل). جهڪو (آواز).

- بهاری آواز : ث. ٿلهو ۽ ڳرو آواز- ويٺل آواز.

- بهاری بهرکم : صفت. ٿلهو متارو. ڳري جسم وارو. سنجيدو. معزز. برد بار.

- بهاری پن : ذ. ڳراڻ- ڳورائي.

- بهاری پيٹ : ذ. آڦري- بد هضمي.

- بهاری پہر : صفت. ڳرڙ ڪرڙي- پيٽ سان- دو پيستي.

- بهاری منزل : ث. دور دراز سفر- آٿانگي مسافري.

- بهاری هونا : ڳرو هجڻ. مهانگو هجڻ. ڏاڍو هجڻ. منحوس هجڻ.

● بُہارنا : متعدی [هہ] بُهارڻ- ميڙڻ.

● بهاڑ : ذ [هہ] وڏو چلهو (چڻا يا ڦلا پچڻ لاءِ)- ڪُورو- بٺي- تنور.

- بهاڑ جهونکنا : چلهہ ۾ باڻ وجهڻ. خراب حالت ۾ زندگي بسر ڪرڻ. وقت ضايع ڪرڻ.

- بهاڑ ميں جهونکنا، ڈالنا : برنديءَ باهہ ۾ وجهڻ. ضايع ڪرڻ. مصيبت ۾ وجهڻ.

● بهاڑا : ذ[هہ] پڙوت جي ڪمائي. ڀاڙو. مسواڙ.

- بهاڑے کا ٹٹو : ذ. ڀاڙي جو ٽٽون. ڪنهن نشيدار شيءِ جو علتي. آهو ماڻهو جنهن کي پئسا ڏيئي هرڪو ڪم ڪرائي سگهجي.

● بهاگ : ذ [هہ] ڀاڳ- نصيب.

- بهاگ پهوٹنا : نصيب ڦٽڻ- ڀاڳ ڦٽڻ.

- بهاگ جاگنا، کهلنا : ڀاڳ جاڳڻ- نصيب ڪلڻ.

- بهاگ لگنا : ڀاڳ لڳڻ. نصيب ڪلڻ- وارو ورڻ.

- بهاگوان : صفت. ڀاڳوارو- ستڀاڳو. دولتمند. نيڪ بخت.

● بهياگ : ذ [هہ] هڪ راڳ جو نالو.

● بهاگنا : لازم [هہ] ڀڄڻ- ڊوڙڻ. هارائڻ. پري ڀڄڻ.

- بهاگ آنا : ڀڄي اچڻ. ڊوڙي اچڻ.

- بهاگا بهاگ : ث. ڀڄ ڀڄان. تاهڙ. ڊوڙ ڊڪ.

- بهاگا هوا : صفت. ڀڳل- ڀڄي ويل- مفرور.

- بهاگا جانا : ڀڄي وڃڻ. جلدي وڃڻ- ڀڄندو وڃڻ.

- بهاگتا : صفت. ڊوڙندڙ- ڀڄندڙ.

- بهاگتا پهرنا : ڀڄندو وتڻ. رلندو رهڻ. دربدر هئڻ.

- بهاگ جانا : ڀڄي وڃڻ. هارائي ڀڄڻ. ڳئون مينهن وغيره جو کير ڏيڻ بند ڪرڻ.

- بهاگڑ : ث. ڀاڄ- ڀاڄڙ. تاهہ.

- بهاگڑ پڑنا، مچنا : ڀاڄ پوڻ- تاکوڙو پوڻ. سر سان لڳڻ.

- بهاگ کهڑا هونا : آڏي ڀڄڻ- ڀڄي وڃڻ.

- بهاگم بهاگ : تابع فعل. ڀڄ ڀڄان ۾. ڊوڙ ڊوڙان ۾.

- بهاگ نکلنا : ڀڄي نڪرڻ. ڀڄي جند ڇڏائڻ.

● بهال : ث [هہ] ڀالي جو ڦر- تير جي نوڪ- آني.

● بهالا يا بهالے : ذ [هہ] ڀالو- نيزو.

● بهالنا : متعدی [هہ] ڏسڻ- ڳولڻ (اردو ۾ فقط "ديکهنا" سان گڏ استعمال ٿئي).

● بهالو : ذ [هہ] رڇ (جانور).

- بهالو کولا : ذ. چراخ- ڳورپٽ (جانور)

● بهانا : لازم [هہ] پسند اچڻ- وڻڻ- سٺو لڳڻ. ڀانئڻ- پيار ڪرڻ. ڀانءِ پوڻ.

● بهانپنا : متعدی [هہ] جاچڻ- تاڙڻ- ڏسڻ.

ڏسي وٺڻ . محسوس ڪرڻ .

— بهانپ لينا: تاڙي وٺڻ- جاچي وٺڻ- ڏسي وٺڻ.

● بهانت؟ : ث. [هہ] قِسم- نمونو- طرح - جِنس.

— بهانت بهانت کا : تابع فعل . طرحين طرحين- قسمين قسمين .

● بهانٽ؟ : ذ [هہ] هڪ قسم جو ٻوٽو (جو دوائن ۾ ڪم اچي).

● بهانجا ج بهانجے : ذ [هہ] ڀاڻيجو. (ث) بهانجي ج بهانجيان .

● بهانڊ؟ : ذ [هہ] ڀهروپيو- نقال . مسخرو. ڀٽ - ڀنڊ.

● بهانڊا ج بهانڊے: ذ [هہ] ٺڪر جو ٿانءُ (گهڙو، ڪُنو وغيره).

— بهانڊا پهوٽنا : ڀانڊو ڦاٽڻ- ڀيد کلڻ- راز کلڻ.

— بهانڊا پهوڙنا: ڀانڊو ڦاڙڻ- راز کولڻ- ڀيد ظاهر ڪرڻ .

● بهان متي: ذ [هہ] بازيگر- مداري- هٿ نات ڪندڙ .

● بهانينا : متعدى [هہ] وَٽڻ - ڀَڃڻ (رسو، نوڙي وغيره) . ٽُڪر ڪرڻ. موڙڻ (ڪاغذ).

● بهانور ، بهانورى : ث[هہ] ڦيرو- گهمرو. شادي (جو تہ هندو شاديءَ ۾ باهہ کي ڦرندا آهن).

● بهاوج ج بهاوجين : ث [هہ] ڀاڄائي .

● بهاؤ : ذ [هہ] جوش - جذبو. محبت - آمنگ. عشق . دوستي. مرضي- پسند. خيال - موج . اشاري سان دل جي حالت ظاهر ڪرڻ جي حالت. ناز نخرو. حالت- ڪيفيت . سمجهہ - عقل. سڀاءُ - عادت. طريقو- ڍنگ . قيمت - مُلهہ .

— بهاؤ آترنا : قيمت لهڻ - اگهہ گهٽجڻ .

— بهاؤ بتانا : اگهہ ٻڌائڻ. ناچ گائي ۾ هٿن يا ٻين عضون سان اشارا ڪرڻ .

— بهاؤ بننا : قيمت طئي ٿيڻ .

— بهاؤ تاؤ : ذ. نرخ - قيمت .

— بهاؤ تيز هونا : اگهہ چڙهڻ . مهانگائي ٿيڻ.

— بهاؤ چڑهنا : اگهہ چڙهڻ - قيمت وڌڻ .

— بهاؤ کرنا : اگهہ ڪرڻ- قيمت مقرر ڪرڻ - مُلهہ ڪرڻ .

— بهاؤ گرنا : اگهہ ڪِرڻ- قيمت گهٽ ٿيڻ.

● بهائى ج بهائيان :ث [هہ] آهو خواب جنهن ڪان ٻار ننڊ ۾ ڪنهن مهل روئي تہ ڪنهن مهل کلي- ورهائي .

● بهائى ج بهائي : ذ [هہ] ڀاءُ. ويجهو مائٽ (جهڙوڪ سوٽ، ساماٽ وغيره). دوست- يار.

— بهائى بند : ذ. عزيز- مائٽ. دوست- ساٿي . ذات ڀائي- هم قوم .

— بهائى بندى : ث. ڀائيچاري- برادري- رشتيداري- عزازت .

— بهائى چارا : ذ. ڀائيچاري- عزازت- برادري- ڀائيبندي . دوستي. ڀائيواري .

● بهائين : صفت [هہ] خوفناڪ- ڀوائتو.

— بهائين بهائين کرنا : ڀؤ ڀانگ هڻڻ . ڊپ يا خوف معلوم ٿيڻ .

● بهبارا ج بهبارے: ذ [هہ] هٻڪارو. خوشبوءِ يا بدبوءِ جو هٻڪارو. ٻاڦ- دم .

● بهبڑ؟ : ذ [هہ] هجوم- ڀيڙ - ماڻهن جو ميڙ . چار- ڪپري (ڪوسي).

● بهبکا ج بهبکے : ذ [هہ] قرنقل. پاڻي وغيره پيئڻ جو هڪ ٿانءُ (جو گلاس ڪان وڏو ٿئي) .

● بهبکنا: لازم [هہ] گجڻ (شينهن وانگر). زور سان نڪرڻ (پاڻي)- گڙ گاٽ ڪرڻ. ٽهڪڻ . ٻڙڪڻ- ڇپي نڪرڻ. لهسجڻ. ڪاوڙجڻ. آٻرڻ .

— بهبک : ث. ٻڙڪو (باهہ جو). ٽهڪو

(ڀاڪ جو). لهس (ٻاهر جي). نل يا ڦوهاري
سان زور سان پاڻي نڪرڻ جي حالت . بدبوءِ جو
اوٿارو. ڀاڪ - آب.
— بھبک اٹھنا : ڀڙڪو ڏيڻ. ڀڙڪڻ - جهڙي
ڪيڻ. بدبوءِ وغيره جو هڳاءُ ٿيڻ. ڪاوڙجي اٿڻ.
● بھبکی ۓ بھبکیاں : ث [هر] ڌمڪي -
تڙي - ڇڙٻ . دَپُ.
— بھبکی میں آنا : دهمان ۾ اچڻ . ڏجي وڃڻ -
هيسجي وڃڻ .
— بھبکیاں دینا: ڀڀڪيون ڏيڻ - ڌمڪيون ڏيڻ.
● بھبوت : ث[هر] ڀڀوت - رَکَ (جا ساڌو
فقير بدن کي ملينداآهن).
— بھبوت رمانا : ڀڀوت مَلڻ . فقير ٿيڻ - جوڳي
ٿيڻ .
● بھبوکا : ذ [هر] شعلو - جهڙي . (صفت) ٽانڊي
وانگر ٻاڙهو - لال . گورو - سهڻو - حسين .
پرندڙ . گرم.
— بھبوکے اٹھنا : ڪاوڙ کان بدن ۾ باهه لڳي
وڃڻ . ڇيپون نڪرڻ . سخت ڪاوڙجڻ .
● بھیبھاس؟: ذ [هر] هڪ راڳ جو نالو.
● بھبکنا : لازم [هر] ڏسو " بھبکنا".
● بھت؟ : ذ [هر] " بھات" جو مخفف. ڀَت.
— بھت کلھیا : ث. ٺڪر جو ڪُنڙو (ڇوڪرين
جي راند رهڻ جو). آهو ڪاڏو جو ڇوڪريون
راند ڪرڻ ۾ رڌين .
● بہت؟ : صفت [هر] گهڻو - زياده - وڌيڪ .
ڪيترائي. تمام گهڻو. اڻ ڳاڻيو.
— بہتات : ث. گهڻائي - جهجهائي - افراط.
— بہت اچھا : صفت . تمام چڱو - تمام سٺو.
چڱو .
— بہت اڑنا : ٻٽاڪ هڻڻ. لباڙ هڻڻ. هوشياري
ڏيکارڻ .
— بہت خوب : تابع فعل . تمام سٺو.
— بہت کچھ : صفت . گهڻوئي - ڪيترائي .
گهڻو ڪجهه .
— بہت کچھ کہنا : ڪيترائي چوڻ . گهڻوئي
سمجهائڻ . تمام گهڻو چوڻ.
— بہتیرا : صفت . گهڻو - ڪيترائي. زياده -
اڪثر ڪري - گهڻو ڪري.
● بھتّا ۓ بھتّے : ذ [هر] ڀتو - سفر خرچ.
هارين کي ٻنا و ياج ڏنل رقم . هرن هلائڻ
واري کي اجوري ۾ ڏنل جنس . ڏنُوٹي.
اوٻاريل چانور.
● بہتّر؟ : عدد [هر] ٻاهتر (٧٢).
— بہتّر کھیلنا : پيا ٻه ڪيترائي ڪم ڪرڻ .
● بھتنا ۓ بھتنے : ذ [هر] " بھوت " جو
تصغير. جنڙو. بدشڪل ماڻهو. ميتيءَ ۾
ڀيوت ٻار. (ث) بھتنی ۓ بھتنیاں .
— بھتنے کی چڈی : ث. ٻارن جي هڪ راند.
● بھتّی ۓ بھتّیاں : ث [هر] فوتيءَ جي
عزيزن جي سُوڪ وقت ڪيل ماني - ڪَڙي
ڪني - ويهلو.
— بھتّی کھلانا : ڀيٽڻ. قسم ڪٽائڻ.
● بھتیجا ۓ بھتیجے : ذ [هر] ڀاءُ جو پٽ -
ڀائٽيو. (ث) بھتیجی ۓ بھتیجیاں .
● بھٹ؟ : ذ [هر] "بھاٹ" جو مخفف .
ڀٽ .
— بھٹئی : ث . ڀٽ جو پيشو - ڀٽپڻي . ڀٽ
جهڙي تعريف يا خوشامد . ساراهه - واکاڻ .
— بھٹئی کرنا: خوشامد ڪرڻ - چاپلوسي ڪرڻ.
● بھٹ؟ : ذ [هر] چُلهه . ڪُورو - بَٺِي . ٻٺو.
غار - چُر (جنهن ۾ جانور رهن) . ٻيرُ (ناتگ

وغيره جو).

▬ بهٹ پڑنا: تباهه ٿيڻ. برباد ٿيڻ گاريون وڃڻ.

● بهٹّا ۽ بهٹّے : ذ [هہ] ٻٹو. ڪورو (سرن يا چڻن جو). ڪيري. رڪ.

● بهٹّا ۽ بهٹّے : ذ [هہ] سنگ (جوئر، مڪائيءَ جو).

▬ بهٹّا سا اڑانا: سنگ وانگر وڍي ڇڏڻ. هڪ ئي ڌڪ سان فيصلو ڪرڻ.

● بهٹ تيتر: ذ [هہ] تتر جو هڪ قسم. پٽ تيتر.

● بهٹکنا: لازم [هہ] ڀٽڪڻ. رلڻ. دربدر ٿيڻ. پلجڻ. گمراه ٿيڻ. گولاءِ هڻڻ. اوسيڙو ڪرڻ.

▬ بهٹک: ث. ڀٽڪڻ جي حالت. رولڙو. گمراهي. ڪٺيل لوهه جو چورو.

▬ بهٹکانا: متعدی. ڀٽڪائڻ. رلائڻ. دربدر ڪرڻ. دوکو ڏيڻ. ورغلائڻ. گمراهه ڪرڻ. ڊيچارڻ.

▬ بهٹکاؤ: ذ. وسوسو. گمراهي. ڀڏتر.

▬ بهٹکتا پهرنا: ڀٽڪندو وتڻ. رلندو ڦرڻ. دربدر ٿيڻ.

● بهٹنا: لازم [هہ] ڪٽجڻ. زنگ چڙهڻ. ميرو ٿيڻ. چوپجڻ.

● بهٹوا: ذ [هہ] ڊاسڙو زمين (جا صرف سرءَ جي موسم ۾ پوکجي).

● بهٹواس: ذ [هہ] اناج جو هڪ قسم.

● بهٹی ۽ بهٹیاں: ث [هہ] ڪُورو (لوهارن، ڌوٻين، سونارن، نانواين وغيره جي ڪم جو). ٻٺي (شراب جي). آوي. نهائين. ڪُنڀ (ڌوٻين جو).

▬ بهٹی چڑهانا: ٻٺي چاڙهڻ. ڪُنڀ چاڙهڻ.

▬ بهٹی دار: ذ. شراب چڪائيندڙ. ڪلال.

● بهٹیارا ۽ بهٹیارے: ذ [هہ] اهو ماڻهو جو سَراءِ ۾ ڪمرا سواري تي ڏئي ۽ مسافرن جي خدمت ڪري. نانوائي. هڪ قوم جو نالو (جا رڌڻ پچائڻ جو ڪم ڪري). (ث) بهٹیارن، بهٹیاری.

▬ بهٹیارپن: ذ. نانوائڪو ڪم. ڪميڻپ. بيهودگي.

▬ بهٹیار خانہ ۽ بهٹیار خانے: ذ. سَراءِ. مسافرخانو. نانوائي جو گهر. اهو گهر جتي هر شخص بنا هٻڪ جي وڃي سگهي. گوڙ گهمسان وارو هنڌ. خچرخانو. واهيات ماڻهن جي بيٺڪ.

● بهٹیارن، بهٹیاری: ث [هہ] پکيءَ جو هڪ قسم.

● بهجالی ۽ بهجالیاں: ث [هہ] هڪ قسم جي ڏنگي ڪاتي.

● بهجاوٹ: ذ [هہ] ٿُلهو تختو (جو ڇت جڙڻ ۾ ڪم اچي).

● بهجن: ذ [سن] ڀڄن. گيت. تعريف. واکاڻ.

▬ بهجن بهاؤ: ذ. خدمت چاڪري. ڀڄن پاٺ.

▬ بهجن گانا: ڀڄن ڳائڻ. خوشي ڪرڻ. تعريف ڪرڻ.

● بهجنگ، بهجنگا: ذ [هہ] پکيءَ جو هڪ قسم (ڪوئل جهڙو ٿئي). ڪارو نانگ. (صفت) تمام ڪارو.

▬ بهجنگے اڑانا: ڏاڍيءَ مصيبت ۾ هجڻ. مُفلس هجڻ. غريب هجڻ. ڪنگال ٿيڻ. افواهه اڏارڻ.

● بهجوانا: متعدی المتعدی [هہ] ٻئي جي هٿان موڪلي ڏيڻ.

● بهجیا: ث [هہ] رذل ساڳ. رذل ڀاڄي. ڀڳل چانور يا ڪڻڪ.

● بهچ: صفت [هہ] بداخلاق. بدتميز. جاهل.

گنوار. تمام ڏلهو. تمام ڪارو. اڻ پڙهيل .
بيوقوف .

● بهچڪ : صفت [هہ] ڏنل. حيران- وائڙو- موڳو. هڪو ٻڪو.

▬ بهچڪ ره جانا : حيران رهجي وڃڻ. وائڙو ٿي وڃڻ . هڪ ٻڪو ٿيڻ . دنگ رهجي وڃڻ .

● بهچنا : لازم [هہ] پيچڻ- دٻجڻ- پيچڻ. ڪوڙجڻ (ماس ، بدن) . چيڀجڻ .

● بهدا ۽ بهدے : صفت [هہ] بدصورت - بدشڪل . بيڊولو- تمام ڏلهو. بيڍنگو. بيوقوف. مست . چٽ - جاهل .

● بهداڪ ، بهداڪا : ذ [هہ] نرم شيءِ تي ڪرڻ جو آواز. وڏو آواز- ڌڙام .

▬ بهداڪا دينا : ڦهڪوڪرائڻ- ڌڪاءُ ڪرائڻ.

● بهيدانا : متعدي [هہ] لُوٽڻ- لوٽ ڏيڻ.

● بهدر بهدر ڪرنا: متعدي[اردو]آهستگيءَ سان ڊوڙڻ (جيئن پيرن سان ڌپ ڌپ جو آواز نڪري)- ڌپ ڌپ ڪرڻ .

● بهدوار : ث [هہ] ڪمند پوکڻ لاءِ ٺاهيل زمين ايندڙ فصل لاءِ اڳوات ڪيڙيل زمين .

● بهدئي : صفت [هہ] بڊي (مهيني) جي- باڊڻ . بڊي جو فصل .

● بهدِيان : صفت [هہ] بڊي جو (فصل ، انب وغيره) .

● بهرا ۽ بهرے : صفت [هہ] ٻوڙو- ڪنن وڏو. ٻي ڌيان . بيپرواهہ . (ث) بهري ۽ بهريان.

▬ بهرا پتهر : صفت . چٽ ٻوڙو.

● بهرّا ۽ بهرّے : ذ [هہ] فريب - دوکو - ڏنو . ترغيب . پڏاءُ. گهوگهات (ڦرندڙ شيءِ جو) . يڪدم آڏامڻ جو آواز. ڦپ- ڦوءُ.

▬ بهرّا دينا : ترغيب ڏيڻ - برغلائڻ . دوکو ڏيڻ- ٺڳڻ . سيني ڪبوترن کي گڏ آڏائڻ .

▬ بهرّے پر چڑهانا : دوکو ڏيڻ . ٺڳيءَ ۾ ڦاسائڻ . هُشيون ڏيڻ - آپارڻ .

● بهرّانا : متعدي [هہ] بيزار ٿيڻ - خفا ٿيڻ . ڪاوڙجڻ. گهبرائجڻ- ڏڄڻ. ويهي رهڻ (آواز). پکين جو آڏامڻ وقت ڦڙ ڦڙ ڪرڻ .

● بهربهرانا : لازم [هہ] سڄڻ - آماسجڻ . ڳاڙهو ٿيڻ (منهن)- ٺامڻي هڻڻ. سوڄ ڪان ٻکڻ (چمڙي) .

▬ بهربهراهٽ ، بهربهري: ث. سوڄ- ٿوڻ. خوشيءَ يا لڄ سبب منهن ڳاڙهو ٿيڻ جي حالت.

● بهربهرانا : لازم [هہ] ڀُرڻ - ڀُري پوڻ . ڦِسي پوڻ . دل سُرڪڻ .

▬ بهر بهرا ۽ بهر بهرے : صفت . پورو- ڀُرڻو. ٺاڪُئون . ڀڳل - سوڪ .

▬ بهر بهراجانا : عاشق ٿيڻ . دل مائل ٿيڻ . خواهش ڪرڻ .

▬ بهربهري : ث . آمنگ - خواهش- جوش.

● بهرت : ذ [هہ] ڀرتو- ڀرتي جي شيءِ . سامان - اسباب . بار- بوجهو.

▬ بهرت بهرنا : سوداگري جو مال هڪ هنڌان ڪڍي ٻئي هنڌ وڃڻ - ڏيساور وڃڻ .

▬ بهرتيا : ذ . مال لڏيندڙ- سوداگر.

● بهرت ، بهرت : ذ [هہ] ڌاتوءَ جو هڪ قسم (جو شيهي ، ٽامي يا جست سان ٺاهيو وڃي) - ڪنجهو - ڪٽ .

▬ بهرتيا : ذ . "بهرت" جي ڌاتوءَ مان ٿانءُ ٺاهيندڙ- ٺاٺارو. پرت جو ٿانءُ.

● بهرتا : ذ [هہ] ڀرتو- بوڙتو.

▬ بهرتا بنانا ، ڪرديا : ڀرتو بنائڻ . ڏاڍي مار ڏيڻ - جهڳور ڏيڻ .

● بهَرُڙي : ذ [هہ] ڳاهڻ بعد سنگن ۾ رهجي ويل اناج .

● بهَرُساري، بهَرُسائين: ث [هہ] بَٺي . تنور.

● بهَرُ کَس : ذ [هہ] ذرو- ذَڪرو. چِٽُو. ڪَلمُون. چُورو.

▬ بهَرُڪَس نِڪالنا : ڏادي مار ڏيڻ . جهڳور ڏيڻ - چِٽي چِڏڻ .

● بهَرَم : ذ [هہ] ناموس - عزت - آبرو. پروسو- ساک- اعتبار. دوکو- چالبازي. ڳُجهہ - راز.

▬ بهرم کهُلنا : اعتبار وڃڻ - ساک نہ رهڻ . راز فاش ٿيڻ - ڳجهہ ظاهر ٿيڻ .

● بهِرمانا : متعدی [هہ] گمراه ڪرڻ. ڀُلائڻ- برغلائڻ . ڀَنيلائڻ . لاڇائڻ .

● بهَرنا : لازم [هہ] ڀَرڻ - ڀُر ڪرڻ. لٽوڙڻ (ڪپڙو وغيره). گولي وجهڻ (بندوق ۾). لَڏڻ (بار). پيٽ سان ٿيڻ (گهوڙيءَ يا ڪتي). ويڙهڻ (ڍيري) . پَٽوڪائڻ .

▬ بهَر : صفت. پورو- مڪمل - ڪُل . ڀريل- ڀُر- تار. مقدار يا انداز ظاهر ڪرڻ جو لفظ. تائين .

▬ بهَر آنا : ڀرجي اچڻ (لُڙڪ، دل). ڀرجڻ (زخم، ڦٽ).

▬ بهَرا ۽ بهَرے: صفت . ڀريل- ڀُر- لبريز. ڪُل- پورو. وسندڙ- آباد (علائقو). متارو (بدن).

▬ بهَرا بَهتولا، بهَتولا : صفت . ڀَريو ڀُڪليو. سُکيو آسودو. مڇي مانيءَ وارو. ٻارن ٻچن وارو.

▬ بهَرا بَيٺهنا: ڀَريو ويٺو هجڻ. ڏاڍيءَ ڪاوڙ ۾ هجڻ. رنٺهارکو هجڻ. وڙهڻ لاءِ تيار ويٺو هجڻ.

▬ بهَرا ڀُرا : صفت. آباد- وسندڙ (علائقو). ٻچڙيوال- عيالي. ڀَريو ڀُڪليو.خوشحال- آسودو.

▬ بهَرا گهَر : ذ . ڀَريو ڀُڪليو گهر. (مجازاً) سکٺو گهر.

▬ بهَرانا : متعدی. ڀَرائڻ . ميڙائڻ (گهوڙي). چوگو ڏيڻ - چُڳائڻ (پکين کي).

▬ بهَرا هونا : ڀَريل هئڻ. رنجيده هجڻ. ڏکارو هئڻ .

▬ بهَراؤ: ذ . ڪنهن خال کي ڀرڻ جي شيءِ- ڀَراءُ .

▬ بهَرائی : ث . ڀرائي . ڀرتي ، واڍارو. پائيءَ جي پيچ .

▬ بهَر پانا : ڦل ملڻ - نتيجو ڀوڳڻ. ڪئي جي سزا لوڙڻ .

▬ بهَرپُور: صفت . ڀَر پور- ڀريل - چِڪار.

▬ بهَر پيٹ : تابع فعل. پيٽ ڀري - دل کولي- چڱيءَ طرح .

▬ بهَرتی : ث. ڀراءُ (ڪچرو، ڀنجهو، وغيره). جهاز يا گاڏيءَ ۾ ڀرڻ جو سامان. مُلازمت (ملٽري، پوليس) ۾ مقرري.

▬ بهَرتی کا مال : ذ . سوداگريءَ جو مال . گهٽ قيمت وارو مال.

▬ بهَرتی کَرنا: ڀرتي ڪرڻ . نوڪريءَ ۾ رکڻ.

▬ بهَر جانا : ڀرجي وڃڻ - ڀُر ٿيڻ . لٽڙجي وڃڻ ڪٽي ٿيڻ (دل). ٻندجي پوڻ (عضوا).

▬ بهَر دينا : ڀري چِڏڻ - ڀري ڏيڻ . پورو ڪرڻ (نقصان). ادا ڪرڻ (قرض). لٽوڙڻ. مالا مال ڪرڻ .

▬ بهَر لانا : اکين ۾ ڳوڙها آڻڻ .

▬ بهَرسار : ث. ڪثرت- گهڻائي . ڦهڪو.

▬ بهَر مُٹهی : تابع فعل. مُٺ ڀَري . ڀُڪ کن . علي الحساب- ڳاٽيٽي ڪان سواءِ .

▬ بهَرنا ۽ بهَرنے : ذ . ڀرڻ جو ڪم . قرض.

چيچڙ ي ۾ آهو ٿان؟ ڇ جنهن ۾ ڪمند جو رس پوي.

- بهرنا بهرنا: قرض ڀري ڏيڻ (ٻئي جي پاران). رشوت ڏيڻ. آئيءَ وبل ڪم اچڻ.

- بهروتي ڇ بهروتيان: ث. پوري رسيد. اقرار نامو.

- بهري تهالي ميں لات مارنا: تهيل تڪيل روزگار ڇڏڻ.

- بهري جواني: ث. ڀرپور جواني - جوانيءَ جو وقت.

- بهري گود خالي هونا: اولاد مري وڃڻ.

- بهرے کو بهرنا: ڀريئي کي ڀرڻ - ڏاول کي ڏي ڏيڻ (ناٽو). اهڙي ماڻهوءَ کي فائدو ڏيڻ جنهن کي ضرورت نه هجي.

● بهرنا: لازم [هہ] واپس اچڻ - موٽڻ - ڦري اچڻ.

● بهروپ: ذ [هہ] ٻهروپ - چمڙا پوش. مڪر.

- بهروپ بهرنا: ويس بدلائڻ - ٻهروپ ڪرڻ. تماشو ڪرڻ.

- بهروپيا ڇ بهروپئے: ذ. ٻهروپي. نقال. مڪار.

● بهروٹا بهروٹها ڇ بهروٹے: ذ [هہ] ڀرونو. ڀري (ڪاٺين جي) - لڏ. گڏو (گاهه جو).

● بهروسا ڇ بهروسے: ذ [هہ] ڀروسو.

● بهرول: ذ [هہ] ڀلي پوک. اهو فصل جنهن ۾ ڦر گهٽو اچي.

● بهري: ث [هہ] گاهه جو هڪ قسم (جو چيتين تي وجهڻ جي ڪم اچي).

● بهري ڇ بهريان: ث [هہ] هڪ قسم جو شڪاري پکي - بحري.

● بهيري ڇ بهيريان: ث [هہ] هڪ جيترو حصو - پتي. چندو - قسط.

- بهيري باندهنا: چندو مقرر ڪرڻ. وارو مقرر ڪرڻ.

● بهريا ڇ بهريائيں: ث [هہ] ننڍڙن (پٽ جي زال). پاليل ڇوڪر جي زال.

● بهڙ: ذ [هہ] وڏي ٻيڙي. پرندڙ ڪاٺي جي ٽڙڪڻ جو آواز. بندوق جو آواز. ڪنهن شيءِ جي چيرجڻ يا ٽڙڪڻ جو آواز.

- بهڙا بهڙ: ث. ڪن ٻہ ٻن شين جي ٽڪرجڻ جو آواز. ٺيڪ جو آواز.

● بهڑ ڇ بهڑیں: ث [هہ] ڪکڙ.

- بهڑ کا چهتا: ذ. ڪکر جو مانارو. (صفت) ڦڏئي - جنجالي.

- بهڑ کے چهتے میں هاته ڈالنا: ڪکر ۾ هٿ وجهڻ. ڪکر ۾ ڪڙو هڻڻ. شرارت ڪرڻ.

● بهڑاس: ث [هہ] دل جو بخار - اندر جي باهہ - ساڙ - ڪاوڙ. ڪينو - بغض - حسد.

- بهڑاس نکالنا: دل جو بخار ڪيڻ - ساڙ ڪيڻ - ڪاوڙ ڇنڊڻ.

● بهڑ بهڑاٹ: ث [هہ] باهہ جي ڀڙ ڀڙ. مٿانهون ۾ ڊگهو آواز. گڙ گڙاٽ - گوڙ (توف طوفان وغيره جي).

● بهڑ بهڑیا ڇ بهڑ بهڑئے: صفت [هہ] آتاولو ڳالهائيندڙ - بنا سوچ ويچار جي ڳالهائيندڙ - ٻڙ ٻڙيو. هلڪو (اندر جو). جيڪي اچي سو چٽي ڏيندڙ. سادو سودو - ڀالو ڀولو. صاف دل. بکواسي.

● بهڑ بهونجا ڇ بهڑ بهونجے: ذ [هہ] ڦلا يا ڀُگڙا ڀُڃيندڙ - ڀوڳڙي. هندن ۾ هڪ گهٽ ذات. (صفت) بدشڪل. گدلو.

● بهڑ تینگا ڇ بهڑ تینگے: ذ [هہ] گوڙ -

شور- هُل. ڌام ڌوم.

● بهڙُري ڄ بهڙُريان: ث [هہ] آهو آنُ جو ڳاهڻ ڪان پوءِ سنگن ۾ رهجي وڃي.

● بهڙَريا ڄ بهڙَرئي: ذ [هہ] مَداري. ججاد- پنَڊُبُ.

● بهڙسائيں: ذ [هہ] چُلهو- بٺي- ڪُورو.

● بهڙَڪنا: متعدي [هہ] ٻرڻ- ڪنو ڪاڻ. هَٻڪڻ. ٺهڻ- چرڪڻ. ڦوڪڻ. ڏڙڪڻ. ٻرڻ- ڀڄڙڻ- ڀڙڪڻ (باهہ). ڪاوڙجڻ- سخت ناراض ٿيڻ. چيرجڻ- ڏيڙڪڻ. ٿيڙڪڻ.

— بهڙَڪ: ث. ڀڙڪو- جهپي. شعاع- چمڪو. رونق. آڃَ. هَٻَڪ- گهبراهٽ. گرمي. چيڙ.

— بهڙَڪ اُٿهنا: ڀڙڪي پوڻ- ڀڙڪو ڪاني ٻرڻ. ٻري پوڻ. جوش ۾ اچڻ.

— بهڙڪانا: متعدي. ڀڙڪائڻ- باهہ کي تيز ڪرڻ. ٻرغلائڻ. آپارڻ- هشي ڏيڻ. ڪاوڙائڻ. ڊيڄارڻ- چرڪائڻ.

— بهڙڪ جانا: ڊڄي وڃڻ- چرڪ پرڻ. ڌاهہ ڪاڻ. ڪاوڙجڻ.

— بهڙَڪدار: صفت. ڀڙڪي وارو- ٻهڪي وارو. چمڪندڙ.

— بهڙُڪيلا: صفت. ڀڙڪي وارو- چمڪندڙ. رونقدار.

بهڙَمبا ڄ بهڙَمبي: ذ [هہ] رَماڪُ- دَمرُ- ڏنو.

— بهڙمبي دينا: دوکا ڏيڻ- ڏنا ڏيڻ.

● بهڙُنا: لازم [هہ] ويجهو ٿيڻ. گڏجڻ. سيڙڻ- ميلڻ. وڙهڻ- گهڙجڻ. ٽڪرجڻ.

— بهڙا: صفت. مليل- گڏيل. ڀيڙيل. ڀيڪڙيل- ورايل (در). گهڙيل.

— بهڙجانا: گهڙجي وڃڻ. ميلي وڃڻ.

— بهڙانا: متعدي. ويڙهائڻ- مقابلو ڪرائڻ. گهڙائڻ. ٽڪرائڻ. ڀيڪڙائڻ- بند ڪرائڻ (در). پائيوار ڪرڻ.

● بهڙَنگ: صفت [هہ] ڏسو "بهڙُبهڙيا".

● بهڙُوا ڄ بهڙُوي: ذ [هہ] ڀڙوو- ڪُٽڻ- دلال. بد چال- بيغيرت.

— بهڙُواپن: ذ. ڀڙوت- ڀاڙپائي.

— بهڙُوائي: ث. ڀڙوت جي ڪمائي.

● بهڙُوت: ث [هہ] واپاري وياج- وٽو.

● بهَس: ث [هہ] رَک- ڀڀُوت.

● بهُس: ذ [هہ] آناج جون ڪلون- بُوسو. بُهہ.

— بهُس آڙانا: ڏاڍي مار ڪيڻ. تباهہ ڪرڻ- بَرباد ڪرڻ.

— بهُس بهرانا: بُهہ ڀرائڻ. سخت سزا ڏيڻ.

— بهُس ميلانا: خراب ڪري ڇڏڻ.

● بهسَنل: صفت [هہ] ميرو- گندو- گدلو.

● بهسَڙ، بهسَڙا: صفت [هہ] ڏُلهو. بيدولو. مجهول. (ث) بهسَڙي.

● بهُسڪارنا: متعدي [هہ] ڦُوڪون هڻڻ. شوڪارا پرڻ.

● بهسَڪتو: ث [هہ] گهٽو ڪائيندڙ عورت- ڀيٽير عورت. بيوفا عورت.

● بهسَم: ذ [هہ] رک- خاڪ- ڀڀوت.

— بهسَم رَمانا: رک ملڻ- خاڪ ملڻ.

— بهسَم هونا: سڙي خاڪ ٿيڻ. هضم ٿي وڃڻ.

● بهسَنڊ: صفت [هہ] ڏُلهو- بد صورت.

● بهسَورا ڄ بهسَورے: ذ [هہ] بُهہ رکڻ جي جاءِ. (ث) بهسَوري.

● بهڪ: ث [هہ] بارود ڦاٽڻ جو آواز "ڌڙام". گيهہ يا تيل کي يڪدم باهہ وٺڻ جو آواز- ڀڙڪو. تماڪ جو چورو.

- بهَکْ بهَکْ : ث. انجڻ مان دونهين نڪرڻ جو آواز- ڦَـڦ ڦَـڦ . باهه جي ڀَـڙ ڀَـڙ .
- بهَک سے اُڑجانا : بارود وغيره جو آواز ڪري ڦاٽڻ ۽ اُڏامي وڃڻ .

● بهِيکْ : ث [هه] "بهيک" جو مخفّف . ڀيک - خيرات .
- بهِيکاری ج بهِيکاری: ذ. فقير- پينو. سُوالي. (ث) بهِيکارن .
- بهِيک مَنْگا ج بهِيک مَنگے : ذ. فقير - پينو- سُوالي .

● بَہَکْنا : لازم [هه] گمراه ٿيڻ . ڀُلجڻ . وڦلڻ (نشي يا بخار ۾). تيرڪڻ. گُسڻ. باهرڻ. ڏڄڻ . ٽيڙڻ (پير) .
- بَہَکْ : ث. وِڦل . بڪبڪ . بي معنيٰ ڳالهيون . گمراهي .
- بَہکا بَہکا پهِرنا : رلندو گهمڻ. ڀٽڪندو وتڻ.
- بَہکاے جانا : برغلائي وٺي وڃڻ . ڀَنيلائڻ.
- بَہکانا: متعدی . گمراه ڪرڻ. ڀُلائڻ (رستو). ڀَچائڻ (پانهن). دوکو ڏيڻ . لائي چائي ڪرڻ. ڪَن ڀرڻ. ڀَنيلائڻ - برغلائڻ .
- بَہْکاوا ج بَہْکاوے : ذ . دوکو- فريب . ڏٺو. گمراهي .
- بَہکاوے میں آنا : دوکي ۾ اچڻ. ڀَنيلجي وڃڻ.
- بَہک جانا : دوکو کائڻ . ٿڙي وڃڻ (رستي کان) . ڀُلجي وڃڻ. وڦلي پوڻ (نشي ۾) .
- بَہک چَلنا: آڪڙجي هلڻ . هوڏ سان هلڻ .
- بَہکی بَہکی باتیں کرنا : بي معنيٰ ڳالهيون ڪرڻ. نشي ۾ وڦلڻ .

● بهَکْنا : لازم [هه] ڦَـڪڻ .ڳيڙڪائڻ . اڏنگي نموني کائڻ .

● بهُکْنا : لازم [هه] چُـپـَڻ - ڪُپڻ . پيوست ٿيڻ . چُـڀڻ .

● بهَکْوا ج بهَکْوے: صفت. بيوقوف- احمق- ڀُـوڪ . مسخرو. بيهودو. ڀڙوو. بڪبڪيو. (ث) بهَکْوی .

● بهَکْوانا : لازم [هه] بيوقوف بڻجڻ . مت مارجڻ . ڀُـوڪ بڻجڻ .

● بهَکوسنا : متعدی [هه] کائڻ - ڳيڙڪائڻ- هڙپ ڪرڻ.

● بهَکتّا ج بهَکتّے : ذ [هه] آهو ڀنيرو جو ويڙهه ۾ ڀڃي ويو هجي .

● بهُگتّا ج بهُگتّے : صفت [هه] سادو سودو- بوگهلو- بيوقوف . (ذ) چُورو- ڀُورو. مٺائيءَ جو هڪ قسم (جا ترن ۽ کنڊ کي ڪُٽي ٺاهيندا آهن) .

● بهَگانا : متعدی [هه] ڊوڙائڻ . ڀڄائڻ (پانهن)- اغوا ڪرڻ .

● بهَگَت : ذ [هه] ڀڳت . نيڪ - پارسا. جتو ستو. پرهيزگار- متقي . ڌرمي ناٽڪ . تماشو.
- بهَگت بنانا : خراب حالت ڪرڻ . ذليل ڪرڻ. ڀـيچ ڪيڻ. سانگ ڪرڻ.

● بهُگتنا : متعدی [هه] ڀوڳڻ- لوڙڻ . سهڻ- برداشت ڪرڻ. بدلو ڏيڻ . ختم ٿيڻ . نـباهڻ . ڪيتو لوڙڻ . چڪتو ٿيڻ (حساب ڪتاب).
- بهُگتا ڈالنا : ماري ڇڏڻ. فيصلو ڪري ڇڏڻ.
- بهُگتان : ذ . سزا - جزا - بدلو. وهنوار- لٽ پٽ .
- بهُگتانا : متعدی. لوڙائڻ . نبيائڻ . ختم ڪرڻ. ادا ڪرڻ. فيصلو ڪرڻ. تڪليف ڏيڻ . ماري ڇڏڻ. سزا ڏيڻ.
- بهُگت جانا : ڀوڳي وڃڻ. ادا ٿي وڃڻ (قرض وغيره) .

- بهگت لينا : ڀوڳي وڃڻ (سزا). برداشت ڪرڻ - سهي وڃڻ.
● بهگدڑ : ث [هہ] ڀاڄ - ڀاڄڙ - ڀڄ ڊوڙ.
- بهگدڑ پڑنا: ڀاڄ پوڻ- ڀاڄڙ پوڻ. ڌاهه پوڻ.
● بهگر : ذ [هہ] رڪڻي سڙي ويل ان" (جنهن مان ذپ اچي). ڏسو " بهگل".
● بهگل : ذ [هہ] فريب - چل - دغا. ڏيکاءُ - رياءُ. سانگ.
- بهگل نکالنا: ٻاهريون ڏيکاءُ ڪرڻ. هٺ ذات ڪرڻ. دغا ڪرڻ. رياڪاري ڪرڻ.
- بهگلی : صفت. نقلي- ڪوڙو- بناوٽي. دوکيباز- مڪار. رياڪار.
- بهگلی گہنا : ذ. نقلي زيور- جڙتو ڳهڻو.
● بهگندر : ذ [هہ] هڪ قسم جو ڳڙ (جو مقعد وٽ ٿئي).
● بهگتو : صفت [هہ] ڀڳل. ڀڄي ويل (مقابلي مان)- ڳيدي. بزدل - ڀڄڻو. ڀاڄوڪڙ.
● بهگوڑا ع بهگوڑے: صفت [ه] ڀڄي ويل. ڏسو " بهگتو".
● بهگونا : متعدی [ه] پسائڻ - پُسائڻ - آلو ڪرڻ.
● بہل، بہلی : ث [هہ] هڪ قسم جي بيل گاڏي (جا سواريءَ جي ڪم اچي).
● بهلا ع بهلے : صفت [هہ] سٺو- چڱو- ڀلو. چوکو. اچو. نيڪ. اعليٰ. شريف (ماڻهو). (ذ) ڀلائي - نيڪي - چڱائي.
- بهلا آدمی : ذ. ڀلو ماڻهو- نيڪ ماڻهو. معزز يا شريف ماڻهو.
- بهلا بُرا : صفت. چڱو مدو.
- بهلا بُرا کہنا : چڱو سٺو چوڻ - گهٽ وڌ ڳالهائڻ.
- بهلا چاهنا : ڀلو گهرڻ - چڱائي گهرڻ.
- بهلا چنگا: صفت. چڱو ڀلو- تندرست. ٺلهو متارو.
- بهلا کرنا : ڀلو ڪرڻ - چڱائي ڪرڻ. نيڪي ڪرڻ. مهرباني ڪرڻ.
- بهلا لگنا : ڀلو لڳڻ. سٺو لڳڻ. موزون لڳڻ - مناسب سمجهڻ.
- بهلا مانس : صفت . ڀلو ماڻس - شريف ماڻهو- نيڪ ماڻهو. (طنزاً) شرير- بدمعاش. بيوقوف - احمق.
- بهلا ماننا : چڱو سمجهڻ . احسان مڃڻ.
- بهلا هونا : ڀلو ٿيڻ . فائدو ٿيڻ . چڱائي ٿيڻ.
- بهلائی ع بهلائیاں : ث. ڀلائي- بهتري- چڱائي- خوبي. نيڪي- مهرباني. نفعو- فائدو.
- بهلائی کرنا : ڀلائي ڪرڻ. چڱائي ڪرڻ- نيڪي ڪرڻ. مهرباني ڪرڻ.
- بهلی : ث. ڀلي- چڱي- سٺي.
- بهلی بُری سُنانا : چڱي مٺي چوڻ - گهٽ وڌ ڳالهائڻ.
- بهلے دن : ذ. سکيا ڏينهن.
- بهلے کو کہنا : چڱائيءَ کي چوڻ. فائدي لاءِ چوڻ.
● بہلانا : متعدی [هہ] پرچائڻ - وسارڻ- دل تان لاهڻ. دوکو ڏيڻ- فريب ڏيڻ.
● بهلاواں : ذ [هہ] ڀيلائون (جو دوا ۾ استعمال ٿئي).
● بهل بهل : ث [ه] گڙ گڙ (پاڻيءَ جي).
● بهلبهلانا : متعدی [ه] پچڻ (واريءَ ۾). پچائڻ (ڪيريءَ ۾).
● بهلسنا : لازم [ه] لوساڄڻ. چراڄڻ - لهسجڻ. ساڙڻ. تڪليف ڏيڻ.

▬ بهلسا دينا : ساڙي ڇڏڻ. تڪليف ڏيڻ. اهنج رسائڻ.

▬ بهلساؤ : ذ. لُوساٽَ- لُوهَ. ڇراٽَ- ڇڀر.

● بهلڪ بهلڪ رونا : لازم [اردو] دل کولي روئڻ- ڏاڍو روئڻ.

● بهلکڑ : صفت [هہ] ڀلجي ويندڙ- ويسارو- وساري ڇڏيندڙ. بيپرواهہ- بيخبر- غافل.

● بهلنا : لازم [هہ] وندرڻ. ريجهڻ. تفريح ڪرڻ. مشغول ٿيڻ. پرچڻ (ٻار).

▬ بهلا دينا : پرچائي ڇڏڻ- ٻارن کي ريجهائي ڇڏڻ. ٽاري ڇڏڻ.

▬ بهلانا : متعدی. وندرائڻ. خوش ڪرڻ. پرچائڻ. تفريح ڪرڻ. راضي ڪرڻ- پرچائڻ. ڌيان ٻئي پاسي ڪرڻ. ٽارڻ. ڏٽارڻ. تسلي ڏيڻ.

▬ بهلاوا ۽ بهلاوے : ذ. وندر. وندر جو سامان. دلاسو- چٽ. مڪر- فريب.

▬ بهلاوے ميں آنا : فريب ۾ اچڻ- ڏوکي ۾ اچڻ.

● بهلونجی ۽ بهلونجياں : ث [هہ] ٻپيلائين جو ٻج.

● بهلی ۽ بهلياں : ث [هہ] سواريءَ جي بيل گاڏي.

● بهمباقا، بهمباکا، بهمبک : ذ [هہ] وڏو سوراخ- ڀانيارڙ- ٻير گهل.

● بهميا ۽ بهميے : ذ [هہ] ٻوڙهو نانگ.

● بهن ۽ بهنيں : ث [هہ] ڀيڻ- آدي.

▬ بهنا : ث. ڀيڻ! (زالون هڪ ٻئي کي سڏڻ وقت هي لفظ ڪم آڻينديون آهن).

▬ بهناپا : ذ. ڀيڻپو. ساهيلپو.

▬ بهناپا جوڑنا، کرنا : ڀيڻپو ڳنڍڻ. ساهيڙپو ڪرڻ.

▬ بهنوئی ۽ بهنوئی : ذ. ڀيڻويو.

● بهنا : لازم [هہ] وهڻ. جاري ٿيڻ. لُڙهڻ (پاڻيءَ ۾). ڳڙڻ (لڙڪ).

▬ بها دينا : وهائي ڇڏڻ. لوڙهي ڇڏڻ (پاڻيءَ ۾).

▬ بهانا : متعدی. وهائڻ. لوڙهڻ. ضايع ڪرڻ- وڃائڻ. سستي اگهہ ۾ وڪڻڻ.

▬ بهاؤ : ذ. وهڪرو- وهڪَ. چاڙهہ (پاڻيءَ جو).

▬ بهتا : صفت. وهندڙ- جاري (پاڻي).

▬ بهہ جانا : وهي وڃڻ. لُڙهي وڃڻ.

● بيهنا ۽ بيهنے : ذ [هہ] ڇارو.

● بهنانا : لازم [هہ] جيتن وغيره جو آڏامي آواز ڪرڻ- ڀُون ڀُون ڪرڻ. وڃڻ (ڪن). گهبرائجڻ- ششدر ٿيڻ- عاجز ٿيڻ. نڪئون ڳالهائڻ. خفا ٿيڻ.

● بهنبهنانا : لازم [هہ] جيتن وغيره جو آڏامڻ وقت آواز ڪرڻ- ڀُون ڀُون ڪرڻ. جهنگڻ (مکين جو). گهڻو ڳالهائڻ. ڀونئر جو آواز ڪرڻ. ڪنن ۾ آواز ٿيڻ. ڀُڻ ڀُڻ ڪرڻ.

▬ بيهنبهنا : صفت [هہ] گهڻو- نڪ مان ڳالهائيندڙ. جهنگيل (ڪاڏو).

▬ بيهنبهناهٹ : ث. ڀُون ڀُون جو آواز- جهنگراڙو (مکين جو)- ڀُڻ ڀُڻ.

● بهنبهيا ۽ بهنبهيے : ذ [هہ] رولو- در در ڌڪا کائيندڙ- ڀٽڪندڙ.

● بهنبهوڑنا : متعدی [هہ] چڪن سان ماس پٽڻ. پٽي کائڻ. چيرڻ ڦاڙڻ. ڇباڙڻ (هڏو).

● بهنبهيری ۽ بهنبهيرياں : ث [هہ] ڀنڀوري. تکو پچندڙ ٻار.

▬ بهنبهيری هوجانا : آڏامي وڃڻ. جلدي اکين کان غائب ٿي وڃڻ- هوائي ٿي وڃڻ.

● بهنڈ، بهنڈا ۽ بهنڈے : ذ [هہ] ڳوڙهو (مٽيءَ جو)- ڳُليلو. تماڪ جي ڳوٺي. چڪو

(کجور وغیره جو).

● بھَنڈسال: ث [ھ] سستائي ۾ خريد ڪري مهانگائي ۾ وڪڻڻ لاءِ گدام ۾ گڏ ڪيل اناج. ذخيرو.

▬ بھَنڈسالی: ذ. ذخيرو ڪندڙ - ذخيره اندوز. پانديءَ ۾ رکيل سڙي ويل اناج.

● بھَنڈنا: متعدی [ھ] گاريون ڏيڻ - گهٽ وڌ ڳالهائڻ. بدنام ڪرڻ.

● بھِنڈی ج بھِنڈیاں: ث [ھ] ڀينڊي.

● بھَنَک: ث [ھ] ڀڻ ڀڻ- ڀڻڪات. افواهہ. سڻس.

▬ بھَنَک پڑنا: ڀڻڪو ڪن تي پوڻ. سڻس پوڻ - ڪُڙڪ پوڻ.

● بھِنَکنا: لازم [ھ] آواز ڪرڻ - ڀڻون ڀڻون ڪرڻ. جهينگارڻ (مکين جو). خراب ڪرڻ. سست ٿيڻ.

● بھَنگ: ث [ھ] ڀنگ. سُکو.

▬ بھَنگَڑ: ذ. ڀنگ پيئندڙ - ڀنگي. بڪبڪيو.

▬ بھَنگَڑ خانہ: ذ. ڀنگ پيڻ جو هنڌ. موالين جو اڏو - اوتارو.

▬ بھنگ کھانا: نشو استعمال ڪرڻ. بدحواس ٿيڻ.

▬ بھَنگ گھونٹنا: ڀنگ گهوٽڻ.

▬ بھنگیرا ج بھنگیرے: ذ. ڀنگ وڪڻندڙ.

● بھُنگا ج بھُنگے: ذ [ھ] جيت جو هڪ قسم (جو چوپائي مال کي ڏنگ هڻي)- ڏنگڻي (جيت).

▬ بھُنگاسا: صفت. ننڍڙو- ٿورو. ضعيف - اپرو.

● بھَنگرا، بھَنگراج: ذ [ھ] ٻوٽي جو هڪ قسم- ڀنگرو.

● بھَنگیراج: ذ [ھ] پکيءَ جو هڪ قسم (بلبل جيڏو ٿئي، رنگ ڪارو).

● بھِنگی ج بھِنگی: ذ [ھ] ڀنگي. جهاڙوو وال. وانگي (لاٹون). (ث) بھنگن.

● بَہنگی ج بَہنگیاں: ث [ھ] ڪنوائي- ڪاوائي.

● بھُننا: لازم [ھ] ڀُڄڻ (گوشت). پچڻ. واريءَ ۾ پچڻ. اندر ۾ رجهڻ - ڀُڄڻ (تپ ۾). (متعدی) ڀُڄڻ. ڀڄڻ(سڪو)- ستائڻ. ڪامڻ.

▬ بھُنانا: متعدی. ڀُڃائڻ. مٽائڻ (رپيو). ريزگاري ڪرائڻ.

▬ بھُنائی: ث. پکوڙا وغيره ڀُڃائڻ جو اجورو. ريزگاري ڪرائڻ جي ڪٽوتي- لاٽ.

▬ بھُن جانا: ڀُڄي وڃڻ.

▬ بھُنوانا: متعدی المتعدی. ڀُڃائڻ - پڳائڻ.

▬ بھُنوائی: ث. ڏسو "بھُنائی".

● بھُننی: ث [ھ] ڳالهہ ٻولهہ- گفتگو.

▬ بھُننی سُنی جانا: ڳالهہ ٻولهہ ٿيڻ.

● بھَنوَر: ذ [ھ] ڪُنُ- گرداب.

▬ بھَنور جال: ذ. ڪُنن جو چار. (مجازاً). دنيا - دنيا جا لاها ۽ چاڙها.

▬ بھَنورکَلی: ث. لوهہ يا پتل جو گول چلو (ڪتي يا ٻڪريءَ جي ڳچيءَ ۾ ٻڌندا آهن)- ڏانوءَ جو پڃو- ڳاني.

▬ بھَنور میں پڑنا: گردش ۾ اچڻ. ڪُن ۾ ڦاسڻ. مصيبت ۾ ڦاسڻ.

● بُھنی ج بُھنیاں: ث [ھ] ٻُهٽي- وڪرو.

▬ بُھنی کرنا: ٻُهٽي ڪرڻ. شروعات ڪري.

● بَہو: ث [ھ] نُنهن. زال. ڪنوار. سهاڳڻ عورت.

▬ بَہو بیٹی: ث. ذيءَ نُنهن. ماءُ ڀيڻ.

▬ بَہو بیگم نام رکھنا: پنهنجو پاڻ معزز ۽ معتبر ٿيڻ.

- بَهـو لانا : پٽ جي شادي ڪرڻ. نُنهن گهر ۾ آڻڻ.
- ● بَهـوار : ذ [هه] وهنوار- ڏيتي ليتي.
- ● بهـو بل، بهـو بهـل : ث [هه] تتل واري.
- ● بهـوت : ذ [هه] ڀوت- جن- آسيب . (صفت) پٺ نه ڇڏيندڙ- بد شڪل. مٽيءَ ۾ ڀيوت.
- بهـوت آنا : جن اچڻ.
- بهـوت آتارنا : جن ڪڍڻ. سيڪت ڏيڻ. نيڙي لاهڻ.
- بهـوت بن ڪر چمٽنا : ڀوت بڻجي چنبڙي پوڻ. هٿ ڌوئي پٺيان پوڻ. پٺ نه ڇڏڻ.
- بهـوت پـريت : ذ. جن ڀوت.
- بهـوت چڑهنا : جن چڙهڻ. چريو ٿيڻ. سخت ڪاوڙجڻ. ضد ڪرڻ.
- بهـوت سـوار هونا : ڀوت سوار ٿيڻ. ڪاوڙ اچڻ. شيطان چڙهڻ.
- بهـوتنا ج بهـوتنے : ذ. جـنڙو.
- بهـوتني ج بهـوتنيان : ث. جنڙي. ڏائڻ.
- بهـوت هونا : جن ٿيڻ. ڪاوڙ ۾ انڌو ٿيڻ. نشي ۾ انڌو ٿيڻ.
- ● بهـوٽيا ج بهـوٽئے : ذ [اردو] ڀيندروءَ ڳاڙهي رنگ جو ماڻهو.
- ● بهـو چـڪـا ج بهـو چـڪـے : صفت [هه] حيران- پريشان- وائڙو. بد حواس. ڊنل. خوفزده.
- بهـوچـڪـا هونا : حيران ٿيڻ. وائڙو ٿيڻ. بدحواس ٿيڻ.
- ● بهور : ث [هه] صبح- فجر. خاتمو. مارڪٽ. خرچ.
- بهور ڪرنا : ڏاڍي مار ڏيڻ.
- ● بهـورا ج بهـورے : صفت [هه] ڀـورو (رنگ). (ذ) اهو ڳوٺ جو آباديءَ کان گهٽو پري هجي. نيرو ڪبوتر (جنهن جي پرن تي اڇا داغ هجن).
- بهـورى ج بهـوريان : صفت. ڀـوري رنگ جي. (ث) ڀـوري مينهن.
- ● بهـوڑ : ث [هه] واريا سي زمين- ڊاسـڙ زمين.
- ● بـَهوڑا ج بـَهوڑے : ذ [هه] اهو طعام جو ڪنوار سان گڏ ڄڃ جي واپسيءَ تي موڪليو وڃي. ڪنوار جي موڪلائڻ جي رسم. ڪنوار جو چوٿين ڏينهن موٽي گهوٽ جي گهر وڃڻ جي رسم.
- ● بهـوسا : ذ [هه] ڀُوسو. ٻُهـه.
- ● بهـوسى : ث [هه] ڀُوسو- ڪنٽي.
- ● بهوسڑا ج بهوسڑے : ذ [هه] زنانو مخصوص عضوو. (ث) بهوسڑى.
- ● بهـوڪـ : ث [هه] بُک - اشتها. خواهش- گهرج.
- بهـوڪا ج بهـوڪے : صفت. بُکيو- بُکايل. گهرجائو. غريب- ڪنگال. (ذ) اها دوا جا وڙهندڙ ٻڪرين کي کارائيندا آهن.
- بهـوڪا ٽوٽا : صفت. بکيو ڏکيو- محتاج- مفلس.
- بهـوڪ رهنا : بکيو رهڻ.
- بهـوڪ آڑانا : بک لهي وڃڻ.
- بهـوڪا مرنا : بک مرڻ- فاقا ڪيڻ.
- بهـوڪا ننـگا : صفت. بکيو اگهاڙو- مفلس- غريب.
- بهـوڪ پـياس : ث. بـُک اُڃ. ڏک بـُک. سخت تڪليف.
- بهـوڪون ڪے پيٹ ڪاٹنا : غريبن جي پيٽ تي لت ڏيڻ. حقدارن جو حق مارڻ.
- بهـوڪون مرنا : بکن سان مرڻ. فاقا ڪيڻ.

● بھوگلي ج بھوگليان : ث [ھ] نڪ ۾ پائڻ جو ھڪ زيور- لونگ- ڦُڪِڙو.

● بھولا ج بھولي : صفت [ھ] سادو- ڀورڙو. نادان- بيوقوف. آناڙي- ناتجربيڪار. (ث) بھولی ج بھوليان.

- بھولا بھالا ج بھولي بھالي : صفت. سادوسادو- ڀالو ڀولو- سادھ لوح. ڀورڙو. معصوم. (ث) بھولی بھالی.

- بھولاپن : ذ. سادگي- ساده دلي. ناداني- ناتجربيڪاري. معصوميت.

- بھولي باتيں : ث. مٺڙيون ڳالھيون- وڻندڙ ڳالھيون.

● بھولنا : لازم [ھ] ڀُلجڻ. وسرڻ- ياد نه رھڻ. مُنجھڻ. ڀٽڪڻ- گمراھ ٿيڻ. (متعدی) وسارڻ. ڀُلائڻ.

- بھول : ث. ڀُلَ- چوڪ- سَھوَ- غلطي. ويسر. خطا- ڏوھ. غفلت.

- بھولا ج بھولي : صفت. ڀليل- وڃايل- گمراھ- منجھيل. وساريل. وسارينڊڙ- غافل- بيپرواھ.

- بھولا بسرا : صفت. وسريل- دل تان لٿل. ڀٽڪيل- گمراھ.

- بھولا بھٽڪا، چوڪا : صفت. رستو منجھيل- ڀلجي ويل- گمراھ- ڀليل. وساري ڇڏيل- (تابع فعل) اتفاقي- قضا سان.

- بھول بھٽڪ: ث.ڀُل چُڪَ. گمراھي.ويسر.

- بھول بھُليان : ث. آھا جاءِ جنھن ۾ رستا ۽ دروازا اھڙيءَ طرح ھجن جو ھڪ دفعو ماڻھو اندر وڃي ته وري آسانيءَ سان ٻاھر نه نڪري سگھي. اوجھڙ.

- بھول بيٹھنا : وساري ويھڻ- وساري ڇڏڻ.

- بھول پڑنا : ڀُل پوڻ- چُڪ پوڻ- غلطي ٿيڻ.

- بھول چوک : ث. ڀل چُڪ- سَھوَ.

- بھول کر : تابع فعل. ڀُلجي- وساري. اتفاق سان.

- بھولنا چوکنا : ڀُل چُوڪ ڪرڻ.

- بھولے بھٹکے : تابع فعل. ڀلجي سُلجي- ٿڙي ٿاٻڙي. ڀل سان. غلطيءَ سان. ڪڏھن ڪڏھن- اتفاقاً.

● بھوميا، بھومياں : ذ [ھ] زميندار. قديم رھاڪو. جھُوڙ نانگ (جنھن جي مُنھن تي وار ٿين).

● بھوں ج بھويں : ث [ھ] ڀِرُون.

- بھویں تاننا : ڀرون گھنجائڻ. ڪاوڙ مان نرڙ ۾ گھنڊ وجھڻ. مُنھن گھنجائڻ.

● بھوں : ث. [ھ] ڪنھن ساز جو آواز. ٿلھو آواز.

- بھوں بھوں : ث.ڪتي جو آواز- ڀَون ڀَون. روئڻ جو آواز.

● بھونپو : ذ [ھ] وات سان وڄائڻ جو واڄو (توتارو، مرلي، ڪوڏ وغيره). گھُگھو.

● بھونچال : ذ [ھ] ڀُونڪپ- زلزلو.

- بھونچال آنا : ذرتي ڏيڻ- زلزلو اچڻ.

● بھونچکا ج بھونچکے : صفت [ھ] وائڙو- حيران. گھٻرايل. خوفزده.

● بھونڈا ج بھونڈے : صفت [ھ] بدشڪل- بڇڙو. اڻ وڻندڙ. ڪوجھو (ث) بھونڈی.

- بھونڈاپن : ذ. ڪوجھائي- بدصورتي. عيب- خرابي. بڇڙائي. بدتميزي- چٽپائي- جاھلپڻو.

- بھونڈی بات : ث. خراب ڳالھ. اڏنگي ڳالھ. اڻ وڻندڙ ڳالھ.

● بھونرا ج بھونرے : ذ [ھ] ڀَؤنرُ.

ڏکيائي- اهنجائي. لاتُون؟. پاڏو (چيٽي جوجيت).
بُهرو.
— بھونرے میں پالنا : بُهري ۾ پالڻ. لاڏ
ڪوڏ سان نپائڻ.
● بھونری ع بھونریاں : ث. وَلو- گهُمرو.
پونري (وارن جي). گهوڙي کي پيشانيءَ تي
وارن جي گهنڊي (جا نياڳ جي نشاني سمجهي
ويندي آهي). ڏاندن تي پچايل ماني.
● بھونکڑا ع بھونکڑے: صفت [هہ] ڏٺهو ۽
بي ڊولو (ماڻهو، نڪ، ڏانڪو وغيره).
● بھونکنا : متعدی [هہ] پونڪڻ- ڀَهڻ.
هل ڪرڻ. ٻڪڻ.
— بھونک : ث. پونڪ (ڪتي جي)- ٻاهوڙ-
— بھونکانا: متعدی . پونڪائڻ. گوڙ ڪرائڻ.
ستائڻ.
● بھونکنا، بھونک دینا : متعدی [هہ] جسم
۾ ٽُنبڻ - هڻڻ (ڪاتي وغيره).
● بھونینا : لازم [هہ] پُڄڻ. پچائڻ (ڏاندن
تي). ترڻ (گيهہ ۾). رڌڻ.
— بھون کر کھانا : پُڄي کائڻ- چڱيءَ طرح
پچائي مزي سان کائڻ.
— بھونی بھنگ :ث. پوهيل پنگ. (ڪنايہ)
ڪجهہ بہ نہ.
● بھونیاں : صفت [هہ] گهُمندڙ (عورت).
رستن جي واقف.
● بھئی : ذ [هہ] "بھائی" جو مخفف. (ندا)
پاڻ جيڏي يا پاڻ کان ننڍي کي مخاطب ٿيڻ
جو لفظ.
● بہی ع بہیاں : ث [هہ] وَهي- ٻَنڊي
(دڪاندارن جي حساب ڪتاب جي)- ڪاتو.
— بہی پر اُتارنا، چڑھانا : وهيءَ ۾ داخل
ڪرڻ - ڪاتي تي چاڙهڻ.
— بہی خسرہ : ذ. ڪاتو ڪرڙو.
— بہی کھاتہ، کھسرہ : ذ. دڪاندارن جي
حساب ڪتاب جون ٻنديون. ڪاتو ڪرڙو.
— بہی یادداشت: ث. ڪچو ڪاتو- ڪچو روزنامچو.
● بھی : حرف ربط [هہ] بہ- پڻ - ۽.
● بھیّا : ذ [هہ] "بھائی" جو مخفف. عموماً
ڏاڙهي ساٿهوءَ لاءِ عورتون هي لفظ استعمال
ڪنديون آهن.
● بھیانک : صفت [هہ] خوفائتو- ڀوائتو-
خوفناڪ. ويران- سُڃو.
● بھیتر : تابع فعل [هہ] اندر- مَنجهہ-
۾. جاءِ ۾.
● بھیجا ع بھیجے : ذ [هہ] مپچالو- مغز.
گورو (ميوي جو).
— بھیجا پکنا : مغز ڪاڄڻ. دماغ پريشان
ٿيڻ. بڪ بڪ ڪان ڪڪ ٿيڻ.
— بھیجا کھانا : مغز کائڻ- مغز کپائڻ.
● بھیجنا : متعدی [هہ] موڪلڻ- روانو ڪرڻ-
اُماڻڻ- پهچائڻ. ڏيڻ.
— بھیج دینا : روانو ڪرڻ- موڪلي ڏيڻ-
اماڻي ڇڏڻ.
● بھینچنا، بھینچنا : متعدی [هہ] پيچائڻ.
زور ڏيڻ. ڇيڻ. پيچائڻ. پيڙڻ.
● بھید : ذ [هہ] ڀيد- راز. سوراخ (موتيءَ
جو). ڏوپيل ڪن جو ٽنگ. قسم- نمونو.
— بھید پانا : ڀيد وٺڻ- گُجهہ سمجهڻ- راز
معلوم ڪرڻ.
— بھید دینا : ڀيد ڏيڻ- راز ڏيڻ.
— بھید لینا : گُجهہ معلوم ڪرڻ- منجهہ ڪيڻ.
راز ڪيڻ.

- بهيدی : صفت . ڀيدي - رازدار . حال محرم . پتو لڳائيندڙ - جاسوس .
● بهَيرُوِين : ث [هہ] ڀيروي (راڳڻي) .
- بهَيروين آڑانا، گانا : ڀيروي ڳائڻ . مزا ماڻڻ - خوشيون ڪرڻ .
● بهِيڑ : ث [هہ] ڀيڙ - هُجوم - انبوهہ - ميڙ (ماڻهن جو) . مصيبت . آفت .
- بهِيڑ بهاڑ : ث . ڪلهي ڳَس - ڀيهہ ڀيهان . ميڙ - انبوهہ - هجوم .
- بهِيڑ پڑنا : ميڙو لڳڻ . فساد ٿيڻ . ڌاڙو لڳڻ . مصيبت پوڻ .
- بهِيڑ چهَٹ جانا، چهَٹنا : ڀيڙ گهٽجي وڃڻ - انبوهہ گهٽجڻ .
- بهِيڑ لگانا : ڀيڙ لڳائڻ - ميڙو ڪرڻ - انبوهہ گڏ ٿيڻ .
● بهيڑ ع بهيڑيں : ث [هہ] رِيڍَ . (صفت) غريب - مسڪين .
- بهيڑا ع بهيڑے : ذ . دُنبو - گهٽو .
- بهيڑ چال : ث . انڌي تقليد . اکيون پوري ڪنهن جي پٺيان لڳي پوڻ جي حالت .
- بهيڑيا چال : ث . ڏسو " بهيڑ چال " .
● بَهيڑا ع بَهيڑے : ذ [هہ] هڪ قسم جو وڻ (جنهن جو ڦر دوا طور ڪم اچي) - ڀهيڙو .
● بهِيڑنا : لازم [هہ] ڀيڙڻ - ڀيڪڙڻ - بند ڪرڻ (دروازو) . ملائڻ - گڏ ڪرڻ .
● بهيڑيا ع بهيڑئے : ذ [هہ] بگهڙ - گُرگ . (ث) بهيڑنی ع بهيڑنياں .
● بهيس : ذ [هہ] شڪل - صورت . پوشاڪ - لباس - ويس . رنگ - روپ . بهروپ - چمڙا پوش .
- بهيس بَدلنا : ويس بدلائڻ . بهروپ ڪرڻ . چمڙا پوش ڪرڻ .

- بهيس بنانا : ويس ڍاهڻ - بهروپ ڪرڻ .
● بهِيک : ث [هہ] ڀِڪ - ڀيک - گدائي . خيرات .
- بهِيک دينا : ڀيک ڏيڻ - خيرات ڏيڻ .
- بهِيک کا ٹکڑا : محاوره . ڀڪيو ٽڪر . گهري ورتل شيءِ .
- بهِيک لينا : خيرات وٺڻ - ڀيک وٺڻ .
- بهِيک مانگنا : خيرات گهرڻ - ڀڪڻ - گدائي ڪرڻ . مفت وٺڻ .
- بهِيک منگا ع بهِيک منگے : صفت . گداگر - فقير - ڀڪو .
● بهِيگنا : لازم [هہ] ڀڄڻ - پُسڻ - آلو ٿيڻ .
- بهيگا : صفت . آلو - ڀنل - پُسيل . (ث) بهيگی .
- بهيگی بِلّی : محاوره . مسڪين - ويچارو - ڳڳدام . ڏسڻ ۾ نيڪ پر اندر ۾ شرير .
- بهيگی بِلّی بتانا : بهانو ڪرڻ - ٽارڻ - ٽٽائڻ .
- بهيگی رات : ث . ڀِٽي رات - ڀيچ ڀني . رات جو پويون پهر .
- بهيگی مَسَں : ث . سُڄڻ جي ساوڪ .
● بهيلی ع بهيلياں : ث [هہ] ڳُڙ جو چڪو .
● بَهيليا ع بَهيلئے : ذ [هہ] شڪاري - ماري . محافظ ملازم . شڪار جو راکو .
● بهينا ع بهينے : صفت [هہ] آلو - پُسيل . هلڪو (رنگ يا خوشبوءِ) . (ذ) پيٺو يو . (ث) بهينی .
- بهينی بهينی : ث . آلي - ڀنل . ڌيمي ڌيمي (خوشبوءِ) . هلڪي هلڪي .
● بهينٹ : ث [هہ] ميلاپ - ملاقات . نذرانو - ڀيٽا . تحفو - سوغات . قرباني - صدقو .
- بهينٹ چڑهانا، دينا : قرباني ڏيڻ . قربان ڪرڻ - صدقو ڪرڻ .

● بھَينْسِ يا بھَينْسين : ث [ھ] مهينهن. (مجازاً) ٿلهي عورت.

— بھينسا يا بھينسے : ذ. سان- پاڏو. (مجازاً) ٿلهو متارو.

— بھينسيا گوگل : ذ. گونر جو هڪ قسم (جو دوا ۾ ڪم اچي).

● بھينگا يا بھينگے : ذ. [ھ] ٽيڏو- ٽيڙو- ڀاڏو. (ث) بھينگي.

● بهيو : ذ [ھ] پکين جو ڇوٽي خاطر جبلن تان ڪنهن آبادي ڏانهن وڃڻ جي حالت.

● بی : ث[ھ] "بی بی" جو مخفف. شريف يا عزت دار عورت. عورتن جي نالن اڳيان ڪم ايندڙ لفظ.

— بی بنّو : ث. ڪنهن عورت کي خطاب ڪرڻ جو لفظ (طنزاً به استعمال ڪيو ويندو آهي).

— بی شادی : ث. ٻارن کي ڏيکارڻ جو هڪ فرضي نالو- جُو جائو- ٻائنو.

— بی متّو : ث. اها عورت جا پاڻ کي عقلمند سمجهي پر بيوقوف هجي.

● بے : تابع فعل [ف] سواءِ- بغير- بنا. (ندا) "ابے" جو مخفف "ڙي! - اي!".

— بے بدل : صفت. لاجواب - بي مثال.

— بے بس : صفت. بيوس- ويچارو. مجبور- لاچار- عاجز.

— بے بسی : ث. بيوسي- لاچاري- مجبوري.

— بے بھاؤ کی پڑنا : اڻ ڳڻيا (پادر) لڳڻ. ڏاڍي مار ملڻ. ڏاڍا موچڙا لڳڻ.

— بے بیاھا : ذ. اڻ پرڻيل- ڪنوارو. (ث) بے بیاھی.

— بے پچ : صفت. جيڪو ڪنهن جو به طرفدار نه هجي- غير جانبدار.

— بے پر کی اڑانا : غلط ڳالهه مشهور ڪرڻ. افواهه اڏارڻ. پٽاڪ هڻڻ.

— بے پروا : صفت [ھ] بيپرواهه. غافل- بيفڪر. بيڊپو.

— بے پروائی : ث. بيپرواهي. بيفڪري. غفلت.

— بے تال، تالا : صفت بي‌تارو- بي‌تالو- بي‌سُرو.

— بے تُکا يا بے تُکے : صفت. غير موزون- اڻ ٺهندڙ- نامناسب. فضول- اجايو- بي موقع. (ث) بے تُکی.

— بے تکان : صفت. بنا ٿڪجڻ جي. بنا تڪليف- آسانيءَ سان.

— بے ٹھکانے : صفت. بي گهر. بنا گهر. آواره- رولو.

— بےٹھور ٹھکانے: صفت. بي گهر. آواره- رولو.

— بے جوت : صفت. اڻ کيڙيل (زمين).

— بے جوڑ : صفت. اڻ‌ٺهندڙ- نامناسب. جنهن ۾ ڳنڍ نه هجي.

— بے خطر : صفت. بي ڊپ- بيخوف.

— بیدانہ : صفت. بنا داڻن يا ٻج جي (ميوو). (ذ) ڏاڙهونءَ جو هڪ قسم. انگورن جو هڪ قسم. مٺائيءَ جو هڪ قسم.

— بے ڈر : صفت. بيخوف- بنا ڊپ.

— بے ڈول : صفت. بي ڊولو- بي ڍنگو- بدتهذيب. اڻ وڻندڙ. بيجا- ناروا.

— بیڈھب : صفت. بي ڊولو. بيوقت. بي ڍنگو. چالاڪ. بي ڊپو. اهنجو. بي سليقي.

— بیڈھنگا يا بیڈھنگے : صفت. بي ڍنگو- اڍنگو- بد تميز. بد چال.

— بے روک ٹوک : صفت. بنا روڪ ٽوڪ- بنا ڪٽڪي- بي ڊپو- بنا حجاب.

— بے سُدھ، سُدھ بُدھ : صفت. بي سُڌ-

بیخبر - بیھوش .

— بے طرح : تابع فعل . خراب نموني - بُريءَ طرح . بیشمار .

— بے طور : تابع فعل . خراب نموني - ڪاوڙ ۾ . گستاخ - بد تھذیب .

— بے قابُو : صفت . آجھل . بیوس .

— بے قیاس : صفت . بنا ويچار جي . بیحساب . بیشمار .

— بے کاج ، بیکار ، بے کام : صفت . بیڪار - نڪمو . واندو - بیروزگار . خراب - اجايو .

— بیکار بیٹھنا : واندو وھڻ - نڪمو وھڻ .

— بے کارَن : صفت . بنا ڪارڻ - بي سبب . بیفائدو .

— بیکَل : صفت . بیتاب - بي آرام .

— بیکَلی : ث . بي آرامي - بيقراري . آنڌ مانڌ .

— بے کھٹکے : تابع فعل . بنا ڊپ - بي پوڻ - بي خطر .

— بے کینڈے : صفت . اڍنگو - بي ڊولو .

— بے لاج : صفت . بیشرم - نر لڄ . گستاخ .

— بے لاگ : صفت . طرفداريءَ کان سواءِ . غير جانبدار . لاڳاپي کان سواءِ .

— بے لاگ سُنانا : سڌيون ٻڌائڻ - ڪتيون ٻڌائڻ .

— بے لاگ لپیٹ : صفت . طرفداريءَ کان سواءِ - کُليو کلايو . صاف صاف .

— بے لگام : صفت . بي لغام - ڇڙواڳ . سرڪش - اھنڊ . خود مختيار . گستاخ - بي ادب .

— بے مارے مرنا : بي موت مرڻ - ري ڪنيءَ مرڻ .

— بے مان : صفت . بيمانو - بيعزت - ذليل .

— بے مُحابا : صفت . بيڌڙڪ - بيخوف . بنا ھٻڪ جي .

— بے مینگنا : ذ . صافو (پنگ چاڙھڻ جو) . گليل جھڙي ڪاٺي جنھن ۾ صافو ٻڌي اڪيلو ساٿھو پنگ چاڙھي سگھي - ٻشاخي ڪاٺي .

— بے موت مرنا : ري ڪنيءَ مرڻ . وقت کان اڳي مرڻ . قتل ٿيڻ . تباھ ٿيڻ .

— بے میل : صفت . ميلاپ نہ ڪائيندڙ - آڻ ٺھندڙ .

— بے نام : صفت . بنا نالي - گمنام .

— بے نُقط سُنانا : گاريون ڏيڻ . سڌيون ٻڌائڻ .

— بے نمک : صفت . بنالوڻ - بيسواد . ڦڪو . ناموزون . رُڪ مُنھون .

— بے وقت کی راگنی : محاوره . بي موقعي ڳالھہ .

● بیّا یا بیَے : ذ [ھ] پکيءَ جو ھڪ قسم - وھيو . بازار ۾ اناج تورڻ جو ڪم ڪندڙ .

● بیا : ذ [ھ] ٻج .

● بیاری : ث [ھ] رات جي ماني .

● بیاسی : عدد [ھ] ٻياسي (٨٢) .

● بیالا یا بیالے : ذ [ھ] ڀيت جو سوراخ - ڳڙکو - ٻرگھل . (صفت) ڪنو - نرش .

● بیالیس : صفت [ھ] ٻائيتاليھہ (٤٢) .

● بیاہ : ذ [ھ] شادي - وھانءُ .

— بیاھا یا بیاھے : ذ . صفت پرڻيل - شادي ڪيل . (ث) بیاھی .

— بیاھتا : ث . نڪاح ٻڌي (زال) .

— بیاہ رچانا : شادي ڪرڻ - وھانءُ ڪرڻ .

— بیاہ کرنا : شادي ڪرڻ . وھانءُ ڪرڻ .

● بیاھنا : متعدی . وھانءُ ڪرڻ - شادي ڪرڻ .

● بی بی یا بیبیاں : ث [ھ] عزت واري عورت . بيگم - خاتون . زال - گھر واري . پرڻيل زال . عورت جي نالي اڳيان عزت لاءِ ڪم ايندڙ لفظ .

● بے پڑنا : لازم [اردو] آزمائش ڪرڻ .

● بیت : ذ [ع] بيد (وڻ) . بيد جو لڪڻ .

● بیتال : ذ [ھ] جن ڀوت (جو خصوصاً قبرستان

۾ هجي). اهو مُردو جنهن ۾ ڪنهن بد روح واسو ڪيو هجي. ديو.

● بيتَل، بيتَلا : صفت [هہ] بد بخت- نياڳو. لُچ ُ- نڪمو- خراب. چوريءَ جو مال لاوارث مال. (ث) بيتلي.

● بيتنا : لازم [هہ] گذرڻ (وقت). لنگهڻ - آڪرڻ. تي گذرڻ (واقعو). پوڻ (مصيبت).

— بيت جانا : گذري وڃڻ (وقت). پوڳي وڃڻ.

— بيتي ع بيتيان : ث. گذري. سرگذشت- ماجرا. حالت. مصيبت.

● بيٽ : ث [هہ] وٽ، جو هڪ قسم (جنهن ۾ گندرف گڏيل هوندو آهي).

— بيٽ ڪرنا : وٽ لاهڻ.

● بيٽا ع بيٽے : ذ [هہ] پُٽ - پسر. ڇوڪرو.

— بيٽا بنانا : پُٽ بنائڻ - پُٽيلو ڪرڻ. گود جو پٽ بنائڻ.

— بيٽا بيٽي : محاوره. ٻار ٻچا. اولاد. ٻارن جي هڪ راند (جنهن ۾ مٽيءَ جا ڪُنڙا ٺاهي ٺڪاءَ ڪيائيندا آهن)- ٺڪ ٺڪاٺو.

— بيٽي ع بيٽيان: ث. ڌيءَ- دختر. ڇوڪري.

— بيٽي دينا : ڌيءُ ڏيڻ- سڱ ڏيڻ.

— بيٽي روٹي ڪرنا : ڳاريون ڏيڻ.

— بيٽي والے : ذ. ڪنوار جا مائٽ.

— بيٽے والے : ذ. گهوٽ جا مائٽ.

● بيٹهن : ذ. اهو ڪاغذ، لفافو يا ڪپڙو جنهن ۾ قيمتي شيءِ ويڙهجي. آها چادر جا ميز تي استري ڪرڻ لاءِ وڇائيندا آهن.

● بيٹهنا : لازم [هہ] ويهڻ. لڳڻ (خرچ). ڪپڻ.

— بيٹها : صفت. ويٺل. ڪريل. ڍڪل.

— بيٹها رهنا : ويٺو رهڻ- گهڻيءَ دير تائين ويٺو رهڻ. ترسڻ. انتظار ڪرڻ. آسري ۾ ويهڻ.

بيڪار ويهڻ. صبر ڪرڻ.

— بيٹه جانا : ويهي رهڻ. بيٺڪ ڪرڻ. ڪري پوڻ (جاءِ). ڪُپي اچڻ. ويهي وڃڻ- پيهي وڃڻ. گهڙي وڃڻ (جسم ۾ خنجر وغيره). ڦسي پوڻ (اڪ). مايوس ٿيڻ (دل). بيڪار ٿيڻ.

— بيٹهڪ : ث. ويهڻ جو نمونو- ورزش جو هڪ نمونو. ڪُشتيءَ جو هڪ داءَ.

— بيٹهڪ دينا : باس ڏيڻ.

— بيٹهنا اٹهنا : ويهڻ اٿڻ. بيقرار ٿيڻ.

— بيٹهي روٹي : ث. بنا محنت جي ٿيل آمدني (جهڙوڪ پينشن وغيره).

— بيٹهے بٹهائے : تابع فعل. ويٺي ويٺي. بي فائدي- خواه مخواه. مفت ۾. ناحق. بي سبب.

— بيٹهے بيٹهے : تابع فعل. اوچتو. هروڀرو.

— بيٹهے بيٹهے سُوکه جانا : انتظار ڪري ڪري ٿڪجي پوڻ.

● بيج : ذ [هہ] ٻيجُ. نُطفو. بنياد- جڙ.

— بيج بونا : ٻج ڇٽڻ- ٻج پوکڻ. بنياد وجهڻ.

— بيج پڑنا : ٻج پوڻ. بنياد پوڻ. نطفو پوڻ

— بيج ڈالنا : ٻج ڇٽڻ- ٻج وجهڻ.

— بيج رت : ذ. ٻج وجهڻ يا پوکڻ جي سوسم.

— بيج کهاد : ذ. اهو اناج جو هاريءَ کي ٻج ۽ کاڌي لاءِ زميندار کان ملي.

— بيج مارا جانا : پوک ۾ ٻج مارجي وڃڻ (ڪنهن بيماريءَ وغيره سبب).

● بيجک : ث [هہ] بيجَڪُ- مال جي فهرست ۽ اگهن جو چٺو. اهو ڪاغذ جو مال جي ڳنڍڙيءَ تي چنبڙائيندا آهن. موڙي- سرمايو. معاملو- وهنوار.

● بيچ : ذ [هہ] وچ - درميان. وٿي- مفاصلو. تفاوت. (حرف جار) ۾. اندر- دوران.

— بيچا بيچ : ذ. وچ. وچون وچ. (تابع فعل)

وچ ۾- اندر.

- بيچ بچاؤ: ذ. وچ ۾ پوڻ جي حالت. فيصلو- نبيرو. اهو فيصلو جو ٽياڪر ڪري.
- بيچ بچاؤ ڪرنا: وچ ۾ پوڻ. وچ ۾ پئي جهڳڙو ختم ڪرائڻ- فيصلو ڪرائڻ.
- بيچ ڪا: صفت. وچوارو. وچون. اندريون.
- بيچ کهيت: تابع فعل. وچ ميدان ۾. کليو ڪلايو- ظاهر ظهور.
- بيچ ميں پڑنا: وچ ۾ پوڻ. ٽياڪر بڻجڻ. صلح ڪرائڻ. دخل ڏيڻ. ضامن پوڻ.
- بيچ والا ج بيچ والے: صفت. وچ وارو. ثالث- ٽياڪر.
- بيچوں بيچ: تابع فعل. وچون وچ- مرڪز.

● بيچا: ث [هہ] ٻارن کي ڊيڄارڻ جو لفظ- ٻائو. بدصورت ماڻهو. ڪاغذ جي شڪل (جا ٻار منهن تي چاڙهيندا آهن).

● بيچنا: متعدی [هہ] وڪڻڻ- فروخت ڪرڻ.

- بيچا باچی: ث. خريد فروخت- ڏي وٺ- واپار.
- بيچ ڈالنا: وڪڻي ڇڏڻ.
- بيچ کهانا: وڪڻي کائڻ. ضايع ڪرڻ. کائي کپائي ڇڏڻ.

● بيد[2]: ذ [هہ] ويد- ويڄ.

● بيدهنا: متعدی [هہ] ونڌڻ- سلڻ- سوراخ ڪيڻ. زخمي ڪرڻ. هڻڻ (خنجر وغيره).

● بير[2]: ذ [هہ] ٻير (وڻ). ٻير (ميوو).

- بير گٹهلی: محاوره. ذرو پرزو- اِڇي پڇي.
- بير ميں گٹهلياں ملانا: گڏ وچڙ ڪرڻ. گڙ ٻڙ ڪرڻ.
- بير هڈی: ث. گهوڙي جي مرين ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ هڏي (جنهن کان گهوڙو منڊوڙي پوندو آهي).
- بيری ج بيرياں: ث. ٻير جو ننڍو وڻ.

● بير[2]: ذ [هہ] ويرُ- دشمني. بدلو. ساڙ- حسد.

- بير باندهنا، بسانا، رکهنا: دشمني ڳنڍڻ- وير رکڻ.
- بير لينا: وير وٺڻ- انتقام وٺڻ- بدلو وٺڻ.
- بيرن: ث. ويرياڻي. ڀاڄ.
- بيری ج بيری: ذ. ويري- دشمن. بدخواه.

● بير[2]: صفت [هہ] وِير- سورهيه- بهادر. پهلوان- سگهارو- طاقتور. (ذ) همزاد- جن. جادو.

- بير بٹهانا: جادو ڪرڻ- ڪامڻ ڪرڻ.
- بير بندهنی: ث. سون يا چانديءَ جو هڪ زيور.
- بير دوڑانا: جادوءَ جي زور تي ڪنهن جن کان ڪم وٺڻ. همزاد کان ڪم وٺڻ.

● بيرا ج بيرے: ذ [هہ] آها ڪاٺي جا دروازي جي ٻانهينءَ سان گڏي پٽ ۾ هڻي ڇڏيندا آهن (جيئن دروازو مضبوط ٿئي). [انگ. bearer] هوٽل ۾ ڪم ڪندڙ ملازم.

● بير بهٹی، بير بهوٹی: ث [هہ] مينهن وساڙو. (صفت) تمام ڳاڙهو.

● بيڑ[2]: ذ [هہ] ديوال- ٻاهرين پٽ- حاطو. حد. ٻنو. آهي ٻوٽا جي هڪ هنڌان ٽڏاري ٻئي هنڌ لڳايا وڃن.

- بيڑ بندی کرنا: ٻنا ٻڌڻ. ٻنيءَ کي لوڙهو ڏيڻ.

● بيڑا ج بيڑے: ذ [هہ] ٻيڙو- ٻيڙي. سيٺاهه. ترهو. جهازن جو دس. عمارتي ڪاٺ جي ٻنڊن جو ڳنو (جو درياءَ ۾ وجهڻ لاءِ ٻڌندا آهن).

- بيڑا پار کرنا، لگانا: ٻيڙو يا جهاز سلامتيءَ سان ڪناري تي آڻڻ. ٻيڙو پار ڪرڻ. مشڪل آسان ڪرڻ. مصيبت مان بچائڻ.

- بيڙا ڈُوبنا، غرق هونا : ٻيڙو ٻڏڻ يا غرق ٿيڻ . تباهہ ٿيڻ .

● بيڙا ع بيڙے : ذ [هہ] ننڍي نموني ۾ ويڙهيل پان - پان جو بيڙو . وڏي ٻيڙي . تلوار جو ڪشو (جو تلوار کي مياڻ کان ٻاهر نڪرڻ تي روڪ ڪري). تلوار جو سُنيو . آهوڙا ڳو يا رسّي وغيره جنهن سان ڪنهن شيءِ کي ٻڌجي .

- بيڙا اٹھانا : ڪنهن ڏکئي ڪم جو ذمو کڻڻ . پختو ارادو ڪرڻ . تيار ٿيڻ .

- بيڙا کھلانا : پان کارائڻ . مائٽي پڪي ٿيڻ جو رضامندو ظاهر ڪرڻ لاءِ سٽن پانن جو بيڙو موڪلڻ .

● بيڑی ع بيڑياں : ث [هہ] لوهي زنجير (جو قيدي ، هاٿي ، گهوڙي وغيره جي پيرن ۾ ٻڌندا آهن) . نيرو ڏاڳو (جو ٻارن جي پير ۾ سوڻ خاطر ٻڌندا آهن) . قيد . پابندي . رڪاوٽ . ٻنيءَ کي پاڻي ڏيڻ لاءِ چمڙي جو ٻوڪو .

- بيڑياں پڑنا : ٻيڙيون پوڻ . قيد ٿيڻ . پابند ٿيڻ .

- بيڑياں پہنانا : ٻيڙيون پارائڻ . قيد ڪرڻ . پابند ڪرڻ .

- بيڑياں ڈالنا : ٻيڙيون وجهڻ . قيد ڪرڻ . پابند ڪرڻ .

- بيڑياں کاٹنا : ٻيڙيون وڍڻ - قيد کان آزاد ڪرڻ .

● بيڑی ع بيڑياں : ث [هہ] ٻيڙي .

- بيڑی پينا : ٻيڙيون پيئڻ .

● بيس : عدد [هہ] ويهہ (٢٠) .

- بيسا ع بيسے : ذ . ويهن ننهن وارو جانور . (مجازاً) ڪتو .

- بيس بيسوے : ذ . ويهہ ويسوا . سچو ڪوٽ . سڀ زمين . (ظرف) ڪُل - سڀ - سمورو .

- بيسواں : صفت . ويهون . (ذ) مرڻي جي هڪ رسم (جنهن ۾ ويهين ڏينهن مسڪينن کي ڪاڌو کارائيندا آهن) .

- بيسوں : صفت . ويهُون . ڪئين . ڪوڙين . تمام گهڻا .

- بيسی ع بيسياں : ث . ويهہ . ڪوڙي . اناج جو هڪ ماڻ . زمين جي هڪ ماپ .

● بيساکهہ : ذ [هہ] ويساک (مهينو) .

- بيساکهی : صفت . ويساک (مهيني) وارو . (ث) هندن جو هڪ ڏڻ (ويساک جي پهرين تاريخ) . ويساک مهيني جو فصل . منڊي ماڻهوءَ کي هلڻ ۾ مدد ڪندڙ ڪاٺي - گهوڙي .

● بيسر ع بيسريں : ث [هہ] ٻُولو - ٻينسر .

● بيسرا ع بيسرے : ذ [هہ] شڪاري پکيءَ جو هڪ قسم - شڪرو .

● بيسن : ذ [هہ] ٻيسڻ .

- بيسنی : صفت . بيسڻ مان ٺهيل .

- بيسنی روٹی : ث . بيسڻ جي ماني (جنهن ۾ بصر ، مصالحو وغيره وجهندا آهن) .

● بيسوا ع بيسوائيں : ث [هہ] رنڊي - ڪنجري - طوائف .

● بيکا : صفت [هہ] سُنجهيل . ڏنگو ڦڏو .

● بيگهہ ، بيگها ع بيگهے : ذ [هہ] جريب .

- بيگهوٹی : ث . جريبن ذريعي زمين جي ماپ . هڪ جريب جو اگهہ . (تابع فعل) في جريب .

● بيل : ذ [هہ] ڏڳو . (صفت) بيوقوف . چسو .

- بيل گاڑی : ث ڏڳي گاڏي .

● بيل : ذ [هہ] هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦل (جنهن ۾ نارنگيءَ جيڏو ميوو ٿئي) . موتئي جو هڪ قسم (جنهن جو گل اڇو ۽ خوشبودار ٿئي) . ٿانءُ .

● بيل ع بيليں : ث [هہ] ول . ڪپڙي تي

پرت پريل گل ۾ ول . ڳانڍاپ - شادي ۾ تي ملپيل گهور- و يهل . هڪٻئي مٿان رکيل مٽ .

— بهيل بٹا : ذ . گهور گهيار .

— بهيل بره : صفت غمزده - ڏکويل (جنهن وٽ تازو قضيو ٿيو هجي) .

— بهيل بڑهنا : ٻار ٻچا ٿيڻ - ڪٽنب وڌڻ . ترقي ٿيڻ . قد وڌڻ .

— بهيل بوٹا : ذ . گل ڦل - وليون ۽ ٻوٽا .

— بهيل پڑنا : گهور پوڻ .

— بهيل پهلنا : اولاد ٿيڻ . مراد پوري ٿيڻ .

— بيل سونٹهه : ذ . ٻوٽي جو هڪ قسم .

— بهيل منڈهے چڑهنا : شادي ۾ جو وقت اچڻ . ڪو ڪم تڪميل کي پهچڻ . آسيد پچڻ . شادي ٿيڻ .

● بهيلا : ذ [هہ] ٻوٽي جو هڪ قسم (جنهن ۾ نهايت خوشبودار ۽ موتئي جهڙو اچو گل ٿئي) . ونو . سارنگي ۽ جهڙو هڪ ساز .

● بيلا ۽ بيلے : ذ [اردو] تيل ماپڻ لاءِ چمڙي جي دٻي .

● بهيلن : ذ [هہ] ويلڻ (جنهن سان چڪري تي ماني يا پوري ٺاهجي) . رستن ٺاهڻ جو رول . آڏاڻي ۾ ڪم ايندڙ ويلڻ .

— بهيلنی ۽ بهيلنياں : ث . ننڍو ويلڻ . ٽاڙي (درجي) . وڻ جي ٽاري .

● بهيلنا : متعدي [هہ] ويلڻ تي ماني وغيره ٺاهڻ . (ذ) ڪمند جو چيچڙو . وڏو ويلڻ . ڪپهه ٽاڻڻ جي آرڻي .

● بين : ذ [هہ] فوتي ۽ جون خوبيون بيان ڪري پار ڪيڻ جي حالت . پار- اوسارا . ماتم- واويلا .

● بين ۽ بينيں : ث [هہ] هڪ قسم جو ساز (بن تنبن ۽ ستن سُرن وارو ساز) . مُرلي .

● بينا ۽ بينے : ذ [هہ] مٺائي يا طعام جو دعوت ۾ تقسيم ڪيو وڃي . ڳهه جو هڪ قسم . ٻينو .

● بِينا : ذ [هہ] بين (ساز) . (ذ) وچٿو- پڪو . گاهه جو هڪ قسم .

● بينٹ : ذ [هہ] ڪنهن اوزار جو گول يا سُڙيل ڳن - هٿيو .

● بيندهنا : متعدي [هہ] ونڌڻ - سوراخ ڪيڻ - سلڻ - ٽنگ ڪيڻ . پوئڻ . طعنا هڻڻ - مهڻا ڏيڻ .

● بيندهنا : متعدي [هہ] ڳنڍڻ (وار)- ڳنڍڻ- مينڊيا ٺاهڻ .

● بينڈ : ذ [هہ] ڍير- ڍڳ . مٺ (ڪانن جي) . گڏو (گاهه جو) .

● بينڈا ۽ بينڈے : صفت [هہ] ڏنگو- ٽيڙو- آڏو- ترڇو- وريل . بدشڪل - بي ڊولو . ڏکيو- سخت . بدتميز- اڏنگو . چٽ . (ث) بينڈی ۽ بينڈياں .

— بينڈی بات : ث . آڏ سهائيندي ڳالهه - ڏکي ڳالهه .

— بينڈی چال : ث . ڏنگي چال- اڏنگي هلت .

— بينڈی سنانا : سڌي پڌائڻ - اڏنگو ڳالهائڻ .

— بينڈی کهوپری : محاوره . بيوقوف- جاهل . بدمزاج .

● بينڈا ۽ بينڈے : ذ [هہ] گڏو (گاهه يا ڪانين جو) . سٿو (ڪاغذن جو) . گاهه جون تندون (جن کي وٽي رسي ٺاهجي) .

● بينڈی ، بينڈی : ث [هہ] تلاءَ يا ڍنڍ مان پوک لاءِ مٿانهين زمين تي پاڻي آڻڻ جي حالت .

● بينڈی ۽ بينڈياں : ث [هہ] وانگوڙو (وارن

جو). سُوتليءَ جي ويڙهي.

● بَينگَنُ: ذ [هہ] واڱڻ.

ـ بَينگَني: صفت [اردو] واڱڻائي (رنگ).

ٻيوپارُ: ذ [هہ] واپار- تجارت- سوداگري.

ـ ٻيوپاري: ذ. واپاري- سوداگر. دڪاندار.

● ٻيورا، ٻيوَرا، ٻُورا: ذ [هہ] اختلاف. قرض. تفاوت. تفصيل. خبر- اطلاع. روزنامچو. اهڃاڻ.

ـ بيورا دينا، کرنا: اطلاع ڏيڻ- خبر ڏيڻ. حال بيان ڪرڻ. تفصيل ٻڌائڻ.

ـ بيوريوارُ: صفت. تفصيلوار- وچوروار. (تابع فعل) صاف نموني ۾- واضح طور.

● ٻيونتُ: ث [هہ] ڪاٽ- وَڍَ. تراشَ- چِلَ. ڪَٽ ڪُوٽَ- وَڍ ٽُڪَ- چنڊ ڇاڻ. نمونو. تجويز- رِٿ. موقعو- وجهہ. ايڪو- ٻڌي- اتحاد. ڪفايت- صرفو. ورچ. پوتاسيل.

ـ ٻيونت پهيلنا: ليکو پُورو ٿيڻ- حساب ٺيڪ اچڻ.

● ٻيونتنا: متعدی [هہ] ڪپڙي جي ڪاٽ ڪرڻ. ماپ وٺڻ. ڪپڙي کي بدن تي ٺهڪائي ٻيهارڻ.

● ٻيونگا ڄ ٻيونگے: ذ [هہ] اهو اوزار جنهن سان چمڙي کي ڪرڙي صاف ڪندا آهن.

● ٻيوهارُ: ذ [هہ] ڪم- ڌنڌو- ڀورهيو. واپار- تجارت. واسطو- تعلق. قاعدو. ڍنگ- دستور. خط پَٽ. ڏيتي ليتي. وهانءُ- شادي.

ـ ٻيوهاری: صفت. واپاري. سوداگر. معمولي- رواجي- رسمي. (ذ) سوداگر- واپاري. هڪ ڌُر. وياج تي قرض ڏيندڙ.

● ٻيوی ڄ ٻيوياں: ث [هہ] ڏسو "ٻيبی". گهرواري- زال.

● ٻيهَڙُ، ٻيهَڙُ: ذ [هہ] اڻ پوکيل زمين- پوٺو- آنڊيٺو. ڪڙٻڙ واري زمين. جهنگ- وڻءُ.

پ

پ: ث [هہ. ف] آردوءَ فارسي "الف- ب" جو ٽيو ءِ سنڌيءَ جو ڏهون اکر. آچار "پي" بعضي "ب" ءِ "ف" سان بدلجندڙ اکر، پادشاه = بادشاه، پيل = فيل، وغيره".

● پا: ذ [ف] پيرُ. قلم.

ـ پاپوشُ: ث. جُتي.

ـ پامال: صفت. تباهہ- برباد- پائمال.

● پاپُ: ذ [هہ] گناهہ- ڏوهہ. پٽَ. شامت. ظلم- بي قياسي

ـ پاپ ڪاٽنا: متعدی. جهيڙو نبيرڻ. نبيرو ڪرڻ. ڏوهہ معاف ڪرڻ. معصيت.

ـ پاپی ڄ پاپی: ذ. صفت. گنهگار- مجرم- ڏوهي. ظالم- بيرحم. زناڪار. (ث) پاپڻ.

● پاپا: ذ [هہ] سُرو (چانورن جو).

● پاپَڑ ۓ پاپَڑ : ذ [ھ] پاپڙ . (صفت) سنهڙو . نفيس - نازڪ .

- پاپَڑ بيلنا : ڏاڍي محنت ڪرڻ - سخت تڪليف ڪاڙهڻ . ڏک ڏسڻ .

● پات : ذ [ھ] پَن (وڻ جو) . پَرت - ورق . هڪ قسم جو زيور (جو هندو عورتون ڪنن ۾ پائينديون آهن) .

- پات گهابڑا : صفت . پن جي کڙڪي تي ڊ جي ويندڙ . وهمي - وسوسائي . ڊ ڇڻو .

● پاتی ۓ پاتيان : ث [ھ] چٺي - خط . پيغام - نياپو .

پاٹ ۓ پاٹ : ذ [ھ] تختو . جنڊ جو هڪ پڙ . ڦرهو (ڌوٻين جو) . داٻڙو . هڪ قسم جو ريشمي ڪپڙو . ٻَرُ (ڪپڙي جو) . آواز جي ڊيگهه ۽ گوراڻ . ڳائڻ ۾ مٿانهون سُر . پيٽ (درياءَ جو) . ويڪر . پاڇاري (بيل گاڏيءَ جي) .

- پاٹ دينا : ڍڪي ڇڏڻ . لٽي ڇڏڻ (کوهه ، کڏ وغيره) .

● پاٹنا : متعدی [ھ] ڍڪڻ - بند ڪرڻ (کوهه) . لٽڻ - پورڻ (کڏ ، درياءَ وغيره) . سندرڻ .

پاٹها ۓ پاٹھے : ذ [ھ] هاٿيءَ جو نر ٻچو . جوان جانور . (صفت) جوان . ڏنو مڱو . پهلوان .

● پاجامہ ۓ پاجامے : ذ [ف] پاجامو - پائجامو .

- پاجامے سے باهر نکل پڑنا : آپي کان نڪرڻ - تمام گهڻو ڪاوڙجڻ . جوش ۾ بدحواس ٿيڻ .

● پاجی ۓ پاجی : صفت [ف] ڪمينو - ذليل . لُچو - شودو . بدمعاش - شرير . گهٽ درجي جو (ملازم) . بيوقوف .

پادنا : متعدی [ھ] ٽيٽ ڏيڻ . لينڊ قبول ڪرڻ - ٻاڻ ڪرڻ . آٽ مچڻ .

- پاد : ذ . ٽيٽ - گوز .

- پاد بند هونا : ٽيٽ بند ٿيڻ . ٽيٽ سنجهڻ . گهٻرائجي وڃڻ - سَتيون سُنجهڻ .

- پاد گهابڑا ۓ پاد گهابڑے : صفت . ٿوري آواز ٻڌڻ سان ڊ جي ويندڙ - ڊ ڇڻو . وهمي .

● پادی : ث [ھ] ساريئون (جانور) .

● پار : ذ [ھ] ٻيءَ پَر - ٻريون ڪنارو - پراڙ . دنگ - حد . [ف] گذريل (سال) - پَر (سال) .

- پار اتارنا : درياءَ جي ٻئي ڪپ تي لاهڻ - پراڙ پهچائڻ .

- پار کرنا : پار ڪرڻ - هُن پَر پهچائڻ . ٻيءَ ڪنڌيءَ وٺي وڃڻ . آرپار ڪرڻ . توڙ پُڄائڻ . آڪارڻ .

- پار لگانا : پار پُڄائڻ . هُن پر پهچائڻ . توڙ پڄائڻ .

● پارا : ذ [ھ] پارو (ڌاتو) - سيماب . (صفت) ڳرو . بيقرار - هڪ هنڌ ٽڪاءُ نه ڪائيندڙ .

- پارا پلانا : ڪنهن شيءِ ۾ پارو پرڻ . ڳرو ڪرڻ .

- پارے کی ديوار : محاوره . آها پٽ جا ڳاري يا چُن کان سواءِ پٿرن يا سرن سان ٺاهي وڃي . مضبوط پٽ .

● پارنا : متعدی [ھ] ڏرني جي مٿان کوٺاڻءَ اونڌو رکي ان جي ڪارات گڏ ڪرڻ . ڪجل ٺاهڻ . مڪمل ڪرڻ - پورو ڪرڻ .

● پاری ۓ پاريان : ث [ھ] ڳڙ جي ڳوٿري . پيالو - چمڙي جو هڪ ٺاڻ . وارو .

● پاڑ ۓ پاڑيں : ث [ھ] آهو تختو جنهن تي بيهي رازا ڪم ڪندا آهن - ڪوازو .

● پاڑا ۓ پاڑے : ذ [ھ] پاڙو - محلو . آهي گهٽ جي ڳوٹ کان باهر هُجن . ٻنيءَ جي

حـد . پاڏو.

● پاڑھا یا پاڑھے: ذ [ھ] ڦاڙھو. ٻارھن سڱو (جانور).

● پاس: تابع فعل [ھ] ويجھو- نزديڪ. اوري. پر ۾- پرسان. پاسي ۾- وٽ. ھٿ ۾- ھٿ ھيٺ. ساڻ- گڏ. [ف] لحاظ- خيال. شرم- حياءُ. مروت.

- پاس آنا: ويجھو اچڻ- اوري اچڻ- پر ۾ اچڻ.

- پاس پاس: تابع فعل. گڏوگڏ- قريب قريب. لڳو لڳ- پرسان.

- پاس پڑوس: ذ. اوڙو پاڙو. (تابع فعل) آسپاس- اِردگرد- ويجهيءَ چڪ ۾.

- پاس پھٹکنے نہ دينا: ويجھو اچڻ نہ ڏيڻ. ھٿ لائڻ ئي نہ ڏيڻ.

- پاس رکھنا: پاڻوٽ رکڻ- قبضي ۾ رکڻ.

● پاسا یا پاسے: ذ[ھ] ڏارو (راندجو)- چڪو.

- پاسا اُلٹا پڑنا: ڏارو اُبتو پوڻ. ھارائڻ.

- پاسا پھینکنا: ڏارو وجھڻ- ڏارو اُڇلائڻ. قسمت آزمائڻ. تدبير ڪرڻ. انڪل ويڙھائڻ.

● پاسی یا پاسیاں: ث [ھ] گھوڙي جي پير ۾ ٻڌڻ جي رسي. گاھ يا ٻُھہ ٻڌڻ جي رسي. ڀاڄي يا گاھ وغيره ٻڌي کڻڻ جي ڄاري. پنجوڙ (شڪار جو). ڇمند. آواڙو.

● پاکھنڈ: ذ [ھ] جھڳڙو- رڳڙو- ٽنٽو- بکيڙو. فريب- دغا. ڍونگ.

- پاکھنڈی: صفت. فسادي- جھيڙاڪار. بدمعاش- لچُ. دغاباز.

● پاگر: ذ [ھ] اوڳر.

● پاگرانا: متعدی [ھ] اوڳر ورائڻ. پرايو مال ھضم ڪرڻ.

● پاگل: صفت [ھ] پاڳل- چريو. مست. خفقاني. احمق- نادان- بيوقوف.

- پاگل بنانا: چريو ڪرڻ- پاڳل بنائڻ. تنگ ڪرڻ- ھلاڪ ڪرڻ.

- پاگل پنا: ذ. چريائي- سوداءُ. جنون- بيوقوفي- ناداني.

- پاگل خانہ یا پاگل خانے: ذ. چرين جي اسپتال- پاڳل خانو.

- پاگل کر دينا: چريو ڪري ڇڏڻ. تمام خفي ڪرڻ. بد حواس ڪرڻ.

● پاگنا: متعدی [ھ] ڪنھن شيءِ تي چاش چاڙھڻ. مٺائيءَ کي چاش ۾ ٻوڙڻ. گدري يا ونگي جي ٻجن کي گيھہ ۾ پچڻ.

● پالا یا پالے: ذ [ھ] ڇمپل پاڻي- پارو. سخت ٿڌ. ٿڌ- ٺار. واسطو- لاڳاپو. مٽيءَ جي ڍڳڙي جا "وڏ ڪپل" راند ۾ حد جي مقرريءَ لاءِ ٺاهيندا آهن- سوڙهي. ڪشتيءَ جو ميدان- آکاڙو. سوڀ- جيت (راند ۾).

- پالا پڑنا: پارو پوڻ. سخت سيءُ پوڻ. واسطو پوڻ- ھٿ اٽڪڻ.

- پالا جيتنا: بازي ڪٽڻ- راند کٽڻ.

● پالان: ذ [ف] اُٺ تي رکڻ جو پلاڻ. پاڪڙو.

● پالتی: ث [ھ] ويھڻ جو ھڪ نمونو- پلٿي.

- پالتی مار کر بيٹھنا: پلٿي ھڻي ويھڻ.

● پالک: ث [ھ] پالڪ- ڀاڄي- ساڳُ.

- پالک جوھی: ث. گاھ جو ھڪ قسم.

● پالکی یا پالکیاں: ث [ھ] پالڪي- ڏولي (جنھن ۾ عورتون چڙھي ھڪ گھر کان ٻئي گھر ڏانھن وڃن).

- پالکی بردار: ذ. پالڪي کڻندڙ- ڪھارُ.

● پالنا: متعدی [ھ] پالڻ- سانڍڻ- نپائڻ-

تاتڻُ. پرورش ڪرڻ. پالي وڏو ڪرڻ.

= پالؔ: ذ. حفاظت. پناھ. بچاءُ. سرڪاري زرعي زمين.

= پالا پوسا: صفت. سانڍيل - نپايل تاتيل.

= پالتُو: صفت. پاليل - ڌاريل - هيرايل.

= پالڪ: صفت. پاليل - نپايل - سانڍيل. اردو ۾ "لے" سان گڏ ڪم ايندڙ "لے پالک".

= پالنا پوسنا: سانڍڻ نپائڻ - تاتڻُ.

= پالنؔ هار: ذ. پالڻهار. خالق.

● پالو ٻ پالو: ذ [ھ] ڪاٺي - لڪڙو - ڪامَ. ڪمند وغيرھ جو مٿين وارو سنهو حصو - پالونڊر.

● پالي ٻ پاليان: ث [ھ] ڪُڪڙن، تيترن وغيرھ کي ويڙهائڻ جو آکاڙو. ڪڪڙن يا پکين جي ويڙھ.

= پالی باهر هونا: تيتر يا ٻٽيري جو پڙ سان پڇي وڃڻ - بازي هارائڻ.

= پالی مارنا: بازي کٽڻ. راند کٽڻ. ميدان مارڻ.

● پا لينا: متعدی [ھ] حاصل ڪرڻ. هٿ ڪرڻ.

● پانؔ: ذ [ھ] ڪنف - پيپڻُ. پانُ - پانَ (ول) جو پن. جنھيءَ جو مٿيون حصو. جنيءَ ۾ ڪم ايندڙ پان جهڙو چمڙي جو ٽڪر. تاس جي هڪ رنگ جو نالو. "پانچ" جو مخفف "پانسو، پانهزار، وغيرھ". پيلڪُ (لغز جو).

= پاندانؔ: ذ. پانن رکڻ جي دٻلي.

= پان دينا: پان ڏيڻ - پان ڪارائڻ. پان ڪارائي رخصت ڪرڻ. مڱڻو ڪرڻ.

= پان کا لاکها: ذ. پان جو رنگ (جو ڳاڙهن چپن کي هنديون آهن).

= پان کترنا: سٽ کي ڪنف ڏيڻ.

= پان کهلائی: ث. مڱڻي جي هڪ رسم (جنهن ۾ گهوٽ کي پان کارائڻ جو لاڳ سالي يا ڀاڄائيءَ کي ڏيندا آهن).

= پان لگانا: پان ٺاهڻ.

● پانا: متعدی [ھ] حاصل ڪرڻ - لهڻ. جهلڻ - وٺڻُ. وڃايل شيءِ هٿ اچڻ. وجهڻ. پرڻ.

● پانجنا: متعدی [ھ] ڪنهن ڌاتوءَ جي ٽانءَ ۾ ٽانڪو هڻڻ - ريھ ڏيڻ - رانگڻ.

● پانچؔ: عدد [ھ] پنج (٥).

= پانچ سات: صفت. پنج ست. ٿورا. ڪجھ.

= پانچوں حواس ٹھکانے لگنا: حواس گم ٿيڻ - بد حواس ٿي وڃڻ - گهٻرائجي وڃڻ.

= پانچوں سواروں میں ملنا: خواه مخواه معززن ۾ پنهنجو نالو ڳڻائڻ.

= پانچوں گھی میں هونا: پنجئي گيھ ۾ هُجڻ. هرطرح فائدي ۾ هجڻ.

● پانسا ٻ پانسے: ذ [ھ] ڏارو - چوڪو.

● پانک: ذ [ھ] ڪپ. ڏُٻڻ. ريپٽُ.

● پانہ: ذ [ھ] چپر (ڪاٺيءَ جي).

● پانی: ذ [ھ] پاڻي. عرق. پاڻيٺ. پگهر. آبُ (هٿيار جو). ڦوڪارو (ڪڪڙ کي). آلاڻ. (صفت) پاڻيءَ جهڙو - پٽڙو - چڙو. ٿڌو - ٺريل. ڦڪو - بيسواد.

= پانی آنا: پاڻي اچڻ (اکين ۾). پاڻي نڪرڻ يا وهڻ. پاڻي آچڻ (درياءَ وغيره ۾).

= پانی اترنا: پاڻي لهڻ. پاڻي چڙهڻ (واهن ۾). اکين ۾ موتيو پاڻي ٿيڻ.

= پانی باندهنا: پاڻي ٻڌڻ - پاڻيءَ کي بند ڏيڻ.

= پانی برسنا: مينهن وسڻ.

= پانی بهانا: پاڻي وهائڻ - پاڻي هارڻ.

= پانی بهرنا: پاڻي ڀرڻ. ٿانءَ ۾ پاڻي وجهڻ. خدمت ڪرڻ.

- پانی بَہنا : پاڻي وهڻ .
- پانی پانی کَرنا : پاڻي پاڻي ڪرڻ . پاڻي گهُرڻ. شرمندو ڪرڻ- ڦِڪو ڪَرڻ. پگهرائي ڇڏڻ - پگهارڻ .
- پانی پِلانا: پاڻي پيارڻ. ٻَنيءَ کي پاڻي ڏيڻ.
- پانی پھِر جانا : محنت برباد ٿيڻ - ڪَئيِ ڪمائي ڪُٽ ٿيڻ . نقصان ٿيڻ. ذالو نشان گم ٿي وڃڻ .
- پانی پھُوٹنا: پاڻيءَ جو ڦاٽي نڪرڻ . ٻوڙيا ڪري نڪرڻ (پاڻي). آبڙڪڻ- آيامڻ (پاڻي) .
- پانی پھیر دینا : محنت برباد ڪرڻ - ڪمائي ڪُٽ ڪرڻ . بي قدري ڪرڻ .
- پانی پی پی کَر کوسنا : هروقت پِٽڻ - هٿ ڪٽي پِٽڻ .
- پانی پِینا: پاڻي پيئڻ. پاڻي ڇُهَڻُ - پاڻي ڪٽڻ.
- پانی ٹَپَکنا : پاڻي ٽِمڻ- ڦُڙو ڦُڙو ٿي ڳَڙڻ.
- پانی جھِم جھِم بَرَسنا : زوردار مينهن پوڻ- لاڳيتي برسات پوڻ .
- پانی چٹانا : ڪُڪڙ کي ويڙهه ۾ پاڻي پيارڻ.
- پانی چُرانا : پاڻي چورائڻ (ڦٽ) .
- پانی چڑھانا : پاڻي چاڙهڻ (اوزار تي). ملمعو ڪرڻ. پارو چاڙهڻ (آرسيءَ تي) .
- پانی چونا : پاڻي ٽِمڻ - ڦُڙو ڦُڙو ٿي پاڻي ڳَڙڻ . پاڻي نچوئڻ .
- پانی چھاجوں بَرَسنا : تمام گهڻو مينهن پوڻ.
- پانی چھِڑَکنا : پاڻي ڇَنڪارڻ- ڇنڪار ڪرڻ . پاڻيءَ جا ڇنڊا هڻڻ .
- پانی چھَلَکنا : پاڻي ڇَلڪڻ. پاڻيءَ جو ڪَپَن تان اُٿلڻ .
- پانی دِکھانا : پاڻي ڏيکارڻ (وهٽ کي پيارڻ لاءِ). جانور جي اڳيان پاڻي رکڻ .
- پانی دینا : پاڻي ڏيڻ. ريج ڪرڻ .
- پانی ڈھَلَنا : پاڻي لهڻ. اوجَر لهڻ (اوزار تان) . اکين ۾ موتيو پاڻي لهڻ .
- پانی سَر سے اونچا ہونا : معاملو هٿان نڪري وڃڻ . ڪا ڳالهه حد ٽپي وڃڻ . وس کان ڳالهه ٻاهر ٿيڻ .
- پانی سَمونا : پاڻي نَنڍهن سوسڙو ڪرڻ . ڪوسو ۽ ٿڌو پاڻي ملائي برابر ڪرڻ .
- پانی کاٹنا : پاڻي پِڃڻ- واهه يا نَهر کي ٽُڪو ڏيڻ . پاڻي چيرڻ (تَرڻ ۾). ٻيڙيءَ جو پاڻيءَ کي وڍڻ .
- پانی کَر دینا : پاڻي ڪري ڇڏڻ. پاڻيءَ جهڙو پتڙو ڪرڻ- نرم ڪرڻ. پگهارڻ. ٿڌو ڪرڻ (ڪاوڙيل کي). سولو ڪرڻ - آسان ڪرڻ.
- پانی کی پوٹ : محاوره. پاڻيءَ جي پخال . آها شيءِ جنهن ۾ پاڻي گهڻو هجي (جيئن ٻاڇي وغيره) .
- پانی لَگنا : پاڻي لڳڻ - پاڻي پانءِ پوڻ . تمام ٿڌي پاڻيءَ سبب ڏندن کي تڪليف پهچڻ.
- پانی لینا : پاڻي وٺڻ. پاڻي ڪٽڻ. طهارت ڪرڻ.
- پانی میں آگ لگانا : فساد برپا ڪرڻ - جهيڙو وجهڻ .
- پانی نہ مانگنا : پاڻي بہ نہ گهُرڻ. يڪدم مري وڃڻ . اوچتو موت ٿيڻ .
- پانی ہونا : پاڻي ٿيڻ . نرم ٿيڻ. ٿڌو ٿيڻ . ڦِڪو ٿيڻ - لڄي ٿيڻ .

● پاہ ، پاہیں : ث [ھ] ٽن سالن کان لاڳيتي آباد ٿيندڙ زمين . هڪ قسم جو پٿر (جو ڦٽڪي ۽ اونگن سان گهي اکين جو ڏيپ ٺاهيندا آهن).

● پاہونا ، پاہونے : ذ [ھ] مهمان. آهو سيرو جو ڪنوار جي موڪلائي وقت ڳائيندا آهن.

● پاهي ۽ پاهي : ذ [هہ] آهو هاري جو رهي هڪڙي ڳوٺ ۾ ۽ آبادي ٻئي ڳوٺ ۾ ڪري. عارضي هاري.

— پاهي‌ڪاشتؔ : ذ. آها پوک جا ٻئي ڳوٺ جو هاري ڪري.

● پائيل: ث [هہ] هڪ قسم جو زيور- پازيب- ڇيرُ. (ذ) پيرڙيو چاول ٻار. بانس جي ڏاڪڻ.

● پاؤ: ذ [هہ] سير جو چوٿون حصو- پاءُ. چوٿون حصو- چوٿو.

پاؤں، پانئو ۽ پاؤں، پانئو : ذ [هہ] پير- پيڪڙ. نشان. آهڃاڻ.

— پاؤں آگے نہ پڑنا : اڳتي هلڻ جي همت نہ ٿيڻ.

— پاؤں اُٹھانا : قدم کڻڻ. وک وڌائڻ. جلد هلڻ. تکو هلڻ.

— پاؤں اُٹھ نہ سکنا : پير کڻي نہ سگهڻ- هلي نہ سگهڻ.

— پاؤں اڑانا : ٽنگ اڙائڻ- هريرو دخل ڏيڻ.

— پاؤں اُکھاڑنا : پير اکيڙڻ. پير کڍي ڇڏڻ. تڙو ڀڄائڻ. شڪست ڏيئي ڀڄائڻ.

— پاؤں اُلٹا پڑنا : پير ڀتي پوڻ. واپس ورڻ.

— پاؤں اُلجھنا : ٽنگ اڙڻ. پير اٽڪڻ- پير ڦاسڻ.

— پاؤں بچلنا : پير وچڙڻ. پير ڦاسڻ. آڙوڻ. بچتو ٿيڻ.

— پاؤں بڑھانا : قدم وڌائڻ. اڳتي هلڻ. وک وڌائڻ.

— پاؤں بھاری ہونا : پير ڳرو هئڻ. بيحد ٿڪجي پوڻ. پيٽ سان هئڻ (عورت)- حامله هئڻ.

— پاؤں پاؤں چلنا : پير پير ۾ ڏيئي هلڻ. تمام آهستي هلڻ. پيادل هلڻ. آڻر پاڻر هلڻ.

— پاؤں پر کھڑے ہونا: پنهنجي پيرن تي بيهڻ.

— پاؤں پڑنا : پيرين پوڻ- قدمن تي ڪرڻ. خوشامد ڪرڻ. عاجزي ڪرڻ.

— پاؤں پسارنا، پھیلانا: پير ڊگهارڻ. حد کان زياده ٽنگ پکيڙڻ. گهڻن ڪمن ۾ ٽنگ اڙائڻ.

— پاؤں پکڑنا : پيرن کي جهلڻ. عاجزي ڪرڻ- منٿ ڪرڻ. ليلائڻ- ٻاڏائڻ. پناه ۾ اچڻ.

— پاؤں پھسلنا : پير ترڪڻ- پير کسڪڻ. ترڪي وڃڻ. ڪري پوڻ.

— پاؤں پھیلا کر سونا: بيفڪريءَ سان سمهڻ- بي اونو ٿي سمهڻ. آرام سان سمهڻ.

— پاؤں پیادہ : صفت. پيرين پيادو- پيادل- پنڌ.

— پاؤں تلے سے زمین نکل جانا: پيرن هيٺان زمين نڪري وڃڻ. بد حواس ٿي وڃڻ. گهٻرائجي وڃڻ.

— پاؤں توڑ کر بیٹھ جانا: گهڻيءَ ڪوشش کان پوءِ مايوس ٿي ويهي رهڻ. ڊوڙي ڊڪي آخر ماٺ ڪري ويهڻ. گوڏو ڀڃي ويهڻ.

— پاؤں توڑنا : ڏاڍي ڪوشش ڪرڻ. ڊڪ ڊوڙ ڪرڻ. ٽنگون ڀڃڻ- رلائي مارڻ.

— پاؤں ٹکانا : پير کوڙڻ. ترسڻ- ساهي کڻڻ. قبضو ڄمائڻ.

— پاؤں جمانا : پير ڄمائڻ- پيرَ کوڙڻ. ٽڪاءُ ڪرڻ. ثابت قدم رهڻ.

— پاؤں چلنا : ٻار جو پنڌ ڪرڻ- پيرڙا هلڻ. پنڌ هلڻ- پيادل هلڻ.

— پاؤں چومنا : پير چمڻ. عزت ڪري پيرين پوڻ.

— پاؤں چھلنی ہونا : پير ڇلجي پوڻ. پيرن ۾ ڦلٽا پوڻ.

— پاؤں چھوٹنا : ماهواري اچڻ (عورتن کي).

— پاؤں چھونا : پير ڇهڻ. پيرين پوڻ.

- پاؤں دابنا : پيرن کي زور ڏيڻ . پيڙهون ڏيڻ . سوڙهي جڳهِ جو پير کي وڃڻ .
- پاؤں دهرنا : پير رکڻ - قدم رکڻ .
- پاؤں دهوکر پینا : پير ڌوئي پيئڻ . تمام گهڻي عزت ڏيڻ . خوشامد ڪرڻ .
- پاؤں ڈگمگانا : پير ڏکڻ - پير ٿيڙکڻ . آڙڻ . ڏڄڻ - ڏکڻ .
- پاؤں رکهنا : پير رکڻ - قدم رکڻ .
- پاؤں سر پر رکھ کر بھاگنا : تمام تکو ڀڄڻ . بدحواس ٿي ڀڄڻ .
- پاؤں سکیڑنا : پير ڪرونڊڙا ڪرڻ . پير سوڙها ڪرڻ . منهن موڙڻ . لاڳاپو ٽوڙڻ .
- پاؤں سمیٹنا : پير سوڙها ڪرڻ - فوت ٿيڻ . جدائي اختيار ڪرڻ . پنهنجا پير جهلڻ .
- پاؤں سن هونا : پير سُمهڻ . بيماري يا ٿڌ وغيره سبب پير سُڪي پوڻ .
- پاؤں شل هوجانا : پير ٿڪجي پوڻ .
- پاؤں کانپنا : پير ڏکڻ . ڏپ وغيره کان ٽنگون ڏکڻ . بي همت ٿيڻ .
- پاؤں کھینچنا : پير جهلڻ . جدا ٿيڻ - عليحده ٿيڻ . ڪنهن وٽ اچڻ وڃڻ بند ڪرڻ .
- پاؤں کی خاک هونا : پيرن جي مٽي ٿيڻ . مطيع ٿيڻ .
- پاؤں گاڑنا : پير ڄمائڻ . مضبوط ٿي بيهڻ . پير کوڙڻ . پير کُپائڻ .
- پاؤں گردش میں هونا : پير ۾ چڪر هجڻ . رُلندو رهڻ . در در ڀٽڪندو رهڻ .
- پاؤں گھسنا : ڪُڙيون گسڻ - پير گسڻ . گهڻو هلڻ .
- پاؤں لڑکھڑانا : نشي يا ڪمزوريءَ سبب ٽنگون ڏکڻ . ٿاپو کائڻ - آڙڻ .
- پاؤں میں بیڑیاں پڑنا : پيرن ۾ بيڙيون پوڻ . گرفتار ٿيڻ - قيد ٿيڻ . پابند ٿيڻ .
- پاؤں میں پھپھولے پڑنا : پيرن ۾ ڦلڪا پوڻ . هلڻ کان لاچار ٿيڻ .
- پاؤں میں چکر هونا : پير ۾ چڪر هجڻ . هڪ هنڌ ٽڪاءُ نه هجڻ .
- پاؤں میں موچ آنا : پير سُڙڻ .
- پاؤں نکالنا : پير ڪيڏي وڃڻ . پير ڪيڻ . حد اورانگهڻ . ڇڙواڳ ٿيڻ . ٻاهر نڪرڻ . جُدا ٿيڻ - لاڳاپا ٽوڙڻ . پاڻ ڇڏائڻ .
- پاؤں نه جمنا : پير نه ڄمڻ - ٽڪاءُ نه اچڻ . مقابلي ۾ بيهي نه سگهڻ .

● پائی یا پائیاں : ث [هہ] هڪ قسم جو سڪو - پائي .

● پائے یا پایا : ذ [هہ] چوپائي جا کُر - پاوا .

● پائینتی : ث [هہ] پيراندي (کٽ جي) .

● پائینچه ، پائینچا یا پائینچے : ذ [ف. پائچه] پانچو .

● پایل یا پایلیں : ث [هہ] هڪ قسم جو زيور - پازيب . ڇير . بانس جي ڏاکڻ .

● پایل : صفت [هہ] پيرڙيو چاول (ٻار) . تيز رفتار (هاٿي) .

● پپئی یا پپئیاں : ث [هہ] پکيءَ جو هڪ قسم (ننڍڙو مينا جيڏو، سُريلي آواز وارو) .

● پپیانا : لازم [هہ] ڦٽ ۾ گند پرجڻ .

- پپیاهٹ : ث. ڦٽ ۾ گند پرجڻ جي حالت.

● پپڑ : ذ [هہ] ڀت جي پاڙ وارو چاپوڙو (جو ڪلر سبب آيامجي ڪِري پوي) .

- پپڑ پارا : ذ. ڦٽ جي پاسن جو سڪل ماس .

● پپڑا یا پپڑے : ذ [هہ] مٽين ڪَنل . ڇوڏو .

● پپڑانا : متعدی [هہ] ڪُڙي ٻڌڻ - ابرجڻ -

مِرڻ (ڦٽ). ڦٽي پوڻ (خشڪيءَ ڪان چپ وغيره).

● پپڑی ۽ پپڑیاں: ث [ھ] ڪل جو مٿيون تھہ - سنھي ڪل. سڪل ڪل. ڇوڏو. سوڪھڙي ڪان ڦونڊن پيل زمين. پاپڙ. سنھي ماني. ڦٽر (ڪير جي).

- پپڑی جمنا: تھہ ڄمڻ. ڪَڙي پڌجڻ. ملائي پڌجڻ.

- پپڑیا کتھا: ذ. ھڪ قسم جو ڪٿو (جو اڇو، صاف ۽ آڇو ٿئي).

- پپڑیلا: صفت. ڪَلن وارو- ڇوڏن وارو.

● پپولا ۽ پپولے: صفت [ھ] ڏسو "پوپلا".

● پپوٹا ۽ پپوٹے: ذ [ھ] اک جو ڇپر- پلڪ.

- پپوٹن: ث [ھ] ڀونڀي جو ھڪ قسم (جنھن جا پن ڦٽن ڦرڙين تي پڌندا آھن).

● پپولنا: متعدی [ھ] پپن وانگر ڪائڻ.

● پپیا ۽ پپیے: ذ [ھ] ميوي جو ھڪ قسم- ڪاٺ گدرو- پپيتو. سيڏي.

● پپیانا: لازم [ھ] روڳ پوڻ (ڦٽ يا زخم ۾)- پونءِ پرجڻ.

● پپیہا ۽ پپیہے: ذ [ھ] مٽيءَ يا ڪنھن ڌاتوءَ مان ٺھيل سيٽي. آنب جي ڪوئلي مان ٺھيل سيٽي. پيھو (پکي).

● پت: ث [ھ] "پتا" جو مخفف (ھي لفظ اڪثر مرڪبات ۾ استعمال ٿئي). عزت - مان. اعتبار- ساک.

- پت جھڑ: ذ. سياري ڪان پوءِ وڻن جي پنن ڇڻڻ جي موسم - خزان.

● پيت: ذ [ھ] پيٽھي جو رس. ھڪ قسم جو ڀونڊو.

- پیت پاپڑا: ذ. ڀونڀي جو ھڪ قسم (جو دوائن ۾ ڪم اچي).

● پتا: ذ [ھ] پتو- سرنامو. ٺڪاڻو- آستانو. ڏس. خبر چار- احوال.

- پتا بتانا: پتو ٻڌائڻ - ڏس ڏيڻ.

- پتا چلنا: پتو پوڻ. خبر پوڻ. ڏس ملڻ.

- پتا لگنا: پتو لڳڻ- ٺڪاڻو معلوم ٿيڻ. خبر پوڻ.

- پتے کی بات: محاوره. صحيح ڳالھ. دل جي ڳالھ.

- پتے کی سنانا، کہنا: صحيح ڳالھ چوڻ. دل سان لڳي ايندڙ ڳالھ چوڻ. سڌي ٻڌائڻ.

● پتّا ۽ پتّے: ذ [ھ] وڻ جو پن- پتو. تاس جو پتو. ڪنن ۾ پائڻ جو ھڪ زيور پيپلڪ (لغڙ جو). ورق.

- پتّا ھوجانا: ڀڄي وڃڻ- رفوچڪر ٿي وڃڻ. گم ٿي وڃڻ.

- پتّوں والی: ث. مُوري (جيئن تہ زالون صبح جي وقت موريءَ جو نالو وٺڻ نياڳ سمجھنديون آھن، تنھن ڪري ان کي "پتون والي" چون).

- پتّے باز: ذ. پتائي. نيپتائي- ٺڳ.

- پتّے بازی: ث. پتن راند. دوکيبازي- ٺڳي.

● پتّا، پتّے: ذ [ھ] پتو. ڪاوڙ- چڙ. حوصلو- ھمت. شرم- حياءُ.

- پتّا پانی کرنا: پتو پاڻي ڪرڻ. ڀڳھرائي ڇڏڻ. شرمسار ڪرڻ.

- پتّا مارنا: ڪاوڙ مارڻ- سور پي وڃڻ. صبر ڪرڻ. برداشت ڪرڻ. شوق لاھي ڇڏڻ- خواھش پلڻ.

- پتّا نکالنا: پتو ڪڍڻ. ساري ڇڏڻ. ھلاک ڪرڻ- ڏاڍي تڪليف ڏيڻ.

● پتانا: لازم [ھ] گھبرائجڻ. بد حواس ٿيڻ.

حيران ٿيڻ . شرمسار ٿيڻ .

● پٽاوَرُ : ذ [ھ] آھي ڪَڪَ پَنَ جي چِٽني ٺاهڻ ۾ ڪم اچن .

● پٽائي: ث [ھ] ليپو- لِٿُب - راڳو. پوچِي.

● پَتّرُ: ذ [ھ] سونَ وغيره جا ڏِگها ياگول ٽُڪرا. پترو (ڌاتوءَ جو) . پَٽُ (لوھي). ورق- پنو. چٺي- خط.

● پَتُرا ۽ پَتُرے: ذ [ھ] پَٽُ- پَترو (ڌاتوءَ جو). پڙچ . پنو- ورق .

– پَترے کهلنا : راز ظاهر ٿيڻ- عيب کلڻ .

● پَتلا ۽ پَتلے : صفت [ھ] سنهون- باريڪ . ضعيف- هيٺو- آپرو. پَتِيڙو- ڇِڊو . نازڪ- نفيس. نرم- ڪُنُڌرو. (ث) پَتلي ۽ پَتليان .

– پَتلا پَنُ : ذ . سنهائي- باريڪي . ڪمزوري- هيٺائي. ضعيفي .

– پَتلا حالُ : ذ. خراب حال- بُڇڙي حالت . غربت- مسڪيني .

– پَتلا کرنا : سنهون ڪرڻ- باريڪ ڪرڻ . پتڙو ڪرڻ- ڇِڊو ڪرڻ .

– پَتلائی : ث . سَنهائي . آپرائي . نفاست .

– پَتلي کَمَرُ : ث. سنهڙي چيلهه . نازڪ چيلهه.

پُتلا ۽ پُتلے : ذ [ھ] پُتلو- بوتو- بُت- مجسمو. گُڏو- مُورت. جِسم- بَدن. پڃرو- قالب . ماڻهوءَ ياحيوان جو بوتو. سهڻو- خوبصورت (ماڻهو) . تلوار جو مُٺيو .

– پُتلا گاڑنا : بُت پورڻ- ٻوهه ڪرڻ .

● پِتلانا: لازم [ھ] پِتل جي ٿانوَ ۾ رکيل شيءِ ڪَسجي وڃڻ . پتل جهڙو رنگ ٿيڻ .

● پُتلي ۽ پُتليان : ث [ھ] اک جي ماڻڪي . گهوڙي جي سُنُب جو گوشت (جو ٻاهر نڪتل هوندو آهي) . گُڏي - پوري- پُتلي (ڪپڙي يا ڪاٺ جي) . مورتي . نازڪ عورت- خوبصورت عورت .

– پُتليان پتهرانا : اکين جي ماڻڪين جو هڪ هنڌ بيهي وڃڻ (خوف يا حيرت کان) .

– پُتليان پهرجانا : دوڏا ڦِري وڃڻ . ڪنهن ڏک يا صدمي سبب اکين جا تارا ڦِري وڃڻ. مرڻ وقت اکيون چڙهي وڃڻ .

● پُتنا : لازم [ھ] پوچِي اچڻ- راڳجڻ- ليپو اچڻ . (ذ) نرم ٻهارو (پوچي ڏيڻ لاءِ)- پوچي- پوتو .

● پَتنگ ۽ پَتنگين: ث[ھ]لغڙ- ڪانگڙو.

– پَتنگ بازی : ث. لغڙن اڏائڻ جو شغل .

– پَتنگ چهُری : صفت . جهيڙاڪ عورت . وچ ويڙهائو عورت- وچ ڪُٽڻي .

● پَتنگا ۽ پَتنگے : ذ [ھ] جيت جو هڪ قسم- پروانو- پَتنگ. چِٽنگ. ٽانڊو.

– پَتنگا هونا : جل ڦڏاڪو هئڻ- ڦڙت هئڻ- چست هئڻ .

– پَتنگے لگنا : ٽانڊا لڳڻ- باهه لڳڻ . چِڙ لڳڻ. خار لڳڻ . مرچ لڳڻ .

● پَتوار، پَتوال ۽ پَتواريں ، پَتواليں : ث [ھ] سُکان- ڏُنبالو. سڙهه- بادبان.

● پَتواس ۽ پَتواس : ذ [ھ] چِتڙهه ۾ پڪل چِتِي (پکين جي ويهڻ لاءِ). اڏو (باز جي وهڻ جو) .

● پَتهرُ ۽ پَتهرُ : ذ [ھ] پَهڻ- پٿر . ڪنهن به قسم جو قيمتي پٿر. (صفت) سخت- ڏاڍو. سنگدل- بيرحم. گهرو- وزني.

– پَتهراؤ : ذ . پٿرن جو وسڪارو- پٿر بازي- سنگباري .

– پَتهر پانی هونا : پٿر پاڻي ٿيڻ . ڪنهن

سنگدل ماڻهوءَ جو رحم دل ٿيڻ .

▬ پَتھّر پڑ'نا : پٿر وسڻ . گڙا وسڻ . آفت پوڻ - مصيبت نازل ٿيڻ .

▬ پَتھّر پَسيجْنا : پٿر ڍري پوڻ . ڪا سخت شيءِ نرم ٿيڻ . نرم دل ٿيڻ . مهربان ٿيڻ .

▬ پَتھر پِگھَلْنا: پٿر ڳرڻ . بيرحم کي رحم اچڻ .

▬ پَتھر پھوڑْ ، پَتھر پھوڑا : ذ . سنگتراش - پٿر ٽڪيندڙ . هد هد - ڪاٺ ڪٽو .

▬ پَتھر چَٹّا ۽ پَتھر چٹے : ذ . هڪ قسم جو گاهه (ڌاريون نرم ۽ سنهيون ، پٿريءَ جي بيماريءَ لاءِ مفيد آهي) . هڪ قسم جو نانگ (جو مٽيءَ بدران پٿر کائي) . هڪ قسم جي مڇي (جا اڪثر درياءَ ۾ پھڻ کائيندي آهي) . (صفت) کنجوس - بخيل . گھڻو وقت گھر ۾ گذاريندڙ ماڻهو .

▬ پَتھر چٹانا : سِراڻ چاڙهڻ - تکو ڪرڻ . پاڻي ڏيڻ (اوزار تي) .

▬ پَتھر چلانْا : پٿرن جو وسڪارو ٿيڻ .

▬ پَتھر ڈھونا : پٿر ڍوئڻ . سخت محنت ڪرڻ - جاکوڙا ڪڍڻ . اجائي ڪوشش ڪرڻ . وقت وڃائڻ .

▬ پَتھر کھینچْ مار'نا: سڌيون بڌائڻ . سخت جواب ڏيڻ . انڪار ڪرڻ . طعنو هڻڻ .

▬ پَتھر کی تَصویر بنْنا : بت بڻجڻ . پِٽ بڻجي بيهڻ . خاموش ٿيڻ .

▬ پَتھر میں جونْک لگنْا : اَڻ ٿيڻي ڳالهه ٿيڻ .

▬ پَتھرُوٹا ۽ پَتھرُوٹے : ذ . پٿر جو پيالو . پٿر جي ڪونڊي . (ث) پَتھرُوٹی ۽ پَتھرُوٹیاں .

▬ پَتھر ھونا : پھڻ ٿيڻ . سخت ٿيڻ . ڳرو ٿيڻ . بُت بڻجڻ . بيرحم هئڻ . چُپ ٿيڻ .

▬ پَتھرُی ۽ پَتھرُیاں : ث . ننڍڙو پٿر - پھڻي - پٿري . هڪ قسم جي بيماري (جنهن ۾ مثاني ۾ پٿري پيدا ٿئي) . گاهه جو هڪ قسم . روهي .

● پَتھرانا : لازم [هہ] پٿر بڻجڻ - پھڻ ٿيڻ . سخت ٿيڻ .

● پَتھنْا: متعدی[هہ] ٿڦڻ (چيٽا) . مارڻ ڪُٽڻ .

● پَتھی ۽ پَتھیاں : ث [هہ] پيتي - ڳنڍي (بصر جي) .

● پَتھیر' : ث . آها جاءِ جتي سِر بند سِرون وجهن .

▬ پَتھیرا ۽ پَتھیرے : ذ . صفت . سِرُون ٺاهيندڙ - سِر بند .

● پَتّی ۽ پَتّیاں : ث [هہ] ننڍڙو پتو . حصو - ڀاڱو . پتي (ذاتُوءَ جي) . ڪمند جا چُوتا . ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ گهه .

▬ پَتّی جھڑْنا : پَن ڪرڻ - پَن ڇڻڻ .

● پِتّی : ث [هہ] آرايُون - پيتُ .

● پَتْیانا : لازم [هہ] يقين ڪرڻ - اعتبار ڪرڻ . لحاظ ڪرڻ - پرواهه ڪرڻ . خوش ٿيڻ - راضي ٿيڻ . نرم ٿيڻ .

● پَتیت' : ذ [هہ] غير آباد زمين - آنٽيئو .

● پَتیلا ۽ پَتیلے : ذ [هہ] ٽانُءُ جو هڪ قسم - ٽاپيلو .

● پَٹ' ۽ پَٹ' : ذ [هہ] طاق (دروازي يا دريءَ جو) . گھونگھٽ - پردو . بَرُ (ڪپڙي جو) . شطرنج يا چوپڙ راند جو ڪپڙو . پڙ ڇ تي آڪريل سَند - غيرآباد زمين - پوٺو . (صفت) برباد - ويران . (ظرف) جهٽ - تُرت .

▬ پَٹ بھیڑْنا : طاق بند ڪرڻ - در ورائڻ .

▬ پَٹ پَڑْ : ث . درياءَ جي ڪپ واري سيلابي زمين (جا هرسال پوک هيٺ اچي) . مينهن بعد سُڪي نوٽ ٿيل زمين . پوٺو .

— پَٹ پَڑ٘نا: پَٽ پوڻ. آونڌو ڪِرڻ- مُنهن ڀر ڪِرڻ. آبتو ڪِرڻ. پاسيرو پوڻ (ڏڪ).

— پَٹ سے بولنا: يڪدم ڳالهائڻ. وچ ۾ ڳالهائڻ.

— پَٹ کهولنا: طاق کولڻ (دروازي يا دريءَ جا). پردو هٽائڻ- گهونگهٽ مٿي ڪڻڻ.

● پُٹ٘: ث [هہ] بانسَ- بُو. هُبڪارو.

● پٹّا ﮯ پٹّے: ث [هہ] ٻہ مُنهين ترار. ترار (ڪاٺ جي). پٽو. ڪپڙي جي ويڪري پٽي. پٽو (ريلوي جو).

— پٹّے باز٘: ذ. تلوار باز. ڪاٺيءَ جي تلوارن سان راند ڪندڙ.

● پٹّا ﮯ پٹّے: ذ [هہ] پٽو. ڳانو. طوق. سَنَد- دستاويز. ڪمربند- ٻيٽ. وارَ (مٿي جي پاسن ۽ پٺيءَ جا). تختو (ڪنہر جي ويهڻ جو). گهوڙي جو تنگ. هڪ قسم جو زيور.

— پٹّاپٹّی: صفت. پٽن وارو- پٽاپٽي. رنگين ليڪن وارو (ڪپڙو).

— پٹّے دار٘: ذ. صفت. ٺيڪيدار- مقاطعدار.

● پٹاپر٘: ذ [هہ] هڪ قسم جو ميوو.

● پٹاپَٹ٘: ث. ڏڪن جو لاڳيتو آواز- ٺڪ ٺڪ.

— پٹاپٹ بولنا: يڪدم ڳالهائڻ. وچ ۾ ٽپي پوڻ. ڳالهائيندو رهڻ.

● پٹاخ٘: ث [هہ] آواز (ٺڪاڪي يا بندوق جو)- ٺڪاءُ.

— پٹاخ سے بولنا: يڪدم چئي ڏيڻ. وچ ۾ ڳالهائڻ- جيڪي منهن ۾ اچي سو چئي ڏيڻ. ڪڙڪي سان ڳالهائڻ. تکو تکو ڳالهائڻ.

● پٹاخا ﮯ پٹاخے: ذ [هہ] آتشبازيءَ جو هڪ قسم- ٺڪاڪو. (صفت) جلد ٺڪاڪو- چالاڪ.

— پٹاخے چلانا: ٺڪاڪا ٻارڻ.

● پٹارا ﮯ پٹارے: ذ [هہ] ٽوڪرو (بانس يا تيلين جو). کارو. سَندوڪ. پِٽڙي. (ث) پٹاری ﮯ پٹاریاں.

— پٹاری کا خرچ: محاوره. ڪيسي خرچي.

● پٹانا: متعدی [هہ] وجهائڻ (چِت)- چِت ٻڌائڻ. ڍڪائڻ. اوڍائڻ. پُورائڻ. پردو ڪرائڻ. ريج ڪرائڻ. لٽائڻ (ڪڏ). نبيرڻ (سودو، فيصلو).

● پِٹانا: متعدی [هہ] پِٽائڻ- سٽائڻ. آزارڻ- چيڙائڻ.

● پٹاو٘: ذ [هہ] چِت ٻڌڻ جي حالت. چِت ۾ تختن جي جڙائي. تختو (دروازي جي مٿان ڏنل). چت جو سامان (ڪاٺيون، تختا وغيره). پاڻيءَ جي وَهَڪَ- آبپاشي.

● پَٹ٘ پَٹ٘: ث [هہ] ڏڪن وغيره جو لاڳيتو آواز- ٺَڪ ٺَڪ- سَٽ سَٽ.

● پِٹ٘ پِٹ٘: ث [هہ] سَٽَ ڪُٽَ- مار سوچڙو. پَٽِڪي.

● پٹ٘پٹانا: متعدی [هہ] افسوس ڪرڻ- ارمان ڪرڻ. واريءَ ۾ پَچڻ.

● پِٹ٘ پُچهنا ﮯ پِٹ٘ پُچهنے: ذ [هہ] پچاڙيءَ جو چاول ٻار.

● پٹخنا: متعدی [هہ] زمين تي ڪيرائڻ (ڪُشتيءَ ۾). دسڻ. مٿان ڪري آڇلڻ. (ذ) دسڻ جي حالت. دپڙات.

— پٹخنی ﮯ پٹخنیاں: ث. ڪُشتيءَ ۾ مخالف کي زمين تي آڇلڻ جي حالت.

— پٹخنیاں کهانا: دسجڻ. بولاٽيون کائڻ. ليٽڻ.

● پٹڑا ﮯ پٹڑے: ذ [هہ] تختو. داٻڙو- ڦرهو. ننڍو صندل- صندلي. سانڍيرُ- تر. اٽي ڳوهڻ جو چڪرو. تختو (مردي کي غسل ڪرائڻ جو).

– پٹڑا کر دینا : برباد کري ڇڏڻ - ٻوڙي ٻوڙي ڇڏڻ. هموار ڪرڻ (زمين). زور ڀڃي ڇڏڻ.

– پٹڑی ج پٹڑیاں : ث. تختي - پٽي. داڀڙو. دڪي. ڀيچرو. هڪ قسم جو زيور- هڪ قسم جي ويڪري پٽي واري چوڙي. پٽو (ريلوي جو). درياء وغيره جو ڪپ.

● پٹس : ث [ھ] روج - ماتم (فوتيءَ لاءِ). سوڳ. مار ڪٽ.

– پٹس پڑنا : ماتم مچڻ- حشر ٿيڻ. پٽڪو پوڻ- روج پوڻ. پٽ پوڻ. مار پوڻ.

● پٹسن : ذ [ھ] سڻي. سڻيءَ جو ٻوٽو.

● پٹک : ذ [ھ] سوٽي ڪپڙو. ڇاوڻي- لشڪرگاهه.

● پٹکا ج پٹکے : ذ [ھ] چيلهه ۾ ٻڌڻ جو ڪپڙو- سندرو. ڪمرپٽو. پٽڪو- پڳڙي.

– پٹکا باندھنا: سندرو ٻڌڻ. تيار ٿيڻ- سنبرڻ.

● پٹکنا : متعدی [ھ] ڏسو "پٹخنا". ڪيرائڻ - سٽڻ (زمين تي). دسڻ. آڇلڻ (زور سان).

– پٹک: ث. ڏسو "پٹخ". آڇل- ڌڪو. مٿان ڪيرائڻ جي حالت.

– پٹکن ج پٹکنیں: ث. ضرب- ڌڪ. ڌپلهو.

– پٹکنا ج پٹکنے : ذ. ڪشتيءَ ۾ زمين تي زور سان ڪيرائڻ جو آواز- ڌڙام.

– پٹکنی ج پٹکنیاں: ث. ڏسو "پٹخنی".

● پٹکی ج پٹکیاں : ث [ھ] ڌڪ- ضرب. تڪليف. صدمو. آفت- مصيبت. اوچتو موت. اٽو يا ٻيسڻ (جو شوروي گهاٽي ڪرڻ لاءِ ٻوڙ ۾ وجهن)- لاس.

● پٹکی لگانا : محاوره. ڪمندجون گريون (پيچ طور) هڻڻ- ڪمند جي ٻوڪ ڪرڻ.

● پٹن : ذ [ھ] ڇت.

● پٹن ج پٹنیں : ث [ھ] پٽ ڪٽ- روج راڙو- ماتم. مار- سزا.

● پٹنا : لازم [ھ] پرجڻ- تار ٿيڻ. ڇت پوڻ. پاڻي ملڻ (زمين کي)- ريج اچڻ. کهٽائي ٿيڻ. ادا ٿيڻ (قرض). حاصل ٿيڻ- ملڻ. قبول ڪرڻ (هنڊي). وڪڻ- پڪڙڻ. معاملو ختم ٿيڻ - ڍڪجڻ (ڇت).

● پٹنا : لازم [ھ] مارجڻ- ڪٽجڻ. مار کائڻ- هارائڻ (راند ۾).

● پٹو ج پٹو : ذ [ھ] اوني ڪپڙي جو هڪ قسم.

● پٹوار : ذ [ھ] تپيدار.

● پٹواری ج پٹواری : ذ [ھ] تپيدار.

● پٹوانا : متعدی المتعدی [ھ] مارائڻ- ڪٽائڻ- موچڙا کارائڻ. رنڊاڙڻ- رڙائڻ. پٽائڻ- ستائڻ.

● پٹوتن : ذ [ھ] ڇت جڙڻ ۾ ڪم ايندڙ تختا.

● پٹور، پٹول ج پٹوریں، پٹولیں: ث [ھ] ماتم - پٽ. واويلا.

● پٹولا ج پٹولے : ذ [ھ] پٽ ڪينئون.

● پٹولی ج پٹولئے : ذ [ھ] پانولي.

● پٹہ ج پٹے : ذ [ھ] ڏسو "پٹا".

● پٹھ ج پٹھیں : ث [ھ] ڍڳي ۽ ٻڪري وغيره جي پٺيءَ جو گوشت.

● پٹھا ج پٹھے : ذ [ھ] گوشت جي مشڪ. رڳن جو سڄو- پنڊي. نوجوان- نوعمر. شاگرد. گاهه جو ويڪرو پن. ڦرهو (ڪچيءَ جو). دفتري- ٻانو. ٻوٽي جو هڪ قسم.

– پٹھوں میں بیٹھنا، گھسنا : نس نس ۾ ويهڻ. گهاٽو يار ٿيڻ- رازدار ٿيڻ.

- پٹھی ج پٹھیاں : ث. نوجوان ڇوڪري. ڏني مٺي.

● پٹھا ج پٹھے : ذ [هہ] پٺي. ڏنب (جانور جو).

● پٹھے سلا : ذ [هہ] چولي يا پهراڻ جو پٺ وارو حصو.

● پٹھو ج پٹھو : ذ [هہ] مددگار- واهرو- حمايتي. همراهہ- ساٿي. (حقارتاً) غلام- نمڪخوار. دلال- چاڙتو.

● پٹھور ج پٹھوریں : ث [هہ] ڪنهن بہ جانور جو مادي ٻچو.

● پٹھیا ج پٹھیائیں : ث[هہ] ڪنهن بہ جانور جو جوان مادي ٻچو. پٺ- جوان ٻڪري. ڳابي- وهڙي. جوان ڇوڪري.

● پٹی ج پٹیاں : ث [هہ] پٽي (ڪپڙي جي)- ليڙ. ڪاغذ وغيره جي پٽي. تختي. ڪنار (ڪپڙي جي). لسي ڦٽي ڏنل وار. پيچرو. پاسو. ايس (ڪٽ جي).

- پٹی بنانا : ڦٽي ڏيئي وارن جي پٽي ڪيڻ.

- پٹی پڑھانا : پٽيون پڙهائڻ- برغلائڻ- پنهلائڻ. ابتيون صلاحون ڏيڻ. سيکارڻ. صلاحون ڏيڻ. سبق ڏيڻ- سيکت ڏيڻ.

- پٹی تلے کا : محاوره. ڪمذات- ڪميڻو. گهاٽو يار- همدم- پڳ مٽ يار.

- پٹی چڑھانا : پٽي ٻڌڻ (ڦٽ وغيره تي).

- پٹی سے سر پٹکنا : ماتم ڪرڻ. بيحد ڏک جو اظهار ڪرڻ.

● پٹیت ج پٹیت : ذ [هہ] تلوار بازي ڪندڙ. بيوقوف- احمق. هڪ قسم جو ڪبوتر (ڳاڙهي، ڪاري يا نيري رنگ جو ۽ اڇي ڳاڙهي ۽ سان).

● پٹیٹ ج پٹیٹ : ذ. حصيدار. ٺيڪيدار. لنڙيو. رانديگر.

● پٹھیر، پٹھیرا : ذ [هہ] گاهہ جو هڪ قسم (جو هاٿي کائيندا آهن). ٻوٽي جو هڪ قسم (ٿلهي کاني سان).

● پٹھیل ج پٹھیل : ذ [هہ] ڳوٺ جو چڱو مڙس- وڏيرو. مرهٽن جو لقب.

● پٹھیلا ج پٹھیلے : ذ. هڪ قسم جو گاهہ (جنهن سان ٻوجها ٺاهين). ڪيڙيل زمين کي هموار ڪرڻ جو تختو- سهنور. ڇيپ. هڪ قسم جي ٻيڙي.

● پٹیلنا : لازم [هہ] ڦرڻ- ڪسڻ. زبردستي قبضو ڪرڻ. زير ڪرڻ- مطيع ڪرڻ. ڪمائڻ- نفعو ڪائڻ. ڏوکو ڏيڻ- فريب ڏيڻ. مارڻ.

● پٹیل : صفت [هہ] مارڪائيندڙ. هارائيندڙ.

● پٹیلون : ث. [هہ] تيتر جي ٻولي.

● پجا : صفت [هہ] ڍاول. خوش حال- سکيو. آباد- سائو.

● پجاوا ج پجاوے : ذ [اردو] ڪورو (سرن جو)- ڀٽو.

● پجاری ج پجاری : ذ [هہ] پوڄاري- پوڄا ڪندڙ. مندر جو سنڀاليندڙ.

● پجانا : متعدی [هہ] پوڄائڻ- پوڄا ڪرائڻ. پورو ڪرڻ- مڪمل ڪرڻ.

● پجوڑا : صفت [هہ] "پاجی" جو تصغير. ڪميڻو- رذيل. (ث) پجوڑی.

● پچ : ث [هہ] پاسو- طرفداري. حمايت- مدد. حفاظت- سنڀال. ضد- آڙي- ٺٺر پائي. اجايو بحث.

- پچ هونا : لحاظ هئڻ. حمايت هئڻ. ڪوشش

هئڻ .

● پَچ : عدد [هہ] ”پانچ“ جو مخفف. پنج (٥) (هي لفظ مرکبات ۾ استعمال ٿئي).

▬ پَچ رَنگ، رَنگا : صفت . پنج رنگو.

▬ پَچ ڪَليان : ذ. پنج ڪلياڻ (گهوڙو). (صفت) گاڏڙ نسل جو. چِٽڪمرو.

▬ پَچلڙا ج پَچلڙے : ذ. پنج سَرو (هار).

▬ پَچلڙي ج پَچلڙيان : ث. ڳهه جو هڪ قسم (جنهن ۾ پنج سَرون ٿين).

▬ پَچ لُونا : ذ. هڪ قسم جو چُورڻ (جو پنجن قسمن جو لوڻ ملائي ٺاهيندا آهن).

▬ پَچ مهيل : صفت. پنجن شين جو مرڪب. ڪيترين شين سان ٺهيل. جدا جدا قسمن جو.

● پُچارا ج پُچارے : ذ [هہ] پوچي ڏيڻ جو بهارو- پوچي. راڳو- ليپو. تيل وغيره جي مَک ڏيڻ لاءِ اڱڙي.

▬ پُچارا پهيرنا : پوچي ڏيڻ. راڳو ڏيڻ- ليپو ڏيڻ . فريب ڪرڻ . تيل وغيره جو مک ڏيڻ.

● پَچاس : عدد [هہ] پنجاهہ (٥٠).

▬ پَچاسون: صفت. سَو يهن- تمام گهڻا- بي انداز.

● پَچاسي : عدد [هہ] پنجاسي (٨٥) .

● پَچانوے، پَچانويں: عدد[هہ]پنجانوي(٩٥).

● پَچ پَچ، پُچ پُچ : ث [هہ] گپ ۾ هلڻ جو آواز- ڪيچ ڪيچ .

▬ پَچپَچا: صفت. ڪيچ ڪيچ ڪندڙ. ليسدار- چيڪڙو. سُوگارو.

● پَچپَن : عدد [هہ] پنجونجاهہ (٥٥) .

● پَچتاوا ج پَچتاوے : ذ . ڏسو ”پَچهتاوا“ .

● پَچڙ : ث [هہ] چِپَر (ڪاٺ جي)- چيپ. ڏاند پُڇي ڪاٺي .

▬ پَچڙ اڙانا : رخنو وجهڻ- رنبڪ وجهڻ.

▬ پَچڙ ٺهونڪنا : چِپر ٺوڪڻ. چِپر هڻڻ. تڪليف ڏيڻ. آنڪاءُ وجهڻ- ڦڏو جاڳائڻ.

▬ پَچڙ لگانا، مارنا: چِپر هڻڻ. بدگماني پيدا ڪرڻ. پنهلائڻ- برغلائڻ. رُڪاوٽ وجهڻ- رُخنو وجهڻ. تڪليف ڏيڻ- تنگ ڪرڻ.

● پَچڪ : ث [هہ] ڪُڪڙ جي آنهي جو هيٺيون حِصو.

● پُچڪارنا: متعدی [هہ] پُچڪارڻ. پيار سان پُچڪر ڏيڻ. دِلداري ڏيڻ. پُٺي ٺپرڻ- شاباس چوڻ.

▬ پُچڪار ج پُچڪاريں: ث. پُچڪار. پيار. هُشي- ٽيڪر. اشارو.

● پِچڪاري ج پِچڪاريان : ث [هہ] هاٿيءَ وغيره جي سنهي ۽ زور سان ڌار. هڪ قسم جو لوهي اوزار جنهن سان پاڻي زور سان اُڇلجي.

● پَچڪر : ذ [هہ] ٽَڪاوٽ- ٽَڪ. تڪليف .

● پِچڪنا : لازم [هہ] پيهجي وڃڻ. اندر تي ويهي وڃڻ (ماس). سڪڻ بعد گهُنجي وڃڻ (ميوو). ڏرا ڏيڻ (ماس). سُڪڻ- ڦِسڻ. سُسڻ (بال وغيره).

▬ پِچڪانا : متعدی. پيچائڻ . پِچائڻ. ڦسائڻ. دٻائڻ. سُسائڻ.

● پَچنا: لازم [هہ] پَچڻ. رڌجڻ. هضم ٿيڻ. ڳرڻ. محنت ڪرڻ. ڪوشش ڪرڻ. ٿڪڻ. ٿڪجي پوڻ. بان ڪرڻ. لِڪڻ. طرفداري ڪرڻ- پاسو ڪڻڻ. اندر ۾ ٽِڪڻ (ڳالهہ).

▬ پَچانا: متعدی. پچائڻ. ڳارڻ- هضم ڪرڻ. ڦٻائڻ (پرائو مال). سهڻ- برداشت ڪرڻ.

▬ پَچ هارنا : اجائي ڪوشش ڪرڻ- بيسود محنت ڪرڻ .

● پِچَوني ج پِچَونيان: ث [هہ] معدو. اوجهہ-

اوجهري.

● پڇهاڙنا : متعدی [هہ] دسڻ. پُٺيءَ ۾ ڪيرائڻ (ڪُشتيءَ وغيره ۾). مارڻ (مقابلي ۾). ڪٽڻ (راند). شڪست ڏيڻ. ٿڪائڻ. عاجز ڪرڻ. هيسائڻ- زير ڪرڻ. ليٽائڻ (ڪنهن جانور کي پٺ تي ذبح ڪرڻ لاءِ).

— پڇهاڙ ع پڇهاڙيں : ث. دسڻ جي حالت- پُٺيءَ ۾ ڪرڻ جي حالت.

— پڇهاڙيں کهانا : چِٽيون هڻڻ- لُچڻ پُڇڻ- ڦٽڪڻ. دسجڻ.

● پڇهاڙی ع پڇهاڙياں : ث [هہ] ڪنهن به جانور جي پوئين ٽنگ ۾ پڌڻ جي رسي- پچاڙي. پُٺيون حصو- پُوڇڙي. پُٺ. (تابع فعل) پٺيان- پويان- پوئتان.

— پڇهاڙی مارنا : اِڙيون هڻڻ- لتون هڻڻ. پٺ کان حملو ڪرڻ.

● پڇهتانا : لازم [هہ] پڇتائڻ- افسوس ڪرڻ- پشيمان ٿيڻ- هٿ هڻڻ.

— پڇهتاوا ع پڇهتاوے : ذ. افسوس. پڇتاءُ- پشيماني. رنج- ڏک.

● پڇهتر : عدد [هہ] پنجهتر (۷۵).

● پڇهڙنا : لازم [هہ] پٺن ڀر ڪرڻ- چوتال ٿيڻ. هارائڻ- مات کائڻ. دسجڻ (ڪُشتيءَ ۾). بيمار ٿي ڪرڻ. پوئتي رهڻ (سبق ۾).

● پڇهل : صفت [هہ] پُٺيون (هي لفظ مرڪب ۾ استعمال ٿئي).

— پڇهل پائی : ث. ڏائڻ (جنهن لاءِ عام طرح خيال آهي ته سندس پير پٺتي وريل هوندا آهن).

● پڇهلگو : صفت [هہ] پٺ نه ڇڏيندڙ- ڦڪڙي- جيجا- پٺبو. پيروي ڪندڙ- پوئلڳ.

● پڇهلا ع پڇهلے : صفت [هہ] پُٺيون- پُٺ وارو. گذريل- اڳيون. آخري- آخر وارو. (ذ) پويون (پهر). روزي رکڻ لاءِ آسر جو کاڌو. (ث) پڇهلی ع پڇهلياں.

— پڇهلا پهر : ذ. رات جو پويون پهر.

— پڇهلی ست : ث. اونڌي سمجهہ.

— پڇهلے پاؤں پهرنا : بيٺي پير موٽڻ. موٽي اچڻ- واپس ورڻ. پويان پير ڪرڻ.

— پڇهلے دنوں : تابع فعل. گذريل ڏينهن ۾- اڳئين وقت ۾.

● پڇهلاّس ع پڇهلسّے : ذ [هہ] ڪاغذ جو پچ (لغڙ جو). (صفت) خوشامدي- چاپلوس. جيجا- ڦڪڙي.

● پڇهم : ذ [هہ] اولهہ- الهندو. مغربي ملڪ.

— پڇهمی : صفت. الهندي وارا- مغربي الهندي وارن ملڪن ۾ رهندڙ.

● پڇهنا ع پڇهنے : ذ [هہ] هڪ قسم جو اوزار (جنهن سان بدن تي ٽڪا ڏيئي سڱي هڻبي آهي).

— پڇهنے دينا ۽ لگانا : نشتر يا پاڪيءَ سان چهڪ ڏيئي رت ڪڍڻ- سڱي هڻڻ. مهڻا ڏيڻ- طعنا ڏيڻ. وڍ وجهڻ.

● پڇهوا : ث [هہ] الهندي جي هوا. چولي جو پٺيون ڪلهن وارو حصو.

— پڇهوا چلنا : الهندي جي هوا لڳڻ.

● پڇهواڙ ع پڇهواڙيں : ث. هوا جي زور سان وسندڙ مينهن.

— پڇهواڙ پڙنا : هوا جي زور سان مينهن جي چاٽ پوڻ. گاريون ملڻ.

● پڇهواڑا ع پڇهواڙے : ذ. جاءِ جي پٺ.

پٽيون پاسو.

● پڇهونڊ؟: ذ [هہ] بار (جو پٺن تي کڻجي يا ٻڌجي).

● پڇهونڊي: ث. ڪنهن طرف پٺ ڏيڻ ويهڻ جي حالت.

● پچّي: صفت [هہ] چنبڙيل - چهنل. لڳل - ڳنڍيل. پڪو - پختو. يڪ آواز (ڳائڻ ۾). (ث) جوڙ - ڳنڍ.

- پچّي ڪاري: ث. رنگين پٿرن کي ديوار وغيره ۾ جڙڻ جو ڪم. جڙت - جڙاءُ. سرن ۽ چن جو ڪم - چونڪرين وارو فرش.

- پچّي ڪرنا: سڪرمڪ ملائڻ (سرن يا رنگين پٿرن جا). ملائڻ. پچائڻ. مضبوط ڪرڻ.

● پچّي: صفت [هہ] ڦڪل - چيپل - چيٿيل. ڦاٿل. ڪٽيل.

● پچيس؟: عدد [هہ] پنجويهہ (٢٥).

● پچيسي: ث [هہ] چوپڙ راند (جا ڪوڏين سان رهجي).

● پخ؟: ث [ف. اردو] پخي - لهاڙ - بکواس. گوڙ - شور. اٽڪاءُ - رنڊڪ.

- پخ پهيلانا، ڪرنا: جهڳڙو ڪرڻ - شرارت ڪرڻ. بڪ ڪرڻ - گوڙ ڪرڻ.

- پخ لگانا: شرط وجهڻ - رنڊڪ وجهڻ. جهڳڙو پيدا ڪرڻ - جهنجهٽ پيدا ڪرڻ.

- پخ نڪالنا: عيب ڪڍڻ - وڏ ڪڍڻ. اعتراض ڪرڻ.

- پخيا ۽ پخئي: ذ. فسادي - جهيڙاڪ. (صفت) بيهودو - نالائق.

● پخال؟ ۽ پخاليس: ث [هہ] مشڪ - سانداري.

- پخال پهيٽيا: صفت. وڏي پيٽ وارو - پيٽير. گهڻ کائڪ.

● پخنا ۽ پخني: صفت [اردو] ڪميڻو - رذيل - ذليل. جهيڙاڪ - فسادي. (ث) پخني ۽ پخنيان.

● پدا ۽ پدے: ذ [هہ] پکيءَ جو هڪ قسم - ڦيدي. ڪانياٺي.

● پدانا: متعدي [هہ] نيٺ ڏيارڻ. ٿڪائڻ - هلاڪ ڪرڻ. ڪڪ ڪرڻ - شڪست ڏيڻ.

● پدنا: لازم [هہ] نيٺ ڏيڻ. هارائڻ - ٿڪجي پوڻ.

● پدّو، پدوڑا: صفت [هہ] ٺيمر - نيٺ ڇڏيندڙ. بزدل - گيدي - ڊڄڻو.

● پدينہ: ذ [ف] خوشبودار ٻاڄيءَ جو هڪ قسم - ڦودنو.

● پر ۽ پر: ذ [ف] پر - کنڀ - پڪ. زور - ٻل - ست.

- پر باندهنا: پکيءَ جا کنڀ ٻڌڻ (جيئن آڏامي نہ سگهي). بيوس ڪرڻ - عاجز ڪرڻ.

- پر پرزے نڪالنا: ساماڻجڻ. هوشيار ٿيڻ - چالاڪ ٿيڻ.

- پر ٽوٽنا: طاقت گهٽجڻ - زور ٽٽڻ.

- پر جهاڙنا: کنڀ ڪوهڻ - (پکيءَ جو) کنڀ ڇاڻڻ.

- پر ڦينچ ڪرنا: پر ڪترڻ - بيوس ڪرڻ - معذور ڪرڻ.

- پر لگنا: کنڀ ڄمڻ. (مجازاً) تيکو هلڻ. عزت وڌڻ. ترقي ڪرڻ - اڳتي وڌڻ. مشهور ٿيڻ - ناميارو ٿيڻ.

- پر مارنا: کنڀ هڻڻ - آڏامڻ. ڪنيڙائيءَ سان ڏڪ هڻڻ. ڏاڍي ڪوشش ڪرڻ. بيقراري ظاهر ڪرڻ.

● پرا ۽ پرے: ذ [هہ] صف - قطار. وکر - ٽولو

(پکين جو).

– پَرا بانڌهنا، جمانا: قطار ٺاهڻ - صف ٻڌڻ. قطار ۾ ويهڻ.

● پَرا ج پَرے: ذ [ھ] شهر. ڳوٺ - وسندي - واهڻ. پاڙو - محلو.

● پَرات؟ ج پَراتيں: ث [ھ] وڏو ٿالهه (آٽي ڳوهڻ لاءِ).

● پَراٹها ج پَراٹهے: ذ [ھ] آڱرانو.

● پُرانا ج پُرانے: صفت [ھ] پُراڻو - قديم - جهُونو. آڳاٽو - اڳوڻو. اڳئين زماني جو. پوڙهو - ٻُڍو - پيرسن. آزمودگار - تجربيڪار - هوشيار.

– پُرانا خُرانٹ، گهاگ: صفت [اردو] جهُور پوڙهو. تجربيڪار - جهونو جوڳي. چالاڪ ۽ آزمودگار پوڙهو.

– پُرانے سردے اُکهيڙنا: پراڻا واقعا ٻڌائڻ. پراڻا سور ياد ڪرڻ.

● پَرائی: صفت [ھ] "پرايا" جو مونث. پَرائي - ٻئي جي - ڌارين؟.

– پَرائی آگ میں پڑنا: ٻين جي مصيبت پنهنجي سِر تي کڻڻ - پرائي باهه ۾ ٽپي پوڻ.

● پَرایا ج پَرائے: صفت [ھ] پرايو - ڌاريو - ٻئي جو. اوپرو - اوڇتو - ڌاريو (ماڻهو). نڌڪو.

● پَرَ؟بال؟ ج پَرَ؟بال؟: ذ [ھ] اک جي اندرئين پاسي ڇاول وار - پڙوال.

● پَرَ؟بَت؟: ذ [ھ] جبل - پهاڙ.

● پَرَت؟: ذ [ھ] ورق - پرت. تهه - پردو.

● پَرَ؟تال؟: ث [ھ] پڙتال (پوک جي). جانچ پڙتال - چڪاس.

● پَرَ؟تَل؟ ج پَرَ؟تَل؟: ذ [ھ] سواري جو سامان (جو گهوڙي وغيره تي لڏيل هجي) - لڏ.

– پَرتَل کا ٹٹو؟: محاوره. ڍڍو. سزور ماڻهو.

● پِرچ؟ ج پِرچِيں: ث [ھ] ساسر - رڪيبي.

● پَرَ؟چا ج پَرَ؟چے: ذ [ھ] امتحان ۾ سوالن جو پنو - پيپر. اخبار.

● پَرَ؟چانا: متعدی [ھ] پَرچائڻ. راضي ڪرڻ. ريجهائڻ. چَٽ ٻڌڻ. ميلاپ ڪرائڻ - رضامندو ڪرائڻ.

● پَرَ؟چَک: ث [ھ] پُچڪار. چَٽَ - ڏاڍر. طرفداري - پاسخاطري. حمايت - مدد. اشارو - آهچ.

– پَرچک دينا: آپارڻ - هُشي ڏيڻ. ڏگهڻ - ڏوڪو ڏيڻ.

● پَرَ؟چَم؟ ج پَرَ؟چَم؟: ذ [ف] جهنڊي جو ڪپڙو - ٻيرق. جهنڊو - وانٽو.

● پَرَچنا: متعدی [ھ] پَرچڻ - سَرچڻ. راضي ٿيڻ - خوش ٿيڻ. مائل ٿيڻ. واقف ٿيڻ.

● پَرَ؟چُون؟: ذ [ھ] ريزڪي وکري جو وکر (اٽو، دال، لوڻ، مرچ وغيره).

– پَرچُونيا ج پَرچونئے: ذ. ريزڪي شيون وڪڻندڙ.

● پَرَچہ ج پَرَچے: ذ [ف] ٽڪرو (ڪاغذ جو) - پُرزو. اخبار. رسالو. خط - چٺي. زمين جي ڪاتي جو نقل. پيپر (امتحان جو).

● پَرَ؟چها ج پَرَ؟چهے: ذ [ھ] اوٻٽي - اوبرو. نبيرو. ساريون (جي پاڻهي پيدا ٿين). ڏاپر - سانت.

● پَرَ؟چهاواں، پَرَ؟چهانواں: ذ [ھ] ڏسو "پرچهائيں".

● پَرَ؟چهائيں: ث [ھ] پاڇو - پاڇولو. ڇانو - سايو. اثر (جن، پري وغيره جو).

– پَرچهائيں سے بهاگنا، ڈرنا: پاڇي کان ڊڄڻ. پاسي ٿيڻ - پري ڀڄڻ.

● پَرَ؟چهی ج پَرَ؟چهياں: ث [ھ] خَرزِين -

کڙيو (جو بارگير وهٽ تي رکجي).

● پَرْچي ج پَرْچيان : ث [هہ] ڪاغذ جو ٽُڪرو . چِٺِي - خط .

● پَرْخَچے : ذ [اردو] ٽُڪر - ٽُڪرا - پُرزا .

● پَرْدادا : ذ [هہ] پڙ ڏاڏو . (ث) پَرْدادي.

● پَرْدَهْ ج پَرْدے : ذ [ف] پردو - پوش . گهونگهٽ - نقاب . برقعو . دروازي جي اڳيان پناهہ لاءِ ڏنل پٽ - ڏيڍي . پڙويلو . طبق - تهہ .

- پَرده اُٿهانا : پردو ڪڻڻ . بي نقاب ڪرڻ . راز آگهاڙڻ .

- پَرده ڈالنا : پردو وجهڻ - ڍڪڻ - لڪائڻ .

- پَرده کرنا : پردو ڪرڻ . پرهيز ڪرڻ .

● پَرْسُون : تابع فعل [هہ] پرينهن . ٽيوڏينهن.

● پَرَکهْنا : متعدی [هہ] پَرکڻ . آزمائڻ - تجربو ڪرڻ . امتحان وٺڻ . چڪاسڻ .

- پَرَکهْ : ث . پرک . سڃاڻ - پَروڙ . امتحان - آزمائش - تجربو.

● پَرْلا : صفت [هہ] پَري جو - پريون- پرانهون.

● پَرْنالا ج پَرْنالے : ذ [هہ] ڇت تان پاڻي وهڻ جو نارو - نيسارو.

● پُرْوا : ث [هہ] پُورب (اوڀر) جي هوا (جا مينهن کي آڻي).

● پَرْوان : ذ [هہ] پيڙهيءَ جي آها ڊگهي ڪاٺي جنهن ۾ سوڙهہ ٻڌبو آهي .

- پَروان چڙهنا : مٿي چڙهڻ . آسرڻ . عروج تي پهچڻ . جوان ٿيڻ - بالغ ٿيڻ . وڌڻ ويجهڻ . آباد ٿيڻ . مرادون ماڻڻ . ڪامياب ٿيڻ .

● پَرْوايا ج پَرْوائے : ذ [هہ] کٽ جي پاون هيٺان رکڻ جي ڍڪي - پيرڙي .

● پُرونا : متعدی [هہ] پوئڻ (موتي)- پوچ ڪرڻ . سُئي ۾ ڌاڳو وجهڻ . پوئڙي ۾ وجهڻ (ڪاغذ) .

● پَري ج پَريان : ث [هہ] وسنئُن . ڳوٺ .

● پَرے : تابع فعل [هہ] پري - ڏور- پريان . هن طرف - ٻئي پاسي . جدا - الڳ .

- پَرے بِٹھانا : پري ويهارڻ - جدا ويهارڻ . گهٽ سمجهڻ .

● پَرِيوا ج پَرِيوے : ذ [هہ] هڪ قسم جو ڪبوتر جهڙو پکي .

● پُڙا ج پُڙے : ذ [هہ] وڏي پڙي - پڙو . دهل جو چمڙو .

● پَڙا پَڙ : تابع [هہ] ٺهڪو (موچڙن جو)- ٺهہ ٺهہ - سٽ سٽ . مينهن پوڻ جو آواز .

● پَڙَت : ث [هہ] اصل قيمت يا خرچ . بازاري نرخ . خرچ .

- پَڙت پهيلانا : سراسري خرچ ٻڌڻ . خرچ جو اندازو لڳائڻ .

● پَڙْتا : ذ [هہ] سراسري ورڇ . حصو - پتي . ڊل (في ايڪڙ) جي شرح .

● پَڙْتال : ث [هہ] جاچ - پرک - چڪاس . نظرثاني . پيهر چڪاس (زمين وغيره جي) . سٽ سٽ (ڏڪن جي) - ٺهہ ٺهہ (موچڙن جي).

- پَڙتال پَڙنا : مار ملڻ - موچڙا ملڻ .

● پَڙْتالنا : لازم [هہ] چڪاس ڪرڻ . پڙتال ڪرڻ . ڇڪون ڪيڻ - سڌارو ڪرڻ . حساب ملائڻ . پيو دفعو ڳڻڻ .

● پَڙْتي : ث [هہ] غيرآباد زمين . آرڙ زمين.

● پَڙْنا : لازم [هہ] پوڻ . پئجڻ . پئجي رهڻ . ڊهڻ . ڪِرڻ . داخل ٿيڻ . ڪڙڪڻ (مٿان).

- پَڙا پانا : پٽ تان لهڻ . مفت ملڻ .

- پَڙا رهنا : پيو هجڻ . ليٽيو رهڻ . بيڪار هجڻ- نڪمو هجڻ .

- پَڑاؤ ج پَڑاؤ : ذ . منزل ۔ ڇانوڻي . ڊاہو .
- پَڑاؤ ڈالنا : منزل ڪرڻ ۔ ڇانوڻي هڻڻ . ڊاہو ڪرڻ .
- پَڑ جانا : پئجي وڃڻ . پئجي رهڻ . پاسو ڪوڙڻ . ڪري پوڻ .

● پَڑَوس ج پَڑَوس : ذ [ھ] پاڙو ۔ محلو.
- پَڑوسی ج پَڑوسی : ذ . پاڙيسري ۔ پاڙيوارو. (ث) پڑوسَن ج پڑوسنیں .

● پَڑھنا : لازم [ھ] پڙهڻ . علم پرائڻ ۔ تعليم حاصل ڪرڻ . سبق وٺڻ . ورد ڪرڻ . ٻولي ڪرڻ (جانور ، پکي) . هڻڻ (جادو ، منتر).
- پَڑھا : صفت . پڙهيل ۔ تعليم يافتو .
- پَڑھا لِکھّا ج پَڑھے لِکھّے : صفت. پڙهيل ڳڙهيل ۔ تعليم يافتو ۔ پڙهيل لکيل .
- پَڑھانا : متعدی . پڙهائڻ ۔ تعليم ڏيڻ . برغلائڻ . سيکارڻ .
- پَڑھائی : ث. تعليم ۔ سکيا. پڙهائي . پڙهائي .

● پُڑیا ج پُڑیاں : ث [ھ] ڪاغذ جي ٻڌل پُڙي . دوا وغيره جي پُڙي . وَچ ۔ ٻاڌِي .

● پَسارا ج پَسارے : ذ [ھ] پکيڙ (سامان جي)۔ سامان ٽڙيل پکڙيل هئڻ جي حالت .

● پَسانا : متعدی [ھ] اوٻاريل شيء مان نيوڙي پاڻي ڪيڻ . ٺهڪندڙ شيءَ تان گجي لاهڻ .

● پَساؤ : ذ [ھ] اوٻاريل شيء (چانور وغيره) جو بچيل پاڻي .

● پَسائی : ذ [ھ] هڪ قسم جا چانور .

● پِسۡتَئی : صفت [اردو] پستائي ۔ پستن جهڙي رنگ وارو ۔ هلڪو سائو .

● پَسَر : ث [ھ] چوپائي مال کي رات جو چارڻ جي حالت .
- پَسر چَرانا : رات جو ڪنهن جي ٻنيءَ ۾ مال چارڻ . چيڪ چارڻ .

● پَسَرنا : لازم [ھ] پکڙجڻ ۔ ٿهلجڻ (پاٿيٺ) . ويجهڻ ۔ وَڌڻ . ليٽي پوڻ ۔ آرام وٺڻ. ضد ڪرڻ ۔ ڪينو ڪرڻ (ٻارن جو) . مڃڻ ۔ قبول ڪرڻ . خواهش ڪرڻ .

● پَسۡلِی ج پَسۡلِیاں : ث [ھ] پاسراتي ۔ پاسري.
- پَسلی پھَڑک اٹھنا ، پھَڑکنا : ڪنهن ڳالھ جي اڳواٽ خبر پوڻ ۔ ڪڙڪ پوڻ .
- پَسلی کا آزار : ذ . ٻارن جي هڪ بيماري .
- پَسلیاں نِکَل آنا : پاسرائيون نڪري اچڻ . تمام ضعيف ٿيڻ (جنهن ۾ هڏا نڪري اچن) .

● پِسنا : لازم [ھ] پيسجڻ ۔ ڏرجڻ ۔ اٽو ٿيڻ . گهوٽجڻ. چيچجڻ ۔ چيپاتجڻ. برباد ٿيڻ ۔ تباھ ٿيڻ .
- پِسانا : متعدی . پيهائڻ (اٽو وغيره) .
- پِسائی ، پِسوائی : ث . پيهائڻ جي مزوري (اٽي وغيره جي) ۔ پيهائي .
- پِسَنۡہارا ج پِسَنۡہارے : ذ . اٽو وغيره پيهڻ وارو . (ث) پِسَنۡہاری ج پِسَنۡہاریاں.

● پِستّو ج پِسوّ : ذ [ھ] هڪ قسم جو جيت ۔ ڪارڙو .

● پَسُوج : ث [ھ] ڪچو توپو ۔ ڪوڪ .

● پَسُوجنا : متعدی [ھ] ڪَچو ڪَرڻ ۔ ڪوڪڻ (ڪپڙو) .

● پَسیجنا : لازم [ھ] پگهرجڻ . ڳَرڻ ۔ رِجڻ . پاڻي ٿيڻ . ڪهڪاءُ اچڻ . ترس کائڻ ۔ رحم کائڻ . مهربان ٿيڻ . ٿوري سيڪ تي پَچڻ.

● پَسینا : ذ [ھ] پگهر ۔ پسينو.
- پَسینا آنا ، نِکلنا : پگهر اچڻ ۔ پگهر نڪرڻ.
- پَسینے چھُوٹنا : پگهر ريلا ڪري وهڻ . پگهر وهڻ. (شرم يا غيرت سبب) پگهرجي وڃڻ.
- پَسینا ہرا ہونا : پگهر سُڪڻ ۔ پگهر ڏَرڻ.

● پَسئيو : ذ [ھ] چانورن جي پيچڙي .

● پَڪّا ۽ پَڪّے : صفت [ھ] پڪو. پڪل . پختو- مضبوط. پائدار. رڌل- اوباريل. تجربيڪار- آزمودگار. هوشيار- چالاڪ. (ث) پکی ۽ پکيان.

ـ پَڪا پڪايا : صفت. رڌل پڪل - ٺهيل ٺڪيل . تيار.

ـ پَڪا ڀوڙا: ذ. پَڪل ڦُٽو. اهو ڦٽ جنهن ۾ پُونءِ پرجي آئي هجي. (صفت) ڏڪويل.

ـ پَڪّا ڪَرنا : پڪو ڪرڻ- مضبوط ڪرڻ . ذهن نشين ڪرڻ (سبق)- ياد ڪرڻ .

● پُڪارْنا : متعدی [ھ] پڪارڻ- سڏڻ. دانهن ڏيڻ. فرياد ڪرڻ. پڌائڻ- خبر ڪرڻ . هڪل ڪرڻ. هوڪو ڏيڻ . صدا هڻڻ .

ـ پُڪار : ث . سڏ - هڪل. واڪو. صدا. هوڪو. گوڙ- هل. پڙهو- ڍنڍورو. دانهن- فرياد.

● پکانا: متعدی [ھ] پچائڻ- رڌڻ. پال وجهڻ (ميوو).

● پَڪَڙْنا : متعدی [ھ] جهلڻ - وٺڻ - قابُو ڪرڻ. پڪڙڻ - ٻڌڻ - گرفتارڪرڻ . منع ڪرڻ- روڪڻ . ترسائڻ - بيهارڻ .

ـ پَڪَڙ : ث. پڪڙڻ جي حالت- جهَل. گرفت. اعتراض .

ـ پکڙانا : متعدی. جهلائڻ- وٺائڻ- پڪڙائڻ . هٿ ۾ ڏيڻ. قابو ڪرائڻ. گرفتار ڪرائڻ .

ـ پکڙ دهَکڙ : ث. وَٺ پَڪڙ- وٺ وٺان . گِرفتاري .

ـ پکڙ لانا : پکڙي اچڻ- جهلي اچڻ. گِهلي آڻڻ. زوري وٺي اچڻ .

● پَکنا : لازم [ھ] پَچڻ. رڌجڻ- تيار ٿيڻ (طعام). پچڻ (ميوو، ڦٽ).

● پَکْوان ۽ پَکْوان : ذ [ھ] پڪوان. گيهہ ۾ تريل ماني. مالپڙو.

● پکْوانا: متعدیالمتعدی [ھ] پچرائڻ. رڌائڻ.

● پَکَوڑا ۽ پَکَوڑے: ذ [ھ] پڪوڙو.

ـ پَکَوڑی ۽ پَکَوڑیاں: ث. هڪ قسم جاپڪوڙا.

● پَکهال ۽ پَکهالیں : ث [ھ] وڏي پکال- ساندارو . وڏو پيٽ - ڍِڍُ .

ـ پکهال پيٹا، پهيٹُو، پهپیا: ذ. صفت. وَڏ پيٽو - پيٽير- گهڻ کائڪ .

ـ پَکهالی ۽ پکهالی : ذ. پَکالِي - بهشتي .

● پکهاوَج ۽ پکهاوَجیں : ث [ھ] هڪ قسم جو دهل- پکواز .

ـ پکهاوَجی ۽ پکهاوَجی: ذ. پکواز وڄائيندڙ- پکوازي .

● پُکهْراج ۽ پُکهْراج : ذ [ھ] پُکراج (قيمتي پٿر).

● پکهْروٹا ۽ پکهْروٹے : ذ [ھ] سون يا چانديءَ جو ورق. سون يا چانديءَ جو ورق لڳل پان.

● پکهْوا ۽ پکهْوے : ذ [ھ] پاسو - طرف. بَغل- ڪَڇ. هَنجهہ- پاڪر. آسرو- پرجهلو. جاءِ جي ڪُنڊ.

● پکهيرُو، پکهيڑُو : ذ [ھ] پکيئڙو- پکي. اهو ماڻهو جو هر هنڌ اچي وڃي سگهي.

● پَگ ۽ پَگ : ذ [ھ] پگهَ- پيرُ. قدم. وِکَ.

ـ پَگْڈَنڈی ۽ پگڈنڈیاں : ث. پيچرو- سنهي واٽ.

● پَگا ۽ پَگے : ذ [ھ] وهٽ جي پوين پيرن ۾ ٻڌڻ جي رسي- پڇاڙي.

● پگڑی ۽ پگڑیاں : ث [ھ] پَگڙي- پَٽڪو- پَگِ. عزت- آبرو.

- پگڑی اتارنا : پڳ لاهڻ- پٽڪو لاهڻ. عزت لاهڻ- آبرو وڃڻ.
- پگڑی اُچھالنا : پڳ لاهڻ. عزت لاهڻ. خوار ڪرڻ- ذليل ڪرڻ.
- پگڑی باندھنا : پڳ ٻڌڻ- دستار بندي ڪرڻ. وارثيءَ جي پڳ ٻڌڻ.
- پگڑی بدلنا : پڳ مٽائڻ. پڳون مٽائي ياري رکڻ. پڳ مٽ يار ٿيڻ.

● پگلا ۓ پگلے : صفت [ه] پاڳل- چريو. سودائي. احمق- ڀوڪ. (ث) پگلی ۓ پگلیاں.

● پگلنا : لازم. ڏسو «پگھلنا».

● پگنا : متعدی [ه] چاش ٿيڻ. چاش ۾ پوڻ. عاشق ٿيڻ- فدا ٿيڻ.

● پگھلنا : لازم [ه] پگهرڻ- رجڻ- ڳرڻ. پاڻي ٿيڻ (برف، ڌاتو). نرم ٿيڻ (دل).
- پگھلانا : متعدی. پگهارڻ- ڳارڻ- رجائڻ. نرم ڪرڻ. راضي ڪرڻ.

● پل ۓ پل : ذ [ه] ڪِن- لحظو- پل- دم. تمام ٿورڙو وقت. اک جو پردو- پلڪ.
- پل بھر میں : تابع فعل. ڪِن پل- اک ڇنڀ ۾.
- پل پل : تابع فعل- هرگهڙي- هروقت.
- پل مارنا : اک ڇنڀڻ- اک پورڻ پٽڻ.

● پُل ۓ پُل : ذ [ف] پُل- موري.
- پُل باندھنا : پُل ٻڌڻ- موري ٺاهڻ. وڌاءُ ڪرڻ- مبالغو ڪرڻ. ڍير لڳائي ڇڏڻ. ڪُوڙ ڳالهائڻ.
- پُل بندی : ث. پُل ٻڌڻ يا ٺاهڻ جو ڪم. پُل جي مرمت. پُل تان لنگهڻ جو محصول.

● پلا ۓ پلے : ذ [ه] ڪرنڊي (دبي مان تيل وغيره ڪڍڻ لاءِ)- ٽيپري.

● پلی ۓ پلیاں : ث [ه] ننڍي ڪرنڊي- ٽيپري. ڳوٺڙو. چمچي.
- پلی پلی جوڑنا : ٿورو ٿورو ڪري ميڙڻ- ذرو ذرو ڪري گڏ ڪرڻ.

● پلا ۓ پلے : ذ [ه] چادر يا پوتي وغيره جو پلوءُ- پلاند- دامن. ڪپڙي جي ڪنڊ. وڇوٽي- فاصلو. بندوق يا تير جي مار. هڪ ماپو. ٽن مٽن جو هڪ وزن. ٻوري- پري. بار (جو مٽي يا ٻنيءَ تي ڪٽجي)- بوجهه. مدد- حمايت- طرفداري. ساهميءَ جو هڪ پڙ. ٺڪنچيءَ جو ڦَر.
- پلا باندھنا : پلو ٻڌڻ. ڳوڙ ٻڌڻ. دشمن سان مقابلي ڪرڻ لاءِ تيار ٿيڻ.
- پلا بھاری ہونا : پڙ ڳرو ٿيڻ. وزندار هجڻ- ڳرو هجڻ. گنهگار هجڻ. پٽ هئڻ. دنيا جي ڌنڌي ڌاڙيءَ ۾ مصروف هجڻ.
- پلے بندھنا، پڑنا : پلوءُ ۾ ٻڌجڻ. پناري پوڻ. نڪاح ۾ اچڻ. هٿ اچڻ.
- پلے جھنجھی کوڑی نہ ہونا : پلوءُ ۾ ڪوڏي به نه هجڻ- صفا هٿين خالي هجڻ.
- پلے سے باندھنا : پلئه ۾ ٻڌڻ. حوالي ڪرڻ- ذمي ڪرڻ.

● پلا ۓ پلے : ذ [ه] ڪتي جو ٻچو- ڀُونگڙو- گُلير. (ث) پلی ۓ پلیاں.

● پلانا : متعدی [ه] پيارڻ. ڏيڻ (پاڻي). ريج ڪرڻ.
- پلائی : ث. کير پيارينڌڙ- دائي. اها چوڪري جنهن کي کير پياريو وڃي. کير پيارڻ جي اُجرت.

● پلاؤ ۓ پلاؤ : ذ [ه] پلاهه- پلاءُ.
- پلاؤ پکانا : پلاهه رڌڻ. پهه پچائڻ.

● پَل پڙنا : محاوره . جلهه ڪرڻ - حملو ڪرڻ . اوچتو ڪاهي پوڻ . مٿان ڪڙڪڻ . مٿان پوڻ (ڊنبلي جي صورت ۾) .

● پِلپِلانا : متعدی [ه] نرم ڪرڻ - ڪُڻڪِرو ڪرڻ . ليگِيڙو ڪرڻ - ڦِلهڙو ڪرڻ .

– پِلپِلا : صفت . نرم - ڪُڻڪرو . ليگيڙو .

– پِلپِلاهَٽ : ث . ڪُڻڪرائي . ڦلهڙائي .

● پُلپُلانا : متعدی [ه] (ڪائڻ مهل) ڦڏن وانگر وات هلائڻ . چُوسڻ .

● پَلٽَن ج پَلٽَنين : ث [انگ. Battalion] پلٽڻ - فوج - لشڪر . پيادل فوج جو هڪ دستو .

● پَلٽنا : متعدی [ه] ورڻ - موٽڻ - واپس اچڻ . اُٿلڻ . ڦِرڻ . الي وڃڻ . اُبتو ڪرڻ - اونڌو ڪرڻ . مٽائڻ - بدلائڻ . ڦيرائڻ .

– پَلٽ : ث . موٽ - واپسي . اُٿلائي . اُبت . ڏي وٺ - مٽا سٽا .

– پلٽا ج پلٽے : ذ . ورائي - اُٿلائي . موٽ .

– پلٽا کهانا : اُٿل کائڻ . موٽ کائڻ . اُبتو ٿيڻ . ڦيرو کائڻ .

– پلٽانا : متعدی . موٽائڻ - واپس ڪرڻ . واپس وٺڻ . وٺڻ .

● پلڇهي ج پلڇهيان : ث [ه] لٽيي (وٽ) .

● پلڙ ج پلڙ : ذ [ه] ٻيڙي ي ٽوپيءَ جو هڪ پاسو .

● پلڙا ج پلڙے : ذ [ه] ساهميءَ جو پڙو . ٻه پڙي ٽوپيءَ جو هڪڙو پاسو . (ث) پلڙي ج پلڙيان .

● پلڪ ج پلڪين : ث [ه] پنبڻ - اک جا وار . دم - کِن - لحظو - گهڙي .

– پلڪ بهيگنا : پنجهر پرڻ - آبديده ٿيڻ .

– پلڪ بچهانا : اکيون وڇائڻ . عزت ڏيڻ .

– پلک پسيجنا : پنجهر پرڻ . رحم اچڻ - ترس اچڻ .

– پلک پيٽا : صفت [اردو] چنجهو - اکيون چنجهندڙ .

– پلک جهپکنا : اکيون چنجهڻ . اکيون ٽپڻ . اک ٻوٽ ڪرڻ - ٿورو آرام ڪرڻ .

– پلک مارنا : اک پچڻ . اک جو اشارو ڪرڻ . اک چنجهڻ . اک ٻوٽ ڪرڻ - ٿوري ننڊ ڪرڻ .

– پلکون سے نمک چننا : ڏکيو ڪم ڪرڻ . سخت محنت ڪرڻ .

● پلنا : متعدی [ه] پلجڻ - پرورش ٿيڻ . وڏو ٿيڻ . گذر سفر ڪرڻ .

● پلنا : لازم [ه] پيڙجڻ - تيل نڪرڻ . چيچجڻ - چيپاڄجڻ . گهڻي محنت يا ڪوشش ڪرڻ . وڙهڻ لاءِ تيار ٿيڻ . حملو ڪرڻ - هلان ڪرڻ . خوفائتي هنڌ بي ڊپو هليو وڃڻ .

● پلندا ، پلندہ ج پلندے : ذ [ه] سٿو - ٿهو - بنڊل (ڪاغذن جو) .

● پلنگ ج پلنگ : ذ [ه] وڏي کٽ . وڏن پاون واري کٽ . کٽ .

– پلنگ توڑ : ذ . نکمٽو - بيڪار ۽ تونني ماڻهو . هڪ قسم جي دوا .

– پلنگڑی ج پلنگڑيان : ث . ننڍو پلنگ - کٽ .

● پلو : ذ [ه] پلئہ - پلاند - دامن . ويڪري پانڊ - وڏي پٽي واري ڦيت (پانڪ) .

– پلو ميلانا : سازش ڪرڻ - منصوبو سٽڻ . صلاح ٿيڻ .

● پلوٿها ، پلونٿها : صفت [ه] پٺيئيءَ جو (پار) . (ث) پلوٿهي ، پلونٿهي .

● پَلْہَنْڈا ع پَلْہَنْڈے : ذ [ھ] گھڙامنجي- منجڻ (مٽن رکڻ لاءِ). پاڻيءَ رکڻ جي جاءِ.

● پَلِيتَہ ع پَلِيتے : ذ [ف] وٽيل ڏور. وٽ- پليتو- فليتو. ساڙڻ جو تعويذ.

● پَلِيتھَن : ذ [ھ] پليٿڻ- آٽڻ.

▬ پَلِيتھن پَکانا : تباھ کرڻ- برباد کرڻ.

▬ پَلِيتھن نِکالنا : ڏاڍي مار ڏيڻ- پيچ ڪڍڻ- هڏ گڏ پچڻ.

● پَلِيو : ذ [ھ] شوروو. لاس (شوروو گھاٽو ڪرڻ لاءِ).

● پَن، پنا ع پَن، پنے : ذ [ھ] اسم ٺاهڻ لاءِ ڪم ايندڙ پڇاڙي (ڀولاپن، بچپن، بچپنا وغيره).

● پَن : ذ [ھ] "پاڻي" جو مخفف (جو مرکب لفظن جي منڍ ۾ ڪم اچي، جيئن پن گھٽ، پن گھٽا وغيره).

▬ پَن بھتا : ذ. رب- پنڙو پت.

▬ پَن چکي ع پَن چکيان : ث. پاڻيءَ جي زور تي هلندڙ چڪي يا جانڊ.

▬ پَن ڏبا ع پَن ڏبے : ذ. توبو (پکي).

▬ پَن ڏبي ع پَن ڏبيان : ث. هڪ قسم جو آبي پکي.

▬ پَنگھَٽ : ذ. درياء يا واھ تان پاڻيءَ پرڻ جو هنڌ- گھاٽ- تڙ. پاڻيءَ پرڻ جي جاءِ.

▬ پَنِھيارا ع پَنِھيارے : ذ. پاڻي پرندڙ- بھشتي. (ث) پَنِھيارن، پَنِھارن.

● پنا ع پنے : ذ [ھ] برڳ- ورق- پنو.

● پنّا ع پنّے : ذ [ھ] هڪ قسم جو قيمتي پٿر- زمرد. هڪ قسم جو شربت (جو گيدامڙي يا ليمي وغيره کي پاڻي ۾ ملائي ٺاهيندا آهن). ڪاغذ- پنو. ورق (چانديءَ يا سون جو).

● پَنَپنا : لازم [ھ] ساٺو ٿيڻ- آباد ٿيڻ. ترقي ڪرڻ. سڌرڻ. تازو توانو ٿيڻ.

● پَنْجَر ع پَنْجَر : ذ [ھ] بجرو- بوتو. هڏائون پڃرو.

● پِنْجرہ ع پِنْجرے : ذ [ھ] پڃرو. بوتو- هڏائون پڃرو (ماڻهوءَ جو).

● پِنْجکُٹ : ذ [ھ] هڪ قسم جو جھنگلي پوتو.

● پِنْجنا : متعدي [ھ] ڏاتوءَ جي پگهل ٽانءَ کي ٽانڪو هڻڻ- ريھ ڏيڻ.

● پَنْجورا ع پَنْجورے : ذ [ھ] هڪ قسم جو رانديڪو (ننڍي سنهن وارو ٽانءُ). (صفت) مُٽو- گھٽو پيشاب ڪندڙ.

● پَنْجہ ع پَنْجے : ذ [ف] پنجن شين جو مجموعو. پنجن نشانن وارو پتو- پنجي. انسان يا جانور جي پنجن آگرين وارو حصو- چنبو. مُٺ. قبضو. اختيار- وس. ڌاتوءَ سان ٺهيل چنبو (جو تابوت يا علم تي هڻندا آهن).

▬ پَنجہ لڑانا : چنبو ويڙهائڻ. زور آزمائڻ.

▬ پَنجہ مارنا : چنبو هڻڻ. جھپ هڻڻ- جھٽ هڻڻ.

▬ پَنْجوں کے بَل چَلنا : پڇن تي هلڻ. آهستگيءَ سان هلڻ. وڏائيءَ سان هلڻ.

▬ پَنجے جھاڑ کَر پيچھے پڑنا : هٿ ڌوئي پٺيان لڳڻ. هڪ سنو ٽي ڪنهن ڪم کي لڳڻ.

▬ پَنجے گاڑنا : چنبا کپائڻ. قبضو ڪرڻ.

▬ پنجے ميں آنا : چنبي ۾ اچڻ- قبضي ۾ اچڻ- وَر چڙهڻ.

● پَنْجيرا ع پَنْجيرے : ذ [ھ] ٽانئن کي ريھ ڏيندڙ. قلعي گر.

● پَنْجِيری : ث [ھ] هڪ قسم جي خوراڪ (جا اٽي، گيھ، کنڊ، کونر ۽ سکل ميوي سان ٺاهيندا آهن، خاص ڪري ڪنوار يا ويم واري عورت کي کارائيندا آهن).

● پَنْچا ج پَنْچے : ذ [هہ] آنءَ سان بہ‍ کيڻ جي پنج شاخي ڪاٺي - ڏانداري .

● پَنْچَلُ : ذ [هہ] ڪنهن وڻ جو سڀ کان ننڍو ميوو.

● پَنْچهَّا : ذ [هہ] ڦٽ جو ريشو. ڪِيڪَ .

● پَنْچهّی ج پَنْچهّی : ذ [هہ] پکي . (مجازاً) سيلاني - رولاڪ . گهومو .

● پَنْدْرَهْ : عدد [هہ] هڪ عدد - پندرهن (١٥).

● پِنْڈ ج پِنْڈ : ذ [هہ] پِنوڙو. چاٺو. لڏون (مٺائي). گرهہ - لقمو.

● پِنْڈا ج پِنْڈے : ذ [هہ] جسم - بدن . مٽيءَ جو گوڙهو - پِنوڙو. لڏون . ڍيرو.

- پِنڈا پهٗنکنا: بدن گرم ٿيڻ - سخت بخار ٿيڻ.

● پِنْڈْلی ج پِنْڈْليان : ث [هہ] پِنيءِ - بُڪي (ٽنگ جي).

● پِنْڈُولُ : ث . هڪ قسم جي ميٺوڙي رنگ جي مٽي (جا پوچي ڏيڻ جي ڪم اچي).

● پَنْسارُ ج پَنْسارُ : ذ [هہ] پَسارُ - پسارڪو وڪر .

- پَنساری ج پَنساری : ذ . پَساري .

● پَنْکهہ ج پَنْکهہ : ذ [هہ] کنڀ - پَکَ . پَرُ - کَنيڙاٺي .

- پَنکهہ پَسارنا : کنڀ ٽيڙڻ . پر پکيڙڻ . آڏامڻ جي تياري ڪرڻ .

- پَنکهی ج پَنکهی : ذ . پکي . (ث) هڪ قسم جو اوني ڪپڙو .

● پَنْکها ج پَنْکهے : ذ [هہ] پکو - وِجڻو . جهلڻي .

- پَنکها جهلْنا : وجڻو هڻڻ - پکو هڻڻ . جهلڻي چڪڻ .

- پَنکهے لَگْ جانا : زور سان دل ڌڙڪڻ (بيماري يا بيقراري سبب).

● پَنْکهڑی ج پَنْکهڑیاں : ث [هہ] ننڍڙو پن - گُل جو پن - پنکڙي.

● پَنْکهِنی : صفت [هہ] بدڪار - زاني .

● پِنْکی ج پِنْکیاں : ث [هہ] ننڊ جو جهوٽو - پنڪي.

● پِنْگُوڑا ج پِنْگُوڑے : ذ [هہ] پينگهو . لوڏ .

● پُنْنا : متعدی [هہ] پِٽڻ . پِٽڻ - پاراتا ڏيڻ. گارگند ڪرڻ - لعنت ملامت ڪرڻ .

● پَنْواڑی ج پَنْواڑی : ذ [هہ] پان وڪڻندڙ .

● پَنْهانا : متعدی [هہ] ڪير ڏهڻ وقت ٿڻن کي پاڻي هڻڻ . مهڙائڻ (ڍڳي وغيره).

● پَنْیالا ج پَنْیالے : ذ [هہ] هڪ قسم جو ميوو (جو جمونُ جيڏو ٿئي) .

● پَنْیانا : متعدی [هہ] پاڻي ڏيڻ (پنيءَ کي). پُسائڻ - آلو ڪرڻ . ريج ڪرڻ . پاڻي ٿيڻ .

● پَنیری ج پَنیریاں : ث [هہ] پيجو (سارين وغيره جو) - پيجارڻ. ننڍڙا پُوٽا .

● پَوْ : ث [هہ] پرهہ - باڪَ . پِنڀِيرڪو - فجر .

- پَو پهٹنا، پهوٹنا : پرهہ ڦُٽڻ - باڪ ڦٽڻ . فجر ٿيڻ - صبح ٿيڻ .

● پَوْ : ث [هہ] چوپائي مال کي پاڻي پيارڻ جي جڳهہ . آواڙو . پَٿون (ڍاري جو) .

- پَوْ بارَهْ : ذ. پُٿون پارهن . سوڀ - کَٽ (جوا ۾) .

- پو باره هونا : پٿون پارهن ٿيڻ . فائدو ٿيڻ .

● پَوّا ج پَوّے : ذ [هہ] پاءُ . چوٿون حصو. (شراب جي) پاءُ جيتري شيشي.

● پُوّا ج پُوّے : ذ [هہ] ڪنهن بہ جانور جو ڪير پياڪ ٻچو. نانگ جو ٻچو. هڪ قسم جو پُونو. هڪ قسم جو گاهہ .

● پوپلا ع پوپلے : ذ صفت [ھ] پتہو - ڦڏو - ڀڏو. (ث) پوپلی ع پوپلیاں .

● پُوت ع پُوت : ذ [ھ] پُٽ .

● پوتا ع پوتے : ذ [ھ] پُٽ جو پُٽ - پوٽو. (ث) پوتی ع پوتیاں .

▬ پوتوں پھلنا : پوٽن پڙ پوٽن وارو ٿيڻ - اولادي ٿيڻ . وڌڻ ويجهڻ .

● پوتڑا ع پوتڑے : ذ [ھ] ننڍي ٻار يا بيمار جي هيٺان وڇائڻ جو ڪپڙو. پراڻو ڪپڙو.

● پوتنا : متعدی [ھ] راڳڻ - ليپڻ . پوچي ڏيڻ .

● پوتھیا ع پوتھیائیں : ث [ھ] تماڪ رکڻ جي ٻوٿري .

● پوتیا ع پوتیے : ذ [ھ] پوتڙو - گوڏ جو ڪپڙو. هڪ قسم جو رانديڪو.

● پوٹ ع پوٹیں : ث [ھ] ٿيلهي - ڳنڍڙي - هڙ . ڳٿڙي - ڀُنارڪ. ڪپڙو (جنهن ۾ اناج ٻڌجي). ڪفن . چادر (ميت جي). جهجهائي - گهڻائي. ڪتاب جو اهو حصو جتان جلد ٻڌڻ لاءِ توپو ڏجي.

▬ پوٹ گُل : ذ . هڪ قسم جو گاهه .

● پوٹا ع پوٹے : ذ [ھ] گُجي (پکيءَ جي) . پڇو (پکيءَ يا جانور جو). ننڍڙو ٻار. (جنهن جا اڃا کنڀ نه نڪتا هجن).

▬ پوٹا بھرنا : گُجي ڀرڻ . داڻو چڳڻ (پکي).

● پوٹلا ع پوٹلے : ذ [ھ] وڏي ڳٿڙي . بُجڪو.

▬ پوٹلی ع پوٹلیاں : ث . ڳنڍڙي - هڙ . بجڪي - ٿيلهي . اگهڙي ۾ ٻڌل دوا جي سوڙي .

● پوٹی : ث [ھ] هڪ قسم جي وَل (جنهن جا پن پان جهڙا ٿين).

● پُوجنا : متعدی [ھ] پُوڄڻ - بندگي ڪرڻ . عزت ڏيڻ .

▬ پُوجا : ث . پوڄا - بندگي .

▬ پُوجا پاٹ : ث . پاٺ پُوڄا - بندگي .

● پُوچھنا : متعدی [ھ] پُڇڻ - پڇا ڪرڻ . دريافت ڪرڻ . معلوم ڪرڻ . تحقيقات ڪرڻ . ڳولا ڪرڻ - جاچ ڪرڻ . بيمار کي پڇڻ . موڪل وٺڻ - اجازت وٺڻ . ڌيان ڏيڻ - خيال ڏيڻ . وٺڻ (صلاح) . عزت ڏيڻ . سنڀال لهڻ .

▬ پُوچھ : ث . پُڇا - دريافت . ڳولا - جاچ . طلب.

▬ پُوچھ گُچھ : ث . پڇا ڳاڇا . جاچ جوچ - تحقيقات.

▬ پُوچھنا گاچھنا : پُڇڻ ڳاڇڻ - پڇا ڳاڇا ڪرڻ.

▬ پود : ث [ھ] ٻيجو . ٻوٽو . ٽڏو . نسل - بنياد . ٻار . نوجوان . واڳ جي مهاڙي .

▬ پود لگانا : ٻيجو لڳائڻ . ٻوٽو ٽڏاري ٻئي هنڌ هڻڻ .

● پودا ، پودہ ع پودے : ذ [ھ] ٻوٽو . ننڍو ٻار . لغام جي مهاڙي .

● پودنہ ع پودنے : ذ [ھ] هڪ قسم جو ننڍڙو پکي .

● پودینہ : ذ [ف] هڪ قسم جي خوشبودار ڀاڄي - ڦودنو .

● پور ع پوریں : ث [ھ] ٻن ٽڪرن جو ڳنڍي يا سنڌ . ٻُل (آڱر جو) . ڳُري (ڪمند جي). ڳُري (ڪمند جي) .

● پور ، پورا : ذ [ھ] شهر - پُري "شڪارپور ، ڪانپور وغيره".

● پورا ع پورے : ذ [ھ] بانس جو ٽڪر - پُور . ڳُري .

● پُورا : صفت [ھ] پورو - مڪمل . سچو . سربستو . سڄو - سمورو . درست - ٺيڪ .

▬ پُورا آترنا : ٺيڪ اچڻ - پرک ۾ پورو اچڻ . ٺهڪي اچڻ .

- پُورا هونا : پورو ٿيڻ. مڪمل ٿيڻ. ختم ٿيڻ.
- پُورے دِنوں (سے) هونا : حامله عورت جو پورين ڏينهن سان هجڻ.

● پُوری ج پُوریاں : ث [هہ] ميدي يا اٽي جي تَريل ننڍڙي ماني- پُوري.

● پوری ج پوریاں : ث [هہ] ڪمند وغيره جو ننڍو ٽُڪر- ٻَل- گُري.

- پوریاں کَرنا : گُريون ڪرڻ- ٽُڪر ٽُڪر ڪرڻ. گِترا گِترا ڪرڻ.

● پوس : ذ [هہ] سَنبت جو نائون مهينو- پوهه.

● پوسنا : متعدی [هہ] پالڻ- نپائڻ. وڏو ڪرڻ.

● پوکِنا : متعدی [هہ] گهوڙي يا ٻئي ڪنهن وهٽ جو پٺڙي لِڏ لاهڻ.

● پوکهَر ج پوکهَر : ذ [هہ] تَلاءُ. ڍنڍ.

● پولا ج پولے : صفت [هہ] پورو- کوکو- خالي. نرم. ڍرو. (ذ) بيوقوف- نادان.

● پولا ج پولے : ذ [هہ] گِنو (گاهه جو). مُٺ ڪن ڪانا. گاهه جي مُوڙي. (ث) پولی ج پولیاں.

● پَون : صفت [هہ] مُنو- پَوڻو.

● پَونا ج پَونے : ذ [هہ] مُنو- پوڻو.

● پُونجی : ث [هہ] مُوڙي. ميڙي چونڊي. دولت.

● پُونچهہ ج پُونچهیں : ث [هہ] پُڇ- دُم.

● پونچهنا : متعدی [هہ] اگهڻ- صاف ڪرڻ. چنبڙ (مٽي).

- پونچهہ : ث. اگهہ سگهہ. صفائي- چنڊ ٿوڪ.

- پَونچهَن : ث. صفا ڪرڻ جو ڪپڙو. ڪُرڙ- ڪُرچڻ. اوبر. ٻهٽ.

● پَونڈا : ذ [هہ] هڪ قسم جو ڪمند (جنهن مان ڪنڊ يا گُڙ نه ٺهندو آهي).

● پُونسَلائی ج پُونسَلائیاں : ث [هہ] ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار.

● پونکا ج پونکے : ذ [هہ] ڪيئون. سپوڪي.

● پونکنا : لازم [هہ] چوپائي مال کي دست ٿيڻ.

● پونگا ج پونگے : ذ [هہ] بانس جي گُري. پورو نَڙو. ٽنگ جي نَري. (صفت) خالي- پورو. بيوقوف- چسو.

● پُونی ج پُونیاں : ث [هہ] ڪپهه جي پُوڻي (جنهن سان ڌاڳو ٺاهين). ٿورو ذرو.

● پَونیا ج پَونیے : ذ [هہ] ململ جو پارهن والن جو ٿان.

● پهاپا، پهاپها ڪُٹنی : ث [هہ] ڪُٽڻي- ڏوتي. وچ ويڙهائو عورت. پوڙهي تاڪ.

● پهاٹک ج پهاٹک : ذ [هہ] وڏو دروازو- ڦاٽڪ. واڙ- واڙو. ڍڪ (رولو مال کي بند ڪرڻ جو).

- پهاٹک سے چهڑانا : ڍڪ مان (چوپايو مال) ڇڏائڻ. قيد مان آزاد ڪرائڻ.

● پَہاڑ ج پَہاڑ : ذ [هہ] جبل- ڏونگر.

- پَہاڑ ٹلنا : وڏي مصيبت ٽرڻ.

- پَہاڑ ٹوٹ پڑنا، ٹوٹنا : جبل سِر تي ڪرڻ. آفت سِر تي ٽُٽي پوڻ. اوچتي مصيبت نازل ٿيڻ.

- پَہاڑ ڈهانا : ظُلم ڪرڻ.

- پَہاڑ سا دِن : محاوره. جبل جيڏو ڏينهن. تمام وڏو ڏينهن (جو ڪاٽڻ مشڪل ٿي پوي).

- پَہاڑ سے ٹکر لینا : جبل سان متو هڻڻ. پاڻ کان وڏي سان مقابلو ڪرڻ.

- پَہاڑ کاٹنا : جبل ٽڪڻ- ڏونگر ڏارڻ. تمام سخت ڪم ڪرڻ. ڏکيو ڪم ڪرڻ.

- پهاڑی ج پهاڑی : ذ. جابلو- ڪوهستاني.

- پَہاڑی ج پَہاڑیاں : ث. ٽڪر- ٽڪري.

هڪ راڳڻيءَ جو نالو.

▬ پـَهاڙي ڪـَوّا ؏ پـَهاڙي ڪـَوّے: ذ. هڪ قسم جو وڏو ڪانءُ.

● پـَهاڙا ؏ پـَهاڙے: ذ [هہ] ڪوڙو (رياضي).

● پهاڙنا: متعدی [هہ] ڦاڙڻ. ڦوڙڻ- چيرڻ. ٽڪر ڪرڻ. ڏارڻ. ڦيٽائڻ (ڪير).

▬ پهاڙ کهانا: ڪنهن جانور جو ڪنهن کي چيري ڦاڙي کائڻ. ڪاوڙ سان ڳالهائڻ.

● پهاگ: ذ [هہ] گـُلال- ڳاڙهو رنگ (جو هوليءَ جي موقعي تي هندو هڪ ٻئي کي هڻندا آهن). هوليءَ تي ٿيندڙ تماشا. عيش عشرت جو سامان. رنگ هڻڻ يا اڇلائڻ جو ڪم.

▬ پهاگ کهيلنا: گلال هڻڻ- هولي سلهائڻ. خوشيون ڪرڻ- موجون ڪرڻ.

● پهاگن: ذ [هہ] سنبت جو ٻارهون مهنو- ڦڳڻ.

● پهال ؏ پهالين: ث [هہ] تير جي چـُهنب. چـُونـِي (هر جي)- ڦارُ. سوپاريءَ جو وڏو ٽڪر.

▬ پهالا ؏ پهالے: ذ. هر جو ڦارُ- چـُونـِي. (ث) پهالی ؏ پهاليان.

پهانا ؏ پهانے: ذ [هہ] ڪارب (جـُتيءَ جو). چـَپر- چـِپٽي (ڪاٺيءَ جي).

● پهاند: ذ [هہ] ڦندو. دام. ڪوڙڪو. چال- ٽـَپ- پـِڏ. تڪليف- ڏکيائي.

▬ پهاند لـَگانا، مارنا: ڦند پکيڙڻ- ڪوڙڪو منڊڻ. فريب ڏيڻ- ڌوڪو ڏيڻ.

● پهاندنا: متعدی [هہ] ٽپڻ- چالُ ڏيڻ. ڦند پکيڙڻ- دام ۾ آڻڻ- ڪوڙڪي ۾ ڦاسائڻ.

● پهانس: ث [هہ] جسم ۾ چـِٻي ويل ڪک وغيره- چـِپت. ڪـُتـَ. روحاني تڪليف يا ايذاءُ. چـِڪار. آندو. آڱرين جي ننهن ۾ چايل سـَرُ.

▬ پـَهانس چـُبهنا، لـَگنا: چـِپت لڳڻ. ڪـُتَ لڳڻ. تڪليف پهچڻ- صدمو رسڻ. چـِڪار ٿيڻ.

● پهانسنا: متعدی [هہ] ڦاسائڻ. جهلڻ- پڪڙڻ. ڦندي ۾ ڦاسائڻ. قابو ڪرڻ- سوگهو ڪرڻ. ٺڳڻ- فريب ڪرڻ. ڦاسائڻ (ڏوهہ ۾).

▬ پهانس: ث. ڦندو. دام- ڪوڙڪو. روڪ- رنڊڪ.

▬ پهانس لـِينا: ڦندي ۾ ڦاسائڻ. پڪڙي وٺڻ. دام ۾ آڻڻ.

● پهانسی ؏ پهانسـِيان: ث [هہ] ڦاهي- ڦاسي. سـُوري. موت جي سزا. ڦاهي ڏيڻ جو رسو.

▬ پهانسی کهـَڙی هونا: ڦاسي ٽنگجڻ.

▬ پهانسی لـَگنا، هونا: ڦاسي ملڻ- ڦاسي اچڻ.

● پهانڪ ؏ پهانڪيں: ث [هہ] ڦارَ (ميوي وغيره جي)- (گدري وغيره جي) ڦاڪَ.

● پهانڪـِنا: متعدی [هہ] ڦـَڪڻ- ڦـَڪـّ پرڻ. لپون ڀري کائڻ. ٽڪرو کائڻ. اُڏائڻ (نائو). ٽڪرو ڳالهائڻ. ڪوڙ ڳالهائڻ. بهتان هڻڻ.

▬ پهانڪ: ذ. ڦـَڪُ- ڦـَڪو. لـَپ- لپوڙو.

● پهاوڙا ؏ پهاوڑے: ذ [هہ] پاهوڙو (لوهہ يا ڪاٺ جو).

▬ پهاوڑی ؏ پهاوڑياں: ث. پاهوڙي (لوهہ يا ڪاٺ جي).

● پهاها ؏ پهاهے: ذ [هہ] پـَهو (ڦـَٽ وغيره تي رکڻ جو).

▬ پهاها رکهنا: پهو رکڻ. زخم جو علاج ڪرڻ.

● پهـَبـَڪنا، پهـَپـَڪنا: لازم [هہ] آسرڻ- آپرڻ (وڻ). واڌ کائڻ. مچڻ (جسم).

● پهـَبـْنا: لازم [هہ] ڦـَبڻ. ڪـَپڻ- ٺهڪي اچڻ. سـُونهـَڻ. موزون لـَڳڻ- مناسب لـَڳڻ.

▬ پهـَبـْتی ؏ پهـَبـْتيان: ث. ٺهڪي ايندڙ

ڳالهه. ٺهڪندڙ چرچو. موزون گفتگو. موقعي آهر گفتگو.

- پهَبتي ڪَسنا: ٺوڪ هڻڻ- چرچو ڪرڻ.
- پهَبَن: ث. موزونيت. سينگار. سُونهن.

● پهُپا ج پهُپے: ذ [هہ] ڦُڦيءَ جو مڙس- ڦُڦڙ. (ث) پهُپي ج پهُپياں.

- پهُپيرا ج پهُپيرے: ذ. پُڦات- پُڦيءَ جو پُٽ. (ث) پهُپيري ج پهُپيرياں.

● پهَپَدنا: لازم [هہ] ڦٽڪڻ- لُڇڻ. ڦڙڪڻ.

● پهَپَڙدلالے: ذ [هہ] خوشامد. چاپلوسي. ڏڻا.

- پهَپَڙدلاليا: ذ. خوشامدي- چاپلوس. ٺڳ- فريبي. ڏٺي.

● پهَپَس، پهَپَسا: صفت [هہ] اجايو ٿُلهو ۽ بي زور ماڻهو- ڦيڦو. بي ڊول. ڦنڊيل. ڦِڪو- بيسواد.

● پهَپُسا ج پهَپُسے: ذ [هہ] ڪاٺ جي ڇت تي ڳاري جو ليپو.

● پهَپَڪنا: لازم [هہ] وڌڻ (وڻ). تازو توانو ٿيڻ (جسم). بدن تي ماس نڪرڻ.

- پهَپَڪ: ث. واڌ- اوسر. ماچ (بدن جي)- ٿولهه.
- پهَپُڪا ج پهَپُڪے: ذ. ڦوڦيندو- ڦُلڻو.

● پهَپولا ج پهَپولے: ذ [هہ] ڦُلڻو- ڇُلڻو- ڦوڦيندو. ليڦ.

- پهَپولے پَڙنا: ڦلڻا پوڻ- ڇُلڻا پوڻ. لڦون پوڻ. صدمو رسڻ.
- پهَپولے پهوڙنا: دل جو بخار ڪڍڻ- ڪاوڙ ڇنڊڻ. دشمني ظاهر ڪرڻ.

● پهَپهوندي: ث [هہ] ڇارو (جو ڪنهن پاڻياٺي شيءِ تي پئجي وڃي)- سينور.

- پهَپهوندي لَگنا: ڇارو پئجڻ- سينوارجڻ.

● پهَٽ: ذ [هہ] ڦهڪو (چماٽ وغيره جو). شَپڪو (چهبڪ وغيره جو). چرڙاٽ (ڪپڙي ڦاڙڻ جو).

● پهِٽ: ذ [هہ] ڇُٽ- ڦِٽ. بد دعا- پاراتو.

- پهِٽ پهِٽ ڪرنا: ڇُٽ ڦِٽ ڪرڻ. تعدي ڪرڻ. پِٽ پاراتو ڪرڻ.

● پهُٽ: صفت [هہ] اڪيلو. هڪڙو. جُدا- ڌار.

● پهَٽڪا ج پهَٽڪے: ذ [هہ] گهڙي- ڪَين- پلڪ. پيچرو. ڪانگهاري ۾ نڪتل رت.

- پهَٽڪا نہ کهانا: گهڙي به نہ جيئڻ. آفت مري وڃڻ.

● پهَٽڪار: ذ [هہ] ڦهڪو- سٽڪو. گهوڙي وغيره کي سيڪارڻ جووڌو چهبڪ. هڏي- چڙب.

● پهَٽڪارنا: متعدی [هہ] چهبڪ سان ٺڪاءُ ڪڍڻ. ڪپڙي کي سٽڻ. ڳار ڏيڻ. ڇُٽ ڪرڻ- تعدي ڪرڻ. ڪا شيءِ ڪٽي پٽڻ. جدا ڪرڻ.

● پهِٽڪارنا: متعدی [هہ] ڦِٽڪارڻ- ڦِٽ لعنت ڪرڻ. تعدي ڪرڻ. گهٽ وڌ ڳالهائڻ. ڳاريون ڏيڻ.

- پهِٽڪار ج پهِٽڪاريں: ث. ڦٽڪار- ڇُٽ- تعدي. پِٽ- پاراتو. خواري- بدنامي.
- پهِٽڪار بَرَسنا: لعنت ملامت وسڻ- ڦٽڪار پوڻ. بي رونقي ٿيڻ- اداسي ٿيڻ.

● پهِٽڪري: ث [هہ] هڪ قسم جو پسارڪو وکر- ڦِٽڪي.

● پهُٽڪل: صفت [هہ] جُدا- ڌار. گهڻن عددن کنيل (قرض). گڏيل. مختلف- جُدا جُدا. ريزگاري- ريجو.

● پهُٽڪل: ذ [هہ] اڪيلو- واحد. مختلف. نرالي قسم جو. ريزگاري- ريجو. پگهل ٿڻل شيون. نڙيل پکڙيل شيون.

● پھٹکَن : ث [ھ] آھو ڪچرو جو انؔ مان چاڙهڻ سان نڪري ـ ڪپرو .

● پھٹکنا : متعدی [ھ] چنبڻ (انؔ) . چاڙهڻ . تارڻ (انؔ) . چنبڙ ڦوڪ ڪرڻ . جدا ٿيڻ ـ ڌار رهڻ . اوچتو اچڻ .

ـ پھٹکنے نہ دینا : ويجهو يا پرسان اچڻ نہ ڏيڻ .

● پھٹکی ج پھٹکیاں : ث [ھ] پکين وغيره ڦاسائڻ جو پڃرو. پکين کي پڃائڻ لاءِ ميوي جي وڻن ۾ ٽنگيل ڏول .

● پھٹکی ج پھٹکیاں : ث [ھ] داغ ـ چٽو ـ نشان . ٽيري ـ ڳوڙهي . هڪ قسم جو ننڍو پکي .

● پھٹنا : لازم [ھ] ڦٽڻ . ڏرڻ . ڦاٽڻ . چيرجڻ .

ـ پھٹا : صفت . ڦاٽل ـ ڦاٽي ويل .

ـ پھٹا پرانا : صفت. پراڻو ـ ڦاٽل ٽٽل .

ـ پھٹ پڑنا : ڦاٽي پوڻ ـ ڏري پوڻ. گهڻي انداز ۾ ٿيڻ. ڌُلهو ٿيڻ ـ سڄي پوڻ . زور هجڻ .

ـ پھٹے میں پاؤں اڑانا ، دینا : پرائي معاملي ۾ ٽنگ اڙائڻ . پرائي پچار ۾ پوڻ . وچ ۾ ڳالهائڻ ـ دخل ڏيڻ .

● پہچان : ث [ھ] واقفيت ـ شناخت . تميز ـ چاڻ سڃاڻ . پرک . پروڙ ـ نشان ـ اهڃاڻ .

● پہچاننا : متعدی [ھ] سڃاڻڻ . معلوم ڪرڻ ـ چاڻڻ . سمجهڻ . واقفيت ڪرڻ ـ سڌ رکڻ .

● پھدپھدانا : لازم [ھ] اپرڻ ـ ٽهڪڻ . مورجڻ (وڻ) . ڪنهن بہ شيءِ جي گهڻائي ٿيڻ (جيئن وار ، ڦريون وغيره) .

● پھدکنا : لازم [ھ] ٽپنگ ڏيڻ ـ چال ڏيڻ ـ ٽپ ڏيڻ . خوشيءَ وچان نچڻ ڪڏڻ .

ـ پھدک ، پھدکا ج پھدکے : ذ . چال ـ ٽپنگ ـ ٽپ .

ـ پھدکی ج پھدکیاں : ث . چال ـ ٽپنگ ـ پدي . هڪ قسم جو ننڍو پکي ـ ڦوسڙي .

● پھندا ج پھندے : ذ [ھ] ڪنوھ جي پٽ ۾ پير رکي لهڻ چڙهڻ لاءِ ٺاهيل ڪٽپ .

● پہر ج پہر : ذ [ھ] پهر ـ ٽن ڪلاڪن جو عرصو . پهري وارو . نوبت ـ ڌمال .

● پھر : تابع فعل [ھ] وري . ٻيو دفعو . موٽي . پوءِ ـ بعد ۾ .

● پھر : ث [ھ] پکين جي اڏامڻ جو آواز .

ـ پھر سے اڑ جانا : پڙکو ڪائي اڏامڻ ـ فرڙاٽ ڪري اڏامڻ . تيزيءَ سان اڏامي وڃڻ .

● پہرا ج پہرے : ذ [ھ] پهرو ـ چوڪي . چوڪيدار . حراست ـ قيد .

ـ پہرا اٹھنا : پهرو لهڻ . نظر بندي ختم ٿيڻ .

ـ پہرا بٹھانا : پهرو ويهارڻ . پهريدار مقرر ڪرڻ .

ـ پہرا دینا : پهرو ڏيڻ . چوڪسي ڪرڻ . حفاظت ڪرڻ .

● پھرّاٹا ج پھرّاٹے : ذ [ھ] فرڙاٽ . پکيءَ جو زور سان اڏامڻ جو آواز . ڦونگهارو (گهوڙي جو) . جهنڊي جي ڪائي . بانس جو ٽڪر .

● پھرارا : صفت [ھ] سڪل ـ خشڪ ـ ٿوٺ .

● پھرّانا : لازم [ھ] ٿيا ڏيڻ ـ ٽپنگ ڏيڻ ـ چال ڏيڻ . ڦڙڦڙ ڪرڻ (جهنڊو ، بيرق) . ڦڙڪڻ .

● پھرتی : ث [ھ] ڦڙتي ـ چستي . چالاڪي ـ هوشياري . جلدي .

ـ پھرتیلا : صفت . ڦڙت ـ ڦڙتيلو ـ چست . چالاڪ ـ هوشيار . جلدباز .

● پھرسا ج پھرسے : ذ [ھ] ڪهاڙي .

● پھرکی ج پھرکیاں : ث [ھ] ڦرموٽي . لاٽون . ڌاڳي ويڙهڻ جي چرخي .

ـ پھرکی کی طرح پھرنا : ڦرموٽي وانگر ڦرڻ . هڪ هنڌ ٽڪاءُ نہ ڪرڻ .

● پهرنا : لازم [هہ] ڦرڻ . بدلجڻ . اٿلڻ . موٽڻ - موٽ کائڻ . واپس ٿيڻ . گهمڻ . چڪر کائڻ . ڦيرو کائڻ . گردش ڪرڻ . هٽڻ (دل) . ورڻ - سڙڻ .

– پهر آنا : ڦري اچڻ . وري اچڻ . موٽي اچڻ . ٻيو دفعو اچڻ .

– پهرانا : متعدی . ڦيرائڻ . گهمائڻ . چڪر ڏيارڻ . اٿلائڻ . اُبتو ڪرڻ . رُلائڻ . بدلائڻ .

– پهراؤ : صفت . مکياريءَ تي ورتل . شرطي (وڪرو) . وقتي . معيادي .

– پهر پهر کر : تابع فعل . وري وري . هر گهڙي .

– پهرت : ڦرڻ جي حالت . ڦيرو . گهمري (ناچ ۾) . چڪر (گهوڙي جو) .

– پهرتا رهنا : رلندو رهڻ . اجايو گهمڻ . بيڪار گهمڻ . سير ڪندو رهڻ .

– پهر جانا : لازم . ڦري وڃڻ . واپس وڃڻ - موٽي وڃڻ . آلي وڃڻ . بدلجي وڃڻ .

● پهريا يا پهرئي : ذ [هہ] پوتي - رئو . هندو عورتن جي پائڻ جو ٻڙو . لاباري جو ٽيڪو ڪٽندڙ - لاهيارو .

● پهريري : ث [هہ] ڏڪڻي - ٿرڪڻي . خوف ۾ وار ڪاندارجڻ جي حالت . سيانو . ٻڙو (عطر وغيره جو) .

– پهريري ليڻا : ڪنبڻ - ڏڪڻ - ٿرڪڻ . ڪنب هڻڻ (پکي) . ڪتي جو ٻت ڌونڌاڙڻ . سيانو پوڻ - وار ڪاندارجڻ . ٽڪ ٻجڻ - ساهي ڪڻڻ .

● پهڙ يا پهڙين : ث [هہ] سامان رکي وڪڻڻ جي پڙي . پڙ (ماڻهن جي گڏ ٿيڻ جو) . گاڏيءَ جو پولُ . توب رکڻ جي جاءِ . توب گاڏيءَ جو ڦيٿو . جُوا خانو - ٽڪري .

– پهڙ باز : ذ . جُواري .

– پهڙ بازی : ث . جُوا - جوا بازي .

– پهڙيا يا پهڙئي : ذ . جوا ڪرائيندڙ - ٽڪري باز .

● پهڙ پهڙانا : لازم [هہ] ڦڙڪائڻ (کنب) . بازو هڻڻ . ڦٽڪڻ . آزاد ٿيڻ جي ڪوشش ڪرڻ . پاڻ ڇڏائڻ لاءِ هٿ پير هڻڻ .

– پهڙ پهڙاهٽ : ث . ڦڙڪو . ڦٽڪو - لوچ . پاڻ ڇڏائڻ جي ڪوشش .

● پهڙکنا : لازم [هہ] ڦڙڪڻ (کنب) . ڦٽڪڻ - لُڇڻ . ڦڙڪڻ (عضوو) . بيقرار ٿيڻ .

– پهڙک : ث . ڦٽڪو - لوچ . بي آرامي . ڌڙڪو .

– پهڙک اٿهنا : ٽپ ڏيئي اٿڻ (خوشيءَ کان) . بيتاب ٿيڻ - بيقرار ٿيڻ (خوشيءَ کان) . ڪنهن سُٺي ڳالهه کان متاثر ٿيڻ . عاشق ٿيڻ .

– پهڙکانا : متعدی . ڦڙڪائڻ (کنب) . ڦٽڪائڻ - لُڇائڻ .

● پهڙولنا : متعدی [هہ] ڦلورڻ - سامان وغيره کي هيٺ مٿي ڪرڻ .

● پهڙی يا پهڙيان : ث [هہ] هڪ گز ويڪرو ، هڪ گز اوچو ۽ ٽيهه گز ڊگهو پٿرن جي ڍير جو ماپو . پٿرن جو ڍڳ . پٿر . وڏو پٿر .

● پهڙيا يا پهڙيائيں : ث [هہ] ڦرڙي .

● پهس : ث [هہ] جهيڻو آواز - ڦسڙاٽ .

– پهس پهس : ث . ڦس ڦس - سس پس .

– پهس پهسا : صفت . نرم - ڪُنڊرو . لپڙو - ليٻڙو . ڍرو - گهر گهلو .

● پهسڈی : صفت [هہ] سبق ، مقابلي يا راند ۾ پٺتي رهجي ويندڙ (ڇوڪرو) - موڳو . ليلهر .

● پهسر پهسر : ث [هہ] سس پس - ڦس ڦس

● پهُسڪا ۽ پهُسڪي : ذ [هہ] ڪمزور- ڍِلو- ڍرو.

● پهَسڪڙا مارَ ڪَرَ بَيٺهنا : محاوره. پلٿي ماري ويهڻ. ٽنگون ٽيڙي ويهڻ.

● پهَسَڪنا: لازم [هہ] ڦاسڻ (گپ ۾). ڦاٿڻ. آڏڙڻ. ڍرو ٿيڻ.

● پهِسڪنا: لازم [هہ] ڦوڪَ ڏيڻ-ڦونگهارو هڻڻ.

● پهَسڪنا : لازم [هہ] چُغلي هڻڻ. آهستي روئڻ (ٻار)- رِينگَڻ.

● پهُسڪي ۽ پهُسڪيان : ث [هہ] ڦُوسَ. سُس پُس.

● پهُسلانا : متعدی [هہ] پنهلائڻ - برغلائڻ. ٺَڳارڻ. ريجهائڻ (ٻار کي). هَشي ڏيڻ. ڏٽا ڏيڻ.

— پهُسلاوا : ذ. ڏٽو- دَم- گَشو. ڏوڪو- فريب.

● پهِسَلنا : لازم [هہ] تِرڪڻ. کِسڪڻ. هرکجڻ (دل). غلطي ڪرڻ. عاشق ٿيڻ - موهجڻ. لالچ ۾ اچڻ. (صفت) ترڪڻو. سڌڙيو.

— پهِسلانا : متعدی. تِرڪائڻ. غلطي ڪرائڻ.

— پهِسلَنَ : ث. تِرڪَي وڃڻ جي حالت. تِرڪڻ.

● پهُسپُنڈا : صفت [هہ] بدبودار- گندو- ڪنو. اجايو- بيڪار- فضول. (ث) پهُسپُنڈي.

● پهَڪڙ ۽ پهَڪڙ : ذ [هہ] گارگند - بد زباني - بڪواس.

— پهَڪڙ باز: صفت [اردو] بدزبان - گاريل. واتراڏو.

● پهُڪنا : لازم [هہ] جلڻ (اندر ۾). سڙڻ - ڪامڻ. پچرڻ - برباد ٿيڻ (دولت). مَرڻ (ڪشتو).

— پهُڪني ۽ پهُڪنيان : ث. باهہ کي ڦوڪ ڏيڻ جي نَلي - ڦُوڪڻي.

● پهِڪيت ۽ پهِڪيَت : ذ [هہ] پلٿي باز. لَنڊيو. لٺ باز. (مجازاً) شاطر - چالاڪ. عيار.

● پهَگُوا : ذ [هہ] هولي. هوليءَ جو گيت. هوليءَ جي موقعي تي ڏنل انعام يا خرچي.

● پَهِل : ث [هہ] ابتدا - شروعات. مُنڍ. اڳرائي.

— پَهِل ڪَرنا : ابتدا ڪرڻ- شروعات ڪرڻ. اڳرائي ڪرڻ.

● پهَل ۽ پهَل: ذ [هہ] ثمر- ڦَرُ. آپت - پيدائش- فصل. نتيجو- حاصلات. فائدو- نفعو- لاڀ. اجر- بدلو. هَرجي چُوني - ڦارُ. ڦَرُ (تلوار، چاقو وغيرهہ جو). تير يا نيزي جي نوڪَ. خواب جو تعبير. فال.

— پهَل آنا : وَڻَ ۾ ميوو پيدا ٿيڻ - ڦر اچڻ.

— پهَلا پهُولا : صفت. عيالي اولادي. سکيو آسودو. سرسبز. شاهوڪار- دولتمند.

— پهَل اُترنا : ميوو لهڻ.

— پهَل پانا : نتيجو ڀوڳڻ - ڪيتو لوڙڻ- بدلو ملڻ. اجر ملڻ - ثمر ملڻ. نفعو حاصل ڪرڻ.

— پهَلَت: ث. پيداوار- آپت. آبادي- پيدائش.

— پهَل لَگنا : وڻ ۾ ميوو اچڻ - ڦَر اچڻ.

— پهَل مِلنا : ڦل ملڻ. نتيجو ڀوڳڻ. اجر ملڻ نتيجو ملڻ. سزا ملڻ.

● پهُل ۽ پهُل : ذ [هہ] گُل - ڦُول (هي لفظ هميشه مرڪب لفظن جي منڍ ۾ استعمال ٿئي، جيئن پهُلواڙي، وغيرهہ).

— پهُلواري، پهُلواڙي ۽ پهُلواريان، پهُلواڙيان : ث. باغيچو - چَمَن - گُلشن. ٻار ٻچا - اولاد.

● پَہلا ۓ پَہلے : صفت [هہ] پهريون - آول. اڳيون - مُنڍ وارو. پُراڻو - قديم. اصلي. ابتدائي - شروعاتي.

پھُلاّ ۓ پھُلّے : ذ گُل جي شڪل جھڙي شيء. قنديل شيء. ڦُلو (اک جو). ڦُلو.

● پھُلا سَرا : ذ [هہ] ٺڳي - دغا - دولاب. دلاسو. گسُو. خوشامد - چاپلوسي. آکڙ - وڏائي.

- پھُلا سرے میں آنا : دوکي ۾ اچڻ - فريب ۾ اچڻ. چُرچَ تي لڳڻ.

● پھُلانا : متعدی [هہ] ڦُنڊائڻ. ڦُوڪڻ - هوا پرڻ. ٽيڪر ڏيڻ - هشي ڏيڻ. آپارڻ.

● پھَلانگنا : متعدی [هہ] ٽپ ڏيڻ - ٽپڻ. اورانگھڻ.

- پھَلانگ ۓ پھَلانگیں : ث. ٻِڏ - ٽپ - چال.

● پھَلاهی ۓ پھَلاهیاں : ث[هہ] هڪ قِسم جو وڻ (جنهن جون ٽاريون ڏندڻ طور استعمال ٿين).

● پھُلاؤ ۓ پھُلاؤ : ذ [هہ] سوج - ڦُونڊ.

● پھُلپھُلا : صفت [هہ] سَڄيل - ڦُنڊيل - سُوڄيل. ڦاٽل - ڏريل. جدا ٿيل. پَڌڙو. ترڙو.

● پھُلجھڑی ۓ پھُلجھڑیاں : ث [هہ] هڪ قسم جي آتشبازي - چرخڙي. جهيڙاڪ (عورت). وچ ويڙهائو (عورت).

- پھُلجھڑی چھوڑنا : جهيڙي جي ڳالهه ڇوڙڻ. فساد وجهڻ.

● پھُلکا : ذ [هہ] ڦُلڪو - چپاتي. ڦُلڻو. نرم زمين يا مٽي. آڪاڙو. (ث) پھُلکی.

● پھَلنا : لازم [هہ] ميوو جهلڻ - ڦرجڻ. فائديمند ٿيڻ. بدن تي تمام گهٽيون ڦرڙيون نڪرڻ. تمام گهڻو اولاد ٿيڻ - وڌو ڪُٽنب ٿيڻ. نتيجو ظاهر ٿيڻ. سُڦل ٿيڻ - سَجايو ٿيڻ

● پھُلنا: متعدی[هہ] ٽڙڻ (گُل). ڦٽڻ (باک).

- پھَلنا پھُولنا : وڌڻ ويجهڻ. آباد ٿيڻ - سائو ٿيڻ. عيالي اولادي ٿيڻ.

● پَہلُو ۓ پَہلُو : ذ [ف] پاسو. بدن جو پاسي وارو حصو - ڪُک. بغل. پَرُ - ويجهڙائي. رُخ - طرف.

- پَہلُو بچانا : پاسو بچائڻ. پاسو ڪرڻ. ٽارڻ. الڳ رهڻ - جُدا رهڻ.

- پَہلُو بدلنا : پاسو بدلائڻ. پاسو ورائڻ.

- پَہلُو بسانا : پر ۾ ويهڻ يا سمهڻ. پاڙو وسائڻ. پَر ۾ رهڻ. پاسي ۾ دفن ٿيڻ.

- پَہلُو مارنا : برابري ڪرڻ - مقابلو ڪرڻ.

- پَہلُو میں بیٹھنا : پَر ۾ ويهڻ - پاسي ۾ ويهڻ. ويجهو ويهڻ. ڪچ ڪوسي ڪرڻ.

- پَہلُو نکالنا : وجهه ڳولڻ - موقعو تلاش ڪرڻ. تجويز سوچڻ. معنيٰ يا مطلب ڪيڻ.

● پھَلوا ۓ پھَلوے : ذ [هہ] چادر وغيره جي ڪنارن تي لڳل جهالر. ڦندڻ.

● پَہلوَنٹھا : ذ [هہ] پهٺيڻيءَ جو (ٻار).

● پھَلی ۓ پھَلیاں : ث [هہ] ڦري (چڻن وغيره جي).

● پھُلّی : ث [هہ] ڦُلو (اک جو). هڪ قسم جو پسارڪو وکر.

● پَہلے : تابع فعل [هہ] پهريائين. اڳي. اڳئين وقت ۾. مُنڍ ۾ - شروع ۾.

- پَہلے پَہل : تابع فعل. پهريائين پهريائين - شروع شروع ۾. منڍ ۾.

● پھَلیاں دھرنا : محاوره [اردو] ڏندن نڪرڻ کان اڳي ستهارن جو سڄڻ.

● پھَلیر : صفت [هہ] چِٽڪمري (ڏيڀي).

● پھُلیل : ذ [هہ] خوشبودار تيل - سرهو تيل.

● پھَن ۓ پھَن : ذ [هہ] ڦڻ (نانگ جي).

● پَہنُچا کے پَہنُچے : ذ [هہ] ڪرائي. پانھن ۾ پائڻ جو هڪ زيور.

= پَہنُچا پَکَڑنا : هڪ ٻئي کي ڪرائين کان جهلي زور آزمائي ڪرڻ. بي تڪلفي ڪرڻ. تنگ پکيڙڻ. دست اندازي ڪرڻ.

پَہنُچنا : لازم [هہ] پهچڻ - رسڻ. حاصل ٿيڻ. وصول ٿيڻ. برابر ٿيڻ.

= پَہنُچ : ث پُهچ - رسائي. پُڄندي. وس- زور. رسيد.

= پَہنُچانا: متعدی. پهچائڻ- رسائڻ- پُڄائڻ. ڏيڻ (تڪليف، سزا، فائدو). ڪرڻ(پلائي وغيره).

= پَہنُچا هوا : محاوره. پُهتل بزرگ- درويش. ولي.

● پَہنُچی کے پَہنُچياں : ث [هہ] پانهن ۾ پائڻ جو هڪ قسم جو زيور- پَونچي.

● پهَندْ، پهَندا کے پهَندْ، پهَندے: ذ [اردو] ڦندو. ڪوڙڪو. دولاب- فريب. قيد- بند. نڙيءَ ۾ ڦاٿل گيرهه. ريشمي ڌاڳي ۾ آيل ڳنڍ.

= پهَندا ڈالنا : ڦندو وجهڻ - ڦاسائڻ - اڙائڻ.

= پهَنديت : ذ. ماري. آهو ڌاريل پکي جو ٻين پکين کي چوٽي لاءِ سڏي (ءِ اهي پکي ماري ڦاسائي وٺندو آهي).

= پهَندے ميں آنا، پهَنسنا : ڦندي ۾ ڦاسڻ. دام ۾ ڦاسڻ. فريب ۾ اچڻ - دوکي ۾ اچڻ. قبضي ۾ اچڻ.

● پهُندنا کے پهُندنے : ذ [هہ] سوني يا ريشمي ڌاڳن جو ڦُندڻ - ڦونڊڙو.

= پهُندنا سا : محاوره. تمام ننڍو - ننڍڙو.

پهَنسنا : لازم [هہ] ڦاسجڻ - جهلجڻ - ڦاسڻ (جار ۾). وڪڙ ۾ اچڻ - وٺجڻ (بيماري ۾).

= پهَنسانا : متعدی. ڦاسائڻ - جهلائڻ. گرفتار ڪرائڻ. پڪڙائڻ. مُنجهائڻ - اڙائڻ- اٽڪائڻ. قابو ڪرڻ - فريب ۾ آڻڻ - دوکي ۾ آڻڻ.

= پهَنساوا : ذ. گرفتاري - قيد. مونجهه. بندش- جهل - روڪ.

● پهَنسی کے پهَنسياں: ث [هہ] ڦُرڙي. آرائي.

● پهَنکا کے پهَنکے : ذ [هہ] ڦڪو - ڦَڪُ.

= پهَنکی : ث. ڦڪي. ڦَڪُ.

● پهُنکارنا : متعدی [هہ] ڦوڪون ڏيڻ (نانگ).

= پهُنکار کے پهُنکارين: ث. ڦوڪ (نانگ جي).

● پهُنکنا : لازم [هہ] سڙڻ - ٻرڻ. ڪامڻ (اندر ۾). دف ٿيڻ (دولت).

● پهُنگی کے پهُنگياں : ث [هہ] گونچ. سنگ جي چوٽي. نڪ جي چوٽي.

● پَہِننا : لازم [هہ] پائڻ - پَهرڻ- ڍڪڻ (زيور، ڪپڙا وغيره).

= پَہنانا : متعدی. پهرائڻ - ڍڪائڻ (ڪپڙا، زيور وغيره).

= پَہناوا کے پَہناوے : ذ. پوشاڪ - لباس. چوڙ - هنڍ (ڪپڙي جي).

● پهُننگ کے پهُننگين : ث [هہ] وڻ جي چوٽي. ناريءَ جي چوٽي. ڇٻڪ جي چوٽي.

● پهوار، پهوهار کے پهوارين، پهوهارين :ث [هہ] ٻُونڊ ٻُونڊ (مينهن جي)- سنهون مينهن.

● پهوپا، پهوپها کے پهوپے، پهوپهے: ذ [هہ] پُڦڙ- پُڦيءَ جو مڙس. (ث) پهوپی، پهوپهی کے پهوپياں، پهوپهياں.

● پهوٹک : صفت [هہ] ٽڙڪندڙ- ٺاڪٺوُن. معمولي ڌڪ لڳڻ سان ڀڄي پوندڙ شيءِ.

● پهوٹنا : لازم [هہ] ڦُٽڻ. ڦوٽ ڪاڻڻ.

چيرجڻ . ڦاٽڻ (ڪاٺي) . آيرڻ (سلو) . ڀڄڻ .
ٽڙڪڻ . نڪرڻ (گونچ) . ڪُلڻ (راز) . نڪرڻ
(اک) . ڇوٽڻ - ڪُڇڻ . جُدا ٿيڻ - ڌار ٿيڻ .
▬ پهُوٽ : ث . چير - شگاف . سير . ڦوٽ -
ڦيٽاڙو . نفاق . جُدائي - وڇوڙو . جهيڙو . فساد .
ريڙ . (صفت) جُدا - ڌار - علحده . اڪيلو .
▬ پهُوٽ پڙنا : چيرجي پوڻ . ڦاٽي پوڻ .
اڻبڻت ٿيڻ - نفاق پوڻ . دشمني ٿيڻ . روئي ڏيڻ .
▬ پهُوٽ پهُوٽ ڪي رونا : اوڇنگارون ڏئي
روئڻ - زار زار روئڻ .
▬ پهُوٽ ڈالنا : نفاق وجهڻ - دشمني وجهڻ
(ٻن جي وچ ۾) .
▬ پهُوٽي ڪَوڑي نہ هونا : ڪوڏي بہ نہ هجڻ .
ڪجهہ بہ نہ هجڻ . مفلس هجڻ - ڪنگال هجڻ .
● پهوڑا ۽ پهوڑي : ذ [هہ] ڦٽُ .
▬ پهوڑا پڪنا : ڦٽ ڀرجڻ .
● پهوڙنا : متعدي [هہ] ڦوڙڻ . چيرڻ (ڪاٺي) .
ڀڃڻ - ٽڪرا ڪرڻ .
● پهُوس : ذ [هہ] سڪل گاهہ . ڪک ڪانا .
پراڻي ۽ بيڪار شيء . هڪ قسم جو تماڪ (جو
ڦڪو ٿئي) . (صفت) پوڙهو - ڪراڙو .
● پهُوسڙا ۽ پهُوسڙي : ذ [هہ] پوچڙو .
ڪپڙي مان نڪتل تندون . ڀڇو - ڀار . بيڪار
شيء .
● پهوڪٽ ۽ پهوڪٽ : ذ [هہ] رس نپوڙي
ڪڍڻ کان پوءِ باقي بچيل شيء - ڦوڳ . ڇاڻ .
(صفت) ڦوڳ جهڙو . ڦڪو . بي سواد .
▬ پهوڪٽ : صفت [هہ] نڪمو . نالائق .
ڪنڌل - ڪنگال .
▬ پهوڪٽ ڪا : صفت . مفت جو - بنا پئسي .
▬ پهوڪٽ ميں : تابع فعل . مفت ۾ - بنا پئسي -
بنا خرچ .
● پهُوڪل ، پهُوڪلا : صفت [هہ] پورو -
خالي - ڪوڪو . ڪنگل . غريب - مفلس . ڦوڳ .
هلڪو . ڪمزور - نرم .
● پهُول ۽ پهُول : ذ [هہ] گُل - ڦُل .
ڪاغذ يا ڪپڙي جو گُل . ڦُندڻ - ٽونٽر .
هڪ قسم جو ڌاتو - ڪنجهو . اک جي ماڪي .
داغ (ڪوڙهہ جو) . حيض - ماهواري . ڪينئون
(جو گوشت يا ڦٽ ۾ پوي) .
▬ پهُولا ۽ پهُولي : صفت . ٽڙيل (گل) .
▬ پهُول آنا : گُل اچڻ - گل ٿيڻ . حيض اچڻ .
▬ پهُول جهڙنا : گُل ڇڻڻ . خوش ڪلامي ٿيڻ .
ڇٽڪون نڪرڻ (باهہ آتشبازي وغيره مان) .
▬ پهُول چڙهانا : گُل چاڙهڻ (قبر تي) .
▬ پهُول چُننا : گُل چونڊڻ - گل ٽوڙڻ .
▬ پهُول ڪُمهلانا ، سُرجهانا : گُل ڪومائڻ .
▬ پهُول کهلنا : گُل ٽڙڻ .
▬ پهُول گوبهي : ث . هڪ قسم جي گوبي -
گُل گوبي .
● پهُولنا : لازم [هہ] گُل جهلڻ . ڦُلارجڻ -
ٻُورجڻ . ٽڙڻ .
▬ پهُولنا پهلنا : وڌڻ ويجهڻ . عيالي اولادي
ٿيڻ . ترقي ڪرڻ .
▬ پهُولي پهلي : محاوره . خوش آباد هجي .
وڌي ويجهي - عيالي اولادي ٿئي .
● پهُولنا : لازم [هہ] سُڄڻ - ڦُنڊڻ . ڀرجڻ -
ڦُوڪجڻ (هوا سان) . آڦرجڻ (پيٽ) . ڏلهو
ٿيڻ . متارو ٿيڻ . آڪڙجڻ - مغرور ٿيڻ . خفا ٿيڻ -
ناراض ٿيڻ .
▬ پهُولا ۽ پهُولي : ذ . پکين جو هڪ مرض (جنهن
۾ پکي آڦرجي ٻوندو آهي) گهوڙي جي پير يا

رانَ جو آچو چِٽو. (صفت) سُڄيل. ڦُوڪيل.

▬ پھُولا نہ سَمانا : خوشيءَ کان ڪپڙن ۾ نہ ماپڻ.

▬ پھُول' بَیٹھنا : ڦُوڪجي ويهڻ. رُسي ويهڻ۔ ڪاوڙجي ويهڻ.

▬ پھُول' جانا : سُڄي پوڻ. ڦُوڪجي پوڻ. ٿُلهو ٿي پوڻ. آڪڙجي وڃڻ.

● پھُونٹ' ۽ پھُونٹ : ذ [ھ] ريپڙ.

▬ پھُونٹی ۽ پھُونٹیاں : ث. ريپڙي.

● پھُونس' : ذ [ھ] ديکھو "پھُوس"۔ سکل گاھ.

● پھُونکنا : متعدی [ھ] ڦوڪڻ - هوا ڀرڻ. ڦوڪ ڏيڻ. ٻارڻ۔ ساڙڻ. دَم ڪرڻ (دعا وغيرھ). چلم يا حقي جو پاڻي ڦوڪ ڏئي ڪڍڻ. مارڻ (ڪُشتو).ورغلائڻ۔ ڀنيلائڻ.دُف ڪرڻ(دولت).

▬ پھُونک ۽ پھُونکیں :ث. ڦُوڪَ. ڦوڪو. ڦيٿو. شُوڪارو - منتر. دُعا. (ذ) چلم يا حُقي جي ڦوڪَ.

▬ پھُونک دینا : ڦُوڪي ڇڏڻ. ساڙي ڇڏڻ. آڏائي ڇڏڻ. برباد ڪرڻ.

▬ پھُونک پھُونک کے (پاؤں) قدم رکھنا : سمجهي سوچي قدم کڻڻ. گهڻي خبرداريءَ سان هلڻ. احتياط سان هلڻ.

▬ پھُونک نِکَل' جانا : ڦُوڪَ نِڪرڻ - دم نڪرڻ. هوا نڪرڻ.

● پھُوھَڑ' ۽ پھُوھَڑ : صفت [ھ] بيوقوف - نادان. بد لڇڻ - بد تميز. ڄٽ - بي هنر. چسو. بيحيا - بيشرم. بي ڍنگو.

▬ پھُوھَڑ'پَن ، پھُوھَڑ'پَنا : ذ. ڄٽپائي- بي ڍنگائي. بد فضيلتي. بيحيائي. بيوقوفي.

● پھویا ۽ پھوئے : ذ [ھ] ڪپهه جو ڦَھو. ڦٽو (عطر جو).

● پَھنیا ۽ پَھنیے : ذ [ھ] چاڪ - ڦيٿو. چرخي. چڪرو. چَڪُ (کوھ جو).

● پھپیڑا ۽ پھپیڑے : ذ [ھ] ڦِڦڙُ.

● پھیر'نا : متعدی [ھ] ڦيرڻ - ڦيرائڻ. گهمائڻ. موٽائڻ. بدلائڻ. واپس ڪرڻ. موڙڻ. آڌلائڻ. هٽائڻ (ارادي تان). ڪٽائڻ (دل). پڙهڻ (تسبيح). گهمائڻ (هٿ).

▬ پھیر' : ذ. ڦيرُ - ڦيرو. وَر - موڙ. ڏِنگَ. فرق - تفاوت. فريب - ڦَند. رولو.

▬ پھیرا ۽ پھیرے : ذ. چڪر - طواف - ڦيرو. گهمرو. گشت - دورو. موڙ - وَر. هندن ۾ گهوٽ ڪنوار جو باھ جي چوڌاري ڦرڻ.

▬ پھیر'پڑ'نا : ڦير پوڻ- فرق هوڻ- تفاوت ٿيڻ.

▬ پھیر'پھار' : ذ. ڦير ڦار- تبديل - مٽ سٽ.

▬ پھیر'دینا : ڦيرائي ڇڏڻ. موڙي ڇڏڻ. بدلائي ڇڏڻ. موٽائي ڏيڻ - واپس ڪرڻ.

▬ پھیر میں آنا ، پڑ'نا : ڦيري ۾ اچڻ. چڪر ۾ اچڻ. نقصان ۾ پوڻ. مصيبت ۾ ڦاسڻ. فريب ۾ اچڻ - ڦندي ۾ ڦاسڻ.

▬ پھیر' میں ڈالنا : مصيبت ۾ وجهڻ. گمراھ ڪرڻ. دوکو ڏيڻ.

▬ پھیری ۽ پھیریاں : ث. ڦيري. گهمرو. گشت (گهورڙئي يا فقير جو).

▬ پھیری کر'نا ، لگانا : ڦيري ڪرڻ - گهورڙئي جو وکري لاءِ چڪر هڻڻ.

▬ پھیری والا ۽ پھیری والے : ذ. گهورڙيو- ڦيريءَ وارو.

● پھیرے : ذ [پھیرا ۽ پھیرے] هندن جي هڪ رسم موجب شاديءَ ۾ گهوٽ ۽ ڪنوار جو باھ جي چوڌاري ڏنل سَت ڦيرا.

● پھیکا ۽ پھیکے : صفت [ھ] ڦِڪو. آلوڻو.

هيڊو- زردو (رنگ). هلڪو- جهڪو (رنگ). بي سواد (کاڌو). بيزار- اداس. رُکو- اٽيو. (ث) پھیکی ج پھیکیاں.

= پھیکا پڑجانا : پيلو ٿي وڃڻ. (دپ يا شرم کان) منهن جو رنگ ڦري وڃڻ. شرمندو ٿيڻ- لڄي ٿيڻ. رنگ جهڪو ٿيڻ.

= پھیکی هنسي : ث. مٺين ۾ دل سان کلڻ جي حالت. ڦڪائيءَ جي کِل.

● پھیلنا : لازم [هہ] پکڙڻ. پسرڻ (مس). ڇڙوڇڙ ٿيڻ. ٽڙڻ پکڙڻ. وڌڻ- ڪشادو ٿيڻ- ويڪرو ٿيڻ. وِ يڇڻ- ڇڪجي وڏو ٿيڻ. مشهور ٿيڻ.

= پھیلانا : متعدی. پکيڙڻ. وڌائڻ. وڇائڻ (بسترو وغيره)- پٽارڻ. مشهور ڪرڻ.

= پھیلاؤ : ذ. پکيڙ. واڌ. ويڪر. گهيل. ڪنڊپهر.

● پہیلی ج پہیلیاں : ث [هہ] پرولي- ڳجهارت.

= پہیلی بجھانا، بوجھنا : ڳجهارت پڇڻ- پرولي سلڻ. اشارن ۾ ڳالهہ ٻولهہ ڪرڻ.

● پھین : ذ [هہ] ڦيڻ. گجي- جهڳ.

پھینٹا ج پھینٹے : ذ [هہ] پٽڪو. دستار.

● پھینکنا : متعدی [هہ] اڇلڻ- اڇلائڻ. ڪيرائڻ (مٿان). وڃائڻ- ضايع ڪرڻ. گهورڻ (پئسا). ڇوڙڻ (تير). ڏيڻ (دل).

● پھینی : ث [هہ] هڪ قسم جي مٺائي- سترپيڻي.

● پھیپھا : ذ [هہ] ڪُڪڙ جي هڪ بيماري (جنهن ۾ ڪڪڙ بيضا نہ ڏيندي آهي).

● پی، پیا : ذ [هہ] پريتم- محبوب. پيارو. خاوند- مڙس.

● پے : حرف جر [هہ] مٿي- مٿان. تي.

● پئے : ذ [ف] پير- قدم. نشان- آهڃاڻ. پير جو نشان- پيرو. پٺ. نَس- رڳ.

= پئے لے جانا : پيرو کڻڻ. پٺ وٺڻ. پڇا ڪرڻ. جاچ ڪرڻ.

● پیادہ ج پیادے : ذ [ف] پيادو- پيادل- پنڌ. پيادو (سپاهي). شطرنج جو هڪ مُهرو.

● پیار : ذ [هہ] قرب- محبت. چاهہ. عشق.

= پیارا ج پیارے : صفت. پيارو- محبوب. وڻندڙ. دلپسند. سُهڻو.

= پیار کرنا : پيارڪرڻ- قرب ڪرڻ- محبت ڪرڻ.

= پیاروں پیٹی : محاوره. مٺن مٺي- مائٽن مٺي. نانگي نپٽي- ڏُهاڳڻ.

● پیاز ج پیاز : ذ [ف] بصر.

● پیاس : ث [هہ] اُڃ- تاس- تيهہ. سڪ- آسَند. ٻارن جي هڪ بيماري (جنهن ۾ اُڃ گهڻي لڳندي آهي).

= پیاسا، پیاسے : صفت. اُڃايل- اُڃيو- اُڃارو. سڪايل. آسائتو.

= پیاسا مرنا : اُڃ سان مرڻ. سخت اُڃايل هجڻ.

= پیاس بجھانا : اُڃ لاهڻ- پاڻي پيڻ. خواهش پوري ڪرڻ.

= پیاس مرنا : اُڃ مرڻ- اُڃ لهڻ.

= پیاسی ج پیاسی : صفت. اُڃايل- اُڃيو- سڪايل.

● پیال ج پیال : ذ [هہ] سُڪل ڪانا- پلال.

● پیالہ ج پیالے : ذ [ف] پيالو- وٽو. پٽ- ڪشتو. ٽيجهي جو ختمو- فاتحہ. فقيرن جي دعوت.

● پیپ : ث [هہ] ڦٽ مان نڪتل گند- پُونءِ- روڳ.

= پیپ پڑنا : پونءِ پوڻ- ڦٽ ۾ گند پوڻ.

پیپا ج پیپے : ذ [انگ. Pipe] پيپ.

کاٹ یا لوھہ جو گول وڏو دٻو. (صفت) تمام ٿلهو.

● پیپَل ؑ یا پیپَل ؑ : ذ [ھ] پپر (وڻ).

● پیتَل ؑ : ذ [ھ] هڪ قسم جو ڌاتو- پيتَل.

— پیتلی : صفت. پتل جو- پتل جهڙو. پتل جي رنگ جو.

● پیٹ ؑ یا پیٹ ؑ : ذ [ھ] پيٽ- شِڪم. معدو- اوجهہ. گرڀ- حمل. بک. لالچ- حرص. ڏنڊو- روزگار. خوراڪ.

— پیٹ اَپھَرنا : پيٽ اڦرجڻ.

— پیٹ بَجانا : پيٽ وڄائڻ. خوشي ڪرڻ.

— پیٹ باندھنا : پيٽ ٻڌڻ. بک ڪاٽڻ.

— پیٹ بڑھنا : پيٽ وڌڻ- پيٽ وڏو ٿيڻ.

— پیٹ بولنا : پيٽ ۾ گڙگڙ ٿيڻ.

— پیٹ بھَر جانا : پيٽ ڀرجي وڃڻ. ڍئجي وڃڻ. ڪنو ٿيڻ- ڪڪ ٿيڻ. مغرور ٿيڻ.

— پیٹ بھَر لینا : رکو سکو کائي پيٽ ڀرڻ. گذارو ڪرڻ.

— پیٹ بھَرنا : پيٽ ڀرڻ- ڍءُ ڪرڻ. آسودو ٿيڻ- خوشحال ٿيڻ.

— پیٹ پالنا : پيٽ پارڻ. ڏکيو سکيو گذر ڪرڻ.

— پیٹ پَر پتھّر باندھنا : پيٽ تي پٿر ٻڌڻ- فاقا ڪيڻ- بُکون ڪاٽڻ.

— پیٹ پکڑنا : بد حواس ٿيڻ- پريشان ٿيڻ.

— پیٹ پوچھَن ؑ : ذ. پويون ٻار.

— پیٹ پھاڑنا : پيٽ ڦاڙڻ. پيٽ چيرڻ. تمام گهڻو کائڻ.

— پیٹ پھُولنا : پيٽ ڦوڪجڻ. پيٽ وڌڻ. حمل ظاهر ٿيڻ.

— پیٹ ٹھنڈا رہنا : اولاد سلامت رهڻ.

— پیٹ چلنا : دست اچڻ.

— پیٹ چوٹٹی : صفت. آها عورت جنهن جو پيٽ (حمل جي حالت ۾) نہ وڌي.

— پیٹ رہنا : پيٽ ٿيڻ- حمل رهڻ.

— پیٹ سے پٹّی باندھنا : پيٽ کي پٽيون ٻڌڻ- بکون ڪاٽڻ.

— پیٹ کاٹنا : ٿورو کائڻ. مقرر کاڌي کان گهٽ ڏيڻ.

— پیٹ کی آگ بجھانا : پيٽ جي باهہ وسائڻ- بُک لاهڻ.

— پیٹ کی آنچ ؑ : محاوره. ڏاڍي بُک. آنڊي جي باهہ- رت جي چِڪ.

— پیٹ گَدرانا : حمل جي حالت ۾ پيٽ ظاهر ٿيڻ. حمل جون نشانيون ظاهر ٿيڻ.

— پیٹ مارنا : روزيءَ تي لت ڏيڻ. پيٽ تي لت ڏيڻ.

— پیٹ مَسوسنا : بکيو رهڻ- لنگهڻ ڪيڻ.

— پیٹ میں بَل پڑنا : گهڻي کلڻ ڪري پيٽ ۾ سُور پوڻ. پيٽ ۾ گهمرا پوڻ.

— پیٹ میں داڑھی ھونا : ٻاراڻي وهيءَ ۾ عقل جون ڳالهيون ڪرڻ. ننڍپڻ ۾ تمام چالاڪ هجڻ.

— پیٹ میں کھلبلی پڑنا، مچنا : پيٽ ۾ ڪوئا ڊوڙڻ. پريشاني يا گهٻراهٽ جي حالت ۾ پيٽ ۾ وڪڙ پوڻ.

— پیٹو یا پیٹُو : صفت. تمام گهڻو کائيندڙ- پيٽير- پيٽوڙي. هٻچي.

— پیٹ والی یا پیٹ والیاں : ث. پيٽ واري- پيٽ سان- حامله.

● پیٹا یا پیٹے : ذ [ھ] پيٽ- ڍِڍُ. اوجهڙ- اوجهري (جانور جي). جهول (لغڙ جي ڏور جو). حساب ڪتاب جو سرو. تخمينو- اندازو- ڪٿ.

— پیٹا پانی : ذ. سخت سيئنهن- زوردار بارش.

— پیٹا توڑنا : لغڙ جي ڏور کي جهول واري

هٿن ڄنگهن سان لتون هڻڻ، لٽڪڻ هٿي ڪاڻا ڪرڻ.

● پیٹنا: متعدی [هہ] مارڻ. ڌڪ هڻڻ - ڪُٽڻ. پيٽڻ - روئڻ - ماتم ڪرڻ. (ذ) جهيڙو. روج - ماتم.

● پیٹھہ ع پیٹھیں: ث [هہ] پُٺ - پُٺي. جانورجي جسم جو مٿيون حصو. پُشت - پُٺ - ٽيڪ. آسرو. سهارو.

▬ پیٹھہ پیچھے: تابع فعل. پر پُٺ - پٺيان - غير حاضريءَ ۾.

▬ پیٹھہ ٹھوکنا: پُٺي ٺوڪڻ - شاباس ڏيڻ - همت وڌائڻ.

▬ پیٹھہ دکھانا، دینا: پُٺ ڏيکارڻ. ڀڄي وڃڻ - ڀاڄ ڪائڻ. مسافريءَ تي وڃڻ. آسهڻ - روانو ٿيڻ.

▬ پیٹھہ لگنا: ڪُشتيءَ ۾ پُٺيءَ ڀر ڪرڻ (جا هارائڻ جي نشاني آهي). ليٽڻي ليٽڻي پُٺي لڳي پوڻ.

▬ پیٹھہ موڑنا: پُٺي ڦيرڻ - پُٺي ڏيکارڻ. ڀڄي وڃڻ.

● پیٹھا ع پیٹھے: ذ[هہ] هڪ قسم جو نالو - پيٺو.

● پیٹھی: ث [هہ] ماٺهن يا مڱن وغيرهہ جي دال يا اَن جو اَٽو (جنهن مان وڙيون ٺاهيندا آهن).

● پیٹی ع پیٹیاں: ث [هہ] چيلهہ ۾ ٻڌڻ جو ڪپڙي يا چمڙي جو پٽو - ڪمر بند. ويابل عورت جي چيلهہ ۾ ٻڌڻ جو پٽو. چاول پار ڪي ويڙهڻ جو پٽو - تنجڻ. بلبل جي چيلهہ ۾ ٻڌل ڏور. جانور جي ڪنڌ ۾ ٻڌل پٽو. چمڙي جو ويڪرو ۽ ڊگهو ٽُڪرو - پٽو. ننڍي پيٽي يا صندوق.

● پیچ: ث[هہ] اوباريل چانورن جو پاڻي - پيڇ.

● پیچ ع پیچ: ذ [هہ] وَر - وَڪڙ. گهرو. پيٽ ۾ سُور - وَٽ. داءُ - وارو.

▬ پیچ کھانا: اندر ۾ وٽ کائڻ.

▬ پیچ میں آنا، پڑنا، پھنسنا: وَر ۾ اچڻ - وڪڙ ۾ اچڻ. مصيبت ۾ ڦاسڻ.

▬ پیچوان ع پیچوان: ذ. هڪ قسم جو حقو (جنهن جو نڙ تمام وڏو ۽ ويڙهيل ٿئي) - سرڪلياڻ حقو. بلغاري نڙ.

▬ پیچ و تاب: ذ. بيقراري - لوچ پوچ. گهٽي - غصو - ڪاوڙ.

● پیچھا: ذ [هہ] پويون پاسو - پٺيون طرف. پويون حصو - پچاڙي. پيڇو - تعاقب. پونڱي - پيروي.

▬ پیچھا چھڑانا: پيڇو ڇڏائڻ - جند ڇڏائڻ - جان بچائڻ.

▬ پیچھا کرنا: پيڇو ڪرڻ - پُٺ وٺڻ - پٺيان لڳڻ.

▬ پیچھا نہ چھوڑنا: پٺ نه ڇڏڻ - پيڇو نه ڇڏڻ - جند نه ڇڏڻ.

● پیچھے: تابع فعل [هہ] پٺيان - پويان. غير حاضريءَ ۾. بعد ۾ - پوءِ. واسطي. لاءِ.

▬ پیچھے پڑنا: پٺيان پوڻ - پويان لڳڻ. دشمني ڪرڻ. خوار ڪرڻ.

▬ پیچھے پیچھے: تابع فعل. پٺيان پٺيان - پويان پويان. گڏوگڏ.

● پیدل: صفت [هہ] پيادو - پنڌ - پيادل. (ذ) پيادو (سپاهي).

● پیر: ذ [هہ] پير. پير جو نشان - پيرو. اَن گاهڻ، تيل پيڙڻ يا نار ۾ وهڻ وقت جانورجي ڪرن جا نشان. اَن گاهڻ جي جڳهہ. ڍڳ - انبار. اَٽ صاف ٿيل اَن.

▬ پیرا: ذ. پيرن جا نشان - پيرو.

● پیر: ذ [اردو] هڪ ڏينهن جو نالو - سومر.

● پيرڪوا ع پيرڪوءِ: ذ [هہ] پاڻيءَ مٿان آڏامندڙ هڪ قسم جو جيت- تارونڙو. ڪاٺيءَ جو ٽڪر جو ڪُنڍي (مڇي ڦاسائڻ جي) سان ٻڌل هوندو آهي.

● پيرنا: لازم [هہ] ترڻ. پاڻيءَ مٿان لڙهڻ.

ـ پيراڪُ ع پيراڪُ: ذ. تارُو.

ـ پيراڪي: ث. ترڻ جو هُنر- ترڻي.

● پيڙُ ع پيڙُ: ذ [هہ] وڻ- درخت.

ـ پيڙي ع پيڙيان: ث. ٿڙ (وڻ جو). ڪُٽ. وڻ جي اُها پاڙ جنهن مان ٻيو وڻ پيدا ٿئي. پان جو هڪ قسم. ميويدار وڻن جي ڏل.

● پيڙا ع پيڙے: ذ [هہ] مٺائيءَ جو هڪ قِسم- کير پيڙو. گوهيل آٽي جو چاٺو.

● پيڙها ع پيڙهے: ذ [هہ] ويهڻ جي واٽيل ننڍڙي سنجي. سُورُو.

پيسا ع پيسے: ذ [هہ] هڪ قسم جو سڪو- پيسو- ڏوڪڙ. ناڻو- رقم.

ـ پيسا جوڙنا: پئسا گڏ ڪرڻ- پئسا ميڙڻ.

ـ پيسے برابر بوٹياں ڪرنا: پوٽيون پوٽيون ڪرڻ.

ـ پيسے والا: صفت. پئسن وارو- دولتمند- شاهوڪار.

● پيسنا: متعدي [هہ] پيهڻ- آٽو ڪرڻ. ستائڻ. پيهڻ (چڪي). ڪرٽڻ (ڏند).

ـ پيس ڈالنا: پيهي ڇڏڻ. آٽو ڪري ڇڏڻ. برباد ڪري ڇڏڻ. پائمال ڪرڻ.

ـ پيسنا پيسنا: سخت محنت ڪرڻ- ڪشالا ڪيڻ. ڪشٽ ڪاٽڻ. تڪليفون سهڻ.

ـ پيسني: ث. جنڊ ۾ هڪ دفعي وڌل اَن جي لپ- ڳارو.

● پيڪ: ث [هہ] ٿُڪ. پان جي ٿُڪ.

ـ پيڪدان: ذ. ٿُڪن ڇڏڻ جو ٿانءُ- ٿُڪدان. ٿُڪو.

● پيلا ع پيلے: صفت [هہ] ڦِڪو- زردو- هيڊو (رنگ). ڪيسري- زعفراني.

● پيلنا: متعدي [هہ] ڏِڪڻ- ٽيلهڻ. دٻائڻ. تيل ڪيڻ- پيڙڻ. ڦُسڻ.

● پيلو ع پيلو: ذ [هہ] چار يا کيڙ جو وڻ. تيير- ٻانُ. جيت- ڪيڙو. هڪ قسم جو خيالي پکي. (ث) هڪ راڳڻيءَ جو نالو.

● پيمڪ: ث [هہ] ڪلابتن جي سنهي ڏوري- زريءَ جي پانڪ.

● پينا: متعدي [هہ] پيئڻ (پاڻي وغيره). ڇڪڻ (حقو، بيڙي وغيره). مارڻ (ڪاوڙ).

● پينتاليس: عدد [هہ] هڪ عدد- پنجيتاليهه (٤٥).

● پينترا ع پينترے: ذ [هہ] وڙهڻ ۾ بيهڪ يا حملي ڪرڻ جو طريقو. حملي جو نمونو. وار جو ڍنگ. داءُ- وار.

ـ پينترا بدلنا: ڍنگ بدلائڻ- نمونو بدلائڻ (مقابلي ۾). پاسو بدلائڻ.

● پينٺهه: ث [هہ] هفتيوار خريد فروخت جو مقرر ڏينهن (خصوصاً چوپائي مال لاءِ). چوپائي مال جي پيڙي (جتي اُنين اُنين ڏينهن خريد فروخت ٿئي).

● پينجني، پينجنيا ع پينجنيان: ث [هہ] چمڪيدار ڪڙي جا ڪبوترن جي پيرن ۾ ٻڌندا آهن. بيل گاڏيءَ جي ڦيٽي جي چاٻي.

● پيندا ع پيندے: ذ [هہ] هيٺيون حصو يا ترو (ٿانءَ، صندوق وغيره جو). ڪنهن به شيءِ جو ترو (جنهن جي آڌار تي بيهي سگهي). توف يا بندوق ۾ بارود رکڻ جي جاءِ.

● پينس: ذ [هہ] رُڪام- ريزش. پالڪي-

ڏولي. ٻيڙيءَ جو هڪ قسم.
پَينْسَٺهہ: عدد [هہ] هڪ عدد. پنجهٺ (٦٥).
پِينَڪ: ث [هہ] ڏوڏي يا آفيم جي نشي جي ننڊ. پنڪي.
▬ پِينَڪ ميں آنا: آفيم جي خمار ۾ اچڻ.
● پَينْگ ۽ پَينْگهيں: ث [هہ] پينگهہ - لوڏ. هڪ قسم جو ٻکي.
▬ پَينگ بَڑھانا: پينگهہ جو وڏو لوڏو کائڻ. تعلقات وڌائڻ. دوستي ۾ محبت وڌائڻ.
● پهيوڑی: ث [هہ] پيلي ميٽي - ميٽوڙي (جا جاين رڱڻ جي ڪم اچي) - پيوڙي.

ت

ت: ث [ع. ف] اردو ۽ فارسي "الف-ب" جو چوڏهون اکر. سنڌيءَ جو پنجون ۽ عربيءَ جو ٽيون اکر. ابجد جي حساب موجب عدد (٤٠٠). اردو ۾ ڪن لفظن جي پويان اچي حاصل مصدر جي معنيٰ ڏيندڙ "ليکهت، پڙهت، رنگت وغيرهہ".
● تِ: صفت [هہ] "تين" جو مخفف - ٽي. مرڪب لفظن جي اڳيان اچي "ٽين" جي معنيٰ ڏيندڙ "تيباره، تيراها وغيرهہ".
تابَڑ توڑ: تابع فعل [هہ] هڪ ٻئي پٺيان. لڳاتار. مسلسل. جهٽ پٽ - يڪدم.
● تاپْنا: متعدی [هہ] سيڪڻ (هٿ پير) - گرم ڪرڻ. تڙڪو وٺڻ.
▬ تاپ: ذ. تپت. گرمي. ڪوساٺ. بخار. تپ. تڪليف - درد. غصو - ڪاوڙ.
▬ تاپ تِلی: ث. تلي وڌڻ جي بيماري - هيانچو.
● تاجُو: صفت [اردو] پاڻ سان بدسلوڪي ڪندڙ (عورت) - بيرحم (عورت).
● تار ۽ تار: ذ [ف] تَنْد - ڌاڳو. ڏوري. ڪوريئڙي جي ڄار. تاڃي. ڇلو. زيور جو ڪوڻ حصو. ڇِلُ - ذرو. چاش جي لار. سلسلو. قطار. تار (ڌاتوءَ جي). هڪ قسم جو سنهون ۽ ڊگهو ڪيئون. تار (Telegram).
▬ تار باندهنا: ڪو ڪم لاڳيتو ڪندو رهڻ. ڏڙي ٻڌڻ.
▬ تار تار: صفت [اردو] ٽڪرا ٽڪرا. ذرو ذرو. ليڙون ليڙون. (ذ) ذرو پرزو. ڪپڙو لٽو. ڇِلُ پَٽُ.
▬ تار تار کَرنا: ٽڪر ٽڪر ڪرڻ - ذرا ذرا ڪرڻ - ڇيهون ڇيهون ڪرڻ.
▬ تار توڑ: ذ. پرت جو هڪ قسم - ڪارچوب جو پرت.
▬ تار ٹُوٹْنا: تار ٽٽڻ. هلندڙ ڪم ۾ رنڊڪ پوڻ. آنڪاءَ پوڻ. سلسلو ٽٽي پوڻ.
▬ تار دُبَکْنا: سونهري ۽ روپي (زري جي)

تندن کي ڪٽي پاڻ وانگي ويکرو ڪرڻ - بادلو ٺاهڻ .

▬ تار لگانا : ڏڍي پڻ - ڪوبه ڪم لاڳيتو جاري رکڻ . وري وري اچڻ يا چوڻ . ڪا ڳالهه چوندو رهڻ .

● تارا ۽ تارے : ذ [ه.] تارو - سيتارو . چانديءَ جو گول ٽُڪر (جو جُتيءَ تي هڻندا آهن) . ماڪي - پُتلي (اک جي) . تيرورو . (صفت) تمام مٿي - بلند .

▬ تارا ٹُوٹنا : تارو ڪرڻ - تارو ڪِرڻ .

▬ تارا چمکنا : تارو چمڪڻ . ڀاڳ کلڻ - نصيب ورڻ .

▬ تارا ڈُوبنا : تارو لهڻ . قسمت ڦٽڻ - ڀاڳ ڦٽڻ .

▬ تاروں بھری رات : محاوره . اها رات جنهن ۾ تارا گهڻي اندازي ۾ هجن . (ڪنايه ") اونداهي رات .

▬ تارے توڑنا : آسمان مان تارا لاهڻ . ناممڪن ڪم ڪرڻ . چالاڪي ڪرڻ - حرفت ڏيکارڻ .

▬ تارے دِکھانا : تارا ڏيکارڻ . هڪ رسم جنهن ۾ ويايل عورت کي ڇٽيءَ رات تارا ڏيکاربا آهن .

▬ تارے گِننا : تارا ڳڻڻ . سڄي رات انتظار ۾ گذارڻ .

▬ تارے نظر آنا : تارا نظر اچڻ . ڍهلجي وڃڻ - ڊڄي وڃڻ - گهٻرائجي وڃڻ .

● تاڑ ۽ تاڑ : ذ [ه.] کجيءَ جو وڻ . اها کجي جنهن مان تاڙي نڪري .

▬ تاڑی : ث . کجيءَ جي وڻ جو رَس - تاڙي .

● تاڑنا : متعدی [ه.] تڪڻ . نظر ۾ رکڻ . جاچڻ - ڏسڻ . تاڙڻ . اندازو لڳائڻ . تڪ ڪرڻ . سزا ڏيڻ . تنبيهه ڪرڻ .

▬ تاڑ : ث . تاڙ - تڪ - نظر - جاچ . اندازو .

▬ تاڑ جانا ، لینا : تاڙي وڃڻ - تاڙي وٺڻ .

ڳالهه کي سمجهي وڃڻ .

● تاش ۽ تاش : ذ [ه.] پتن جي تاس . زربفت (ڪپڙو) . هڪ قسم جو ريشم .

● تاشہ ۽ تاشے : ذ [ه.] هڪ قسم جو ننڍو نقارو (جو ڳچيءَ ۾ وجهي "ڍهول" سان گڏ وڄائيندا آهن) .

● تاکنا : متعدی [ه] تڪڻ . نظر وجهڻ . تاڙڻ . نظر ۾ رکڻ . جوهه وجهڻ . هڪ ٽڪ ڏسڻ - گهورڻ . جهاتي پائي ڏسڻ . لالچ سان ڏسڻ . ڳولڻ . نشانو ٻڌڻ - چست ٻڌڻ .

▬ تاک : ث . تاڙ - نظربازي . اک ۾ رکڻ جي حالت . گهور - تلاش - ڳولا . حفاظت - خبرداري . نشاني جي چست .

▬ تاک باندھنا : چست ٻڌڻ - نشانو ٻڌڻ . گهور سان ڏسڻ . هڪ ٽڪ ڏسڻ . اميد رکڻ - آسرو رکڻ .

▬ تاک جھانک : ث . جهاتي - ليو . نظربازي . اک ٽيٽ . ڳولا ڦولا .

▬ تاک جھانک کرنا : لڪي ڇپي ڏسڻ . اک ٽيٽ ڪرڻ . جهاتيون پائڻ .

▬ تاک میں رھنا : تاڙ ۾ رهڻ . موقعي جي انتظار ۾ رهڻ . وجهه ڳولڻ .

● تاگا ۽ تاگے : ذ [ه.] ڌاڳو - سُٽ جي تند . مائٽي - عزازت . لاڳاپو - واسطو .

▬ تاگا ڈالنا : ڌاڳو وجهڻ (سئي ۾) - ڌاڳو پوئڻ .

● تاگنا : متعدی [ه] ڌاڳو وجهڻ (سئي ۾) . سبڻ - ٽوپو ڏيڻ .

● تال : ث [ه.] تال - تار (ڳائڻ جو) . چاٻي - ڪنجي . پتل جون ٻه ٿالهيون (وڄائڻ جون) .

▬ تال اُڑنا : تال مان نڪرڻ - سُر مان نڪرڻ .

▬ تال بے تال هونا : ڳائڻ ۾ سُر تار کان

نکرڻ . بي تالو ٿيڻ . بيوقتي ڳالھہ ڪرڻ .

▬ تال ٹھونکنا : ڏونڊري تي هٿ هڻڻ - مقابلي ڪرڻ لاءِ هوڪارڻ .

▬ تال دینا : ڳائڻ ۾ سُر ملائڻ - تار ملائڻ .

▬ تال میل کھانا : سُر ۽ تال ملڻ . پيچ ڪائڻ . هڪجهڙائي رکڻ . اتفاق ڪرڻ - ٻڌي ڪرڻ .

● تالا ج تالے : ذ [ھ] تالو - قفل .

▬ تالا توڑنا : تالو ڀڃڻ - قفل ڀڃڻ . چوري ڪرڻ .

▬ تالا لگانا : تالو ڏيڻ - ڪلف هڻڻ . بند ڪرڻ (در) - سوگھو ڪرڻ .

▬ تالی ج تالیاں : ث [ھ] ڪُنجي - چاٻي .

● تال مکھانا : ذ [ھ] هڪ قسم جو ٻسارڪو وکر - تال مکاڻو .

● تالُو ج تالُو : ذ [ھ] تارُون . گھوڙي جي هڪ بيماري . هڪ قسم جي مڇي .

▬ تالُو اٹھانا : تارون ڪٽڻ جو سات ڪرڻ .

▬ تالُو سے زبان نہ لگنا : زبان تارون سان نہ لڳڻ . چپ نہ رهڻ - سات نہ اچڻ .

● تالی ج تالیاں : ث [ھ] ٻنهي هٿن وڄائڻ جو آواز - تاڙي .

▬ تالیاں بجانا پیٹنا : تاڙيون وڄائڻ . خوشيءَ سان تاڙيون وڄائڻ . چٽر ڪرڻ - ٺٺول ڪرڻ .

● تام : ذ [ھ] ٽامو .

▬ تام چینی : ذ . ٽام چيني - ميناڪاري ڪيل ٽامو .

● تامُلوٹ ، تاملیٹ : ذ [اردو] پاڻي پيئڻ لاءِ ٽين جو ٿانءُ . ٽين جو پيالو .

● تام جان ، جھام : ذ [ھ] هڪ قسم جي پالڪي .

● تامڑا ج تامڑے : صفت [ھ] ٽامي جي رنگ جهڙو . (ذ) هڪ قسم جو ڪبوتر . هڪ قسم جو ڪاغذ . ٽپڻ - ٽوڙھہ . هڪ قسم جو

سستو ياقوت .

● تان ج تانیں : ث [ھ] پلٽو - تانَ . آلاپ . هڪ قسم جو وڻ .

▬ تان اڑانا : پلٽو هڻڻ - تان هڻڻ . ڳائڻ . ٻئي جي طرز نقل ڪرڻ .

▬ تان بھرنا ، مارنا : تمام سهڻي نموني ۾ تان هڻڻ .

● تانہ ، تانا ج تانے : ذ [اردو] اورانہو - طعنو - مهڻو .

▬ تانہ مارنا : طعنو ڏيڻ - مهڻو ڏيڻ .

● تانا ج تانے : ذ [اردو] تاڃي .

▬ تانا بانا ج تانے بانے : ذ . تاڃي پيٽو .

▬ تانا بانا کرنا : خواهہ مخواهہ اچ وڃ ڪرڻ - بيفائدا چڪر هڻڻ .

▬ تانا بتھاری : ث . گڙ ٻڙ - مونجهارو . پريشاني .

● تانبا : ذ [ھ] ٽامو . شڪاري پکين کي کارائڻ لاءِ گوشت جو ٽڪرو .

● تانت ج تانتیں : ث [ھ] تَنڊ (ٻڪري وغيرهہ جي آنڊن مان ٺهيل) - رودو . ڏاڳو - ڏور . سارنگيءَ جي تار . ڪورڙ جو رَڇ .

▬ تانت سا : صفت . تند جهڙو . آپرو - ضعيف .

● تانتا ج تانتے : ذ [ھ] قطار - صف - لانڊيَ - سلسلو . خاندان - ڪٽنب . پيڙهي - نسل .

▬ تانتا باندھنا : صف ٻڌڻ - قطار ڪرڻ . لانڊ ٻڌڻ . اچڻ وڃڻ شروع ڪرڻ .

▬ تانتا لگنا : قطار لڳڻ - صف ٻڌجڻ - اچڻ وڃڻ جو سلسلو شروع ٿيڻ .

● تانتی : ث [ھ] صف . قطار - سلسلو . اولاد - ٻار ٻچا . (ذ) ڪوري .

● تانتوا : ذ [ھ] آنڊي لهي پوڻ جي بيماري .

● تانسنا : متعدی [ھ] ڌمڪائڻ - ڊيڄارڻ -

هيسائڻ. ڀڪ مارڻ. سختي ڪرڻ. گهٽ وڌ
چوڻ. طعنا ڏيڻ - مهڻا ڏيڻ.
● تانگا ج تانگے: ذ [هہ] ٽانگو (گاڏي).
● تانڻا : متعدی [هہ] تاڻڻ - ڇڪڻ - ڪشڻ.
ڇڪارڻ - پکيڙڻ. انگهائڻ - وڌائڻ. جڪڙڻ.
گهٽڻ. سيڙڻ. ڦوڪڻ. آڻڻ (چارو).
- تان: امر. تاڻ - ڇڪ - ڇڪي.
- تان کر مارنا: ڇڪي هڻڻ - زور سان هڻڻ.
● تاوان ج تاوان: ذ [ف] ڏنڊ - جرمانو.
تاؤ ج تاؤ: ذ [هہ] تاءُ - سيڪ - گرمي. وٽ -
مروڙ (مڇن کي). جوش - ڪاوڙ. زور. طاقت.
تيکٽ - تيزي. دٻدٻو - تاب.
- تاؤ آنا: تاءُ اچڻ - سيڪ اچڻ. پگهرڻ -
ڳرڻ (ڌاتو). جوش اچڻ - ڪاوڙ چڙهڻ. ٿڪڻ.
- تاؤ پيچ: ذ. پيچ تاب - وٽ سٽ (ڪاوڙ ڪان).
- تاؤ دينا: تاءُ ڏيڻ - تپائڻ - گرم ڪرڻ.
باهہ ۾ ڳاڙهو ڪرڻ. ڳارڻ - پگهارڻ. ڪاوڙائڻ -
ناراض ڪرڻ. وٽ ڏيڻ - ور ڏيڻ - مروڙڻ (مڇون).
● تاولی: ث [هہ] اٻهرائي - تکڙ - جلدائي.
● تايا: ذ [هہ] وڏو چاچو. (ث) تائی.
- تايرا ج تايرے: ذ [هہ] وڏي چاچي جو
پٽ. (ث) تايری.
● تب: تابع فعل [هہ] تڏهن - ان وقت. پوءِ.
- تب تک: تابع فعل. ان وقت تائين -
تيستائين.
● تبارہ: صفت [هہ] ٽيون پيرو - ٽئين دفعي.
ٽن درن وارو ڪمرو - ٽيدرو.
● تباسی: صفت [هہ] ٽن ڏينهن جو (پاروڌو).
● تبلی ج تبليان: ث [هہ] ڏور (سٽ جي).
● تپ: ث [ف] بخار - تپ.
- تپ آنا: تپ اچڻ - بخار اچڻ.

- تپ چڑهنا: تپ چڙهڻ - بخار اچڻ.
- تپ خالہ، تبخالہ: ذ [ف. تپ + خالہ]
تپ لهڻ بعد واچن تي ٿيل ڦرڙيون (جنهن کي
تپ جو مُنڊڻ بہ چئبو آهي).
- تپ دق: ذ. وڏو تپ - سلهہ.
- تپ لرزہ: ذ. سيئو تپ.
- تپ موت جانا: بخار لهڻ بعد چپن تي
ڦرڙيون ٿيڻ. تپ مُٺي وجڻ.
● تپاک: ذ [ف] بی آرامي - بيقراري - لوچ
پوچ. گرم جوشي. آدرڀاءُ. اخلاص - سچائي.
● تپانا: متعدی [هہ] تپائڻ - گرم ڪرڻ.
تاءُ ڏيڻ. جوش ڏيارڻ. سون يا چاندي وغيرهہ
کي باهہ تي رکي پرکڻ. آزارڻ - ستائڻ.
● تپائی ج تپائيان: ث [اردو] ٽپائي -
ننڍڙي ميز.
● تپکنا: لازم [هہ] سُوٽ آيرڻ (سور جي).
پوسرڻ (زخم).
- تپک: ث. سُورجي سوٽ. پوسراٽ - ساڙو.
- تپک اٹهنا: سُور جي سُوٽ آيرڻ.
● تپنا: لازم [هہ] تپڻ - گرم ٿيڻ. سيڪجڻ.
● تت: ذ [هہ] تَتُ. سَتُ - جوهر - عرق.
روح. مغز. اختصار.
● تتر بتر: صفت [هہ] پکڙيل - جدا جدا -
هيٺ مٿي. پريشان.
● تتلا ج تتلے: صفت [هہ] ٻاتو - هَڪڙو.
● تتلانا: لازم [هہ] ٻاتائڻ. (ٻارن وانگر)
ٻاتو ڳالهائڻ.
● تتلی ج تتليان: ث [هہ] پوپٽ (جيت).
● تتئی ج تتئيان: ث [هہ] ڪونئرو (ٽڪرجو).
● تتيا ج تتيے: ذ [هہ] ڏيهو. لونگي
ڳاڙهو مرچ. (صفت) چالاڪ - هوشيار. تيز.

ـ تَتَيِّا کا ناچ نَچانا : ستائڻ - آزارڻ - ڪک ڪرڻ - ورچائڻ .

ـ تَتَيِّا مِرچ : ث . لونگي ڳاڙهو مرچ (جو تمام تکو ٿئي) . (صفت) ذهين - هوشيار - چالاڪ .

● تِتِيِرُي ڄ تِتِيِرُيان : ث [هہ] هڪ قسم جو پکي - ٽٽيهر - (صفت) تکو - ڦڙت .

● تَج : ذ [هہ] دالچيني ءَ جو وڻ . (ث) دالچيني . تيج ڪاٺي .

● تِجاري : ث [هہ] ٽيئنڙو تپ .

● تَجنا : متعدي [هہ] ترڪ ڪرڻ - ڇڏڻ . هٿ ڪڍڻ - لا دعوا ٿيڻ .

● تُجهہ : ضمير [هہ] تو . توهان . تون .

ـ تُجهے : حرف جار . توکي .

● تَچانا : متعدي [هہ] تپائڻ . گرم ڪرڻ . سيڪڻ . پُچڻ . ڳارڻ - رجائڻ .

● تُچهہ : صفت [هہ] پورو - خالي . بيڪار - نڪمو . ڪميڻو - خوار .

● تَحيس نَحيس : صفت [ف] الٽ پُلٽ . تباهہ - برباد . پڳل تتل . هيٺ مٿي . ٺپا ڳو - منحوس .

● تَخت ڄ تَختَ : ذ [هہ] دربار ۾ بادشاهہ جي ويهڻ جي گادي - مسند - اورنگ . صندل .

ـ تَخت کا تَختہ هونا : تخت اونڌو ٿيڻ - بادشاهي هلي وڃڻ . تباهہ ٿي وڃڻ - برباد ٿي وڃڻ .

● تَختَہ ڄ تَختے : ذ [هہ] تختو . زمين جو ٽڪرو . بورڊ (لکڻ جو) . بارو (باغ جو) . بينچ . ڦرهو (ڪپڙن سٽڻ جو) .

ـ تَختہ اُلٹ جانا : تختو اونڌو ٿيڻ . برباد ٿي وڃڻ - تباهہ ٿي وڃڻ .

ـ تَختہ مشق : ذ . تمام گهڻو استعمال ۾ ايندڙ شيءِ . ڦرهي (لکڻ جي) .

ـ تَختہ هوجانا : برباد ٿي وڃڻ . آڪيڙجڻ (بدن) .

● تَختي ڄ تَختيان : ث [هہ] تختي - ڪاٺ جي پٽي - ننڍو تختو . ڦرهي (لکڻ جي) . ڪتبو . ڪنهن ڌاتوءَ جو ٽڪر (جنهن تي ڪجهہ لکيل هجي) . قبر تي لڳل تختي .

● تَر : صفت [ف] تازو - ٺئون . سائو . نرم . گهڻو - وڌيڪ . آلو - پُسيل . سٽيو .

● تَرا : ذ [عہ] هڪ قسم جو تيلي ٻج - تُوريو .

● تَرارا ڄ تَرارے : ذ [هہ] ٽپ (گهوڙي جو) - چالُ . گهوڙي جي سراڙي ڊوڙ . تيزي - چستي - ڦڙتي . ٻماڪ . تيز رفتاري .

ـ تَرارا بهرنا : ٽپ ڏيڻ - چال هڻڻ . تکو ڊوڙڻ - تڪڙو پڄڻ .

● تَرازُو : ث [ف] ساهمي - تارازي .

● تِراسي : عدد [هہ] هڪ عدد - ٽياسي (۸۳) .

● تَراشنا : متعدي [هہ] گهڙڻ . چِلڻ - تراشڻ . ڪترڻ - وڍڻ . ڦارون ڪرڻ . ڪُوڙڻ . ڪَٽ ڪُوٽ ڪرڻ . ٽاڪڻ .

ـ تَراش ڄ تَراشين : ث . ڪاٽ - چِيل - وَڍ . ڪاتر (ڪپڙي جي) . رهڙ .

ـ تَراش خَراش : ث . وڍ ٽڪ - ڪاٽ ڪوٽ . پيچ گهڙ . سينگار - ٺاهہ ٺوهہ . وضع قطع .

● تِرانوے : عدد [هہ] هڪ عدد - ٽيانوي (۹۳) .

● تِراهي : صفت [هہ] "تراهہ" شهر جي ٺهيل تلوار .

● تِراها ڄ تِراهے : ذ [هہ] ٽن رستن جي گڏجڻ يا ڦٽڻ وارو هنڌ - ٽواٽو - ٽيسُول .

● تَرائي ڄ تَرائيان : ث [هہ] درياءَ يا نديءَ جي پاسي واري زمين - ڪچو . هيٺاهين زمين (جتي هميشہ پاڻي بيٺو هجي) . ڏڀڻ واري زمين .

● تَر بُد : ذ [هہ] دوا ۾ ڪم ايندڙ هڪ

ٻوٽي جي پاڙَ.

● تَرْ بُوزْ ⓖ تَرْ بُوزْ: ذ [ف] چانڊوڪين - هندائو.

● تِرْ پالْ: ذ [ھ] وڏو پال. تات. ڳوڻ - تپڙي.

● تُرْ پَنْ: ث [ھ] ٽوپي يا پرت جو هڪ قسم.

● تِرْ پھلا: ذ [ھ] هڪ قسم جي دوا - تريڦلو.

● تَرْ تَرا، تَرْ تَرْيا: ذ. صفت [ھ] چالاڪ - ڦڙت. هوشيار - خبردار. ٻڪٻڪيو - گهڻ ڳالهائو.

● تِرْ چھا ⓖ تِرْ چھے: صفت [ھ] ڏنگو - ڦڏو - ٽيڏو - آڏو. وريل. پاسيرو. چامائو (وار).

▬ تِرْ چھاپَنْ: ذ. ڏنگائي - ڦڏائي.

▬ تِرچھا دیکھنا: ٽيڏي اک سان ڏسڻ - پاسيرو ڏسڻ. ٽيڏو هجڻ.

▬ تِرچھا کَرنا: ڏنگو ڪرڻ. پاسيرو ڪرڻ.

▬ تِرچھا لَگنا: پاسيرو لڳڻ - چامائو لڳڻ (ڌڪ).

▬ تِرچھا ہونا: ڏنگو هئڻ. پاسيرو هئڻ. ناراض ٿيڻ. ڪاوڙجڻ.

▬ تِرچھی نَظر: ث. ٽيڏي نظر - ٽيڏي اک سان نهارڻ جي حالت. مٽاڇري نظر.

● تَرَسْ: ذ [ھ] خدا جو خوف. ڪهل - قياس.

▬ تَرَس آنا: رحم اچڻ - قياس اچڻ.

● تَرَسْنا: لازم [ھ] سڪڻ. سڌ ڪرڻ. خواهش ڪرڻ. انتظار ڪرڻ. مشتاق رهڻ.

▬ تَرسا تَرسا کَر: تابع فعل. سڪائي سڪائي. انتظار ڪرائي.

▬ تَرسانا: متعدی. لالچائڻ. سڪائڻ. شوق ڏيارڻ. گهرج کان گهٽ ڏيڻ. آسري تي رکڻ.

▬ تَرس کھانا: رحم کائڻ - ڪهل ڪرڻ.

● تَرْسُوں: ذ [ھ] ٽيو ڏينهن - آرينهن.

● تَرْ کاری ⓖ تَرْ کاریاں: ث [ھ] ڀاڄي - پالڪ - ساڳ. ڪوبه ٻوٽو (جو پچائي کائجي).

● تِرْ کُٹا: ذ [ھ] هاضمي وغيره لاءِ ٽاهيل ڦڪي (جا سنڍ، پپري ۽ ڪارين مرچن مان ٺاهيندا آهن).

● تَرْ کَمْ تَرْ کا: ث [اردو] اٻٽ - نفاق. جدائي - وڇوڙو.

● تُرَمْ ⓖ تُرَمْ: ذ [ھ] توتارو. ناد.

● تِرْ مِرا ⓖ تِرْ مِرے: ذ [ھ] ٽرورو - گيهه يا سٽپ جا پاڻيءَ تي ذرا (جي جرڪندا آهن). ڪمزوري سبب اکين اڳيان آيل ٽرورا.

● تَرْنا: متعدی [ھ] اڪرڻ - پار ٿيڻ. ڇوٽڪارو پائڻ - نجات پائڻ. بچڻ (مصيبت مان).

● تَرَنْگْ: ث [ھ] لهر - موج. اڌمو - امنگ - جذبو. پور - خيال. خمار. تڪبر - وڏائي. ٻٽاڪ - ڏاڙ.

▬ تَرَنگ آنا: اڌمو اٿڻ. پور پوڻ.

▬ تَرَنْگی: صفت. موجي - پورالو - لهري. بيقرار - بي آرام. ڦرندڙ گهرندڙ. ڏاڙي - ٻٽاڪي. مغرور - هٺيلو - ضدي. سودائي - وهمي.

● تُرَنْگْ: ذ [ھ] گهوڙو. (صفت) تکڙو هلندڙ.

● تَرْوَٹْ: ث [ھ] هڪ قسم جي راڳڻي.

● تَرْوَرْ: ذ [ھ] هڪ قسم جو وڻ (جنهن جي چوڏي چمڙي رنگڻ ۾ ڪم اچي، ميوو ۽ ٻج دوا ۾ ڪم اچي).

● تَرَہتّا ⓖ تَرَہتّے: ذ [ھ] ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار.

● تُرَئی، تُری ⓖ تُرَئیاں، تُریاں: ث [ھ] توتاري - شرنائي.

▬ تُری نَوازْ: صفت. توتاري وڄائيندڙ - شرنايو.

● ترئی ۽ ترئيان: ث [ھ] توري (ول ۽ ڀاڄي).

● تيري پهل: ذ [ھ] تيقملو (دوا).

● تيريا ۽ تيريائيں: ث [ھ] زال - عورت.

- تيرياهٹ: ث. زال جو ضد.

● تريڑنا: متعدی [ھ] لار ڪري وجهڻ (پاڻي).

- تريڑا ۽ تريڑے: ذ. پاڻيءَ جي لار. پاڻيءَ جي ڌار.

● تڑ: ذ [ھ] چماٽ جو آواز - ٺهڪو.

- تڑا تڑ: ث. ڌڪن جو لاڳيتو آواز. ٺهه ٺهه. (صفت) جلدي - جهٽ پٽ.

- تڑ پڑ: ث. لاڳيتو ڳالهائيندو رهڻ (ٻئي جي جواب جو انتظار ڪرڻ يا ترسڻ کان سواءِ).

● تڑاق: ذ [ھ] ٺڙاڪ. ڪنهن سخت شيءِ جي ڀڄڻ جو آواز. پادر يا لڪڻ وغيره جو ٺهڪو. آواز. بندوق يا ٺڪاڪي وغيره جو آواز.

- تڑاق پڑاق: ذ. ڌڪن جو لاڳيتو آواز - ٺهه ٺهه. ٺڙڪاٽ. (تابع فعل) هڪ ٻئي پٺيان - لاڳيتو. جلد - جهٽ پٽ.

- تڑاق سے: تابع فعل. جلدي - جهٽ پٽ - هڪدم. ڪوڙ سان.

● تڑاکا، تڑاقا ۽ تڑاکے، تڑاقے: ذ [اردو] ڪنهن سخت شيءِ جي ڀڄڻ جو آواز - ٺڙڪاٽ. بندوق وغيره جو آواز. وڄ جو ڪڙڪاٽ - ڪوڙ (ڪڪرن جي). ڪڙ ڪڙ (حقي جي). ڪوڙ - هڪل. اُس جي تيزي - گرميءَ جو زور. اُڃ جي سختي. ڏڪار - ڪال.

- تڑاکے کا: صفت. ڀڪيدار. چمڪندڙ. لذيذ - مزيدار. چٽو.

● تڑانا: متعدی [ھ] توڙائڻ - ڇنائڻ. مٽائڻ (ريزو) - ڀڃائڻ (رپيو).

- تڑائی: ث. ڀڃائي. مٽائي (ريزو).

● تڑپنا: لازم [ھ] ڦٿڪڻ - لڇڻ. بيقرار ٿيڻ - بيتاب ٿيڻ. ڌڙڪڻ (دل).

- تڑپ: ث. ڦٿڪو - لوڇ. بي آرامي - بيقراري. دڪ دڪ (دل جي).

- تڑپ اٹھنا: ڏڪي وڃڻ. لڇڻ. تمام بيقرار ٿيڻ.

- تڑپانا: متعدی. لڇائڻ - ڦٿڪائڻ. بي آرام ڪرڻ. ڪُڏائڻ (گهوڙو).

- تڑپ کر: تابع فعل. ڦٿڪي - لڇي. بيقرار ٿي. ڦڙتيءَ سان.

- تڑپن: ث. ڦٿڪو - لوڇ. بيقراري - بي آرامي. ڌڙڪ (دل جي).

● تڑخ کر بولنا: محاوره. ڪاوڙجي ڳالهائڻ. هُڏيءَ سان ڳالهائڻ.

● تڑ تڑانا: ٺڙڪاٽ ڪرڻ. ٺهه ٺهه ڪرڻ. لاڳيتا ڌڪ هڻڻ. ڪاوڙ ڪرڻ. ٺڪاڪ هڻڻ. سُور جي سُوٽ اُپڙڻ.

● تڑکنا: لازم [ھ] تيڙڪڻ. سيرجڻ. ڏرڻ - ڦاٽڻ. ڪُلڻ (زخم).

● تڑکا: ذ [ھ] صبح - فجر. صبح جو وقت.

- تڑکا هونا: صبح ٿيڻ - ڏينهن ٿيڻ. اکين اڳيان ترورا اچڻ.

● تڑی ۽ تڑياں: ث [ھ] مار - پيچ. تڙي - ڌمڪي - چنبو. دوکو - فريب. ٽوٽو - نقصان.

- تڑی دينا: تڙي ڏيڻ - چڙٻ ڏيڻ. ڌمڪي ڏيڻ. چنبو ڪيڻ. دوکو ڏيڻ. بيوقوف بنائڻ.

● تڑيانا: لازم [ھ] ڪنهن ڪتريل پکيءَ جو اڏامي وڃڻ.

● تس: ذ [ھ] تُهه - آناج جون کلون.

تسلا ۽ تسلے: ذ [ھ] ڪنجهي، ٻٽل يا

تامي جو ٿالهه.

● تَسْلِيمْ: ث [ع] حوالي ڪرڻ - سونپڻ. سلام - نياز. قبول - منظور. تابعداري - فرمانبرداري.

▬ تسليم بجا لانا: پاڻ کان وڏي يا معزز ماڻهو کي جهڪي سلام ڪرڻ - سلام ڪرڻ.

● تِسْوانسي: ث [هہ] ويسوي جو ويهون حصو.

● تِشْنا ج تِشْنے: ذ [ع. تشنيع] طعنو- مهڻو. لعنت ملامت.

▬ تِشنا دينا: طعنو ڏيڻ - مهڻو ڏيڻ.

● تَصْوِير ج تَصْوِيرين: ث [ع] شڪل. مورت - فوٽو.

▬ تصوير بن جانا: حيران ٿي وڃڻ بت بڻجي وڃڻ.

▬ تصوير کهينچ دينا: پيرائتي ڳالهه ٻڌائڻ. اهڙي طرح بيان ڪرڻ جو واقعو اکين اڳيان تري اچي.

● تَقْدِير ج تقديرين: ث[ع] ڀاڳ- قسمت- نصيب.

▬ تقدير پهوٹ جانا: ڀاڳ ڦٽڻ- قسمت بگڙڻ.

▬ تقدير جاگنا، چمکنا: بخت جاڳڻ - ڀاڳ کلڻ.

▬ تقدير کو رونا: ڀاڳ کي روئڻ - قسمت تي روئڻ. نصيب پٽڻ.

▬ تقدير لوٹ جانا: تقدير ڦرڻ - ڀاڳ ڦٽڻ.

● تَقْسِيم: ث [ع] ورهاڱو- ورچ. ونڊ (رياضي).

▬ تقسيم چهوٹی: ث. ننڍي ونڊ- سولي ونڊ.

▬ تقسيم مرکب: ث. ڳڏيل ونڊ.

● تَکْ: حرف جار [هہ] تائين "اب تک = اجا تائين".

● تُکْ ج تُکين: ث [هہ] تُڪ- غزل يا نظم جو هڪ شعر. قافيو. ٻناڪ- ڏاڙ.

▬ تُک ميں تُک ملانا: تڪ سان تڪ ملائڻ. ها ۾ ها ملائڻ- يڪراءِ ٿيڻ. لڳ لاڳاپو رکڻ. پاسو وٺڻ- طرفداري ڪرڻ.

● تِکّا ج تِکّے: ذ [ف] گوشت جو ٽڪر. وڏي بوٽي.

▬ تِکّا بوٹی کرنا: بوٽي بوٽي ڪرڻ. ٽڪر ٽڪر ڪرڻ. ڀاڱا ڪرڻ.

● تُکّا ج تُکّے: ذ [ف] ٻاڻ- تير (جنهن ۾ چهنبيارو ڦر نه هجي).

● تَکان: ث [هہ] ٿڪ- ٿڪاوٽ. سستي- ڪاهلي.

▬ تکان اتارنا: ٿڪ لاهڻ. سستي ڪڍڻ.

● تَکْڑا ج تکڑے: صفت [هہ] طاقتور- مضبوط- سگهارو. ڌاڙهو متارو. چست- چالاڪ. (ث) تکڑی.

● تکڑی ج تکڑیاں: ث [هہ] ننڍي ساهمي- تڪڙي.

● تُکّل ج تُکّلیں: ث [هہ] هڪ قسم جو لغڙ- ڪانگڙو.

● تَکْلا ج تکلے: ذ [هہ] چرخي يا اٽڻ جي لوهي سرائي (جنهن تي سُٽ ڪتبو آهي). ٽڪ.

▬ تکلے کے سے بل نکالنا: ٽڪ مان ور ڪڍڻ- ساري سڌو ڪرڻ. سڀ ڏنگايون ڪڍڻ.

● تِکّلّا ج تکلّے: ذ [هہ] لغڙ جي ڏور جي گهنڊي (جا هٿ تي ويڙهي ٿاهيندا آهن).

● تَکْنا: متعدی [هہ] تڪڻ- ڏسڻ. غور سان ڏسڻ. گهورڻ. نظر هڻڻ. جوهه وجهڻ. نهارڻ (وات). لالچ يا اميد سان ڏسڻ.

▬ تَک: ث. تڪ- گهور. نظر. نگاهه.

- تکا کرنا : ڏسڻ - تڪڻ . تڪيندو رهڻ . حسرت سان ڏسڻ . انتظار ڪرڻ .

تِکوں، تِکونا، تِکونیا : ذ [هہ] ٽڪنڊو .

● تیکھارنا : متعدی [هہ] زمين کي ٻي دفعا هر ڏيڻ . ڇڳيءَ طرح ٻچا ڳاڇا ڪرڻ . چنڊ ڇاڻ ڪرڻ . ثابت ڪرڻ .

● تکیہ یا تکئے : ذ [ف] وهاڻو . ٽيڪ . اعتبار - ڀروسو . آذر . فقيرن جو آستانو . اوتارو . درگاهہ .

- تکیہ لگا کر بیٹھنا : وهاڻي کي ٽيڪ ڏيئي ويهڻ . آرام سان ويهڻ .

● تِگا : صفت [هہ] ڏنگو . ڦڏو . ڪُبو . ڪُڪو .

● تِگڈا، تِگڈم، تِگڑم : ذ [هہ] ٽن شين يا ماڻهن جو ميلاپ . ٽن لغڙن جو پيچ .

● تَکنا : لازم [هہ] سبجڻ - ٽوپجڻ . ٽانڪا لڳڻ .

● تِگنا : صفت [هہ] ٽيڻو .

● تِگنی : صفت [هہ] ٽيڻي . سُر جو هڪ قسم .

- تگنی کا ناچ نچانا : آڱرين تي نچائڻ . هلاڪ ڪرڻ . ڏاڍو ستائڻ . بيزار ڪرڻ .

● تِکّی یا تِکّیاں : ث [هہ] ڊِڊِي . ٻارن جي هڪ راند .

● تکیانا : متعدی [هہ] ڏاڳو وجهڻ - سڳو وجهڻ . (سوڙ کي) ٽوپا ڏيڻ . وڏا ٽانڪا هڻڻ .

● تِل : ذ [هہ] هڪ قسم جو تيلي ٻج - ترُ . (بدن تي) ڪارو داغ - ترُ . اک جي پُتلي - ماڪي . ذرو - ٿورڙي شيءِ .

- تِل برابر بھر : صفت . تر جيترو - تمام ٿورو .

- تِل بنانا : تر ڏاهڻ (جسم تي) . تلوڪڙي ڪيڻ (ٻارن کي نظر کان بچائڻ لاءِ) .

- تِل بھگا یا تِل بھگے : ذ . ڪنڊ ۽ ترن مان ٺهيل هڪ قسم جي مٺائي - ترن جي لائي .

- تِل چاٹنا : شاديءَ جي هڪ رسم (جنهن ۾ گهوٽ کي ڪنوار جي هٿان تر کارائيندا آهن) .

- تِل چٹا یا تِل چٹے : ذ . هڪ قسم جو جيت .

- تِل دھرنے کو جگہ نہ ہونا : تر ڇٽڻ جي جاءِ نہ هئڻ .

- تِل شکری : ث . ڪنڊ ۽ ترن مان ٺهيل هڪ قسم جي مٺائي .

- تِل کٹ : ذ . ترن مان ٺهيل هڪ قسم جي مٺائي .

- تِلوا یا تِلوے : ذ . ترن جو لڏون - تر بوڙيندو .

- تِلوں میں تیل نہ ہونا : ڪم يا فائدي جي اميد نہ هجڻ .

- تِلوں میں سے تیل نکالنا : تيل ترن مان ٺي ڪيڻ . ڪفايت ڪرڻ - صرفي سان خرچ ڪرڻ .

● تَلا یا تَلے : ذ [هہ] تَر - تَرو . ديگڙي وغيرهہ جي تر کي ڏنل مٽيءَ جو ليپو .

- تَلا دینا : ديگڙي وغيرهہ جي تري کي مٽيءَ جو راڳو ڏيڻ - تر کي ليپو ڏيڻ .

● تِلا یا تِلے : ذ [هہ] پڪي وغيرهہ جو سونهري ڇيڙو يا طُرو . پڳ جو سونهري ڪنارو . زري .

- تِلادانی : ث . هڪ قسم جي ڳوٿري (جنهن ۾ درزي سُئيون، ڊيريون ۽ ڪئنچي وغيرهہ رکندا آهن) .

● تِلائی : ث [هہ] تيل وجهڻ يا هڻڻ جي حالت . تئي - ڪٽڇي . شاديءَ کان اڳيون ڏينهن (جنهن ڏينهن ڪنوار کي تيل هڻندا آهن) .

● تَلپٹ : صفت [هہ] برباد - ويران - اجڙ .

- تَلپٹ کرنا : هيٺ مٿي ڪرڻ . اجڙ ڪرڻ - برباد ڪرڻ - تباهه ڪرڻ .

● تَلچھَٹ : ث [هہ] پاڻي، تيل يا شراب وغيره جي ٿانوَ جي تري ۾ گَدُ ٿيل ڪچرو (جو آترجڻ بعد گَدُ ٿيندو آهي) - گيرٽ .

● تيلڑا ج تيلڑے : ذ [هہ] زيور جو هڪ قسم (هار وغيره جنهن ۾ ٽي سَرون ٿين) . (ث) تيلڑی ج تيلڑیاں .

● تيلَک ج تيلَک : ذ [هہ] تلڪ - ٽِڪو (سينڌر وغيره جو) . هڪ قسم جو زيور - ٽڪڙو .

● تَلَلّی ج تَلَلّیاں : ث [هہ] ڏارَ - لارَ .

- تَلَلّی بَندھنا : لارَ پڌجڻ .

● تِلمِلانا : لازم [هہ] ايذائ ڪان لُڇڻ - ڦٿڪڻ . بيقرار ٿيڻ . غم ڪرڻ - ڏک ڪرڻ .

- تِلمِلاهَٹ : ث . لوڇَ - تڙپ . ڦٿڪو . بي آرامي - پريشاني . گهبراهٽ .

● تَلنا : متعدی [هہ] ترڻ - (گيهه يا تيل ۾) پچڻ .

● تُلنا : لازم [هہ] تُرڻ - وزن ٿيڻ . تورجڻ . تيار ٿيڻ - سنبرڻ . مقابل ٿيڻ . هموزن ٿيڻ .

- تُلا هوا : صفت . تريل . معلوم ٿيل (ذهن ۾) .

- تُلائی، تُلوائی : ث . تورائي .

- تُل بَيٹھنا : سَنئون سڌو ٿي ويهڻ - ڪڙو ٿي ويهڻ .

● تَلوا ج تَلوے : ذ [هہ] پير جي تيري .

- تَلوا نہ ٹِکنا : پير نہ ڪُپڻ . تڪاءُ نہ اچڻ .

- تَلوؤں سے آگ لگنا : ننهن کان چوٽيءَ تائين باهه لڳڻ - سخت ڪاوڙجڻ .

- تَلوؤں سے مَلنا : لَتن سان لتاڙڻ . پائمال ڪرڻ . نابود ڪرڻ .

- تَلوے چاٹنا : پير چٽڻ . تمام گهڻي خوشامد ڪرڻ . چاپلوسي ڪرڻ .

- تَلوے چھَلنی هونا : پير چلچي پوڻ . پيرن ۾ چُلٽا پوڻ (گهڻي ءَ ڏڪئي پنڌ ڪري) .

- تَلوے دهو دهو کے پينا : پير ڌوئي پيڻ . فرمانبرداري ڪرڻ .

- تَلوے سَہلانا : پير مهٽڻ . پيرن کي زور ڏيڻ . خوشامد ڪرڻ . چاپلوسي ڪرڻ .

- تَلوے کھُجانا، کھُجلانا : پيرن جي ترين ۾ خارش ٿيڻ . سفر جا آهڃاڻ ظاهر ٿيڻ .

- تَلوے گھِس جانا : پير گسڻ - ڪڙيون گسڻ - تمام گهڻو هلڻ .

● تَلوار ج تَلواریں : ث [هہ] ترار - تلوار .

- تَلوار اُٹھانا : ترار ڪڍڻ . لڙائيءَ لاءِ اٿڻ - جنگ لاءِ ميدان ۾ نڪري اچڻ .

- تَلوار بَجنا : ترارن ٽڪرائجڻ جو آواز اچڻ . سخت جنگ ٿيڻ .

- تَلوار پَٹ پڑنا : ترار جو ڌڪ گسي وڃڻ .

- تلوار پھَینکنا : ترار اڇلائڻ . هٿيار ڦٽو ڪرڻ . آڻ مڃڻ .

- تَلوار چَلنا : ترار هلڻ - جنگ لڳڻ .

- تَلوار سونتنا، کھینچنا : تلوار (مياڻ مان) ڪڍڻ . وڙهڻ جو ارادو ڏيکارڻ .

- تَلوار کے گھاٹ اُتارنا : قتل ڪرڻ - تلوار سان ماري ڇڏڻ .

- تَلوار ميان سے نِکلی پڑنا : سدائين وڙهڻ لاءِ تيار رهڻ .

- تَلوار يا ج تَلوار يے : ذ . تلوارباز . تلوار هلائڻ ۾ هوشيار .

● تَلی ج تَلیاں : ث [هہ] تَر - تَرو . جتيءَ جو تَرو . آڏ جو پير - ٻُورو - ڇُورو .

● تَلے : تابع فعل [هہ] تر ۾ . هيٺ - هيٺان .

زمين تي.

▬ تَلے اوپَر: صفت. هيٺ مٿي - هيٺان مٿان.

● تِلّي ۽ تِلّيان: ث [هہ] تيري - طحال.

● تيلي: ث [هہ] تير.

▬ تيلي کا تيل: ذ. تيرن جو تيل.

● تُلي ۽ تُليان: ث [هہ] ڪوربن جو هڪ اوزار. ننڍڙي ساهمي - ٽڪڙي.

● تَليّا: ث. ننڍو تلاءُ.

● تيلهيٽي، تلهيٽي: ث [هہ] ترُ. هيٺاهين زمين. جبل جي پرواري زمين (جا هيٺانهين ٿئي).

● تيلِيَر ۽ تيلِيَر: ذ [هہ] هڪ قسم جو پکي - تلدُور.

● تُم: ضمير [هہ] تون - توهان.

▬ تُمهارا: صفت. تنهنجو - توهان جو. (ث) تُمهاري.

● تَماشا: ذ [ع] تماشو. نظارو - لقاءُ. مزو - لُطف - ڏيکاءُ. گوڙ - هجوم. راند - ونڊر. مسخري. ناٽڪ - نمائش. سانگ.

▬ تَماشا دکهانا: تماشو ڏيکارڻ. نظارو ڏيکارڻ. سانگ وجهڻ. مزو چکائڻ.

▬ تَماشا کَرنا: تماشو ڪرڻ. مزو ڪرڻ. سانگ ڪرڻ.

تَمباکُو: ذ [هہ] تماڪُ.

● تَمبُول ۽ تَمبُول: ذ [هہ] پانُ.

▬ تَمبولي: ذ. پان وڪڻندڙ. (ث) تمبولن.

● تَمتَمانا: لازم [هہ] تپي ڳاڙهو ٿيڻ (بُخار يا گرميءَ کان). منهن ڀڪڻ (تپ، جوش وغيره کان). ڳاٽي هڻڻ.

▬ تَمتَماهَٽ: ث. منهن جي ڳاڙهاڻ (گرمي، تپ، جوش وغيره کان).

● تَمغا ۽ تَمغے: ذ [ترڪي] بيلو (جو انعام يا آفرين طور مليل هجي). سرڪاري مهر - ٺپو. جانورن تي لڳايل نشان. خاص مارڪو. سڃاڻپ جو نشان.

● تَمنچہ ۽ تَمنچے: ذ [ترڪي] پستول. هڪ قسم جو آنبُ.

● تَن: ذ [ف] بدن - جسم - سرير. جُثو - شخص. پڃرو - قالب.

▬ تَن ڈهانکنا: انگ ڍڪڻ. رواجي ڪپڙا پائڻ.

▬ تَن زيب: ذ. هڪ قسم جو نفيس ڪپڙو. هڪ قسم جي صدري (جا چوغي جي اندران پائبي آهي).

▬ تَن لاگو: ذ. جان نثار - وفادار. هڏ ڏوکي. جفاڪش - محنتي. ٻين جي لاءِ مصيبت ۽ تڪليف سهڻ وارو.

▬ تَن مَن وارنا: جند جان قربان ڪرڻ - ساهه صدقو ڪرڻ.

● تين: ث [هہ] هڪ قسم جو گاهه (جنهن مان ڇپر يا سَنَهن ٺاهين) - ڏڀ - سَر.

● تُن: ذ [هہ] هڪ قسم جو وڻ (جنهن جي ڪاٺ مان ڪرسيون وغيره ٺاهندا آهن). (ث) "تُن" جو گُل (جنهن مان هيڊو رنگ ٺهي).

● تناريري: ث [هہ] راڳ سکڻ جو شروعاتي جملو. جهڳڙو - جهيڙو. بي موقعي راڳ.

▬ تناريري لگانا: بي موقعي راڳ ڳائڻ. جهڳڙو ڪرڻ - جهيڙو ڪرڻ.

● تَنبُوره ۽ تَنبُورے: ذ [ف] هڪ قسم جو ساز - تنبُورو.

● تَنبُول ۽ تَنبُول: ذ [هہ] پانُ.

▬ تَنبولي: ذ. پان وارو - پان وڪڻندڙ. (ث) تَنبُولن.

● تَنتَنانا: لازم [هہ] ڪاوڙجڻ - ناراض ٿيڻ.

گوڙ ٿيڻ . ممڻ مچڻ . وڄڻ (ساز). ٺڪ ٺڪ ٿيڻ . سُوسات ٿيڻ (هوا جا).

- تَنْتَنَاهَٹ: ث . سوچ - آماس . سوچ جي آڪهڙو . تپش - ساڙو .

● تَنْتَنِی: ث [هہ] هڪ قسم جو تارن وارو ساز (جنهن ۾ ٻہ تارون ٿين).

● تَنْدُور ۽ تَنْدُور: ذ [هہ] مانين پچائڻ جو ڪُورو- تنُور .

● تَنْدَيْل: صفت [د.] وڏي پيٽ وارو- پيٽوڙي .

● تِنكا ۽ تِنكے: ذ [هہ] سڪل گاهہ جو تندو- ڪک. ڪاني جو ٽُڪر. تمام ٿوري شيءِ. (صفت) هلڪو. نازڪ. ڪمزور.

- تِنكا بھی نہ توڑ سكنا: ڪک بہ ڀڃي نہ سگهڻ. (مجازاً) اَپرو هجڻ - ڪمزور هجڻ. سست هجڻ.

- تِنكا نہ توڑنا: ڪک ڀڃي ٻيڻو نہ ڪرڻ. ڪجهہ بہ نہ ڪرڻ.

- تِنكا نہ رهنا: ڪک بہ نہ رهڻ. ڪجهہ بہ نہ رهڻ. ڪنگال ٿي وڃڻ.

- تِنكا هوجانا: تمام اپرو ٿي وڃڻ - سڪي ڪاني ٿي وڃڻ.

- تِنكے چُننا: بدحواس ٿيڻ - گهبرائجي وڃڻ. سودائي ٿيڻ.

- تِنكے كا سَہارا: محاوره. ٿوري مدد - معمولي سهارو.

تِنكنا: لازم [هہ] ڪاوڙجڻ - ناراض ٿيڻ. چِڙڻ. ڏڙڪڻ(دل). ٺڪڻ. ٺوڪڻ (ڪنپٽيون).

● تُنْكی ۽ تُنْكیاں: ث [هہ] هڪ قسم جي مٺي ماني.

● تَنْگ: صفت[ف] سوڙهو. ننڍو. گهٽيل. پڇيل . بيزار- خفي. ڏکيو- مشڪل . (ذ) زين کي چڪي ٻڌڻ جو پٽو.

- تنگ آنا: عاجز ٿيڻ- لاچار ٿيڻ . ٽڪجي پوڻ - ورچي پوڻ .

- تَنگ كرنا: تنگ ڪرڻ- ستائڻ- بيزار ڪرڻ- ورچائڻ .

- تَنگی: ث . سوڙهائي. گهٽتائي. ڪمي . قلت . تڪليف.

- تَنگی هونا: سوڙهہ هجڻ . تنگي هجڻ . تڪليف هجڻ. روزي تنگ هجڻ- گذران تنگ هجڻ.

● تَنْگیانا: متعدی [هہ] تنگ چڪڻ (گهوڙي جو).

● تَنْنا: لازم [هہ] چڪجڻ. سوٽ ٿيڻ - سيٽجڻ. آڪيڙجڻ. اينگهجڻ . پکوڙجڻ . وڌڻ . ڇڪجي سخت ٿيڻ . آڪڙجڻ - مغرور ٿيڻ .

- تَناتَنی: ث چڪ تاڻ- ڇڪ ڇڪان .اڻبڻت- نا اتفاقي .

- تَناؤ: ذ . ڇڪ - سيٽ - آڪيڙ - سختي . کنھُرائي. آڪڙ .

- تَن جانا: لازم . سيٽجي پوڻ . ڇڪجي سخت ٿيڻ . سوٽ ٿي پوڻ- ڪاوڙجي پوڻ .

● تَنی: ث [هہ] رسي- ڏور (جنهن سان ڪا بہ شيءِ ٻڌجي). حصو- پاڳو. سَنڌ .

- تَنی رَهنا: لڳي پئي هجڻ . اڻبڻت هئڻ .

● تو: حرف جر [هہ] تہ . تنهن هوندي . تڏهن . پوءِ .

- تو بهی: تابع فعل . تڏهن بہ . تنهن هوندي . پوءِ بہ .

● تُو: ضمير [هہ] پاڻ کان ننڍي کي مخاطب ڪرڻ جو لفظ- تون .

- تُو تُو مَیں مَیں: محاوره. تون تون چا چا.

زباني تڪرار. بد زباني.

● تَوا ۽ تَوے: ذ [هہ] تئو (مانيءَ پچائڻ جو). (حقي جي) ٽوپيءَ ۾ تماڪ مٿان رکيل لوھ جو گول ٽڪرو. دريا جو تَرو. تَر- تَهہ. (صفت) ڪارو.

— تَوا هنسنا: تئو کِلڻ - تئي جي پٺ تي چٽنگون ظاهر ٿيڻ.

● تَوي ۽ تَوِيان: ث [هہ] وڏو تئو (جنهن تي هڪ ئي وقت گهڻيون مانيون پچي سگهن).

● توبڑا، توبڑہ ۽ توبڑے: ذ [هہ] اهو ٿيلهو جنهن ۾ داڻو وجهي گهوڙي جي منهن تي چاڙهي ڇڏيندا آهن - توبرو- پاهورو.

— توبڑا چڑهانے رکهنا: وات تي ڀُني ٻڌڻ- نہ ڳالهائڻ - وات بند رکڻ.

● توپ ۽ توپين: ث [ترڪي] توب- توف. (ڪنايتاً) تمام ٿلهو مرد يا عورت.

— توپ پر رکهنا: توف جي منهن ۾ ڏيڻ (موت جي سزا).

— توپچی: ذ. توبچي.

— توپ خانہ: ذ. توف خانو- توبخانو.

— توپ داغنا: توف ڇوڙڻ - توف هلائڻ.

● توپنا: متعدی [هہ] زمين ۾ پورڻ- دفن ڪرڻ. لَٽڻ- پُورڻ (ڪڏ). لڪائڻ.

● توتلا ۽ توتلے: صفت [هہ] ٻاتو- طوطلي زبان وارو. (ث) توتلي.

— توتلا پن: ذ. ٻاتن وانگر ڳالهائڻ- طوطلي زبان.

● تُوتيا: ذ [هہ] تُوتيو- هڪ قسم جو زهري وکر. [ع] سرمو.

● تُوَر: ذ [هہ] اناج جو هڪ قسم- دال جو هڪ قسم- تُوئَر.

● تُوريا: ذ [هہ] هڪقسم جوتيليءَ ٻج - تُوريو.

● توڑ: ذ [هہ] ڀڃڻ يا ڊاهڻ جي حالت. ٽوڙ. ڀَڃ. رد. آڏ - روڪ. ڇيڙ- ڦوٽ.

— توڑ پهوڑ: ث. ڀَڃ ڊاهہ. ڊاهہ ڊوهہ.

— توڑ جوڑ: ذ. ڀَڃ گهڙ. سازش- منصوبو. انڪل سنڪل. چالبازي- حرفت.

— توڑ لينا: ڀڃي ڇڏڻ. ٽوڙي ڇڏڻ. علحده ڪرڻ- جدا ڪرڻ. ڦيٽاڙو وجهڻ.

● توڑا: ذ [هہ] آڏ- اٽڪ- روڪ. ڪمي- گهٽتائي. ڏڪار- قحط. ٽوٽو- نقصان. بندوق ڇوڙڻ جي وَٽ. هَرَ جي اها ڪاٺي جنهن جي ڇيڙيءَ ۾ ڇوني لڳل هوندي آهي. رسيءَ جو ٽُڪر. ٿيلهي- ڳوٿري (رپين جي)- همياڻي. سون يا چانديءَ جي زنجيري (جا ڳچيءَ ۾ پائيندا آهن). پيرن ۾ پائڻ جو ڳهہ.

— توڑا پڑنا: قلت ٿيڻ. ڏڪار پوڻ- قحط پوڻ. ٽوٽو پوڻ- نقصان پوڻ.

— توڑےدار: ذ. جامڪيدار بندوق- منهن کان ڀري پليتي سان ڇوڙڻ واري بندوق.

● توڑنا: متعدی [هہ] ٽوڙڻ. ڀڃڻ. ڇنڻ. جدا ڪرڻ.

— توڑنا پهوڑنا: ڀڃڻ پورڻ. ٽڪر ٽڪر ڪرڻ.

— توڑنا جوڑنا: ڊاهڻ ٺاهڻ- ڀَڃ گهڙ ڪرڻ.

— توڑنا مَروڑنا: سروٽڻ سروٽڻ. ڀڃڻ پورڻ. هٿ ڪس ڪرڻ. ڦُرمار ڪرڻ.

● توس ۽ توس: ذ [انگ. Toast] توش- ڊبل روٽيءَ جو سيڪيل ٽڪر.

● توکهہ: ث [هہ] ٽن ڳوٺن جي حدن ملڻ وارو هنڌ- ٽيڪهاٽيي.

● تولا، تولہ ۽ تولے: ذ [هہ] تولو- ٻارهن ماسن جو وزن.

▬ تولا ماشہ : محاورہ. گھڙيءَ ۾ ڪجھہ گھڙيءَ ۾ ڪجھہ . ٻيہ چيتائي .

● تولنا : متعدی [ھ] تورڻ - وزن ڪرڻ . جانچڻ . ڪَٿ ڪرڻ .

▬ تول : ذ . تور. وزن . ڪَٿَ .

▬ تولا : ذ . مارڪيٽ ۾ اناج وغيرھ جي تور ڪندڙ .

● تَولِيا ۽ تَولِيے : ذ [انگ . Towel] ٽُوال - ھٿ منھن اُگھڻ جو ڪپڙو .

● تُومڑی ، تُونبڑی ۽ تومڑياں، تونبڑياں : ث [ھ] تُنبِي . ھڪ قسم جو ساز. ڪِشتو. واڳون جو پوٽ .

● تُومنا : متعدی [ھ] تُنُبڻ - پڃڻ (ڪپھہ). پٽڻ (عيب). پچ ڪيڻ . ڪڪ ڪرڻ .

● تُومِيا : ذ [ھ] تمام سنھو ۽ سنُو ڪنيل (سُٽ).

● تونا : لازم [ھ] (چوپائيءَ جو) ڦَرَ ڪِرڻ - ٽنبجڻ .

● تُونبا ۽ تُونبے : ذ [ھ] تُنُبو . ڪِشتو . (ث) تُونبی ۽ تُونبياں .

● تَونُد ۽ تَونديں : ث [ھ] وڏو پيٽ - ڍِڍِ .

▬ تَونُدَل : صفت . وڏي پيٽ وارو .

● تُوئی : ث [ھ] ھڪ قسم جو پرت (جو پوتين جي ڪِنار تي پريندا آھن).

● تہ : ث [ف] تَھہ . تَر - تَرو (کوھہ وغيرہ جو). ھيٺيون حصو (ڪنھن بہ شيءِ جو). انتھا - پڇاڙي . پَرت - وَرق . ڪپڙي جو ھڪڙو تَھُہ . راز . ڳجھہ .

▬ تہ جمانا : تَھہ ڪرڻ . تَھہ ڪري رکڻ . تمام گھڻو ڪائڻ .

▬ تہ دیگ، دیگی : ث . ڪُرچڻ - ڪُرڙ .

▬ تہ کرنا : تھہ ڪرڻ - ويڙھڻ (ڪپڙو).

▬ تہ کو پہنچنا : ڳالھہ جي چيھہ تائين رسڻ . تَھہ تائين پھچڻ . اصل مطلب سمجھڻ . حقيقت تائين پھچڻ .

▬ تہ مارنا : اَٽِڪ ڪرائڻ (چوپائي کي). (ذ) گھوڙي جي ھڪ بيماري (جنھن ۾ سخت آچ لڳندي آھي) .

● تھا : فعل [ھ] (ماضي بعيد) ھو - ھُئو .

● تھاپنا : متعدی [ھ] ٿڦڻ (ڇيڻو وغيرھ). ٿپڪي ڏيڻ .

▬ تھاپ : ث . ٿڦ . ٿپڪي . ٿڦڙ - چماٽ . طبلي يا دھل تي ھنيل ڌڪ .

▬ تھاپ پڑنا : طبلي تي ھٿ لڳڻ . راڳ شروع ٿيڻ .

▬ تھاپی ۽ تھاپياں : ث . ٿڦڻ جو آواز. ٿپڪي . ڪُنڀارڪي ڪم جو ھڪ اوزار (جنھن سان ٿانوَ ٺپجن)- ٿاپي . ٺَپِٽِي .

● تھال ۽ تھال : ذ [ھ] ٿالھہ . مٺائيءَ جو ٿانءُ . ڪنھن دعوت ۾ خاص طرح تيار ٿيل کاڌو . چوڪرين جي ھڪ راند .

● تھالا ۽ تھالے : ذ [ھ] وڻ جي چوڌاري ٿھيل چَلھو (پاڻي ڏيڻ لاءِ). چڪي ھڻڻ لاءِ ٿھيل ڪُنڊ .

● تھالی ۽ تھالياں : ث [ھ] ٿالھي . رڪيبي .

▬ تھالی بجانا : ٿالھي وڄائڻ (ڪڪيل ماڻھو اڳيان جيئن اھو ننڊ نہ ڪري يا تازي چاول پار اڳيان ڊپ لاھڻ لاءِ).

▬ تھالی کا بینگن : محاورہ . ڦرٽي گھرٽي طبيعت وارو . خود مطلبي - لالچي .

● تھامنا : متعدی [ھ] جھَلڻ . (ھٿ ۾) وٺڻ . ڏيڻ (ٽيڪ آڏ).

● تهانُ ج تهانُ : ذ [هہ] ٽڪاڻو - ماڳ . ٿانُ - ڪُڙهہ . آهرو . ٿانُ - تاڪيو (ڪپڙي جو).

● تهانَا ج تهانے : ذ [هہ] ٿاڻو - پوليس چونڪي . بانُس جو ڍير .

- تهانَا بيٹھانا : پوليس بيهارڻ . چَونڪي ويهارڻ . پهرو بيهارڻ .

- تهانَا چَڑهہ آنا : پوليس چڙهي اچڻ .

- تهانيدارُ ج تهانيدارُ : ذ . ٿاڻيدار - صوبيدار .

● تهانگُ : ث [هہ] چوريءَ ٿيل شيءِ جو پتو . چورن جو لڪاڻو . پاڙاري (چورن جي) . وڙ - تلاش (چوريءَ جي) .

- تهانگ دارُ : ذ . چوريءَ جو مال نيڪال ڪندڙ - پاڙاريدار .

- تهانگ لگانا : چورن کي پناهہ ڏيڻ . چوريءَ جو پتو لڳائڻ .

● تهاهُ : ث [هہ] اونهائي (درياء وغيرهہ جي) . تَرو - انت . حَدَ - ڇيهہ . راز - ڳجهہ .

- تهاهُ لينا : اونهائي معلوم ڪرڻ . راز هٿ ڪرڻ . ڳجهہ لهڻ .

● تِہائی : ث [هہ] ٽيون حصو . ٽين پتي .

● تَہبَندُ ج تَہبَندُ : ذ [ف] گوڏ .

● تهَپڙُ ج تهَپڙُ : ذ [هہ] ٺَڦُڙ - چماٽ . چنبو . لَهر يا هوا جو ڌڪو . ٺيلهو .

- تهَپڑ دينا ، لگانا ، مارنا : ٺَڦُڙ هڻڻ - چماٽ هڻڻ .

تهَپڑی ج تهَپڑياں : ث [هہ] تاڙي .

- تهَپڑی بجانا ، پيٹنا : تاڙي وڄائڻ . ٺٺول ڪرڻ - چٿر ڪرڻ . بدنامي ڪرڻ :

● تهَپکنا : لازم [هہ] ٺپرڻ (پٺي) - ٿپڪي ڏيڻ . ٻار کي سمهارڻ لاءِ آهستي ٿپڻ . پرچائڻ - ريجهائڻ .

- تهَپکُ : ث . ٿپڪي .

- تهَپک تهَپک کے سلانا : ٻار وغيرهہ کي ٿپي ٿپي سمهارڻ .

- تهَپکی ج تهَپکياں : ث . ٿپڪي . ٺپڪي . پٺي وغيرهہ ٺپرڻ جي حالت .

- تهَپکی دينا : ٿپڪي ڏيڻ . پٺي وغيرهہ ٺپرڻ . هشي ڏيڻ . شاباس ڏيڻ .

● تهَپيڑا ج تهَپيڑے : ذ [هہ] ٺَڦُڙ - چماٽ . تيز هوا يا چوليءَ جو ڌڪ .

● تِہتَّرُ : عدد [هہ] هڪ عدد - ٽيهتر (٧٣) .

● تهُتکارنا : متعدی [هہ] ٿُوڪارڻ - ٿُڪڻ . ڌڪارڻ - نفرت ڪرڻ . ٿُو ٿُو ڪرڻ .

- تهُتکار : ث . ٿُوڪار . ٿُڪڻ جي حالت .

- تهُتکار دينا : ٿوڪاري ڇڏڻ - ٿُڪي ڇڏڻ . ڌِڪاري ڇڏڻ .

● تهُتهانا : لازم [هہ] سُنهن سُڃائڻ (ڇڙ يا ڪاوڙ ۾) . سُنهن ٻڇڙو ڪرڻ .

● تهَرّانا : لازم [هہ] ڌڪڻ (ڏپ کان) . ڪنبڻ - لرزڻ . ڏڇڻ .

● تهَرُ تهَرانا : متعدی [هہ] ڌڪڻ - ڪنبڻ . ڏڇڻ .

- تهَرُ تهَرُ : صفت . ڌڪندڙ . (ذ) ڌڪڻي - ڪنبڻي .

- تهَرتهَراهَٹُ : ث . ڌڪڻي - ڪنبڻي . سيانڊو .

- تهَر تهَر کانپنا : زور سان ڌڪڻ - ڪنبڻ .

- تهَر تهَرکَپی : ث . پکيءَ جو هڪ قسم .

- تهَرُ تهَری : ث . ڌڪڻي - ڪنبڻي . سيانڊو .

● تهِرنا : لازم [هہ] آنرجڻ - صاف ٿيڻ (پاڻي) .

● تهُڑُ : صفت [هہ] ٿورو - ٿورڙو .

- تهُڑجيا : صفت . بُزدل - ڊڄڻو - گيدي .

- تهُڑ دِلا : صفت . تنگ دل - ننڍي ڳجهيءَ وارو . بزدل - ڊڄڻو - گيدي .

● تهڙا ج تهڙے: ذ [هہ] ڏلهو. ويهڻ لاءِ مٿاهين جاءِ. وهنجڻ جي جاءِ.

● تهڙ کنا: لازم [هہ] ٿيڙڻ. ڏاٻڙجڻ. ڳسڻ. پگهلجڻ. ڍرڻ.

● تهڙی ج تهڙياں: ث [هہ] ڌڪار - ڦٽڪار. ملامت. ٿُف - حيف. بيعزتي.

- تهڙی تهڙی کرنا: ڦٽ لعنت ڪرڻ - ملامت ڪرڻ.

● تہس نہس: صفت [هہ] اُلٽ پُلٽ - برباد - تباهہ.

● تهکنا: لازم [هہ] ٿڪجڻ. ٿڪجي پوڻ. ڪمزور ٿيڻ. بيزار ٿيڻ (گهٽي ڪم کان). پوڙهو ٿيڻ. ضعيف ٿيڻ. سست ٿيڻ.

- تهک: ذ. ٿڪ - ٿڪاوٽ.

- تهکا: صفت. ٿڪل - ماندو. سست.

- تهکا ماندا: صفت. ٿڪل ٽٽل - ساٺو - ماندو.

- تهکانا: متعدی. ٿڪائڻ. عاجز ڪرڻ. ستائڻ.

- تهکا هارا ج تهکے هارے: صفت. ٿڪل ٽٽل.

- تهک کر چور هونا: ٿڪجي ساٺو ٿي پوڻ.

- تهکن: ث. ٿڪ - ٿڪاوٽ.

● تهگلا ج تهگلے: ذ [هہ] ڪپڙي جو ٽڪر - ٽيڪڙي. ڪپڙي جي چتي.

● تهگلی ج تهگلیاں: ث [هہ] ٽيڪڙي. اڳڙي. چتي (ڪپڙي جي).

● تهل ج تهل: ذ [هہ] خشڪ ۽ سخت زمين. خشڪي - سڪي. ٿر - ريگستان. شينهن جي رهڻ جو هنڌ. مٿاهين زمين. ڊڙو.

● تهلی: ث [هہ] وارياسي زمين.

● تهلکنا: متعدی [هہ] ڏڏڻ. لڏڻ. ٿڙڪڻ. ڏڪڻ.

● تهلکہ: ذ [ع] ٿرٿلو. مصيبت - قهر. ڏچر - گهمسان. هنگامو.

- تهلکہ پڑنا، مچنا: ٿرٿلو پوڻ يا مچڻ. مصيبت برپا ٿيڻ. هنگامو مچڻ.

● تهم ج تهم: ذ [هہ] ٿنڀو - ٿوڻي. منارو. وڻ جو ٿڙ (خصوصاً ڪيوڙي جو). مٺائيءَ جو هڪ قسم. آنڪاڻ - آڏ - روڪ.

● تهمانا: متعدی [هہ] ڏيڻ - جهلائڻ (هٿ ۾). روڪائڻ. منع ڪرڻ. ترسائڻ - رنڊائڻ.

● تهمنا: لازم [هہ] ترسڻ. بيهڻ. روڪجڻ. رنڊ جڻ.

● تهن ج تهن: ذ [هہ] ٿڻ - ٻِٻو.

- تهن ٹوٹا: صفت. اهو ٻار جنهن مقرر وقت کان اڳ کير پيڻ ڇڏي ڏنو هجي. اپرو - ڏٻرو (جانور جو ڦر وغيره).

- تهنیلا: ذ. ٿڻن تي ٿيل سوڄ. سڄيل ٿڻ.

● تهنی: ث [هہ] گهوڙي جي هڪ بيماري.

● تهو: ث [هہ] ٿڪڻ جو آواز - ٿو. ٿُف - حيف.

- تهو تهو کرنا: ٿو ٿو ڪرڻ. ٿوڪارڻ. ڌڪارڻ.

● تهوا ج تهوے: ذ [هہ] انبار - ڍڳ - ڍير. پيتر - ڪتڙو. دڙي (حد جو نشان). (صفت) بيڪار (ماڻهو) - نڪمو.

● تهوپنا: متعدی [هہ] سٿڻ - ڍڳ ڪرڻ. مڙهڻ (ڪم الزام). ٿاڦڻ. راڳڙ - ليپڻ. ڍڪڻ.

● تهوتڑا: صفت [هہ] پورو - خالي.

● تهوتها: صفت [هہ] سڙيل - ڪينئن کاڌل. پورو - خالي. نڪمو. (ذ) هڪ قسم جو زهري وکر - ٽوتيو.

● تھُوتھنی ج تھُوتھنیاں : ث [ھ] ٻُوٿ (جانور جو).

▬ تھُوتھنی پھُلانا : ٻُوٿ سُڄائڻ ـ مُنهن سُڄائڻ . ناراض ٿيڻ . ڪاوڙجڻ .

● تھوڑا ج تھوڑے : صفت [ھ] ٿورو ـ گهٽ . ڪجھ . اٿپورو . ذرو ـ ننڍو .

▬ تھوڑا بہت : صفت . ٿورو گهڻو ـ گهٽ وڌ . ڪجھ نہ ڪجھ .

▬ تھوڑا تھوڑا : تابع فعل . ٿورو ٿورو ـ ذرو ذرو .

▬ تھوڑا سا : تابع فعل . ڪجھ ـ ٿورڙو .

● تھُوک ج تھُوکُ : ذ [ھ] ٿُڪ ـ ٿُڪَ ـ ڦيڻ .

▬ تھُوک اُچھالنا : اجائي بڪواس ڪرڻ . بيڪار حجت ڪرڻ .

▬ تھُوک بِلَونا : ٿُڪ ولوڙڻ . اجائي ڪوشش ڪرڻ . بيفائدو ڳالهائڻ .

▬ تھُوک چاٹنا : ٿُڪ چٽڻ . انجام ڪري وري ڦري وڃڻ ـ وعدي خلافي ڪرڻ .

▬ تھُوک دینا: ٿُڪي ڇڏڻ.ڇڏي ڏيڻ(ڪاوڙ).

▬ تھُوک لگا کر رکھنا : حفاظت سان رکڻ ـ سانڍي رکڻ .

● تھوکُ : ذ [ھ] پڙدو (واپاري). آڪو. گهڻو انداز (وکر جو). انبار ـ ڍير. ڳاڻيٽو ـ شمار. دستاويز.

▬ تھوک فَروش : ذ . پڙدو واپاري .

● تھُوکنا: متعدی[ھ] ٿُڪڻ ـ ٿُڪَ اڇلائڻ. ٿُوڪارڻ . ڌڪارڻ . ڦٽڪارڻ .

● تھولی : ث [ھ] ڌريل آنٽ جي سِٽي رب ـ ڏارو .

● تھُونی ج تھُونیاں : ث [ھ] ٿوڻي ـ ٿنڀ .

● تھُوھَر : ذ [ھ] هڪ قسم جو وڻ ـ ٿوهر .

● تھَئی ج تھَئیاں : ث [ھ] مانيـن يا پانن وغيره جو ٿهو ـ ٿهي ـ ڍِڳِي .

● تھَیلا ج تھَیلے : ذ [ھ] ٿيلهو ـ ڳوٿرو . ٻُجڪو .

▬ تھَیلا کَرنا : ماري ماري سڄائي ڇڏڻ ـ ڏاڍي مار ڏيڻ .

▬ تھَیلی ج تھَیلیاں : ث . ٿيلهي . ڳوٿري . ٻُجڪي .

▬ تھَیلی کا مُنہ کھولنا : ڳوٿريءَ (ناڻي جي) جو منهن کولڻ . ناڻو لٽائڻ . سخاوت ڪرڻ .

● تھَیوا ج تھَیوے : ذ [ھ] مُنڊيءَ جو ٻُڙو ـ ٽِڪَ ـ تيٽو .

● تئی ج تئیاں : ث [ھ] ننڍو تئو . ڪڙاهي .

● تئیں : ضمیر [ھ] اوهان کي ـ خود کي .

● تِیّا : صفت [ھ] ٽن جو . ٽن جي ضرب . (ذ) ٽن جو سيٽ ـ ٽي شيون . ٽِڪ (تاس جو پتو). چوپڙ راند ۾ ٽن جو داءُ پوڻ .

▬ تِیا پانْچا کرنا : ٽڪو پنجو ڪرڻ . پاڳا ڪرڻ ـ حصا ڪرڻ . معاملو ٽارڻ .

● تِیتَر ج تِیتَر : ذ [ھ] تيتر (پکي) .

● تِیتری ج تِیتریاں : ث [ھ] پنٺپوري . رنگين پوپٽ وغيره . (ڪنايهً) شوقين زال ـ خوش پوشاڪ عورت .

● تِیجا ج تِیجے : صفت [ھ] ٽيجهو . ٽيجهي جو ختمو .

● تیرا : ضمیر [ھ] تُنهنجو . (ث) تیری .

▬ تیرا میرا کرنا : تنهنجو منهنجو ڪرڻ . جهيڙو ڪرڻ .

● تَیرنا : لازم [ھ] ترڻ . ماهر ٿيڻ (ڪنهن ڪم ۾) .

▬ تَیراکُ ج تَیراکُ : ذ . تارُو .

▬ تَیرانا : متعدی . تارڻ (پاڻيءَ ۾) .

- تيراؤ پاني : ذ. اونهو پاڻي (جنهن ۾ تري سگهجي).
● تيرهَ: عدد [هہ] هڪ عدد- تيرهن (۱۳).
● تيس: عدد [هہ] هڪ عدد- ٽيهہ (۳۰).
- تيس دِن: ذ. ٽيهہ ڏينهن- مهينو. سدائين- هميشه.
- تيس مار خان: طنزاً. بهادر- پهلوان.
- تيسون ڪلام: ذ. قران شريف (ٽيهہ سيپارا).
● تيسا ۽ تيسے: صفت [هہ] ٽهڙو- ٽنهن جهڙو. ساڳيو. (ث) تيسي.
● تيسرا: صفت [هہ] ٽيون. (ث) تيسري.
● تيغا، تيغہ: ذ [ف] ننڍي ۽ ويڪري تلوار. ڪُشتيءَ جو هڪ داءُ.
- تيغا ڪرنا: بند ڪرڻ. لنبي چڏڻ.
● تيکها ۽ تيکهے: صفت [هہ] تکو- تيز (اوزار، هٿيار). چهنبيارو. اثر ڪندڙ (ڳالهائڻ). ڪڙو- تکو (مرچ وغيرهہ). چهرو. چلولو. چالاڪ- هوشيار. جوشيلو- چيڙاڪ. خوبصورت- سهڻو. تيز (آواز). (ث) تيکهي.
- تيکهاپن: ذ. تيکاڻ. ڪڙاڻ. چهراڻ. چلولائي- شوخي. رکائي. تيزي.
- تيکهي چتون: ث. گهائل ڪندڙ نظر. شوخ نظر (معشوق جي).
● تيل: ذ [هہ] تيل- روغن.
- تيل بان ڪرنا: ڪنوار جي شاديءَ کان اڳ ونواهہ ۾ وهارڻ.
- تيل نڪالنا: تيل ڪڍڻ- تيل پيڙهڻ. گهڻي محنت ڪرڻ.
- تيلي ۽ تيلي: ذ. تيلي- چاڪي. (ث) تيلن.
- تيليا: صفت. تيل جي رنگ جهڙو- تيلي. تيل وارو- سڻڀو. (ذ) ڪاراڻ مائل رنگ.
- تيليا ڪتهّا: ذ. هڪ قسم جو ڪاراڻ مائل ڪٿو.
- تيليا ڪميت: ذ. ڪميت گهوڙو.
- تيلي راجا: ذ. فقيرن جو هڪ گروهہ (جي تيل وٺي ڪپڙن ۽ مٿي کي مکي چڏيندا آهن). تمام ميرا ڪپڙا پائيندڙ (ماڻهو).
● تيلي ۽ تيلياں: ث [هہ] تيلي (سر، ماچيس وغيرهہ جي).
● تين: عدد [هہ] هڪ عدد- (۳).
- تين پانچ: محاوره. جهيڙو فساد. ريڙهہ پيڙهہ.
- تين پانچ ڪرنا: ريڙهہ پيڙهہ ڪرڻ. معاملو ڪرڻ- تڪرار ڪرڻ.
- تين تيرهَ ڪرنا: چڙوچڙ ڪرڻ. ڪٽو ڪٽو ڪرڻ. اڏائڻ (پئسا)- خرچ ڪرڻ.
- تين حرف بهيجنا: لعنت وجهڻ. چڏي ڏيڻ- ترڪ ڪرڻ.
● تينتاليس: عدد [هہ] هڪ عدد- ٽيتاليهہ (۴۳).
● تينترا ۽ تينترے: ذ [هہ] ٽن ڏيڻن کان پوءِ چاول پٽ- ٽيڪڙ. (ث) تينتري ۽ تينتريان.
● تينتيس: عدد [هہ] هڪ عدد- ٽيٽيهہ (۳۳).
● تيندوا ۽ تيندوے: ذ [هہ] چيتي جهڙو هڪ جانور. هڪ قسم جو پاڻيءَ جو جانور (جنهن کي اٺ پير ٿين).
● تيور: ذ [هہ] اک- نظر- نگاهہ. انداز- ڍنگ (ڏسڻ جو). پيرون. اکين اڳيان آيل اوندهہ- ڦيري. بيهوشي- غشي.
- تيور بجهانا: چڙ مارڻ- ڪاوڙ مارڻ. آڪڙ ڦٽي ڪرڻ.
- تيور بدلنا: اکيون ڦيرائڻ. چڙ مان ڏسڻ. اکيون ڪرڙيون ڪري ڏسڻ. نمونو بدلائڻ.

- تيور بگڑنا : اکيون ڦرڻ (ڪاوڙ کان). بيمروت ٿيڻ. بي لحاظ ٿيڻ.

- تيوری ۽ تيورياں : ث. گهنڊ (منهن ۾)- ڪاوڙ سبب منهن ۾ پيل گهنج. ڏسڻ جو انداز.

- تيوری پر (ميں) بل ڈالنا : منهن ۾ گهنڊ وجهڻ - ڪاوڙجڻ - ناراض ٿيڻ.

- تيوری چڑھانا : گهنڊ وجهڻ (منهن ۾)- ڪاوڙ ڪرڻ. اکيون ڪرڙيون ڪرڻ.

● تهيورانا : متعدی [هہ] ستو ڦرڻ - چڪر کائڻ. ڦيري چڙهڻ. اکين اڳيان اوندهه اچڻ. بيهوش ٿيڻ. اکيون ڦري وڃڻ.

- تهيورا کر گرنا : چڪر کائي ڪري پوڻ - ڦيري کائي ڪرڻ. بيهوش ٿي ڪرڻ.

● تهيوهار ۽ تهيوهار : ذ [هہ] وڏو ڏينهن (عيد وغيره)- ڏهاڙو.

● تهيئيس : عدد [هہ] هڪ عدد - ٽيويهہ (٢٣).

ٹ

ٹ : ث [هہ] اردو "الف - ب" جو پنجون ۽ سنڌي "الف - ب" جو ستون اکر. ابجد موجب عدد "ت" جي برابر (٤٠٠).

● ٹاپا ۽ ٹاپے : ذ [هہ] ڪُڪڙن کي پورڻ جو کارو. ننڍن ٻارن جي پينگهي مٿان وڌل سهاري. ڪپڙي جي چتو.

- ٹاپا توڑ کر نکل جانا : پاڻ بچائي نڪري وڃڻ (گهيري مان). آڇين ڪڇين نڪري وڃڻ.

- ٹاپا ٹوئی کرنا : ڳولڻ ڦولهڻ. ڳنڍ ٽوپو ڪرڻ - مرمت ڪرڻ.

● ٹاپنا : لازم [هہ] ٽاپ ٽاپ ڪرڻ. گهوڙي جو زمين تي زور سان سنب هڻڻ. ڏوها هڻڻ. زمين تي زور سان پير سٽڻ (ڏک يا غصي کان). بي آرام ٿيڻ - بيقرار ٿيڻ. تپڻ.

- ٹاپ : ث. سنب. سنبن جو آواز- ٽاپ ٽاپ. سڄين ڦاسائڻ جي ننڍي چار. ڏونڪو (دهل جو). ڪٽ جي پائي جي ڏکي - پيرڙي.

- ٹاپتا پهرنا : ٽپندو وتڻ. رلندو رهڻ. ڪاوڙ کان زمين تي پير زور سان سٽي هلڻ.

- ٹاپ مارنا : ڏسو "ٹاپنا".

● ٹاپو ۽ ٹاپو : ذ [هہ] ٻيٽ.

● ٹاٹ : ذ [هہ] سڻي ۽ مان ٺهيل ڪپڙو (جنهن مان ڳوڻيون ٺهن)- تاٽ. ٻورين جو ڪپڙو. دڪاندار جي ويهڻ جي گادي.

- ٹاٹ بافی جوتا : ذ. زري دار جُتي.

● ٹال ۽ ٹاليں : ث [هہ] اناج، ڪاٺين يا گاهہ وغيره جو گدام. ڪاٺين يا اناج جو ڍڳ. هڪ قسم جو چڙو (جو هاٿي يا ڏاند جي ڳچي ۾ ٻڌندا آهن).

● ٹالنا : متعدی [هہ] ٽارڻ - ٽارائڻ. بهانو ڪرڻ - عذر ڪرڻ. پري ڪرڻ - دفع ڪرڻ - هٽائڻ. ملتوي ڪرڻ.

- ٽال: ث. ٽَٽاڻ. بهانو. ڪشتيءَ جو هڪ داءُ.
- ٽالا يا ٽالي: ذ. بهانو- حيلو- عذر.
- ٽالا بالا: ذ. ٽَٽ ٽَٽاڻ.
- ٽالا بالا بتانا: ٽارڻ لاءِ بهانو گهوڙڻ- بهاني بازي ڪرڻ. گوڻتات ڪرڻ.
- ٽالا دينا: بهانو ڏيڻ- عذر ڏيڻ.
- ٽال دينا: ٽاري ڇڏڻ. بهانو ڏيئي جند ڇڏائڻ.
- ٽال مٽول: ذ. ٽَٽ ٽَٽاڻ. عذر بهانو- بهاني بازي- گوڻتات.
- ٽال مٽول ڪرنا: بهانا ڪرڻ- حيلا ڪرڻ. گوڻتات ڪرڻ.

● ٽامڪ ٽوئي مارنا: متعدي [اردو] انڪلون سٽڪلون ڪرڻ. ڏُڪا هڻڻ. ڪٽ ڪرڻ. اجايو رلڻ. اجايا پهه پچائڻ.

● ٽانٽ: ث [هہ] ڪيپرائي (ماٿهوءَ جي). ٽوڙهه- گنج.
- ٽانٽ کهجانا، کهجلانا: ٽيپڻ ۾ خارش ٿيڻ. ٽوڙهه کنهڻ. مار کائڻ تي مرضي ٿيڻ. ٽوٽهي جهڙا ڪم ڪرڻ.
- ٽانٽ گنجي کر دينا: پادرن سان ٽوڙهه گنجي ڪرڻ. خرچن ۾ کٽائي ڇڏڻ.

● ٽانچنا: متعدي [هہ] پاسيرو هلڻ- ڏنگو هلڻ. ٽنگون وڇڙائي هلڻ. چڪر هڻڻ. ٽنگڻ- فريب ڏيڻ. اوڳاڙي ڪرڻ. ڇاتي ڪڍي هلڻ.

● ٽانڈا يا ٽانڈے: ذ [هہ] چوپائي مال جي قطار. سوداگرن جو ٽولو. ميجارڪو سامان. سوداگريءَ جو مال. گهر جو سامان- ٽپڙ ٽاڙي. آکهہ.
- ٽانڈا بهانڈا: ذ. ٽپڙ ٽاڙي- سامان سڙو- مال اسباب.
- ٽانڈا لادنا: لڏو پڌڻ. مٽڏي ڪڻڻ. مسافري تي وڃڻ. چالاڻو ڪرڻ.

● ٽانڈهہ: صفت [هہ] ڏچيتري- پڇنڊي. پهيو.

● ٽانڪ: ث [هہ] چئن ماسن جو وزن (جواهرات تورڻ لاءِ). ٢٥ سيرن جو وزن. پتي- ڀاڱو- حصو. جاچ. ٽانڪو- ٽوپو.

● ٽانڪنا: متعدي [هہ] ٽانڪڻ- سيڻ- بخيا ڏيڻ. سيڻ (زخم). ريهڻ (ٽانءُ يا زيور). گنڍڻ- جوڙڻ.
- ٽانڪا يا ٽانڪے: ذ. ٽانڪو- ٽوپو. ريهہ. گنڍ- جوڙ. ڪيلي- ڪوڪو. پٿرن مان ٺهيل تلاءُ (مينهن جي پاڻي گڏ ڪرڻ لاءِ).
- ٽانڪا اُدهڑنا: ٽوپو اُڌڙڻ- بخيو کُلڻ.
- ٽانڪابهرنا: ٽانڪو ڏيڻ. ريهہ ڏيڻ. ٽوپو ڏيڻ.
- ٽانڪا جهالنا: ڀڳل ٿانءَ يا زيور کي ريهہ ڏيڻ- ٽانڪو هڻڻ.
- ٽانڪا دينا: ٽوپو ڏيڻ- سبڻ. ريهہ ڏيڻ.
- ٽانڪا کهلنا: ٽانڪو کلڻ- ٽوپو اُڌڙڻ. ريهہ ٽٽي پوڻ. ڳجهہ ظاهر ٿيڻ- راز کلڻ.
- ٽانڪا لگانا: ٽانڪو هڻڻ. ٽوپو ڏيڻ. ڀڳل ٿانءَ يا زيور کي ريهہ ڏيڻ. مائٽي ڪرڻ.
- ٽانڪا مارنا: ٽانڪو هڻڻ. وڏو بخيو هڻڻ.
- ٽانڪے اُدهڑنا: ٽوپا اُڌڙڻ- بخيا ٽٽي پوڻ. هڙ موڙي ناس ٿيڻ. راز کلڻ.
- ٽانڪے ٽوٹنا: ٽانڪا ٽٽڻ- بخيا اُڌڙڻ.

● ٽانڪي يا ٽانڪياں: ث [هہ] لوهي ڏاند پڇي چڙ- ڇپٽي. ڪارائيءَ جو ڏندو. گدري وغيره جي ڦار. ٽنگ- سوراخ. آتشڪ جو زخم. ٽانڪي (پاڻيءَ جي).

● ٽانگ يا ٽانگيں: ث [هہ] ٽنگ- جنگهہ.
- ٽانگ اڑانا: ٽنگ اڙائڻ. پير اٽڪائڻ. وچ ۾ ڦاٿائڻ يا دخل ڏيڻ.

- ٹانگ برابر: صفت. ٽنگ جيڏڙو- ننڍڙو (بار.)
- ٹانگ تلے سے نکلنا: شڪست کائڻ- مغلوب ٿيڻ- هارائڻ.
- ٹانگ توڑنا: ٽنگ ڀڃڻ. بيڪار ڪرڻ. نڪمو ڪرڻ.
- ٹانگ مارنا: ٽنگ هڻڻ. انگڙو هڻڻ- جانئو هڻڻ.
- ٹانگیں ٹوٹنا: ٽنگون سُور ڪرڻ (گھڻي پنڌ سبب). ٽنگون ڪُڙجڻ. گھڻو ٿڪجڻ.
- ٹانگیں رہ جانا: ٽنگن جو هلڻ کان جواب ڏيڻ - ڏيئي وڃي بيهڻ. ٿڪجي پوڻ. بيماريءَ سبب ٽنگون سُڪي پوڻ.

● ٹانگن: ذ [ه] جابلو ٽٽُون.

● ٹانگنا: متعدی [ه] ٽنگڻ- لٽڪائڻ. (ڦاسي) ڏيڻ.

● ٹائیں ٹائیں: ث. طوطي جو آواز- ٽان ٽان.

- ٹائیں ٹائیں فش: محاوره. ڳالهيون گھڻيون ڪم ٿورو. خرچ گھڻو پر حاصلات ڪجھ به نه.

● ٹبّر: ذ [ه] پار ٻچا- ڪٽنب. ٽپڙ ٽاڙي. گھر جو خرچ.

● ٹپ: ذ [ه] مفاصلو- وٿي- ويڇي. ٻيڏ- ٽپو- چال. چٽانڪن جو آواز. گاڏيءَ جي ڇٽي (اُس کان بچاءَ لاءِ). تنبوءَ جو مٿيون حصو.

- ٹپا کے ٹپّے: ذ. ٽپو- چال. وِ ٿي- فاصلو. وڏو بخيو. ماڳ- منزل. ٻيڙي (سڙهن واري). هڪ قسم جو راڳ.
- ٹپا بھرنا: ٽپ ڏيڻ. چال هڻڻ. ڪوڪ ڏيڻ.
- ٹپاٹپ: ث. چٽانڪن جي گوڙن جو آواز- ٽپ ٽپ. وڻ مان ميوي ڪرڻ جو آواز.
- ٹپ ٹپ: ث. اکين مان ڳوڙهن ڪرڻ جو آواز. مينهن جي بوندن ڪرڻ جو لاڳيتو آواز. (صفت) لاڳيتو- هڪ ٻئي پٺيان.
- ٹپ ٹپ آنسو گرنا: اکين مان ٽپا ٽپا لڙڪ وهڻ.

● ٹپا کے ٹپے: ذ [ه] هڪ قسم جو راڳ. هڪ قسم جي ڪُنڍي. ضلعو.

● ٹپّر: ذ [ه] ڇت جي پُراڻي پکي تي وڌل ٽٽون پکو.

● ٹپّس: ث [ه] ٿورو واسطو- نالي ماتر لڳ لاڳاپو. موقعو- وجھه.

- ٹپس جمانا، لگانا: لاڳاپو پيدا ڪرڻ. چاپلوسي ڪري ڪم ڪڍڻ- ڍونگ ڪرڻ. دعوىٰ ڪرڻ.

● ٹپکنا: لازم [ه] وهڻ (ڦڙو ڦڙو)- ڳرڻ. ٽمڻ (ڇت). ٽپي پوڻ (ڳالهائڻ ۾). دخل ڏيڻ. ڇڻڻ (ميوو).

- ٹپکا: ذ. چٽانڪن جو آواز. چٽانڪو. (ڳالهين جي) وچ ۾ ٽپي پوندڙ. ٻين جي ڳالهين ۾ دخل ڏيندڙ.
- ٹپکا پڑنا: اُڇلون کائڻ. آڌما کائڻ (ٻاهر نڪرڻ لاءِ).
- ٹپکا لگنا: ٽمڻ (ڇت)- چٽانڪا پوڻ.
- ٹپکانا: متعدی. ڳاڙڻ. ٽمائڻ. ڦڙو ڦڙو ڪري هارڻ (پاڻي وغيره).
- ٹپکے کا آم: ذ. وڻ مان پاڪي ڇڄي ڪريل انب- ٽپڪي جو انب.

● ٹپنا: لازم [ه] ٽپڻ- ٽپو ڏيڻ. الڳ ڪرڻ. ڪُڏڻ.

● ٹٹّا کے ٹٹّے: ذ [ه] وڏي چِڪَ. ٽٽُو. بانس وغيره جي پٽين مان ٺهيل جاريدار پڙت. شڪاريءَ جي لڪڻ جي جاءِ.

- ٹٹّا لگانا: وڏي چِڪَ هڻڻ. چئن طرفن کان وڪوڙي وڃڻ- گھيرو ڪرڻ.

● ٽُٽ پُونجِيا : صفت [هہ] ٿوري موڙيءَ وارو- ٿورڙي پُونجي وارو. (ذ) ننڍو سوداگر- ننڍو واپاري.

● ٽِٽڪار'نا : متعدی [هہ] ڳِٽڪار ڏيڻ (وهٽ کي هڪلڻ وقت).

● ٽُٽُر'وں ٽُوں : ذ [هہ] ڳيري يا ڪبوتر جو آواز- (صفت) آڪيلو- ڇڙو.

● ٽَٽُری ج ٽَٽُریاں : ث [هہ] ٽيڙ - ٽوڙهه - گنج . کوپري . لوڙهو. ننڍو تڏو.

– ٽَٽُری گَنْنا : آپرو ٿيڻ - ڪمزور ٿيڻ . پئسا خرچ ڪرڻ .

– ٽَٽُری گَنجی هونا : ڏاڍي مار کائڻ . ٽيپڻ ڪُنجڻ . ڪنگال ٿيڻ - مفلس ٿيڻ .

● ٽَٽُّو ٽَٽُّوا : ذ [هہ] ٽَٽُوں'- ننڍي قد وارو گهوڙو .

● ٽَٽُولْنا : متعدی [هہ] ڇُهڻ. هٿوراڙي ڏيڻ. هٿ لائي ڏسڻ (انڌن وانگر).

– ٽَٽول' : ث . هٿوراڙي. ڳولا ڦولها .

● ٽَٽّي ج ٽَٽِّياں : ث [هہ] پکو (بانس يا ڪانن جو ٺهيل). ٽوٽو. اوٽ- پردو. ڪکن مان ٺهيل ڇپر يا پَتر. شڪاريءَ جي لڪڻ لاءِ ڪکن جي آڏ. ڪاڪوس- پائخانو.

– ٽَٽّي توڑنا : آڏ ڊاهڻ. بند ڀڃڻ. انتظام ۾ رخنو وجهڻ. راز ظاهر ڪرڻ.

– ٽٽّي جانا: ڪاڪوس۾ وڃڻ- پائخاني ڏانهن وڃڻ.

– ٽَٽّي کی آڑ : محاوره. لِڪَ. آڏَ- اوٽَ. ٽِٽّي جي لِڪَ ۾.

– ٽَٽّي کی آڑ میں شکار کھیلنا : لِڪ ڇپ ۾ ڪو خراب ڪم ڪرڻ. لڪ ڇپ ۾ نقصان ڏيڻ.

● ٽِٽِهيری ج ٽِٽِهيرياں : ث [هہ] هڪ قسم جو پکيي- ٽٽيهر. هڪ قسم جو پاراٽو رانديڪو.

● ٽِخ' ٽِخ' : ث [اردو] ڳِٽڪار- جانور کي هڪلڻ جو آواز.

● ٽَخْنا ج ٽَخْنے : ذ [هہ] مَريو- ڳُرِيو.

● ٽِڏّا ج ٽِڏّے : ذ [هہ] تِڏو. ننڍو مڪڙ. مڪڙي. بندروءَ اپرو ماڻهو.

● ٽِڏّی ج ٽِڏّياں : ث [هہ] تِڏَ. مڪڙي.

– ٽِڏّی دَل' : ذ. مڪڙن جو ڪڪر. ماڪڙ. تمام گهڻا ماڻهو.

● ٽَر' : ذ [هہ] ڏيڏر جو آواز- ڏان. ڏانهن- رڙ. بڪواس- ضد- هوڏ. فخر- وڏائي.

– ٽَر' ٽَر' : ث. بَڪبڪ- بَخي. ٽان' ٽان' (ڏيڏر جي). گستاخي.

● ٽَرّانا : متعدی [هہ] ٽان' ٽان' ڪرڻ. ٽرٽر ڪرڻ. بڪواس ڪرڻ. لباڙ هڻڻ.

● ٽِر' پهِيس' : ث [هہ] ٽِين ڦُون'. شرارت - لچائي. آڪڙ- سيٽ.

– ٽِر پهِيس ڪَرنا : ٽين ڦون ڪرڻ. سيٽ ڦوڪ ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ.

● ٽَر' ٽَرانا : متعدی [هہ] ٽان ٽان ڪرڻ. ٽين ڦون ڪرڻ. بڪبڪ ڪرڻ.

● ٽَر'خانا : متعدی [هہ] ٽرڪائي ڇڏڻ - ٽاري ڇڏڻ. ٽارائڻ. مٿينءَ دل سان ڪرڻ (ڪم). بهانو ڪري ٽارائڻ. جند ڇڏائڻ.

● ٽَر'خَل' : ث [هہ] بد چال عورت (هي لفظ آدنگي عورت لاءِ نفرت وچان استعمال ڪندا آهن).

● ٽَر'خُو : صفت [هہ] پوڙهي (عورت)- پاڏَ. بي بقا- فاني.

● ٽَر'ڪانا : متعدی [هہ] ٽارڻ- ٽاري ڇڏڻ. ٽارائڻ.

● ٽُر'و' : ذ [هہ] هڪ قسم جو پاراٽو رانديڪو- ڏيڏر.

● ٽَر'يانا : لازم [هہ] ڪنين پڌل ڪبوتر جو

آڏامي وڃڻ .

● ٹسَر : ث [ھ] ڪپڙي جو ھڪ قسم - تسر.

● ٹسَر ٹسَر رونا : لازم [اردو] ٻار جو زار زار روئڻ .

● ٹس سے مَس نہ ھونا : لازم [اردو] پنھنجيءَ جاءِ تان ذرو به نه چُرڻ . ڪابه چُر پُر نه ڪرڻ.

● ٹسکا : ذ [ھ] ڪيرُنيو . ڪنگھه .

● ٹسکنا : لازم [ھ] ايذاءُ ٿيڻ - سور ٿيڻ . سُور جي سُوٽَ اَچڻ . چُرڻ . ٿڪڻ . رڇهڻ . ڳرڻ .

— ٹسکَن : ث . سُورجي سُوٽَ . ايذاءُ - سُور.

— ٹسکانا : متعدی . چورڻ . سيرڻ . ڏکوئڻ .

● ٹسکنا : لازم [ھ] ٻار جو زور سان روئڻ- راڙهو ڪرڻ .

● ٹسوے : ذ [ھ] لڙڪ - ڳوڙها . (بھاني ، نخري يا ڪوڙ مان آيل) لُڙڪ .

— ٹسوے بہانا : ڳوڙها ڳاڙڻ. ڪوڙ مان روئڻ.

● ٹُک : صفت [ھ] ٿورو - ذرو . ٿوري دير- ٿورو وقت .

— ٹک سا : تابع فعل . ٿورو ذرو . ڪي قدر.

● ٹکا ع ٹکے : ذ [ھ] ٻه پيسا - ٽڪو . روڪڙ- نقدي . دولت - ناڻو .

— ٹکا سا جواب : ذ . روڪڙو جواب . رکو جواب . صاف انڪار- سڌو جواب .

— ٹکاسی جان : محاوره . اڪيلو . لاوارث- نڌڻڪو.

● ٹکانا : متعدی [ھ] ٽڪائڻ- ترسائڻ (مھمان). جمائڻ - ڪُپ ويھارڻ . ٽيڪ ڏيڻ .

● ٹکائی : ث [ھ] سبائڻ جي اُجرت - سلائي.

● ٹکٹکی : ث [ھ] ھڪ ٽڪ نظر- ٽڪٽڪي. گھُورَ . ڏوھن جي سزا ڏيڻ لاءِ گھوڙي .

— ٹکٹکی باندھنا ، لگانا : ٽڪٽڪي لائي ڏسڻ - ھڪ ٽڪ ڏسڻ . گھُور سان ڏسڻ . غور سان ھڪ ھنڌ نظر کپائي ڏسڻ .

● ٹکّر ع ٹکریں : ث [ھ] ٽکر- تصادم. ڌڪو- ٺيلهو . ڪن به ٻن شين جي ٺهڪڻ جي حالت . ڌڪ- ضرب . مقابلو- برابري .

— ٹکّر کھانا : مقابلو ڪرڻ - وڙهڻ . برابري ڪرڻ . دوبدو ٿيڻ .

— ٹکّر لگانا : ٽَڪر هڻڻ . ڌڪ هڻڻ .

— ٹکّر لینا : مقابلو ڪرڻ . برابري ڪرڻ . وڙهڻ (ڪشتي وغيره) . جنگ ڪرڻ .

— ٹکّر مارنا : ٽکر هڻڻ . ٽُونو هڻڻ .

— ٹکریں مارنا : ٽَڪرَ هڻڻ . ٽُونا هڻڻ . اجائي ڪوشش ڪرڻ .

● ٹکرانا : لازم [ھ] ٽڪرڻ - ٽَڪرجڻ . ويڙهائڻ . برابري ڪرڻ . ٽڪر هڻڻ (ڪنهن شيءِ سان) - ٽُونو هڻڻ .

— ٹکراتا پھرنا : ٽَڪر هڻندو وتڻ . دربدر رلڻ . رلندو وتڻ .

— ٹکرا جانا : ٽڪرجي وڃڻ . تصادم ٿيڻ .

— ٹکرا دینا : ٽڪرائي ڇڏڻ . ويڙهائي ڇڏڻ.

● ٹُکڑا ع ٹُکڑے : ذ [ھ] ٽُڪر- ٽُڪرو. ٻور- ڳڀو. پتي - ڀاڱو .

— ٹکڑا ٹیڑا ع ٹکڑے ٹیڑے : ذ . ٽڪر ٽانيو- ٽڪر ٻور .

— ٹکڑا مانگنا : ٽُڪرگهرڻ . مانيءَ ٽڪر پنڻ.

— ٹکڑوں پر پڑنا : ٽُڪرن تي پوڻ . مفت جي ٽڪرن تي ڪرڻ. مفت جي ماني تي هجڻ.

— ٹکڑے اڑانا : ڀاڱا لاهڻ - ٽڪر ٽڪر ڪرڻ. ناس ڪرڻ .

— ٹکڑے توڑنا : مفت جون مانيون کائڻ . پين

جي ڪمائي تي پيٽ پالڻ. حرام جي ماني کائڻ.

● ٺُڪَڙُ ٺُڪَڙُ: تابع فعل [اردو] عجب مان- حيراني مان.

— ٺُڪڙ ٺُڪڙ ديکهنا: عجب مان ڏسڻ- حيرت مان ڏسڻ.

● ٺِڪڙي ۽ ٺِڪڙِيان: ث [هہ] هڪ قسم جو وڻ.

● ٺُڪڙي ۽ ٺُڪڙِيان: ث [هہ] ٺڪر (شيشي يا آرسيءَ جو). وَلَر (ڪبوترن جو). ٽولو. لشڪر جو حصو. ڪپڙي جو ٽاڪيو. ٺِڪري (جوا جي).

● ٺڪسال: ث [هہ] سڪن ٺهڻ جي جاءِ- ضرب خانو.

— ٺڪسال چڙهنا: پرک جي ميدان ۾ اچڻ. ڪنهن فن ۾ ماهر ٿيڻ. ڪمال کي پهچڻ. مشهور ٿيڻ.

— ٺڪسالی: ذ. صفت. ضرب خاني جو. خالص- ٺيٺ. اصلي. پرکيل. آزمايل. رائج.

— ٺڪسالی بات: ث. سچي ڳالهه. هڪ ٺيڪ ڳالهه.

— ٺڪسالی (بولی) زبان: ث. صحيح ۽ مستند بولي. فصيح زبان. بوليءَ جي ماهرن وٽ تسليم ٿيل زبان.

● ٺِڪلی ۽ ٺِڪلیان: ث [هہ] هڪ قسم جو زيور- ٽِڪڙو. ڏاتڻءَ جو ننڍڙو گول ٺِڪرو. ٽِڪي. ننڍڙي ماني.

● ٺِڪنا: لازم [هہ] ٽِڪڻ- رهڻ. ڪُپڻ- چمڻ. جمّءَ ڪرڻ.

● ٺڪوا ۽ ٺڪوے: ذ [هہ] مال جي چاري وڍڻ جو هڪ اوزار- انگڙو.

● ٺڪورنا: متعدی [هہ] ٺاڪور ڪرڻ- سيڪڻ.

— ٺکور: ث. ٺاڪور- سيڪ. ٽوڪر- ٽيلهو. هلڪو ڌڪ.

— ٺکورا: ذ. نقاري جو آواز. دس- واڄو.

● ٺکهائی ۽ ٺکهائیاں: ث [هہ] رنڊي- ڪسٻيائي.

● ٺِکيّ ۽ ٺِکيّان: ث [هہ] ٽِڪي. قُرص (دوا جو)- گوري. لولي- ننڍڙي ماني.

— ٺيکيا: ث. ٺِڪي. لولي. تماڪ جي ڳوٽي. چُغل.

● ٺيلٺيلانا: لازم [هہ] آواز هيٺو ٿيڻ (گهٽڻ دستن اچڻ سبب). گهٽا دست اچڻ. بَڪ ڪرڻ- بَخي هڻڻ. ٺڪاءَ يا وڏي آواز کان ڊڄڻ.

● ٺلٺنا، ٺل جانا: لازم [هہ] ٺرڻ- ٺري وڃڻ. پاسو ڪرڻ. هڪوڙي پاسي ٿيڻ. دفع ٿيڻ (مصيبت وغيره).

● ٺيلوا ۽ ٺيلوے: ذ [هہ] انگهو- ڪُتَ. (صفت) چاپلوس- خوشامدي. بندرو- چاموڙو.

● ٺيلی ليلی: ث [اردو] راند وغيره ۾ وچين آگر نچائي چيڙائڻ جو لفظ- اِهو اِهو.

● ٺيمّا ۽ ٺيمّے: ذ [هہ] بندرو- ٺينگٺو- چاموڙو.

● ٺيمٺيمانا: لازم [هہ] ٺيمڪڻ (ڏيو)- ٽِمرٽِمر ڪرڻ. پوين پساهن ۾ هجڻ.

● ٺنا: ث [هہ] عورت جو مخصوص عضوو (گار طور ڪم ايندڙ لفظ).

● ٺنٺا ۽ ٺنٺے: ذ [هہ] ٺنٺو- ڦڏو. تڪرار- جهيڙو- معاملو.

— ٺنٺے باز: صفت. ٺنٺائي- جهيڙاڪ- فسادي. ڦڏائي.

● ٺن ٺن: ث [هہ] گهنڊيءَ جو آواز- ٺَن ٺَن.

● ٺنٺنانا: متعدی [هہ] ٺَن ٺَن ڪرڻ.

● ٹنچ : صفت[ھ] ٿورو- ذرو. رذيل- ڪميٽو.
● ٹِنڈ : ذ [ھ] نار جي لوٽِيِ- ڪِنگر.
● ٹُنڈ : ذ [ھ] وڍيل هٿ- لُولهو هٿ وڻ جي وڍيل ٽاري. دوگِيِ- ٻُنڊ.
- ٹُنڈا ۽ ٹُنڈے : صفت. ٹُنڊو- رُونڊو. بيڪار- نِڪمو. (ث) ٹُنڈی ۽ ٹُنڈياں.
● ٹِنڈا ۽ ٹِنڈے : ذ [ھ] هڪ قسم جي ڀاڄي- ميهو.
● ٹُنڈيل : ذ [اردو] خلاصين جو جمعدار. مزدورن جو جمعدار. بارود خاني جو جمعدار.
● ٹنکارنا : متعدی [ھ] آواز ڪيڻ. ٽڻ ٽڻ ڪرڻ. وڄائڻ (ساز وغيره). ڪمان جي تند کي ڇڪي آواز ڪيڻ- زوزاٽ ڪيائڻ. ٺوڪر ڏيڻ (ٺانو کي).
● ٹنگ : ث [ھ] "ٹانگ" جو مخفف. ٽنگ- چنگهه.
- ٹنگڑی : ث. ننيڙی ٽنگ.
- ٹنگڑی پر اڑانا : جانئو هٿي کيرائڻ. ڦوٽي هڻڻ.
● ٹنکارنا : متعدی [ھ] ٿورو ٿورو ڪري ڪائڻ. ٽڻڻ (ميوو). ويڙهي رکڻ (ڪپڙا).
● ٹنکنا : لازم [ھ] ٽنگجڻ. لٽڪجڻ. چڙهڻ (ڦاسيءَ تي).
● ٹِنکنا : ث [ھ] مڇيءَ جو هڪ قسم.
● ٹوپ : ذ [ھ] ٽوپ- ٽوپلو. هول (لوهي ٽوپ). پوش- غلاف.
● ٹوپا : ذ [ھ] بخو- ٽوپو- سلائي. ٽوپ.
- ٹوپا بھرنا : بخو ڏيڻ- ٽوپو ڏيڻ- سيبو ڪرڻ.
● ٹوپی ۽ ٹوپياں : ث [ھ] ٽوپي (مٿي ۽ پاٺڻ جي). شڪاري پکين جي اکين تي چاڙهيل ڪوپا- انڌاري.
- ٹوپی اتارنا : ٽوپي لاهڻ. بيعزت ڪرڻ.
- ٹوپی اچھالنا : (خوشيءَ مان) ٽوپي اڇلائڻ. خوشي ڪرڻ. ٽوپي لاهڻ- بدنام ڪرڻ.
- ٹوپی بدلنا : پڳ مٽائڻ.
- ٹوپی چڑھانا : شڪاري پکيءَ جي اکين تي ڪوپا چاڙهڻ.
● ٹوٹا : ذ [ھ] ٽوٽو- گهاٽو- نقصان. آٽاٽ- قِلت. غربت- مفلسي. چٽي- ڏنڊ. معاوضو. ڦٽاڪو- ٹونٹو.
- ٹوٹا پڑنا : ٽوٽو پوڻ- نقصان پوڻ.
● ٹوٹرو ۽ ٹوٹرا : ذ [ھ] پکيءَ جو هڪ قسم (گيري جهڙو ٿئي). پنگ جو جوڳ.
● ٹوٹکا ۽ ٹوٹکے : ذ [ھ] ٽوٽڪو. ٽوٽو- ڦيٽو- جهاڙ- منتر.
- ٹوٹکا کرنا : ٽوٽڪو ڪرڻ. ٽوٽو ڦيٽو ڪرڻ- جهاڙ وغيره رکڻ.
● ٹوٹن ۽ ٹوٹنے : ذ [ھ] ڪُڪڙ جي ڪُڙهه.
● ٹوٹنا : لازم [ھ] ٽٽڻ. ڀڄڻ. ڇڄڻ. جدا ٿيڻ. مٿان پوڻ. ڪڙڪڻ. لهڻ (پاڻي). گهٽجڻ (قيمت). لِگ ڀڄڻ (بخار وغيره سبب).
- ٹوٹ : ث. ڀڳ- ٽٽ. ڀاڄ (بدن جي). جُدائي. نفاق.
- ٹوٹا : صفت. ڀڳل- ٽٽل. آٿورو. بيزار- خفي.
- ٹوٹا پھوٹا : صفت. ڀڳل ٽٽل. جهونو پراڻو.
- ٹوٹ پڑنا : ٽٽي پوڻ. مٿان اچي ٽٽڻ. ڪڙڪڻ. گهاٽ ٿيڻ.
- ٹوٹ پھوٹ : ث. ڀڳ ٽوٽ. تڪر ٽانيا. ذرا پرزا.
● ٹورا ۽ ٹورے : صفت [ھ] بدشڪل. بي ڍولو. بيهودو. بندرو- چاسِڙو. (ذ) پکيءَ

جو هڪ قسم.

● ٹوڑی ج ٹوڑیاں : ث [ھ] هڪ قسم جي راڳڻي.

● ٹوسا ج ٹوسے : ذ [ھ] ڀڀڻ جي ڏوڏي. ٽشو- ريشو.

● ٹوک : ذ [ھ] ٽڪر- ڀاڱو- حصو.

● ٹوکرا ج ٹوکرے : ذ [ھ] ٽوڪرو. ڇٻو. ڪارو. هڪ قسم جي ننڍي پيڙي- ڍونڊي. چوپڻ راند ۾ هارايل بازي.

- ٹوکرا سر پر ہونا : مٿي تي بوجو هجڻ- سر تي بار هجڻ.

- ٹوکری ج ٹوکریاں : ث. ٽوڪري. ڇٻي. ڪاري.

- ٹوکری ڈھونا : بار ڍوئڻ- ٽوڪرا ڍوئڻ- مزوري ڪرڻ.

● ٹوکم ٹاک : صفت [اردو] ٺيڪ- درست. پورو (تور ۾).

● ٹوکم ٹاکا : ذ [ھ] جهيڙي جهٽي جي ڳالهه- ٺيڪڙو.

● ٹوکنا : متعدی [ھ] ٽوڪڻ. پڇڻ- پڇا ڪرڻ. روڪڻ- منع ڪرڻ. چوڪ ڪڍڻ- غلطي ٻڌائڻ. اعتراض ڪرڻ. نظر هڻڻ- هوس.

- ٹوک : ث. روڪ- منع. نظر- هوس. دشمني- مخالفت.

- ٹوک دینا : ٽوڪي ڇڏڻ. منع ڪرڻ.

- ٹوک میں آنا : (ننڍڙي ٻار کي) نظر لڳڻ.

● ٹوکنا ج ٹوکنے : ذ [ھ] هڪ قسم جو ٿانءُ (جو پاڻيءَ رکڻ لاءِ ڪم اچي).

● ٹولا ج ٹولے : ذ [ھ] پاڙو- محلو. ڍير- ڍڳ. آهجاڻ- پار پيتو.

● ٹولی ج ٹولیاں : ث [ھ] ٽولي. مجموعو- ميڙ (ماڻهن جو).

● ٹوم : ث [ھ] ڳهه ڳٺو- زيور. سنهي ٺلهي شيءِ. ٺاهه ٺوهه- هار سينگار. سهڻي عورت. ساهدار عورت. چالاڪ- ڦڙت. آنڊا. ڇڻي (ڪبوترن جي وٺڻ جي). ڀڙوي- ڏوتي.

- ٹوم ٹام : ث. ڳهه ڳٺو- سنهي ٺلهي شي.

- ٹوم چھلا : ذ. سنهو ٺلهو زيور. هلڪي قيمت وارو زيور.

● ٹونا ج ٹونے : ذ [ھ] ٽوڻو- ڦيڻو. جهاڙ. ٽوٽڪو. هڪ قسم جو ڳيچ (شاديءَ جي موقعي جو).

- ٹونا الٹنا : جادوءَ جو اثر موٽائڻ (جيئن جادو ڪندڙ تي وجي اثر ٿئي).

- ٹونہائی ج ٹونہائیاں : ث. ٽوڻو ڦيڻو ڪندڙ عورت- پوپي.

- ٹونے ٹوٹکے : ذ. ٽوڻا ڦيڻا. تعويذ ڦل. منتر جنتر. جادو وغيره.

● ٹونٹا ج ٹونٹے : ذ [ھ] آتشبازي جو هڪ قسم- ٽونٽو. بانس جو ٽڪرو. ڪارتوس.

● ٹونٹی ج ٹونٹیاں : ث [ھ] ٽڻ (ڪونري جي)- ڏنڊي.

● ٹونڈی ج ٹونڈیاں : ث [ھ] دن- ناف. گجر يا مُوري وغيره جي پڇڙي. ٽونٽي پاڻهن.

● ٹونگنا : متعدی [ھ] ڪٽو ڪٽو ڪري کائڻ- چهنگارڻ. ٿورو ٿورو ڪري کائڻ. ٽونگارڻ.

● ٹوہنا : متعدی [ھ] ڳولڻ. ووڙڻ. ڇهڻ. چرچ ڪرڻ.

- ٹوہ : ث. تلاش- ڳولا. ووڙ. سنڀال- نگهباني. پتو- ڏس.

- ٹوہا ٹوئی : ث. ڳولا ڦولها. ووڙول. ڇنڊ ڇاڻ. نظرداري- نگهباني.

- ٹوہ لگانا، لینا : پتو لهڻ. ڳولا ڪرڻ.

وڙڙ ڏيڻ .

▬ ٹوهئيا ۽ ٹوهئے : ذ. وڙڙيندڙ. ڳولا ڪندڙ. ڳولو. جاسوس.

● ٹوئی : ث [هہ] ڪانو (سَر جو). ڳَري (جُوار وغيره جي).

● ٹهاٹ : ث [هہ] ديکهو "ٹهاٹهہ".

▬ ٹهاٹيں مارنا : لهرون هڻڻ (درياءَ، سمنڊ).

● ٹهاٹر : ذ [هہ] درن ۽ دربن کي ڳڙڪين وارو فريم. پڃرو (ڪبوترن جو). آتشبازيءَ جو هڪ قسم.

● ٹهاٹهہ : ذ [هہ] سنٿهن وغيره ٺاهڻ لاءِ ڪاٺين جي اڏاوت ـ مانداڻ. پڪو ـ ٺُوئو. ٺاهه ٺوهه ـ زيب زينت. ٺاٺ ـ دبدبو ـ شان شوڪت. انبوه ـ ميڙ. گهٽائي ـ جهجهائي.

▬ ٹهاٹهہ کرنا : ٺاهه ٺوهه ڪرڻ. دبدبو ڪرڻ. ڪنيڙائيون هڻڻ (ڪبوتر). ڪُڪڙن جو ڦونڊجي هلڻ (ويڙهه وقت).

▬ ٹهاٹهہ مارنا : پکيءَ جو آڏامڻ کان اڳ پَر هڻڻ. آرام ڪرڻ ـ آسايش ڪرڻ.

● ٹهاڈا، ٹهاڑا : صفت [هہ] آپو ـ بيٺل. ٹُلهو متارو ـ ڏتو مٿو. سگهارو.

● ٹهاری ۽ ٹهاریاں : ث [هہ] لَٺ. لوڙهه.

● ٹهانسنا : متعدی [هہ] زور سان وجهڻ. دبي پرڻ ـ ڏتڻ. ڦُسڻ. پچائڻ. ڪنگهڻ.

● ٹهاننا : متعدی [هہ] پڪو ارادو ڪرڻ. ارادو ڪرڻ ـ خيال ڪرڻ.

▬ ٹهان لینا : پڪو ارادو ڪرڻ ـ پڪو پهه ڪري ڇڏڻ.

● ٹهائیں ٹهائیں : ث [هہ] بڪواس ـ بيهودي گفتگو.

● ٹهپّا ۽ ٹهپّے : ذ [هہ] ٺپو. پورُ. ڇاپو. مُهر.

▬ ٹهپّا لگانا : ٺپو هڻڻ ـ نشان ڪرڻ. مُهر لڳائڻ.

● ٹهپنا : متعدی [هہ] ٺپڻ. ڏڦڻ (ڇيٽا وغيره ڪُٽڻ). سٽڻ. نشان ڪرڻ.

● ٹهٹرنا : لازم [هہ] سُڪي پوڻ (سيءَ ۾) ـ بند جي پوڻ (ٿڌ ۾). ڪومائجڻ. ٿڌ سبب وڻ، بوٽي وغيره جو واڌ نه ڪرڻ.

● ٹهٹکنا : لازم [هہ] هڪي ٻڪي رهڻ. هڪڻ ـ هٽڪڻ.

● ٹهٹهہ : ذ [هہ] انبوه ـ ميڙ ـ هجوم.

● ٹهٹهّا ۽ ٹهٹهّے : ذ [هہ] ٺوڳ چرچو. کِلِ مسخري. ٺهڪ. ٺوڪ ـ چٽر.

▬ ٹهٹهّا اڑانا : ٺوڳ ڪرڻ ـ چرچو ڪرڻ. ٺوڪ ڪرڻ. چٽر ڪرڻ.

▬ ٹهٹهّا سمجهنا : مسخري سمجهڻ. آسان سمجهڻ ـ سَولو سمجهڻ.

▬ ٹهٹهّا لگانا : ٺٺولي ڪرڻ. چٽر ڪرڻ. ٺهڪ ڏيڻ.

▬ ٹهٹهّے باز : صفت. چرچائي ـ ٺوڳائي.

● ٹهٹهری ۽ ٹهٹهریاں : ث [هہ] بانس جي ڪاٺين جي اڏاوت (ڇت يا سنٿهن لاءِ). (ذ) تمام ڏٻرو ماڻهو.

● ٹهٹهول، ٹهٹهولی : ث [هہ] ٺٺولي ـ مسخري. چٽر.

● ٹهڈّا ۽ ٹهڈّے : ذ [هہ] لغڙ جي وچ واري ٿلهي بانس جي پٽي. پٽيءَ جو ڪنڊو.

● ٹهڈّی ۽ ٹهڈّیاں : ث [هہ] ڪاڏي.

● ٹهرّا ۽ ٹهرّے : ذ [هہ] ديسي شراب (سستو ۽ گهٽ درجي وارو). زناني چولي جي ڪَهي. ڪچي سير.

● ٹهس : صفت [هہ] ڏاڍو ـ سخت. ٺيهرو. دبي

پريل . مضبوط . نڙ . ڪند ذهن - موڳو . ڪاهل .
▬ ٺهَسا ٺهَسَ : صفت . ڏيي پريل - ڏٿيل .
ڀَر پور - ڪناتار .
▬ ٺهَس پَنَ : ذ . سختي . نهرائي . ڳؤرائي .
ڇمي وهڻ جي حالت . بي ڊولائي - بدصورتي .
● ٺهَسّا ۽ ٺهَسّے : ذ [هہ] تڪبر - غرور -
وڏائي . ڏام ڏوم - دبدبو . ناز - نخرو .
▬ ٺهَسّے سے چَلنا : شان سان هلڻ . ناز نخري
سان هلڻ . غرور سان هلڻ .
● ٺهَسڪا ۽ ٺهَسڪے : ذ [هہ] آنڊو .
● ٺهَسڪنا : متعدی [هہ] ٺڪر جي ڏانئون
کي هڪبئي مٿان اڇلائي پڃڻ . مٿان ڪري
ڇڏڻ . ڪٽي اڇلڻ . ڪٽي ڪڍائڻ . آهستي آهستي
روئڻ (ٻار جو) - ريڱو ڪرڻ .
● ٺهُسڪي ۽ ٺهُسڪيان : ث [هہ] ڦوس .
● ٺهُسنا : لازم [هہ] ڏني پرڻ - ڦسڻ -
گهوڄڻ . اونسڻ .
● ٺهُسّي ۽ ٺهُسّيان : ث [هہ] هڪ قسم جو
زيور (جو ڳچيءَ ۾ پائيندا آهن) .
● ٺهڪانا ۽ ٺهڪانے : ذ [هہ] ٺڪاڻو . جڳهہ -
هنڌ . آستان .
▬ ٺهڪانا ڪرنا : ٺڪاڻو ڪرڻ - گهر ٺاهڻ .
شادي ڪرڻ .
▬ ٺهڪانے لگانا : ٺڪاڻي لڳائڻ . منزل مقصود
تي رسائڻ . پورو ڪرڻ (ڪم) . ماري ڇڏڻ .
● ٺهڪ ٺهڪ : ث [هہ] کڙڪو - ٺڪ ٺڪ .
کيٽ پيٽ - گهپي .
● ٺهڪرا ۽ ٺهڪرے : ذ [هہ] ٺڪر - ٺڪري .
● ٺهڪرانا : متعدی [هہ] ٺڪرائڻ . انڪار ڪرڻ .
ڇڏڻ . لوڏڻ . نوڪر هٿي ڇڏڻ . برباد ڪرڻ -
تباهہ ڪرڻ . ڪيي ڇڏڻ . انڪار ڪرڻ .

● ٺهڪنا : لازم [هہ] ٺوڪجڻ . ويهي وڃڻ
(زمين ۾) . قيد ۾ پوڻ .
● ٺهگنا : متعدی [هہ] ٺڳڻ - ٺڳي ڪرڻ .
دغا ڪرڻ .
▬ ٺهگ : ذ . ٺڳ - دغاباز .
▬ ٺهگائی : ث . ٺڳي - دغا .
▬ ٺهگ ليِنا : ٺڳڻ - فريب ڪرڻ .
▬ ٺهگی : ث . ٺڳيي - فريب .
● ٺہلنا : لازم [هہ] ٺهلڻ - پسار ڪرڻ .
گشت ڪرڻ - چڪر ڏيڻ . سير ڪرڻ - گهمڻ .
▬ ٺہل : ث . پسار . سير - گشت . چاڪري -
خدمت .
▬ ٺہلانا : متعدی . گهمائڻ - پسار ڪرائڻ .
سير ڪرائڻ . هٽائڻ - هڪ پاسي ڪرڻ .
▬ ٺہلوا : ذ . پانهو - نوڪر - ٺهليو . (ث) ٺهلني .
● ٺهليا ۽ ٺهليائيں : ث [هہ] دلو (پاڻيءَ جو) -
گهاگهر . ننڍو مٽ .
● ٺهمري : ث [هہ] ٺمري - هڪ قسم جو راڳ .
● ٺهمڪا ۽ ٺهمڪے : صفت [هہ] ٻندرو - ٺينگٺو .
● ٺهمڪنا : لازم [هہ] لوڏ سان هلڻ - نخري
سان هلڻ .
▬ ٺهمڪ : ث . ناز سان هلڻ جي حالت -
نخري سان هلڻي . معشوقاڻي چال .
▬ ٺهمک ٺهمک چلنا : ناز نخري سان هلڻ -
لاڏ ڪوڏ سان هلڻ .
▬ ٺهمک چال : ث . لوڏ سان هلڻي - ناز واري
ٽور . معشوقاڻي رفتار .
● ٺهمڪي ۽ ٺهمڪيان : ث [هہ] چيچي (لغڙ ڪي) .
● ٺہنا ۽ ٺہنے : ذ [هہ] ڏارُ (وڻ جو) - ڏار .
● ٺهنٺهہ : ذ [هہ] سڪل ڏار (وڻ جو) .
(صفت) ٺنڊو . ٺونٺو . لولهو .

● ٹھنٹھنانا : لازم [ھ] ٺَن ٺَن ڪرڻ. خالي ٿانوَ کڙڪڻ.

● ٹھنڈ : ث [ھ] ٿڌ - ٺار. سيءُ. سيارو.

– ٹھنڈ پڑنا : ٿڌ پوڻ - سيءُ پوڻ. ڏسو "ٹھنڈک پڑنا".

● ٹھنڈا ؏ ٹھنڈے : ذ. صفت [ھ] ٿڌو. چُپ - خاموش. ڍرو - سُست. بردبار - گنڀير. رحمدل. بي جان - مُردو.

– ٹھنڈا پڑنا : ٿڌو ٿيڻ. خاموش ٿيڻ. سست ٿيڻ. بي جان ٿيڻ - مُردو ٿيڻ.

– ٹھنڈا سانس ؏ ٹھنڈے سانس : ذ. ٿڌو ساهه.

– ٹھنڈا کر کے کھانا : صبر سان هلڻ. ڌيرج سان هلڻ. عقل ۽ خيال سان ڪم ڪرڻ.

– ٹھنڈا کرنا : ٿڌو ڪرڻ - ٺارڻ. مارڻ - ساهه ڪڍڻ. گهٽ ڪرڻ (ڪاوڙ). پوڙڻ. تسلي ڏيڻ.

– ٹھنڈا وقت : ذ. ٿڌ جو وقت (صبح يا سانجهيءَ جو).

– ٹھنڈا ہونا : ٿڌو ٿيڻ - ٺرڻ. خوش ٿيڻ. ڪاوڙ لهڻ. موڙو ٿيڻ (واپار). بي سواد ٿيڻ (کاڌو).

– ٹھنڈائی : ث. ٿڌاڻ. ڀنگ. ٿاڌل.

– ٹھنڈک : ث. ٿڌ - سردي - ٺار. خوشي - راحت. آرام - فرحت. آٿت - تسلي.

– ٹھنڈک پڑنا : ٿڌ پوڻ - ٺار پوڻ - سيءُ پوڻ. آرام اچڻ (دل کي). فرحت اچڻ.

– ٹھنڈی : صفت. ٿڌ - سردي - ٺار. (صفت) ٿڌي.

– ٹھنڈی آگ : ث. هلڪي باهه.

– ٹھنڈی کڑھائی : ث. مٺائيءَ جو هڪ قسم.

– ٹھنڈی مٹی : محاوره. ٿڌي مٽي. ڍيڻو جسم. ڍير سان بالغ ٿيڻ وارو ماڻهو. زنانو.

– ٹھنڈی نکلنا : ماتا جي بيماري ٿيڻ.

– ٹھنڈے ٹھنڈے جانا : ٿڌ ۾ وڃڻ - صبح جو سوير وڃڻ.

– ٹھنڈے سانس بھرنا : لازم. ٿڌا ساهه کڻڻ. ڏک ظاهر ڪرڻ.

● ٹھنکنا : لازم [ھ] ڪَڙڪڻ - وڄڻ (ٿانوَ، رپيا وغيره).

● ٹھنکنا : لازم [ھ] ڪوڙ ڪري روئڻ - ڪوڙا ڳوڙها ڳاڙڻ. ننڍن ٻارن وانگر روئڻ.

● ٹھنگنا ؏ ٹھنگنے : ذ. صفت [ھ] بندرو - ٺينگٽو - ڇامڙو. (ث) ٹھنگنی.

● ٹھنگیر : ث [ھ] ڪٽو ڪٽو ڪري کائڻ جي حالت - چونگار - چوڳو.

● ٹہنی ؏ ٹہنیاں : ث [ھ] ٽاري (وڻ جي) - شاخ - لام.

● ٹھور ؏ ٹھوریں : ث [ھ] ٺڪاڻو. جڳهه - مڪان. پتو - نشان. جانچ - ڳولا. موقعو - محل.

● ٹھوڑی ؏ ٹھوڑیاں : ث [ھ] ڇاڙي - کاڏي.

– ٹھوڑی میں ہاتھ دینا : کاڏيءَ تي هٿ ڏيڻ. خوشامد ڪرڻ - منت ڪرڻ.

● ٹھوس : صفت [ھ] سخت - ڏاڍو. ٺهرو. ڳرو - وزنائتو.

● ٹھوسا ؏ ٹھوسے : ذ [ھ] آڱوٺو - ٺٺيو.

– ٹھوسا دکھانا : آڱوٺو ڏيکارڻ - ٺٺيو ڏيکارڻ. انڪار ڪرڻ - نابري وارڻ.

● ٹھوکر ؏ ٹھوکریں : ث [ھ] ٺوڪر - ٺُڏو. ٿاٻو - ڌڪو. ٺوڪر. گهاٽو - نقصان. ريلوي انجڻ جي سُونڊ.

– ٹھوکر پر ٹھوکر لگنا : هڪ پٺيءَ پٺيان ڌڪ لڳڻ. نقصان جي مٿان نقصان پوڻ.

— ٺهوکر کهانا : ٺوڪر کائڻ - ڌڪ کائڻ . ڏابو کائڻ . صدمو سهڻ . نقصان سهڻ . ڌوکو کائڻ .

— ٺهوکر لگانا : لت هڻڻ - ٺُڏو هڻڻ . ٺُڏي ڇڏڻ .

— ٺهوکر لينا : گهوڙي جو ٻاهڙجڻ - ڏابو کائڻ (گهوڙي جو) . ٻاهڙجي ڪرڻ .

— ٺهوکريں کهانا : ڌڪا کائڻ - ڏابا کائڻ . دربدر ٿيڻ . سخت نقصان سهڻ .

● ٺهوکنا : متعدی [ھ] چوڪ ڏيڻ - چوڪڻ . آڙي هڻڻ . هوشيار ڪرڻ - خبردار ڪرڻ . ٺونٺ هڻڻ .

— ٺهوکا يا ٺهوکے : ذ . چوڪ . رُگهو . ڌڪو . ٺيلهو .

— ٺهوکا دينا : چوڪ ڏيڻ . سجاڳ ڪرڻ .

— ٺهوکے دينا : چوڪون ڏيڻ . رُگها هڻڻ . ٺيلها ڏيڻ . ڌڪا هڻڻ .

● ٺهوکنا : متعدی [ھ] ٺوڪڻ . ڪُٽڻ . هڻڻ (موچڙا) . ٺپرڻ (پٽي) . دٻڻ - ڦَسڻ . وڄائڻ (طبلو) .

— ٺهوک بجا کے لينا : ٺاهي ٺوڪي وٺڻ - چڱيءَ طرح ڏسي وائسي وٺڻ . سوچي سمجهي وٺڻ .

● ٺهونٺهہ يا ٺهونٺهيں : ث [ھ] چُهنب .

● ٺهونسنا : متعدی [ھ] دٻڻ - ڦَسڻ . گهوچڻ . زور سان پرڻ . زوريءَ وجهڻ . گيهڻ - گِرڪائڻ .

● ٺهونگا يا ٺهونگے : ذ [ھ] ٺونگو . آڱر جي ڏوٽي جو ڌڪ .

● ٺهيا يا ٺهيے : ذ [ھ] دڙ ي (ٻنيءَ وغيره ۾ نشان طور لڳايل) . گاديلو (ويهڻ لاءِ) . صندل .

● ٺهيپی : صفت [ھ] ٻُوچ - ڏٽو .

— ٺهيپی دار : صفت . ٻوچ ڏنل - بند ٿيل (بوتل) .

● ٺهيٹ : صفت [ھ] خالص - نج . ٺيٺ .

● ٺهيرنا ، ٺهرنا : لازم [ھ] بيهڻ - ترسڻ . ٽڪڻ - رهڻ . قائم رهڻ . رهڻ (حمل) . مقرر ٿيڻ (اگهہ) . صبر ڪرڻ . جتاءُ ڪرڻ .

— ٺهيرانا : متعدی . بيهارڻ - ترسائڻ . رهائڻ . ٽڪائڻ . قائم ڪرڻ . طيءِ ڪرڻ (اگهہ) . ڪرڻ (فيصلو) . بيهارڻ (تجويز) .

— ٺهيراؤ : ذ . بيهڪ . رهائش - قيام . منزل - جڳهہ .

● ٺهيس : ث [ھ] ڌڪو - ٺيلهو . ڌڪ . ڏڪ - صدمو .

— ٺهيس لگنا : ٺيلهو اچڻ . ڌڪ لڳڻ . صدمو پهچڻ .

● ٺهيک : صفت [ھ] ٺيڪ - درست - صحيح . لائق - موزون . مناسب - واجب . باقاعدي . پورو .

— ٺهيک آنا : ٺيڪ اچڻ - درست اچڻ . پورو اچڻ .

— ٺهيک بنانا : پُورو ٺاهڻ . ٺيڪ ڪرڻ . سڌو ڪرڻ - سزا ڏيڻ . سڌارڻ .

— ٺهيک ٺهاک : تابع فعل . هرطرح سان درست - ٺيڪ ٺاڪ . پورو - مڪمل - تندرست . چڱو ڀلو .

— ٺهيک ٺهيک : صفت . پورو پورو . مڪمل .

● ٺهيکا يا ٺهيکے : ذ [ھ] ٺيڪو - مقاطعو - اجارو . تال (طبلي جو) .

— ٺهيکا بهرنا : گهوڙي جو پستيون هڻڻ .

— ٺهيکے دار : ذ . صفت . ٺيڪيدار - مقاطعيدار .

● ٺهيکرا يا ٺهيکرے : ذ [ھ] ٺڪر - ٺڪري . ٺڪر جي ڪنهن ڀڳل ٿانءُ جو ٽڪرو .

— ٺهيکری يا ٺهيکرياں : ث . ٺڪري .

● ٺهيلنا : متعدی [ھ] ٺيلهڻ - ڌڪڻ . ريڙهڻ . سرڪائڻ . ٺونٺ هڻڻ .

— ٺهيلا يا ٺهيلے : ذ . ٺيلهو - ڌڪو . همٿ گاڏو - ٺيلهو .

● ٺهينٹ : ث [ھ] ڪَن جي مَرُ .

— ٺهينٹھی : ث . ڪن جي مَر جي ڳوڙهي .

● ٺهينگا يا ٺهينگے : ذ [ھ] آڱوٺو - ٺڻيو . ڏنڊو - سونٽو . مردانو مخصوص عضوو .

— ٺهينگا دکهانا : آڱوٺو ڏيکارڻ - ٺڻيو ڏيکارڻ .

پرواهه نه ڪرڻ . ڇيڙائڻ - ڪاوڙائڻ .
● ٽيّان : ذ [هہ] ڪوڏيءَ جو هڪ قسم .
● ٽيّان : صفت [هہ] بندرو - چاهڙو . پتڪڙو - ننڍڙو . هڪ قسم جو ننڍڙو طوطو .
● ٽيپ : ث . [هہ] ڇيپ - دب . آلاپ . مٿاهون سُر . نظم جو پويون شعر . چماٽ . ڪاپاڙو - اڳوات وڪري جو دستاويز . زيور جو هڪ قسم .
— ٽيپ ٽاپ : ث . دٻدٻو - شان شوڪت . زيب زينت . ٺٽ ٺانگر .
● ٽيپنا : متعدي [هہ] دٻائڻ - زور ڏيڻ . پيڙڻ - چيڀڻ . لکڻ - نوٽ ڪرڻ (يادگيريءَ لاءِ) . ڳائڻ - آلاپڻ .
● ٽير : ث [هہ] آڏو ڪپيل ڪپڙو . آڏي ڪاٽ .
● ٽيروا يا ٽيروے : ذ [هہ] ڦوهارو . گوءِ (حقي جي) .
● ٽيڙهه : ث [هہ] وَر - ڏِنگ . گولائي . پيچ - وَڪڙ . بيوقوفي - ناداني . تڪبر - وڏائي . غرور - تڪبر .
— ٽيڙهه کي لينا : شرارت ڪرڻ . لچائي ڪرڻ .
● ٽيڙها يا ٽيڙهے : ذ . صفت . [هہ] ڏنگو - ڦڏو - ڪج . ڇپو . پاسيرو - آڏو . وريل . مُڙيل . بدمعاش - لچو . (ث) ٽيڙهي .
— ٽيڙها بانڪا : صفت . البيلو - رنگيلو . آڙينگ . آرڏو .
— ٽيڙهاپن : ذ . وَر - ڏِنگ . دشمني - مُخالفت . ڏنگائي . بدمعاشي . لچائي .
— ٽيڙها چلنا : ڏنگو هلڻ .
— ٽيڙها سوال : ذ . ڏکيو سوال . مکيہ مسئلو .
— ٽيڙها ڪرنا : ڏنگو ڪرڻ - ڦڏو ڪرڻ . منجهائڻ (معاملو) .
— ٽيڙها معاملہ : ذ . مشڪل معاملو . ڏکيو ڪم .
— ٽيڙها وقت : ذ . ڏکيو وقت - مشڪل وقت .
— ٽيڙهي آنکهہ سے ديکهنا : ٽيڏي نظر سان ڏسڻ . ڪروڙي نظر سان ڏسڻ . ڪاوڙ مان ڏسڻ . بد نظر سان ڏسڻ .
— ٽيڙهي تير چهي سنانا : آڏيون اٻتيون ٻڌائڻ . گهٽ وڌ ڳالهائڻ .
— ٽيڙهي چال چلنا : خراب چال هلڻ . لچائي اختيار ڪرڻ . خراب روش وٺڻ .
— ٽيڙهي سيدهي : ث . اونڌي آبتي . آڏي ڦڏي .
— ٽيڙهي کهير : ث . ڏکيو ڪم - مشڪل ڪم . پيچيدو معاملو . مشڪل مسئلو .
● ٽيس يا ٽيسيں : ث [هہ] سور جي سوٽ . درد .
— ٽيسيں اٹهنا : سور جون سوٽون اُٿڻ .
● ٽيسو : ذ [هہ] هڪ قسم جو گل (جنهن مان هيڊو رنگ ٺهندو آهي) - 'پاتل' جي وڻ جو گل .
— ٽيسو پهولنا : اکيون نڪرڻ - انڌو ٿيڻ .
● ٽيڪا يا ٽيڪے : ذ [هہ] ٽِلڪ . ٽِڪو (سيندر جو) . ٽُڪو (ماتا جي بيماريءَ کان بچاءَ جو). داغ - نشان . هڪ قسم جو زيور - ٽِڪڙو .
● ٽيڪنا : متعدي [هہ] ٽِڪڻ - ٽيڪ ڏيڻ . ٽوٽي ڏيڻ .
— ٽيڪ : ث ٽيڪ - آڌار . آسرو . ٽوٽي - ٿنيو . انجام - اقرار . اعتبار - ڀروسو .
— ٽيڪن : ث . ٽيڪ . آڏ - روڪ . ٽوٽي - جهل .
● ٽيلا يا ٽيلے : ذ [هہ] دڙو . دڙب - ڀِٽ . مٿانهين جاءِ .
● ٽيلوا يا ٽيلوے : ذ [هہ] داسو - ڪام .
● ٽيم : ث [هہ] وٽ جو ڦلو . ڇپي (باهہ جي).
● ٽيمي : ث [هہ] چڻنگ - آلو . باهہ .
● ٽيں : ث [هہ] طوطي جو آواز .

▬ ٽهيں ٽيں : ث. ٽين، ٽين. ٻڪ ٻڪ .
● ٽهينا يا ٽهينے : ذ [هہ] هڪ قسم جو ننڍو ڪُڪڙ. ٽرڙو ڪڪڙ. (ث) ٽيني يا ٽينياں .
● ٽهينٽ : ذ [هہ] ڪرڙ جو ڏيلهو - ڏونرو. اڪ جو دوڏو. وڻ جو ڏينهو .
● ٽينٽوا : ذ [هہ] نڙگهٽ - ڳلو - حلق .
▬ ٽينٽوا دبانا : گهوگهو ڏيڻ - ڳلو گهٽڻ . تنگ ڪرڻ - پريشان ڪرڻ . لاچار ڪرڻ - مجبور ڪرڻ .
● ٽهيني يا ٽهيني : صفت [هہ] ٻندرو - ٽينگٽو .
● ٽهيو، ٽيو : ث [هہ] عادت - علت . رسم - رواج . ڍنگ - طريقو . ڀُور - خيال .
● ٽيوڪي يا ٽيوڪياں : ث [هہ] ٽوٽي - جهل .

ث

ث : ث [ع] اردو "الف - ب" جو ڇهون اکر - سنڌي "الف - ب" جو ناٺون ۽ عربي جو چوٿون اکر. تلفظ "ثي". ابجد موجب عدد ۵۰۰.
● ثانيہ : ذ [ع] پل - لحظو - ڪن.
● ثَواب : ذ [ع] بدلو - عوض - اجر. نيڪ ڪمن جي جزا. نيڪ ڪمن جو ڦل (اڳئين جهان ۾). نيڪ ڪم.
▬ ثَواب بَخشنا : نيڪ ڪم جو اجورو ڏيڻ . فاتحه يا درود جو ثواب بخشڻ.
▬ ثواب ڪمانا : ثواب ڪمائڻ - نيڪ ڪم ڪرڻ.
▬ ثواب لُوٽنا : ثواب ڪمائڻ .

ج

ج : ث [هہ] اردو "الف - ب" جو ستون اکر - سنڌيءَ جو ٻارهون عربيءَ جو پنجون ۽ فارسيءَ جو ڇهون اکر. تلفظ "جيم". ابجد موجب عدد (۳) .
● جاٽ : ذ [هہ] هندن جي هڪ قوم جو ناٽو (جا ٻنيءَ ٻاري جو ڪم ڪري) .
● جاڙا : ذ [هہ] سيارو . سياري جي مُند . ٿڌ - سيءُ .
▬ جاڙا پڙنا : سيارو شروع ٿيڻ . ٿڌ پوڻ .
▬ جاڙا لگنا : ٿڌ لڳڻ - سيءُ پوڻ .
● جاڪَڙ : ذ [هہ] دڪياري - خريدار جي مرضي.
● جاکهَن : ث [هہ] چِڪُ (کوهہ جو) .
● جاگنا : لازم [هہ] جاڳڻ - سجاڳ ٿيڻ - ننڊ مان اُٿڻ . خبردار ٿيڻ - هوشيار ٿيڻ .

- جاگ: ث. جاڳ - سُجاڳي . اوجاڳو .
● جاگ اٹھنا، پڑنا: جاڳي پوڻ - سجاڳ ٿيڻ . ننڊ مان ڇرڪ ڀري اُٿڻ .
- جاگتی جوت: محاورو. ڪرامت - معجزو.
- جاگتے رهنا: جاڳندو رهڻ - سجاڳ رهڻ . خبردار رهڻ .
● جال: ذ [هہ] ڄار (مڇين، پکين وغيره ڦاسائڻ جو) . رَچ . ڄاري . جعفري (دروازو، دري) . ڦند - فريب . مڪر .
- جال بچھانا، پھیلانا: ڄار وڇائڻ - دام منڊڻ . فريب ڪرڻ .
- جال میں آنا: ڦندي ۾ اچڻ . ڄار ۾ ڦاسڻ . دوکي ۾ اچي .
- جال میں پھنسانا: ڦندي ۾ ڦاسائڻ . ڄار ۾ ڦاسائڻ . فريب ۾ آڻڻ . مصيبت ۾ ڦاسائڻ .
● جالا: ذ [هہ] ڄارو (ڪوريئڙي جو) . اک جي هڪ بيماري - ڦلڙ . سينور (ڪاٺي جي شيء تي ٻڌ جي ويل) .
● جالی: ث [هہ] ڄاري . ڄار (مڇي وغيره ڦاسائڻ جي) - رَچ . ڄاريدار ڪپڙو . آهو پردو يا جهلي جنهن ۾ ٻار جمڻ وقت ويڙهيل هوندو آهي . چوپائي جي منهن تي ٻڌڻ جو ڇڪو.
● جامَن ج جامنیں: ث [هہ] ڄمون. سنبڙاڙُ .
● جامہ ج جامے: ذ [ف] پوشاڪ - لباس . پهراڻ .
- جامے سے باهر هونا: بيحد ڪاوڙ ۾ آپي کان نڪرڻ - پاڻيءَ مان نڪرڻ .
● جان ج جانیں: ث [ف] بدن - جسم . ساهه . حياتي - زندگي . سگهه - زور - طاقت . سَت . پيار جو لفظ "بابا جان، امي جان، وغيره".
- جان آنا: طاقت اچڻ (جسم ۾) . ساهه پوڻ . مُنهن ۾ پاڻي اچڻ . سرهائي ٿيڻ .
- جان بچانا: جان بچائڻ - حياتي بچائڻ . پاڻ کي بچائڻ (محنت يا پورهئي کان) - جند ڇڏائڻ .
- جان پر بننا: سِر تي اچڻ . سِر مان لڳڻ - ساهه جي لڳڻ .
- جان پر کھیلنا: جان جوکي ۾ وجهڻ . سِر تريءَ تي رکڻ . موت سان کيڏڻ .
- جان پڑنا: ساهه پوڻ . روح پوڻ . توانائي اچڻ . مُنهن ۾ پاڻي اچڻ .
- جان جلانا: جيءُ جلائڻ - دل ڏکوئڻ . تڪليفون ڪاڍڻ .
- جان جوکھوں میں پڑنا: جان جوکي ۾ پوڻ . مصيبت ۾ ڦاسڻ .
- جان چھڑانا: جان ڇڏائڻ . جند ڇڏائڻ . جان بچائڻ .
- جان چھوٹنا: جان ڇٽڻ - جند ڇٽڻ . ڇوٽڪارو ملڻ .
- جان دینا: جان ڏيڻ - ساهه ڏيڻ - مرڻ . جان قربان ڪرڻ . زندگي بخشڻ .
- جان ڈالنا: جان وجهڻ - زندهه ڪرڻ. ساهه وجهڻ . تندرست ڪرڻ .
- جان سپرد کرنا: ٻئي کي بچائڻ لاءِ پنهنجي جان جوکي ۾ وجهڻ . ٻئي جو بچاءُ ٿيڻ.
- جان سے مارنا: آفت مارڻ - ساهه ڪڍڻ - خفا خون ڪرڻ .
- جان سے هاتھ دھونا: حياتيءَ تان آسرو ڪٽڻ . ساهه جو سانگو لاهڻ . مري وڃڻ .
- جان کا لاگو هونا: مارڻ پٺيان هجڻ - جاني دشمن هئڻ .
- جان کو رونا: نصيب تي روئڻ . پاڳ کي پٽڻ . افسوس ڪرڻ .

▬ جان کھپانا : ساهہ کپائڻ . گهٽي ڪرڻ - فڪر ڪرڻ . سخت محنت ڪرڻ .

▬ جان کے لالے پڑنا : حياتيءَ مان بيزار ٿيڻ - جيئڻ جنجال ٿيڻ .

▬ جان گنوانا : حياتي وڃائڻ - جان وڃائڻ . بيفائدي جان ڏيڻ . ري ڪٿيءَ مرڻ .

▬ جان لبوں پر آنا : پوين پساهن ۾ هئڻ - سڪرات ۾ پوڻ .

▬ جان لینا : ساهہ ڪڍڻ - مارڻ .

▬ جان لیوا : ذ. صفت. حياتي وٺندڙ . ماريندڙ .

▬ جان میں جان آنا: بدن ۾ ساهہ پوڻ- پيٽ ۾ ساهہ پوڻ . اطمينان ٿيڻ - دلجاءِ ٿيڻ . خوشي ٿيڻ .

▬ جان نکلنا : دم نڪرڻ - ساهہ نڪرڻ - مرڻ . ڊڄڻ .

▬ جان ہلکان کرنا : بيزار ٿيڻ - خفي ٿيڻ - ورچڻ . تڪليف ڏيڻ - هلاڪ ڪرڻ .

● جانا : لازم [هہ] وڃڻ . روانو ٿيڻ . هلڻ . اسهڻ . گذرڻ - لنگهڻ . سٽڻ . گهٽجڻ - داخل ٿيڻ - اندر وڃڻ . ٽرڻ - پاسو ڪرڻ . ضايع ٿيڻ - زيان ٿيڻ . وڃڻ (عورت وٽ). مرڻ - فوت ٿيڻ . لهڻ (سج) . نڪرڻ (ساهہ) .

▬ جا پہنچنا : وڃي پهچڻ - وڃي رسڻ .

▬ جاتا رہنا : ويندو رهڻ . هليو وڃڻ . باقي نہ رهڻ . نڪري وڃڻ .

▬ جاتے جاتے : تابع فعل . ويندي ويندي . هلندي هلندي .

▬ جاتی دنیا دیکھنا : دنيا کي فاني سمجهي يا موت کي ويجهو ڏسي کو نيڪ ڪم ڪرڻ.

▬ جانے دینا : وڃڻ ڏيڻ . وڃڻ جي اجازت ڏيڻ. وساري ڇڏڻ - درگذر ڪرڻ. معاف ڪرڻ.

● جانچنا: متعدی [هہ] جانچڻ- ڏسڻ. آزمائڻ. پرکڻ . سڃاڻڻ .

▬ جانچ : ث. جاچ. سڃاڻپ. آزمائش- پرک. چاڻ- شناخت .

● جانگیا يا جانگیے : ذ [هہ] پتلون وغيره جي هيٺان پائڻ جو ڪڇو . چڏي .

● جانگل يا جانگلے : ذ [هہ] تيتر .

● جانگلو : صفت [هہ] جهنگلي - وحشي . جٽ - جاهل . بيوقوف - اناڙي . بدافعال .

● جاننا : متعدی [هہ] ڄاڻڻ- سمجهڻ. سڃاڻڻ. واقف ٿيڻ . معلوم ڪرڻ .

▬ جان : ث . ڄاڻ - واقفيت .

▬ جان بوجھ کر : تابع فعل . ڄاڻي واڻي - ڄاڻي ٻجهي .

▬ جان پڑنا : معلوم ٿيڻ . محسوس ٿيڻ . خيال ۾ اچڻ .

▬ جان پہچان: ث. ڄاڻ سڃاڻ- واقفڪاري. واقفيت .

▬ جان لینا : سمجهي وڃڻ . سڃاڻي وڃڻ . واقف ٿيڻ . تاڙي وڃڻ .

▬ جاننا بوجھنا : ڄاڻڻ ٻجهڻ- سمجهڻ پروڙڻ.

▬ جانے : تابع فعل . ڄاڻي (جملي کان اڳ ۾ اچي بيخبري ظاهر ڪندڙ لفظ) - الائي - خبر نہ آهي .

● جانور : ذ [هہ] ساهوارو . حيوان - ڍور . (صفت) بيوقوف . وحشي .

● جاوتری : ث [هہ] جاوتري - هڪ قسم جو پسارڪو وکر .

● جائی يا جائیاں: ث. صفت. [هہ] جائي- ڄايل (ڌيءَ)- ڇوڪري .

● جائے پھل : ذ [هہ] گرم مصالح طور ايندڙ هڪ قسم جو وکر - جافر .

● جاپا ۓ جاپے : صفت [ھ] جاپو- جڻيل - پيدا ٿيل ڇوڪرو . (ذ) پٽ .

● جَب : تابع فعل [ھ] جڏهن- جنهن وقت.

● جَبڑا ۓ جَبڑے : ذ [ھ] جاڙي .

● جَتانا : متعدی [ھ] ڄڻائڻ. جتائڻ. چتائڻ. ياد ڏيارڻ . آگاهه ڪرڻ .

● جيتا : صفت [ھ] " جيتنا " جو مخفف . جيترو .

● جيتانا : متعدی [ھ] جيتائڻ- ڪمائڻ (راند يا جُوا وغيره ۾) .

● جتلانا : متعدی [ھ] ڏسو " جتانا ".

● جتن : ذ [ھ] آپاءَ - جتن. تدبير . سنڀال- خبرداري .

● جيتنا ۓ جيتنے : ذ[ھ] جيترو . (ث) جيتني.

- جيتنے میں : تابع فعل . جيتري (وقت ۾) . جيتري (قيمت ۾) .

● جُتنا : لازم [ھ] جونجڻ (وهٽ جو گاڏي وغيره ۾). رُنڀڻ - لڳي وڃڻ (ڪم ۾).

- جُتاؤ : صفت . پوک لائق (زمين) .

- جُتائی : ث. هر جونجڻ جي حالت- جوٽَ .

- جُت جانا : جونجي وڃڻ (هر وغيره ۾ ڏڳا).

● جَتنی : ث [ھ] انٽ جي چرخي کي ٻڌل رسي (جنهن تان ڌور ڦري) .

● جتها ۓ جتهے : ذ [ھ] جٿو- ٽولو . جماعت. گروهه . ميڙ - مجموعو .

● جتيانا : متعدی[ھ] پادرهٽائڻ- موچڙا هڻائڻ.

● جَٹ : ذ [ھ] پنجاب هڪ قوم .

- جَٹ سَلَنگ : ذ. هڪ قسم جو ٻوٽو.

● جُٹنا : لازم [ھ] جُٽ ٿيڻ . گڏجڻ . جُٽبي وڃڻ . سازش ڪرڻ . گڏجي وڃڻ . لڳي وڃڻ (ڪم ۾) .

- جُٹ : ذ. جوڙو- جُٽ . ٻڌي انگ . اتفاق- ايڪو .

- جُٹی : صفت. گڏيل - گڏيل . جُٽ .

● جُٹی ۓ جُٹیاں : ث [ھ] تماڪ جو گڏيو. مانين جو ڍُهو. رپين وغيره جو ڍِڳ .

- جُٹی بھویں : ث. جاڙا ڀرون .

● جچنا : لازم [ھ] اندازو ٿيڻ . آزمائجڻ- پرکجڻ . تخمينو لڳڻ- ڪٿ ٿيڻ. دل کي وڻڻ- نظر ۾ ڪَپڻ .

- جچاتلا : صفت . ٺيڪ ٺيڪ - پورو پورو. تور تڪ ۾ جانچيل . (ث) جچی تُلی .

● جِدھر : تابع فعل [ھ] جيڏانهن - جنهن طرف . جيڏي .

● جَڑ ۓ جَڑیں : ث [ھ] پاڙ - بيخ . بنياد.

- جڑ اکھیڑنا : پاڙ پٽڻ . برباد ڪرڻ - تباهه ڪرڻ .

- جڑ پکڑنا : ٻوٽي جو پاڙ هڻڻ . مضبوط ٿيڻ (بنياد) .

- جڑ سے اکھاڑنا، اکھیڑنا : پاڙئون پٽڻ . برباد ڪرڻ .

- جڑ کاٹنا : پاڙ وڍڻ . بنياد کوٽڻ . ٽڏوڻي پٽي ڇڏڻ. برباد ڪرڻ .

- جڑی ۓ جڑیاں : ث. کنهن به ٻوٽي جي جي پاڙ (جا دوا ۾ ڪم اچي).

- جڑی بوٹی ۓ جڑی بوٹیاں : ث. ٻوٽو.

- جڑی بُوٹی ۓ جڑی بُوٹیاں : ث. ٻوٽو ۽ ان جي پاڙ (جي دوا ۾ ڪم اچن)- جڙي ٻوٽي.

● جڑنا : متعدی [ھ] جڙڻ . جڙت ڪرڻ (ڳهڻ تي). سَنڌ ميلائڻ . ڪُپائڻ-جمائڻ . لڳائڻ.

- جڑانا : متعدی . جڙائڻ .

- جڑاؤ : ذ. جڙت (جواهرات جي).

▬ جڙائی. ث: ڏسو "جڙاؤ". جڙائڻ جي اُجرت - جڙائي.

● جُڙنا: لازم [هہ] جُڙڻ. گڏجڻ. ڇهنڻ. جمع ٿيڻ - گڏ ٿيڻ. حاصل ٿيڻ - ملڻ.

▬ جُڙانا: متعدی. ميلائڻ - گڏائڻ - لڳائڻ. ميلاپ ڪرائڻ. مرمت ڪرائڻ.

▬ جُڙائی: ث. گڏيڻ جو ڪم ڪرڻ - جوڙڻ. جوڙڻ جي مزوري.

● جُڙواں: ذ [هہ] جاڙا (ٻار). جاڙيون (شيون). جوڙو.

● جڙ پٹھا ۓ جڑیٹھے: ذ [هہ] سُوري يا گوگڙو (جنهن جون پاڙون سڪي سخت ٿي وڃن).

● جِس: ضمير. [هہ] جنهن.

▬ جِس دم: تابع فعل. جنهن مهل - جنهن وقت - جڏهن.

▬ جِس طرح: تابع فعل. جهڙيءَ طرح - جيئن.

▬ جِس قدر: تابع فعل. جيترو - جيتري قدر.

● جَست: ذ [هہ] هڪ قسم جو ڌاتو - جسِت.

● جُفتی: ث [ف] نر ماد جو ميلاپ - لڳڻ.

▬ جُفتی کهانا: نر ۽ ماد جو ميلاپ ڪرڻ - لڳ ڪرڻ.

● جکڑنا: متعدی [هہ] جڪڙڻ. قابو ٻڌڻ (رسي سان). سوگهو ڪرڻ. وٺڻ - سروڙڻ.

● جَگ: ث [هہ] جڳ - جهان. خلقت - مخلوق.

▬ جگ بیتی: ث. زماني جو قصو. ڪهاڻي - داستان - بيان.

▬ جگ هنسائی: ث. جڳ جي کِل. جڳ جي خواري. بدنامي - خواري.

● جُگ: ذ [هہ] جُڳ - زمانو - دهر. سدائين - هميشه - چوِيڙ راند ۾ ٻن مهرن جي هڪڙي خاني ۾ گڏ ٿيڻ جي حالت. تاجي جي ڌاڳن کي الڳ رکڻ لاءِ وچ ۾ ڏنل ڌاڳو.

▬ جُگ جُگ جيو: محاوره. (دعائيه) هميشه سلامت رهو. سدائين قائم هجو. وڏي عمر هجيو.

● جُگالنا: متعدی [هہ] اوڳارڻ. اوڳر ورائڻ.

▬ جُگالی: ث. اوڳر.

▬ جُگالی کرنا: اوڳر ورائڻ - اوڳارڻ. بيڪار وقت وڃائڻ

● جگانا: متعدی [هہ] جاڳائڻ - سجاڳ ڪرڻ. خبردار ڪرڻ. روشن ڪرڻ. ٻارڻ

● جگت: ذ [هہ] جڳت - جهان - سنسار. کوهه جي چوڌاري ڏنل ننڍي پت - پڳ.

▬ جگت اُستاد: ذ. صفت. جڳ مشهور ماهر. ڪامل فن.

▬ جگت سیٹھ: ذ. تمام وڏو سيٺ (جنهن جو واپار سڄي دنيا سان هلي).

● جُگت: ث [هہ] چترائي - چالاڪي. حڪمت - دانائي. اُپاءُ - تدبير. طرز - ڍنگ. استادي - حرفت. ذو معنيٰ ڳالهه - ٻٽي ڳالهه. ٽوڪ - چرچو.

▬ جُگت باز: ذ [اردو] قافيو ملائيندڙ - حاضر جواب. چرچائي.

▬ جُگت بازی: ث. چرچي بازي. تُڪ بندي.

▬ جُگت بولنا: ذو معنيٰ ڳالهه ڪرڻ. ٽوڪ ٻڌائڻ.

▬ جُگت ملانا: پَٽي ٻڌڻ. ساز باز ڪرڻ.

● جگمگانا: لازم [هہ] چمڪڻ - جرڪڻ.

▬ جگمگاهٹ: ث. چمڪو - جرڪو.

● جگر: ذ [ف] جيرو - ڪليجو. حوصلو - همت. (صفت) اولاد. عزيز. پيارو.

- جگر پر چھریاں چلنا : اندر ۾ وڍ پوڻ . سخت صدمو پهچڻ .
- جگر تهامنا : جگر جهلڻ . برداشت ڪرڻ- صبر سان سهڻ .
- جگر رکهنا: جگر ڌارڻ . همت رکڻ - حوصلو رکڻ .

● جگر جگر کرنا : محاوره . چمڪڻ - جرڪڻ - تجلا ڏيڻ .

● جگمگانا : لازم [هہ] چمڪڻ - جرڪڻ - جهڳمڳ ڪرڻ . (متعدي) چمڪائڻ . جرڪائڻ . روشن ڪرڻ .
- جگمگ :ث. جهڳمڳ- جهرمر . چلڪو - چمڪو . ڇهڇٽو- رونق .
- جگمگا : صفت . تمام گهڻو روشن - منور . روشني .
- جگمگاهٽ : جهڳمڳ- جهرمر . تجلو- چمڪو . روشني . رونق .
- جگمگ جگمگ کرنا : جهڳمڳ ڪرڻ . چمڪڻ (تارن جو) . جهرڪا ڏيڻ .

● جگنا : لازم [هہ] جاڳڻ (ننڊ مان)- سجاڳ ٿيڻ . خبردار ٿيڻ . ٻرڻ . روشن ٿيڻ .

● جگنو ۽ جگنو : ذ [هہ] هڪ قسم جو جيت (جنهن جي ڪنهن مان آڌامڻ مهل روشني نڪرندي آهي)- ڪُڙ ڪپيتو.

● جگني ۽ جگنيان : ث [هہ] هڪ قسم جو هار- جڳلي .

● جگه : ث [هہ] جڳهه . جاءِ- هنڌ . آستانو . موقعو . عهدو . نوڪري . برابر- مثل .
- جگه جگه : تابع فعل. جڳهه جڳهه - هرهنڌ - جتي ڪٿي .
- جگه دينا : جاءِ ڏيڻ . عهدو يا نوڪري ڏيڻ.

● جل : ذ [هہ] پاڻي - جر . ٿڌ - سردي . هڪ قسم جو ٻوٽو (جو دوا ۾ ڪم اچي ٿو).
- جل پان : ذ . نيرن پاڻي - ناشتو وغيره .
- جل ترنگ : ذ. هڪ قسم جو ساز. لهر- چولي .
- جل تهل : ذ . پاڻي ۽ خشڪي . بر بحر . جهر جهنگ . پاڻيءَ جي چر .
- جل تهل ايک هونا : جهر جهنگ پاڻي ٿيڻ هر طرف پاڻي نظر اچڻ (گهڻي مينهن پوڻ سبب) .
- جل تهل هونا : تمام گهڻو مينهن پوڻ .
- جل کاگ : ذ . آبي پکيءَ جو هڪ قسم - ٽوبير پکي .
- جل ککڑ : ذ . پاڻيءَ جي پکيءَ جو هڪ قسم . (صفت) چيڙاڪ .
- جل کوا ۽ جل کوے : ذ . پاڻيءَ جو هڪ پکي - هنجر .

● جل : ذ [ف] ٺڳي - فريب - مڪر .
- جل دينا : فريب ڏيڻ - دوکو ڏيڻ .

● جلانا : متعدی [هہ] جيارڻ . جيئرو ڪرڻ تازگي بخشڻ . سرسبز ڪرڻ .

● جلاها ۽ جلاهے: ذ [اردو] ڪوري . پاڻيءَ جو هڪ جيت . (صفت) بيوقوف - مورک .

● جلنا : لازم [هہ] جلڻ . ٻرڻ - سڙڻ . روشن ٿيڻ . ٻچرڻ .
- جلابهنا : صفت. سڙيل ڪاميل- سڙيل ٻڇيل . ڪاوڙيل . ڏکويل- رنجيده .
- جلاپا : ذ. ساڙ - ڪينو. بغض - حسد . رنج - غم .
- جل اٹهنا : باهہ ٻرڪي اٿڻ . ڪاوڙجي اٿڻ .
- جلانا : متعدی . ٻارڻ - جلائڻ - ساڙڻ . لڳائڻ (باهہ). اندر ساڙڻ. آزارڻ - ستائڻ . رنجائڻ.

- جَل بھُن کَر کوئلا ھوجانا : سڙي ڪوئلو ٿيڻ . ڪامي اگر ٿيڻ .
- جلتی آگ میں تیل ڈالنا : ٻرندڙ باھ تي تيل وجھڻ . جھيڙو وڌائڻ .
- جَل جانا : جلي وڃڻ - ٻري وڃڻ - سڙي وڃڻ - ڪامي وڃڻ .
- جَل مَرنا : جلي مرڻ . سڙي مرڻ . حسد ۾ جلڻ .
- جَلَن : ث . ساڙو - ڪامَ - ٻچ . سوزش . حسد . بغض - دشمني .
- جَلی بھُنی باتیں : محاوره . ھنئين سڙڻ جون ڳالھيون - ناراضپي جون ڳالھيون . طعني بازي .
- جَلی کَٹی : ث . ساڙ جون ڳالھيون . بغض جون ڳالھيون . تلخ ڪلامي .
- جَلے کَٹی سُنانا : ساڙ مان گھٽ وڌ ڳالھائڻ . سڌيون ٻڌائڻ . تلخ ڪلامي ڪرڻ .
- جَلے پھَپھولے پھوڑنا : بدلو وٺڻ - وير وٺڻ . اندر جي باھ ڪيڻ - ساڙ ڪيڻ .
- جَلے کو جَلانا : ڏکويل کي ڏکوئڻ - ستايل کي وڌيڪ ستائڻ .
- ● جُلنا : لازم [ھ] ميلڻ . ھميشه "ملنا" سان گڏ ڪم ايندڙ لفظ "ملنا جلنا".
- ● جَلیب : ذ [اردو] توتَ (ميوو). جليبي .
- ● جَلیبی ۽ جَلیبیاں : ث [ھ] مٺائيءَ جو ھڪ قسم - جليبي .
- ● جَماھی ۽ جَماھیاں : ث [ھ] اوباسي .
- جماھیاں لینا : اوٻاسيون ڏيڻ .
- ● جُمعَرات : ث [ع. جمعه + ھ. رات] ھڪ ڏينھن جو نالو - خميس - وسپت .
- ● جَمگھٹا : ذ [ھ] (ماڻھن جو) انبوھ - ڀيڙ - گوڙدي .
- ● جَمنا : لازم [ھ] ڄمڻ (ڏونرو ۽ برف وغيره). آيرڻ - ڦٽڻ (ٻوٽو وغيره) . ڪَپڻ . ھڪ ھنڌ ڪَپڻ (نظر) . ٺھڪڻ - ڦھڪڻ . ويھڻ (ذھن يا دل ۾) . لڳڻ (چماٽ) . زور وٺڻ (ميڙو ۽ بازار) .
- جَمانا : متعدی . ڄمائڻ . ڪپائڻ . ڪوڙڻ . چنبڙائڻ . مچائڻ (محفل) . ويھارڻ (ذھن ۾).
- ● جَموگا : ذ [ھ] ٻارن جي ھڪ بيماري . مرگھي .
- ● جَنتَر : ذ [ھ] اوزار . ھڪ قسم جو واڄو . سورج گھڙي . جوھر ڪيڻ جو ھڪ اوزار . منتر - جادو . رصد گاھ . ٽوٽڪو - ڦيٽو .
- جَنتر مَنتر : ذ . جادو . منتر . جادو ڪامڻ . فريب - مڪر .
- ● جَنتری ۽ جَنتریاں : ث [ھ] لوھي تارن کي سنھي ڪرڻ جو اوزار . ٽپڙو - جنتري .
- ● جَنڈ : ذ [ھ] ھڪ قسم جو وڻ (ڪاٽيون ٻارڻ لاءِ ۽ ڦريون آچار ٺاھڻ ۾ ڪم اچن).
- ● جَنگ ۽ جَنگیں : ث [ف] لڙائي - ويڙھ - يُڌ . فساد - دنگو .
- جَنگی بیڑا : ذ [اردو] جنگي ٻيڙو - بحري فوج - سامونڊي لشڪر .
- جَنگی پَرنالا : ذ [اردو] ڇت جو نيسارو .
- ● جَنگل : ذ [ھ] جھنگل - جھنگ - ٻن . ٻيلو . چراگاھ . شڪارگاھ .
- جَنگل جَلیبی : ث . سڪل گونڌھ . ھڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦَل - مٺي گدامڙي .
- جَنگل صاف کَرنا : جھنگ صفا ڪرڻ - جھنگ وڍي زمين کي پوک لائق ڪرڻ .
- جَنگلی ۽ جَنگلی : صفت . جھنگ جو - جھنگلي . ٻيلائي . وحشي . بد تميز .
- ● جَنگلا ۽ جَنگلے : ذ [ھ] جھنگلو - جاءِ کي چوڌاري ڏنل ڪاٺين يا تارن جو لوڙھو .
- ● جَنَم : ذ [ھ] پيدائش - جم - ولادت . عمر -

حياتي - زندگي.

▬ جنم جلا : ذ. صفت. ڄائي ڄم ڪان نڀاڳو- بدقسمت - نصيب تتو. (ث) جنم جلي.

▬ جنم' جنم' : تابع فعل. سدائين - هميشه.

● جننا : متعدي [هہ] ڄڻڻ (ڄار).

▬ جنا ۽ جنے : ذ. ڄڻو - شخص. (صفت) ڄايل. (ث) جني.

▬ جنانا, جنوانا : متعدي. ڄڻائڻ.

▬ جنائی : ث. دائي.

▬ جنوائی : ث. دائپو.

● جنواسا ۽ جنواسے : ذ [هہ] ڪنواريتي گهر ۾ اها جاءِ جتي گهوٽيتن کي ترسائيندا آهن.

● جنيو ۽ جنئے : ذ [هہ] ڄڻيو.

● جو : حرف صلہ[هہ] ڪو (شخص يا شيءِ لاءِ ڪم ايندڙ لفظ) - جو.

▬ جو بھی : تابع فعل. ڪو به. جيڪو به. ڪير به. ڪهڙو به.

● جَو' : ذ [هہ] جَو- هڪ قسم جو اناج. ذرڙو - جَو جي مقدار جيترو.

▬ جَوالا : صفت. جَو مليل اناج.

● جَوا : ذ [هہ] هڪ قسم جو پرت (جو ٽوپين تي پربو آهي). ٽوم جي سري.

● جُوا ۽ جُوئے : ذ [هہ] پانجاري - پاڇاري. جُوا - بازي - شرط. (مجازاً) ڏکيو ڪم. مصيبت.

▬ جُوا خانہ : ذ. ٽيڪري - جُوا جو آڏو.

▬ جُواری ۽ جواری : ذ. صفت. جُواري - قمارباز.

▬ جُوا کهيلنا : جُوا کيڏڻ. شرط ٻڌڻ.

▬ جُوا هارنا : ٽڪجي پوڻ - پاڇاري لاهڻ. شرط هارائڻ.

▬ جُوئے باز' : ذ. جُواري.

● جُوار' : ث [هہ] هڪ قسم جو اناج - جوئر. سمنڊ جي وير لهڻ جي حالت - وير جو لاهہ.

▬ جُوار بهاٹا : ذ. سمنڊ جي وير جو لاهہ ۽ چاڙهہ - مدو جزر.

● جَواس' جَواسا : ذ. [هہ] هڪ قسم جو ڪنڊن وارو پوٽو يا گاهہ.

● جَوا کهار' : ذ [عہ] هڪ قسم جو پسارڪو وکر - جَو کار.

● جُوالا مُکهی : ذ [هہ] برندڙ جبل.

● جَوان' : صفت [ف] جُوان. بالغ. سگهارو - طاقتور. بهادر. سياڻو- سمجهہ پريو.

▬ جَوانی : ث. جُواني. بلوغت.

▬ جَوانی چَڑهنا : جواني چڙهڻ. بلوغت اچڻ. جوانيءَ جو زور ٿيڻ.

● جوبَن' : ذ [هہ] جواني - جوڀن. بلوغت. حُسن - خوبصورتي. تازگي.

▬ جوبَن' پَر آنا : جوڀن ۾ اچڻ. جوانيءَ ۾ اچڻ. زور وٺڻ.

▬ جوبَن پهٹا پڑنا : جوانيءَ ۾ ڦاٽڻ - ڦوهہ جواني اچڻ. حُسن جو ڪمال کي پهچڻ.

▬ جوبَن دِکهانا : جوڀن ڏيکارڻ. سونهن ڏيکارڻ. رونق ڏيکارڻ.

▬ جوبَن ڈهلنا : جواني جو گهٽجڻ. پيري اچڻ. رونق ختم ٿيڻ.

▬ جوبَن کے دِن : ذ. ڦوهہ جوانيءَ جو زمانو.

▬ جوبَن نِکلنا : جوڀن نڪرڻ - جواني ظاهر ٿيڻ. سونهن نڪرڻ. رونق اچڻ.

● جُوت' : [هہ] "جوتا" جو مخفف. وڏي جتي - پادر.

● جُوتا ۽ جُوتے : ذ [هہ] جُتي - جُوتو. موچڙو - پادر.

● جوتنا: لازم [هہ] جوٽڻ (ڏڳو، گھوڙو وغيرهہ). کيڙڻ (زمين). پوک ڪرڻ. لڳائڻ (ڪم ۾).

▬ جوت: ث. جوٽ. پوک - کيتي. کيڙيل زمين. ڏيل. ساهميءَ جو ڏورو.

▬ جوتا ۽ جوتے: ذ. هاري - ڪڙمي. جوٽو (جوڙيل ڏڳي کي گڏيءَ ۾ ٻڌڻ جو).

▬ جوتاؤ: ث. آباديءَ لائق زمين - پوک جهڙي زمين.

▬ جوتائی: ث. جوٽڻ جي حالت. پوک. جوٽڻي.

● جُوتی ۽ جُوتیاں: ث [هہ] جُتي. پادر.

▬ جُوتی پر مارنا: جتيءَ برابر سمجهڻ. نيچ سمجهڻ - خسيس سمجهڻ.

▬ جُوتی خور: صفت. پادر کائيندڙ - سوچڙن تي هريل. بيشرم. ڪميڻو.

▬ جُوتياں اٹھانا: جتيون کڻڻ. چاڪري ڪرڻ - خدمت ڪرڻ.

▬ جُوتياں چٹخاتے پھرنا: جتيون گسائيندو وتڻ. ڪنهن ڪم لاءِ رلندو وتڻ. دربدر ٿيڻ.

▬ جُوتياں سيدهی کرنا: جتيون سڌيون ڪري رکڻ. چاڪري ڪرڻ - خدمت ڪرڻ. ذليل ڪم ڪرڻ.

▬ جُوتياں کھانا: پادر کائڻ - سوچڙا کائڻ. مار کائڻ.

▬ جُوتيوں ميں دال بٹنا: سوچڙي بازي ٿيڻ. ڦيٽاڙو پوڻ - ڏڦيڙ پوڻ. ڪٽڻ کائڻ.

● جوٹ: ث [هہ] جوڙو. جُٽ. جيس. جوڙي (ڏڳن جي). (صفت) برابر.

▬ جوٹ باندھنا: جوڙو بنائڻ. جُٽ ٺاهڻ. برابر ڪرڻ.

● جُوجُو: ذ [اردو] ٻارن کي ڏيڄارڻ جو فرضي جانور - جُوجائو.

● جورُو: ث [هہ] جوءِ - زال - گهر واري.

▬ جورو کا بھائی: ذ. سالو. هڪ قسم جو گاهہ.

▬ جورو کا غلام: ذ. زال جو نوڪر - مڄڻو.

● جوڑا ۽ جوڑے: ذ [هہ] جوڙو. جوڙي - ٻه شيون. نر ماد - زال مڙس. ساٿي - رفيق. وڳو (ڪپڙن جو). (سونارن جي اصطلاح ۾) مٽ - ملاوتي سون يا چاندي.

▬ جوڑا بنا رہے: دعائيه ڪلمه. جوڙو (زال مڙس، پاڻ ۾ پيڻ) سلامت رهي (اها دعا گهڻو ڪري فقير ڪندا آهن).

▬ جوڑے بردار: ذ. صفت. جُتي کڻندڙ. خادم - خدمتگار.

● جُوڑا ۽ جُوڑے: ذ [هہ] وانگوڙو. سينهوڙي - سينهي.

▬ جُوڑا باندھنا: وانگوڙو ٻڌڻ.

● جوڑنا: متعدی [هہ] ڳنڍڻ - ملائڻ. گڏڻ - شامل ڪرڻ. جوڙ ڪرڻ. شمار ڪرڻ. چنبڙائڻ - هڻڻ (چتي). جوڙڻ - ٺاهڻ. رکڻ (دوستي).

▬ جوڑ: ذ. ڳنڍ - سنڌو - سنڌ. چتي - ٽڪڙي. ثاني - شريڪ. مٽ - برابر. جيس.

▬ جوڑ باندھنا: مقابل چونڊڻ (ڪشتي وڙهڻ لاءِ). ڪنهن ڪم تي ٻه ماڻهو مقرر ڪرڻ.

▬ جوڑ بیٹھانا: ڳنڍي يا جوڙ ملائڻ - سنڌو ملائڻ. ڀڳل هڏي کي پنهنجي جاءِ تي وهارڻ. جوڙ ڪرڻ.

▬ جوڑ توڑ: ذ. پيچ گهٽ. ڊاهہ ٺاهہ - ساز باز. صلاح مشورو. اٽڪل بازي.

▬ جوڑ جوڑ درد کرنا: سنڌ سنڌ سور ڪرڻ - سڄو بدن چُور ٿيڻ.

▬ جوڙ کا : تابع فعل. برابر جو - جيس - بدن وغيره ۾ هڪ جهڙو.
▬ جوڙ لگانا : جوڙ ڪرڻ. چتي هڻڻ.
▬ جوڙ ملانا : سنڌ ملائڻ. ڳنڍ ملائڻ. نرماد کي لڳ ڪرائڻ. ساز باز ڪرڻ.
▬ جوڙوان : ذ. جاڙا (ٻار) - گڏ ڄاول.
● جوڑی : ث [هہ] جوڙي. ٻه هڪ جهڙيون شيون - جُت. ٻن گهوڙن واري گاڏي. هڪ قسم جو ساز (ٻه ڏالهيون جي طبلي سان گڏ وڄائيندا آهن).
▬ جوڑی دار : ذ [اردو] ساٿي - جوڙيوال - همراهہ.
● جوشن : ذ [هہ] ڳنهہ جو هڪ قسم (ٻانهن ۾ ٻڌڻ جو).
● جوکھ : ث [هہ] پرک. شناخت. جانچ. ڪسوٽيءَ تي سون جي پرک. تور - ماپ.
● جوکھم : ذ [هہ] جوکائتو ڪم - جوکم. انديشو. قيمتي شيون. ويمو. نقصان - گهاٽو.
▬ جوکھم اٹھانا، سہنا : جوکم ڪٽڻ - جوکائتو ڪم ڪرڻ. نقصان سهڻ.
● جوکھنا : متعدی [هہ] ڏکو هڻڻ - تڪ ڪرڻ - اندازو لڳائڻ. تورڻ - وزن ڪرڻ. آزمائڻ. پرکڻ.
● جوکھوں : ث [هہ] انديشو - ڊپ. جوکم. قيمتي سامان (زيور وغيره). ويمو. ٽوٽو - ڇيهو. مصيبت.
▬ جوکھوں میں پڑنا : خطري ۾ پوڻ. مصيبت ۾ ڦاسڻ.
● جوگا : صفت [هہ] جوڳو - لائق. درست - واجب. (ذ) ڦوڳ - جوڳ.
● جوگن، جوگنی : ث [هہ] جوڳڻ - جوڳياڻي.

● جوگی ئَ جوگی : ذ [هہ] جوڳي. سنياسي - سادو (فقير). ٽوٽو ڦيٽو ڪندڙ.
● جوگیا : ذ [هہ] گيڙو رنگ. هڪ راڳڻيءَ جو نالو. هڪ قسم جو ڪبوتر.
● جوں : حرف تشبيه [هہ] جهڙو. وانگر. جيئن.
▬ جوں توں : تابع فعل. جيئن تيئن - مس مس.
▬ جوں توں کر کے : محاوره. جيئن تيئن ڪري. اٽڪل سٽڪل سان - مس مس.
▬ جوں جوں : تابع فعل. جيئن جيئن.
● جوں ئَ جوئیں : ث [هہ] جُون (وارن جي). ننڍڙي شيءِ.
▬ جوں کی چال چلنا : جُون وانگر هلڻ - تمام آهستي هلڻ.
▬ جوئیں پڑنا : جُيون پوڻ (وارن ۾).
▬ جوئیں لگنا : مٿي ۾ جيُن سُرڻ سبب پاسا بدلائڻ. ٽينگ ٽپا ڏيڻ. (طنزاً) آڪڙجي هلڻ يا ويهڻ (چاڪاڻ تہ ماٺهن اڳيان ڪنهڻ سان خواري ڏيندي).
▬ جوئیں مارنا : جُيون مارڻ. وقت وڃائڻ. دير لڳائڻ - ڳهل ڪرڻ.
● جونا : ث [هہ] دعوت. ريج ڏنل زمين.
● جونا ئَ جونے : ذ [هہ] مُنڍي (ڏانئُون ملڻ لاءِ). سپينهوڙي - سپينهي.
● جونک ئَ جونکیں : ث [هہ] پاڻيءَ جو هڪ جيت جو جسم تي چهٽي رت پٽي - جُوِر.
▬ جونکیں لگنا : جُوِرون لڳڻ. بي آرامي ڏيڻ. ساڙ وٺڻ.
● جوهڑ، جوہڑ : ذ [هہ] آها ڪڏ جا برسات جي پاڻيءَ سان ڀريل هجي - ڪامو.
● جوهی، جوئی : ث [هہ] پوک کي لڳندڙ

هڪ قسم جو ڪيئون .

● جهابا ج جهابي : ذ [هہ] گيهہ يا تيل رکڻ لاءِ چمڙي جي دبي . چمڙي مان ٺهيل هڪ قسم جو پروڻ . وڏو فانوس - جهاڙ .

● جهابڙُ : ث [هہ] ڏٻڻ واري زمين .

● جهابڙُ جهلا : صفت[هہ]ڪشادو- ويڪرو. بد شڪل (ماڻهو).

● جهاپڙُ ج جهاپڙُ : ذ [هہ] ٺڦڙ - چماٽ .

● جهاتُ جهاتُ ڪرنا : متعدي [اردو] هنڌان هنڌان ڦاٽل هئڻ (ڪپڙو). پيٽ ۾ سوراخ ٿيڻ.

● جهارا ج جهارے : ذ [هہ] چڏي ينگ - جهارو. وڏو چڄُ .

● جهاڙُ ج جهاڙُ : ذ [هہ] ڪنڊن وارو وڻ يا ٻوٽو. ڪنڊيءَ جو وڻ . چاگري ٻير. شيشي جو وڏو فانوس. هڪ قسم جي آتشبازي . هڪ قسم جو پرت .

- جهاڙا : ذ. ڪنڊن وارو وڻ يا ٻوٽو. گونهن- ٺورو.

- جهاڙا پهرنا : جهنگ ۾ وڃڻ (ڪاڪوس ڪرڻ لاءِ).

- جهاڙُ جهنڪاڙُ : ذ. تمام گهاٽو ۽ ڪنڊن وارو ٻوٽو يا ٻوڙو. ٻير ، ڪنڊي وغيره وڻن جو جهنگ. پڙهي نه سگهڻ جهڙا اکر. چنبڙي پوندڙ - جيجا .

- جهاڙُ ڪا ڪانٽا : محاوره. پٺ نه ڇڏيندڙ. چنبڙي پوندڙ- جيجا. جهيڙاڪ. ڦڪڙي.

- جهاڙي ج جهاڙيان : ث. ڪنڊن وارو ننڍو ٻوٽو. چنبيلي جو ٻوٽو يا ول .

● جهاڙُنا : متعدي [هہ] ٻهارڻ - صفا ڪرڻ . ڇنڊڻ. ڇنڊڻ (ميوو). (ڏڪ) هڻڻ. جهاڙ رکڻ- دعا وغيره پڙهي دم ڪرڻ. پاسو ڪرڻ. جٺ ڪرڻ. لعنت ملامت ڪرڻ .

- جهاڙُ : ذ. ڇنڊڻ يا صفا ڪرڻ جي حالت- صفائي. ڇنڊ ڦوڪ. ڦيٽو. جهاڙ.

- جهاڙا ج جهاڙے: ذ صفائي. جهاڙو- تلاشي ڪچرو- ٻهر. ڦيٽو.

- جهاڙا جهوڙي: ث. تلاشي - جهاڙو.

- جهاڙا دينا : جهاڙو ڏيڻ - تلاشي وٺڻ .

- جهاڙا ليينا : جهاڙو وٺڻ - تلاشي وٺڻ .

- جهاڙُ پونڇهه: ث. ڇنڊ ڦوڪ - صفائي .

- جهاڙُ پهونڪ: ث. ٽوڻو ڦيٽو- جهاڙ وغيره. منتر جنتر .

- جهاڙُ دينا : ڇنڊڻي ڇڏڻ. تنبيه ڪرڻ - جٺ ڪرڻ .

- جهاڙَنُ : ذ. صفائيءَ جو ڪپڙو. ڇنڊڻي. (ث) ڇاڻي. ڪچرو - ٻهر. اها شيءِ جا ٻهر مان هٿ اچي .

- جهاڙَنُ پوچهنُ : ث. ڇنڊ ڦوڪ. ٻهر مان لڌل شيءِ - اوگهہ سوگهہ . آخري ٻار (جنهن کان پوءِ ٻيو ٻار نه ڄمي).

● جهاڙُو ج جهاڙُو: ذ [هہ] ٻهاري - ٻهارو.

- جهاڙو بردار: ذ. ڀنگي- ٻهاري دار .

- جهاڙُو پهيرنا ، ديبنا : جهاڙو ڏيڻ - ٻهارو ڏيڻ. صفائي ڪرڻ- سڀ مال چوري ڪئي وڃڻ.

- جهاڙُو تارا : ذ. پڇڙ تارو.

● جهاگُ : ذ [هہ] گجي- ڦيڻ - جهگ .

- جهاگُ لانا : گجي آڻڻ . ڪاوڙ کان وات مان گجي اچڻ- ڪف وهڻ .

● جهالُ : ث [هہ] ڌاتوءَ کي لڳل ٽانڪو . وڏو ٽوڪرو . لهر- چولي . ميٺن جو هلڪو وسڪارو . پوسرات- خارش. جماع جي خواهش (عورت کي). (ذ) ڪڙاڻ- تڪاڻ . حسد. ڪاوڙ.

(صفت) ڪڙو - تلخ .

▬ جهال آنا : طوفان سان مينهن اچڻ . گڙن وارو مينهن پوڻ .

● جهالا ع جهالي : ذ [ھ] مينهن جو وسڪارو (جو ڪٽي ڪٽي پوي) - چوهو . بدي جو مينهن . هڪ قسم جو زيور (موتين جون سرون جي عورتون ڪنن ۾ پائينديون آهن) . اشارو - اهڃاڻ .

● جهالر : ذ [ھ] جهالر .

▬ جهالردار : صفت . جهالر وارو .

● جهالرا ع جهالرے : ذ [ھ] هڪ قسم جو هار . چشمو . واءِ (وڏوءِ ٽانگهو کوهه) .

● جهالنا : متعدی [ھ] پڳهل ٽانو يا زيور کي ٽانڪو هڻي گنڍڻ - ريهڻ . پاڻي وغيره کي برف سان ٿڌو ڪرڻ . مصالح وجهڻ .

● جهام : ذ [ھ] کوهه مان مٽي ڪڍڻ جو هڪ اوزار - بيلچ .

● جهان : تابع فعل [اردو] جتي - جنهن جاءِ تي - جنهن هنڌ .

▬ جهان تک : تابع فعل . جيتري قدر - جيستائين .

▬ جهان جهان : تابع فعل . جتي جتي - جنهن جنهن هنڌ .

▬ جهان کهين : تابع فعل . جنهن جاءِ تي - ڪنهن به هنڌ .

● جهانپ ، جهانپا : ذ [ھ] بانس جو ٽوڪرو يا پچرو . تراڪڙو ٽوڪرو . ڍڪ . ڏيڏيءَ جي اکيان ننڍڙو پڙويلو . تيلاهين ڪوڏي . گهوڙي گاڏيءَ جو ڍانڍو .

● جهانپنا : متعدی [ھ] ڍڪڻ (ڪاري يا ٽوڪري سان) .

● جهانپو : ث [ھ] هڪ قسم جو پکي - ڪتيائي پکي . فاحش عورت - چنال .

● جهانٽ ع جهانٽين : ث [ھ] ڪنڇو - زير ناف . رذيل ماڻهو . خسيس شيءِ .

▬ جهانٽ برابر : صفت . ڪنڇي برابر . رذيل - ڪميڻو . تمام ننڍڙو - ذرڙو .

● جهانجه : ث [ھ] ڪاوڙ . ناراضگي . ورچ - بيزاري . بيتابي (بُک کان) - چيڙڪنائي . هڪ قسم جو ساز - جهانجهه . زيور جو هڪ قسم - جهانجهر .

● جهانجهر : ذ [ھ] چاڙهي - پٽروڻ . (صفت) پڳهل - چيريل .

● جهانسا ع جهانسے : ذ [ھ] ڏنو - دم - گشو . رساڪ - فريب .

▬ جهانسا دینا : ڏنو ڏيڻ فريب ڏيڻ - دوکو ڏيڻ .

▬ جهانسے میں آنا : فريب ۾ اچڻ - دوکي ۾ اچڻ .

● جهانکنا : متعدی [ھ] ليئو پائڻ - لياڪو پائڻ - جهاتي پائڻ . لڪي ڏسڻ .

▬ جهانک : ث . جهاتي - ليئو . پکين جو ولر .

▬ جهانک کر دیکھنا : جهاتي پائي ڏسڻ . لڪي ڏسڻ .

● جهانوان : ذ [ھ] پيرن جي مَرَ لاهڻ جو کهرو پٿر - ڪنرڙو .

● جهانولی ع جهانولیان : ث [ھ] اک جو اشارو . اک پچڻ جو فعل . ساڻو - نخرو .

▬ جهانولی دینا : اک سان اشارو ڪرڻ - اک پچڻ . نخرو ڪرڻ . فريب ڏيڻ .

● جهاؤ ع جهاؤ : ذ [ھ] هڪ قسم جو وڻ - لئي جو وڻ - لئو .

● جهائين ع جهائيان : ث [ھ] پاچو - اولڙو - منهن تي ڪارو داغ - چانئوان . پاري لهي وڃڻ ڪري آرسيءَ تي ڏيل نشان . ڪارو رنگ .

- جهائيں مائيں: ث. هڪ قسم جي ٻاراڻي راند.
- جهائياں پڙنا: مُنهن تي ڪارا داغ ٿيڻ - ڇاهيون پوڻ.
● جهَبّا ۽ جهَبّي: ذ [هـ] ڦَندڻ. ڦونڊر. وڏو ڪن.
- جهَبُڙا ۽ جهَبُڙي: ذ. وڏن ڪنن وارو ڪتو.
● جهَپ: ذ [هـ] ٽپو - ڇال. ٽپڙو. اَڇل. (صفت) تيز - جلد. (تابع فعل) جلدي - فوراً - جهٽ پٽ.
● جهَپاڪ: ث [هـ] تڪڙ - جلدي. چستي - چالاڪي.
- جهَپاڪا ۽ جهَپاڪي: ذ. جلدائي سان ڪم ڪرڻ جي حالت - ڦُڙتي.
- جهَپاڪا مارنا: ڦڙتيءَ سان ڪم ڪرڻ.
● جهَپانا: متعدى [هـ] لغو جو اونڌو يا ٻي تالو ٿيڻ.
● جهپانا: متعدى [هـ] شرمندو ڪرڻ - لڄي ڪرڻ.
● جهَپٽنا: لازم [هـ] جهَپو هڻڻ - جهٽ هڻڻ. لامارو هڻڻ. حملو ڪرڻ. ڊوڙڻ - پڄڻ. ڦُرڻ- ڪَسڻ. ٽپڻ - ٽپو ڏيڻ.
- جهَپَٽ: ث. جهَپو- جهَٽ. لامارو. روهڙ- ڪاهه. ڊوڙ. ڦُر.
- جهَپٽا: ذ. جهپو - جهَٽ. لامارو (سرڻ وغيره جو). جهَپٽ (بُخار جي). جهوٽو (هوا جو). ڌڪ - صدمو.
- جهَپٽا مارنا: جهپو هڻڻ. جهٽ هڻڻ. لامارو ڏيڻ.
- جهَپٽانا: متعدى. تکو ڊوڙائڻ - پڄائڻ.
- جهَپٽ لينا: جهَٽي وٺڻ - ڦري وٺڻ.

● جهَپڪنا: لازم [هـ] چنڀڻ (اکيون). هٻڪڻ. هيسجڻ. ڊڄڻ. ڏڪو ٿيڻ.
- جهَپَڪ: ث. اک چنڀڻ جي حالت. هٻڪ- هٻڪ. حجاب. جهوٽو (هوا جو).
- جهَپَڪ دِکهانا: اک چنڀ لاءِ ڏيکارڻ. ديدار ڪرائڻ. صورت ڏيکارڻ.
- جهَپڪي ۽ جهَپڪيان: ث. آلر- ڪاهه. جهٽ هڻي ڪسڻ جي حالت. لامارو (سرڻ وغيره جو). اک پچڻ جي حالت. ننڊڪي- ننڊ جو جهوٽو. ٿوريءَ دير لاءِ منهن ڏيکارڻ جي حالت- ٿورو ديدار- جهلڪ.
- جهَپڪي لينا: اک ٻوٽ ڪرڻ- ننڊڪي ڪرڻ- ٿورو آرام ڪرڻ.
● جهَٽ: تابع فعل [هـ] جهٽ- فوراً- يڪدم- جلدي.
- جهَٽ سے: تابع فعل. فوراً- يڪدم- تهتا.
● جهُٽ: ذ [هـ] "جهُوٽا" جو مخفف. ڪُوڙ.
● جهُٽ پٽا: ذ [هـ] صبح يا شام جو اونداهيءَ وارو وقت. مُنهن مير. پنبرڪو.
● جهُٽلانا: متعدى [هـ] ڪوڙو ثابت ڪرڻ. جُھوٽو ڪرڻ (ڪاڏو).
● جهَٽڪنا: متعدى [هـ] چنڊڻ. سٽ ڏيڻ. اَڇل ڏيڻ.
- جهَٽڪ: ث [هـ] سٽ. اَڇل. جهٽڪو.
- جهَٽڪا ۽ جهَٽڪي: ذ [هـ] سٽ- ڇڪي. ڍيلهو- ڌڪو. لوڏو. ڏونڻ. جهُوٽو (هوا جو) سُوٽ (سور جي). جهاٽڪو. (صفت) ڍڳل- ٽڪر ٽڪر ٿيل.
- جهٽڪا دينا: ڇڪي ڏيڻ. ڌڪو ڏيڻ- ڍيلهو ڏيڻ- لوڏو ڏيڻ. ڏونڌاڙڻ. صدمو پهچائڻ.
- جهٽڪا ڪرنا: جهاٽڪو ڪرڻ (جانور ڪي).

- جهڻڪ جانا: ضعيفائي وچان - ايروئي وچڻ .

● جهڻلانا: متعدي [هہ] ڪوڙو ڪرڻ. ڪوڙ ثابت ڪرڻ .

● جهجر: ذ [هہ] ٺڪر جي هڪ قسم جي گهگهي - جهجهري. نادي.

- جهجري ج جهجريان: ث. پاڻي ٺڌي رکڻ لاءِ هڪ قسم جي گهگهي.

● جهجڪنا: لازم [هہ] هٻڪڻ. هنڪڻ ڊڄڻ - چرڪڻ. حجاب ڪرڻ. ٽڪائي ڪرڻ .

- جهجڪ: ث. هٻڪ - هنڪ. حجاب - حياءَ - خوف - ڊپ. پريشاني - گهٻراهٽ .

- جهجڪانا: متعدي. هٻڪائڻ. ڊيڄارڻ - چرڪائڻ - حيران ڪرڻ .

- جهجڪ نڪلنا: هٻڪ لهڻ. حجاب لهڻ. ڊپ لهڻ .

- جهجڪي ج جهجڪيان: ث. هٻڪ. حجاب - حياءَ. خوف - ڊپ.

جهڙ بيري، جهڙ (جهڙ) بيري: ذ [هہ] هڪ قسم جي ٻير (وڻ يا ٻوٽو) - جاگري ٻير.

- جهڙ بيري کا کانٽا: محاوره. ٻير جي ڏنگهوري. جهيڙاڪار ماڻهو. جند نه ڇڏيندڙ ماڻهو.

● جهرجهري: ث [هہ] ڏڪڻي - رڙڻي - سياڙو - سيسرات .

- جهرجهري آنا: بدن ۾ سيسرات ٿيڻ - ڏڪڻي ٿيڻ. لڱ ڪانڊارجڻ .

● جهرمٽ: ذ [هہ] ميڙ - مجمع. ڳاهٽ. جهڳٽو (وڻن جو). گهونگهٽ.

● جهرنا ج جهرنے: ذ [هہ] آبشار. مٿاهين جاءِ تان پاڻيءَ جو ڪرڻ - جهرڻو.

● جهرجهرا: صفت [هہ] پراڻو. تمام سنهو (ڪپڙو) - جاريدار (ڪپڙو).

- جهرجهري آواز: ث. گهٽيل آواز - منجهيل آواز.

● جهري ج جهريان: ث [هہ] درز - شگاف. ننڍڙو آبشار. هڪ قسم جي بيماري (جنهن ۾ اناج سڙي ويندو آهي). سڙيل اناج.

● جهرڪٽ: صفت [هہ] سنهو - ڏٻرو. ڪومائل - بي رونق. (ذ) پرڪٽ .

● جهروڪا ج جهروڪے: ذ [هہ] دري. بالڪني. روشندان .

● جهرّي ج جهرّيان: ث [هہ] گهنج (پوڙهي ماڻهوءَ جي چمڙيءَ ۾).

- جهرّيان پڙنا: گهنج پوڻ. سرڻ پوڻ .

● جهڙاڪ، جهڙاڪا: ذ [هہ] ٺڪرو - ٽورو. زوردار مينهن جو ڇوهو.

● جهڙپ ج جهڙپين: ث [هہ] جهڙپ - ٽورو تڪرار. هلڪي لڙائي.

- جهڙپ هونا: تڪرار ٿيڻ. ٽوري ويڙهه ٿيڻ.

● جهڙڪنا: متعدي [هہ] جهڻڪڻ - ڇنڀڻ - نندڻ. دٻائڻ - ڌمائڻ .

- جهڙڪ: ث. جهڻڪي - تڙي - ڇنڀ .

- جهڙڪي ج جهڙڪيان: ث. جهڻڪي - ڌمڪي - ڇنڀ .

- جهڙڪيان ديتا: تڙيون چاڙهڻ. ڇنڀڻ - جهڻڪڻ - دٻائڻ .

● جهڙنا: لازم [هہ] ڇڻڻ (پن). ڪسڻ (وار). ڇنڊجڻ .

- جهڙ: ث. وارن يا پنن ڇڻڻ جي حالت. کاڻ ۾ چابي وجهڻ واري سوراخ ۾ ڪلي. مينهن جو لاڳيتو وسڪارو. ننڍو ٻوٽو. دس (ڳارين جو).

- جهڙا جهڙ: تابع فعل. لڳاتار - مسلسل - لاڳيتو. تمام گهڻو - بيحد.

● جهڙي : ث [هہ] لڳاتار مينهن - مينهن جو لاڳيتو وسڪارو.

▬ جهڙي بندهنا، لڳنا : لڳاتار مينهن پوڻ - برسات جو ڏڦي پئجي بيهڻ.

● جهڪ، جهڪ : ث [هہ] ڀخي - جهڳي - بڪ. تڪرار. ٻوڙهي ٻڪري.

▬ جهڪ جهڪ، جهڪ جهڪ : ث. بڪبڪ - جهڳي - ڀخي. معاملو - تنتو - رڳڙو. گهپي.

▬ جهڪ مارنا : جهڳي هڻڻ - ڀخي هڻڻ - بڪ ڪرڻ. لاف هڻڻ - لباڙ هڻڻ.

▬ جهڪي : ذ صفت. بڪبڪيو - جهڳي خور. جهڳڙالو - ضدي - چريو - مست.

● جهڪڙ : ذ [هہ] تمام تيز هوا - جهڪ. ڏُوڙيو (مٽيءَ جو).

▬ جهڪڙ چلنا : جهڪ لڳڻ - ڏوڙيو وسڻ. مٽيءَ جو طوفان لڳڻ.

● جهڪنا : لازم [هہ] جهڪڻ - نيڙڻ - نيمڻ - لڙڻ - ليٽڻ (هڪ پاسي). نئڙت ڪرڻ - نهٺائي ڪرڻ - لاڙو رکڻ - مائل ٿيڻ - رخ رکڻ. آڏ سجڻ - پيش پوڻ.

● جهڪانا : متعدی [هہ] جهڪائڻ - نئڙائڻ. نمائڻ. لاڙڻ. مطيع ڪرڻ.

● جهڪولنا : متعدی [هہ] چاچولڻ. آگهارڻ. ٽٻي هڻڻ.

▬ جهڪولا ۽ جهڪولي : ذ [هہ] لهر - چولي. لوڏو - ڏوڏو. ٽٻي.

▬ جهڪولي کهانا : لوڏا کائڻ. غوطا کائڻ - پاڻيءَ ۾ هيٺ مٿي ٿيڻ.

● جهڳڙنا : لازم [هہ] وڙهڻ - جهيڙو ڪرڻ - جهڳڙڻ. معاملو ڪرڻ - تڪرار ڪرڻ. بحث ڪرڻ. ضد ڪرڻ.

▬ جهڳڙا ۽ جهڳڙي : ذ. تڪرار - جهيڙو - جهڳڙو. معاملو. بحث.

▬ جهڳڙا اٿهانا : جهڳڙو وجهڻ جهيڙو پيدا ڪرڻ.

▬ جهڳڙا بڙهانا : جهيڙو وڌائڻ.

▬ جهڳڙا چڪانا : جهيڙو ختم ڪرڻ. نبيرو ڪرڻ.

▬ جهڳڙا ڈالنا : جهيڙو وجهڻ - جهڳڙو پيدا ڪرڻ. ٻن ڌرين کي ويڙهائڻ.

▬ جهڳڙا رڳڙا : ذ. جهيڙو فساد. تڪرار - رڳڙو.

▬ جهڳڙا ڪرنا : جهيڙو ڪرڻ - وڙهڻ.

▬ جهڳڙا کهڙا ڪرنا : جهڳڙو پيدا ڪرڻ - فساد جاڳائڻ.

▬ جهڳڙالو : ذ. صفت. جهيڙاڪ - تنتائي.

▬ جهڳڙا مول لينا : جهيڙو گهري وٺڻ. هرو ڀرو جهيڙي ۾ پوڻ. جهيڙو جهيڙو ڪرڻ.

▬ جهڳڙون ميں پڙنا : جهيڙن ۾ پوڻ. معاملن ۾ ڦاسڻ.

● جهلا ۽ جهلي : ذ [هہ] گهاتو وڻ.

● جهلانا : لازم [هہ] ڪاوڙجڻ. ناراض ٿيڻ. خفي ٿيڻ. ورچڻ. گهڻيءَ دير تائين ايذاءُ ٿيڻ. پوسرڻ (زخم).

● جهلانا : متعدی [هہ] لوڏڻ (پينگهي ۾). گيسر ڪرڻ - ڍر ڪرڻ. نمائڻ - ٽارڻ. ڏلهو دلاسو ڏيڻ - گشو ڏيڻ. چٽيي هڻڻ.

● جهلسنا : لازم [هہ] لهسجڻ - چرانجڻ. سڙڻ - پچرڻ. ڪامڻ. لوسانجڻ.

▬ جهلسا : ذ. لتهس (باهہ جي) - چرات. جهي (باهہ جي) - جهرو. (صفت) سڙيل - لوسانيل.

▬ جهلسا دينا : لهس ڏيڻ - لوسائڻ. جهرو ڏيڻ. ساڙڻ.

● جهلڪنا : لازم [هہ] جهلڪڻ - جهرڪڻ - چمڪڻ. تجلا ڪرڻ. پري کان ڏيکائي ڏيڻ (پاڻي).

▬ جهلڪَٽ : ث جهلڪ - چمڪو - تجلو. جلوو. اولڙو (پاڻيءَ جو).

▬ جهلڪانا : متعدي. چمڪائڻ - جهرڪائڻ.

▬ جهلڪَٽ دکهانا : جهلڪ ڏيکارڻ. جلوو ڏيکارڻ. ٿوري دير لاءِ ديدار ڪرائڻ.

▬ جهلڪي ۽ جهلڪيان : ث. جهلڪ. چمڪو. تجلو. ڏيکاءُ - ديدار.

▬ جهلڪي دکهانا : جلوو ڏيکارڻ. عڪس ڏيکارڻ. ديدار ڪرائڻ. نظارو ڏيکارڻ.

● جهلملانا : متعدي [هه] جهر مر ڪرڻ - چمڪڻ. ٽمڪڻ (تارا) - جهڳمڳ ڪرڻ. پاڻيءَ ۾ روشني جو اولڙو ٿيڻ.

▬ جهلمل : ث. جهرمر - جهڳمڳ. چمڪو. سج جي ترورن جو پاڻيءَ ۾ چمڪو. ٽمڪو (تارن جو).

▬ جهلمل جهلمل ڪرنا : جهر مر ڪرڻ - جهڳمڳ ڪرڻ - جهرڪڻ. ٽمڪڻ (تارا).

● جهلنا : لازم [هه] ورچي هٽڻ - پکو هٽڻ. ڳنڍجڻ (ڀڳل ٽانڊو يا زيور) - ريهه اچڻ - ٽانڪو لڳڻ.

● جهلي ۽ جهليان : ث [هه] چمڙيءَ جو اندريون سنهو تهه - جهلي. سنهو پردو.

● جهما جهم، جهم جهم : ث [هه] مينهن وسڻ جو آواز - ڇم ڇم. زريدار پانڪ جو چمڪو. ڇم ڇم (ناچ جي).

● جهمڪا ۽ جهمڪے : ذ [هه] چمڪو. ستن تارن جو ميڙ (جو آسمان ۾ ڪٽ جي صورت ۾ ڏسڻ ۾ ايندو آهي). ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ زيور - جهمڪو.

● جهمورا ۽ جهمورے : صفت [هه] وارن وارو - ٻسوجرو. اهو جانور جنهن جي جسم تي وار هجن. رڇ.

● جهنپيلا ۽ جهنپيلے : ذ [هه] ڪنراڳ - رڳڙو - معاملو - بکيڙو.

● جهنا ۽ جهناڪے : ذ [هه] ڇيڻاٽ - ٿالهي وغيره جي وڄڻ جو آواز.

● جهنانا : لازم [هه] پير وغيره جي سمهڻ ڪري آن ۾ سيون سيون لڳڻ. بيزار ٿيڻ - خفي ٿيڻ.

● جهنجهٽ : ذ [هه] جهڳڙو - فساد. معاملو. تڪرار - ڪنراڳ - کٽ ڦٽ.

● جهنجهلانا : لازم [هه] ڪاوڙجڻ. خفا ٿيڻ - بيزار ٿيڻ.

▬ جهنجهلاهٽ : ڪاوڙ. خفگي. ناراضگي.

● جهنجهن : ث [هه] ڪنجهي وغيره ٺانءُ جي وڄڻ جو آواز.

● جهنجهنا ۽ جهنجهنے : ذ [هه] هڪ قسم جو رانديڪو - جهنجهڻو.

● جهنجهنانا : لازم [هه] ڇڻڪاٽ ڪرڻ. وڄڻ. ڪڙڪڻ (ڪنجهي جو ٺانءُ).

● جهنجهني ۽ جهنجهنيان : ث [هه] ننڍڙو گهنگهرو. قيديءَ جي پير ۾ پيل پيڙي.

▬ جهنجهنيان پهنانا : پيرن ۾ پيڙيون وجهڻ. قيد ڪرڻ.

● جهنجهوڑنا : متعدي [هه] ڌونڌاڙڻ. جهنجهوڙڻ. جاڳائڻ (ننڊ مان). سجاڳ ڪرڻ. هلاڪ ڪرڻ.

● جهنجهي ۽ جهنجهيان : ث [هه] ڪوڏيءَ جو هڪ قسم (جنهن جو مٿيون حصو ڀڳل يا ڪٽل هجي) - ٽيلهان (ڪوڏي). مينهي نڪ واري عورت.

▬ جهنجهي ڪوڙي نه هونا : ڪوڏي به نه هئڻ. بلڪل ڪٽل هئڻ.

● جهَنڊ: ذ [هه] ميڙ (جانورن جو). ٽولو (ماڻهن جو). ولر. ڌڻ. جهڳٽو (وڻن جو).

- جهنڊ کے جهنڊ: محاوره. ٽولن جا ٽولا- هشام.

- جهنڊی یا جهنڊیاں: ث. سنڌيو (گاهه وغيره جو). ڪمند وغيره جي پاڙ. جهڳٽو (وڻن جو).

● جهنڈا یا جهنڈے: ذ [هه] جهنڊو. علم- انگاس.

- جهنڈا اڑانا: جهنڊو کڻڻ.

- جهنڈا گاڑنا: جهنڊو کوڙڻ. ڪامياب ٿيڻ. فتح ڪرڻ.

- جهنڈی یا جهنڈیاں: ث. ننڍو جهنڊو- جهنڊي.

● جهنڈولا یا جهنڈولے: ذ [هه] وڏن وارن وارو (تازو ڄاول ٻار)- جهنڊولو. ٻوجرو. گهاٽو (وڻ).

● جهنک: ث [هه] گهنگهرو وغيره جو آواز- ڇڻڪو.

● جهنکار: ث [هه] چيني يا شيشي وغيره جي ٿانون پچڻ يا ٽڪرجڻ جو آواز- ڇڻڪات. تلوار، زنجير يا جهانجهه جي وڄڻ جو آواز.

● جهنکاڑ: ذ [هه] گنجو وڻ.

● جهنوان: ذ [هه] جانورن جو هڪ قسم (جي عمدا ٿين).

● جهوا یا جهوے: ذ [هه] وڏو ٽوڪرو- ڪارو. درياءَ جي ڪناري تي ٻيٺل وڻ.

● جهوٹ: ذ [هه] ڪوڙ. ڪوٽ- ڪپٽ. اوٻٽر- ڄٽوٽ.

- جهوٹا یا جهوٹے: صفت [هه] ڪوڙو. ٻٽاڪي- بي ايمان. ڪوٽو (سڪو). نقلي. اوباريل- جوٺو (کاڌو).

- جهوٹ اڑانا: ڪوڙ هڻڻ. هٿل آڏارڻ- ڪوڙي ڳالهه کي مشهور ڪرڻ.

- جهوٹا کرنا: ڪوڙو ڪرڻ. اوبارڻ- اوبر ڪرڻ. وڃائڻ (کاڌو).

- جهوٹلانا: متعدی. ڪوڙ ڪرڻ.

- جهوٹ بکنا: ڪوڙ ڳالهائڻ- ڪوڙ بڪڻ.

- جهوٹ بولنا: ڪوڙ ڳالهائڻ- سچ نه چوڻ.

- جهوٹ سچ: ذ. ڪوڙ سچ.

- جهوٹ سچ لگانا: ڪوڙ سچ پڌائڻ. چغليون هڻڻ. ڪن پرڻ. شڪايتون ڪرڻ. ڳلا ڪرڻ.

- جهوٹ کا (کے) پل باندهنا: رڳو ڪوڙ ڳالهائڻ. وڏا ڪوڙ هڻڻ.

- جهوٹ کهنا: ڪوڙ ڳالهائڻ- ڪوڙ چوڻ.

- جهوٹ لگانا: ڪوڙ هڻڻ. بهتان مڙهڻ.

- جهوٹ موٹ: محاوره. ڪوڙ بدوڙ.

- جهوٹوں: تابع فعل. ڪوڙ مان. مسخريءَ مان. چرچي طور.

● جهول: ذ [هه] ڪشادگي (ڪپڙي جي)- بدن کان ڪپڙي جي وڏي هئڻ جي حالت- جهول. پونگڙ. سنها پچا.

- جهول نکالنا: پونگڙ ڪڍڻ. پچا چٽڻ (ڪڪڙ جو). ڪپڙي کي ڇڪ ڏيئي چيتر يا جهول ڪڍڻ.

● جهولا: ذ [هه] وبڪراڻ. هڪ قسم جي بيماري- اڌ رنگ. ڪوسي هوا- لڪ- جهولو. چمڙي جي گهوڙي. ٻجڪو.

- جهولا مار جانا: اڌ رنگ جي بيماري ٿيڻ. جسم نستو ٿيڻ. جهولو لڳڻ.

● جهولا یا جهولے: ذ [هه] پينگهه- لوڏ. پينگهو- هندورو.

- جهُولا جهُلانا : پينگهہ لوڏڻ . پينگهي ۾ وهاري لوڏڻ .
- جهُولا جهُولنا : پينگهہ تي لُڏڻ . پينگهي ۾ لُڏڻ .
- جهُولا ڈالنا : وڻ ۾ پينگهہ پائڻ .

● جهُولنا: لازم [هہ] لُڏڻ- جهُولڻ. لٽڪڻ- ٽنگجڻ . مگهن رهڻ .

● جهولي ج جهوليان: ث [هہ] ٻڄڪو-ڳوڌڙي . بکري (فقيرن جي) . جهولي - گود . دامن .

- جهولی بهرنا : جهولي ڀرڻ . گهڻي بخشش يا خيرات ڏيڻ .

● جهُومر : ذ [هہ] هڪ قسم جو زيور (جو لونڊيءَ تي پئبو آهي) . هڪ قسم جو گيچ . هڪ قسم جو ناچ - جهُمر .

● جهُومنا: لازم [هہ] لُڏڻ. جهُولڻ. لٽڪڻ. موج ۾ اچي جهُولڻ . ڏُڏڻ . ميڙڻ - ڇانئجڻ (ڪڪر) . جهُڪڻ - نمڻ .

● جهَونا : متعدی [هہ] هلائڻ - چورڻ. کيهل ڪرڻ . اينگهہ ڪرڻ . جهڳورڻ .

● جهونپڑا ج جهونپڑے: ذ [هہ] ڪکائون گهر - جهُڳو - جهُوپو - جهوپڙو .

- جهونپڑا ڈالنا : ڪکائون گهر ٺاهڻ- جهوپو اڏڻ .
- جهونپڑی ج جهونپڑیاں : ث . جهوپڙي - جهُڳي .

● جهونٹا ج جهونٹے : ذ [هہ] زالن جي مٿي جا وار- چوٽي . مينهن جو ڦر- ڪُونڌهون . لوڏو (پينگهہ جو) .

● جهَونکا ج جهَونکے : ذ [هہ] جهوٽو (هوا جو) - جهَٽڪو .

- جهونکے چلنا : تيز هوا لڳڻ .

● جهونکنا : لازم [هہ] جهوڪڻ - زور سان وجهڻ . گهوچڻ - ڦسڻ . باهہ ۾ وجهڻ . برباد ڪرڻ . مصيبت ۾ وجهڻ .

- جهونکانا : متعدی . جهوڪائڻ . دٻائڻ - ڦسائڻ .

● جهينپنا : لازم [هہ] لڄي ٿيڻ - ڦڪو ٿيڻ - شرمسار ٿيڻ . ڪکو وکو ٿيڻ .

● جهيل ج جهيلين : ث [هہ] ڍنڍ . چشمو . هيٺاهين زمين - ماڙي .

● جهيلنا : متعدی [هہ] سهڻ- برداشت ڪرڻ. ڀوڳڻ - لوڙڻ .

● جهينکنا : متعدی [هہ] روئڻ - روڄ راڙو ڪرڻ . شڪايت ڪرڻ . سور روئڻ . پڇتائڻ .

● جهينگا ج جهينگے : ذ [هہ] گانگٽ .

- جهينگا تُوری : ث. ڀاڄيءَ جو هڪ قسم .

● جهينگر : ذ [هہ] هڪ قسم جو جيت - تيڏ. چُوڙو (جو اوني ڪپڙا ڪٽي) .

- جهينگر لگنا : چُوڙو لڳڻ (ڪپڙن يا ڪتابن کي) .

● جی : ندائيہ [هہ] سڏ جي جواب ۾ ڪم ايندڙ لفظ - جي . ڇا . (حرف ايجاب) هائو - برابر. نالي جي پٺيان عزت خاطر هي لفظ استعمال ٿئي " ابا جی ، مياں جی وغيرہ".

- جی حضوری : صفت . جي سائين ڪندڙ . خوشامدي - چاپلوس .

● جی : ذ [هہ] جيءُ - دم - ساهہ . زندگي - حياتي . دل - قلب . طبيعت .

- جيا : ذ . جيءُ . ڏسو " جی ".
- جی اٹکنا: دل اٽڪڻ- دل ڦاسڻ. محبت ٿيڻ.
- جی اُٹهہ جانا : دل کڄي وڃڻ . دل پٽجڻ. دل نہ لڳڻ . بيزار ٿيڻ - ڪڪ ٿيڻ .

- جي اُداس هونا: دل اداس ٿيڻ. مايوس ٿيڻ.
- جي اُکتا جانا: دل ڪٽجي ٿيڻ - بيزار ٿيڻ.
- جي اُلٽنا: دل گهٻرائجڻ. ساهه منجهڻ. پريشان ٿيڻ.
- جي بهٽڪنا: دل ڀٽڪڻ. بيقرار ٿيڻ. خيال هڪ هنڌ نه ٽڪڻ.
- جي بهر آنا: دل ڀرجي اچڻ - آبديده ٿيڻ. غمگين ٿيڻ.
- جي بهر بهرانا: دل هرڪڻ - دل سُرڪڻ.
- جي بهر جانا، بهرنا: دل ڀرجي وڃڻ. ڍؤ ٿيڻ. خواهش پوري ٿيڻ.
- جي بهلانا: دل وندرائڻ. دل خوش ڪرڻ. وندر ڪرڻ.
- جي بيٹها جانا: دل ٻُڏڻ - دل وسامڻ. دل ۾ مونجهه ٿيڻ. گهٻرائجڻ - پريشان ٿيڻ.
- جي پڑنا: ساهه پوڻ. ڪينئان پوڻ.
- جي جلانا: جيءَ جلائڻ - اندر ساڙڻ. آزارڻ - ستائڻ. ساڙ ڏيارڻ.
- جي چاهنا: دل چاهڻ - دل جي خواهش ٿيڻ. مرضي ٿيڻ.
- جي چرانا: ٽٽائڻ (ڪم کان). دل ڪسڻ.
- جي دار: صفت. [اردو] دل وارو - دلير - بهادر.
- جي ڈالنا: ساهه وجهڻ. همت ڏيارڻ.
- جي کڑا کرنا: دل سخت ڪرڻ. همت ڪرڻ.
- جي کڑهنا: جيءَ ڪڙهڻ. دل جلڻ. اندر ۾ وجهلڻ.
- جي کو روگ لگانا: آزار پيدا ڪرڻ - مصيبت پيدا ڪرڻ. پاڻ کي سورن ۾ وجهڻ.
- جي کهپانا: کپڻ (ڪم ۾) - گهڻي محنت ڪرڻ. ڏکيو ڪم ڪرڻ.
- جي گهبرانا: دل گهٻرائجڻ - پريشان ٿيڻ.
- جي لگنا: دل لڳڻ. دل وندرڻ - عاشق ٿيڻ.
- جي للچانا: دل هرڪڻ - دل سُرڪڻ - سِڪ ٿيڻ.
- جي لوٹنا: بيقرار ٿيڻ. تمام گهڻو چاهڻ.
- جي لهرانا: دل هرڪڻ - دل سُرڪڻ. خوشيءَ جا اُمنگ اُٿڻ. تمام گهڻي خوشي ٿيڻ.
- جي متلانا: دل ڪچي ٿيڻ.
- جي مين آنا: دل ۾ اچڻ. مرضي ٿيڻ.
- جي مين جي آنا: پيٽ ۾ ساهه پوڻ. اطمينان ٿيڻ - تسلي ٿيڻ.

● جيب ع جيبين: ث [ه] کيسو.
- جيب کترا ع جيب کترے: ذ. گنڍيچوڙ - لٽيچو.
- جيب گهڑی: ث. کيسي جي واچ.
- جيب مين پڑا هونا: کيسي ۾ پيو هجڻ. قبضي ۾ هجڻ - هٿ ۾ هجڻ.

● جيبهه: ث [ه] جِيڀ - زبان.

● جيبهی: ث. لغام جو هڪ حصو - زبانو.

● جيبهی مچهلی: ث. مڇيءَ جو هڪ قسم.

● جيتنا: متعدی [ه] جيتڻ - کٽڻ - فتح ڪرڻ (لڙائي). ڪامياب ٿيڻ. بازي کٽڻ. سرسي ڪرڻ.
- جيت: ث. کٽ - سوڀ - فتح. ڪاميابي. سَرسي. فائدو.
- جيت جانا: کٽي وڃڻ - جيتڻ. ڪامياب ٿيڻ.
- جيت هونا: جيت ٿيڻ - فتح ٿيڻ. ڪاميابي ٿيڻ.

● جيٹهه: ذ [ه] سنبت سنه جو هڪ مهينو - جيٺ. وڏو ڏيهر.
- جيٹهانی ع جيٹهانيان: ث. وڏي ڏيرياڻي.

● جيجا: ذ [ه] ڀيڻويو.

● جيجي ڄ جيجيان: ث [ھ] ڀيڻ - همشيره. ٻُـبي (ٻار جي).

● جَيسا: تابع فعل [ھ] جهڙو - جهڙيءَ شڪل جو. آهڙو - ساڳيو.

— جَيسا تَيسا: صفت. جهڙو تهڙو - ڪهڙو ٻه - رواجي. (ث) جَيسی تَيسی.

— جَيسا کہ: حرف ربط. جيئن تہ - جهڙي طرح.

— جَيسے: تابع فعل. جيئن ني - جهڙيءَ طرح.

— جَيسے تَيسے: تابع فعل. جيئن تيئن - ڪهڙيءَ طرح ٻہ.

— جَيسے کا تَيسا: محاوره. جهڙي جو تهڙو - ائين جو ائين - اهڙوئي - ساڳيوئي.

● جينا: لازم [ھ] جيئڻ - جيئرو رهڻ - زندهہ رهڻ. عمر گذارڻ - حياتيءَ جا ڏينهن پورا ڪرڻ.

— جيتا ڄ جيتے: صفت. جيئرو - زندهہ. جاندار - ساهوارو.

— جيتا جاگتا: صفت. جيئرو جاڳندو - صحيح سلامت. (ث) جيتی جاگتی.

— جيتا نہ چھوڑنا: جيئرو نہ ڇڏڻ.

— جيتے جی: تابع فعل. جيئري - حياتيءَ ۾ - زندگي ۾. حياتيءَ تائين.

— جيتے جی مَر جانا: جيئري ئي مري وڃڻ. تمام وڏو صدمو ٿيڻ.

— جيتے رهو: (دعائيه) عمر وڏي هجيئي - سدائين جيئرو رهہ !.

— جينے سے تنگ آنا: جيئڻ مان بيزار ٿيڻ - زندگيءَ مان ڪڪ ٿيڻ.

● جيوٹ: ذ [ھ] دليري - بهادري. (صفت) بهادر - دلير.

— جيوٹ کرنا: همت ڪرڻ - بهادري ڪرڻ.

● جيوڑا ڄ جيوڑے: ذ [ھ] ساهہ. دل. معشوق - دلبر. آهت ۾ هارين جو ڏنل آنءُ.

چ

چ : ث [ف] اردو "الف - بي" جو اٺون سنڌيءَ جو پندرهون ۽ فارسيءَ جو ستون اکر. تلفظ "چي". ابجد موجب عدد "ج" جي برابر (۳).

● چابُک: ذ [ف] چهبڪ - تلهڙ.

— چابُک سَوار: ذ. گهوڙي کي سيکاريندڙ. گهوڙي سوار.

● چابی ڄ چابيان: ث [ھ] چابي - ڪُنجي.

● چاپَڑ: ث[ھ] ٻوڪ جا آهي سلا جي لُـبڻ کان رهجي ويا هجن. ٻُوسو. ٻُهہ. مانيءَ جو سُڪل ٽڪر.

● چاٹ: ث [ھ] ڪنهن ڇهري يا مزيدار شيءِ جو سواد. ذائقو - چشڪو - چکڻ جي حالت - چُوس. عادت - هير. هڪ قسم جي چٽڻي.

— چاٹ پَڑنا لگنا: چُوس پوڻ. عادت پوڻ. چشڪو لڳڻ.

● چاٹنا: لازم [ھ] چٽڻ. چـٽي ڇڏڻ. چٽي صاف ڪرڻ. چشڪو وٺڻ. ڪائي صاف ڪرڻ

(ڏانءُ). چِٽيءَ جو ڪاٺُ (ڪتاب، ڪپڙا وغيره). آڏوڻيءَ جو ڪاٺُ.

● چاٹی : ث [ھ] چاڏي- ساٽي. ڪير يا ڏُڌ رکڻ جو ڏانءُ.

● چادَرُ ۽ چادَرين : ث [ھ] چادر (ڪپڙي يا گلن جي). پڙچ (لوھي).

— چادر اُتارنا : چادر لاھڻ. پردو لاھڻ. اگھاڙو ڪرڻ (عورت کي). عورت جي عزت وٺڻ.

— چادر تان ڪَر سونا : چادر تاڻي سمهڻ. بيفڪر ٿي سمهڻ.

— چادر چڑھانا : پٽڙ چاڙھڻ. قبر تي گلن جي چادر وجهڻ.

— چادر چھپّول : ذ. ٻارن جي هڪ راند- ليٽ ڪبوتر.

— چادر ديکھ ڪر پانو پھيلانا : سَوڙ آهر پير ڊگهارڻ. وت سارُو هلڻ. پچنديءَ آهر هلڻ.

● چارُ : عدد [ھ] هڪ عدد- چار (۴).

— چارُ آدمي : ذ. چار ماڻهو. چار چڱا ماڻهو. ڪي چڱا مڙس. ٻئي ماڻهو.

— چارُ آنکھيں ڪرنا : چار چشمي ڪرڻ- ملاقات ڪرڻ. منهن مقابل ٿيڻ. روبرو اچڻ.

— چارُ اَبرُو ڪا صفايا ڪرنا : ڀرون، ڏاڙهي ۽ مڇون ڪوڙائي ڇڏڻ.

— چارُ پيسے : محاوره. چار پئسا- پئسو ڏوڪڙ.

— چارُ چاندُ : محاوره. چار چنڊ. عزت- شان- مرتبو.

— چارُ چاند لگنا : عزت وڌڻ. مرتبو وڌڻ. اضافو ٿيڻ (عزت، ناموس، حُسن ۾). رونق ٿيڻ.

— چارُ حرفُ بھيجنا : لعنت وجهڻ.

— چارُ دانتُ : ذ. چئن سالن جو جانور- چوڏندو.

— چارُ دِنُ : محاوره. چار ڏينهن. ٿورا ڏينهن.

— چارُ دِيواري : ث. چوديواري. گهر. ڪوٽ. گهر جي حد.

— چاروں : صفت. چارئي.

— چاروں خانے چِت گِرنا : اهڙيءَ طرح ڪِرڻ جيئن ٻئي هٿ ۽ ٻئي پير زمين تي لڳن. پٺيءَ ڀر ڪرڻ. چوطاق ڪرڻ. صفا شڪست کائڻ.

— چاروں شانے چِت گِرنا : صفا ڪرڻ- دسجڻ (ڪشتيءَ ۾). پٺيءَ ڀر ڪرڻ.

● چارا : ذ [ھ] چارو- چوپائي مال کي ڏنل کاڌو (گاھ وغيره). مڇيءَ پڪڙڻ جي ڪنڍيءَ ۾ ٻڌل شيءِ جنهن کي کائڻ سان مڇي ڪنڍيءَ ۾ ڦاسي پوندي آهي.

— چارا ڈالنا : چارو وجهڻ- ڍورن کي گاھ ڏيڻ.

— چارا لگانا : مڇي ڦاسائڻ لاءِ ڪنڍيءَ ۾ کاڌي جي شيءِ ٻڌڻ.

● چارُ پائی ۽ چارُ پائيان : ث [ھ] کَٽ- کٽولو- منجو.

— چارُ پائی پَر پڑنا : کٽولي تي پوڻ- کٽ داخل ٿيڻ- بيمار ٿيڻ.

— چارپائی سے پيٹھ لگنا : سخت بيمار ٿيڻ- کٽ وٺي پئجي رهڻ.

— چارپائی ڪا بولنا : کٽ جو چيچاٽ ڪرڻ.

● چاک : ذ [ھ] چڪ (ڪنارڪي ڪم جو). مصري جمائڻ لاءِ گول ڪونڊو. آن جي ٻار تي لهي هٽڻ جي تختي. [ف] چيرُ- وَڍُ. درز.

● چالُ ۽ چاليں : ث [ھ] چال- هلڻي- رفتار. روش. هلت چلت. رواج. عادت. لڇڻ- افعال. شطرنج راند ۾ ساريءَ جي هلڻي. ٺڳي- فريب. مڇيءَ جو هڪ قسم.

— چالُ اُڑانا : طرز اختيار ڪرڻ. تقليد ڪرڻ.

— چالُ چلنُ : ذ. چال چلگت- افعال- لڇڻ.

هلت چلت .

- چالُ چلنا : اٽڪل ڪرڻ - چال ڪيڏڻ . حرفت ڪرڻ . چالاڪي ڪرڻ . دوکو ڏيڻ . شطرنج وغيره ۾ ساري هلڻ .
- چالُ دِکهانا : هلڻي ڏيکارڻ . گهوڙي جو پنڌ ڏيکارڻ . روانو ٿيڻ .
- چالُ ڈهالُ : ث . هلت چلت - رهڻي ڪهڻي . رنگ ڍنگ - نمونو (اُٿڻ ويهڻ جو) .
- چالُ سيکهنا : چال سکڻ . ٻئي وانگر هلڻ .
- چالُ ميں آنا : دوکي ۾ اچڻ - فريب ۾ اچڻ .
- چاليں بهولُ جانا : اٽڪلون وسري وڃڻ . بد حواس ٿيڻ .
- چاليں چلنا : چالون چلڻ - اٽڪلون هلائڻ حرفتون ڪرڻ . دوکا ڏيڻ .

● چاليسُ : عدد [هہ] هڪ عدد - چاليهہ (٤٠).

- چاليسواں : صفت . چاليهون . (ذ) چاليهو - چاليهي جي فاتحه .

● چانٹا ع چانٹے : ذ [هہ] چماٽ - لپاٽ . ٿڦڙ .

- چانٹا رسيدُ کرنا، مارُنا : چماٽ هڻڻ - ٿڦڙ هڻڻ .
- چانٹے مارُنا : چماٽون هڻڻ - ٿڦڙ هڻڻ .

● چاندُ : ذ [هہ] چنڊ - قمر . مهينو - ماهہ . هڪ قسم جو زيور . اڇو داغ جو جانور جي منهن تي ٿئي . بندوق سان نشان چٽڻ لاءِ ٺهيل گول نشان .

- چاند تارا ع چاند تارے : ذ . چنڊ تارو . ململ جو هڪ قسم - گلن واري ململ .
- چاند چڑهنا : چنڊ اُڀرڻ . مهينو پورو ٿيڻ .
- چاند چهپنا : چنڊ لڪڻ . چنڊ لهڻ .
- چاند ديکهنا : چنڊ ڏسڻ . پهرين تاريخ جو چنڊ ڏسڻ .
- چاندُ راتُ : ث . چنڊ رات - پهرين تاريخ جي رات .
- چاند سا چہرهُ : محاوره . چنڊ جهڙي شڪل . تمام سهڻي صورت .
- چاند سا مکهڑا : محاوره . چنڊ جهڙو منهن . تمام سهڻي شڪل .
- چاند سورَجُ : ذ . چنڊ ۽ سج . هڪ قسم جو زيور - چوٽي ڦل .
- چاند کا ٹکڑا : محاوره . چنڊ جو ٽڪرو . تمام خوبصورت ۽ حسين ماڻهو . چنڊ جهڙي صورت .
- چاند کا کُنڈَل بنانا : چنڊ جو پيڙ هڻڻ .
- چاند کا کهيت کرنا : چنڊ جو اُڀرڻ . چنڊ جو ظاهر ٿيڻ .
- چاند کو گہن لگنا : چنڊ کي گرهڻ لڳڻ . حسن کي عيب لڳڻ . سهڻي ماڻهوءَ جي شادي بد صورت سان ٿيڻ .
- چاند گرهنُ : ذ . چنڊ گرهڻ .
- چاند ماری : ث . بندوق يا تير سان نشاني بازي . آما جاءِ جتي نشاني بازيءَ جي مشق ڪئي وڃي - گوليمار .
- چاند نکلنا : چنڊ نڪرڻ - چنڊ اُڀرڻ .
- چاندنی : ث . چنڊ جي روشني - چانڊوڪي - سهائي . فراسيءَ جي مٿان وڇايل سفيد چادر .
- چاندنی پهيلنا : چانڊوڪي ٿيڻ .
- چاندنی چهپنا : چانڊوڪي لهي وڃڻ .
- چاندنی چهٹکنا : چانڊوڪي ٿيڻ - چنڊ جو سهانو ٿيڻ .
- چاندنی راتُ ع چاندنی راتيں : ث . چانڊوڪي رات - سهائي رات (خاص ڪري ١٤، ١٥ ۽ ١٦ جي رات) .
- چاندنی کا کهيت : محاوره . چوڏهين رات

هرطرف پکڙيل چانڊوڪي- سُهائي رات- ڪليل چانڊوڪي .

● چانْدی : ث [هہ] ڌاتوءَ جو هڪ قسم- چاندي- سيم . فائدو- نفعو .

▬ چانْدی هونا : چاندي ٿيڻ- فائدو ٿيڻ . گهڻي ڪمائي ٿيڻ .

● چاوَل ۽ چاوَل : ذ [هہ] چانُور. چانورجو داڻو (وزن).

● چاها ۽ چاهے : ذ [هہ] پکيءَ جو هڪ قسم.

چاهْنا : متعدی [هہ] گهُرڻ- چاهڻ . سَڌ ڪرڻ- خواهش ڪرڻ. پيار ڪرڻ- محبت ڪرڻ. پسند ڪرڻ- قبول ڪرڻ .

▬ چاہ : ث. چاهہ- گهُرَ- خواهش- طلب . محبت . الفت- پيار- عشق .

▬ چاهَت : ث. خواهش- مرضي- گهُر. عشق- پيار- محبت- الفت .

▬ چاهے : حرف‌عطف. چاهي. خواهہ- توڙي-توڻي.

▬ چاهيتا : صفت. لاڏلو- دادلو. پيارو . دل گهريو - وڻندڙ . (ث) چاهيتي.

▬ چاهیے : فعل. گهُرجي . ضرورت آهي . واجب آهي. مناسب آهي.

● چاؤ : ذ [هہ] چاهہ- پيار- محبت. لاڏ. شوق.

▬ چاؤ چونْچلا : ذ. لاڏ ڪوڏ . پيار .

● چائے : ث [ف] چانْهہ .

▬ چائے پانی : محاوره. چانْهہ پاڻي- نيرن پاڻي.

● چَبْنا : لازم [هہ] چپجڻ- چپڻ. ڪاٽڻ.

▬ چَباجانا : چباڙي ڇڏڻ . چباڙي ڪائي وڃڻ . (گالهائڻ ۾) اڌ ڪائي وڃڻ .

▬ چَبانا : متعدی . چباڙڻ . (ڏندن سان) پيهڻ.

▬ چَبْنی هڈّی : ث. نرم هڏو (جو چباڙڻ جهڙو هجي)- ڪُرڪَٽو .

● چَبُوتَرا ۽ چَبُوتَرے : ذ [هہ] ويهڻ لاءِ (گول يا چورس) ٿلهو- چبوترو. ناڪو. چوڪي.

● چُبهْنا : لازم [هہ] چُڀڻ- ڪُپڻ (سوئو وغيرهہ بدن ۾). چُڀڪاو ٿيڻ .

▬ چُبهَن : ث . چُڀڪار. درد- سور.

▬ چُبهونا : متعدی. چُڀائڻ. هڻڻ (سوئو وغيرهہ).

● چُپ : ث [هہ] چپ- ماٺ- سانت. (صفت) خاموش- ماٺ ۾ . سانتيڪو .

▬ چُپ سادهنا : ماٺ ۾ رهڻ . پيٽ بنجڻ - ٺپي هڻڻ .

▬ چُپْکا : صفت. چُپ. خاموش- ماٺ. چپ چاپ سان .

▬ چُپ کَرنا : چُپ ڪرڻ - ماٺ ڪرڻ .

▬ چُپْکے چُپْکے : محاوره . آهستي آهستي - ماٺ ميٺ ۾ .

▬ چُپ هونا : ماٺ ٿيڻ. خاموش ٿيڻ. لاجواب ٿيڻ.

● چَپاتی ۽ چَپاتیاں : ث [هہ] سنهي ماني - ڦلڪو.

● چَپَت ۽ چَپَتیں : ث [هہ] چماٽ- لپاٽ.

▬ چَپَت رسید کَرنا : چماٽ هڻڻ .

▬ چَپَت لَگانا، مارْنا : چماٽ هڻڻ . نقصان پهچائڻ.

● چِپْٹا : صفت [هہ] چپترو- چپيل . ويڪرو. ويڻل (متو). (ث) چپٽي.

● چِپَٹْنا : لازم [هہ] ڏسو "چمٹنا".

● چَپْٹی : ث [هہ] هڪ عورت جي ٻيءَعورت سان بد فعلي .

▬ چَپْٹی (چپٹ) باز : ث. اها عورت جا ٻيءَ سان بد فعلي ڪري .

▬ چَپْٹی لَڑانا، کهیلْنا : هڪ‌عورت جو ٻيءَ عورت سان بد فعلي ڪرڻ .

● چِپْچِپانا : متعدی [ھ] لڳ‌لڳ ڪرڻ - ليسدار مادي جو چنبڙڻ .

- چِپْچِپا : صفت. لڳلڳدار- ليسدار. چنبڙندڙ.

- چِپْچِپاهَٹ : ث. لڳلڳ.

● چَپْراس : ث [ف] آهو نشان (پيلو يا پٽو) جو پٽيوالا نشان طور هٿندا آهن .

- چَپْراسی : ذ. پٽيوالو- خدمتگار. سپاهي.

● چَپْڑا : ذ [ھ] لاک جو هڪ قسم- صاف ڪيل سُٺي لاک.

● چِپْڑا يا چِپْڑے : ذ [ھ] اک جي پيچڙي. (صفت) آهو ماڻهو جنهن جي اکين ۾ هروقت پچيون پيل هجن. پيچڙُ.

- چِپْڑی يا چِپْڑياں : ث. چڙپي- پيچي.

● چُپْڑْنا : متعدی [ھ] سٿيو ڪرڻ- سٿپ هڻڻ. روغن ڪرڻ- چمڪائڻ. عيب ڍڪڻ. خوشامد ڪرڻ.

- چُپْڑا : صفت. سٿيو. (ث) چُپْڑی.

- چُپْڑی : صفت. سٿيي. گيهه واري (ماني).

- چُپْڑی باتيں : محاوره. مٺيون مٺيون ڳالهيون. خوشامد.

- چُپْڑی روٹی : ث. سٿيي ماني.

● چَپْقَلِش : ث [ترکی] تڪرار- جهيڙو.

چِپَکْنا : لازم [ھ] چنبڙڻ- چهٽڻ.

- چِپَکْ : ث. چنبڙڻ جي خاصيت.

- چِپَکانا : متعدی. چنبڙائڻ - چُهٽائڻ - چَپْڪائڻ- لئي، ڪونئر وغيره سان گنڍڻ.

- چِپَکْ جانا : چنبڙي وڃڻ - چهٽي وڃڻ.

● چَپَّل يا چَپَّليں : ث [ھ] جتيءَ جو هڪ قسم- چَنْپل.

● چَپُّو يا چَپُّو : ذ [ھ] ٻيڙيءَ کي هلائڻ جو ڄڱ- هاليسو- اولو.

● چَپّا يا چَپّے : ذ [ھ] چپو. ٽورو ذرو.

- چَپّا چَپّا چهان مارْنا : زمين جو چپو چپو ڪري ڳولڻ.

● چَپّی : ث [ھ] آڌ- مالش (بدن کي). مهٺ سٺ- آڌ مک.

- چَپّی کَرْنا : بدن کي مالش ڪرڻ.

● چِت : صفت [ھ] پٺيءَ ڀر- پٺڻ ڀر- ليٽيل- سنئون نئون (سُمهيل).

- چِت پَٹ : ث. هڪ قسم جي راند- ا ڪرپُوري.

- چِت پَڑْنا : پٺيءَ ڀر پوڻ - چوتال ڪرڻ.

- چِت کَرْنا : ڏسڻ. ڪُشتيءَ وغيره ۾ شڪست ڏيڻ.

● چِتْکَبْرا : صفت [ھ] اڇن ڪارن چٽن وارو- چٽڪمرو- ابلق. (ث) چِتْکَبْری.

● چِتْلا يا چِتْلے : صفت [ھ] چٽڪمرو- داغدار. ڦُلڦُليو. (ذ) گدري جو هڪ قسم.

● چِتْوَن : ث [ھ] نظر- نگاهه.

- چِتْوَن چڑْھانا : گهُوري ڏسڻ- گهُنڊ وجهي ڏسڻ. ڪاوڙ مان ڏسڻ.

● چِتّھا : ذ [ھ] ويڙهه ۾ زخمي ٿيل ٽيتر.

● چِتھاڑ : ث [ھ] لتاڙ. ذلت. خواري. گلا.

- چِتھاڑ بنانا : چيٿاڙي ڇڏڻ- چيٿاڙڻ. چٿڻ ڦاڙڻ.

● چِتھڑا يا چِتھڑے : ذ [ھ] پُراڻي ڪپڙي جو ٽُڪر- اگهڙي - ٽيگڙي.

- چِتھڑيا پير : ذ. آهو قبر جنهن تي پراڻا ڪپڙا چاڙهين. آهو وڻ جنهن ۾ پير جي نالي اگهڙيون ٽيگڙيون ٻڌندا آهن.

- چِتھڑے اُڑانا : ٽيگڙيون ڪري ڇڏڻ. ٽُڪر ٽُڪر ڪرڻ. آڏائي ڇڏڻ.

- چِتھڑے چِتھڑے کَرْنا : ليرون ليرون ڪرڻ. ذرا ذرا ڪرڻ.

- چيتھڙے لگانا : اڳيون هڻڻ - ڦاٽل ڪپڙي ۾ چتيون هڻڻ .

● چيتّي : ث [هہ] چيٽي . چٽو - داغ - نشان . ٽانگ جو هڪ قسم (جو چٽن وارو ٿئي) . هڪ قسم جو ڪڪڙ .

- چيتّي دار : صفت . چيٽن وارو . داغدار - داغي .

● چٽ : تابع فعل [هہ] جهٽ - جهٽ پٽ - جلدي - يڪدم . (صفت) هضم . ختم - پورو .

- چٽا پٽ : ث . ڦڙتي - تيزي - جلدائي - سيگهه . (تابع فعل) فوراً - جلدي - يڪدم . ٺهه پهه .

- چٽا پٽي : ث . مارا ماري . پٽن جي هڪ راند .

- چٽ پٽ هونا : جهٽ پٽ ٿيڻ - هڪدم ٿيڻ . يڪدم مري وڃڻ .

- چٽ ڪر جانا ، ڪرنا : چٽ ڪرڻ . کائي وڃڻ - هضم ڪرڻ . وڃائي ڇڏڻ . تباهه ڪرڻ .

● چيٿ ۽ چيٿڙين : ث [هہ] ڪپڙي يا ڪاغذ جي ٽڪري . پرزو . چيٿي . ڪپڙي يا ڪاغذ جي ڦتيل .

● چٽا ۽ چيٽے : ذ . صفت [هہ] سفيد - اڇو - پورو - گورو . (ث) چيٽي .

● چٽا بٽا : ذ [هہ] هڪ قسم جو رانديڪو .

● چٽاخ : ث [اردو] ڪنهن شيء (ڪاٺي وغيرهہ) جي ڀڄڻ جو آواز - ٺڙاڪ .

- چٽاخ پٽاخ : ث . ٺاهه ٺوهه . چالاڪي .

- چٽاخ چٽاخ : ث . لاڳيتو ۽ مسلسل ڌڪن جو آواز . سٽ سٽ .

● چٽاڪ : ث [اردو] ٺڪاءُ - سٽ .

- چٽاڪا ۽ چٽاڪے : ذ . آلي ڪاٺيءَ جي ڀڄڻ جو آواز .

● چٽان ۽ چٽانين : ث [هہ] چيپ - وڏو پٿر . جابلو زمين .

● چٽانا : لازم [هہ] چٽائڻ . ڪارائڻ . سراڻ چاڙهائڻ .

● چٽائي ۽ چٽائيان : ث [هہ] تڏو .

● چٽ پٽ : ث [هہ] ريزڪي خرچ . چونڪو خرچ . هنڪو خرچ .

● چٽ پٽا : صفت [هہ] چهرو - مصالحدار - سوادي . (ث) چٽ پٽي .

● چٽچٽا : ذ [هہ] هڪ قسم جو بوٽو - آبت ڪنڊڙي .

● چٽخارنا : لازم [هہ] زبان چٽڻ . ڪنهن سوادي شيء کائڻ کان پوءِ زبان چٽڻ . وات مرڪائڻ .

- چٽخارا ۽ چٽخارے : ذ . چشڪو - چسڪو . آهو آواز جو ڪنهن سوادي شيء جي کائڻ کان پوءِ زبان جو تارون سان لڳڻ ڪري نڪري . پڇڪار .

- چٽخارے لينا : چپ چٽڻ . سوادي کاڌي کائڻ کان پوءِ آڱريون چٽڻ . مزو وٺڻ .

● چٽخنا : لازم [هہ] ڀڄڻ - ٽڙڪڻ (ڪاٺي) . سيرجڻ (شيشو) . کلڻ - تيڙڻ (مکڙي) . علحده ٿيڻ . جدا ٿيڻ . خفا ٿيڻ .

- چٽخانا : متعدي . ٺڪاءُ ڪيڻ (آڱرين سان) . ڀڃڻ . ٽوڙڻ - جدا ڪرڻ . ڪاوڙائڻ .

- چٽخ جانا : تيڙڪي پوڻ (شيشو ، ڪاٺي وغيرهہ) . ناراض ٿي وڃڻ - بگڙي وڃڻ . (ياراڻي) ٽٽي پوڻ . جدا ٿي وڃڻ .

- چٽخ ڪر بات ڪرنا : هڏيءَ سان ڳالهائڻ . چڙ مان ڳالهائڻ - ناراضگيءَ سان ڳالهائڻ .

● چٽخني ۽ چٽخنيان : ث [هہ] تاڙي - ڪنڊو (در بند ڪرڻ جو) .

● چٽڪ : ث [هہ] آس جي تيزي . جلدي -

تکڙ . رنگ جي تيزي . روشني - چمڪ .

▬ چَٹَک مَٹَک : ث . ٺٺ ٺانگر . دٻدٻو - شان شوڪت . نازنخرو . انگل آرو .

▬ چٹک مٹک سے چلنا : ناز نخري سان هلڻ - لاڏ ڪوڏ سان هلڻ .

▬ چٹکیلا : صفت . چمڪدار - چاڪندڙ . چهرو - سوادي - مزيدار .

▬ چٹکیلی دھوپ : ث . تيز اُس - تکي اُس - زور ڪاڙهو . تپت .

● چٹکا ۽ چٹکے : ذ [هہ] چشڪو - ذائقو . تکي اُس .

● چٹکا ۽ چٹکے : ذ [هہ] لپ (آٽي جي) . چُرون . چپٽي . چٹکي - چهنڊڙي .

● چٹکلا ۽ چٹکلے : ذ [هہ] ٽوٽڪو - مزيدار ڳالهه . ٽوٽڪو (دوا) . عجيب ڳالهه .

▬ چٹکلا چھوڑنا : ٺٺاڪو ڇوڙڻ - حيرت جهڙي ڳالهه ڪرڻ . نئين ڳالهه ٻڌائڻ .

● چٹکنا : لازم [هہ] ٽڙڪڻ . ٻجڻ . آڏاٽڻ (رنگ) . ڪاوڙجڻ - ناراض ٿيڻ . نڪاءُ نڪرڻ (آڱرين مان) . ٽڙڻ (مکڙي) .

● چٹکنا : لازم [هہ] نانگ جو ڏنگڻ . چهنڊڙي هڻڻ . سوئڻ (ٻاجي وغيره) .

● چٹکنی ۽ چٹکنیاں : ث [هہ] ٺاڙي - ڪنڊو (در جو) . ڏسو " چٹخنی ".

● چٹکی ۽ چٹکیاں : ث [هہ] چهنڊڙي - چهنڊي . چپٽي . لپ - چُرون . ڪنهن شيءِ جو ٻن آڱرين ۾ ڪنيل مقدار . پيڙيءَ جو هڪ قسم . پير جي آڱرين ۾ پائڻ جو هڪ زيور . پيڙو (جوکپڙي رڱڻ وقت ٻڌندا آهن ته انهيءَ هنڌ رنگ نه چڙهي) .

▬ چٹکی بجانا : چپٽي وڄائڻ .

▬ چٹکی بھرنا : چهنڊڙي هڻڻ . ڏکوئيندڙ ڳالهه ڪرڻ .

▬ چٹکی لینا : چهنڊڙي هڻڻ - چهنڊي پائڻ . چپٽي ڀرڻ . دل ڏکوئيندڙ ڳالهه ڪرڻ .

▬ چٹکیوں میں آڑانا : ڳالهين ۾ ئي ختم ڪرڻ . پرواهه نه ڪرڻ .

▬ چٹکیوں میں کام کرنا : اک ڇنڀ ۾ ڪم ڪرڻ . تمام ٿوري وقت ۾ ڪم ڪرڻ .

● چٹلا ۽ چٹلے : ذ [هہ] سڳي - چوٽي .

● چٹنی : ث [هہ] چٽڻي . چٽڻ جي شيءِ - چاٽو - اُها چهري شيءِ جا ڏاڻا ٿوم ، لوڻ ، مرچ وغيره ڪُٽي ٺاهين .

▬ چٹنی کر جانا : چٽڻي ڪري ڇڏڻ . کائي وڃڻ - هضم ڪري ڇڏڻ .

▬ چٹنی کر دینا : چٽڻي ڪري ڇڏڻ - کائي کپائي ڇڏڻ . ڪُٽي ڇڏڻ .

▬ چٹنی کرنا : چٽڻي ڪرڻ . جهٽ کائي وڃڻ .

● چٹو : ذ [هہ] ٻارن جو هڪ رانديڪو . شڪري (باز) جو هڪ قسم .

● چٹوانا : متعدی [هہ] چٽائڻ . سراڻ چاڙهائڻ (اوزار) .

● چٹوانا : متعدی [هہ] چٽائڻ . چونڊائڻ (گل) .

● چٹورا ۽ چٹورے : ذ صفت [هہ] چٽو ڪندڙ - چٽورڙو - پيٽ چٽو - چٽيرُ . پيٽيرُ - کائو . اُهو ماڻهو جو کاڌي جو شوقين هجي . (ث) چٹوری .

▬ چٹوراپن ، چٹورپن : ذ . چٽو - چٽپي جي عادت .

● چٹھا ۽ چٹھے : ذ [هہ] رت جي خرابيءَ ڪري چمڙي تي ٽيل داغ - چپاڪو . سٺو ۽ عمدو ڪاڏو .

▬ چٹھا پڑنا : چپاڪو ٿيڻ . بدن تي ڌٻڙ

ڏيڻ ٿيڻ .

▬ چٹھے مٹھوں کا مزا پڑنا : سٺي ڪاڏي جي ڪاڻ جي چوس پوڻ . ڏات هڻڻ .

● چٹھا ۽ چٹھے : ذ [هہ] فهرست . بل - چيٺو . حساب ڪتاب جو ڪاغذ .

▬ چٹھا باندھنا : ليکو ٻڌڻ . چٺو ٺاهڻ - بل ٻڌڻ . فهرست تيار ڪرڻ .

● چٹھی ۽ چٹھیاں : ث [هہ] چٺي . خط . سند - پروانو . ڪوبہ لکيل ڪاغذ .

▬ چٹھی بھیجنا : چٺي موڪلڻ - خط موڪلڻ .

▬ چٹھی ڈالنا : خط وجهڻ (ٽپال ۾) . خط موڪلڻ . پڪو وجهڻ .

▬ چٹھی رساں : ذ . خط پهچائيندڙ - ٽپالي .

▬ چٹھی لکھنا : خط لکڻ - خط موڪلڻ .

● چٹی : ث [هہ] چٽي . تاوڻ - ڏنڊ . نقصان . مصيبت .

▬ چٹی بھرنا : چٽي ڀرڻ - ڏنڊ ڀرڻ .

● چٹی : ث [هہ] هڪ قسم جو پکي . 'لال' پکيءَ جي مادي . ڪُڪڙ جو هڪ قسم .

چٹیا ۽ چٹیائیں : ث [هہ] چوٽي - ڳُت . جهنڊ (وار جي) .

● چٹیانا : متعدی [هہ] چٽڻ . گهائڻ - زخمي ڪرڻ . سراڻ تي لائڻ (اوزار) .

● چٹے بٹے : ذ [هہ] اهي ڪاٺ جا گولا جي بازيگرن وٽ هوندا آهن .

▬ چٹے بٹے لڑانا : بازيگر جو بازيءَ ۾ گولا گم ڪرڻ . هٿ نات ڪرڻ . لائي چائي ڪرڻ . جهيڙو وجهائڻ .

● چٹیل : صفت [هہ] سنسون ميدان (جنهن ۾ وڻ ٽڻ نہ هجي) . صاف ميدان . پٽ .

▬ چٹیل میدان : ذ . آهو ميدان جنهن ۾ ڪوبہ وڻ ٽڻ نہ هجي .

● چچا ۽ چچے : ذ [هہ] چاچو . (ث) چچی ۽ چچیاں .

▬ چچازاد بھائی : ذ . چاچي جو پٽ . سئوٽ .

▬ چچا زاد بہن : ث . چاچي جي ڌيءَ - سئوٽ .

▬ چچیرا ۽ چچیرے : ذ . چاچي جي آڪهہ مان - سوٽائي سوٽ .

● چچڑا ۽ چچڑے : ذ [هہ] ڏاڪ .

● چیچڑی ۽ چیچڑیاں : ث [هہ] هڪ قسم جو رت پيئندڙ جيت - چيچڙ .

▬ چیچڑی بن کر چمٹنا : چيچڙ ٿي چهٽڻ . جند نہ ڇڏڻ .

● چچکارنا : متعدی [هہ] چُچڪارڻ . پُچڪار

● چچوڑنا : متعدی [هہ] چُوسڻ . چُوپڻ . نچوڙڻ - نپوڙڻ .

● چچینڈا : ذ [هہ] هڪ قسم جو ڪدو (جو ڀاڄيءَ طور ڪم اچي) .

● چخ : ث ع [ف] گهپي - ڪرڪر . تڪرار - رکڙو - جهيڙو . بڪبڪ - بخي .

▬ چخ چخ : ث . گهپي - کيلڪيل . بڪبڪ .

▬ چخیا : ذ صفت . گهپي خور . جهيڙاڪ . بڪبڪيو .

● چدر ۽ چدریں : ث [اردو] "چادر" جو مخفف . چادر .

▬ چدر چھپوائی : ث . پارن جي هڪ راند .

▬ چدر نچوڑ : ذ . ڪپڙ پوس (سينهن) - ٽورو سينهن .

● چدنا : لازم [هہ] ڀڄڻ - جماع ٿيڻ .

▬ چدانا : متعدی . ڀهائڻ . بد فعلي ڪرائڻ .

▬ چدکڑ : صفت . ياهُو گهڻو - شهوتي . زاني .

▬ چدوانا : متعدی . ڀهائڻ - ڀهرائڻ .

● چڏا ۽ چڏے : ذ [ھ] مسخرو - چرچائي .

● چڏّو : ث. صفت [ھ] ياھوڪڙ (عورت). چنال .

● چڏّھا : ذ [ھ] چڏو. چڏن ۾ تيل گوڙھي-وياڻ .

● چڏّھي ۽ چڏّھياں : ث [ھ] ڏيڏي - پٽني .

— چڏّھي توڙنا : چڙھي چيلھ ڀڃڻ . ڀٽيءَ تي چڙھڻ .

● چَر : ث [ھ] سڪل پَن جي مروڙجڻ جو آواز - چرچر .

● چِراغ : ذ [ف] ڏيو . (ڪنايتاً) پٽ .

— چِراغا : ذ . مجاور کي ڏنل نذرانو .

— چِراغ بتّي ڪرنا : ڏيو وغيره ٻارڻ . روشني ڪرڻ .

— چِراغ بُجھنا : ڏيو وسامڻ . اونده ٿيڻ .

— چِراغ بڙھنا : ڏيو وسامڻ . بتي وسامڻ .

— چِراغ پا ھونا : تپي باھ ٿيڻ. سخت ڪاوڙجڻ. گھوڙي جو نرا ڪٽڻ . ٽپڻ .

— چِراغ جلے : تابع فعل . ڏيئي ٻرئي - بتي ٻرڻ مھل . سج لٿي .

— چِراغ دکھانا : ڏيو ڏيکارڻ. سوجھرو ڪرڻ.

— چِراغ سحری ھونا : ڏيو وسامڻ تي ھجڻ . پوين پساھن ۾ ھجڻ - سڪرات ۾ ھجڻ .

— چِراغ سے پھول جھڑنا : ڏئي مان وٽ واري ھنڌان تيل جا ڦڙا ڪرڻ (جي ٻرندا آھن).

— چِراغ سے چِراغ جلنا : ڏئي مان ڏيو ٻرڻ . ھڪڙي مان ٻئي کي فائدو پھچڻ .

— چِراغ لے کر ڈھونڈھنا : تمام گھڻي ڳولا ڪرڻ .

— چِراغی : ث. قبر تي ڏئي ٻارڻ جو نذرانو. اھو نذرانو جو ڪنھن قبر تي فاتح ڏيڻ کان پوءِ ڏئي جي ھيٺان رکجي .

● چَرّانا : لازم [ھ] وَھڻ (ڦٽ) . ڪڙڪڻ (زخم) . پوسرڻ (زخم يا ڦٽ) .

● چُرانا : متعدی [ھ] چورائڻ - چوري ڪرڻ . لڪائي ڪٽي وڃڻ. بنا اجازت ڪڻڻ . ڪسڻ (دل). ڦيرائڻ (اکيون) . ٻئي پاسي ڪرڻ (منھن) . چُھڻ (پاڻي) . جھٽڻ (نطفو) .

● چِرانڌ ، چِرانڌھ : ث [ھ] چمڙي ، وار يا ھڏي وغيره جي سڙڻ جي بانس .

— چِرانڌا : صفت . بدبو دار . بانسارو . ڪني طبيعت وارو . بدمزاج .

● چِرائيتا ، چِرائيتہ : ذ [ھ] ھڪ قسم جو پسارڪو وکر (جو دوا ۾ ڪم اچي) - ڪريائتو .

● چَرباکنک : صفت [اردو] چالاڪ . سياڻو - ڏاھو . ٺڳ . ڦڙت . دلير . بيدپو . بيحيا. گستاخ . بيپرواھ .

● چَربہ : ذ [ھ] نقل - خاڪو . ڪنھن شيءِ جو ھوبھو نقل .

— چربہ اُتارنا : ھوبھو نقل ڪرڻ .

● چَرچا : ذ [ھ] ذڪر - گفتگو . ڳالھ - تذڪرو . چوٻول . ناموس - نيڪي - مشھوري . بحث . چرچو - ٺوڳ - مسخري .

— چرچا ھونا : ذڪر ٿيڻ- چوٻول ٿيڻ. مشھوري ٿيڻ - ناماچار ٿيڻ .

● چَرچِٹا : ذ [ھ] ٻوٽي جو ھڪ قسم- اُبت کنڊڙي .

● چَر ، چَر ، چِر چِر : ذ [ھ] نئين بوٽ جو آواز- چر چر. چيچاٽ . ڪاٺي ڀڃڻ جو آواز . لکڻ وقت قلم جو آواز .

— چَرچَراھٹ ، چِرچِراھٹ : ث . چيچاٽ . سنھون آواز- چيڪاٽ . ڦٽ يا زخم پوسرڻ جي حالت - پوسراٽ . چِڙ .

● چَرچَرانا ، چِرچِرانا : لازم [ھ] چِر چِر

کرڻ . چيچاٽ کرڻ . کانيءَ جو پچڻ وقت
چيرڙاٽ کرڻ . ٻوسرڻ (ڦٽ، زخم).

● چَرْخْ : ذ [ف] ڦيٿو. آسمان- آڀ .گردش-
ڦيرو. کنيارن جو چڪ. باز جو هڪ قسم.
هڪ قسم جو جانور- چراخ.

- چَرْخ چڙهانا : ڏانون کي چڪ تي چاڙهڻ.
سراڻ تي چاڙهڻ .

- چَرخ کهانا : ڦيرو کائڻ- ڦيرڻ - چڪر کائڻ.
گهرڻ (ڏاتو) .

● چَرْخا ۽ چَرْخے : ذ [ف] سُٽ ڪتڻ جو
چرخو- آرٽ - آيٽ . (صفت) آهو مرد يا عورت
جنهن جا عضوا پيريءَ سبب ڪمزور ٿي ويا هجن.

- چَرخا پُوني : ث . ايٽ ۾ ڪتڻ جو سامان.
عورت جو ڪم.

- چَرخا ڪاتنا : چرخو ڪتڻ - ايٽ هلائڻ .
سُٽ ڪتڻ .

- چَرخاهوجانا: ضعيف ٿي وڃڻ - پوڙهو ۽ ايرو
ٿي وڃڻ . گهري ڪنڌا ٿيڻ .

● چَرْخی ۽ چَرْخياں : ث [اردو] چرخي .
ڦيرڻي . ڪپهه ٽاڻڻ جي آرتي . ڏاگهي يا ڏور
ويڙهڻ جي ريل . آتشبازيءَ جو هڪ قسم.

چَرْسْ : ذ [هه] چمڙي جو بوڪو (کوهه
مان پاڻي ڪڍڻ لاءِ) . چمڙي جو وڏو ڏول .
هڪ قسم جي نشيدار شيء - چرش .

- چَرْسا ۽ چَرْسے : ذ . ڏيگهي وغيره جو
چمڙو. ٿُلهو چمڙو. چم جو بوڪو- ڪوس.

- چَرْسا بهَرْ زَمين : ث . آها زمين جا
جوڙو ڏيڻ جو ڪاهي سگهي يا هڪڙي بوڪي
تي آباد ٿي سگهي . ٿوري زمين .

- چَرْسی، چَرْسيا: ذ . چرش پيئندڙ- چرشي.
موالي . کوهه مان بوڪو پرينڊڙ .

● چَرْکا ۽ چَرْکے : ذ [هه] چهڪ - چير-
وَڍُ . گهاءُ (تلوار، خنجر وغيره جو). هلڪو
زخم- رهڙ . داغ- ڏنڀ .

- چَرْکا دينا : چهڪ ڏيڻ - وڍ وجهڻ . گهاءُ
ڪرڻ . زخم ڪرڻ . ڏنڀ ڏيڻ . نقصان پهچائڻ.

- چَرْکا لگانا : وڍ وجهڻ - چهڪ ڏيڻ .
زخم پهچائڻ . نقصان پهچائڻ . ڏنڀ ڏيڻ .

● چِرْکا ۽ چِرْکے : ذ [هه] پکيءَ جو هڪ قسم.

● چَرْکٹا ۽ چَرْکٹے : ذ [هه] هاٿيءَ کي
گاهه وغيره کارائيندڙ . هاٿين جو خدمتگار.
نيچ . گندو .

● چِرْکَنا : لازم [هه] ٿورو هنگڻ . ٻُرڪڻ.

- چِرْکَن : ث . ٽيڪ - پُرڪ .

● چُرْ مُرْ : صفت [هه] گهڄ مڄ . مڙيل
سڙيل . مروڙيل . ڪوماڻل . سُڪل . ايرو .

- چُرْ مُرْ هونا: سڪل شيء جو پچي ذرا ذرا
ٿيڻ- ڪُرومُرو ٿيڻ. گهنججي وڃڻ. ڪومائجي
وڃڻ .

● چُرْ مُرانا : لازم [هه] گهڄ مڄ ٿيڻ .
مروڙجڻ . چيچاٽ ڪرڻ .

● چَرْنا : متعدى [هه] چرڻ - کائڻ (گاهه،
چارو وغيره). (ذ) گوڏن تائين ننڍو پاجامو
(جو اڪثر نوڪرن ۽ قيدين کي پارائيندا آهن).

- چَرا گاهه : ث . ڍورن جي چرڻ جو هنڌ
(جتي گاهه گهڻو هجي).

- چَرانا : متعدى . چارڻ - ڍورن کي جهنگ
ڏانهن پهرائي وڃڻ .

- چَرائی : ث. چوپايو مال پهرائڻ جي حالت.
چارائي - چارڻ جو محنتاڻو .

- چَرْ جانا : چري وڃڻ - ڪاني وڃڻ .

- چَرْواها ۽ چَرْواهے : ذ . مال چاريندڙ-

ڈراؤ۔ ڈنار.
● چرنا : لازم [ھ] چيرجڻ . ڦٽڻ (ڪاٺي) .
سيرجڻ . ڏرڻ . ڦاٽڻ (ڪپڙو) .
— چرانا : متعدی . چيرائڻ . ڦاڙائڻ . ڦوڙائڻ .
ڏکڻ - پوسرائڻ (ڦٽ، زخم) .
— چرائی : ث . چيرائي - چيرائي .
— چرنی يا چرنياں : ث . آهو ڏانءُ جنهن ۾
مال کي چارو کارائجي - آهرو - کُونر .
● چرنے : ذ [ھ] آهي ڪينئان جي پارن
جي پيٽ ۾ ٿيندا آهن - سيڪيون - ڏمند .
— چرنے لگنا: ڪينئان سُرڻ . بي آرامي ٿيڻ.
خار لڳڻ - ساڙ وٺڻ .
● چروا يا چروے: ذ [ھ] وڏي هنڊي .
ديگڙو .
● چروانا : متعدی المتعدی [ھ] چوري
ڪرائڻ - چورارائڻ .
● چرونجی : ث [ھ] هڪ مشهور ميوو . وڻ
جو هڪ قسم .
● چرهی يا چرهياں: ث [ھ] کُونر (جنهن
۾ چوپائي کي چارو کارائين) .
● چری : ث [ھ] سائو گاھ . (جوئر، ٻاجهر
وغيره جو) .
● چڑا يا چڑے : ذ [ھ] جهرڪ - چڙو (پکي).
● چڑنا : لازم [ھ] چڙڻ - ڪاوڙجڻ - ناراض
ٿيڻ . ٺهڻ - ٻري پچڻ .
— چڑ: ث. چڙ - غصو - ڪاوڙ . نفرت - ڌڪار.
— چڑانا : متعدی . چيڙائڻ - ڪاوڙائڻ- ناراض
ڪرڻ . کِيٽ ڪرڻ - بيزار ڪرڻ . ويچارا ڪيڻ.
— چڑ چڑا : صفت . چيڙاڪ - جهٽ چڙي
پوندڙ . تند مزاج - ڻاڻديءَ تپڻو .
— چڑچڑاپن (ذ) چڑچڑاھٹ:ث. چيڙاڪ
طبيعت - زود رنجي . چڙ - ڪاوڙ . ناراضگي .
— چڑچڑانا : لازم. يڪدم ڪاوڙجڻ . چڙڻ.
مچرجڻ . خفي ٿيڻ .
— چڑ چڑا هونا : چيڙاڪ ٿيڻ - زود رنج ٿيڻ .
● چڑهنا : لازم [ھ] چڙهڻ. مٿي وڃڻ - مٿي
ٿيڻ . بلند ٿيڻ . چڙهي ويهڻ - سوار ٿيڻ . آپڙڻ-
آسرڻ . اَڏرڻ . وڌڻ (قيمت) . ٿيڻ (نشو) .
— چڑھ آنا : چڙهي اچڻ - ڪاهه ڪري اچڻ .
— چڑها جانا: چاڙهي وڃڻ . پي وڃڻ .
— چڑهانا : متعدی . چاڙهڻ - مٿي ڪرڻ .
سوار ڪرائڻ . هڪ ٻي گيت ۾ پي وڃڻ .
لڳ ڪرائڻ .
— چڑهاؤ : ذ. چاڙهه . وڌاءُ . پرتي- اضافو .
چڙهت . درياءَ جو مٿيون پاسو .
— چڑهاوا يا چڑهاوے:ذ. نذرانو - پينا . باس -
سُکا. گَشو- ڏَنو . آهي ڪپڙا، زيور ۽ ڪاڏو
وغيره جي شاديءَ کان اڳ ساهرن طرفان
سوڪليا وڃن .
— چڑهاؤ اُتار : ذ . لاهه چاڙهه . گهٽا وڌي .
لاهي چاڙهي.
— چڑهائی يا چڑهائياں : ث. چاڙهي. مٿاهين.
اوچائي - بلندي . ڏاڪڻ . ڪاهه - حملو .
— چڑھ بيٹھنا : چڙهي ويهڻ . سوار ٿي وڃڻ.
قبضي ۾ ڪري ويهڻ .
— چڑهتا : صفت . چڙهتو - چڙهندڙ . وڌندڙ .
ترقي پذير .
— چڑهتا جوبن : ذ . چڙهندڙ جواني. وڌندڙ
حُسن .
— چڑهتی : ث. واڌ . چاڙهه. ترقي .
— چڑهتی جوانی : ث. ڦوهه جواني . شباب .
— چڑهتی کلا : ث. ترقي - واڌارو .

▬ چڙهه جانا : چڙهي وڃڻ . ڪاهي وڃڻ . مٿان چڙهڻ . جماع ڪرڻ .

▬ چڙهه ڪي بولنا : وڏي واڪي ڳالهائڻ . وڏو واڪ ڏيڻ . ٻٽاڪ هڻڻ .

▬ چڙهيت : ذ . سوار . سواري ڪندڙ . چاڙهو .

● چڙي ج چڙيان : ث [هه] لت - ٽنڊو . آڙي . جانو .

▬ چڙي مارنا : لت هڻڻ . ڦوڙتي هڻڻ . جانو هڻڻ .

● چڙي ج چڙيان : ث [هه] جهرڪي - چڙي .

▬ چڙي مار : ذ . چڙيمار - ماري .

● چڙيا : ث [هه] هڪ مشهور پکي - جهرڪي - چڙي . چولهي ۾ اهو هند جتي توڪريون ڳنڍجن . ڇپر ڪي وچان ڏنل ڪاٺ جي آڙ . ڏوليءَ ۾ ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺي . آبداڻو .

▬ چڙيا چُن ڳن : محاوره . پکي پکڻ .

▬ چڙيا خانه : ذ . آها جاءِ جتي هر قسم جا پکي رکيا وڃن . عجائب گهر (zoo).

▬ چڙيا ڪا دودهه : ذ . ٻيرن ڪان ٻيهر - نه ٿيڻ جي ڳالهه - ناممڪن ڳالهه .

▬ چڙيا گهر : ذ . چڙيا گهر - عجائب خانو .

● چڙيل ج چڙيلين : ث [هه] ڏائڻ . جنڙي . جهيڙاڪ عورت . بد صورت عورت .

● چسڪ ج چسڪين : ث [هه] معمولي سور . سور جي سوٽ . ڀرت جو هڪ قسم . سنجاف يا مغزيءَ جي اڳيان لڳل ڪناري .

● چسڪا : ذ [هه] چشڪو - چوس . مزو - سواد - ذائقو . عادت - هير .

● چسڪنا : لازم [هه] مٺو مٺو سور ٿيڻ - پوسرڻ (ڦٽ، زخم) . سور جي سوٽ اپرڻ .

● چسڪي ج چسڪيان : ث [هه] چسڪي - سرڪي - ڍڪ .

▬ چسڪي لڳانا : چسڪي ڀرڻ - سرڪي ڀرڻ - ڍڪ ڀرڻ .

● چسنا : لازم [هه] چوسجڻ . نپوڙجڻ . ست نڪرڻ . (ذ) چوسٽي (ٻارن جو هڪ رانديڪو) .

▬ چسانا : متعدي . چوسائڻ - چوپائڻ . ڪير پيارڻ . ڌارائڻ .

▬ چسني ج چسنيان : ث . چوسٽي . ٻارن کي کير پيارڻ جي شيشي . چوپٽي (رانديڪو ۽ کائڻ جي شيءِ) .

● چق ج چقين : ث [ترڪي] بانس جي تيلين يا سر جي ڪانن مان دروازن ۽ درين جي مٿان ڏيڻ لاءِ ٺهيل پردو - چڪ .

● چڪ : ذ [هه] زمين جو هڪ خاص ماپ جو ٽڪر (عموماً ديهه جيترو) . زرعي زمين جو مخصوص علائقو . ان" وغيره چڙڻ جي مشن .

▬ چڪ برار : ذ . ڍل وصول ڪندڙ - تپيدار .

▬ چڪبست : صفت . ديهن ۾ ورهايل (علائقو) . ديهه جو نقشو .

▬ چڪ بندي : ث . زمين جي حد بندي - نمبر شماري .

● چڪ : ذ [انگ . cheque] چيڪ - بئنڪ مان پئسن وٺڻ جو ڪاغذ .

● چڪ : ث [هه] چڪ جو سور . لوڏو - جهٽڪو .

● چڪا ج چڪي : ذ [هه] چڪو . چورس يا گول ٽڪي - چڪي .

▬ چڪا باندهنا : چڪو ٻڌڻ - چڪي ٺاهڻ .

▬ چڪا دهي : ذ . مٺو جميل ڏونرو (جو چڪن جي صورت ۾ هجي) .

● چڪا چوند، چڪا چوندهه : ث [هه] تيز روشنيءَ جي ڪري اکين پورجڻ واري حالت .

اکين ۾ ترورا اچڻ جي حالت. حيرت سبب اکيون چنيڻ واري حالت.

▬ چَکا چوندھ آنا : نظاري جو تاب سهي نه سگهڻ ڪري اکيون پورجڻ ۽ پٽجڻ. حيران ٿيڻ.

▬ چَکا چَونڌھی لَگنا : تيز روشنيءَ ڪري اکيون ڪيريون ٿيڻ. اکين اڳيان ترورا اچڻ.

● چکارا يا چکاری : ذ [هہ] هڪ قسم جو هرڻ (جو ننڍڙو ٿئي). ننڍڙو ۽ چالاڪ هرڻ. هڪ قسم جي ٻن تارن واري سارنگي.

● چکاری:ث [هہ] مچر. شڪاري چاتو. (صفت) فاحش- خراب.

● چَکَت : ث [هہ] چَڪ- ڏندن سان وڍڻ جي حالت.

● چَکتا يا چکتے : ذ [هہ] گول نشان. گول داغ. گول ٽڪر. چڪ جو نشان. جسم تي ڏڪ لڳڻ ڪري ٿيل ڳاڙهو يا ڪارو نشان- دڙپ. گوشت جو ٽڪر- ٻوٽي.

● چکتی يا چکتیاں : ث [هہ] چم جو ننڍو گول ٽڪر. چڪي- ٽڪي. دُنبي جو دُنب. ڍال.

● چیکَٹ : صفت [هہ] تمام ميرو. سٽيو ۽ ميرو. گدلو. گندو- غليظ. گپ جهڙو.

▬ چیکَٹ لگائے پھرنا : تمام گدلو ٿي گهمڻ- سدائين ميرن ڪپڙن سان هلڻ.

● چکٹا يا چکٹے : ذ [هہ] چيٽو. لَپ.

● چکٹی : ث [هہ] چيڪي مٽي. سخت زمين. چيٽي.

● چکچکا : صفت [هہ] چيلڪٽو- چمڪندڙ.

● چکچکی : ث [هہ] هڪ قسم جو ساز- ڪَتڙتال- چپريون.

● چکیدڑھیا : صفت [هہ] آهو ماڻهو جنهن کي فقط ڪاڏيءَ تي ڏاڙهي جا وار هجن- ترڙ ٻچي.

● چکّر : ذ [هہ] چڪر. گول گهيرو. ڦيٽو- چاڪ. چَڪ (کنيز جو). چڪرو. ڦيرو- گهمرو. ڦيري (مٽي جي). گولائيءَ ۾ ڦرڻ جي حالت. مصيبت- تڪليف- آزار. مونجهارو.

▬ چکّر آنا : چڪر اچڻ- ڦيري اچڻ (مٿي کي). مٿو ڦرڻ.

▬ چکّر باندھنا : گولائي ٻڌڻ. ڦيرو ٻڌڻ.

▬ چکّر دینا : چڪر ڏيڻ. گهمرو ڏيڻ. ڦيري ڏيڻ. ڦيرائڻ- گهمائڻ. منجهائڻ.

▬ چکّر کاٹنا : ڦيرو ڏيڻ- چڪر ڏيڻ. چڪر هڻڻ. وري وري ڦرڻ. رُلڻ. ڦيريون پائڻ.

▬ چکّر کھانا : چڪر کائڻ- ڦيرو کائڻ. گهمڻ. ڦرڻ (مٿو).

▬ چکّر لگانا : چڪر هڻڻ- ڦرڻ- گهمڻ. چوڌاري ڦرڻ. گشت ڪرڻ. ڦيريون پائڻ.

▬ چکّر میں آنا : مونجهاري ۾ اچڻ- مصيبت ۾ ڦاسڻ.

▬ چکّر میں ڈالنا : مصيبت ۾ وجهڻ. آزار ۾ وجهڻ. حيران ڪرڻ. رولي ۾ وجهڻ.

● چکّرانا : لازم [هہ] چڪر کائڻ- ڦرڻ. حيران ۽ پريشان ٿيڻ- ششدر ٿيڻ. وائڙو ٿيڻ. بيهوش ٿي وڃڻ. ڏندڻجڻ.

▬ چکّرا دینا : حيران ڪري ڇڏڻ- مٿو ڦيرائي ڇڏڻ.

▬ چکّرانر : ذ. پسارڪي وکر جو هڪ قسم (هڪ وڻ جو ٻج جو دوا طور ڪم اچي).

● چکّر مکّر : محاوره [هہ] آنو ٻهانو. ڏِکي- دوکو.

● چکّڑی : ث [هہ] هڪ قسم جي ڪاٺي (جنهن سان ڦٽيون ٺهن).

● چِکلا ۽ چِکلي : ذ [ھ] چڪرو. ڪاٺيءَ جو گول ٽڪر (ماٺين ٺاهڻ جو). جنڊ جو پُڙ. ڇيڪلو. چڪلو. (صفت) سوڪرو - خلاصو.

= چڪلاپا، چڪلان : ذ. ويڪر - سوڪراڻ.

● چِڪما ۽ چڪمي : ذ [ھ] فريب - ڌوڪو - ٺڳي. ويساهه گهاتي - ڏنو - دم. ڇيهو - گهاٽو.

= چِڪما دينا : ڌوڪو ڏيڻ - فريب ڏيڻ. نقصان پهچائڻ.

● چِڪن : ث [ف] پرت جو هڪ قسم. چڪنو - گل وارو وائلو.

● چِڪنا : صفت [ھ] سٿيو - چڪنو. تيل لڳل. لسو - تيرڪٺو. ستارو. روغني. (ث) چڪني.

= چِڪنا چُپڙا : صفت. سٿيو. سوڪم. چرب زبان - چاپلوس. ڏاتاريندڙ. (ث) چڪني چپڙي.

= چِڪنا گهڙا : محاوره. بيغيرت - بيشرم. جنهن کي ڪابه لڄ ليهه نه هوي - بي لڄو. بيعزت. جنهن کي ڪابه نصيحت اثر نه ڪري.

= چِڪنا ڪرنا : سٿيو ڪرڻ. پالش ڪرڻ. چلڪائڻ - چمڪائڻ.

= چِڪناهٽ : ث. سٿپ. لسائي.

= چِڪنائي : ث. چربي. سٿپ (تيل، گيهه وغيره جو) لسائي.

= چِڪني چُپڙي باتين : محاوره. مٺيون سٺيون ڳالهيون - ڏاتاريندڙ ڳالهيون. چاپلوسيءَ جون ڳالهيون.

= چِڪني ڇاليا، چِڪني ڏلي : ث. سوپارين جو هڪ قسم - سهيوڙ ڏاني سوپاري (جي پُچندا آهن).

= چِڪني مٽي : ث. چيڪي مٽي.

● چُڪنا : لازم [ھ] چُڪڻ - پورو ٿيڻ - ختم ٿيڻ. چڪتو ٿيڻ. ڪپڻ.

= چُڪانا : متعدی. پورو ڪرڻ. چُڪائڻ - سلهه ڪرائڻ. نبيرو ڪرڻ. پيارڻ (رقم).

= چُڪتا : صفت. چُڪتو. فيصلي ٿيل.

= چُڪتا ڪر لينا : چُڪتو ڪري وٺڻ. آڪوئي وٺڻ (مال).

● چِڪنا چُور : صفت [ھ] چيڪنا چُور - ٽڪر ٽڪر - پور پور. ٽڪل - چُور چُور.

= چِڪنا چُور ڪرنا : پُرزا پُرزا ڪرڻ - چيهون چيهون ڪرڻ - پچي پوري ڇڏڻ.

● چِڪنانا : متعدی [ھ] سٿيو ڪرڻ. سٿپ وغيره هڻڻ.

● چِڪوا ۽ چِڪوي : ذ [ھ] آبي پکيءَ جو هڪ قسم - سرخاب. (ث) چڪئي، چڪوي.

= چڪئي چڪوا : ذ. سرخاب پکين جو جوڙو.

● چِڪوتا : ذ [ھ] بيماري جو هڪ قسم (جا اڪثر گوڏي جي اندرئين پاسي ڦروءَ جي شڪل ۾ ظاهر ٿئي ۽ سڄي ٽنگ تي پکڙجي وڃي).

● چُڪوتا ۽ چُڪوتي : ذ [ھ] چُڪتو. فيصلو - نبيرو (قيمت جو). ٺيڪو. مقرر ٿيل پاڙو. ڍل. چُڪتو ٿيل رقم. (ث) چُڪوتي ۽ چُڪوتيان.

● چڪوترا ۽ چڪوترے : ذ [ھ] ميوي جو هڪ قسم - چڪون.

● چڪور ۽ چڪور : ذ [ھ] پکيءَ جو هڪ قسم - جابلو تتر - چڪور. (ث) چڪوري ۽ چڪوريان.

● چکهنا : متعدی [ھ] چکڻ. چشڪو وٺڻ - سواد وٺڻ. مزو وٺڻ. پوڳڻ (سزا).

= چکها چکهي ڪرنا : گهڻين شين مان هرهڪ کي چکي پسند ڪرڻ.

= چکها دينا : چکائي ڇڏڻ. ڪارائڻ (سزا).

= چکهانا : متعدی. چکائڻ. چشڪو وٺائڻ -

ذائقو وٺائڻ . ڪارائڻ .
- چکھوتیاں کرنا : چشڪا وٺڻ . مزا وٺڻ . چٽو ڪرڻ .
- چکھی یا چکھیاں : ث . چشڪو - سواد - ذائقو . تترن جو چوڳو .
● چکئی یا چکئیاں : ث [ھ] رانديڪي جو هڪ قسم. ڏور واري ڦرموتي - چڪري .
● چکّی یا چکیاں : ث [ھ] اٽي پيهڻ جي چڪي. گوڏي جي ڍڪڻي .
- چکّی پیسنا : چڪي پيهڻ . اٽو پيهڻ . تڪليف پوڻ .
- چکّی ٹاکنا : جنڊ آهوڙڻ .
- چکّی جھونا : چڪي پيهڻ . اٽو پيهڻ. اٽو پيهڻ شروع ڪرڻ . ڏکھو قصو ڪڍي ويهڻ - پراڻا ڏک سور بيان ڪرڻ .
- چکّی رہا یا چکّی رہے : ذ . جنڊ آهوڙيندڙ - جنڊآهوڙو .
- چکّی کا پاٹ : ذ . جنڊ جو پُڙ .
- چکّی کا کھونٹا : ذ . جنڊ جو هٿيو - مُنيو .
- چکّی کی مانُ : ث . جنڊ جو ڪيرُ .
- چکّی نامہ : ذ . پڪيءَ جو سهرو . (جو شاديءَ جي موقعي تي پڪي وجهڻ مهل عورتون ڳائينديون آهن) .
● چکّی پکّی : ث [ھ] چڪي پڪي - ذرو پُرزو . اوکھ سوکھ .
● چُکنا: لازم [ھ] چکڻ . چھنب سان کائڻ .
- چکا : ذ . چوڳو . چوٽو .
- چکانا : متعدی . چڳائڻ . چوٽو ڪارائڻ .
● چُل : ث [ھ] خارش - کاڄي - کنھر . خارش جي بيماري . سُرسُر . شھوت .
- چُل مٹانا : خارش لاهڻ . شهوت مارڻ

(جماع ڪرڻ) .
● چِلا یا چِلّے : ذ [ھ] زِهه (ڪمان جو). چِلو (چاليھه ڏينهن عبادت ۾ هڪ جاءِ ويهڻ). هڪ قسم جي نرم ماني .
- چِلا چڑھانا : زهه چاڙهڻ - ڪمان چاڙهڻ . چلو ڪڍڻ .
- چِلا کھینچنا: چِلو پچائڻ - چاليهو ڪڍڻ .
● چِلاتا : ذ [ھ] هڪ قسم جو ھسارڪو وکر .
● چِلانا : لازم [ھ] زور سان رڙيون ڪرڻ . شور مچائڻ - گوڙ ڪرڻ . دانهون ڪرڻ . ٻوڪرڻ ڪرڻ .
- چِلا کے رونا : زور سان روئڻ - ڌاڙي روئڻ .
- چِلا ھٹ یا چِلا ھٹیں : ث . چيخ - رڙ - دانهن .
● چِلاؤ : ذ [ھ] بنا گوشت جي پُلاءُ - باصري پلاءُ .
● چلبلانا : لازم [ھ] بي آرام ٿيڻ - بيقرار ٿيڻ . گھبرائجي وڃڻ . ننڊ ۾ پاسا ورائڻ . لوڇڻ پڇڻ .
- چلبلا : صفت. بيقرار - بي آرام. ڪونشسڻو . چلولو - ڪيچلو - ريچالو . حرڪتي (ٻار) .
- چلبلاپن : ذ . ڪيچل - چلولائي . بي آرامي . حرڪت .
- چلبلاھٹ : ث . ڪيچل - حرڪت . چلولائي .
● چلپرا یا چلپرے : ذ [ھ] هڪ قسم جو ڪبوتر (جنهن جو رنگ اڇاڻ تي مائل هجي) .
● چلتا یا چلتے : ذ [ھ] وڻ جو هڪ قسم .
● چلتر : ذ [ھ] ٺڳي - دغا. ويساھه گھاتي .
- چلتر بازی : ث . ٺڳي - فريب . چالاڪي .
- چلتر کرنا، کھیلنا : ٺڳي ڪرڻ - فريب ڏيڻ . ويساھه گھاتي ڪرڻ .
● چلچل : ث [ھ] ابرڪ جو پورو - چلڪ .

● چلچلانا : لازم [هہ] ساڙڻ (اُس جو). گرم هئڻ (ڏينهن). لُوساڻِڻ.

— چلچلاتا : صفت. ساڙيندڙ- گرم (ڏينهن).

— چلچلاتی دھوپ : ث . ساڙيندڙ اُس. نيٽهن اُس.

● چلچلانا : لازم [هہ] خارش ٿيڻ. جماع ڪرائڻ جي خواهش ٿيڻ.

● چلکنا : لازم [هہ] چلڪڻ- چمڪڻ. ڪاوڙجڻ- خفا ٿيڻ. ڪوڙ ڪرڻ.

● چلم يا چلمیں: ث [ف] حقي جي ٽوپي- ڦُل. سُلفي.

— چلمیں بھرنا: تاڏو ٽوپي ڪرڻ. نيچ خدمت ڪرڻ.

● چلمن يا چلمنیں : ث [هہ] تيلين مان ٺهيل پڙدو- چيري. چِڪ.

● چلنا : لازم [هہ] هلڻ. پنڌ ڪرڻ. وڃڻ- روانو ٿيڻ- اُسهڻ. چالُو ٿيڻ. جاري ٿيڻ. وهڻ (پاڻي). لڏڻ. هلڻ (وس، اثر، حڪم). وڃڻ (دنيا مان)- مرڻ. ڇُٽڻ (توف، بندوق وغيره). لڳڻ (جادو). جڻاءُ ڪرڻ. ڪارگر ٿيڻ. لڳڻ (جهيڙو).

— چلا آنا : هليو اچڻ.

— چلا جانا : هليو وڃڻ. روانو ٿي وڃڻ.

— چلا چل : ث. هَل هلان. ڪُوچ- روانگي. گهڻن ماڻهن مرڻ جي حالت.

— چلا چلی: ث. ڪُوچ- روانگي. موڪلائي. سفر جي تياري. هَل هَلان. پڇاڙيءَ جو وقت.

— چلانا : متعدی. هلائڻ. هڪلڻ. جاري ڪرڻ. ڪاهڻ. چالو ڪرڻ. ڪم ۾ آڻڻ.

— چلاؤ : صفت. چالُو. وڃڻ وارو. فاني. وڃڻ لاءِ تيار. مرڻ وهيٺو. ڪم ٽپائُو- وقتي ڪم ڏيندڙ.

— چل بسنا : چالائو ڪرڻ- مري وڃڻ.

— چل بے : تابع فعل. (ڪاوڙ مان چوڻ جا لفظ) هل وڃي هل! وڃ ڙي!.

— چل پڑنا : هلي وڃڻ. هلڻ لڳڻ. روانو ٿيڻ. شروع ٿيڻ.

— چلتا : صفت. هلندڙ- چالُو. جاري. وهندڙ. ويندڙ. ڪارگر. اثرائتو.

— چلتا بننا : هليو وڃڻ. کسڪي وڃڻ. ڀڄي وڃڻ.

— چلتا پرزہ : محاوره. وڏو چالاڪ ۽ ڪم جو ماڻهو. هوشيار ماڻهو. چالاڪ.

— چلتا زمانہ : محاوره. ڀيريءَ جو زمانو- ڪُراڙپ جو وقت. آسود گيءَ جو زمانو- خوشحالي جو وقت.

— چلتا کام : ذ. رواجي ڪم- معمولي ڪم. لهي ٿهي جو ڪم.

— چلتا کرنا : روانو ڪرڻ. هلائي ڇڏڻ. اڳتي موڪلي ڏيڻ. شروع ڪرڻ.

— چلتا ہونا : روانو ٿيڻ- هليو وڃڻ. کسڪي وڃڻ. پاسو ڪري وڃڻ. پنهنجو مطلب پورو ڪري هليو وڃڻ. رواج ۾ اچڻ.

— چلت پھرت : محاوره. هلت چلت. ڦُڙتي ۽ چالاڪي.

— چلتی : ث. تيزي- تکائي. ڦُڙتي- چستي. هلندي. پُهچ- رسائي.

— چلتی پھرتی چھاؤں : محاوره. بي بقا- فاني. (ڪنايتاً) دنيا.

— چلتی گاڑی میں روڑا اٹکانا : هلندڙ ڪم ۾ خواهہ مخواهہ رنڊڪ وجهڻ. ڇڪڙي وجهڻ.

— چلتی ہوا سے لڑنا : هرڪو وڙهڻ. وڙهڻ

لاءِ ڪُٺندون ڪٽڻ. ڏوري ڳالهه تي وڙهي پوڻ.
– چَلَ جانا: هلي وڃڻ. شروع ٿيڻ. ڦاٽي وڃڻ (ڪپڙو وغيره). گذري وڃڻ (وقت). ٿي وڃڻ (ڪم). لڳي پوڻ (جهيڙو). ڪم ڏيئي وڃڻ.
– چَلَ دينا: هليو وڃڻ - روانو ٿيڻ. مري وڃڻ.
– چَلَ ڪهڙا هونا: اُٿي رستو وٺڻ - روانو ٿي وڃڻ.
– چَلَنَ: ذ. چالَ - هلت. ريت - رسم. عادت - سڀاءُ.
– چَلَنَ بگڙنا: چال خراب ٿيڻ - افعال بگڙڻ. خراب عادتون پرائڻ.
– چَلَنَ سيکهنا: عادتون سکڻ - عادتون پرائڻ. روش اختيار ڪرڻ.
– چَلنے سے رهنا: هلڻ کان عاجز ٿيڻ.
– چَلنے لگنا: هلڻ لڳڻ. وڃڻ لاءِ تيار ٿيڻ.
– چَلے جانا: هليو وڃڻ. روانو ٿيڻ - هلندو رهڻ.
– چَلے چلنا: هلندو رهڻ. ڪم ڪندو رهڻ.
● چُلّو: ذ [هہ] چُرون - لَپ. بُڪ (پاڻيءَ وغيره جو).
– چُلّو بهر: تابع فعل. لپ ڪن - بُڪ جيترو.
– چُلّو لينا: ڳُرڙي ڪرڻ لاءِ ڏُڪ پرڻ. ڳُرڙي ڪرڻ.
– چُلّوؤں لَهو بڑهنا: جسم ۾ بُڪن جا بُڪ رت وڌڻ. تازو توانو ۽ تندرست ٿيڻ. تمام گهڻو خوش هئڻ.
– چُلّوؤں لَهو پينا: بُڪن جا بُڪ رت پيئڻ. تمام گهڻو مارڻ. گهڻو ستائڻ.
● چِلوا ۽ چِلوائيں: ث [هہ] مڇي جو هڪ قسم.
● چِلوا ۽ چِلوے: ذ [هہ] جُون - ليک.
● چِلهَوا: ث [هہ] سيرڻ (پکي) جو آواز.
● چِمَ: ذ [هہ] "چام" جو مخفف - چمڙو. ڪَلَ.
– چِمَرَخ: ث. ايٽ ۾ ڪم ايندڙ چم جي ڪَهي. (صفت) اپري - هيڻي (عورت).
– چِمَرَس: ذ. جتيءَ جي ڳاٽ سبب پير ۾ ٿيل ليڪَ.
● چَمار ۽ چَمار: ذ [هہ] هندن جي هڪ گهٽ ذات (جا چمڙي جو ڪم ڪري). موچي - مينگهواڙ. گهٽ ذات - نيچ.
● چَمپا: ذ [هہ] وڻ جو هڪ قسم (جنهن جو گل اچاڻ مائل هيدو ۽ نهايت خوشبودار ٿئي).
– چَمپا ڪَلي: ث. زيور جو هڪ قسم (ڳچيءَ ۾ پائڻ جو) چمپڪلي - چمڪلي.
– چَمپئي رنگ: ذ. هلڪو پيلو رنگ.
● چَمپت: صفت [هہ] گم - غائب. ليڪل.
– چَمپت هوجانا: لڪي وڃڻ - گم ٿي وڃڻ. کسڪي وڃڻ - ڀڄي وڃڻ.
● چِمٽنا: لازم [هہ] چهٽڻ - چنبڙڻ. پٺيان لڳڻ - پچر نہ ڇڏڻ.
– چِمٽانا: متعدی. چنبڙائڻ - چهٽائڻ. پٺيان لائڻ.
– چِمٽ جانا: چهٽي وڃڻ - چنبڙي پوڻ.
● چَمچ، چَمچا ۽ چَمچے: ذ [هہ] ڏانءُ جو هڪ قسم - چمچو.
● چَمڑا: ذ [هہ] چمڙو - چم - کل.
– چَمڑا اتارنا، اُدهيڑنا، کهينچنا: کَل لاهڻ - چوڙي لاهڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ.
– چَمڑی: ث. چمڙي - کَل.
● چُمڪارنا: متعدی [هہ] پُچڪارڻ - پيار ڪرڻ. دلاسو ڏيڻ. آٿت ڏيڻ. پُٺي ٺپرڻ (گهوڙي جي).
– چُمڪار، چُمڪاری: ث. پُچڪار.

● چَمَڪنا : لازم [هہ] چمڪڻ- چلڪڻ . جهرڪڻ . رونق ڪرڻ . مشهور ٿيڻ . پڙڪي ڪائڻ . چرڪڻ (گهوڙو وغيره). ڪاوڙجڻ- ناراض ٿيڻ . اُڀرڻ (سج ۽ چنڊ)- روشن ٿيڻ .

— چَمَڪ : ث . چمڪو- جهلڪو . تجلو - روشني .

— چَمڪارا ۽ چَمڪارے : ذ . چمڪو- روشني. تابش .

— چَمڪانا : متعدی . چمڪائڻ- چلڪائڻ . جرڪائڻ . پالش ڪرڻ . پڙڪائڻ- هشڪارڻ (گهوڙو) .

— چَمَڪ دَمَڪ : ث . چلڪو چمڪو . روشني . آب تاب- رونق . سونهن سوڀيا .

● چَمگادَڙ ۽ چَمگادڙيں : ث [هہ] هڪ قسم جو ساهوارو- چمڙو- چاڪي چمڙو.

● چَموٹا ۽ چَموٹے : ذ [هہ] اهو چمڙي جو ٽڪر جنهن تي حجم پاڪي تکو ڪندا آهن- ماٺ . ايٽ ۾ پيل چمڙي جو ٽڪر جنهن ۾ ٽڪ ڦرندي آهي . (صفت) بيوقوف- موڏڪ .

— چَموٹی ۽ چَموٹیاں : ث . چمڙي جو گول ٽڪر جنهن ۾ ٽڪ ڦري .

● چَنا ۽ چَنے : ذ [هہ] فصل جو هڪ قسم . چڻو.

— چَنے : ذ. چڻا. پڪل چڻا- پڪوڙا.

— چَنے کی دال : ث . چڻن جي دال .

● چَنبَک : ذ [هہ] پٿر جو هڪ قسم- چقمق پٿر .

چَنبیلی: ث [هہ] خوشبودار گل ۽ ٻوٽي جو هڪ قسم- چنبيلي .

● چُنچُنا ۽ چُنچُنے : ذ [هہ] ڪيئون (جو معدي ۾ پيدا ٿئي)- سيوڪي .

— چُنچُنے لگنا : خار لڳڻ- ساڙ وٺڻ .

● چَندا : ذ [هہ] چنڊ- قمر.

— چَندا ماموں : ذ . چنڊ (ٻارن جو رکيل نالو).

● چَندرا : صفت [هہ] گنجو- اهو ماڻهو جنهن جي چوٽيءَ جا وار ڪريل هجن. داناءُ- عقل وارو.

● چَندرانا : متعدی [هہ] نٽائڻ- ٽارڻ . بهانو ڪرڻ . ڪوڙ ڪرڻ . ٽڪرائڻ . ٽيلهائڻ .

● چَند ماری : ث [هہ] آبي پکيءَ جو هڪ قسم (جنهن جي چهنب ٽلهي ۽ ڊگهي ٿئي جنهن جي هيٺان هڪ ٿيلهي ٿئي) .

● چَندوا ۽ چَندوے : ذ [هہ] گول ٽوپيءَ جو مٿيون حصو- چندو . گهوٻو (هَر جو) .

● چَندہ : ذ [هہ] چندو . ڦوڙي .

● چُندها : صفت [هہ] اهو شخص جنهن جون اکيون روشني نه سهي سگهن- چُنجهو- جهانورو. ٿوريءَ نظر وارو- جهانپو . (ث) چُندهی .

● چُندهیانا : لازم [هہ] اکيون چنجهائڻ- اکيون چنجهيون ڪرڻ .

● چَندی ۽ چَندیاں : ث [هہ] ننڍڙو ٽڪر- ٽڪرو . حصو . پتي- پاڱو . چتي .

● چَندیا : ث [هہ] ٽِڪڻ- ٽِپڻ- ٽوڙهہ . گنج . کوپري . ننڍڙي ماني- ڦلڪو .

● چَنڈول : ذ [هہ] پالڪيءَ جو هڪ قسم- عورتن جي سواريءَ جي ڏولي. هڪ قسم جو ٽڪر جو راندڪو . پکيءَ جو هڪ قسم- چنڊول .

● چُنَری ۽ چُنَریاں : ث [هہ] هڪ قسم جو رئو - چُونري.

● چِنَکنا : لازم [هہ] ٽيڙڪڻ (ٻج جي کل). ڦٽڻ. سيرجڻ (ٽڪر جو ڏانءُ). ٽيڙڻ (مڪڙي). چُڪ پوڻ (چيلهہ ۾).

— چِنَک : ث . ٽيڙڪڻ جي حالت . مکڙيءَ جي ڪِلڻ جي حالت . سَٽ (عضوي ۾).

— چِنَک باؤ : ذ . وائي سُور- سنڌن جو سور.

چيلھہ جو سور .

● چنگا ج چنگے : ذ. صفت [ھ] چڱو ڀلو . تندرست - چاق .

● چنگاری ج چنگاریاں : ث [ھ] چڻنگ - باھہ جو آلو . ناگوار ڳالھہ - جهيڙي جهڳڙي ڳالھہ .

▬ چنگاری چھوڑنا : چڻنگ وجهڻ . جهيڙو وجهڻ - فساد وجهڻ .

▬ چنگاری ڈالنا : چڻنگ وجهڻ . فساد وجهڻ .

▬ چنگاریاں چھوٹنا : چڻنگون نڪرڻ . آلا نڪرڻ .

● چنگنا : ذ [ھ] ڪڪڙ جو ٻچو - چوزو .

● چنگھاڑنا : متعدی [ھ] هاٿيءَ جو آواز ڪرڻ - گاج ڪرڻ . گوڙ ڪرڻ (ڪڪرن جو) . گجگوڙ ڪرڻ (شينهن) .

▬ چنگھاڑ : ث. دانهن . آواز (هاٿي جو) . چنگهہ . رڙ .

▬ چنگھاڑیں مارنا : هاٿيءَ جو رڙيون ڪرڻ . گجگوڙيون ڪرڻ .

● چنگی ج چنگیاں : ث[ھ] چڻنگ . آماڙي .

▬ چنگی جھڑنا : چڻنگون نڪرڻ .

● چُنگی ج چُنگیاں : ث [ھ] محصول جو هڪ قسم - ناڪو . ٻاهران آيل مال جو محصول - آڪٽ . چيڪي . مُٺ ڪن - لپ .

● چنگیر، چنگیری ج چنگیریں : ث[ھ] گلن يا ڏانئُن جي ٽوڪري. گلن جي ٽوڪري . دسترخوان جو پوش .

● چننا : متعدی [ھ] چونڊڻ . منتخب ڪرڻ . ميڙڻ . ڪٺو ڪرڻ . چونڊ ڪرڻ . چڱڻ (داڻا) . پرچڻ - ڏاهي رکڻ (ڪاڏو) . چُڻڻ-چُڻ ڪرڻ . هڪ ٻئي مٿان رکڻ (سرون) . ڏاهڻ (پَٽ) .

▬ چُناؤ : ذ . پٽ جوڙڻ جي حالت - اوساري .

▬ چُنائی ، چُنوائی ج چُنوائیاں : ث. اوساري - سرن يا پٿرن وغيرهہ جي اڏاوت. تعمير جو ڪم. لنباڻي وغيرهہ . رازن جو معاوضو .

● چُنور : ذ [ھ] چَوُنرُ . مور جي کنڀن مان ٺهيل وجڻو - مورڇل .

● چُنی ج چُنیاں : ث [ھ] ياقوت - لعل (نث ۾ پيل) - لالڙي . جيت جو هڪ قسم . رئي جو هڪ قسم - چُني .

▬ چُنی (چُنیا) بیگم : محاوره . آفيم - امل .

● چُنیا : صفت [ھ] ننڍڙي - ذرڙي - پتڪڙي .

▬ چُنیا بطخ : ث . بدڪ جو هڪ قسم .

▬ چُنیا بیگم : محاوره . آفيم - آمل .

▬ چُنیا گوند : ث . کونر جو هڪ قسم .

● چَو : صفت [ھ] چار (مرڪب لفظن جي منڍ ۾ استعمال ٿيندڙ لفظ) .

▬ چوبارا ج چوبارے : ذ . اهو ڪمرو جنهن کي چئني پاسي دروازا يا دريون هجن - چوُدرو .

▬ چوپایہ ج چوپائے : ذ . چوپايو - ڍور .

▬ چوتار : ذ . چئن تارن وارو ساز - چوتارو .

▬ چوتارا : ذ . چئن تندن جي آتاوت وارو ڪپڙو . هڪ قسم جو ساز - چوتارو .

▬ چوراہا ج چوراہے : ذ . چوسول - چوواٽو - چونڪ .

▬ چورس : ذ . چورس - چوڪنڊو .

▬ چوکور : صفت . چوڪنڊو - چورس .

▬ چوکھونٹ، چوکھونٹا : صفت. چوڪنڊو . مستطيل .

▬ چوگلا ج چوگلے : ذ . چئن پنکڙين وارو گل - اهو گل جنهن ۾ چار پن هجن .

▬ چوگنا : صفت . چوڻو .

▬ چولڑا ج چولڑے : ذ . هار جو هڪ قسم -

چوسَرو هار.

▬ چَومُکھہْ : صفت . چئن وٽين وارو ڏيو .

▬ چَومُکھا : صفت . چئن مُنهن وارو . (ذ) چئن وٽين وارو ڏيو . آهو ماڻهو جو اڪيلي سِر چئن جو مقابلو ڪري .

▬ چَومُکھا لَڑنا : جنگ ۾ چئني طرفن وڙهڻ- چوڌاري وڙهڻ . بهادريءَ سان وڙهڻ . سِپني کي مات ڪرائڻ .

▬ چَومپیخا کَرنا : چوکنيو ڪرڻ . اونڌو ڪري هٿ پير ڪِلن سان ٻڌي سزا ڏيڻ .

▬ چَوھَٹّی : ث . بازار ۾ آهو چونڪ جتي چئني ڪنڊن تي دڪان هجن .

● چَوّا ج چَوّے : ذ . چونڪو . چئن جو مجموعو . تاس ۾ چئن نشانن وارو پتو .

● چُوا : ذ [هہ] پساري وکر جو هڪ قسم (جو خوشبودار ٿئي) .

▬ چُوا چَنْدَن : ذ . ڪبوتر جو هڪ قسم .

● چَوالِیس : عدد [هہ] هڪ عدد - چوئيتاليهہ (٤٤) .

● چُوان : صفت [هہ] سيمندڙ . ڳاڙو ڪندڙ . ريشو ڪندڙ (ميوو) . ننڍو تلاءُ يا کڏ (جنهن ۾ سم جو پاڻي گڏ ٿئي) .

● چُوانا : متعدی [هہ] ٽيمائڻ . نچوئڻ . ڳاڙڻ . نپوڙڻ .

● چَوبِیس : عدد [هہ] هڪ عدد - چوويهہ (٢٤) .

● چَوپال ج چَوپالیں : ث [هہ] ڳوٺ ۾ آها جاءِ جتي وڏيرو ءِ ڳوٺاڻا اچي ويهن يا مسافر وغيرهہ ترسائين - اوطاق .

● چَوپَٹ : صفت [هہ] چارئي دروازا پٽيل . کليل - ڪشادو . آونڌو . نيٽ . برباد - ويران .

▬ چَوپَٹ کَرنا : اجاڙ ڪرڻ - برباد ڪرڻ - تباهہ ڪرڻ . آونڌو ڪرڻ - بگاڙڻ (ڪر) .

● چُوپڑا : ذ [هہ] چوپڙ راند جو ڪپڙو .

● چُوت ج چُوتیں : ث [هہ] زناڻو مخصوص عضوو .

▬ چُوتیا ج چُوتیے : ذ . صفت [هہ] پڙوو . چُوتيو - بيوقوف .

▬ چُوتیا بَنانا : چُوتيو بنائڻ - بيوقوف بنائڻ .

▬ چُوتیاپَن : ذ . چوتياڻپ - بيوقوفي - مورکپائي .

● چُوتَڑ ج چُوتَڑ : ذ [هہ] ٻُنْڊُڙ - چِتَڙ .

▬ چُوتَڑ بَجانا : خوش ٿيڻ - بغل ٺوڪڻ .

▬ چُوتَڑ دِکھانا : پٺ ڏيڻ . پُٺي پاڻي ڀڄڻ . ڀڄي وڃڻ .

▬ چُوتڑوں سے سُپاریاں پھوڑنا : ٽيٽ سان سوپاريون ڀڃڻ . عيش ڪرڻ - موجون ماڻڻ . وڏو ماڻهو ٿي وڃڻ . ڪوبہ ڪم نہ ڪرڻ .

▬ چُوتڑوں کا لَهو مَر جانا : ٽنگن جو پاڻي سڪي وڃڻ . ويهڻ جي عادت پئجي وڃڻ . هار مڃڻ .

▬ چُوتڑوں کے بَل گِرنا : ڳُئي ڀر ڪرڻ .

▬ چُوتڑی ج چُوتڑیاں : ث . ٻُنْڊِڙ - چِتَڙ .

▬ چُوتڑیوں چَلنا : ڳُئي ڀر رڙهڻ - گيسيون پائي هلڻ .

● چَوتھا ج چَوتھے : صفت [هہ] چوٿو . چوٿون . سري ويل ماڻهوءَ جي چوٿين ڏينهن جي ادا ڪيل رسم .

▬ چَوتھے پانچویں : تابع فعل . وقت بيوقت - اڙ ڪي پڙ ڪي - ڪڏهن ڪڏهن .

● چَوتھائی ج چَوتھائیاں : ث [هہ] چوٿون حصو - چوٿو .

● چَوتھی : ث [هہ] چوٿون ڏينهن . شاديءَ جي هڪ رسم (جا شاديءَ جي ٿئي يا چوٿين ڏينهن تي ڪندا آهن) .

- چَوتھی کا جوڑا : ذ. آھو وڳو جو شاديءَ جي چوٿين ڏينھن تي ڪنوار کي پارائيندا آھن.
- چَوتھی کھیلنا : شاديءَ جي چوٿين ڏينھن تي ڪنوار جي گھر ۾ ھڪ رسم ادا ڪرڻ (جنھن ۾ گھوٽ ڪنوار ميوو، ڀاڄي يا گُل ھڪ ٻئي کي اڇلائي ھڻندا آھن).

● چوٹ ج چوٹیں : ث [ھ] ڌڪ- ضرب. ٺوڪر. گھاءُ- زخم. صدمو. چرچو. ٽوڪ. داءُ- وارُ. حملو. نقصان- ٽوٽو. ڪبوتر جو ڪنھن مقرر جاءِ کان موٽي اچڻ جي حالت. ٻر واري پاسي کان گُھنڊ ڏنل چادر جا برسات ۾ مٿي تي وجھجي (جنھن ۾ مٿو ءِ پُٺا ڍڪجي وڃن).

- چوٹ آنا : ڌڪ لڳڻ- ضرب رسڻ. صدمو پھچڻ.
- چوٹ پڑنا : ڌڪ لڳڻ. صدمو پھچڻ.
- چوٹ چلنا : ٻن ماڻھن جو ھڪ ٻئي تي وار ڪرڻ. ھڪ ٻئي تي ٺوڪون ڪرڻ. وار ٿيڻ.
- چوٹ سہنا : چوٽ سھڻ- ڌڪ سھسائڻ. نقصان برداشت ڪرڻ.
- چوٹ کرنا : ڌڪ ھڻڻ. وار ڪرڻ- حملو ڪرڻ. ٺوڪ ھڻڻ. ڪبوتر جو ڪنھن مقرر جاءِ تائين آڏامي وڃڻ. زخمي ڪرڻ. جادو ڪرڻ.
- چوٹ کھانا : ڌڪ کائڻ. زخمي ٿيڻ. نقصان کائڻ. ٺوڪر کائڻ.
- چوٹ لگنا : ڌڪ لڳڻ. صدمو پھچڻ. عشق جي چيٽ اچڻ. اوسيڙو ٿيڻ.
- چوٹیں چلنا : ھڪ ٻئي تي وار ٿيڻ. مقابلو ٿيڻ. چڙھت ٿيڻ. ٺوڪون ٿيڻ.

● چوٹٹا ج چوٹٹے : ذ [ھ] "چور" جو تصغير. سيڪڙاٽ چور- ننڍون چور.

● چوٹی ج چوٹیاں : ث [ھ] چوٽي (وارن جي). تارونءَ جا وار. ڳُتيل وار- ڳُتَ. چوٽي (جبل جي). مٿانھين جاءِ. مٿيون حصو. موڙ- ڪلنگي (پکيءَ جي). ڪنگرو. سردار. مُکُ. ماھر. (صفت) اوچو- بلند- مٿانھون.

- چوٹی دبنا : مطيع ٿيڻ. لاچار ٿيڻ.
- چوٹی کا : صفت. چوٽيءَ جو. سڀ کان وڏو. مٿانھين درجي جو- اعليٰ.
- چوٹی کترنا : چوٽي ڪترڻ. چنگپ وڍڻ. مريد ڪرڻ. مطيع ڪرڻ.
- چوٹی کرنا : چوٽي ڪرڻ- وار ڳُتڻ.
- چوٹی گوندھنا : ڳُت ڪرڻ- چوٽي ڪرڻ.
- چوٹی والا : محاورہ. چوٽي وارو. جِنُّ.

● چوچڑ : صفت [ھ] بيوقوف- مورک. (ث) آھا ڍڳي وغيرھ جنھن جو کير سُڪي ويو ھجي- وھڪيل چوپائي.

● چوچلا ج چوچلے : ذ [ھ] نخرو- ٽال- ماٺو- لاڏ- انگل. پيار جون ڳالھيون- ناز جون ڳالھيون- لاڏ ڪوڏ.

- چوچلا بگھارنا، کرنا : انگل ڪرڻ- ناز نخرا ڪرڻ- ماٺا ڪرڻ.

● چُوچی ج چُوچیاں : ث [ھ] ٻُبو. ٻُبي جي ڏُنڊي.

- چُوچی پیتا : صفت. ٻبو ڌائيندڙ (ٻار). کير پياڪ.

● چودنا : متعدی [ھ] جماع ڪرڻ.

● چَودہ : عدد [ھ] ھڪ عدد- چوڏھن (۱۴).

- چَودھواں : صفت. چوڏھون.
- چَودھویں : صفت. چوڏھين.
- چَودھویں کا چاند : ذ. چوڏھينءَ جو چنڊ. ماھ ڪامل. تمام سھڻو.

● چَودھر : ث [ھ] "چودھري" جو عھدو.

وڏيرپ . (صفت) ٿلهو. متارو. ڏاڍو - سخت - مضبوط. چست - چالاڪ.

● چَودهَري : ذ [هہ] چودري - رئيس - وڏيرو.

▬ چَودهَراني ، چَودهَرائِن : ث. "چودهري" جو مونث. رئيسياڻي - وڏيرياڻي.

● چور ۽ چور : ذ [هہ] چور- چوري ڪندڙ. ڪُجهہ. ڦَٽ جو اندريون حصو (جو نہ چُٽي)- ناسُور. شڪ - بدگماني. ميڻ بتيءَ جو اهو پاسو جو ڳري ويو هجي. (صفت) اڪل - ڪچهو.

▬ چور بالُو : ث. چور گپ - ڌٻڻ.

▬ چور بَيٹهنا : دل ۾ چور ويهڻ. شڪ پوڻ. نيت بدلجڻ.

▬ چور پيٹ : ذ. اهو حمل جو ظاهري طرح ڏيکاءُ نہ ڏئي.

▬ چور ڈهور : محاوره. چور ۽ چوريءَ جو مال. چور ۽ پاڳيا.

▬ چور گَلي : ث. چور گهٽي - چور رستو - ڪُجهو رستو.

▬ چور مَنڈلي : ث. هڪ ٻاراڻي راند.

▬ چوري ۽ چوريان : ث. چوري.

▬ چوري چهپے : تابع فعل. لڪ چڇپ ۾- ماٺ ميٺ ۾- ڪُجهہ ڳوهہ ۾.

▬ چوري ڪَرنا : چوري ڪرڻ.

● چُور : صفت [هہ] چُور ٿيل- ڪٽيل- پيٺل. چُورو- ڀُورو. مدهوش (نشي ۾). ماندو (ٿڪ کان).

▬ چُورا : ذ. چُورو- ڀُورو. ڪٽو.

▬ چُورا ڪَرنا: چُورو ڪرڻ. ڀُورو ڪرڻ. پيهڻ.

● چَوراسي : عدد [هہ] هڪ عدد - چوراسي (٨٤). (ذ) پيرن ۾ پائڻ جو هڪ زيور. ڏاند جي ڳچيءَ ۾ ٻڌڻ لاءِ گهنگهرن جو هار.

● چَورانَويں : عدد [هہ] هڪ عدد - چورانوي (٩٤).

● چَوراسانا : متعدی [هہ] چورس بنائڻ. سڌو ڪرڻ. لسو ڪرڻ.

● چُورما : ذ [هہ] چُورمو- مليدو. لذيذ ڪاڌو.

● چُورَن : ذ [هہ] بدهاضمي لاهڻ جي ڦڪي. چُورڻ.

● چُورنا : متعدی [هہ] چُورو ڪرڻ. چُوري ڪرڻ- ڪُٽيي ڪرڻ.

● چَوڑا ۽ چَوڑے : ذ. صفت [هہ] ويڪرو- ڪشادو- خلاصو. وڏو- ڪليل (ميدان). گهيرگهيلو (پهراڻ وغيره). (ث) چَوڑي.

▬ چَوڑا چَڪلا ۽ چَوڑے چَڪلے : صفت. وڏو ۽ ويڪرو. ڪشادو (سينو).

▬ چَوڑا ڪَرنا : وڌائڻ- ويڪرو ڪرڻ. ڪشادو ڪرڻ- وڏو ڪرڻ.

▬ چَوڑائي: ث. ويڪراڻ- موڪراڻ- ڪشادائي.

● چُوڑا ۽ چُوڑے: ذ [هہ] چُوڙو. ٻانهين.

▬ چُوڑے ميں بَيٹها ره جانا: اڪيلو رهجي وڃڻ. تباهہ ٿي وڃڻ.

● چَوڑانا: متعدی [هہ] ويڪرو ڪرڻ- ڪشادو ڪرڻ. ڪواڻ.

● چُوڑي ۽ چُوڑيان : ث [هہ] چُوڙ ي - ڪنگڻي. عينڪ جو گول چلو (جنهن ۾ شيشو پوي). پيچ (اوزار ۾ پيل).

▬ چُوڑي دار: صفت. چوڙين وارو پائجامو.

▬ چُوڑيان پَهننا : چوڙيون پائڻ. سُست ٿيڻ.

▬ چُوڑيان توڑنا : چوڙيون ڀڃڻ (مڙس جي مرڻ تي زالون چوڙيون ڀڃي ڇڏينديون آهن). سُوڳ ڪرڻ.

● چُوڑيا: ذ [هہ] ليڪائين ڪپڙي جو هڪقسم.

● چَوسَٹھ: عدد [ھ] هڪ عدد - چوهٺ (٦٤).
● چَوسَر: ث [ھ] راند جو هڪ قسم - چوپڙ.
● چُوسنا: متعدی [ھ] چُوسڻ - چُوپڻ. چُهڻ. پيئڻ (رت). نچوڙڻ.
— چُوسنی ج چُوسنیاں: ث. چُوسڻي. چوپڻي.
● چَوکڑ: ذ [ھ] چونڪ - چوسُول - چوواٽو. چورس. چئن جو عدد - چار.
● چُوک: ث [ھ] چُڪ - غلطي - ڀُل. قصور - خطا.
— چُوک جانا: ڳُسي وڃڻ - خطا ٿيڻ (ڏ ڪ).
● چُوک: ذ [ھ] کٽاڻ - ترشي. ساڳ جو هڪ قسم - چُوڪو. ليمي ۽ کٽي ڏاڙهون مان ٺهيل پاڇيءَ جو هڪ قسم. (صفت) کٽو - ترش.
● چَوکا ج چَوکے: ذ [ھ] چئن جو تعداد - چونڪو. اڳيان چار ڏند. زمين جو چورس ٽڪر. سنگ مرمر جو چورس پٿر. آهو هنڌ جتي هندو ويهي کاڌو کائيندا آهن. چئن شين جو مجموعو. چونڪڙي.
● چُوکا: ذ [ھ] هڪ قسم جو ساڳ (جو سواد ۾ کٽو ٿئي) - چُوڪو.
● چوکر: ذ [ھ] چاڙهُ (ڪڻڪ يا جون جي اٽي جو).
● چَوکڑی ج چَوکڑیاں: ث [ھ] چئن شين جو مجموعو. چئن ماڻهن جو سيڙ - چونڪڙي. واڻ جون چار نوڙيون. هرڻ جو ٽپ - چال. چرڪ - ٽاهه. ڀاڄ - ڊوڙ. زيور جو هڪ قسم.
— چَوکڑی بھرنا: هرڻ جو ٽاهه کائي ڀڄڻ. چال ڏيڻ - ٽپ ڏيڻ.
— چَوکڑی بھول جانا: حواس گم ٿيڻ - هوش چڙائي وڃڻ. هڪو ٻڪو ٿيڻ.
● چَوکس: صفت [ھ] خبردار - سجاڳ. پابند. محتاط - چَوکس.
— چَوکسی: ث. چوڪسي - خبرداري - سجاڳي. سنڀال - نظرداري.
— چَوکسی کرنا: چوڪسي ڪرڻ - نظرداري ڪرڻ - سنڀال ڪرڻ.
● چَوکنّا ج چَوکنّے: صفت [ھ] خبردار - هوشيار - سجاڳ. چئني پاسن جو خيال رکندڙ.
— چَوکنّا هونا: هوشيار ٿيڻ. خبردار ٿيڻ. ڪن کڙا ڪرڻ.
● چُوکنا: لازم [ھ] ڀُلجڻ - ڀُل ڪرڻ. چُڪ ڪرڻ - غلطي ڪرڻ. ڳُسڻ - خطا ٿيڻ. باز اچڻ.
● چوکھا ج چوکھے: صفت [ھ] خالص - نج. عمدو - سٺو - چوکو. (ث) چوکھی.
● چَوکھٹ ج چَوکھٹیں: ث [ھ] در يا دريءَ جو چوڪَٺ. چائٺ.
— چَوکھٹا ج چَوکھٹے: ذ. چوڪَٺ (در، دري يا فريم وغيره جو).
● چَوکی ج چَوکیاں: ث [ھ] صندلي - چونڪي. منجي. آهو تختو جنهن تي بسڪوٽن لاءِ اٽو ڳوهيندا آهن. پهرو - چونڪي. ٿاڻو - پوليس گهاٽ. ناڪو - محصول وٺڻ جي جاءِ. زيور جو هڪ قسم. قوالن جو ٽولو. نوبت وڄائڻ جو وقت. نذرانو. پيٽا.
— چَوکی بیٹھانا: چونڪي وهارڻ - پهرو وهارڻ. پوليس وهارڻ. پهري هيٺ رکڻ.
— چَوکی بھرنا: چونڪي ڀرڻ - ڪنهن درگاهه تي نذر نياز ڏيڻ. ڳائڻن جو ڪنهن درويش جي مزار تي ڳائڻ.
— چَوکی میں بیٹھانا، رکھنا: ٽاڻي تي ويهارڻ - شڪي ماڻهوءَ کي اکين آڏو رکڻ.

● چوگا : ذ [ھ] چوگھو - داڻو - چوڻو (پکين جو).

● چوگڙا ۽ چوگڙے : ذ [ھ] سنھو - خرگوش.

● چول؟ ۽ چولين : ث [ھ] چوڙ (در جي). آھو سوراخ جنھن ۾ ڀي ڪاٺي وڌي وڃي.

- چول بيٺهانا : چوڙ وھارڻ.

- چوليں ڈھيلي کرنا : سنڌ آلوڙي ڇڏڻ. آرن ڪان ڪڍي ڇڏڻ.

● چولا ۽ چولے : ذ [ھ] چولو. ڪنوار جي شادي ۽ جو لباس. بدن - جسم. قالب - بوتو.

- چولا بدلنا : چولو بدلائڻ. جُوڻ مٽائڻ.

● چولاوا ۽ چولاوے : ذ[ھ] وڏو ۽ اونھون کوھ.

- چولاوے کھُدوانا : وڏا فساد وجھڻ. جھڳا ناس ڪرڻ.

● چولائی : ث [ھ] ساڳ جو ھڪ قسم.

● چولھا ۽ چولھے : ذ [ھ] چلھہ - چلھو.

- چولھا پھونکنا، جھونکنا : چلھہ ۾ ٻارڻ ڏيڻ - باھہ ٻارڻ.

- چولھے میں جھونکنا، ڈالنا : باھہ ۾ وجھڻ. ساڙڻ . ناس ڪرڻ.

● چولی ۽ چوليان : ث [ھ] چولو - چولي (جا زالون چولي جي اندران پائين).

● چومنا : متعدی [ھ] چمڻ - چمي ڏيڻ. پيار ڪرڻ. پچڪارڻ. عزت طور چمي ڏيڻ.

- چوما چاٹی : ث. چم چٽ - چمي ڀاڪر.

- چوم چاٹ : ث. چم چٽ - چمي ڀاڪر.

- چومنا چاٹنا : چم چٽ ڪرڻ. چمي ڀاڪر ڪرڻ. پيار ڪرڻ.

● چون : عدد[ھ] ھڪ عدد - چوونجاھ (٥٤).

● چوں : ث [ھ] چون - ڏورڙو آواز. تيت جو آواز. سنھون آواز - چيچاٽ.

- چوں چوں : ث. جھرڪين وغيرھ جو آواز - چون چون.

- چوں نہ کرنا : چون بہ نہ ڪرڻ - آواز نہ ڪڍڻ. چون چرا نہ ڪرڻ. ڪجھہ بہ نہ ڪڇڻ.

● چونا : لازم [ھ] ٽمڻ - ڳڙڻ. چھڻ - جذب ڪرڻ. سمڻ.

● چونا : ذ [ھ] چُن - ڳچ. پوچي (چُن جي).

- چونا پھیرنا : چُن ھڻڻ. پوچي ھڻڻ. آچوڪرڻ.

● چونتیس : عدد[ھ] ھڪ عدد - چوٽيھہ (٣٤).

● چونچ ۽ چونچیں : ث [ھ] چھنب (پکي ۽ جي). نوڪ.

- چونچ مارنا : چھنب ھڻڻ - ٺونگو ھڻڻ. نوڪ ھڻڻ. واھيات بڪڻ.

● چونچلا ۽ چونچلے : ذ [ھ] ناز - نخرو - لاڏ - ماٺو - انگل.

● چوندھیانا : لازم [ھ] چُنجھائڻ (اکيون). تيز روشني ۽ ڪري اکيون پورجڻ.

● چونڈا ۽ چونڈے : ذ [ھ] چُنڊو. چڳ (وارن جي). چوٽو. پکي ۽ جي چوٽي - موڙ. ڳنج - ٽوڙھہ.

- چونڈا مُنڈوانا : مٿو ڪوڙائڻ. بيعزتي ڪرائڻ.

- چونڈا نوچنا : چنڊا پٽڻ.

● چونڈری ۽ چونڈریاں : ث [ھ] چُني. مور جي ڪنين مان ٺھيل وچٿو - مورچل.

● چونسٹھ : عدد [ھ] ھڪ عدد - چوھٺ (٦٤).

● چونکنا : لازم [ھ] ڇرڪڻ - ڇرڪ پرڻ. ننڊ مان ڇرڪ پري اٿڻ. ٽاھہ کائڻ.

- چونک اٹھنا : ڇرڪ پرڻ. ڇرڪ پري اٿڻ (ننڊ مان). هوشيار ٿيڻ - سجاڳ ٿيڻ.

- چونکا دینا : ڇرڪائي ڇڏڻ. ڊيڄاري ڇڏڻ. ڏڪائي ڇڏڻ. سجاڳ ڪرڻ.

- چونکانا : متعدی . ڇرڪائڻ . هوشيار ڪرڻ- سجاڳ ڪرڻ .
- چونک پڑنا : ڇرڪ پرڻ . ننڊ مان ڇرڪ ڀري سجاڳ ٿيڻ . جاڳي پوڻ .
● چونگا ﴿ چونگے : ذ [ھ] چوڳو . خوشامد . ڏٽو.
- چونگا کرنا : چاپلوسي ڪرڻ. خوشامد ڪرڻ.
- چونگے باز : صفت . ڏٽي باز- ڪُشُئي .چاپلوس.
● چونٹی ﴿ چونٹیاں : ث [ھ] چڻن آنن جو سڪو- پائلي.
● چوہا ﴿ چوہے : ذ [ھ] ڪُئو .
- چوہا کنتی : ث . گاھ جو هڪ قسم (جنهن جا پن ڪُئي جي ڪن جهڙا ٿين) .
- چوہیا ﴿ چوہیائیں : ث . ڪُئي . ننڍي ڪُئي .
- چوہے دان : ذ . ڪئامار.
● چوہتر : عدد [ھ] هڪ عدد - چوهتر (۷۴).
● چویا : ذ [ھ] پاڻيءَ جو سيمو- سيم جي پاڻيءَ جو ڏُٻو. ڪچو کوھ . درياءَ جي ويجهو واريءَ ۾ کوٽيل کوهي.
● چھے : ذ [ھ] حرف ڇ. هڪ عدد - ڇھ (٦).
- چھٹا : صفت . ڇهون .
● چنہا ﴿ چنہے : ذ [ھ] پکيءَ جو هڪ قسم.
● چھاپنا : متعدی [ھ] ڇاپڻ . مُهر هڻڻ - ٺپو هڻڻ - ٺپڻ . نشان ڪرڻ .
- چھاپ : ث . ڇاپ - مُهر- ٺپو. نقل . ڇپڻ جو اوزار. تصوير. سانچو .
- چھاپا : ذ . ڇاپو. مهر- نشان - ٺپو. پريس- ڇپڻ جي مشين . اوچتو حملو. حملو .
- چھاپا لگانا : ٺپو هڻڻ - مهر لڳائڻ .
- چھاپا مارنا : رات جو لڪي حملو ڪرڻ- راتاهو هڻڻ .
- چھاپ خانہ : ذ . ڇاپخانو - پريس .
● چھاتا ﴿ چھاتے : ذ [ھ] ڇٽي . وڏي ڇاتي . همت . ڪنپڙائي.
● چھاتی ﴿ چھاتیاں : ث [ھ] ڇاتي- سينو . عورت جا ٿڃ . همت- دليري- بهادري .
- چھاتی ابھار کر چلنا : ڇاتي ڪڍي هلڻ- سينو ڦوڪي هلڻ . رعب سان هلڻ .
- چھاتی ابھرنا : ڇاتي ظاهر ٿيڻ - ٿڃ سگهوٽجڻ.
- چھاتی بھر آنا : دل ڀرجي اچڻ (ڏک ۾). رحم اچڻ- قياس پوڻ ماءُ جي ٿڃن ۾ کير ڀرجي اچڻ.
- چھاتی بڑھ جانا : دل وڌڻ . حوصلو ٿيڻ .
- چھاتی پر پتھر (سِل) رکھنا : ڇاتيءَ تي پٿر رکڻ . دل سخت ڪرڻ .
- چھاتی پر مونگ دلنا : ڇاتيءَ تي مڱ ڏرڻ . ساڙ ڏيارڻ .
- چھاتی پھٹنا : هنيون ڦاٽڻ . دل سڙڻ .
- چھاتی پیٹنا : ڇاتي ڪُٽڻ - سينو پٽڻ . ماتم ڪرڻ. پيٽ ڪُٽڻ .
- چھاتی ٹھنڈی کرنا : دل ٺارڻ . دل خوش ڪرڻ . دل جو بخار ڪڍڻ .
- چھاتی ٹھوکنا : ڇاتي ٺوڪڻ- سيني تي همٿ هڻڻ .
- چھاتی دینا : ٻُبو ڏيڻ - ٿڃ ڏيڻ . آرھ ڏيڻ- مدد ڏيڻ .
- چھاتی سے لگانا : سيني سان لڳائڻ - ڇاتيءَ سان لائڻ . پيار ڪرڻ . دلاسو ڏيڻ - آٿت ڏيڻ .
- چھاتی کا پھوڑا : محاورہ. دل جو ڦٽ- دل جو سُور . اندرجو ساڙ . هنئين جو ڪنڊو. دشمن .
- چھاتی کوٹنا : ڇاتي ڪٽڻ - ماتم ڪرڻ .

پيٽ ڪٽڻ .

– چھاتی گَدَرانا : اَرهه پرجڻ - ڇاتي ظاهر ٿيڻ.

– چھاتی لگانا : ڇاتيءَ سان لائڻ - ڳري لڳائڻ. ڀاڪر پائڻ .

– چھاتی نِکال کَر چلنا : ڇاتي ڪڍي هلڻ- سينو ڪڍي هلڻ. سينڄي هلڻ - آڪڙ سان هلڻ.

● چھاج ع چھاج : ذ [هہ] ڇڄ - سُپ . ٻڳي جي ڦيٽن جي مٿان رکيل ڍڪ - ڍڪو .

– چھاجوں مینہ برسنا : ڏاڍو مينهن وسڻ - سخت برسات پوڻ .

● چھاچھہ : ث [هہ] ڏڌ - لسي . گيهه ٺاهڻ بعد ڏانءُ جي تري ۾ يا مٿان رهجي ويل اڇي گجي - ڪٽو .

● چھاڑ : ذ [هہ] درياءَ جو ڪپ . اها زمين جا درياءُ ڇڏي وڃي . ڪَچو .

● چھاگَل ع چھاگلیں : ث [هہ] پاڻيءَ جي ننڍي مشڪ - ننڍي سانداري .

● چھال : ث [هہ] کل- ڇوڏو (وڻ جو) .

● چھالا ع چھالے : ذ [هہ] ڦلڪو- ڇالڪو. لِٽ- ڇالو . داغ.

● چھالیا : ث [هہ] سوپاري .

● چھان ع چھانیں : ث [هہ] ڇت وجهڻ لاءِ ڪاٺين ۽ ڪاڇڻ وغيره جي اڏاوت (جنهن تي ڇت وجهندا آهن). ڇپر - ڇَنَ .

● چھانا : متعدی [هہ] ڇانئڻ . اَڏڻ (ڇت) . ڇنو اڏڻ . ڍڪڻ . ڇانئو ڪرڻ . پاڇو ڪرڻ - ڇانئجڻ (ڪڪر) . غالب پوڻ . وڪوڙڻ (غم).

– چھا جانا : ڇانئجي وڃڻ . غالب اچڻ . ڍڪجي وڃڻ .

● چھانٹنا : متعدی [هہ] ڇانڊڻ . ڌار ڪرڻ - جدا ڪرڻ (چونڊي) . چونڊڻ . ڏٽڻ . ڇانگڻ .

مختصر ڪرڻ .

– چھانٹ : ث . ڇانڊ . چُونڊ . ڪَتر . ڪاٽ ڪُوٽ .

– چھانٹ لینا : ڇانڊي وٺڻ . چونڊ ڪرڻ . ڇانگي ڇڏڻ . ڪاٽ ڪُوٽ ڪرڻ .

● چھاننا : متعدی [هہ] ڇاڻڻ . صاف ڪرڻ پرکڻ.

– چھان : ث . ڇاڻڻ جي حالت . مصدر "چھاننا" مان امر .

– چھان بین : ث . ڇنڊ ڇاڻ . صفائي. پرک . ڳولا ڦولا . کوجنا - تحقيق .

– چھان ڈالنا، مارنا : ڏاڍي ڳولا ڪرڻ - جاکوڙ ڪرڻ .

● چھانو : ث [هہ] ڇانو. پاڇو - سايو . ٿوري مشابهت .

● چھاونی ع چھاونیاں : ث [هہ] ڇانو ڪرڻ لاءِ ٺهيل ڇپر- اُجهو. ڇاوڻي - لشڪرگاهه .

– چھاونی ڈالنا : ڇاوڻي هڻڻ- لشڪر جو منزل ڪرڻ.

● چھائیں ع چھائیاں : ث [هہ] منهن تي ٽيل ڪارو داغ- ڇانئين. پاڇو (جن وغيره جو).

– چھائیں پھوئیں : محاوره پوڙا ڪن شيطان جا - خدا نه ڪري .

– چھائیں مائیں : ث . ٻارن جي هڪ راند .

● چھب : ث [هہ] ٺاهه ٺوهه- آرايش- سينگار. سونهن- خوبصورتي سجاوٽ .انگل- ماٺو.

● چھبڑا ع چھبڑے : ذ [هہ] ڇٻو- ٽوڪرو. ڏلهو .

● چھبڑی ع چھبڑیاں : ث [هہ] ٽوڪري . ڇٻڙي .

● چھبیس : عدد [هہ] هڪ عدد- ڇويهه (٢٦).

● چھبیلا ع چھبیلے : ذ . صفت [هہ] سهڻو-

خوبصورت. سينگاريل - ڪپڙي لئي ٺهيل. ڇپيلو.

● چهپ: ث [هہ] ڪوڙهہ جو نشان. سچي مارڻ جي ڇتو.

● چهپاڪا ج چهپاڪے: ذ [هہ] پاڻيءَ جا ڇنڊا منهن تي هڻڻ جو آواز - ڇپڪو.

● چهپٽي ج چهپٽيان: ث [هہ] ڪاٺيءَ جو سنهون ڇوڏو. ڇوڏو. (صفت) سنهون - ڪاٺيءَ جهڙو. ضعيف - اڀرو.

– چهپٽي سا: صفت. ڪاٺيءَ جهڙو - اڀرو.

● چهپ چهپ: ث [هہ] پاڻيءَ ۾ ٽاڦوڙا هڻڻ جو آواز - ڇپ ڇپ.

● چهپر ج چهپر: ذ [هہ] ڇپر - ڇنو. سنهن. جهوپڙي - ککائون گهر.

– چهپر پهاڙ ڪر دينا: ڇت ڦاڙي ڏيڻ. اتان ملڻ جتان اميد ئي نہ هجي. غيب مان ملڻ. گهر ويٺي خزانو ملڻ.

– چهپر ڈالنا: ڇپر اڏڻ - ڇنو ٺاهڻ. ڇانئو لاءِ سنهن ٺاهڻ.

– چهپر رکهنا: بارو جهڻ. الزام رکڻ. ڏوروڪرڻ.

– چهپر کهٹ: ث. اهڙا کٽ جنهن تي ڇت يا ڇني اڏيل هجي - ڇپر کٽ. مڇان ڍڪ ۽ پاسن کان پڙدي وارو پلنگ.

● چهپک چهپک: ث [هہ] پاڻيءَ ۾ هلڻ جو آواز - ڇپ ڇپ.

● چهپکانا: متعدی [هہ] پاڻيءَ ۾ ڇپ ڇپ ڪرڻ. ٽاڦوڙا هڻڻ.

● چهپکلی ج چهپکليان: ث [هہ] ڇڇي - ڪرڙي. اڀري عورت.

● چهپنا: لازم [هہ] ڇپجڻ. مهر لڳڻ - ٺپو لڳڻ. فوٽو نڪرڻ. تصوير ٺهڻ.

– چهپائی: ث. ڇپائي. ڇپڻ جي مزوري.

– چهپکر: ذ. ڪپڙي تي پور سان ڇاپو هڻندڙ - پورگر.

● چهپن: عدد [هہ] هڪ عدد - ڇاونجاهہ (٥٦).

● چهپنا، چهپنا: لازم [هہ] لڪڻ - ڇپڻ. گم ٿيڻ - غائب ٿيڻ. لهڻ (سج، چنڊ).

– چهپا ج چهپے: صفت. لڪل - مخفي - ڳجهو. گم - غائب. (ث) چهپی.

– چهپا رستم: محاوره. اهو ماڻهو جو ڪنهن هنر ۾ ماهر هجي مگر ڪنهن کي بہ خبر نہ هجي.

– چهپا رکهنا: لڪائي رکڻ. لڪائي ڇڏڻ. گم ڪرڻ.

– چهپا رهنا: لڪو وتڻ. لڪل هڻڻ. روپوش هڻڻ.

– چهپانا: متعدی. لڪائڻ - ڇپائڻ. ڍڪڻ. ڳجهو رکڻ. گم ڪرڻ.

– چهپتے پهرنا: لڪندو گهمڻ. لڪڻ جي جاءِ ڳوليندو وتڻ.

– چهپ جانا: لڪي وڃڻ. ڏسو "چهپنا".

– چهپوان: صفت. لڪل - ڳجهو.

● چهت ج چهتیں: ث [هہ] ڇت - ڪُنڌ. اجهو - پناهہ.

– چهت باندهنا، پاٹنا: ڇت ٻڌڻ - ڇت وجهڻ.

– چهت ٹپکنا، چونا: ڇت ٽمڻ.

● چهتا ج چهتے: ذ [هہ] مانارو (ماکي يا ڏينهن جو). ميڙ - ڳوڙهہ. ڦرڙين يا آرابن جو مڇو. ڇڳو. جهنڊ.

● چهتارا ج چهتارے: ذ. تمام گهاٽو وڻ.

● چهتر: عدد [هہ] هڪ عدد - ڇاهتر (٧٦).

● چهترنا: لازم [هہ] ڪنڊرڻ - ڇڙوڇڙ ٿيڻ.

● چهتری: ذ [هہ] هندن جي هڪ ذات جو نالو - ڪتري.

● چهتری ج چهتریان: ث [هہ] ڇٽي -

ڏپ چٽي. ڪبوترن جي ويهڻ جو پڃرو. هڪ قسم جو گنبذ.

● چھتّیس: عدد [ھ] هڪ عدد - ڇٽيھ (۳۶).

- چھتّیسا: صفت. ڇٽيهو. ڇٽيھ حرفتون چالندڙ. نهايت چالاڪ. وڏو ٺڳ. (ث) چھتّیسی.

● چھتا: صفت [ھ] ڇهون.

● چھتا: صفت. چونڊيل. چونڊ (بدمعاش).

- چھتا ھوا: محاوره. چونڊ بدمعاش. وڏو بدمعاش.

● چھٹاپا: ذ [ھ] ننڍپڻ. ننڍائي.

● چھٹانک: ث [ھ] سير جو سورهون حصو. پنج تولا - اٺو - ڇٽانگ.

● چھٹکارا: ذ [ھ] ڇوٽڪارو - رهائي - نجات. فرصت - واندڪائي.

- چھٹکارا پانا: ڇوٽڪارو حاصل ڪرڻ - نجات ملڻ. فرصت ملڻ - مهلت ملڻ. جند ڇڏائڻ.

● چھٹکنا: لازم [ھ] پکوڙجڻ - ڇڙوڇڙ ٿيڻ - ڪنڊيرڻ. پکوڙڻ (چنڊ يا تارن جي روشني).

- چھٹکانا: متعدی. ڪنڊيرڻ. ڇڙوڇڙ ڪرڻ.

- چھٹک جانا: چلڪڻ - چمڪڻ (چنڊ، تارا) - روشن ٿيڻ. پکوڙڻ (چانڊوڪي، زهر).

● چھٹنا: لازم [ھ] ڇانگجڻ - وڍجڻ. جدا ٿيڻ - ڌار ٿيڻ. ضعيف ٿيڻ - ڪمزور ٿيڻ. ڇانڊجڻ - چونڊجڻ. صاف ٿيڻ (چنڊجي).

● چھوٹنا: لازم [ھ] ڇٽڻ - آزاد ٿيڻ - رها ٿيڻ. بچڻ. جاري ٿيڻ (دست). جدا ٿيڻ - وڇڙي وڃڻ. ڇٽڻ (بندوق وغيره).

- چھٹا: صفت. ڇٽل - ڪُڇليو. جدا - الڳ.

- چھٹانا: متعدی. ڇٽائڻ. آزاد ڪرائڻ. ڇوڙائڻ (پيٽ).

- چھٹوتی: ث. ڇوٽ - رعايت.

● چھٹی: ث [ھ] ٻار جي ڄمڻ جي ڇهين ڏينهن تي ادا ڪيل رسم - ڇٽي.

- چھٹی کا دودھ یاد آنا: ڇٽيءَ جو کير ياد اچڻ. سخت مصيبت ۾ ڦاسڻ.

● چھٹی یا چھٹیاں: ث [ھ] ڇوٽي - موڪل. فرصت. نوڪريءَ کان برطرفي.

- چھٹی دینا: موڪل ڏيڻ. رخصت ڏيڻ - اجازت ڏيڻ. موقوف ڪرڻ - برطرف ڪرڻ (نوڪريءَ کان).

● چھٹیا: ذ [ھ] لوڻ جو هڪ قسم.

● چھجا یا چھجے: ذ [ھ] ڇت جو پٽ کان وڌيل حصو (جو آس يا مينهن کان بچاءُ ڪري). دري يا دروازي جي مٿان آيل ڇاڄو - ڇڄري.

● چھچھڑا یا چھچھڑے: ذ [ھ] ڇيڇڙو - وڪو (گوشت جو).

● چھچکارنا: متعدی [ھ] ڇڇڪارڻ (ڪتي کي). جُٽ ڪرڻ.

● چھچھا: صفت [ھ] ڇهچ - ڪوڙهو (رنگ).

● چھچھانا: لازم [ھ] ٺٺوارڻ - لنئون بولڻ. لاتيون ڪرڻ. خوش گفتاري ڪرڻ.

- چھچہا: ذ. پکين جي بولي - لات - ٺٺوار. چهچٽو.

- چھچہاھٹ: ث. لاتيون - مٺي بولي (پکين جي). خوش الحاني.

- چھچہے کرنا: مٺڙيون بوليون بولڻ. خوش گفتاري ڪرڻ. رهاڻيون ڪرڻ.

● چھچھلا: صفت [ھ] تراڪڙو. تانگهو.

● چھچھلنا: لازم [ھ] ڇهڻ - ڇهي وڃڻ. پر مان گسي لنگهڻ.

- چھچھلنا کھلانا: لوڏيچڏڻ. ڏڪائيچڏڻ.

● چهَچهُو: ذ [ه] ٻار جو پيشاب - چيچي.

● چهچهورا: ذ. صفت [ه] هلڪڙو - سفلو. ٽرڙو. رذيل.

- چهَچهوراپَن، چهَچهورپَن: ذ. ٽرڙائپ- هلڪڙائي. ڪميڻپ.

● چهَچهُونڊَر: ث [ه] ڪُئي جو هڪ قسم- چَڇُوندر. آتشبازيءَ جو هڪ قسم.

● چهَڊا يا چهَڊے: ذ [ه] الزام- تهمت- بهتان. ميار- ڏوراپو.

- چهَڊا آتارنا: ميار لاهڻ. احسان جو بار لاهڻ.

● چهِدام يا چهِداميں: ث [ه] آڳاڻي زماني جو هڪ سڪو- ڪسيرو.

● چهِدرانا: متعدي [ه] چڊو ڪرڻ. ڪي به شيون هڪ ٻئي ڪان پري ڪرڻ. ڪولڻ - ڪنڊيرڻ.

- چهِدرا: صفت. چيڊو- ڇنڊڙو. سنهون ۽ چڊو اُڻيل (ڪپڙو). وڇيرڪو- پري.

- چهِدرا ڪَر چلنا: ڄنگهون ڦاڙي هلڻ - ٽنگون ٽيڙي هلڻ.

● چهِدنا: لازم [ه] ٽُنگ ٿيڻ - سوراخ ٿيڻ.

- چهِدوانا: متعدي. ٽُنگ ڪرائڻ - سوراخ ڪيائڻ.

● چهَرا يا چهَرے: ذ [ه] ڇيرو- ڌاتوءَ جي ننڍي گولي. گهنگهرن ۾ ٻيل ننڍي ڀڙي.

- چهَرا پلانا: ڇيرا ڀرڻ (بندوق ۾).

- چهَرے دار: صفت. ڇيرن واري (بندوق).

● چهُرا يا چهُرے: ذ [ه] ڇُرو - ڪات. وڏو ڪَپُ.

● چهُري يا چهُرياں: ث [ه] ڇُري- ڪاتي.

- چهُري بَندهائي: ذ. ڪاسائي.

- چهُري بهونڪنا: ڇُري هڻڻ- ڪاتي لنگهائڻ (جسم ۾).

- چهُري پهيرنا: ڪاتي وهائڻ. ذبح ڪرڻ- حلال ڪرڻ. مارڻ. تڪليف پهچائڻ.

- چهُري چلنا: ڇُري وهڻ- ڪاتي هلڻ. خونريزي ٿيڻ.

- چهُري ڪٽاري: ث. اهڙو جهيڙو جنهن ۾ رتو ڇاڻ ٿئي.

- چهُري مارنا: ڇري هڻڻ- ڪاتي هڻڻ. زخمي ڪرڻ. اوڀالو ڏيڻ. اڻ سهائيندي ڳالهه ڪرڻ.

● چهَريرا: صفت [ه] سنهون- اپرو- ضعيف. (ث) چهَريري.

- چهَريرے بَدن کا: صفت. سنهي جسم وارو- هلڪي بدن وارو.

● چهَڙ: ث [ه] بانس جي ڇَڙ. سنهيءَ ڊگهي ڪاٺي. مڇي ڦاسائڻ جو لڪڻ. هڪ قسم جو پسارڪو وکر.

● چهَڙا يا چهَڙے: صفت [ه] اڪيلو- ڇڙو. ڪنوارو. (ذ) ڳهه جو هڪ قسم.

● چهَڙانا: متعدي [ه] ڇڏائڻ- آزاد ڪرائڻ. جدا ڪرڻ- ڌار ڪرڻ. هٽائڻ (جهيڙو). ڪَسڻ.

● چهِڙڪنا: متعدي [ه] ڇٽڪارڻ- ڇڻڪارڻ. ڇڙڪڻ. ڇنڊا هڻڻ. ٻُرڪڻ. قربان ڪرڻ - صدقي ڪرڻ (ساهه).

- چهِڙڪاؤ: ذ. ڇٽڪار- ڇڻڪار. ٻُرڪڻ جي حالت.

● چهَڙنا: متعدي [ه] ڇڙڻ (اَنُ).

● چهِڙنا: لازم [ه] ڇِڙڻ - شروع ٿيڻ (ذڪر). ڪُلڻ (ڳالهه).

● چهَڙي يا چهَڙياں: ث [ه] سنهون لڪڻ - ڇَڪو- ڇمڪ. لڪڻ.

- چهَڙي توڙنا: لڪڻ ڀڃڻ (بدن تي). ڏاڍي مار ڏيڻ (لڪڻ سان).

● ڇهڙے : ذ [هہ] پيرن ۾ پائڻ جو هڪ زيور.

● ڇهڪّا ع ڇهڪّے : ذ [هہ] ڇهن انگن وارو پتو. ڇڪو- ڊارو. ڇهن جو مجموعو.

— ڇهڪّا پنجا : محاوره . ڇڪو پنجو. ٽڪو پنجو. تجويز- اٽڪل بازي.

— ڇهڪّے ڇهوٽنا : حواس خطا ٿيڻ - هوش ڇڏائي وڃڻ. مت مارجڻ . گهڙائجي وڃڻ - بدحواس ٿيڻ .

● ڇهڪڙ : ذ [هہ] ٽڪڙ - ڇماٽ - لپاٽ .

● ڇهڪڙا ع ڇهڪڙے : ذ [هہ] بيل گاڏيءَ جو هڪ قسم . بار گاڏيءَ جو بنا ڇت گاڏو.

— ڇهڪڙا هوجانا : ڪير ڪٿو ٿي وڃڻ . بيڪار ٿي وڃڻ.

● ڇهڪڙانا : متعدی[هہ] ٽڪڙ هڻڻ. لپاٽون هڻڻ .

● ڇهڪنا : لازم [هہ] ٻرڻ. ٻهڪڻ. ڇهڪڻ- لاٽيون ڪرڻ. خوشيءَ ۾ ڳالهيون ڪرڻ.

● ڇهڪنا : لازم [هہ] پرجڻ. ڊؤ ٿيڻ.

— ڇهڪا ڇهڪ : تابع فعل . ڪنا تار. ٽٻ (نشي ۾).

— ڇهڪانا : متعدي. ٻرڻ- ٻرڪرڻ. ڊؤ ڪرائڻ. سزا ڏيڻ .

— ڇهڪائی : ث. سگهائي. پيٽ ڀرائي- آسودگي.

● ڇهل ع ڇهلين : ث [هہ] کل يوڳ- ٻوڳ چرچو. خوش‌طبعي- کل خوشي - مسخري. ڇهه ٻهه .

— ڇهل باز : صفت. يوڳائي- چرچائي. خوش‌طبع- خوش مزاج .

— ڇهلين ڪرنا : کل يوڳ ڪرڻ . مسخري ڪرڻ. کل خوشي ڪرڻ .

● ڇهلا ع ڇهلے: ذ [هہ آردو] گپ وارو دٻو- ڇلهو (گپ جو) . (صفت) آلو- گپيل.

— ڇهلے کی بهينس: محاوره. ڏلهو. سست . ڦيڦو. بيڪار.

● ڇهلا ع ڇهلے : ذ [هہ] سنڌيءَ جو هڪ قسم -ڇلو . ڪڙو. پرت جو هڪ قسم. ڪلابت يا پٽ جو گول نشان .

— ڇهلا ڇهبيلو : ذ. راند جو هڪ قسم (ڪو ماڻهو ڇلو مٺ ۾ لڪائي وهي، جي پيو صحيح ٻڌائي ويو ته ڇلو آن جو ٿيو).

● ڇهلانگ ع ڇهلانگين : ث [هہ] ٽپ - ٽپو- ڇال- ٻيڌ .

● ڇهلانگنا : متعدی [هہ] ڇال ڏيڻ- ٽپڻ .

● ڇهلاوا ع ڇهلاوے : ذ [هہ] آها روشني جا مقام مان رات جي وقت ڇلي جي صورت ۾ نظر ايندي آهي. جن - ڀوت . (صفت) ڇلولو - ريچالو- سڪ ڦٽو.

— ڇهلاوا هوجانا: غائب ٿي وڃڻ - گم ٿي وڃڻ.

● ڇهلبدار : ذ . ميراثين جو هڪ قسم (جي گهڻو ڪري درگاهن تي ڳائيندا آهن).

● ڇهل پهل : ث [هہ] رونق- ڇهڇٽو. گوڙ شور.

● ڇهل ڇهل : ث [هہ] شر شر (پيشاب جو آواز)

— ڇهل ڇهل موتنا : شر شر ڪري مٽڻ . زور سان پيشاب ڪرڻ.

● ڇهلڇهلانا :لازم [هہ] ڇولڻ جو آواز ٿيڻ- شپ شپ جو آواز ٿيڻ . زور سان پيشاب ڪرڻ جو آواز ٿيڻ.

● ڇهلڪا ع ڇهلڪے : ذ[هہ] کل- ڇوڏو. ڇلر.

● ڇهلڪنا : لازم [هہ] ڇلڪڻ. ڪنارن تان اٿلڻ. ڇاڇولجڻ .

— ڇهلڪانا : متعدی. ڇلڪائڻ.

- چھلکتا ھوا: صفت. چُلڪندڙ. ڪنا تار (پريل).
● چھل: ذ [ھ] دوکو- فريب- مڪر- دغا. بهانو- عذر.
- چھل بتّا (بتّے): محاوره. مڪر فريب - دغا دولاب.
- چھل بتّوں سيں آنا: فريب ۾ اچڻ- ڦندي ۾ ڦاسڻ.
- چھل بل: ذ. چل ول- مڪر فريب- ٺڳي ٺڳي. حرفت- انڪل بازي.
- چھلیا: صفت. فريبي - دغاخور- دولابي.
● چھلنا: لازم [ھ] چلجڻ. چوڏا لهڻ. رهڙجڻ.
● چھلنا: ذ. وڏو پرڻ- گيڇڻ.
● چھلنی ع چھلنیاں: ث [ھ] پرڻ- چاڻي.
- چھلنی کردینا: پرڻ ڪري ڇڏڻ. ٺُنگ ڪري ڇڏڻ. تمام گهڻا زخم ڪرڻ.
● چھلوری: ث [ھ] هڪ قسم جي ڦرڙي (جا آڱر جي ننهن ۾ پيدا ٿئي). چُلٽو.
● چَہلی ع چَہلیاں: ث [ھ] کوھ جي چرخي.
● چھما چھم: صفت [ھ] گهڻو- جهجهو. (ث) مينهن جو آواز.
- چھما چھم بارش ھونا: ڏاڍو مينهن وسڻ - گهڻو مينهن پوڻ.
- چھما چھم ناچ ھونا: ڏاڍو ناچ ٿيڻ.
● چھن: ث [ھ] ڇڻڪو - ڇڻڪات. ريٽي يا گهنگهري وجڻ جو آواز. گهه جو هڪ قسم.
- چھن چھن: ث. ڇڻ ڇڻ. گهنگهرن، ريين يا گهن وغيره جو ڇڻڪات.
● چھن: ث [ھ] ڪنهن گرم شيءِ تي پاڻي پوڻ ڪري ٿيل آواز- شوشات.
● چھناکا ع چھناکے: ذ [ھ] ڇڻڪات- ڇڻڪو.
● چھنال ع چھنالیں: ث [ھ] ڇنال- ويڇوڙ. فاحشه عورت - بدمعاش عورت.
● چھنالا: ذ [ھ] بدڪاري-زناڪاري-حراسخوري.
- چھنالپن: ذ. بدڪاري. شرارت- لچائي.
- چھنالا لگانا: زنا جي تهمت رکڻ.
● چھنٹنا: لازم [ھ] ڇانٽجڻ- ڇانڊجڻ. چونڊجڻ. الڳ ٿيڻ- ڌار ٿيڻ. ڇانگجڻ.
● چھنچھنانا: لازم [ھ] ڇم ڇم ڪرڻ. ڇڻ ڇڻ ڪرڻ- ڇڻڪات ڪرڻ. وڄڻ (ساز).
- چھنچھناھٹ: ث. ڇڻڪات. شوشات. داغ اچڻ جو آواز.
● چھند: ذ [ھ] ڇند- ڦند- مڪر. دوکو. نظم. معنيٰ. (صفت) لڪل- پوشيدو.
● چھنکارنا: متعدی [ھ] دوا کي باھ تي نيم گرم ڪرڻ.
● چھنک جانا: گندرف جي گهٽ هئڻ سبب آتشبازي جو سوسڙي وانگر سڙي وڃڻ. بدظن ٿيڻ. بگڙي وڃڻ.
● چھنگا ع چھنگے: ذ [ھ] آھو ساڍهو جنهن جي هٿ ۾ ڇهه آڱريون هجن- ڇاڳو.
● چھنگلی ع چھنگلیاں: ث [ھ] هٿ يا پير جي ننڍي آڱري. ڇيچ.
- چھنگلیا ع چھنگلیائیں: ث. ڇيچ.
● چھننا، چھن جانا: لازم [ھ] کسجڻ- ڦُرجڻ. ٺڳجڻ- ڇڄڻ.
● چھو: ذ [ھ] ڪجهه پڙهي ڇوڪاري هڻڻ جو آواز- ڇُو. شوڪارو- ڇوڪارو. منتر- ڦيٽو.
- چھو منتر: ذ. ڇُو منتر. منتر جنتر- دعا ڦيٽو.
- چھو ھونا: گم ٿيڻ- غائب ٿيڻ. وڃڻ.
● چھوارا ع چھوارے: ذ [ھ] کجور جو

هڪ قسم- ڇُوهارو.

- چھُوارا بیر: ذ. بير جو هڪ قسم (ڳاڙهو ۽ ڊگهو بير).

● چھوپنا: متعدی [هہ] ڪپ سان پٽ جا ڏرڙ وغيره بند ڪرڻ. ليپڻ- ڳارو هڻڻ.

- چھوپ چھاپ: ذ. ڳارو ڪپ- لنب ليپو.

● چھُوت: ث [هہ] ڇوپ- ڇُوت. ناپاڪي- پليتي.

● چھوٹا ڄ چھوٹے: ذ. صفت[هہ] ڇوٽو- ننڍو. گهٽ (قد ۾)- ٺندرو. ننڍو (عمر ۾). هلڪو- لائيرو. سوڙهو (رستو). تنگ (ڪپڙو). (ث) چھوٹی ڄ چھوٹیاں.

- چھوٹا اِستنجا: ذ. وٽ چيڻ جي حالت.

- چھوٹا بڑا: صفت. ننڍو وڏو. هرڪو(ماڻهو). هرقسم جو. (ث) چھوٹی بڑی.

- چھوٹاپن: ذ. ننڍائي. ننڍپڻ.

- چھوٹا دل: ذ. ننڍي دل. ٿوري همت. تنگدلي.

- چھوٹا کرنا: ننڍو ڪرڻ. گهٽ ڪرڻ.

- چھوٹا موٹا: ذ. صفت. ننڍو وڏو. (ث) چھوٹی موٹی.

- چھوٹی اِلاچی: ث. ننڍو ڦوٽو- الائچي.

- چھوٹی بات ڄ چھوٹی باتیں: ث. ننڍي ڳالهہ- معمولي ڪم.

- چھوٹی مائیں: ث. پسارڪي وکر جو هڪ قسم.

- چھوٹے بڑے: محاوره. ننڍا وڏا. امير غريب.

- چھوٹے میاں: ذ. وڏي ماڻهو يا امير جي پٽ لاءِ عموماً هي لفظ استعمال ڪندا آهن.

● چھُوٹنا: لازم [هہ] ڇٽڻ. آزاد ٿيڻ. ڇُوٽڻ- ڪُلڻ. ڇٽڻ (گولي).

● چھُوچھَک: ذ [هہ] ڇٺيءَ جي هڪ رسم (جنهن ۾ ويايل زال مٿي پاڻي وجهي پيڪي ويندي آهي، جتي سوڪڙيون پاڪڙيون ملنديون اٿس). ڇٺيءَ ۾ ويايل زال کي ماڻهن طرفان مليل سوڪڙيون.

● چھورا ڄ چھورے: ذ [هہ] ڇوڪرو- نينگر.

- چھورا چھوری: ث. ڇوڪرو ڇوڪري. ڏي پٽ. ٻاراڻي راند جو هڪ قسم.

- چھوری ڄ چھوریاں: ث. ڇوڪري- نينگري.

● چھوڑنا: متعدی [هہ] ڇڏڻ. ترڪ ڪرڻ. آزاد ڪرڻ. بخشڻ- معاف ڪرڻ. ڇوڙڻ (بندوق). ڇڏڻ (نوڪري).

- چھوڑ بیٹھنا: ڇڏي ويهڻ. همٿ ڪٽي ڇڏڻ.

- چھوڑ جانا: ڇڏي وڃڻ.

- چھوڑ چھاڑ کر چلا جانا: لت هڻي هليو وڃڻ. ڇڏي وڃڻ.

- چھوڑ دینا: ڇڏي ڏيڻ. قطع تعلق ڪرڻ.

● چھوکرا ڄ چھوکرے: ذ [هہ] ڇوڪرو- ڇوڪر- نينگر. نوڪر. (صفت) نادان- الهڙ- اڻڄاڻ. (ث) چھوکری ڄ چھوکریاں.

● چھولنداری ڄ چھولنداریاں: ث [اردو] ننڍو تنبو. رانٺٽي. ڇانوٽي.

● چھولنی ڄ چھولنیاں: ث [هہ] ڪرڻي.

● چھُونا: لازم [هہ] ڇُهڻ- هٿ لائڻ. ڇُر ڪرڻ- ڇيڙڻ.

● چھُوئی مُوئی: ث [هہ] شرم ٻوٽي. (صفت) شرميلو- لڄارو.

● چھیا ڄ چھیائیں: ث [هہ] ننڍڙي ڪٽي.

● چھیاسٹھ: عدد[هہ] هڪ عدد- ڇاهٺ(٦٦).

● چھیاسی: عدد [هہ] هڪ عدد- ڇهاسي(٨٦).

● چھیالیس: عدد [هہ] هڪ عدد- ڇائيتاليهہ (٤٦).

● ڇهيانوے: عدد[هه]هڪعدد- ڇهانوي(٩٦).

● ڇهيپ: ث[هه] داغ- ڇٽو- مُنهن ياجسم تي رت جي خرابي ڪري ٿيل اڇو داغ- ڪوڙهه. مڇيءَ ڦاسائڻ جي ڪنڊي ٻڌڻ جي لٽ.

● ڇهيپنا: متعدى [هه] ٽونو هڻڻ. مڇيءَ جي شڪار ۾ ڇوڙ ڪي ڇيپيءَ سان پاڻيءَ مان ڪڍڻ.

● ڇهيڇهڙا يا ڇهيڇهڙے: ذ [هه] ڇيڇڙو- وڪو.

● ڇهيتا يا ڇهيتے: ذ [هه] لاڏلو- پيارو- دادلو- دل گهريو. (ث) ڇهيتي يا ڇهيتيان.

● ڇهيجنا: لازم [هه] گهٽ ٿيڻ- گهٽجي وڃڻ- لهي وڃڻ. ضايع ٿيڻ- برباد ٿيڻ. اجرو ٿي وڃڻ.

— ڇهيج: ث. ڇيهو- نقصان- ٽوٽو- گهاٽو. لاٽ- ڪمي- گهٽتائي. تباهي.

— ڇهيج جانا: گهٽ ٿيڻ- ٿورو ٿيڻ. سُڪڻ. اجرو ٿيڻ. ڪومائجڻ. ضايع ٿيڻ. وڃائجي وڃڻ. خراب ٿي وڃڻ.

● ڇهي جانا: لازم [هه] ٽوپيل جاءِ تي زيور پائڻ ڪري ڪن جو ڇيرجي پوڻ ۽ رت نڪرڻ.

● ڇهي ڇهي: ث. نفرت جي اظهار جو لفظ. ڇي ڇي.

● ڇهيدنا: متعدى [هه] ڇيد ڪرڻ- سوراخ ڪرڻ- ٽنگ ڪرڻ.

— ڇهيد: ذ. ڇيد- سوراخ. ٽُنگ- ٻيرڙ.

● ڇهپر: ذ[هه] پکيءَ جو هڪ قسم.

● ڇهيڙنا: متعدى [هه] ڇيڙڻ. هٿ لائڻ- ڇُر ڪرڻ. حرڪت ڪرڻ. ڪتڪتوئي ڪرڻ. ناراض ڪرڻ- ڪاوڙائڻ. مسخري ڪرڻ. شروع ڪرڻ (گفتگو). آزارڻ- ستائڻ. ڪڪ ڪرڻ. وڄائڻ (ساز). شروعات ڪرڻ.

— ڇهيڙ: ث. ڇيڙڻ جي حالت. ڇُر- حرڪت. هٿ چراند. مسخري- مذاق.

— ڇهيڙ ڇهاڙ: ث. ڇيڙ چاڙ- هٿ چراند. ڪيڇل- حرڪت. مسخري.

— ڇهيڙ خاني: ث. ڏسو "ڇهيڙ ڇهاڙ".

● ڇهيل: صفت [هه] ڪپڙي لٽي ۾ ٺهيل. سهڻو- حسين. البيلو.

— ڇهيلا يا ڇهيلے: ذ. ڪپڙي لٽي ۾ ٺهيل. البيلو جوان.

— ڇهيل ڇهبيلا: ذ. ڪپڙي لٽي ۾ ٺهيل. خوبصورت. من مُهڻو. ٺٺون- البيلو. خوشبودار گاهه جو هڪ قسم.

● ڇهيلنا: متعدى [هه] ڇلڻ- کل لاهڻ. تراشڻ. ڪرڙڻ- رهڙڻ.

— ڇهيلن: ث. ڇيل- ڇلڻ سان لٿل کلون.

● ڇهينا: متعدى [هه] ڇنڻ. ڪسڻ- ڦرڻ.

— ڇهينا جهپٽي: ث. هٿ ڪس- پٽ ڪوهه- لٽ مار- ڦر مار. جهٽ جهوڙي.

— ڇهين لينا: ڪسي وٺڻ. سٽ ڏئي کسڻ- جهٽ هڻي ڦرڻ.

● ڇهينٽ يا ڇهينٽين: ث [هه] ڇنڊو- ڦهنگ. قطرو- ٻوند. داغ- ڏبو. ڪپڙي جو هڪ قسم- ڇيٽ.

— ڇهينٽين آڑانا: ڇنڊا هڻڻ- پاڻيءَ ڪي هٿن سان اڇلائڻ. خوار ڪرڻ- الزام مڙهڻ.

— ڇهينٽين پڑنا: ڇنڊا پوڻ. الزام لڳڻ.

● ڇهينٽا يا ڇهينٽے: ذ [هه] ڇنڊو- ڦهنگ. ڦڙو (پاڻيءَ جو)- ٻوند. هلڪو مينهن- سنهي بوند- ڦڙ ڦڙ.

— ڇهينٽا پڑنا: بوند بوند وسڻ- ڦڙ ڦڙ پوڻ.

— ڇهينٽا دينا: ڇنڊو ڏيڻ. پاڻيءَ جا ڇنڊا

هٽڻ. لالچ ڏيڻ.

▬ ڇهينٽا مارنا: ڇنڊو ڏيڻ (پاڻي، رنگ وغيره جو). ٽڳي ڪرڻ.

▬ ڇهينٽے پھينڪنا: ڇنڊا هڻڻ. الزام رکڻ. چٽرون ڪرڻ.

▬ ڇهينٽے دينا: ڏڌا ڏيڻ. هشيون ڏيڻ.

● ڇهينڪا ج ڇهينڪے: ذ [هہ] ڇڪو (جو ماني وغيره يا ڪابه ڪاڌي جي شيءِ محفوظ رکڻ لاءِ ڇت ۾ ٽنگيندا آهن).

▬ ڇهينڪے پر رکهنا: ڇڪي تي رکڻ. ٽاري چڙهڻ. بُڌو اڻ پڌو ڪرڻ.

● ڇهينڪنا: متعدی [هہ] ڇڪون ڏيڻ - نڇون ڏيڻ.

▬ ڇهينڪ: ث. ڇڪ - نڇ.

▬ ڇهينڪ آنا: ڇڪ اچڻ - نڇ اچڻ.

● ڇهيني ج ڇهينياں: ث [هہ] هڪ قسم جو لوهي اوزار- ڇيٽي- ٽاڪي.

● ڇياں: ذ [هہ] گدامڙيءَ جو ٻج.

● ڇيپ، ڇيپڙ: ذ [هہ] اک جو ميل- پڇي.

● ڇيپنا: متعدی [هہ] چنبڙائڻ. لڳلڳو ڪرڻ. ليسدار ڪرڻ. زوريءَ مڙهڻ.

▬ ڇيپ: ذ. چنبڙندڙ شيءِ- لڳلڳدار مادو. گهاٽي ۽ چنبڙندڙ پاڻيٽ.

▬ ڇيپا: ذ. لڳلڳدار مادو (ڪوزر وغيره). پوک جي هڪ بيماري.

▬ ڇيپدار: صفت. لڳلڳدار- ليسدار. چنبڙندڙ.

● ڇيپي ج ڇيپياں: ث [هہ] چتي (ڪاغذ جي). فتيل.

● چيت: ذ. [هہ] هندڪي سال جو پهريون مهينو- چيٽ.

▬ چيتي: صفت. چيٽ جي مهيني جو- چيٽي.

● چيتا ج چيتے: ذ [هہ] هڪ قسم جو جهنگلي جانور- چيتو. شينهن جو هڪ قسم. ٻوٽي جو هڪ قسم.

● چيتل: صفت [هہ] چٽن وارو- چٽڪمرو. (ذ) هرڻ جو هڪ قسم. چيتو. نانگ جو هڪ قسم- ڪَٽپُر.

● چيتهڙا ج چيتهڙے: ذ [هہ] ليڙ- ا ٻڙي.

● چيٽڪ: ذ [هہ] چيڏڪ- شوق- ڪُنڌ. خيال. ڳُٽي.

▬ چيٽڪ لگنا: شوق ٿيڻ- دل ٿيڻ. ڳُٽي ٿيڻ.

● چيچڪ: ث [هہ] ماتا (بيماري).

● چيخنا: متعدی [اردو] زورسان رڙيون ڪرڻ. چيخڻ - ڪُوڪڻ. دانهون ڪرڻ.

▬ چيخ ج چيخيں: ث. چيخ - رڙ- دانهن. زور سان آواز.

▬ چيخ پُکار: ث. دانهن ڪوڪ. گوڙ گهمسان- لڙبڪيڙو.

▬ چيخ مارنا: چيخ ڪرڻ- زور سان دانهن ڪرڻ.

● چيرا: ذ [هہ] ڪپڙو. رنگين ڪپڙي جو هڪ قسم. ننڍي بر سان رنگين پٽڪو. ڪنوارپٽو.

▬ چيرا آتارنا: ڪنواري عورت سان پهريون دفعو جماع ڪرڻ.

▬ چيرے بند، چيرے والی: ث. ڪنواري- دوشيزه.

● چيرنا: متعدی [هہ] چيرڻ. ڦاڙڻ. وڍڻ. ٽڪرا ڪرڻ.

▬ چير: ذ. چير- شگاف. سيرَ. وَڍُ.

▬ چيرپهاڑ: ث. چيرڦاڙ. وڍٽڪ.

● چيرو: ذ [هہ] ڳاڙهو سٽ.

● چيڙ: ذ [هہ] وڻ جو هڪ قسم (جنهن جي ڪاٺي جاين يا پٽين ڏاهڻ جي ڪم اچي) - چيل - ديال.

● چيڪٽ: صفت [هہ] چڪ جهڙو ميرو. تيل ۽ مٽيءَ هاڻو (ڪپڙو).

● چيل ۽ چيلهه: ث [هہ] پکيءَ جو هڪ قسم - سرڻ.

▬ چيل جهپٽا: ذ. سرڻ وانگر لامارو. قُرمار. ٻارائي راند جو هڪ قسم.

▬ چيل چلهور: ذ. ٻارائي راند جو هڪ قسم (جنهن ۾ ٻه ٽوليون پنهنجي حد ۾ ليڪي پٽين تي ليڪا ڪڍن).

● چيلا ۽ چيلے: ذ [هہ] ڪاٺيءَ جي چپر.

▬ چيلي ۽ چيليان: ث. ڪاٺيءَ جي چپر.

● چيلهڙ: ذ [هہ] جُون - ڏولهر.

● چين: ث [هہ] جهرڪيءَ جو آواز - چين. سنهون آواز. سس ڦس.

▬ چين بولنا: هار ڪرڻ. هار مڃڻ. عاجز ٿيڻ.

▬ چين پٽاخ: محاوره. گستاخي - بي ادبي.

▬ چين چپڙ ڪرنا: جهيڙو ڪرڻ - ڏند ڏيڻ. رگڙو ڪرڻ.

▬ چين چين: ث. ننڍڙن پکين جو آواز - چون چون. زباني تڪرار. بحث مباحثو.

● چين: ذ [هہ] آرام - سُک - قرار. اطمينان. ٻڪ - خاطري.

▬ چين آنا: آرام اچڻ - قرار اچڻ. سک نصيب ٿيڻ. فرحت ٿيڻ. خاطري ٿيڻ.

▬ چين اڙانا: آرام ڪرڻ. عيش ڪرڻ - مزا ماڻڻ.

▬ چين پڙنا: آرام اچڻ - قرار اچڻ. تسلي ٿيڻ.

▬ چين سے ڪٽنا گذرنا: آرام سان گذرڻ - سک سان بسر ٿيڻ.

● چينا: ذ [هہ] جهنگلي اناج جو هڪ قسم - چيٽو.

● چينٽ: ث [هہ] رهڙ. گات - گهڪو.

● چينچ: ذ [هہ] آنءَ جا سنهان داڻا (جي ڪبوترن کي کارائيندا آهن) - ريون.

● چينچلا ۽ چينچلے: ذ [هہ] پکيءَ جو ٻچو (جنهن کي اڃا کنڀ نه چاوا هجن). منجهيل سٽ. پڳل ڪاٺي. ٽڪل ساهمي.

▬ چينچلا نڪالنا: ڪچونبر ڪڍڻ - چٽي ڇڏڻ.

● چيند: ث [هہ] بي انتظامي - گڙ ٻڙ. شرط پوري ڏيڻ کان انڪار. راند ۾ ٺڳي - گيدي. بي ايماني - ڪپت.

▬ چيند ڪرنا: بي ايماني ڪرڻ - ڪپت ڪرڻ. گيدي ڪرڻ. حق ڦٻائڻ.

▬ چينديا: صفت. بي ايمان - ڪپتيو. دغا باز. گديخور.

● چينگا: ذ [هہ] پکيءَ جو ننڍڙو ٻچو.

▬ چينگے پوٹے: ذ. ٻار ٻچا - اولاد - عيال.

● چيني: ث [هہ] کنڊ. چينيءَ جو ٿانءُ. (صفت) چين ملڪ جو رهاڪو.

● چيونٽا ۽ چيونٽے: ذ [هہ] ماڪوڙو.

▬ چيونٽي ۽ چيونٽيان: ث. ماڪوڙي - ڪيٽلي.

▬ چيونٽي دل: ذ. ماڪوڙن جو لشڪر.

▬ چيونٽي کو پر نڪلنا: ماڪوڙيءَ کي کنڀ ڄمڻ (جا هن جي موت جي نشاني آهي). موت جو وقت اچڻ. زوال جو وقت اچڻ.

▬ چيونٽيان لگنا: ماڪوڙيون چهٽڻ. بدن ۾ ماڪوڙين جا چڪ لڳڻ. بدن ۾ سئيون لڳڻ. ايذاءُ رسڻ. تڪليف پهچڻ.

ح

ح : ث [ع] اردو "الف - ب" جو نائون اکر. سنڌيءَ جو سترهون، عربيءَ جو ڇهونءِ فارسيءَ جو ائون اکر. تلفظ " حي ". ابجد موجب عدد (٨).

حِجابُ : ذ [ع] شرم- حياء. پَردو. نقاب.

- حِجاب اُٹھنا : پردو کڄڻ. شرم نکرڻ.
- حِجاب ٹُوٹنا : پردو کڄڻ. حجاب لهڻ.

● حَرْفُ ج حُرُوفُ : ذ [ع] اکر. جُملو. ميار. الزام.

- حَرف آنا : اکر اچڻ. حرف اچڻ - الزام اچڻ.
- حَرف جارُ : ذ. حرف جر (گرامر).
- حَرف رَکھنا: حرف رکڻ- الزام رکڻ. ميار رکڻ.

● حِسابُ ج حِساباتُ : ذ [ع] حساب. ڳڻپ- شمار. رياضي- انگي حساب.

- حِساب بَرابر کَرنا : ليکو وهنوار کرڻ. فيصلو کرڻ.
- حِساب پاک (صاف) کَرنا : حساب صاف کرڻ. ڏيتي ليتي صاف کرڻ- ليکو وهنوار کرڻ.
- حِساب پھَيلانا : پوتاميل کيڻ.
- حِساب لينا : حساب وٺڻ- ليکو وٺڻ. بدلو وٺڻ.

● حَشرُ : ذ [ع] قيامت. ماتم- روج. هُل- گوڙ. فساد.

- حَشرُ بَرپا کَرنا : حشر مچائڻ. گوڙ گهمسان کرڻ. ظلم مچائڻ. واويلا مچائڻ.
- حَشرُ توڑنا : ظلم کرڻ. سختي کرڻ.
- حَشرُ ڈھانا : ظلم مچائڻ- ظلم کرڻ.
- حَشرُ مَچانا : حشر مچائڻ. واويلا مچائڻ. گوڙ گهمسان کرڻ.

● حُقّہ ج حُقّے : ذ [ع] حُقو.

- حُقّہ بَجانا : حقو گهٹو پيئڻ.
- حُقّہ پانی بَند کرنا : حُقو پاڻي بند کرڻ- نيات مان کيڻ.

● حُکمُ ج اَحکامُ : ذ [ع] حُکمُ- فرمان. فيصلو. قاعدو- قانون. اختياري. اجازت.

- حُکم چَلانا : حکم هلائڻ. اختياري هلائڻ. سختي کرڻ.

● حَلوا : ذ [ع] سيرو. مٺائيءَ جو هڪ قسم- حلوو.

- حَلوا سَمَجھنا : تمام سولو سمجهڻ- آسان سمجهڻ.
- حَلوا سوهَنُ : ذ. مٺائيءَ جو هڪ قسم- سوهن وَڙو.
- حَلوائی: ذ. مٺائيءَ وارو- حلوائي. (ث) حلوائينُ.

● حَليمُ : ذ. هڪ قسم جو طعام (جو ڪڻڪ، چڻن جي دال ۽ گوشت مان ٺاهيندا آهن).

● حُلیَہ : ذ [ع] مهانڊو - شڪل . اهڃاڻ .
- حُلیَہ بتانا: شڪل صورت ٻڌائڻ-پار پتاڏيڻ.
- حُلیَہ بِگاڑنا :شڪل خراب ڪرڻ. صورت بگاڙڻ.
● حَمَل : ذ [ع] بارُ- بوجو. ٻچو (جو عورت جي پيٽ ۾ هجي). پيٽ - ڳرڀ .
- حَمَل ٹھیرنا : حَمل ٿيڻ - پيٽ ٿيڻ .
- حَمَل رهنا : پيٽ ٿيڻ - اميدواري ٿيڻ .
- حَمَل گِرانا : حمل ڪيرائڻ . بار ڪيرائڻ.
● حَوَنّق : ذ. صفت [اردو] بندرو. بيوقوف . موڳو - وائڙو .

خ

خ : ث [ع] اردو "الف - ب" جو ڏهون اکر. سنڌيءَ جو ارڙهون، عربيءَ جو ستون ۽ فارسيءَ جو نائون اکر. تلفّظ "خي". ابجد موجب عدد (٦٠٠).
● خاطِر : ث [ع] دِل. خيال- ڌيان. آذرڀاءُ - خاطري. لحاظ. خدمت - چاڪري . (تابع فعل) واسطي- ڪارڻ - لاءِ .
- خاطِر کَرنا : آذرڀاءُ ڪرڻ . خدمت ڪرڻ.
- خاطِر میں نہ لانا : پرواهه ئي نه ڪرڻ- ڌيان ۾ ئي نه آڻڻ .
● خاکُ : ث [ف] مِٽي. ڌوڙ. زمين . قبر. (صفت) ڪُجهه به نه .
- خاکُ اُڑاتے پھرنا : ڌوڙ آڏائيندو وتڻ - رلندو رهڻ- ڌڪا کائيندو وتڻ .
- خاکُ اُڑنا : ڌوڙ آڏامڻ . بدنام ٿيڻ . اجڙ ٿيڻ- تباهه ٿيڻ - برباد ٿيڻ.
- خاکُ بازی : ث. ٻارن جي هڪ راند (جنهن ۾ ٻار ڍِڳڙيون ناهي ڪا شيءِ هڪ ڍِڳڙيءَ ۾ لڪائي ٻين کان پڇندا آهن، صحيح ٻڌائڻ وارن کٽيو) .
- خاکُ بَرَسنا : ڌوڙ وسڻ - مٽي وَسڻ . سُڃ هئڻ .
- خاک پھانکنا : اجايو رلڻ - دربدر ٿيڻ - ڌڪا کائڻ. ڪوڙ ڳالهائڻ. بهتان هڻڻ.
- خاکُ چھاننا : زمين جو چپو چپو ڪري ڳولڻ - تمام گهڻو ڳولڻ . دربدر ٿيڻ .
- خاکُ ڈالنا : مِٽي وجهڻ- ڌوڙ وجهڻ. لٽي مٽي ڪرڻ. گم ڪرڻ. لعنت وجهڻ.
- خاکُ کا پَیوَند هونا : زمين ۾ دفن ٿيڻ- خاڪ ۾ ملڻ. مري وڃڻ. فنا ٿيڻ.
- خاکُ سِلا : صفت. مٽيءَ هاڻو. مٽيءَ ۾ سليل. تباهه حال. برباد- اجاڙ. ڌوڙ ڌاڙيان .
- خاکُ مَلنا : مِٽي مَلڻ (بدن کي) . پٻپوت بنجڻ .
- خاکُ میں مِلانا : مٽيءَ ۾ ملائڻ. برباد ڪرڻ تباهه ڪرڻ- اجاڙ ڪرڻ . خراب ڪرڻ . فنا ڪرڻ.
- خاکُ میں مِلنا : مِٽيءَ ۾ ملڻ. برباد ٿيڻ.

دفن ڏيڻ - پورجڻ .
▬ خاکی اَنڈا : ذ. وائيي آنو. حرامي ٻار.
● خاکَہ ۽ خاکے : ذ [ف] خاڪو - ڪچو نقشو.
▬ خاکہ اُتار'نا، کھینچنا: خاڪو ڪاڍڻ - نقشو ڪاڍڻ.
▬ خاکہ اُڑانا : خاڪو ڪاڍڻ . نقل ڪرڻ.
بدنام ڪرڻ.
● خال' : ذ [ف] تِر .
▬ خال' بنانا : تِر ڪاڍڻ (مُنهن تي).
● خال' خال' : تابع فعل [اردو] ڪٿو ڪٿو.
ڇڙو ڇاڙو - ايڪڙ ٻيڪڙ . ڪٿي ڪٿي . ورلي .
قليل .
● خالُو' : ذ [اردو] ماسڙُ .
● خالَہ ۽ خالائیں : ث [اردو] ماسي .
▬ خالہ زاد' بھائی : ذ. ماسيءَ جو پٽ - ماسات.
▬ خالہ زاد' بہن : ث. ماسيءَ جي ڌيءَ - ماسات.
▬ خالہ کا گھر : محاوره . آھا جڳهه جنهن تي
آسانيءَ سان قبضو ٿي سگهي . تمام آسان ڪم.
● خالی : صفت [ع] خالي - ٺلهو - سکڻو.
کوکلو - پورو . رڳو - فقط . اڪيلو - ڇڙو.
▬ خالی پیٹ' کٹاری مار'نا: بکئي پيٽ وڙهڻ.
▬ خالی جانا : ڳُسي وڃڻ (داءُ، وار) .
▬ خالی دماغ' : صفت. بيوقوف - ڇٽ دماغ.
▬ خالی ھاتھ : تابع فعل . خالي هٿين - هٿين
ٺلهو. سکڻين هٿين . مسڪين - غريب. ڪنگل.
● خبَر' ۽ خبریں : ث [ع] سُڌ - ڄاڻ -
اطلاع . واقفيت. پيغام - نياپو. سُراغ - پتو. اعلان.
▬ خبر اُڑانا : افواهه اُڏارڻ . ڪوڙي ڳالهه
مشهور ڪرڻ - هُل اُٿارڻ . ووءِ ووءِ ڪرڻ .
▬ خبر پڑ'نا : خبر پوڻ - اطلاع ملڻ. معلوم ٿيڻ.
▬ خبر پھیلانا: ڳالهه هُلائڻ. مشهور ڪرڻ.
▬ خبر دینا : خبر ڏيڻ - اطلاع ڏيڻ - سُڌ ڏيڻ.
▬ خبر سُنانا : خبر ٻڌائڻ. احوال ٻڌائڻ.
▬ خبر کرنا : خبر ڪرڻ - اطلاع ڏيڻ .
▬ خبر لینا : خبر وٺڻ. حال پڇڻ - حال وٺڻ.
خير عافيت پڇڻ . نگاهه رکڻ - سنڀال ڪرڻ.
سزا ڏيڻ - سيکت ڏيڻ .
● خجالا ۽ خجالے : صفت [اردو] بيهودو
ڳالهائيندڙ - بڪواسي .
● خُدا : اسم ذات [ف]. الله تعاليٰ.
▬ خُدا جانے : تابع فعل . خدا ڄاڻي - خدا کي
خبر . الائجي.
▬ خُدا سے کیا پانا : ڪيتو لوڙڻ - پنهنجي
ڪئي جي سزا ڀوڳڻ.
▬ خُدا سے لڑ'نا : خدا سان وڙهڻ . پاڻ ڏاڍي
سان مقابلو ڪرڻ. بيوقوفيءَ جو ڪم ڪرڻ .
لا حاصل ڪوشش ڪرڻ.
▬ خُدا کی دین' : ث. خدا جي بخشش - خدائي
ڏات .
▬ خُدا کے گھر جانا : خدا جي گهر وڃڻ
رباني راهه وٺڻ - مرڻ .
▬ خُدا کے گھر سے پھرنا : مري مري بچڻ .
▬ خُدا لگتی کہنا : حق جي ڳالهه ڪرڻ .
انصاف جي ڳالهه ڪرڻ . سچ چوڻ .
▬ خُدائی : ث. خدائي. قدرت. خُدا جي وڏائي.
دنيا - جهان . الله جي مخلوق .
▬ خُدائی خوار : صفت . رولُو - رول. دربدر.
● خرّاٹا ۽ خرّاٹے : ذ [اردو] کونگهري جو
آواز. کونگهرو.
▬ خرّاٹے لینا : کونگهرا هڻڻ . بيفڪر سمهڻ .
● خرّانٹ' : صفت [اردو] پوڙهو جهونو.
تجربيڪار - آزمودگار.
● خرچنا : متعدی [اردو] خرچڻ - خرچ ڪرڻ.

کپائڻ - صرف ڪرڻ . استعمال ۾ آڻڻ -ڪم آڻڻ .

● خَرخَرا ۽ خَرخَرے : ذ [اردو] ڪونگهري جو آواز . هڪ قسم جي ٻاراڻي بيماري .

● خَرِيدنا : لازم [اردو] خريدڻ - خريد ڪرڻ - مُلهه وٺڻ .

● خَسْرَه : ذ [ع] ڳوٺ جي آباديءَ جي فهرست . زمين جي نمبر شماريءَ جو ڪتاب - Field-Book.

● خَصم، خَصَم : ذ [ع] ويري - دشمن - بدخواه . مڙس - گهر وارو . يار - چڱهه .

– خَصم روئي : محاوره . بيوه- رن زال (پاراتي طور ڪم ايندڙ لفظ، جنهن جي معنيٰ آهي ته "تون شل پنهنجي مڙس جو ماتم ڪرين").

– خَصمون جَلي : محاوره . آها عورت جنهن مڙس جو سُک نه ڏٺو هجي - ڏکي ڏهاڳڻ.

● خِلال : ذ [ع] ڏندن کوٽڻ جو اوزار - ڏند کوٽڻي. پتي راند ۾ ڏنل بازي .

– خِلال دينا : بازي ڏيڻ - لنب ڏيڻ (پتي راند۾) .

– خِلال ڪرنا : ڏند ڪوٽڻ. تاس راند۾ بازي ڏيڻ.

● خَمِير : ذ [ع] ڳوهيل ڪڻڪ جو اٽو يا ميدو . جسم جي مٽي . بناوت . مزاج - طبيعت .

– خَمير اٿهنا : آيامڻ . ڦنڊڻ - سُڄڻ .

– خَميري ۽ خَميريان : ث. خميري مان ٺهيل ماني - نان.

● خَنْخَنانا : متعدي [اردو] گهٽو ڳالهائڻ - نڪ مان ڳالهائڻ . مڻ مڻ ڪرڻ .

● خَنْدي ۽ خَنْديان: ث [اردو] واهيات نموني ۾ ڪِلندڙ عورت - بد افعال عورت . ويڇهڙ رن . بيحيا عورت . گار طور ڪم ايندڙ لفظ.

● خوخيانا : لازم [اردو] چڙب ڏيڻ . رڙيون ڪرڻ . خفا ٿيڻ - ناراض ٿيڻ .

● خُون : ذ [ف] رت - لهو . عزازت - سائي . خون - قتل .

– خُون بِگَڙنا : رت خراب ٿيڻ - رت ڦٽڻ .

– خُون بَهانا : رت وهائڻ - خونريزي ڪرڻ .

– خُون بَيٺهنا : رت ويهڻ(پائخاني ۾) .

– خُون پِينا : رت پيئڻ . رت چُوسڻ . قتل ڪرڻ - مارڻ . ستائڻ - آزارڻ .

– خُون خَرابا : ذ. خون خرابي - خونريزي - رَتو چاڻ .

– خُون خُشڪ هونا : رت سُڪڻ (ڊپ ۾). ساهه مٺ ۾ اچڻ .

– خُون دوڙنا : رت ڊوڙڻ- رت جو دؤرو هلڻ.

– خُون رُلانا : رت رُئاڙڻ . تمام گهڻو ستائڻ.

– خُون سَر پَر سَوار هونا : خون ڪرڻ جو خيال ذهن تي چانيل هئڻ .

– خُون سَفيد ڪَرنا: نا مهربان ٿيڻ . سنگدلي ڪرڻ .

– خُون سُوکهه جانا : رت سڪي وڃڻ . رت خشڪ ٿي وڃڻ . ساهه مُٺ ۾ اچڻ .

– خُون ڪَرنا : خون ڪرڻ - قتل ڪرڻ - مارڻ.

– خُون ڪي بُو آنا : مُنهن مان وحشانيت ظاهر ٿيڻ . دشمنيءَ جا آهڃاڻ ڏسجڻ ۾ اچڻ .

– خُون ڪي نَديان بَهانا : رت جون نديون وَهائڻ - ڏاڍي خونريزي ڪرڻ .

– خُون مين نَهانا: رت۾ وهنجڻ. رت ۾ ڳاڙهو ٿيڻ . سخت زخمي ٿيڻ .

– خُون هونا: خون ٿيڻ- قتل ٿيڻ. مارجي وڃڻ.

● خَيال ۽ خَيالات : ذ [ع] خيال . ويچار- فڪر. غور. شڪ. انديشو. انتظار. ارادو- نيت . ڌيان . مرضي . راڳ جو هڪ قسم .

- خَيال آٹھنا: خيال ڪجي وڃڻ. ڌيان هٽڻ.
- خَيال باندهنا: خيال ڪرڻ - ويچار ڪرڻ. تصوّر ڪرڻ. ارادو ڪرڻ.
- خَيال پر چڑهنا: ڌيان تي چڙهڻ- خيال ۾ اچڻ. ڳالهه ياد اچڻ. ذهن نشين ٿيڻ.
- خَيال پکانا: خيال پچائڻ - پڇهه پچائڻ. ويچار ڪرڻ.
- خَيال رکھنا: خيال رکڻ. ڌيان رکڻ. يادگيري رکڻ- ذهن ۾ رکڻ.
- خَيال کرنا: خيال ڪرڻ. ويچارڻ - سوچڻ. فڪر ڪرڻ. انديشو ڪرڻ. اوسيئڙو ڪرڻ. ڌيان ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ- مروت ڪرڻ.
- خَيال ميں سمانا: خيال ۾ سمائجڻ. هر وقت ياد رهڻ.
- خَيال ميں لانا: خيال ۾ آڻڻ. ڌيان ۾ آڻڻ. پرواهه ڪرڻ.
- خَيالى پلاؤ پکانا: خيالي پلاءُ پچائڻ. اجايا خيال ڪرڻ. ناممڪن ڳالهيون سوچڻ.

● خَير: ث [ع] نيڪي. ڀلائي- بهتري- چڱائي. برڪت. قبوليت جو لفظ "هائو نيڪ آهي". سلامتي.
- خَير خَبَر: ث. نيڪ خبر.خيريت جو احوال. سٺي خبر.
- خَير چاهنا: خير گهرڻ. ڀلائي يا سلامتي چاهڻ. عافيت لاءِ دعا گهرڻ.
- خَير سلّا، خيرصلاح: محاوره. خيروعافيت. چڱڀلائي - تندرستي. سک سلامتيءَ جي خبر چار.
- خَير گذرنا: خير سان گذرڻ. بچاءُ ٿيڻ. اتفاقي حادثي يا صدمي کان بچڻ.
- خَير مانگنا: خير گهرڻ. سلامتيءَ جي دعا گهرڻ.
- خَير منانا: خيرگهرڻ. سلامتي چاهڻ. خير جي دعا گهرڻ.

د

د: ذ. اُردو "الف-ب" جو ٻارهون اکر، سنڌيءَ جو اوڻيهون، عربيءَ جو اٺون ۽ فارسيءَ جو ڏهون اکر. تلفظ "دال". ابجد موجب عدد (٤).

● دابنا: متعدي [هہ] دٻائڻ. روڪڻ. پچائڻ. ڏٻڻ (زمين ۾) - پورڻ. داب ڏيڻ. زور ڏيڻ (بدن کي). نپوڙڻ - چيپڻ. پيچائڻ.
- داب: ث. داب - دٻاءُ - مٿان جو زور. بوجهو - بار. رعب. دٻدٻو.
- دابا دينا: بخار جي حالت ۾ مٿان سوڙ وجهي داب ڪرڻ. اوڊ هٽڻ (پوڻي جي).
- داب بٹھانا: داب وهارڻ. دٻاءُ وجهڻ. رعب رکڻ.

- داب٘ دينا : دٻائي ڇڏڻ. دفن ڪرڻ - پُوري ڇڏڻ. لڪائي ڇڏڻ .
- داب رَکهنا : دٻائي رکڻ. قبائي رکڻ. ناجائز طرح قبضي ۾ رکڻ .
● داتا : ذ [هہ] ڏاتار. رزاق. سخي. درويش .
● داد٘ : ذ [هہ] چمڙيءَ جي بيماريءَ جو هڪ قسم - ڏد .
● دادا ج دادے : ذ [هہ] ڏاڏو. وڏو ڀاءُ (هندن ۾) .
- داد٘هيال٘ : ذ [هہ] ڏاڏاڻا. ڏاڏاڻو گهر.
- دادی ج داديان : ث . ڏاڏي .
● دارُو٘ : ذ [ف] دارُون٘ - دوا - علاج . اک ۾ وجهڻ جو ڦڙو - ڊَپُ . بارود . شراب .
● داسا ج داسے : ذ [هہ] ڇت ۾ ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺي - دانُسو
● داغ٘ ج داغ٘ : ذ [ف] نشان - چٽو. ٽِڪو. سڙڻ جو نشان. ٽڪو - ڏنڀ. بدناميءَ جو ٽِڪو- ڪارنهن . عيب . صدمو . حسد - بغض . طعام کي بصر ۾ گيهه جو داغ .
- داغ٘ اُٿهانا : صدموسهڻ . بدناميءَ جو ٽِڪو سر تي کڻڻ.
- داغا جانا : ڏنڀيو وڃڻ - ڏنڀجڻ . ساڙيو وڃڻ (بارود) .
- داغ٘ بيل٘ : ث. اهو نشان جو ڪنهن رستيءِ جاءِ باغ وغيره جي حدبنديءَ لاءِ ڪيو وڃي. بنياد - پيڙهه .
- داغ٘ بيل ڈالنا : ڪنهن ڪم جو بنياد رکڻ.
- داغ٘ پڑ٘نا : داغ ٿيڻ - نشان ٿيڻ.
- داغ٘ دينا : ڏنڀ ڏيڻ. ساڙڻ. نقصان پهچائڻ. چوڙڻ (آتشبازي، بندوق وغيره) .
- داغ٘ کَر٘نا : داغ ڏيڻ . ڏنڀ ڏيڻ .
- داغ٘ لگانا : ڏنڀ ڏيڻ. ڪارنهن جو ٽڪو لڳائڻ . خوار ڪرڻ . عيبدار ڪرڻ.
- داغ٘ مٹانا : داغ ميٽڻ . نشان ڊاهڻ .
- داغی : صفت . داغ وارو - داغي . داغدار. ڏنڀيل . عيبدار. بدنام . ڏاميج .
● داغ٘نا : متعدی [اردو] داغ ڏيڻ - داغڻ . ڏنڀڻ. چوڙڻ (بندوق، توف وغيره).
● داکهہ : ث [هہ] هڪ قسم جو ميوو- ڊاک.
● دال٘ ج داليں : ث [هہ] ڏريل چڻا، مڱ، مٽر وغيره- دال. بيضي جي زردي. سج جا آهي ڪرڻا جي آتشي شيشي سان گولائيءَ ۾ نڪرن (جنهن سان باهه لڳي) .
- دال٘ بَنٹ٘ھنا : ماتا سبب مُنهن تي چُڪهه چُڪهه ٿيڻ. ماتا جي ڦرڙين جون ڪڙيون ٻڌڻ. آتشي شيشي جو ڏؤ پوڻ .
- دال٘ چپاتی : ث . دال ماني- دال روٽي .
- دال٘ چَپٹو هونا : وڙهڻ لاءِ پاڻ ۾ گنڍجي وڃڻ - جانيوڻجڻ .
- دال٘ دَلیا : ذ . رَب پيچ . غريباڻو کاڌو .
- دال٘ روٹی: ث . دال ماني. غريباڻو کاڌو . پيٽ قوت .
- دال٘ گَلنا : دال ڳرڻ . ڪامياب ٿيڻ .
- دال٘ موٹهہ : ذ . چٽن جي دال جنهن ۾ موٺ ۽ مصالحو ملائي گيهه ۾ تيل ۾ پچندا آهن.
- دال٘ میں کُچهہ کالا هونا : دال ۾ ڪا ڪاري شيءِ هجڻ. شڪ هجڻ - گمان هجڻ .
- دال٘ نہ گَلنا : دال نہ ڳرڻ . ڪاميابي نہ ٿيڻ . زور نہ هلڻ.
● دام٘ : ذ [هہ] آڳاٽي زماني جو هڪ سِڪو- دمڙي . مُلهه - قيمت .
- دام٘ اُٹهنا : وڪامي وڃڻ - وڪرو ٿيڻ .

- دامؔ بهـَر پانا : قيمت وصول ٿيڻ - ليکو صاف ٿيڻ . ڪٿي جو ڦل پائڻ .
- دامؔ چـُکانا : مـُلهه چـُڪائڻ - قيمت مقرر ڪرڻ . مـُلهه پوري ڏيڻ .
- دامؔ دينا : مـُلهه ڏيڻ - قيمت ڏيڻ .
- دامؔ کهـَرے کـَرنا : رقم کـَري ڪرڻ - سور ڪيڻ . رقم وصول ڪرڻ .

● دامادؔ ۽ دامادؔ : ذ [ف] ناٺي - نياڻو - ڄاٽو .

● دامـَنؔ : ذ [ف] پهراڻ جو اهو حصو جو هيٺ پيو لڙڪندو هجي - داوَن . پلاند - جهولي . جبل جي ڪنار .

- دامـَنؔ آٹکـنا : پلاند اٽڪڻ .
- دامـَنؔ بـَچانا : داون بچائڻ - پـَلؤ بچائڻ . واسطو نه رکڻ .
- دامـَنؔ پـَکـَڑنا : داون جهلڻ . پناهه وٺڻ . عرض ڪرڻ .
- دامـَنؔ پهـَيلانا : جهولي جهلڻ . پلاند وجهڻ . عرض ڪرڻ - سوال ڪرڻ .
- دامـَنؔ جهاڑؔ کـَر اٹهـنا : پلؤ چنڊي اٿڻ . واندو ٿي اٿڻ . لاڳاپا لاهي اٿڻ .
- دامـَنؔ جهاڑنا : پلؤ چنڊڻ . خالي هٿين ٿيڻ. لاڳاپا لاهڻ .
- دامـَنؔ چهـُڑانا : داون ڇڏائڻ - پلؤ ڇڏائڻ . جند ڇڏائڻ .
- دامـَنؔ سـَمیٹـنا : پلؤ ويڙهڻ . پاسو ڪرڻ - ڪناره ڪشي ڪرڻ .
- دامـَنؔ لینا : داون جهلڻ . پناهه وٺڻ - اجهو وٺڻ .

● دامـنی : ث [هـ] بجلي - وِج - کنوڻ .

دانـتؔ ۽ دانـتؔ : ذ [هـ] ڏند. ڏندو (ڪاراڻي ، ڦٽي وغيره جو) . وَج (سوئر جو) .

- دانـتا ۽ دانـتے : ذ . ڏندو (ڪاراڻيءَ جو) .
- دانـتا پـڑنا : ڪاتيءَ وغيره ۾ ڏندا پئجي وڃڻ . ڌار مـڏي ٿيڻ .
- دانـتا کـِلکـِلؔ : ث . ڏندري ڏيڻ جي حالت. کِلکِل - گـهـِي . روز روز جو جهيڙو.
- دانـتؔ بِٹها دينا : ڏند کـٽا ڪرڻ . عاجز ڪرڻ - مجبور ڪرڻ .
- دانـتؔ بـَجـنا : ڏند وڃڻ . سيءَ سبب ڏند ڪڙڪڻ .
- دانـتؔ بهـينـچنا : ڏند پچائڻ - ڏند پـِڪوڙڻ. ڏند ڪرٽڻ .
- دانـتؔ بـیٹهـ جانا : ڏند پچي وڃڻ (ماس وغيره ۾).
- دانـتؔ پـَچی هو جانا : ڏند پچي وڃڻ . ڏندڻ پئجي وڃڻ .
- دانـتؔ پـَرؔ رکهـنا : ڏندتي رکڻ . زبان تي رکڻ . سواد وٺڻ - چکڻ .
- دانـتؔ پـَرؔ مـَیلؔ نه هونا : نهايت غريب هجڻ - کـَنـگل هجڻ . بک مرڻ .
- دانـتؔ پیسـنا : ڏند پيهڻ - ڏند ڪرٽڻ (ڪاوڙ ۾).
- دانـتؔ توڑنا : ڏند پچڻ . عاجز ڪرڻ .
- دانـتؔ تيز کـَرنا : ڏند تکا ڪرڻ . لالچ ڪرڻ - حرص ڪرڻ .
- دانـتؔ جهـَڑنا : ڏند پچڻ . ڏند ڇڻڻ .
- دانـتؔ دِکهانا : ڏند ڏيکارڻ . ڏند ڪيڻ. ڊيڄارڻ . ڏند ڪيي کاڻ .
- دانـتؔ ديکهـنا : ڏند ڏسڻ (وهٽ جي عمر ڏسڻ لاءِ).
- دانـتؔ رکهـنا : ڪنهن شيءِ جي خواهش ڪرڻ . ارادو ڪرڻ - نيٽ ڪرڻ . بدلي وٺڻ

جو ارادو ڪرڻ .

— دانتْ سَلْسَلانا : ڏند ۾ سور پوڻ. ڏند ۾ ڪينئون لڳڻ .

— دانتْ سے دانتْ بجْنا : ڏند وڄڻ - ڏند ڪڙڪڻ (سرديءَ سبب).

— دانتْ سے کاٹْنا : ڏندن سان ڪُترڻ - ڏندن سان وڍڻ .

— دانتْ کاٹی روٹی کهانا : هڪ ٻئي سان تمام گهاٽي محبت هئڻ.

— دانتْ کاٹی روٹی هونا : تمام گهاٽي محبت هئڻ. پڪي ياري هجڻ.

— دانتْ کٹکٹانا : ڏند ڪرٽڻ (ڪاوڙ ۾). ورچڻ .

— دانتْ کچکچانا: ڏند پيهڻ- ڏند ڪرٽڻ. چڙ ڏيکارڻ .

— دانتْ کیرکیرے هونا : ڏند ڪيرڪيرا ٿيڻ . عاجز ٿيڻ - لاچار ٿيڻ. هار مڃڻ .

— دانتْ کُریدنے کو تنکا نہ رهنا : چوريءَ ۾ سڀڪجهہ کڄي وڃڻ. ڪک بہ نہ رهڻ .

— دانتْ کڑکڑانا : سيءَ کان ڏند ڪڙڪڻ. ڏند ڪرٽڻ .

— دانتْ کهٹّے کرنا : ڏند ڪنا ڪرڻ . ڪَڪ ڪرڻ- لاچار ڪرڻ . ٽڪائي ڇڏڻ . شڪست ڏيڻ .

— دانتْ گیرنا: ڏند ڪيرڻ- ڏند ڇڻڻ.

— دانتْ لگانا : ڏند لڳائڻ . چڪڻ.وات وجهڻ.

— دانتَنْ : ذ. ڏندڻ - مسواڪ .

— دانتْ نیکالنا : ڏند ڪيڻ. ڦڪائيءَ کان کِلڻ . بيهودائي سان کلڻ.

— دانتْ نیکلنا : ڏند اچڻ - ڏند نڪرڻ (ٻار کي) .

— دانتْ نیکوسْنا : ڏند ڪيڻ. ڏند پيڻ . ڏند ڪڍي کِلڻ .

— دانتْ نہ لگانا : ڏند نہ لڳائڻ . سڄوئي ڳِهي وڃڻ - هڙپ ڪري وڃڻ .

— دانتْو :صفت.وڏن ڏندن‌وارو- ڏندرو- ڏندو.

— دانتْ هِلْنا : ڏند لُڏڻ - ڏند آلوڻ .

— دانتْوں اُنگلی کاٹْنا : آڱر کي چڪ وجهڻ (ڪاوڙ کان) . افسوس ڪرڻ - ارمان ڪرڻ . حيران ٿيڻ - عجب ۾ پوڻ .

— دانتْوں پر مَیل نہ هونا : مفلس هجڻ - غريب هجڻ .

— دانتْوں میں (تلے) اُنگلی دینا (دابْنا) : ڏندن ۾ آڱر ڏيڻ . حيرت ۾ پوڻ - عجب ۾ پوڻ.

— دانتْوں میں تِنکا لینا: پيش پوڻ.عاجزي ڪرڻ - منٿ‌ڪرڻ. پناهہ گهرڻ.

— دانتی : ث. ڏندو (ڪارائيءَ جو). آرو (ڇڪري جو). ڏانداري. ڪارائي. ڏاٽو . ٻَٽيهي (ڏندن جي).

— دانتی دینا : ڏندي ڏيڻ . تڙي چاڙهڻ .

● دانڈا يا دانڈے :ذ[هـ] نشان (سرحد جو) . حد جي ليڪ. حد - دنگ .

— دانڈا میںڈا : ذ. ٻن زميندارن جي زمين ملڻ جي حد - دنگ (زمين جو) .

● دانوْ : ذ[هـ] داءُ . چال (شطرنج وغيرهہ جي) - چالو. وارو- وجهہ . انگ (ڪشتيءَ جو). دوکو - ٺڳي .

— دانو پیچ :ذ. داءُ پيچ- انگ (ڪشتيءَ جا). اٽڪلون .

— دانو چل جانا : داءُ لڳي وڃڻ . وارو لڳڻ .

— دانو کهیلنا : داءُ ڪيڏڻ. دوکو ڏيڻ - فريب ڏيڻ . اٽڪل ويڙهائڻ .

▬ دانْو گھاتْ : ذ . سازش ـ منصوبو .

▬ دانْو میں آنا : داءَ ۾ اچڻ . فريب ۾ ڦاسڻ . ور چڙهڻ ـ هٿ چڙهڻ .

● دانَہ ۽ دانے : ذ [ف] داڻو ـ ڪڻو . اناج . ٻج ـ تخم . تسبيح جو داڻو . آرائي . ماڻا جو داڻو .

▬ دانَہ بِچھانا : زمين تي داڻا پکيڙڻ (پکين کي ڦاسائڻ لاءِ).

▬ دانَہ بَنْدی : ث . ٻنيءَ ۾ بيٺل اناج جو تخمينو ـ داڻ بندي .

▬ دانَہ بھَرانا : پکيءَ جو پنهنجي ٻچن کي چوڳو ڏيڻ .

▬ دانَہ پانی : ذ . داڻو پاڻي . رزق ـ روزي . قسمت ـ نصيب .

▬ دانَہ پانی اُٹھْنا : داڻو پاڻي کڄڻ ـ رزق ختم ٿيڻ . مري وڃڻ .

▬ دانَہ پڑْنا : سنگن ۾ اناج پيدا ٿيڻ .

▬ دانَہ دانَہ کرنا : داڻو داڻو ڪرڻ . چڙ وچڙ ڪرڻ .

▬ دانَہ دُنْکا : ذ . داڻو ڪڻو . ٽڪر ٽانپو .

▬ دانَہ دینا : داڻو ڏيڻ . چوڳو ڏيڻ (پکين کي) . داڻو کارائڻ (گھوڙي کي) .

▬ دانَہ ڈالْنا : چوڳو وجھڻ (پکين کي) . ڪنهن کي ڦاسائڻ لاءِ چار وجهائڻ .

▬ دانے دارْ : صفت . داڻن وارو . داڻ داڻ وارو .

▬ دانے نِکَلْنا : آرايون نڪرڻ . (ماتا جا) داڻا نڪرڻ .

● داوا ۽ داوے : ذ [هہ] "دايہ" جو مذڪر . دابو . بڻارو .

● داهنا : صفت [هہ] ساڄو ـ سائو . ساڄي هٿ وارو . ساڄي پاسي وارو . (ث) داهني .

▬ داهنا هاتھْ : ذ . ساڄو هٿ .

● دائی ۽ دائیاں : ث [هہ] ٻار ڄڻائيندڙ عورت ـ دائي .

▬ دائی پِلائی : ث . کير پيارينديڙ عورت ـ دائي .

▬ دائی جَنائی : ث . ويم ڪرائيندڙ عورت ـ دائي . ڏاهي .

▬ دائی سے پیٹْ چھپانا : رازدار کان عيب لڪائڻ .

▬ دائی کھِلائی : ث . ٻار کيڏائيندڙ عورت .

● دایاں : صفت [هہ] ساڄو ـ سائو (هٿ) . ساڄي پاسي وارو .

▬ دائیں بائیں : تابع فعل . ساڄي کاٻي . هيڏانهن هوڏانهن .

▬ دائیں بائیں دے کر نِکل جانا : گوهيون ڏيئي نڪري وڃڻ .

● دایا : ث [هہ] دائپي . نوڪرياڻي .

● دَبّا ۽ دَبّے : ذ [هہ] اوڙ (ڪنهن ٻوٽي جي ٽاري وڻي زمين ۾ پورڻ، جئن ان مان وري ٻيو ٻوٽو ڦُٽي) . موقعو ـ وجهہ . ٽپي ـ غوطو .

▬ دَبّا مارْنا : وجهہ وٺي ويهڻ ـ گھات ۾ ويهڻ . جُڪ هڻي ويهڻ ـ لڪي ويهڻ .

● دَبْدَبَہ : ذ [ع] دٻدٻو . رعب تاب .

● دَبْڑُو گھُسْڑُو : محاوره لڪل . گيدي ـ ڊڄڻو . ٻہ چِتو .

● دَبَکْنا : متعدی [هہ] لڪي ويهڻ ـ جُڪ هڻي ويهڻ . چپ هڻڻ . ڊڄڻ . هٻڪڻ . ٺپي هڻڻ . چاندي ۽ سون جي تارن کي ڪُٽي ويڪرو ڪرڻ .

▬ دَبَکْ : ث . لِڪي يا جُڪ هڻي ويهڻ جي حالت . ٽڙي ـ چڙپ . ڏمڪي .

▬ دَبْکانا : متعدی . لڪائڻ . ڇپائڻ . روڪڻ ـ ترسائڻ . ڏمڪائڻ . ڊيڄارڻ .

▬ دَبَکْ بَیٹھنا : لڪي ويهڻ ـ جُڪ هڻي

ويهڻ. چـَپُ هڻڻ.
— دَبـَکُ جانا: لِڪي وڃڻ. چـِپي وڃڻ. چڪ هڻڻ.
— دَبـڪي: ث. چـُڪَ. چـَپُ. گهات - تاڪ.
— دَبـڪيا ۽ دَبـڪيـُے: ذ. ڏاتـُو يا زريءَ کي ڪـُٽي تارون ڏاهيندڙ.
— دبـڪي لـگانا، مارنا: چـُڪ هڻڻ - چـَپُ هڻڻ.
● دَبـڪـَرُ: ذ [هہ] چمڙي مان دٻون ڏاهيندڙ.
● دُبـلا ۽ دُبـلے: صفت [هہ] اپرو - ضعيف. سنهون (بدن ۾). (ث) دُبـلي.
— دُبـلاپا، دُبـلاپـَنُ: ذ. اپرائي - هيڻائي.
— دُبـلا پـتـلا: ذ. صفت. بدن جو هلڪو ۽ ضعيف. اپرو ۽ نازڪ. (ث) دُبـلي پـتـلي.
● دَبـنا: لازم [هہ] دٻجڻ. پورجڻ. دفن ٿيڻ. لِڪڻ - چـُپڻ. مغلوب ٿيڻ - هيڻان ٿيڻ. روڪجڻ. دٻجي وڃڻ (معاملو). ٽرڻ (جهيڙو).
— دَبا: صفت. دٻيل. پوريل. زير - تابع. ڏٻل.
— دَبا بـيـٺهنا: دٻائي ويهڻ. پاڪر ۾ سوڙهو جهلي ويهڻ - پُـسـي ويهڻ. گهـٽـي ويهڻ.
— دَبا دينا: دٻائي ڇڏڻ. لڪائي ڇڏڻ. پـوري ڇڏڻ. ڇڏڻ (ڳالهہ). ٽاري ڇڏڻ (جهيڙو).
— دَبا رَهـنا: لِڪو رهڻ. مغلوب رهڻ. هيسيو رهڻ.
— دَبا کـَرُ: تابع فعل. دٻائي. زوري - زور سان. هيسائي - جـَمت سان.
— دَبا لـينا: دٻائي ڇڏڻ. گهـٽي ڇڏڻ. پـوري ڇڏڻ. ڦٻائي ڇڏڻ.
— دَبانا: متعدى. دٻڻ - دٻائڻ. ڦَسڻ. گهوچڻ - ڏڏڻ. پورڻ. هيسائڻ. ڦٻائڻ. گهـٽڻ. زور ڏيڻ. لڪائڻ. تابع ڪرڻ.
— دَباؤ: ذ. دَباءُ - زور (مٿان جو) - داب. سختي - جبر. رعب. بار - بوجو. (صفت) دٻيل. جهـُڪيل. داٻائـُو - آلار (گاڏي).
— دَباؤ ڈالـنا: دٻاءُ وجهڻ - زور رکڻ. سختي ڪرڻ.
— دَبُ جانا: دٻجي وڃڻ - هيڻان اچي وڃڻ. هيسجي وڃڻ. رعب ۾ اچي وڃڻ. روڪجي وڃڻ. بيهي رهڻ.
— دَبي آگ کـُريدنا: وسائل باهہ دکائڻ. ستا سور جاڳائڻ. پراڻو جهيڙو وري جاڳائڻ.
— دَبي زَبانُ سے کـَهـنا: آهستي چوڻ - چپن ۾ چوڻ. پـُڻ پـُڻ ڪرڻ.
— دَبے پانـُو: تابع فعل. دٻيل آواز سان (هلڻ). پير پير ۾ - آهستي آهستي.
— دَبـيـَلُ: صفت. دٻيل. هٿ هيٺ - تابع. هيسيل. ڪمزور - بي ٻهچ - هيٺو.
● دَبـنـگُ: صفت [هہ] بدشڪل - بيڊولو. بدتميز - اڏنگو. ڪـُلهـٽو. چـَٽ - بيوقوف. ڏُلهو متارو - ڏنو مٿو. جانٺو - ڏگ. زبردست - زوراور. بيرحم - سخت دل.
● دَبـو چـنا: لازم [هہ] پـُسـَڻُ. پـُرڙڻ. پڪڙڻ. جهلڻ. گهـٽڻ - ٻوساڻڻ.
● دَپـٽـنا: لازم [هہ] تـيکو پچڻ - ٻوڙڻ - ٻڪڻ. رومڙ ڪرڻ. ڌمڪائڻ. تنبيهہ ڪرڻ.
● دُتـکارنا: متعدى [هہ] ڌڪارڻ. لوڌڻ. جهڻڪڻ - جـُٽ ڦٽ ڪرڻ.
● دَتـَونُ: ث [ع] ڏندڻ.
— دَتـَون کـَرنا: ڏندڻ ڏيڻ.
● دَدا ۽ ددانيں: ث [هہ] ٻارن جي پرورش لاءِ رکيل نوڪرياڻي - دائي.
● دَدُوڙا ۽ دَدُوڙے: ذ [هہ] جسم تي مڇر يا ٻئي ڪنهن زهري جيت جي چڪ ڪري ٿيل

سوج - ٻَ ڀتو.

● دُدُهارُ: صفت [ھ] کير ڏيندڙ (ڍڳي، ٻڪري وغيرھ) - سُوئا (چوپائي).

دُدُهی: ث [ھ] ٻوٽيءَ جو ھڪ قسم (جنھن مان کير نڪرندو آھي). پٽر جو ھڪ قسم (اڇيءَ ڳاڙھي رنگ جو ٿئي). ٻبو - ٿڻ.

● دُدهَيل: صفت [ھ] کير وارو. کير ڏيندڙ (چوپائي).

● دَرُ: ث. ذ [ھ] قيمت - اگھ - ملھ.

— دَرُ پڙُنا: اگھ مقرر ٿيڻ.

دَراڙُ ڄ دَراڙيں: ث [ھ] ڦوڙ - ڦوٽ - چير - شگاف.

● دَراز ڄ دَرازيں: ث [اردو] خانو (ميز جو).

● دَرانتي ڄ دَرانتياں: ث [ھ] گاھ يا پوک لڻڻ جو اوزار - ڏاٽو.

— دَرانتي پڙنا: ڏاٽو پوڻ (فصل ۾) - لابارو پوڻ.

● دَرُدُ: ذ [ف] سُور - ايذاءُ. افسوس - غم. آزار - تڪليف. قياس - ٻاجھ - ڪھل.

— دَرد اُٿھنا: سُور ٿيڻ - ايذاءُ ٿيڻ. سُور جي سُوٽ اُپرڻ.

— دَرد بٹانا: ڏک ونڊائي ٿيڻ - ھمدردي ڪرڻ.

— دَرُدِ سَرُ مَولُ ليپنا: مٿي جو سُور خريد ڪرڻ. سِر تي تڪليف کڻڻ. پاڻ کي پاڻھي تڪليف ۾ وجھڻ.

— دَرُد سَری: ث. مٿي جو سُور. آزار - مصيبت. مشڪلات - جفاڪشي. محنت.

— دَرُد سَری کَرُنا: سخت محنت ڪرڻ - ڪشالا ڪڍڻ.

● دَرُدَرا: صفت [ھ] ڏَڏريل. ڏريل. ڏارو - ٿُلھو ڀيٽل. کَتھُرو.

● دَرَکُنا: لازم [ھ] چيرجڻ - سيرجڻ - ڦوٽ پوڻ. ڦاٽڻ. ڦاٽڻ.

● دَرُگَتُ: ث [ھ] خراب حالت - بڇڙي حالت. تعدي - جٽ.

— دَرُگَت بَنانا: خراب حالت ڪرڻ - تعدي ڪرڻ - جٽ ڪرڻ.

● دَری ڄ دَرِياں: ث [ھ] فراسي. گلم.

● دَرُيا: ذ [ف] درياءَ - ندي.

— دَرُيا اُتَرُنا: درياءُ لھڻ. درياءَ جو پاڻي گھٽ ٿيڻ.

— دَرُيا اُمَنڈُنا: درياءَ جو ڦوڪجڻ - درياءُ تار وھڻ.

— دَرُيا چَڑھُنا: درياءَ جو چڙھڻ.

● دَرُيائی: ث [اردو] ٻَل (لغڙ کي).

— دَريائی دينا: لغڙ کي ٻَل ڏيڻ.

● دريبا ڄ دَريبے: ذ [ھ] آھا بازار جتي پان وڪامن. پان جي واپارين جو محلو.

● دَريزُ: ث [اردو] ڪپڙي جو ھڪ قسم (جنھن مان زنانيون پوتيون ٺھن).

● دَريسی کَرنا: ھموار ڪرڻ - زمين کي سندرڻ. سڌو ڪرڻ.

● دَڑاڑُ ڄ دَڑاڑيں: ث [ھ] ڦوٽ - چير - شگاف. ڏَرڙ - ٽنگ.

● دَڑبا ڄ دَڑبے: ذ [ھ] کُنڍي (ڪڪڙن يا ڪبوترن جي). غريباڻو ننڍڙو گھر. جھوپڙي.

● دَڑُکَنا: لازم [ھ] ڊوڙجون اوڳرايون ڏيڻ. ڳڙڪائڻ - ڪائڻ. تمام گھڻو کائڻ.

● دَڑَنگا ڄ دَڑَنگے: ذ [ھ] وڏي وک - پيرانگھ.

— دَڑَنگے لگانا: ڏکا ڪائڻ - ٽپنگ ڏيڻ.

● دَڑُھيل: صفت [ھ] ڊگھي ڏاڙھي وارو.

● دَڑيڑا ڄ دَڑيڑے: ذ [ھ] وھڪري جو

زور. مينهن جو سخت وسڪارو- اوريڪ. چوهو (مينهن جو).

● دَس: عدد [هہ] هڪ عدد- ڏهہ (١٠).

● دُسّا يا دُسّے: ذ [هہ] هڪ قسم جو اوني ڪپڙو- دُشالو.

● دِساوَر: ذ [هہ] ڏيساور. پرديس- پرڏيهہ. ڏيساور ڏي ويندڙ مال.

- دِساوَری مال: ذ. ڏيساور وڃڻ وارو مال. سوداگريءَ جو مال.

● دَستپَنا(دستپناه): ذ[اردو] چمٽو- دست‌پناهہ.

● دَستا يا دَستے: ذ [اردو] ڪار (چادر وغيرهہ جي). فوج جو هڪ حصو.

● دَستَک: ث [ف] دروازي تي هٿ سان ڪيل کڙڪو- در کڙڪائڻ جي حالت.

- دَستک دينا: تاڙي هڻڻ- دروازو کڙڪائڻ.

● دَستَہ يا دَستے: ذ [ف] هٿيو- مٺيو. دستو (ڪاغذن جو).

دُسراهٽ: ث [هہ] ٻئي ماڻهو جي آئيءَ ۾ اچي وڃڻ جي حالت.

● دَسہرا: ذ [هہ] هندن جو هڪ وڏو ڏينهن. دسهڙو.

● دُعا يا دُعائيں: ث [ع] آسيس.

- دُعا اَلٹنا: دعا جو ابتڙ نتيجو نڪرڻ.

- دُعا دينا، کَرنا: دعا ڪرڻ.

- دُعا سَلام بهيجنا: دعائون سلام موڪلڻ.

- دُعائيں دينا: دعائون ڪرڻ.

● دَغدَغانا: لازم [اردو] ڏڳڻ. ٻڪڻ- ٻرڻ- ٽمڪڻ. سوجهرو ڪرڻ.

- دَغدَغا: ذ. قنديل جو هڪ قسم. (صفت) روشن- ٻرندڙ. چمڪندڙ.

- دَغدَغاهٽ: ث. چمڪو- ٽمڪو.

● دَغوليا يا دَغوليے: صفت [اردو] دغاباز- ٺڳ- مڪار.

● دَغيلا: صفت [هہ] داغدار- داغي. داغيل (ميوو). عيبدار- ڏاميج. دوکيباز- ٺڳ.

● دَفان: صفت [اردو] پري- دور. دفع- گم.

- دَفان هونا: دفع ٿيڻ. ٽري وڃڻ.

● دَفتی: ث [اردو] دفتري- پاٺو.

● دَفنانا: متعدی [اردو] دفنائڻ- دفن ڪرڻ- پُورڻ.

● دِق: ث [ع] بخار جو هڪ قسم- دق تپ. سلهہ. (صفت) ڪِڪ- عاجز.

- دِق هونا: سلهہ جي بيماري ٿيڻ. خفي ٿيڻ- ڪِڪ ٿيڻ- بيزار ٿيڻ.

● دُکان يا دُکانيں: ث[ف] دڪان- هٽ. ڪوٺي.

- دُکان اٹهانا: دڪان بند ڪرڻ- هٽ پورڻ. ڪاروبار بند ڪرڻ. مڏي ڪڍڻ.

- دُکان بڑهانا: دڪان بند ڪرڻ- هٽ پرچائڻ.

- دُکان لگانا: دڪان لڳائڻ. هٽ پکيڙڻ- سامان پکيڙي وهڻ.

● دُکڑی يا دُکڑياں: ث [هہ] تاس ۾ ٻن انگن وارو پتو- ٻڪ- دُڪَ. ٻن گهوڙن واري گاڏي.

● دَکن: ذ [هہ] ڏکڻ. ڏکڻ هندوستان جو هڪ علائقو. ڏسو "دکهن".

- دَکنی: ث. آها اردو ٻولي جا دَکن ۾ ڳالهائي وڃي. (صفت) دکن جو.

● دِکهانا: متعدی [هہ] ڏيکارڻ. پڌائڻ.

- دِکهاؤ: صفت. ڏيکاءُ ڏيندڙ. ڏيکاءَ وارو- نمائشي. ظاهر- خوبصورت.

- دِکھاوا يا دِکھاوے : ذ . ڏيکاءُ . نظارو . نمائش. ظاهري بناوت . ٻاهرين حالت . ٺٺُ .
- دِکھاوٹ : ث. ڏيکاءُ . ٻاهريون ڏيکاءُ . ٻاهرين ٺاهه ٺُوهه .
- دِکھائی : ث. ڏيکائي. ڏيکاءُ - نظارو. ديدار. ڏيکارڻي.
- دِکھائی پڑنا : ڏيکائي ڏيڻ - نظر اچڻ .
- دِکھائی دينا : ڏيکائي ڏيڻ . نظر اچڻ.
- دِکھلانا: متعدی. ڏيکارڻ. پَسائڻ . چِتائڻ- آگاهه ڪرڻ. ڏيکارڻ (رستو).
- دِکھلاوا: ذ. ڏيکاءُ. ٻاهريون ٺاهه ٺوهه- ظاهري بناوت . نظارو - لقاءُ .
- ● دَکھن: ذ [ه] ڏکڻ پاسي جو هڪ علائقو- دکن .
- دَکھنی : صفت. دکن جو. ڏاکڻيو - ڏکڻ جو .
- دَکھنی دُھرا: ذ. ڏکڻ قطب.
- دَکھنی مِرچ : ث . مرچن جو هڪ قسم (اچا يا گول مرچ) .
- ● دُکھنا : لازم [ه] ڏُکڻ - سُور ڪرڻ - درد ڪرڻ. غم ڏيڻ. ايذاءُ ڏيڻ. اڻڻ (اک) .
- دُکھ : ذ . ڏُک- سُور. درد. بيماري - روڳ. تڪليف - پيڙا.
- دُکھ اٹھانا: ڏک سهڻ - تڪليف سهڻ .
- دُکھانا : متعدی. ڏکائڻ. ايذائڻ. تڪليف ڏيڻ. رنجائڻ.
- دُکھ بٹانا : ڏک ونڊڻ - ڏک ڀائي ڏيڻ. همدردي ڪرڻ .
- دُکھ بھرا : ذ. صفت . ڏکويل - غمگين - رنجيده. (ث) دکھ بھری .
- دُکھتی کَہنا : ڏکوئيندڙ ڳالهه ڪرڻ . چيڙ جهڙي ڳالهه ڪرڻ .
- دُکھ دينا: ڏک ڏيڻ. تڪليف پهچائڻ .
- دُکھڑا يا دُکھڑے: ذ. ڏکڙو. ڏک - سُور . مصيبت.
- دُکھڑا رونا: ڏُکڙا پٽائڻ - ڏکن جو حال بيان ڪرڻ. ڏک سور اورڻ .
- دُکھ سُکھ : ذ. ڏک سک - رنج گنج .
- دُکھ سَہنا : ڏک سهڻ .
- دُکھی : صفت. دکي - ڏکويل . غمگين - بيمار - مريض. ستايل - رنجايل.
- دُکھيا يا دکھيائيں : ث. ڏکاري ، مصيبت جي ماريل - ستايل. رن زال .
- دُکھيارا يا دکھيارے: ذ. ڏکويل - ستايل. مصيبت جو ماريل . ڏکن جو ڏٺل - غمزده . (ث) دکھياری .
- ● دُکّی : ث [ه] تاس ۾ ٻن انگن جو پتو - ٻڪ - دُڪي .
- ● دُگاڑا يا دُگاڑے : ذ [ه] دنالي بندوق.
- ● دُگانا: ث [اردو] ساهيلپو - ساهيڙپ .
- ● دُگانہ: ث [ف] ٻِٽي شيءِ . ٻٽي شيءِ - ٻه رڪعتون نماز (شڪراني جون) .
- ● دَگدَگانا : لازم [ه] ٻرڻ - ڏگڻ . روشن ٿيڻ - ٽمڪڻ .
- ● دُگدُگی يا دُگدُگياں : ث [ه] لُڪي (هڪ عضوو)- ڳچيءَ واري ڪڏ . چاتيءَ جو هڏو. ڳچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه .
- ● دُگنا: صفت. ٻيڻو- ٻمو- دهرو. (ث) دُگنی.
- ● دَل : ذ [ه] گهڻو تعداد . لشڪر- انبوهه- ڪٽڪ . ڍير - ڍڳ - انبار .
- ● دِل : ذ [ف] دِل- قلب - جيءُ . من - چت . حوصلو. دليري - همّت . خواهش -

لاڙو . وچ .
- دِل آنا: دل ٿيڻ . شوق ٿيڻ . مرضي ٿيڻ .
- دِل اٹکنا : دل اٽڪڻ . دل اوڙڻ . عشق ٿيڻ .
- دِل اٹھنا : دل کڄڻ . دل ڪٽي ٿيڻ .
- دِل اچاٹ ھونا : دل ڪٽي ٿيڻ . بيزار ٿيڻ . ويڳاڻو ٿيڻ .
- دِل اچٹ جانا : دل ڪچي وڃڻ . بيزار ٿيڻ .
- دِل اچٹنا : دل اداس ٿيڻ . دل گھبرائڻ . بيزار ٿيڻ .
- دِل اچھلنا : دل ٽپا ڏيڻ . دل ڌڙڪڻ .
- دِل اکتانا : دل ڪٽي ٿيڻ . بيزار ٿيڻ . اداس ٿيڻ.
- دِل اکھڑ جانا : دل ڀڄي پوڻ . دل ڪڇي وڃڻ .
- دِل الجھنا : دل منجھڻ . دل اٽڪڻ - دل ڦاسڻ. عاشق ٿيڻ . بيزار ٿيڻ .
- دِل امنڈنا : دل ڀرجي اچڻ - روئڻ هارڪو ٿيڻ . غمگين ٿيڻ .
- دِل اینٹھ لینا : دل کسي وٺڻ.
- دِل باغ باغ ھونا: دل بهار بهار ٿيڻ . ڏاڍو خوش ٿيڻ .
- دِل باندھنا : دل ٻڌڻ - همت ڪرڻ .
- دِل بجھنا : دل وسامڻ . دل اداس ٿيڻ . ملول ٿيڻ .
- دِل برا ھونا : رنجيدگي ٿيڻ- افسوس ٿيڻ.
- دِل بڑھانا : دل وڌائڻ - همت وڌائڻ . شاباس ڏيڻ . همت افزائي ڪرڻ .
- دِل بلیوں اچھلنا : دل جو ٽپا ڏيڻ (خوشيء کان). دل ڌڙڪڻ .
- دِل بھاری کرنا : ڏک ڪرڻ- افسوس ڪرڻ.
- دِل بھر آنا : دل ڀرجي اچڻ . غمگين ٿيڻ . روئڻ هارڪو ٿيڻ .
- دِل بھر بھرانا : دل هرڪڻ . لالچ ٿيڻ. شوق ٿيڻ .
- دِل بھر جانا : دل ڀرجي وڃڻ. ڍؤ ٿيڻ . ڪڪ ٿيڻ . دل ڪٽي ٿيڻ .
- دِل بہلانا : دل وندرائڻ .
- دِل بیٹھا جانا : دل ٻڏڻ . ساهه منجهڻ . آهمائي ٿيڻ .
- دِل بیٹھ جانا : همت ٽٽي پوڻ. شوق لهي وڃڻ . نا اميدي ٿيڻ .
- دل پر میل آنا : دل ميري ٿيڻ . بي ايماني ٿيڻ . دل ۾ شڪ پيدا ٿيڻ .
- دل پر ھاتھ رکھنا : دل تي هٿ رکڻ . قياس ڪرڻ. ڏڍ ڏيڻ - آٿت ڏيڻ .
- دل پسیجنا : دل پسڄڻ . ڪهل اچڻ .
- دل پک جانا : دل ڪاسي وڃڻ .اندر سڙي وڃڻ.
- دل پھٹنا : هانءُ ڦاٽڻ . بيزار ٿيڻ .
- دل پھرنا : دل ڦيرڻ.دل ڪٽي ٿيڻ. بيزار ٿيڻ.
- دل پھسلنا : دل سرڪڻ - روح رکڻ .
- دل پھپڑنا : دل ٿاهڻ. نفرت ڏيارڻ .
- دل تڑپنا : دل تڙڦڻ. دل ڪنبڻ. بيقرار ٿيڻ.
- دل تلے اوپر ھونا : دل گاٺون ماٺون ٿيڻ- بي چتو ٿيڻ . پريشان ٿيڻ .
- دل توڑنا: دل ڀڃڻ- دل ٽوڙڻ . مايوس ڪرڻ- نا اميد ڪرڻ .
- دل ٹوٹ جانا : دل ڀڄي پوڻ . نا اميد ٿيڻ . مايوس ٿيڻ .
- دل ٹھنڈا ھونا: دل ٺرڻ- اندر ٺرڻ .خوش ٿيڻ.
- دل جلا کے دل جلے : صفت . هيانءُ سڙيل. عاشق- ڦٽيل دل وارو. قرب جو وڍيل .
- دل جلانا : دل جلائڻ- اندر ساڙڻ. رنجائڻ-

ڏکوئڻ . آزارڻ- ستائڻ . ريس ڏيارڻ . ساڙڏيارڻ.

- دل جَمنا: دل ڄمڻ. دل لڳڻ .
- دل جھُکنا: دل مائل ٿيڻ- دل جو لاڙو ٿيڻ.
- دل چُرانا : دل کسڻ .
- دل چَلا ٿ دل چلے : صفت . دلير - بهادر. همت وارو. سخي - فياض . فضول خرچ - هٿ ڦاڙ.
- دل چَلانا : خواهش ڪرڻ - اميد ڪرڻ .
- دل چور : صفت. بزدل - ڪانئر. ڪم چور- سُست - نوتي.
- دل چھَلنی کَرنا: دل پُرڻ ڪرڻ - اندر ساڙي ڇڏڻ .
- دل چھوٹا کَرنا : دل ننڍي ڪرڻ. بي همت ٿيڻ . نااميد ٿيڻ .
- دل چھُوٹ جانا: حوصلو ڇڏائي وڃڻ . گهٻرائجي وڃڻ .
- دل دُکھانا : دل ڏکوئڻ. تڪليف ڏيڻ.
- دل دھڑکنا: دل ڌڙڪڻ. ڌڪڻ (ڌپ ڪان) .
- دل دَهلنا : دل ڌڙڪڻ. خوف کائڻ - ڊڄڻ .
- دل دِکھنا : دل ڏسڻ - مرضي معلوم ڪرڻ .
- دل دینا : دل ڏيڻ . عاشق ٿيڻ - فدا ٿيڻ .
- دل ڈانواں ڈول ہونا : دل هيٺ مٿي ٿيڻ . بيقرار ٿيڻ .
- دل ڈوبنا: دل ٻڏڻ - بيهوشي اچڻ . ضعيفائي يا ڪمزوريءَ سبب بيهوشي ٿيڻ .
- دل رَکھنا: دل رکڻ . آرزو پوري ڪرڻ . تسلي ڏيڻ .
- دل سے اُترنا: دل تان لهڻ - ڌيان تان لهڻ - وسري وڃڻ .
- دل کا بولنا: دل جو شاهدي ڏيڻ .
- دل کا کَنول کھِلنا : دل جو گل ٽيڙڻ . دل جون اميدون پوريون ٿيڻ .
- دل کڑا کَرنا: دل ڪڙي ڪرڻ . دل سخت ڪرڻ .
- دل کُڑھنا : اندر ڪڙهڻ . دل سڙڻ . ڳنٽين ۾ ڳرڻ . اندر ۾ وجهلڻ .
- دل کُمھلانا : دل ڪومائجڻ . مايوس ٿيڻ- دلگير ٿيڻ .
- دل کو پنکھا لگنا: دل بيقرار ٿيڻ - بيچين ٿيڻ . دل کي هڪ هنڌ نڪاءُ نه اچڻ .
- دل کو سنبھالنا: پاڻ کي روڪڻ. دل جهلڻ.
- دل کو لگنا: دل سان لڳڻ. ياد اچڻ . دل ۾ چڀڻ .
- دل کو مَسوسنا: دل مهٽڻ. آٿت ڏيڻ . تسلي ڏيڻ .
- دل کھٹا سیٹھا ہونا: دل هرڪڻ- دل سرڪڻ.
- دل کھٹکنا : دل ۾ کٽڪو ٿيڻ. شڪ پوڻ.
- دل کھلنا: دل ٽڙڻ (خوشيءَ کان). دل خوش ٿيڻ.
- دل کھنچ جانا : دل ڇڪجڻ . دل هٽڻ . بيزار ٿيڻ .
- دل کی پھانس: محاوره. دل جو ڪنڊو. دل جو چڀڪار. هُرڪر. انديشو - کٽڪو .
- دل کے پھپھولے پھوڑنا: دل جو بخار ڪيڻ. اندر جو ساڙ ڪيڻ . بدلو وٺڻ .
- دل کی کَلی کھلنا : دل جي مکري ٽڙڻ. آرزو پوري ٿيڻ - دل جو مطلب پورو ٿيڻ .
- دل کی لگی بجھنا: دل جي سَڌ پوري ٿيڻ .
- دل گرمانا: دل ۾ امنگ پيدا ڪرڻ. دل ۾ جوش پيدا ڪرڻ .
- دل لبھانا : دل موهڻ. دل کسڻ .
- دل لگانا : دل لڳائڻ . عشق ڪرڻ - محبت ڪرڻ. ڌيان ڏيڻ (ڪم ۾) .

- دل لگی: ث. کل مسخري - خوش مزاجي - خوش‌طبعي - چرچو گهَبو.
- دل لوٹ پوٹ ہونا: عاشق ٿيڻ. بيقرار ٿيڻ.
- دل لوٹنا: بيتاب ٿيڻ- بيقرار ٿيڻ.
- دل لینا: دل وٺڻ. دل‌سوهڻ. مائل ڪرڻ.
- دل مرجانا: دل مري وڃڻ. خواهشون ختم ٿيڻ. دل ۾ جوش نه رهڻ. مايوس ٿيڻ.
- دل مسوسنا: دل مهٽڻ. افسوس ڪرڻ. دل کي آٿڻ ڏيڻ.
- دل ملنا: دل ملڻ. محبت ٿيڻ- پيار ٿيڻ.
- دل موہ لینا: دل موهي ڇڏڻ. عاشق بنائڻ.
- دل میلا کرنا: دل ميري ڪرڻ. دل ۾ ڀيائي رکڻ.
- دل میں آگ لگنا: دل ۾ باهه لڳڻ.
- دل میں اترنا: دل ۾ سمائجڻ. دل ۾ ويهڻ.
- دل میں بسنا: دل ۾ وسڻ. کو خيال هروقت ذهن ۾ رهڻ.
- دل میں بیٹھ جانا: دل ۾ ويهي وڃڻ. ذهن نشين ٿيڻ.
- دل میں چٹکیاں لینا: دل ۾ چُهنڊڙيون پائڻ. طعنا ڏيڻ - مهڻا ڏيڻ. دل ڏکوئڻ.
- دل میں راہ کرنا: دل ۾ گهر ڪرڻ. دل ۾ ويهي رهڻ.
- دل میں رکھنا: دل ۾ رکڻ. مخفي رکڻ. لڪل رکڻ.
- دل میں سمانا: دل ۾ سمائجڻ. دل ۾ ويهڻ.
- دل میں کھبنا: دل ۾ سمائجڻ. دل ۾ کُپي وڃڻ. دل ۾ گهر ڪرڻ.
- دل میں کھٹکنا: دل ۾ ڪُکڻ. ناگوار لڳڻ.
- دل میں گھر کرنا: دل ۾ گهر ڪرڻ. دل ۾ جاءِ ڪرڻ. دل ۾ محبت يا عزت پيدا ڪرڻ.
- دل والا: صفت. دل وارو. بهادر- دلير- سخي.
- دل ہلا دینا: دل‌لوڏي ڇڏڻ. ڊيڄاري ڇڏڻ.
● دُلار: ذ[ھ] پيار- محبت. لاڏ - انگل- ماٺو.
- دُلارا ۽ دُلارے: ذ. صفت. پيارو- لاڏلو - چاڳلو. (ث) دُلاری.
● دِلانا: متعدی [ھ] ڏيارڻ - وٺي ڏيڻ.
● دُلتّی ۽ دُلتّیاں: ث [اردو] جانور جو پوين ٽنگن سان هنيل ٺڪ - پُستي- ٽونٽي.
- دُلتّی چلانا، مارنا: پُستي هڻڻ - ٽونٽي هڻڻ.
● دلِدّر: ذ [ھ] غربت - مسڪيني. ڏُک. محتاجي. بُرائي - نحوست. نياڳ- چنڊائي.
- دلدّر دور ہونا: غربت ۽ بدبختي دور ٿيڻ. ڏک ڏولاوا لهڻ. ڏکيا ڏينهن ڦرڻ.
● دَلدَل: ث [ع] گَپ. ڏُٻڻ.
- دَلدَل میں پھنسنا: ڏٻڻ ۾ ڦاسڻ. مصيبت ۾ ڦاسڻ.
- دَلدَلی: صفت. ڏُٻڻ وارو.
● دُلڑا ۽ دُلڑے: ذ. صفت [ھ] ٻه سرو. ٻن لڙين وارو (هار وغيره). ٻيڻو- ٻه‌ڳنڍ. (ث) دُلڑی ۽ دُلڑیاں.
● دَلک: ث[ھ] ٺَڪر- ٺڪو- ٿيلهو. ڏَڪ. دهل وغيره جو آواز. چمڪو- روشني.
● دُلکی: ث [ھ] گهوڙي يا ڪُتي جي هلڻي جو هڪ نمونو (جنهن ۾ ساڳئي وقت تي ٻه پير کڻندا آهن).
- دُلکی چال چلنا: گهوڙي جو ڊگ ۾ هلڻ. ٽپا ڏيئي هلڻ.
● دَلنا: لازم [ھ] ڏرڻ. ڏڏر ڪرڻ. ڏارو ڪرڻ- ٽُڪلهو پيهڻ. ڏريو ڪرڻ (ان" جو). تباهه ڪرڻ- برباد ڪرڻ.

- دَلانا : متعدی. ڏرائڻ . ڏارو ڪرائڻ.

دِلوانا: متعدی المتعدی [هہ] ڏيارائڻ. سونپڻ.

دُلها : ذ [هہ] گهوٽ - بنو- لاڏو.

- دُلهَن ج دُلهنيں : ث. ڪنوار- ونيءَ- لاڏي.

● دِلّی : اسم خاص [هہ] "پارت" جو هڪ مشهور شهر- دهلي.

● دَليا : ذ[هہ] ڏريل آناج- ڏارو. پنڙو ڪير ۾ چانور. غريباڻو ڪاڌو.

● دَلے پَنج : ذ [اردو] گهوڙي جي حياتيءَ جو ٽيو حصو (جو ١٢ کان ١٧ سالن تائين شمار ڪندا آهن). جوانيءَ کان هيٺيل گهوڙو- پوڙهو گهوڙو.

● دَلپيتی : ث [هہ] ان" ڏرڻ جو جنڊ- جنڊي.

● دَم : ذ [ف] ساهہ. زندگي. پَل - لحظو. ڦُوڪ - وزم . ڊم (طعام ڪي). فريب. ٺڳي.

- دم آنکهوں ميں هونا : سڪرات ۾ هجڻ - پوين پساهن ۾ هئڻ.

- دم اَٹَکنا : ساهہ گهٽجڻ - ساهہ منجهڻ . ساهہ نڪرڻ.

- دم اُلجهنا: ساهہ منجهڻ . دل گهبرائڻ .

- دم اُکهڑنا : دم پرجڻ - سهڪڻ .

- دم بَند کرنا : ساهہ بند ڪرڻ - ساهہ گهٽڻ- ساهہ روڪڻ .

- دم بهر : ذ. گهڙي کن - لحظو- پل .

- دم بهَرنا : دم پرجڻ - ساهہ چڙهڻ. هر وقت ڪنهن جي تعريف ڪرڻ . هام هڻڻ .

- دم پهولنا : ساهہ پرجڻ - سهڪڻ .

- دم پهونکنا : ساهہ ڦوڪڻ- روح ڦوڪڻ .

- دم توڑنا : ساهہ ڇڏڻ - دم ڏيڻ .

- دم ٹوٹنا : ساهہ ٽٽڻ . ڦوڪ ٽٽڻ.

- دم جهانسا : ذ. دم دلاسو. ڏٽو.

- دم چُرانا : ساهہ روڪڻ - دم روڪڻ. ڪنهن ڪم کان ٽٽائڻ .

- دم خشک هونا : ساهہ سڪي وڃڻ .

- دَمِ خَم : محاوره. طاقت ۽ دپدپو- آب و تاب . مان شان . هوش حواس .

- دم دهاگا : محاوره. گشو پتو. دم دلاسو.

- دم دينا : دم ڏيڻ - ساهہ ڏيڻ - مرڻ. فريب ڏيڻ- ڏوڪو ڏيڻ. گشو پٽڻ - ڏٽو ڏيڻ . ڪوڙو دلاسو ڏيڻ. دم ڏيڻ (طعام ڪي).

- دم رُکنا : ساهہ گهٽجڻ. دل منجهڻ. عاجز ٿيڻ- پريشان ٿيڻ .

- دم سادهنا : ساهہ بند ڪرڻ- دم گهٽڻ . دت هڻڻ- چپ هڻڻ . خاموشي اختيار ڪرڻ .

- دم سوکهنا : ساهہ سڪڻ. دپ ۾ حواس گم ٿيڻ .

- دم کرنا : دم ڪرڻ (ڦيٿو يا دعا).شوڪارو هڻڻ.

- دم کهانا : دوکو کائڻ- فريب کائڻ .

- دم کهينچنا : ساهہ کڻڻ. چپ رهڻ. وزم هڻڻ (چلم وغيره جو).

- دم گهٹنا : دم گهٽجڻ - ساهہ گهٽجڻ . ساهہ بند ٿيڻ .

- دم لگانا : دم هڻڻ - وزم هڻڻ (چلم وغيره جو).

- دم لينا : دم وٺڻ - ساهہ پٽڻ - ساهي کڻڻ- آرام وٺڻ. مانٺ ۾ رهڻ .

- دم مارنا : دم هڻڻ - ٻٽاڪ هڻڻ .منهن سامهون جواب ڏيڻ .

- دم ميں : تابع فعل . پل ۾- گهڙي ۾- کن ۾.

- دم ميں آنا : فريب ۾ اچڻ- دوکي ۾ اچڻ .

- دم ميں دم آنا : ٻٽ ۾ ساهہ پوڻ . تسلي ٿيڻ . دلاسو ملڻ .

- دم نکلنا: دم نڪرڻ- ساهہ نڪرڻ .

● دُم ۽ دُمين: ث[ف] پُڇ. دُنب. (صفت) جيجا- گيڪ.
▬ دم چنور کرنا: گهوڙي جو پڇ ڪٽي هلڻ.
▬ دم چهلا: ذ. پٺيان لڳي پوندڙ ماڻهو- جيجا. لغڙ جو پُڇ.
▬ دُمچی: ث. گهوڙي جو هڪ سنج (جو پڇ هيٺان اچي) - دُمچي.
▬ دُمدار: صفت. پُڇ وارو- پُڇڙ.
▬ دُمدار تارا ۽ دُمدار تارے: ذ. پڇڙ تارو.
▬ دم دبا کر بهاگنا: پڇ پٺيان پيرن ۾ ڀڄڻ. گيدي ٿي ڀڄڻ.
▬ دم دبالا: ڪنهن جانور جو ڏپ ۾ پُڇ پوين ٽنگن ۾ لڪائڻ. پڇ لاڙڻ.
▬ دم کٹا: صفت. پڇ وڍيل - باندو.
▬ دم ميں گهسنا: پُڇ ۾ چنبڙڻ پٺيان لڳڻ. خوشامد ڪرڻ. چيلو ٿي لڳڻ.
▬ دم هلانا: پڇ لوڏڻ. پُڇ لُڏڪائڻ. خوشامد ڪرڻ. چاپلوسي ڪرڻ.
● دِماغ: ذ[ع]مغز. ميڄالو. عقل- سمجهه. هٺ - تڪبر.
▬ دماغ آسمان پر هونا: دماغ آسمان تي پهچڻ. هٺ ۾ پرجڻ.
▬ دماغ پهرنا: مغزڦرڻ- دماغ ڦرڻ. چريو ٿيڻ.
▬ دماغ چاٹنا: مغز کائڻ- مٿو کپائڻ. بَڪ ڪرڻ- يخي هڻڻ.
▬ دماغ چٹ: صفت. بڪبڪيو- مٿي کاپائو- جهڳي خور. ڪند ذهن.
▬ دماغ چڑهنا: غرور ٿيڻ- هٺ ٿيڻ.
▬ دماغ چلنا: مغرور ٿيڻ- هٺ ۾ پرجڻ. مغز خراب ٿيڻ. چريائي ٿيڻ.
▬ دماغ چوٹنا: صفت. مغرور- هٺيلو. (ث) دماغ چوٹي.
▬ دماغ رکهنا: دماغ رکڻ. سمجهه رکڻ. غرور ڪرڻ. وڏائي ڪرڻ.
▬ دماغ سڑنا: بدبوءِ سبب مغز موڳو ٿيڻ.
▬ دماغ کرنا: تڪبر ڪرڻ- هٺ ڪرڻ. وڏائي ڪرڻ.
● دَمانا: لازم [هـ] نرم ٿيڻ (لوهه). مڙڻ.
● دَمڑَک، دَمرَکا: ذ [هـ] ايٽ ۾ پيل چمڙي جو گول ٽڪر (جنهن ۾ ٽڪ وجهندا آهن).
● دَمڑی ۽ دَمڑياں: ث [هـ] آڳاٽي وقت جو هڪ سڪو - ڪسيرو.
▬ دَمڑی دَمڑی: محاوره. پائي پائي- ڪوڏي ڪوڏي.
● دَمک: ث[هـ] چمڪو- چلڪو- جهلڪو. چمڪاٽ. ڳاڙهاڻ (مُنهن يا سون جي).
● دَمکلا ۽ دَمکلے: ذ [هـ] پاڻي مٿي چاڙهڻ جي ڪَل. سون وغيره تي پاڻي چاڙهڻ جي مشين. پچڪاري. ٻاڦ جي ڪل. باهه وسائڻ جي انجڻ. بار کي مٿي کڻڻ جي مشين.
● دَمکنا: لازم [هـ] چمڪڻ - چلڪڻ - جرڪڻ. ڀڙڪڻ. دونڪڻ.
● دِن: ذ [هـ] ڏينهن- روز- ڏهاڙو. صبح - فجر. وقت- زمانو- دؤر. عرصو. موسم- رُت.
▬ دن آنا: ڏينهن اچڻ. ڏينهن ٿيڻ. موسم اچڻ. موقعو اچڻ. وقت اچڻ.
▬ دن بدن: تابع فعل. ڏينهون ڏينهن. روز روز- روزانو. آهستي آهستي- بتدريج.
▬ دن بدنا: ڏينهن ٻڌڻ- تاريخ مقرر ڪرڻ (شاديءَ جي).
▬ دن بڑهنا: ڏينهن وڌڻ- ڏينهن وڏو ٿيڻ.
▬ دن بهاری هونا: ڏينهن ڳرا ٿيڻ. مصيبت

جو زمانو هئڻ.

- دن بهر: تابع فعل. سڄو ڏينهن - سارو ڏينهن.
- دن پورے کرنا: ڏينهن پورا ڪرڻ. ڏينهن ڪاٽڻ. حياتيءَ جا ڏينهن پورا ڪرڻ.
- دن پہاڑ سا کٹنا: جبل جهڙو ڏينهن گذرڻ. ڏکيو ڏينهن گذرڻ.
- دن پهرنا: ڏينهن ڦرڻ - سٺا ڏينهن اچڻ. حالت بدلجڻ.
- دن چڑھنا: ڏينهن چڙهڻ. سج مٿي اچڻ. پهر کن ڏينهن گذري وڃڻ. حمل جا ڏينهن پرجڻ.
- دن چھپنا: ڏينهن لهڻ. شام ٿيڻ - سج لهڻ.
- دن دکھانا: دعائيه. (چڱا) ڏينهن ڏيکارڻ. خوشيءَ جو موقعو نصيب ڪرڻ.
- دن دہاڑے: تابع فعل. ڏينهن ڏٺي. ظاهر ظهور- کُليو کُلايو.
- دن دیکھنا: ڏينهن ڏسڻ. نوبت اچڻ.
- دن ڈوبنا: ڏينهن لهڻ. سج لهڻ.
- دن ڈھلنا: ڏينهن لڙڻ - شام ٿيڻ.
- دن ڈھلے: تابع فعل. ڏينهن لڙئي- بنپهرن کان پوءِ.
- دن رات: ذ. ڏينهن رات - صبح سانجهي. (تابع فعل) هروقت.
- دن رین: ذ. ڏينهن رات.
- دن کاٹنا: ڏينهن ڪاٽڻ- ڏينهن پورا ڪرڻ. وقت گذارڻ. زندگي بسر ڪرڻ.
- دن کو تارے نظر آنا: ڏينهن جو تارا نظر اچڻ. حواس گم ٿيڻ.
- دن کو رات کہنا: ڏينهن کي رات چوڻ. اُبتي ڳالهه چوڻ.
- دن گذرنا: ڏينهن گذرڻ. وقت گذرڻ.
- دن گننا: ڏينهن ڳڻڻ. انتظار ڪرڻ.
- دن نکلنا: ڏينهن ٿيڻ. صبح ٿيڻ- سج اڀرڻ.
- دن ہونا: ڏينهن ٿيڻ. صبح ٿيڻ. وقت گذرڻ.

● دَنا یا دَنے: صفت [هـ] وڏو. ٿلهو. مضبوط. ڏاڍو. بهادر - دلير.

- دَنا پیل: صفت. ٿلهو متارو. ڏنو مٿو.

● دَنا دَن: ث [هـ] ڌنا ڌن (بندوقن جي). ٺڪاڪن وغيره جو لاڳيتو آواز.

● دُند: ذ [هـ] وڏو نغارو. شور - هل- غوغاءُ. هنگامو. انڌير- ظلم.

- دُند مچانا: شور مچائڻ. هل ڪرڻ. ڌمچر مچائڻ. ظلم ڪرڻ- انڌير ڪرڻ. ڪاور ڪرڻ.

● دَندنانا: لازم [هـ] خوشي ڪرڻ. خوشيءَ ۾ نچڻ. ڪڏڻ. عيش ڪرڻ - مزا ماڻڻ.

- دَندناتا هوا آنا: خوشيءَ مان نچندو ٽپندو اچڻ - ٽينگ ٽپا ڏيندو اچڻ. بيخوف ٿي اچڻ.

● دُنکا: ذ [هـ] داڻو (اناج وغيره جو)- ڪٽو. هي لفظ فقط "دانه" سان گڏ ڪم اچي " دانه دُنکا".

● دَنگا یا دَنگے: ذ [هـ] دنگو - فساد- جهيڙو. هنگامو. لڙائي. گوڙ - ڌمچر.

- دَنگا کرنا: دنگو ڪرڻ. هل ڪرڻ - گوڙ ڪرڻ. فساد مچائڻ. جهڳڙو ڪرڻ. بغاوت ڪرڻ.

● دَنگل: ذ [هـ] آکاڙو - ڪشتيءَ وغيره جي جاءِ. ملاکڙو. انبوهه- مجموعو (ماڻهن جو).

- دنگل باندھنا: ملاکڙو لڳائڻ. ملاکڙي وڙهڻ لاءِ پِڙ ٻڌڻ.
- دَنگل ٹوٹ جانا: مجموعو ڇڙوڇڙ ٿيڻ. انبوهه گهٽ ٿيڻ.
- دنگل لڑنا: ڪشتي وڙهڻ. ملاکڙو وڙهڻ.
- دنگل میں آترنا: ڪشتيءَ لاءِ آکاڙي ۾ اچڻ. ملاکڙي ۾ اچڻ. ميدان ۾ اچڻ.

● دُنیا ع دُنیائیں: ث [ع] جھان - عالم - جڳ. دولت.

— دنیا اِدھر کی اُدھر ھونا: دنیا اُلٽ پُلٽ ٿي وڃڻ- وڏو انقلاب اچي وڃڻ.

— دنیا بَسانا: دنیا وسائڻ- دنیا آباد ڪرڻ.

— دنیا بھَر کی خاک چھاننا: سڄي دنیا گهولڻ. ڏاڍي گهولا ڪرڻ. دربدر ٿيڻ.

— دنیا دیکھنا: دنیا ڏسڻ. تجربو حاصل ڪرڻ.

— دنیا سے اُٹھ جانا: دنیا مان لاڏاڻو ڪرڻ - مري وڃڻ.

— دنیا کی ھَوا لَگنا: دنیا جي هوا لڳڻ. خراب هوا لڳڻ. خراب عادتون پرائڻ.

— دنیا میں آنا: دنیا ۾ اچڻ- پيدا ٿيڻ- ڄمڻ.

● دوُ: عدد [ف، ھ] هڪ عدد - ٻه (٢). (ذ) جوڙو.

— دو آنسُو بَہانا: ٻئي لڙڪ وهائڻ. روئڻ.

— دو آنّی: ث. ٻن آنن جو سڪو- ٻيانّي.

— دو ایک: تابع فعل. هڪ ٻه. ٻئي- ٻه چار.

— دوبارَہ: تابع فعل. ٻيو دفعو- ٻيو ڀيرو.

— دوباز: ذ. ٻن رنگن وارو لغڙ يا ڪبوتر. باز جو هڪ قسم.

— دوبالا: صفت [ف] ٻيڻو.

— دو بول: محاوره. ٻه لفظ. (ڪنايتاً) نڪاح.

— دو بول پڑھوانا: معمولي طرح نڪاح پڙهائڻ. غريباڻي شادي ڪرڻ.

— دوُ بھیسیا: ذ صفت. ٻيائي ڪندڙ- منافق. لائي چائي ڪندڙ.

— دوپا: ذ. جيت جو هڪ قسم (جنهن مان گاڙهو رنگ ٿئي).

— دو پایہ: صفت [ف] ٻه پيرو. (ذ) ماڻهو.

— دو پٹّا ع دو پٹّے: ذ. پوتي- رئو. پٽڪو.

— دو پٹّا بَدلنا: ساهيڙپ ۾ پوتيون بدلائڻ. ڀيٽيو رکڻ.

— دو پٹّا تان کر سونا: پوتي تاڻي سمهڻ- بنا اُدڪي ننڊ ڪرڻ. بيفڪر ٿي سمهڻ.

— دو پَرا: ذ. لغڙ جو هڪ قسم.

— دو پَرتا: صفت. ٻيٽو- ٻه تهو.

— دو پَلڑی ع دو پَلڑیاں: ث. ٽوپيءَ جو هڪ قسم (جا سنهي ڪپڙي جي ٻن ٽڪرن مان ٿئي).

— دو پَلکا ع دو پَلکے: ذ. ڪبوتر جو هڪ قسم. لغڙ جو هڪ قسم.

— دو پَلّی ع دو پَلّیاں: ث. ڏسو "دو پلڑی".

— دو پَہر: ث. ٻه پهر. ٻپهرن جو وقت- منجهند. (ذ) گل جو هڪ قسم.

— دو پَہری: ث. ٻپهري- منجهند.

— دوپَہریا: ذ. گل جو هڪ قسم. (صفت) ٻن پهرن جو چاول (ٻار)- حرامزادو.

— دو پیسے کَمانا: ٻه پئسا ڪمائڻ. ٿوري گهٽي ڪمائي ڪرڻ.

— دوتا: صفت. ٻيٽو. ڏنگو- وريل. (ذ) ڪپڙي جو هڪ قسم.

— دوتارا ع دوتارے: ذ. ساز جو هڪ قسم- ٻه تارو. شال جو هڪ قسم.

— دو تین: صفت. ٻئي- ڪجهه.

— دو ٹکریں مارنا: ٻه ٽڪر هڻڻ- جلدي نماز پڙهڻ.

— دو ٹوک: صفت. ٻه ٽڪر. ٻن لفظن ۾ - روڪ ٺوڪ. قائل.

— دو ٹوک جَواب دینا: روڪڙو جواب ڏيڻ- صاف انڪار ڪرڻ. بنا هٻڪ جي جواب ڏيڻ.

— دو ٹوک کَرنا: فيصلو ڪرڻ- نبيرو ڪرڻ. ڇيڙو ڇڏائڻ. مائٽي يا دوستي ڇنڻ.

— دو جیبھا: صفت. ٻه ڄڀو- ٻن زبانن وارو.

- دو جِيا: صفت. ٻن جيئن سان- حامله- پيٽ سان.
- دو جی سے هونا: ٻن جيئن سان هئڻ- پيٽ سان هجڻ.
- دو چارُ: صفت. ٻه چار- ٿي- ٿورا- ڪجهه.
- دو چار هاتهه رَهُ جانا: ٿورو مفاصلو رهڻ. ٿوري ڪسر رهجي وڃڻ.
- دو چار هونا: درپيش اچڻ. سامهون اچڻ (ڪو واقعو، حادثو).
- دو حَرُفُ: ذ. ٻه حرف- ٻه اکر. ٻه لفظ.
- دو حَرُفُ بهيجنا: لعنت وجهڻ.
- دو دِنُ: ذ. ٻه ڏينهن- ٿورڙو عرصو.
- دو دن کا مهمانُ: محاوره. ٻن ڏينهن جو مهمان- وڃڻ وارو. بي بقا. اڄ سڀاڻي تي.
- دو دو باتيں: محاوره. ٻه چار ڳالهيون. ٿوري ڳالهه ٻولهه. مختصر سوال جواب.
- دو دو هاتهه اُچهلنا: وڏا ٽپ ڏيڻ. سخت بيقرار ٿيڻ- بيتاب ٿيڻ. لُڇڻ- ڦٿڪڻ.
- دو دو هاتهه کرنا: مقابلو ڪرڻ- وڙهڻ. زور آزمائڻ.
- دو دهارا: صفت. ٻه منهون (ڪپ، خنجر). ٻيڌارو (جتي درياءَ ڦٽي ٻه شاخون ٿئي) (ث) دو دهاری.
- دوراها ﷺ دوراهے: ذ. اها جاءِ جتي ٻه رستا گڏجن يا ٻه رستا ڦٽن- ٻه واٽو.
- دو رَسا: ذ. ٻن نمونن جو گڏيل تماڪ.
- دو رَگا: صفت [اردو] ٻن نسلن جي ميلاپ وارو- گڏو (ماڻهو). گاڏڙ.
- دو رَنگا ﷺ دو رَنگے: صفت. ٻن رنگن وارو- ٻه رنگو. منافق.
- دو رَنگی: ث. ٻيائي- نفاق. منافقت.

- دو زانُو: تابع فعل. گوڏن ڀر.
- دو زانو بَيٹهنا: گوڏا ڀڃي ويهڻ- جوڙون ڀڃي ويهڻ. ادب سان ويهڻ.
- دو زَبرا: چانورن جو هڪ قسم.
- دو سالا ﷺ دو سالے: صفت. ٻن سالن جو (جانور)- ٻه سالو.
- دو سالی: ث. اها زمين جا سال ۾ ٻه فصل ڪري- ٻه فصلي.
- دو سَری: ث. اها زمين جنهن کي ٻيو دفعو هر آيل هجي. ٻيو هَر- ٻلهه.
- دوغلا ﷺ دوغلے: صفت [اردو] گڏو- گاڏڙ نسل جو. ڪمينو- ڪم ذات.
- دو فَصلی: ث. اها زمين جا سال ۾ ٻه دفعا آباد ٿئي.
- دو قَدَمُ چَلنا: ٻه قدم هلڻ. ٻه پير پرڻ. ٿورو پنڌ هلڻ.
- دو کَرنا: ٻه ٽڪر ڪرڻ- اڌو اڌ ڪرڻ.
- دو کونيا ﷺ دو کونئے: ذ. لغڙ جو هڪ قسم.
- دو کويا: صفت. ٻن ٿوهن وارو اٺ.
- دو گاڑا: صفت. ٻيڻو- ٻٽو. (ذ) دونالي بندوق.
- دو گوشی: ث. پڳڙيءَ جو هڪ قسم (جنهن ۾ ٻه طُرا ٿين).
- دو گهڑی: ث. ٻه گهڙيون- ٿوري دير.
- دولتّی ﷺ دولتّياں: ث. پُستي - ٽونٽي (گهوڙي، گڏهه جي). اِٽ - لَت.
- دولتّی جهاڑنا، مارنا: پُستي هڻڻ- اِٽ هڻڻ. وڙهڻ.
- دو لَڑا: صفت. ٻيڻو- ٻيڻو- ٻه لڙو (هار). (ث) دو لَڑی.
- دو مٹ: ث. "دومٹّی" جو مخفف. اها زمين جنهن ۾ چيڪي مٽي ۽ واري هجي.

- دو مُنْہ ھَنْس لینا: ٿورو کلڻ- سُرڪڻ - مشڪڻ . ڪجھ کلي وڃڻ.
- دو مُنْہی: ث. ٻہ مُنهي بلا .
- دو نِوالے: ذ. ٻہ گيرانھ . ٿورو کاڌو .
- دونُوں: صفت. "دو" جي عام صورت . ٻئي . ٻنهي .
- دونُوں جَہاں سے جانا: ٻنهي جهانن کان وڃڻ . دين دنيا کان وڃڻ .
- دونُوں وَقْت مِلنا: ٻئي وقت ملڻ. سج لٿي جي مهل ٿيڻ. سانجهي ٿيڻ .
- دونُوں هاتھ تالی بَجْنا: تاڙي ٻن هٿن سان وڄڻ. جهيڙو ٻن ڌرين جي حصي وٺڻ سان ٿيڻ .
- دونوں هاتھوں سے سَلام کَرنا: ٻنهي هٿن سان سلام ڪرڻ (ڏکار ظاهر ڪرڻ لاءِ). استاد ڪري مڃڻ.
- دوهاجَن: ث. آها رَنڊ عورت جا ٻيو نڪاح ڪري.
- دوهاجُو: ذ. رنڊ مرد جو ٻي شادي ڪري.
- دوهَتّڑ: تابع فعل. ٻنهي هٿن سان هنيل (ڌڪ) - ٻہ هٿڙيو .
- دوهَتّڑ چَلنا: پِٽڪو لڳڻ- ماتم ٿيڻ.
- دوهَرا ڪ دوهرے: ذ. صفت. ٻن تَهن وارو. ٻِٽو . ٻيٽو . ڏوهيڙو - بيت .
- دوئی: ث. ٻيائي . جوڙي . جدائي- اڻبڻت .
- دوئی کا پَردَہ اُٹھ جانا: ٻيائي نڪري وڃڻ. حجاب نڪري وڃڻ.
- ● دِوالا: ذ [ھ] ڏيوالو . گھاٽو - نقصان .
- دوالا پِٹْنا: ڏيوالو نڪرڻ .
- دِوالا نِکَلْنا: ڏيوالو نڪرڻ. ڪنگال ٿيڻ.
- دِواليا: ذ. ڏيوالو نڪتل. ڪنّل - مفلس - ڪنگال .
- ● دِوالی ڪ دِواليان: ث [ھ] هندن جو هڪ وڏو ڏينهن - ڏياري .
- ● دُوب: ث [ھ] گاھ جو هڪ قسم - ڇٻر.
- ● دوبھَر: صفت . ڏکيو - اهنجو - مشڪل . سخت - اڻانگو .
- دوبھَر هوجانا: مشڪل ٿي پوڻ - ڏکيو ٿي پوڻ . بار ٿي پوڻ .
- ● دُودھ: ذ [ھ] کير . وڻ جو گهاٽو رس .
- دُودها: ذ. چانورن جو هڪ قسم.
- دُودها بهاتی ، دودھ بهاتی: ذ. شاديءَ جي هڪ رسم (جنهن ۾ گهوٽ ڪنوار هڪڙي ٿانءَ ۾ کير پت ۾ ڪنڌ ملائي کائيندا آهن).
- دُودھ اُتَرنا: ٿڻن ۾ کير لهڻ- کير اچڻ .
- دودھ اُچهالْنا: کوسي کير کي ٿانءَ مان لار سان لاهي ٺڌو ڪرڻ .
- دُودهاری: ث. تمام گهڻو کير ڏيندڙ- کير جي ڀلي (ڳئون، مينهن، ٻڪري وغيره).
- دُودھ اُگَلْنا: واتان کير ڪيڻ (ٻار جو)- اوت ڪرڻ .
- دُودھ بَخْشْنا: کيرجو حق بخشڻ- ٿڃ بخشڻ.
- دُودھ بَڑھانا: ٿڃ ڇڏائڻ .
- دُودھ بَڑھائی: ث . ٻار جي ٿڃ ڇڏائڻ جي رسم.
- دُودھ بهائی: ذ . ٿڃ شريڪ ڀاءُ .
- دُودھ بَہن: ث. ٿڃ شريڪ ڀيڻ .
- دُودھ پَڑنا: کير پوڻ . پوک جو کيري واري حالت ۾ اچڻ. ماتا جي ڦلڻ ۾ پونءِ پوڻ .
- دُودھ پِلانا: کير پيارڻ . ٿڃ ڏيڻ .
- دُودھ پِلائی: ث. ٻار کي کير پياريندڙ دائي .
- دُودھ پُوت: محاوره. کير پٽ . گهر ٻار- ٻار ٻچا. ڌن دولت .

- دُودھ پھٹنا : کير ڦاٽڻ- کير خراب ٿيڻ.
- دُودھ پيتا: صفت. کير پياڪ- ٿڃ پياڪ. ننڍڙو ٻار. نادان- بي سمجهه. (ث) دودھ پیتی.
- دُودھ پيتا بَچّہ: محاوره. کير پياڪ ٻچو. ابهم- صغير. اڻ آزمودگار- ناسمجهه- نادان.
- دُودھ پينا: کير پيئڻ- ٿڃ ڌائڻ.
- دُودھ چُرانا: ڳئون يا مينهن جو کير کڻي وڃڻ.
- دُودھ چھُڑانا: کير ڇڏائڻ- ننڍڙي ٻار کي ماءُ جي ٿڃ ڇڏائڻ.
- دُودھ خُشک ہونا: ٿڻن ۾ کير سڪي وڃڻ.
- دُودھ دينا: کير ڏيڻ. ٿڃ ڏيڻ- کير پيارڻ.
- دُودھ سا: صفت. کير جهڙو. تمام اڇو- سفيد.
- دُودھ سُوکھ جانا: کير سڪي وڃڻ.
- دُودھ کی بُو آنا: وات مان کير جي بوءِ اچڻ. وات مان کير وهڻ. ٻالپڻي جا آثار ڏسجڻ ۾ اچڻ. اڃا ناسمجهه يا اڻ آزمودگار هئڻ.
- دُودھ کے دانت نہ ٹُوٹنا: کيرا ڏند نه ڀڄڻ. اڃا ننڍيءَ عمر جو هئڻ- آلهڙ ۽ اڻ آزمودگار هئڻ.
- دُودھ مَسَہری: ث. ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم.
- دُودھ مُوت کرنا: ٻار جي خدمت ۽ پرورش ڪرڻ.
- دُودھی: ث. ٻوٽي جو هڪ قسم (جنهن مان کير نڪرندو آهي) کيرول.
- دُودھیا: صفت. کير وارو- کير جو. اڇو- سفيد. کيرو. (ذ) حلوي جو هڪ قسم. پٿر جو هڪ قسم.
- دُودھیا پتھر: ذ. پٿر جو هڪ قسم (اڇي رنگ جو ٿئي، سنڌين جا ٻُڙا وغيره ٺهن).
- دُودھیل: صفت. کير وارو- کير ڏيندڙ.
- ● دُور: صفت [ف] پري- ڏور. جدا- الڳ.
- دُور بھاگنا: پري ڀڄڻ. نفرت ڪرڻ.
- دُور پہنچنا: پري پهچڻ- تمام پري نڪري وڃڻ. انتها کي رسڻ. سڀي اڏامڻ. مشهور ٿيڻ.
- دُور پھینکنا: پري اڇلڻ. جدا ڪرڻ.
- دُور دُور: تابع فعل. پري پري- تمام پري. (ندا) پوش پوش- پري ٿيو.
- دُور دُور پہنچنا: پري تائين پهچڻ- ڏورانهون رسڻ. بلند خيال رکڻ.
- دُور دُور رہنا: پري پري رهڻ. الڳ رهڻ- جدا رهڻ.
- دُور رکھنا: پري رکڻ. الڳ رکڻ- جدا ڪرڻ.
- دُور رہنا: پري رهڻ. جدا رهڻ- الڳ رهڻ.
- دُور سے ترسانا: پري کان سڪائڻ.
- دُور کا: صفت. پري جو- پرانهون. اونهون (خيال).
- دُور کرنا: پري ڪرڻ. هٽائڻ. ٽوڙڻ- لوڏڻ. جدا ڪرڻ- ڌار ڪرڻ. دفع ڪرڻ. برطرف ڪرڻ- ڪڍڻ (نوڪريءَ مان).
- دُور کی بات: ث. باريڪ نُڪتو. سياڻپ جي ڳالهه.
- دُور کی سُنانا: وڏن کي گاريون ڏيڻ- مٿن مائٽن کي گهٽ وڌ ڳالهائڻ. وڏن جا عيب ظاهر ڪرڻ.
- دُور کی سُوجھنا: اونهون خيال ٿيڻ. پرانهين ڳالهه ويچار ۾ اچڻ. اڳ ڀوءِ جو ويچار ٿيڻ. ايندڙ وقت جو خيال ٿيڻ. (طنزاً) اجائي ڳالهه ذهن ۾ اچڻ.
- دُور کی کہنا: وڏي عقل جي ڳالهه ڪرڻ.

دوراندیشيءَ جو نُڪتو چوڻ .

= دُور کی هانکنا : ٻٽاڪ هڻڻ - لپاڙ هڻڻ . ٻڪي هڻڻ. حيثيت کان ٻاهر ڳالهه ڪرڻ .

= دُور نِکَل جانا: پري هليو وڃڻ. ڳالهه يا معاملي جي انت کي پهچڻ.

= دُور هو: محاوره . (ڌڪار جو لفظ) پري ٿي- پاسي ٿي. ٽري وڃ .

= دُور هونا: پري هجڻ. پري ٿيڻ. ٽري وڃڻ. جدا هجڻ- ڌار هجڻ. وڃڻ (بيماري) .

● دَوڑنا: لازم [هہ] ڊوڙڻ - ڀڄڻ - ڊوڙ پائڻ. پڄڻ. تيزيءَ سان وڃڻ . ڪوشش ڪرڻ . محنت ڪرڻ . اثر ڪرڻ (بدن ۾) .

= دَوڑ ۽ دَوڑیں: ث. ڊوڙ - ڀُڪ. ڀڄ- ڀڄندي. هلان - ڪاهه. اهي ماڻهو جي جوابدارن کي جهلڻ لاءِ وڃن - گهَل- وراڙو .

= دَوڑا دَوڑی : ث. ڀڄ ڊوڙ - ڀڄ ڀُڪ . ڀڪ ڊوڙ. ڀڄ ڀڄان .

= دَوڑانا: متعدی. ڊوڙائڻ- ڀُڪائڻ. ڀڄائڻ. جلدي روانو ڪرڻ . خفي ڪرڻ . هلاڪ ڪرڻ. محنت ڪرڻ .

= دَوڑ بهیجنا : جوابدارن جي جهلڻ لاءِ پوليس موڪلڻ . گهَل چاڙهڻ- وراڙو موڪلڻ.

= دَوڑ جانا : ڊوڙي وڃڻ . ڀڄي وڃڻ. پکڙي وڃڻ. گهل چڙهڻ.

= دَوڑ دهَپاڑ : ث . ڀڄ ڊوڙ- ڀڪ ڊوڙ. ڪوشش . وٺ پڪڙ. ڳولا ڦولا.

= دَوڑ دهُوپ : ث . ڊوڙ ڀڪ - ڀڄ ڊوڙ . ڪوشش . ڳولا ڦولا- تلاش .

= دَوڑ دهُوپ کَرنا: ڀُڪ ڊوڙ ڪرڻ. سخت ڪوشش ڪرڻ. ڳولا ڦولا ڪرڻ .

● دوزَخ ۽ دوزخیں: ث [ف] جهنم- نرڳ. (طنزاً) پيٽ .

= دوزخ بهَرنا: پيٽ ڀرڻ .

= دوزخ میں ڈالنا: دوزخ ۾ وجهڻ. عذاب ۾ وجهڻ .

● دُوسرا ۽ دُوسرے: صفت[هہ] ٻيو- ثاني. غير- ڌاريو. جوڙ - مٽ. (ث) دُوسری .

● دوغنا: متعدی [اردو] طعنو ڏيڻ.

● دوکَب: ذ [هہ] ٻه سالو ڳابو.

● دَولا مَولا : صفت [اردو] سادو سُودو- ڀالو ڀولو. ڀورڙو. همٿ وارو.

● دَولَت: ث [ع] ڌن- ناڻو. بخت - نصيب . حڪومت - سلطنت .

= دَولت بَرَسنا: پئسن جو مينهن وسڻ. تمام گهڻي انداز ۾ ناڻو ملڻ .

= دَولت پانا : ناڻو حاصل ڪرڻ .

= دولت لُٹانا: دولت لُٽائڻ - ملڪيت لٽائڻ . تمام گهڻو خرچ ڪرڻ .

= دولت والا: صفت . ملڪيت وارو- شاهوڪار.

● دُولها ۽ دُولهے : ذ [هہ] گهوٽ- ونو- ٻنرو- لاڏو. گهر وارو- مڙس .

= دُلها بهائی : ذ. ڀيٽويو.

= دُولهَن ۽ دُولهنیں : ث. ڪُنوار- وَني .

● دُون : صفت [هہ] ٻيڻو. (ث) ٻٽائي. وڏائي. ٻٽاڪ. جبل جي ڪَر. ماٿري.

= دُون کی اُڑانا : پاڻ کي پڏائڻ . وڏائو ڪرڻ. ٻٽاڪ هڻڻ - لاف هڻڻ .

● دونا ۽ دونے : ذ [هہ] دونو (وڻ جي پنن مان ٺهيل پيالو). نياز يا خيرات جي مٺائي (جا دونن ۾ آندي وڃي).

— دونا چڑهانا : نياز ۾ کيرڻي وغيره ڏيڻ . ڪنهن درگاهه تي نذرانو ڏيڻ .

▬ دونا مانڻا : نياز باسڻ - باس باسڻ .

● دَونا : ذ [هہ] خوشبوءِ دار ٻوٽي جو هڪ قسم. وڏي گل وارو گاهه .

▬ دَونا مَروا : ذ. خوشبودار گاهه جو هڪ قسم.

● دُونا : صفت [هہ] ٻيڻو. ٻٽو. گهڻو- جهجهو.

▬ دُونا دون : صفت. ٻيڻو چوڻو. تمام گهڻو.

● دوها ۾ دوهے : ذ [هہ] ٻن مصرعن وارو شعر . بيت - ڏوهيڙو .

● دوهائی : ث [هہ] هاءِ هاءِ - هاءِ گهوڙا . مدد . انصاف يا رحم لاءِ پُڪار. دانهن. (حرف ندا) مدد . رحم . انصاف .

▬ دوهائی ديڻا : هاءِ گهوڙا ڪرڻ- فرياد ڪرڻ. شور ڪرڻ - هُل ڪرڻ .

● دُوهنا : متعدی. [هہ] ڏُهڻ - ڏوپ ڪرڻ . نِچوئڻ .

▬ دُوهنی ۾ دوهنياں : ث. کير ڏُهڻ جو ٿانءُ يا برتن .

● دَه : عدد [ف] هڪ عدد - ڏهه (١٠).

● دهابا ۾ دهابے : ذ[هہ] مٽيءَ جي ڇت . مٽيءَ جي ڇت واري جاءِ . ڪچي جاءِ - جهوپڙي .

▬ دهابلی ۾ دهابلياں: ث. ڪڪڙين جي کُڏي. ڪبوترن جي کُڏي .

● دهات : ث [هہ] ڌاتُو- معدنيات (لوهه، ٽامو وغيرهه). ڌات .

● دهار ۾ دهاريں : ث [هہ] گهاتي ڀاڻيت جي لار- ڌار . سُنهن يا تيزي(هٿيار جي). وَهُڪ. سيڙهه - گُوهو .

▬ دهارا : ث. وَهُڪ - وهڪرو. سيرَ (درياءَ جي). قطار (جبلن جي) .

● دهاری ۾ دهارياں :ث[هہ] ليڪ . ڪپڙي جو پٽو. سيٽ .

▬ دهاری دار : صفت. ليڪن وارو. ليڪائون (ڪپڙو).

● دهاڑ : ث [هہ] انبوهه - مجمع (ماڻهن جو). ٽولو. سيگهه - جلدائي .

▬ دهاڑا ۾ دهاڑے : ذ. انبوهه - مجمع . ڌاڙو.

▬ دهاڑا پڑنا : ڌاڙو لڳڻ .

▬ دهاڑ پڑنا : تکڙ ٿيڻ - جلدي ڪرڻ . ڌاڙو لڳڻ .

▬ دهاڑ مارنا : ڌاڙو هڻڻ. زور سان روئڻ- اوڇنگارون ڏيئي روئڻ .

▬ دهاڑی : صفت. ڌاڙيل - ڌاڪو. چور.

● دِہاڑا ۾ دِہاڑے: ذ [هہ] حالت. درجو. خراب حالت. ڏينهن - ڏهاڙو (هي لفظ هميشه "دن" جي پٺيان ڪم اچي "دِن دِہاڑا")

▬ دِہاڑی :ث. هڪ ڏينهن جي مزوري- روزانو- ڏهاڙي .

● دَہاڑنا : لازم [هہ] هُل ڪرڻ - شور ڪرڻ. ڌمچر ڪرڻ. گجڻ (شينهن) .

▬ دَہاڑ ۾ دَہاڑيں : ث. شور- هُل - گوڙ . گاج - گجگوڙ (شينهن جي).

▬ دہاڑيں مار کَر رونا : ڌاڏي روئڻ- اوڇنگارون ڏيئي روئڻ. واويلا مچائڻ .

● دهاک : ث [هہ] ڌاڪو- هاڪ. ناموس- واڪاڻ. ڏهڪار. دهشت - هراس - دٻدٻو.

▬ دهاک بَندهنا : ڌاڪو ڄمڻ . مشهوري ٿيڻ .

▬ دهاک بَيٹهنا : رعب ويهڻ - ڌاڪو ڄمڻ . دٻ ويهڻ .

● دهاگا ۾ دهاگے : ذ [هہ] ڌاڳو- سڳو- تند (سُٽ جي). ڏور. دوکو- فند - فريب.

▬ دهاگا پِرونا : ڌاڳو وجهڻ (سُئيءَ ۾).

▬ دهاگا دينا: فريب ڏيڻ - ڌوکو ڏيڻ .

● دهامَن: ث [هہ] هڪ قسم جو نانگ (جو اڪثري مينهن وغيره جي ٽنگن کي ويڙهجي ان جو کير پي ويندو آهي). جهُوڙ نانگ. گاهہ جو هڪ قسم.

● دهان: ث [هہ] ڄانورن جي پوک. ساريون. سارين جو پوڙو. آتشبازيءَ جو هڪ قسم.

▬ دهان پان: صفت. نازڪ بدن. هلڪو سلڪو (بدن ۾). تمام سنهو. اڀرو.

▬ دهان ڪُٽا: ذ. چانورن ڇڙڻ جي مُهري.

▬ دهاني: صفت. سارين جي رنگ جو. هلڪو سائو رنگ. (ذ) چانورن جو هڪ قسم. سارين پوک جي زمين. ڪلراٺي زمين.

● دُهانا: متعدی [هہ] ڏُهائڻ.

● دهانڌل: ث [هہ] رڳڙو. ريڙهہ پيڙهہ. ڏانڌل. ٺڳي. ڪُپت.

▬ دهانڌل باز: صفت. ڏانڌل ڪندڙ. ڏانڌلي. ٺڳ. ڪُپتيو.

▬ دهانڌل ڪرنا: ڏانڌل ڪرڻ. رڳڙو ڪرڻ. گهپي ڪرڻ.

● دهانڌلی: ث [هہ] ڏانڌل. رڳڙو. ريڙهہ پيڙهہ. ٺڳي. ڪُپت.

▬ دهانڌلی ڪرنا: ڏانڌل ڪرڻ. رڳڙو ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ. گهپي لائڻ. ٺڳي ڪرڻ. ڪُپت ڪرڻ. بي ايماني ڪرڻ.

● دهانسنا: متعدی [هہ] گهوڙي جو ڪنگهڻ. زمين ۾ ويهارڻ. کوڙڻ. ڪُپائڻ (زمين ۾).

● دهانس: ث. تيز بانس (جا نڙيءَ ۾ سُر سُر ۽ کنگهہ پيدا ڪري). سڪل تماڪ يا مرچن وغيرهہ جي تيز بانس. کنگهہ جي ٺونڪار.

▬ دهانس چڙهنا: بانس جو نڪ مان وڃي نڙيءَ ۾ سُر سُر ڪرڻ.

▬ دهانسی: ث. گهوڙي جي کنگهہ.

● دهانگر: ذ [هہ] هڪ قوم جا کوهہ ۽ تلاءَ کوٽڻ جو ڪم ڪري.

● دهاوا يا دهاوے: ذ [هہ] ڊوڙ. حملو. هلان. ڪاهہ.

▬ دهاوا بولنا: حملو ڪرڻ. هلان ڪرڻ. اوچتي ڪاهہ ڪرڻ.

▬ دهاوا مارنا: حملو ڪرڻ. چڙهائي ڪرڻ. وڏي مسافري ڪرڻ. چڪر هڻڻ.

● دهاوَت: ذ [هہ] بدمعاشن جو اڳواڻ. چالاڪ ماڻهو.

● دهاؤ: ذ [هہ] دايو. ٻنارو. (ث) دهائی.

▬ دهائے بهائی: ذ. ٽيچ شريڪ ڀاءُ.

● دُهائی: ث [هہ] فرياد. پڪار. دانهن. انصاف جي تقاضا. پناهہ. امن. قسم. انجام.

▬ دُهائی دينا: مظلومن جو فرياد ٻڌڻ. دانهيندڙن جو انصاف ڪرڻ. پناهہ گهرڻ. امان گهرڻ.

▬ دُهائی هے: ندا. فرياد آهي. پناهہ کپي.

● دهائيں دهائيں: ث. توف جو لاڳيتو آواز. ڌان ڌان.

▬ دهائيں دهائيں ڪرنا: ڌان ڌان ڪرڻ. شور مچائڻ. گوڙ ڪرڻ. پنهنجي بڪبڪ ۾ لڳو رهڻ.

● دهَب دهَب: ذ. پيرن جو آواز. ڌب ڌب. ڳري ماڻهوءَ جي هلڻ جو آواز.

● دهَبّا يا دهَبّے: ذ [هہ] ڌبو. داغ. ٽِڪو. ڇٽو. ڪلنڪ جو ٽِڪو. عيب. وڏ. بهتان.

▬ دهَبّا پڑنا: داغ پوڻ. ٽِڪو لڳڻ. نشان ٿيڻ.

▬ دهَبّا لگنا: داغ لڳڻ. ٽِڪو لڳڻ. عيب لڳڻ. تهمت لڳڻ.

● دھَبّل؟ : صفت [ھ] گرو- وڏو. ٿلهو- مضبوط. گرو (ماڻهو).

● دھَبْلا : ذ. ٿُلهو ڪپڙو. ويڪرو گهاگهرو. ڍِرو ۽ بيڊولو پاجامو.

● دھَپ؟ : ذ[ھ] پٺن تي هنيل ڌڪ- دِبَ.

● دھَپاڙ؟ : ث [ھ] ڊوڙ- ڊُڪ (هي لفظ فقط "دوڙ" لفظ سان ڪم اچي "دوڙ دهپاڙ").

● دھَپّا ۽ دھَپّے : ذ [ھ] دبَ. پٺن ۾ هنيل ڌڪ. دوڪو- ٺڳي. نقصان- گهاٽو.

▬ دھَپّا مارْنا : ڌڪ هڻڻ. نقصان پهچائڻ. ٺڳي ڪرڻ.

● دھَت؟ : ث [ھ] عادت- هير. خراب عادت

▬ دھَت؟ پڑنا : خراب عادت پوڻ. چُوس پوڻ- هير ٿيڻ.

● دھُت؟ : حرف ندا [ھ] هٽ- پري ٿي. (صفت) چُور- ٽُٻ (نشي ۾).

● دھتا : ذ [ھ] لوڏڻ يا ڪيدي چڏڻ جي حالت- نيڪالي. گوڏنات. گوهي. رڌي. ترڪٽ. بهانو. دوڪو.

▬ دھتا بتانا : لوڏي ڪيڻ. ٽاري ڇڏڻ. ڏنو ڏيڻ. دوڪو ڏيڻ.

● دھُتا ۽ دھُتّے : [ھ] دوڪو- فريب- دغا. ڏنو- دم.

▬ دھتا دينا : دوڪو ڏيڻ. ڏنو ڏيڻ.

● دھُتْڪارْنا : متعدی [ھ] لوڏڻ. هڪالڻ- تڙڻ. نيڪالي ڏيڻ. ڦٽڪارڻ- ملامت ڪرڻ.

▬ دھُتْڪار : ث. لوڏڻ يا نيڪالي ڏيڻ جي حالت. جُٺ ڦِٽ.

▬ دھُتْڪار بتانا : لوڏي ڪيڻ. جُٺ ڦٽ ڪرڻ. جهڻڪڻ.

● دھتُورا : ذ [ھ] هڪ قسم جو زهريلو ٻوٽو- ڌاتُورو.

● دھَج؟ : ث [ھ] نمونو- طرز- ڍنگ. زيب- زينت. پوشاڪ جي سهٽائي. لباس- ويس.

▬ دھَجيلا : صفت. ڪپڙي لٽي ٺهيل- سينگاريل.

● دھَجّي ۽ دھَجّياں : ث [ھ] ڪپڙي جي پٽي- ريڙ.

▬ دھَجّياں اڑانا : ٽڪر ٽڪر ڪرڻ. چيٿيون ڪرڻ. ليڙون ليڙون ڪرڻ. بدنام ڪرڻ.

▬ دھَجّياں بکھيرْ دينا : ڌهيون ڪيدي چڏڻ. بيعزتي ڪرڻ. راز ظاهر ڪرڻ.

● دھَچْکنا : لازم [ھ] ڌِڪو اچڻ- ٺيلهو اچڻ. لوڏو اچڻ. جهوٻو اچڻ. صدمو پهچڻ.

▬ دھَچْکا ۽ دھَچْکے : ذ. ڌڪو- ٺيلهو- لوڏو. جهٽڪو. جهوٻو.

▬ دھچکا لگنا : ڌڪو اچڻ. لوڏو اچڻ- صدمو رسڻ.

● دھَدَڪ : ث [ھ] ڄڀي (باهه جي).

▬ دھدَکنا : لازم [ھ] ٻرڻ- ڏڳڻ.

● دھُر؟ : ذ[ھ] انتها- پڇاڙي. ڊنگ- چيهه. منڍ- ابتدا.

● دُهرا : صفت [ھ] ٻيڻو. ٻيٽو. ڏنگو.

▬ دُهرا بَدَن؟ : ذ. ٻيڻو بدن. ٻريل بدن.

▬ دُهرا هوجانا : ٻيڻو ٿي وڃڻ. جهُڪي وڃڻ- ڏنگو يا ڪُٻو ٿيڻ.

▬ دُهری بات؟ : آها ڳالهه جنهن سان ٻه معنائون نڪرن- ٻه ٽيي ڳالهه.

● دھُرا ۽ دھُرے : ذ [ھ] گاڏيءَ جو هڪ عضوو- دُري- ڌُري (جنهن ۾ ڦيٿايون). محور. پاڇاري. گوٺ يا بنيءَ جو ڊنگ.

● دُهرانا : متعدی [ھ] دُهرائڻ- ورې پڙهڻ يا چوڻ. دوُر ڪرڻ- ڀيرو ڏيڻ. ٻٽو ڪرڻ- ٻيڻو ڪرڻ.

● دَهر دَهر، دَهر دَهر: تابع فعل [هہ] ڦڙڦڙ ڪري (ٻرڻ).

▬ دَهر دَهر جَلنا: آلا ڪري ٻرڻ - زور سان ٻرڻ.

● دهَرنا: متعدی [هہ] ڌرڻ - رکڻ. چڏڻ. حوالي ڪرڻ - سونپڻ. ڏيڻ (ضمانت ۾). وٺڻ - پڪڙڻ. ڏيڻ (ڪن). لڳائڻ (دل). هڻڻ(بهتان). رکڻ (نالو).

▬ دهَرا جانا: رکجڻ. پڪڙجي وڃڻ- جهلجي وڃڻ - گرفتار ٿيڻ.

▬ دهَرا رَهنا: رکيو رهڻ- رکيو هجڻ - پيو هجڻ.

▬ دهَر پکَڙ: ث. وٺ پڪڙ- وٺ وٺان.

▬ دهَر ليپنا: رکي چڏڻ. پڪڙي وٺڻ. جهلي وٺڻ.

● دَهرنا: ذ [هہ] ڌرڻو- پائڻي.

▬ دهَرنا مار کَر بيٺهنا: ڌرڻو ماري ويهڻ. ڪُپ ڪوڙي ويهڻ.

● دهَروهَر: ث [هہ] امانت (ٻر رکيل رقم)- ڌراوت. سپردگي- حوالي ڪرڻ جي حالت. گروي رکيل شيء- گِهہ.

● دهَڙ: ذ [هہ] ڌڙ- لوٿ- ڍيڊ. لاش- لاشو. دهل جو هڪ قسم.

▬ دهَڙ ٺُوٺا: صفت. ڪُنو- گُنڪو- ڪُنڙو.

▬ دهَڙ سين ڈالنا: پيٽ ۾ وجهڻ- کائڻ. هڙپ ڪرڻ.

● دهَڙ: ث [هہ] ڪِرڻ جو آواز- ڌَم- ڌَهہ.

▬ دهَڙا دهَڙ: ث. لاڳيتو آواز- ڌڙا ڌڙ. مارڻ جو آواز- ڌَهہ ڌَهہ. (تابع فعل) لاڳيتو- هڪ ٻئي پٺيان- متواتر.

● دهَڙا ۽ دهَڙے: ذ [هہ] تولو- ڌَر.

▬ دهَڙا باندهنا: ٽولي ٺاهڻ- گروهہ ٻڌڻ. الزام هڻڻ- تهمت مڙهڻ.

▬ دهَڙا بندي: ث. پارٽي بازي. طرفداري- جانبداري.

● دهَڙا ۽ دهَڙے: ذ [هہ] ڌڙو- مقرر وزن. آهن- پاسنگ.

▬ دهَڙا باندهنا: ساهميءَ جي ڪاٽ ڪلڻ لاءِ وزن ٻڌڻ.

▬ دهَڙا کَرنا: ڌڙو ڪرڻ- ساهميءَ جا ٻئي پڙ برابر ڪرڻ.

● دهَڙاکا: ذ [هہ] زور سان ڪِرڻ جو آواز- ڌڙام- ڌڪاءُ. ڦهڪو.

● دهَڙام: ث [هہ] ڪنهن ڳريءَ شيء جو زمين يا پاڻيءَ ۾ ڪِرڻ جو آواز.

● دهَڙَکنا: لازم [هہ] ڌڙڪڻ. ڌڪ ڌڪ ڪرڻ (دل). ڊڄڻ- ڏپ ڪرڻ. دهلجڻ.

▬ دهَڙَک: ث. ڌڙڪو- ڌڙڪ. ڏپ- ڌڙڪي.

▬ دهَڙَکا: ذ. ڌڙڪو. ڏپ- خوف. انديشو. دهڪو (دل جو). ڌڪاءُ. آلڪو.

▬ دهَڙَکَن ۽ دهَڙکنيں: ث. ڌڙڪ- ڌڪ ڌڪ (دل جي). بيقراري. ڏپ.

● دهَڙلا: ذ [هہ] ڌڙڪو. هشام- انبوهہ.

▬ دَهڙلے سے: تابع فعل. کليو کلايو- ظاهر ظهور. بنا ڏپ.

● دهَڙ نَنگ: ذ [هہ] بدن ۽ عضوا. اردو ۾ فقط "ننگ" سان گڏ ڪر اچي "ننگ دهڙنگ".

● دهَڙی ۽ دهَڙياں: ث [هہ] پنجن سيرن جو وزن- ڌڙي. چپن تي مسيءَ جو تهہ.

▬ دهَڙی جَمانا: چپن تي مسيءَ جو تهہ چاڙهڻ.

● دهَسَکنا: لازم [هہ] ويهي رهڻ- ڊهي پوڻ (جاءِ). ڪنگهڻ. کسڪي وڃڻ. پيهي وڃڻ.

- دهَسَک : ث . ڊهي پوڻ جي حالت (جاءِ). هلڪي ڪنگهه - ڪنگهه .
- دهَسَک جانا: پيٽ ڦاٽي پوڻ (بار ياڏک سبب).
● دهَسَن : ذ [هـ] لهندڙ - لاهي (درياءَ جي ڪناري يا جبل جي). هيٺاهين زمين - سلامي واري زمين . وارياسي ۽ غيرآباد زمين .
● دهَسنا: لازم [هـ] پيهي وڃڻ. ويهي رهڻ (زمين، جاءِ). ڏرا ڏيڻ (اڪيون). گپڻ (چڪ ۾).
- دهَس جانا: پيهي وڃڻ. ڏسو "دهَسنا".
● دهَک : ذ [هـ] ڌڙڪو. دهڪو. ڊپ - خوف . (صفت) حيران - وائڙو .
- دهَک سے رَه جانا : حيران ٿي وڃڻ . هڪو ٻڪو ٿي وڃڻ - وائڙو ٿي وڃڻ .
- دهَک سے هو جانا : عجب ۾ پرجي وڃڻ . دنگ رهجي وڃڻ . اوچتي ڊپ سبب دل ۾ ڌڙڪي پوڻ . هراسجي وڃڻ .
● دهَکّا ۽ دهَکّے: ذ [هـ] ڌڪو. ٺيلهو - ٽکر. لوڏو . حادثو . نقصان - ٽوٽو . صدمو .
- دهَکا پيل: ث. ڌڪ ڌڪان- ڌوڪ ڌوڪان. ڪُلهي ڪَس- گپا گيهه .
- دهَکّا دينا : ڌڪو ڏيڻ . ٺيلهو ڏيڻ . صدمو رسائڻ .
- دهَکّا کهانا: ڌڪو کائڻ . ڌڪ کائڻ - ٿابو کائڻ . ٽوٽو سهڻ .
- دهَکّا لَگنا : ڌڪو لڳڻ . ڌڪ اچڻ - نقصان پهچڻ . مصيبت اچڻ .
- دهَکّے دينا : ڌڪا ڏيڻ . لوڏڻ .
- دهَکّے کهاتے پهرنا: ڌڪا کائيندو وتڻ - رلندو وتڻ .
● دهَک دهَک: ث [هـ] دڪ دڪ (دل جي). ڌڙڪو. بيقراري . آنڌ مانڌ. خوف . ڊپ .

- دهَک دهَک کرنا: ڌڙڪڻ (دل). گهبرائڻ.
● دُهک دُهکی : ث [هـ] لڪيءَ واري ڪُڏ. لڪي. ڳچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه .
- دُهک دُهکی ميں دَم هونا : لڪيءَ ۾ ساهه هجڻ. پويان پساهه هجڻ .
● دُهکَڑ پُکَڑ : ث [هـ] ٻُڏ تَر - شش و پنج. گهبراهٽ- پريشاني. آنڌ مانڌ .
● دَهکّم دهکّا : ذ [هـ] ڌڪ ڌڪان - پيهه پيهان .
● دَهکنا : لازم [هـ] ڏگهڻ - دونکڻ . ٻرڻ- پڙڪڻ. جهَرڪڻ. تجلاڪرڻ. لهسجڻ. لوساتجڻ.
- دَهک : ث ڏگهڻ يا دونکڻ جي حالت . تجلو .
- دَهکانا : متعدی. ڏگهائڻ .
● دَهکيانا : متعدی [هـ] ڌڪڻ - ٺيلهڻ . ڌڪا ڏيڻ .
● دَهگڑا : ذ [هـ] مڙس- گهروارو. چگهه - يار- ڏگڙو- سپيندو .
● دَهلا : ذ [هـ] تاس ۾ ڏهن انگن وارو پتو- ڏهلو - ڏهو .
● دهَل دهَل : ث [هـ] پاڻيءَ وغيره جو زور سان وهڻ جو آواز- ڳُڙ ڳُڙ .
● دَهلنا : لازم [هـ] دهلجڻ. ڌڙڪي کائڻ . ڊڄڻ . هڪڻ . هراسجڻ . ڏُٻڻ (ڌرتي). ڏڪڻ (جاءِ وغيره) .
- دَهل : ث. ڏڪٽي. ڊپ. گهبراهٽ. هراس.
- دَهلا دينا : ڏڪائي ڇڏڻ. ڊيڄاري ڇڏڻ . ڇرڪائي ڇڏڻ .
- دَهلانا: متعدی. دهلائڻ. ڏڪائڻ. ڇرڪائڻ.
- دَهل جانا : دهلجي وڃڻ . ڊڄي وڃڻ. ڏڪي وڃڻ . هراسجي وڃڻ .

● دهُلنا : لازم [هہ] ڌوپڻ .

▬ دُهلا ع دُهلے : صفت. ڌوتل ـ صاف.

▬ دُهلانا : متعدی . ڌوئارڻ.

▬ دُهلائی، دهُلوائی : ث. ڌئارڻي. ڌوپ.

▬ دُهل جانا : ڌوپي وڃڻ .

● دُهلینڈی : ث [هہ] چيٽ مهيني جو پهريون ڏينهن (جنهن تي هندو ڌوڙ آڏائڻ جي رسم ادا ڪندا آهن) . هوليءَ جو بيو ڏينهن (جنهن ڏينهن هڪٻئي کي گُلال هڻن) .

● دهَمُ : ث[هہ] زور سان آواز- ڌڙم . ڌبڙاٽُ- ڦهڪو. ٽپ ڏيڻ جو آواز. دبڪو.

▬ دهَما دهَمُ : ذ. لاڳيتو آواز (ڪِرڻ، ٽپڻ، ڌڪ وغيره هڻڻ يا دهل جو)- ڌم ڌم .

▬ دهَمُ دهَمُ : ث . پير زور سان زمين تي هڻڻ جي حالت . دهل وغيره جي ڌم ڌم .

▬ دهَمُ سے : تابع فعل . وڏي آواز سان . اوچتو- يڪدم.

● دَهما چَوکڑی : ث [هہ] ڌما چوڪڙي - ڌمچر. گوڙشور. نچڪو ٽپڪو (ٻارن جو) . هُل هنبس.

● دهَماکا ع دهَماکے : ذ [هہ] زور سان ڪِرڻ جو آواز. توف يا بم جو آواز. ڌڙام.

● دَهمالُ : ث [هہ] نچڪو ٽپڪو- ڦينگ ٽپا. فقيرن جو پيرين جي آواز تي نچڻ. ڌمچر . گوڙ گهمسان .

▬ دَهماليا ع دهمالیے : ذ. ڌمال تي نچندڙ فقير- ڌمالي .

● دَهمَکنا : لازم [هہ] ڌمڪڻ. ڦهڪو ڪرڻ. سُور جون سُوٽون اَيڻ .

▬ دَهمَک : ث. دبڪو (پيرن جو) - ڪڙڪو. مٿي جو هلڪو سُور. سُور جي سُوٽَ .

▬ دَهمکا : ذ. کنهن شيءِ جي ڪِرڻ جو آواز- ڦهڪو. ڌڙام .

▬ دَهمکانا : متعدی. ڌمڪائڻ. ڊيڄارڻ. هيسائڻ . - تنبيهہ ڪرڻ .

▬ دَهمکی ع دَهمکیاں : ث. خوف- ڊپ . ڌمڪي- تڙي. چيٽ . دڙڪو.

▬ دَهمکی دینا : ڌمڪي ڏيڻ- ڌمڪائڻ. تڙي چاڙهڻ.

● دُهنُ ع دُهنیں : ث [هہ] خيال . لَنُ ڳَ. شوق . ڳائي جي طرز - لئي . مستي .

● دُهنا : متعدی [هہ] ڌُهڻ.

● دَهناسِری : ث [هہ] مالڪوس راڳ جي هڪ راڳڻيءَ جو نالو. ڪُشتيءَ جو هڪ داءُ.

● دُهندُ : ث [هہ] ڌُند- ڪوهيرو. اکين جي هڪ بيماري (جنهن ۾ نظر گهٽجي وڃي) . اوندهہ . لُڙاٽ .

● دُهندُلا : صفت [هہ] ڌُند وارو. اونداهو. غير شفاف .

▬ دُهندُلاپَن : ذ. ڌُند. اونداهي. انڌائي.

▬ دُهندَلکا : ذ . ڌُند. پِنيرڪي جو وقت- مُنهن مِهر . ميرانجهڙو.

● دَهندا ع دَهندے : ذ [هہ] ڌنڌو- ڪم . ڪِرت- مشغولي. روزگار. هُنر- پيشو .

● دَهندلانا : متعدی[هہ] ڌانڌل ڪرڻ- رڳڙو ڪرڻ . دوکو ڪرڻ .

● دَهنسنا : لازم [هہ] ڏسو " دهَسنا ".

● دَهنَک : ث [هہ] ڪمان. انڌلٺ - قوس قزح . پرت جو هڪ قسم. زريءَ جي سنهي تند .

● دُهنَکنا : متعدی [هہ] پيڃڻ (ڪپهہ) . پيڃَ ڪيڻ .

▬ دُهنَک : ث. ڪپهہ پيڃڻ جي حالت .

- دُھنکْوائی : ث. پِڃائي.
- دُھنکی : ث. کپھ پِڃڻ جو اوزار.
- دُھنکیا : صفت. پِڃارو.
- ● دُھنگار : ث [ھ] داغ (طعام).
- ● دُھنگارنا: متعدی [ھ] داغ ڏيڻ (طعام کي).
- ● دُھنْوان : ذ [ھ] دونھون- غُبار. (صفت) کارو - سياھ.
- دُھنْوان اُٹھنا : دونھون اٿڻ. آھ نڪرڻ (دل مان).
- دُھنْوان پھیلنا : دونھون پکڙڻ.
- دُھنْوان دھار : صفت. دونھين وارو. جوش وارو.
- دُھنْوان دھار برسنا : زور سان ۽ لاڳيتو وسڻ (مينھن).
- دُھنْواسا : صفت. دونھاتيل. دونھين ۾ کارو ٿيل.
- دُھنْوان کش : ذ. دونھين نڪرڻ جي جاءِ. چمني- ڪُوھو (جهاز جو).
- دُھنْوان لپک : صفت. حقي جي ڏپ تي ٻوڙي ايندڙ. وڏو سوالي. لالچي.
- دُھنْویں کے بادل اُڑانا: دونھان ڪڍڻ (حقي يا چلم مان)- وڏيون ڦوڪون ہڻڻ. افواھ اڏارڻ.
- ● دَھنی : ذ [ھ] ڌڻي - مالڪ.
- ● دُھنی ۽ دُھنیاں: ث [ھ] کير ڏھڻ جو ڏانءُ.
- ● دَھنیا : ذ [ھ] ڌاڻا (مصالحو).
- دَھنیے کی کھوپری میں پانی پِلانا : ڪنھن ڏکئي ڪم جو حڪم ڏيڻ. آزارڻ - ستائڻ.
- ● دَھنَس : ذ [ھ] پکيءَ جو ھڪ قسم.
- ● دَھو : ذ [ھ] وڻ جو ھڪ قسم.
- ● دَھوا : ذ [ھ] مسلمانن جي ھڪ قوم (جا ڏوليون کڻڻ جو پيشو ڪري).

- ● دُھوانا: لازم [ھ] دونھانجڻ (کاڌو). دونھين جي لهس اچڻ.
- ● دھوب : ذ [ھ] ڌوپ- ڌوئڻ جو ڪم.
- ● دھوبَن : ث [ھ] ڌوٻڻ- ڪٽياڻي. پکيءَ جو ھڪ قسم- ڪٽياڻي (پکي).
- دھوبن چِڑیا: ث. ڪٽياڻي پکي.
- ● دھوبی: ذ [ھ] ڌوٻي- ڪٽي. (ث) دھوبن ۽ دھوبنیں.
- دھوبی پاٹ : ذ. ڦرھو (ڪاٺ يا پٿر جو جنھن تي ڌوٻي ڪپڙا سٽين). ڪُشتيءَ جو ھڪ داءُ.
- ● دُھوپ : ث [ھ] اُس- ڏُپ. ھڪ قسم جو وکر (جنھن کي ساڙڻ سان خوشبودار دونھون نڪري)- ڏُوپ.
- دُھوپ آنا : اُس اچڻ.
- دُھوپ اُترنا : اُس لهڻ - اُس گھٽجڻ.
- دُھوپ پڑنا: اُس پوڻ. تڙڪو ٿيڻ. گرمي ٿيڻ.
- دُھوپ پھیلنا: اُس پکڙجڻ.
- دھوپ چھانو : ث. اُس ڇانو. گرمي سردي. ريشمي ڪپڙي جو ھڪ قسم (جنھن ۾ ٻن رنگن جو سٽ سليل ھوندو آھي).
- دُھوپ دکھانا: اُس ڏيکارڻ.. اُس ۾ رکڻ (سُڪائڻ لاءِ).
- دُھوپ کھانا : اُس کائڻ. اُس ۾ ويھڻ. سوڪڙو کائڻ.
- دُھوپ گھڑی : ث. سورج گھڙي.
- دھوپ میں بال (چونڈا، سر) سفید کرنا : اُس ۾ وار اڇا ڪرڻ. پيريءَ تائين ناتجربيڪار رھڻ.
- دُھوپ میں بیٹھانا: اُس ۾ ويھارڻ (سزا طور).
- دُھوپ نِکلنا : اُس نڪرڻ- تڙڪو ٿيڻ.
- ● دُھوپ : ذ [ھ] تلوار جو ھڪ قسم. اٽ

جو ڏڪ. ويڪرو پن.

● دَهوتَر٘: ث [هہ] ڪپڙي جو هڪ قسم- ڪاڏِي.

● دُهوتُو: ذ [هہ] وڏو تُوتارو. توتاري جو آواز- گهُگهُو.

● دهوتي ۽ دهوتيان: ث [هہ] ڌوتي (جا هندو ٻڌندا آهن). ساڙهي. گوڏ.

● دَهوَرُ: ذ [هہ] پکيءَ جو هڪ قسم. گاهہ جو هڪ قسم. ڪمند جو هڪ قسم.

● دهورا: ذ [هہ] پيئل دوا وغيرهہ جا ڪنهن زخم تي ڀرڪجي.

● دهوکا ۽ دهوکے: ذ [هہ] دوکو- دغا. ترڪٽ. شڪ. پکين کي ڊيڄارڻ لاءِ (ٻنيءَ ۾ ٿهيل) ٻوتو.

- دهوکا دينا: دوکو ڏيڻ. فريب ڏيڻ. ترڪٽ ڪرڻ.

- دهوکا کهانا: دوکو کائڻ- فريب ۾ اچڻ- ٺڳجي وڃڻ. ڀنهلجي وڃڻ. غلطي ڪرڻ.

- دهوکے باز٘: صفت. دوکيباز- فريبي- ٺڳ.

- دهوکے کی ٹٹی: محاوره. ٺڳيندڙ شيءِ. شڪار جي ڪُنڊٽي کي آڏو ڏنل پکو.

- دهوکے ميں رَکهنا: دوکي ۾ رکڻ. کوڙي دلاسي ۾ رکڻ.

● دَهول٘: ث[هہ] مٿي تي هنيل چنبو- ڌڪ. نقصان- ٽوٽو. جُوئر جو سِنو ڪانو- ڳَنو.

- دهول٘ دَهپّا: ذ. ڌڪ چنبو- ڌڦا ٺوڪي. موچڙا ڪُٽ.

● دُهول٘: ث [هہ] ڌُوڙ- مٽي. دز- خاڪ.

- دُهول٘ اڑانا: ڌوڙ اڏائڻ- مٽي اڏائڻ- خاڪ وسائڻ. بدنام ڪرڻ- خوار ڪرڻ. رُلڻ.

- دهول اڑنا: ڌوڙ وسڻ- خاڪ وسڻ. بدنامي ٿيڻ. تباهي ٿيڻ.

- دُهول٘ جهاڑ٘نا: ڌوڙ چنڊڻ- مٽي چنڊڻ. بچڙي حالت ڪرڻ. مار ڏيڻ.

- دُهول کے لتّهہ لگانا: ڪوڙ ڳالهائڻ.

- دُهولِيا: ذ. ٻارڻ جو مٽيءَ سان ٺاهيل هڪ رانديڪو.

- دُهوليا مٽيا کرنا: لئي مٽي ڪرڻ.

● دَهولا: صفت [هہ] اڇو. چمڪندڙ- روشن. (ذ) اڇو رنگ. اڇو ڪمند.

- دهولا پن٘: ذ. اڇاڻ. صفائي.

● دُهوم٘: ث [هہ] شور- هُل- گوڙ. ناموس- هاڪ- ڌوم ڌاڪو.

- دُهوم٘ پڑ٘نا: هُل پوڻ- ڌوم مچڻ- مشهوري ٿيڻ.

- دُهوم٘ دهام٘: ث. ڌوم ڌام- شان شوڪت. رعب تاب.

- دُهوم٘ دَهڑکّا: ذ. گوڙ گهمسان- هُل هنبس. ڌمچر- ٻائيتال.

- دُهوم٘ مَچانا: ڌوم مچائڻ- ڌاڪو چمائڻ. ناماچار ڪيڻ.

- دُهوم٘ مَچنا: ڌوم مچڻ- مشهوري ٿيڻ.

● دهوما: ذ [هہ] ڪبوتر جو هڪ قسم.

● دهُون: ث [هہ] ٺا (بندوق، بم، ڦٽاڪي وغيرهہ جو آواز). توف جو آواز- ڌان٘. دهل جو آواز- ڊَون٘.

- دهون دهون: ث. ٺاٺا. ڊَون٘ ڊَون٘.

● دهونا: متعدی [هہ] ڌوئڻ. پاڻيءَ سان صاف ڪرڻ.

- دهو ڈالنا: ڌوئي ڇڏڻ.

- دهو کَر٘ پينا: ڌوئي پيئڻ.

- دهويا دهايا: صفت. ڌوتل پوتل. صاف پاڪ.

بي عيب . بيشرم . بيحيا.

● دُھونا : ذ [هہ] کونئر جو هڪ قسم .

● دَھونس : ث [هہ] تڙي - دَڪي - دڙڪو . چَمت . رعب .

— دَھونس پٹی: ث. دڙڪو داپ . رعب تاب. دم دلاسو.

— دھونس دينا: دَڪي ڏيڻ - تڙي ڏيڻ. چمت رکڻ.

— دَھونس ميں آنا : دڙڪي ۾ اچڻ. دڙڪي ۾ دٻجي وڃڻ. فريب ۾ اچڻ.

— دَھونسيا يا دھونسئے: ذ . ٺڳ - فريبي . ڏٺي - گسٺي .

● دھونسا يا دھونسے: ذ [هہ] وڏو نغارو - پير .

● دَھونکنا: متعدی [هہ] دَنوَڻِ سان هوا ڦوڪڻ - دَنوڻ . دَکائڻ (باهہ).

— دَھونکٹ: ث. آڳ (جا گرميءَ کان هجي) . تَونس . دم جي بيماري.

— دھَونکِنی : ث . دَنوَڻِ - دَنوڻي . سهڪي.

— دھَونکنی لگنا : سهڪي وٺڻ . دم پرجڻ - ساهہ چڙهڻ - هانپارو لڳڻ.

● دُھونی : ث [هہ] دونهين - دُوٺي . دونهين (فقيرن جي) . گندرف وغيرهہ جو دونهون . واس ڏوپ .

— دھُونی جگانا: دونهين دکائڻ هڪ هند کُپ کوڙي ويهڻ.

— دھُونی دينا: دونهون ڏيڻ - واس ڏيڻ.

— دھُونی رَمانا : دونهين دکائي ويهڻ. فقيري اختيار ڪرڻ . کُپ کوڙي وڃي رهڻ.

— دھُونی لگانا : دونهين دکائڻ. فقيري اختيار ڪرڻ .

● دَہی: ذ [هہ] جميل کير - ڏونرو - ڏَهي .

— دَہی بڑے : ذ . ڏَهيوَڙو (ڏونري ۾ پيل بيسڻ جي مصالحيدار ٽکي) .

— دَہی مچھلی : محاوره مسافريءَ تي وڃڻ وقت عورتون نيڪ سوڻ طور اهي لفظ چونديون آهن .

● دَھے: ذ [هہ] ڏهو. ڏههَ ڏينهن (محرم جا). عاشورا. تابوت .

● دِھیان : ذ [هہ] ڌيان - توجهہ . ويچار . مراقبو . لحاظ - سانگو .

— دھيان آنا: ڌيان اچڻ - خيال اچڻ. ياد اچڻ.

— دِھيان بٹنا : ڌيان ٻئي پاسي ٿيڻ - خيال منجڻ. خيال هٽڻ.

— دھيان دينا : ڌيان ڏيڻ. خيال ڏيڻ - توجهہ ڪرڻ .

— دھيان سے اترنا : خيال تان لهڻ - ڌيان تان لهڻ . وسري وڃڻ.

— دھيان کرنا : ڌيان ڪرڻ - خيال ڪرڻ - توجهہ ڪرڻ . مراقبي ۾ ويهڻ.

— دھيان لگانا : ڌيان لڳائڻ. خيال ڏيڻ - توجهہ ڪرڻ . اونو ڪرڻ .

— دِھيان ميں آنا : ڌيان ۾ اچڻ. خيال ۾ اچڻ. ذهن ۾ اچڻ.

— دھياني: ذ. ذڪر فڪر ۾ گذاريندڙ . عبادت گذار.

● دِھيرا يا دِھيرے : ذ [هہ] ڌاريل جانور . آهو ماڻهو جنهن جي ڪاوڙ لهي ويئي هجي .

— دِھيرا کرنا: ڪنهن جهنگلي جانور کي هيرائڻ. ڌڏين منهن ڳالهين سان ڪاوڙ ڍري ڪرڻ.

● دِھيرا: صفت [هہ] آهستي - ڍرو - ڌيمو . صابر . بردبار.

— دِھيرے: تابع فعل . آهستي - ڌيرج سان .

— دِھيرے دِھيرے : تابع فعل. آهسي آهستي.

● دِهيري : ث [هہ] لغو بازيءَ ۾ هارائيندڙ ماڻهو. شڪست - هار. عاجزي - نماڻائي.
- دِهيري پُڪارنا : لغون ويڙهائڻ ۾ ڪَتَڻ جو اعلان ڪرڻ. عاجزي ڪرڻ.
● دهيلا ۽ دهيلے: ذ [هہ] هڪ سِڪو- آڌيلو.
- دهيلا دَمڙي : محاوره. پائي پئسو - پئسو ڏوڪڙ.
● دهيلي ۽ دهيليان : ث [هہ] اڌ آنن جو سِڪو - آڌيو.
● دِهيما ۽ دِهيمے: صفت [هہ] آهستي- ڍرو- ڍيمو. هيٺانهون (آواز يا سُر). هلڪو- جهڪو (رنگ). جهيڻو (تپ).
- دِهيما پڙنا: ٿڌو ٿيڻ- نرم ٿيڻ. جهڪو ٿيڻ (رنگ).
- دِهيما ڪَرنا : گهٽ ڪرڻ (ڪاوڙ). ڍرو ڪرڻ. جهڪو ڪرڻ . سست ڪرڻ .
- دِهيمائي : ث . ڍرائي . سُستي . آهستگي . نرمي . جهڪائي .
- دِهيمي آواز : ث. جهيڻو يا هيٺانهون آواز.
● دِهيم : ذ [هہ] هندن جي هڪ ذات (جا مڇي مارڻ جو ڪم ڪري). مهاڻو.
- دِهيمر (دهيور) : ذ. صفت. مهاڻو. ڏولي ڪڻندڙ. ڪهار.
● دِهينڏي ، دَهينڙي : ث [هہ] کير جمائڻ يا ڌونري رکڻ جو ٿانءُ .
● دِهينگ: ذ [هہ] ٿلهو متارو- ڏنو مٽو- ڌِڱ . جُنگ - سگهارو. يار- چڱهو.
- دِهينگا : صفت . ڌِڱ - ڏنو سٽو. سگهارو- جانٺو.
- دِهينگا دِهينگي: تابع فعل. زور زبردستيءَ سان- ڏاڍائيءَ سان- حڪما حڪمي. (ث) ڏاڍ - ظلم. ڏاڍ مڙسي. اڌڙ ڌڪڙ.
- دِهينگا مُشتي: ث . لت مُڪ - هٿا پائي - ڌڪ بُجو. ويڙهه جهيڙ. هَٿ ڪَس .
- دِهينگ دهونگڙي ڪَرنا: زبردستي ڪرڻ- ڏاڍائي ڪرڻ. دَٻ ڦُس ڪرڻ.
● دِيا ۽ دِئے : ذ [هہ] ڏيو.
- دِيا بَتّي ڪَرنا: ڏيو وغيره ٻارڻ. سوجهرو ڪرڻ.
- دِيا بڑهانا: ڏيو وسائڻ.
- دِيا سَلائي ۽ دِيا سَلائيان : ث . ماچيس جي تيلي. (مجازاً) چيٽاپور عورت.
- دِياسَلائي ڪي ڏبيا: ث.ماچيس(match-box).
● دِيا: ذ [هہ] ڏنل خيرات - ڏِنو.
- دِيا ڪهانا: امداد سان گذر ڪرڻ.
- دِيا ليا : ذ. ڏنو ورتو. خداڪارڻ ڏنل.
- دِيا ليا آڑے آنا : ڏِنو ٽڪر آڏو اچڻ. خير خيرات جي ثواب سان مصيبت کان نجات ملڻ. ڏِنو ٻنو ٿيڻ.
● دَيارا : ذ [هہ] درياء جي چڙهيل زمين - ڪچو. سيلابي زمين.
● دِيبا : ذ [اردو] ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم- اطلس.
● ديبي ۽ ديبيان: ث [هہ] ديوي- ڏيوي. پَري.
- ديبي ڪهيلنا: پريءَ جو پاڇو پوڻ. غيبات جو اثر پوڻ.
● دِيدَه ۽ دِيدے: ذ [ف] اک- چشم. دوڏو (اک جو).
- دِيده بَيٹهہ جانا: دوڏو ڦِسي پوڻ. اک ڦِسي پوڻ.
- دِيدَه پهَٽي: ث. دوڏر (عورت). وڏين اکين

واري. وائڙي. بيحيا.

- دِيدَه جهَپَڪنا: اک ڇنڀڻ.
- دِيدَه دهويا: صفت. بيمروت - بي لحاظ. بيغيرت - بيشرم.
- دِيدَه ديکهنا: همت يا حوصلو ڏسڻ.
- دِيدون پهُوٹی: ث. انڌي (عورت).
- دِيدون سے کاجَل چُرانا: نهايت اڪل سان چوري ڪرڻ (جيئن ڪنهن کي به پتو نه پوي).
- دِيدون مين چربی چهانا: اکين تي اڇاڻ جا پردا چڙهڻ. نفعو نقصان ڏسڻ ۾ نه اچڻ. وڏائيءَ ۾ پرجڻ.
- دِيدون مين خاک جهونکنا: اکين ۾ ڌوڙ وجهڻ. بيوقوف بنائڻ.
- دِيدے اُلٹ جانا: سڪرات جي وقت اکيون ڦيري وڃڻ.
- دِيدے بهر آنا: اکيون پرجي اچڻ- روئڻ.
- دِيدے پتهرا جانا: اکيون بي نُور ٿي وڃڻ- انڌو ٿيڻ.
- دِيدے پٹم هونا: اکيون چٽ ٿيڻ. اکين جو نُور وڃڻ.
- دِيدے پهاڑ کر ديکهنا: دوڏا ڦاڙي ڏسڻ- اکيون ڦوٽاري ڏسڻ. گهُور ڪري ڏسڻ.
- دِيدے پهاڑنا: دوڏا ڦاڙڻ. گهُورسان ڏسڻ.
- دِيدے پهُوٹ جانا: اکيون نڪرڻ. انڌو ٿيڻ.
- دِيدے پهيرنا: اکيون ڦيرائڻ- بيمروت ٿيڻ.
- دِيدے تلوؤن سے ملنا: اکيون پيرن جي ترين سان مهٽڻ. ڏاڍي خوشامد ڪرڻ.
- دِيدے چار هونا: اکيون پٽجڻ. هوشيار ٿيڻ.
- دِيدے چمڪانا: اکيون مٽڪائڻ- دوڏا ڦرڙائڻ (ناز مان).
- دِيدے دِکهانا: دوڏا ڏيکارڻ- اکيون ڏيکارڻ.
- دِيدے دَهنس جانا: اکيون ڏرا ڏيئي وڃڻ.
- دِيدے دهويا: ذ. صفت. بيمروت- بي لحاظ- بيشرم. گستاخ.
- دِيدے سفيد هو جانا: دوڏا اڇا ٿي وڃڻ. انڌو ٿيڻ.
- دِيدے کا پانی ڈهل جانا: اکين جو پاڻي نڪري وڃڻ. اکين جو پاڻي سڪي وڃڻ. بيحيا ٿيڻ- اکين مان شرم نڪري وڃڻ.
- دِيدے مٹکانا: دوڏا مٽڪائڻ- اکيون ڦرڙائڻ (ناز مان).
- دِيدے مين سرسون پهُولنا: اکين ۾ ساوڪ يا پيلاڻ نظر اچڻ. خوش ٿيڻ.
- دِيدے نکالنا: دوڏا ڪڍڻ- اکيون ڦوٽارڻ. اکيون ڪڍڻ. ڪاوڙ مان ڏسڻ.
- دِيدے نيلے پيلے کرنا: اکيون نيليون پيليون ڪرڻ. اکيون ڳاڙهيون سايون ڪرڻ (ڪاوڙ مان).

● ديہرا يا ديہرے: ذ [هـ] ديرو. رهڻ جي جاءِ. اوطاق. حويلي.

- ديرا هونا: ديرو هڻڻ- منزل هڻڻ.

● ديہس: ذ [هـ] ڏيهه- ملڪ. وطن- سائيهه. صوبو- علائقو. هڪ راڳ جو نالو (جو اڌ رات جو ڳايو وڃي).

- ديہس بِديہس: تابع فعل: ملڪان ملڪ- ڏيهان ڏيهه.
- ديہس بهائی: ذ. ساڳئي ملڪ جو رهاڪو. ملڪي. هموطن- وطني.
- ديس نکالا: ذ. ديس نيڪالي- جلاوطني.
- ديس نکالا دينا: ديس نيڪالي ڏيڻ- جلاوطن ڪرڻ.
- ديہسی: صفت. ديس جو- ڏيهه جو- ڏيهي-

ملڪي- وطني. پنهنجي ملڪ جو.

● دیکھنا: متعدی [ھ] ڏسڻ- نهارڻ- پسڻ. نظر ڪرڻ. نظر وجهڻ. معائنو ڪرڻ. جاچڻ. غور ڪرڻ آزمائڻ. دل ۾ هڻڻ. ڳولڻ. پڙهڻ (ڪتاب).

— دیکھ آنا: ڏسي اچڻ.

— دیکھا بھالا: صفت. ڏٺل وائٺل. آزمودگار- تجربيڪار.

— دیکھا بھالی: ث. چڱيءَ طرح ڏسڻ وائسڻ جي حالت. جاچ جوچ. ڳولا ڦولها. ڏيک ويک. نظارو- لقاءُ.

— دیکھا جائے گا: ڪلمهٔ شرط. ڏٺو ويندو. ڪڏهين نه ڪڏهين بدلو ورتو ويندو. خيال رکيو ويندو.

— دیکھا دیکھی: تابع فعل. ريس ۾- مقابلي ۾.

— دیکھا نہ سنا: محاوره. نه ڏٺو نه ٻڌو. بينظير- لاثاني.

— دیکھ بھال: ث. جاچ جوچ. ڳولا ڦولها. سنڀال- نظرداري.

— دیکھ پانا: ڏسي وٺڻ- اوچتو نظر پوڻ.

— دیکھتے دیکھتے: تابع فعل. ڏسندي ڏسندي. فوراً- جهٽ پٽ.

— دیکھتے رہ جانا: ڏسندي رهجي وڃڻ. دنگ رهجي وڃڻ. هڪو ٻڪو ٿي وڃڻ.

— دیکھتے ہی: تابع فعل. ڏسنديئي. فوراً- يڪدم.

— دیکھ لینا: ڏسي وٺڻ. آزمائي ڇڏڻ. پڙهي ڇڏڻ (ڪتاب وغيره).

— دیکھنا بھالنا: ڏسڻ وائسڻ- جاچڻ جوچڻ. غور سان ڏسڻ.

— دیکھنے آنا: ڏسڻ لاءِ اچڻ. بيمار کي پڇڻ لاءِ اچڻ. ملاقات لاءِ اچڻ.

— دیکھنے کو: تابع فعل. ڏسڻ خاطر. نالي ماتر.

— دیکھنے میں: تابع فعل. ڏسڻ ۾- ظاهري.

● دیگ ج دیگیں: ث [ف] ديگ.

— دیگچہ ج دیگچے: ذ. ديگڙو.

— دیگچی ج دیگچیاں: ث. ديگڙي.

— دیگیں کھنکنا: ديگيون ڪڙڪڻ. ديگيون چڙهڻ.

● دیمک: ث [ھ] هڪ قسم جو جيت (جو ڪاٺ ۽ ڪاغذ کائي)- اڏوهي- اڏهي.

— دیمک چاٹنا: اڏهي کائڻ.

— دیمک لگنا: اڏهي لڳڻ.

● دینا: متعدی [ھ] ڏيڻ. ڏيئي ڇڏڻ. عطا ڪرڻ- بخشڻ. حوالي ڪرڻ- سونپڻ. نذر ڪرڻ. پيش ڪرڻ. چُڪائڻ (قرض). وڪڻڻ. ڇٽڻ (ٻچو). لاهڻ (آنو). ڏيڻ (سزا). پورڻ (در، دري). ڇڏڻ (ساهه). پهچائڻ (آرام، سک). رسائڻ (ايذاءُ). پيارڻ (کير).

— دے پٹکنا: ڪٽي اڇلائڻ. زور سان ڪٽي زمين تي هڻڻ.

— دے دینا: ڏيئي ڇڏڻ.

— دے ڈالنا: ڏيئي ڇڏڻ- بخشڻ. عطا ڪرڻ.

— دے مارنا: ڪٽي اڇلائڻ- وٺي هڻڻ. مٿان ڪٽي ڦٽو ڪرڻ. زمين تي ڦهڪو ڪرائڻ. جهلي ڦهڪائڻ.

— دین: ث. بخشش. ڏات.

— دینا: ذ. ڏنو. خيرات. بخشش. قرض.

— دینا پڑنا: ڏيڻو پئجي وڃڻ- مجبوراً ڏيڻ.

— دینا لینا: ڏيڻ وٺڻ. (ذ) ڏنو ورتو. ڏيتي ليتي.

— دینا نہ لینا: محاوره. ڏنو نه ورتو. ڪوبه واسطو نه. ناحق- خواهه مخواهه- هروڀرو.

— دین دار: ذ. صفت. ڏيڻيدار- قرضي.

● دَين جانا: لازم [اردو] ہيٺ وڃڻ- گهڙي وڃڻ (زمين ۾). ويهي رهڻ. ڊهي پوڻ (جاءِ).

● دِيوار ج دِيواريں: ث [ف] ڀت- ديوال. اوٽ- اجهو. ٺانءَ يا ٽوپيءَ جو پاسو.

- دِيوار اُٹهانا: ڀت کڻڻ- ڀت ٺاهڻ.

- دِيوار اُٹهنا: ڀت کڄڻ. وچ ۾ پردو اچڻ. جدائي ٿيڻ.

- ديوار پهاندنا: ڀت ٽپڻ. بدچال ٿيڻ.

- ديوار چُننا: ڀت ٺاهڻ- ڀت جي اوساري ڪڻڻ.

- دِيوار کهڑی کرنا: ڀت کڙي ڪرڻ. رنڊڪ وجهڻ.

- دِيوار مَسَکنَ جانا: ڀت ڦاٽي پوڻ- ڀت ۾ ڦوٽون پوڻ.

- ديواروں سے لڑنا: پنهنجي منهن بڪڻ. پنهنجو پاڻ سان ڳالهيون ڪرڻ.

- ديواريں چاٹنا: ڏکيا ڏينهن ڪاٽڻ. تڪليف سان گذر ڪرڻ.

● دِيوالی: ث [هہ] هندن جو هڪ وڏو ڏينهن- ڏياري.

● دِيوانہ ج دِيوانے: صفت [ف] چريو- ديوانو. سودائي. عاشق. (ث) ديواني.

- دِيوانہ بنانا: چريو ڪرڻ. حيران ڪرڻ. عاشق بنائڻ.

● ديوتا: ذ [هہ] هندن جي عقيدي موجب آها هستي جنهن ۾ غير معمولي قوتون هجن. فرشتو. بزرگ هستي.

● دِيوٹ: ذ [هہ] ڏياتي. چراغدان. شمعدان. (صفت) ڪارو ماڻهو.

● ديودار: ذ [هہ] وڻ جو هڪ قسم- ديال جو وڻ.

● ديور: ذ [هہ] مڙس جو ننڍو ڀاءُ- ڏير.

- ديورانی ج ديورانياں: ث. ڏير جي زال- ڏيرياڻي.

● ديوی ج ديوياں: ث [هہ] "ديوتا" جو مونث. ديوي. ڪنواري ڇوڪري- ڪنيا. نيڪ عورت.

● ديہہ: ذ [ف] ڳوٺ.

- ديہاتی: ذ. صفت. ڳوٺاڻو.

ڈ

ڈ: ذ [هہ] اردو "الف- ب" جو ٻارهون ۽ سنڌي "الف- ب" جو ٻاويهون اکر. اُچار "ڊال". ابجد موجب عدد "د" جي برابر (۴).

● ڈاب: ث [هہ] گاهہ جو هڪ قسم. ڊڀ. ڪچو ناريل. تلوار ٻڌڻ جو پٽو.

● ڈابر: ث [هہ] هيٺانهين زمين (جتي پاڻي گڏ ٿئي). ڍُبو. ڍٻڻ.

- ڈابر نَينی: صفت. اهو ماڻهو جنهن جون اکيون هميشه ڀنل هجن.

● ڈابک: ذ [هہ] کوهہ جو تازو پاڻي

● ڈابی: ث [ھ] فصل جو ڏھون حصو جو لاهيارن کي ڏنو وڃي- لائي .

● ڈاٹنا : متعدی [ھ] ٻوڄ ڏيڻ . ڏنو وجهڻ . روڪڻ- بند ڪرڻ . دڙڪو ڏيڻ - ڇينڀڻ . ڏتي پرڻ. زور سان پرڻ .

▬ ڈاٹ : ث ٻنجي- ڏنو . ٻوڄ . محراب جو وچون پٿر. تڙي- دڙڪو.

▬ ڈاٹ کسنا : ٻوڄ پيچائڻ .

▬ ڈاٹ لگانا : ڏنو ڏيڻ- ٻوڄ ڏيڻ .

● ڈار : ث [ھ]ولر (جانورن جو). قطار (پکين جي)- پرو .

● ڈاڑھ ج ڈاڑھیں : ث [ھ] ڏاڙ .

▬ ڈاڑھ گرم کرنا : ڏاڙ ڪوسي ڪرڻ . ڪجھ کائڻ. رشوت وٺڻ .

▬ ڈاڑھیں مار کر رونا : زور سان روئڻ . اوڇنگارون ڏيڻ. پار ڪيي روئڻ.

● ڈاڑھا : ذ [ھ] وڏي ڏاڙهي- ڏاڙھ . پيٽ جي اوساريءَ جو سنڌو (جو سرن ملائڻ لاءِ رازو ڇڏيندو آهي).

● ڈاڑھی ج ڈاڑھیاں : ث [ھ] ڏاڙهي. مڪئي جي سنگ جا ٻج . ٻڙ (وڻ) جا تاندورا .

▬ ڈاڑھی بنوانا : ڏاڙهي ٺهرائڻ. ڏاڙهيءَ جا خط وٺائڻ .

▬ ڈاڑھی پر هاتھ پھیرنا: ڏاڙهيءَ تي هٿ ڦيرائڻ. مرڪڻ. انجام ڪرڻ .

▬ ڈاڑھی پیٹ میں ہونا : ننڍيءَ عمر ۾ ئي وڏن جهڙيون ڳالهيون ڪرڻ . ننڍيءَ ڄمار ۾ سياڻپ جون ڳالهيون ڪرڻ.

▬ ڈاڑھی چھوڑنا ، رکھنا : ڏاڙهي ڇڏڻ- ڏاڙهي رکائڻ .

▬ ڈاڑھی منڈانا : ڏاڙهي ڪوڙائڻ .

● ڈاک : ث [ھ] ٽپال جو ٿيلهو. ٽپال جو ڏبو. ٽپال- خط پٽ . وينجهرن جي اصطلاح ۾ زيور ۾ وڌل ٻڙي جي هيٺان رکيل پني- ڏاڪ. آلتي- اوڇارو .

▬ ڈاک آنا : ٽپال اچڻ - خط اچڻ . هڪ ٻئي ڏانهن خط اچڻ .

▬ ڈاک بیٹھانا : قاصد مٿان قاصد موڪلڻ . ٽپال آفيس کولڻ .

▬ ڈاک بھیجنا : ٽپال موڪلڻ .

▬ ڈاک خانا ج ڈاک خانے : ذ . ٽپال گهر- پوسٽ آفيس .

▬ ڈاک گاڑی : ث. ٽپال گاڏي. اهاريل گاڏي جنهن ۾ ٽپال وڃي.

▬ ڈاک گھر : ذ. ٽپال گهر- ٽپال آفيس.

▬ ڈاک والا : ذ. ٽپالي .

▬ ڈاکیا ج ڈاکیے : ذ. ٽپال ورهائيندڙ- ٽپالي.

● ڈاکا ج ڈاکے: ذ [ھ] ڌاڙو. ڦر .

▬ ڈاکا پڑنا : ڌاڙو لڳڻ . ڦر ٿيڻ .

▬ ڈاکا ڈالنا ، مارنا: ڌاڙو هڻڻ . ڦرمار ڪرڻ.

▬ ڈاکا زنی : ث. ڌاڙو- ڦر.

● ڈاکن ج ڈاکنیں: ث [اردو] گهڻ کائڪ زال . ڏائڻ .

● ڈاکنی ج ڈاکنیاں:ث [ھ] ڏائڻ. جهيڙاڪار عورت .

● ڈاکو ج ڈاکو : ذ [ھ] ڌاڙيل . رهزن.

● ڈال ج ڈالیں : ث [ھ] ٽاري . آهو ڪارو جنهن سان پاڻي آپائي پوک کي ڏجي . کوھ مان پاڻي ڪڍڻ جو ٻوڪو. مٺئي بنا تلوار.

▬ ڈال کا پکا : ذ . وڻ پکو ميوو- (انب جي) شاخ .

▬ ڈال والا : ذ . (ڪنايتاً) ٻولڙو- باندر.

- ڈالي ۽ ڈاليان: ث. ٽاري - شاخ. اها ٽوڪري جنهن ۾ ميوو وجهي ڪنهن کي تحفو ڏجي. ڏاليِ.
- ڈالي دينا: ڏاليِ ڏيڻ. ڪنهن وڏي ماڻهوءَ کي ميوي يا گلن جي ٽوڪري تحفي طور ڏيڻ.
- ● ڈالنا: متعدي [هہ] وجهڻ. اڇلڻ. رکڻ. گهيڙائڻ. اوتڻ. ويهارڻ (سُريت). چٽڻ (ٻج). رکڻ (بنياد). ڍڪائڻ (پوتي، چادر وغيره).
- ڈال دينا: وجهي ڇڏڻ. رکي ڇڏڻ. اڇلي ڇڏڻ.
- ● ڈامچا ۽ ڈامچے: ذ [هہ] ٻنيءَ ۾ جهار هڪلڻ لاءِ ٺهيل مَنهُن. پيهو.
- ● ڈانٹنا: متعدي [هہ] دڙڪا ڏيڻ- ڌمڪائڻ. ڇينڀڻ. جهڻڪڻ.
- ڈانٹ ۽ ڈانٹيں: ث. تڙي - ڌمڪي - جهڻڪ. دڙڪو.
- ڈانٹ بتانا: ڌمڪي ڏيڻ - دڙڪو ڏيڻ.
- ڈانٹ ڈپٹ: ث. دڙڪو داب. ڇينڀ. تڙي - ڌمڪي.
- ● ڈانٹهہ ۽ ڈانٹهيں: ث[هہ] ٻُونڊ- ڏَندي.
- ● ڈانڈ: ذ [هہ] ڏنڊ- ٽاوان. ونجهہ. (ث) ٻنيءَ جي حد. پٽيءَ جو ڪنڊو. مٿاهين زمين (جنهن تي پاڻي چڙهي نہ سگهي). ڏنڊو- ڏڪو.
- ڈانڈ لگانا: ونجهہ هڻڻ (ٻيڙيءَ کي).
- ● ڈانڈا ۽ ڈانڈے: ذ [هہ] ملڪ جي حد - سرحد.
- ڈانڈا دبانا: حد تي قبضو ڪرڻ. زمين ڦٻائڻ.
- ڈانڈا ملنا: ذ. سرحد. اهو رستو جو سرحدن جي وچ ۾ هجي. دنگٽي هڻڻ جي حالت.
- ڈانڈا مینڈی: ث. دشمني - عداوت.
- ● ڈانڈی: ث [هہ] ساهميءَ جو ڪانو. (ذ) وانجهي - ملاح.
- ڈانڈی مارنا: تورَ ۾ ساهميءَ جي ڪاني کي اوڏو ڏيڻ - پيڏي هڻڻ.
- ● ڈانس: ذ [هہ] جيت جو هڪ قسم (جو مڇر وانگر چڪ هڻي). ڏنگ (جيت جو).
- ● ڈانسنا: متعدي [هہ] ڏنگڻ (جيت جو).
- ● ڈانک: ث [هہ] سون يا چانديءَ جي ورق جو ٽڪر (جو ٻُڙي هيٺان ڏجي)- ڏاڪ.
- ڈانک جڑنا: وينجهرن جي اصطلاح ۾ ٻُڙي کي ڏاڪ ڏيڻ.
- ● ڈانگ: ث [هہ] جبل جي چوٽي. جابلو علائقو. وڏو جبل. مٿاهين زمين.
- ● ڈانگر: صفت [هہ] ڏُٻرو. ٻُکن سببان اٻرو (وهٽ). (ذ) ڍور- وهٽ. احمق - بيوقوف.
- ● ڈانواں ڈول: صفت [هہ] ڊانوانڊول - اُلٽ پُلٽ. ابتر- در بدر.
- ● ڈانورو ۽ ڈانورے: ذ[هہ] شينهن جو ٻچو.
- ● ڈاہنا: متعدي[هہ]ساڙڻ - جلائڻ. ڪاوڙائڻ. ڳارڻ (ڌاتو).
- ڈاہ: ث. ساڙ - ڪام. حسد- ڪينو. وير.
- ڈاہ کھانا: ساڙ کائڻ. حسد ڪرڻ. خار کائڻ.
- ● ڈائن ۽ ڈائنيں: ث [هہ] ڏائڻ.
- ● ڈب: ذ [هہ] طاقت - سگهہ. قبضو. چمڙو (جنهن مان ٻٽڻون ٺهن). گوڏ جو ور وارو حصو.
- ● ڈبا ۽ ڈبے: ذ [هہ] دٻو. دٻِي (چمڙي جي). ٻارن جي هڪ بيماري (جنهن ۾ پاسا لڳي پون). ڪاٺيءَ وغيره جو سُندڙو (جنهن ۾ زالون ڳهہ ڳٿا رکن). ريل گاڏيءَ جو گاڏو.
- ڈبا ڈوالی: ث. ڪارتوسن جي پيتيءَ ٿيلهو.
- ● ڈباؤ: صفت[هہ] ٻڏڻ جيترو (پاڻي). ٻوڙيندڙ. مڙسان تار (پاڻي).
- ● ڈبڈبانا: لازم [هہ] پاڻي ڀرجڻ (اکين ۾) - لڙڪ ڀرجي اچڻ.

● ڏَبرا ۽ ڏَبرے: ذ [هہ] پاڻي گڏ ٿيڻ وارو هيٺاهون هنڌ. ننڍي ڪڏ.

● ڏَبري ۽ ڏَبريان: ث [هہ] هڪ قسم جو ٺڪر جو ٿانءُ (پاڻي پيئڻ جو)- پيالو.

● ڏَبَس: ذ [هہ] ساموندي مسافريءَ جو توشو. ڪاٺي پيتي جو سامان.

● ڏَبڪا ۽ ڏَبڪے: ذ[هہ] تازو پاڻي(کوهہ جو).

● ڏَبڪنا: لازم [هہ] چمڪڻ- ٽمڪڻ.

● ڏُبڪي ۽ ڏُبڪيان: ث [هہ] ٽٻي- غوطو.

― ڏُبڪي لڳانا: ٽٻي هڻڻ.

● ڏَبڪَر ۽ ڏَبڪَر: ذ [اردو] چمڙي جون دٻيون ٺاهيندڙ- دٻگر.

● ڏُبونا: متعدی [هہ] ٻوڙڻ (پاڻيءَ ۾). تباهہ ڪرڻ. ناس ڪرڻ.

― ڏُبو ديئنا: ٻوڙي ڇڏڻ.

● ڏَبها ۽ ڏَبهے: ذ [هہ] ننڍو دٻلو- دليو.

● ڏِبيّ ۽ ڏِبيّان: ث [هہ] دٻي. ننڍڙي دٻلي. دٻي (گيهہ يا تيل رکڻ جي).

● ڏِبيا ۽ ڏِبيائين: ث [هہ] ننڍي دٻلي.

● ڏُپٽا ۽ ڏُپٽے: ذ [هہ] دوپٽا.

● ڏَپٽنا: متعدی[هہ] ڌمڪائڻ- جهڙڪڻ- ڇينڀڻ. ڪاهہ ڪرڻ. دوڙڻ- ڀڄڻ.

― ڏَپٽ: ث. جهڙڪ- ڇينڀ. چال. گهوڙي جي تکي ڊوڙ.

― ڏَپٽانا: متعدی. سر ميدان ڀڄائڻ (گهوڙي کي) تکو ڊوڙائڻ.

● ڏَٽنا: لازم [هہ] مقابلو ڪرڻ. ڄمي وڃڻ (مقابلي ۾). ڄمڻ - ڪُپڻ.

― ڏَٽ جانا: ڄُنبي وڃڻ. ڄمي بيهڻ (مقابلي ۾).

― ڏَٽ ڪر کهانا: پيٽ ڀري کائڻ.

● ڏِٺبندڌ: ذ[هہ]نظربندي ڪندڙ (جادوگر).

● ڏِڍهياري: ث [هہ] گجهارت جو هڪ قسم- ڏِرٽ پرولي. انڌي عورت.

● ڏَرٻا ۽ ڏَرٻے ذ [هہ] ڏسو "دَڙٻا".

● ڏَرنا: لازم [هہ] ڊڄڻ. ڊپ ڪرڻ. هيسجڻ.

― ڏَر: ذ. ڊپ - خوف - ڀؤ. انديشو. هراس - دهشت.

― ڏَرا دينا: ڊيڄاري ڇڏڻ.

― ڏَرانا: متعدی. ڊيڄارڻ. ڀؤ ڏيارڻ. ڌمڪائڻ.

― ڏَراؤنا ۽ ڏَراؤنے: ذ. صفت. ڊپ جهڙو- ڊيڄاريندڙ. ڀوائتو- خوفائتو. (ث) ڏراؤني.

― ڏرپوڪ: صفت. ڊڄڻو. بزدل.

― ڏَرتے ڏَرتے: تابع فعل. ڊڄندي ڊڄندي.

― ڏَر جانا: ڊڄي وڃڻ.

― ڏَر لڳنا: ڊپ لڳڻ.

● ڏَريرا: ذ [هہ] ڏاڍو مينهن- سخت برسات.

● ڏَڙهہ: ذ [هہ] "ڏاڙهي" جو مخفف. وڏي ڏاڙهي - ڏاڙهہ.

― ڏَڙهيل: صفت. وڏي ڏاڙهيءَ وارو- جهپ ڏاڙهيو. ٻوڙهو.

● ڏِس: ذ [هہ] ساهميءَ جو پٽو. ڪپڙي جي ٽاڪي جي مُنڍ وارا پوچڙ.

● ڏَسنا: متعدی [هہ] ڏنگڻ (نانگ، بلا جو)- ڪکڻ.

― ڏَس جانا، لينا: ڏنگڻ.

● ڏَف ۽ ڏَف: ذ [هہ] ساز جو هڪ قسم- دف.

― ڏَفالچي، ڏَفالي: ذ. دف وڄائيندڙ. دف وڄائيندڙ هڪ قوم.

― ڏَفلي ۽ ڏَفليان: ث. ننڍي دف.

― ڏَڪ، ڏُڪ: ذ. ڌَڪ. دٻ.

● ڏَڪارنا: لازم[هہ] اوگرائي ڏيڻ- ڏَڪار ڏيڻ.

― ڏَڪار ۽ ڏَڪارين: ث. ڏَڪار- اوگرائي.

- ڈَکارُ جانا: کائي وڃڻ. هضم ڪرڻ.
- ڈَکارُ لینا: اوگرائي ڏيڻ - ڏَڪار ڏيڻ.
- ڈَکارُ نہ لینا: اوگرائي نہ ڏيڻ. ساٽ ميٽ ۾ مال هضم ڪري وڃڻ. هضم ڪرڻ. ڳڙڪائڻ.

● ڈَکرا: ذ [ذ] زهر - وِہ.

● ڈُکرا ج ڈُکرے: ذ [هہ] پوڙهو - ڪُراڙو. (ث) ڈُکریا.

● ڈَکوسنا: متعدی [هہ] پيئڻ. ڳڙڪائڻ- ڳِهڻ.

● ڈَکیانا: متعدی[هہ] مُکون هڻڻ. ٺونشا هڻڻ.

● ڈَکیتُ: ذ [هہ] ڌاڙيل - ڌاڪو.

- ڈَکیتی ج ڈَکیتیاں: ث. ڌاڙو. ڦُرُ.

● ڈَگُ ج ڈ گُ: ذ [هہ] قدم - وِک - پرانگھہ. پيڊُ - چال.

- ڈَگ بھرنا: وکون کڻڻ. هلڻ.

● ڈِگانا: متعدی [هہ] ريڙهڻ - سپيڙڻ - چورڻ. هٽائڻ. ٽيڙڻ.

● ڈگا ج ڈگے: ذ [هہ] اهو گهوڙو جو وڏا قدم کڻي. ڊگهين ٽنگن وارو گهوڙو.

● ڈَگارنا: متعدی [هہ] سوکلڻ - روانو ڪرڻ.

- ڈ گڈگا کرُ (کے) پینا: ڳٽ ڳٽ ڪري پيئڻ - ساهي کڻڻ کان سواءِ پي وڃڻ.

● ڈُگڈگانا: متعدی [هہ] وڄائڻ (ڊيبڪي).

● ڈُگڈُگی ج ڈُگڈُگیاں: ث. مدارين جي وڄائڻ جي دهلڙي - ڊيبڪي.

- ڈُگڈُگی بجانا، پیٹنا: ڊيبڪي وڄائڻ. پڙهو ڏيڻ.

● ڈَگرُ: ذ [هہ] رستو - واٽ - دڳ. طريقو- ڍنگ.

- ڈَگرُ بتانا: گسُ ٻڌائڻ. رستو ڏيکارڻ- واٽ لائڻ.
- ڈَگرُ ڈَگرُ کرنا: آڙوندو ٽاٻڙندو هلڻ.

ٺڪائڻ (اکيون).

● ڈَگرا ج ڈَگرے: ذ [هہ] بانس جي تيلين مان ٺهيل ٺوڪرو - ڪارو.

● ڈَگمگانا: لازم [اردو] ٿڙڻ. ٿاٻڙڻ. ٺوڪڻ. الڙڻ. ڏَڏڻ. ڏڪڻ.

● ڈِگنا: لازم [هہ] اُڏڻ - الڙڻ. آڙڻ. رڙهڻ- سرڻ. هٽڻ. ڏڪڻ.

● ڈَلُ ج ڈَلُ: ذ [هہ] گروہ - ٽولو. دولت-ناڻو.

● ڈَلا ج ڈَلے: ذ [هہ] چڪو. چميل شيءِ (ڏونري وغيره) جو دِڳُ. برف وغيره جو ٽُڪر.

● ڈَلانا: متعدی [هہ] لوڙڻ - ڏوڏڻ. ڏوڙڻ. رُلائڻ. در بدر ڪرڻ.

● ڈَلاؤ ج ڈَلاؤ: ذ [هہ] گند- ڪچرو. پُهر اڇلڻ جي جاءِ- ڊوني- آرُوڙي.

● ڈَلَکُ: ث [هہ] چمڪو (خاص ڪري سون جو) - اوجرُ. جرڪو- تجلو.

● ڈَلکنا: لازم [هہ] چمڪڻ - چلڪڻ.

● ڈَلنا: لازم [هہ] پوڻ. ڪرڻ- ڍَهڻ.

- ڈَلوانا: متعدی المتعدی. وجهائڻ.

● ڈَلی ج ڈَلیاں: ث [هہ] ڪنهن شيءِ جو ننڍو ٽُڪر (مٺائي، برف، مصري جو). سوپاري. سوپاريءَ جو هڪ قسم.

● ڈَمرُو ج ڈَمرُو: ذ [هہ] ڊيبڪيءَ جو هڪ قسم (جا مداري وڄائيندا آهن).

● ڈَنٹھَلُ ج ڈنٹھَلُ: ذ [هہ] ڏانڊي(سوري، گجر وغيره جي). ڳنڀر - ڏانو.

● ڈَنڈُ ج ڈَنڈُ: ذ [هہ] ٻانهن. ڏونڙو (ٻانهن جو). ورزش جو هڪ نمونو- ڏَنڊُ. جرمانو- چٽي.

- ڈَنڈ بھرنا: ڏنڊ (ورزش) پرڻ. جرمانو پرڻ.
- ڈَنڈ پیلنا: ڏنڊ پرڻ (ورزش).

- ڈَنڈ کھِلا : ذ. ڪبوترجو هڪ قسم جنهن جي پُڇ ۾ اڇا کنڀ هجن).
● ڈُنڈُ ج ڈُنڈُ : ذ [هہ] ٽُڙ. ٻنڌ. ٽُرڙ(وڻ)
● ڈَنڈا ج ڈَنڈے : ذ [هہ] ڏنڊو. سونٽو. لٺ. هٿيو- مُٺيو. حاطو.
- ڈَنڈا ڈولی کَرنا : ٽنگا ٽولي ڪرڻ .
- ڈَنڈا کھینچنا : حد مقرر ڪرڻ. پيت ٺاهڻ. ناتو ٽوڙڻ.
● ڈَنڈوَت : ث [هہ] هندو فقيرن جو سلام- ڏنڊوت .
● ڈنڈی ج ڈَنڈیاں : ث [هہ] ساهميءَ جو ڪانو. ڏنڊي. هٿيو- مُٺيو. ڀيڄرو.
- ڈَنڈی مارنا : پيڏي هڻڻ- تور ۾ ٺڳي ڪرڻ.
● ڈَنڑ ج ڈَنڑ : ذ [هہ] ڏسو "ڈنڈ".
- ڈَنڑ پیلنا : ڏسو "ڈنڈ پیلنا".
● ڈَنک ج ڈَنک : ذ [هہ] ڏنگ (وڇون، ڏيئوءَ وغيره جو). نيش .
- ڈَنک لگانا، مارنا : ڏنگ هڻڻ. آزارڻ - ايذاءَ رسائڻ.
● ڈَنکا ج ڈَنکے : ذ [هہ] ڏونڪو (نغاري وڄائڻ جو). نغارو.
- ڈَنکا بجانا : ڏونڪو وڄائڻ . نغارو وڄائڻ. ڏاڪو ويهارڻ. نڪي ڪڍائڻ.
- ڈَنکے کی چوٹ : محاوره علی الاعلان. کليو کلايو - ظاهر ظهور.
● ڈَنگیا ج ڈَنگیائیں : ث [هہ] ننڍي ٻيڙي. ڊونڊي. ننڍڙو ٽانگو (پاڻيءَ پيڻ جو). ڈونگھو.
● ڈو ج ڈو : ذ [هہ] وڏي ڏوئي - ڏونلو (ڪاٺ جو).
● ڈوبنا : متعدی [هہ] ڏسو "ڈبونا". ٻوڙڻ.
- ڈوب : ذ. ٽٻي - غوطو. ٻوڙو - ٽوٻو.

- ڈوبا : ذ. ٻوڙو - ٽوبو ٽٻي.
- ڈوب دینا : ڪپڙي وغيره کي رنگ ۾ ٻوڙو ڏيڻ . ٽٻي ڏيارڻ .
● ڈوبنا : لازم [هہ] ٻڏڻ . غرق ٿيڻ . پاڻيءَ هيٺ اچڻ (زمين، ٻني وغيره). ضايع ٿيڻ . تباه ٿيڻ. چُور ٿيڻ (نشي ۾). محو ٿيڻ (خيال ۾). لهڻ (سج ، چنڊ).
- ڈوبا : صفت. ٻڏل- غرق. پاڻيءَ هيٺ. تباه- برباد.
- ڈوبا چَر : ذ. پاڻيءَ لهڻ بعد درياءَ ۾ ظاهر ٿيل ٻيٽاري. هيٺانهين زمين جا پاڻي ۾ ٻُڏل رهي.
- ڈوبتا : صفت. ٻڏڻ وارو. (ذ) اهو ماڻهو جو ٻُڏڻ تي هجي.
- ڈوبتے کو تِنکے کا سہارا هونا: ٻڏندڙ کي ڪک جو آسرو هجڻ. مايوس کي ٿوري اميد ۾ تمام گهڻي ڏسڻ ۾ اچڻ .
- ڈوب جانا : ٻڏي وڃڻ .
- ڈوب مَرنا : ٻُڏي مرڻ . شرم ۾ ٻڏي مرڻ.
● ڈوپٹا ج ڈوپٹے : ذ [هہ] ڏسو "دوپٹا".
● ڈوڈا ج ڈوڈے : ذ [هہ] ڏهنو- ڏوڏو (پُست، ڪپهه، اڪ وغيره جو).
● ڈور ج ڈوریں : ث [هہ] ڏور. ڏوري. ڌاڳو. لغڙ آڏائڻ يا مڇيءَ ڦاسائڻ جي ڏور.
● ڈورا ج ڈورے : ذ[هہ] ڏورو. ڌاڳو. سرمي جو ليڪو (اک ۾). ڪبابن کي ٻڌڻ جو ڏورو.
- ڈورے ڈالنا : اشارن ۽ نخرن سان پاڻ ڏي توجه ڇڪائڻ . پيار ڪرڻ لاءِ ڪوششون ڪرڻ. ڦاسائڻ جون تدبيرون ڪرڻ . محبت آميز ڳالهيون ڪري پاڻ ڏانهن ڇڪڻ.
● ڈوری ج ڈوریاں : ث [هہ] ڏوري ڏور. ڌاڳو. پاڻي ڀرڻ جو رسو - واڄهه ريشمي

ڏوري (جا زالون چوليءَ ۾ وجھنديون آهن.)

— ڏوري کِھينچنا: رسي ڇڪڻ. سوڙهو ڪھڻ- تنگ ڪرڻ.

● ڏوريا: ذ. [هہ] ڪپڙي جو هڪ قسم- ڏوريو.

● ڏوڪنا: لازم [هہ] قيءِ ڪرڻ- آلٽي ڪرڻ- اوڪڻ. وڏا ڏڪ ڀرڻ. تمام گهڻو پيٽڻ- ڏوڪھڻ.

— ڏوڪ: ث. قيءِ- آلٽي. هڪ قسم جي بيماري (جا جانورن جي ڦڦڙن ۾ ٿئي ٿي). وڏو ڏڪ.

● ڏوڪر: ذ [هہ] هڪ قوم جو نالو (هندن ۽ مسلمانن ۾).

● ڏوگرا: ذ [هہ] راجپوتن جي هڪ قوم جو نالو.

● ڏول ۽ ڏول: ذ [هہ] ڏول (چمڙي يا لوه جو). دبو. بوڪو.

— ڏولچا ۽ ڏولچي: ذ. ننڍو ڏول. (ث) ڏولچي.

● ڏَول: ذ [هہ] ڍول- ڍنگ. شڪل- صورت. چال- هلت چلت. بدن جي بيهڪ. نمونو.

● ڏولا ۽ ڏولي: ذ [هہ] ڏولي هڪ قسم جي زناني سواري.

— ڏولا اُڇهلنا: ڪنهن عورت جو بدچال ٿيڻ.

— ڏولا نِڪلنا: ڪنوار جو ڪھوٽ جي گھر وڃڻ.

— ڏولي ۽ ڏوليان: ث. ڏولي (جنهن کي ڪھار ڪڻندا آهن).

● ڏولنا: لازم [هہ] لُڏڻ. رُلڻ. آجھوڙڻ- گمراهہ ٿيڻ. گھمڻ.

● ڏوم ۽ ڏوم: ذ [هہ] هندن جي هڪ گھٽ درجي جي قوم (جا ٽوڪريون ۽ تڏا ٺاهي). مسلمانن جي هڪ گھٽ درجي جي قوم (جا ڳائڻ وڄائڻ جو ڪم ڪري). ميراثي.

— ڏومني ۽ ڏومنيان: ث. "ڏوم" جو مونث. ميراڻ. جھرڪيءَ (پکي) جو هڪ قسم.

● ڏونڊ ۽ ڏونڊ: ذ [هہ] اهو ڍڳو جنهن جو هڪڙو سڱ مڙيل يا ڀڳل هجي.

— ڏونڊا: صفت. ڏسو "ڏونڊ". (ث) ڏونڊي.

● ڏُونڊی ۽ ڏونڊیان: ث [هہ] ڍنڍورو- منادي. نيڪي- ناموس. ڌاڪو.

— ڏُونڊي پيٽنا: ڍنڍورو ڏيڻ. مشهوري ڪرڻ.

● ڏونگا ۽ ڏونگي: ذ [هہ] مٽ مان پاڻي ڪڍڻ لاءِ ڳن سان هڪ قسم جو ٿانءُ- ڏُونگھو. اهو ٿانو جنهن کي ٻنهي پاسن کان ڪڙا هجن (جنهن ۾ طعام کٽي اچجي). ننڍي ٻيڙي- ڊُونڊي. (صفت) اونهو- ڏونگھو.

— ڏونگائي: ث. اونهائي- عمق.

● ڏُونگر ۽ ڏُونگر: ذ [هہ] ڏونگر- پهاڙ- جبل. ننڍو جبل. پهاڙي ساڪ.

— ڏونگر پهل: ذ. گاهہ جو هڪ قسم (جو گهوڙا کائيندا آهن).

— ڏُونگری ۽ ڏُونگریان: ث. ننڍو جبل. ٽڪر.

● ڏُونگرا: ذ [هہ] اوهيرو- برسات جو سخت وسڪارو.

● ڏُونگي ۽ ڏُونگيان: ث [هہ] ننڍي ٻيڙي- ڊُونڊي.

● ڏهابا ۽ ڏهابي: ذ [هہ] پکين ڦاسائڻ جو ڏَبُ. ڇاڇو. ڇپت جو هڪ نمونو. هندو ٺانوائيءَ جو دڪان.

● ڏهاٽا ۽ ڏهاٽي: ذ [هہ] جھنڊ- ٻُٽ. سچاپڻ کان بچاءَ لاءِ منهن کي ٻڌل ڪپڙو. ڏاڙهيءَ کي ٻڌڻ لاءِ ڪپڙي جي پٽي. مُڙدي جي وات کي ٻڌڻ جي پٽي.

- ڈھاٹا باندھنا : ڏاڙهيءَ کي ڪپڙو ٻڌڻ. ٻُٽ ٻڌڻ.

● ڈھاٹی ۽ ڈھاٹیاں : ث [ھ] اهو ڪپڙو جو گهوڙن کي وات ۾ لغام جي بدران ٻڌندا آهن. ٻُوٽاڙو. ناڪيلي. آڪيڙو. ايذاءُ. ڦندو. دام.

- ڈھاٹی دینا، چڑھانا : گهوڙي وغيره کي ٻُوٽاڙو چاڙهڻ. ڳالهائڻ کان روڪڻ.

● ڈھارَس : ث [ھ] آٿت. دلجاءِ. ڏڍ. دلاسو. مدد. پنيرائي.

- ڈھارَس دینا : دلداري ڏيڻ. آٿت ڏيڻ. اميد ڏيارڻ.

● ڈھاک : ذ [ھ] وڻ جو هڪ قسم (جنهن جا گُل ڳاڙها، ڪَڪڙيون ڪارنون ۽ پن گول ٿين، گُلن مان رنگ ٺهي، پنن مان دونا ٺهن، کوئر دوا ۾ ڪم اچي ۽ ٻج جلاب طور ڪم اچي).

- ڈھاک پھولنا : "ڈھاک" وڻ جا گل ٽڙڻ (جنهن ڪري سڄو وڻ ڳاڙهو ڏسجڻ ۾ اچي).

● ڈھال ۽ ڈھالیں : ث [ھ] ڍال. سپر.

● ڈھالنا : متعدی [ھ] ڍالڻ (ڳريل ڌاتو). سانچي ۾ وجهڻ. اوتڻ. وجهڻ.

- ڈھال : ذ. نمونو. طريقو. عادت. قدرتي بناوت.

- ڈھالواں : صفت. لهوارو. هيٺاهون.

● ڈھانا : متعدی [ھ] ڊاهڻ ڪيرائڻ. برباد ڪرڻ. ڪرڻ (ظلم).

● ڈھانپنا : متعدی [ھ] ڍَڪڻ. لڪائڻ.

● ڈھانچا ۽ ڈھانچے : ذ [ھ] پڃرو. بوتو (هڏن جو). اڻپوري اڏاوت (جاءِ جي). قالب. سانچو. خاڪو.

● ڈھانکنا : متعدی [ھ] ڍڪڻ. لڪائڻ. پوش وجهڻ. اوڍڻ.

● ڈھائی : صفت [ھ] اڍائي. (ث) ليڪَليڪوني راند ۾ اها جاءِ جتي آگ ڏيندڙ پار اکيون بند ڪري ويهي. ٻُوٽاڙو (گهوڙي جو).

● ڈھائیں : ث [ھ] ڪانئن جو ٺهيل سَنَهن (جنهن تي ڊاڪ وغيره جي ول چڙهي).

● ڈَھب ۽ ڈَھب : ذ [ھ] ڍَبُ. ڍنگ. طريقو. عادت. سياءُ. طرز. ڊول.

- ڈَھب پر لانا : ڍنگ تي آڻڻ. هيرائڻ. عادتن تي وجهڻ.

● ڈھَبنڈ ھبانا : متعدی [ھ] ترڻ لاءِ هٿ پير هڻڻ. ٽاڦوڙا هڻڻ.

● ڈِھبڑی : ث [ھ] مشين ۾ ڪم ايندڙ هڪ پُرزو. نَٽ. ڍبري.

● ڈُھبڑی : ث [ھ] لُپريءَ جو هڪ قسم (جا "سهوا" (وڻ) مان ٺاهيندا آهن).

● ڈَھبّس : صفت [ھ] آهند (وهٽ).

● ڈھَپنا : متعدی [ھ] ڍڪجڻ. لڪڻ. ٻُڏڻ.

● ڈھٹ : صفت [ھ] سخت. ڏاڍو. ٿلهو ۽ گهاٽو اُڻيل (ڪپڙو).

● ڈِھٹائی : ث [ھ] نڊرپائي. تيسو. ضد. بحيائي. گستاخي.

● ڈَھٹینگڑا، ڈَھٹینگڑا : ذ. صفت. ٿلهو متارو. ڄ نو سَنو. ڏستال.

● ڈَھچر : صفت [ھ] پِيرو. ڪمزور. ڍلو. آلڙيل. ڪيرڪٽو. پوڙهو. (ذ) سرست جهڙو سامان. هڏن جو پڃرو. رڳڙو. ڦڏو. ڪٺراڳ.

- ڈَھچر باندھنا، کھڑا کرنا : سانداڻ منڊڻ. ڪٺراڳ ڪڙو ڪرڻ. ڏيکاءُ لاءِ ڪو ڪم ڪرڻ.

- ڈَھچر پھیلانا : تياري ڪرڻ. انتظار ڪرڻ. ضروري سامان گڏ ڪرڻ. ڏانڊو يا ڪم شروع ڪرڻ. چنڊڻ پکيڙڻ.

- ڈھچری: ث. تجویز- تدبیر. فریب. چالاڪي.

● ڈھڈوا: ث [ھ] پوڙهي زال - پيرسن عورت. بيشرم عورت. پکيءَ جو هڪ قسم (جي هميشه ستن جو ولر ٺاهي اُڏامندا آهن). (صفت) بڪ‌بڪ ڪندڙ- مٺي ڪاپائڻو.

● ڈھڈھ: ذ [ھ] پکيءَ جو اهو هنڌ جتان پُڇ جا وار نڪرن.

● ڈھڈہا: صفت [ھ] سر سبز- ساوو. چُهچ (رنگ). گهاٽو (رنگ).

● ڈھڈہانا: متعدی [ھ] سر سبز ٿيڻ- ساوو ٿيڻ. بهاريءَ ۾ اچڻ.

● ڈھڈسی ۽ ڈھڈسیان: ث [ھ] ڏُڏي- ڏونگو. پُڇ. پُڇ وارو هڏو- ڏمچي. حُقي جو هڪ قسم.

● ڈھرا ۽ ڈھر: ذ [ھ] هيٺاهين زمين برساتي پاڻيءَ جو تلاءُ- جهاز يا ٻيڙيءَ جو ترو.

● ڈھرا ۽ ڈھرے: ذ [ھ] شاهي رستو- وڏو رستو. عام رستو. ڍنگ- نمونو.

- ڈھرا لگا ہونا: عام رستو بڻيل هئڻ. هلي چلي هئڻ. عام رواج هئڻ.

- ڈھرے پر چلا جانا: هڪڙو ئي هٿ وٺيو اچڻ. هڪڙيءَ ئي نموني تي هلڻ.

● ڈھڑ ۽ ڈھڑ: ذ [ھ] ڌُڙ- ڌڙي. پُٺ (بدن جي).

- ڈھڑ پر آڑانا: پٺن تي ڪٽڻ. ڏاڪ تي ڪٽي وارو ڪيڻ.

● ڈھسنی: صفت [اردو] بيهودو. ٺرڙو.

● ڈھکانا: متعدی [ھ] سيڪائڻ. ڏيکاري نه ڏيڻ. دوکو ڏيڻ. برغلائڻ. ضايع ڪرڻ.

- ڈھکایا کرنا: سيڪائڻ ڪاڏي جي ڪا شيءِ وات تائين آڻي ڪسي وٺڻ. دوکو ڏيڻ.

● ڈھکنا: متعدی [ھ] ڍڪڻ. لڪائڻ.

- ڈھکنا ۽ ڈھکنے: ذ. ڍڪڻ- ڍڪُ.

- ڈھکنی ۽ ڈھکنیان: ث ڍڪڻي.

● ڈھکوسلا: ذ[ھ] ٻاهريون ڏيکاءُ. دوکيبازي. فريب.

● ڈھکوسنا: متعدی [ھ] گهٽو ڪائڻ يا پيئڻ. گِهڙڪائڻ. هڇ ڪرڻ.

- ڈھکوس: ث. هڇ.

- ڈھکوس جانا: گِهڙڪائي وڃڻ- کائي وڃڻ.

● ڈھکی ۽ ڈھکیان: ث [ھ] جهڪ. شڪار وغيره لاءِ لڪي ويهڻ جي حالت.

- ڈھکی لگانا، مارنا: جهڪ هڻي ويهڻ. لڪي ويهڻ. نشان چٽڻ.

● ڈھکیلنا: متعدی [ھ] ڌڪڻ- ٺيلهڻ- ريڙهڻ- سيرڻ.

● ڈھلّر: صفت [ھ] ڍرو- جهمپلو (ڪپڙو). سُست. (ذ) ڍاڪن ڍلو. ڪمزور.

● ڈھیل کمرا: ذ. صفت [ھ] ڪدڙو.

● ڈھلکنا: لازم [ھ] لڙڪڻ. جهڪڻ. اوتجڻ. وهڻ (پاڻي). هارجڻ.

- ڈھلک: ث. جهڪڻ يا لڙڻ جي حالت. جهڪاءُ. چِلڪو.

● ڈھلکنا: لازم [ھ] رڙهڻ. جهڪڻ. لڙڻ.

- ڈھلکا: ذ. اکين مان پاڻي وهڻ جي بيماري.

- ڈھلکا لگنا: اک مان پاڻي يا سُت وهڻ.

- ڈھلکا: ذ. ٿيلهو- لوڏو. چِلڪو.

- ڈھلکانا: متعدی. لاهڻ- ريڙهڻ. اوتڻ. وهائڻ. غلطان ڪرڻ- رنبائڻ- مشغول رکڻ.

● ڈھلملانا: لازم [ھ] ڏڏڻ. آٽڙڻ. ٻُڏڻ ترڻ.

- ڈِھلمِل: صفت. لڏندڙ. ہِلندڙ تر ۾.
- ڈِھلمِل یقین: صفت. ہہ چتو. شڪي - وھمي.
● ڈھلنا: لازم [ھ] لھڻ. جھڻ - جھڪڻ. لڙڻ. پلجڻ (ڳريل ڌاتو). اوتجڻ (پاڻي). لڪڻ(ٻيا). هيٺاهين ۾ ڏي رڙهڻ. ھٽڻ(جواني).
● ڈھلان: ث. لاھي. جھڪاڻ.
- ڈھلاؤ: ذ. لاھي - لھندي. (صفت) لھوارو. جھڪيل - نميل.
- ڈھلاؤ کھنچاؤ: ذ. ستار وغيره (ساز) ۾ تار چاڙھڻ جي ڳيٽي.
- ڈھلت: ث. بناوت. ڪارب يا سانچي ۾ وجھڻ جي حالت.
- ڈھلتا: صفت. لھندڙ. گھٽجندڙ.
- ڈھلتی چھاؤں: محاوره. بي بقا - فاني.
● ڈھلوان: صفت. لھوارو. سلامي ۾ وارو. جھڪيل.
- ڈھلوانا: متعدی المتعدی سانچي يا ڪارب ۾ وجھي ٺھرائڻ. پگھارائڻ (ڌاتو).
- ڈھلوائی: ث. قالب ۾ ڌاهڻ جي حالت. پلٽ جو ڪم.
● ڈھلنا: لازم [ھ] جھڪڻ - لڙڻ. مائل ٿيڻ. رڙهڻ - چرڻ. حرڪت ڪرڻ. کسڪڻ. تيرڪڻ. ڍوئجڻ. کڄڻ (سامان). لڙڪڻ.
- ڈھلنا پالنا: محاوره. ڦرڻو گھرڻو - هڪ ڳالھ تي قائم نہ رهندڙ.
- ڈھلوانا: متعدی کڻائڻ (سامان). ڍوئارائڻ.
● ڈھلوانسی: ث [ھ] ڪانياٽي.
● ڈِھمڈِھمی: ث [ھ] هڪ قسم جو ساز.
● ڈھمکا: ذ [ھ] "امکا" لفظ سان گڏ ڪم اچي "اَمکا ڈھمکا = فلاڻو ٽيرو"

● ڈھنا: لازم [ھ] ڍھڻ. ويھڻ (جاءِ).
● ڈھنڈھنا: متعدی [ھ] ڳولڻ - تلاش ڪرڻ.
- ڈھنڈیا: ث. ڳولا - تلاش.
● ڈھنڈورا: ذ [ھ] ڍنڊورو - پڙھو. اعلان - مشھوري.
- ڈھنڈورا پیٹنا: پڙھو ڏيڻ - ڍنڊورو ڏيڻ. بدنام ڪرڻ. مشھور ڪرڻ.
- ڈھنڈورچی: ذ. ڍنڊورو ڏيندڙ. پڙھي وارو.
● ڈھنگ: ذ[ھ] ڍنگ. نمونو. لڇڻ. طريقو.
- ڈھنگ اُڑانا: ڍنگ اختيار ڪرڻ. طرز سکڻ. ٻئي جو طريقو اختيار ڪرڻ.
- ڈھنگ برتنا: مٽيءَ دل سان پيش اچڻ. مٺاڻرو نمونو اختيار ڪرڻ.
- ڈھنگ سیکھنا: ڍنگ سکڻ. طريقو سکڻ- نمونو سکڻ. عادت اختيار ڪرڻ.
● ڈھنگڑا: صفت [ھ] سگھارو- همت ڀريو.
● ڈھوبرا ۽ ڈھوبرے: ذ[ھ] ٺڪر جو پراڻو ٿانو- ٺوبر. ٺڪر جو وڏو ٿانو.
● ڈھوڈا ۽ ڈھوڈے: ذ [ھ] ڪارب - قالب. بوتو. پڃرو. ڏيکاءُ. جھوپڙي.
- ڈھوڈا بنا رکھنا: ظاھري ڏيک ويک قائم رکڻ.
● ڈھور: ذ [ھ] ڍور- وھٽ.
● ڈھول ۽ ڈھول: ذ[ھ] هڪ مشھورساز جو نالو- دهل.
- ڈھول بجنا: دهل وڄڻ. مشھوري ٿيڻ. بدنامي ٿيڻ.
- ڈھول پیٹنا: دهل وڄائڻ. مشھوري ڪرڻ. بدنام ڪرڻ.
- ڈھول ڈھمکا: ذ. دهل دمامہ بينڊ باجا.
- ڈھولک، ڈھولکی ۽ ڈھولکیں، ڈھولکیاں:

ث. دُھلڙي- ڍولڪ.

● ڈھولا: ذ [ھ] ہنيءَ يا زمين جي دنگ وارو ٻڌو. نشان- دڙي- حد جو نشان. مٽيءَ يا سرن جو ڍير. (صفت) پيارو- دلبر. بيوقوف.

● ڈھولنا يا ڈھولنے: ذ [ھ] ڳچيءَ ۾ ٻڌڻ جو هڪ ڳهه (جو دهلڙيءَ جهڙو ٿئي)- ڍولڻو. ننڍي تقطيع جو قرآن شريف- تعويذ. ڍوڍو.

● ڈھولی: ث [ھ] پانن جو بنڊل (وڌ ۾ وڌ هزار يا گهٽ ۾ گهٽ سؤ پانن جو ڳٽو).

● ڈھونا: متعدی [ھ] ڍوئڻ. هڪ هنڌان کڻي ٻئي هنڌ رکڻ. کڻي وڃڻ.

- ڈھویا: ذ. راندڪن جو تحفو (جو ڪنيار، شاديءَ وغيره جي موقعي تي تحفو ڏئي)- ڍوئڻو.

● ڈھونڈ: صفت [ھ] خراب- ڪنو. پوڙهو.

● ڈھونڈنا: متعدی [ھ] ڳولڻ- تلاش ڪرڻ. جانچ ڪرڻ. پتو لڳائڻ.

- ڈھونڈ: ث. تلاش- ڳولا - جانچ.

- ڈھونڈ ڈھانڈ: ث. ڳولا ڦولا. جانچ جونچ.

- ڈھونڈنا ڈھانڈنا: ڳولڻ ڦولڻ. جانچ جونچ ڪرڻ. پڇا ڳاڇا ڪرڻ.

- ڈھونڈ نکالنا: ڳولي لهڻ. ڳولي ڪڍڻ.

● ڈھونگ يا ڈھونگ: ذ [ھ] ڍونگ. دوکو- دغا - فريب. ڏنو - دم. طرفداري. بناوت. ظاهري ڏيکاءُ.

● ڈھوئی: ث [ھ] اهي سيرون جي هڪڙو ڳڌ. کڻي سگهي.

● ڈھویا يا ڈھوئے: ذ [ھ] ڳڻن، پاڇيءَ وغيره جو ڍوئڻو (جوڪا بي خوشيءَ جي موقعي تي ڏيندا آهن).

● ڈھئی: ث [ھ] ڪپ ڪوڙي ويهڻ جي حالت - ڌرڻو. گهڻي دير ويهڻ جي حالت.

- ڈھئی دینا: ڪپ ڪوڙي ويهڻ. ڌرڻو ماري ويهڻ.

• ڈھیا: ذ [ھ] آڍائي سيرن جو وزن- ڌڙي. (ث) اڍائي سيري. ٻارن جي هڪ راند. ڳوٺ.

● ڈھیٹ، ڈھیٹھ: صفت [ھ] نٺر. ضدي - نسود. بيشرم.

● ڈھیر يا ڈھیر: ذ [ھ] ڍير - ڍڳ. انبار.

- ڈھیر کرنا: ڍير ڪرڻ - ڍڳ ڪرڻ. ڊاهي ڇڏڻ (جاءِ). ماري ڇڏڻ.

● ڈھیری يا ڈھیریاں: ث [ھ] ڍڳي - ننڍو ڍڳ (خاص ڪري روپين جو).

● ڈھیڑ، ڈھیڑھ: ذ [ھ] ڪانءُ. هڪ گهٽ ذات جو نالو - ڍيڍ.

● ڈھیل: ث [ھ] ڍر- ڍل. دير. ڳهل. سستي - آرس. لغڙ جي ڏور کي ڍر. جهول. ڇڙواڳي.

- ڈھیلا يا ڈھیلے: صفت. ڍرو - ڍلو. ويڪرو (ڪپڙو). ڦيڦو (بدن). سُست. جهول وارو. (ث) ڈھیلی.

- ڈھیلا پائینچا: ذ. ويڪرو پانچو - کليل پانچو.

- ڈھیلاپن: ذ. ڍر - ڍرائي. موڪراڻ - خُلاصگي. سُستي - ڪاهلي.

- ڈھیلا ڈھالا: صفت. ڍرو ويڪرو (لباس). ڦيڦو (جسم). سست - ڪاهل.

- ڈھیلا کرنا: ڍرو ڪرڻ. ويڪرو ڪرڻ - خُلاصو ڪرڻ.

- ڈھیل دینا: ڍر ڏيڻ. ڇڙواڳ ڇڏڻ. لغڙ کي ڍر ڏيڻ. مهلت ڏيڻ.

- ڈھیلی ڈوری چھوڑنا: ڍگهي ڏور ڏيڻ - ڇڙواڳ ڏيڻ. خود مختار ڇڏڻ.

● ڈھیلا ج ڈھیلے : ذ [هہ] پيتر. گينڊو (سون، گيھُو وغيرھ جو). چڪو. دوڙو (اک جو).

— ڈھیلا پھینکنا : پٿر اڇلائڻ. گجھو اشارو ڪرڻ.

— ڈھیلا لینا : پيتر سان وٽ چھيڻ.

— ڈھیلے چلانا : پٿر اُڇلڻ. گوڙھا هڻڻ.

● ڈھینا : لازم [هہ] ڍهڻ. ڪرڻ (جاءِ). ٽڪجڻ. هيٺو ٿيڻ.

— ڈھے پڑنا : ڍھي پوڻ - ڪري پوڻ. رهي پوڻ - ٽيڪي پوڻ.

— ڈھے پڑو : صفت. مٿان ڍھي پوندڙ. بيشرم - بيحيا.

● ڈھینڈا ج ڈھینڈے : ذ [هہ] پيٽ. وڏو پيٽ - ڍڍ. حمل - اميدواري.

— ڈھینڈا پھولنا : پيٽ نڪرڻ. ناجائز حمل ٿيڻ.

● ڈھینڈس : ذ. [هہ] پيينڊي. ڪدوءَ جو هڪ قسم.

● ڈھینگر : صفت [هہ] آيرو - ڏبرو - ضعيف.

● ڈھینکلی ج ڈھینکلیاں : ث [هہ] کوھہ مان پاڻي ڪڍڻ لاءِ هڪ قسم جو اوزار (ڪٺل ڪاٺيءَ ۾ ساهميءَ وانگر ٻي ڪاٺي ٻڌندا آهن، جنهن جي هڪ پاسي پاڻيءَ جو ٻوڪو ٻڌي هيٺ کوهہ ۾ ڇڏجي ۽ ڪاٺيءَ جي ٻئي پاسي ۾ بار ٻڌي پاڻي ڪڍندا آهن).

● ڈھٹھہ : ث [هہ] ڏسڻ جي حالت. نظر - نگاھ.

— ڈھٹھہ بند : ذ. صفت. نظر بندي ڪندڙ - جادوگر. بازيگر.

— ڈھٹھہ بندی : ث. نظر بندي - چشم بندي.

● ڈیرا ج ڈیرے : ذ [هہ] تنبو - خيمو. منزل گاھ - ڏاپو. ديرو.

— ڈیرا ڈالنا : ڏاپو ڪرڻ. منزل ڪرڻ. ديرو ڄمائڻ.

● ڈیڑھ : صفت [هہ] ڏيڍ.

— ڈیڑھ اینٹ کی مسجد بنانا : ڏيڍ چانور الڳ رڌڻ. جدا رهڻ. پنهنجي روءِ سوءِ رهڻ.

● ڈیل ج ڈیل : ذ [هہ] ڏيل - جسم. جسماني بناوت - قد بت - ڪاٺي.

— ڈیل ڈول : ذ. قد بت - قد ڪاٺي. بدن جي بيهڪ - هاٺي.

● ڈینگ ج ڈینگیں : ث [هہ] ٻٽاڪ - لباڙ - لاف. بڪ - يخي. غرور.

— ڈینگ مارنا : ٻٽاڪ هڻڻ. لاف هڻڻ. وڏائي ڪرڻ.

● ڈیوڑھا : صفت [هہ] ڏيڍو - ڏيڍوٽو.

— ڈیوڑھا کرنا : ڏيڍو ڪرڻ - ڏيڍوٽو ڪرڻ.

● ڈیوڑھی ج ڈیوڑھیاں : ث [هہ] ڏيڍي. ڊنيو. درگاھ.

— ڈیوڑھی بند ہونا : ڊنيو بند ٿيڻ - در ٻي پورجي وڃڻ.

— ڈیوڑھی دار : ذ. دربان. چوڪيدار.

● ڈیہہ ج ڈیہے : ذ [هہ] ڍڳ. ڪنهن گوٺ جي ڍهي وڃڻ ڪري ٿيل دڙو - ڀڙو.

ذ

ذ : ذ [ع] اردو "الف - ب" جو تيرهون اکر . سنڌيءَ جو چوويهون، عربيءَ جو نائون ۽ فارسيءَ جو يارهون اکر . تلفظ "ذال". ابجد موجب عدد (٧٠٠).

● ذاتُ : ث [ع] حقيقت . اصليت . شخصيت . قِسم. قوم.

— ذاتُ اوکَٽنا: اصل نسل بيان ڪرڻ. ذات پڌري ڪرڻ .

— ذاتِ شَرِيفُ: صفت. چالاڪ. فسادي. شرير.

● ذائِقَہ: ذ [ع] سواد - ذائقو. مزو - لذت .

— ذائِقہ پڑنا : چشڪو پوڻ - هير پوڻ .

— ذائِقہ چکھانا: ذائقو چکائڻ - مزو چکائڻ . سيکت ڏيڻ .

● ذِلّتُ : ث [ع] خواري. بيمزتي. ڪميٽپ .

— ذلّتُ اٹھانا: خواري ڪڻڻ - بدنامي سهڻ . شرمساري ڪڻڻ .

● ذَيل دارُ: ذ [اردو] هڪ سرڪاري عهديدار (جنهن جي اختيار ۾ ڪيترائي ڳوٺ هوندا آهن).

ر

ر : ث [هہ] اردو "الف - ب" جو چوڏهون اکر. سنڌيءَ جو پنجويهون، فارسيءَ جو ٻارهون ۽ عربيءَ جو ڏهون اکر. تلفظ "ري". ابجد موجب عدد (٢٠٠).

● رابُ : ث [هہ] هڪ قِسم جو نرم ڳُڙ (جو اڪثر تماڪ ۾ وجهي ڳُڙاڪُو ٺاهيندا آهن). ڪمند جو رَس .

● رابڙي ، رَبڑي : ث [هہ] ڪڙهيل کير مان ٺهيل مٺائي- رَبڙي. نرم مائو.

● راپترُ : صفت [هہ] ڪَلر .

● راپي ۽ راپيان : ث [هہ] رَنبي (موچين جو اوزار) .

● راتُ ۽ راتيں: ث [هہ] رات- شب. اونده.

— راتُ آنکھوں میں کاٹنا: اکين ۾ رات ڪاٽڻ. سڄي رات جاڳي گذارڻ .

— راتُ بولنا : رات جو سناٽو ڇانيل هئڻ . اونداهي رات هئڻ .

— راتُ بھَرُ : تابع فعل. سڄي رات .

- راتؔ بهيگنا: رات ٽڏي ٿيڻ. پوئين رات ٿيڻ.
- راتؔ چلنا: رات لنگهڻ - رات گذرڻ.
- راتؔ دنؔ: ذ. ڏينهن رات. (تابع فعل) اٺئي پهر.
- راتؔ ڈهلنا: رات لڙڻ - رات گذرڻ.
- راتؔ کاٹنا: رات ڪاٽڻ - رات گذارڻ.
- راتؔ والا ع راتؔ والے: محاوره. چپرو(پکي).
- راتوں راتؔ: تابع فعل. رات وچ ۾ - راتو واهه.

● راجؔ ع راجؔ: ذ [هه] راج - حکومت. بادشاهي. سلطنت. دؤر - زمانو. اختيار.

- راجؔ بہا: ذ. وڏي واهه مان نڪتل ننڍو واهه. ڦاٽُ. ننڍي نهر.
- راجؔ بهنگ هونا: بادشاهي ڦِٽڻ - حکومت تباهه ٿيڻ.
- راجؔ پاٹؔ: محاوره. راج ڀاڳ. تخت تاج. حکومت.
- راجؔ پهوڑا: ذ. پٺيءَ ۾ نڪتل وڏو ڦٽ - ڀراڙي.
- راجؔ دلارا ع راجؔ دلارے: ذ. راج جو پيارو. وليعهد. راجڪمار. (ث) راجؔ دلاري.
- راج دهاني: ث. راڄڌاني- تخت گاهه- گاديءَ جو هنڌ.
- راجؔ سهاگ: ذ. عورت جو سهاڳ وارو زمانو.
- راجؔ کاجؔ: ذ. حکومت جو ڪاروبار. راج ڀاڳ.
- راجؔ کرنا: راج ڪرڻ. حکومت ڪرڻ - بادشاهي ڪرڻ. عيش ڪرڻ. آرام سان زندگي گذارڻ.
- راجؔ هنس: ذ. آبي پکيءَ جو هڪ قسم.

● راجا ع راجے: ذ [هه] راجا.

● راجهہ ع راجهہ: ذ [هه] ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار. آڏاٽو. رچُ. ڪوبه اوزار. جنهن جو ڪيرُ. وڻ يا ڪاٺيءَ جو اندريون سخت حصو- ڪنُ.

● راڑؔ ع راڑيں: ث [هه] لڙائي- جنگ. فساد - دنگو. تيسو - ڪينو (ٻاراٽو).

- راڑؔ مچانا: جهيڙو مچائڻ. ڪينو ڪرڻ.

● راسؔ: صفت [ف. "راست" جو مخفف] درست - صحيح- برابر. سازگار- موافق.

- راسؔ آنا: ٺيڪ اچڻ. موافق ٿيڻ. ٺهڪي اچڻ. ڀانءِ پوڻ (طبيعت).

● راسؔ ع راسيں: ث [هه] ڍير- ڍڳ. دڙو. اناج جو ڍڳ - راهه. لغام- واڳ. جوتش جي اصطلاح ۾ تارن جو ميڙ.

- راسؔ اٹهانا: راهه ڪڍڻ (اناج جي). لغام ڪڍڻ.

● راستہ ع راستے: ذ [ف] رستو. واٽ- ڏگُ. طريقو.

- راستہ بتانا: رستو ڏيکارڻ. هدايت ڪرڻ.
- راستہ بهولنا: رستو ڀلجڻ. گمراهه ٿيڻ.
- راستہ پکڑنا: رستو وٺڻ. وڃڻ - روانو ٿيڻ.
- راستہ دکهانا: رستو ڏيکارڻ.
- راستہ ناپنا: ٺوريءَ ديرلاءِ اچڻ. روانو ٿيڻ.
- راستہ نکالنا: رستو ڪڍڻ. طريقو ڪڍڻ.
- راستے پر آنا: سنئينءَ راهه تي اچڻ.

● راکهہ: ث [هه] رک - ڇاري - ڀڀوت. ميٽي- خاڪ.

- راکهہ جهاڑنا: رک ڇنڊڻ.
- راکهہ هونا: رک ٿيڻ- سڙي خاڪ ٿيڻ.

● راکهي ع راکهياں: ث [هه] رکڙي (جا هندن ۾ ڀيڻ، ڀاءُ کي ٻانهن ۾ ٻڌندي آهي).

● راگ ع راگ: ذ [هه] راڳ. ڳائڻ جو هڪ طريقو. گيت. سُر. قصو- بيان. جهڳڙو.

- راگ پورنا: قصو شروع ڪرڻ. ضدي ٻار

جو روئڻ .

– راگ دينا : راڳ ڏيڻ . ڏنو ڏيڻ - دلبو ڏيڻ . آسرو ڏيڻ .

– راگ رنگ : ذ. راڳ رنگ. راڳ روپ . عيش عشرت . تماشو .

– راگ لانا : راڳ ڪرڻ . تڪرار ڪرڻ . معاملو ڪڙو ڪرڻ .

– راگنى ج راگنيان : ث . راڳڻي .

● رال : ث [هہ] ديال (وڻ) جو کونر. ڳيڳ- پيڪ.

– رال ٹپکنا : ڳيڳ وهڻ. وات پاڻي ٿيڻ.

● رام پهل : ذ [هہ] ميوي جو هڪ قسم .

● رام ترئى : ث. ترڪاريءَ جو هڪ قسم- پيندي - ڪاٺ توري .

● رام تلسى : ث. تلسيءَ (وڻ) جو هڪ قسم.

● رام کہانى : ث [هہ] ڏکي ڳالهہ - وڏو قصو . سورن جو بيان .

● رانا : ذ [هہ] هندو راجا- راڻو. راجپوتن جي هڪ قوم جو نالو . لاباري کان پوءِ رهجي ويل اناج مان پيدا ٿيل سلو .

● رانپى ج رانپياں : ث [هہ] موچين جو هڪ اوزار- رنبي .

● رانڈ ج رانڈيں : ث [هہ] رن زال- بيوهہ.

– رانڈ کا سانڈ : محاوره. بيپرواهہ. نہ ڇڄندڙ. (ذ) بدڪاريءَ شوقين مرد . حرام جي ڪمائيءَ تي پليل .

– رانڈ نپوتى کرنا : زالن جو هڪٻئي کي پٽڻ . جهيڙو ڪرڻ .

● رانگ : ث [هہ] ٻوٽن جو رس (جو رنگڻ جي ڪم اچي)- رنگ . قلعي .

– رانگا : ذ . قلعي .

– رانگ بهرا : ذ. آهو ماڻهو جو قلعي يا جست مان رنگين رانديڪا يا زيور ٺاهي وڪڻي .

– رانگ هونا : ڳري وڃڻ . گهٽ قيمت ٿيڻ. خراب ٿيڻ . نرم دل ٿيڻ .

● رانى ج رانياں : ث [هہ] راڻي- ملڪه . عورتن جي نالي پٺيان پيار مان ڪم ايندڙ لفظ .

● راه ج راهيں : ث [ف] رستو- وات- دڳ . رواج- رسم. تدبير. طريقو.

– راه بتانا : راهہ ڏيکارڻ. وات ڏيکارڻ- رستو ٻڌائڻ. طريقو ڏسڻ. رهنمائي ڪرڻ. هدايت ڪرڻ . ٽارڻ . هلندو ڪرڻ - روانو ڪرڻ .

– راه بهٹکنا، بهٹوانا : رستو ڀلجڻ. گمراهہ ٿيڻ.

– راه پر آنا : سنئين راهہ تي اچڻ. سڌري وڃڻ.

– راه تکنا، ديکهنا : وات ڏسڻ- رستو ڏسڻ. انتظار ڪرڻ .

– راه چلتا ج راه چلتے : ذ. راهہ ويندو- واٽهڙو . مسافر .

– راه چلتے : تابع فعل. راهہ ويندي. رستي هلندي . خواهہ مخواهہ .

– راه دکهانا : رستو ڏيکارڻ . انتظار ڪرائڻ.

– راه دينا : رستو ڏيڻ . رستي تان هٽي پري ٿيڻ. رستو ڏسڻ- طريقو ٻڌائڻ .

– راه راه چلنا : رستو ڏيئي هلڻ . سڌي رستي تي هلڻ .

– راه رسم رکهنا : ڏيٺ ويٺ رکڻ- واقفيت پيدا ڪرڻ .

– راه سوجهنا : رستو سجهڻ . اٽڪل خيال ۾ اچڻ .

– راه کاٹنا : رستو ڪپڻ. مفاصلو طيءِ ڪرڻ . وچون رستو (ٿوري پنڌ وارو) اختيار ڪرڻ .

– راه کترا کر نکل جانا : ننائي پيو

رستو وٺڻ. پاسو ڏئي نڪري وڃڻ.

▬ راهٗ کَٹْنا: رستو ڪپڻ. پنڌ وڍڻ. مفاصلو پورو ڪرڻ.

▬ راهٗ کهُلْنا: رستو کُلڻ. بندش لهي وڃڻ.

▬ راهٗ کهوٹی هونا: رستو کوٽي ٿيڻ. هلڻ ۾ دير ٿيڻ. هلندي ڪم ۾ رخنو پوڻ.

▬ راهٗ لَگْنا: رستي سان لڳڻ. رستي تي چڙهڻ.

▬ راهٗ لینا: رستو وٺڻ. روانو ٿيڻ.

▬ راهٗ مار: صفت. رستي تي ڦُر ڪندڙ-راهزن.

▬ راهٗ ماری: ث. رستي جي ڦُر- رهزني.

▬ راهٗ میلْنا: رستو ميلڻ. ڪا تدبير نڪري اچڻ.

▬ راهٗ میں بچهہ جانا: رستي ۾ وڇائجي وڃڻ. تمام عاجزيءَ سان پيش اچڻ.

▬ راهٗ میں کانٹے بچهانا: رستي ۾ ڪنڊا اڇلڻ. رنڊڪون وجهڻ.

▬ راهٗ ناپْنا: رستو ماپڻ. اچي وري بڪدم هليو وڃڻ. بيٺي پير ٿي وڃڻ. ڏڪا ڪائيندو وتڻ. بيڪار رُلڻ.

▬ راهٗ وار: ذ. ڊُگ ۾ هلندڙ گهوڙو. گهوڙي جي (پنڌ) جو هڪ نمونو. ڊُگ.

▬ راه وار اٹهانا: گهوڙي کي تکو هلائڻ.

▬ راهی يا راهی: ذ. واٽهڙو- پانڌيڙو. مسافر.

▬ راهیں بتانا: رستا ٻُڌائڻ- واٽون ڏسڻ. مشورا ڏيڻ.

● رائیتا: ذ [هہ] ڳنڍڻ جو هڪ قسم (جو واڱڻ، ڪدو، وغيره جي برتي کي ٿوم جو داغ ڏيئي ۽ لسي وجهي ٺاهيندا آهن). رائتو.

▬ رائیتا بنانا، کرنا: برٿو ٺاهڻ. مار ڏيئي چيٿي ڇڏڻ.

● راؤ يا راؤ: ذ [هہ] راءِ- راجا. سردار.

● راوٹی يا راوٹیاں: ث [هہ] ننڍو تنبُو- رانٽي.

● رائی: ث [هہ] ٻُوٽي جو هڪ قسم (جنهن جو ٻج تمام سنهون ٿئي). پسارڪي وکر جو هڪ قسم- آهُر.

▬ رائی بهر: صفت. آهُر جي داڻي جيترو- ٿورو ذرو. تمام ٿورو.

▬ رائی کا پہاڑ بنانا: ننڍيءَ ڳالهہ کي وڏائي وڏو ڪرڻ. تيليءَ مان ٿنڀ بنائڻ.

▬ رائی کائی کرنا: ٽُڪر ٽُڪر ڪرڻ. ذرو ذرو ڪرڻ.

● رائے: ذ [هہ] راءِ- راجا. سردار. هندن جو هڪ لقب.

▬ رائے بیل: ث. ول جو هڪ قسم

▬ رائے جامن: ذ. ڄمونءَ جو هڪ قسم.

▬ رائے چمپا: ذ. چمپا (گل ۽ ول) جو هڪ قسم.

● رَبّا يا رَبّے: ذ [هہ] هڪ قسم جو ڇڪڙو. سُهڻي نموني جي بيل گاڏي.

● رَبانا يا رَبانے: ذ [هہ] دف (ساز) جو هڪ قسم (جو اڪثر ربابي وڄائيندا آهن).

● رَبْدَه: ذ [هہ] ربيتُ (جو پاڻيءَ جي وَهڪ سبب ٿئي).

● رَبَڑ يا رَبڑ: ذ [انگ Rubber] رَبڙُ.

● رَبڑی: ث [هہ] ڪڙهيل کير مان ٺهيل مٺائيءَ جو هڪ قسم- ربڙي. نرم مائو. مکئي جو ڏارو.

● رَپَٹ يا رَپٹیں: ث [انگ. Report] رپورٽ- اطلاع.

● رَپٹْنا: لازم [هہ] تيرڪڻ- کسڪڻ.

▬ رَپٹانا: متعدی. تيرڪائڻ- کِسڪائڻ. ڊوڙائڻ.

▬ رَپٹن: ث. تيرڪڻ. تيرڪڻ جي حالت.

● رُپَلّی يا رُپَلّیاں: ث [اُردو] رپيو (حقارت

ماں). رُپيَڙو- رُپيَڙي.

● رَتؔ ۽ رَتيان: ث [هہ] "رات" جو مخفف. رات - شب. هي لفظ اڪثر مرڪب لفظن ۾ ڪم اچي " رَتؔ جگا".

▬ رَتؔ جگا: ذ. اوجاڳي جي رات. هڪ وڏو ڏينهن (جنهن ۾ زالون سڄي رات جاڳنديون آهن ۽ ميٺا گر گلا ٺاهينديون آهن ۽ ناچ ڪنديون آهن).

▬ رَتوندها: ذ. اکين جي هڪ بيماري (جنهن ۾ رات جو نظر نہ پوندي آهي)- شب ڪوري.

▬ رَتوندهي: ث. ڏسو " رتوندها".

● رُتؔ: ث[هہ] موسم- مُند. فصل. عورت جي ماهواريءَ جا ڏينهن.

▬ رُتؔ آنا: موسم اچڻ. وقت اچڻ.

▬ رُتؔ بدلؔ: ث. موسم جي تبديلي.

▬ رُتؔ بدلنا، پهيرنا: رُت ڦرڻ - موسم بدلجڻ.

● رَتّا: ذ [هہ] ڪڻڪ يا جوَن جي پوک کي کائيندڙ جيت جو هڪ قسم.

● رَتالُوؔ ۽ رَتالُوؔ: ذ [هہ] هڪ قسم جي ٻوٽي جي پاڙ (جا ڪچالو جهڙي ٿئي ۽ ڀاڄيءَ طور ڪم اچي).

● رِتانا: متعدی [هہ] خالي ڪرڻ.

● رِتنا: لازم [هہ] رَواتي لڳڻ. خالي ٿيڻ. (سارنگي) وڄڻ.

● رَتّي ۽ رَتّيان: ث [هہ] رَتي- ماسي جو اٺون حصو. چيٽوئي.

▬ رَتّي بهرؔ: تابع فعل. رتيءَ جيترو. ٿورو ذرو. تمام ٿورڙو.

● رَٽنا: متعدی [هہ] وري وري چوڻ - دُهرائڻ. ذِور ڪرڻ. پَنڊي مڃائڻ. ياد ڪرڻ.

▬ رَٽانا: متعدی. زباني ياد ڪرائڻ.

▬ رَٽؔ لگانا: وري وري چوڻ. وِندَ لائڻ.

● رُٺهہ کهاوا: صفت [هہ] رُکي ساڻيءَ تي گذر ڪندڙ. بي همّت.

● رِجُلے خِجُلے: محاوره [اردو] ڪميڻا- رذيل. ٽَرڙا.

● رَجنا: لازم [هہ] رَڄڻ- ڍؤ ڪرڻ.

▬ رَجا: صفت. ڍاول.

▬ رَجاپُچا: صفت. ڍاول- رَڄيل ڪڇيل.

▬ رَجانا: متعدی. ڍؤ ڪرائڻ.

● رَجواڑا ۽ رَجواڑے: ذ[هہ] راجا جو مُلڪ. راڄواڙو. رياست.

● رِجهانا: متعدی [هہ] ريجهائڻ- راضي ڪرڻ. پرچائڻ. خوش ڪرڻ. هِرڪائڻ- لالچائڻ. موهڻ.

● رِجهنا: لازم [هہ] ريجهڻ. خوش ٿيڻ. هرکڻ.

● رَچنا: لازم [هہ] رَچڻ. رنگ چڙهڻ (ميندي وغيره جو). رنگجڻ. شروع ٿيڻ. اُٿڻ. ڪبوتر جو خاني ۾ وڃڻ. هضم ٿيڻ (کاڌو). پيدا ٿيڻ. ليڪجڻ. ڄمڻ (محفل).

▬ رَچانا: متعدی. رچائڻ. بَنائڻ- ٺاهڻ. آپائڻ- خلقڻ. شروع ڪرڻ. رڱڻ.

▬ رَچاوَٹؔ: ث. رنگ- رڱ.

▬ رَچ کَر کهانا: ڍؤ ڪري کائڻ. چاهہ سان کائڻ.

▬ رَچنا پَچنا: صفت. وڻندڙ. مزيدار- سُٺو.

▬ رَچني مينهدی: ث. تکي رنگ واري ميندي.

● رُخؔ ۽ رُخؔ: ذ [ف] مُنهن - چهرو. شڪل. ڳَل. مُنڍي. توجهہ.

▬ رُخؔ بدلنا، پهيرنا: رُخ بدلائڻ- مُنهن ڦيرائڻ. طرف ڦيرائڻ. بيمروتي ڪرڻ. رکائي ڪرڻ.

▬ رُخؔ کرنا: مُنهن ڪرڻ. توجهہ ڪرڻ. رخ رکڻ.

● رُخصتؔ: ث [ع] موڪل. اجازت. مُهلت. وداع - موڪلائي.

▬ رُخْصَت اِتّفاقی: ث. ريزڪي موڪل - چوٽي موڪل - casual leave.

▬ رُخْصَت دينا: رخصت ڏيڻ. اجازت ڏيڻ. ڇوٽي ڏيڻ - موڪل ڏيڻ.

▬ رُخْصَت رِعايتی: ث. حقّي موڪل.

▬ رُخْصَت کَرنا: رخصت ڪرڻ. موڪل ڏيڻ. اجازت ڏيڻ. آماڻڻ. وداع ڪرڻ. برطرف ڪرڻ. ڪنوار کي گهوٽ جي گهر موڪلڻ.

▬ رُخْصَت ہونا: رخصت ٿيڻ. روانو ٿيڻ. مري وڃڻ.

▬ رُخْصَتی: ث. ڪنوار جيءِ مائٽائي گهر مان موڪلائي. اها خرچي جا ڪنوار کي موڪلائي وقت ملي.

● رَرْيانا: لازم [ھ] روئڻ. رڙڻ. دانهون ڪرڻ. ليلائڻ - منٿون ڪرڻ.

● رَس: ث [ھ] "رسّي" جو مخفّف.

▬ رَس بٹّنا: ذ. رسيون ٺاهيندڙ. واڻ ٺاهيندڙ.

● رَس ﻉ رَس: ذ [ھ] ٻوٽي، ميوي، ڪمند وغيره جو رس. عرق. سَتُ. آواز جو مِٺاج. شوروو. مزو - سواد. پيار.

▬ رَس بھَری: صفت. رس ڀريل. رس واري. سوادي. نشيلي - خماريل (اک). (ث) ميوي جو هڪ قسم.

▬ رَس پَڑنا: رس پوڻ (ميوي وغيره ۾). اناج ۾ کير پيدا ٿيڻ.

▬ رَس ٹپکنا: رس وهڻ. پچڻ (ميوو).

▬ رَس کی باتیں: ث. مٺڙيون ڳالهيون. پيار جون ڳالهيون.

▬ رَس لینا: رس وٺڻ. رس چوسڻ. مزو وٺڻ.

● رَسْمَسانا: متعدی [ھ] آلو ٿيڻ.

▬ رَسْمَسا: ذ. صفت. آلو - پنل.

● رَسّا ﻉ رَسّے: ذ [ھ] رسو - نوڙُ. واڃڻُ.

● رَسْتَہ ﻉ رَسْتے: ذ[ف]"راستہ"- رستو- وات. طريقو. ڍنگ - قاعدو.

▬ رَسْتَہ بتانا: رستو ڏسڻ - گَس ٻڌائڻ.

▬ رَسْتَہ پکڑنا: رستو وٺڻ - روانو ٿيڻ.

▬ رَسْتے میں پَڑا پانا: رستي تان لهڻ. مفت ۾ ملي وڃڻ.

● رَسْنا: متعدی [ھ] هي لفظ "بسنا" سان گڏ ڪري اچي "رَسْنا بَسْنا".

▬ رَسْنا بَسْنا: رَسڻ وَسڻ - رهڻ کهڻ.

● رِسْنا: لازم [ھ] وَهڻُ - ڳَڙڻ. سِمَڻُ.

▬ رِسْتا بَرْتَن: ذ. سِمٽو ٿانءُ.

● رَسَوت: ث [ھ] پسارڪي وکر جو هڪ قسم- رَسَوَلِ.

● رَسَولی: ث [ھ] هڪ غدود جو جسم ۾ سخت ڳوڙهي وانگر پيدا ٿئي. هڪ قسم جو ڳَڙُ.

● رَسّی ﻉ رَسّیاں: ث [ھ] رَسِي. نوڙي. لغام. ٻلا (عموماً زالون استعمال ڪن). (١٢٠) فوٽن جي ڦيٽ.

▬ رَسّی بٹنا: رَسِي وٽڻ - نوڙي وٽڻ. حيلو ڪرڻ.

▬ رَسّی تُڑانا: رَسِي ڇنائڻ. تيزيءَ سان پڇڙڻُ. جند ڇڏائي ڀڄڻ.

▬ رَسّی چھوڑنا: ڇڙواڳي ڏيڻ - ڇيڪ ڇڏڻ.

▬ رَسّی ڈھیلی چھوڑنا: واڳ ڍري ڪرڻ. ڍڳهو رسو ڏيڻ. ڇڙواڳ ڇڏي ڏيڻ. عيب ڍڪڻ.

▬ رَسّی کا سانپ بنانا: نوڙيءَ مان نانگ بنائڻ. ٿوريءَ ڳالهه کي وڏائي گهڻو ڪرڻ.

▬ رَسّیاں تُڑانا: جند ڇڏائڻ - آزاد ٿيڻ.

● رَسِیا ﻉ رَسِئے: ذ صفت [ھ] رَسُ وارو. آڏ پڪو (گوشت). عياش. شوقين.

● رَسِيلا ۽ رَسِيلے: صفت [هہ] رَس وارو. مزيدار. پيارو. شوقين. اٹ پکل (گوشت). (ث) رَسِيلي.

- رَسِيلا پَن: ذ. رَس هئڻ جي حالت.

- رَسِيلي آنکھ: ث. قرباڻي اک. وڻندڙ اک. خمار واري اک.

- رَسِيلي آواز: ث. مٺڙو آواز. پيارو آواز.

● رِشتي ۽ رِشتيان: ث [هہ] اها رقم جا هاري ڪلراٺي زمين آباد ڪرڻ جي عوض مالڪ کي ڏئي.

● رُشٽ پُشٽ: صفت [هہ] ڏاڍو مُٺو. ٿُلهو متارو. جانٺو. ڏگُ.

● رُڪنا: لازم [هہ] روڪجڻ. بند ٿيڻ. ترسڻ. بيهڻ. اٽڪڻ. ساهي کڻڻ. دم پٽڻ. هٻڪڻ (گفتگو ۾). پاسو ڪرڻ.

- رُڪاؤ: ذ. روڪ. ساهي. هٻڪ. اٽڪ. رنڊڪ.

- رُڪاوَٹ ۽ رُڪاوَٹيں: ث. روڪ. اٽڪ. رنڊڪ. هٻڪ.

- رُڪ رُڪ ڪر: محاوره. ترسي ترسي. هٻڪي هٻڪي. ساهي کڻي.

- رُڪوانا: متعدی المتعدی. روڪائڻ.

رَکھاني، رُکھاني ۽ رکھانيان: ث [هہ] واڍڪي ڪم جو هڪ اوزار. رنبيءَ جو هڪ قسم (جنهن سان ڪاٺيءَ ۾ چٽ ڪڍن).

● رُکھائي: ث [هہ] رُکائي- بيرُخي. بيمروتي. بيوفائي.

- رُکھائي بتانا: رُکائي ڏيکارڻ- بيرخي ڏيکارڻ. بيمروتيءَ سان پيش اچڻ.

● رَکھنا: متعدی [هہ] رَکڻ- ڌرڻ. بچائڻ. گڏ ڪرڻ. لڳائڻ (شرط). مُلتوي ڪرڻ. هئڻ (الزام). مقرر ڪرڻ (ملازم).

- رَکھ: ذ. رَکت- وِيءَ.

- رَکھا رَکھايا: صفت. رکيل. بچت سچت.

- رَکھا رَهنا: رکيو رهڻ.

- رَکھانا: متعدی. رکائڻ.

- رَکھائي: ث. رَکائي.

- رَکھ چھوڑنا، دينا: رکي ڇڏڻ. ڦاڻي ڇڏڻ.

- رَکھ رَکھاؤ: ذ. سنڀال ۽ پرورش. رک رکائي. لحاظ.

- رَکھ لينا: رکي ڇڏڻ. پاڻ وٽ رکڻ. بچت ڪرڻ.

- رَکھوالا ۽ رَکھوالے: ذ. رکوالو- نگهبان. ٻنيءَ جي سنڀال ڪندڙ. پهريدار.

- رَکھوالي: ث. سنڀال- حفاظت- نگهباني- نظرداري.

- رَکھوانا: متعدی المتعدی. رکارائڻ- سنڀال ڪرائڻ. بچارائڻ. ملتوي ڪرائڻ.

● رَکھونچا ۽ رَکھونچے: ذ [هہ] آهي ٽُڪرا جي مٽڳن يا مانهہ جي بيهڻ مان ٿا هيندا آهن - وَڙيُون.

● رَکيلا ۽ رَکيلے: ذ [اُردو] بدڪار مرد. (مونث) رَکيلي.

● رَگ ۽ رَگيں: ث [ف] رَڳ- نَس. نبض. ڏاڳو. تاندورو. آڏ (نسل جي).

- رَگ اترنا: نَرو لهي پوڻ. ضد نڪرڻ. ڪاوڙ لهڻ.

- رَگ پانا: نَس سَهي ڪرڻ. ڪمزوري معلوم ڪرڻ.

- رَگ پٹھا ۽ رَگ پٹھے: ذ. ٻڌي ٻٽياد.

- رَگ پٹھے سے واقف هونا: رڳ رڳ مان واقف هئڻ. عادتن مان واقف هئڻ.

- رَگ پھڑَکنا : نس ڦرڪڻ . ڪنهن واقعي جا اڳواٽ پتا پوڻ .
- رَگ پھُولنا : نسَ پترجڻ ڪري ڦوڪجي پوڻ .
- رَگ چڑھ جانا : رڳ چڙهڻ . نسَ ٽيڙي وڃڻ . خراب عادت پوڻ .
- رَگ رَگ میں : محاوره . رڳ رڳ ۾ - نس نس ۾ . سڄي جسم ۾ .
- رَگ رَگ سے واقف ہونا : رڳ رڳ کان واقف هجڻ. طبيعت کان واقف هجڻ.
- رَگ کھلنا : رڳ کلڻ - نسَ مان گهٽو رت نڪرڻ .
- رَگ و پے سے واقف ہونا : اصليت کان واقف هجڻ .
- رَگ و پے میں دوڑ جانا : رڳن ۾ ڊوڙي وڃڻ - سڄي بدن ۾ اثر ڪري وڃڻ .
- رَگ و ریشہ میں پڑا ہونا : (ڪا خراب عادت) رڳ رڳ ۾ پيل هئڻ .
- رَگی ، رَگیلا : صفت. ضدي - هٺيلو . لُچ. آهنڊ . (ذ) ڏلهين نسن وارو پان . ڏلهين تندن وارو ڪپڙو .
- رَگوں میں خون دوڑنا : رڳن ۾ رت ڊوڙڻ . جوش هجڻ . جواني هجڻ .
- رَگیں مرنا : رڳُن جو سَت نڪرڻ . نَسُون مري وڃڻ . ڪمزور ٿي وڃڻ . نامرد ٿي وڃڻ .
- رَگیں نِکَل آنا : رڳون نڪري اچڻ (بدن جون) - نسُون نڪري اچڻ . تمام ضعيف ٿيڻ .

● رَگڑنا : متعدی [ھ] رڳڙڻ . گهوٽڻ . گهٽڻ - گسائڻ . رهڙڻ . پيهڻ . مانجڻ . ملڻ . گهرڙڻ . ڪُرڙڻ .
- رَگڑ : ث. رَهڙ. گهوٽڻ يا رڳڙڻ جي حالت .
- رَگڑا ڳ رگڑے : ذ. گهڪو . رَهڙ. رڳڙو - جهيڙو. اکين جي دوا (هڪ قسم جو سرمو يا دَپ) .
- رَگڑا جھگڑا : محاوره. جهيڙو جهڳڙو - تنٽو فساد . تڪرار .
- رَگڑ کھانا : رهڙجڻ. گهڪوا چڻ. تيرڪي وڃڻ .

● رَگیل ڳ رَگیل : ذ [ھ] اهي پاليل ڪبوتر جي بيابان ڏي چوڳهي لاءِ وڃن . بيوفا ماڻهو. بيڪار شيءِ .

● رُلانا : متعدی [ھ] روئارڻ . ستائڻ - ڏکوئڻ - تنگ ڪرڻ . رُلائڻ .

● رَلا مِلا ڳ رَلے مِلے : تابع فعل [ھ] گڏ وچڙ.

● رَلانا : متعدی [ھ] گڏائڻ - ميلائڻ .

● رَل مِل جانا : گڏوچڙ ٿي وڃڻ - رلي ملي وڃڻ. ٻڌيءَ ۾ اچڻ .

● رُلنا : لازم [ھ] رُلڻ. دربدر ٿيڻ - پيٽڪڻ. ڪا شيءِ مٽان مٽان صاف ٿيڻ.
- رُلا پڑنا : رولو پوڻ . پَل ٿيڻ (حساب ۾).
- رُلا ڈالنا : رولو وجهڻ . رڳڙو مچائڻ - جهڳڙو مچائڻ .
- رُلانا : متعدی . رُلائڻ . دربدر ڪرڻ .

● رَلنا مِلنا : رلڻ ملڻ . گڏوچڙ ٿيڻ . گڏجڻ . ميلڻ- هيٺ مٽي ٿيڻ. ٻڌيءَ ۾ ٿيڻ . نهي وڃڻ (پاڻ ۾) .

● رَمبھانا : متعدی [ھ] رنڀڻ (چوپائي جو).

● رِم جھِم : ث [ھ] مينهن وسڻ جو آواز.
- رِم جھِم مینہ برسنا : زورسان مينهن وسڻ.

● رَمچير ع رَمچيرَ: ذ[هہ]غلام- ٻانهو. (ث) رَمچيري ع رَمچيريان .

● رَمز ع رَمزيون: ث [ف] اک جو اشارو- آهج. اشارو- رَمزَ. راز. ڳجهي ڳالهہ . ڳجهارت- پيرولي . طعنو- مهٽو. نشان . مُراد - مطلب .

- رَمزُ پَہچانَنا: رَمزَ سڃاڻڻ. اشارو سمجهي ڪرڻ .

- رَمزُ چلنا: اشاري بازي ٿيڻ. راز نياز جون ڳالهيون هلڻ. اشارن ۾ ڳالهيون ٿيڻ.

- رمزُ مارنا : طعنو ڏيڻ . چٿر ڪرڻ .

● رَمڙلا: صفت [هہ] گندو- گچيرو.

● رَمنا : لازم [هہ] رَمڻ . ڦرڻ - گهمڻ . سمائجڻ . ٻيٺڪڻ. آسڻ .

- رَمانا: متعدی. ڊوڙائڻ. گهمائڻ. وندرائڻ . دُکائڻ (دُونهين) . وِچائڻ .

- رَمتا: صفت. رَمتُو. هلندڙ. گهمندڙ ڦرندڙ.

● رَمنَہ: ذ [هہ] آهو هند جتي آچ وچ گهڻي ٿئي . باغ. ٻني .

● رَنُ ع رَنُ : ذ [هہ] جنگ- لڙائي. جنگ جو ميدان . رڻُ- بيابان. عورت زال .

- رَنُ پڙنا: جنگ ٿيڻ- لڙائي ٿيڻ. گوڙ گهمسان ٿيڻ.

● رَنج : ذ [ف] تڪليف . سُور- آزار. ڏک . افسوس - آرمان - غم. ڪاوڙ - غصو .

- رَنجُ سَہنا : تڪليفون سهڻ. ڏُک سهڻ.

- رَنج هونا : رنج ٿيڻ- غم ٿيڻ. ڏک ٿيڻ- افسوس ٿيڻ. ناراض ٿيڻ.

● رَنڌ، رَنڌا ع رَنڌے : ذ[هہ] آهو سوراخ جو قلعي جي ڀِت ۾ بندوق چوڙڻ لاءِ رکيو وڃي.

● رنڌا ع رَنڌے: ذ [هہ] رَنڌو - واڍڪي ڪم جو هڪ اوزار .

● رَنڌنا : متعدی [هہ] رَنڌَنُ- رَنڌڻي سان چِلڻ. (لازم) چِلجڻ. لسو ٿيڻ.

● رُنڌنا : لازم [هہ] لتاڙجڻ- پائمال ٿيڻ. چيپاٽجڻ.

- رُنڌهنا، رُنڌهہ جانا : لازم [هہ] لتاڙجڻ- پائمال ٿيڻ. پيسجڻ گهٽجڻ. بندجڻ. چانئجڻ (ڪکر). (متعدی) پُرڙڻ . گهيرڻ .

● رَنڈ ع رَنڈين: ث [هہ] "رانڈ" جو مخفف- رَن زال. عورت- زال. ڪسٻياڻي . انجير جو وڻ . ڏڙُ- ڍِڍَرُ.

- رَنڈاپا : ذ. رَناپو- رَناپڻ.

- رَنڈاپا ڪٽنا: رَناپي يا رَنڙپڻ جو زمانو ختم ٿيڻ. رنپڻي ۾ حياتي گذارڻ.

- رَنڈ رونا : ذ. رنن وانگر روئڻ- واويلا مچائڻ. زالن وانگر گِلا ڪرڻ .

- رَنڈ سال، سالا : ذ. رَناپي جو ويس (جو بيوهہ ٿيڻ تي عورت کي پارايو وڃي ۽ سهاڳ جا نپڙ جهڙوڪ چوڙيون وغيرهہ لاٿيون وڃن). رَنپٽو.

- رَنڈوا ع رَنڈوے: ذ. رَنڙ (مرد).(صفت) سست - ڪاهل . بزدل .

● رنڈی ع رَنڈيان : ث [هہ] رنڊي - ڪسٻياڻي. هي لفظ اڳي ڪنهن بہ عورت لاءِ ڪم ايندو هو.

- رَنڈيا: ث. رَنَ زال، بدڪار عورت . گهٽ ذات جي عورت .

● رُنڈ : صفت [هہ] ڏڙُ. بنا سِر جي جسم. ڀانگ - ٺُرڙ (وڻ) .

- رُنڈ مُنڈ : ذ. چانگيل وڻ - ٺُرڙ وڻ . ڏاڙهي، سُچون ۽ ڀِرُن ڪوڙيل ماڻهو.

● رُنکا، رُنکها، رُنکی: صفت [هہ] رونٺهارڪو. ڏُکارو . ناراض .

● رَنْگْ : ذ [ف] رنگ - وَرن . سُونهن . مزو - تماشو . حالت . تَرپ (پتن راند ۾). طرز- ڍنگ . روغن - وارنش .

- رَنْگْ آنا: رنگ اچڻ- رنگ چڙهڻ. رونق اچڻ.

- رَنْگ اُتَرْنا: رنگ لهڻ. رنگ ڦِٽي وڃڻ. سُنهن جي رونق نه رهڻ.

- رَنْگا جانا: رنگجڻ- رَڱجڻ.

- رَنْگْ اُچهالْنا: رنگ هڻڻ (هوليءَ ۾) . تماشو ڪرڻ .

- رَنْگا رَنْگْ : صفت. رنگ رنگ جو- رنگا رنگي .

- رَنْگْ اُڑْنا : رنگ آڏاسي وڃڻ. رنگ لهي وڃڻ. رنگ جهڪو ٿيڻ. مُنْهن جو پَنو لهڻ.

- رَنْگْ اُکهڑْنا: رونق ختم ٿيڻ (محفل جي).

- رَنْگا هُوا : صفت. رڱيل .

- رَنْگائی : ث. رڱائي - رڱاٽي .

- رَنْگْ بَدَلْنا: رنگ بدلائڻ. حالت بدلائڻ. نمونو تبديل ڪرڻ. شڪل ڦيرائڻ.

- رَنْگْ بِگَڑْنا: رنگ خراب ٿيڻ - رنگ ڦِٽڻ . بيرونقي ٿيڻ . حالت خراب ٿيڻ .

- رَنْگْ بَنانا: رنگ ٺاهڻ . حالت بنائڻ . شڪل ٺاهڻ .

- رَنْگ بهَرا ، بهَريا : ذ. قديمي (ڏاتُو) مان رانديڪا ۽ زيور ٺاهيندڙ .

- رَنْگ بهَرنا : رنگ پرڻ . نقاشي ڪرڻ . رنگ ڏيڻ (تصويرن يا چِٽسائيءَ کي) .

- رَنْگْ بهَنْگْ : ذ. کيل خوشي . تماشو .

- رَنْگ بهَنْگ کَرْنا : رنگ ۾ ڀنگ وجهڻ. مزو وڃائڻ .

- رَنْگ بهِيرَنْگ هونا : حال مان بيحال ٿيڻ. حالت خراب ٿيڻ - حالت بگڙي وڃڻ .

- رَنْگْ پَرْ آنا : رنگ ۾ اچڻ - رونق ۾اچڻ. بهاري ۾ اچڻ .

- رَنْگْ پَکا هونا : رنگ پڪو ٿيڻ .

- رَنْگْ پَکَڑْنا : رنگ وٺڻ . رونق وٺڻ . بهاريءَ ۾ آچڻ .

- رَنْگْ پهِيکا پَڑْنا : رنگ ڦِڪو ٿيڻ . رنگ جهڪو ٿيڻ - رنگ آڏاسي وڃڻ . رونق گهٽجڻ . مزو ڇڏي وڃڻ.

- رَنْگْ پَيدا کَرْنا : رنگ پيدا ڪرڻ . نئون نمونو اختيار ڪرڻ .

- رَنْگْ پِيلا پَڑْنا : رنگ پيلو ٿيڻ . رنگ آڏاسي وڃڻ .

- رَنْگَتْ : ث[اردو] رنگ. مُنهن جي رونق.

- رَنْگْتَرا ۽ رَنْگْتَرے : ذ. هڪ قسم جو ميوو- نارنگي .

- رَنْگَتْ سَفِيد هونا : رنگ اڇو ٿيڻ . (مُنهن جو) رنگ ڇڏي وڃڻ .

- رَنْگَتْ غَيرْ هونا : مُنهن جو رنگ بدلجي وڃڻ (شرم، خوف وغيره کان) .

- رَنْگَتْ کهِلْنا : رنگ کُلڻ. مُنهن تي رونق اچڻ .

- رَنْگْ ٹهَہرْنا : رنگ بيهڻ - رنگ پڪو ٿيڻ .

- رَنْگْ جَمانا : رنگ جمائڻ . رنگ چاڙهڻ . رونق پيدا ڪرڻ .

- رَنْگْ جَمْنا : رنگ جمڻ . رنگ چڙهڻ . اثر پوڻ . رونق ٿيڻ- ڇهڇٽو ٿيڻ . محفل جمڻ.

- رَنْگْ چَڑهانا : رنگ چاڙهڻ - رنگ ڏيڻ . رونقدار بنائڻ .

- رَنْگْ چَڑْهنا : رنگ چڙهڻ. رنگجڻ - رڱجڻ - اثر ٿيڻ .

- رَنْگْ چَمَکْنا: رنگ کُلڻ. عزت وڌڻ. قدر ٿيڻ.
- رَنْگ چوکھا آنا: رنگ سٺو چڙهڻ. ترڪيب ڪارگر ٿيڻ.
- رَنْگ چھا جانا: رنگ ڇانئجي وڃڻ اثر ٿيڻ.
- رَنْگ چَہْچَہا هونا: رنگ کُليل هئڻ. ڇهڇ رنگ هئڻ.
- رَنْگ چھڑَکْنا: رنگ ڇٽڪارڻ رنگ هڻڻ.
- رَنْگ دارْ: صفت. رنگ وارو- رنگين. خوشنما.
- رنگ دِکھانا، دِکھلانا: رنگ ڏيکارڻ. جوڀن ڏيکارڻ. تماشو ڏيکارڻ. هنر ڏيکارڻ. اثر ڏيکارڻ.
- رَنْگ ديکھْنا: رنگ ڏسڻ. حالت ڏسڻ. اثر ڏسڻ. تماشو ڏسڻ. نظارو ڏسڻ. نتيجو ڏسڻ.
- رَنْگ ديِنا: رنگ ڏيڻ. رنگڻ- رڱڻ. رڱي ڇڏڻ. مالا مال ڪرڻ. وڏائي ڪرڻ (ڳالهه ۾).
- رَنْگ ڈالْنا: رنگ وجهڻ.
- رَنْگ ڈھَنْگْ: ذ. رنگ ڍنگ. هلت چلت. چال چلگت. لڇڻ. حالت.
- رَنْگ رَچانا: رنگ رچائڻ. ڪا خوشيءَ جي محفل ڪرڻ. مزو چمائڻ.
- رَنْگ رَسْ: ذ. عيش عشرت. راڳ روپ.
- رَنْگ رَلِياں: ث. عيش عشرت. راڳ روپ.
- رَنْگ رَنْگِيلا: صفت. رنگين. رنگيلو. عياش.
- رَنْگ رُوپْ: ذ. رنگ روپ. ڏاهه ڏوهه. سهڻائي. جوڀن.
- رَنْگ زَرْدْ پڑْنا: مُنهن جو رنگ پيلو ٿيڻ (شرم يا ڊپ سبب)
- رَنْگ سَفيدْ پڑْنا: مُنهن هارجي وڃڻ. رَتْ سُڪي وڃڻ سبب مُنهن جو رنگ اڇو ٿيڻ.
- رَنْگ فَقْ هونا: مُنهن جو رنگ ڇڏي وڃڻ- مُنهن هارجي وڃڻ.
- رَنْگ کَٹْنا: رنگ لهڻ رنگ اڏامڻ. رنگ ڦيڻ. چوپڙ راند ۾ ساري مرڻ.
- رَنْگ کھُلْنا: رنگ کُلڻ- رنگ نکرڻ. جوڀن ۾ اچڻ. رنگ چٽو ۽ سهڻو ٿيڻ.
- رَنْگ کھیلْنا: رنگ هڻڻ (هوليءَ ۾). هولي ملهائڻ.
- رَنْگ لانا: رنگ ڪرڻ. اثر ڏيکارڻ.
- رَنْگ مارْنا: چوپڙ راند ۾ ساري مارڻ. بازي کٽڻ.
- رَنْگ ماندْ پڑْنا: رنگ جهڪو ٿيڻ- رنگ ڦڪو ٿيڻ.
- رَنْگ مِٹانا: رنگ ڊاهڻ. رنگ ڦيٽائڻ. اثر ختم ڪرڻ.
- رنگ مِٹّی هونا: رنگ لهڻ. بي رونقي ٿيڻ. آب و تاب نہ رهڻ.
- رَنْگ مِلْنا: رنگ ملڻ. مشابهت ٿيڻ. نمونو ملڻ.
- رنگ ميں رَنْگنا: رنگ ۾ آڻڻ. پيٽ تي آڻڻ. اثر هيٺ آڻڻ.
- رَنْگ نِکالْنا: رنگ ڪڍڻ. سهڻو ٿيڻ. جوڀن ڪڍڻ.
- رَنْگ نِکھَرْنا: رنگ کُلڻ- رنگ صاف ٿيڻ. سُهڻو ٿيڻ.
- رَنْگی: ث. ڪپڙي جو هڪ قسم- ڪچي رنگ واري ڇيٽ. (صفت) رنگريز. رنگين.
- رنگيلا يا رَنْگيلے: ذ. صفت. رنگين مزاج- رنگيلو. نئمنون. شوقين. عاشق جيئڙو. عياش.

● رَنگَڑ: ذ [ھ] ڏسو "رانگڙ".

● رَنگنا: متعدی [ھ] رڱڻ- رنگڻ- رنگ ڏيڻ. رنگ چاڙهڻ. رچائڻ. پيت تي آڻڻ.

- رَنگوانا: متعدی‌المتعدی. رنگائڻ- رڱائڻ.

- رَنگوائی: ث. رڱائي - رنگائي.

● رَو: ث [ف] ريلو- ڌارَ- وَهڪَ (پاڻيءَ جي). وهڪرو. قطار. ڇين جو ولر. ڌُن- موج. انبوهہ- لشڪر.

● رَوا: ذ [ھ] سُوجي رائو- واري. چاندي يا سون جو ذرو. گيهہ يا مصريءَ جو داڻو. گهنگهرو ۾ پيل پٿر. ڪاڌي مان نڪتل ڪکرو. داڻو- ڪڻو. ذرو.

● رُواسا: صفت [ھ] روئڻهارڪو. ڏکارو.

● رُواں ۽ رُوئیں: ذ [ھ] بدن جا سنهان وار- پُرَ. نرم ڪنپ. ٻوٽي يا ڀاڄي وغيره جي ڪُت. ٻج (ڪپڙي جي). سينور.

- رُواں بدلنا: پکيءَ جو پراڻا ڪنپ ڇاڻي نوان ڪنپ ڪيڻ.

- رُواں رُواں: محاوره. وارو وار. لُنءُ لُنءُ.

- رُواں رُواں کانپنا: وارو وار ڏڪڻ (ڏپ کان). عضوو عضوو ڏڪڻ.

- رُواں میلا ہونا: وار و نگو ٿيڻ. نقصان پهچڻ.

- رُوئیں دار: صفت. پُرَ وارو. ٻج وارو.

- رُوئیں کھڑے ہونا: وارَ آڻا ٿيڻ- وار ڪانڊارجڻ.

● رُوپ ۽ رُوپ: ذ [ھ] صورت- شڪل. سُونهن. رونق. حالت. چانڊي.

- رُوپ بدلنا: صورت بدلائڻ. ويس بدلائڻ.

- رُوپ بگاڑنا: روپ بگاڙڻ- صورت خراب ڪرڻ.

- رُوپ بنانا، بھرنا: روپ بدلائڻ. ويس بدلائڻ. ڍونگ ڪرڻ.

- رُوپ جَست: ذ. هڪ قسم جو ڌاتو- نڪل- گِلٽ.

- رُوپ دکھانا: روپ ڏيکارڻ- صورت ڏيکارڻ. ديدار ڪرائڻ.

- رُوپ ریکھ: ث. شڪل صورت. مُنهن مُهانڊو.

- رُوپ نکلنا: سُونهن نکرڻ. رنگ نکرڻ. چمڪو ظاهر ٿيڻ.

● رُوپلّی ۽ رُوپلّیاں: ث. (حقارت مان) رُپيو- رُپيڙي.

● رُوپہلا: صفت [ھ] چانديءَ جو- روپو. چانديءَ جهڙو- اڇو. (ث) رُوپہلی.

● رُوپیہ ۽ روپئے، روپے: ذ [ھ] هڪ سِڪو- رُپيو.

- روپیہ اٹھنا: رُپيا خرچ ٿيڻ.

- روپیہ اڑانا: دولت اڏائڻ.

- روپیہ بھنانا: رُپيو ڀڃائڻ- رُپئي جي ريزگاري مٽائڻ.

- روپیہ پیسا: محاوره. پيسو ڏوڪڙ- ڌن دولت- ملڪيت.

- روپیہ تڑوانا: رپيو ڀڃائڻ- رپيو مٽائڻ.

- روپیہ جوڑنا: رُپيا گڏ ڪرڻ- پيسا ميڙڻ. ملڪيت جمع ڪرڻ.

- روپیہ ڈوبنا: رقم ٻڏڻ- قرض ٻُڏڻ. نقصان پوڻ.

- روپیہ مار لینا: رپيا ڦٻائڻ. قرض وٺي نه ڏيڻ.

- روپے گاڑنا: رُپيا پورڻ. رپيا گڏ ڪرڻ.

- روپے والا: صفت. دولتمند- مالدار- شاهوڪار.

- روپوں کا مٹھا چلنا: شاديءَ وغيره جي

موقعي تي رہین جا ہُڪَ گهورجڻ.

● روٹ ؕ ع روٹ ؕ: ذ [ھ] ٿُلهي ماني - روٹ. مِٺي ماني (جا ڪنهن درويش جي نالي خيرات ڪجي).

● رُوٹهنا: لازم [ھ] رُسڻ. ناراض ٿيڻ. ڪاوڙجڻ- ڦُوڪجڻ.

- رُوٹها ع رُوٹهے: ذ. صفت. رُٺل- ڪاوڙيل- ناراض. (ث) رُوٹهی.

- رُوٹها راٹهی: محاوره. رُسامو. شڪر رنجي.

- رُوٹهہ جانا: رُسِي وڃڻ.

● روٹی ع روٹیاں: ث [ھ] ماني. چاليهي جي ماني. گهٽ ذات قومن ۾ ڏنڊ طور برادريءَ کي کارايل ماني. رزق. خوراڪ.

- روٹیا ع روٹیے: ذ. اهو نوڪر جو صرف پيٽ تي ڪمائي.

- روٹی بٹنا: ماني ورهائجڻ- کاڌي جي ورچ ٿيڻ.

- روٹی چُپڑنا: مانيءَ کي گيهه مکڻ.

- روٹی دال: ث. دال ماني. معمولي يا سادو کاڌو.

- روٹی دینا: ماني ڏيڻ. کاڌو کارائڻ. ماني ڪرڻ. برادريءَ کي ماني کارائڻ.

- روٹی سے لگنا: روزگار سان لڳڻ.

- روٹی سینکنا: ماني سيڪڻ (ٿانون تي).

- روٹی کا مارا: محاوره. بُکيو. غريب. ڪنگال.

- روٹی کپڑا: محاوره. ماني ڪپڙو. آتو لٽو. عورت جا مرد تي جائز حق.

- روٹی کپڑا دینا: ماني ڪپڙو وغيره ڏيڻ. آنو لٽو ڏيڻ.

- روٹی کپڑا لینا: زال جو مڙس کان جدا ٿيڻ بعد کاڌ خوراڪ جو خرچ وٺڻ.

- روٹی کرنا: ماني پچائڻ. کاڌو تيار ڪرڻ. ماني ڪرڻ.

- روٹی کما کھانا: ڪمائي کائڻ. پيٽ گذر ڪرڻ.

- روٹیاں توڑنا: مفت جون مانيون کائڻ. ٻئي جي ڪمائيءَ تي پاڙڻ.

- روٹیاں لگنا: مفت جو مانيون کائي ٿُلهو ٿيڻ. سُڄي پوڻ. اجايو ٿلهو ٿيڻ. مغرور ٿيڻ.

- روٹیوں پر پڑنا: ٻئي جي ڪمائيءَ تي پوڻ. مفت جي ماني کائڻ.

● روج ع روج: ذ [ھ] هڪ قسم جو جانور- روجهه. هڪ قسم جو جيت.

● روڑا ع روڑے: ذ [ھ] سِر جو آنڊ- سِرونو. رنڊڪ- رڪاوٽ- آنڪاءُ. چوپائي جو هڪ مرض (جو برسات ۾ پيدا ٿئي).

- روڑا اٹکانا: رنڊڪ وجهڻ. ڀيڪڙي وجهڻ. رخنو وجهڻ.

● رُوڑها ع رُوڑهے: صفت [ھ] کهُرو. سخت. ناراض- ڪاوڙيل. بدتميز- اڏنگو. رکو- اٺپو. چِٽ. ڪم آندل- استعمال ڪيل. بيڊول.

- رُوڑها پن: ذ. کهُراڻ- کهُرائي.

● روڑی: ث [ھ] پٿرن، سِرُن وغيره جي ڪِڪري (جا رستن تي وجهندا آهن)- بجري.

● روزہ ع روزے: ذ [ف] روزو.

- روزہ اچھلنا: روزي ۾ بيزاريءَ يا چڙ سان ڳالهائڻ.

- روزہ افطار کرنا: روزو کولڻ.

- روزہ بہلانا: روزي کي وندرائڻ- روزي ۾ ڪا وندر ڪرڻ.

- روزہ توڑنا: روزو ڀڃڻ.

- روزہ رکھنا: روزو رکڻ. بُک ڪڍڻ.

- روزہ کھانا: مقرر روزن مان هڪ ٻه نه رکڻ.

- روزَہ کھولنا : روزو کولڻ .
● روسلی : ث [ھ] آھا زمين جا ..تو فصل نہ کري .
● روشنائی : ث [ف] روشنائي - سوجھرو . ڪاراڻ . مَس .
- روشنائی اٹھانا : مَس چُسڻ يا ڪٽڻ .
● روغَن : ذ [ف] تيل . گيھہ . سٿپ . چربي . رنگ - وارنش .
- روغَن اُڑ جانا : رنگ لهي وڃڻ - چمڪو لهي وڃڻ .
- روغَن پھيرنا : روغن ڏيڻ - رنگ ڏيڻ .
- روغَن چڑھانا : روغن چاڙهڻ . رنگ ڏيئي چلڪائڻ .
- روغَن قاز مَلنا : چِٽ پٽڻ . برغلائڻ - ڏُتارڻ . خوشامد ڪرڻ .
- روغَن کھينچنا ، نِکالنا : تيل ڪڍڻ . ڪنهن تيلي ٻج کي پيڙي تيل ڪڍڻ .
- روغَنی : صفت . سٿيو - تيل وارو . وارنش لڳل .
- روغَنی روٹی : ث . اھا ماني جنهن جي خميري ۾ گيھہ پيل هجي - سٿيي ماني . آڪراتو .
● روکَڑ : ث [ھ] روڪڙ - نقدي . ناڻو .
- روکَڑ بِکری : ث . روڪڙ وڪرو .
- روکَڑ بَہی : ث . روڪڙ جو کاتو .
- روکَڑ يا ۓ روکَڑيے : ذ . خزانچي .
● روکَن : ث [ھ] رُونگَن . واڌ ي .
- روکَن دینا : رُونگَن ڏيڻ .
- روکَن میں مِلنا : رُونگ ۾ ملڻ . مفت ۾ ملڻ .
● روکنا : متعدي [ھ] روڪڻ . ترسائڻ . رهائڻ . ٽِڪائڻ . منع ڪرڻ - جهلڻ . رنڊڪ وجهڻ . بند ڪرڻ (رستو) .

- روک : ث . روڪ - بندش . منع . اٽڪ - پچڪڙي . آڏ - آڙ .
- روک تھام : ث . جهَل پَل . بندش . روڪ .
- روک تھام کرنا : عارضي طرح بندش وجهڻ .
- روک ٹوک : ث . جهَل پَل - منع . رنڊڪ .
- روک دینا : روڪي ڇڏڻ . بند ڪري ڇڏڻ .
- روک رکھنا : روڪي ڇڏڻ . پڪڙي ويهارڻ . ترسائي ڇڏڻ .
- روک روک کے : تابع فعل . ترسي ترسي . سنڀال سان .
- روک لینا : روڪي ڇڏڻ . ڏسو "روکنا" .
● روکھ : ذ [ھ] وڻ - درخت .
- روکھ چڑھا : محاورہ . پوٻڙو (جو وڻ تي چڙھي ويهي) .
● رُوکھا ۓ رُوکھے : ذ . صفت [ھ] رُکو . اٺيو . سُڪل - خشڪ . بي سواد . ڪَهُرو . ناراض .
- رُوکھا پھيکا : صفت . رکو سڪو . اٺيو سٺيو .
- رُوکھا جواب : ذ . رکو جواب - خشڪ جواب .
- رُوکھا سُوکھا ۓ رُوکھے سُوکھے : صفت . رکو سُڪو . بنا گِيڏڻ جي . (ث) رُوکھی سُوکھی .
- رُوکھی روٹی : ث . رُکي ماني .
- رُوکھی صُورت بنانا : رُکو مُنهن ڪرڻ . بيمروتي ڏيکارڻ .
● رُوکھَن : ث [ھ] ڏسو "رُوکَن" .
● روگ : ذ [ھ] روڳ - بيماري - مرض . درد - آزار .
- روگ آنا : چوپائي مال ۾ بيماري پکڙجڻ .
- روگ پالنا : مصيبت وهائڻ . خواہ مخواہ وبال سر تي کڻڻ . آزار گِڇي ۾ وجهڻ . سدائين بيمار رهڻ .
- روگ راج : محاورہ . سِلهہ (بيماري) .

- روگ ڪٽنا: بيماري دفع ٿيڻ. جھيڙو ختم ٿيڻ. آزار لهڻ.
- روگ لانا: بيماري آڻڻ. مصيبت کڙي ڪرڻ. جھيڙو مچائڻ.
- روگ لڳانا: بيماري ڏيڻ. وبال سر تي وجهڻ. جنجال ۾ ڦاسائڻ.
- روگ لڳنا: روڳ لڳڻ. مرض ٿيڻ. آزار لڳڻ.
- روگی ۽ روگی: ذ. صفت. روڳي - بيمار - اگھو. ڪوڙهيو. سدائين بيمار.

● رولا: ذ [هه] رولو. مانداڻ. گڙٻڙ. گوڙ - هُل. جهيڙو. ماڻهن جو ميڙ (جو فساد لاءِ گڏ ٿيو هجي). انڌير - ظلم.
- رولا ڈالنا: رولو وجهڻ. گڙٻڙ وجهڻ. مانداڻ مچائڻ. هُل ڪرڻ - شور ڪرڻ. فساد ڪرڻ.

● رولنا: متعدی [هه] چونڊڻ. تارڻ - ڇنڊڻ (ڇڄ ۾). ڌار ڪرڻ - الڳ ڪرڻ - ڇاڻڻ. ڇلڻ. هلائڻ.
- رول: ذ. چال - رفتار. ڦيرو - گهمرو. (ث) ڪيني ۽ ڪساري سوپاري.
- رول کو لے جانا: گهوڙي کي اٿي يارڻ لاءِ ڪاهي وڃڻ.
- رولن: ث. آٽا شيءِ جا تارڻ يا ڇونڊڻ جدا ڪجي. تارڻ بعد باقي بچيل ڪڌا.

● رولی: ث [هه] تيلڪ ڏيڻ جو مصالحو (جو چانورن، گداڙي ۽ ڦٽڪي وغيره مان ٺهي).

● رومالی سیویاں: ث [هه] سيويون جو هڪ قسم (جي نرم سنهيون ٿين).

● رونا ۽ رونے: ذ [هه] گهنگهرو جو داڻو (جو آواز ڪري). ڪنوار جو شاديءَ کان پوءِ پنهنجي ماڻهن ۾ وري اچڻ جي حالت - ستاواڙو.

● رونا: لازم [هه] روئڻ. ڳوڙها ڳاڙڻ. شڪايت ڪرڻ. گِلا ڪرڻ. دانھڻ.
- رو بیٹھنا: روئي ويهڻ - آسرو لاهي ويهڻ.
- رو پڑنا: روئي پوڻ. روئڻهارڪو ٿيڻ. ڏڪارو ٿيڻ.
- رو پیٹ کر بیٹھ رہنا: روئي پٽي ويهي رهڻ. آسرو لاهي ويهي رهڻ.
- روتے پیٹتے: تابع فعل. روئندو پٽيندو. روئي پٽي.
- روتے روتے: تابع فعل. روئندي روئندي.
- رو دینا: روئي ڏيڻ. چڙي پوڻ. بي همت ٿيڻ. هار مڃڻ. بان ڪرڻ (راند ۾).
- رو رو کے گھر بھر دینا: روئي روئي گهر پرڻ. روئي روئي ڪين ڪرڻ. تمام گهڻو روئڻ.
- رونا: ذ. روئڻ - روڄ. ماتم. افسوس.
- رونا آنا: روئڻ اچڻ. افسوس ٿيڻ.
- رونا پیٹنا: روئڻ پٽڻ - روڄ پٽڪو ڪرڻ. حشر مچائڻ. (ذ) روڄ پٽڪو - روڄ راڙو.
- رونا دھونا: روڄ راڙو ڪرڻ. (ذ) روڄ راڙو. هاءِ گهوڙا. دانهن ڪوڪ.
- رونا رلانا: پاڻ به روئڻ ۽ ٻين کي به روئارڻ.
- رونا رونا: روئڻو روئڻ - سور روئڻ. ڏک ڪيڻ. شڪايت ڪرڻ.
- رونی صورت: محاوره. روئڻ جهڙي شڪل. مُنهن جي اهڙي حالت جنهن مان روئڻ جي حالت ظاهر ٿئي. غمگين صورت.
- رونے پر آنا: روئڻ تي اچڻ. روئڻهارڪو ٿيڻ.
- رونے کا تار باندھنا: لاڳيتو روئندو رهڻ. روئڻ کان بس نه ڪرڻ.
- رونے دینا: روئي ڏيڻ (رنج يا خوشيءَ کان).

● رونّا ۽ رونّے: ذ [هه] راهداري. پيلٽي. اهو نوڪر جو ڪم ڪار لاءِ گهر جي دروازي

تي ويٺو هجي .

● رَوَنْدِنا : متعدی [هہ] لتاڙڻ - پامال ڪرڻ . پيرن سان چيڀڻ . ڳاهڻ (آن٣) .

- رَوَنْدُ : ث. گشت - دورو . گهمرو .

- رَوَنْد ڈالْنا : لتاڙي ڇڏڻ - لتاڙڻ . پامال ڪرڻ .

- رَوَنْدَنُ : ث. لتاڙ - پيرن جي لتڙ .

- رَوَنْدَنُ ميں آنا : لتاڙ ۾ اچڻ .

● رُوں رُوں : ث [هہ] ٻار جي روئڻ جو آواز - رِينُ رِينُ . سارنگيءَ جو آواز .

● رونگٹا ۽ رونگٹے : ذ [هہ] بدن جا سنها وار - پُرَ - ٻج (پشم جي) .

- رونگٹا مَيلا هونا : وار و نگو ٿيڻ .

- رونگٹے کهڑے هونا : وار ڪانڊارجڻ - وار اڀا ٿيڻ (هراس کان) .

● رُوهَتُ : ث [اردو] مُنْهَنُ جي رونق . سُونهن . لحاظ - مروت .

- رُوهَتُ ماری جانا : منهن جو رنگ هارجي وڃڻ .

● روهَڑُ : صفت [هہ] بدشڪل . بيڊولو . (ذ) ڏڪلهو ڏاڳو .

● روُهُوُ : ذ [هہ] مڇيءَ جو هڪ قسم - ڪرڙو .

● رُوئی : ث [هہ] ڪپهه . (صفت) ڪُنئرو .

- رُوئی تُومْنا : ڪپهه تُنبڻ - ڪپهه پيڃڻ .

- رُوئی دارُ : صفت . ڪپهه وارو (ڪپڙو) . ڪپهه جو پُريل .

- رُوئی دُهنَکْنا : ڪپهه تُنبڻ - ڪپهه پيڃڻ .

- رُوئی کا گالا : ذ . تُنبيل ڪپهه جو ذرو (جو هوا ۾ آڏامي) . تمام اڇي ۽ نرم شيء . نهايت هلڪي شيء .

- رُوئی کی طرَح تُومُ ڈالْنا : ڪپهه وانگر پيڃڻ . ذرا ذرا ڪرڻ . ڏاڍي پيڄ ڪيڻ .

● رِها : صفت [ف] آزاد - ڇُٽل . آجو .

- رِها کَرْنا : آزاد ڪرڻ - ڇڏڻ (ٻند مان) .

- رِهائی : ث. آزادي - ڇوٽڪارو . آجائي .

● رِهانا : متعدی [هہ] جنڊ يا مصالحي پيهڻ جي پڙ کي ٽاڪائڻ - آهوڙائڻ .

● رَهَٹُ : ذ [هہ] نارُ - هرلو . پينگهو .

- رَهَٹُ لگْنا : وارو لڳڻ . ذري اچڻ وڃڻ .

- رَهٹی ۽ رَهٹیاں : ث. ننڍو نار يا هرلو .

- رَهٹی باندْهنا : عادت ٿاهي ڇڏڻ .

- رَهٹی چلانا : نار هلائڻ . لاڳيتو ڏيڻ (رقم) .

● رَهڑُو : ذ [هہ] ٻيل گاڏيءَ جو هڪ قسم . ٻارن کي پنڌ سيکارڻ لاءِ هٿ گاڏي .

● رِهڑی : ث [هہ] واريلسي يا ڊاسڙ زمين .

● رَهْکَلُ (ث)، رَهْکَلا ۽ رَهْکَلے : ذ [هہ] ٻيل گاڏيءَ جو هڪ قسم . ننڍي توف (جا گهوڙي تي ڪٽي سگهجي) . توف گاڏي .

● رَهِنُ : ذ [ع] گروي - گِهڻُ .

- رَهِن رَكْهنا : گروي رکڻ - گِهڻُ رکڻ .

● رَهْنا : لازم [هہ] رهڻ . رهجي وڃڻ . بچڻ (ٻاچي) . ترسڻ - ٽڪڻ . رهايش اختيار ڪرڻ . ڄماءُ ڪرڻ . قائم رهڻ .

- رَها : صفت . رهيل . بچيل .

- رَها جانا : رهبو وڃڻ . رهجي وڃڻ .

- رَها سَها ۽ رهے سهے : صفت . رَهيل کُهيل - بچت سچت . (ث) رَهي سَهي .

- رَهاؤ : ذ . ترسڻ جي جاءِ - ڊاہو . ٿوريءَ دير لاءِ ترسڻ جي حالت . رهايش . (صفت) پائدار . مضبوط . جهالائتو .

- رَهْ جانا : رهجي وڃڻ . رَهِي پوڻ . قائم رهڻ . بچي پوڻ . پورو نه ٿيڻ (ڪم) . پوئتي پوڻ .

- رَهْنا سَهْنا : رهڻ سهڻ - رهڻ ڪرڻ . بسر ڪرڻ .

هٿ جي ليڪ . اوڙ .

● رِيلنا : متعدى [هہ] ريڙهڻ - ڌِڪڻ - ٽيلهڻ . چورڻ - سهيڙڻ .

▬ رِيل : ث . ريڙهڻ يا ڌڪڻ جي حالت . گهڻائي . هجوم - پيڙ .

▬ رِيلا ﻉ رِيلے : ذ. ٽيلهو - ريڙهو. ڌِڪو. رِيلو - وهڪرو (پاڻيءَ يا هجوم جو). هجوم. جانورن جي قطار .

▬ رِيل پيل : ث . ڌِڪ ڌِڪان - ڌُوڪ ڌُوڪان . گهڻائي (ماڻهن جي) - رِيل چِيل . گپاگيهہ .

▬ رِيل پيل هونا : ڪا شيءِ گهڻي انداز ۾ ٿيڻ - رِيل چِيل ٿيڻ . ڍير لڳڻ .

▬ رِيلم رِيلا : محاوره . ڌُوڪ ڌُوڪان . رِيل چِيل .

● رَين : ث [هہ] رات - شب.

▬ رَين بَسيرا : ذ. رات جي رهائش . رات رهڻ جي جاءِ . پکين جي رات جو وڻن تي ويهڻ جي حالت .

▬ رَيني : صفت. اهو سيڪاريل پکي جو رات جو پوليون ڪري .

▬ رَيني بُلبُل : ذ . اها بلبل جا رات جو بولي. سڄي رات ڳالهائيندڙ - بڪبڪيو . چيرو (پکي)

● رِينٽ : ذ [هہ] نڪ جي غلاظت - سينگهہ .

● رِينڊها پهيلانا : [اردو] جهيڙو جاڳائڻ - فساد مچائڻ .

● رِينڊهينا : متعدى [هہ] رڌڻ (ڪاڌو وغيره). پڇڻ . رڌڻ پچائڻ .

● رِينڊى ﻉ رينڊيان : ث [هہ] گيدري جي ٻجن جو ڇڳو . ننڍو گيدرو . سڪل ڇيڙو - ڪچري .

● رِينگ : ث [هہ] هينگ (گڏه جي).

● رِينگنا : لازم [هہ] پيٽ پَر رِڙهڻ . سُرڻ . آهستي هلڻ .

● رِينگينا : متعدى [هہ] هينگڻ (گڏه) . رَنڀڻ (ڏڳو) .

● رِينگيني : ث [هہ] هڪ قسم جي بيماري - عرق النساءَ .

● رِيوَڙ ﻉ ريوَڙ : ذ[هہ]ڌڻ(چوپائي مال جو).

▬ رِيوَڙ چَرانا : ڌڻ چارڻ - چوپايو مال چارڻ .

● رِيوڙى ﻉ ريوڙيان : ث [هہ] تيرن ۽ کنڊ مان ٺهيل هڪ قسم جي مٺائي - رِيوڙي .

▬ رِيوڙى کے پهير مين آنا : ڪنهن لالچ سبب مصيبت ۾ ڦاسڻ . خواهہ مخواهہ خرچ ڳچي ۾ پوڻ .

▬ رِيوڙيان سى بٽ جانا : ريوڙين وانگر ورهائجي وڃڻ . سڄي ڪمائي يڪدم خرچ ٿي وڃڻ .

● رِيه : ث [هہ] هڪ قسم جي ڪلراٺي مٽي . لاٽيءَ جي ڪارَ - سَڄي . هڪ قسم جي مٽي (جا اڪثر ڪنڊ صاف ڪرڻ ۽ ڪپڙن ڌوئڻ جي ڪم اچي) .

▬ رِيهى : ث . لاٽيءَ جي ڪار.

- رَهڻي دِينا : رهڻ ڏيڻ. ڇڏي ڏيڻ.

● رَئي ۽ رَئيان : ث [هہ] سَنڌِري- مانڌاڻي. ڏَرَ (جا آسمان ۾ ڏسجڻ ۾ اچڻ)- لَٽ. ٻُوسو.

- رَئي ڦيرنا، چلانا : مانڌاڻي هڻڻ. ڪير ولوڙڻُ.

● ري : حرف ندا [هہ] ڙي- اڙي!. هي لفظ عورتون هڪٻئي کي مخاطب ڪرڻ وقت ڪم آڻينديون آهن .

● رے : حرف ندا [هہ] ڙي!- اڙي!. هي لفظ مردن کي سڏ ڪرڻ يا هڪٻئي کي مخاطب ڪرڻ وقت ڪم ايندو آهي.

● رِيتُ : ث [هہ] واري. رِيتي. پٿري (پيشاب ۾). سِٽي- ڏُوڙ.

- رِيتا : ذ. واري. وارياسي زمين . اها واري جا پريان پاڻيءَ وانگر ڏسجڻ ۾ اچي- رُڃَ.

- رِيتُ آنا: پيشاب ۾ پٿري اچڻ.

- رِيتُ کي دِيوارُ کهڙي ڪَرنا : واريءَ جي ڀِت اڏڻ . بي بنياد ڪم ڪرڻ . اڻ ٿيڻي ڳالهه ڪرڻ . ناممڪن ڪم ڪرڻ . اجائي ڪوشش ڪرڻ .

- رِيتلا ۽ رِيتلے : ذ. صفت . واريءَ وارو . وارياسو. ڪِرڪِر وارو (ڪاڏو) . (ث) رِيتلي.

- رِيتلي : ث. صفت. وارياسي (زمين) . درياءَ جي ڪپن واري وارياسي زمين- ڪَچو .

- رِيتي : ث. واري. رِيتي.

● رِيتنا : متعدی [هہ] رَواتي هڻڻ. رواتيءَ سان ڪَهڻ. رواتيءَ سان ٻُورو ڪرڻ . ڪَهڻ . گسائڻ .

- رِيتُ : ث . ٻُورو- ڇُورو (جو رواتيءَ سان گسائڻ سان ڏهي).

- رِيتا : ذ. رواتيءَ جي ڳاٽِ- ٻُورو .

- رِيتيي ۽ رِيتيان : ث. رَواتيي- رَوات.

- رِيتيانا : متعدی. رواتي هڻڻ- رواتيءَ سان گسائڻ. صاف ڪرڻ .

● رِيٺها ۽ رِيٺهے: ذ [هہ] آرِيٺو (هڪ وڻ ۽ ان جو ڦل)- آرِيٺڙو.

● رِيجهنا : لازم [هہ] ريجهڻ- راضي ٿيڻ . پرچڻ . خوش ٿيڻ . مائل ٿيڻ .

- رِيجهہ: ث. رِيجهہ . پَسندي. خوشي . رضامندو . خواهش .

- رِيجهوارُ : صفت . جهٽ پٽ ريجهي پوندڙ. رِسڪِيلو روح . سَدڙيو.

● رِيچهہ ۽ رِيچهہ : ذ [هہ] هڪ قسم جو مشهور جهنگلي جانور. رِڇُ.

● رِيرُ : ث [هہ] شور- هُل- گوڙ.

● رِيڙهہ:ث[هہ]پُٺيءَ جو ڪنڊو- ڪَرنگهو.

- رِيڙهہ پيٺنا : پراڻين رسمن تي هلڻ.

- رِيڙهہ کي نَسُ : ث. پُٺيءَ جي ڪنڊي جو ڏورو- مغزي ڏورو .

- رِيڙهہ کي هَڏي:ث. ڪَرنگهي جي هڏي- ريڙهہ . دارومدار رکندڙ شيءَ.

- رِيڙهہ نالُ : ث. پُٺيءَ جي ڪنڊي جو سوراخ (جنهن ۾ مغزي ڏورو پيل هوندو آهي).

● رِيسُ : ث [هہ] رِيسَ- حسد. برابري .

● رِيکهہ ۽ رِيکهيں:ث [هہ] لِيکَ- رِيکا. مِيسيءَ جي رنگ جو نشان (جو ڏندن جي وچ ۾ پئجي وڃي). ڏندن جي وچ وارو گوشت .

- رِيکهيں ڍهيلي هوجانا: ڌپ ڪان حواس خطا ٿي وڃڻ . هوش گم ٿيڻ . ڌپ ڪان بي طاقت ٿيڻ . سَنڌ سَنڌ ڍِلي پوڻ. ڏکجي پوڻ . ورچجي پوڻ .

● رِيکها ۽ رِيکهائيں : ث [هہ] رِيکا- ليڪ .

ڙ

ڙ: ث [هہ] اُردو "الف - ب" جو پندرهون اکر. سنڌي "الف - ب" جو چوويهون اکر. تلفظ "ڙي". ابجد موجب عدد "ر" جي برابر (٢٠٠).

ز

ز: ث [ع] اُردو "الف - ب" جو سورهون اکر. سنڌيءَ جو ستاويهون، عربيءَ جو يارهون ۽ فارسيءَ جو تيرهون اکر. ابجد موجب عدد (٧).

● زاوِيَہ: ذ [ع] ڪُنڊَ. اڪيلائي وارو هنڌ.

- زاوِيَہٴ اَندرُوني: ذ. پور وچوٽ ليڪن ۾ ڪپيندڙ ليڪ سان اندرئين پاسي ٺهيل ڪنڊ.

- زاوِيَہٴ بيروني: ذ. ٻاهرين ڪُنڊَ.

- زاوِيہٴ حادہ: ذ. گُوني ڪنڊ کان گهٽ ماپ واري ڪنڊ - سوڙهي ڪُنڊَ.

- زاوِيَہٴ قائِمہ: ذ. (٩٠) درجن جي ڪنڊَ. گُوني ڪُنڊَ.

- زاوِيَہٴ کَش: ذ. جاميٽري ۾ ڪم ايندڙ هڪاوزار جنهن سان ڪنڊون ڪڍجن - ڪنڊ ماپ.

- زاوِيَہٴ مُتَبادَل: ذ. مُتبدل ڪُنڊون.

- زاوِيَہٴ مُتّصِلہ: ذ. ڀَر واري ڪُنڊَ.

- زاوِيَہٴ مُنفَرِجہ: ذ. گوني ڪنڊ کان وڏيڪ ماپ واري ڪُنڊ - وڏي ڪُنڊَ.

● زانُو: ذ [ف] ران - ستَر - جوٽ. پاسو. ٽَنگ.

- زانُو بَدَلنا: ويٺي ويٺي ٽَنگ بدلائڻ (ساهي ڏيڻ لاءِ). پاسو بدلائڻ. ويهڻ جي جاءِ بَدلائڻ. گهٻرائجي وڃڻ.

- زانُو پَر سَر هونا: ستو جوٽَ تي هجڻ. فِڪرمند هجڻ. آونهي ويچار ۾ هجڻ. شرمندو هجڻ.

- زانُو پَر هاتهہ مارنا: افسوس يا عجب ۾ جوڻن تي هَٿ هڻڻ - پِٽَڻ.

- زانُو پيٽنا: غم ۾ ستَرن تي هَٿَ هڻڻ - جوڻون ڪُٽڻ - ماتم ڪرڻ.

- زانُو توڙنا: جوڻون ڀَڃڻ. گوڏا ڀڃي ويهڻ - ادب سان ويهڻ.

- زانُو تولنا: ٽنگ بدلائڻ. پاسو بدلائڻ.

- زانُو تہ ڪَرنا: جوڻون ڀڃڻ. گوڏا ڀڃي ويهڻ. ادب سان ويهڻ شاگردي اختيار ڪرڻ.

- زانُو جمانا: آسڻ ڄمائڻ. ڪُپ ڪوڙي ويهڻ.

- زانو کے تلے دبانا: ران ھيٺ ڪرڻ. دسي چاتيءَ تي گوڏا ڏيئي ويھڻ.
- زانوؤں میں دبانا: رانن جي وچ ۾ آڻي زور ڏيڻ يا پچائڻ. جوئن ۾ وجھڻ.
- ● زُبان ع زُبانیں ث [ف] زبان - جيڀ. ٻولي - ڀاشا. اقرار - انجام. جيڀ جھڙي (ٻاھ جي).
- زُبان اَٹکنا زبان اٽڪڻ - روانيءَ سان ڳالھائڻ اچڻ.
- زُبان اُلجھنا: زبان اٽڪڻ - ڳالھائڻ ۾ ھٽڪڻ.
- زُبان اینٹھنا: زبان خشڪ ٿيڻ - جيڀ سڪڻ.
- زُبان بدلنا: انجام ڪري ڦري وڃڻ.
- زُبان بڑھنا: زبان وڌڻ. جيڀ لڳڻ - بڪ ڪرڻ. گستاخ ٿيڻ.
- زُبان بِگڑنا: ٻولي بگڙڻ. زبان جو گندو ٿيڻ - بد الفاظ ڪم آڻڻ.
- زُبان بند کرنا: زبان بند ڪرڻ - مات ڪرڻ. لاجواب ڪرڻ. ڳالھائڻ کان روڪڻ. خاموش رھڻ - چُپ رھڻ - مات ۾ رھڻ.
- زُبان بند ہونا: زبان بند ٿيڻ. ڳالھائڻ کان مات ڪرڻ. وائي بند ٿيڻ. ڳالھائي نه سگھڻ.
- زُبان پر آنا: زبان تي اچڻ. راز ظاھر ٿيڻ.
- زُبان پر چڑھنا: زبان تي چڙھڻ. ياد ٿيڻ. ھر وقت زبان تي ھجڻ.
- زُبان پر دھرا ہونا: زبان تي رکيو ھجڻ. ھر وقت ياد ھجڻ - ھروقت زبان تي ھئڻ.
- زُبان پر لانا: زبان تي آڻڻ - وات تي آڻڻ - چوڻ - ٻڌائڻ.
- زُبان پر ہونا: زبان تي ھئڻ - ياد ھئڻ. چگيءَ طرح ياد ھئڻ.
- زُبان پکڑنا: زبان جھلڻ - زبان روڪڻ. آڏ ۾ ڳالھ روڪڻ. نڪته چيني ڪرڻ.
- زُبان پلٹنا: انجام کان ڦرڻ - وعدو ڪري ڦري وڃڻ.
- زُبان پھرنا: زبان ھلڻ. ڳالھائڻ جي طاقت ھئڻ.
- زُبان پھول جانا: زبان سُڄي پوڻ (بيماريءَ سبب).
- زُبان تالو سے لگنا: زبان تارونءَ سان لڳڻ. مات ۾ اچڻ. بلڪل چُپ ٿي وڃڻ.
- زُبان تتلانا: ٻاتائڻ - ھڪڙ ڳالھائڻ.
- زُبان تڑاق پڑاق چلنا: ڦرڦر ڳالھائڻ- جلدي جلدي ڳالھائڻ. چالاڪيءَ بي ڊپائي سان ڳالھائڻ. زبان درازي ڪرڻ.
- زُبان تک لانا: زبان تائين آڻڻ. زبان کولڻ - ٻڌائڻ - ڪڇڻ.
- زُبان تھامنا: زبان جھلڻ - زبان روڪڻ.
- زُبان تھکنا: چپ ٿڪڻ. ڳالھائيي ٿڪجڻ.
- زُبان جلنا: زبان سڙڻ.
- زُبان چاٹنا: چپ چٽڻ. چشڪاوڻ. زبان جو سواد وٺڻ - مزو وٺڻ.
- زُبان چلانا: زبان ھلائڻ - ڳالھائڻ - ڳالھائڻ ٻولھائڻ. گار گند ڪرڻ. واھيات گفتگو ڪرڻ. اڻنگو ڳالھائڻ.
- زُبان چلائے کی روٹی کھانا: خوشامد سان پيٽ پالڻ. چاپلوسي ڪري وقت گذارڻ.
- زُبان چلنا: زبان ھلڻ. چاڙي لڳڻ- گھڻو ڳالھائڻ. بيدڙڪ ڳالھائڻ. تڪڙو تڪڙو ڳالھائڻ. ٺھ پٺھ جواب ڏيڻ.
- زُبان خشک ہونا: جيڀ سڪي وڃڻ.

گهٽو ڳالهائڻ .

▬ زُبانؔ دابنا : ڳالهائيندي ڳالهائيندي ماٺ ڪرڻ. ڳالهائڻ کان روڪڻ .

▬ زُبانؔ دَباکے کَہنا : آهستي آهستي چوڻ .

▬ زُبانؔ دانتوں تَلے دابنا : زبان ڏندن هيٺ ڏيڻ . ڪجهہ چئي پڇتائڻ . افسوس ڪرڻ .

▬ زُبانؔ دانتوں سے کاٹنا : چئي تي سخت پشيمان ٿيڻ .

▬ زُبانؔ دَهرنا : چپ رکڻ- چکڻ- سواد وٺڻ.

▬ زُبانؔ دینا : زبان ڏيڻ - اقرار ڪرڻ.

▬ زُبانؔ ڈالنا : سوال ڪرڻ - ڪجهہ گهرڻ.

▬ زُبانؔ رَکهنا : ڳالهائڻ يا جواب ڏيڻ جي جي طاقت رکڻ. وات ڪرڻ - ٻڪ ڪرڻ .

▬ زُبانؔ روکنا: زبان روڪڻ. ڳالهائڻ بند ڪرڻ.

▬ زُبانؔ سَمَجهنا: زبان سمجهڻ - ٻولي سمجهڻ.

▬ زُبانؔ سَنبهالنا: زبان سنڀالڻ- زبان کي قابو ۾ رکڻ . چپ رهڻ - خاموش رهڻ .

▬ زُبانؔ سوکهنا : زبان سڪي وڃڻ - چپ سڪي وڃڻ . نيڙي خشڪ ٿيڻ .

▬ زُبان سے پهولؔ جهڑنا : وات مان گل نڪرڻ . تمام فضيلت ۽ ادب سان گفتگو ڪرڻ. (طنز) بيهوديون ۽ اڻ وڻندڙ ڳالهيون ڪرڻ.

▬ زُبانؔ سے نِکالنا: زبان مان ڪڍڻ - ڳالهائڻ- ٻڌائڻ .

▬ زُبانؔ سینا : زبان سبي ڇڏڻ . وات سبي ڇڏڻ - ماٺ ڪرڻ .

▬ زُبانؔ فَرفَر چلنا : گهٽو ڳالهائڻ . تکڙو ڳالهائڻ .

▬ زُبانؔ کاٹنا : زبان وڍڻ. زبان ٽُڪجي پوڻ. افسوس ڪرڻ - پڇتائڻ . آڏ ۾ ڳالهہ ڪپڻ .

▬ زُبانؔ کهُلنا : زبان کلڻ . ننڍڙي ٻار جو ڳالهائڻ تي روان ٿيڻ . زبان هلڻ . ٻي ڌر ڪ ڳالهائڻ . ڪارڪند ڪرڻ- واهيات ٻڪڻ.

▬ زُبانؔ کهولنا : زبان کولڻ - ڳالهائڻ . ڪجهہ ٻڌائڻ. بدزباني ڪرڻ . عيب ڪڍڻ . گلا ڪرڻ . شڪايت ڪرڻ .

▬ زُبانؔ کهینچنا : زبان ڇڪي ڪڍڻ - جيڀ ڇڪي وٺڻ . سزا ڏيڻ .

▬ زُبانؔ کے چٹخارے (مزے) لینا: وات جا چسڪا وٺڻ . چشڪو وٺڻ - سواد وٺڻ .

▬ زُبانؔ گُدّی سے کهینچنا : جيڀ نڙيءَ کان ڇڪي ڪڍڻ . سخت سزا ڏيڻ .

▬ زُبانؔ گهِسؔ جانا : چئي چئي زبان گسي وڃڻ . تمام گهٽو چوڻ (ڪنهن کم لاءِ) .

▬ زُبانؔ لڑانا : جواب ڏيڻ . مهاڏو اٽڪائڻ . وات ڪرڻ - وات ڏيڻ .

▬ زُبانؔ لڑ کهڑانا : ڊپ سبب پوريءَ طرح ڳالهائي نہ سگهڻ - ڳالهائڻ نہ اکلڻ. هٻڪي هٻڪي ڳالهائڻ .

▬ زُبانؔ ملانا : ڳالهيون ڪرڻ - ڳالهائڻ ٻولهائڻ . گستاخيءَ سان ڳالهائڻ .

▬ زُبانؔ میں قُفُلؔ لگنا: زبان ۾ تالو لڳڻ. خاموش رهڻ- چپ رهڻ.

▬ زُبانؔ میں کانٹے پڑنا : سخت اڃ سبب زبان ۾ ڪنڊا لڳڻ- زبان سڪي وڃڻ.

▬ زُبانؔ میں لوچ هونا : ڳالهائڻ ۾ ننڍي وڏي جو لحاظ هئڻ. زبان ۾ ميٺاج هئڻ.

▬ زُبانؔ نکالنا : زبان ڪڍڻ . زبان ڇڪي ڪڍڻ . بيهودو ڳالهائڻ.

▬ زُبانؔ نِکلنا : اُڃ سبب زبان ٻاهر نڪري اچڻ.

▬ زُبانؔ نہ هلا سکنا : زبان چوري نہ سگهڻ. ڳالهائي نہ سگهڻ. تمام ضعيف هئڻ.

- زُبانُ هارُنا : قول پورو نہ ڪري سگهڻ- انجام نہ پاري سگهڻ.
- زُبانُ هڪلانا: هَڪڙائڻ (ڳالهائڻ ۾). ٻاتاڻ.
- زُبانُ هلانا : زبان چورڻ . ڪجهہ چوڻ . ڳالهائڻ - ڪڇڻ . زبان کولڻ. سوال ڪرڻ - عرض ڪرڻ . حُڪم ڪرڻ .
- زُبانيان : ث. وِچُونُ ءَ جون مُڇُونُ.
- زُباني تَڪيہ : ذ. زباني ڳالهيون. اجايون ڳالهيون- نَٺاهيُون ڳالهيون. وات جا ٺَڪاءَ.
- زُباني جَمع خَرچ ٻتانا : زباني ڳالهيون ڪرڻ. فقط ڳالهيون ڪرڻ (ءِ ڪَم ڪُجهہ بہ نہ ڪرڻ).
- زُباني ڪَهنا : زباني چوڻ. روبرو چوڻ .

● زَٽَل : ث [اردو] واهيات ءِ بيهُودي ڳالهہ. بي بنياد ڳالهہ - زَٽُ- ڪپوڙو .
- زَٽَل باز : صفت. ٻَٽاڪي - ڪَشئي .
- زَٽَل قافيہ: محاوره. زَٽُ- لافَ. گَپ شَپ. بي بنياد ڳالهہ. بي معنيٰ ڳالهہ .
- زَٽَل مارُنا : ٻَٽاڪ هڻڻ - زَٽُ هڻڻ . اجائي ڳالهہ ڪرڻ .
- زَٽَل هانڪنا : ڪپوڙا هڻڻ - ڪُوڙيون سچيون ڳالهيون ڪرڻ. ٻَٽاڪون هڻڻ. ڊونگل اُڇلائڻ .

● زِچ : صفت [اردو] عاجز- ڪَڪ- هلاڪ- بيزار- خَنِي. ڪمزور- ضعيف. شطرنج راند ۾ باد شاهہ جي آها حالت جو هلڻ لاءِ گهر نہ هجي.
- زِچ ڪر دينا: ڪَڪ ڪرڻ - بيزار ڪرڻ. وِرچائي ڇڏڻ. مجبور ڪرڻ - بيوس ڪرڻ .

● زَخم : ذ [ف] گهاءُ- وَڍُ. ڦَٽُ.
- زَخم اُٿهانا : زخم کائڻ- گهاءُ کائڻ .
- زَخم اَچها هونا: زخم چڱي وڃڻ - ڦَٽ ميڙجي وڃڻ . ڏَڪ ميڙجڻ .
- زَخم بولنا : زخم کُلي پوڻ . زخم جا ٽانڪا کُلڻ .
- زَخم ڀهَرنا : زخم ڀرجڻ- گهاءُ ميڙجڻ. زخم چڱي وڃڻ.
- زَخم پڙنا: زخم پوڻ- گهاءُ پوڻ .
- زَخم پَڪنا: زخم ڀرجڻ- ڦَٽ ۾ گند پوڻ.
- زَخم تازه هونا : زخم تازو ٿيڻ- زخم اٿلي پوڻ . ڏڪ تازو ٿيڻ.
- زَخم چَرانا : زخم پوسرڻ. گهاءُ ۾ ايذاءُ ٿيڻ.
- زَخم دينا : زخم ڪرڻ . زخمي ڪرڻ . آزارڻ . صدمو پهچائڻ.
- زَخم کهانا : زخم جهَلڻ- گهاءَ جهَلڻ. ڏَڪَ سَهڻ. صدمو سهڻ.
- زَخم ميں بتي دينا : زخم ۾ وَٽ پَرڻ .
- زَخم هَرا هونا: زخم تازو ٿيڻ- ڦَٽ چِڪڻ. پُراڻا سُور وري ياد اچڻ .

● زَرد : صفت[ف] پيلو- هيڊو- ڦِڪو (رنگ).
- زَرد پڙنا: پيلو ٿيڻ. مُنهن جو رنگ هيڊو ٿيڻ (ڊپ، بيماري وغيره سبب) .
- زَردَه : ذ. هڪ قسم جو مِٺو طعام- چاشني- زردو. پيلين اکين وارو ڪبُوتر. پيلي رنگ جو گهوڙو. تماڪ جو هڪ قسم (جو پان ۾ وجهي کائيندا آهن) .
- زَردی : ث. هيڊاڻ - پيلاڻ. بيضي جي پيلي ٽِڪي. يَرقان جي بيماري - سائي. گل جي پيلي داڻ داڻ.
- زَردی چهانا: هيڊاڻ ڇانئجڻ مُنهن پيلو ٿي وڃڻ (ڪمزوري يا رَت جي کمي سبب).

● زَرغَل : صفت [اردو] خراب- بيڪار- نِڪمو. آيرو- هيٺو.

● زَرُّ : ث [اردو] وِ قَل . چرين جهڙيون ڳالهيون . اجائي بَڪَ.

▬ زَرُّ مارُنا، هانڪنا : بَڪ ڪرڻ - يَٽخي هڻڻ. ڊاڙ هڻڻ.

▬ زَڙي: ذ. بَڪبَڪيو - جهَڳي خور. ڊاڙي- لَٻاڙي .

● زَفيلنا : متعدى [اردو] سيٽي هڻڻ- سيٽي وڄائڻ (ڪَبُوتر بازجي اصطلاح ۾). ڪُوڪار ڪرڻ .

▬ زَفيل ع زَفيلين: ث. سيٽي- ڪُوڪار.

▬ زَفيل دينا : سيٽي هڻڻ- سيٽي وڄائي سَڏُ ڪرڻ . ڪُوڪار ڪرڻ .

● زَلزَلہ ع زَلزَلے : ذ [ع] زلزلو- ڌرتي جو ڌُٻڻ.

▬ زَلزَله آنا: زلزلو اچڻ- ڌرتي ڌُٻڻ .

● زُلف ع زُلفيں: ث[ف] ڪنن وٽ ڇڏيل وار- زُلفي. وار- گيسو.

▬ زُلفيں سَنوارنا : وار سَنوارڻ- وارن کي (ڦڻي ڏيئي) ٺاهڻ .

● زَمين ع زَمينيں :ث [ف] ڌرتي - پرٿوي. دُنيا - جهان . پَٽُ - مُلڪ - ديس. غزل جو قافيو بحر يا وزن.

▬ زَمين آسمان چهاننا : زمين آسمان ڳولڻ . هرهنڌ ڳولڻ .

▬ زَمين اُٹهانا : پوک لاءِ زمين کٽڻ .

▬ زَمين اُلَٹ دينا : زمين اٿلائي ڇڏڻ. حشر مچائڻ. ٽَرٽلو مچائڻ .

▬ زَمين بيٹهنا : زمين ويهي وڃڻ . زمين دٻجي وڃڻ .

▬ زَمين پانو تلے نِکَل جانا : زمين پيرن هيٺان نڪري وڃڻ .

▬ زَمين پکَڑنا : زمين تي ڄمي وڃڻ - کُپي وڃڻ .

▬ زَمين پهٹنا : زمين ڦاٽڻ - زمين چيرجڻ.

▬ زَمين تلے اوپر کردينا : زمين اٿلائي ڇڏڻ. ٽرٽلو مچائي ڏيڻ.

▬ زَمين تهرّانا : زلزلو پئجي وڃڻ . زمين ڏڪڻ . هلچل مچڻ .

▬ زَمين جهَکانا : رُلڻ - ڌِڪا کائڻ .

▬ زَمين دِکهانا : زمين ڏيکارڻ . زمين تي ڪيرائڻ - شڪست ڏيڻ .

▬ زَمين دِيکهنا : زمين ڏسڻ . دسجڻ . پٽ تي ڪري پوڻ. آنٽي ڪرڻ. ذليل ٿيڻ. شرمسار ٿيڻ - ڦِڪو ٿيڻ .

▬ زَمين سے پيٹهہ لگنا : شڪست کائڻ . هارائڻ .

▬ زَمين کا پيوند هونا: خاڪ ۾ ملي وڃڻ. فنا ٿي وڃڻ. مري وڃڻ. دفن ٿيڻ .

▬ زَمين کا کها جانا : زمين جو پوريل شيءِ کي کائي ڇڏڻ. نابود ڪري ڇڏڻ.

▬ زَمين کانپنا : زمين ڏڪڻ. زلزلو پوڻ. هلچل مچڻ .

▬ زمين کے بَرابر هو جانا : زمين برابر ٿيڻ . ڊَهي وڃڻ . سيٽي ٿي وڃڻ .

▬ زَمين ميں سَمانا: زمين ۾ سمائجڻ - زمين داخل ٿيڻ . شرم يا پشيماني سبب ڪنڌ هيٺ ڪرڻ.

▬ زَمين ميں گاڑنا : زمين ۾ پورڻ - دفن ڪرڻ.

▬ زَمين ناپنا : زمين ماپڻ . رُلڻ.

▬ زَمين هِلا دينا : زمين ڏڪائي ڇڏڻ . هلچل مچائي ڇڏڻ .

● زَنّاٹا : ذ [اردو] سُوساٽُ - زُوزاٽ . شُوشٽ (هوا جو) .

▬ زَنّاٹے سے : تابع فعل. زوزاٽ سان. زور سان .

● زَنگی هَڑُ ۽ زَنگی هَڑیں : ث [اردو] هريڙن جو هڪ قسم - ننڍي هريڙ - انجٽي .

● زورُ : ذ [ف] زور - طاقت - سگهه .

▬ زورُ باندهنا : زور ٻڌڻ . زور وٺڻ . سگهه اچڻ (جسم ۾) .

▬ زورُ بڑهنا : زور وڌڻ - طاقت زيادهه ٿيڻ - قوّت وڌڻ .

▬ زورُ پڑنا : زور پوڻ - دٻاءُ پوڻ . بارُ پوڻ . بوجو پوڻ .

▬ زورُ چلنا : زور هلڻ-وس هلڻ. پڄندي هُجڻ.

▬ زورُ دکهانا : زور ڏيکارڻ- طاقت ڏيکارڻ . دَٻاءُ رکڻ .

▬ زورُ دینا : زور ڏيڻ . دَٻاءُ وجهڻ . بوجو وجهڻ. شطرنج راند ۾ هڪ مُهري کي مدد ۾ ٻيو مُهرو ڏيڻ .

▬ زورُ ڈالنا : زور وجهڻ - دٻاءُ وجهڻ . مجبور ڪرڻ .

▬ زورُ کرنا : زور ڪرڻ . زور آزمائي ڪرڻ . ڪوشش ڪرڻ. ٻن پهلوانن جو (ڪشتي) وڙهڻ . بيماريءَ وغيرهه جو زور وٺڻ.

▬ زورُ لگانا : زور لڳائڻ - زور ڏيڻ . ڪوشش ڪرڻ .

▬ زورُ میں آنا : زور ۾ اچڻ - زور وٺڻ . جوانيءَ ۾ اچڻ .

▬ زوروں پر هونا : زور هئڻ . اوج تي هئڻ . زور شور سان ٿيڻ (ڪم) .

● زوفُ : ذ [اردو] جُٽ - ملامت - ڦِٽڪار .

▬ زوفُ زافُ کرنا : جُٽ ڦِٽ ڪرڻ - ملامت ڪرڻ .

● زَهرُ : ذ [ف] زهر - وِهُ . (صفت) ڪڙو.

▬ زَهرُ اُگلنا : زهر اوڳارڻ - وات مان زهر ڪيڻ . (ڪاوڙ ۾) بد الفاظ چوڻ . غُصو ڪيڻ. گلا ڪرڻ .

▬ زَهرُ باتیں : محاوره. طعنا مهڻا.

▬ زَهرُ پهیلنا : زهر پکڙڻ. زهر چڙهڻ (جسم ۾) .

▬ زَهرُ دینا ، کهلانا : زهر ڏيڻ - زهر کارائڻ . زهر ڏيئي مارڻ .

▬ زَهرُ کهانا : زهر کائڻ - زهر کائي مرڻ.

▬ زَهرُ گهولنا : زهر پکيڙڻ. لائي چائي ڪرڻ . فتنو پکيڙڻ .

▬ زَهرُ مارُ کرنا : لاچاريءَ سان کائڻ . ڪڙو مُنهن ڪري کائڻ. بيدليو کائڻ.

▬ زَهریلا ۽ زَهریلے : ذ. صفت. زهري - زهريلو. فتنه انگيز - فسادي. (ث) زهريلي .

● زِیٹ :ث [اردو] ٻَڪ - ٻَٽخي. لباڙ - ڊاڙ.

▬ زِیٹ زِ پَٹ :ث. ٻڪ ٻڪ - جهڳي. ڊاڙلباڙ.

● زِیٹک :صفت[اردو] بيشرم - بيحيا. ٻِنڌرو- جاهڙو.

● زِیورُ ۽ زیوراتُ : ذ[ف] گهڻو - گهڻو .

▬ زیورُ بڑهانا : زيور لاهڻ - گهڻو لاهڻ.

▬ زیورُ توڑنا : مُڙس جي مري وڃڻ تي زيور ڀڃي لاهي ڇڏڻ.

س

س : ذ [ع. ف] اردو "الف - ب" جو ارڙهون اکر. سنڌيءَ جو اٺاويهون، فارسيءَ جو پنڌرهون، ۽ عربيءَ جو ٻارهون اکر. تلفظ "سين". ابجد موجب عدد (٦٠).

● سُ : حرف [هه] صفاتي اڳياڙي جا هندي لفظن جي اڳيان اچي "سُٺو" جي معنيٰ ڏئي "سُگندهه = سُگنڌ، سُڊول = سُٻول، وغيره".

● سا: حرف تشبيه [هه] وانگر - جهڙو "ڪالا سا، گورا سا، وغيره". (ذ) سرگم جو پهريون آواز "سا، ري، گ، م، پ، ڌ، ني".

● سانڀَرُ، سامڀَرُ : ذ [هه] جانور جو هڪ قسم - سانڀر.

● سابَلُ : ذ [هه] ڪاٺ هڻڻ جو هڪ اوزار.

● ساتُ : عدد [هه] هڪ عدد - سَتَ (٧).

- ساتُ آناجُ : ذ. ستن قسمن جو اَنُ (ڪڻڪ، چانور، جَوَ، ٻاجهري، مڪئي، جوئر، چڻا، جي عورتون مراد پوري ٿيڻ تي ورهائين).

- ساتا روهَنُ : ذ. سَتَ بگهياڙي. آهو ڪتو جو ڇهن بگهڙن سان گڏ رهندو هجي. ڏورن ماڻهن جو ٽولو. قبيلو. لوفرن جو ٽولو.

- ساتُ ڀهائي: ذ. پکيءَ جو هڪ قسم (نُنڍڙيون جهرڪيون جي گهٽو ڪري گڏ رهنديون آهن).

- ساتُ پانچُ : محاوره. پنج سَتَ. ڏانڊل - ريڙهه پيڙهه. تڪرار. حجت.

- ساتُ پانچُ ڪَرُنا، لانا: ريڙهه پيڙهه ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ. بهانا ڪرڻ.

- ساتُ پَرُدون ميں رَکهنا: ستن پردن ۾ لڪائي رکڻ. ڪنهن شيءِ کي حفاظت سان رکڻ.

- ساتُ پَرُدے : ذ. سَتَ پردا. اُڪ جا ٽهه. ست آسمان.

- ساتُ پَرُدے لَگُنا: ستن پردن ۾ وڃڻ. پردو ڪرڻ.

- ساتُ پُشُتُ، ساتُ پُشُتين : ث. سَتَ پيڙهيون.

- ساتُ پهيرے : ذ. سَتَ ڦيرا (هندن جي هڪ رسم موجب گهوٽ ڪنوار جو ويڌيءَ ڪان پوءِ باهه جي چوگرد ست ڦيرا ڏيڻ).

- ساتُ تَوؤں سے مُنُه ڪالا ڪَرُنا: ستن ٽون سان مُنهن ڪارو ڪرڻ. سخت بيعزتي ڪرڻ.

- ساتُ دهارُ هوڪَرُ نِڪَلُنا : ڪاڌو پيتو هضم نه ٿيڻ ۽ دستن جي صورت ۾ وهڻ.

- ساتُ سُرُ : ذ. سَتَ سُرَ (ڪَرج، رکب، گنڌار، مڌم، پنچم، ڌيوت ۽ نِکاد).

- ساتُ سَکهی کا پيی : ذ. هڪ قسم جو ننڍڙو نر پکي (جنهن سان ست ماديون رهنديون آهن).

- ساتُ سِنگارُ : ذ. سَتَ سينگار. سينگار جون سَتَ شيون (ميندي، سرمو، پان، مِسي، سينڌر، چوٽي ۽ زيور).

- ساتُ سُهاگُنون ڪو کهِلانا : سَوڻ طور ستن سهاڳڻين کي کارائڻ.

● ساتهہ : ذ [هہ] همراهي- رفاقت . جماعت . (تابع فعل) گڏ - پيڙو . ساڻ - سان گڏ .

- ساتهہ چهُوٹنا : رفاقت ٹُٽڻ . همراهي ختم ٿيڻ . وڇڙڻ .

- ساتهہ دينا : ساٿ ڏيڻ . رفاقت ڪرڻ . شريڪ ٿيڻ . نباهڻ . حمايت ڪرڻ - مدد ڏيڻ .

- ساتهہ رَهنا : گڏ رهڻ - پيڙو رهڻ . ساڻ رهڻ .

- ساتهہ ساتهہ : تابع فعل . گڏوگڏ .

- ساتهہ سوکر مُنہ چهُپانا : رضامندي سان گڏ انڪار ڪرڻ .

- ساتهہ کا کهيلا : ذ . گڏ راند ڪيڏيل (دوست) . ننڍپڻ جو دوست . هڪ جيڏو . گهاٽو دوست . (ث) ساتهہ کی کهيلی .

- ساتهہ گهسيٹنا : پاڻ سان گڏ گهلڻ . زوري ڇڪڻ .

- ساتهہ لے کر ڈُوبنا : پاڻ سان گڏ ٻئي جو بہ نقصان ڪرڻ .

- ساتهہ لينا : ساڻ کڻڻ . وٺي هلڻ .

- ساتهن يا ساتهنيں : ث . ساڻياڻي . ساٿيڙي .

- ساتهہ نباهنا : دوستي نباهڻ - توڙ نباهڻ .

- ساتهی يا ساتهی : ذ . همراه - مددگار - ساٿي . حمايتي .

● ساٹا يا ساٹے : ذ [هہ] هنديءَ جي مٽاسٽا عيوض معاوضو - ادل بدل .

● ساٹهہ : عدد [هہ] هڪ عدد - سٺ (٦٠) .

- ساٹها يا ساٹهے : ذ . سٺ سالن جو ماڻهو . سٺ سالن جو جوان هاٿي .

- ساٹها پاٹها : ذ . سٺ سالن جي عمر جو اهو ماڻهو جو اڃا تہ ڏڍ سڙڪ هجي .

- ساٹهی يا سٹهی : ذ . سٺيڙيا (ڇانور) - ڪنگڻي .

● ساجن يا سجن : ذ [هہ] مڙس - گهر وارو . دلبر - جاني .

● ساجها : ذ [هہ] ڀائيواري . حصيداري . حصو . ڀاڱو .

- ساجها کرنا : ڀائيواري ڪرڻ .

- ساجها لڑنا : ڪجهہ مفت جو مال هٿ اچڻ .

- ساجهی يا ساجهی : ذ . حصيدار - ڀائيوار .

- ساجهی کرنا : ڀائيوار ڪرڻ - حصيدار بنائڻ . شريڪ ڪرڻ (ڪنهن ڪم ۾) .

● ساچق : ث [ترڪي] مينديءَ جي رسم .

● سادهنا : متعدی [هہ] سارڻ . ثابت ڪرڻ . سوچڻ . ڏاهڻ - سڌارڻ . مڃائڻ . ٻڌڻ (چست نشانو) . ڪرڻ (مشق ، ابياس وغيره) . سنڀالڻ . روڪڻ - بند ڪرڻ (ساهہ) .

- سادهہ : ث . خواهش . ڪوشش . دُعا . پيٽ واري عورت جي خواهش .

- سادهہ لينا : بند ڪرڻ - روڪڻ (ساهہ) .

● سادهنی يا سادهنياں : ث [هہ] رازڪي ڪم جو هڪ اوزار - گُونيا .

● سادی : ث [هہ] لغڙ جي آها ڏور جنهن تي مانجهو لڳل نہ هجي .

● سار : ث [هہ] ڳڻ . قيمت . سَت - جوهر . اختصار . تَت .

● سارا يا سارے : صفت [هہ] سڄو - سارو - پُورو - ڪُل . (ث) ساری .

● سارس : ذ [هہ] پکيءَ جو هڪ قسم - قاز .

● سارنا : متعدی [هہ] پورو ڪرڻ - ختم ڪرڻ . اکين ۾ سُرمو يا ڪجل پائڻ .

● ساڑهہ : ث [هہ] ساڍ .

- ساڑهہ ستی : ث . ساڍن ستن سالن جو منحوس اثر (جو زحل يا ڇنڇر جي دوري سبب ٿئي) . سخت مصيبت . سَت ورهي .

ــ ساڑھے ستی آنا : سَت ورهيءَ اچڻ. نحس ڏينهن اچڻ. بدبختي جو زمانو اچڻ.

● ساڑھے : صفت [هہ] ساڍا. هي لفظ هميشه ڪنهن نہ ڪنهن عدد جي اڳيان ڪم اچي "ساڑھے تين، ساڑھے سات وغيره".

● ساڑھُو : ذ [هہ] سالي جو مڙس - سَنڍُو.

● ساڑھی: ث [هہ] "آساڑھی" جو مخفف. ربيع جو فصل. چڻن، ڪڻڪ ۽ مٽرن جو فصل

● ساڑھی ۽ ساڑھياں : ث [هہ] ساڙهي - هڪ قسم جو لباس. زناني ڊگهي ڌوتي.

● ساس : ث [هہ] سَس.

● ساکھ : ث [هہ] ساک - شاهدي. اعتبار. پَت. ناموس. عزت.

● ساکها دهان : ذ [هہ] سارين جي آها پوک جنهن کي پورو پاڻي نہ مليو هجي.

● ساکھُو : ذ [هہ] ڏسو "ساکُون".

● ساگ : ذ [هہ] ساڳ - ڀاڄي - ترڪاري.

ــ ساگ پات : ذ. ڀاڄي ڀُڄو - ٻَڪر ڀاڄي.

● ساگوان : ذ [هہ] ڏسو "ساگُون".

● ساگُون : ذ [هہ] هڪ قسم جو وڻ (جنهن جو ڪاٺ، فرنيچر ۽ جاين ۾ ڪم اچي) - ساڳ.

● ساگَون : ث [هہ] ساڳ (وڻ) جو ڪاٺ.

● سال : ذ [هہ] هڪ قسم جو وڻ - ديال. سوراخ. هڪ قسم جي مڇي. [ف] ورهيہ.

● سالا ۽ سالے : ذ [هہ] زال جو ڀاءُ - سالو. گار طور ڪم ايندڙ لفظ. (ث) سالی ۽ ساليان.

● سالگرام : ذ[هہ-سن] پٿر جو هڪ قسم (جو ڪاري رنگ جو ٿئي مٿس چِٽ ٿين). پوڄا جي هڪ مُورتي.

● سالَن : ذ [هہ] ٻوڙ - ڀاڄي - ڳانڌڻ.

● سالنا : متعدی [هہ] سَل ڪيڻ - ٽُنگ ڪرڻ. ونڌڻ (موتي). (لازم) چُڀڻ. ايذاءُ ٿيڻ.

● سالُو : ذ [هہ] هڪ قسم جو ڳاڙهي رنگ جو ڪپڙو - ڳاڙهو هُلواڻ.

● سالوتری : ذ [هہ] جانورن جو ڊاڪٽر. گهوڙن جو حڪيم.

● سالی : ث [هہ] ساريون (چانور).

● سامنا : ذ [هہ] سامهون ٿيڻ جي حالت. مقابلو. لڙائي. مخالفت. آڏو - اڳياڙي. ملاقات.

ــ سامنا روکنا: اڳ روڪڻ - آڏو جهلڻ. سامهون اچڻ.

ــ سامنا کرانا : سامهون ڪرائڻ. اڳيان آڻڻ. ملاقات ڪرائڻ. ڪنهن ڳالهہ جي تصديق ڪرائڻ لاءِ ماڻهوءَ کي پيش ڪرڻ.

ــ سامنا کرنا : سامهون ٿيڻ - مقابلو ڪرڻ. روبرو ٿيڻ.

● سامنے : تابع فعل [هہ] سامهون. اڳيان. روبرو. مقابل. موجودگيءَ ۾.

ــ سامنے آنا : سامهون اچڻ. اڳيان اچڻ. آڏو اچڻ (ڪيل ڏوهہ).

ــ سامنے ٹھہرنا : سامهون بيهڻ - اڳيان بيهڻ. مقابلو ڪرڻ.

ــ سامنے جانا : سامهون وڃڻ - اڳيان وڃڻ. حاضر ٿيڻ.

ــ سامنے سے اٹھ جانا : اکين اڳيان کڄي وڃڻ. مري وڃڻ - گذاري وڃڻ.

ــ سامنے سے ٹلنا، هٹنا : اڳيان پري ٿيڻ. اکين اڳيان ٽرڻ.

ــ سامنے کا : تابع فعل. اڳ وارو - اڳيان جو. سامهون وارو. روبرو جو.

ــ سامنے کرنا : سامهون ڪرڻ. اڳيان آڻڻ. مقابلي ۾ آڻڻ. روبرو ڪرڻ.

- سامنے کی بات : ث. روبرو جي ڳالهہ . ڏٺل ڳالهہ . ويجهڙائيءَ جو ذڪر.
- سامنے هونا : سامهون ٿيڻ . روبرو ٿيڻ . مقابلو ڪرڻ . گستاخي سان پيش اچڻ .
● سان : ث [هہ] نشان ـ پتو . اهڃاڻ . اشارو .
- سان گمان : محاوره . نشان پتو . وهم گمان .
● سان ۽ سانپيں : ث [هہ] سيراڻ روهي .
- سان چڑهانا : سيراڻ تي چاڙهڻ . تيز ڪرڻ (هٿيار) .
● سانپ : ذ [هہ] نانگ ـ سپ .
- سانپ ڈسنا : نانگ ڏنگڻ ـ نانگ جو چڪ هڻڻ .
- سانپ سا لوٹنا : نانگ وانگر ونجڻ . ڦٿڪڻ .
- سانپ سونگھ جانا : نانگ جو ڏنگي وڃڻ . زهر سبب بيهوش ٿي وڃڻ . بلڪل چپ ٿي وڃڻ .
- سانپ کا پانو دیکھنا : نانگ جو پير ڏسڻ (جا اڻ ٿيڻي ڳالهہ آهي) . نہ ٿيڻ واري ڳالهہ ڪرڻ .
- سانپ کاٹنا : نانگ جو ڏنگڻ ـ نانگ جو ڪائڻ .
- سانپ کا کینچلی جھاڑنا : نانگ جو ڪل لاهڻ .
- سانپ کا لہرانا : نانگ جو ڦڻ ڪڍي (مرلي جي آواز تي) لهريون هڻڻ .
- سانپ کا من : ذ . نانگ جي مڻ .
- سانپ کی چھتری : ث . هڪ قسم جو ٻوٽو .
- سانپ کی سی کینچلی جھاڑنا : نانگ وانگر کل لاهڻ . بيماريءَ کان ڇٽڻ .
- سانپ کیلنا : نانگ کي منڊڻ .
- سانپن ۽ سانپنیں : ث . نانگڻ . بڇڙي ٻلا .
● سانپا ۽ سانپے : ذ [هہ] سوگ ـ ماتم ـ روڄ پٽ . پاراتو ـ بددعا .
- سانپا کرنا ، هونا : روئڻ پٽڻ ـ ماتم ڪرڻ . پاراتو ڏيڻ .
- سانپے جانا : عذرخواهي لاءِ وڃڻ .

● سانت : ذ [هہ] چمڙي ڪٽڻ جو هڪ اوزار .
● سانٹا ۽ سانٹے : ذ [هہ] چمڙ جو چهبڪ .
● سانٹنا : متعدی [هہ] ڳنڍڻ ـ ملائڻ . رکڻ (دوستي) چنبڙائڻ .
- سانٹ : ذ . نہ کلڻ جهڙي ڳنڍ . سازش . پٽدي .
- سانٹ گانٹھ : محاوره . ڳنڍ ڳوپ . ڳانڍاپو سانڍيو . سازش .
- سانٹ ملانا : ڳنڍ ڳنڍڻ . سازش ڪرڻ .
- سانٹے کی سگائی : ث . ڏي وٺ جي سڱابندي ـ بدي جا سڱ .
● سانٹھ ۽ سانٹھیں : ث [هہ] ڏسو "سانٹ" .
● سانجھ : ث [هہ] شام ـ سج لهڻ جي مهل .
- سانجھ سویرے : محاوره . صبح شام .
● سانچ : ذ [هہ] سچ .
● سانچا ۽ سانچے : ذ [هہ] سانچو ـ قالب ـ ڪارب . اڏاوت ـ بيهڪ .
- سانچے میں ڈھلنا : ڪارب ۾ پوڻ . تمام سهڻو ٿيڻ . ڪنهن خاص شڪل ۾ ٺهڻ .
● سانڈا : ذ [هہ] اها نوڙي جا ڏڪائي ڪرڻ وقت چوپائيءَ جي پوين ٽنگن ۾ ٻڌجي ـ ڍنگ .
● سانڈ : ذ [هہ] سانُ (ڍڳو ، پاڏو وغيره) . شهوتي . عياش .
● سانڈا ۽ سانڈے : ذ [هہ] هڪ قسم جو مشهور ساهوارو ـ سانڊو .
● سانڈنی ۽ سانڈنیاں : ث [هہ] اٺڻ ـ ڏاچي .
- سانڈنی سوار : ذ . ڏاچيءَ تي چڙهيل ـ اوٺيي .
● سانڈیا ۽ سانڈئے : ذ [هہ] گونرو ـ اٺ جو ٻچو .
● سانس : ذ . ث [هہ] ساهہ ـ دم .
- سانس اڑنا : ساهہ اٽڪڻ ـ ساهہ گهٽجڻ .

- سانسُ آ کھڑنا: ساهه روڪجڻ (سڪرات ۾). ساهه ٽٽڻ.
- سانسُ اوپرَ کو چڑھنا: ساهه مٿي چڙهڻ. سڪرات ۾ دم چڙهڻ.
- سانسُ پھولنا: ساهه پرجڻ. دم پرجڻ. آپَساهي ٿيڻ.
- سانسُ ٹوٹنا: ساهه ٽٽڻ. دم ٽٽڻ.
- سانسُ چرانا، روکنا: ساهه بند ڪرڻ. دم گهٽڻ.
- سانسُ چڑھنا: ساهه چڙهڻ. دم پرجڻ. سهڪڻ.
- سانسُ رُکنا: ساهه روڪجڻ. ساهه بند ٿيڻ. دم گهٽجڻ.
- سانسُ کھینچنا: ساهه ڇڪڻ. وڏو ساهه کڻڻ. دَتُ هڻڻ.
- سانسُ لینا: ساهه کڻڻ.
- سانسُ نہ لینا: ساهه نه کڻڻ. آفت مري وڃڻ.
- ● سانسا: ذ [هه] ڳڻتي - ويچار. سنسو - وهم. ديڇڙو.
- سانسا چڑھنا: ڳڻتي چڙهڻ. ڊپ چڙهڻ. وهم چڙهڻ.
- ● سانسی: ذ [هه] سنسو ڪندڙ - وهمي. (ث) سانسن.
- ● سانک: ذ [هه] ڀالو - نيزو.
- ● سانگ، سوانگ: ذ [هه] مسخري - چرچو. بهروپ. ناچ - سانگ. ناٽڪ - تماشو.
- سانگ بنانا: سانگ وجهڻ. مذاق ڪرڻ. تماشو ڪرڻ.
- سانگ بھرنا: بهروپ ڪرڻ. ويس بدلائڻ. ناٽڪ ڪرڻ.
- سانگ دکھانا: سانگ ڏيکارڻ. تماشو ڏيکارڻ.
- سانگ رچانا، کرنا: سانگ ڪرڻ. سانگ وجهڻ - تماشو ڪرڻ. مسخري ڪرڻ.
- سانگی ج سانگیے: ذ. سانگ ڪندڙ. سانگ وجهندڙ.
- ● سانٹنا: متعدی [هه] ملڻ - گوهڻ (اٽو). مهٽڻ. تهمت هڻڻ. ڦاسائڻ. رنگڻ. داغ هڻڻ.
- ● سانوا، سانواں: ذ [هه] اناج جو هڪ قسم.
- ● سانوٹا: صفت [هه] خبردار - چوڪس. سامهون - اڳيان.
- سانوٹا ہوجانا: خبردار ٿي وڃڻ. مقابلي لاءِ تيار ٿيڻ. سنڀالي وڃڻ.
- ● سانورا ج سانورے: صفت [هه] ڏسو "سانولا". سانورو.
- ● سانولا ج سانولے: صفت [هه] سانورو (رنگ). ڪرشن مهراج جو لقب.
- سانولا سلونا: صفت. سانوري رنگ جو. وڻندڙ.
- سانولی صورت: محاوره. سانوري رنگ جو. ڪاري صورت وارو.
- ● سانی: ث [هه] ڪتر. ڏارو.
- ● ساوڑی: ث [هه] آن لپ.
- ● ساون: ذ [هه] ساوڻ (سنڌ). هندن جي سال جو چوٿون مهينو.
- ساون بھادوں: ذ. آتشبازي جو هڪ قسم.
- ● ساون بھادوں کا ملنا: ساوڻ جي مهيني پوري ٿيڻ تي بدي ۾ مينهن پوڻ.
- ساون کی جھڑی: ث. ساوڻ جو وسڪارو. ساوڻ ۾ لاڳيتو مينهن وسڻ جي حالت. گهڻو مينهن.
- ساونی: ث. خريف فصل جي موسم. ساوڻ جي چوڏهين تاريخ. هڪ قسم جو گل (جو

سانوڻ جي مهيني ۾ ٿيندو آهي) .

● ساهُ : ذ [ه] سيٺ. شاهوڪار. وڏو واپاري.

● ساها : ذ [ه] (هندن ۾) شاديءَ جا ڏينهن. فصل لهڻ جي موسم. مُند.

— ساها چمڪنا : تمام گهڻيون شاديون ٿيڻ .

● ساهُ جانا : اصطلاح[ه] ڏکيءَ يا سپنهن جو ڏکجڻ.

● ساهيلُ، ساهي : ذ [ه] هڪ قسم جو جانور- سيڙهه . (جنهن کي سڄي بدن تي ڪنڊا ٿين) .

● ساهوڪارُ : ذ [ه] واپاري - سيٺ . وياج تي قرض ڏيندڙ .

— ساهوڪارا : ذ. واپارين جي بازار. شاهوڪاري.

— ساهوڪاري : ث. واپار. سوداگري.

● ساهوڪتّا ۽ ساهوڪتّے : ذ [ه] اهو ڪتو جنهن جي پٺيءَ تي وار نہ هجن.

● سائي : ث [ه] سودي لاءِ اڳواٽ ڏنل ڪجھ رقم . سُوٽي - پيشگي .

● سائين : ذ [ه] خدا - ڌڻي. مڙس - خاوند. فقير - درويش. (صفت) ڀالو ڀولو. خداترس.

— سائين بابا، سائين داتا : ذ. درويش- فقير.

— سائين ڪٽُ : محاوره. چنل ٺُٺل . ڪنو ڪوجهو ڀُڙاٽو سڙاٽو.

● سائين سائين : ث [ه] تيز هوا جو آواز- سُون سُونُ .

— سائين سائين ڪرنا : سُوسات ڪرڻ (هوا جو) ويراني هئڻ .

● سايه ۽ سائے : ذ [ع] پاڇو - سايو. ڇانءُ - ڇايا. اولڙو - عڪس جِنّ وغيره جو اثر.

— سائے تلے آنا: آجهي ۾ اچڻ . پناهه وٺڻ .

— سائے سے بچنا : پاڇي کان ڀڄڻ . ويجهو نہ اچڻ .

— سائے سے بھاگنا : پاڇي کان ڀڄڻ - ڇرڪڻ .

— سائے سے رَم کرنا : پنهنجي پاڇي کان ڀڄڻ . ڪنهن تي ڀروسو نہ ڪرڻ .

— سائے میں آنا : پاڇي ۾ اچڻ. اجهي ۾ اچڻ . پناهه هيٺ اچڻ.

— سايه اترنا : پاڇو لهڻ. جنّ يا پريءَ جو اثر لهڻ .

— سايه اٹھنا : سنڀاليندڙ يا پرورش ڪندڙ فوت ٿيڻ .

— سايه پڑنا: پاڇو پوڻ - اولڙو پوڻ. اثر پوڻ.

— سايه ڈھلنا: پاڇو لڙڻ. وچينءَ جو وقت ٿيڻ.

— سايه رهنا : ڇانو رهڻ. وڏي جو هٿ هئڻ.

— سايه سے ڈرنا : پاڇي کان ڊڄڻ. ڇرڪڻ.

● سَبُ : صفت [ه] سڀ - ڪُل . پُورو- مڪمل. عام.

— سَب کو ايک لاٹھی ھانکنا : سڀني کي هڪڙيءَ لٺ سان هڪلڻ. سڀني سان هڪجهڙو برتاءُ ڪرڻ. هڪڙو نمونو هلڻ.

● سَبْزُ : صفت[ف] سائو. ڪچو (ميوو). تازو (گاهه وغيره) .

— سَبْزُ باغُ : محاوره. فريب- دوکو.

— سَبْزُ باغُ دکھانا : برغلائڻ - ڏنا ڏيڻ .

— سَبْزُ پھوڑا : ڪبوتر جو هڪ قسم.

— سَبْزُ قدم : محاوره. نڀاڳو- منحوس.

— سَبْزُ گھوڑا : محاوره . پنگ .

— سَبْز مُکھی : ث. سائي رنگ جو ڪبوتر.

● سَبْزَهُ : ذ [ف] ساوڪ. نباتات. گاهه. ڀنگ. پاڇي. اچي رنگ جو گهوڙو جو ڪاراڻ مائل هجي .

— سَبْزَهُ آنا : ساوڪ پيدا ٿين . ساوڪ اچڻ (ڏاڙهي مُڇن جي). جواني اچڻ.

- سَبُزَهُ آگُنا : ساوڪ اُڀرڻ. گاهه ڦٽڻ.
- سَبُزَهُ لَهلَهانا : ساوڪ (گاهه، ٻوٽ وغيره) جو هوا تي لُڏڻ.
● سَبُزي :ث [هه] ساوڪ. نباتات. ڀاڄي. ڀنگ.
- سَبُزي پِينا : ڀنگ پيئڻ .
- سَبُزي فَروشُ : ذ. ڀاڄي وڪڻندڙ .
- سَبُزي مَنڈي : ث. ڀاڄي مارڪيٽ.
● سُبَڪنا : لازم [هه] سُڏڪڻ - ڏُسڪڻ.
- سُبُڪي ج سُبُڪيان: ث.سُڏڪو - ڏُسڪو.
- سُبُڪيان ڀهرنا، لينا: سُڏڪا ڀرڻ
● سُبهاؤ: ذ [هه] سُڀاءُ - فطرت. طبيعت. عادت.
● سَبِيل ج سَبِيلين: ث [ع] وات- رستو. [ف] تدبير. صورت . واٽهڙن جي پاڻي پيڻ لاءِ رستي تي رکيل پاڻي.
- سَبِيل پِلانا : واٽهڙن کي پاڻي پيارڻ. ثواب جو ڪم ڪرڻ.
● سپٿا : ذ [هه] نشان - آچار . ڍنگ. تفاوت.
- سپٿا لڙانا : دعوىٰ جمائڻ . ڪم ڪرڻ جو طريقو اختيار ڪرڻ.
- سپٿا لگانا، مارنا : نشان چٽڻ. اک لڙائڻ واقفيت ڪرڻ .
● سَپاٽ: صفت [هه] سِڌو. سنئون. هموار- سَندريل (ميدان).
● سَپاٹا : ذ [هه] ڊوڙ. سَير. ٽپ .
- سَپاٹا بهرنا : ڊوڙ پائڻ . پکيءَ جو تکو اڏامي وڃڻ.
● سُپاري ج سُپاريان : ث [هه] سوپاري. مرداني مخصوص عضوي جو اڳيون حصو.
● سِپَر : ذ [ف] ڍال .
- سِپَر ڈال دينا : هٿيار ڇڏڻ - هار مڃڻ . آسان گهرڻ.

● سَپَڑ سَپَڑ: ث [هه] اڍنگي نموني ۾ کائڻ يا چٽڻ جو آواز- لَڪ لَڪ.
- سَپَڑ سَپَڑ کر کے کهانا: چاٻا ڏيئي کائڻ. لَڪ لَڪ ڪرڻ .
● سُپلی ج سُپلیاں: ث [هه] ننڍو ڇڄ .
● سَپنا ج سَپنے: ذ[هه] سُپنو- خواب- سُهڻو.
● سَپوت: ذ [هه] سَپوٽ- صالح پُٽ.
- سَپوتی: صفت. صالح اولاد واري عورت . سَتَ پُٽيتي (دعا طور ڪم ايندڙ لفظ).
● سَپولیا ج سَپولیے : ذ [هه] نانگ جو ٻچو- ننڍڙو نانگ .
● سَپیرا ج سَپیرے: ذ. [هه] جوگي.
● سَت: ذ [هه] سَتُ - زور- طاقت . جوهر. رس. عرق. سچ.
● سَت: عدد [هه] هڪ عدد- سَت (٧) هي لفظ مرکب لفظن جي منڍ ۾ ڪم اچي "سَت بيجهڑا، سَت کونا وغيره".
- سَتّا : ذ. ستو . ستن انگن وارو پتو . ٻَڪي آ ٹ (چوپڙ راند جو هڪ داءُ) .
- سَت بيجهڑا: صفت. ستن قسمن جو (اناج). گڏ وچڙ . ٻِسرو (نسل) .
- سَت پوتی: ث سَت پُٽيتي (عورت). گهڻي اولاد واري.
- سَت خَصمی: محاوره. ستن مڙسن جي زال (گار طور ڪم ايندڙ لفظ) .
- سَت کونَ : ذ. ست ڪنڊو.
- سَت لڑا ج سَت لڑے : ذ. صفت. ست لڙهو (هار)- ست سريو .
- سَت لَڑی : ث. سَت سَري (مالها وغيره).
- سَت نجا : ذ. ستن قسمن جي اناج وارو . هڪ قسم جو طعام (جو ستن قسمن جي اناجن کي گڏي

رڌيندا آهن). (صفت) گاڏڙ ساڏڙ. بيسرو (نسل).
▬ ستوانسا يا ستوانسے : ذ. ستين مهيني چاول (بار) - ستڙيو. هڪ رسم جنهن ۾ پرڻيل عورت پهريون ويم پنهنجن مائٽن جي گهر ڪندي آهي. بار کي نانائن کان مليل وڳو.
● ستار : ذ [هہ] هڪ قسم جو ساز- ستار.
▬ ستار باز : صفت. ستار وڄائڻ وارو.
▬ ستاري : ث. ننڍي ستار.
▬ ستاريا يا ستارئے: صفت. ستار وڄائيندڙ.
● ستار : ذ [هہ] ڊکڻ- واڍو.
● ستاره يا ستارے : ذ [ف] تارو- نجم. ڀاڳ- بخت. گهوڙي جي پيشانيءَ وارو اڇو چٽو.
▬ ستاره ابهرنا : تارو نڪرڻ. تارو ظاهر ٿيڻ.
▬ ستاره اچها هونا : ڀاڳ سٺو هئڻ- طالع نيڪ هئڻ .
▬ ستاره بهاري هونا: ڀاڳ سٺو نہ هئڻ . گرهہ ڳرو هئڻ.
▬ ستاره پيشاني : ذ. اهو گهوڙو جنهن جي پيشانيءَ تي اڇو ٽڪو هجي.
▬ ستاره ٹوٹنا: تارو ڪرڻ- تارو ڪرڻ . نصيب ڦيرڻ.
▬ ستاره جهلملانا : تارو ٽمڪڻ- تاري جو لهڻ يا گم ٿيڻ وقت ٽمڪڻ.
▬ ستاره چمکنا: ستارو چمڪڻ. نصيب کلڻ.
▬ ستاره چهپنا : تارو لڪڻ- تارو گم ٿيڻ.
▬ ستاره ڈوبنا : تارو لهڻ. نصيب ڦيرڻ .
● ستاري ، ستالي يا ستاريان ، ستاليان: ث [هہ] موچين جو هڪ اوزار- آر.
● ستاسي : عدد [هہ] هڪ عدد- ستاسي (۸۷).
● ستانا : متعدي [هہ] ستائڻ - ڪڪ ڪرڻ. بيزار ڪرڻ. آزارڻ - ڏکوئڻ .

● ستانوے : عدد[هہ] هڪ عدد-ستانوي(۹۷).
● ستاور : ث [هہ] دوا طور ڪم ايندڙ هڪ قسم جي ٻوٽي.
● ستاون : عدد[هہ] هڪ عدد- ستونجاهہ(۵۷).
● ستائيس : عدد[هہ] هڪ عدد-ستاويهہ(۲۷).
● ستتر : عدد: [هہ] هڪ عدد - ستهتر(۷۷).
● ستر : عدد [هہ] هڪ عدد - ستر (۷۰).
▬ سترا بہترا : محاوره. ستر ٻاهتر ورهن جي عمر جو. تمام پوڙهو. خفقاني. مت ڪيل .
(ث) ستري بہتري .
▬ ستري بہتري باتيں : محاوره. بد حواسيءَ جون ڳالهيون . مت ڪيل ڳالهيون .
● ستره : عدد [هہ] هڪ عدد- سترهن (۱۷).
▬ سترهواں : صفت . سترهون .
● ستلي : ث [هہ] سڻيءَ مان ٺهيل ڏور. سوٽيلي .
● ستم : ذ [ف] ظلم- انڌير. آزار - مصيبت.
▬ ستم اٹهانا : ظلم سهڻ .
▬ ستم توڑنا : ظلم ڪرڻ . فتنو ڪڙو ڪرڻ.
▬ ستم جهيلنا : ظلم سهڻ . ڏک سهڻ .
▬ ستم ڈهانا : ظلم ڪرڻ .
● ستمبر : ذ [اردو] عيسوي سال جو هڪ مهينو - سيپٽمبر- September .
● ستنا : لازم[هہ] اڀرو ٿيڻ. روڙجڻ (مُنهن). ليٽڻ.
● ستو : ذ [ف] ڀڳل جو .
▬ ستو باندهہ کے پيچهے پڑنا : انو پٺي ڪاهي پوڻ . هٿ ڌوئي پٺيان پوڻ. لاڳيتو ڪوشش ڪرڻ.
▬ ستو گهولنا : اجايون ڳالهيون ڪرڻ .
● ستواں : صفت[هہ] سهڻو- سنهون. نازڪ- نفيس .

- ستوان ناکُ: ث. سهڻو ۽ نازڪ نڪُ.
ستهرا ۽ ستهرے: ذ. صفت [هہ] صفا - آجرو. سٿو. (ث) ستهري.
- ستهراپن: ذ. صفائي. سٿائي.
- ستهرا شاهي: ذ. فقيرن جو هڪ گروهہ.
- ستهرائي: ث. صفائي - سٿائي. سليقو.
- ستهرائي پهيرنا: ٻُهاري ڏيڻ. صفائي ڪرڻ. برباد ڪرڻ.
● ستهراؤ: ذ [هہ] فرش وڇائڻ جي حالت. لاشن جو ڍير. ڍڳل جاين جو ڍڳ.
- ستهراؤ پڙنا: لاشن جو ڍير لڳڻ.
● ستياناسي: ذ[هہ] هڪ قسم جو وڻ (جنهن ۾ ڪنڊا گهڻا ٿين ۽ ان جو ڦل خارش جي دوا ۾ ڪم اچي).
● سِٽّا ۽ سِٽّے: ذ [هہ] سنگ. جوئر جو سنگ. هارين جي اصطلاح ۾ پوک جي ونڊي.
● سٽابٽا: ذ [هہ] سازباز - سازش. فريب. دغا.
- سٽا بٽا لڙانا: ساز باز ڪرڻ. سازش ڪرڻ. سيٽ سيٽڻ.
● سٽائي: ث [هہ] سٽائي.
● سٽپٽانا: لازم [هہ] مُنجهڻ. گهبرائجڻ - بد حواس ٿيڻ. حيران ٿيڻ.
- سٽپٽائے پهرنا: رلندو وتڻ. ڀٽڪندو وتڻ.
● سٽر پٽر: ث [هہ] چونڪو ڪم. خسيس ڪم. ڀٽڪڻ جي حالت.
- سٽر پٽر ڪرنا: اجايو رلڻ. ننڍو ٿلهو ڪم ڪرڻ.
● سٽڪ: ث [هہ] سنهون لڪڻ - چهو - چمڪ. سنهي عورت.
● سٽڪانا: متعدی [هہ] گهُر ڪرڻ. مار ڪيڻ. ڦهڪائڻ (لڪڻ). ڪاٺيءَ وغيره کي

کهَڙيءَ ڏاند پڇو ڪرڻ. نا اميد ڪرڻ.
● سٽکنا: لازم [هہ] ڦهڪڻ (لڪڻ). کسڪڻ - اوچتو روانو ٿيڻ. غائب ٿيڻ.
● سٽل: ث [هہ] زٽ - ٻٽاڪ. بڪ.
- سٽلا ۽ سٽلے: ذ. صفت. زٽ هڻندڙ - ٻٽاڪي. (ث) سٽلي.
● سٽ: ث [هہ] تعلق - سازش.
- سٽ لڙانا: تجويز ڪرڻ. اک لڙائڻ. واقفيت ڪرڻ.
● سٽاسٽ، سٽ سٽ: ث [هہ] سٽ سٽ - (لڪڻ وغيره) ڦهڪائڻ جو آواز. (تابع فعل) لاڳيتو (ڦهڪو).
● سٽاڪ: ث [هہ] سٽڪو. سٽ سٽ جو آواز.
● سٽنا: لازم [هہ] سِلڻ. چُهٽڻ. چنبڙڻ. ڳنڍڻ (ياراني).
- سٽانا: متعدی. چنبڙائڻ. هڻڻ. ليپڻ. ڳنڍڻ.
- سٽا هوا: صفت. لڳل - چنبڙيل. مِليل - جُٽ.
- سٽاؤ: ذ. ٻڌي - اتحاد.
● سٽهيانا، سٽهياجانا: لازم [هہ] سٺ ورهن عمر ڪان چڙهڻ. عقل گهٽجڻ. سَٽ کِسڻ.
● سٽهاني ۽ سٽهانيان: ث [هہ] سيٺياڻي.
● سٽهني: ث [هہ] آهي ڳاريون جي شاديءَ جي موقعي تي گهوٽيتا ۽ ڪنواريتا چرچي طور هڪٻئي کي ڏيندا آهن.
● سٽهورا، سٽهورا: ذ [هہ] آها خوراڪ جا وڏايل زال کي ڪارائيندا آهن - سوانٽجڙو.
● سٽهي: ث[هہ]چانورن جو هڪ قسم (جنهن جو فصل سٺ ڏينهن ۾ تيار ٿئي) - سٺيڙيا ڪنگڻي.
● سَجّا ۽ سَجّے: صفت [هہ] سڄو - پورو.

ساڄو - سڄو (هٿ، پاسو).

● سُجانا: متعدی [ھ] سُڄائڻ . ڦُوڪڻ .

● سَجِیل: صفت [ھ] سينگاريل - عمدو . نيڪ . واجبي .

▬ سَجِیل بَنانا: سينگارڻ - ٺاهڻ جوڙڻ. سهڻو بنائڻ .

● سَجَن: ذ [ھ] گهر وارو - خاوند . پيارو - دلبر . دوست .

▬ سَجنی ۽ سَجنیاں : ث. پياري .

● سَجنا: لازم [ھ] ٺهڻ - بنجڻ . سينگارجڻ . زيب ڏيڻ . ڏڪجڻ (بدن تي).

▬ سَج: ث . سينگار. زيب . رونق . تياري .

▬ سَجا سَجایا: صفت . سينگاريل . ٺهيل جڙيل. بنيل ٺهيل .

▬ سَجانا: متعدی. سينگارڻ . ٺاهڻ جوڙڻ . بنائڻ. ترتيب وار رکڻ .

▬ سَجاوَٹ: ث. سينگار. ٺاهه ٺُوهه - زيب زينت .

▬ سَج دَھج: ث. ٺاهه ٺُوهه . زيب زينت. هار سينگار .

▬ سَجیلا ۽ سَجیلے: ذ . صفت. ٺهيل جڙيل. ڪپڙي لٽي ٺهيل . سهڻو . سُٺو .

● سُجھانا: متعدی [ھ] اهڃاڻ ڏيڻ . ياد ڏيارڻ . سيکارڻ .

▬ سُجھائی دینا: ڏيکائي ڏيڻ . ڏسجڻ ۾ اچڻ. سُجهي اچڻ . سمجهه ۾ اچڻ .

● سِجّی: ث [ھ] لاٽيءَ مان ٺهيل کار - سجي.

● سَچ: ذ [ھ] سَچ - سَچائي. (صفت) حق .

▬ سَچّا ۽ سَچّے: ذ . صفت. سَچو. درست . وفادار . خالص .

▬ سَچّاپَن: ذ . سچائي. ديانتداري .

▬ سَچ پُوچھنا: سچ پڇڻ. سچي ڪرائڻ.

▬ سَچ مُچ: تابع فعل. سَچ پَچ .

▬ سَچّی: ث. سَچ - سَچِي. (صفت) صحيح - صاف (ڳالهه).

● سَچَرنا: لازم [ھ] ميلڻ. معلوم ٿيڻ - سجهڻ.

● سَحَر: ث [ع] آسُر - فجر.

▬ سَحَری: ث. (رمضان جي مهيني ۾) آسُر مهل جو کاڌو.

● سَخت: صفت [ف] ڏاڍو - مضبوط. مشڪل - ڏکيو .

▬ سَخت دِن آنا: ڏکيا ڏينهن اچڻ. نحوست جا ڏينهن اچڻ.

▬ سَخت سُست کَہنا: چڱو مٺو چوڻ . گهٽ وڌ ڳالهائڻ.

▬ سَخت گھَڑی: ث. ڏکيو وقت . مصيبت جو وقت . آئي ويل .

▬ سَختی: ث. سختي . مشڪلات. ڏکيائي . مضبوطي . ظلم - تيزي . مصيبت .

▬ سَختی اُٹھانا، جھیلنا: سختي سهڻ. ڏک سهڻ. مصيبت ڪٽڻ.

▬ سَختی سے پیش آنا: سختيءَ سان پيش اچڻ. رکائيءَ سان پيش اچڻ.

▬ سَختی کَرنا: سختي ڪرڻ. ظلم ڪرڻ .

● سَدا: تابع فعل [ھ] سدائين - هميشه .

▬ سَدا پھَل: ذ . هميشه ڦل ڏيندڙ وڻ .

▬ سَدا سُہاگَن: ث. سدا سُهاڳڻ (دعا طور ڪم ايندڙ لفظ). هڪ قسم جي جهرڪي. هڪ قسم جو گل .

● سُدھ: ث [ھ] ياد گيري . سُرت . ڄاڻ. خبر.

▬ سُدھ بُدھ: ث. سُڌ ٻُڌ . خبرچار . يادگيري.

▬ سُدھ بُدھ رَکھنا: سُڌ ٻُڌ رکڻ. خبرچار

رکڻ. هوش حواس هئڻ.

▬ سُدھ بُدھ لینا: سُڌ سماءَ وٺڻ. خبرچار وٺڻ.

● سِدھارنا: لازم [ھ] سِڌارڻ. چالاڻو ڪرڻ۔ گذاري وڃڻ.

● سُدھارنا: متعدی [ھ] سُڌارڻ. سنوارڻ. سڌو ڪرڻ۔ سزا ڏيڻ.

● سُدھرنا: لازم [ھ] سُڌرڻ. سڌو ٿيڻ. سنئين پير تي اچڻ. درست ٿيڻ.

● سَدھنا: لازم [ھ] سِکڻ. هِرڻ (جانور).

▬ سَدھا سِدھایا: صفت. سِکيل. هِريل مِريل. اشارن تي هلندڙ.

▬ سَدھانا: متعدی. سِکارڻ. هيرائڻ سڌارڻ.

● سُڈول: صفت [ھ] سهڻي بيهڪ وارو. خوشنما.

● سَر: ذ [ھ] هڪ قسم جو بوٽو. ڪانو.

▬ سَر کرنا: کَٽڻ۔ فتح ڪرڻ. ڇوڙڻ (تير، گولي وغيره).

● سَر: ذ [ھ] سِر۔ کوپري. سِسي. مٿو. چوٽي. مٿيون حصو.

▬ سَر آنکھوں پر: محاوره. مٿي ۽ اکين تي. اکين تي۔ خوشيءَ سان قبول.

▬ سَر آنکھوں پر بِٹھانا: اکين تي ويهارڻ. گھڻو قرب ۽ مان ڏيڻ.

▬ سَر اُتارنا: سِر لاهڻ۔ سِسي لاهڻ.

▬ سَر اُٹھا کر (کے) چلنا: منهن مٿي ڪري هلڻ. وڏائيءَ سان هلڻ. غرور سان هلڻ.

▬ سَر اُٹھا کر دیکھنا: ڪنڌ کڻي ڏسڻ. ڌيان سان ڏسڻ.

▬ سَر اُٹھانا: سِر کڻڻ۔ ڪنڌ کڻڻ. ظاهر ٿيڻ. مُنهن ڪڍڻ. آڪڙجڻ.

▬ سَر اُٹھانے نہ دینا: ڪنڌ کڻڻ نه ڏيڻ. واندڪائي نه ڏيڻ.

▬ سَر اُڑانا: سِر اُڏائڻ. ڪنڌ لاهڻ۔ سِسي لاهڻ. قتل ڪرڻ.

▬ سَر اونچا کرنا: ڪنڌ مٿي ڪرڻ - ڳاٽ اوچو ڪرڻ. سُرخرو ٿيڻ.

▬ سَر بھاری ہونا: مٿو ڳرو هئڻ (ننڊ، نزلي يا زڪام سبب).

▬ سَر بیچ کر مول لینا: جان جوکي ۾ وجهي ڪا شيءِ حاصل ڪرڻ.

▬ سَر بیچنا: سِر ڏيڻ. جان جوکي ۾ وجهڻ.

▬ سَر پانوں نہ ہونا: اڌو مٿو نه هئڻ. اڳ پُٺ نه هئڻ. بي بنياد هئڻ.

▬ سَر پانوں پر دھرنا، رکھنا: سِر پيرن تي رکڻ. التجا ڪرڻ.

▬ سَر پٹک کر (کے) مرنا: مٿو هڻي مرڻ. تمام گهڻي ڪوشش ڪنديٿڪجي پوڻ.

▬ سَر پٹکنا، پٹخنا، مارنا: مٿو هڻڻ۔ مٿو مارڻ. سِر ڦوڙڻ. گهڻي ڪوشش ڪرڻ. افسوس ڪرڻ. بيزار ٿيڻ.

▬ سَر پر: تابع فعل. مٿي تي۔ سر تي. مٿان.

▬ سَر پر آ بننا: مٿي تي اچي پوڻ. سِر تي پوڻ.

▬ سَر پر آ پڑنا: سِر تي اچي پوڻ۔ مٿان اچي پوڻ.

▬ سَر پر آنا: مٿي تي اچڻ۔ سِر تي اچڻ. مٿان اچڻ.

▬ سَر پر اُٹھانا: مٿي تي کڻڻ. هُل ڪرڻ. عزت ڏيڻ.

▬ سَر پر اجل کھیلنا: اجل سِر تي ڪُڏڻ. موت ويجهو هئڻ.

▬ سَر پر بِٹھانا: مٿي تي ويهارڻ. مٿي تي چاڙهڻ. قرب ڏيڻ. مانُ ڏيڻ.

■ سَر پَر بَنْنا: مٿي تي اچڻ (مصيبت).

■ سَر پَر بھُوت سَوار ہونا: مغز ۾ جِنُّ هئڻ. ڀُوت سُوار هئڻ. مٿو ڦريل هئڻ. بدحواس هئڻ.

■ سَر پَر بَیٹھنا: مٿي تي ويهڻ. سِر تي ويهڻ.

■ سَر پَر پانْو رَکھ کَر بھاگنا: تمام تکڙو ڀڄي وڃڻ. کڙين تي زور ڏيڻ. بدحواس ٿي ڀڄي وڃڻ.

■ سَر پَر پَڑْنا، ٹُوٹْنا: سِر تي پوڻ. مٿي تي اچڻ. مصيبت پوڻ.

■ سَر پَر پَہاڑ گِرنا: جبل سِر تي ڪرڻ. مصيبت ڪڙڪڻ. مٿان آفت ٽٽڻ.

■ سَر پَر چَڑھانا: سِر تي چاڙهڻ - گهڻي عزت ڏيڻ. گستاخ ڪرڻ.

■ سَر پَر سایہ ہونا: مٿي اجهو هئڻ. سَر پَرست جو هٿ هئڻ.

■ سَر پَر سَوار ہونا: سِرَ تي چڙهڻ. ڪڪ ڪرڻ.

■ سَر پَر کَفَن باندھنا: ڪفن سِرَ سان ٻڌڻ. مرڻ لاءِ تيار ٿيڻ.

■ سَر پَر لیے پھِرنا: مٿي تي کڻي گهمڻ- سان کڻي هلڻ.

■ سَر پَر لینا: مٿي تي کڻڻ. پاڻ تي رکڻ (ذميداري).

■ سَر پَر سے وارنا: سِرتان گهورڻ. صدقو ڪرڻ.

■ سَر پَر ہاتھ پھیرنا: مٿي تي هٿ گهمائڻ- پيار ڪرڻ. دلاسو ڏيڻ. ڪم ڪيڻ. مٿو ڪُوڙڻ.

■ سَر پَر ہاتھ دَھرنا، رَکھنا: مٿي تي هٿ رکڻ. سر پرستي ڪرڻ. همدردي ڪرڻ. قسم کڻڻ.

■ سَر پَکَڑ کَر بَیٹھنا: مٿو جهلي ويهڻ. مٿي تي هٿ ڏيئي ويهڻ (ڏک، ڳڻتيءَ ۾)

■ سَر پھَٹنا: سِر ڦاٽڻ. سُور کان مٿو ڦاٽڻ.

■ سَر پھٹَول: محاوره. جهيڙو. جهڳڙو.

■ سَر پھِرنا: سِر ڦِرڻ - مٿو ڦرڻ. چريو ٿيڻ.

■ سَر پھُوٹنا: سِر ڦاٽڻ- مٿو ڦاٽڻ. مٿي ۾ تمام گهڻو سور هئڻ.

■ سَر پھوڑنا: مٿو ڦاڙڻ. مٿو هڻڻ. اجائي ڪوشش ڪرڻ.

■ سَر پیٹنا: مٿو پيٽڻ - ڏک يا ڪاوڙ ۾ مٿي تي ڌڪ هڻڻ.

■ سَر پیر نہ ہونا: اگ پُٺ نه هئڻ. ڳالهه جو مُنڍ ۽ پڇاڙي نه هئڻ. منجهيل معاملو هئڻ.

■ سَر توڑنا: مٿو ڀڃڻ. مٿو ڦاڙڻ.

■ سَر ٹکرانا: مٿو ٽڪرائڻ. مٿو هڻڻ. مٿاماري ڪرڻ. ڏاڍي ڪوشش ڪرڻ.

■ سَر جوڑ کے (کر) بَیٹھنا: صلاح مصلحت ڪرڻ لاءِ گڏجي ويهڻ.

■ سَر جوڑنا: گڏ ٿيڻ (صلاح مصلحت لاءِ). هم صلاح ٿيڻ. جمع ٿيڻ.

■ سَر جھکانا: سِرُ جهڪائڻ - مٿو نيوڙائڻ. اطاعت ڪرڻ. پشيمان ٿيڻ. قبول ڪرڻ.

■ سَر چَڑھا: صفت. مٿي تي چڙهيل. ڪريل. مٿي ڦريل.

■ سَر چَڑھ کے (کر) بولنا: ڪليو ڪلايو اعلان ڪرڻ. ظاهر ظهور ٿيڻ.

■ سَر چَڑھنا: مٿي تي چڙهڻ- سِرَ تي چڙهڻ. سامهون ٿيڻ. گستاخ ٿيڻ.

■ سَر چکرانا: مٿو ڦرڻ- سِرَ کي چڪر اچڻ.

- سَرُ دِکھانا : مٿو ڏيکارڻ. زالن جي اصطلاح ۾ مٿي مان جُونئُون ڪڍائڻ.
- سَرُ دُکھنا: مٿو ڏکڻ. مٿي ۾ سور ٿيڻ.
- سَرُ دُھننا: مٿو ڌوڻڻ. مٿو لوڏڻ (انڪار يا اقرار لاءِ).
- سَرُ دھونا: مٿو ڌوئڻ. وهنجڻ (عورت جو).
- سَرُ دينا: سِرُ ڏيڻ. مٿو ڏيڻ.
- سَرُ ڈُوبُ: تابع فعل. ايترو اونهو پاڻي جنهن ۾ ماڻهو مٿي سوڌو ٻُڏي وڃي- ڪَنان تار.
- سَرُ ڈھانکنا: مٿوڍڪڻ. مٿي ڇانوَ ڪرڻ.
- سَرُ رنگنا، لالُ کَرُنا: مٿو رڱڻ. مٿو لال ڪرڻ. مٿو ڦاڙهو ڪرڻ (رت ۾).
- سَرُ سَہلانا: مٿي تي هٿ ڦيرڻ- خوشامد ڪرڻ.
- سَرُ سے بوجھ اُتَرنا: مٿي تان بار لهڻ. سِر تان ذميداريءَ جو بار لاهڻ. قرض لهڻ.
- سَرُ سے پانی گُذر جانا: چوٽ چڙهي وڃڻ. ڳالهه جو حد کان لنگهي وڃڻ.
- سَرُ سے سایہ اُٹھنا: مٿي تان (وڏي جو) هٿ لهڻ. وڏي يا بزرگ جو مري وڃڻ.
- سَرُ سے کَفَنُ باندھنا: ڪفن سِر سان ٻڌڻ. مرڻ لاءِ تيار رهڻ.
- سَرُ سینگ ہونا: مٿي تي سڱ هئڻ. ڪا خاص نشاني هئڻ.
- سَرُ سے سَیلا ہونا: مهيري مٿي سان هئڻ.
- سَرُ سے وارنا: مٿي تان گهورڻ. صدقو ڪرڻ.
- سَرُ کا بوجھ ٹالنا: سر تان بار لاهڻ. ڪوبه ڪم مٿيءَ دل سان ڪرڻ.
- سَرُ کا چھپّر اُتارنا: ٿورو لاهڻ. ڳِلا جو ڳانگهو لاهڻ.
- سَرُ کٹا: صفت. سِر وڍيل سيسيءَ لٿو.
- سَرُ کٹانا: سِر وڍائڻ- جان ڏيڻ- سر ڏيڻ.
- سَرُ کُچلنا: سِسي چلهڻ. سخت سزا ڏيڻ.
- سَرُ کورے (اُلٹے) اُسترے سے مونڈنا: سُڪي پاڪيءَ سان مٿو ڪوڙڻ. دلبا ڏيئي ڦُرڻ.
- سَرُ کھانا: مٿو کائڻ. بڪبڪ ڪرڻ.
- سَرُ کھاؤ: صفت سِر کائُو. مٿي کاپائُو- بڪبڪيو.
- سَرُ کَھپُ: صفت. هر هڪ ڪم تي گهڻو ويچار ۽ محنت ڪندڙ- اورچ.
- سَرُ کھپانا: سر کپائڻ- مٿو کپائڻ. مٿو هڻڻ- گهڻي ڪوشش ڪرڻ.
- سَرُ کے بَلُ چَلنا: تمام گهڻي ادب ۽ تعظيم سان هلڻ.
- سَرُ گاڑی پیر پَہیا کَرنا: تمام سخت ڪم ڪرڻ.
- سَرُ گَنجا کَرنا: مٿو گنجو ڪرڻ. ڏڏي مارَ ڏيڻ.
- سَرُ گُوندھنا: وار ڳُنڍڻ- مٿو ويڙهڻ.
- سَرُ گھٹنوں میں دینا: مٿو گوڏن ۾ ڏيڻ. ڪنڌ هيٺ ڪرڻ. لڄي ٿيڻ. ڳڻتيءَ ۾ پوڻ.
- سَرُ گھومنا: مٿو ڦيرڻ. مٿي ۾ ڦيري ٿيڻ.
- سَرُ لینا: مٿي تي کڻڻ- سِرَ تي کڻڻ. ذمو کڻڻ.
- سَرُ مارنا: مٿو هڻڻ- مٿو مارڻ. سمجهائڻ.
- سَرُ مٹکانا: نخري سان ڪنڌ لوڏڻ.
- سَرُ مڑھنا: سِرَ تي مڙهڻ- ذمي ڪرڻ. مڙهڻ (الزام).
- سَرُ مَغزَنُ: ث [اردو] مٿي جو سُور. تڪليف. مٿي جو کاپارو. پُڌ تَر.
- سَرُ مُنڈا، مُونڈا: ذ. صفت. مٿوڪوڙيل- گنجو.
- سَرُ مُنڈانا: مٿو ڪوڙائڻ- گنجو ٿيڻ. فقير ٿيڻ. پاڻ ڦُرائڻ.

ـ سَرْ مَیلا هونا : مٿو ميرو هئڻ .
ـ سَرْ میں خاک ڈالنا : مٿي ۾ ڌوڙ وجهڻ . ماتم ڪرڻ.
ـ سَرْ میں دَرْدْ هونا : مٿي ۾ سور هئڻ .
ـ سَرْ میں دهمک هونا : مٿي ۾(سور سبب) ڌڪ لڳڻ.
ـ سَرْ میں هَوا بهَرْنا : مغز ۾ هوا ڀرجڻ . وڏائي ڏيڻ .
ـ سَر نِکالنا : مٿو ڪڍڻ . ڪنڌ ڪڍڻ- ترقي ڪرڻ . ظاهر ڏيڻ .
ـ سَرْ نہ اُٹھانا : ڪنڌ نہ ڪڍڻ . مقابلي ۾ نہ اچڻ.
ـ سَرْ نِیهوڑانا ، نیچا کَرنا : سر نوڙائڻ - ڪنڌ هيٺ ڪرڻ. شرم يا ڏک کان ڪنڌ هيٺ ڪرڻ.
ـ سَرْ هِلانا : ڪنڌ لوڏڻ - اشاري سان جواب ڏيڻ. ڪنڌ ڌوڻڻ .
ـ سَرْ هونا : مڙهجڻ (الزام). پٺيان پوڻ - پورو ڏيڻ (ڪم). ضد ڪرڻ .
ـ سِری ۓ سِریاں : ث. سيسي- مُنڍي.
ـ سِری پاۓ : ذ. مُنڍي ۽ پاوا (چوپائي جا).
● سُرْ ۓ سُرْ : ذ [هہ] سُر. راڳ جي طرز. آواز.
ـ سُرْ جمانا : سُر ملائڻ .
ـ سرْ مِلانا : سُر ملائڻ. سُر جمائڻ.
ـ سُرْ وِدْیا : ث . علم موسيقي.
ـ سُرِیلا ۓ سُرِیلے : ذ. صفت. سُرِيلو. سُر وارو. وڻندڙ آواز وارو.
ـ سُرِیلاپَنْ : ذ. سُريلائي .
ـ سُرِیلی آوازْ : ث. سريلو آواز . راڳ ۽ ساز سان مناسبت رکندڙ آواز .
● سِرا ۓ سِرے : ذ [هہ] مُنڍ . شروعات . ڇيڙو .
ـ سِرے سے : تابع فعل. سِري کان - منڍ کان- شروع کان .
ـ سِرے کا ، والا : صفت. منڍ وارو- سِري وارو.
● سَراپْنا : متعدی [هہ] پِٽڻ - پاراتو ڏيڻ .
● سِرانا : متعدی [هہ] پوڙڻ - لوڙهڻ . ٺڏو ڪرڻ (تابوت ، تعويذ وغيره) .
● سَراؤ : ذ [هہ] پاسي جو گوشت .
● سَراوَنْ : ذ [هہ] ڪوڙيڙو يا ڪيڙيل زمين سڌي ڪرڻ جو اوزار- تَر - سِينُور.
● سَراهنا : متعدی [هہ] ساراهڻ- واکاڻڻ.
● سَرْبهَنْگ ، سَرْبهَنْگی : ذ [هہ] هندو فقيرن جو هڪ گروهہ (جي ڇوت ڇات جو خيال ڪونہ ڪن) .
● سَرْپَتْ : ث [هہ] هڪ قسم جو گاهہ (جنهن جي ڪانن مان قلم ٺاهيندا آهن)- ڪانُهن .
● سَرْپَٹْ : ث [هہ] سَر ميدان ڊوڙ (گهوڙي جي)- گهوڙي جي هلڻ جو هڪ نمونو- سِراڙو.
ـ سَرْپَٹْ دوڑانا : گهوڙي کي سَر ميدان ڊڪائڻ.
● سُرْتی ، سُورْتی : ذ [هہ] هڪ قسم جو تماڪ .
● سَرْدَل : ث [هہ] دروازي جي چوڪٺ جي مٿين ڪاٺي- سَردرو .
● سِرَس ، سِرَسا : ذ [هہ] وڻ جو هڪ قسم- سرنهن (وڻ).
● سَرْسَرانا: لازم [هہ] سُرسُر ڪرڻ . نانگ جو هلڻ. هوا جو لڳڻ. سردي جي ڪري ڏڪڻ. وڻن جي پنن جو آواز ڪرڻ .
ـ سَرْسَراهَٹْ : ث. سُرسُر. جيت يا نانگ جي هلڻ جو آواز.
● سُرْسُرانا : متعدی [هہ] ڏڪڻ- ٺڙڪڻ (ٿڌ کان) .
● سُرْسُری : ث [هہ] سُرسُر . اناج جو سُرو

(هڪ قسم جو ڳاڙهو جيت). هڪ قسم جو جيت جنهن جي چڪ پائڻ سان بدن ۾ خارش ٿئي . بدن جي سُرسُر . سيسرات.

● سَرْسُوں : ث [هہ] هڪ قسم جي پوک - سَرَنهن .

▬ سَرْسُوں جمانا: سَرَنهن پوکڻ. ڪنهن ڪم ڪي نهايت جلدائيءَ سان ڪرڻ.

● سَرَکْنا: لازم [هہ] سِرڪڻ - سِرڻ - رڙهڻ- هٽڻ - کسڪڻ .

▬ سَرْکانا: متعدی . سِرڪائڻ - سِرڻ - ريڙهڻ- کسڪائڻ .

● سَرْکَنْڈا ڃ سَرْکَنْڈے : ذ [هہ] ڪانو (سَرَ جي ٻوٽي جو). نڙ.

● سِرْکی ڃ سِرْکیاں : ث [هہ] ڪانو (سَرَ جو) . تيلي .

▬ سِرْکی والا : ذ . ڪانن مان چڪون ٺاهيندڙ .

● سُرْمَہ : ذ [ف] سُرمو .

▬ سُرْمہ ڈالْنا، لگانا: سُرمو وجهڻ- سرمو پائڻ.

▬ سُرْمہ ڈھلَکْنا : اکين مان سرمو وهڻ .

▬ سُرْمہ کَرنا: پيهي سرمي جهڙو سنهون ڪرڻ.

▬ سُرمے کی تَحْرِیر: محاوره [اردو] سُرمي جي ليڪ.

● سَرْنامْ : صفت [هہ] مشهور. معزز.

▬ سَرنام کَرنا: مشهور ڪرڻ.

● سُرَنْگْ : ذ [هہ] ڳاڙهي رنگ جو گهوڙو.

▬ سُرَنْگْ اُڑانا: سُرخو گهوڙو ڊوڙائڻ .

▬ سُرَنْگ لالْ گھوڑی: ث. پارن جي هڪ راند .

● سُرَنْگْ ڃ سُرَنْگیں : ث [هہ] سرنگهہ - ڳجهو رستو. زمين جي اندران ٺهيل رستو.

▬ سُرَنْگ لگانا : سرنگهہ هڻڻ . ڳجهو رستو ٺاهڻ .

▬ سُرَنْگی ، سُرَنْگیا : صفت . ڪاٽ هڻندڙ . جاسوس .

● سَرَنْگی ڃ سَرَنْگیاں: ث[هہ] ڏسو"سارنگی".

● سِرْوا ڃ سِرْوے : ذ [هہ] هڪ قسم جو ڪارو ٻج . پسارڪي وکر جو هڪ قسم .

● سَرَوْتا ڃ سَرَوْتے : ذ [هہ] سُوئِنڙو (سوپارين وغيره وڍڻ جو) .

▬ سَرَوْتی ڃ سَرَوتیاں: ث. سُوئِنڙِي .

● سَروهی: ذ [هہ] مارواڙ جي پرسان هڪ شهر جو نالو (جتي تلوارون ٺهنديون هيون). (اصطلاحاً) ترار- سرواهي .

● سَرْهانا : متعدی [هہ] ساراهڻ - واکاڻڻ .

● سِرْهانا ڃ سِرْهانے : ذ [هہ] وِهاڻو.

● سِری پھَلْ : ذ [هہ] ناريل.

● سَرِیشْ : ذ [ف] هڪ قسم جو کونئر جهڙو وکر - سِرس .

● سِڑْ : ث [هہ] سَوداءُ - خفقان. چريائي.

▬ سِڑا ، سِڑانْ : صفت. سودائي. چريو. (ث) سِڑَنْ .

▬ سِڑا باؤلا : صفت . سودائي- خفقاني .

▬ سِڑی : ذ. چريو . خفقاني .

▬ سِڑی هونا : چريو ٿيڻ . سودائي ٿيڻ . پورالو ٿيڻ .

● سڑا سڑْ : ث [هہ] ڦٽڪن وغيره جي لڳڻ جو لاڳيتو آواز- سَٽ سَٽ .

● سڑاکْ : ث [هہ] چهبڪ جو شَپڪو.

● سَڑَپْ : ث [هہ] ڳيت. وڏو ڍُڪ .

▬ سَڑَپّا ڃ سَڑَپّے : ذ. وڏي ڳيتَ .

▬ سَڑَپّا لگانا، مارْنا : وڏا ڍُڪَ ڀرڻ .

● سُڑْ سُڑْ : تابع فعل [هہ] حقي يا چلم چڪڻ جو آواز.

● سَڙسَڙي : ث [ھ] ھڪ قسم جو ننڍو حقو.

● سَڙَڪ ۽ سَڙَڪيں : ث [ھ] سڙڪ - رستو.

▬ سَڙَڪ بَنانا : سڙڪ ٺاھڻ . رستو بنائڻ .

▬ سَڙَڪ چھڙَڪنا : رستي تي ڇڪارڪرڻ.

● سَڙَڪنا: متعدي [ھ] گيھي وڃڻ - ھڙپ ڪرڻ . سُٽڪڻ .

● سڑنا : لازم [ھ] سڙڻ - رڪَئي خراب ٿيڻ. ڪِنو ٿيڻ (ڪاٺو). گَرڻ .

▬ سڑا : صفت سڙيل - ڪِنو ٿيل. بانسي (ڪاٺو).

▬ سڑا گلا : صفت . سڙيل گريل . پُراڻو . بدبودار .

▬ سڑانا : متعدي. گارڻ . خراب ڪرڻ .

▬ سڑانڌ ، سڑاھنڌ : ث . گند جي بدبوء. بدبُوء .

▬ سڑانڌ اٹھنا : بدبو اُٿڻ - ڌپ اُٿڻ .

▬ سڑيل : صفت. سڙيل - بدبودار . پُراڻو .

● سِسانڌ : ث [ھ] ڪِڪاٹ - ڪِڪَ جي ڌپ.

● سُسْت : صفت [ف] ڍرو- سُست. آداس .

▬ سُست کرنا : ڍرو ڪرڻ . سُست ڪرڻ.

▬ سُستي كرنا : سُستي ڪرڻ . ڍِرَ ڪرڻ . دير ڪرڻ .

● سَستا : صفت [ھ] سَستو- گھٽ قيمت وارو. (ث) سَستي .

● سُستانا : لازم [ھ] ساھِي کڻڻ - ساھ پٽڻ . آرام ڪرڻ .

● سُسر، سُسرا، سَسُر : ذ [ھ] سَھُرو.

▬ سُسرال : ذ [ھ] ساھُريچا.

● سِسکنا : لازم [ھ] سُڏڪڻ - سُڏڪا ڀرڻ.

▬ سِسکي ۽ سِسکِياں : ث. سُڏڪو.

▬ سِسکِياں بھرنا : سُڏڪا ڀرڻ . روئڻ .

● سَفَيد : صفت [ف] اڇو (رنگ).

▬ سَفيد پڑ جانا : منھن جو رنگ ھارجي وڃڻ - منھن جو پَنو لھي وڃڻ .

▬ سَفيدہ : ذ . سُفيدو - اڇو ٻورو.

▬ سَفيدي : ث . اڇاڻ . چُنَ جي پوچي .

▬ سَفيدي پھرنا : چُنَ جي پوچي اچڻ .

● سَکارنا : متعدي [ھ] واپارين جي اصطلاح ۾ ساڪارڻ - ھُنڊي ڀرڻ.

▬ سَکار : ذ . ھُنڊي ڀرڻ جي حالت- ساڪارو.

● سَکَت : ث [ھ] سگھ - ٻَل - طاقت .

● سُکڑنا : متعدي [ھ] سُسڻ . گھُنجڻ . ڀِچڻ - سوڙھو ٿيڻ .

▬ سُکڑا : صفت . سُسيل . سوڙھو - تنگ .

▬ سُکڑا کونا : ذ . سوڙھي ڪُنڊ (٩٠ درجن کان گھٽ ماپ واري).

▬ سُکڑي پڑنا : تنگي پوڻ- تڪليف پيش اچڻ.

● سکنا : لازم [ھ] سگھڻ . ھي لفظ مرڪب لفظن ۾ ڪم اچي "ڪرسکنا، ھو سکنا، وغيره".

● سِکندري : صفت [ف] گھوڙي جو ٿاٻو کائڻ جي حالت .

▬ سِکندري کھانا : گھوڙي جو ٿاٻو کائي ڪرڻ.

● سِکوڑنا : متعدي [ھ] سُسائڻ . پچائڻ . کوڙڻ (بدن).

● سُکھ : ذ [ھ] سُک - سھنج . خوشحالي - آسودائي .

▬ سُکھ پال : ذ. ڏولي - پينگھو.

▬ سُکھ پانا : سُک حاصل ڪرڻ .

▬ سُکھ تلا ۽ سُکھ تلے : ذ. جتيء جي تري ۾ اندرئين پاسي پيل چمڙي جو ترو- سُکتِرو.

▬ سُکھي : صفت. سکيو - آسودو - خوش .

▬ سُکھي رھنا : سکيو رھڻ - آسودو رھڻ .

● سِکھانا، سِکھلانا : متعدي [ھ] سيکارڻ .

ڏسڻ (هُنر) . هيرائڻ .

- سِکھائے میں آنا : ٻئي جي چوڻ ۾ اچڻ. لائي چائي ۾ اچڻ .
- سِکھایا پڑھایا : صفت. سيکاريل. برغلايل.

● سُکھانا: متعدی[ھ] سُڪائڻ . خشڪ ڪرڻ.

● سَکھی ج سَکھیاں : ث [ھ] ساهيڙي - ساهيلي - جيڏي .

● سُکیڑنا : متعدی [ھ] سُسائڻ - پِڪوڙڻ . سوڙهو ڪرڻ . ڪوئِڻ (بدن).

● سَکیلا ج سَکیلے: ذ [ھ] هڪ قسم جي تلوار.

● سِکّہ ج سِکّے : ذ [ع] مُهر - ٺپو - ڇاپَ. شاهي مُهر. سِڪو. حڪم - فرمان .

- سِکّہ بیٹھانا : سڪو جاري ڪرڻ . رعب تاب ويهارڻ . ڌاڪو ڄمائڻ.
- سِکّہ چلانا : سڪو هلائڻ .

● سَگ : ذ [ھ] "ساگ" جو مخفف. ساڳُ (ڀاڄي).

- سَگ بھتّا، کھتّا : محاوره. ڀاڄي ڀتو .

● سَگا ج سَگے : صفت [ھ] سڳو - حقيقي (عزيز).

- سَگا بھائی : ذ . سڳو ڀاءُ .

● سَگائی ج سَگائیاں : ث [ھ] مِڱڻي - سانڱي. مڱڻو. شادي.

- سَگائی کَرنا : سانڱي ڪرڻ . مڱڻو ڪرڻ . شادي ڪرڻ .

● سُگَندھ، سُگَندھہ : ث [ھ] سُڳنڌ - سرهاڻ- خوشبوءِ.

● سُگھڑ : صفت [ھ] سليقي وارو - سُگھڙ . هُنرمند . ڪاريگر.

- سُگھڑاپا : ذ. سُگھڙ پائي. هنرمندي . فضيلت.
- سُگھڑائی : ث . سگھڙپائي - هنرمندي .
- سُگھڑپَن : ذ. سُگھڙ پائي. فضيلت . سليقو. هنرمندي .

● سِل ج سِلیں: ث [ھ] مصالحي وغيره پيهڻ جو پٿر . روهي .

- سِل بٹّا : ذ . مصالحي پيهڻ جو پٿر ۽ پٿر جو مُهرو .

● سِلا ج سِلے : ذ [ھ] سَنگ . سَلو .

- سِلا بینٹھا، چُگنا : سَنگ چونڊڻ . سنگن جو چونڊو ڪرڻ .

● سَلاخ ج سَلاخیں: ث [ھ] لوهي سيخ .

● سَلام: ذ [ع] 'السلام عليڪم' چوڻ. سلامتي. مرثي جو شروعاتي ڪلام. سلام (نماز ۾) .

- سَلام پھیرنا : نماز ۾ سلام ورائڻ .
- سَلام کَرائی : ث . شاديءَ جي هڪ رسم (جنهن ۾ شاديءَ بعد گهوٽ کي خرچي يا تحفو ملي) .
- سَلام کَرنا: سلام ڪرڻ . ادب بجا آڻڻ. رخصت ٿيڻ. استادي، هنرمندي يا چالاڪي مڃڻ. خدا حافظ چوڻ . ترڪ ڪرڻ .
- سَلامی : ث. سلامي . شاديءَ جي هڪ رسم ۾ گهوٽ کي، سَس طرفان مليل تحفو. لاهُه.
- سَلامی اُتارنا: سلامي ڏيڻ (بادشاهه وغيره کي).

● سِلانا : متعدی [ھ] سِبائڻ . ٽڪو ڪرڻ (تابوت، تعويذ وغيره) .

- سِلائی: ث. سبائي- سِلائي. سبڻ جو ڪم. پوڪ (خصوصاً جوئر ۽ مڪائي) کي ڪائيندڙ هڪ قسم جو جيت.

● سُلانا: متعدی [ھ] سُمهارڻ . ننڊ ڪرائڻ. ماري ڇڏڻ .

● سَلائی ج سَلائیاں : ث [ھ] سَرائي. تيلي.

- سَلائی پھیرنا: سَرائي گهمائڻ (اکين ۾).

انڊو ڪرڻ .

● سِلپَٹ: صفت [ھ] گسيل . لِسو . ڊٺل اکرن وارو (سِڪو).

● سُلَجھنا : لازم [ھ] سمجهڻ - ڪُلڻ (منجهيل معاملو) . سُڌرڻ . نبرڻ .

▬ سُلجھانا: متعدی . سمجهائڻ - کولڻ (منجهيل ڳالھ) . سُڌارڻ . ڏاهڻ . نبيرڻ .

▬ سُلجھاوِ سُلجھاؤ : ذ . سمجهائڻ جي حالت . نبيرو . وضاحت .

● سَلسَلانا : لازم [ھ] بدن ۾ سُيون چڻڻ . ميٺي کَھ ٿيڻ . ٻَر ٻَر ڪرڻ (ڪينئان) .

▬ سَلسَلاھَٹ: ث . چُهڪار . خارش . سُرسُر .

● سُلفا ﻳﺎ سُلفے : ذ [ھ] ڳوڻي . ٽوپيءَ ۾ ھڪ دفعي ڀرڻ جيترو تماڪ .

▬ سُلفا اُڑانا: ڳوڻي ساڙڻ . حقو ڇڪڻ .

▬ سُلفا کرنا : ساڙي ڇڏڻ . برباد ڪرڻ .

▬ سُلفے کا کوڑا : محاوره . چلم جو ٻانڊاٺي .

● سُلگنا: لازم [ھ] دُکڻ . ڏ ڳڻ . ٻرڻ .

▬ سُلگانا: متعدی . دُکائڻ . ٻارڻ . جاڳائڻ (باھ) . ڀڙڪائڻ (فساد) .

● سَلنا : لازم [ھ] سَلڻ - سوراخ ڪرڻ - ٽُنگ ڪرڻ .

● سِلنا : لازم [ھ] سِبجڻ .

● سِلوانا: متعدی المتعدی [ھ] سِبارائڻ .

● سَلوتری: ذ [ھ] گهوڙن جو ڊاڪٽر . جانورن جو ڊاڪٽر .

● سِلوٹ ﻳﺎ سِلوٹیں : ث [ھ] گهُنج - سَرُ - شِڪَن .

▬ سِلوٹیں پڑنا : گهُنج پوڻ - سَرَ پوڻ .

● سَلونا : صفت [ھ] سَلُونو - چَهرو . (ث) سَلونی .

● سِلّی ﻳﺎ سِلّیاں : ث [ھ] "سِل" جو تصغير . ٻاڪيءَ وغيرھ تکي ڪرڻ جو پٿر .

● سُم ﻳﺎ سُم : ذ [ف] سُنب (گهوڙي جو).

▬ سُم لینا : گهوڙي جو ڏاڍو کائڻ .

● سَماں : ذ [ھ] سَمو - رُت - موسم . زمانو - دور . تماشو . ڇهڇٽو . نظارو .

▬ سَماں بَندھنا : ڇهڇٽو ٿيڻ - رونق ٿيڻ . نظارو پيدا ٿيڻ .

▬ سَماں چھانا: رونق ڇانئجڻ . ڇهڇٽو ٿيڻ .

● سَمانا: لازم [ھ] سمائجڻ . ڀِھي وڃڻ . رھڻ - وَسڻ . وڻڻ (دل کي) .

● سَمبَل : ذ [ھ] جابلو وڻ جو ھڪ قسم .

● سَمّت : ث [ھ] سَنبت (وڪرمي سال) .

● سَمت : ث [ع] طرف - ڏِس .

● سِمٹنا: لازم [ھ] سميٽجڻ . گڏ ٿيڻ . ميڙجڻ . سُسڻ . مري وڃڻ .

▬ سِمٹانا : متعدی . سميٽڻ . گڏ ڪرڻ . ويڙهڻ .

▬ سِمٹ جانا : سميٽجي وڃڻ . گڏ ٿيڻ . سُسي وڃڻ . ويڙهجي وڃڻ .

● سِمٹی : ث [ھ] ھڪ قسم جو ڪپڙو (جنھن جي اُڻوت ڪپهه جهڙي ٿئي) .

● سَمَجھنا : متعدی[ھ] سمجهڻ . ذهن نشين ٿيڻ . ڄاڻڻ . سوچڻ . سِکڻ .

▬ سَمَجھ : ث . سمجهه - ڄاڻ . خيال .

▬ سَمَجھ آنا : سمجهه اچڻ . ڄاڻ پيدا ٿيڻ . سياڻپ اچڻ . اکيون کلڻ . هوش سنڀالڻ .

▬ سَمجھا بُجھا کَر : تابع فعل . چڱيءَ طرح سمجهائي . سيکاري پڙهائي پڪو ڪري .

▬ سَمجھانا : متعدی . سمجهائڻ . ذهن نشين ڪرڻ . آگاھ ڪرڻ .

▬ سَمَجھ بُوجھ : ث . سمجهه ٻُوجهه . ڄاڻ .

عقل. هوش حواس .

- سَمَجھ٘دار : صفت. سمجهو . سياڻو ـ ڏاهو. دورانديش .
- سَمَجھ٘ ميں آنا : سمجهه ۾ اچڻ. ذهن نشين ٿيڻ. خيال ۾ آچڻ.
- سَمَجھے : ندا . سمجهئي ـ خيال ۾ آيو ؟ ڏٺئي ؟ .

● سَمجهوتا : ذ [هہ] ٺاهہ ـ صلح . نبيرو ـ فيصلو.

● سَمَدهن ۽ سَمَدهنيں : ث [هہ] گهوٽيتن ۽ ڪنواريتن جي وچ ۾ هڪ مائٽي ـ سيڻ .

● سمدهی ۽ سَمَدهی : ذ [هہ] (گهوٽيتن ۽ ڪنواريتن جي وچ ۾ هڪ مائٽي) سيڻ .

- سَمَدهيانہ : ذ. سيڻ ـ پٽ يا ڌيءَ جا ساهرا .

● سَمَندَر : ذ [هہ] سمنڊ ـ بحر ـ ساگر.

- سَمَندَر بِلَونا : سمنڊ ولوڙڻ. تمام گهڻي ڪوشش ڪرڻ. نہ ٿيڻ جهڙو ڪم ڪرڻ.
- سَمَندَر پار اُتارنا : جلا وطن ڪرڻ.
- سَمَندَر پهل : ذ هڪ قسم جو ڦل (جو دوا ۾ ڪم اچي).
- سَمَندَر پهين، جهاگ : ذ. سمنڊ ڦيڻ ـ سمنڊ جي ڳجي.
- سَمَندَر کهار : ذ. هڪ قسم جو زهريلو وکر .
- سَمَندری : صفت. سامونڊي ـ بحري .
- سَمَندری لڑائی : ث. سامونڊي لڙائي.

● سَمَنَک : ث [هہ] نشاستو. ڳپ .

● سَموسا ۽ سَموسے : ذ [هہ] بيسڻ ۽ قيمي يا وغيره سان ڍڪيل ٽڪي ـ سنبوسو.

● سَمونا : متعدی [هہ] سيلائڻ. سمائڻ .

- سَمويا هوا : صفت. سيليل . سمايل. ٺٺُهون

سوسڙو.

● سَمَے : ذ [هہ] وقت. موسم. زمانو.

● سَمیٹنا : متعدی [هہ] سميٽڻ ـ گڏ ڪرڻ. ميڙڻ. ويڙهڻ (ٽيڙ).

● سَن : ذ [هہ] سڻيءَ جو ٻوٽو ـ سڻ.

● سُن : صفت [هہ] بي حس ـ ساٽو. خاموش. حيران.

- سُن کر دينا : ساٽو ڪري ڇڏڻ. بي حس ڪري ڇڏڻ.
- سُن هو کر رہ جانا : ماٺ ۾ اچي وڃڻ. چپ ٿي وڃڻ .

● سَنّاٹا ۽ سَنّاٹے : ذ [هہ] خاموشي ـ ماٺ ـ چُپ. زُوڪاٽ ـ سوساٽ .

- سَنّاٹا پڑنا : ماٺ پوڻ. خاموشي ڇانئجڻ .
- سَنّاٹے کی هوا : ث. سوساٽ سان هوا. خوفائتي هوا.
- سَنّاٹے ميں آنا : ماٺ ۾ اچڻ. حيران ٿيڻ. ڏڪي وڃڻ .

● سُنار : ذ [هہ] سونارو. (ث) سُنارن، سُناري.

● سَنبهالنا : متعدی [هہ] سنڀالڻ. بچائڻ. ڳنڍڻ. ميڙڻ. سنڀال لهڻ. نظرداري ڪرڻ.

- سَنبهالا : ذ. هوشياري ـ خنڪي. مرڻ کان ٿورو اڳ ۾ مريض جي سگهائي. تندرستي.
- سَنبهالا هونا : مرڻ کان اڳ ۾ مريض جو ڪجهہ تندرست ڏسجڻ .

● سَنبهالو : ذ [هہ] هڪ قسم جو وڻ .

- سَنبهلنا : لازم [هہ] سنڀرڻ. بچڻ (ڪِرڻ کان). ساهي ڪڍڻ. خبردار ٿيڻ .

● سَنپوليا ۽ سَنپوليے : ذ [هہ] ننڍڙو نانگ .

● سَنتا : ذ [هہ] هڪ قسم جي راند.

● سَنترا، سَنگترا ۽ سَنترے، سَنگترے :

ذ [هہ] هڪ قسم جو ميوو- سنگتڙو.

● سِنچائی : ث [هہ] پاڻيءَ جي پيچ (ٻنيءَ کي)- ريچ.

● سُنُدری : ث [هہ] ستار (ساز) جو هڪ پرزو. (صفت) سُهڻي- حسين.

● سَنُدهلی ۽ سَنُدهليان : ث [هہ] هڪ قسم جو ڏلهو (جنهن جي چڻني پاسن کان ڏاڪا هجن).

● سَنُديسا : ذ [هہ] پيغام- نياپو- سنيهو.

● سَنُڈ : ذ [هہ] "سانڍ" جو مُخفّف. (صفت) ڏلهو- متارو. (ث) سَنُڈی.

▬ سَنُڈ مُسُنڈَنُڈ : محاوره. ڏلهو متارو- تازو توانو.

● سَنُڈا : ذ [هہ] ڏلهو. جانٺو.

▬ سَنُڈا مَسَنُڈا ، سَنُڈا مَسُنڈَنُڈا : محاوره. ڏلهو متارو- تازو توانو.

سَنُڈاس : ذ [هہ] سَنُڈاس- ڪاڪوس.

● سُنُسان : صفت[هہ] ويران- سُڃو. خوفناڪ.

▬ سُنُسان کَرنا : ويران ڪرڻ- اُجاڙڻ.

● سَنُسَنانا : لازم [هہ] سُوسات ڪرڻ (هوا، گوليءَ). خوفائتو ٿيڻ.

▬ سَنُسَناهَٹ : ث. خاموشي. سُوسات.

▬ سَنُسَنی : ث. خاموشي- مات. سُوسات. خوف- ڊپ. ڏڪڻي.

● سَنُسی ۽ سَنُسيان : ث [هہ] لوهارڪي ڪم جو هڪ اوزار- آنبوري.

● سَنَڪ : ث [هہ] چريائپ جو خيال. پُور- ڏُن.

▬ سَنَڪ لينا : چريائپ وٺڻ. بيوقوفيءَ جو ڪم ڪرڻ.

● سِنُڪ : ث[هہ] نڪ جي غلاظت- سينگهہ.

● سُنُڪَر : ذ [هہ] ميوو وڪڻندڙ- ٻاڪري. (ث) سُنُڪَرَن.

● سِنَڪُنا : متعدی [هہ] سُڻُڪڻ- نڪ صاف ڪرڻ.

● سِنُڪُنا : لازم [هہ] سيڪجڻ- سيڪ اچڻ.

● سُنُڪهُو : ث[هہ] لڪي لڪي ڳالهيون ڳنڍندڙ عورت.

● سَنُڪهہ : ذ [هہ] وڏو ڪوڏ (جو توتاري وانگر وڄائيندا آهن)- سَنُڪ.

▬ سَنُڪهہ بجانا ، پهُونُڪنا : سَنُڪ وڄائڻ. ڏيوالو ڪيڻ.

● سَنُڪهيا : ذ [هہ] هڪ قسم جو زهري وَکر- سَنُکيو- سَم الفار.

● سَنُگ : ذ [هہ] سَنُگت- رفاقت. (تابع فعل) همراه- گڏ- ساڻ.

▬ سَنُگ چلنا : ساڻ هلڻ- گڏ هلڻ.

▬ سَنُگ چهوڑنا : سنگت ڇڏڻ.

● سِنُگ : ذ [هہ] سِڱ- ڏسو "سِينُگ".

● سِنُگوئی : ث سِڱ. ڍڳي جي سِڱ تي چاڙهڻ جو پوش. ڍڳي يا هرڻ جو ننڍو سِڱ- سِڱي.

● سِنُگارنا : متعدی [هہ]سينگارڻ. سَنُوارڻ.

▬ سِنُگار : ذ. سينگار. ٺٺي ٺوڪارو.

▬ سِنُگار کَرنا : سينگار ڪرڻ. ٺٺي ٺوڪارو ڪرڻ.

● سِنُگهاڑا ۽ سِنُگهاڑے : ذ [هہ] هڪ قسم جو ڦل (جو ٽڪنڊو ٿئي ، ۽ پاڻيءَ واري زمين ۾ ٻيهہ وانگر ٿئي).

● سِنُگهاڑيا ۽ سنگهاڑے : ذ. صفت[هہ] سڱن وارو (جانور)- سِڱيرُ.

● سُنُگنا : متعدی [هہ] پڌڻ اونائڻ (عرض).

توجه ڏيڻ.

▬ سُنا دينا : ٻُڌائي ڏيڻ - چئي ڏيڻ.

▬ سُنا سُنايا : صفت. ٻُڌل.

▬ سُنانا : متعدی. ٻُڌائڻ. چيتائڻ.

▬ سُنانی، سُناؤنی : ث. ڄاڻ (موت جو).

▬ سُنائی دينا : ٻُڌڻ ۾ اچڻ.

▬ سُن رکھنا : ٻُڌي ڇڏڻ.

▬ سُن گُن : ث. ٻُڌ سُڌ. خبرچار. پتو پار.

▬ سُن لينا : ٻُڌي وٺڻ.

▬ سُننے میں آنا : ٻُڌڻ ۾ اچڻ.

▬ سُنی آن سُنی کرنا : ٻُڌو اڻ ٻڌو ڪرڻ. هڪڙي ڪن کان ٻُڌي ٻئي مان ڪڍي ڇڏڻ.

▬ سُنی سُنائی : ث. ٻُڌل ڳالهہ.

● سَنْوارنا : متعدی [هہ] سَنْوارڻ - سُڌارڻ - درست ڪرڻ. ٺاهڻ. سينگارڻ.

● سَنْورنا : لازم [هہ] سنوارجڻ. سُڌرڻ. درست ٿيڻ.

● سُنَہرا : صفت [هہ] سون جهڙو - سونهري. سونو.

▬ سُنَہرا پانی : ذ. سونو پاڻي.

▬ سُنَہری : صفت. سونهري.

● سَنی : ث [هہ] سڻي.

● سَنیچر : ذ [ذ] هڪ ڏينهن جو نالو - ڇنڇر. هڪ گرهہ.

▬ سَنیچر آنا : ڇنڇر اچڻ. نياڳ اچڻ.

● سَو : عدد [هہ] هڪ عدد - سو (١٠٠).

▬ سَو باتیں سُنانا : سَوَ ڳالهيون ٻڌائڻ. جُٺ ڦِٽ ڪرڻ.

▬ سَو سَو بَل کھانا : وتجڻ ستجڻ (ڪَيل يا ڪاوڙ ۾).

● سو : اشاره [هہ] سو. اُهو. (علت) تنهن - انهيءَ ڪري. (ربط) چڱو - پوءِ. هاڻي.

● سَوا : صفت [هہ] هڪ سڄو ۽ ٻئي جو چوٿون حصو. سَوا.

▬ سَوا گز کی زبان ہونا : زبان دراز هئڻ. گستاخ هئڻ. بد زبان هئڻ.

▬ سَوایا : صفت. سوايو. وڌيڪ.

▬ سَوا یا ڈیوڑھا کرنا : سَوايو ڏيڍوڻو ڪرڻ. ورهائڻ. ٻاگا ڪرڻ.

● سُوا : ذ [هہ] جَوَ جي سنگ جا سُوئا. سُوئرجا وار. سُوئو. ٻاڄيءَ جو هڪ قسم- سُوا.

● سُوا بھیر : ذ [هہ] هڪ قسم جو ٻير.

● سُوا پاتی، سُوا پاٹی : ث [هہ] ٻارن جي هڪ راند.

● سُوا پوکا : ذ [هہ] جيت جو هڪ قسم.

● سَواد : ذ [هہ] سَواد - ذائقو- مزو- لذت. چشڪو.

▬ سَواد پڑنا : سَواد پوڻ. چشڪو پوڻ. هير پوڻ.

▬ سَوادی : صفت. سوادي- لذيذ- ذائقيدار.

● سِنْوار : ث [هہ] سينْوَر (جو پاڻيءَ جي مٿان ڇمندو آهي).

● سُوارَت : صفت [هہ] سجايو. چڱي ڪم ۾ آيل.

▬ سُوارَت ہونا: سجايو ٿيڻ- چڱي ڪم ۾اچڻ.

● سِوانا يا سِوانے : ذ [هہ] حد- دنگ.

▬ سِوانابَنْدی : ث. حد بندي.

● سُوانْگ : ذ [هہ] ڏسو "سانگ". ناٽڪ. تماشو. ٻهروپ.

▬ سُوانْگ رَچانا: سانگ رچائڻ. ناٽڪ ڪرڻ. تماشو ڪرڻ. ٻهروپ ڪرڻ.

▬ سُوانْگی، سُوانْگیا يا سُوانْگئے : ذ. سانگ

کندڙ. ڏنگ. ڀڙوپيو.

● سَوائي: ث [هہ] ڇيڪي مٽيءَ واري زمين. آڻو ٻج جو چوٿين پتي فائدي جي وعدي تي زميندار کان هارين کي مليل هجي.

● سُوپ: ذ [هہ] ڇَڄ - سُپ. پاڻيءَ ڇڻڻ جو ڏلهو.

— سُوپ سی ڈاڑهی: ث. ڇَڄ جهڙي ڏاڙهي- وڏي ۽ گهاٽي ڏاڙهي.

● سوت: ذ [هہ] پاڻيءَ جو چشمو. درياءَ وغيره جو مُنهن. ڦاٽ.

— سوتا ۽ سوتے: ذ. چشمو. پاڻيءَ جو وهڪرو. ڦاٽ.

— سوت پهوٹنا، نِکَلنا: پاڻيءَ جو چشمو جاري ٿيڻ.

— سوتی ۽ سوتیاں: ث. ننڍو چشمو. ٽوبو.

— سوتے بَہا دینا: چشما جاري ڪرڻ. واهڙ وهائي ڇڏڻ. تمام گهڻو روئڻ.

● سَوت، سَوتَن ۽ سَوتیں، سَوتنیں: ث [هہ] مڙس جي ٻي زال- پَهاج.

— سَوتاپا: ذ. پهاچپڻو. پهاڃن جو وير.

— سَوتاپا دینا: پهاچپڻو ڏيڻ. هِمَٿيون ساڙڻ.

— سَوت لانا: پهاج آڻڻ. هڪ زال جي هوندي ٻي شادي ڪرڻ.

● سُوت: ذ [هہ] سُٽ. ڌاڳو- سُٽ جي تند.

— سُوت اٹیرنا: سُٽ آٽيرڻ- سُٽ ويڙهڻ.

— سُوت کی آنٹی: ث. سُٽ جي ڦوري.

— سُوت کے بنولے هوجانا: ڍيل ڍڪيل ڪم بگڙي وڃڻ. سخت نقصان پهچڻ.

— سُوتی: صفت. سُٽ جو- سوٽي.

— سُوتی کپڑا: ذ. سوٽي ڪپڙو.

● سَوتیلا ۽ سَوتیلے: ذ. صفت [هہ] ماٽيلو- ماٽيجو- لڳو. ڪنهن ڌارئي ماءُ جي نالي سان گڏ ڪم اچي "سوتیلا باپ، سوتیلی ماں، وغیره".

(ث) سَوتیلی.

— سَوتیلا بهائی: ذ. لڳو ڀاءُ - ماٽيجو ڀاءُ.

(ث) سوتیلی بہن.

● سُوجنا: لازم [هہ] سُڄڻ. ڦوڪجڻ. ڪاوڙجڻ.

— سُوج کر کُپّا هونا: تمام گهڻو سُڄڻ. سُڄي ڍبو ٿيڻ.

— سُوجَن: ث. سوڄ.

— سُوجَن چڑهنا: سوڄ چڙهڻ- سوڄ ٿيڻ.

● سُوجهنا: لازم [هہ] سُجهڻ- خيال ۾ اچڻ. نظر اچڻ. سمجهه ۾ اچڻ.

— سُوجهہ: ث. سمجهه. خيال. نظر.

— سُوجهہ بُوجهہ: ث. سُڌ ٻُڌ.

— سُوجهہ پڑنا: نظر پوڻ. سمجهه ۾ آچڻ- ڏسڄڻ ۾ اچڻ.

— سُوجهتا: ذ. سنبت- تياري. اڳ ڳڻتي. اڳواٽ بندوبست.

● سُوجی: ث [هہ] سُوجي.

● سوچنا: متعدی [هہ] سوچڻ. خيال ڪرڻ- ويچارڻ. ڳڻتي ڪرڻ.

— سوچ: ذ. ويچار- خيال. ڳڻتي.

— سوچ بچار: ذ. سوچ ويچار.

— سوچ پڑنا: سوچ پوڻ- خيال پوڻ.

● سُود: ذ [هہ] وياج. نفعو.

— سُود بٹّا: ذ. نفعو نقصان.

— سُود خور، خورا: ذ. وياج خور.

— سُود در سُود: ذ. وياج تي وياج. گڏيل وياج.

— سُود کهانا: وياج کائڻ- وياج وٺڻ.

▬ سُودْ مَنْدْ : صفت. فائدي وارو.

▬ سُودِیؔ: ث. وياج تي ڏنل رقم.

● سَودا : ذ [ف] سوداءُ - خفقان - چريائي . پُور- ريچڪ . خيال - لهر . [هہ] سودو - وکر- سامان. واپار .

▬ سَودا بَنْنا : سودو ٻنجڻ. سودو ٿيڻ .

▬ سَودا ٹھَہرْنا : سودو ٿيڻ . اگهہ طيءِ ٿيڻ.

▬ سَودا خَرِیْدنا، سُولْ لینا: سودو وٺڻ- شيءِ خريد ڪرڻ. مُلهہ وٺڻ .

▬ سَودا کَرْنا : سودو ڪرڻ - واپار ڪرڻ .

▬ سَودا لینا : سودا وٺڻ .

▬ سَودا ہونا: سودو ٿيڻ . خريد فروخت ٿيڻ . سوداءُ ٿيڻ- خفقان ٿيڻ .

● سَورْ : ذ [هہ] مڇيءَ جو هڪ قسم. عورت جو ويامڻ کان پوءِ مٽي پاڻي وجهڻ وارو عرصو.

● سُوَرْ : ذ [هہ] هڪ قسم جو جهنگلي ناپاڪ جانور- سُوئر. (ث) سُورْنی .

▬ سُوَرْ گھَنیٹا : ذ. سُوئر جو ٻچو.

● سُورَجْ : ذ [هہ] سج - آفتاب .

▬ سُورَجْ چھُپْنا : سج لڪڻ. سج گم ٿيڻ. (ڪڪرن ۾). سج لهڻ .

▬ سُورَجْ ڈُوبنا، غُرُوبْ ہونا: سج ٻڏڻ - سج لهڻ .

▬ سُورَجْ گَرْهَنْ، گَہَنْ : ذ. سج گرهڻ.

▬ سُورَجْ نِکَلْنا : سج نڪرڻ - سج اڀرڻ .

● سُوسی: ث [هہ] هڪ قسم جو ليڪائون ڪپڙو - سُوسي.

● سَوکَنْ، سَوکِنْ يا سوکَنپن : ث [هہ] پَهاج - پَهاجَڻ .

● سُوکھنا : متعدی [هہ] سُڪڻ- خشڪ ٿيڻ. ٺوٺ ٿيڻ. اپرو ٿيڻ- سنهو ٿيڻ. سُسڻ.

▬ سُوکھا يا سُوکھے : صفت. سُڪل- خشڪ. سُسيل. (ذ) خشڪ زمين . قحط. سُڪل تماڪ . پينگ . (ث) سُوکھی .

▬ سُوکھا پَڑْنا : اوسَر ٿيڻ. قحط پوڻ.

▬ سُوکھا ٹھُنْٹھ: ذ. سُڪل وڻ. پانڊو وڻ.

▬ سُوکھا جوابْ: ذ. رکو جواب- صاف انڪار.

▬ سُوکھہ جانا : سُڪي وڃڻ . اپرو ٿي وڃڻ .

▬ سُوکھہ کَرْ کانٹا ہوجانا : سُڪي ڪنڊا ٿيڻ - ڳري ڪنڊا ٿيڻ .

▬ سُوکھی روٹی : ث. سُڪل ماني .

▬ سُوکھے دھانوں پَر پانی پَڑْنا : نا اميديءَ کان پوءِ اميد پوري ٿيڻ . مراد پوري ٿيڻ .

▬ سُوکھے گھاٹْ آتارْنا : سُڃَ ۾ چڙهڻ . نا اميد ڪرڻ. ٺلهو دلاسو ڏيڻ .

● سوگْ : ذ [ف] فوتيءَ جو ڏک. سياپو- ماتم.

▬ سوگْ کَرْنا، مَنانا : سُوڳ ڪرڻ . غم ڪرڻ - ماتم ڪرڻ.

▬ سوگی : صفت . سُوڳ وارو. غمگين - ڏکارو.

● سَوگَنْدْ : ث [هہ] قسم - سُنْهن .

● سُولْ : ذ [هہ] ڀالو - نيزو .

● سولہ : عدد [هہ] هڪ عدد - سورهن (١٦) .

▬ سولہ سِنگارْ : ذ . سورهن سينگار.

● سُولی يا سُولیاں : ث . [هہ] سُوري - ڦاسي . مصيبت .

▬ سُولی پر جانْ ہونا : ڦاسيءَ تي ٽنگيل هئڻ. تمام گهڻي تڪليف ۾ هئڻ.

▬ سُولی پَرْ کھِینچْنا : سوريءَ تي چاڙهڻ - ڦاسيءَ تي چاڙهڻ .

▬ سُولی (پَرْ) چڑھانا : سُوريءَ چاڙهڻ - ڦاسي ڏيڻ .

▬ سُولی دینا : ڦاسي ڏيڻ .

● سُوم : صفت [هہ] شُوم - بخيل - ڪنجوس.
● سونا: ذ [هہ] مشهور قيمتي ڌاتو - سونُ - زَر.
- سونا چانْدی : ث. سون چاندي. زر زيور.
- سونا ڪَسنْا : سون پرکڻ.
- سونا مُکهی، مُکّی : ث. هڪ قسم جو پٿر- سونا مَکي.
- سونے پَرْ سُهاگا : محاوره. سونهن تي وڌيڪ سونهن. چڱائيءَ تي وڌيڪ چڱائي.
- سونے کا پانی : ذ سونو پاڻي - ملمع.
- سونے کا توڑا : ذ. هڪ قسم جو سونو زيور (پيرن ۾ پائيندا آهن).
- سونے کا وَرَق : ذ. سونو ورق.
- سونے کی چِڑْیا : محاوره. سوني جهرڪي. مالدار ماڻهو. قيمتي شيءِ.
- سونے کی چڑیا هاتهہ آنا : ڪنهن مالدار بيوقوف جو داءَ ۾ ڦاسڻ - وڏي آساميءَ جو ڦاسڻ.
● سونا : لازم [هہ] سُمهڻ - ننڊ ڪرڻ. آرام ڪرڻ. ليٽڻ. بي حس ٿيڻ (عضوو). مرڻ.
- سو اُٹهنْا : ننڊ مان سمهي اٿڻ.
- سوتا : صفت. سُتل - ننڊ ۾.
- سوتے فِتنے کو جگانا : وساريل جهيڙو جاڳائڻ - ننڊ سر جهيڙو جاڳائڻ.
- سوتے کا سوتا رَہ جانا : ستل ئي رهجي وڃڻ. غفلت سبب بيخبر رهجي وڃڻ.
- سوتے مُرْدے جگانا : وِسريل ويڙهه ياد ڪرڻ. پراڻا سورَ ياد ڪرڻ. ستل جهيڙو جاڳائڻ.
- سوتے نَصیب جاگنا : ڦِٽل بخت کلڻ - قسمت کلڻ.
- سو جانا : سمهي رهڻ. بي حس ٿيڻ (عضوو).
- سونا حَرام کَرنا : سمهڻ حرام ڪرڻ. ننڊ ڦٽائڻ. آرام خراب ڪرڻ.
● سُونا : صفت [هہ] اجاڙ - ويرانُ. ڦِٽل. خالي. (ث) سُونی.
● سَونْپنا : متعدی [هہ] سونپڻ - حوالي ڪرڻ. ڏيڻ.
● سونْتْنا : متعدی [هہ] سُونْٽڻ. مالش ڪرڻ. چِڪَڻ. روڙڻ.
● سونْٹا ۽ سونْٹے : ذ [هہ] سونْٽو.
- سونْٹے پَڑْنا : سونْٽا پوڻ - ڏنڊا لڳڻ.
● سونْٹهہ : ث [هہ] سُڪل آدرڪ - سُنْڍ.
- سونْٹهہ پانی : ذ. سُنْڍ ۽ جيري وارو مصالحدار پاڻي (جو هاضمي لاءِ ڏاهيندا آهن).
- سونْٹهہ هو رَهنا: چُپ ٿي وڃڻ - خاموش ٿي وڃڻ.
● سونْدها: صفت [هہ] خوشبودار. سُگنڌ وارو. (ث) سونْدهی.
- سونْدها پَن : ذ. ڪوري ڏانءَ يا تازن پڳل چِٽن جي خوشبوءِ.
● سَونْدهنا : متعدی [هہ] ميلائڻ - ڳنڍڻ. ڳوهڻ. ولوڙڻ. مَناڙڻ.
● سونْدهی : ث [هہ] ڪارسوڊا.
● سُونْڈ ۽ سُونْڈیں : ث. سُونڍ (هاٿيءَ جي).
● سُوں سُوں : ث [هہ] سُون سُون - نڪ مان ساهہ کڻڻ جو آواز.
- سُوں سُوں کَرنا : سُون سُون ڪرڻ. نڪ مان ساهہ کڻڻ.
● سُونگهنا: متعدی [هہ] سُونگهڻ - سنگهڻ- بُوءِ معلوم ڪرڻ.
- سُونگهہ : ذ. ناسڪا هٿنڌڙ ماڻهو- ناسير.
- سُونگهتا پهرنا: سونگهيندو وتڻ. ڳوليندو گهمڻ. ناسون هڻڻ. شڪار جي لاءِ ڦرڻ.
- سُونگهنی: ث. ناسَ. ناس جي دٻلي.

● سوها: ذ [هہ] پيروي راڳ جي هڪ راڳڻي.

● سوهَن، سَوهن، حلوا : ذ [هہ] مٺائيءَ جو هڪ قسم- سون وَڙو.

● سُوئي ۽ سُوئيان : ث [هہ] سُئي. چهنب - نوڪ .ڪانٽو (گهڙيال،واچ،ساهميءَوغيرهجو).

▬ سُوئي پيرونا : سُئيءَ ۾ ڌاڳو وجهڻ.

▬ سُوئي ڪا ناڪا : ذ. سُئيءَ جو سوراخ- ٻاڪو. (محاوره) تمام ننڍي ڳالهہ.

▬ سُوئيون ناچ پرونا: ڏاڍي ڪنجوسائي ڪرڻ.

● سويا: ذ [هہ] هڪ قسم جو خوشبودار ساڳ- سُوا.

● سِوَيّان : ث [هہ] سيوَيُون- سيُون.

▬ سِوَيّان بٽنا، توڙنا: سيُون ٺاهڻ.

● سَويرا : ذ [هہ] صُبح.

▬ سَويرا هونا: صبح ٿيڻ. ڏينهن ٿيڻ.

▬ سَويرے: تابع فعل. صبح جو- صبح سان.

● سَهارا : ذ [هہ] سهارو. ٽيڪ - مدد. ڏڍ - آٿت. اميد.

▬ سَهارا پانا: مدد وٺڻ. ٽيڪ وٺڻ

▬ سَهارا ٽوٽنا : اميد ٽٽڻ.

▬ سَهارا دينا: سهارو ڏيڻ- مدد ڏيڻ آٿت ڏيڻ.

▬ سَهارا ڈهونڈهنا: سهارو ڳولڻ - مدد ڳولڻ.

▬ سَهارا لينا : مدد وٺڻ. پناهه وٺڻ.

● سَهارنا : متعدی [هہ] ٽيڪ ڏيڻ. سَهڻ - برداشت ڪرڻ.

● سُهاگ : ذ [هہ] سُهاڳ. سهاڳ جي زماني ۾ پائڻ جو زيور. خوشي.

▬ سُهاگ اترنا: سُهاڳ لهڻ- مڙس سري وڃڻ.

▬ سُهاگ بهري : ث. سهاڳ واري - سهاڳڻ.

▬ سُهاگ پٽارا : ذ. آها پيٽي جنهن ۾ سهاڳ جو سامان (زيور وغيره رکيل هجن).

▬ سُهاگ پڑا : ذ. سهاڳ پڙو.

▬ سُهاگ رات : ث. سهاڳ جي رات.

▬ سُهاگن ۽ سُهاگنين : ث. سُهاڳڻ.

● سُهاگا: ذ [هہ] هڪ قسم جو پسارڪو وکر. سُهاڳو.

● سُهانا: لازم [هہ] وڻڻ - پسند اچڻ. سُهائڻ. پيانءِ پوڻ.

▬ سُهانا، سُهاؤنا: صفت. وڻندڙ. پسنديده. سُهائيندڙ. خوشگوار.

● سَهاوَل : ذ [هہ] رازڪي ڪم جو هڪ اوزار- شاهُل.

● سَهَج : ذ [هہ] سهنج - آساني- سوکائي.

▬ سَهَج سے : تابع فعل. سهولت سان - سولائيءَ سان- آهستي.

● سِهرا ۽ سِهرے: ذ [هہ] سهرو- موڙ. قبر تي چاڙهڻ لاءِ گلن جي چادر. گهوٽ کي موڙن ٻڌڻ وقت ڳائڻ جا گيت.

▬ سِهرا باندهنا : موڙ ٻڌڻ - سهرو ٻڌڻ. گهوٽ بنجڻ.

▬ سِهرا بندهائی : ث. سهرو ٻڌائي- موڙ ٻڌڻ جو لاڳ.

▬ سِهرا چڑهانا : قبر تي گلن جي چادر چاڙهڻ.

▬ سِهرا سر هونا : ڪنهن ڪم جي سرانجامي يا ڪاميابيءَ جا موڙ مٿي تي ٻڌل هئڻ.

▬ سِهرے جلوے کی : محاوره. نڪاح ٻڌي زال. ڏام ڏوم سان شادي ڪيل زال.

● سِهرانا: متعدی [هہ] ڪنهن پياريءَ شيءِ (پراڻو قرآن شريف، تعويذ وغيره) کي درياءَ ۾ لوڙهڻ.

● سَهری ۽ سَهريان : ث [هہ] هڪ قسم جي مڇي.

● سَہلانا : متعدی [ھ] سَھڻ (بدن). زور ڏيڻ. مالش ڪرڻ. ھٿ ڦيرڻ (بدن تي).

● سَہم : ذ [ف] ڊپ - خوف. ھيبت.

▬ سَہما: صفت. خوفزده - ڊنل.

▬ سَہم جانا : ڊڄي وڃڻ.

● سَہنا : متعدی [ھ] سَھڻ - برداشت ڪرڻ.

● سَہی: حرف [ھ] سَھي. جملي ۾ زور پرائيندڙ لفظ "ديکھو تو سہی، آؤ تو سہی، وغيره".

● سَہیلی ج سَہیلیاں: ث [ھ] ساھيلي- ساھيڙي- جيڏي.

● سَئی : ث [ھ] ساھي- آرام.

● سَئیس : ذ [ھ] "سائيس" جو مخفف. گھوڙن جي سنڀال ڪندڙ.

● سے : حرف جار [ھ] سان. کان.

● سیار : ذ [ھ] گيدڙ. (ث) سيارن، سيارني، سياري.

● سیانا ج سیانے : صفت [ھ] سياڻو. ھوشيار- ڏاھو. عامل - جن وغيره ڪيندڙ.

▬ سیانا کوا : محاوره. سياڻو ڪانءُ. گھڻو ڏاھو.

● سیاه : صفت [ف] ڪارو.

▬ سیاه سفید کرنا : ڪارو اڇو ڪرڻ. جيڪي وڻي سو ڪرڻ.

▬ سیاھی : ث. ڪاراڻ - ڪارنھن. اونده. مَس.

▬ سیاھی چٹ : ذ. مس چُٽُو.

● سیپ : ث [ھ] سيپ - صدف. پکين جي ھڪ بيماري.

▬ سیپی ج سیپیاں : سپڙي. ڏسو "سيپ".

● سیٹھ : ذ [ھ] سيٺ. شاھوڪار- دولتمند.

● سیٹھا : صفت [ھ] ڦڪو- بي سواد. بنالوڻ (ڪاڙو) - الوڻو. ضعيف.

▬ سیٹھاپن : ذ. ڦڪاڻ - بي سوادائي. الوڻائي.

● سیٹی ج سیٹیاں : ث [ھ] سيٽي.

▬ سیٹی دینا، مارنا : سيٽي وڄائڻ - سيٽي ھڻڻ.

● سیج : ث [ھ] سيج.

▬ سیج بچھانا : سيج وڇائڻ.

▬ سیج چڑھنا : سيج تي چڙھڻ.

▬ سیج سہاگ : ذ. سيج سھاڳ. شاديءَ جي سيج.

● سیچنا : متعدی [ھ] پاڻي ڏيڻ (ٻنيءَ کي).

● سیدھ : ث [ھ] سِڌائي. سنئوَت.

▬ سیدھ میں : تابع فعل. سِڌائيءَ ۾ - سنئوَت ۾.

● سیدھا ج سیدھے : صفت [ھ] سڌو. سنئون. صاف. سچو. ساچو. (تابع فعل) سامھون. (ث) سیدھی.

▬ سیدھا آنا : سِڌو اچڻ. سامھون ٿيڻ.

▬ سیدھا بنانا، کرنا : سڌو ڪرڻ. سنئون ڪرڻ. گوشمالي ڪرڻ. سنئين راھ تي آڻڻ.

▬ سیدھا ساده : ذ. صفت. سڌو سنئون. سادو سَودو - ڀالو ڀولو. (ث) سیدھی سادی.

▬ سیدھے منھ بات نہ کرنا : سنئون منھن ڏيئي نہ ڳالھائڻ. رکائيءَ سان پيش اچڻ.

▬ سیدھیاں سنانا : سِڌيون ٻڌائڻ.

▬ سیدھی آنکھ : محاوره. مھربانيءَ جي نظر.

▬ سیدھی راه : ث. سنئين راھ. چڱي واٽ.

▬ سیدھی سنانا: سِڌيون ٻڌائڻ. ڪُتا جواب ڏيڻ- ڪُڙيو ڪُلايو ٻڌائڻ.

▬ سیدھی طرح : تابع فعل. سِڌيءَ طرح. سنئون سِڌو.

▬ سیدھی نظر رکھنا : مھربانيءَ جي

نظر رکڻ.
● سہیرُ ع سہیرُ: ذ [هہ] سیرُ- چار پاءُ.
▬ سہیرَون: محاوره. گهڻو- جهجهو.
▬ سیروَن لَہوُ بڑهنا: تمام گهڻو رت وڌڻ.
● سہیرُ: صفت [ف] پُر- ڍاول. مطمئن- بیپرواهہ.
[هہ] سَیر- گشت.
● سَیرُوا ع سَیرُوے: ذ [هہ] کَٹ جي سیراندي ۽ پیراندي ۽ واريون ڪاٺيون - سیرونُ ۽ پیرونُ.
● سیڑهی ع سیڑهیاں: ث [هہ] ڏاڪڻ.
● سیسا، سیسَے: ذ [هہ] هڪ قسم جو ڌاتُو- شيهو.
● سَیکا: ذ [هہ] هُرلي یا نار تي ڏیل پوک- چرخي پوک.
● سَیکڑا ع سَیکڑے: ذ [هہ] سیڪڙو - سوُ. (صفت) في سیڪڙو.
● سہینکنا: متعدی [هہ] سيڪڻ. پچائڻ (ٽانڊن تي) پُچڻ.
▬ سہینکُ: ث. سہیڪُ. گرمي.
▬ سہینکتے پهیرنا: سیکیندو وتڻ. تڪلیف لاهڻ لاءِ ڪوشش ڪرڻ.
● سیکهنا: متعدی [هہ] سیکڻ.
▬ سیکهتڑ: ذ. سیکڙائُو- نوآموز.
● سَیلُ: ذ [هہ] سیلهہ. ننڍو پالو. هڪ قسم جي مڇي.
● سَیلکهڑی: ث [هہ] هڪ قسم جو پٿر (جو دوا ۾ ڪم اچي) - سنگ جراح.
● سیلنا: لازم [هہ] آلو ٿيڻ. پچڻ. سیمَڻ.
▬ سیلُ: ث. آلاڻ. نمي. پوسل.
▬ سیلا کَر کے کهانا: ٺاري کائڻ.
▬ سیلَن: ث. آلاڻ- پوسَل.
● سَینُ: ذ [هہ] اک جو اشارو.
▬ سَیناسَیني: محاوره. اکین جي اشاري بازي. اشارا ڪِنايا.
● سَینا: متعدی [هہ] آرو ڪرڻ- آنن تي ويهڻ.
● سینا: متعدی [هہ] سبڻ.
▬ سی دینا: سبي ڏيڻ.
▬ سینا: ذ. سبڻ جو ڪم.
▬ سینا پرونا: ذ. سبڻ پُرڻ جو ڪم.
● سَینتالیسُ: عدد [هہ] هڪ عدد- سٺیتاليهہ (٤٧).
● سَینتنا: متعدی [هہ] سمیٹڻ. سيڙڻ. گڏ ڪرڻ. ڦرڻ- ڪسڻ.
● سَینتیسُ: عدد [هہ] هڪ عدد - سٺیهہ (٣٧).
● سَینٹها ع سَینٹهے: ذ [هہ] ڪانو (سَر جو).
▬ سَینٹهی: ث. ڪاني جي ڳُري.
● سینچنا: متعدی [هہ] پاڻي ڏيڻ (ٻنيءَ کي)- ريج ڏيڻ.
● سینڈور: ذ [هہ] سینڌُر.
● سینڈهہ ع سینڈهیں: ث. ڪاتُ.
▬ سینڈهہ لگانا: ڪات هڻڻ.
● سینڈها: ذ [هہ] هڪ قسم جو لوڻ- سينڌو لوڻ.
● سینڈهی، سَینڈی: ث [هہ] کجور جو رس. ٽاڙيءَ جي نموني هڪ قسم جو نشيدار رس.
● سینکنا: متعدی [هہ] سورڻ (وٽ). چيچَڻ (ڪڪ).
▬ سینکُ: ث. ڪَک (ٻهاريءَ جو). چيت.
▬ سینکُ کهڑی رهنا: تيليءَ ٻوڙ هڻڻ. گهاٽي پاٺيت هڻڻ (ڪير وغيره).
● سہینکنا: متعدی [هہ] سہيڪڻ. پچائڻ (ٽانڊن تي). ٽاڪورڻ.
▬ سہینکُ: ث. سہيڪُ- تَؤُ.

▬ سینکتے پھرنا : سیکیندو وتڻ . مدد یا علاج لاءِ جهوتون ڏيڻ .

▬ سینک کرنا : سيڪ ڏيڻ . ٽاڪور ڪرڻ .

● سینکیا : صفت [ھ] ليڪائون (ڪپڙو) . (ذ) هڪ قسم جو ڪپڙو.

● سینگ ج سینگ : ذ [ھ] سڱ .

▬ سینگ پھوٹنا : سڱ نڪرڻ . اجايو ايذاءُ پهچائڻ .

▬ سینگڑا ج سینگڑے : ذ . سڱڙي .

▬ سینگ سانگڑا : محاوره . سامان سڙو . مال اسباب . ٽپڙ ٽاڙي .

▬ سینگ سمانا: پناھ ملڻ - اجهو ملڻ .

▬ سینگ مارنا : سڱ . هڻڻ . ٽونو هڻڻ .

▬ سینگوٹی ج سینگوٹیاں : ث . سڱڙي . ننڍو سڱ . جانور جو محصول .

▬ سینگی ج سینگیاں : ث . سڱڙي . مڇيءَ جو هڪ قسم .

▬ سینگیاں توڑنا : سڱيون هڻڻ. چُميون ڏيڻ.

● سینہ ج سینے : ذ [ف] سينو - ڇاتي .

▬ سینہ ابھار (نکال) کر چلنا : ڇاتي ڪڍي هلڻ . سينوتاڻي هلڻ . آڪڙ سان هلڻ .

▬ سینہ پھٹنا: هيانءُ ڦاٽڻ. دل کي صدمو رسڻ.

▬ سینہ پیٹنا : ڇاتي ڪُٽڻ . ماتم ڪرڻ . افسوس ڪرڻ .

▬ سینہ کوٹنا : ڇاتي ڪُٽڻ. روئڻ . حسد ظاهر ڪرڻ.

▬ سینے پر پتھر رکھنا : ڇاتيءَ تي پٿر رکڻ. دل ڏاڍي ڪرڻ - صبر ڪرڻ.

▬ سینے پر سانپ لوٹنا : ساڙو وٺڻ . افسوس ٿيڻ. حسد ٿيڻ .

▬ سینے پر ہاتھ دھرنا : ڇاتيءَ تي هٿ رکڻ. دل کي ڏڍ ڏيڻ. تسلي ڏيڻ.

▬ سینے سے لگانا : ڇاتيءَ سان لائڻ . ڀاڪر پائڻ. تسلي ڏيڻ.

● سیوار : ذ [ھ] گاھ جو هڪ قسم (جو ڪنڊ صاف ڪرڻ ۾ ڪم اچي).

▬ سیواری: ث. ڪنڊ جو هڪ قسم (جا "سيوار" گاھ سان صاف ڪيل هجي).

● سیورا : صفت [ھ] پوريءَ طرح نہ پڪل مٽيءَ جو ٿانءُ. پهيلو. اهو ماڻهو جو ڏسڻ ۾ ايماندار پر اندر جو کوٽو هجي.

● سیون : ث [ھ] ٽوپو - بخيو.

● سیہ : ذ [ھ] هڪ قسم جو جانور (جنهن جي بدن تي ڪنڊا ٿين) - سيھڙ ھ .

ش

ش : ذ [ع] اردو "الف - ب" جو اوڻيهون اکر، سنڌيءَ جو اوڻٽيهون، فارسيءَ جو سورهون ۽ عربيءَ جو تيرهون اکر. تلفظ "شين". ابجد موجب عدد (۳۰۰).

● شاباشؔ : ث. [ف] شاباس - آفرين - جس .
▬ شاباشؔ دينا : شاباس ڏيڻ . حوصلو وڌائڻ .
▬ شاباشي : ث . شاباس - جس - آفرين .
▬ شاباشي دينا : شاباس ڏيڻ - مرحبا چوڻ - آفرين چوڻ .
● شابالا : ذ . ڏسو "شه بالا" - آهن .
● شاخؔ ج شاخين : ث [ف] ٽاري . ڏار. شاخ . سڱ . حصو - پاڱو .
▬ شاخؔ لگانا : ٽاري هڻڻ . سڱي هڻڻ .
▬ شاخؔ نکالنا : ٽاري ڪڍڻ .
▬ شاخين کهنچوانا : سڱيون هڻائڻ .
▬ شاخين نکالنا : ٽاريون ڪڍڻ - ڦٽڻ (وڻ). عيب ڪڍڻ .
● شاخسانه : ذ [ف . شاخشانه] فقيرن جو هڪ گروهه (جي خيرات نه ملڻ تي پاڻ کي زخمي ڪندا آهن) . رڳڙو - تڪرار - بحث . رخنو . بهانو .
▬ شاخسانه (پيدا) کهڙا کرنا: جهڳڙو پيدا ڪرڻ - فتنو اٿارڻ - جهيڙو جاڳائڻ .
● شادی ج شاديان : ث [ف] خوشي . جشن . وهانءُ - پرڻو .
▬ شادؔيانه ج شادؔيانے : ذ . خوشيءَ جا واڄا . خوشيءَ جا راڳ . شاديءَ جو دسؔ . مبارڪي .
▬ شادی رچانا: شاديءَ جو سامان گڏ ڪرڻ . خوشي ڪرڻ .
▬ شادی کرنا : شادي ڪرڻ - وهانءُ ڪرڻ . گهوڙو يا جاءِ وڪڻڻ .
● شاگردؔ : ذ [ف] طالب علم - متعلم .
▬ شاگردؔ بنانا : شاگرد بنائڻ .
شامؔ : ث [ف] سج لهڻ جي مهل - مغرب جو وقت - سانجهي .
▬ شامؔ هونا : سج لهڻ جي مهل ٿيڻ .

● شاما : ث [هـ] هڪ قسم جو ننڍڙو پکي .
● شامتؔ ج شامتين : ث [ع] آفت - مصيبت . نڀاڳ . نحوست .
▬ شامتؔ آنا : شامت اچڻ - نڀاڳ اچڻ . مصيبت اچڻ .
▬ شامتؔ کا مارا : محاوره . مصيبت زده . بدحال .
● شاملؔ : صفت [ع] ملايل - گڏيل - گڏ - شريڪ .
▬ شاملاتؔ : ذ . گڏيل ملڪيت . گڏيل جائداد يا زمين .
▬ شاملؔ کرنا : شامل ڪرڻ - ملائڻ - گڏڻ .
● شاميانه : ذ [ترکی] تنبو - خيمو .
▬ شاميانه کهينچنا : تنبو اڏڻ .
● شانؔ : ذ [ع] عزت - مان . دٻدٻو . رتبو .
▬ شانؔ برسنا : عزت ۽ دٻدٻو ظاهر ٿيڻ . شان شوڪت ظاهر ٿيڻ .
▬ شانؔ بڑهانا: شان وڌائڻ . عزت وڌائڻ .
▬ شانؔ چرانا: محاوره . ٻين جو نمونو اختيار ڪندڙ - ٻئي جي طرز نقل ڪندڙ . مغرور .
▬ شانؔ دکهانا، دکهلانا : شان ڏيکارڻ . رعب ڏيکارڻ .
▬ شانؔ گهٹنا : شان گهٽجڻ . عزت گهٽجڻ .
▬ شانؔ ميں بٹا لگنا : عزت تي داغ لڳڻ - شان کي ٽڪو لڳڻ .
▬ شان ميں جهتے پڑنا : عزت ۾ فرق پوڻ .
● شانه ج شانے : ذ [ف] ڪلهو . ڦڻي (آڏاڻي جي) .
▬ شانه اترنا : ذ . ڪلهو لهڻ . ڪلهي جو هڏو لهي پوڻ .
▬ شانے سے شانه چهلنا : ڪلهي ڪس هڻڻ . پيهه پيهان هڻڻ .
● شائبه : ذ [هـ] ملاوت - کوٽ . گندگي .

داغ. شڪ.

● شبکنا ۽ شبکنے : ذ [اُردو] ڦوٽ - سيرَ (پيت ۾). چير (ڪپڙي ۾).

● شُبهہ : ذ [ع] شڪ - گمان.

● شپ : صفت [ف] تيز- تيکو. جلد- جهٽ- تُرت. (ث) پاڻيءَ وغيرھ ۾ ٽپ ڏيڻ جو آواز- شپڪو. زُوزاٽ.

▬ شپ شپ : صفت. جلد جلد- تکو تکو. ڌڪن جو لاڳيتو آواز.

● شپا ۽ شپے : ذ [ھ] چُنڊڻ جو نشان.

● شپا : ذ [اُردو] ماتر- روج.

● شتابہ : ذ [اُردو] اھو ڪاغذ جو بارود ۾ ٻوڙي پليتي طور استعمال ڪن.

● شُتر : ذ [ف] ھڪ قسم جو جانور- اُٺ.

▬ شُتربان : ذ. اوٺي- جَت.

▬ شُتر غمزے اٹھانا : بيجا ناز کڻڻ- ناز نخرا سهڻ.

● شراب : ث [ع] شراب- دارُون- باده.

▬ شراب اُڑانا : گهڻو شراب پيئڻ.

▬ شراب پلانا : شراب پيارڻ- نشو پيارڻ.

▬ شراب چلنا : شراب جو دور هلڻ. ڪجهه ماڻهن جو گڏجي ويهي شراب پيئڻ.

▬ شراب خانہ : ذ. اھا جاءِ جتي شراب وڪامي يا ٺهي - ڳُتو.

▬ شراب کشید کرنا : شراب چيڪائڻ - شراب ٺاهڻ.

▬ شرابی ۽ شرابی : ذ. صفت. شراب پيندڙ.

● شرابور : صفت [ھ] پڳَل - پُسيل - تر- آلو. شَل (پگهر ۾).

● شرّاٹا ۽ شرّاٹے : ذ [ھ] پکيءَ وغيرھ جي زورسان اُڏامڻ جو آواز- شرڙاٽ.

● شرارت : ث [ع] لُچائي - حرڪت. ڪيچل. بدي.

● شرارہ ۽ شرارے: ذ [ع] چڻنگ- آلو.

▬ شرارے نکلنا : چڻنگون نڪرڻ-آلا نڪرڻ.

● شراکت : ث [ع] شراڪت- حصيداري- ڀائيواري.

● شربت : ذ [ع] شربت - مِٺو پاڻي.

▬ شربت بنانا : شربت ٺاهڻ.

▬ شربت پلائی : ث. مڱڻي ۾ شربت پيارڻ جي گهور. حجام کي مليل گهور.

● شرط ۽ شرطیں : ث [ع] بازي - هوڏ.

▬ شرط بدنا : شرط ٻڌڻ - شرط رکڻ. بازي لڳائڻ.

▬ شرط ٹھہرانا : شرط رکڻ.

▬ شرط لگانا : شرط لڳائڻ- بازي رکڻ.

● شرف : ذ [ع] فوقيت - برتري. مٿانهون درجو. خوبي. شان. عزت. فخر.

▬ شرف پانا : شرف حاصل ڪرڻ. عزت حاصل ڪرڻ.

▬ شرف لے جانا : فوقيت حاصل ڪرڻ. عزت حاصل ڪرڻ.

● شرم : ث [ف] شرم- حياءُ- لڄ. حجاب. ننگ. غيرت. لحاظ.

▬ شرم آنا : شرم اچڻ - حياءُ اچڻ - غيرت اچڻ.

▬ شرم دلانا : شرم ڏيارڻ. ڦِڪو ڪرڻ - شرمندو ڪرڻ.

▬ شرم رکھنا : شرم رکڻ. آبرو رکڻ- لڄ رکڻ - پت رکڻ.

▬ شرم رہ جانا : عزت رهجي اچڻ.

▬ شرم سے کٹنا، گڑ جانا : شرم ۾ ٻڏي

وچڻ . تمام شرمسار ٿيڻ .
▬ شَرْمْ کَرنا : شرم ڪرڻ - حياءُ ڪرڻ . احاظ ڪرڻ .
▬ شَرْمْ کے مارے : محاوره.شرم کان-حياءُ کان.
▬ شَرْمِنْدْگی : ث. شرمساري - ڦِڪائي.
▬ شَرْمِنْدْگی اُٹھانا : ڦڪو ٿيڻ. پشيمان ٿيڻ .
▬ شَرْمِيلا ۽ شَرْمِيلے : ذ . صفت . شرميلو - حيادار - لڄارو. (ث) شرميلي .
● شَرْمانا : لازم [اُردو] شرمائجڻ - لڄي ٿيڻ. (متعدی) شرمائڻ - لڄي ڪرڻ .
▬ شَرْما شَرْمی : محاوره . لَڄ ليهہ- حياءُ شرم .
▬ شَرْماؤ : صفت. حياءُ وارو - شرميلو .
● شُرْوا : ذ [هہ] شورِوو - رَسُ (ٻوڙ جو) .
▬ شُرْوا پھُلْکا : ذ. شوروو ۽ ڦلڪو . ٻوڙماني.
▬ شُرْوا چَٹْ : محاوره [اردو] اهو ماڻهو جو ڪاڌي ۾ شريڪ ٿئي. ڪاڌي جو دوست . لالچي .
● شَڑْپا ۽ شَڑْپے : ذ [هہ] ڏسو «سَڙْپا» . وڏو ڍڪُ - ڀَٽُ .
▬ شَڑْپے لگانا ، مارْنا : وڏا ڍڪَ ڀرڻ - گهڻو پيئڻ - ڏوگهڻ .
● شُشْ : ذ [هہ] ڪنهن جانور کي هڪلڻ جو آواز - هُشڪار.
● شُشْکارْنا : متعدی [هہ] هُشڪارڻ .
▬ شُشْکارْ ، شُشْکاری : ث. هُشڪارَ .
▬ شُشْکارْ بتانا : هُشڪار ڏيڻ .
● شَشْ و پَنْجْ : ذ [ف] شش پنج- ويچار-گهٽي.
▬ شَشْ و پَنْجْ میں پَڑْنا : شش پنج ۾ پوڻ- گهٽيءَ ۾ پوڻ .
● شُعْلہ ۽ شُعْلے : ذ [ع] جِڀِي (باهہ جي) .
▬ شُعْلہ اُٹھنا : جڀي نڪرڻ . باهہ ٻرڪڻ .
▬ شُعْلہ بھڑکنا : باهہ ٻرڪڻ- پيڙ تيز ٿيڻ .
▬ شُعْلے اُٹھنا : جڀيون اٿڻ - اُلا اُٿڻ .
● شُغُلْ : ذ [ع] ڪم - ڌنڌو - پيشو . وندر .
▬ شُغُلْ کَرنا : ڌنڌو ڪرڻ . وندر ڪرڻ .
● شِفا : ث [ع] شَفا - صحت - تندرستي .
▬ شِفا هونا : شفا ٿيڻ - تندرستي ٿيڻ .
● شَکْ : ذ [ع . شڪٌ] شبهو - گمان - شَڪُ .
▬ شَکْ پَڑْنا ، گُذَرْنا : شڪ ٿيڻ - گمان پوڻ.
▬ شَکْ دُورْ کَرنا ، مِٹانا ، نِکالْنا : شڪ دور ڪرڻ - شڪ ڪڍڻ .
● شِکارْ : ذ [ع] جانورن کي مارڻ جي حالت. مئل جانور. ڦُرَ . مفت جو مال .
▬ شِکارْ کَرنا : شڪار ڪرڻ - جانورن کي مارڻ . ڦُرلُٽَ ڪرڻ .
▬ شِکارْ کھیلْنا : شڪار ڪرڻ .
▬ شِکاری : ذ. شِڪاري - صياد .
▬ شِکاری کُتّا : ذ . شڪاري ڪُتو - تازي ڪُتو .
● شِکایَتْ ۽ شِکایَتیں : ث [ع]شَڪايت. گِلا - غيبت . دانهن. تڪليف. مرض - بيماري.
▬ شِکایَتْ کَرنا : شڪايت ڪرڻ . گِلا ڪرڻ . دانهن ڪرڻ .
● شَکَرْ : ذ [ف] کنڊ .
▬ شَکَرْ پارَہْ : ذ.ميدي ۽ کنڊ مان ٺهيل هڪ قسم جي مٺائي .
▬ شَکَرْ قَنْدْ : ث. لاهوري گجر.
● شُکْرْ : ذ [ع] احسان مڃڻ - شڪر.
▬ شُکر کَرنا : شڪر ڪرڻ . ڏٺيءَ جو احسان مڃڻ .
▬ شُکْریہ : ذ. شڪر. شڪرگذاري . احسان .
● شِکَسْتْ : ث [ف] هار - مات - شڪست . پَڇڻ جي حالت - ڀَڳ .

- شِکَست پانا، کھانا: شکست کائڻ - هارائڻ.
- شِکَستِ فاش: ث . سخت شکست- هارَ.
- شِکَستہ: صفت. ڀڳل - ٽٽل.
● شَکل ۽ شکلیں: ث [ع] مُهانڊو- شِکلِ . صورت - رُوپ . ڍنگ. ويس. نمونو. تصوير. حالت .
- شَکل بَدَلنا: شِکل بدلائڻ. صورت بدلائڻ . نمونو بدلائڻ .
- شَکل بِگاڑنا: شِکل بگاڙڻ . صورت خراب ڪرڻ . حالت خراب ڪرڻ .
- شَکل بَنانا: شِکل بنائڻ. صورت بنائڻ. نقل ڪرڻ .
- شَکل پَکَڑنا: صورت اختيار ڪرڻ .
- شَکل پہچاننا: شِکل سڃاڻڻ - صورت سڃاڻڻ .
- شَکل و شَباهَت: ث. مُنهن مُهانڊو. صورت شکل .
● شِکَن ۽ شِکَنیں: ث [اردو] گهنج - سَرُ.
● شِکَنجہ: ذ[ف]ڪاٺ- اشکنجو (هڪ قسم جو ڪاٺ جو اوزار جنهن ۾ اڳئين زماني ۾ ڏوهارين کي وجهي سزا ڏيندا هئا).
- شِکَنجہ میں کَسنا: ڪاٺ ۾ وجهڻ . سخت سزا ڏيڻ .
● شَکیل: صفت [ع . "شکل" کا مخرب] سهڻو - خوبصورت - حسين .
● شَگُن، شَگُون: ذ [هہ] سُڳڻ - سَوڻ . فال.
- شَگُن لینا: سَوڻ جاچڻ . فال ڪڍڻ.
● شِگُوفہ ۽ شِگُوفے :ذ[ف] ڪَليِ-مُکري. شوشو- ٽٽاڪو (بمعني انوکي ڳالهہ).
- شِگُوفہ پهَلانا : عجيب ڳالهہ پيدا ڪرڻ. فتنو برپا ڪرڻ. ڪوڙو هُل هُلائڻ .
- شِگُوفہ چھوڑنا: فتني جهڙي ڳالهہ ڪرڻ.
- شِگُوفے پھُوٹنا: مکڙيون ڦُٽڻ .
● شگُون: ذ [ف] سُڳڻ - سَوڻ .
- شگُون لینا : سُڳڻ جاچڻ.
● شَلجَم، شَلغَم: ذ [ف] هڪ قسم جي ترڪاري - گوگڙو .
● شَلوار ۽ شَلواریں :ث [ف] سلوار-سُٿڻ .
● شَلوکا ۽ شَلوکے: ذ [اردو] هڪ قسم جي صدري (چيلهہ تائين ۽ اڌ ٻانهن سان ٿئي) .
● شَلیتہ ۽ شَلیتے: ذ [هہ] ڳوڻ جو وڏو ٿيلهو .
● شُمار: ذ [ف] ڳڻپ - تخمينو.
- شُمار میں نہ لانا : ڳڻپ ۾ آڻڻ . ليکي ۾ نہ آڻڻ. پرواهہ نہ ڪرڻ.
● شور: ذ [ف] گوڙ- هُل . هنگامو. ڌاڪو- ناموس.
- شور کَرنا، مَچانا: شورڪرڻ - گوڙ ڪرڻ. دانهون ڪرڻ.
● شوربا : ذ [ف] شوروو- رَسُ - رَهو.
● شوشہ : ذ [ف] انوکي ڳالهہ - ٽٽاڪو.
- شوشہ چھوڑنا : عجيب ڳالهہ ڪرڻ. افواهہ اٿارڻ . فتني جهڙي ڳالهہ ڪرڻ .
● شَوق :ذ [ع] سَڌ - خواهش. چاهہ-امنگ. آتساهہ . خوشي .
- شَوق چَرّانا: خواهش پيدا ٿيڻ. سَڌ ٿيڻ- چاهہ ٿيڻ .
● شَوں : ث [اردو] تتل شيءِ تي پاڻيءَ جي چندن پوڻ جو آواز- چُونچاٽ .
- شَوں شاں : محاوره. تين قَون . وڏائي .
● شہ: ذ [ف] "شاهہ" جو مخفف . بادشاهہ. (ث) هَشي. چُرچ . شطرنج راند ۾ بادشاهہ کي

شکست .

- شہ پانا: اشارو ملڻ . همٿي ملڻ .
- شہتیر: ذ. جاءِ جي ڇت ۾ ڪم آيل وڏي ڪاٺي - ڪاڙي.
- شہ دينا: شطرنج راند ۾ بادشاه کي شڪست ڏيڻ . همٿي ڏيڻ . برغلائڻ.
- شہسوار: ذ. گهوڙي سوار .
- شہ مات: ث. شطرنج راند جي اها بازي جنهن ۾ بادشاه کاٻه چال هلي نه سگهي .

● شہادت ۽ شہادتیں: ث [ع] شاهدي - گواهي . خدا جي راه ۾ قتل ٿيڻ جي حالت .
- شہادت حضوری: ث. اکين ڏٺي شاهدي .
- شہادت لينا: شاهدي وٺڻ .

● شہد: ذ [ع] ماکي .
- شہد کی مکھی: ث. ماکيءَ جي مک .

● شہدا ۽ شہدے: صفت [هـ] لُچو. شودو - بد معاش .
- شہداپن: ذ . لچائي . شودپائي - بدمعاشي.

● شہر: ذ [ف] شهر - نگر .
- شہر اُمنڈنا: شهر اُٿلڻ . تمام گهڻا ماڻهو گڏ ٿيڻ .
- شہر بدر کرنا: شهر نيڪالي ڏيڻ - جلاوطن ڪرڻ .
- شہر خبرا: ذ. صفت. سڄي شهر جون خبرون رکندڙ - شهر خابرو .
- شہر خموشاں: ذ . قبرستان - مقام.

● شہرت: ث[ع] ناموس- نيڪنامي. بدنامي.
- شہرت پانا: مشهور ٿيڻ . نالو ڪيڻ .
- شہرت دينا: مشهور ڪرڻ . بدنام ڪرڻ.

● شیخ: ذ [ع . ف] پيرسن - پوڙهو . سردار . مرشد . اڳواڻ .

- شیخی: ث. وڏائي . ٻٽاڪ . غرور .
- شیخی باز، خور، خورا: صفت . ٻٽاڪي - لاف زن .
- شیخی بگھارنا، مارنا: ٻٽاڪ هڻڻ . پاڻ پڏائڻ .
- شیخی کِر کِری کرنا: هٺ ڀڃڻ . وڏائي ڪيڻ .
- شیخی کرنا: ٻٽاڪ هڻڻ . وڏائي ڪرڻ .

● شیرازہ: ذ [ف] ڪتاب جي سلائي - جُزبندي . اهو ڌاڳو يا پٽي جا ڪتاب جي پُٺ ۾ هڻجي. سلسلو .
- شیرازہ بکھرنا: سلسلو ٽُٽڻ . ڇڙوڇڙ ٿيڻ.
- شیرازہ ٹوٹنا: انتظام درهم برهم ٿيڻ - سلسلو ختم ٿيڻ .

● شیش: ذ [ف] "شيشه" جو مخفف . شيشو - ڪانچ .
- شیش گر: ذ. صفت. شيشي جو سامان ٺاهيندڙ .

● شیشہ: ذ [ف] شيشو- ڪانچ. آرسي- آئينو.
- شیشہ باشا: صفت . نازڪ . جلد خراب ٿيندڙ.
- شیشہ دکھانا: آرسي ڏيکارڻ .
- شیشے کی طرح پھولنا: وڏائي ڪرڻ- آڪڙ ڪرڻ. تڪبر ڪرڻ. آڦرجڻ. ٿُلهو ٿيڻ.
- شیشے میں اُتارنا: حڪم ۾ آڻڻ. قابو ڪرڻ. وس ۾ آڻڻ. مفتون ڪرڻ.
- شیشے میں بند کرنا، ڈھالنا: مطيع ڪرڻ- تابع ڪرڻ. قبضي ۾ ڪرڻ.
- شیشی: ث. شيشي - ننڍو شيشو. بيهوشيءَ جي دوا .

● شیطان: ذ [ع] هڪ قسم جو جن (جو الله تعاليٰ جي حڪم نه مڃڻ ڪري جنت مان

تڙيو ويو هو) - عزازيل - ابليس . ضد. تڪرار. ڪاوڙ. (صفت) فسادي. حرڪتي. بدخواه.
▬ شَيطانُ اُترُنا : ڪاوڙ لهڻ.
▬ شَيطانُ چڙهنا : شيطان چڙهڻ - ڪاوڙ چڙهڻ. ضد چڙهڻ.
▬ شَيطانُ چوڪڙي : ث. حرڪتي ٻارن جو ٽولو.
▬ شَيطانُ سَرپَر چڙهنا: شيطان سر تي چڙهڻ - ڪاوڙ چڙهڻ .
▬ شَيطانُ کے کانُ کاٹنا : شيطان جا ڪَن ڪپڻ. تمام گهٽي حرڪت ڪرڻ.
▬ شَيطانُ هونا : شيطان هئڻ. فسادي ٿيڻ .
▬ شَيطانی : ث شيطان گيري. حرڪت- لُچائي.

ص

ص : ذ [ع] اردو "الف - ب" جو ويهون اکر، سنڌيءَ جو ٽيهون، عربيءَ جو چوڏهون ۽ فارسيءَ جو سترهون اکر. تلفظ "صاد". ابجد موجب عدد (۹۰). حساب وغيره جي پڃاڙي کان پوءِ "صه" جو نشان ڏيندا آهن، جنهن جي معنيٰ آهي ته "ڏنو ويو صحيح آهي".
● صابُن، صابُون : ذ [ع] صابڻ .
● صادُ : ذ [ع] اکر "ص" جو اچار. ڏسو "ص" جي آخرين معنيٰ.
▬ صادُ کَرنا :صحيح ڪرڻ. ڪنهن شيءِ جي خوبي مڃڻ . پسند ڪرڻ .
● صافُ : صفت [ع] صفا- اُجرو. نرمل. پاڪ. بي عيب . خالص . آڏريل (پاڻي) . لَسو. شفاف. ظاهر- چِٽو (اکر). سَليل (ٿان ٿ). (تابع فعل) بلڪل - قطعي. ڪُليو ڪُلايو .
▬ صافا ۽ صافے : ذ. پکڙو. شڪاري جانور کي بُک ڏيڻ جي حالت.
▬ صافا دينا : شڪاري جانور يا ڪبوتر کي بُک ڏيڻ .
▬ صافُ ٹُکڑا توڑ کے جَوابُ دینا: گستاخيءَ سان جواب ڏيڻ - آڏو جواب ڏيڻ .
▬ صافُ صافُ : تابع فعل . صفا صفا . ڪُليو ڪلايو - ظاهر ظهور .
▬ صافُ صافُ سُنانا : سڌيون ٻڌائڻ .
▬ صافُ صافُ کَہنا : صفا صفا ٻڌائڻ . ڪُليو ڪلايو ٻڌائڻ .
▬ صافُ کَرنا : صفا ڪرڻ . ميرُ ڪڍڻ . ڌوئڻ (ڪپڙا) . مَلڻ (ٿان ٿ) . ٻُهارڻ . ڪانٽي چٽ ڪرڻ . اُگهڻ . اجڙ ڪرڻ - نابود ڪرڻ. ڪوڙڻ (وار) . ڇاڻڻ . چنڊڻ (ڇڄ ۾) .
▬ صافُ نِکَلُ جانا : بلڪل بچي وڃڻ.
▬ صافُ هونا : صفا ٿيڻ - صاف ٿيڻ . پاڪ هئڻ. چُڪتو ٿيڻ (حساب ڪتاب) . کُلڻ (آسمان) .
● صافی ۽ صافیاں : ث [اردو] ڇاڻڻ جو ڪپڙو- صافو. ميز وغيره کي صاف ڪرڻ جو ڪپڙي ٽُڪر. اهو ڪپڙو جنهن سان ٻورچي ديگ

لا هيندا آهن .

● صُبْح : ث [ع] سج اڀرڻ جي مهل- فجر .

▬ صُبْح سَويرے : تابع فعل. صبح جو سوير- علي‌الصبح .

▬ صُبْح شام کَرنا : بهانا ڪرڻ- ٽارڻ .

▬ صُبْح هونا : صبح ٿيڻ - ڏينهن ٿيڻ .

● صَبْر : ذ [ع] چُپ - ماٺ . خاموشي . ڌيرج- تحمل .

▬ صَبْر آنا : صبر اچڻ . اطمينان ٿيڻ .

▬ صَبْر پَڑنا : مظلوم جي آه پوڻ . خدا جي مار پوڻ . مصيبت پوڻ .

▬ صَبْر سَمِيٹنا : ڪيتو لوڙڻ . ظلم جو نتيجو پوڳڻ . ناحق تهمت لڳائڻ- بهتان مڙهڻ .

▬ صَبْر کَرنا : صبر ڪرڻ. ماٺ ڪرڻ. ڌيرج ڪرڻ - تحمل ڪرڻ .

▬ صبْر لينا : ڏسو ”صبر سميٹنا“. ڪتيو لوڙڻ.

● صُحْبَت : ث [ع] دوستي- ياري- سنگت . رفاقت. مجلس- ڪچهري- رهاڻ. همنشيني. جماع .

▬ صُحْبَت اُٹھانا : صحبت ۾ رهي فائدو پرائڻ. گڏ رهڻ .

▬ صُحْبَت بَر تَرْنا ، پانا : ڏسو ”صحبت اُٹھانا“. صحبت ۾ رهڻ .

▬ صُحْبَت بِگَڑ جانا : دوستي ڦِٽڻ . سنگت خراب ٿيڻ. اڻبڻت ٿيڻ .

▬ صُحْبَت خانہ : ذ. ڪاڪوس- پاخانو .

▬ صُحْبَت رَکھنا : صحبت رکڻ- دوستي رکڻ .

▬ صُحْبَت کَرنا : صحبت ڪرڻ. رهاڻ ڪرڻ. جماع ڪرڻ.

● صِحَّت : ث [ع] تندرستي-چڱيلائي. درستي.

▬ صِحَّت پانا : تندرست ٿيڻ .

▬ صِحَّت کَرنا : درستي ڪرڻ- اصلاح ڪرڻ.

● صَحْن : ذ [ع] اڱڻ - اڳنڊ .

● صَدَقَہ : ذ [ع] صدقو. قرباني (جا ڪنهن مصيبت کي ٽارڻ لاءِ ڏني وڃي). خيرات . آها شيءِ جا گهوري ڦِٽِي ڪجي .

▬ صَدَقہ اُتارنا : صدقو ڪيڻ- ڪاڍاڻو ڪيڻ.

▬ صَدَقہ دينا : صدقو ڏيڻ .

▬ صَدَقے جانا : صدقو وڃڻ - اول گهول ٿيڻ. قربان ٿيڻ .

● صَدْمَہ : ذ[ع] ڌَڪ- ضرب . ڌڪو- ٿاڦو. صدمو. حادثو. نقصان .

▬ صَدْمہ اُٹھانا : صدمو سهڻ . ڌڪ سهڻ . نقصان سهڻ .

▬ صَدْمہ پَہنچانا : صدمو رسائڻ. نقصان پهچائڻ.

● صُراحي ج صُراحيان : ث [ع] پاڻي يا شراب رکڻ لاءِ هڪ قسم جو ڊگهي ڳچيءَ وارو ٿانءُ - گهگهي .

● صَرْف : ث [ع] خرچ . استعمال. مشغولي.

▬ صَرْف کَرنا : خرچ ڪرڻ . بسر ڪرڻ .

● صَرّافَہ : ذ [اردو] صرافڪو ڌنڌو . صرافن جي بازار- ڪوٺي .

▬ صَرّافہ کھولنا : صرافڪي ڪوٺي کولڻ .

● صَرافَہ : ذ [ع] ڪفايت- صرفو.

● صَف ج صَفيں : ث [ع] صيفَ- قطار- لام.

▬ صَف اُلَٹ دينا : قطار ٽوڙي ڇڏڻ (جنگ ۾). چڙوچڙ ڪرڻ.

▬ صَف باندهنا ، کھينچنا : صيف ٻڌڻ - قطار ٻڌڻ .

● صَفا : صفت[ع] صاف. (تابع‌فعل) بنهه- بلڪل.

▬ صَفا چَٹ : تابع فعل. بلڪل صاف- بنهه صفا. صاف ميدان .

▬ صَفا کَرنا : صفا ڪرڻ - صاف ڪرڻ. آگهڻ.

- صَفائی : ث. صفائي . سٿرائي . پاڪائي . چٽڀَ ڦُوڪَ . سادگي . صلح . ڦڙتي . چالاڪي . تباهي . فيصلو.
- صَفائی بتانا : صفا جواب ڏيڻ .
- صَفائی کَر'نا : صفائي ڪرڻ . چٽڻ . صلح ڪرڻ. صاف ڪرڻ- ٻُهارڻ . تباهه ڪرڻ.
- صَفايا : ذ. صفائي- ڪابه شيءِ رهڻ نه ڏيڻ جي حالت . بربادي - تباهي. خاتمو.
- صَفايا کَر'نا : ختم ڪرڻ . نابُود ڪرڻ . اجاڙڻ .

● صِفَر : ذ [ع] ٻُڙي . (اصطلاحاً) ڪجهه به نه.

● صَلا : ث [ع] صلاح- آڇ . وات ٽڪائي . دعوت .
- صَلاے عام : ث. عام دعوت .

● صِلہ : ذ [ع] انعام . بخشش . عوض- بدلو .

● صُوبہ ۽ صُوبے : ذ [ع] پرڳڻو - علائقو.
- صُوبہ دار : ذ. پرڳڻي جو مالڪ .

● صُورَت ۽ صُورَتيں : ث [ع] شڪل - مُنهن . مُهانڊو. حالت - روپ. (تابع فعل) وانگر - جهڙو.
- صُورَت آتار'نا : تصوير ڏاهڻ .
- صُورَت بَدَلنا : شڪل بدلائڻ . حالت بدلائڻ .
- صُورَت بِگاڑ'نا : صورت خراب ڪرڻ - شڪل بگاڙڻ .
- صُورَت بنانا : صورت بنائڻ . مُنهن مان ڪا حالت ظاهر ڪرڻ . نمونو اختيار ڪرڻ.
- صُورَت تَکنا : شڪل تڪڻ- مُنهن تڪڻ. حيرت يا غور سان مُنهن ڏسڻ .
- صُورَت دکھانا : صورت ڏيکارڻ - شڪل ڏيکارڻ- مُنهن ڏيکارڻ. ديدار ڪرائڻ .
- صُورَت سے بھاگنا : شڪل کان ڀڄڻ. سخت نفرت ڪرڻ .
- صُورَت نِکالنا : صورت ڪڍڻ. اٽڪل ڪڍڻ- تجويز ڪرڻ . وسيلو پيدا ڪرڻ .
- صُورَت نَظَر آنا : صورت نظر اچڻ. شڪل ڏسجڻ. ڪو طريقو يا تدبير سُجهي اچڻ .

ض

ض : ذ [ع] اردو "الف- ب" جو ايڪيهون اکر، سنڌيءَ جو ايڪٽيهون، عربيءَ جو پندرهون ۽ فارسيءَ جو ارڙهون اکر. تلفظ "ضاد". ابجد موجب عدد (۸۰۰).

● ضابِطہ : ذ [ع] قاعدو- قانون . دستور- رواج.
- ضابِطۂ ديوانی : ذ . ديواني قانون .
- ضابِطۂ عَدالَت : ذ . قانوني طريقو .
- ضابِطۂ فَوجداری : ذ . فوجداري قانون .

● ضامِن : ذ [ع] ڪولاندر- ڪفيل . ذميدار.
- ضامِن دينا : ضامن ڏيڻ . ڪنهن کي ذميدار

بڻائي پيش ڪرڻ .

= ضامني : ث. ضمانت - ڪفالت . ذميداري .

● ضَبْطْ : ذ[ع] برداشت - تحمل . انتظام - بندوبست .

= ضَبْطْ ڪَرْنا : روڪڻ (ڪاوڙ) . تحمل ڪرڻ . برداشت ڪرڻ - سهڻ (تڪليف) .

= ضَبْطي : ث. ڪنهن جي جائداد يا مال ضبط ڪرڻ جو حڪم - ضبطي .

● ضِد : ث [ع] آبتڙ - برعڪس . هوڏ .

= ضِدا بَدي هونا : عداوت هئڻ . بحث يا تڪرار ٿيڻ . جهيڙو جهڳڙو ٿيڻ .

= ضِد بانڌهنا : ضد ٻڌڻ - هوڏ ڪرڻ . بحث ڪرڻ . مخالفت ڪرڻ . عداوت ڪرڻ .

= ضِد پَر آنا : هوڏ تي چڙهڻ - ضد تي اچڻ .

= ضِد پُوري ڪَرْنا : ضد پورو ڪرڻ - هوڏ پوري ڪرڻ .

= ضِد رَکهنا : ضد رکڻ - وير رکڻ - دشمني رکڻ .

= ضِد ڪَرْنا : ضد ڪرڻ - هوڏ ڪرڻ . بحث ڪرڻ . تڪرار ڪرڻ .

= ضِدّم ضِدّا : محاوره . ضِد . دشمني - وير . مخالفت .

= ضِدّي : ذ. صفت . ضد ڪندڙ - هوڏي .

● ضَرْب ج ضَرْبين : ث [ع] ڌڪ - چوٽ - ضَرْبَ . ڌڪو . صدمو . رياضيءَ جي اصطلاح ۾ عدد جي واڌ . سيڪو .

= ضَرْب آنا : ضرب اچڻ - ڌڪ لڳڻ . ڌڪ واچڻ .

= ضَرْبُ الْمَثَل : ث . چوڻي - پهاڪو .

= ضَرْب دينا : نقصان ڏيڻ - ضرر رسائڻ . ڪنهن انگ کي ضرب ڪرڻ (حساب) .

= ضَرْب لَگانا : ڌڪ هڻڻ - نقصان پهچائڻ . ٺپو هڻڻ .

= ضَرْب و تَقْسيم : محاوره . ضرب ونڊ .

● ضِلَع : ذ[ع] پاسو - طرف . ليڪ . ذو معنيٰ ڳالهه . علائقي جو هڪ حصو .

= ضِلَع جُگَت : محاوره . اها ڳالهه جنهن مان ٻه معنائون نڪرن - ٻِٽي ڳالهه .

= ضِلَع دار : ذ. ضلعي جو آفيسر - ڪليڪٽر .

● ضِيق : ث [ع] تنگي - سوڙهه . تڪليف - ڏکيائي .

= ضِيق ميں آنا : تنگيءَ ۾ پوڻ . مشڪلات ۾ ڦاسڻ .

ط

ط : ث [ع] آردو " الف - ب " جو ٻاويهون اکر ، سنڌيءَ جو ٽيٽيهون ، عربيءَ جو سورهون ۽ فارسيءَ جو اوڻيهون اکر . تلفظ "طوئي" . ابجد موجب عدد (٩) .

● طاعُون : ث [ع] هڪ قسم جي وچڙندڙ بيماري - پليگ - سَري .

● طاق : ذ [ع] محراب . محراب دار کُنڊُ‌ڙو (جو ڀيت ۾ ٺاهيندا آهن) . جارو . اِڪي انگ .

(صفت) لاثاني - يگانو .
- طاق بهرنا : مسجد يا مزار جي ڪنڊني ۾ ڏيو ٻاري گل وغيره رکڻ .
- طاق پر دهرنا، رکهنا : طاق تي رکڻ. وساري ڇڏڻ. جدا رکڻ. خيال لاهي ڇڏڻ.
- طاق (و) جفت : ذ. اِڪي ٻِڌي .
- طاق هونا : يگانو هئڻ - ماهر هئڻ . هڪڙوئي هئڻ .
● طالع : صفت[ع]اُڀرندڙ-(ذ) ڀاڳ - نصيب .
- طالع پهرنا : قسمت بدلجڻ- ڀاڳ ڦرائڻ.
- طالع جاگنا، چمڪنا : قسمت جاڳڻ - ڀاڳ کلڻ .
● طبيعت ج طبيعتيں : ث [ع] مزاج . عادت - خصلت . حالت . هلت چلت .
- طبيعت آنا: دِل ٿيڻ. عاشق ٿيڻ . طبيعت مائل ٿيڻ .
- طبيعت ابهرنا : دِل ۾ اُمنگ پيدا ٿيڻ. طبيعت ۾ خوشي اچڻ .
- طبيعت اچٹنا : دِل ڪڻي ٿيڻ - ڪِڪ ٿيڻ - ورچڻ - بيزار ٿيڻ .
- طبيعت اکهڑنا : دِل ڀڄڻ دِل ڪِڄڻ . ورچڻ - ڪِڪ ٿيڻ .
- طبيعت الٹ جانا : طبيعت خراب ٿيڻ . دل ڪچي ٿيڻ .
- طبيعت الجهنا: دِل مُنجهڻ- دِل گهٻرائڻ. پريشان ٿيڻ . عاشق ٿيڻ .
- طبيعت بحال هونا : تندرستي ٿيڻ . صحت ٿيڻ . آرام اچڻ .
- طبيعت بگڑنا : طبيعت خراب ٿيڻ . بيمار ٿيڻ. دِل ڪچي ٿيڻ . ڪاوڙجڻ - ناراض ٿيڻ.
- طبيعت بهر بهرانا : دِل سُرڪڻ - روح رسڪڻ. دِل ٿيڻ - سڏڪ ٿيڻ .
- طبيعت بهر جانا: دل ڀرجي وڃڻ. ڍؤ ٿيڻ.
- طبيعت بهلانا : طبيعت وندرائڻ - دل وندرائڻ . دل خوش ڪرڻ.
- طبيعت پهرنا: دل بيزار ٿيڻ- دل ڪڻي ٿيڻ.
- طبيعت پهسلنا : دل هرڪڻ. دل سُرڪڻ. عاشق ٿيڻ .
- طبيعت ٹهہرنا : آٿت اچڻ . تسلي ٿيڻ .
- طبيعت جمنا : دِل لڳڻ. طبيعت ٺهڪڻ.
- طبيعت چاهنا، چلنا: دل گهرڻ. خواهش پيدا ٿيڻ .
- طبيعت رُندهنا : دِل ويڳاڻي ٿيڻ . دل مُنجهڻ. مايوسي ٿيڻ .
- طبيعت سنبهالنا: پاڻ روڪڻ. سهڻ- برداشت ڪرڻ.
- طبيعت کهلنا : ذهن کلڻ . خيال ۾ نيون نيون ڳالهيون اچڻ .
- طبيعت گدگدانا : دل ۾ اُمنگ پيدا ٿيڻ.
- طبيعت لڑانا : گهڻو ويچار ڪرڻ - خيال ويڙهائڻ .
- طبيعت لگنا : طبيعت لڳڻ - دِل لڳڻ (ڪم وغيره ۾).
- طبيعت مچلنا : دل جو ضد ڪرڻ .
- طبيعت هونا : طبيعت هجڻ - دِل ٿيڻ - دِل گهرڻ . دل سُرڪڻ .
● طرارہ ج طرارے : ذ [اردو] ٽپ - چال .
- طرارے بهرنا : ٽپ ڏيڻ- چال ڏيڻ. ڀڄڻ.
● طرح : ث [ع] طرز- نمونو- ڍنگ. حالت . بنياد . (تابع فعل) وانگر- مثل .
- طرح آڑانا: نمونو اختيار ڪرڻ. نقل ڪرڻ. ڍنگ سکڻ .

- طَرَحْ دارْ : ذ. صفت. خوبصورت - سُهڻو.
- طَرَحْ دِکهانا : ناز نخرا ڏيکارڻ.
- طَرَحْ ڈالْنا : بنياد رکڻ - پيڙهه وجهڻ. تدبير ڪرڻ.
- ● طُرْفَہ : ذ [ع] عجيب ڳالهه. حيراني.
- طُرْفَہ تَماشا: محاوره. عجيب تماشو. حيرانيءَ جهڙو لقاءَ.
- ● طَعْنْ : ذ [ع] چِٿر. ملامت. طعنو.
- طَعْنْ کَرْنا : چِٿرون ڪرڻ.
- طَعْنَہ ۽ طَعْنے : ذ. طعنو - مهڻو.
- طَعْنَہ تِشْنَہ. محاوره. طعنو مهڻو. لعنت ملامت - جُٺ ڦِٽ.
- طَعْنَہ مارْنا : طعنو هڻڻ. چِٿر ڪرڻ.
- طَعْنے تِشْنے (تشنيع) : محاوره. طعنا مهڻا. جُٺ ڦِٽ. گهٽ وڌ ڳالهائڻ جي حالت.
- طَعْنے سِہنے: محاوره. طعنا مهڻا. جُٺ ڦِٽ.
- ● طُغْیانی: ث [ع] بوڏ - اٿل - سيلاب.
- ● طَمانْچَہ ۽ طَمانْچے: ذ[ف]چَماتَ - لَپاتَ.
- طَمانْچہ لگانا, مارْنا: چَماتَ هڻڻ - ٺَڪَڙ هڻڻ.
- طَمانْچے سے مُنْہ لال کَرنا: چَماٽُن سان مُنهن ڳاڙهو ڪرڻ.
- ● طُوفانْ: ذ [ع] سخت هوا. جَهڪَ. بوڏَ - اٿل. ڏاڍو مينهن. هُل - گوڙُ. بُهتانُ - الزام. فساد. مصيبت.
- طُوفانْ آنا : طوفان اچڻ. مصيبت اچڻ. بوڏ اچڻ.
- طُوفانْ اُٹھانا : جهيڙو جاڳائڻ. فساد پيدا ڪرڻ. هُل ڪرڻ. واويلا مچائڻ.
- طُوفان اُمَنْڈْنا : ڏاڍو طوفان لڳڻ.
- طُوفانْ باندْهنا: بهتان هڻڻ - تهمت هڻڻ. وڏاءُ ڪرڻ.
- طُوفانْ کَرْنا: گوڙ گهمسان ڪرڻ - هل هنگامو ڪرڻ. جهيڙو ڪرڻ.
- طُوفانْ کھڑا کَرْنا : تهمت هڻڻ - الزام مڙهڻ. فساد کڙو ڪرڻ. جهيڙو جاڳائڻ.
- طُوفانْ مَچانا : گوڙ گهمسان مچائڻ - ڌَمچر مچائڻ - هل ڪرڻ.
- ● طُولْ : ذ [ع] ڊيگهه - لمبائي. (صفت) ڊگهو. وسيع - وڏو.
- طُولانی : ث. ڊيگهه - ڊگهائي.
- طُولْ پکَڑْنا : ڊيگهه ٺيڻ. اينگهه ڪرڻ.
- طُولْ دینا : ڊيگهه ڏيڻ. اينگهائڻ - وڌائڻ (معاملو).
- ● طُومارْ : ذ [ع] ڪتاب. دفتر. ڊگهو خط. ويڙهيل ڪاغذ. ڍير. ڊگهو بيان. ڪوڙي ڳالهه.
- طُومارْ باندْهنا : تيليءَ مان ٿنڀ بنائڻ. وڏاءُ ڪرڻ. دفتر بيان ڪرڻ. ڏس چاڙهڻ (گارين جو).
- ● طَوِیلَہ : ذ [ع] طنبيلو - ڪُڙهه.
- ● طَے : صفت[ع] ختم - پورو. چُڪتو. مختصر.
- طَے کَرْنا: ختم ڪرڻ. فيصلو ڪرڻ. پورو ڪرڻ (مفاصلو).
- ● طَیّارَہ ۽ طَیّارے: ذ [اردو] هوائي جهاز.
- ● طَیشْ : ذ [ع] جوش - غصو - ڌمر. قهر.
- طَیشْ آنا : جوش اچڻ - ڪاوڙ اچڻ.
- طَیش دِلانا: جوش ڏيارڻ - ڪاوڙائڻ.
- طَیشْ کهانا : جوش جهلڻ. غم کائڻ.
- طَیشْ میں آنا : جوش ۾ اچڻ - ڌمرجڻ.

ظ

ظ : ذ [ع] اردو "الف - ب" جو ٽيويهون اکر، سنڌيءَ جو ٽيٽيهون، عربيءَ جو سترهون ۽ فارسيءَ جو ويهون اکر. تلفظ "ظوئي". ابجد موجب عدد (۹۰۰).

● ظاهِر : صفت [ع] پڌرو- کُليل. (ذ) ڏيکاءُ.

- ظاهر بَنائے رَکهنا: ٻاهريون پَنو رکڻ. ڏيکاءُ طور ٻاهرين حالت ٺيڪ رکڻ.

- ظاهرداری : ث. ظاهري ڳالهيون - ڏيکاءُ.

- ظاهرداری بَرتَنا: ڏيکاءُ جون ڳالهيون ڪرڻ.

- ظاهر کَرنا : ظاهر ڪرڻ - پڌرو ڪرڻ. تشريح ڪرڻ. نمائش ڪرڻ.

● ظُلم : ذ [ع] بي انصافي - انڌير. ڏاڍ - زبردستي. ستم.

- ظُلم اٹهانا : ظلم سهڻ - انڌير سهڻ.

- ظُلم توڑنا، ڈهانا : ظلم ڪرڻ. انڌير ڪرڻ.

- ظُلم جهيلنا : ظلم برداشت ڪرڻ. ستم سهڻ.

- ظُلم کَرنا : ظلم ڪرڻ - انڌير ڪرڻ. سِتم ڪرڻ. ڏاڍ ڪرڻ.

ع

ع : ذ [ع] اُردو "الف - ب" جو چوويهون اکر، سنڌيءَ جو چوٽيهون، عربيءَ جو ارڙهون ۽ فارسيءَ جو ايڪيهون اکر. تلفظ "عين". ابجد موجب عدد (۷۰).

● عادَت ۽ عادَتيں : ث [ع] خصلت- لَڇڻ- خُو. هيرَ. قاعدو.

- عادَت بِگاڑنا: عادت خراب ڪرڻ.

- عادَت چهوڑنا: عادت ڇڏڻ- خصلت ترڪ ڪرڻ.

- عادَت ڈالنا : عادت وجهڻ - ڪنهن خراب ڳالهه جو عادي ڪرڻ. هيرَ وجهڻ.

- عادَت سِيکهنا : عادت سکڻ. هيرَ پيدا ڪرڻ.

● عافِيَت : ث [ع] سلامتي - بچاءُ. آرام- آسائش. خيريت.

- عافِيَت تَنگ کَرنا : آرام ۾ خلل وجهڻ. تنگ ڪرڻ- ڪڪ ڪرڻ.

● عام : صفت [ع] سڀ - ڪُل. مشهور. رواجي- معمولي. هرهنڌ ملندڙ.

= عامؔ کَرْدِينا : عام ڪري ڇڏڻ . مشهور ڪري ڇڏڻ . سڀني جي فائدي لاءِ وقف ڪري ڇڏڻ .

= عامؔ لوگؔ : ذ . عام ماڻهو- عوام النّاس .

● عَذابؔ : ذ [ع] تڪليف- آزار. ڏک. گناهن جي سزا . ايذاءُ .

= عَذابؔ اُٹھانا، بَرداشْت کَرنا : عذاب سهڻ. تڪليف برداشت ڪرڻ .

= عَذابؔ جھيلْنا، سَهْنا : مصيبت سهڻ . ڏک سهڻ .

= عَذابؔ سے چھُوٹْنا : عذاب کان ڇُٽڻ . مصيبت مان نڪرڻ .

= عَذابؔ کَٹْنا: مصيبت لهڻ . آزار لهڻ .

= عَذابؔ ميں پَڑنا، پھنْسْنا: عذاب ۾ پوڻ- مصيبت ۾ ڦاسڻ .

= عَذاب نازِلؔ کَرنا: عذاب نازل ڪرڻ . مصيبت وجهڻ .

● عُذْرؔ: ذ [ع] بهانو. اعتراض. دليل. معافي.

= عُذْرؔ پيش کَرنا : اعتراض پيش ڪرڻ - دليل پيش ڪرڻ.

= عُذْرؔ کَرنا : بهانو ڪرڻ . معافي وٺڻ . اعتراض ڪرڻ .

● عَرْشؔ : ذ[ع] ڇت. تخت . نائون آسمان.

= عَرْشؔ پَرؔ چَڑھانا : عرش تي چاڙهڻ- تمام گهڻي تعريف ڪرڻ پَڌائڻ . خوشامد ڪرڻ . مٿي تي چاڙهڻ .

= عَرْشؔ کا ٹُوٹنا : محاوره. عيب - انوکو.

= عَرْشؔ کے تارے توڑْنا: آسمان جا تارا لاهڻ. تمام وڏو ڪم ڪرڻ. عظيم ڪارنامو ڪرڻ.

= عَرْشَہ : ذ. جهاز جي ڇت.

● عَرْصَہ : ذ [ع] مفاصلو- وِٿي . عرصو - وقت . دير.

= عَرْصہ تَنْگ کَرنا : عاجز ڪرڻ - بيوس ڪرڻ . ڪڪ ڪرڻ .

= عَرْصہ لَگانا : دير لڳائڻ.

● عَرْضی ج عَرْضِياں : ث [اردو] عريضي - درخواست.

= عَرْضی دينا، گُذارْنا : درخواست ڏيڻ. مقدمو ڪرڻ - فرياد ڪرڻ .

= عَرْضِی نَوِيسؔ : ذ. عريضي نويس - درخواستون لکندڙ .

● عِزّتؔ : ث [ع] آبرو- شان - شرف. ادب- تعظيم - آدر- مان . ناموس . رتبو.

= عِزّتؔ اُتارْنا، بِگاڑْنا : عزت لاهڻ- آبرو خراب ڪرڻ - عزت وٺڻ .

= عِزّتؔ بَنانا : آبرو ٺاهڻ.

= عِزّتؔ خاکؔ ميں مِلْنا: آبرو مٽيءَ ۾ ملڻ. سخت بيعزتي ٿيڻ .

= عِزّتؔ دينا : عزت ڏيڻ- مان ڏيڻ.

= عِزّتؔ ڈُبونا : آبرو ٻوڙڻ.

= عِزّتؔ رَکھْنا : عزت رکڻ- عزت بچائڻ .

= عِزّتؔ کا لاگُو هونا : ڪنهن جي آبرو پٺيان هٿ ڌوئي پوڻ .

= عِزّتؔ کَرنا : عزت ڪرڻ.

= عِزّتؔ کھونا : عزت وڃائڻ- آبرو وڃائڻ.

● عَشْ عَشْ : محاوره [اردو] تعريف جو جملو- واه واه .

= عَشْ عَشْ کَرنا : واه واه ڪرڻ .

● عِشْقؔ : ذ [ع] تمام گهڻي محبت - پريت- نينهن .

= عِشْقؔ چَرّانا : عشق ٿيڻ - دل ٿيڻ.

● عَطّارؔ : ذ [ع] عطر وڪڻندڙ . [اردو]

دوا فروش .

● عِطْر: ذ [ع] عِطْرٌ - خوشبوءِ . خوشبودار عرق . سَتُ - جوهر .

- عِطْر کا پھویا : ذ. عطر جو پُڙو.

- عِطْر کھینچنا : عطر ڪڍڻ .

- عِطْر میں بَسانا : عطر ۾ ٻوڙڻ . تمام گھڻو عطر هڻڻ .

● عَقْل : ث [ع] عَقْلٌ - فهم - سمجهه - وقوف . شعور - تميز .

- عَقْل آنا : عقل اچڻ - سمجهه اچڻ .

- عَقْل اُڑ جانا : عقل آڏامي وڃڻ- عقل گم ٿيڻ . حواس گم ٿيڻ .

- عَقْل اونْدھی ھونا : عقل اونڌو ٿيڻ - مت ڪسڻ .

- عَقْل پَر پَتھّر پَڑْنا : عقل تي پٿر پوڻ. سمجهه نڪري وڃڻ . بيوقوفي ظاهر ڪرڻ.

- عَقْل پَر پَردہ پَڑْنا : عقل تي پردو پوڻ . سمجهه ۾ نه اچڻ .

- عَقْل پَکَڑْنا: سمجهه پريو ٿيڻ . هوش ۾ اچڻ . ننڍپڻ مان چڙهڻ .

- عَقْل ٹھِکانے ھونا: عقل ٺڪاڻي هجڻ - حواس قائم هجڻ. هوش ۾ هجڻ.

- عَقْل جاتی رَھْنا: عقل ڇڏائي وڃڻ. سمجهه هلي وڃڻ. هوش نڪري وڃڻ- حواس خطا ٿيڻ.

- عَقْل چَرنے جانا : (مذاقاً) حواس گم ٿيڻ .

- عَقْل چَکَرانا : اوسان خطا ٿيڻ - حواس گم ٿيڻ .

- عَقْل (کی) داڑھ : ث. عقل ڏاڙه (جا جوانيءَ ۾ نڪرندي آهي).

- عَقْل سَٹھیا جانا : پيريءَ سبب عقل گهٽجي وڃڻ . مت ڪسڻ .

- عَقْل کے گھوڑے دوڑانا : عقل جو گهوڙو ڊوڙائڻ . خيالي پلاءُ پچائڻ. تمام گهڻو سوچ ويچار ڪرڻ .

- عَقْل ماری جانا : عقل مري وڃڻ. سمجهه گهٽجي وڃڻ .

- عَقْلی گدّا لَگانا: اٽڪل ويڙهائڻ. اٽڪل سان ڳالهه ڪرڻ.

● عَلٰیحدَہ : صفت [ف] علحده- الڳ- جُدا.

● عَلَم : ذ [ع] جهنڊو- بانئڙو.

- عَلَم کَرنا : بلند ڪرڻ - اوچو ڪرڻ .

● عُمْر : ث [ع] زندگي - حياتي - ڄمار. عرصو - مُدت .

- عُمْر بھَر : تابع فعل. سڄي عمر.

- عُمْر بھَر کی روٹیاں سیدھی کَرنا: سڄي عمر ويهي کائڻ جيترو ڪمائي وٺڻ .

- عُمْر بیتْنا : عمر گذرڻ- حياتي بسر ٿيڻ.

- عُمْر قَید : ذ. جنم ٽيپ .

- عُمْر کَٹْنا : حياتيءَ جا ڏينهن پورا ٿيڻ .

- عُمْر کے دِن پُورے کَرنا : حياتيءَ جا ڏينهن پورا ڪرڻ. زندگيءَ جو عرصو ڏک سان گذارڻ .

● عَہْد : ذ [ع] وقت - دؤر- حڪومت جو زمانو. انجام- قول- اقرار.

- عَہْد باندھنا : انجام ٻڌڻ- وعدو ڪرڻ . پڪو ارادو ڪرڻ .

- عَہْد توڑنا : انجام ٽوڙڻ- وعدو ڀڃڻ .

- عَہْد کَرنا : انجام ڪرڻ. پڪو ارادو ڪرڻ.

- عَہْد لینا : انجام وٺڻ- وعدو وٺڻ.

● عَیْب : ذ[ع] نقص- گهٽتائي. وڏ. گناهه .

- عَیْب اُچھالنا: عيب کولڻ-عيب جوئي ڪرڻ.

- عَیب بکھانْنا : عيب ظاهر ڪرڻ. پول

پڌرا ڪرڻ.

▬ عَيب لگانا : الزام هڻڻ. نِندا ڪرڻ.

▬ عَيب و ثَواب : محاوره. عيب ثواب - لڳائي چڱائي.

● عيد ۽ عيديں : ث [ع] مسلمانن جو هڪ وڏو ڏينهن - عيد. خوشيءَ جو موقعو.

▬ عيد کا چاند : محاوره. عيد جو چنڊ. هي محاورو اڪثر ڪنهن دوست سان گهڻن ڏينهن کان پوءِ ملاقات جي موقعي تي استعمال ٿئي.

▬ عيد ڪرنا : عيد ڪرڻ. خوشي ڪرڻ.

▬ عيد منانا : عيد ملهائڻ. عيد جي خوشي ڪرڻ.

▬ عيدی ۽ عيدياں : ث. عيد جي خرچي.

▬ عيدی آنا : ڪنوار جو عيد تي ساهرن مان مائٽن ۾ اچڻ. ڪنهن هنڌان عيد جي خرچي اچڻ.

غ

غ : ذ [ع] اردو "الف - ب" جو پنجويهون اکر، سنڌيءَ جو پنجٽيهون، فارسيءَ جو ٻاويهون ۽ عربيءَ جو اوڻيهون اکر. تلفظ "غين". ابجد موجب عدد (١٠٠٠).

● غار : ذ [ع] جبل جي چِر. کاهي - اونهي کڏ. ڏر.

● غارت : صفت [ع] تباهه - برباد.

▬ غارت ڪرنا : تباهه ڪرڻ. برباد ڪرڻ. اجڙ ڪرڻ. نابود ڪرڻ. ڦُرَ لُٽَ ڪرڻ.

▬ غارت هونا : دفع ٿيڻ - ٽري وڃڻ.

● غائب : صفت [ع] لڪل - ڳجهو - مخفي. گم. غير حاضر.

▬ غائب غلا : محاوره. گم - غائب. چوري.

▬ غائب ڪرنا : گم ڪرڻ. چوري ڪرڻ. ٽڳائڻ.

▬ غائب هونا : غائب ٿيڻ. گم ٿيڻ. چوري ٿيڻ.

● غُبار : ذ [ع] ڌوڙ - مٽي - رئيي. رنج - ڏک. ساڙ.

▬ غُبار چهانا : مٽي ڇانئجي وڃڻ.

▬ غُبار رکهنا : دل ۾ بغض رکڻ - عداوت رکڻ.

▬ غُبار نڪالنا : دل جو بخار ڪڍڻ - ڪاوڙ ڇنڊڻ.

● غُبّارا ۽ غُبّارے : ذ [هـ] ڪاغذ جو ڦوڪڻو (جو دونهين جي زور تي مٿي چڙهندو آهي). ڦوڪڻو (ربڙ جو).

● غَپ : ث [اردو] ٻٽاڪ - ڊاڙ. پٽڪي.

▬ غَپ شَپ : محاوره. ڊاڙ ٻٽاڪ. گپ شپ - اجايون ڳالهيون.

▬ غَپّي : صفت. ٻٽاڪي - ڊاڙي. گپ شپ هڻندڙ.

● غَپّا ۽ غَپّے : ذ [اردو] ٺڳي - ويساهه گهاتي.

● غَتَر بُود : صفت [اردو] ڳڙٻڙ - هيٺ مٿي - گڏوچڙ. خراب.

▬ غَتَر بُود ڪرنا : هيٺ مٿي ڪرڻ - ملائڻ.

● غَٹ : ذ [اردو] انبوهه - حشام - ڊنب (ماڻهن جو). هجوم. ٽولو. ڳيت جو آواز.

- غٹاغٹ: ث. لاگيتو پيئڻ جو آواز- گٽ گٽ.
- غٹ پٹ هو جانا: جُنبي وڃڻ. گڏيل جي (جهيڙي ۾).
- غٹ غٹ: ث. گٽ گٽ (پيئڻ جو آواز).
- غٹ غٹ پينا: گٽ گٽ ڪري پيئڻ. وڏا ڍڪ ڀري پيئڻ - ڌوگهڻ.
- غٹر غٹر: تابع فعل. يڪ ساهي (پيئڻ جي حالت). مزي سان - فرحتي.
- غٹر غٹر ديکهنا: هڪ ٽڪ ڏسڻ. مزي سان ڏسڻ.
- غٹکنا جانا: گيت ڏيڻ. ڌوگهڻ. پي وڃڻ - گيرڪائڻ.
● غٹرغوں، غٹ غوں: ث [اردو] ڪبوتر جو آواز - گهوگهوتو.
● غٹکنا: متعدی [اردو] ڪبوتر يا گيري جو گهگهائڻ.
● غچا يا غچے: ذ [اردو] فريب- دم- ڏنو.
● غچا غچ: ث[اردو] گپ ۾ هلڻ جو آواز- گچ گچ.
● غچ پچ، غيچ پيچ: ث [اردو] پيڙ - حشام - انبوهہ.
● غچو: ذ [اردو] "اِني ذڪر" راند ۾ اِني رکڻ جي کڏ- بِدَ. (ث) غچی.
- غچو پار: ذ. اِني ڏڪر.
● غراره يا غرارے: ذ [ع] هڪ قسم جو وڏن پانچن وارو پاجامو.
● غرانا: لازم [اردو] ڪاوڙ سان آوازڪرڻ. گرڻ (ڪتي جو).
● غرض: ث [ع] ضرورت - حاجت - گهرج. مقصد - ارادو. غرض - مطلب.
- غرض اٹکنا: غرض اٽڪڻ - ڪم ڦاسڻ.
- غرض پڑنا: غرض پوڻ - ڪم پوڻ.
- غرض رکهنا: غرض رکڻ. اميد رکڻ. واسطو رکڻ.
● غر غره: ذ [ع] غر غرو- گرڙي.
● غرق: صفت [ع] غرق - ٻڏل.
- غرق هونا: غرق ٿيڻ. ٻڏڻ.
● غرور: ذ [ع] تڪبّر- گهمنڊ- فخر.
- غرور توڑنا، ڈهانا: غرور ڪيڻ- هٽ ڀڃڻ.
● غڑاپ: ذ [اردو] پاڻيءَ ۾ ڪرڻ جو شڙڪو.
● غڑپ: ث [اردو] ٻڏڻ جو آواز- گڙپ.
● غش: ذ [ع] بيهوشي.
- غش آنا: بيهوشي اچڻ- ڍڪرجي وڃڻ.
- غش پہ غش آنا: هر هر بيهوش ٿيڻ.
- غش کهانا: بيهوش ٿيڻ - ڍڪرجي وڃڻ.
- غشی: ث. بيهوشي- گهيرٽ.
- غشی طاری هونا: بيهوشي ٿيڻ.
● غصّہ: ذ [ع] غصو - ڪاوڙ- چيڙ- ڏمر.
- غصّہ اتارنا: ڪاوڙ لاهڻ- ڪاوڙ چنڊڻ (ٻئي تي).
- غصّہ اٹهانا: ڪاوڙ سهڻ- ڪاوڙ ڪڻڻ.
- غصّہ پی جانا: ڪاوڙ پي وڃڻ.
- غصّہ تهوک دينا: ڪاوڙ ٿڪي ڇڏڻ- چيڙ ڇڏڻ.
- غصّہ جتانا: ڪاوڙ ڏيکارڻ.
- غصّہ چڑهنا: چيڙ چڙهڻ- ڪاوڙ اچڻ.
- غصّہ دلانا: چيڙ ڏيارڻ- ڪاوڙائڻ- ناراض ڪرڻ.
- غصّہ کرنا: ڪاوڙ ڪرڻ- چڙ ڪرڻ.
- غصّہ مارنا: چيڙ مارڻ - ڪاوڙ مارڻ.
- غصّہ نکالنا: ڪاوڙ ڪيڻ. دل جو بخار ڪيڻ. بدلو وٺي دل ٺارڻ.

- غُصّے : صفت . ڪاوڙيل - چڙيل . ناراض.
- غُصّے میں ہونا: ڪاوڙ ۾ هئڻ . ناراض هئڻ .
- غُصّے ہونا : ڪاوڙجڻ - ڏمرجڻ. ناراض ٿيڻ .
● غَضَب : ذ [ع] ڪاوڙ- ڪروڌ- غُصو. آفت - مصيبت . انڌير - ظلم . مار- پيٽ .
- غَضَب آنا : ڪاوڙ اچڻ . مصيبت آچڻ . مارَ پوڻ . آفت نازل ٿيڻ .
- غَضَب پڑنا : غضب پوڻ - قهر پوڻ .
- غَضَب توڑنا : فساد ڪڙو ڪرڻ. مصيبت پيدا ڪرڻ .
- غَضَب ٹُوٹ پڑنا : مصيبت پوڻ - قهر پوڻ . بدبختي نازل ٿيڻ .
- غَضَب ڈھانا : غضب وجهڻ . مصيبت ڪڙي ڪرڻ. ظلم ڪرڻ .
- غَضَب کا: صفت. غضب جو. نهايت - بيحد .
- غَضَب کا سامنا : محاوره. آفت جو مقابلو. مشڪل ڪم .
- غَضَب کرنا : غضب ڪرڻ - ظلم ڪرڻ. حيرت جهڙو ڪم ڪرڻ .
- غَضَب ہونا : غضب ٿيڻ - انڌير ٿيڻ - قهر ٿيڻ . ظلم ٿيڻ .
● غُل : ذ [ف] گوڙ- هُل - شور.
- غُل شور، غُل غَپاڑا : ذ . گوڙ گهمسان- شور هُل .
- غُل مچانا: هُل مچائڻ - گوڙ ڪرڻ .
● غَلَط: صفت[ع] اڻصحيح -نادرست.ڪُوڙو .
- غَلَط ٹھہرانا : غلط ثابت ڪرڻ.ڪوڙو ڪرڻ.
- غَلَط سمجھنا: غلط سمجهڻ . چُڪ ڪرڻ.
- غَلَطی ۽ غَلَطیاں : ث. ڀُل - چُڪ.
- غَلَطی کرنا، کھانا: غلطي ڪرڻ - ڀُل ڪرڻ - چُڪ ڪرڻ. ڀُلجڻ.
- غَلَطیاں نِکالنا : غلطيون ڪڍڻ - چڪون ڪڍڻ.
● غَلّہ : ذ [ع] اناج . مُراديءَ رکڻ جو ٿانءُ - گلو - اگر .
- غَلّہ پھٹکنا: اَن چنڊڻ (صاف ڪرڻ لاءِ).
● غُلّہ : ذ [ف] " غُلولہ " جو مخفف. گُليل جو گوڙهو.
- غُلّہ مارنا : گُليل سان گوڙهو هڻڻ .
● غُلیل: ث [ف] گُليل - گِلولَ .
- غُلیلہ: ذ . گوڙهو (گُليل جو).
● غَم : ذ [ع] رنج- ڏک- افسوس- ملال . ماتم- واويلا . گهٽي- فڪر .
- غَم اٹھانا : غم سهڻ - ڏک سهڻ .
- غَم پالنا : جنجال سِر تي کڻڻ .
- غَم دیکھنا: ڏک ڏسڻ . صدمو پهچڻ .
- غَم غلط کرنا : جيءُ پرچائڻ . دل وندرائڻ . ڏک وسارڻ لاءِ ڪا وندر ڪرڻ .
- غَم کا پہاڑ : محاوره. ڏکن جو جبل . تمام گهڻو غم.
- غَم کرنا : غم ڪرڻ - ڏک ڪرڻ - افسوس ڪرڻ .
- غَم کھانا: غم کائڻ. ڏک ڪرڻ. صبر ڪرڻ.
● غُنچہ ۽ غُنچے : ذ [ف] ڪَلي- مُکري.
- غُنچوں کا چٹخنا، چٹکنا، کھلکھلانا، مُسکرانا : مُکريون ڪَلڻ- گُلَ ٽِڙڻ .
● غَنیم : ذ [ع] قُرَ ڪندڙ. دشمن- عَدو.
- غَنیم چڑھ آنا : دشمن جو حملو ڪري اچڻ.
● غوطہ ۽ غوطے: ذ [ع] ٽُٻي- غوطو. گوتو.
- غوطہ خور : ذ . صفت . ٽوبو- ٽوبيتر. (ذ) هڪ قسم جو آبي پکي.
- غوطہ دینا: ٽُٻي ڏيڻ . ٽوبو ڏيارڻ (پاڻيءَ

وغيره ۾). دوکو ڏيڻ .

- غوطہ لگانا، مارنا : ٽٻي هڻڻ .
- غوطہ میں جانا : بيهوش ٿي وڃڻ . پوڙهت ۾ پئجي وڃڻ.

● غونچي: ث[اردو]چوپائيءَ جي ڪُرَ جو نشان .

● غَيرَت : ث [ع] شرم- حياء. حميت.

- غَيرَت آنا: غيرت اچڻ - شرم اچڻ .
- غَيرَت اُڑ جانا: غيرت نڪري وڃڻ- شرم نڪري وڃڻ .
- غَيرَت سے پانی هونا: شرم کان پاڻي پاڻي ٿيڻ .
- غَيرَت سے کَٹ جانا: شرم کان وڍجي وڃڻ.

● غيں پيں : محاوره [اردو] رنجهه کنجهه . جهيڙو جهٽو .

ف

ف : ث [ع] اُردو "الف - ب" جو چويهون اکر، سنڌيءَ جو ڇٽيهون، عربيءَ جو ويهون ۽ فارسيءَ جو ٽيويهون اکر. تلفظ "في". ابجد موجب عدد (۸۰) .

● فاختہ : ث [ع] پکيءَ جو هڪ قسم- گهيري.

- فاختہ اڑانا : اجايا ڪم ڪرڻ. عيش ڪرڻ . مزا ماڻڻ .

● فاقہ ۽ فاقے : ذ [ع] بُک - لنگهڻ.

- فاقہ سے هونا: بُک تي هئڻ- لنگهڻ سان هئڻ.
- فاقہ کرنا : فاقو ڪيڻ . بُک ڪيڻ - لنگهڻ ڪيڻ .
- فاقوں مرنا : بکن سان مرڻ- لنگهڻ مرڻ .

● فالتو: صفت [اردو] ضرورت کان وڌيڪ- زيادهه- فالتو. بيڪار- اجايو.

● فالسہ ۽ فالسے : ذ [ع] هڪ قسم جو ميوو- ڦاروان.

● فِتنہ : ذ [ع] حرڪت - لچائي . فساد - جهيڙو- فتنو. هنگامو. بغاوت . (صفت) حرڪتي . چالاڪ .

- فتنہ اٹھانا : حرڪت ڪرڻ . لچائي پکيڙڻ. جهيڙو مچائڻ. هنگامو پيدا ڪرڻ .
- فتنہ بپا کرنا : فساد کڙو ڪرڻ . جهيڙو مچائڻ .
- فتنہ جگانا : فتنو جاڳائڻ. جهيڙو مچائڻ.

● فَجر : ث [ع] صبح - فَجرُ .

● فَرّاٹا ۽ فَرّاٹے : ذ [اردو] هوا ۾ زور سان اڏامڻ جو آواز.

- فرّاٹے بھرنا ، لینا : فرڙاٽ ڪرڻ . لس پڙهڻ - تڪڙو پڙهڻ. تکو ڊوڙڻ. تکو اڏامڻ.

● فرّانا : لازم [ھ] گهوڙي جو ڦونگهارو هڻڻ . جلدي وڃڻ .

● فَرش : ذ [ع] گلم- وڇائڻ جو ٽلهو ڪپڙو. وڇائو. زمين جو مٿاڇرو.

- فَرش بچھانا : گلم وڇائڻ.

- فَرش فُروش: محاوره. گلم وغيره.
- فَرشی سَلام: ذ. جهڪي ڪيل سلام.
● فَرفَند: ذ[اردو] مڪر. فريب. انڪل بازي.
- فَرفَندی: ذ.صفت. انڪل بازي ڪندڙ. فريبي.
● فَرمانا: متعدی[اردو] فرمائڻ. حڪم ڏيڻ. ارشاد ڪرڻ. چوڻ.
● فَرياد ۽ فَريادیں: ث[ف] فَرياد. پُڪار. دانهن. مقدمو.
- فَرياد سُننا: فرياد ٻڌڻ. انصاف ڪرڻ.
- فَرياد کَرنا: فرياد ڪرڻ. دانهن ڪرڻ. شڪايت ڪرڻ.
● فَساد: ذ[ع] جهيڙو. ويڙهه. بلوو. خرابي.
- فَساد اُٹھانا، پھَيلانا: فساد پکيڙڻ. فساد کڙو ڪرڻ.
- فَساد مَچانا: فساد مچائڻ. ڏنگو وجهڻ.
● فَصد: ث [ع] سير ڇوڙائڻ جي حالت.
- فَصد کھُلوانا: سير ڇوڙائڻ.
● فَصل: ث [ع] پوک. فَصل. موسم. مُند. باب.
- فَصل آنا: موسم اچڻ. مُند اچڻ.
- فَصل اُٹھانا: فصل ڪٽڻ. هڪڙي فصل جي پيدائش ڪٽڻ.
- فَصل کاٹنا: پوک لُڻڻ. لابارو ڪرڻ.
- فَصلی بُخار: ذ. سرءُ جو بخار. موسمي بخار. مليريا جو تپ.
- فَصلی بھڑوا: ذ. هوليءَ جو ڀڙوو.
● فَضيحتا: ذ [اردو] بيعزتي. بدنامي.
- فَضيحتا اُڑانا، کَرنا: بيعزتي ڪرڻ. بدنامي ڪرڻ.
- فَضيحتی: ث. بيعزتي. بدنامي.
● فِقرَہ ۽ فِقرے: ذ[ع] جملو. جملن جو مجموعو.
- فِقره باز: صفت. دوکيباز. مڪار. ٺڳ. چالباز. حاضر جواب.
- فِقره بَتانا: دوکو ڏيڻ. فريب ڏيڻ. رماڪ ڏيڻ. ٽاري چڏڻ. بهانو ڪرڻ.
- فِقره تَراشنا: ڪوڙ گهڙڻ. بهانو بنائڻ.
- فِقرہ جَڑنا: چٽڪر ڪرڻ. ٽوڪ ڪرڻ.
- فِقره چُست کَرنا: ڪيل يا ٽوڪ طور کو مناسب جملو چوڻ.
- فِقره چھوڑنا: ڪا انوکي ڳالهه ٻڌائڻ.
- فِقروں پَر چڑھنا: ڏٽن تي لڳڻ. دوکو کائڻ.
- فِقروں ميں آنا: ڏٽن ۾ اچڻ. دوکو کائڻ.
- فِقرے بَتانا: دوکو ڏيڻ. انڪلون ڏيکارڻ.
- فِقرے بَنانا: ڳالهيون ٺاهڻ. بهانا بنائڻ.
- فِقرے سُنانا: طعنا ڏيڻ. مهڻا ڏيڻ.
- فِقرے گَڑھنا: من گهڙت ڳالهيون ٺاهڻ. بهانا گهڙڻ.
● فَقير: ذ [ع] پينو. گدا. درويش. مفلس. (ث) فَقيرنی ۽ فَقيرنياں.
- فَقير بَنانا: فقير بنائڻ. محتاج بنائڻ.
- فَقيری لٹکا: ذ. غريبائو ٽوٽڪو. آسان علاج.
● فِکر: ث [ع] ڳڻتي. اونو. ٻڏتر. آٽ تٽ. ويچار. خيال. پرواهه. ضرورت.
- فِکر کا کھائے جانا: ڳڻتي هڻڻ. اندر ۾ ڳرڻ (ڳڻتيءَ سبب).
- فِکر کَرنا: ويچار ڪرڻ. ڳڻتي ڪرڻ. غور ڪرڻ.
● فُلاں: صفت [ع] فلاڻو (نالي نه وٺڻ جي حالت ۾ هي لفظ استعمال ڪندا آهن).

- فُلانا : صفت . ڪوبہ ماڻهو - فلاڻو .
- فُلاں فُلاں: صفت. فلاڻو ٻيو - امڪو ڊمڪو .
● فَوّارَہ : ذ [ع] ڦُوهارو .
- فَوّارَہ اُٹھنا : پاڻيءَ وغيره جو ڦوهاري وانگر نڪرڻ.
- فَوّارَہ چلنا : ڦُوهارو هلڻ.
● فِیس : ث [انگ . Fees] محنتاڻو . اها رقم جا اسڪول ۾ يا ڊاڪٽر وغيره کي ڏجي- في.
● فَیل : ذ [اردو] رَڏي - ضد . انگل. فريب- دوکو .
- فَیل کرنا: انگل ڪرڻ . چلولائي ڪرڻ . فريب ڏيڻ .
- فَیل مچانا : ضد ڪرڻ . ڪينو ڪرڻ . انگل ڪرڻ .
- فَیلیا: ذ . صفت. ضدي. فريبي - ٺڳ .

ق

ق : ذ [ع] اردو "الف - ب" جو ستاويهون اکر. سنڌيءَ جو اٺيهون، فارسيءَ جو چوويهون ۽ عربيءَ جو ايڪيهون اکر. تلفظ "قاف". ابجد موجب عدد (١٠٠).
● قابُو : ذ [ف] وَس - اختيار. قبضو .
- قابُو میں آنا: وس ۾ اچڻ . اختيار ۾ اچڻ . قبضي ۾ اچڻ .
● قاز : ث [ترکی] هڪ قسم جو آبي پکي .
● قارَہ : ذ [اردو] واڳ (گهوڙي جي) .
● قاش ۽ قاشیں: ث [ترکی] ڦار .
- قاشیں کرنا : ڦارُون ڪرڻ .
● قاعِدَہ : ذ [ع] قانون - آئين . دستور- رواج. ٻارن کي پڙهائڻ جو ڪتاب.
● قافِیَہ: ذ [ع] شعر جي پڇاڙيءَ جا هم آواز اکر يا لفظ.
- قافِیَہ تنگ کرنا : عاجز ڪرڻ - تنگ ڪرڻ . بيزار ڪرڻ .
● قَبْر ۽ قَبْرِیں: ث [ع] گور - لوڙهه - تُربت.
- قَبْر تک ساتھ جانا : مرڻ تائين گڏ هجڻ . سڄي عمر گڏ رهڻ.
- قَبْر جھانکنا : قبر جو منهن ڏسي ورڻ. مرڻ ڪنڌيءَ تي اچي وري تندرست ٿيڻ .
- قَبْر سے اُٹھ کر آنا : قبر مان اٿي اچڻ - مري بچڻ .
- قبر کھودنا: قبر کوٽڻ ماري ماري اڌمئو ڪرڻ.
- قَبْر کے مُردے اُکھاڑنا : قبر مان مُردا ڪڍڻ . مئلن جا عيب ظاهر ڪرڻ .
- قَبْر میں پانْو لٹکائے بیٹھنا : قبر ڪنڌيءَ تي هئڻ . مرڻ وهيڻو هئڻ .
● قِبْلَہ نما : ذ [اردو] هڪ قسم جو اوزار جنهن سان طرف سهي ڪجن - قطب نما .
● قَبْلوانا: متعدی [اردو] قبول ڪرائڻ - مڃائڻ.

● قبولنا : متعدي [اردو] قبول ڪرڻ . پسند ڪرڻ .

● قتل : ذ [ع] قتل - خون - ماري ڇڏڻ جي حالت.

● قتلا يا قتلے : [ف] ڦار - ڳترو.

● قدر يا قدرين : ث [ع] وڏائي - برتري - قدر. عزت . مرتبو. مقدار .

● قدرت : ث[ع] طاقت - سگهه . مقدار. مجال . پهچندي. حوصلو. همت. خدائي طاقت. اختيار - وس .

- قدرت پانا : سگهه حاصل ڪرڻ .

- قدرت رکهنا : سگهه هجڻ - پهچندي هجڻ. قابليت رکڻ .

● قدري : ث [اردو] ڪوشش . حيلا .

- قدري ڪرنا : ڪوشش ڪرڻ . زور هلائڻ. گهپي ڪرڻ .

● قدم : ذ [ع] پير . وک . هلڻي. پير جو نشان. گهوڙي جي هڪ هلڻي.

- قدم آگے بڑھانا : قدم اڳتي وڌائڻ. وک وڌائڻ . روانو ٿيڻ .

- قدم آٹھانا : قدم کڻڻ - وک وڌائڻ - تکڙو هلڻ .

- قدم آٹھ جانا: قدم کڄي وڃڻ. پير آکڙي وڃڻ . شکست کائڻ. هارائڻ . پڄڻ .

- قدم بڑھانا : قدم وڌائڻ . وک وڌائڻ. اڳتي وڌڻ. تکو هلڻ . دست اندازي ڪرڻ. اڳرائي ڪرڻ.

- قدم بھاری ھونا : قدم ڳرو هجڻ - پير ڳرو هئڻ . نياڳو هئڻ .

- قدم پھر جانا : پٺتي هٽڻ - هار کائڻ .

- قدم پھسلنا : پير ترڪڻ . بدنيت ٿيڻ .

- قدم پھونک کے رکھنا : پير سنڀالي رکڻ . خبرداري سان هلڻ .

- قدم جمانا : قدم ڄمائڻ . ڄمي ويهڻ . هڪ هنڌ پير کوڙي ويهڻ .

- قدم چومنا : پير چمڻ. عزت ڪرڻ .

- قدم چھونا : پير ڇهڻ. پيرين پوڻ.

- قدم دکھانا : چال ڏيکارڻ- هلڻي ڏيکارڻ.

- قدم دھرنا : پير ڌرڻ- پير رکڻ.

- قدم ڈگمگانا ، ڈگنا : قدم لڏڻ - پير ڏکڻ .

- قدم رکھنا : قدم رکڻ - پير رکڻ . دخل ڏيڻ . دست اندازي ڪرڻ .

- قدم گاڑنا : پير کوڙڻ. پير ڄمائڻ . ثابت قدم رهڻ .

- قدم لڑکھڑانا : پير ڏکڻ - پير لڏڻ .

- قدم لینا : پير وٺڻ . پيرين پوڻ - تعظيم ڪرڻ. عزت ڪرڻ . استقبال ڪرڻ. آجيان ڪرڻ. آستاد مڃڻ . خوشامد ڪرڻ .

- قدم مارنا : پير رکڻ . هلڻ . ڊڪ ڊوڙ ڪرڻ. ڪوشش ڪرڻ. تيز هلڻ .

- قدم ملانا : قدم ملائڻ - پير ملائڻ . قدم ملائي هلڻ .

- قدم نہ آٹھنا : قدم نه کڄڻ- پير نه کڄڻ. هلي نه سگهڻ .

- قدم هٹانا : قدم هٽائڻ - پير هٽائڻ . ڪو ڪم هٿ ۾ کڻي ڇڏي ڏيڻ.

- قدموں پر گرنا : پيرن تي ڪرڻ . پيرين پوڻ. معافي گهرڻ .

● قرآن : ذ [ع] مسلمانن جو پاڪ ڪتاب - ڪلام الله .

- قرآن آٹھانا : قرآن شريف کڻڻ. قرآن جو

قسم کڻڻ .

- قُرآن ٹھنڈا کرنا : قرآن شريف جا ڦاٽل ورق زمين ۾ پورڻ يا پاڻيءَ ۾ اڇلائڻ .

- قُرآن سَر پَر اُٹھانا : قرآن مٿي تي کڻڻ. قرآن جو قسم کڻڻ .

● قَرض : ذ [ع] قَرض - اوڌَر.

- قَرض اُتارنا ، چُکانا : قرض لاهڻ .

- قَرض اُٹھانا : قرض کڻڻ- قرض وٺڻ .

- قَرض دينا : قرض ڏيڻ - اوڌر ڏيڻ .

- قَرضہ : ذ. قرض - اوڌر.

● قُرعہ : ذ [ع] چِٽکو. پُکو- کُٽو.

- قُرعہ اندازی : ث. پُکا وجھڻ جي حالت .

- قُرعہ ڈالنا : پُکو وجھڻ .

● قُرق : ذ [ع] ضبطي.

- قُرق کرنا : ضبط ڪرڻ . قرض جي وصوليءَ لاءِ قرضدار جي سامان يا جاءِ جي ضبطي ڪرائڻ.

- قُرق نامہ : ذ. ضبطي جو پروانو - ڊِڪري.

- قُرقی : ث . ضبطي - ڊِڪري .

- قُرقی بِٹھانا: ڊِڪري ڪيائڻ. ضبطي واري مال تي پهرو ويهارڻ .

● قَسَم ج قَسمیں : ث [ع] قَسم- سنهن- حَلف .

- قَسَم توڑنا : قسم ڀڃڻ . انجام کان ڦري وڃڻ.

- قَسَم کھانا: قسم کائڻ- سُنهن کڻڻ. اقرار ڪرڻ.

- قَسَم لینا: قسم کڻائڻ- سُنهن وٺڻ. انجام وٺڻ.

● قِسمَت : ث [ع] ڀاڳ - نصيب - طالع . تقدير جو لکيو . ورهاڱو.

- قِسمَت آزمانا: قسمت آزمائڻ- ڀاڳ آزمائڻ.

- قِسمَت اُلٹنا: ڀاڳ اونڌو ٿيڻ. ڀاڳ ڦِٽڻ.

- قِسمَت بَدلنا: قسمت بدلجڻ. ڀاڳ ڦرڻ.

- قِسمَت بِگڑنا : ڀاڳ ڦِٽڻ .

- قِسمَت پَلٹنا ، پھرنا : قسمت بدلجڻ . قسمت چڱي ٿيڻ .

- قِسمَت جاگنا: ڀاڳ جاڳڻ- نصيب کلڻ. بخت کلڻ.

- قِسمَت چَمکنا: بخت کلڻ - ڀاڳ ورڻ.

- قِسمَت کا چکّر : ذ. تقدير جو ڦيرو - نصيب جو چڪر.

- قِسمَت کو رونا: نصيب کي روئڻ. ڀاڳ کي پِٽڻ .

- قِسمَت کھلنا: ڀاڳ کلڻ- نصيب جاڳڻ.

- قِسمَت ھیٹی ھونا : نصيب ڦِٽل هئڻ .

● قِصّہ ج قِصّے : ذ [ع] ڳالهہ - قصو - ڪهاڻي - داستان . بيان- ذکر .

- قِصّہ بڑھانا: قصو وڌائڻ . ڳالهہ وڌائڻ . معاملو اينگهائڻ .

- قِصّہ پاک کرنا: معاملو ختم ڪرڻ . جهيڙو چُڪائڻ .

- قِصّہ چھیڑنا : قصو ڇيڙڻ - ڳالهہ شروع ڪرڻ . جهيڙي جي ڳالهہ ڪرڻ .

- قِصّہ کرنا : قصو ڪرڻ . بيان ڪرڻ . ذکر ڪرڻ .

- قِصّہ کہانی ج قِصّے کہانیاں: ث. قصو ڪهاڻي . ڳالهہ ٻولهہ. بيڪار ڳالهيون .

● قَضا: ث [ع] خدا جي رضا. قسمت - نصيب . موت . اجل .

- قَضا آنا : موت اچڻ - اجل اچڻ .

- قَضا ٹلنا: قضا ٽرڻ - موت سِر تان ٽرڻ .

● قَضیہ ج قَضیے: ذ [اردو] جهيڙو- فساد . تڪرار .

- قَضیہ اُٹھانا: جهيڙو کڙو ڪرڻ- جهيڙو وجائڻ.

- قَضیہ پاک کرنا : معاملو صاف ڪرڻ .

جهيڳڙو ختم ڪرڻ . ڪم پورو ڪرڻ .

▬ قَضیّہ چُکانا: معاملو چڪائڻ . جهيڙو نبيرڻ.

▬ قَضیّہ مُول لینا: ٻئي جي جهيڙي ۾ پوڻ- پرائي مصيبت ڳچيءَ ۾ وجهڻ .

● قُفل: ذ [ع] کُلُف- تالو .

● قُفلی ۽ قُفلیاں: ث [اردو] اهو سانچو جنهن ۾ برف سان کير وغيره جمائيندا آهن - ڪُلفي.

● قَلاقند: ث [اردو] هڪ قسم جي مٺائي .

● قَلا قَنا: لازم [اردو] ٿلوليون ڪرڻ .

● قُلانچ ۽ قُلانچیں: ث [اردو] چال- ٽپ. گهوڙي جو چالُ.

▬ قُلانچیں بھرنا: هرڻ وغيره جو چال ڏيڻ.

● قَلع قَمع: محاوره [اردو] بيخ ڍاهڻ - ڍاهه ڊُوهه.

▬ قَلع قَمع کرنا: ڍاهي چڏڻ . برباد ڪرڻ. تباهه ڪرڻ .

● قَلعی: ث [ع] هڪ قسم جو ڌاتو - قلعي . (ٿانَن جي) پوچي .

▬ قَلعی اُترنا، اُڑنا: ٿانءَ جي قلعي لهڻ .

▬ قَلعی کرنا: ٿانوَن کي قلعي ڪرڻ . پوچي ڏيڻ .

▬ قَلعی کھلنا: عيب ظاهر ٿيڻ . پول پڌرا ٿيڻ . حقيقت ظاهر ٿيڻ .

● قَلَم: ذ [ع] قَلَمُ- ڪِلڪ .

● قَلندر: ذ [ف] فقيرن جو هڪ گروهه (جي مٿو ۽ ڏاڙهي ڪوڙائيندا آهن) .

● قُلی ۽ قُلی: ذ [اردو] مزور . خصوصاً ريلوي اسٽيشن تي مزوري ڪندڙ.

● قَلیہ: ذ [ع] گوشت جو سادو ٻوڙ . ڀاڄي ڀيل گوشت جو ٻوڙ .

● قَمچی ۽ قَمچیاں: ث [ترکی] سنهو لڪڻ- چهبو.

▬ قَمچی لگانا: چهبو هڻڻ - چهبي سان سٽڻ .

● قَواعِد: ذ [ع] قاعدا. صرف نحو جو ڪتاب. پريذ.

● قورمہ: ذ [ترکی] رذل گوشت (ٻوڙ) جو هڪ قسم.

▬ قورمہ پلاؤ اُڑانا: خوب دعوتون کائڻ .

● قَول: ذ [ع] وعدو- اقرار- انجام. چوڻي- پهاڪو.

▬ قَول توڑنا: انجام ڀڄڻ- وعدي خلافي ڪرڻ.

▬ قَول دینا: انجام ڏيڻ - وعدو ڏيڻ .

▬ قَول سے پھرنا: قول کان ڦرڻ - انجام کان ڦري وڃڻ .

▬ قَول قَرار کرنا: زبان ڏيڻ- انجام ڪرڻ. وعدو ڪرڻ .

● قَہر: ذ [ع] غصو - غضب - ڏمر. قَہرُ- ظُلم. ناانصافي . آفت - مصيبت .

▬ قَہر ٹوٹنا: خدا جو قهر نازل ٿيڻ. مصيبت پوڻ.

▬ قَہر ڈھانا: قهر وجهڻ - مصيبت وجهڻ .

▬ قَہر کرنا : ڏمر ڪرڻ . قهر ڪرڻ - غضب ڪرڻ .

● قَہقَہہ ۽ قَہقَہے : ذ [ع] ٽهڪُ.

▬ قَہقَہہ لگانا، مارنا: ٽهڪ ڏيڻ. زور سان کلڻ.

▬ قَہقَہے اُڑانا: ٽهڪ ڏيڻ . مسخري مچائڻ .

● قے: ث [ع] قئي - اُلٽي .

▬ قے کرنا: اُلٽي ڪرڻ .

● قیامَت: ث [ع] محشر جو ڏينهن - آخرت . ظلم - انڌير .

▬ قیامَت آنا: قيامت اچڻ . انڌير مچڻ .

▬ قیامَت اُٹھانا: قيامت ڪرڻ. ڏمر مچائڻ.

▬ قیامَت بَرپا کرنا : قيامت برپا ڪرڻ . غضب ڪرڻ - ظلم ڪرڻ. مصيبت کڙي ڪرڻ .

▬ قیامَت کے بورے سمیٹنا: قيامت جا تڏا ويڙهڻ . گهڻي عرصي تائين جيئرو رهڻ .

▬ قیامَت گُذرنا: قيامت ٿيڻ. مصيبت اچڻ.

قهر نازل ٿيڻ.

▬ قيامتَ هونا: قيامت ٿيڻ. ظلم مچڻ. گوڙ ٿيڻ.

● قِيمَتَ ۽ قِيمَتيں: ث [ع] اگهه- مُلهه- بها. قدر- مان.

▬ قيمتَ ٺهيرنا: قيمت مقرر ٿيڻ- مُلهه ٿيڻ.

▬ قيمتَ چُڪانا: مُلهه چڪائڻ- قيمت چڪائڻ.

▬ قيمتَ لگانا: قيمت لڳائڻ- اگهه مقرر ڪرڻ.

● قينچا: ذ[اردو] باغائين جي ڪم جي وڏي قينچي.

ڪ

ڪ: ذ [ع] اردو "الف- ب" جو اٺاويهون اکر، سنڌيءَ جو اوڻيتاليهون، فارسيءَ جو پنجويهون ۽ عربيءَ جو ٻاويهون اکر. تلفظ "ڪاف". ابجد موجب عدد (٢٠).

● ڪا: حرف اضافت [هه] جو- سندو.

● ڪابُرا: ذ [هه] هڪ قسم جو ڪبوتر.

● ڪابِس: ث [هه] آها چيڪي مِٽي جنهن سان ڪانئون جي تر کي ليپو ڏيندا آهن.

● ڪابُلا ۽ ڪابُلے: ذ [هه] هڪ قسم جو وڏو اِسڪُرو- ڍِبري.

● ڪاتڪ: ذ [هه] سنبت جو ستون مهينو- ڪتي.

● ڪاتنا: متعدی [هه] ڪتڻ- سُٽ ڪتڻ.

▬ ڪاتا: ذ. ڪتيل سُٽ. بانس وڍڻ جو ڪاتُ.

▬ ڪاتی: ث. سُٽ ڪتيندڙ عورت- ڪاپائتي. سونارڪي ڪم جو هڪ اوزار.

● ڪاٽنا: متعدی [هه] ڪپڻ- وڍڻ. ڪاٽڻ. چِلڻ- تراشڻ. ڇانگڻ (وڻ). ڪترڻ. جدا ڪرڻ- ڌار ڪرڻ. چڪ پائڻ- ڪاٽڻ. گذارڻ (ڏينهن، عمر)- بسر ڪرڻ. ذبح ڪرڻ. ڪپڻ (رستو). ٽڪڻ (جبل). لُٽڻ (پوک). ڪاٽ لاهڻ (تاس راند ۾).

▬ ڪاٽ: ث. وڍُ. ڪاٽَ. چيرُ. گهاءُ (تلوار جو). ڪاڌ (پاڻيءَ جي). دشمني.

▬ ڪاٽ ڇهانس: محاوره. ڪاٽ ڪوٽ- وڍ ٽڪ. چند چاڻ. چالاڪي- انڪل بازي. چغل خوري- لائي چائي.

▬ ڪاٽ ڇهانس ڪرنا: ڪاٽ ڪوٽ ڪرڻ. ساز باز ڪرڻ. (امانت ۾) خيانت ڪرڻ. گِلا ڪرڻ. لائي چائي ڪرڻ.

▬ ڪاٽ ڇهانٽ: محاوره. ڪاٽَ ڪُوٽَ- وَڍَ ٽُڪَ. تراش خراش. چند چاڻ. واڍي گهاٽي.

▬ ڪاٽ ڇهانٽ ڪرنا: وَڍَ ٽُڪَ ڪرڻ. چند چاڻ ڪرڻ واڍِي گهاٽي ڪرڻ (حساب ۾) خيانت ڪرڻ. دُشمني ڪرڻ.

▬ ڪاٽ دينا، ڊالنا: ڪپي ڇڏڻ- وڍِي ڇڏڻ- ڪاٽي ڇڏڻ. ڪُهي ڇڏڻ. جدا ڪري ڇڏڻ.

▬ ڪاٽ ڪرنا: ڪاٽَ ڪرڻ. وَڍڻ- ڪپڻ. زخمي ڪرڻ. پاڙڻ- ڪاڌ ڪرڻ (پاڻيءَ جو).

▬ ڪاٽ ڪُوٽ: ث. ڪاٽَ ڪوٽَ- وَڍَ ٽُڪ. چير ڦاڙَ. گهاٽي واڍي.

- کاٹ کوٹ کرنا: وڍ ٽڪ ڪرڻ. آپريشن ڪرڻ. گھاتي واڍي ڪرڻ.
- کاٹ کھانا: چڪ هڻڻ - ڪاٽي مارڻ. ڏنگڻ.
- کاٹ کھانے کو دوڑنا: ڪاٽڻ لاءِ اچڻ. چڪ هڻڻ. ڏڙهيون ڏيڻ. رڪائي سان پيش اچڻ.
- کاٹنے کو دوڑنا: ڪاٽڻ لاءِ اچڻ. وڙهڻ لاءِ اچڻ.
- کاٹی انگلی پر نہ موتنا: وڍيل آڱر تي نہ مُتڻ - ڪابہ مدد نہ ڪرڻ.
- کاٹے نہ کٹنا: وڍئي نہ وڍجڻ. ڪنهن بہ طرح ختم نہ ٿيڻ (ڪم، ڏينهن).
- ● کاٹھ یا کاٹھہ: ذ[ھ]ڪاٺ. ٿلهي ڪاٺي. بنڊ. ڪاٺيءَ سان ٺهيل اوزار جنهن ۾ آڳاٽي زماني ۾ ڏوهارين کي سزا طور وجهندا هئا.
- کاٹھ چبانا: ڪاٺ چٻاڙڻ. ڏکيو وقت گذارڻ.
- کاٹھڑا یا کاٹھڑے: ذ. ڪاٺ مان ٺهيل هڪ قسم جو ٿانءُ - ڪاٺوڙو.
- کاٹھ کا اُلو: محاوره. ڪاٺ جو گُگُو- بيوقوف - پرمتڙيو.
- کاٹھ کا گھوڑا: محاوره. منڊي ماڻهوءَ جي ٽيڪ لاءِ ڪاٺ جي گھوڙي. ڪاٺ جو گھوڙو. تابوت.
- کاٹھ کباڑ: محاوره. ڪاٺيون لڪڙيون. ٺڙ ٺڪر. سامان سڙو (گھر جو).
- کاٹھ کٹھول یا بانسلی: ث. ٻارن جي هڪ راند.
- کاٹھ کے گھوڑے دوڑانا: هوائي گھوڙا ڊوڙائڻ-اجايون ڳالهيون-سوچڻ-خيالي پُلاءُ پچائڻ.
- کاٹھ کی ہانڈی، ہنڈیا: ث. ڪاٺ جي هنڊي - ڪاٺ جو ڪُنو. (ڪنايتاً) نازڪ شيءِ.
- کاٹھ میں پانو ٹھوکنا، دینا: ڏوهاريءَ جا پير ڪاٺ ۾ وجهڻ. سزا ڏيڻ.
- کاٹھ ہو جانا: ڪاٺ ٿيڻ. بُت بڻجي وڃڻ. چپ ٿي وڃڻ . سخت ٿي وڃڻ.
- ● کاٹھی یا کاٹھیاں: ث [ھ] قد بُت - هاٺي - ڪاٺي. هڏ ڪاٺ - شڪل و صورت. گھوڙي جو هڪ سنج - هنو. قالب. مياڻ (تلوار جي).
- کاٹھی باندھنا، کسنا: هنو ٻڌڻ - سواري لاءِ گھوڙو تيار ڪرڻ.
- ● کاج: ذ [ھ] ڪم - ڪار- ڌنڌو. ڪاجُ - ڪم (شاديءَ جو). ٻيڙي جو سوراخ- ڪاجُ.
- کاج کرنا: ڪم ڪرڻ. ڪو وڏو ڪم ڪرڻ. (قميص وغيرہ ۾) ڪاج ٺاهڻ.
- ● کاجل: ذ [ھ] ڪجل (اکين ۾ وجهڻ جو).
- کاجل پاڑنا: ڏئي جي مٿان ٿانءُ رکي ان جي ڪاراڻ گڏ ڪرڻ- ڪجل ٺاهڻ.
- کاجل دینا: ڪجل لڳائڻ- ڪجل پائڻ.
- کاجل کی کوٹھڑی: محاوره. آهو هنڌ جتان بدنامي ٿيڻ جو انديشو هجي.
- کاجل گھلانا: ڪجل پائڻ - اکين ۾ ڪجل وجهڻ.
- ● کاجو بھوجو: صفت [ھ] ڪاغذ جهڙو سنهون ۽ نازڪ. نفيس. آپرو.
- ● کاچھہ: ث [ھ] ڌوتيءَ جي لانگ. لانگوٽو- ڪڇو. ران - سٿر.
- کاچھہ باندھنا، کسنا: لانگوٽو ٻڌڻ - ڪڇو پائڻ.
- کاچھہ کاچھنا، کچھنا: لانگوٽو ٻڌڻ - ويس بدلائڻ.
- کاچھہ کھولنا: لانگوٽو کولڻ. اگھاڙو ٿيڻ. بيحيا ٿيڻ - ننگو ٿيڻ.
- کاچھنا: ذ. لانگوٽو - ڪڇو.
- کاچھنی: ث. ڪڇي جي مٿان ٻڌڻ جو ڪپڙو.

● کاچھنا: متعدی [ھ] پست جي ڏوڏيءَ مان آفيم ڪيڻ. گڏ ڪرڻ.

● کاچھی: ذ [ھ] هندن جي هڪ قوم. "ڪڇ" جا رهاڪو- ڪڇي. (ث) کاچھن.

● کاڑھا ﻳﺎ کاڑھے: ذ [ھ] ڪاڙهو- جوشانڊو.

● کاڑھنا: متعدی [ھ] ڪيڻ - ٻاهر ڪرڻ. پرت پرڻ.

● کافور: ذ [ف] هڪ قسم جو پسارڪو وکر.

- کافور ہونا: گم ٿيڻ - رفو چڪر ٿيڻ - ڀڄي وڃڻ.

● کاکُن: ث [ھ] هڪ قسم جو اناج. ڪنگڻي (چانور).

● کاگ: ذ [ھ] هڪ مشهور پکيءَ - ڪانءُ - ڪيانٺو. ڪاڪڙو. [انگ. Corck] ٻوچ.

- کاگا ﻳﺎ کاگے: ذ. ڪانگ- ڪانءُ.

- کاگ اٹھانا: ڪاڪڙو ڪڍڻ.

- کاگ اڑانا: شراب جي ٻاٽليءَ جو ٻوچ لاهڻ.

- کاگا رول: ث. ڪانئن جي ڪان ڪان. هُل - گوڙ.

- کاگ چھٹکنا: ڪاڪڙو لهڻ.

- کاگ رکھوالی: ث. پوک مان ڪانون اڏائڻ جو ڪم. جهار هڪلڻ جي حالت.

● کال: ذ [ھ] وقت- زمانو. موت- قضا- اجل. موت جو فرشتو- ملڪ الموت. ڏڪار- قحط- ڪال.

- کال پڑنا: ڏڪار پوڻ- ڪال پوڻ.

- کال کوٹھڑی: ث. اونداهي ڪوٺڙي. اڪيلائيءَ جو قيد.

● کالا ﻳﺎ کالے: صفت [ھ] ڪارو- سياه. ڪاريهر (نانگ).

- کالا آدمی: ذ. ڪارو ماڻهو.

- کالا بال: ذ. ڪارو وار. خسيس- حقير.

- کالا بال جاننا، سمجھنا: حقير يا ذليل سمجهڻ. خيال ۾ ئي نه آڻڻ.

- کالا بھجنگ: صفت. تمام ڪارو.

- کالا پانی: محاوره. ڪارو پاڻي. انڊمان ٻيٽ (جتي انگريزن جي حڪومت ۾ جنم ٽيپ جا قيدي موڪليا ويندا هئا). جنم ٽيپ.

- کالاپن: ذ. ڪاراڻ- سياهي. ڪارت.

- کالا پہاڑ: ذ. ڪارو جبل. اونداهي رات. مصيبت. هاڃي.

- کالا تیل: ذ. ڪارو تيرُ. ترن جو هڪ قسم.

- کالا چور: ذ. هاڙهو چور. چورن جو سردار.

- کالا دانہ: ذ. هڪ قسم جو پسارڪو وکر- هرمرو. حرمل.

- کالا دھتورا: ذ. ڌاتوري جو هڪ قسم- ڪارو ڌاتورو.

- کالا دیو: ذ. ڪارو ديو- تمام ڪارو ماڻهو.

- کالا زیرہ: ذ. پسارڪي وکر جو هڪ قسم- ڪارو جيرو.

- کالا کرنا: ڪارو ڪرڻ. ڪلنڪ لڳائڻ- ٽڪو لائڻ. بدنام ڪرڻ. لکڻ (ڪاغذ).

- کالا کلوٹا ﻳﺎ کالے کلوٹے: صفت. تمام ڪارو- ڪارو ڪوجهو. (ث) کالی کلوٹی.

- کالا کوا: ذ. ڪارو ڪانءُ.

- کالا کوئلا: صفت. تمام ڪارو- ڪوئلي (انگر) جهڙو.

- کالا لوبھیا: ذ. ٻاڃيءَ جو هڪ قسم (هڪ قسم جي ڪاري ٻج واري ڦري).

- کالا منہ: (کلمہ نفرین) ڪارو منهن.

- کالا منہ کرنا: ڪارو منهن ڪرڻ. زناء ڪرڻ.

- کالا ناگ یا کالے ناگ : ذ. کارو نانگ - کاريھر نانگ . ايذاءُ رسائيندڙ.
- کالا نمک : ذ. کارو لُوڻ.
- کالی : ث. کاري رنگ جي- کاري. ھڪ ديويءَ جو نالو.
- کالیا : صفت . کاري رنگ جو- کارڙو- سانورو .
- کالی آندھی : ث. سخت طوفان. سخت جھَڪ.
- کالی بلا: ث. کاري بلا. بُري بلا .
- کالی زبان : ث . کاري زبان (جا منحوس سمجھي ويندي آهي).
- کالی کچکوری : ث. ھڪ قسم جو پَونو.
- کالی کھانسی : ث. ھڪ قسم جي بيماري- کيرڻيو.
- کالی گھٹا یا کالی گھٹائیں : ث. کارو ڪڪر.
- کالی مرچ یا کالی مرچیں : ث. کارو مرچ - کاري مِري.
- کالی ھانڈی سر پر دھرنا : خواري سِر تي کڻڻ. گلا جو گانگھو سِر تي کڻڻ.
- کالی ھڑ یا کالی ھڑیں : ث. ننڍي ھريڙ - اِنجڻي.
- کالے پانی بھیجنا : کاري پاڻي موڪلڻ - جنم ٻيٽ ڏيڻ.
- کالی رات یا کالی راتیں : ث. کاري رات - اونداهي رات.
- کالے کوس : محاوره. پرانهون پنڌ - ڏورانهين مسافري.
- ● کالنک : ث [ھ] کارَتِ - ڪاراڻ . بدنامي - خواري .
- کالنک کا ٹیکا لگنا : کلنک جو ٽِڪو لڳڻ - بدناميءَ جو داغ لڳڻ .
- ● کالنگڑا : ذ [ھ] ھڪ قسم جو راڳ .
- ● کام : ذ [ھ] ڪم - ڪار. پورھيو- ڌنڌو- ڪاروبار. نوڪري . روزگار. شغل . فعل - عمل . غرض - مطلب زريءَ جو پرت .
- کام آنا : ڪم اچڻ. ڪارائتو ٿيڻ . مدد ڪرڻ . استعمال ٿيڻ .
- کام اٹکنا : ڪم اٽڪڻ - ڪم ڦاسڻ . ڪم روڪجڻ - ڪم بند ٿيڻ .
- کام آٹھا رکھنا : ڪم ٽاري ڇڏڻ (ٻئي ڪنھن وقت لاءِ) .
- کام بڑھانا : ڪم وڌائڻ. ڪم ختم ڪرڻ.
- کام بگاڑنا : ڪم بگاڙڻ - ڪم ڦِٽائڻ - ڪم خراب ڪرڻ . ڪم ۾ خلل وجھڻ.
- کام بن جانا : ڪم ٺھي وڃڻ . مطلب پورو ٿيڻ . ڪاميابي حاصل ٿيڻ .
- کام پر لگنا : ڪم تي چڙھڻ - ڪم سان لڳڻ .
- کام پڑنا : ڪم پوڻ - غرض پوڻ.
- کام تمام کرنا : ڪم پورو ڪرڻ - ڪم ختم ڪرڻ. ماري ڇڏڻ .
- کام چلانا : ڪم ھلائڻ. ڪم شروع ڪرڻ. گاڏو گيھلڻ .
- کام چلاؤ: صفت. ڪم چلائُنو- ٿوري وقت لاءِ ڪم ڏيندڙ. عارضي .
- کام چلنا : ڪم ھلڻ. ڪم شروع ٿيڻ.
- کام چمکنا: ڪم ھلڻ. ڪم شروع ٿيڻ. ڪاروبار وڌڻ- ڌنڌو زورشور سان ھلڻ.
- کام چوپٹ ہوجانا : ڪم رُلي وڃڻ - ڌنڌو ڦِٽي وڃڻ .
- کام چور : صفت. ڪم کان ٽاريندڙ- ڪم

كوس - توڻيي .

▬ كامداني : ث. ڪپڙي تي زريءَ سان ڀرت ڀرڻ جو ڪم - زردوزي .

▬ كامَ دينا : ڪم ڏيڻ . ڪم حوالي ڪرڻ . ڪم اچڻ .

▬ كامَ سِمٽنا : ڪم گڏ ٿيڻ . ڪم پورو ٿيڻ.

▬ كامَ سَنْوارَنا : ڪم سنوارڻ - بگڙيل ڪم کي سُڌارڻ .

▬ كامَ سے كامَ رَكھنا : پنهنجي ڪم سان ڪم رکڻ - ٻئي جي ڪم ۾ دخل نه ڏيڻ .

▬ كامَ كاجَ : ذ. ڪم ڪار. ڌنڌو ڌاڙي .

▬ كامَ كَرَنا : ڪم ڪرڻ . ڌنڌو ڪرڻ .

▬ كامَ لينا : ڪم وٺڻ .

▬ كامَ ميں لانا : ڪم ۾ آڻڻ - استعمال ۾ آڻڻ.

▬ كامَ نِكالنا : ڪم ڪڍڻ - مطلب ڪڍڻ.

▬ كامَ هونا : ڪم هئڻ. ڪم ٿيڻ. مطلب ٿيڻ- مقصد پورو ٿيڻ .

● كامودَ : ذ [هہ] مالڪوس راڳ جي هڪ راڳڻي - ڪاموڌ .

● كانَ ع كانپيں : ث [ف] ڪاڻ .

● كانَ ع كانَ : ذ [هہ] هڪ عضوو - ڪَنُ .

▬ كانا باتي : محاوره. ڪن جون ڳالهيون - سُس ڦُس - سَرگوشي .

▬ كانا پهُوسي : محاوره. ڪَنَ جون ڳالهيون. سُس ڦُس.

▬ كانا پهُوسي كَرَنا : ڪَنَ جون ڳالهيون ڪرڻ - سُس ڦُس ڪرڻ - سَرگوشي ڪرڻ .

▬ كانَ اُڑانا : ڪَن ڪائڻ- هُل ڪرڻ- گهٽو گوڙ ڪرڻ. ڪا ڳالهه وري وري چئي ڪڪ ڪرڻ.

▬ كانَ اُكهاڑنا : ڪَن پٽڻ- گوشمالي ڪرڻ.

▬ كانَ اينٹهنا، اينٹهنا : ڪن سروڙڻ- گوشمالي ڪرڻ. سيکت ڏيڻ.

▬ كانَ اونچے كَرَنا : ڪَنَ ڪَتا ڪرڻ - ڪَنُ ڏيڻ (ڪجهه ٻڌڻ لاءِ).

▬ كانَ بَجنا : ڪَنَ وڄڻ . ڪن ۾ زوزاٽ ٿيڻ. ڪن ۾ اڻ لکو. آواز محسوس ٿيڻ .

▬ كانَ بهَرنا : ڪَن ڀَرڻ - برغلائڻ .

▬ كانَ بَهرے هونا : ڪن ٻوڙا ٿيڻ . هُل يا گوڙ ڪان ڪِڪ ٿيڻ .

▬ كانَ بَهنا : ڪَنَ وهڻ- ڪنن مان گند وهڻ.

▬ كانَ بِيندهنا : ڪَنَ توپڻ .

▬ كانَ پَرَ جُوں نه رينگنا : ڪنهن به ڳالهه جو اثر نه ٿيڻ. ڌيان نه ڏيڻ .

▬ كانَ پَڑنا : ڪَن پوڻ - ٻُڌڻ ۾ اچڻ .

▬ كانَ پَڑی باتَ (آواز) سُنائی نه دينا : گهڻي گوڙ سبب ڪابه ڳالهه سمجهه ۾ نه اچڻ.

▬ كانَ پكَڑ كے نِكالَ دينا : ڪن کان جهلي ٻاهر ڪڍي ڇڏڻ. بيعزتيءَ سان يا زوري ٻاهر ڪڍڻ.

▬ كانَ پكَڑنا : ڪن جهلڻ - ڪن پڪڙڻ . ڪَن پٽڻ . توبهه ڪرڻ - باز اچڻ .

▬ كانَ تَكَ آنا : ڪَنَ تي اچڻ - ٻُڌڻ ۾ اچڻ - (ڪا ڳالهه) ڪن تي پوڻ .

▬ كانَ تَكَ نه هِلانا : ڪجهه به نه ڪڇڻ . ڪوبه ڌيان نه ڏيڻ .

▬ كانَ جهُكانا : ڪَنُ ڏيڻ- ڌيان ڏيڻ.

▬ كانَ چاٹ جانا : ڪَنَ کائي وڃڻ . بَڪ بَڪ ڪري ڪِڪ ڪرڻ .

▬ كانَ چهيدنا : ڪَنَ توپڻ .

▬ كانَ چهِد جانا : ڪَن چيرجي پوڻ .

▬ كانَ دبا كَر چلاجانا : ڪنن کي هٿ ڏئي هليو وڃڻ . چُپ چاپ هليو وڃڻ .

- کانُ دَبانا : ڪَن ۾ آڱريون وجهڻ . ڪَن تي هٿ رکڻ . ڊپ وچان ڪن هٽڻ .
- کانُ دَهرُنا : ڪَن ڏيڻ- غور سان ٻُڌڻ .
- کانُ دِينا : ڪَن ڏيڻ . ڌيان ڏيڻ .
- کانُ کاٹنا : ڪَنَ ڪپڻ . دوکو ڏيڻ . گوءِ کٽي وڃڻ - وڌي وڃڻ .
- کانُ کَترُنا : ڪَنَ ڪُترڻ - ڪَنَ ڪپڻ. گوءِ کٽڻ. فريب ڏيڻ .
- کانُ کهانا: ڪَنَ کائڻ . مٿو کائڻ . ڳالهائي ڪڪ ڪرڻ .
- کانُ کهڑے کرُنا : ڪَن کڙا ڪرڻ . خبردار ٿيڻ .
- کانُ کهولنا : ڪَن کولڻ . توجهه ڏيڻ . خبردار ڪرڻ . نصيحت ڏيڻ .
- کانُ کی ٹهینٹهیاں نِکلوانا : ڪن صاف ڪرائڻ . ٻوڙاڻ جو علاج ڪرائڻ .
- کانُ کے کیڑے کها جانا : ڪَنَ کائڻ - مٿو کائڻ . گهڻيون ڳالهيون ڪرڻ .
- کانُ گَنگُ هونا : ڪَنَ وڃڻ . ٻوڙو ٿيڻ.
- کانُ لگانا : ڪن ڏيڻ . ڌيان ڏيڻ . لِڪي ٻُڌڻ .
- کانُ لگنا : ڪن ٻڇي پوڻ . ڌيان هئڻ .
- کانُ مَروڑنا ، مَلنا : ڪَنَ مروڙڻ - ڪَنَ پٽڻ - گوشمالي ڪرڻ . سزا ڏيڻ .
- کانُ مِيلِيا : ذ. ڪنن مان مَرُ صاف ڪندڙ ماڻهو .
- کانُ میں بهنَک پڑنا: ڪَنَ تي پڙلو پوڻ - سُڻس پوڻ .
- کانُ میں کَهنا : ڪَن ۾ چوڻ - ڳجهه ڳوهه ۾ چوڻ - آهستي چوڻ .
- کانُ نہ هِلانا : ڪو جواب نه ڏيڻ . چُون چَرا نه ڪرڻ .
- کانُ هونا : ڪَنَ هُجڻ . ڪَٽ ۾ ڏيڍائي هجڻ .
- کانوں پَرُ هاتهه دَهرنا ، رَکهنا: ڪنن تي هٿ رکڻ . نٽائڻ - اِنڪار ڪرڻ . لا علمي ظاهر ڪرڻ .
- کانوں کانُ خَبَرُ نہ هونا : ڳجهه ڳوهه ۾ ڳالهه ڪرڻ (جيئن ٻئي ڪنهن کي به خبر نه پوي). بلڪل خبر نه هئڻ .
- کانوں کانُ کَهنا : ڪَن ۾ چوڻ - سرگوشي ڪرڻ - سُس پُس ڪرڻ .
- کانوں کی ٹهینٹهیاں نِکلوانا : ڪنن مان مَرُ ڪيرائڻ - ڪن صاف ڪرائڻ .
- کانوں میں اُنگلیاں دینا : ڪنن ۾ آڱريون وجهڻ . ڪابه ڳالهه يا نصيحت وغيره نه ٻُڌڻ.
- کانوں میں بولُ مارُنا : ٻُڌي آڻ ٻُڌي ڪري ڇڏڻ - ڪَن ٽار ڪرڻ .
- کانوں میں ٹهینٹهیاں هونا : ڪنن ۾ مَرُ هئڻ. ڪجهه به نه ٻڌڻ .
- کانوں میں رُوئی ٹهونس لینا : ڪنن ۾ ڪپهه وجهڻ . چاٽي واٽي ڳالهه نه ٻڌڻ .

● کانا ع کانے : صفت [هه] ڪاڻو - يڪ چشم. ٽيڏو . داغي (انب). (ث) کانی ع کانیاں .
- کانا کهدرا : صفت. سُريل - ڪاڌل (ميوو وغيره) .

● کانپُ : ث [هه] لغڙ جي آنچي. سوئر يا هاٿيءَ جو ڏند. ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ زيور.

● کانپنا : لازم [هه] ڪنبڻ - ڏڪڻ - ٿرڪڻ . لرزڻ . ڊڄڻ .
- کانپُ اٹهنا : ڏڪي وڃڻ - خوف کان ٿرڪڻ . ڊڄي وڃڻ .

- کانپ جانا : ڏکي وڃڻ. ڊڄي وڃڻ .

● کانٹا یا کانٹے : ذ [هہ] ڪنڊو. مڇيءَ قاسائڻ جي ڪنڊي. مڇيءَ جو ڪنڊو. ڪڏي ڪانڊ جو ڪانٽو. سيوي ڇنڻ جو آنڪوڙو. وڇونءَ جو ڏنگ. ريل جو ڪانٽو.

- کانٹا باندھنا : ڪُوهہ ۾ ڪريل شيءِ ڪي ڪيڻ لاءِ انگوڙو ٻڌڻ.

- کانٹا بدلنا: ڪانٽو مٽائڻ - ريل جو پٽو بدلائڻ.

- کانٹا پڑنا : ڪنڊو پوڻ. پکين ۾ هڪ قسم جي بيماري پوڻ.

- کانٹا چبھونا: ڪنڊو چڀائڻ. تڪليف پهچائڻ. آزارڻ.

- کانٹاسا : محاوره. ڪنڊي جهڙو. تمام سنهڙو. ڏٻرو.

- کانٹاسا کھٹکنا : ڪنڊي وانگر چڀڻ. ڏکيو لڳڻ.

- کانٹا سا نکل جانا: ڪنڊو نڪري وڃڻ. تڪليف دور ٿيڻ.

- کانٹا سا ہونا : ڪنڊي جهڙو ٿيڻ. گِري ڪنڊا ٿيڻ. تمام سنهڙو ٿيڻ (بدن ۾).

- کانٹا لگنا : ڪنڊو لڳڻ. ڪنڊو چڀڻ. گهڻو نشو ٿيڻ (شراب وغيره جو). پکين کي هڪ قسم جي بيماري لڳڻ.

- کانٹا مارنا : مڇيءَ جو پڇ يا ڪنڊو هڻڻ. ڪڪڙن جو ويڙهہ ۾ هڪٻئي کي ڪڙهون هڻڻ. سوئر جو نيش هڻي زخمي ڪرڻ.

- کانٹا نکالنا : ڪنڊو ڪڍڻ. تڪليف دور ڪرڻ. ڪنڊو لاهڻ.

- کانٹا ہوجانا: گِري ڪنڊا ٿيڻ. اڀرو ٿي وڃڻ.

- کانٹوں پر کھینچنا : ڪنڊن ۾ گهلڻ. گناهہ ڏانهن ڇڪڻ. مصيبت ۾ وجهڻ.

- کانٹوں پر (میں) گھسیٹنا : ڪنڊن مٿان گهلڻ. تمام گهڻي تڪليف ڏيڻ.

- کانٹے بونا : ڪنڊا پوکڻ. بدي يا برائي ڪرڻ. ٻئي کي نقصان پهچائڻ جو بندوبست ڪرڻ.

● کانٹی : ث [هہ] ننڍو ڪنڊيو. انگوڙو. ٻيڙي (پيرن جي). ننڍي ساهمي - ڏنڪڙي.

- کانٹی کھانا: قيد ڪاٽڻ. سزا ڪاٽڻ.

● کانجی : ث [هہ] گجرن جي آچار جو پاڻي. هڪ قسم جو کٽو پاڻي (جو آهر، لوڻ، مرچ وغيره وجهي ٺاهيندا آهن). پيچڙي - ڪلف.

● کانچ : ذ [هہ] ڪاچ - شيشو. هڪ قسم جي بيماري (جنهن ۾ پڇو نڪري اچي).

- کانچ نکال دینا : پڇو ڪڍي ڇڏڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ. سخت تڪليف ڏيڻ.

● کاندھا یا کاندھے : ذ [هہ] ڪلهو.

- کاندھا دینا : جنازي کي ڪلهو ڏيڻ.

- کاندھے پر ہاتھ رکھنا: ڪلهي تي هٿ رکڻ. ٻئي جي مدد وٺڻ.

- کاندھی یا کاندھیاں: ث. "کاندھا" جو مونث.

- کاندھی دے جانا : ٺٺائي وڃڻ. گوهي ڏئي وڃڻ. گهوڙي جو پستيون هڻي سوار کي ڪيرائي وڃڻ.

- کاندھیاں دینا: گوهيون ڏيڻ. بهانا ڪرڻ. ٺٺائڻ.

● کانڈا : ذ [هہ] هڪ قسم جي اوڀر جي پاڙ (جا بصر جهڙي ٿئي).

● کاندل : ذ [هہ] سرنهن جو ساڳ.

● کانس : ث [هہ] گاهہ جو هڪ قسم - ڪانهن. ڏاتوءَ جو هڪ قسم. جهيڙو - ٽنٽو. چمڪو.

- کانسا : ذ. ڏسو "کانس".

- کانس میں پڑنا، پھنسنا : مشکلات ۾ پوڻ. تڪليف ۾ ڦاسڻ. ويچار ۾ پوڻ. تڪليءَ ۾ ڦاسڻ.
- کانس میں تیرنا : ڪٺنيءَ ۾ پوڻ. ويچار ۾ پوڻ. جان جوکي ۾ اچڻ. مصيبت ۾ ڦاسڻ.
- کانسی : ث. هڪ ڌاتو- ڪنجهو- پيسي.
● کانکھ : ث [ھ] ڪُک. بغل. چنگھ.
● کانکھنا : متعدی [ھ] چنگهڻ - ڪنجهڻ. کنگھکار ڪرڻ.
● کانور : ذ [ھ] ڪنواڻي- ڪاواڻي. اکين جي هڪ بيماري (جنهن ۾ اکيون پيليون ٿي وينديون آهن).
- کانور ستمند : ذ. گهوڙي جو هڪ رنگ.
● کانورا : صفت [ھ] بدحواس - هڪو بڪو.
- کانورا کر دینا : هڪو بڪو ڪرڻ - بدحواس ڪرڻ. ڪڪ ڪرڻ.
● کانورانا : متعدی [ھ] هڪو بڪو ڪرڻ - بدحواس ڪرڻ.
● کاوا : ذ [اردو] گھوڙي کي گولائيءَ ۾ ڊوڙائڻ جي حالت (جيئن سندس سنبن جي نشانن جو پيڙ ٺهي وڃي).
- کاوا دینا : گھوڙي کي گولائيءَ ۾ چڪر ڏيارڻ. بهانا ڪري هلائڻ.
- کاوا کی : ث. خال. پوراڻ. ٺلهائي.
- کاوے کھانا : ڪڪڙن جو ويڙهه ۾ ڪتڙ هڻون جهلڻ.
● کاہل : صفت [ع] سُست - ٽوني. آرام پسند.
- کاہل پنا : ذ. سُستي - ڪاهلي.
● کاہو : ذ [ھ] دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ٻوٽي جو ٻج.
● کاہے : حرف استفهام [ھ] ڇو - ڇالاءِ - ڇا جي ڪري.
● کائپھل : ذ [ھ] هڪ قسم جو ٻوٽو (جنهن جا ٻن ۽ ٻج دوا ۾ ڪم اچن) - ڪائڦل پيرُون.
● کاؤں کاؤں : ث [ھ] ڪانون جو آواز- ڪان ڪان. ٽان ٽان. ماڻهن جو هُل.
● کائی، کاھی : ث [ھ] پاڻيءَ تي جهيل ساوو تهه - سهنور.
- کائی جمنا : سينور ڄمڻ.
- کائی سی (کی طرح) پھٹ جانا : سينوروانگر ڦاٽي پوڻ. چڙوچڙ ٿي وڃڻ (ڪڪر).
● کائیاں : صفت [اردو] چالاڪ - هوشيار. فريبي- ٺڳ.
- کائیاں پن : ذ. چالاڪي. مڪاري- دغابازي.
● کائیں کائیں : ث [ھ] ڪانون جي ڪان ڪان. گوڙ- هُل.
- کائیں کائیں کرنا : ڪانگن جو گڏ ٿي ڪان ڪان ڪرڻ.
● کایا : ث [ھ] جسم- بدن. شڪل- صورت. اصليت.
- کایا پلٹ : محاوره. جسم جي حالت بدلجي وڃڻ. بيماريءَ وغيره کان پوءِ وري بدن ۾ تازگي پيدا ٿيڻ واري حالت. آها دوا جنهن سان پوڙهو ماڻهو جوان ٿئي.
- کایا پلٹ دینا : حالت ئي بدلائي ڇڏڻ. حالت ۾ ڦيرو آڻڻ. انقلاب آڻي ڇڏڻ.
● کایستھ : ذ [ھ] هندن جي هڪ قوم (جي گهڻو ڪري منشگيري ڪندا آهن).
- کایستھ کی کھوپری : محاوره. چالاڪ ماڻهو. تمام هوشيار.
● کب : حرف استفهام [ف] ڪڏهن- ڪهڙي وقت- ڪيڏيءَ مهل. (تابع فعل) ڪهڙيءَ

طرح - کیئن .

- کَب تَک، تَلَک: تابع فعل. کیسیتائین.

- کَب سے: تابع فعل. ڪڏهن کان. ڪهڙي وقت کان.

- کَب کا: تابع فعل. ڪڏهن جو. ڪهڙي وقت جو. گهڻيءَ دير کان.

● کُب يا کُب: ذ [هہ] ڪُبُ. گُڪُ. گهُبُ. ٽوهو (آٽ جو).

- کُب نِکَلنا: ڪُبُ نڪرڻ. گهُبُ پوڻ (پيٽ وغيره ۾).

● کَباڑ: ذ [هہ] پڳل ٽٽل سامانُ. جهونو پُراڻو سامان.

- کَباڑی، کَباڑیا يا کَباڑیے: ذ. پڳل ٽٽل سامان وڪڻندڙ- جهونو پُراڻو سامان وڪڻندڙ .

● کَبِت: ذ [هہ] هندي شعر جو هڪ قسم- ڪبت .

- کَبِت کَہنا: ڪبت چوڻ.

● کَبَڈّی: ث [هہ] هڪ راند جو نالو- "ڪوڏي ڪوڏي" يا "وڏ ڪپَل" راند .

- کَبَڈّی کھیلتے پھرنا: اجايو رلندو وتڻ. بيڪار ڌڪا کائيندو رهڻ .

● کَبرا: صفت [هہ] ڪمرو- چيٽ ڪمرو.

● کُبڑا يا کُبڑے: صفت [هہ] ڪُبڙو- گُڪو . (ث) کُبڑی .

- کُبڑاپَن: ذ. ڪُبڙي هئڻ جي حالت- گُڪائي .

● کَبڑیا يا کَبڑیے: ذ[هہ] ڀاڄي وڪڻندڙ- ٻاڪري . (ث) کَبڑن .

● کَبُوتَر يا کَبُوتَر: ذ [ف] هڪ مشهور پکي- ڪبوتر. (ث) کَبُوتری .

- کَبُوتَر اڑانا: ڪبوتر آڏائڻ .

- کَبُوتَر کی طَرح لوٹنا: تمام گهڻو ڦٿڪڻ- لُڇڻ ڦٿڪڻ .

● کَبھی: تابع فعل[هہ] ڪڏهن- ڪنهن وقت. ڪهڙي وقت . ڪنهن مهل. اتفاق سان .

- کَبھی کا: تابع فعل. ڪڏهن جو. گهڻيءَ دير جو . ڪڏهو ڪو .

- کَبھی کَبھار: تابع فعل. ڪڏهن ڪڏهن. بعضي بعضي. ڪنهن نہ ڪنهن وقت .

- کَبھی نہ کَبھی: تابع فعل. ڪڏهن نہ ڪڏهن- ڪنهن نہ ڪنهن وقت.

- کَبھی نَہیں: تابع فعل. ڪڏهن بہ نہ - هرگز نہ .

● کَبیسَر: صفت [اردو] ڪنجُوس- بخيل.

● کُپ: ذ [هہ] ٻُهہ جو ڍِڳ- گاهہ جي ڍَنِ. آن" جي ڪوڙي. ڪُوهہ .

● کُپّا يا کُپّے: ذ [هہ] چمڙي جي دٻي (جنهن ۾ گيهہ يا تيل وجهندا آهن)- چيپ . ڪُپو. دٻو. (صفت) ٿلهو- ڦيڻو. سڄيل.

- کُپّا هوجانا: ڪُپو ٿيڻ . سڄي دٻو ٿيڻ . ڦُوڪجي پوڻ .

- کُپّی يا کُپّیاں: ث. چمڙي جي دٻي. ڪُپي .

● کَپاری: ث [هہ] گهوڙي جي پُوٺ کي ٻڌڻ جي رسي - سُڄي- پُوڙاڙو .

● کَپاس: ث [هہ] ڪپهہ جو ٻُوٽو- ونئڻ. ڦُٽيون .

● کَپڑ: ذ [هہ] "کَپڑا" جو مخفف. هي لفظ هميشه مرڪب لفظن ۾ ڪم اچي.

- کَپڑ پوٹ: ث. ڪپڙن جي هڙ.

- کَپڑ پھول: ذ. ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم .

- کَپَڑ چھان، چھَن: صفت. ڪپڙي سان چاڻيل.
- کَپَڑ دھول: ذ. ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم.
- کَپَڑ گَنڈ: ث. ڪپڙي سڙڻ جي ڏپ- ڪومي جي ڏپ.
- ● کَپڑا ج کَپڑے: ذ [ھ] ڪپڙو- لٽو. لُگڙ- پَهرڻ. لباس- پوشاڪ.
- کَپڑا اُتارنا: ڪپڙو لاهڻ.
- کَپڑا اوڑھنا: ڪپڙو اوڍڻ. ڪپڙو وجهڻ.
- کَپڑا بُننا: ڪپڙو اُڻڻ- ڪپڙو ٺاهڻ.
- کَپڑا چَل جانا: ڪپڙو ڦاٽي وڃڻ. ڪپڙو ڪُسي وڃڻ.
- کَپڑا لتّا ج کَپڑے لتّے: ذ. ڪپڙو لٽو.
- کَپڑا هَنڈ: ث. ڪپڙي سڙڻ جي بانس- ڪومي جي ڏپ.
- کَپڑوں سے هونا: ڪپڙن (حيض) سان هئڻ (عورت).
- کَپڑے اُتارلینا، اُتارنا: ڪپڙا لاهڻ- ڪپڙا لاهي وٺڻ. ڪپڙا ڦُرڻ يا لهرائي وٺڻ. اگهاڙو ڪري ڇڏڻ.
- کَپڑے بَسانا: ڪپڙن تي عطر يا خوشبوء هڻڻ.
- کَپڑے پھاڑنا: ڪپڙا ڦاڙڻ. هوش ڪان نڪرڻ. چريو ٿيڻ.
- کَپڑے پَہننا: ڪپڙا پائڻ- لباس پهرڻ.
- کَپڑے چُسنا: ڪپڙا ڪَسڻ- ڪپڙن ۾ (جهونائيءَ سبب) لينگها پوڻ.
- کَپڑے چِکٹ هونا: ڪپڙا گپ جهڙا ميرا ٿيڻ (مٽيءَ ۽ سٽپ ۾).
- کَپڑے رَنگنا: ڪپڙا رنگڻ. فقير ٿيڻ- جوڳي بنجڻ.
- ● کَپکَپاهَٹ: ث [ھ] ڏڪڻي- رڪڻي.
- ● کَپکَپی: ث [ھ] ڏڪڻي- رڪڻي. گهبراهٽ. بدحواسي.
- کَپکَپی لگنا: رڪڻي لڳڻ- ڏڪڻي وٺڻ.
- ● کَپُوت: ذ [ھ] ڪپوٽ- نالائق پٽ- ڪَريل پٽ.
- ● کَپُور: ذ[ھ] ڪافور. هڪ قسم جو گُل.
- کَپُور کَچهری: ث. پسارڪي وکر جو هڪ قسم (هڪ قسم جي خوشبودار گاهه جيي پاڙ) - ڪپور ڪچري.
- ● کُتّا ج کُتّے: ذ [ھ] هڪ مشهور جانور- ڪُتو. بندوق جو گهوڙو. نار يا هُرلي جي هڪ ڪاني. (ث) کُتّی ج کُتّیاں.
- کُتّا گھاس: ث. گاهه جو هڪ قسم- ڏنگڻي.
- کُتّیا: ث. ڪُتي. بدچال عورت.
- کُتّیا کا پِلا: محاوره. حرامزادو. گار طور ڪم ايندڙ لفظ.
- کُتّے خَسی کَرنا: گهٽ درجي واري نوڪري ڪرڻ. ذليل خدمت ڪرڻ. بيفائدو ڪم ڪرڻ.
- کُتّے کا رونا: ڪتي جو اونايون ڪرڻ.
- کُتّے کا کاٹا: محاوره. چيتي ڪتي جو ڪاڏل. بدحواس. چريو.
- کُتّے کی دُم: محاوره. ڪتي جو پُڇ. اهو شخص جنهن تي نصيحت جو اثر نه ٿئي.
- کُتّے کی سی هڑک اُٹھنا: ڪتي وانگر چريائي چڙهڻ. اوچتو پورُ پوڻ. ريچڪ چڙهڻ.
- کُتّے کی موت مَرنا: ڪتي وانگر مرڻ. بڇڙو ٿي مرڻ. بي ڪفنو ٿي مرڻ. خوار ٿي مرڻ.
- ● کِتاب ج کِتابیں: ث [ع] ڪتابُ.
- کِتاب دیکھنا: ڪتاب ڏسڻ. ڪتاب پڙهڻ- مطالعو ڪرڻ.

- كِتاب کا کِیڙا: ذ. جيت جو هڪ قسم (جو ڪتابن کي ڪائيندو آهي) - چِنُو. (محاوره) اهو ماڻهو جو رڳو ڪتاب پڙهندو رهي.

● ڪتارا: ذ [هہ] ڪمند جو هڪ قسم (جنهن جي رس مان ڳڙ ٺاهيندا آهن). ڪمند.

● ڪتائي: ث [هہ] سُٽ ڪتڻ جو آجورو - ڪتائي.

● ڪَتْرانا: لازم [هہ] ڪترائڻ - پاسو ڪرڻ - ٽَهڻ - بچڻ.

- ڪَتْرا ڪَر جانا: پاسو وٺي وڃڻ. ٽٽائي وڃڻ.

● ڪَتَرنا: متعدی [هہ] ڪترڻ - ڪاٽڻ (قينچي ۽ سان) - وڍڻ (ڏندن سان).

- ڪَتَر: ث. ڪپڙي جي ڪتر.

- ڪَتَر بيونت: ث. ڪاٽ ڪُوٽ - وَديڪ - چنڊ چاڻ. قطع بُريد. پيچ گهڙ. سوچ ويچار. ڳنڍ سنڊ. ڪفايت.

- ڪَتَر بيونت ڪرنا: ڪاٽ ڪُوٽ ڪرڻ. ڪپڻ چانگڻ. وَديڪ ڪرڻ. سوديءِ گهٽاوڌي ڪري بچائڻ. ڪفايت شعاري ڪرڻ. پيچ گهڙ ڪرڻ.

- ڪَتْرَن: ث. ڪپڙي وغيره جي ڪاتر. پان جا ٽڪرا.

- ڪَتَرني ۽ ڪَتَرنيان: ث. ڪَتَر - قينچي.

- ڪَتَرني سی چلنا: قينچي هلڻ. ٽڪرو ڳالهائڻ.

- ڪَتَروان: صفت. آڏو - تِرڇو.

- ڪَتَروانا: متعدی المتعدی. ڪترائڻ. چانگائڻ. چِلائڻ.

● ڪُتْرنا: متعدی [هہ] (ڏندن سان) ڪترڻ - وڍڻ (ڏندن سان).

● ڪُتْڪا ۽ ڪُتْڪے: ذ [هہ] پنگ گهوٽڻ جو ڏنڊو.

● ڪَتَّل: ذ [هہ] پٿر جو ڇهنبيارو ٽڪر. ٺِڪر جي ٿانءَ جو ٽُڪر - ٺِڪري.

- ڪَتَّل کا بگهار: ذ. ٺهڪندڙ گيهہ ۾ پٿر وجهي دال کي داغ ڏيڻ جي حالت.

● ڪَتْلا ۽ ڪَتْلے: ذ [هہ] ڪترو - ڳترو.

● ڪَتْنا: لازم [هہ] ڪتجڻ (سُٽ).

● ڪِتْنا: تابع فعل [هہ] ڪيترو. ڪيڏو. ڪيتري قدر. (ث) ڪِتْني.

● ڪَتها ۽ ڪَتهائيں: ث [هہ] ڪٿا. قِصو - ڪهاڻي. هندن جي بزرگن جا حالات.

- ڪَتها بَکهاننا: ڪٿا ڪرڻ. آکاڻي ڪرڻ.

● ڪَتهّا: ذ [هہ] هڪ قسم جي ٻُوٽي جو رَس (جو پانن کي هڻندا آهن) - ڪاٿو.

● ڪُٹ: ذ [هہ] هڪ قسم جي وڻ جي پاڙ.

● ڪَٹّا ۽ ڪَٹّے: صفت [هہ] سخت - پڪو. طاقتور. ٿُلهو - ڏٿو مٽو.

● ڪَٹار ۽ ڪَٹاريں: ث [هہ] هڪ قسم جو وڏو خنجر.

- ڪَٹاری ۽ ڪَٹارياں: ث [هہ] ننڍو خنجر - ڪٽاري.

- ڪَٹاريا: ذ. ريشمي ڪپڙي جو هڪ قِسم (جنهن تي پاسيرا ليڪا هجن).

● ڪَٹارا: ذ [هہ] ٻوٽي جو هڪ قسم (جو دوا ۾ ڪم اچي). ڪمند جو هڪ قِسم.

● ڪَٹّر: صفت [هہ] ڪٽر - بيرحم. سنگدل. بيمروت. بيوفا.

● ڪَٹَر ڪَٹَر، ڪُٹُر ڪُٹُر: ث[هہ] ڪنهن ڏاڍي شيءِ کي ڪرٽڻ جو آواز - ڪَرٽ ڪَرٽ.

● ڪُٹْڙا ۽ ڪُٹْڙے: ذ [هہ] مهينهن جو ڦر- پاڏو. ڪاٽ جو پاتوڙو.

● کٹ کٹ: ث [ھ] ڪَڙڪاٽ. ٺَڙڪو. ٺڪ ٺڪ. ڪَٽ ڪَٽ. ڪِٽ ڦِٽ - ٺَڪَٺو.

● کٹکٹانا: متعدی [ھ] ڪَڙڪاٽ ڪرڻ. ڏند ڪرڻ - ڏند پيھڻ.

▬ کٹکٹی: ث. ڏندن ڪرڻ جي حالت. ڪِٽ ڦِٽ. ڏَنڍي ڏيڻ جي حالت.

● کٹکی: ث [ھ] ھڪ قسم جو ٻوٽو (جو (جو دوا ۾ ڪم اچي). اناج جو ھڪ قسم. مچر. ڏنگ (چڪ هڻندڙ جيت). ڏند ڏيڻ (لغڙ جي ڏور کي).

▬ کٹکی دینا، لگانا: لغڙ جي ڏور کي ڏند ڏيڻ (جيئن ڏوري ڇڇيءَ سان لغڙ ڪاٽ ٿي وڃي).

● کٹم، کٹمب: ذ [ھ] ڪٽنب - ڪُڙم - گھراڻو.

▬ کٹمبی: ذ. صفت. وڏي عيال وارو - وڏي ڪٽنب وارو.

● کٹمست، کٹ مستا: صفت [ھ] ٺُلھو متارو - ڏٺو مٺو - ڪٽمست. بيپرواھ.

● کٹن، کٹنا: ذ [ھ] ڪُٽڻ - پڙوو - ويچوئو. (ث) کٹنی.

▬ کٹناپا: ذ. ڪٽڻپو - پڙوت.

● کٹنا: لازم [ھ] ڪپجڻ. وڍجڻ. قتل ٿيڻ. زخمجڻ - گھائجڻ. ڪاٽ ٿيڻ - ڪاٽڻ (ڪنارو). جدا ٿيڻ. لابارو پوڻ. ڪانجڻ - وضع ٿيڻ. ڪاٽا ٿيڻ (لغڙ). ڪترجڻ. وڇڙڻ. گذرڻ (ڏينھن، حياتي). بسر ٿيڻ.

▬ کٹ: ذ. ڏندن ڪرڻ جو آواز - ڪَرٽ.

▬ کٹا: صفت. ڪپيل - وڍيل.

▬ کٹا جانا: شرم کان وڍجي وڃڻ. بيحد شرمسار ٿيڻ.

▬ کٹا چھنی: ث. جھيڙوجھٽو - مار ڪُٽ. عداوت - وير - دشمني.

▬ کٹاکٹی: ث. خونريزي. قتل عام.

▬ کٹانا: متعدی. وڍائڻ. ڪپائڻ - ڪترائڻ.

▬ کٹاؤ: ذ. وڍ. زخم - گھاءُ. ڀرت جو ھڪ قسم. (صفت) وڍيندڙ - تيکو.

▬ کٹائی: ث. لابارو. لاباري جو محنتانو. لاباري جي موسم.

▬ کٹائی کرنا: لابارو وجھڻ.

▬ کٹتی باتیں: ث. ڏکوئيندڙ ڳالھيون. طعنا تنڪا.

▬ کٹتی کہنا: بدي ڪرڻ - گلا ڪرڻ. دل آزاريءَ جھڙي ڳالھ ڪرڻ.

▬ کٹ جانا: وڍجي وڃڻ - ڪپجي وڃڻ. ذبح ٿيڻ. ڪُسجڻ. جدا ٿيڻ. قتل ٿيڻ. (پاڻيءَ جي زور سبب، رستو يا بند) ڀڃي پوڻ. ڪاٽجي وڃڻ (رقم). طيءِ ٿيڻ (مفاصلو). لھي وڃڻ (رنگ).

▬ کٹر: صفت. چڪ پائيندڙ - چڪر (جانور).

▬ کٹ رہنا: رستي ۾ رھجي وڃڻ - وڇڙي وڃڻ - جدا ٿي وڃڻ.

▬ کٹ کٹ جانا: شرم کان پاڻي پاڻي ٿيڻ.

▬ کٹ کٹ کے مرنا: وڍجي مرڻ. وڙھي مرڻ.

▬ کٹکھنا: صفت. چڪ هڻندڙ - چَڪِرُ.

▬ کٹ مرنا: وڍجي مرڻ - پاڻ ۾ وڙھي مرڻ.

▬ کٹواں: صفت. ڪٽيل. وڍيل. چانگيل.

▬ کٹوانا: متعدی المتعدی. ڪپائڻ - وڍائڻ. ڪاڻائڻ. ڪَٽ ڪرائڻ. چيلائڻ - چانگائڻ. لابارو وجھائڻ.

▬ کٹوائی: ث. وڍارائي - وڍائي.

▬ کٹوتی: ث. ڪاٽ - لاٽ - مجرائي.

- ڪٽي ڇهني : ث. طعنا مهڻا. زباني تڪرار. عداوت - دشمني.
- ڪٽي پر نمڪ ڇهڙ ڪنا : زخمن تي لوڻ برڪڻ . سڙيل کي ساڙڻ .
● ڪٽنا : لازم [هہ] ڪٽجڻ - مار کائڻ .
- ڪٽ : ث. ڪٽ - مارڪٽ. ردي پنن مان ٺهيل ڪاغذ.
- ڪٽ بدّيا: ث. مارڪٽ. ڪن مهٽ .
- ڪٽ بدّيا بنانا، ڪرنا: مارڪٽ ڪرڻ - ڪٽي ساٿو ڪرڻ .
- ڪٽن: ث. مارڪٽ. سيڪت .
- ڪٽوائي: ث. ڪٽائڻ جو محنتاڻو - ڪٽاراٽي.
● ڪٽور: ذ [هہ] "ڪٽورا" جو مخفف. مرڪب ۾ ڪم ايندڙ لفظ.
- ڪٽوردان: ذ . ٿانءَ جو هڪ قسم - ڍاڪڻون.
● ڪٽورا ۽ ڪٽورے: ذ [هہ] ٿانءَ جو هڪ قسم - وٽو - ڪٽورو .
- ڪٽورا بجنا: شهر ۾ تمام گهڻي آبادي ٿيڻ. آبادي وڌڻ . رونق ٿيڻ .
- ڪٽوري ۽ ڪٽوريان: ث. وٽي - ڪٽوري. انگيا.
● ڪٽهہ : ذ[هہ] "ڪاٺهہ" جو مخفف. ڪاٺي.
- ڪٽهہ پتلي ۽ ڪٽهہ پتليان : ث. ڪاٺ جي گڏي - پتلي. نازڪ ڇوڪري .
- ڪٽهہ پتلي ڪا تماشا، ناچ: ذ. پتلين جو ناچ يا کيل .
- ڪٽهہ پهوڙا ۽ ڪٽهہ پهوڙے : ذ. پکيءَ جو هڪ قسم - ڪاٺ ڪٽو - هد هد .
- ڪٽهہ ڇهپر : ذ. ڪوهہ تي اڏيل منهن.
- ڪٽهہ ڪر، گڙ، گڙهہ، گهڙا : ذ. ڪاٺ جو ڪوڪو (جنهن ۾ چوپائي مال کي چارو ڏيندا آهن).
- ڪٺهوتي ۽ ڪٺهوتيان: ث. ڪاٺ جو پاڻوڙو.
- ڪٽهہ هنسي : ث. وڏو ٺهڪ .
● ڪٽهّا ۽ ڪٽهّے :ذ[هہ] پنجن سيرن جو ماڻ - تويو. وڻ جو هڪ قسم.
● ڪٽهالي ۽ ڪٽهاليان : ث [هہ] سون چاندي وغيره جي ڳرڻ جي پيالي - ڪوٺاري. آن" ڇتڻ جي ڪنڌ - نيڳهہ .
● ڪٽهرا ۽ ڪٽهرے: ذ [هہ] ڪٽهڙو - جهنگلو. آڏي (ڪتر ڪرڻ جي) .
● ڪٽهڙا ۽ ڪٽهڙے : ذ [هہ] ڪاٺ جو وڏو ڪونڊو. ڪاٺ جو پاڻوڙو. پاڏو.
● ڪٽهڙي ۽ ڪٽهڙيان :ث[هہ]پانجاري.پاڏو.
● ڪٽهل، ڪٽهل : ذ [هہ] هڪ قسم جو وڻ ۽ ڦل - ڪويت.
● ڪٽهلا ۽ ڪٽهلے: ذ [هہ] ٻارن کي ڳچي ۾ پائڻ جو هڪ زيور.
● ڪٽهلا ۽ ڪٽهلے: ذ [هہ] "ڪوٺهي" جو تصغير. ڪوٺڙي . چڻن جو ڪورو.
- ڪٽهلا چڙهانا: چڻن جي ڪوري کي باهہ ڏيڻ.
● ڪٽهن: صفت[هہ] سخت - ڏکيو - مشڪل.
● ڪٽهور: صفت [هہ] ڪٺور - سخت دل - سنگدل - بيرحم.
● ڪٽهيا ۽ ڪٽهيائين: ث [هہ] اناج رکڻ جي گنڊي .
● ڪٽّي : ث [هہ] تمام سنهي ڪتر. ٻارن جي دوستي ختم ڪرڻ جو اصطلاح - آوٺي .
- ڪٽّي ڪرنا : ڪٽي ڪرڻ - اوٺي ڪرڻ .
● ڪٽيا ۽ ڪٽيائين : ث [هہ] مهينهن جو مادي ڦر - وڇ. ڪاٺ يا ٺڪر جو برتن . مڇي مارڻ جي ڪنڊي .
● ڪٽيّا : ث [هہ] دوا طور ڪم ايندڙ هڪ ٻوٽي - آڏيري . گاهہ جو هڪ قسم .

● ڪَٽيلا ۽ ڪَٽيلي : صفت [هه] ڪنڊنوارو. نوڪدار. چڀندڙ. وڍيندڙ - دلبر. زهريلو - قاتل. (ث) ڪَٽيلي.

- ڪَٽيلي آنکهه : ث. قاتل اک - گهائيندڙ نيڻ.

● ڪَجرا : ذ [هه] ڪجل (گيتن ۾ ڪم ايندڙ لفظ).

● ڪَجلا : ذ [هه] ڪجل.

- ڪَجلا گهلانا : (اکين ۾) ڪجل پائڻ.

- ڪَجلوٽي : ث. ڪجل رکڻ جي دلي.

● ڪَجلانا : متعدي [هه] باهه وسامڻ جي قريب هئڻ. تاندن تي ڪاران ورڻ. ڪاراڻ ٿيڻ

● ڪُجّي ۽ ڪُجّيان : ث [هه] ڪُنجي - ٺيو.

● ڪَچ : صفت [هه] "ڪَچّا" جو مخفف.

- ڪَچ پيندِيا : صفت. ڦرڙو گهيرڙو - غير مستقل مزاج.

- ڪَچ دِلا : ذ. صفت. ننڍڙيءَ دل وارو. ٿور دِليو. بزدل.

- ڪَچ ڪيلا : ذ. هڪ قسم جو ڪيوڙو.

- ڪَچ لوهي ۽ لوهيا : ذ. ڪچي لوهه جو سامانُ. ڪچو لوهه.

● ڪُچ : ث [هه] ٻُبو - ٻُبي جي ڏُنڊي.

● ڪَچّا ۽ ڪَچّي : صفت [هه] ڪچو - اڻ پڪل. ساوو (ميوو). ناپائدار. عارضي. ڪمزور. اڻ آزمودگار. شڪي - نه ڀروسي جهڙو.

- ڪَچّا آم : ذ. ڪچو انب.

- ڪَچّا بَچّہ : ذ. ڪچو ٻارُ (جو ڪچن مهينن جو ڄاول هجي).

- ڪَچّا پَڪّا : صفت. ڪچو پڪو. اڌ ڪچو اڌ پڪو.

- ڪَچّا پَڪّا ڪَرنا : ڪچو پڪو ڪرڻ.

ڏَڏَرُ ڪرڻ.

- ڪَچّا پَنُ ۽ پنا : ذ. ڪچائي - اڻ پڪائي.

- ڪَچّا تاگا : ذ. ڪچوڌاڳو - اڻ وٽيل سٽ.

- ڪَچّا جِين : ذ. جاهل ۽ ضدي ساٿهو.

- ڪَچّا چِٹھا : محاوره. عيب ثواب. سموري حقيقت.

- ڪَچّا دُودهه : ذ. ڪچو کير - اڻ ڪڙهيل کير.

- ڪَچّا دُودهه پِينا : کير پياڪ ٻارن جهڙا ڪم ڪرڻ. غلطيون ڪرڻ.

- ڪَچّا کهاجانا : ڪچو ڪَئي وڃڻ. تمام گهڻي ڪاوڙ ڪرڻ.

- ڪَچّا هَنڊ : ث. ڪنهن شيءِ جي ڪچي هئڻ جي ٻانس.

- ڪَچّا هونا : ڪچو هئڻ. بيڪار هئڻ - نڪمو هئڻ. ناتجربيڪار هئڻ - الهڙ هئڻ.

- ڪَچّائي : ث. ڪچائي. ناپختائي. ناتجربيڪاري.

- ڪَچّي ۽ ڪَچّيان : ث. صفت. ڪَچي. اڻ پڪل. خام.

- ڪَچّي بال : ث. ڪچي پوک (ڪڻڪ يا جَوَن جي).

- ڪَچّي بَهي : ث. ڪچو (روزنامچو).

- ڪَچّي چاندي : ث. ڪچي چاندي.

- ڪَچّي چيني : ث. ڪچي کنڊ.

- ڪَچّي سَڙڪ : ث. ڪچو رستو.

- ڪَچّي ڪَلي ۽ ڪَچّي ڪَليان : ث. ڪچي مکڙي- اڻ ٽڙيل گُل. نابالغ ڇوڪري.

- ڪَچّي گوليان کهيلنا : ڪچين گولين سان راند ڪرڻ. اڻ آزمودگار هئڻ- ناتجربيڪار هئڻ.

- ڪَچّي نِيند : ث. ڪچي ننڊ.

- کَچِّي بَچِّي : ذ. سنها ٻچا۔ ننڍڙا ٻار۔
- کَچِّي پَکِّي دِنُ : محاوره. حمل جا ڏينهن.
- کَچِّي دهاگي سين بَنڌهنا : ڪچي ڌاڳي ۾ ٻڌجڻ. بلڪل مطيع ٿيڻ .
- کَچِّي گهڙي پاني بهرنا : ناممڪن ڪم ڪرڻ ۔ اڻانگو ڪم ڪرڻ . سخت مصيبت سهڻ.

● کَچالُو ۽ کَچالُو : ذ [هه] ٻاڄيءَ جو هڪ قسم .

● کِچ پِچ : ث [هه] گپ ۾ هلڻ جو آواز۔ ڪِچ ڪِچ .

● کَچڑا : ذ[ف] ڪچو گدرو. گوگڙو (وڻن جو). ڪچرو۔ گندُ.

● کَچَر کَچَر : ذ [هه] ڪچي ميوي وغيره کائڻ جو آواز۔ ڪَرٽ ڪَرٽ .

● کِچَر پِچَر : ذ [هه] گپ ۔ چِڪ . ڌٻڻ . گپ ۾ هلڻ جو آواز.

- کِچَر پِچَر هونا : گپ ۾ هلڻ جو آواز ٿيڻ. گپ ۾ لڦجي وڃڻ.

● کَچڑي ۽ کَچڑيان : ث [هه] چيچڙو.

- کَچڑيان پکنا، پکانا : لٽو ڪرڻ. گهٽن ماڻهن جو گڏجي پاڻ ۾ ڳالهائڻ .

● کِچ کِچ : ث [هه] ڏندن ۾ ڪَڪري وغيره جي اچڻ جو آواز۔ ڪِرچ ڪِرچ۔ ڪِرڪِر .

● کِچکِچانا : متعدی [هه] (ڪاوڙ ۾) ڏند پيهڻ ۔ ڏند ڪرٽڻ. ڏند پيٽڻ. ڏندن سان ڪِچ ڪِچ جو آواز ڪرڻ . ٻڪ ٻڪ ڪرڻ ۔ بحث ڪرڻ . ڳالهائڻ .

- کِچکِچاهٽ، کِچکِچي : ث . ڏندن ڪرٽڻ واري حالت ۔ ڪرٽو (ڏندن جو). ڏندن پيٽڻ جي حالت .
- کِچکِچِيا : ذ. ٻڪ ٻڪ ڪندڙ. بحثي. جهيڙاڪ.
- کِچکِچي باندهنا : ڏند پيٽڻ. ڏند ڪرٽڻ

● کُچلا : ذ[هه] دوائن ۾ ڪم ايندڙ هڪ قسم جو زهريلو ٻِڪر۔ ڪُچلو .

● کُچلنا : متعدی [هه] چِلهڻ ۔ چِپڻ. چِٿڻ. چِٽاڙڻ. ڪُٽڻ ۔ پيهڻ . سَٽڻ .

- کُچَل : ث . چِٿَ ۔ چِپَ . پِيهَ .
- کُچلا جانا : چِٿجڻ ۔ چلهجڻ . پائمال ٿيڻ . مارجڻ .
- کُچَل جانا : چِٿجي وڃڻ ۔ چِلهجي وڃڻ. چِپجي وڃڻ۔ پائمال ٿي وڃڻ .
- کُچل دينا، ڈالنا : چِٿي ڇڏڻ۔ چلهي ڇڏڻ. چِپي ڇڏڻ . برباد ڪرڻ .

● کُچلي ۽ کُچليان : ث [هه] ڏاڙهن ۽ اڳين ڏندن جي وچ وارو چهنبيارو ڏند .

- کُچليان پهوٽنا : ڏاڙهن يا ڏندن نڪرڻ وقت مهارون سڄڻ .

● کَچنار، کَچنال : ذ [هه] وڻ جو هڪ قسم ۔ ڪچنال .

● کَچُور : ذ [هه] هڪ دوا جو نالو.

● کَچوري ۽ کَچوريان : ث [هه] دال جي ٽِڪي۔ ڪچوري .

● کَچوکا ۽ کَچوکي : ذ [هه] ڪنهن چهنبياري شيءِ سان ڏنل چُونڊڪ . آڱر وغيره جو زور۔ رُڳهو.

● کَچومَر : ذ [هه] انبڙين جي چٽني۔ ڪچونبر. بصر جي ڪُتر.

- کَچومَر نِڪالنا : ڪچونبر ڪڍڻ. ڏاڍي مار ڪڍڻ .

● کَچونا : متعدی [هه] چُڀائڻ ۔ ٽُنبڻ ۔ گهيڙائڻ ۔ هڻڻ (خنجر وغيره) .

● کُچهه : صفت [هه] ڪُجهه ۔ ڪي قدر۔

ڏورو. ڪجي - ڏورا .

- کُچهہ تو: تابع فعل . ڪجهہ تہ . ڪي قدر.

- کُچهہ کا کُچهہ سَمَجهنا : ڇا مان ڇا سمجهڻ . هڪ جي بي سمجهڻ .

- کُچهہ کُچهہ : تابع فعل . ڪجهہ ڪجهہ . ڪي قدر. ڏورو ڏورو .

- کُچهہ کَر دينا : ڪجهہ ڪري ڇڏڻ . ڪو ڪرڪري ڏيکارڻ. ٽوٽو وغيرہ ڪري ڇڏڻ.

- کُچهہ کَہہ بيٹهنا : ڪجهہ چئي ويهڻ . خراب لفظ چوڻ .

- کُچهہ کَہنا : ڪجهہ چوڻ . گار ڏيڻ . راز جي ڳالهہ پڌائڻ .

- کُچهہ نہ کَہنا : ڪجهہ نہ چوڻ - ڪجهہ بہ نہ ڪُڇڻ .

- کُچهہ هو جانا : ڪجهہ ٿي وڃڻ .

- کُچهہ هو رَهنا: ڪجهہ نہ ڪجهہ ضرور ٿيڻ. ڪو فيصلو ضرور ٿيڻ . ڪو نتيجو ضرور نڪرڻ .

● کَچهار: ذ [هہ] درياءَ جي ڪناري واري هيٺانهين زمين - ترائي . درياءَ جي ڪناري وارو جهنگ .

● کَچَهري ج کَچَهرياں: ث [هہ] ڪورٽ (Court) - عدالت . دربار.

- کَچَهري چڑهنا: ڪورٽ ۾ چڙهڻ - ڪيس داخل ڪرڻ .

- کَچَهري لگانا: دربار لڳائڻ . گهڻن ماڻهن جو هڪ هنڌ گڏجي گوڙ شور ڪرڻ .

● کَچهنا ج کَچهنے: ذ [هہ] ڪڇو لانگوٽو. (ث) کَچهني، کَچهنيا.

● کَچهوا ج کَچهوے: ذ [هہ] پاڻيءَ جو هڪ جانور - ڪَڇُون - ڪَڇُون. (ث) کَچهوي .

- کَچهوا ڈابر: محاورہ . درياءَ وغيرہ جي پيٽ واري اها زمين جا هيٺ مٽي هجي. ڪڙڀڙ واري زمين .

● کَچهوٹي ج کَچهوٹياں : ث [هہ] ننڍو ڪڇو. لانگوٽي .

● کَچيانا: لازم [هہ] شرمائجڻ - لڄي ٿيڻ . ڊڄڻ . گل وغيرہ ٽڙڻ جي لائق هجڻ .

- کَچيا: صفت . ڪچو (دل جو) - بزدل - گيدي - ڊڄڻو . شرميلو - لڄارو .

- کَچيا جانا : شرمائجي وڃڻ . لڄي ٿيڻ . ڊڄي وڃڻ . همت هارجڻ .

- کَچيا سُہاگا : ذ. هڪ دوا جو نالو .

- کَچيانند: ث. ڏسو "کچاهند".

- کَچياهَٹ: ث. شرم - لڄ . بزدلي . ڊپ . ڪراهت - نفرت .

● کُچَيل: ث [هہ] ميراڻ . "ميل" سان گڏ ڪم ايندڙ لفظ "ميل کچيل".

- کُچَيلا: صفت . ميرو - ڪنو . "ميلا" سان گڏ ڪم ايندڙ لفظ "ميلا کچيلا".

● کيدارا: ذ [هہ] ديپڪ راڳ جي هڪ راڳڻي - ڪيڏارو .

● کُدال ج کُداليں : ث [هہ] ٽيڪم .

- کُدال بجنا : ٽيڪم لڳڻ . گهر وغيرہ ڊاٺو وڃڻ .

- کُدالي : ث. ننڍڙو ٽيڪم .

● کُدانا: متعدی [هہ] ڪڏائڻ - ٽپائڻ - ٽپا ڏيارڻ . ڪيڏائڻ .

● کَدَر: ذ [هہ] ڪميڻا ماڻهو. ذليل ماڻهو.

● کَد کَڑے، کَد کَڑے: ذ [هہ] ٽپ - ٽينگ - چال .

- کَد کَڑے، کَد کَڑے مارنا: چال ڏيڻ . ٽينگ ٽپا ڏيڻ . نچڻ ٽپڻ . راند روند ڪرڻ .

● کُدَکُنا: لازم [هہ] ٽپڻ - ٽينگ ڏيڻ - ٽپ ڏيڻ - ڪُڏڻ .

● کَدَم: ذ [هہ] وڻ جو هڪ قسم. گاهہ جو هڪ قسم .

● کَدّو: ذ [ف] ڀاڄيءَ ۾ ڪم ايندڙ هڪ قسم جو ڦل - ڪَدُو. ٻار جو مٿو.

▬ کَدّو دانے: ذ. هڪ قسم جي بيماري (جنهن ۾ بدن تي ڪدوءَ جي ٻج جهڙا ڦلڪا ٿين). پيٽ ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ قسم جا جيت- ڏُمند.

● کِدھر: تابع فعل [هہ] ڪيڏانهن - ڪهڙي طرف. ڪٿي.

● کَر: ث [هہ] مَحصُول - چُنگي- ناڪي جو ٽيڪس. ڍَل - ڏَنُ. جرمانو. ڏنڊ. عادت - ٽيت .

▬ کَر باندھنا: هميشه لاءِ ڪا عادت بنائي ڇڏڻ .

● کَرّا یا کَرّے: صفت [هہ] ڪرارو- کَهُرو- سخت - ڏادو. ملاوتي. هٺرادو .

● کَرارا يا کَرارے: صفت [هہ] سخت. سوڪ - ڪڙڪ - خستہ . ڇگيءَ طرح سيڪيل. زوراوَرُ - ڪَرارو. بهادر- سُورهيہ . مَهانگو. نئون - آڻ گُٺل . (ذ) درياءَ جو ڪنارو.

▬ کَرارا پَن: ذ. سختي. سوڪَ هئڻ جي حالت- خستگي. پڪائي. مضبوطي. طاقت. زور.

▬ کَراری بات: ث. کَرَي ڳالهہ- پڪي ڳالهہ.

▬ کَرارے دَم: صفت. ٺَڪ ٺاڪ - تازو توانو.

● کِرانا، کِرانہ: ذ [هہ] گهَرُو استعمال جا مصالحا وغيرهہ. ريزڪي سامان. درياءَ جو ڪنارو.

● کِرانچی: ث [هہ] سامان ڪڻڻ جي گاڏي (آٽ گاڏي يا بيل گاڏي).

● کِراؤ: ذ [هہ] مٽرن جو هڪ قسم.

● کَراهنا: متعدی [هہ] ڪِنجهڻ- ڪُڪڙڻ (ايذاءَ سبب) . چِنگهڻ .

▬ کَراه: ث. ڪنجهڪار. چِنگهہ .

● کِرایہ: ذ [ف] ڀاڙو. مسواڙ. مزوري .

▬ کِرایہ آگاهنا: ڀاڙو اڳڙڻ. مسواڙ اڳاڙڻ.

▬ کِرایہ دار: صفت. مسواڙ وارو. مسواڙي .

▬ کِرایہ کرنا: ڀاڙو مقرر ڪرڻ . ڀاڙي تي وٺڻ . مسواڙ تي وٺڻ .

▬ کِرائے پَر لينا: مسواڙ تي وٺڻ. ڀاڙي تي وٺڻ .

▬ کرائے کا ٹٹّو: محاوره. ڀاڙي جو ٽٽون . مسواڙ تي ورتل ماڻهو.

● کَربَڑا، کَبڑبَڑا: صفت [هہ] اڇو ۽ ڪارو (رنگ) مليل - چِٽڪمرو.

▬ کَربَڑی، کَبڑبَڑی ڈاڑھی: ث. چِٽڪمري ڏاڙهي (جنهن ۾ اڇا ۽ ڪارا وارا هجن) .

● کَربی: ث [هہ] جوئر، ٻاجهري وغيرهہ جا ڪانا - ڪَڙبَ .

● کِرپان يا کِرپانیں: ذ [هہ] تلوار - هڪ قسم جي ننڍي تلوار .

● کَرتَب: ذ [هہ] ڪم- هنر - فن. چالاڪي- هوشياري. عجيب غريب ڪم- ڪرتب .

▬ کَرتَب دکھانا: ڪرتب ڏيکارڻ - هُنر ڏيکارڻ .

● کَرتُوت يا کَرتُوت: ذ [هہ] ڪم - فعل. خراب ڪم. خراب لڇڻ .

● کُرتہ يا کُرتے: ذ [ف] ڪُڙتو- پهراڻ.

● کَرتهی: ث [هہ] هڪ قسم جو اناج.

● کُرتی يا کُرتیاں: ث [هہ] بنا ٻانهُن ڪُڙتو . هڪ قسم جي ننڍي قميص.

● کَرجُگ: ذ [هہ] ڪلجُڳ - اڄوڪو زمانو.

● ڪِرِچَ ۽ ڪِرِچِون : ث [هہ] هڪ قسم جي ڊگهي ۽ سِڌي تلوار.

● ڪِرِچَ : ث [هہ] ذرو- پور- ٽڪرو.

● ڪَرَڇِها ۽ ڪَرَڇِهي : ذ [هہ] ڪڙڇي - ڪڙاهي- لگلگو.

— ڪَرَڇِهي ۽ ڪَرَڇِهيان : ث. ننڍي ڪڙڇي- تئي.

● ڪَرَڇِهالَ : ث [هہ] ٽِپو- چالُ.

● ڪَرَڪُ : ث [هہ] سُورَ جي سُوٽَ.

● ڪَرَڪنٽُ : ذ [هہ] گند- ڪچرو- ٻهَرُ. گاهہ. هميشه "ڪُوڙا" سان گڏ استعمال ٿئي "ڪُوڙا ڪَرَڪنٽُ".

● ڪِرِڪيٽُ : ذ [انگ . Cricket] هڪ قسم جي راند- بيٽ بال - ڪِرڪيٽ.

● ڪَرَڪَچُ : ذ [هہ] ساموندي لوڻ . ڏند ڪرڻ جي حالت.

● ڪِرِڪِرِ : ث [هہ] آهو آواز جو ڏندن ۾ واريءَ يا ڪڪري اچڻ سبب ٿئي- ڪِرڪِر.

— ڪِرِڪِرا ۽ ڪِرِڪِرِي: صفت. واريءَ مليل- ڪِرڪِر وارو.

— ڪِرِڪِراپَڻُ : ذ. (ڪاڌي ۾) ڪِرڪِر هئڻ جي حالت.

— ڪِرِڪِرا ڪَرنا : واري ملائڻ. خراب ڪرڻ. مزو وڃائڻ. ڦِٽائڻ (راند، مزو).

— ڪِرِڪِرانا : لازم ڪِرڪِر ڪرڻ.

— ڪِرِڪِراهٽُ : ث ڪِرڪِر جو آوازُ- ڪِرڪِر.

— ڪِرِڪِري : ث. واريءَ مليل شيءِ (جا ڪائڻ سان ڪِرڪِر ڪري). خواري.

— ڪِرِڪِري هونا : خواري ٿيڻ. بدنامي ٿيڻ.

● ڪُرُڪُرانا: لازم [هہ] ڪُرڪُر ڪرڻ - ڪرٽ ڪرٽ ڪري ڪائڻ.

— ڪُرُڪُرا: صفت. سوڪ- ڪڙڪ. ڀُرٽو.

— ڪُرُڪُراهٽُ: ث. ڪَرٽ ڪَرٽ (جو آواز).

— ڪُرُڪُري هڏي : ث. ڪُرُنٽو هڏو (نرم هڏو جو چٻاڙڻ سان ڪُرٽ ڪُرٽ جو آواز ڪري).

● ڪُرُڪُري : ث [هہ] پيچش- وَٽُ- مَروڙَ. ڳُڙ ڳُڙ (پيٽ ۾). گهوڙي جو هڪ مرض.

— ڪُرُڪُري آٺهنا : ڳُڙ ڳُڙ ٿيڻ (پيٽ ۾)- سُور سبب وَٽ پوڻ. (گهوڙي جو) پيشاب بند ٿيڻ.

● ڪُرَڪنا : لازم [هہ] سُورَ جي سُوٽ آيڻ.

● ڪَرَڪولنا : متعدی [هہ] ڪنهن نهري شيءِ جو اندر ڪوري پورو ڪرڻ.

● ڪَرَگا ۽ ڪَرَگي: ذ [ف] ڪپڙي آڻڻ جو آڏاڻو.

● ڪَرَمُ : ذ [هہ] نصيب- ڀاڳ.

— ڪَرَمُ پهوٽنا : قسمت ڦٽڻ- ڀاڳ ڦِٽڻ.

— ڪَرَمُون جلي : محاوره. زالون هڪٻئي کي ڀاراتي طور چونديون آهن. ڀاڳ ڦٽل- بدنصيب- نڀاڳي.

— ڪَرَمُون ڪو رونا : ڀاڳن کي روئڻ. نصيب پِٽڻ. افسوس ڪرڻ- پڇتائڻ.

● ڪِرَمُ : ذ [هہ] ڪينئان (جي پائخاني ۾ نڪرندا آهن)- سهڪيُون.

● ڪُرَمُ ڪُرَمُ : ث [هہ] سوڪَ شيءِ کي چٻاڙڻ جو آوازُ- ڪُرٽ ڪُرٽ.

● ڪِرَنُ ۽ ڪِرَنِيں : ث [هہ] ڪرڻو- شعاع (روشنيءَ جو). سونهري ڦُندڻ. زريءَ جي تار (جا ڪپڙي يا جتيءَ وغيره جي ڪِنار کي هڻندا آهن).

- کِرَن پھُوٹنا : ڪرڻا نڪرڻ (سج، چنڊ وغيره مان).
● کَرنا : متعدی [ھ] ڪرڻ . عمل ۾ آڻڻ . هڻڻ (جادو). هلائڻ (ڏنڊو).
- کَرانا : متعدی. ڪرائڻ. ڪم وٺڻ .
- کَر بَیٹھنا: ڪري ويهڻ (ڪم، ڳالهه) - ڪري ڇڏڻ .
- کَرتا : ذ. ڪرڻ وارو. ڪندڙ.
- کَرتا دَھرتا : محاوره. ڪرڻ وارو. سڀ ڳالهه ۾ مختار. ڪرتار- مالڪ .
- کَرجانا : ڪري وڃڻ - ڪري ويهڻ .
- کَر دِکھانا، دِکھلانا : ڪري ڏيکارڻ.
- کَر دیکھنا : ڪري ڏسڻ. آزمائڻ .
- کَر گُذَرنا : ڪري گذرڻ- ڪري ڇڏڻ.
- کَر لینا : ڪري وٺڻ- ڪري ڇڏڻ .
- کَرنا دَھرنا : ڪرڻ ڪرتڻ. ڏاهڻ جوڙڻ.
- کَرنی : ث. ڪرڻي- ڪرڻ واري حالت . عمل - فعل .
- کَرنی کا پھَل پانا : ڪرڻيءَ جو نتيجو ڀوڳڻ - ڪيتو لوڙڻ .
- کَروانا : متعدی المتعدی . ڪرائڻ .
● کَرَن پھُول: ذ [ھ] ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ قسم جو ڳهڻ .
● کِرَنجا ← کِرَنجے : صفت [ھ] شهيرين اکين وارو- شهيرو . (ث) کِرَنجی .
- کِرنجی آنکھیں : ث. شيريون اکيون .
● کِرَنجوا : ذ [ھ] هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦل .
● کُرَنڈ : ذ [ھ] پٿر جو هڪ قسم (جو لاک ۾ ريتيءَ مان ٺاهيندا آهن ۽ ان تي حجام پنهنجا اوزار تيکا ڪندا آهن)- ڪُرنڊ .

● کَرَنڈی : ث [ھ] ڪچو ريشم . ڪچي ريشم جي چادر. ريشمي لُنگي .
● کَرَنگ : ذ [ھ] ڪيپراٽي . سنّو. پاسراٽي. ناريل جو ڏونگهو.
● کَرنی ← کَرنیاں : ث [ھ] رازڪي ڪم جو هڪ اوزار - مارو.
● کَروا ← کَروے: ذ [ھ] مٽيءَ جو ڪونڙو .
● کَروَٹ ← کَروَٹیں : ث [ھ] پاسو (بدن جو). طرف- ڏس . نمونو .
- کَروَٹ بَدلنا : پاسو اٿلائڻ (سُتي) - پاسو ورائڻ . زماني جو پلٽو کائڻ. ڦيري وڃڻ.
- کَروَٹ پَر سونا : پاسي ڀر سمهڻ - هڪڙي پاسي تي سمهڻ .
- کَروَٹ لینا : پاسو بدلائي ٻئي پاسي تي سمهڻ . منهن ڦيرائڻ. ڦيرو کائڻ. انقلاب اچڻ.
- کَروَٹوں میں رات کاٹنا : پاسا ورائيندي رات ڪاٽڻ - سڄي رات بيقراريءَ ۾ گذارڻ.
- کَروٹیں بَدلنا، لینا: پاسا ورائڻ- پاسا اٿلائڻ. هنڌ تي آٿل پٿل ڪرڻ . بيقرار رهڻ . ڦٿڪڻ- لڇڻ .
● کَرورا بَنانا : محاوره [اردو] ترجيح ڏيڻ .
● کَروڑ: عدد [ھ] هڪ عدد- ڪروڙ.
- کَروڑ پتی: ذ. ڪروڙپتي- تمام وڏو شاهوڪار (جنهن وٽ ڪروڙن جي ملڪيت هجي) .
- کَروڑوں : صفت . ڪروڙين . بي انداز - بي شمار.
● کُرولنا : متعدی [ھ] اندران ڪُرڙي ڪڍڻ. ڪُرڙڻ .
● کَروَنڈا ← کَروَنڈے: ذ [ھ] هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦل .
● کُرّی : ث [ھ] ڪُرنڊي (هڏي) .

- کُرسی هڈّی: ث. کُرنڊي هڏي- کُرنڊو.
● کُرِیال: ث[هہ] پکين جي اُها حالت جنهن ۾ کنبُ هڻي آڏامڻ جي ڪوشش ڪن.
- کُرِیال کرنا: پکين جو ڪُريزون ڪيڻ. خوشيءَ ۾ اچڻ - بود ۾ پرجڻ.
- کُرِیال میں آنا: پکين جو پَرسوئڻ. بود ۾ اچڻ. خوشيءَ ۾ پرجڻ.
● کُرِیدنا: متعدی [هہ] کوتنا (زمین). ڦلورڻ (ڪائيءَ يا هٿ سان). کوٽڙ (ڏند). ڳولڻ.
- کُرِید: ث. کوتهڙو. ڦلورَ. تلاش- ڳولا.
- کُرِید کُرِید کَر پُوچهنا: کوٽي کوٽي پڇڻ. ذري پرزي جي پڇا ڪرڻ. وري وري پڇا ڪرڻ.
- کُرِید میں رهنا: ڳولا ۾ لڳو رهڻ.
- کُرِیدنی: ث. کوٽڻي- (ڏند وغیرہ) کوٽڻ جو اوزار- لوهہ جي ڪُرپي (ڏاندن آڪلائڻ لاءِ).
● کَریر: ذ [هہ] وڻ جو هڪ قسم - ڪِرڙ. ڪِرڙ جو ڦلُ- پَڪو.
● کُرِیز: ث [ف] پکين جي کنڀن ڇاڻڻ جي حالت - نون کنڀن جو ڦوٽهڙو.
- کُرِیز کهانا: پکيءَ جو کنڀن ڇاڻڻ لاءِ آڏامڻ.
- کُرِیز میں غُلّہ مارنا: رنگ ۾ ڀنگ وجهڻ. مزو ڦٽائي ڏيڻ.
● کُری کُری: ث [هہ] ڪڪڙن کي پچائڻ لاءِ هَڪل - ڪُڙ ڪُڙ.
● کَرِیل: ذ [هہ] ڏسو "کَرِیر". ڪِرڙ.
● کَریلا ج کَریلے: ذ [هہ] ڀاڄيءَ جو هڪ قسم - ڪَريلو.
● کَڑ: ث [هہ] ڪسُونڀي جو ٻِج. پوواڙي (جا سارين جا پوک ۾ ٿئي).
● کیڑ: ذ [هہ] "کیڑا" جو مخفف. ڪينئان- ڪِيڙ.
- کیڑ کهایا: ذ. صفت. ڪِينئَن کاڌل - ڪِينئرو. جيتن جو کاڌل - ٿُڪيل. پُراڻو.
● کَڑا ج کَڑے: صفت [هہ] ڏاڍو- سخت- پَڪو. بيرحم- سخت دل. زورآور. تُند مزاج- چيڙاڪ. بردبار- ڏکيو- مشڪل. (ذ) ڪَڙو- ڪَنڊو (دَرَ جو). ٻانهن ۾ پائڻ جو هڪ گهڻو. مٺائيءَ جو هڪ قسم.
- کَڑاپن: ذ. سختي. مضبوطي. دليري. چِڙ- تيزي- تُندي.
- کَڑا جواب: ذ. رُکو جواب. کهرو جواب.
- کَڑا دِن: ذ. ڏکيو ڏينهُن - منحوس ڏينهن.
- کَڑا کرنا: سخت ڪرڻ. مضبوط ڪرڻ. مهانگو ڪرڻ.
- کَڑا منہ آنا: سخت يا کُهرو ڳالهائڻ.
- کَڑا هونا: سخت ٿيڻ. مهانگو ٿيڻ. چيڙاڪ ٿيڻ. سنگدل ٿيڻ - بيرحم ٿيڻ.
- کَڑی: صفت. سخت- ڏاڍي. چيڙاڪ (طبيعت). کَڑي (اک). (ث) لوهہ جي ڪڙي (هٿڪڙي). سختي - تڪليف. آئي - مصيبت.
- کَڑی آنا: سختي اچڻ - مصيبت اچڻ.
- کَڑی آنچ: ث. تيکي باهہ.
- کَڑی آواز: ث. سخت آواز. کهرو ۽ اڻ وڻندڙ آواز. وڏو آواز.
- کَڑی اُٹهانا، جهیلنا: سختي سَهڻ - تڪليف برداشت ڪرڻ.
- کَڑی بات ج کَڑی باتیں: ث. ڏُکي ڳالهہ - سخت ڳالهہ. اڻ وڻندڙ ڳالهہ.
- کَڑی دهوپ: ث. تکي اُس - تتهڻ اُسَ.
- کَڑی ڈالنا: مصيبت وجهڻ.
- کَڑی راه: ث. ڏکي واٽ - اوکي واٽ.

- کَڙي رُتَ: ث. خراب موسم.
- کَڙي سُنانا: ڏکوئيندڙ ڳالهه ٻُڌائڻ. اٺ وٺندڙ ڳالهه چوڻ.
- کَڙي سَهنا: سختي سهڻ- مصيبت برداشت ڪرڻ.
- کَڙي کَمائي: ث. سخت پورهيو. ڏکيو روزگار.
- کَڙي مَنزِل: ث. اوکي منزل. ڏکيو هند. مشکل وات.
- کَڙي نِگاه، نَظَر: ث. خبرداري ۽ سان چوکسي؛ سخت پهرو.
- کَڙے تيور: ذ. ڪاوڙ سان ڏسڻ جي حالت. گهُنڊ وجهي ڏسڻ.
- کَڙے روزے: ذ. ڏکيا روزا - اهي روزا جي ڪاڙهن ۾ وڏن ڏينهن ۾ اچن.
- ● کَڙاکا ۽ کَڙاکے: ذ [هہ] ڪنهن سخت شيء (ڪاٺي وغيره) جي ڀڄڻ جو آواز - ٺڙڪاٽ. بُک - لنگهڻ - تڪليف. (صفت) سخت.
- کَڙاکا بيتنا، گُذرنا: بُکون ڪاٽڻ - لنگهڻ هڻڻ.
- کَڙاکے کا: صفت. سخت - زوردار.
- کَڙاکے کا فاقہ: محاوره. اڻ هوند سبب گهٽي وقت جو فاقو.
- کَڙاکے کی دھوپ: ث. سخت اُس - تڇهن اُس.
- ● کَڙاکَڙ: ذ [هہ] ڪنهن سخت شيء جي ڀڄڻ جو لاڳيتو آواز. ڏندن جي ڪَرَٽ ڪَرَٽ.
- ● کَڙاه، کَڙاها: ذ [هہ] وڏو ڪڙاهہ.
- کَڙاهي ۽ کَڙاهيان: ث. ڪڙاهي. تئي.
- کَڙاهي کرنا: نياز ڪرڻ- خيرات ڪرڻ.
- ● کَڙبَڙا ۽ کَڙبَڙے: صفت [هہ] آهو شخص جنهن جي ڏاڙهي ۽ جا وار، اڌ اڇا ۽ اڌ ڪارا هجن - اڌڙوٽ - کرڙوڍ.
- کَڙبَڙي: ث. اهڙا ڏاڙهي، جنهن ۾ اڌ اڇا ۽ اڌ ڪارا وار هجن.
- ● کَڙبَڙ، کَڙبَڙ: ث [هہ] دهلن دمامن جي وڄڻ جو آواز - گهوڙي جي ڊوڙڻ جو آواز.
- ● کَڙکَٹ: ث [هہ] آري تي ويڙهہ ڪڪڙ.
- ● کَڙکا: ذ [هہ] وڏو آواز- ڪڙڪو. وڄ جو چمڪو.
- ● کَڙکَڙ: ث [هہ] ڪنهن سخت شيء جي ڀڄڻ جو آواز- ڪڙڪاٽ. سخت شيء ڇپاڙڻ جو آواز. ڪرٽ ڪرٽ.
- کَڙکَڙ بولنا: وڏي سڏ ڳالهائڻ- ڪڙڪو ڪرڻ. ڪا سخت شيء چپاڙڻ.
- ● کَڑکُڑ: ث [هہ] ڪُڪڙن کي هڪلڻ جو آواز. ڪُڙ ڪُڙ.
- ● کَڙکَڙانا: متعدی [هہ] گيهه يا تيل جو تهڪڻ وقت آواز ڪرڻ. داغ ڀڃائڻ. شڪايت ڪرڻ. ڏندن ڪرٽڻ جو آواز ڏيڻ.
- ● کِڙکِڙانا: لازم [هہ] ڏند ڪُڙڪڻ- ڏندوچڻ.
- ● کُڙکُڙانا: لازم [هہ] آنن لاهڻ وقت ڪُڪڙ جو ڪَرڪَڻ- ٽَرڪڻ. گهٽ وڌ ڳالهائڻ. زباني جهيڙو ڪرڻ.
- ● کَڙکنا: لازم [هہ] ڪڙڪڻ- ڪڙڪو ڪرڻ. گُوڙڻ- گجڻ (ڪکر). وڏي آواز سان سڏ ڪرڻ- رڙ ڪري سڏڻ. دهلن دمامن جو زور سان وڄڻ.
- کَڙکَٹ: ث. چمڪو (وڄ جو). گوڙ (ڪکر جي). وڏو واڪو. خوفائتو آواز.
- کَڙکَ کَر بولنا: ڪڙڪي سان ڳالهائڻ- وڏي واڪي ڳالهائڻ. حشمت سان ڳالهائڻ.
- ● کُڙکنا: لازم [هہ] تيڙڪڻ - ڏرڻ- سيرجڻ- چيرجڻ. ڀڄي پوڻ (موتي).

● ڪَڙُ ڪُناتھہُ: ذ [ھہ] ڪڪڙ جو ھڪ قسم (جو سڄو ڪاري رنگ جو ٿئي). ڪَڙُڪنات .
● ڪَڙُڪُو: ث [ھہ] وڏي واڪي ڳالهائيندڙ (عورت). واتراڏي. بدزبان .
● ڪَڙُوا ۽ ڪَڙُوے: صفت [ھہ] ڪَڙو - ڪوڙو - تَلخ. ڪارو. سخت مزاج. چيڙاڪ. سنگدل.
▬ ڪَڙُوا پانی : محاوره. ڪَڙي ڪَڻي (جا مردي دفن ڪرڻ کان پوءِ فوتيءَ جو ڪوبہ عزيز ڪري).
▬ ڪَڙُواپَن: ذ. ڪڙاڻ - تلخي. ڪاراڻ. تيزي - چِڙ .
▬ ڪَڙُوا تيل : ذ. ڪڙو تيل - ڄانبي جو تيل.
▬ ڪَڙُوا دُھنُواں: ذ. آھو دُونهون جو اکين مان پاڻي ڪڍي.
▬ ڪَڙُوا ڪَرنا : ڪڙو ڪرڻ - تلخ ڪرڻ .
▬ ڪَڙُوا ڪَرِيلا : محاوره. بد مزاج ماڻهو. چيڙاڪ ماڻهو.
▬ ڪَڙُوا ڪَسيلا : صفت. اڻ وڻندڙ. ڪهرو .
▬ ڪَڙُوا گھُونٹ : محاوره. رت جو ڍُڪ. اڻ وڻندڙ ڳالهہ .
▬ ڪَڙُوا گھُونٹ پِينا : رت جو ڍُڪ پِرڻ. آڻ وڻندڙ ڳالهہ سهڻ. صبر سان سهڻ .
▬ ڪَڙُوا لگنا : ڪڙو لڳڻ. ڏکيو لڳڻ - خراب لڳڻ .
▬ ڪَڙُواھٹ: ث. ڪَڙاڻ - تلخي. ڪاراڻ .
▬ ڪَڙُوی : ث . صفت . ڪڙي - ڪوڙي . ڪاري . اڻ وڻندڙ ڳالهہ .
▬ ڪَڙُوی بات : ث. ڪوڙي ڳالهہ. اڻ وڻندڙ ڳالهہ.
▬ ڪَڙُوی روٹی : ث. ڪَڙي ڪَڻي - ڏسو "ڪَڙُوا پانی".
▬ ڪَڙُوے گھونٹ : ذ. رت جا ڍُڪَ. اڻوڻندڙ ڳالهہ .
● ڪَڙُوانا : لازم [ھہ] ڪڙو لڳڻ. تلخ محسوس ٿيڻ . ڏکي لڳڻ (ڳالهہ) . ناراض ٿيڻ . اوجاڳي ڪري اکيون سڙڻ .
● ڪَڙُھنا : لازم [ھہ] پَرت پرجڻ . زريءَ جو پَرت ٿيڻ .
▬ ڪَڙُھا : صفت. پرت پريل .
▬ ڪَڙُھا ڪَڙُھايا : صفت. پرت پريل . سڪيل ۽ سيڪاريل .
▬ ڪَڙُھاوا : ذ . پرت يا زريءَ جو ڪم .
▬ ڪَڙُھوائی : ث . پَرت پَرائي .
● ڪَڙُھنا : لازم [ھہ] وِجھلڻ - اندر ڪڙھڻ. گھٽيءَ ۾ گِرڻ - جھڄڻ . ڏک ڪرڻ . پڇتائڻ .
▬ ڪَڙُھانا : متعدی. اندر ڳارڻ . گھٽيءَ ۾ ڳارڻ . رنج ڪرڻ . ساڙڻ .
▬ ڪَڙُھَن : ث. جهوري - ڳارو. ساڙ .
● ڪَڙُھی : ث [ھہ] ھڪ قسم جو ٻوڙ (جو ڏونئرو ۽ مصالحو رڌي ٺاهيندا آهن) - ڪَڙهي.
● ڪَڙُيَل : ذ [ھہ] جانٺو - مضبوط. طاقتور - سگهارو .
▬ ڪَڙُيَل جَوان: ذ. ڏگهو جوان - قداور مُڙس. پهلوان - سورهيہ مڙس .
● ڪَس : ذ [ھہ] زور - ٻَل - طاقت . اِمتحان - پَرک. سختي - محنت. مظبوطي. ڏِنگ (تلوار جو).
▬ ڪَس بَل : محاوره. طاقت - ٻل - زور .
▬ ڪَس بھَرا : صفت . پِتل جا ٺانءَ ٺاهيندڙ.
▬ ڪَس ديکھنا : سون ڪسوٽيءَ تي پرکڻ .
● ڪِس : اِستفهام [ھہ] ڪنهن .
▬ ڪِس سے : تابع فعل . ڪنهن کان .

- کِس کا : تابع فعل . ڪنهن جو .
- کِس کِس : تابع فعل . ڪنهن ڪنهن .
- کِس کو : تابع فعل. ڪنهن کي.
- کِس لیے، واسطے : تابع فعل. ڪنهن لاءِ. ڪنهن جي واسطي .
- کِس مُنہ سے : محاوره. ڪهڙي مُنهن سان. ڪهڙو نڪ ڪٽي .
- کِس نے : تابع فعل. ڪنهن- ڪهڙي شخص.
- کِسی طَرح : تابع فعل. ڪنهن نموني - ڪهڙيءَ طرح .
- کِسی قابِل نہ رَکھنا : ڪنهن بہ ڪم جو نہ رکڻ. بيڪار ڪرڻ.
- کِسی کام کا نہ ہونا : ڪنهن بہ ڪم جو نہ هئڻ. بيڪار هئڻ.

● کَسّا : ذ [هـ] ٻٻر جي ڇوڏي. هڪ قسم جو ديسي شراب (جو ٻٻر جي ڇوڏيءَ مان ٺاهيندا آهن) .

● کِساری : ث [هـ] دال جو هڪ قسم .

● کِسان ع کِسان : ذ [هـ] هاري- ڪڙمي.

● کَسْب : ذ [ع] پيشو- پورهيو . بدپيشو- بدڪاريءَ جي ڪمائي.
- کَسْب کَرنا، کَمانا : بدڪاري ڪرڻ. حرام جو پورهيو ڪرڻ .
- کَسْبی: ث. رنڊي- ڪَسٻڻ .

● کَسْتُوری : ث [هـ] ڪَستُوري - مُشڪ . هڪ قسم جو پکي.

● کَسَر : ث [ع] ڀاڃ. ڀڃڻ جي حالت . زير جي نشاني . ڪمي - گهٽتائي . نقص - عيب. نقصان. جزو (انگ جو) .
- کَسَر اُٹھا رَکھنا: ڪسر ڪاڙهڻ . نقصان سهڻ . ڪسر ڇڏڻ .
- کَسَر اُٹھانا : نقصان ڪٽڻ - گهاٽو سهڻ .
- کَسَرِ اعشاریہ : ث. ڏهائي جي نشاني (ع) .
- کَسَر باقی نہ رَکھنا، چھوڑنا : ڪابہ ڪسر نہ ڇڏڻ- ڪابہ ڪوتاهي نہ ڪرڻ .
- کَسَر بھَرنا : نقصان ڀرڻ- ڪمي پوري ڪرڻ.
- کَسَر رَہ جانا : ڪسر رهجي وڃڻ . نقص رهجي وڃڻ .
- کَسَر کھانا : ڪَس ڪاڙهڻ - نقصان ڪٽڻ .
- کَسَر نِکالنا : ڪسر ڪڍڻ . ڪمي پوري ڪرڻ- نقصان پورو ڪرڻ . بدلو وٺڻ.

● کَسَکنا : لازم [هـ] درد ٿيڻ - سُور ٿيڻ . ڏُڪڻ . سُورَ جي سُوٽ آيرڻ. بدن ۾ ڀاڃ ٿيڻ.
- کَسَک : ث. بدن جو سُور- پيڙا . بدن جي ڀاڃَ . سُورَ جي سُوٽَ . تڪليف . ايذاءُ .
- کَسَک اُٹھنا : سُور جي سوٽَ آيرڻ . پيڙا ٿيڻ (بدن ۾). ايذاءُ اچڻ .
- کَسَک مِٹانا، نِکالنا : سُور لاهڻ. نفساني خواهش پوري ڪرڻ .

● کُسُم، کُسُمبھَ : ذ [هـ] گُل جو هڪ قسم (جنهن مان ڳاڙهو رنگ ٺاهيندا آهن) .

● کَسْمَسانا : لازم [هـ] لُڏَڻ. بدن ڪوڙڻ. ڦٿڪڻ . جند ڇڏائڻ جي ڪوشش ڪرڻ . بيزار ٿيڻ . بدن سيڙڇڻ (ايذاءُ سبب) .
- کَسْمَسا جانا : گهبرائجي وڃڻ. بيتاب ٿيڻ.
- کَسْمَساہَٹ : ث. بيقراري - گهبراهٽ - بي آرامي .

● کَسْنا : متعدی [هـ] ڪَشڻ - ڇڪڻ - ٺاڻ- ڇڪي ٻڌڻ . ڪَسوٽيءَ تي هڻڻ.
- کَسا : صفت . ڪَشيل - ڇڪيل. تنگ - سوڙهو. ڪسو- تور ۾ گهٽ .
- کَسا جانا : ڪَشجڻ- ڇڪجڻ .

- کَسا کَسایا : صفت . چِڪيل ٺهيل - ٺهيل ٺُڪيل . هٿيارن پنوهارن سان. سنبريل . سنجيل (گهوڙو).
- کَسانا : متعدی چڪائڻ- ڪشائڻ. ڪسوٽي تي پرکائڻ. آزمائڻ. (تترن ڪي) ڦوڪائڻ.
- کَساوَٹ : ث. چِڪَ- تاڻَ. تنگي- سوڙَ هه- گهٽَ. ڪمر ڪشڻ واري حالت. آزمائش.
- کَسا هوا : صفت. ڪشيل - چڪي ٻڌل . تنگ - سوڙهو - چست (لباس).
- کَساؤ : ذ. چِڪَ - چڪڻ واري حالت .
- ● کِسَنتی : ث [هہ] ڪاشتڪاري - ڪڙمت- هار يپو.
- ● کَسوانا : متعدی [هہ] پِنائڻ - پاراتو ڏيارڻ.
- کَسوانا پِٹوانا : رُناڙڻ پِٽائڻ واويلاڪرائڻ.
- ● کَسوَٹی : ث[هہ] هڪ قسم جو پٿر (جنهن تي سون پرکڻ لاءِ گسهندا آهن). ڪسوَٹي.
- کَسوَٹی پَر کَسنا لگانا : ڪسوٽيءَ تي هڻڻ. پرکڻ. آزمائڻ.
- ● کَسون : صفت[ارنو]ٿيڏيءَ اک وارو گهوڙو.
- ● کَسونجهی : ث [هہ] وڻ جو هڪ قِسم .
- ● کَسی ۽ کَسیاں : ث [هہ] هڪ قسم جو اوزار- کَهيڙو.
- ● کَسیا جانا : لازم [هہ] ڪسجي وڃڻ (ڏاتو). ڪسارجي وڃڻ.

کَسیرا ۽ کَسیرے: ذ [هہ] ڪنجهي جا ٿانوَ ٺاهيندڙ يا وڪڻندڙ.

کَسیرو : ذ [هہ] گاهہ جو هڪ قِسم .

- ● کَسیلا ۽ کَسیلے: صفت[هہ]ڪَسيَل-ڪسارو.
- ● کَسیلا ۽ کَسیلے: صفت [هہ] جانٺو .مضبوط .
- کَسیلا پَن : ذ. بدن جانٺو هئڻ جي حالت. مضبوطي .

- ● کُشتَم کُشتا: ذ [اردو] گَنڍگَنڍان جهيڙي ۾ گَنڍجي وڃڻ جي حالت. جانپوتجي وڃڻ جي حالت.
- ● کُشتہ : ذ. صفت [ف] ڪُٺل- مقتول. شهيد . (ذ) لاش . ڪُشتو .
- کُشتوں کے پُشتے لگ جانا : لاشن جا ڍير لڳي وڃڻ .
- کُشتوں کا کهیت : محاورہ. اهو هنڌ جتي لاشا پيل هجن.
- کُشتوں کے کهیت پڑنا : لاشن جو ڍيرلڳڻ.
- ● کَشتی ۽ کَشتیاں : ث [ف] ٻيڙي. ڪاٺيءَ خونچو (جنهن ۾ ساني وغيرهہ رکندا آهن).
- کَشتی کهینا : ٻيڙي هلائڻ .
- ● کُشتی : ث [ف] هڪ خاص طريقي سان ٻن پهلوانن جي زور آزمائي.
- کُشتی لڑنا : ڪشتي وڙهڻ .زورآزمائي ڪرڻ.
- ● کُفر : ذ [ع] بي ديني - ڪُفرُ. خدا کي نہ مڃڻ واري حالت . ناشڪري. ضِد - هٺ . بي ايماني .
- کُفر بَکنا : ڪفر بڪڻ - بي دينيءَ جون ڳالهيون ڪرڻ. گاريون بڪڻ .
- کُفر توڑنا : ڪفر کان هٽائي دين تي آڻڻ. ضد ڇڏڻ.
- ● کَفَن ۽ کَفَن : ذ [ع] لاش کي ويڙهيل اڇو ڪپڙو - ڪَفَنُ.
- کَفَن پهاڑ کر اُٹهنا: مردي جو زنده ٿيڻ .
- کَفَن پهاڑ کَر بولنا: اوچتو وڏي واڪي ڳالهائڻ - رڙ ڪري ڳالهائڻ .
- کَفن سَر سے باندهنا: ڪفن سِر سان ٻڌڻ - موت جي منهن ۾ وڃڻ . جان جوکي ۾ وجهڻ .
- کَفَن مَیلا نَہ هونا: ڪفن ميرو نہ ٿيڻ . مُئي گهڻو عرصو نہ گذرڻ.

● ککُ: ث [ھ] کُوکَ - کیکَ. کُتي جي پونڪ.
— ککُ ککُ: ث. ککُڪڙ جو آواز.
● ککرالی : ث [ھ] بيماريءَ جو ھڪ قسم (ڪڇَ يا بغل ۾ ڦُرڙي ٿئي)- ڪڇوراڙي.
● ککڙّ: ذ [ھ] تماڪ جو ھڪ قسم. ھڪ قسم جو وڏو حُقو.
— ککڙّ باز: ذ. صفت. حُقي جو پاندائي.
— ککڙّ خانہ: ذ. جاءِ يا اوطاق (جتي عام ماڻھو حقي چڪڻ لاءِ ايندا ھجن).
● ککڑی ۽ ککڑیاں: ث [ھ] ھڪ قسم جي وَل ۽ اُن جو ڦَلُ- وَنگو.
— ککڑی کا چور: محاوره. گيدري جو چور. ننڍو چور- رواجي چور.
— ککڑی کا چور باندھا جانا: گيدري جو چور پڪڙو وڃڻ. معمولي ڏوھ جي وڏي سزا ملڻ.
— ککڑی کا کھیرا کرنا: ھڪ جي ٻي ڪرڻ. بيقدري ڪرڻ.
● ککڑی :ث[ھ]ڪچي سُٽَ جي ڦوري. مڪائيءَ جو سنگ. آڪ جو اَنبُ.
— ککڑی ھوجانا: ويڙھجي وڃڻ (سيءَ ۾). سُسي وڃڻ.
● ککیانا: لازم [ھ]ڪيڪاٽ ڪرڻ. پولڙي جو دانھون ڪرڻ.
● ککھیّا ۽ ککھیّے: ذ [ھ] وڏو ڪوڏ.
● کل: ث [ھ] گذريل ڏينھن - ڪلھه - ڪالھه. ايندڙ ڏينھن- سڀاڻي. قيامت جو ڏينھن.
— کل پر چھوڑنا: ڪو ڪم ٻئي ڏينھن تي رکڻ- سڀاڻي تي ڇڏڻ.
— کل کل کرنا: اَڄ سڀان ڪرڻ. بھانا ڪرڻ - ٽارڻ.

— کل کو: تابع فعل. سڀاڻي.
● کل : ث [ھ] آرام- قرار- سُک. فرحت.
— کل آنا: آرام اچڻ - قرار اچڻ. دلجاءِ ٿيڻ.
— کل بےکل ھونا: بيقرار ٿيڻ- سُک ڦِٽڻ.
— کل پانا : آرام حاصل ڪرڻ. سُک وٺڻ. دلجاءِ ڪرڻ.
— کل پڑنا : آرام اچڻ. قرار اچڻ. دلجاءِ ٿيڻ. گهٽي لھڻ.
— کل سے بےکل ھونا: بي آرام ٿيڻ- بيقرار ٿيڻ.
● کل:ث [ھ] ڪنھن شيءِ جو ڀاڱو -پُرزو. ڪَلَ - مِشن. اوزار. عضوو. بندوق جو گھوڙو. ڪُنڊا مار جي تاڪيِ. ڦندو. چار. ڪُنجي.
— کل بگڑنا: ڪَلَ خراب ٿيڻ. پُرزو (مِشن جو) خراب ٿيڻ.
— کل بیٹھنا: پاسي تي ويھڻ "ديکھیں اونٹ کس کل بیٹھتا ھے".
— کل پھیرنا : کل کي ڦيرو ڏيڻ.
— کلدار ۽ کلدار: ذ. ڪَلَ يا مشن جي ذريعي ٺھيل سڪو- رُپيو.
— کل کل:ث.سنڌ سنڌ - عَضووعُضوو.
— کل گھمانا، مروڑنا :ڪَلَ ڦيرائڻ- ڪَلَ گھمائڻ. ڦيرو ڏيڻ.
● کل :ذ [ھ] چئن جُگن مان آخرين جُڳ (ھندن جي عقيدي موجب ان جي ختم ٿيڻ تي قيامت ٿيندي).
— کل جُگ :ذ. آخرين زمانو - ڪلجُگ.
● کل : صفت [ھ] "کالا" جو مُخفف. ڪارو - سياھ.
— کل پوٹیا: ذ.ڪارَ ڳچو ڪبوتر (جنھن جي ڳچي ڪاري ٿئي).
— کل جبھا: ذ. صفت. ڪارَ جيڀو- ڪاري

زبان وارو ماڻهو (جنهن جي پيٽ ۾ جلد اثر ڪري).
(ث) ڪَلَ جيڀهٿي.
- ڪَلَجهوان : صفت. ڪارسيرو. سانورو.
- ڪَلَ چِڙا : ذ. پکيءَ جو هڪ قسم. هڪ قسم جو لغڙ. (ث) ڪَلَ چِڙي .
- ڪَلَ چونچا : ذ. آهو ڪبوتر جنهن جي چهنب ڪاري هجي .
- ڪَلَ دمئا : ذ. آهو پکي جنهن جو پُڇ ڪارو هجي.
- ڪَلَ سِرا : ذ. ڪاري مٿي وارو- ماڻهو. آهو پکي جنهن جي چوٽيي ڪاري هجي.
- ڪَلَ مُونهان، ڪَلَ مُوا، ڪَلَ مُنها، ڪَلَ مُوها : صفت. ڪارمنهون . بد بخت- نڀاڳو. (ث) ڪَلَ منهي، ڪَلَ مُونهي، ڪَلَ موهي .
- ڪَلّو : ذ. ڪارو- ڪاري رنگ جو ماڻهو.
- ڪَلُوا : ذ. "ڪَلّو" جو تصغير. ڪارو ڪتو.
- ڪَلوٽا : ذ. صفت. ڪارو. ڪوجهو.
● ڪَلا ۽ ڪَلّي : ذ [هہ] مکري- ڪلي. گونچ . واڇ . چاڙ ي .
- ڪَلا پائيچه : ذ. منڍي ۽ پاوا.
- ڪَلا پهلانا : سنئون ڦوڪڻ. ڪاوڙ ۾ منهن گهنجائڻ . مغرور ٿيڻ.
- ڪَلا توڙ : صفت . منهن ٽوڙ.
- ڪَلا ٺهلا : محاوره. زبان درازي. داڙ پٽاڪ.
- ڪَلا دبانا : گلو دٻائڻ.
- ڪَلّي پائي : ذ. منڍيري پايا.
- ڪَلّي چيرنا : واڇون چيرڻ.
- ڪَلّي دراز : صفت. زبان دراز- بدزبان. جهيڙاڪ.

- ڪَلّي درازي: ث. ڏاڍي ڳالهائڻ جي حالت- زبان درازي.
● ڪَلال: ذ [هہ] شراب ٺاهيندڙ- ڪلال .
● ڪَلام: ذ [ع] جملو- گفتو. شعر- نظم. قول.
- ڪَلام اٺهانا: قرآن شريف کڻڻ- ڪلام الله کڻڻ.
- ڪَلام الٽنا : ڳالهہ ڦيرائڻ .
- ڪَلام ڪرنا : ڳالهہ ڪرڻ. گفتگو ڪرڻ. بحث ڪرڻ.
● ڪَلانا: لازم [هہ] جلڻ- ڪامڻ. ڪڙهڻ. سڙڻ- پوسرڻ. سور ڪرڻ (عضوو).
● ڪِلانا: متعدی [هہ] چنبڙڻ (آنڻ).
● ڪَلائی ۽ ڪَلائيان: ث [هہ] ڪرائي- هٿ ۽ ٺونٺ جي وچ وارو حصو.
- ڪَلائی اتارنا: ڪرائي ڪيڻ. ٻانهن پچڻ.
- ڪَلائی سروڙنا: ڪرائي مروڙڻ. ٻانهن سروڙڻ.
● ڪِلبِل: ث [هہ] ڪينئن جي سُرڻ جي حالت.
● ڪُلبُلانا: لازم [هہ] سُرڻ (ڪينئان) . لڇڻ (ايذاءُ کان)- بي آرام ٿيڻ. گُڙگُڙ ٿيڻ (پيٽ ۾). ننڊ ۾ آٿلڻ پٿلڻ. ڪا نئين ڳالهہ خيال ۾ اچڻ.
- ڪُلبُلاهٽ: ث. پُرڪو (ڪينئن جو). بيقراري.
● ڪَلَپ: ذ [هہ] وارڪارا ڪرڻ جو خضاب. ڪلف (ڪپڙن جو).
- ڪَلَپ دار: ذ. صفت. ڪلف ڏنل (ڪپڙو).
- ڪَلپ لگانا: ڪپڙن کي ڪلف ڏيڻ .
● ڪَلپانا: متعدی [هہ] رنجائڻ- ايذاءُ رسائڻ- ڏکوئڻ . ستائڻ - آزارڻ. لڇائڻ. بيقرار ڪرڻ.
- ڪَلپايا ڪرنا : آزاريندو رهڻ- ستائيندو رهڻ.
● ڪَلپنا: لازم [هہ] رنج ٿيڻ . ستائجڻ - آزارجڻ . بيقرار ٿيڻ . پڇجڻ .
● ڪُلٿهی : ث [هہ] اناج جو هڪ قسم.
● ڪَلٽنا : لازم [هہ] آٿلڻ. پلٽو کائڻ. پاسو

بدلائڻ . وعدي کان ڦرڻ.

● ڪُلچَہ : ذ [ف] خميري مان ٺهيل هڪ قسم جي ڍُلهي ماني .

● ڪَلرُ : صفت [هہ] ڪلر. (ث) ڪلرائي زمين . (ذ) لُوڻ .

– ڪَلرُ لڳڻا : ڪلر لڳڻ- ڪلر وٺڻ .

● ڪِلَرَڪُ : ذ[انگ. Clerk]منشي-ڪلارڪ.

● ڪلرَنُ : ث [هہ] ڇرون لائيندڙ عورت .

● ڪلڙهہ : صفت [هہ] بيوقوف - جاهل . هڪ قسم جو ٺڪر جو ڍانچو .

● ڪَلَسُ : ذ [هہ] گنبذ يا آنگاس جي چوٽيءَ وارو ڪَلَسُ . ٽامي، پتل وغيره مان ٺهيل گهاگهر .

– ڪَلسا: ذ. ڪَلَسُ. ٽامي، پتل وغيره مان ٺهيل گهاگهر .

ڪِلڪارُنا : لازم [هہ] رڙڻ. چيخڻ .

– ڪِلڪاري ۽ ڪِلڪارِيان : ث. رڙ- چيخ . ٻوليءَ جو چرڙاٽ .

– ڪِلڪاري ڪرُنا، مارُنا : چيخڻ- دانهون ڪرڻ. ڪيڪون ڪرڻ- ٻولڙي جو چيرڙاٽ ڪرڻ.

● ڪَلڪانُ ڪرُ دينا : محاوره [هہ] بيزار ڪري ڇڏڻ .

● ڪَلَڪٽرُ : ذ [انگ. Collector] ضلعي جو عملدار- ڪليڪٽر.

● ڪِلُ ڪِلُ : ث [هہ] بڪبڪ. ڪِلڪل- ڪچهي- تڪرار. زالن جو ٻَڙيڪو. گوڙ شور.

– ڪِلُ ڪِلُ پِٽُ پِٽُ : محاوره. ڪِلڪِل- ڪيٽ ڦيٽ . ڪُرڪُر- ڪچهي .

– ڪِلُ ڪِلُ ڪانٽا : ذ. ٻاراٽيءَ راند جو هڪ قسم .

– ڪِلُ ڪِلُ ڪرُنا : بڪبڪ ڪرڻ. ڪُرڪُر ڪرڻ . ڪِلڪِل ڪرڻ- هر ڳالهہ تي تڪرار ڪرڻ . ڳالهہ ڳالهہ تي ڪچهي ڪرڻ.

● ڪَلڪَلانا : متعدي [هہ] پِٽڻ- پاراتو ڏيڻ- بد دُعا ڏيڻ. گهٽ وڌ ڳالهائڻ.

● ڪَلمُا : ذ [اردو] اهو قيمو جو ٻڪريءَ جي آنڊن ۾ وجهي پچائيندا آهن.

● ڪَلِمَہ : ذ [ع] جُملو. قول. ايمان جو اقرار.

● ڪَلنُ : ث [هہ] سُورَ جي سُوٽَ- ايذاءُ .

● ڪَلنا : متعدي [هہ] سُور جون سُوٽُون آيرڻ - ايذاءُ ڏيڻ .

● ڪَلنجُ: ث [هہ] گهوڙي جي هلڻيءَ جو هڪ عيب (جنهن ۾ گهوڙي جون پويون ٽنگون پاڻ ۾ لڳنديون آهن) .

● ڪَلَنڪُ : ذ [هہ] ڪارنهن - ڪَلَنڪ- ڪارنهن جو ٽڪو. عيب . خواري .

– ڪَلَنڪُ ڪا ٽيڪا : محاوره . ڪلنڪ جو ٽڪو- ڪارنهن جو داغ. عيب. بدنامي- خواري.

– ڪَلَنڪي : صفت. بدنام- خوار. عيبدار.

● ڪَلنِي ۽ ڪَلنِيان : ث[هہ] هڪ قسم جو جيت (جو چوپائي جي بت تي ڏيندو آهي).

● ڪَلوارُ : ذ [هہ] ڪلال - شراب ٺاهيندڙ . (ث) ڪَلوارَنُ .

● ڪِلوانا: متعدي [هہ] ڪِيلَ هڻائڻ . قلبو ڪرائڻ . منتبدائڻ (نانگ).

● ڪَلورُ ۽ ڪَلوريں:ث [هہ] وَهڙي .

● ڪِلولُ ۽ ڪِلولِيں : ث [هہ] راند روند- ٽپنگ ٽپا. سير - گهمڻ . خوشي - مزو .

– ڪِلولِيں ڪرُنا : جانورن جو خوشيءَ ۾ ٽپنگ ٽپا ڏيڻ . موج ڪرڻ . مزا ماڻڻ .

ڪَلونجي : ث [هہ] هڪ قسم جو ٻج (جو

آچار ۾ وجهندا آهن) .

کَلونْس : ث [هہ] ڪلنڪ ـ ڪاراڻ ـ ڪارَت . بدنامي. خواري. ٽِڪو ـ داغ .

ـ کَلونْس لگانا : ڪلنڪ لڳائڻ ـ ٽِڪو لائڻ.

● کُلْهاڑا ۽ کُلهاڑے : ذ [هہ] ڪُهاڙو .

ـ کُلْهاڑی ۽ کُلْهاڑیاں : ث. ڪُهاڙي.

● کُلْهڑ ۽ کُلْهڑ : ذ [هہ] ٺِڪر جو ٺِپو. آتشبازيءَ جو هڪ قسم. (صفت) ٺُلهو ـ بي ڍولو .

ـ کُلْهڑا ۽ کُلْهڑے : ذ. ٺِڪر جو ٺِپو .

● کُلهیا : ث [هہ] ڪِنِگرُ . آتشبازيءَ جو هڪ قسم.

ـ کُلهیا میں گُڑ پهوڑنا : ڪو ڪم ڳُجهه ڳوهه ۾ ڪرڻ ـ لِڪ ڇپ ۾ ڪرڻ .

● کَلی ۽ کَلیاں : ث [هہ] اَڻ ٽِڙيل گُل ـ مکڙي ـ ڪلي. گونچ .

ـ کَلی کهِلنا : مکڙي ٽِڙڻ.

ـ کَلی مُرجهانا : مکڙي ڪومائجڻ.

ـ کَلیاں آنا : مکڙيون نڪرڻ. گُل ٽِڙڻ.

● کِلی ۽ کِلیاں : ث[هہ] دانهن ـ چيخ . ڪِلِي. چِچِڙ .

ـ کِلی مارنا : ڪيڪ ڪرڻ ـ رڙ ڪرڻ .

● کُلّی ۽ کُلّیاں : ث [هہ] ڳُرڙي .

ـ کُلّی کرنا : ڳُرڙي ڪرڻ .

● کَلْیانا : لازم [هہ] گونچ ڦُٽڻ. نوان ڪنڀ ڇڏڻ (پکين ڪي).

● کَلیجا : ذ [هہ] جيرو ـ جگر. (مجازاً) همت ـ حوصلو. دليري . (صفت) عزيز ـ مائٽ. پيارو.

ـ کَلیجا اُچهَلنا : جگر ڌڪڻ . دل ڌڙڪڻ .

ـ کَلیجا اُلَٹ جانا : جگر کي ڌڪ لڳڻ . بيقرار ٿيڻ .

ـ کَلیجا اُلَٹنا : ساهه مُنجهڻ ـ دل گهٻرائجڻ.

ـ کَلیجا بَڑه جانا : جگر وڌي وڃڻ. حوصلو وڌڻ . همت وڌڻ .

ـ کَلیجا بَیٹها جانا : دل ٻُڏندي وڃڻ (دٻپ، ڪمزوري يا صدمي سبب). دل گهٻرائجي وڃڻ.

ـ کلیجا پانی کرنا : جِگر پاڻي ڪرڻ. دل ڍَڍي ڪرڻ . دل نرم ڪرڻ .

ـ کَلیجا پس جانا : دل کي سخت صدمو رسڻ.

ـ کَلیجا پکانا : جگر ساڙڻ . دل جلائڻ . اندر ساڙڻ. صدمو رسائڻ. ساڙ ڏيارڻ .

ـ کَلیجا پک جانا : جگر ڪڙهي وڃڻ . اندر سڙي وڃڻ .

ـ کَلیجا پکڑنا : جگر جهلڻ . دل جهلڻ . صدمو سهڻ ـ غم برداشت ڪرڻ.

ـ کَلیجا پکنا : جگر ڪڙهڻ . دِل جلڻ . ڪک ٿيڻ ـ بيزار ٿيڻ .

ـ کَلیجا پهٹنا : جگر ڦاٽڻ . هيانءُ ڦاٽڻ . صدمي نه سهي سگهڻ سبب دل ڦٽڪڻ .

ـ کَلیجا پهڑکنا : جِگر ڌڪڻ دل ڌڙڪڻ. بيتاب ٿيڻ .

ـ کَلیجا پهنکنا : جگر سڙڻ ـ جيرو جلڻ . دل سڙڻ . اندر ڪڙهڻ .

ـ کَلیجا تهام لینا : جِگر کي همت ڏيڻ . دل جهلڻ . پاڻ سنڀالڻ . دل کي قابو ڪرڻ.

ـ کَلیجا تهر تهرانا : جگر ڌڪڻ . دل ڌڙڪڻ . سيءَ ۾ ڌڪڻ .

ـ کَلیجا ٹوٹنا : دل ٽٽڻ ـ دل ڀڄڻ. دل کي سخت صدمو رسڻ. مايوس ٿيڻ.

ـ کَلیجا ٹهنڈا کرنا : جگر ٺارڻ. دل خوش ڪرڻ ـ تسلي ڏيڻ .

ـ کَلیجا ٹهنڈا هونا : جِگر ٺرڻ . دل ٺرڻ . آرام اچڻ . تسلي ٿيڻ . صبر اچڻ ـ قرار اچڻ .

- کَلیجا جَلانا : جگر جلائڻ . اندر ساڙڻ .
- کَلیجا چھَلنی کَرنا : جگر پرڻ ڪرڻ . جگر وڍڻ. اندرم وَڍَجڻ. طعنن سان اندر ساڙڻ.
- کَلیجا دھڑَکنا : جگر ڌڪڻ. دل ڌڙڪڻ. خوف يا هراس ۾ ڦِڦڙ ڌڪڻ . ڊپ ۾ ڌڪڻ.
- کَلیجا دھَک سے جانا : جگر جلي وڃڻ . دل پچي پوڻ .
- کَلیجا سَنبھالنا : جگر جھلڻ . دل کي قابو ڪرڻ - دل جھلڻ. برداشت ڪرڻ .
- کَلیجا کانپنا : جگر ڌڪڻ . خوف سبب دل ڌڙڪڻ. ڌڪڻي وٺڻ.
- کَلیجا کَٹنا : جگر وڍجڻ. دل کي صدمو رسڻ. اندر وڍجڻ .
- کَلیجا کھُرَچنا : بک سبب آنڊا وڍجڻ.
- کَلیجا گودنا : طعنن سان جگر ساڙڻ.
- کَلیجا مَسوس کَر رَہ جانا : دل کي مهٽيندو رهجي وڃڻ. صدمي کي صبر سان برداشت ڪرڻ.
- کَلیجا مُنھ کو آنا : آنڊا وات ۾ اچڻ . دَم گھُٽجڻ - ساهه مُنجهڻ. گهبرائجڻ- هراسجڻ. بيتاب ٿيڻ .
- کَلیجا هِلا دینا : جگر ڌڪائي ڇڏڻ . ڊيڄاري ڇڏڻ .
- کَلیجی: ث. جيرو - جيراندِي .
- کَلیجے پر پتھر رکھنا : دل تي پٿر رکڻ. دل ڌاڍي ڪرڻ. صبر ڪرڻ.
- کَلیجے پر چھُری پھیرنا : جگر تي ڪاتي وهائڻ. اندر وڍڻ .
- کَلیجے پر سانپ لوٹنا : اند سڙڻ . حسد جي باهه ۾ جلڻ.
- کَلیجے پر گھونسا لگنا : دل کي سخت صدمو رسڻ - دل کي ڌڪ لڳڻ - ڌ ڪوئجڻ .
- کَلیجی پھیپھڑا : محاوره. جيرانديءَ ڦڦڙ. (کنايتاً) نه ملندڙ رنگ . (جهڙوڪ گاڙهي سلوار، ڪارو چولو ۽ سائو رئو پائڻ) .
- کَلیجے سے لگا رَکھنا : جگر سان لائي رکڻ. دل سان سانڍي رکڻ.
- کَلیجے سے لگالینا، لگانا : جگر سان لائڻ چاتيءَ سان لڳائڻ. پيار ڪرڻ. ڀاڪر پائڻ.
- کَلیجے کا ٹکڑا : محاوره. جگر جو ٽڪرو- لخت جگر. پٽ .
- کلیجے کھائی: ث. نظر هڻي ٻارن جو هاڻ ڪائيندڙ عورت- ڏائڻ.
- کَلیجے کی ٹھنڈک : ث. هٿين جو ٺار. دل جي راحت.
- کَلیجے میں آگ لگنا: جگر ۾ باهه لڳڻ . اندر سڙڻ . هاڻ سڙڻ (خراب ڪاڌي ڪائڻ سبب) .
- کَلیجے میں ٹھنڈک پڑنا : جگر ۾ ٺار ٿيڻ. دل ٺرڻ. دل کي فرحت اچڻ . اندر ٺرڻ - آرام ملڻ - تسڪين ٿيڻ .
- کَلیجے میں چٹکیاں لینا: جگر ۾ چهنڊڙيون هڻڻ. طعنن سان دل ساڙڻ .

● کَلْپیل ۽ کَلْپیلیں : ث [ه] راند رونڊ- ٽينگ ٽپا. سُير-چڪر. ڏسو "کلول". ٻڪيءَ جو نوان ڪنب ڪيڻ جي حالت - ڏسو "کُرِيز".

● کَم : صفت[ف] گهٽ-ڪسو-ٿورو. خسيس.

- کَم پڑنا : گهٽ ٿيڻ گهٽ ملڻ .
- کَم تولا : صفت . تور ۾ ٺڳي ڪندڙ- گهٽ توريندڙ.
- کَمتی : صفت. گهٽ- ڪسو.
- کَم دِلا : صفت. ٿوريءَ دل وارو. بُزدل- ڊڄڻو. ڪنجوس.

▬ ڪَمۡ سِنۡ : صفت. ننڍيءَ عمر جو- ٻار.

▬ ڪَمۡ ڪَرۡنا : گهٽ ڪرڻ - گهٽائڻ . ڊورو ڪرڻ. ڪَٽَ ڪرڻ . مختصر ڪرڻ .

▬ ڪَمي : ث . گهٽتائي - ڊورائي . نقصان - ٽوٽو. ڪوتاهي .

○ ڪَمادۡ ۽ ڪَمادۡ : ذ [هہ] ڪَمند - ڪماند .

○ ڪَمانا : متعدي [هہ] ڪمائڻ - ڪمائي ڪرڻ. آباد ڪرڻ - آپت ڪرڻ . چمڙي کي نرم ڪرڻ. زمين کي ڳاهي پوک لائق بنائڻ .

▬ ڪَما کهانا : ڪمائي کائڻ. پورهيو ڪري کائڻ.

▬ ڪَما ليِنا : ڪمائي وٺڻ .

▬ ڪَمانا دَهمانا : ڪمائڻ ڪرڻ - پئسا ڏوڪڙ ڪمائڻ .

▬ ڪَماؤ ۽ ڪماؤ : صفت. ڪَمائُو - ڪمائيندڙ. جفاڪش - محنتي. ڪاڻائُو (ياتي) .

▬ ڪَماؤ پُوتۡ : ذ . ڪَمائُو پٽ - ڪاڻائُو پٽ . (طنزاً) بيڪار ماڻهو.

▬ ڪَمائي : ث. ڪَمائي - آپت - پيدائش . فائدو. محنت .

○ ڪَمانۡ ۽ ڪَمانيں : ث [ف] ڪَمان - سيگ . انبلٹ . محراب . (صفت) ڏنگو - مُڙيل .

▬ ڪَمانۡ کهينچنا : ڪمان چاڙهڻ - تير هڻڻ .

▬ ڪَماني ۽ ڪَمانيان : ث. ڪَمان. گَزِي (واڍڪو اوزار).

○ ڪَمۡپۡ : ذ [انگ . Camp] چانئُوڻي - لشڪرگاهہ .

○ ڪَمۡنڈا ۽ ڪَمۡنڈے : ذ [هہ] گول ڪَدُو.

○ ڪَمَرۡ : ث [ف] چيلهہ .

▬ ڪَمَرۡ آکهڑۡ جانا : چيلهہ نڪري پوڻ . چيلهہ ڀڄي پوڻ .

▬ ڪَمَرۡ باندهنا : چيلهہ ٻڌڻ . سندرو ٻڌڻ . سنبرڻ - تيار ٿيڻ (ڪم يا سفر وغيرهہ لاءِ). پڪو ارادو ڪرڻ .

▬ ڪَمَرۡ پَڪَڙۡنا، تهامۡنا: چيلهہ جهلڻ. چيلهہ ڪان جهلڻ . ٽيڪ ڏيڻ . مدد ڪرڻ .

▬ ڪَمَرۡ تَختَہ هونا : چيلهہ سيڙجڻ .

▬ ڪَمَرۡ توڙۡنا : چيلهہ ڀڃڻ . نقصان پهچائڻ. ڪمزور ڪرڻ . نا اميد ڪرڻ . زور ڀڃڻ .

▬ ڪَمَرۡ ٽُوٽا : صفت. چيلهہ ڀڳل. ڪُبڙو - ڳُڏڪو . (ث) ڪَمَرۡ ٽُوٽي .

▬ ڪَمَرۡ ٽُوٽۡنا : چيلهہ ڀڄڻ . همت ٽٽڻ .

▬ ڪَمَرۡ ٺهوڪۡنا : پُٺِي ٺپرڻ . شاباس ڏيڻ . همت افزائي ڪرڻ .

▬ ڪَمَرۡ جهُڪۡنا : پِيرِي يا ضعيفيءَ سبب ڪُبڙو ٿيڻ .

▬ ڪَمَرۡ چُسۡتۡ باندهنا : ڪمر ڪشي ٻڌڻ. پڪو ارادو ڪرڻ .

▬ ڪَمَرۡ چَلانا : چيلهہ لوڏڻ. ناچ ۾ چيلهہ گهمائڻ.

▬ ڪَمَرۡ سی ٽُوٽۡ جانا : چيلهہ ڀڄي پوڻ . نا اميدي ٿيڻ . همت ٽُٽِي پوڻ .

▬ ڪَمَرۡ سيدهی ڪَرۡنا : چيلهہ سڌي ڪرڻ - ليٽڻ . آرام ڪرڻ .

▬ ڪَمَرۡ ڪَرۡنا : ڪبوتر جو هوا ۾ بازوليون پائڻ . گهوڙي جو نرا ڪٽڻ (جنهن مان سوار کي ڪرڻ جو انديشو هجي) .

▬ ڪَمَرۡ ڪَسۡنا : ڪمر ڪشڻ . سندرو ٻڌڻ . تيار ٿيڻ - سنبرڻ . پڪو ارادو ڪرڻ .

▬ ڪَمَرۡ ڪوٹۡ : ذ. چيلهہ جيتري ڀِت (جا ڳوٺ يا باغ وغيرهہ چوڌاري آيل هجي).

▬ ڪَمَرۡ کهولۡنا : سندرو کولڻ . ڪوشش ڇڏي ڏيڻ . ويهي رهڻ .

▬ ڪَمَرۡ لَچۡڪانا : چيلهہ لوڏڻ .

- کَمَرُ لَگنا: چوپائي کي پٺيءَ تي ڦٽ ٿيڻ - پٺيءَ ۾ چٽا پوڻ .
- کَمَرُ مارُ کَرُ چَلنا : گهڻي بار سبب وهٽ جو چيلهه جهڪائي هلڻ .
- کَمَری: ذ. بارسبب جهڪي هلندڙ گهوڙو.
● کَمرا، کَمره: ذ [پرتگالی، قديم فارسی] ڪوٺي - رُوم (room).
● کَمّل ۽ کَمّل: ذ [هہ] اُن مان ٺهيل ڳاڙهو ڪپڙو - ڪمبل .
- کَمّل میں دوشالے کا مزا مِلنا: غريبيءَ ۾ آرام ملڻ .
- کَملی ۽ کَملیاں : ث. ننڍو ڪمبل .
- کَملی کتهری کرنا: لڏپلاڻ جو سامان ٻڌڻ . آپڙ ٽاڻي ڪٺڻ - مڏي ڪٺڻ .
کَملا: ث [هہ] نارنگيءَ جو هڪ قسم. هڪ قسم جو ڪيئون (جو ڪدو، ٽوري وغيره ۾ ٿئي ۽ بدن تي لڳڻ سان خارش ڪري).
● کُملانا: لازم [هہ] ڪومائجڻ . سُڪڻ. مُنهن لهي وڃڻ . اپرو ٿيڻ (بدن).
● کَمنیت: ذ [هہ] تيرانداز - ڳاڙهو .
● کَمْوانا: متعدی المتعدی [هہ] ڪمارائڻ . فائدو ڏيارڻ .
● کُمهار ۽ کُمهار: ذ [هہ] مٽيءَ مان ٿانوَ ٺاهيندڙ- ڪنڀار. (ث) کُمهارن، کُمهاری.
- کُمهار کا آوا : ذ. ڪنڀار جي آوي (جنهن ۾ ٿانو پچائيندا آهن). ماٽ جو پيٽ .
- کُمهاری : ث . هڪ قسم جو جيت (جو مٽيءَ جو گهر ٺاهيندو آهي)- گهريتڙي .
- کُمهاری کا گهر : ذ. گهريتڙيءَ (جيت) جو گهر .
● کُمهلانا: لازم[هہ]ڪومائجڻ-ڏسو "کُملانا".

● کَمیرا ۽ کَمیرے: صفت [هہ] ڪميي- مزدور. (ث) کَمیرن، کَمیری .
● کَمیلا : ذ [هہ] آها جاءِ جتي چوپائي مال جو ڪوس ٿئي - ڪوس گهر .
- کَمیلا کرنا: ڪُهڻ-ذبح ڪرڻ. ڪوس ڪرڻ.
● کَمینہ: صفت [ف] ڪميڻو- نيچ.
- کَمینہ پن: ذ. ڪميڻائي .
● کَن: ذ [هہ] ذرو - ٽڪرو. ڪڻو - داڻو . ٿورو ذرو . اناج . سُکڙي - ڪلي . هيري جي ڪڻي . زور .
- کَن بٹائی: ث . فصل جي پيدائش کي حصيدارن ۾ تقسيم ڪرڻ جي حالت - بٽئي .
● کَن: ذ [هہ] جانچ- پرک .
- کَن کرنا: جانچ ڪرڻ . داڻ بندي ڪرڻ.
● کَن: ذ [هہ] کُنڊ. آڏ .
- کَن انکهی ۽ کَن انکهیاں : ث. اک جي ڪُنڊ. ٽيڏي نظر .
- کَن انکهیوں سے دیکھنا : ٽيڏيءَ نظر سان ڏسڻ .
● کَن: ذ [هہ] "کان" جو مخفف. ڪَنُ.
- کَن پهٹا : ذ. ڪن ڦاڙ. جوڳي (جنهن جا ڪَن چيريل هجن).
- کَن ٹوپ: ذ. هڪ قسم جو ٽوپ (جو مٿي ۾ وجهڻ سان ڪن به ڍڪي ڇڏيندو آهي).
- کَن چهدا : صفت. ڪَن چيريل- ڪَن ڦاڙ.
- کَن چهیدن: ذ. ٻارن جي ڪَن ٽوڻ جي هڪ رسم.
- کَن رَس : ذ. ڳالهين يا راڳن ٻڌڻ جو شوق .
- کَن رَسیا: صفت . راڳن يا ڳالهين ٻڌڻ جو شوقين .
- کَن سلائی : ث. هڪ قسم جو جيت

(برسات جي موسم ۾ پيدا ٿئي)- ڪن سوپاري.

— ڪَن سُوئي : ث. ڪَن جي ڳالهه. ڪَنن ٻُڌل ڳالهه.

— ڪَن سُوئيان لينا : لڪي لڪي ڳالهيون ٻُڌڻ. ڪنسرو ڏيڻ.

— ڪَن کهجُورا ۽ ڪَن کهجُورے : ذ. جيت جو هڪ قسم- سؤپيري.

● ڪَنّا ۽ ڪنّے : ذ [هہ] ڪنو- ڪنار. ڪنيي (لغڙ جي). ڪَڙو (ڪناهيءَ جو).

— ڪنّا نِکَل جانا : ڪنو يا ڪنارو ڇڄي پوڻ. ڪَڙو نڪري پوڻ.

— ڪنّے ڈھيلے هو جانا : چپ لڙي پوڻ. ٿڪجي پوڻ. جوش ڍرو ٿيڻ. وڏائي لهڻ.

● ڪِنار : ث. ذ [ف] ڪنارو- ڪَپ. پاسو. حاشيو.

● ڪَنارہ، ڪِنارا ۽ ڪنارے: ذ [ف] ڪنارو- ڪپ- ڪنڌي پَرِ. پاسو. ڪناري- پانڌ.

— ڪنارے پر : تابع فعل. ڪَپ تي. جدا - الڳ.

— ڪنارے ڪنارے چلنا : ڪنارو وٺي هلڻ- پاسو ڏئي هلڻ. جدا ٿي هلڻ.

— ڪنارے لگانا : ٻيڙيءَ يا جهاز کي ڪنڌيءَ تي آڻي بيهارڻ. پار پهچائڻ.

— ڪنارے لگنا : ڪناري تي رسڻ. ڪنڌيءَ لڳڻ. منزل تي پهچڻ. پار پهچڻ.

— ڪنارے هوجانا : هڪ پاسي ٿي وڃڻ- هٽي وڃڻ- پاسو ڪيڻ.

— ڪِنارہ ڪرنا : ڪنارو ڪرڻ. پاسو ڪرڻ. جدا ٿيڻ.

● ڪِناري : ث [ف] زري وغيره جي پانڌ (جا پوتيءَ جي ڪنارن کي هڻندا آهن).

● ڪَنال : ذ [هہ] جريب جو چوٿون حصو زمين.

● ڪَنائي : ث [هہ] رستو- واٽ.

— ڪَنائي ڪاٽنا : ڪنارو ڪرڻ- پاسو ڪرڻ- نٽائي پاسو ڪري وڃڻ.

● ڪُنبا ۽ ڪُنبے : ذ [هہ] ڪٽنب- خاندان- گهر جا ڀاتي.

— ڪنبا جوڙنا : مائٽ ميٽ گڏ ڪرڻ.

— ڪنبے والا : صفت. ڪٽنب وارو- عيالدار- اولادي.

● ڪَنپٽي ۽ ڪَنپٽيان : ث [هہ] لونڊڙي.

● ڪَنٺهہ : ذ [هہ] نڙگهٽ. نڙيءَ جو (آيريل) هڏو- مٽڪو. ڳچي. (صفت) ياد - حفظ.

— ڪنٺها : ذ. هار. ڪنٺو (فقيرن جو). هڪ قسم جو ڳهہ.

— ڪنٺهہ بيٺهہ جانا : نڙي ويهي وڃڻ. آواز ويهي وڃڻ.

— ڪنٺهہ پهوٽنا، نڪلنا : بالغ ٿيڻ تي ڳچيءَ جو هڏو ظاهر ٿيڻ.

— ڪنٺهہ سوکهہ جانا : اَڃ يا خشڪيءَ سبب نڙي سڪي وڃڻ- سخت اَڃ لڳڻ.

— ڪنٺهہ ڪرنا : حفظ ڪرڻ- ياد ڪرڻ.

— ڪنٺهہ مالا : ذ هڪ قسم جو مرض (جو ڳچيءَ ۾ ٿئي)- خنازير. گهوڙي جي هڪ بيماري. هار- ڪنٺو. ڪاٺ جي مٽڪن جي تسبيح.

— ڪنٺهي ۽ ڪنٺهيان: ث. ڪاٺ جي مٽڪن جي مالها. ٻڪيءَ جي ڳچيءَ وارو ليڪو.

● ڪنٺيا: ث [هہ] "ڪانٺا" جو تصغير. ڪنڊيو. ڪُنڊي. تيل رکڻ جو هڪ ٿانءُ.

● ڪنٺيلا : صفت [هہ] ڪنٺن وارو.

● ڪَنجا : صفت [هہ] شهپرين اکين وارو-

شہرو. (ث) کَنْجی.
- کَنْجی آنْکھیں : ث. شہریون اکیون.
● کَنْجَر: ذ [ھ] ھڪ گھٽ قوم جو نالو. (صفت) ڪميٽو. (ث) کَنْجری.
- کَنْجروں کی بولی : ث. اڻ سھائيندي گفتگو.
● کَنْجڑا ۽ کَنْجڑے: ذ [ھ] پاچي وڪندڙ - باڪري. هندن جي هڪ قوم. (ث) کَنْجڑَن، کَنْجڑی.
- کَنْجڑے قَصائی : محاوره. گھٽ درجي جا ماڻھو - رذيل ماڻھو.
● کَنْجِیا ۽ کَنْجیائیں : ث [ھ] اک جي تَنري ۾ پيدا ٿيل ڦوڙھي - انڙي.
● کَنْچَن: ذ [ھ] سونُ. دولت. هڪ قوم جو نالو (جي عورتن کان بدپيشو ڪرائيندا آهن).
- کَنْچَن بَرَسنا : رپيا وسڻ. تمام گھڻو ڪمائڻ.
- کَنْچَن چُور: ذ. جانورن جو هڪ قسم.
- کَنْچَن نِیر: ذ. صاف پاڻي - آنريل پاڻي.
- کَنْچَنی ۽ کَنچنیاں: ث. رنڊي - طوائف.
● کُنْد: صفت [ف] مُنڊو.
- کُنْد چھُری سے حلال کرنا: مُنڊي ڪاتيءَ سان ڪھڻ. سخت ايذاءُ ڏيڻ.
● کُنْدا ۽ کُنْدے: ذ [ھ] ڪاٺيءَ جو ٽڪر. قنداق (بندوق جو). لغڙ جي هرهڪ ڪنڌ. [ف. کُنده] ماٺو.
- کُنْدا بھونْنا، کَسْنا : ماٺو ٺاهڻ.
- کُنْدا چڑھانا، لگانا : قُنداق چاڙهڻ (بندوق جو).
- کُنْدے تولْنا : پکيءَ جو آڏامڻ لاءِ پَر سوئڻ. وڃڻ جي تياري ڪرڻ.
● کُنْدلا ۽ کُنْدلے :ذ [ھ] سونَ جي لُسري.
سونَ جي سنهي تارَ.
● کُنْدَن: ذ [ھ] نيج سون- ڪُندن. (صفت) نيج - خالص. اعليٰ- بهترين.
- کُنْدَن بنا دینا : سون بنائي ڇڏڻ. چمڪائي ڇڏڻ.
- کُنْدَن سا دَمَکْنا : سون وانگر چمڪڻ.
● کَنْدُوری : ث [ف] دسترخوان. آها ماني جا نڪاح کان پوءِ چاچين کي کارائيندا آهن. نياز. هڪ قسم جو ڪَدُو.
● کَندھا ۽ کَندھے : ذ [ھ] ڪُلهو. ڪنڌ.
- کَنْدھا اُتَرنا : ڪُلهولهڻ- ڪُلهو نڪرڻ.
- کَنْدھا بَدَلْنا : ڪلهو بدلائڻ.
- کَنْدھا پَکَڑ کے چَلْنا : ڪلهي تي هٿ رکي هلڻ.
- کَنْدھا دینا : ڪُلهو ڏيڻ. جنازي کي ڪنڌ. مدد ڪرڻ.
- کَندھا ڈال دینا : ڏاند جو پاچاريءَ کان ڪنڌ ڪيرائڻ. ڪُلهو ڪيرائڻ. هلڻ کان پِرُ ڪري ويهڻ.
- کَندھا لگ جانا، لَگْنا : ڪُلهي تي ڦٽ ٿي پوڻ - ڪنڌ لڳي پوڻ.
- کَندھے پَر اُٹھانا، چڑھانا : ڪلهي تي کڻڻ.
● کَنْدَئی : ث [ھ] چانئٺ ۾ لڳل ڪاٺي (جنهن ۾ طاق جي چُوڙَ ڦري)- پوڻري.
● کَنْدی ۽ کَنْدیاں : ث [ھ]ذوتل ڪپڙن کي کوڙَ ڏيڻ جي مُگري. مارڪُٽَ- پيچَ.
- کَنْدی کَرنا: ڪپڙن کي کوڙڏيڻ.پيچ ڏيڻ.
● کَنْڈا ۽ کَنْڈے : ذ [ھ] ڇهيٽو (جو جهنگ ۾ سُڪي ويو هجي).
- کَنْڈا هوجانا : سُڪي وڃڻ. آپرو ٿيڻ.
● کُنْڈا ۽ کُنْڈے: ذ [ھ] ڪُنڊيو- ڪٽو

(دروازي وغيره جو). گهوڙي يا ڪبوتر جو
ڪنڌ سيڻ.
کُنڈالا ۓ کُنڈالے: ذ [هـ] ٺڪر وغيره
جو ڪُونار (پاڻي وجهڻ لاءِ).
● کُنڈَل: ذ [هـ] گول - چڪرو. ڪَن
جو والو. چنڊ جو پيڙ. زمين تي ڪڍيل
گول ليڪو- دائرو.
▬ کُنڈَل مارنا: پيڙ هڻڻ (چنڊ). نانگ جو
زمين تي ويڙهجي ويهڻ.
▬ کُنڈلی: ث. ڪنڙي. ننڍو گول ليڪو.
وارن جو ڇلو. نانگ جي ويڙهجي ويهڻ جي حالت.
▬ کُنڈلی مارنا: نانگ جو ويڙهجي ويهڻ.
● کَنڈی ۓ کَنڈیاں: ث [هـ] ٽوڪرو-
کارو (سامان کڻڻ جو).
● کُنڈی ۓ کُنڈیاں: ث [هـ] ڪُنڍي-
ڪڙو (دروازي وغيره جو). ڳهڙو- ڍرلو.
▬ کُنڈی دينا، لگانا: ڪُنڍو چاڙهڻ- ڪڙو
ڏيڻ. در بند ڪرڻ.
▬ کُنڈی کھٹکھٹانا، کھڑ کھڑانا: ڪڙو
هڻڻ (دروازي جو)- در کڙڪائڻ.
▬ کُنڈی کھولنا: ڪُنڍو کولڻ - ڪڙو
کولڻ. دروازو لاهڻ.
● کَنَسْٹَر: ذ[انگ] ٽين جو ڏبو.(conister)
● کَنَک: ذ[هـ] ڪَڻڪ (اناج).-سون. ڌاتُورو.
● کَنکَر: ذ [هـ] ننڍو پٿر- پٿري. ڪڪرو.
▬ کَنکَر بچھانا: رستي تي پٿر وجهڻ-
ڪَڪري وجهڻ.
▬ کَنکَر پتھر: ذ. ٺڪر پٿر. بيڪار شيون.
▬ کَنکَر پھینکنا: پٿر آڇلائڻ.
▬ کَنکَرسا: صفت. پٿر وانگر. تمام ننڍو.
▬ کَنکَری: ث. ڪَکري- پٿري.

▬ کَنکَریلا: صفت. ڪَکري مليل. ڪِرڪرو.
● کَنکَوا ۓ کَنکَوے: ذ [هـ] لغڙ.
▬ کَنکَوا اڑانا: لغڙ اڏائڻ.
▬ کَنکَوا بڑھانا: لغڙ کي ڍر ڏيڻ.
▬ کَنکَوا کاٹنا: لغڙ ڪاٽا ڪرڻ.
● کَنکی: ث [هـ] پکيل چانور- رَيُون.
● کَنگلا: صفت [هـ] "کَنگال" جو تصغير.
بکيو- ڪنگال.
● کَنگَن: ذ[هـ] ڪنگڻ. هڪ قسم جي مٺائي.
● کَنگنا ۓ کَنگنے: ذ [هـ] اهو ڳانو جو
گهوٽ جي ساڄي ٻانهن ۽ ڪنوار جي کابي ٻانهن
۾ ٻڌندا آهن.
● کَنگنی: ث [هـ] هڪ قسم جو اناج.
● کَنگوره ۓ کَنگورے: ذ[هـ] ڪِنگِرو.
ڪَلَنگي. اهو هيرو جو تاج جي مٿان هجي.
● کَنگھا ۓ کَنگھے: ذ [هـ] ڦڻوٽو- ڦڻي.
● کَنگھی ۓ کَنگھیاں: ث [هـ] ڦڻي.
هڪ قسم جو وڻ.
▬ کَنگھی آئینہ: ذ. هار سينگار. ڦڻي ڦوڪارو.
▬ کَنگھی چوٹی: ث. ڦڻي ڦوڪارو. هارسينگار.
▬ کَنگھی چوٹی کرنا: هار سينگار ڪرڻ.
▬ کَنگھی کرنا: ڦڻي ڏيڻ.
● کَنوار: ذ [هـ] ڪَنوار ٻوٽي- ايريال.
● کُنوار: صفت [هـ] "کُنوار" جو مخفف.
مرڪبات ۾ ڪم ايندڙ لفظ.
▬ کُنوارپن، پنا: ذ. ڪُنوارپڻو.
▬ کُنوارپن اتارنا: ڪُنوارپڻو لاهڻ. غريباڻي
شادي ڪرڻ.
● کُنوارا ۓ کُنوارے: صفت [هـ] ڪُنوارو-
اڻ پرڻيل.
▬ کُنواری ۓ کُنواریاں: ث. ڪنواري-

آڻ ہرٽيل چوکري.

- کَنْواری لڑکی کو پیٹ رکھوانا: کوڙ ڳالهائڻ. بهتان مڙهڻ.

● کَنْواسا ۽ کَنْواسے : ذ [ھ] ڏهني جو پٽ. (ث) کَنْواسی.

● کُنْواں ۽ کُنْویں : ذ [ھ] کُوهہ.

- کنواں اُگارنا: کوهہ صاف ڪرڻ.

- کُنْواں ٹوٹنا : کوهہ جو پاڻي سڪي وڃڻ.

- کُنْواں جوتنا، چلانا : کوهہ تي نارچاڙهڻ. چرخي ہوک ڪرڻ.

- کُنْواں کھودنا : کوهہ کوٽڻ. ٻئي لاءِ کڏ کوٽڻ.

- کُنْوؤں میں بانس ڈالنا : چڱيءَ طرح جانچ جونچ ڪرڻ. سخت ڳولا ڪرڻ.

- کُنْویں میں بولنا : بلڪل آهستي ڳالهائڻ.

- کُنْویں میں ڈھکیلنا : کوهہ ۾ اُڇلڻ. سخت مصيبت ۾ وجهڻ.

- کُنْویں میں گِرنا : کوهہ ۾ ڪرڻ. کوهہ ۾ ٽپو ڏيڻ (مرڻ لاءِ). مصيبت ۾ ڦاسڻ.

● کَنَوتی ۽ کَنَوتیاں : ث [ھ] ڪنوتي. ڪَنَ ڪيڏا ڪرڻ جي حالت.

- کَنوتیاں بَدلنا: ڪَنَ ڪڙا ڪرڻ. هوشيار ٿيڻ.

● کَنی ۽ کَنیاں : ث [ھ] ڪَنِي- ذرو.

● کَنّی : ث [ھ] ڪَنِي. ڪِنارَ- پاندَ. لغڙ جي ڪاڻ پوري ڪرڻ لاءِ ٻڌل اڳڙي- ڪَنِي.

- کَنّی باندھنا : لغڙ کي ڪني ٻڌڻ.

- کَنّی دَبانا : ڪَنَ مهڙ. عاجز ڪرڻ.

- کَنّی کاٹنا : پاسو ڪرڻ- نٽائڻ.

● کَنْیانا : لازم [ھ] نٽائڻ. لغڙ جو هڪ پاسي جهُڪڻ.

● کنیر : ذ [ھ] زنگي وڻ.

- کنیر کا پھُول : ذ. زنگي وڻ جو گل.

● کو : حرف [ھ] کي.

● کَوّا ۽ کَوّا : ذ [ھ] ڪانگ- ڪانُءُ. ڪاڪڙو.

- کَوّا اُڑانا : ڪاڪڙو ڪڍڻ.

- کَوّا ٹھینٹھی : ث. هڪ قسم جي ولِ (جنهن ۾ سُوٽا گُل ٿين).

- کَوّا گُہار : ث. ڪانوَن جو لنڙ- ڪانگيرو.

- کَوّوں کی بَرات : محاوره. گهڻن ڪانون جو هڪ هنڌ گڏ ٿيڻ.

- کَوّے اُڑانی : محاوره. هيڏانهن هوڏانهن نياپا موڪاينڌڙ عورت- بدچال عورت.

● کِواڑ : ذ [ھ] دروازي جو طاق.

- کِواڑا ۽ کِواڑے : ذ. طاق (در جو).

- کِواڑ بَنْد هو جانا : در ٻُورجي وڃڻ. پيڙهي ختم ٿيڻ.

- کِواڑ توڑ توڑ کے کھانا : پيٽيون پچي ڪاڻڻ. تڪليف سان گذر ڪرڻ.

- کِواڑ دینا : دروازو بند ڪرڻ.

- کِواڑ کھٹکھٹانا : دروازو کڙڪائڻ.

- کِواڑی ۽ کِواڑیاں : ث. دري. ڇاتيءَ جو پاسو.

● کَواسا ۽ کَواسے : ذ [ھ] ڏهني جو پٽ. (ث) کَواسی.

● کِوانچ : ث [ھ] هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جي ڦري (جنهن جي ڇُهڻ سان بدن ۾ خارش ٿيندي آهي).

● کَوبَڑ : ذ [ھ] ڪُبُ- ڪُڪُ.

● کُوپَل : ذ [ھ] ڏسو "کونپَل". گونچ.

● کوتنا : متعدی [ھ] تڪَ ڪرڻ- اندازو ڪرڻ- تخمينو ڪرڻ.

- کوت : ث. اندازو- تخمينو.

- کوتا : ذ . صفت . تنڪ ڪندڙ - تخمينو ڪندڙ .

● ڪوتَل : صفت [ھ] نيئر - ضدي . ڪنهن جو به چوڻ نه مڃيندڙ .

● ڪوٹلا ۽ ڪوٹلے : ذ [ھ] ننڍو ڪوٽ .

● ڪوٹنا : متعدي [ھ] ڪُٽڻ . سَٽڻ . مارڻ .

- ڪوٹ ڈالنا : ڪُٽي ڇڏڻ . مارڻ .

- ڪوٹ ڪر (ڪے) بهر دينا ، بهرنا : ڪُٽي پرڻ - چڱيءَ طرح پرڻ .

- ڪوٹ ڪوٹ ڪر بهرنا : چڱي طرح پَرڻ - دٻي پَرڻ .

● ڪوٹها ۽ ڪوٹهے : ذ [ھ] ڪوٺي . گدام . ڇت تي آڏيل گهر - ماڙي . پيٽ .

- ڪوٹها بگڑنا : معدي ۾ خلل ٿيڻ .

- ڪوٹها ٹوٹنا : ڪاٽ لڳڻ .

- ڪوٹهے پر بيٹهنا : ڇڪلي ۾ ڪسب ڪرائڻ لاءِ ويهڻ .

- ڪوٹهے چڑهنا : مشهور ٿيڻ .

- ڪوٹهے والی : ث . رنڊي - ڪسٻياڻي .

● ڪوٹهڑی ۽ ڪوٹهڑیاں : ث [ھ] ڪوٺڙي - ننڍي ڪوٺي .

● ڪوٹهی ۽ ڪوٹهیاں : ث [ھ] ننڍو پڪو گهر . بنگلو . گدام . بئنڪ . صرافڪو دڪان . ڪارخانو . چَڪ (ڪوهه جو) .

- ڪوٹهی اُتارنا ، ڈالنا : ڪوهه ۾ ڪاٺ جو چڪ وجهڻ .

- ڪوٹهی بيٹهنا : ڏيوالو نڪرڻ .

- ڪوٹهی کهولنا : شاهوڪاري دڪان کولڻ . بئنڪ کولڻ . ڪارخانو کولڻ .

● ڪوچ : ذ [ھ] پهير جو هڪ حصو - ڪُچ . ڪورڪي ڪم جو بُرش .

- ڪوچيں ڪاٹنا : ڪُچون وڍي ڇڏڻ (اڳئين زماني جي هڪ سزا) .

● ڪوچی : ث [ھ] پوچي . بُرش . (مذاقاً) ڏگهي ڏاڙهي .

- ڪوچی پهيرنا ، ڪرنا : پوچي گهمائڻ .

● ڪوچا ۽ ڪوچے : ذ [ھ] گدانڙيءَ جي سائي ڦري .

● ڪوچا ۽ ڪوچے : ذ [ھ] چهڪُ - چهنبياري شيءِ جو ڦٽُ .

- ڪوچا دينا : چهڪ ڏيڻ . مهڻو ڏيڻ .

- ڪوچا مارنا : چهنبياريءَ شيءِ سان چوڪ ڏيڻ . زخم ڪرڻ .

- ڪوچے دينا : چوڪون ڏيڻ . مهڻا ڏيڻ .

● ڪُودنا : لازم [ھ] ڪُڏڻ . ٽپڻ . خوشيءَ ۾ نچڻ .

- ڪُود : ث . ٽينگ - ٽپو .

- ڪُود پڑنا : ٽپي پوڻ . بيجا دخل ڏيڻ .

- ڪُود پهاند : ث . ٽينگ ٽپو . اچڪو ٽپڪو .

- ڪُودنا پهاندنا : نچڻ ٽپڻ . ٽينگ ٽپا ڏيڻ . خوشيءَ ۾ ٽپ ڏيندو وتڻ .

● ڪودون : ث [ھ] هڪ قسم جو سنهون انُ .

- ڪودون دلانا : سخت ڪم وٺڻ .

- ڪودون دے کے پڑهنا : آنُ ڏيئي پڙهڻ . اڌوري تعليم حاصل ڪرڻ .

- ڪودون کا بهات : ذ . محاوره . خسيس کاڌو .

● ڪور : ث [ھ] پلاند - ڪنارَ . پانڪَ . ڇيڻن جي پور .

- ڪور دبنا : عاجز ٿيڻ . هار مڃڻ .

- ڪور ڪسر : محاوره . ڪمي - گهٽتائي . عيب .

- ڪور ڪسر نکالنا : ڪمي پوري ڪرڻ - ڪسر ڪيڻ .

● ڪورا ۽ ڪورے : صفت [ھ] ڪورو - نئون (ڪپڙو ، ڪاغذ) . استعمال نه ٿيل . ٺلهو . غريب . (ث) ڪوری .

- کورا اُسترا : ذ. کم نہ آیل پاکي- نئون پاکي.
- کورا برتن : ذ. ڪورو ٿانءُ.
- کورا پنڈا : محاوره. اهو جسم جنهن کي هٿ نہ لڳو هجي- ڪنوارو جسم.
- کورا جانا : ڪورو وڃڻ - صفا خالي هٿين وڃڻ.
- کورا کاغذ : ذ. ڪورو ڪاغذ - اڇو ڪاغذ.
- کورا لٹھا : ذ. ڪپڙي جو هڪ قسم- بافتو.
- کورے استرے سے سر مونڈنا : سڪي پاڪيءَ سان مٿو ڪوڙڻ. دوکو ڏيڻ. نقصان پهچائڻ.
- ● کَوڑا ج کَوڑے : ذ [ه] ڪوڏو- وڏي ڪوڏي.
- کَوڑا بھر : صفت. چپٽي کن - ٿورو.
- کَوڑے کر ڈالنا : ڦُلن مٽ تي ڏيڻ. هيٺ جو مال وڪڻي پاڻ ڪائي وڃڻ.
- ● کوڑا ج کوڑے : ذ [ه] دُرو- دڙهو. ڦٽڪو.
- کوڑا پھٹکارنا : دُرا هڻڻ. ڦٽڪا هڻڻ.
- کوڑا لگنا : لڪڻ لڳڻ. ڦٽڪو لڳڻ.
- کوڑے کھانا : ڦٽڪا کائڻ.
- ● کُوڑا : ذ [ه] پُهر- ڪچرو- گند.
- کُوڑا کرکٹ : ذ. گند ڪچرو.
- کُوڑا کرکٹ سمجھنا : ڪجهہ نہ سمجهڻ.
- کُوڑی : ث. گند ڪچري اچلڻ جي جاءِ.
- ● کوڑھ : ث [ه] ڪوڙهہ جو مرض.
- کوڑھی : ذ. ڪوڙهيو. بيمار. ڪاهل.
- ● کُوڑھ : صفت [ه] مورک. سُست.
- کُوڑھ مغز : صفت. موڳو - ڪند ذهن.
- ● کَوڑی ج کَوڑیاں : ث [ه] ڪوڏي. ٿورڙي شيءِ. ڇاتيءَ واري ڪڏ.
- کَوڑی پاس نہ ہونا : ڪوڏي بہ نہ هئڻ- ڪنگال هئڻ.
- کَوڑی دانتوں سے اٹھانا : سخت ڪنجوسائي ڪرڻ.
- کَوڑی کَوڑی : ث. ڪوڏي ڪوڏي.
- کَوڑی کَوڑی ادا کرنا : ڪوڏي ڪوڏي چُڪائڻ. پائي پائي ادا ڪرڻ.
- کَوڑی کَوڑی لینا : ڪوڏي ڪوڏي وٺڻ. ڪجهہ نہ ڇڏڻ.
- کَوڑی کوس دوڑانا : ڪوڏيءَ لاءِ پنڌ ڪرائڻ. خسيس شيءِ لاءِ گهٽوهلائڻ. سخت ڪنجوس هئڻ.
- کَوڑی کے مول بکنا : ڪوڏيءَ جي ملهہ وڪامڻ. سستو وڪامڻ.
- کَوڑیوں کے دام بکنا : ڪوڏين جي ملهہ وڪامڻ. تمام سستو وڪامڻ.
- کَوڑیوں کے مول لینا : سستو خريد ڪرڻ.
- ● کَوڑیالا ج کَوڑیالے : ذ [ه] هڪ قسم جو نانگ - گبدو (نانگ). هڪ قسم جو پکي. هڪ قسم جو ٻوٽو.
- ● کوس : ذ [ه] ڪوهہ - ٻہ ميل. ڪف (قميص جو).
- کوس چڑھانا : ٻانهون ڪنجڻ.
- کوسوں دور بھاگنا : تمام پري ڀڄڻ. ويجهوئي نہ اچڻ. نفرت ڪرڻ.
- ● کوسنا : متعدی [ه] پٽڻ- بد دعا ڪرڻ- پاراتو ڏيڻ.
- کوسا : ذ. پٽ- پاراتو.
- کوسا کاٹی : ث. پٽ پاراتو.
- کوسا کاٹی کرنا : پٽ پاراتو ڪرڻ- بد دعا ڪرڻ. بد شد گالهائڻ.
- کوسا کرنا : پٽڻ - پاراتو ڏيڻ.
- کوس کوس کے کھا جانا : پٽي پورو ڪرڻ.
- کوسنا ج کوسنے : ذ. پٽ- پاراتو- بد دعا.
- کوسنا کاٹنا : پٽ پاراتو ڪرڻ- بد دعا ڏيڻ.
- کوسنا لینا : پٽ کٽڻ- بد دعا سر تي کڻڻ.

- کوسنے دینا : پاراتا ڏيڻ . بد دعائون ڪرڻ .
- ● کوکا یا کوکے : ذ [ھ] ڪوڪو - ننڍي ڪلي.
- کوکا بیلی : ذ. پنبڻ جو گل- گل نیلوفر .
- ● کُوکنا : متعدی [ھ] ڪُوڪڻ - ڪُوڪ ڪرڻ. ٻوڪڙ ڪرڻ. سڏ ڪرڻ. دانهن ڪرڻ. ڪنجهڻ . ڪوئل جو آواز ڪرڻ . مور جو ٻولڻ . چاٻي ڏيڻ (گهڙيال، واچ کي) . ويڙهڻ (سُٽ) .
- کُوک: ث. ڪُوڪَ- رڙ. ٻوڪڙ. آلاپ . ڪوئل یا پپيري جو آواز. مور جو آواز. واويلا- روج راڙو. گهڙيال وغيره کي چاٻي .
- کُوک اترنا: چاٻي ڍري ٿيڻ- چاٻي گهٽجڻ.
- کُوک دینا: چاٻي ڏيڻ . ڪُوڪ ڪرڻ . سڏ ڪرڻ .
- کُوک کرنا، مارنا : ڪُوڪَ ڪرڻ . هڪل ڪرڻ - سڏ ڪرڻ .
- ● کوکنی : صفت [ھ] ننڍو- ادنيٰ - گهٽ درجي جو.
- کوکنی کیلا: ذ. هڪ قسم جو ننڍو ڪيوڙو.
- ● کُوکُو : ث [ھ] ٻارن کي ڊيڄارڻ جوهڪ فرضي نالو - ٻائو - جيجائُو .
- ● کوکھ یا کوکھیں: ث [ھ] ڪُکَ. اولاد.
- کوکھ اجڑنا : جهولي خالي ٿيڻ . اولاد مري وڃڻ .
- کوکھ اجڑی : صفت. آها عورت جنهن جو اولاد مري ويو هجي .
- کوکھ بند : صفت. آها عورت جنهن کي اولاد نہ ٿئي - سنڍ عورت .
- کوکھ پڑنا : پيٽ ٿيڻ .
- کوکھ جلی: صفت. آها عورت جنهن کي اولاد جي موت جو صدمو هجي - اندر جلي .
- کوکھ مانگ سے ٹھنڈی ہونا: سُهاڳڻ ۽ اولاد واري هئڻ .
- کوکھیں لگنا : بک سبب ڪُکون اگهي پوڻ . آندا وتجڻ .
- ● کوکئی : ث [ھ] هلڪو سائو رنگ .
- ● کول : ذ [ھ] گيرانهہ. آيون. ڀُڪي .
- کول گراس نہ کرنا: گيرانهہ بہ نہ کائڻ .
- ● کولا یا کولے: ذ [ھ] جهولي- هنج . دروازي جي ٻنهي پاسن واري پٽ . ڪُنڊ - گوشو- پاسو. لاهياري کي لائيءَ طور ڏنل سنگ .
- کولے سے لگ کر کھڑا ہونا: ڪاوڙ يا ڏک کان دروازي جي پرپ يا ڪنڊ ۾ ويهي رهڻ.
- ● کُولا ، کُولھا یا کُولے، کُولھے: ذ [ھ] ڍُڍُ- ڍاڪَ.
- کُولا اترنا: ڍاڪ جو هڏو لهڻ .
- کُولا مار کر چلنا: ڍاڪون لوڏي هلڻ- لوڏ سان هلڻ .
- کُولے مٹکانا: چيلهہ لوڏڻ (نازسان). ناچ ۾ ڍاڪون لوڏڻ .
- ● کولھو یا کولھو: ذ [ھ] گهاڻو.
- کولھو پیلنا : گهاڻو وهائڻ .
- کولھو چلانا : گهاڻو هلائڻ .
- کولھو کا بیل : محاوره. گهاڻي جو ڏگو. هروقت ڪم ۾ لڳل. هڪ ئي هنڌ ڦرندڙ.
- کولھو میں پیلنا: گهاڻي ۾ پيڙڻ (آڳاٽي وقت ۾ ڏوهارين کي سزا طور گهاڻي ۾ پيڙيندا هئا). سخت تڪليف ڏيڻ .
- ● کومل، کومھل : ث [ھ] ڪاٽُ.
- کوملیا: صفت. ڪاٽ هڻندڙ- ڪانڙيو .
- ● کون : استفهام [ھ] ڪيرُ. ڪو .
- کون سا : استفهام. ڪهڙو. ڪهڙي نموني

جو . (ث) کَون' سی .

● کونا ع کونے: ذ [هہ] ڪُنڊ . گوشو . پاسو .

▬ کونا کونا دیکھ ڈالنا: ڪُنڊ ڪُڙچ ڳولڻ . چڱيءَ طرح جاچ ڪرڻ .

▬ کونے کی خَبَر' منانا: گھر جو خير گھرڻ .

▬ کونے میں پڑا رَهنا : ڪُنڊ ۾ پيو رهڻ . سيني ڪان جدا پيو رهڻ .

● کونپَل' ع کونپلیں: ث [هہ] ڏسو " کوپل". گونچ .

کونتینا، کونتھینا: متعدی [هہ] ڪنجهڻ . چنگهڻ (ڪاڪوس ڪرڻ وقت). عورت جو ٻار ڄڻڻ وقت ٻاهڻ .

● کونجڑی ع کونجڑیاں: ث [هہ] ڏسو " کنجڑی".

● کُونچ' : ذ [هہ] ڪورڪي ڪم جو برش . ڏسو " کوچ".

● کَونچ': ذ [هہ] هڪ قسم جو وڻ .

▬ کَونچ' پهَلی : ث. " کونچ " وڻ جي ڦري .

● کونچا ع کونچے : ذ [هہ] گاهہ جو ڀُڻو .

● کَوندنا، کَوندهنا: لازم [هہ] وڄ چمڪڻ . ڪنوڻ ڏيڻ .

▬ کَوند، کَوندهہ: ث. وڄ جو چمڪو . ڪنوڻ .

▬ کَوندا، کَوندها: ذ. وڄ جو چمڪو . ڪنوڻ .

▬ کَوندا، کَوندها لپَکنا : وڄ چمڪڻ . ڪنوڻ ڏيڻ (گوڙ کان سواءِ).

● کُوند' : ث [هہ] ڪُونار . ڪپڙي رڱڻ يا ڌوئڻ لاءِ ٺڪر جي ڪُونڍي .

● کُونڈا ع کُونڈے: ذ [هہ] ڪُونارُ . ٻاتوڙو . نذر جي کيرني وغيرهہ. وڻ کي پاڻي ڏيڻ لاءِ ان جي پاڙ ۾ ٺهيل چِلهو .

▬ کُونڈا کَرنا : نذر ڏيڻ . خيرات ڪرڻ . ڪونڊو ڪرڻ .

▬ کُونڈا مانْنا : نياز ٻاسڻ . ٻاس ٻاسڻ .

▬ کُونڈی ع کُونڈیاں : ث. ڪونڊو (ٻنگ وغيره گھوٽڻ جو).

▬ کُونڈی سونٹا : ذ. ڏنڊو ڪُونڊو .

▬ کُونڈی سونٹا بَجنا : ڏنڊو ڪونڊو وڄڻ . ڀنگ گھوٽجڻ .

● کَونرا ع کَونرے : صفت [هہ] ڪَڪ . بيزار . وِرتل . وائڙو . موڳو .

▬ کَونرا جانا : گھبرائجي وڃڻ (هَل ڪان). ڪَڪ ٿيڻ .

▬ کونرا (کر) دینا : ڪَڪ ڪري ڇڏڻ . بدحواس ڪرڻ . پريشان ڪرڻ .

● کَوں کَوں : ث [هہ] ڪُتي جون دانهون . ڪَئون ڪَئون .

● کوهڑ' : صفت [هہ] کَهڙو .

● کوهی : ث [هہ] باز جو هڪ قسم . شِڪرو .

● کوئل' ع کوئلیں : ث[هہ] ڏسو " کوَیل". ڪوئل (پکي).

● کوئلا ع کوئلے : ذ [هہ] ڪوئلو . اڱر .

▬ کوئلے کی کان' : ث. ڪوئلي جي کاڻ .

● کوئی : صفت [هہ] ڪو . ڪير .

▬ کوئی بات' : ث. ڪا ڳالهہ . خاص ڳالهہ .

▬ کوئی بات' اُٹھا نہ رَکھنا: ڪا ڪسر نہ ڇڏڻ .

▬ کوئی بھی : تابع فعل. ڪوبہ . هڪ اڌ .

▬ کوئی پَل' : ذ. ڪا گھڙي . ٿوري دير .

▬ کوئی دم : ذ. گھڙي ڪن .

▬ کوئی دِن' : تابع فعل. ڪجهہ ڏينهن . ڪي ڏينهن . ٿمي ڏينهن .

▬ کوئی سا : صفت . ڪوبہ . ڪهڙو بہ .

▬ کوئی کوئی : تابع فعل. ڪوڪو . هڪ اڌ . ايڪڙ ٻيڪڙ .

● کوئیاں: ث[ھ] کُوھِي- ننڍو کوھ. وِ يرُ .
● کَنویا ۽ کَنوبے : ذ [ھ] آڪ جي ڪُنڊ - ٹُنرو. ٻيج ماں قُتل ڏُنڍي - پَٽ ڪِيئِن جو کوپو.
● کویَل ۽ کویَلیں : ث [ھ] ھڪ قسم جو پکي (جو ڪاري رنگ جو ٿئي ۽ مِٺي ڪُوڪ ڪندو آھي).
- کویَلیا : ث. "کویَل" جو تصغیر. کوئلڙي.
● کے : حرف ربط [ف] تہ . يا.
کھابڑ : صفت [ھ] کڙ ٻڙ - کڙ ٻڙ واري زمين.
● کھات : ذ. ث [ھ] ٻاڻ (صفت) گِريل- سڙيل.
● کھاتا ۽ کھاتے : ذ [ھ] دڪان جي ليکي چوکي جو ڪتاب - وَھي - کاتو- روزنامچو. کندو.
- کھاتا بَہی : ث. آھا وَھي جنھن ۾ ھرھڪ گراھڪ جو ليکو جدا جدا لکيل ھوندو آھي.
- کھاتا پڑنا : ڏيتي ليتي شروع ٿيڻ.
- کھاتا ڈالنا : ڏيتي ليتي شروع ڪرڻ.
- کھاتے باقی : ث. بقايا- ٻاقي - لَھڻو.
- کھاتے پڑنا : حساب ۾ چڙھڻ - کاتي ۾ داخل ٿيڻ.
● کھاتی : ذ [ھ] واڍو - ڊکڻ. ھندن جي ھڪ ذات جو نالو.
● کھاٹ ۽ کھاٹیں : ث [ھ] کَٽ - چارپائي. لاش کڻي وڃڻ جي ڏولي.
- کھاٹ سے لگ جانا: کٽ تي پوڻ. بستري داخل ٿيڻ - بيمار ٿيڻ.
- کھاٹ کھٹولا : ذ. کَٽ کٽولو. ھنڌ بسترو. سامان سڙو.
- کھاٹ لگ جانا : کٽ وٺي پئجي رھڻ. سخت بيمار ٿيڻ.
- کھاٹ نِکلنا : کٽ کڄڻ - جنازو نڪرڻ.

● کھاج : ث [ھ] کاڄي - خارش.
- کھاج اٹھنا، ھونا : کاڄي ٿيڻ - خارش جي بيماري ٿيڻ.
● کھاجا: ذ [ھ] خوراڪ - کاڌو. ھڪ قسم جي مٺائي . ھڪ قسم جو سڪل ميوو.
● کھاد : ث [ھ] ٻاڻ - ڇَٽُ. ھاريءَ کي کاڌي يا خرچ لاءِ ڏنل اڳوات رقم - تَڪابي.
● کھادی :ث [ھ] ھڪ قسم جو کپڙو- کاڌِي.
● کَہار ۽ کَہار : ذ [ھ] ھندن جي ھڪ قوم (جا پاڻي ڀرڻ ۽ ڏوليون کڻڻ جو ڪم ڪري). (صفت) ڏولي کَڻندڙ. (ث) کَہارَن، کَہارنی.
● کھار : ذ [ھ] ڪَلرُ. لوڻاٺي زمين. کار.
- کھار لگنا : کلر لڳڻ- ڪَلر وٺڻ.
● کھارا ۽ کھارے : صفت [ھ] کارو-لوڻ وارو- نمڪين. (ذ) تَنگَڙُ. کارو- ٽوڪرو. شاديءَ جي ھڪ رسم (جنھن ۾ گھوٽ کي وھنجاري ڪپڙا پارائيندا آھن).
- کھارے پر بیٹھانا، چڑھانا : گھوٽ کي وھنجاري ڪپڙا بدلارائڻ جي رسم ادا ڪرڻ.
● کھاری : صفت [ھ] لوڻ وارو - کارو.
- کھاری پانی : ذ. کارو پاڻي- لوڻ وارو پاڻي.
- کھاری پن : ذ. لوڻ جو ذائقو- کاراڻ.
- کھاری شور: صفت. تمام کارو- گھڻي لوڻ وارو.
- کھاری کُنواں: ذ. کارو کوھ. بي فيض ماڻھو.
- کھاری کُنوئیں میں ڈال دینا : وڃائي ڇڏڻ- ضايع ڪرڻ. کوھ ۾ وجھڻ.
- کھاری مٹی : ث. کلراٺي مٽي- لوڻاٺي زمين.
- کھاری نمک : ذ. ھڪ قسم جو لوڻ - کلراٺو لوڻ.
● کھارکی ۽ کھارکیاں : ث [ھ] آھا چوپائي جا ڀھريون پيٽ ڏئي - ڀھريات.

● کهارُوا: ذ[هہ] هڪ قسم جو ڳلهو ڳاڙهو ڪپڙو.

● کهارے: ذ [هہ] آهي نشان جي وياڻ کان پوءِ عورت جي پيٽ تي ڏيندا آهن .

● کهاڑی ع کهاڑياں : ث [هہ] کاري - سامونڊي نار .

● کهاس: ث [هہ] چارپدار بوجهو (سامان کڻڻ لاءِ) - تنگتڙ .

● کهاکسی : ث [هہ] آهي اڇا نشان جي ويايل عورت کي رانن ۽ پيٽ تي ڏيندا آهن.

● کهاگ : ذ [هہ] گينڊي جو سڱ (جو چاقو وغيره جي ڳَن تي هڻندا آهن) . ڪُڪڙ جي کڙهہ . سُوئر جو ڏند - وَڄُ .

● کهاگر، کهاگهر : ذ [هہ] اهو تختو جو گهوڙي کي سيکارڻ لاءِ ٻڌندا آهن- ڪَڙڪَڙيو .

● کهال ع کهالیں : ث [هہ] کل - چمڙي. چمڙو - چوڙو. چوڏو. واهِي - ڪَسِي .

▬ کهال اُپاڑنا، اُتارنا : کل لاهڻ- ڪَلَڻُ. چمڙو لاهڻ . ڏاڍي مار ڏيڻ - ڪَل آڌيڙڻ . سخت سزا ڏيڻ .

▬ کهال آچيڑ، کهسوٹ : صفت. کل لاهيندڙ. بيزار ڪندڙ - جند نہ ڇڏيندڙ.

▬ کهال اُدهيڑنا : کل لاهڻ - کل آڌيڙڻ. چوڙي لاهڻ .

▬ کهال اُڑا دينا : کل لاهي ڇڏڻ - ڏاڍي مار ڏيڻ .

▬ کهال بِگڑنا : کَل خراب ٿيڻ - موچڙن کائڻ تي دل ٿيڻ .

▬ کهال کهينچنا : کل لاهڻ. ڪَل آڌيڙڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ. سخت سزا ڏيڻ (آڳاٽي زماني ۾ ڏوهارين جي سزا طور کل لاهيندا هئا) .

● کهالا : ذ [هہ] هيٺاهين زمين . ڍنڍ .

● کہاں : حرف استفهام [هہ] ڪيڏانهن. ڪهڙي هنڌ - ڪِٿي. ڪهڙيءَ جاءِ تي . ڪهڙي طرف.

▬ کہاں تک، تلک : تابع فعل. ڪيستائين. ڪيتري وقت تائين . ڪيترو پري . ڪيتريءَ حد تائين .

▬ کہاں سے : تابع فعل. ڪٿان- ڪهڙيءَ جاءِ تان . ڪهڙي طرف کان .

▬ کہاں کا : تابع فعل . ڪٿي جو . ڪهڙي هنڌ جو . ڪهڙي طرف جو. ڪڏهن جو .

● کهان ع کهانيں : ث [هہ] کاڻ. ذخيرو.

● کهانا : متعدی [هہ] کائڻ. ڳڙڪائڻ. ڳيهڻ. هضم ڪرڻ . چٽ ڪرڻ. کاڌ ڪرڻ. ڏنگڻ . چڪ هڻڻ. جهاڻ (ڳاريون مار). وڙڻ (سيڪ، آس).

▬ کها بيٹهنا : کائي ويهڻ . هضم ڪري ڇڏڻ. خرچ ڪرڻ .

▬ کها پی ڈالنا : کائي پِي ڇڏڻ . اڏائي ڇڏڻ (ملڪيت) .

▬ کهاتا: صفت . کائڻ وارو - کائيندڙ . کاڌو .

▬ کهاتا پيتا: صفت. کائيندڙ پيئندڙ. سُکيو آسودو.

▬ کهاتے پيتے لاتيں چلانا، مارنا: کائيندي پيئندي اِٽون هڻڻ . بي شُڪري ڪرڻ .

▬ کهاجانا: کائي وڃڻ- کائي ڇڏڻ. کائي چٽ ڪرڻ . کپائي ڇڏڻ .

▬ کها لينا: کائي وٺڻ - کائي وڃڻ. پئسا هضم ڪري ڇڏڻ . ڳڙڪائي ڇڏڻ .

▬ کهانا: ذ. کاڌو - کاڄُ. طعام.

▬ کهانا پانی : ذ . کاڌو پيتو - داڻو پاڻي .

▬ کهانا پچانا : کاڌو پچائڻ . ورزش وغيره سان کاڌو هضم ڪرڻ .

▬ کهانا پکانا: کاڌو رڌڻ - طعام رڌڻ .

▬ کهانا پينا : کائڻ پيئڻ . (ذ) کاڌو پيتو .

کاڌي پيتي جو خرچ- کاڌ پيت . داڻو پاڻي.
▬ کھانا پینا لہو کرنا: کاڌو پيتو رت ڪرڻ. سخت بيزار ڪرڻ . گھڻو آزارڻ .
▬ کھانا جوڑا : ذ. آھو طعام ۽ وڳو جو ڪنوار کي پيڪن مان ملي . ڏاج ڏيوڻ .
▬ کھانا دینا: کاڌو ڏيڻ . دعوت ڪرڻ .
▬ کھانا زہر مار کرنا : دل نہ هوندي بہ کاڌو کائڻ . بي دليءَ سان کائڻ .
▬ کھانا کمانا: ڪمائڻ کائڻ. پورهيو ڪري کائڻ.
▬ کھانا کھلانا : کاڌو کارائڻ - ماني کارائڻ. دعوت کارائڻ .
▬ کھان پان : ذ. کاڌو پيتو . کاڌ پيت - کاڌي پيتي جو خرچ.
▬ کھانے کو دوڑنا : کائڻ لاءِ اچڻ . کاوڙ سان پيش اچڻ . ڏاڙهڻ لاءِ اچڻ .
▬ کھاؤ ج کھاؤ : صفت . کائو - هيچي . گھڻو کائيندڙ - پيٽو . گھڻو خرچ ڪندڙ . لالچي.
▬ کھاؤ اڑاؤ: صفت . کائڻ اڏائڻ وارو . فضول خرچ - هٿ ڦاڙ.
▬ کھاؤ میت: ذ. کاڌي جو يار . مطلبي دوست.
▬ کھائے جانا : بيزار ڪرڻ - تنگ ڪرڻ . اندر کائڻ .
▬ کھایا پیا اگل دینا: سڄيءَ عمر جي ڪمائي ڪڍي ٻاهر ڪرڻ . سڀ سچي ڪرڻ .
▬ کھایا پیا نکالنا: کاڌو پيتو ڪڍڻ . سخت پورهيو ڪرائڻ . ڏاڍي مار ڪڍڻ .
● کھانپ: ث [ھ] ڦار.
● کھانچ ، کھانچا ج کھانچے: ذ[ھ] ڪبوترن جو ڪُڏڻو. ڪُڪڙن جي کُڏي . هڪ قسم جو پڃرو . رستي ۾ پيل کڏو - کانچو . دير. پيت جو ڪُبُ.

▬ کھانچا پڑنا: کانچو پوڻ- کڏو ٿيڻ (رستي ۾). دير پوڻ .
● کھانچی ج کھانچیاں: ث[ھ] کاري (ڏڪ سان).
● کھانڈ : ث [ھ] کنڊ - شَڪر .
● کھانڈا ج کھانڈے : ذ [ھ] سڌي ۽ ٻہ منهين تلوار . ٽُڪر . سڄيءَ جو ٻيرو .
▬ کھانڈا بجنا: تلوار هلڻ - لڙائي ٿيڻ .
● کھانڈنا: متعدی [ھ] چيٿڻ - چيٿاڙڻ . ذرا ذرا ڪرڻ . قيمون ڪرڻ .
● کھانسنا: لازم [ھ] کنگھڻ .
▬ کھانسی : ث. کنگھہ .
▬ کھانسی اٹھنا : کنگھہ ٿيڻ .
● کھانکھڑ ، کھانکھر ، کنھانکھر : صفت [ھ] سُڪل - ٺوٺ .
● کھانگ : ذ [ھ] سوئر جو ڏند . ڏسو " کھاگ ".
● کہانی ج کہانیاں : ث [ھ] ڪهاڻي - قصو - ڳالهہ . بيان . ڏکي ڳالهہ .
▬ کہانی آنا: ڪهاڻي اچڻ - کا ڳالهہ اچڻ .
▬ کہانی کہنا: ڳالهہ ٻڌائڻ . حال اورڻ .
● کہاوت ج کہاوتیں: ث [ھ] چوٽي - پهاڪو . حڪايت .
● کھائی ج کھائیاں: ث [ھ] کاهي- خندق.
● کھبّا ج کھبّے: صفت [ھ] کھپي هٿ سان ڪم ڪندڙ - کابتو - ڏاوڙ . کابو - ڏائو .
● کھبنا : لازم [ھ] کُپڻ . پيهڻ . سمائجڻ. وٺڻ . چُڀڻ .
● کھپاچ: ذ [ھ] بانس جي تيلي . ايرو ماٺهو.
● کھپٹ: صفت [ھ] پوڙهو - ڪراڙو .
● کھپٹا ج کھپٹے: ذ [ھ] کاٺي، سر يا چم وغيرهہ جو ٽُڪر . ٺِڪر . کاٺ جي

پڃي . ميوي جي کَل . ڦار . ڳِترو . ڪٺڪ کي ڪانيندڙ جيت - سُرو.

● کھَچ ، کھَچی ج کھَچیاں: ث [ھ] بانس جي تيلي. ڳود - هنج . (صفت) اپرو - ڏُپرو .

- کھَچی بھرنا: جھوليءَ ۾ ڪڻڻ. پاڪر پائڻ.

● کھَچا ج کھَچے: ذ [ھ] ڪاٺ جي ڏوئي.

● کھَپّر : ذ [ھ] ڪوپري - کپراتي. ڪيستو. ڏولھو .

● کھَپرا ج کھَپرے: ذ [ھ] چوڏو . بانس وغيره جي پڃي- چاڙھ . ڦار .

● کھَپری ج کھَپریاں :ث[ھ] دانگي.کپراتي.

- کھَپری منہ میں لگانا : دانگي سنهن تي ملڻ. خوار ڪرڻ.

● کھَپریا: ذ[ھ] هڪ قسم جو هَرُ (جو سخت زمين ۾ ڏيندا آهن).

● کھَپریل : ذ [ھ] بانس جي چاڙھ . آها چيت جا بانس جي نرين سان جڙيل ھُجي- ڻِڪر جي نرين سان جڙيل چت .

- کھَپریل ڈالنا: ڻِڪر جي نرين جي چت وجهڻ.

● کھَپنا : لازم [ھ] کپڻ- وڪامڻ . ڪم اچڻ. ضايع ٿيڻ.

- کھَپا ڈالنا : کپائي ڇڏڻ - وڃائي ڇڏڻ . چٽ ڪرڻ.

- کھَپانا : متعدی. کپائڻ- وڃائڻ. برباد ڪرڻ. تنگ ڪرڻ- مٿو کائڻ. ڪم آڻڻ.

- کھَپاؤ :ذ. کپت- خرچ پکو. گھُرج- ضرورت.

- کھَپت :ث. کپت - کاپو. خرچ پکو- گھُرج. نيباھ- گذارو. وڪرو.

● کھَتّا ج کھَتّے : ذ [ھ] آها کَڏَ جنهن ۾ اناج گڏ ڪري رکندا آهن. کَڏَ . (ث) کھَتّی.

- کھَتّی بھرنا : کَڏَ ۾ آنُ پرڻ.

- کھَتّے میں پڑ جانا : رھجي وڃڻ. ملتوي ٿيڻ.

- کھَتّی کا اناج: ذ. خراب اناج .

● کھَتُرا ج کھَتُرے : ذ [ھ] آهو ماڻهو جنهن جي منهن تي ماتا جا داغ هجن. سوراخ- چُگھ.

● کھَتَونی : ث [ھ] زمين جو کاتو.

● کھَتیانا: متعدی [ھ] کاتي ۾ لکڻ. داخلا ڪرڻ.

● کھَٹ : ث [ھ] "کھاٹ" جو مخفف . فقط مرکب لفظن ۾ ڪم اچي.

- کھَٹ بُنا : ذ. کَٽَون واڻيندڙ .

- کھَٹ وانی لینا: کٽولو وٺي پئجي رھڻ . سُستي يا بيماريءَ سبب کٽ تي پيو رھڻ .

● کھَٹ : ث [ھ] ٻن شين جي ٽڪرجڻ جو آواز- ٺَڪ - ٺا . کڙڪو .

- کھَٹا کھَٹ :ث . ٻن سخت شين جي ٽڪرجڻ جو آواز- ٺَڪا ٺَڪ .

- کھَٹ پَٹ : ث. ٽاپ ٽاپ (هلڻ جو آواز).

- کھَٹ پَٹ ھوجانا: تڪرار ٿي پوڻ- جهيڙو ٿي پوڻ .

- کھَٹ سے: تابع فعل. انهيءَ وقت - يڪدم - فوراً.

- کھَٹ کھَٹ :ث. ٺڪ ٺڪ. جهيڙو - کِٽ ڦٽ.

● کھَٹ : صفت [ھ] چِٺو .

- کھَٹ پَر : ذ . چِٺن پرن وارو جيت- پونڙ.

- کھَٹ پورا : ذ. هڪ قسم جوا وزار جنهن سان بنيءَ ۾ پارا ڏاهيندا آهن . ڏانداري.

● کھَٹ: صفت [ھ] "کھَٹّا" جو مخفف .

- کھَٹ میٹھا، میٹھڑا: صفت . ڏسو "کھَٹّا میٹھا". (ذ) هڪ قسم جو ميوو (جنهن جو ذائقو کٽو ۽ مٺو ٿئي)- کَٽَمِٺو .

● کھَٹ: ث [ھ] ڪن بہ ٻن شين جي لڳڻ يا ٺهڪڻ جو آواز- ٺَڪ . کَڙڪو.

- کھَٹ بڑھئی: ذ . پکيءَ جو هڪ قسم-

کاٹ کٽو. ڏسو "کٽهه پھوڙا".
▬ کهَٽُ کهَٽُ: ث. کڙڪو. ٺڪ ٺڪ جو آواز. ڏسو "کهَٽُ کهَٽُ".
●کهٽّا ۽ کهٽّے: صفت [هہ] کٽو - ترش. (ذ) هڪ قسم جو ميوو. وڏن پاون سان ڪٽ. (ث) کهٽّي ۽ کهٽّيان.
▬کهٽّاچُوک، چونا: صفت. تمام کٽو -کٽو ٺڙهه.
▬کهٽّاس: ث. کٽاڻ - ترشي.
▬ کهٽّا ساگ :ذ. هڪ قسم جو ساڳ-چُوکو.
▬ کهٽّا ميٹّھا، ميٹھا: صفت. کٽو مٺو- کٽمٺو.
▬ کهٽّا ميٹھا هونا: وات پاڻي ٿيڻ. سَدَ ٿيڻ. دل سُرکڻ. کٽو مٺو ٿيڻ- ناراض ٿيڻ.
▬ کهٽّا هونا: کٽو ٿيڻ - ترش ٿيڻ. کاڌو خراب ٿيڻ.
▬ کهٽّيان کهانا: شکست کائڻ.
▬ کهٽّے ميٹّھے دن: محاوره. پيٽ وارا ڏينهن - حمل جا ڏينهن. نحوست جو زمانو.
▬ کهٽّي ميٹھی باتيں: محاوره. ناراضگيءَ جون ڳالهيون. ترش ڪلامي.
● کهٽا پٹ، کهَٽ پَٽ: ث [هہ] ٺڪ ٺڪ جو آواز. گهوڙي جي سُنبن جو آواز. چاڪڙيءَ سان هلڻ جو آواز. هٿيارن جو کڙڪو. اٻٽت - تڪرار- کيٽ ڦيٽ.
▬ کهٽاپٹی هونا: کيٽ ڦٽ ٿيڻ. اٻٽت ٿيڻ- تڪرار ٿيڻ.
● کهٽاکا: ذ [هہ] ٺڪاءُ - ٺڙاڪ. کڙکو.
● کهٽائی :ث [هہ] کٽاڻ. کٽي شيءِ. انبڙيءَ جي سُڪل ڦار- کُوکم. کٽيءَ شيءِ جو رس.
▬ کهٽائی کهانا: کٽاڻ کائڻ.
▬ کهٽائی ميں ڈالنا: کٽاڻ ۾ وجهڻ. تيزاب ۾ وجهڻ (زيور). اڇ سپائي ڪرڻ. اينگهه ڪرڻ.
● کهٹائی: ث [هہ] ملاوت - کوٽ. دغا. بيائي- بي ايماني. بدمعاشي. دشمني.
▬ کهٹائی کرنا: بيائي ڪرڻ- کوڙائي ڪرڻ. بدي ڪرڻ. دغا ڏيڻ.
● کهٽ پٹ: ث [هہ] ڪِلڪِل- گهڙي. کيٽ ڦيٽ.
▬ کهٽ پٹ کرنا: ڪلڪل ڪرڻ. کيٽ ڦيٽ ڪرڻ. اٻٽت وجهڻ.
● کهٹراگ: ذ [هہ] ڇهه راڳ.سريراڳ جي هڪ راڳڻي. جهيڙو- ٽنٽو. معاملو. کيٽراڳ- جنجال. آجايون ڳالهيون.
▬ کهٹراگ پهيلانا: جهگڙو کڙو ڪرڻ. کيٽراڳ پکيڙڻ.
▬ کهٹراگ لانا، مچانا: هُل ڪرڻ - گوڙ گهمسان مچائڻ.
▬ کهٹراگ ميں پڑنا: کيٽراڳ ۾ پوڻ - جنجال ۾ پوڻ.
▬ کهٹراگ نکالنا: لچائي ڪرڻ - بدمعاشي پکيڙڻ.
● کهٹکارنا: متعدی [هہ] مڇيءَ جي چار کي لوڏڻ.
● کهٹکنا: لازم [هہ] کٽڪڻ. کٽکو ٿيڻ- انديشو ٿيڻ. چُڀڻ. چِڪار ڪرڻ. ڏکيو لڳڻ. دل ۾ چُڀڻ. ٺهڪڻ - ٺڪرجڻ. کڙکڻ. چِرکڻ - ڏچڻ.
▬ کهٹک: ذ. چُڀکو- چُڀڪار. کٽکو- انديشو. ڳڻتي.
▬ کهٹکا: ذ. کڙکو. ٺورو آواز. ٺڪرجڻ جو آواز. پيرن جو آواز. کٽکو- ڳڻتي. کُلف جو اهو پُرزو جو ڪُنڍي کي کُلڻ کان روکي.

▬ کهٽڪا پڙ جانا : ڪٽڪو پئجي وڃڻ . هر وقت انديشو رهڻ.

▬ کهٽڪا لگا رهنا : ڪٽڪو لڳو رهڻ . هروقت انديشو رهڻ. هر وقت ڳڻتي هئڻ .

▬ کهٽڪانا : متعدی. کڙڪائڻ. چيرڪائڻ.

▬ کهٽڪا هونا : کڙڪو ٿيڻ . ڪٽڪو ٿيڻ - ڳڻتي ٿيڻ .

▬ کهٽڪتے رهنا : ڪٽڪندو رهڻ . چڀندو رهڻ . هر وقت ياد رهڻ . چرڪندو وتڻ . پري پري گذارڻ .

▬ کهٽڪ جانا : چڀي وڃڻ. ڏکيو لڳڻ . اٻهٽ ٿيڻ . جدا ٿيڻ - الڳ رهڻ. ڪٽڪو ٿي پوڻ . انديشو ٿيڻ .

▬ کهٽڪ چلنا : ڪٽڪي سان هلڻ. پري ٿي هلڻ- جدا ٿي هلڻ .

● کهٽکنا : لازم [هہ] ٺونگارجڻ . ڦٽڻ (آنو). ڪکڙ جي ٻچي جو آني کي ٺونگاري ٻاهر نڪرڻ . تيڙڪڻ (ڪل) .

● کهٽکهٹا : ذ [هہ] کيٽ ڦٽ . ڪم- ڏنڊو. جنجال . کيٽراڳ .

● کهٽکهٹانا : متعدی[هہ] کڙڪائڻ(دروازو). ٺڪ ٺڪ ڪرڻ .

● کهٹلے : ذ [هہ] ڪنن جا مٽيان سوراخ (جي عورتون ڳهڻ پائڻ لاءِ ٺوپائيندیون آهن).

● کهٹمل : ذ [هہ] هڪ قسم جو جيت (جو ڪٽن ۾ ٿئي) - مڱڻهڻ .

● کهٹيا ۽ کهٹياٸيں :ث[هہ]کٽ- کٽولي.

● کهٹيا ۽ کهٹياٸيں : ث [هہ] ربوڙي .

● کهيچ : ث [هہ] چيڙ - کاوڙ . چيڙ . حرکت . ڏک - رنج . بيزاري .

▬ کهيچ نکالنا : چيڙ ڏاهڻ.

● کهجانا : متعدی [هہ] چيڙائڻ. کاوڙائڻ . خارڏيارڻ . بيزار ڪرڻ . ٺوڪ ڪرڻ. چرچوڪرڻ.

● کهجانا : متعدی [هہ] کنهڻ . ننهن سان کرڙڻ. خارش لاهڻ. (لازم) خارش ٿيڻ.

● کهجلا ۽ کهجلے : ذ [هہ] هڪ قسم جو پکوان .

● کهجلانا : متعدی [هہ] کنهڻ . ننهن سان کرڙڻ . ڏسو "کهجانا".

▬ کهجلاهٹ : ث. خارش - کنهہ .

▬ کهجلی : ث. خارش - هڪ قسم جي بيماري.

▬ کهجلی اٹهنا : خارش ٿيڻ . خارش کٽڻ . مار کائڻ تي دل ٿيڻ - کجلي کٽڻ.

▬ کهجلی هونا : خارش ٿيڻ .

● کهجور :ث [هہ] کجيءَ جو وڻ - کتل. کجور .

▬ کهجورا : ذ. نر کجي .

▬ کهجور چهڑی : ث. هڪ قسم جو ريشمي ڪپڙو (جنهن تي لهرين جهڙا ليڪا ٿين) .

▬ کهجور رس : ث. کجيءَ جو رس - تاڙي .

▬ کهجوريا : ث. کجيءَ جو ننڍو وڻ .

● کهچاکهچ : صفت [هہ] دٻي ڀريل - ڏٽيل . ڀرپور . بيحد - تمام گهڻو .

▬ کهچاکهچ بهرنا : دٻي ڦسي ڀرڻ - ڏٽي ڀرڻ .

● کهچڑا : ذ [هہ] اهو چٻرو ۽ مصالحدار ڪاڏو جو گهڻو ڪري محرم ۾ رڌي ورهائيندا آهن (هن ۾ ڪڻڪ ۽ ڪيترن قسمن جون داليون هونديون آهن) .

●کهچڑی : ث[هہ] چانورن ۾ دال مليل پت - کچڙي. (صفت) گڏ وچڙ . مليل . اڇا ۽ ڪارا

وار. ٻير جي وڻ جو ٻُور. ٻُور.
- کهچڑی آنا: ٻير وغيره وڻن ۾ ٻُور اچڻ.
- کهچڑی پکانا: ڳجهي صلاح مصلحت ڪرڻ - سازش ڪرڻ. ناني ڳوڙو ڪرڻ.
- کهچڑی داڑهی: ث. اها ڏاڙهي جنهن ۾ اڇا ڪارا وار گڏيل هجن.
- کهچڑی کهاتے پہنچا اُترنا: بيحد نازڪ هئڻ.
- کهچڑی هو جانا: ڪچڙي ٿي وڃڻ. گڏ وچڙ ٿيڻ. ڪارن ۾ اڇا وار پئجي وڃڻ.
● کهچ کهچ: ث [هہ] گپ يا گاري ۾ هلڻ جو آواز.
● کهچنا: لازم [هہ] ڇڪجڻ. ڳهلجڻ. تاڻجڻ. پري ٿيڻ. جدا ٿيڻ. ڪاوڙجڻ. ناراض ٿيڻ. ڇڪ ٿيڻ. نڪرڻ (عرق)- ڇڪائجڻ. ٺهڻ (خاڪو، نقشو). اينگهہ ٿيڻ. نڪرڻ (ساهہ). مائل ٿيڻ.
- کهچا: صفت. ڇڪيل - ڪشيل. ڪاوڙيل. جدا. بيزار.
- کهچا جانا: ڇڪجڻ. ڪشش سبب ڇڪبو وڃڻ.
- کهچا رهنا: پري رهڻ- جدا رهڻ. ڪاوڙيو رهڻ.
- کهچا کهچا: صفت. ناراض - ڪاوڙيل. پري - جُدا.
- کهچانا: متعدی. ڇڪائڻ. ڳهلائڻ. ڪڍائڻ (عرق، خاڪو).
- کهچاوٹ: ث. ڇڪ. ڪشش. اڪير. سڪ. جدائي. ناراضگي.
- کهچاؤ: ذ. ڇڪ. ڪشش.
- کهچ پچ: ث. پيهہ پيهان. ڳپاگيهہ. پيڙ - انبوهہ.
- کهچ جانا: ڇڪجي وڃڻ. نڪرڻ (تلوار).

ناراض ٿيڻ. پري ٿيڻ.
- کهچوائی: ث. ڇڪارائي. ڇڪائڻ جي مزوري.
● کهدانا ۽ کهدانے: ذ [هہ] اها کڏ جنهن مان ڇيڪي مٽي نڪرندي آهي - کامو.
● کهدبدانا: متعدی [هہ] ٽهڪڻ - ٻڙڪڻ. رڌجهڻ يا ٽهڪڻ جو آواز ٿيڻ.
- کهدبد: ث. ٽهڪڻ جو آواز- ٻڙڪو.
- کهدبدی: ث. آنڌ مانڌ- ڳڻتي- چورا ڪورا. شوق.
● کهدبدرا: صفت [هہ] ڪرڙ ٻڙ وارو.
● کهدر: ذ [هہ] هڪ قسم جو ديسي ڪپڙو- کاڌي.
● کهدرا ۽ کهدرے: صفت [هہ] ڪرڙ ٻڙ وارو. کهرو. اهو ماڻهو جنهن جي منهن تي ماتا جا داغ هجن. (ذ) ڪُنڊ.
● کهدر بدر: ث [هہ] ٽهڪڻ يا ٻڙڪڻ جو آواز.
● کهد کهدانا: لازم [هہ] ڏسو "کهدبدانا".
● کهدنا: لازم [هہ] کوٽجڻ. پٽجڻ. پاڙئون نڪرڻ - اکڙڻ. اکرڻ (چٽ وغيرهہ کوڏهي ٺاهڻ). ڪُنڊڻ.
- کهدانا: متعدی. کوٽائڻ. ڪُنڊائڻ.
- کهدائی: ث. کوٽائي. کوٽائي.
- کهدنی: ث. کوٽائي. تلاش - ڳولا.
- کهدنی کرنا: کوٽائي ڪرڻ. خزاني وغيرهہ جي ڳولا لاءِ کوٽائي ڪرڻ.
- کهدوانا: متعدی. کوٽائڻ. نقش ڪرائڻ - اکيرائڻ.
- کهدوائی: ث. کوٽائي. کاٽي ڪٽائڻ جي مزوري.
● کهدیڑ: ث [هہ] پٺيان پوڻ جي حالت - پيڇو.

● کھدیڑنا: متعدی [ھ] پیچھو کرڻ - پٺيان لڳڻ - تعاقب ڪرڻ .

● کھڈ: ذ [ھ] کنڈ - کڏو . ٻن جبلن جي وچ وارو ميدان - وادي .

● کھڈا ۽ کھڈے: ذ [ھ] کنڈ - کنڏو . سڪل کوھ . (صفت) ڪُھڙو - ڪُھو .

● کھڈی ۽ کھڈیاں: ث [ھ] ننڍي کڏ . ڪورکي ڪم جي کڏ - دڪان .

● کھُڈی ۽ کھُڈیاں: ث [ھ] ننڍي کڏ . کڏڙو . چُلھہ . چُلھو (ڪاڪوس جو) . چتي (وارن جي).

● کنہر: ذ [ھ] گھوڙي جو ھڪ رنگ .

● کُنہر: ث [ھ] ڪوھيڙو - ڏند (جو سياري ۾ نظر اچي) .

- کُنہرا : ذ . ڪوھيڙو .

- کُنہرا اٹھنا: ڪوھيڙو ٿيڻ - ڏند ٿيڻ .

- کُنہر پڑنا: ڪوھيڙو پوڻ .

● کھُر: ذ [ھ] کُرُ (چوپائي جو) .

- کھُرا : صفت . کُرَ وارو . (ذ) کُڙي .

- کھُر بندی : ث. ڍڳي وغيرھ جي نعلبندي .

- کھُر پکّا: ذ. چوپائي مال جي ھڪ بيماري - ڪُرماڙو .

- کھُر کھوج: ذ. کرپير. نشان پتو.

- کھُر کھوج کھونا، مٹانا: پيرکر ڊاھي ڇڏڻ - برباد ڪرڻ .

● کھرا ۽ کھرے: صفت [ھ] کرو - نيج - خالص . اصلي - چڱو . صاف - سچو . ڏيتي ليتي جو سچو . زور ڀڪل (ٺڪر جو ٺانءُ). (ث) کھری .

- کھراپن: ذ . سچائي . صاف گوئي . سڌائي .

- کھرا کرنا: کرو ڪرڻ . پرکڻ (سڪو).

- کھرا کھوٹا ۽ کھرے کھوٹے : صفت . کرو کوٺو. ٻرو ڀلو - چڱو مٺو . ڪوڙو سچو . (ث) کھری کھوٹی.

- کھری بات: ث. کري ڳالھہ . صاف ڳالھہ . ٻي ريائي . سچائي .

- کھری (کھری) سنانا، کہنا : صاف صاف چٽي ڏيڻ . سچ چوڻ .

- کھرے ھو جانا : کرا ٿي وڃڻ . وصول ٿيڻ.

● کھرا ۽ کھرے: ذ [ھ] ياداشت - لکيت. ڊگھو بيان . اينگھہ وارو مضمون . ڪرڪرو. ھڪ قسم جي ڦُرڙي . چيلرُ .

● کُہرام: ذ [ھ] پيڪو - روج راڙو. گھڻن ماڻھن جي گڏجي روئڻ جي حالت واويلا .

- کُہرام پڑنا، مچنا : روج پٽڪو پوڻ - ماتم مچڻ - واويلا ٿيڻ.

● کھُرانٹ : ذ [ھ] تمام پوڙھو - جھونو پوڙھو - ڪراڙو . تجربيڪار . چالاڪ . وڏو ڏيگ. مٺي . ڊورن جي لتاڙيل مٽي .

● کھرانند، کھراہند: ث [ھ] پيشاب جي ڌپ . گاھہ وغيرھ سڙڻ جي بانس . ڪيني ڌپ. خراب سواد .

● کھرب : عدد [ھ] ھڪ عدد - سؤ آرب .

● کھُرپا ۽ کھُرپے :ذ [ھ] گاھہ کوٽڻ جو اوزار - رنبو. کرپي. گوڏي جي ڍڪڻي. (ڪنايتاً) بيوقوف - احمق .

- کھُرپا جالی سنبھالنا : رنبو ۽ کٽي سنڀالڻ. گاھي ۽ جو ڏندو اختيار ڪرڻ .

- کھُرپی ۽ کھُرپیاں :ث. رنبي. کرپي.

● کھُرپیچ : ذ [ھ] عيب . اعتراض . ڏسو "کھڑپیچ".

● کھرتل : صفت [ھ] صاف دل . سچار . (تابع فعل) کُليو کُلايو. ڏسو "کھڑتل".

- کھرتل کہنا :سچ چوڻ. کُليو کلايو چوڻ.

● کهَرَ چالُ : ذ [هہ] لوهہ جي وڏي چاڻي (جنهن سان ڪُوري مان ڦلهيار ڪڍندا آهن).

کهَرَ چڻا: متعدی [هہ] ڪُرڙڻ . ڪرڙي صاف ڪرڻ - روڙڻ . رهڙڻ .

- کهَرَچَنُ : ث. ڪرڙ- ڪرچڻ . سب ڪان بچاڙيءَ جوچاول پار . (صفت) بچيل . اوکهہ سوکهہ.

- کهَرَ چڻي : ث. ڪرپي. ڪرڙڻ جو اوزار.

کهَرَدرا ۽ کهَرَدرے : صفت [هہ] ڪَهرو ناهموار . ڪَرڙ پڙ . (ث) کهَرَدَري.

- کهَرَدَراپَن : ذ. کهَرائي - کهَراڻ .

● کهَرَسا : ذ [هہ] گرم موسم - گرمي .

- کهَرَسا پڙنا : مينهن بلڪل نہ پوڻ سبب سوڪ ڏيڻ . گرمي ڏيڻ.

● کهَرَسا : ذ [هہ] هڪ قسم جو طعام .

کهَرَسَيلا: صفت[هہ] خارش ۾ ورتل (ڪتو).

● کهَرَ کهَرا : صفت [هہ] ڪَهرو . (ذ) کرکرو (گهوڙي کي هڻڻ جو).

● کهَرَ کهَرانا : متعدی[هہ] کهرائي ڏيکارڻ. آهستي آهستي مالش ڪرڻ - آڏڻ.

- کهَرَ کهَرا : صفت. ڪَهرو - آڻ سڌو.

- کهَرَ کهَري: ث . ڪَهري .

● کهَرَلُ ۽ کهَرَلُ : ذ [هہ] پٿر سان ٺهيل بيضوي آکرو (جنهن ۾ دوائون وغيرهہ پيهجن) - ڪَرَلُ .

- کهَرَلُ ڪَرنا : کرل ۾ پيهڻ - کرل ڪرڻ.

● کهَرلي : ث [هہ] چوپائي مال جي ٻڌڻ ۽ گاهہ چرڻ جي جاءِ - وٿاڻ .

● کهَرَنجا : ذ [هہ] سِرن يا پٿرن جو فرش.

● کهَرَنڊ : ذ[هہ] ڦٽ ڦرڙيءَ جي ڪرڙي.

- کهَرنڊ بندهنا: ڦٽ ڦرڙيءَ جي ڪرڙي ٻڌجڻ.

● کهِرني : ث [هہ] هڪ قسم جو وڻ ۽ اَن جو ميوو - کيرول.

● کهَروچنا ، کهَرونچنا ، کهَرَچنا: متعدی [هہ] رهڙڻ . ڪَرڙڻ .

- کهَروچا ، کهَرونچا : ذ. رهڙ جو نشان.

● کهَرَونٽ : ث [هہ] رَهڙ - نَهنڊ .

● کهَرَونٽنا : متعدی [هہ] رهڙڻ . ڪُرچڻ . ڏسو "کهروچنا".

● کهَري ۽ کهَريان : ث [هہ] ڪُڙي . چيريل ڪُر .

● کهَرِيا : ث [هہ] چِٽن - چاڪ (جنهن سان بليڪ بورڊ تي اکر لکجن).

● کهَرِيا : ث [هہ] گدامڙيءَ جو ٻج (جنهن سان چٽڻ ڪندا آهن) . ڏونري رکڻ لاءِ ننڍو نيو. گوڏي جي ڍڪڻي .

● کهَريرا ۽ کهَريرے : ذ [هہ] ڪَرکرو (گهوڙي کي هڻڻ جو).

- کهَريرا ڪَرنا : ڪَرکرو هڻڻ (گهوڙي کي).

● کهَريرنا : متعدی [هہ] پيروڪڻ . پڻيان پوڻ. دعوىٰ ڪرڻ . پڪڙڻ . وکوڙڻ .

● کهَڙ : ث[هہ] جواهرن جا ذرا. شيشي جو ڇورو. گاهہ .

● کهَڙا ۽ کهَڙے : صفت [هہ] سڌو - سنئون . ڪَڙو - آيو - بيٺل . ڪَچو - اڌ رڌل . ڪُتل . (ث) کهَڙي .

- کهَڙا پاني : ذ. بيٺل پاڻي .

- کهَڙا پڙا پيٽنا : آنندي ويهندي ماتم ڪرڻ.

- کهَڙا پير جانا : بيٺي پير وڃڻ .

- کهَڙا دانو : ذ. آخري داءُ .

- کهَڙا دونا : ذ. حضرت عليءَ جي ناليءَ تي ڏنل نياز (جو مراد پوري ٿيڻ تي يڪدم ڏيندا آهن).

- کهَڙا رکهنا : بيماري ڇڏڻ . هنڌي ترسائي

چڙڻ.

- کھڑا رهنا: بيٺو رهڻ. قائم رهڻ. موجود رهڻ.

- کھڑا ره جانا: بيٺو ئي رهجي وڃڻ. حيرانيءَ ۾ بيٺو هجڻ.

- کھڑا کر کے دکھانا: آڱوٺو ڏيکارڻ. انڪار ڪرڻ. صفا الي وڃڻ.

- کھڑا کرنا: آپو ڪرڻ. بيهاري چڙڻ. کڙو ڪرڻ. قائم ڪرڻ. بيهارڻ. ترسائڻ. پيدا ڪرڻ (جهيڙو). کوڙڻ (تنبو).

- کھڑا کھیت: ذ. بيٺل پوک.

- کھڑا کھیل: ذ. جهٽ پٽ جو فيصلو. جلديءَ جو ڪم. معمولي ڪم.

- کھڑا نقشہ: ذ. ڊگهو منهن.

- کھڑا هونا: آپو ٿيڻ. کڙو ٿيڻ. قائم ٿيڻ. آڏي بيهڻ. تيار ٿيڻ (وڙهڻ لاءِ).

- کھڑی بولی: ث. مرداني ٻولي. ٻهراڙيءَ جي ٻولي. غير فصيح ٻولي.

- کھڑی چوٹ: ث. سڌو ڌڪ. (تابع فعل) يڪدم - ڌڪ پڪ.

- کھڑے پانئو: تابع فعل. بيٺي پير. آتي جو آتي. يڪدم.

- کھڑے تڑے: تابع فعل. ڪڏهن ڪڏهن بعضي بعضي.

- کھڑے ره جانا: بيٺو رهجي وڃڻ. محروم رهجي وڃڻ.

- کھڑے کھڑے: تابع فعل. بيٺي بيٺي. يڪدم.

- کھڑے کھڑے پھرنا: وائڙو ٿي هلڻ. بيقراريءَ سان ٿهلڻ.

● کھڑاکا: ذ[هہ] کڙڪو. ٺڙڪو. آواز.

● کھڑاؤں: ث [هہ] چاکڙي.

● کھڑ بڑ: ث [هہ] کڙ کڙ. ٺڪ ٺڪ. پيرن جي ٺاپ ٺاپ.

● کھڑپیچ: ذ [هہ] عيب. نقص. اعتراض.

- کھڑ پیچ نکالنا: عيب ڪڍڻ. نڪتہ چيني ڪرڻ.

● کھڑتل: صفت [هہ] سخت. کهرو. تکو. جهيڙاڪ. ويڙهو. خراب. بڇڙو. ڪمينو. رذيل. شرير. لُچ. بدمعاش. ٺڳائيندڙ. ڪَڪ ڪندڙ.

● کھڑکنا: لازم [هہ] کڙڪڻ (وٿن جا پن). ديگيون کڙڪڻ. ٺڪرجڻ (تلوارون). ٺهڪڻ. وڙهڻ.

- کھڑک: ذ. کڙڪو. ٺڪاءُ.

- کھڑکا: ذ. کڙڪو. ٺهڪڻ جو آواز.

- کھڑکانا: متعدی. کڙڪائڻ. ڪَڙو هڻڻ (دروازي تي). خبر وٺڻ. خبردار ڪرڻ. ڌمڪائڻ. ڊيڄارڻ.

- کھڑکا هونا: کڙڪو ٿيڻ. آواز ٿيڻ.

● کھڑ کھڑانا: متعدی [هہ] کڙڪائڻ (در، کڙو وغيره). کڙڪو ڪرڻ. ٺڪ ٺڪ ڪرڻ. سگهن تي ڪٽڻ. جهٽ ڪرڻ. ڌاندوڻ. ڊيڄارڻ. ڊپ جهڙيون ڳالهيون ڪرڻ.

- کھڑ کھڑ: ث. کَڙ کَڙ. ٺَڪ ٺَڪ. ٺاپ ٺاپ (پيرن جي). گاڏيءَ وغيره جي هلڻ جو آواز. هٿيارن جو آواز. ڪن شين جي ٺڪرجڻ جو آواز. سُڪل پنن جو آواز.

- کھڑ کھڑا: ذ. اهو تختو جنهن ۾ سيکارڻ لاءِ گهوڙو ٻڌندا آهن. کَڙ کڙيو.

- کھڑکھڑاهٹ: ث. کَڙڪو. ٺڪ ٺڪ. کَڙ کَڙ. سُڪل پنن جو آواز.

- کھڑ کھڑیا: ذ. طاق جو هڪ قسم (جو پٽين مان ٺاهيندا آهن، روشني ۽ هوا اچڻ لاءِ

پٽيون هيٺ مٿي ڪبيون آهن).

● کھڑکی ۽ کھڑکیاں : ث [ھ] دري. جارو. ننڍو دروازو. پچري جو دروازو.

● کھڑ گنجا : صفت [ھ] صفا گنجو. ٺوڙهو. بدصورت- بڇڙو.

● کھڑلا : ذ [ھ] ڪُڏي (ڪڪڙن جي). ڪڏو. (صفت) سوراخدار.

● کھڑنک : صفت [ھ] تمام ڏيرو- اپرو.

● کھڑینچ، کھڑینچ : ث [ھ] هاڪو گهاءُ. رهڙ. ڪينو- بغض- پيائي. دشمني. نڪته چيني. حرڪت- ڪيچل.

— کھڑینچ رکھنا : پيائي رکڻ- بغض رکڻ.

— کھڑینچ نکالنا : نقص ڪڍڻ. عيب ڪڍڻ. نڪته چيني ڪرڻ.

● کھساری : ث [ھ] هڪ قسم جو اَن (جنهن کي ڏري دال ٺاهيندا آهن).

● کھسانا : متعدی [ھ] پٽ جو ڪو پاسو ڪيرائڻ. (لازم) ڪيرڻ- ڍهڻ.

● کھس پھس : ث [ھ] سُس پُس.

● کھسرا : ث [ھ] هڪ قسم جي بيماري- آرڙي.

● کھسر پھسر : ث [ھ] سُس ڦُس- سرگوشي.

— کھسر پھسر کرنا : سُس ڦُس ڪرڻ. سرگوشي ڪرڻ.

● کھسکنا : لازم [ھ] کِسڪڻ. چُرڻ- رڙهڻ- سِرڪڻ. لِڪي هليو وڃڻ. کِسڪي وڃڻ- جدا ٿيڻ.

— کھسکانا : متعدی. کِسڪائڻ. سِرڪائڻ- ريڙهڻ. پري ڪرڻ. روانو ڪرڻ. جدا ڪرڻ. چورائڻ.

— کھسک جانا : کِسڪي وڃڻ. ترڪي وڃڻ.

— کھسکو : صفت. ڪسڪي ويندڙ. پاڇوڪڙ.

● کھسکھسانا : لازم [ھ] ڪاڏي پرڪرڪرڻ.

— کھسکھسا : صفت. ڪِرڪِرو (ڪاڏو).

— کھسکھساہٹ : ث. ڪِرڪِر (ڪاڏي پر).

● کھسلنا : لازم [ھ] تِرڪڻ. جهُڪڻ- مائل ٿيڻ. گيسيون ڏيڻ.

— کھسلانا : متعدی. تِرڪائڻ. کِسڪائڻ.

— کھسلاہٹ : ث. تِرڪڻ.

● کھسنا : لازم [ھ] ڪِرڻ- ڍهي پوڻ. تباھ ٿيڻ- چٽ ٿيڻ.

● کھسوٹنا : متعدی [ھ] رانيونا پائڻ. رهنڊڙا هڻڻ. کَسڻ- جهَپ هڻڻ. پَٽڻ (وارَ). زوري ڦُرڻ.

— کھسوٹ : ث. ڦُرَ. جهَپ. رَهڙ.

— کھسوٹا : ذ. ڪُشتيءَ جو هڪ داءُ (جنهن ۾ مخالف کي گهلبو آهي).

● کھسیانا : صفت [ھ] شرمندو- لَڄي- ڦِڪو. موڳو- وائڙو.

— کھسیانا ہونا : ڦِڪو ٿيڻ- لڄي ٿيڻ- شرمندو ٿيڻ. روئنهارڪو ٿيڻ.

— کھسیاناپن : ذ. ڦِڪائي- شرمندگي.

— کھسیانی ہنسی : ث. ڦِڪائيءَ جي کِلَ. بيشرمائيءَ جي کِلَ.

— کھسیانی ہنسی ہنسنا : ڦِڪائيءَ کان کِلڻ. بيشرمائيءَ سان کِلڻ.

● کھکھ : صفت [ھ] خالي- پورو. سڃو. هٿين خالي.

— کھکھل، کھکھلا : ذ. صفت. ٺلهو- خالي. پورو. سڃو.

● کھکیڑ : صفت [ھ] خفو- اجائي تڪليف. ڪٽراڳ. جنجال.

— کھیکڑ اٹھانا : جنجال سِر تي ڪٽڻ-

کنراڳ کٹڻ .

● کھَل: ث [ھ] کَنڌ (سرنهن یا ترن جي). "کهال" جو مخفف. کَل .

- کھَل آپاڑ : صفت. کل لاهيندڙ. لوڀي . مڇڏو. بي قياس.

- کھَل هوجانا: کَل جهڙو ٿي وڃڻ. سُکي ٺوٺ ٿيڻ. بيڪار ٿيڻ.

● کَھِلانا : متعدی [ھ] چوائڻ.

- کَہلا بھیجنا : چوائي موڪلڻ .

● کھِلانا : متعدی [ھ] کارائڻ. هٿائڻ(موچڙا). کيڏائڻ - کُڏائڻ .

- کھِلائی : ث. کاڌو. کارائي. کاڌي جي قيمت. ٻار کي کيڏائيندڙ عورت- دائي. پاليل (ڇوڪري) .

- کھِلائی پِلائی : ث. کاڌ پيت. کارائي پيارڻي.

- کھِلایا : صفت. ٻار کي کڏائيندڙ نوکر. پاليل (ڇوڪرو).

- کھِلاڑی: صفت. رانديگر. کيڏاري. چالاڪ. انڪلي .

- کھِلاڑیاں : ث. ٽينگ ٽپا. راند روند.

● کھَلبَلانا: لازم [ھ] ٻچڻ ڌڪڻ. گھٻرائجڻ. هراسجڻ. دپ ۽ هيڊانهن هوڏانهن ڊوڙڻ.

- کھَلبَلاهَٹ : ث. هراس. ٻَچَ ڌَڪ . گھٻراهٽ .

- کھَلبَلی : ث. هلچل- ٻچ ڌَڪَ. ٿاهُ . بيقراري. گھٻراهٽ. گوڙگهمسان.

- کھَلبَلی پڑنا، مچنا: ڊڪ ڊوڙ لڳڻ. هلچل مچڻ. گھٻراهٽ ۽ هيڏانهن هوڏانهن ڊوڙڻ. گوڙگهمسان ٿيڻ.

- کھَلبَلی ڈالنا: هلچل پيدا ڪرڻ. مانڌاڻ مچائڻ. هراس پيدا ڪرڻ.

● کھَلتڑ : ث [ھ] پوڙهو جسم- کَلَتڙ. چم جي کَلي .

● کھَلڑا ۽ کھَلڑے: ذ [ھ] کَلڙو. "کهال" جو تصغير. چمڙي جي ڳوٿري .

● کھَلڑی ۽ کھَلڑیاں : ث [ھ] "کهال" جو تصغير. کَلڙي . کَل - چمڙي .

● کھِلنا: لازم [ھ] ٽِڙڻ (مُکڙي)- کُلڻ (گُل). ٻهڪڻ - سَرهو ٿيڻ . کُلڻ (رنگ ۽ حُسن). ٻُچڻ (ڦُلا).

- کھِلا : صفت. ٽِڙيل . کُليل . سَرهو.

- کھِلانا : متعدی. ٽِڙائڻ. ٻهڪائڻ . ٻُچائڻ (ڦُلا) .

● کھِل کھِل :ث [ھ] کِل کِل- ٽَهه ٽَهه. کلڻ جو آواز. ڦڪائي ۽ سان کِل .

- کھِل کھِلا پڑنا : کِلي پوڻ- ٽهڪ ڏيئي کِلڻ .

- کھِل کھِلا کر (کے) هنسنا : ٽهڪ ڏيئي کِلڻ .

- کھِل کھِل هنسنا : کِلندو رهڻ- گھڻو کِلڻ .

- کھِلّوباولی: ث. هروقت کِلندڙعورت. کيچلي.

● کھُلنا: لازم [ھ.] کُلڻ . کلي پوڻ . چِٽڙڻ- چِٽڻ . ظاهر ٿيڻ . خلاصو ٿيڻ . فاش ٿيڻ (راز). آڌڙڻ . صاف ٿيڻ (آسمان) . ٽُٽڻ (قبضي). ٻنجڻ (اک) . اگهاڙو ٿيڻ (منهن). شروع ٿيڻ (ڪم).

- کھُلا ۽ کھُلے : صفت. کُليل . موڪرو- خلاصو. صاف- چِٽو (رنگ ۽ آسمان). آزاد - چڙواڳ . عام- مشهور. ظاهر- پڌرو. اگهاڙو- بي پردي .

- کھُلا پھِرنا: کليو گهمڻ . چڙواڳ هلڻ .

- کھُلا رهنا: کليو رهڻ . کليل رهڻ . پڌرو

رهڻ - ظاهر رهڻ .

- کھُلا کھُلا : صفت. کُليو کُليو. کُليو کُلايو . صاف صاف .

- کھُل بَنْدی: ث. گھوڙي جو نعل کولي وري ساڳيو هڻڻ جي حالت .

- کھُل بیٹھنا: کُلي ويهڻ . خلاصو ٿي ويهڻ. آرام سان ويهڻ .

- کھُل پڑنا: کلي پوڻ . شرم لاهڻ .

- کھُلتا هُوا: صفت . کُليل. ٻهڪندڙ. وڻندڙ .

- کھُل جانا : کُلي پوڻ . ڏسو "کھل جانا".

- کھُل کھیلنا : بي حجاب ٿيڻ . کُلي ڳالهائڻ . هيري سيري وڃڻ .

- کھُل کے کَہنا: کُلي چوڻ. صاف صاف ٻڌائڻ.

- کھُل مُنْدَن : ذ . پُورپَٽ .

- کھُلے بازار : صفت . پڌري بازار ۾. ڏينهن ڏٺي جو . پڌري پَٽ - کليو کلايو .

- کھُلے سَر : صفت . اگھاڙي مٿي .

● کھِلَونا يا کھِلَونے : ذ [هہ] رانديڪو . نازڪ شيء . کنڊ مان ٺهيل شيء (گھوڙو ، هاٿي وغيره ، پار کائيندا آهن). سهڻو ٻار .

● کھِلّی: ث [هہ] کِل . مسخري .

- کھِلّی اُڑنا: ٺٺول ٿيڻ - مسخري ٿيڻ .

- کھِلّی اُڑانا: مسخري ڪرڻ . ٺٺول ڪرڻ . چيڙائڻ .

- کھِلّی باز: صفت. چرچائي . مسخرو.

- کھِلّی بازی : ث. ٺوڪ بازي . چرچو ڀوڳ.

- کھِلّی کَرنا : ٺٺول ڪرڻ . ڏسو " کھِلّی اُڑانا" .

- کھِلّیوں میں اُڑانا ، لینا: چيڙائڻ. کِل مسخري ڪرڻ . چريو ڪرڻ .

● کھِلْیان : ذ [هہ] کرو . اَنَّ جو ڍڳ - ٻار . اَنَّ جي ڪوٺي - پاندو .

- کھِلیان کرنا : ڍڳ ڪرڻ . ڍير ٺاهڻ . ناس ڪرڻ - تباهہ ڪرڻ .

●کھَم یا کھَم : ذ [هہ] ٿَنْبُ .

● کھَمْبا یا کھَمْبے : ذ [هہ] ٿَنْبُ - ٿنڀو - پيلپائو. ٿُوڻي .

● کھَماج ، کھَماچ : ث [هہ] هڪ راڳڻيءَ جو نالو.

● کھُمْبی یا کھُمْبیاں : ث [هہ] هڪ قسم جو اوڀڙ (جو برسات جي موسم ۾ ٿئي) - کُنڀي .

● کھَن : ذ [هہ] سَل (ڪاٺيءَ ۾).

● کھَن : ث [هہ] ڇڻ ڇڻ جو آواز - ڇڻڪو.

- کھَن کھَن : ث. ڇڻ ڇڙ . ڇَم ڇَم .

● کھَنکھَنانا: متعدی [هہ] وڄائڻ (رپيو وغيره). ڇڻڪائڻ . چيني يا شيشي جي ٿانوَ جو پڇڻ وقت آواز ڪرڻ . ڇمڪڻ .

● کَہنا: متعدی [هہ] چَوڻ. ٻڌائڻ. اچارڻ . ڪُڇڻ . ڳالهائڻ. گفتگو ڪرڻ. عرض ڪَرڻ. سوال ڪرڻ. ڏيڻ (حڪم). ڪرڻ (نصيحت) .

- کَہا : ذ. چَيو. حڪم . نصيحت.

- کَہا ٹالْنا : چيو ٽاري ڇڏڻ. چوڻ نہ ڪرڻ. ڪَن ٽارَ ڪرڻ.

- کَہا سُنا: ذ. چيوچايو. چوڻ آکڻ. ڏوهہ. گناهہ.

- کَہا سُنا بَخْشْنا ، مُعاف کَرنا: چيوچايو بخش ڪرڻ .

- کَہا سُنی : ث. ٻڌي سُئي . ڳالهہ ٻولهہ . گِلاغيبت.

- کَہا ماننا : چيو مڃڻ - حڪم مڃڻ .

- کَہا وَت یا کَہاوَتیں : ث. چَوڻي .

- کَہتے پھِرنا :چوندو وتڻ. ڪا ڳالهہ هرهڪ سان ڪندو وتڻ .

▬ کہتے کہتے : تابع فعل . چوندي چوندي .

▬ کہتے ہوئے : تابع فعل. چوندي - زبان تي آئيندي .

▬ کہہ دینا: چئي ڏيڻ . ٻڌائي ڇڏڻ .

▬ کہہ ڈالنا : چئي ڇڏڻ. ٻڌائي ڇڏڻ .

▬ کہہ سُن رکھنا: ٻُڌي سُڻي ڇڏڻ . چئي ڇڏڻ. وصيت ڪري ڇڏڻ.

▬ کہلا بھیجنا : چوائي موڪلڻ.

▬ کہہ مُکرنی ۓ کہہ مُکریاں: ث. هڪ قسم جو ڏوهيڙو جنهن جي پهرين مصرع ۾ شاعر ڪا ڳالهه چئي ٻيءَ مصرع ۾ ان کان ڦري ويندو آهي.

▬ کہنا: ذ. چوڻ. قول - وچن. ڳالهه. نصيحت. حڪم.

▬ کہنا ٹالنا : چوڻ ٽارڻ - چيو نه مڃڻ.

▬ کہنا سننا : چوڻ ٻڌڻ . ڳالهه مڃڻ . چوڻ چائڻ. (ذ) چيوچايو . ڳالهه ٻولهه. تڪرار.

▬ کہنا ماننا: چوڻ مڃڻ. چيو وٺڻ. نصيحت مڃڻ.

▬ کہنے سننے میں آجانا : ٻئي جي چوڻ چائڻ تي لڳڻ . ٻئي جي چورت تي لڳڻ . لائي چائي ۾ اچڻ.

▬ کہنے میں : تابع فعل. چوڻ ۾ . حڪم ۾.

▬ کہنے میں ہونا : چوڻ ۾ هئڻ. حڪم ۾ هئڻ.

▬ کہوا دینا : چوائي ڇڏڻ . چوارائڻ .

▬ کہی : ث. چيل ڳالهه . چيو .

▬ کہی بدی : ث. انجام اقرار. وعدو.

▬ کہی سنی : ث. ٻُڌل سئل . ٻُڌل ٻُڌايل (ڳالهه).

▬ کہے جانا : چوندو وتڻ .

● کھنچنا : لازم [ه] ڇڪجڻ. مائل ٿيڻ . ويجهو ٿيڻ. پري ٿيڻ - جدا ٿيڻ . ڏسو ”کھچنا“.

▬ کھنچاؤ : ذ. ڇڪ - ڪشش. ڏسو ”کھچاؤ“.

● کھنچوانا : متعدی. ڇڪائڻ.

● کھنڈانا ۓ کھنڈانے : ذ [ه] آهو ڏندو يا ڪانڊو جو ترار يا ڇريءَ جي ڌار ۾ پئجي وڃي . ٹنگ - سوراخ . رنڊڪ.

● کھنڈلنا: متعدی [ه] لتاڙڻ - چپڻ - پامال ڪرڻ .

▬ کھندل مارنا: لتاڙي ڇڏڻ - پامال ڪرڻ.

● کھنڈا ۓ کھنڈے : ذ [ه] ڪنهن ٻه شيءِ جو ٻڳل ٽڪر. رَيُون (چانورن جون). ٻڳل تختو. تلوار جو هڪ قسم .

● کھنڈا: صفت [ه] مُڏو (اوزار).

▬ کھنڈے استرے سے سر مونڈنا : مُڏي پاڪيءَ سان مٿو ڪوڙڻ . سخت تڪليف ڏيڻ .

● کھنڈت : ث [ه] خلل- رنڊڪ . نقصان.

▬ کھنڈت کرنا : خلل ڪرڻ . نقصان ڪرڻ. رنڊڪ ڪرڻ .

● کھنڈر ۓ کھنڈرات : ذ[ه] ڊٺل جاءِ- ڀيڙو . ڦٽل شهر . ڀَن .

● کھنڈلا ۓ کھنڈلے : ذ [ه] مڇيءَ جي ڳُڀي- ڀيرو. ڦارَ . ڳتڙو.

● کھنڈن : ذ[ه] ڀڃڪڙي - رخنو. ترديد .

▬ کھنڈن کرنا: ڀڃڪڙي وجهڻ- رخنو وجهڻ.

● کھنسنا : لازم [ه] ڪونسڻ . سڙڻ - حسد ٿيڻ . دشمني ٿيڻ . لائي چائي ٿيڻ .

▬ کھنس : ث. ڪونس. دشمني- وير. حسد . چڙ.

▬ کھنسانا : متعدی . ڪونسڻ - ڪونس ڪرڻ . وير وجهڻ . مُنهن سڃائڻ . چغلي هڻڻ .

● کھنکنا: لازم [ه] ڪڙڪڻ (رپين جو) . ٽڙڪات ڪرڻ. ڪانيءَ وغيره . ڀڄڻ جو آواز ٿيڻ .

- کهنَکَ : ث. چٹکو. ٽڙڪو.
- کهنَکارُ :ث. رپئي وغيره جي کڙڪڻ جو آواز.
- کهنَکانا: متعدی. کڙڪائڻ (رپيا).
● کهنُکهارُنا : لازم [هہ] کنگهڪار ڪرڻ. نڙيءَ کي صاف ڪرڻ. کنگهي اشارو ڪرڻ.
- کهنُکارُ : ذ. کنگهڪار.
- کهنُکارُ کَرُنا : کنگهڪار ڪرڻ.
● کهنُکهجُورا ۽ کهنُکهجُورے: ذ [هہ] هڪ قسم جو جيت. ڏسو "کَنکهجورا". ڪَنَ سوپاري.
● کهنَکهنانا: متعدی [هہ] کڙڪائڻ - وڄائڻ (رپيا). چيني، شيشي يا ٺڪر جي ٿانوَ کي وڄائڻ.
کهنُکالُنا : متعدی [هہ] آگهارڻ (ڪپڙي، ٿانءُ وغيره کي) - آڇلائڻ. صاف ڪرڻ. ڌوئڻ.
- کهنُکالا مُوسَلُ : محاوره. بيحياء. بيشرم. جنهن تي ڪنهن به ڳالهه جو اثر نه ٿئي.
● کهنُکَرُ، کهنُکَرُ : ذ [هہ] تمام گهٽي پَڪل سِرَ- کَنُکهَر. ڌاتوءَ جو ڪَٽُ (جو کوري ۾ گڏ ٿيندو آهي). (صفت) سُڪل. ٺوٺ.
- کهنُکر لَگُ جانا : ڳري ڪنڌا ٿيڻ. سڪي ٺوٺ ٿيڻ.
● کُهنُي ۽ کُهنُيان : ث [هہ] ٺُونٺ.
- کُهنُي چَلانا : ٺُونٺ هڻڻ. ٺونٺ هٽي پري ڪرڻ.
- کُهنُي مارُنا: ٺونٺ هڻڻ. اشارو ڪرڻ. پري ڪرڻ.
● کهَو : ذ [هہ] کُوهہ. غار. جبل ۾ اونهي ڪنڊ - کاهي.
● کُهَو :ث[هہ] کُوکُو- ڪوئل جي ڪُوڪ.
- کُهو کُهو : ث. ڪوئل جون ڪُوڪون. ڪُوڪُو.
● کهَوا ۽ کهَوے: ذ [هہ] ڪُلهو.
- کهَوے رَہ جانا : ڪُلها ٿڪجي پوڻ.
- کهَوے سے کهَوا چهِلُنا : ڪُلهي سان ڪُلهو گسڻ. ڪُلهي گَس ٿيڻ.
● کهَوا : ذ [هہ] هڪ قسم جي مٺائي - مائو. ڏسو "کهويا". پيڙل سِرُون.
● کهوپرِی، کهوپڑی ۽ کهوپریاں، کهوپڑیاں : ث [هہ] کوپري - ڪپراٽي.
- کهوپری چٹخُنا، چٹکنا: ميچالو ٺهڪڻ (گرميءَ سبب). مٿي ۾ سخت سور پوڻ.
- کهوپری چُلچُلانا : مٿي ۾ خارش ٿيڻ. موچڙن کائڻ تي دل ٿيڻ.
- کهوپری گَنجی کَرُنا: مٿو گنجو ڪرڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ.
● کهوٹُ: ذ [هہ] کوٽ - ملاوت. سون يا چانديءَ ۾ ملاوت ڪرڻ جي حالت. نقص - عيب. ٻيائي. دشمني. بدي. بڇڙائي. فريب. بيوفائي. نقصان - ٽوٽو.
- کهوٹُ کَرُنا: کوٽ ڪرڻ - ملاوت ڪرڻ.
- کهوٹُ مِلانا: ملاوت ڪرڻ. کوٽ گڏڻ. خلل وجهڻ.
- کهوٹُ نِکالُنا: کوٽ ڪڍڻ. عيب ڪڍڻ.
● کهوٹا ۽ کهوٹے : صفت [هہ] کوٽو- ڪوڙو. ملاوتي. هٿرادو (سڪو) - جعلي. ملاوتي. ناقص. دغاباز. (ث) کهوٹی.
- کهوٹا بیٹا : ذ. ڪپوت- نالائق پٽ.
- کهوٹاپَن: ذ. کوٽ. ڪُوڙائي. دغابازي.
- کهوٹا پَیسہ ۽ کهوٹے پیسے : ذ. کوٽو پئسو - ڪُوڙو پئسو.
- کهوٹا سَما: ذ. ڪوڙي دنيا. ڪلجُگ.

- کھوٹا کام: ذ. کوڑو کم- خراب کم. بي ايمانيءَ جو کم.
- کھوٹا کھرا پرکھنا: کوڙو کرو پرکڻ. چڱي مٺي جي پرک کرڻ.
- کھوٹا مال: ذ. کوڙو مال- خراب مال.
- کھوٹی بات: ث. کوڙي ڳالھ. خراب ڳالھ.
- کھوٹی بولنا: چُغلي هڻڻ- برو ڀلو چوڻ. گاريون ڏيڻ.
- کھوٹی جڑنا: گِلا کرڻ.
- کھوٹی سنانا: گِلا ٻڌائڻ- گھٽ وڌ ٻڌائڻ.
- کھوٹی کھری سنانا: بُرو ڀَلو ٻڌائڻ. گھٽ وڌ ڳالهائڻ.
- ● کھوج: ث [هہ] ڳولا- تلاش. وڙُ. پيرُ کُرَ جي ڳولا.
- ● کھوج پانا: پتو ملڻ.
- کھوج پڑنا: پتو پوڻ- نشان ملڻ.
- کھوج ڈھونڈنا: پيرو کڻڻ. پتو لڳائڻ. ڳولا کرڻ.
- کھوج کرنا: ڳولا کرڻ. پتو لڳائڻ.
- کھوج کھاج: ذ. ڳولا ڦولا- جانچ جونچ.
- کھوج لگانا: ڳولا کرڻ. پيرو کڻڻ. پير کُرَ جاچڻ. وڙُ ڏيڻ.
- کھوج مٹانا: پيرو ڊاهي ڇڏڻ. نالو نشان گم کرڻ.
- کھوج ملنا: پتو ملڻ- پتو لڳڻ. پيرو ملڻ.
- کھوج نکالنا: پير کڍڻ (چوريءَ جي مال جو). وڙُ ڏيڻ.
- کھوج میں رهنا: ڳولا ۾ رهڻ- وڙُ ۾ رهڻ.
- کھوج هاتھ آنا: پيرو هٿ اچڻ- پتو ملڻ.
- کھوجی، کھوجیا: ذ. پيرو کڻندڙ- پيري- پيراڏو. ڳولا کندڙ.
- ● کھوجڑ: ذ [هہ] ڦوڳُ.
- ● کھوجڑا: ذ [هہ] ٿوري جاچ- ڳولا.
- کھوجڑا جانا: اُجڙ ٿي وڃڻ. برباد ٿي وڃڻ.
- کھوجڑے پیٹا: محاوره. رُلي مئل. دربدر. اُجڙ- برباد.
- ● کھوچڑ: صفت [هہ] هلندڙ کم ۾ رنڊڪ وجھندڙ- رُخنو وجھندڙ. ڦنڊائي.
- ● کھودنا: متعدی [هہ] کوٽڻ. کَنڊڻ. آکيرڻ (اکر، چٽ وغيره). کڍڻ (گاهہ).
- ● کھوڈر: ذ [ع] غارُ- کاهي.
- ● کھور: ذ [هہ] کاٺيءَ جو ٽُکر (خاص کري صندل يا کنهن خوشبودار کاٺيءَ جو). آهرو (چوپائي جي چاري جو).
- ● کھورو: ذ [هہ] ڍڳي جو کُرڻ سان زمين کوٽڻ جي حالت.
- کھورو لانا: جھيڙو کرڻ. اچائي کرڻ. هُل کرڻ.
- ● کھوسا ۽ کھوسے: صفت [هہ] جنهن کي ڏاڙهي مڇون نہ هجن- کَسُرو. (ذ) کَل- چوڏو.
- ● کھوسٹ: صفت [هہ] نِڪمو. آيرو- ڪمزور. پوڙهو. (ذ) ڇپرو.
- ● کھوسڑا ۽ کھوسڑے: ذ[هہ] پراڻو سَڪل پادر.
- ● کھوکھلا ۽ کھوکھلے: صفت [هہ] پورو- ڏوکلو- خالي. (ث) کھوکھلی.
- ● کھولنا: متعدی [هہ] کولڻ. چوڙڻ. ظاهر کرڻ. آزاد کرڻ. ڦاڙڻ. اگھاڙو کرڻ. اُڌيڙڻ. کولي ٻڌائڻ. خلاصو کرڻ. جاري کرڻ- وهائڻ (واهُ). لاهڻ (کلف، کڙو وغيره).
- کھول کر: تابع فعل. کولي- ظاهرکري. بنا ڊپ جي. ظاهر ظهور. چڱيءَ طرح.
- کھول کر کہنا: کولي چوڻ. صاف صاف

ہڈائڻ . چِٽو ڪري ہڏائڻ .

● کھولنا : لازم [ھ] ٽهڪڻ- ٻڙڪڻ- آبرڻ- جوش کائڻ. اندر ۾ سڙڻ- رجهڻ .

▬ کھولتا ھوا : صفت. ٽهڪندڙ - ٻڙڪندڙ .

▬ کھولن : ث. ٽهڪو- اوٻارو ساڙ- جل .

● کھونا : متعدی [ھ] وڃائڻ . گم ڪرڻ . ضايع ڪرڻ .

▬ کھو بیٹھنا : وڃائي ويهڻ . ضايع ڪرڻ . گم ڪرڻ .

▬ کھو جانا : وڃائجي وڃڻ . گم ٿي وڃڻ .

▬ کھو دینا : وڃائي ڇڏڻ . گم ڪري ڇڏڻ. نڪمو ڪرڻ .

▬ کھو کر (کے) سیکھنا : وڃائي سکڻ .

▬ کھوئے جانا، کھویا جانا : حيران ٿي وڃڻ. هَڪو ٻَڪو ٿي وڃڻ . حواس باختہ ٿي وڃڻ.

▬ کھویا کھویا رھنا : ويڳاڻو رهڻ- ملول رهڻ. منجهيل رهڻ. ڪنهن خيال ۾ غرق رهڻ .

● کھونپ : ث [ھ] وڏا ٽوپا- وڏا بخيا- ڪوڪ. چِير (ڪپڙي جو) .

▬ کھونپ بھرنا : وڏا بخيا هڻڻ - ڪوڪ ڏيڻ . ڦاٽل ڪپڙي کي سبڻ .

● کھونٹ : ذ[ف] ڪُنڊ- گوشو. پاسو- طرف. هٿيو (جنڊ جو) ڪِلو (ڪاٺ جو) .

● کھونٹا یا کھونٹے : ذ [ھ] ڪِلو (ڪاٺ جو). وهٽ کي ٻڌڻ جو ڪِلو. هٿيو (جنڊ جو) لَٺ (گهاڻي جي) .

▬ کھونٹا سا بیٹھ جانا : ڪِلي جيان کُپي وڃڻ . جمي وڃڻ . کُپي وڃڻ .

▬ کھونٹے پر کودنا : ڪلي آهر ڪُڏڻ . ٻئي جي زور تي ڪُڏڻ .

▬ کھونٹے پر مارنا : آگوڻي تي هڻڻ. پرواھ نہ ڪرڻ.

▬ کھونٹے سے باندھنا : ڪِلي سان ٻڌڻ. بيوس ڪرڻ.

▬ کھونٹی یا کھونٹیاں : ث. ڪِلي (جا ۽ پٽ ۾ ڪپڙن وغيره ٽنگڻ لاءِ هنيل هجي). وار جي پاڙ - کُٽ . سارنگي وغيره جي تار ڇڪڻ جي ڳِيٽي.

▬ کھونٹی لینا : پاڙئون وار پٽڻ .

▬ کھونٹی نہ چھوڑنا : ڇپيت بہ نہ ڇڏڻ . سڀ ڪجهہ ٻهاري وڃڻ .

● کھونچ : ث[ھ] چير-آنکھہ(ڪپڙي۾). رهڙ.

▬ کھونچ آنا، لگنا : انکھہ اچڻ (ڪپڙي ۾). رهڙ اچڻ .

▬ کھونچا یا کھونچے : ذ. ۾رگهل (ڪپڙي ۾). گهاءُ.

▬ کھونچا کھانچی : محاوره. گهل گيناڙ - ڏِڪ ڏڪان . جهيڙو جهڳڙو. ڏَڪا مُڪي .

● کھوندنا: متعدی[ھ]لتاڙڻ- پامال ڪرڻ- چيڻ.

● کھونسڑا یا کھونسڑے : ذ [ھ] پراڻو سڪل پادر- کوسڙو.

● کھوں کھوں : ث [ھ] کهنگهڻ جو آواز - کَئُون کَئُون .

▬ کھوں کھوں کرنا : کَئُون کَئُون ڪرڻ- کَنگهڻ.

● کھوہ : ث [ھ] کُوھ . غار . اونهي کڏ .

● کھویا : ذ [ھ] کير مان ٺهيل مائو. پڪيءَ سِر جو ٽُلهو پاسو. سِرن ڏاهڻ جو گارو.

● کھویّا : صفت [ھ] کائُو - گهٽو کائيندڙ- پيئيرُ .

● کھیویّا : ذ [ھ] ٻيڙي هلائيندڙ- ناکئو .

● کھیے : ث [ھ] گند . ڌوڙ.

▬ کھیے کھانا: جهڳي هڻڻ. گندمئي.کوڙ ڳالهائڻ.

● کھیپ : ث [ھ] کیپ . سوداگريءَ جو مالُ . هڪڙي پيري ۾ لڏيل بار- پُور. ڏيساور جو مال . وارو- گهمرو. ساموندي سفر.

- کھیپ بھرنا : ڏيساور لاءِ مال لڏڻ . سوداگريءَ جو سامان ڪٽڻ . هڪڙيءَ گهمريءَ ۾ جهجهو مال لڏڻ .

- کھیپیا : ذ. سوداگر. ڏيساورتي ويندڙ. بار ڪٽندڙ.

● کھیت ۽ کھیت : ذ [ھ] زمين ٽڪر (جنهن تي پوک ڪجي) - ٻني. کيتي- پوک . جنگ جو ميدان. چانڊوڪي. اصل نسل - پيڙهي. ملڪ - ديس. کليل ميدان.

- کھیت اٹھانا : ٻني مقاطعي تي ڏيڻ .

- کھیت بونا: ٻني پوکڻ- ٻني ڪرڻ- کيتي ڪرڻ.

- کھیت پڑنا : لڙائيءَ ۾ گهڻن ماڻهن جو مارجي وڃڻ .

- کھیت جوتنا : ٻني کيڙڻ - هر جوٽڻ .

- کھیت چٹھا : ذ. تپيدارن جو هڪ ڪتاب - خسرو.

- کھیت رہنا : لڙائيءَ ۾ مارجي وڃڻ .

- کھیت سبز ہونا : ڪاميابي ٿيڻ . وڌڻ ويجهڻ .

- کھیت کاٹنا : پوک لُٽڻ - لابارو ڪرڻ .

- کھیت کرنا : چانڊوڪي ٿيڻ . پوک ڪرڻ- کيتي ڪرڻ.

- کھیت کمانا : زمين کي ڏاهي پوک جي لائق ڪرڻ .

- کھیت کیار کرنا : ٻنيءَ ٻاري جوڳو ڪرڻ.

- کھیت لہلہانا : پوک سائي ٿيڻ .

- کھیتی ۽ کھیتیاں : ث. کيتي- پوک - فصل.

- کھیتی باڑی : ث. ٻني ٻارو- پوک راھ.

- کھیتی باڑی کرنا: ٻني ٻارو ڪرڻ- پوک ڪرڻ.

- کھیتی پھلنا : ڪاميابي ٿيڻ .

- کھیتی کرنا : کيتي ڪرڻ - پوک ڪرڻ.

● کھیر : ث [ھ] هڪ قسم جو طعام - کيرٽي.

- کھیر چٹائی : ث. ٻار کي ٽج چڏائڻ جي رسم (جنهن ۾ ٽج چڏائڻ وقت ٻار کي اول کيرٽي چٽائيندا آهن) .

- کھیر کا دلیا ہوجانا : ڀاڳ ڦٽڻ .

- کھیر کھلوانا: کيرٽي کارائڻ . شاديءَ جي هڪ رسم ۾ گهوٽ ۽ ڪنوار کي گڏ ويهاري کيرٽي کارائڻ .

● کھیرا : صفت [ھ] خاڪي - ڀُورو (رنگ). ڪتي جو رنگ . (ذ) ڪتو (ڀانن جو ڳاڙهو رنگ) . هڪ قسم جو ڪبوتر. ڪپو هٽ . هڪ قسم جي مڇي .

● کھیرا ۽ کھیرے : ذ [ھ] وَنگو. رنيڙو.

- کھیرا ککڑی کرنا : پيٽ ڦاراتو ڪرڻ.

● کھیری : ث [ھ] چوپائي جي اوھ وارو گوشت - کيري .

● کھیڑا ۽ کھیڑے : ذ [ھ] ننڍو ڳوٺ - ڳوٺڙو. ڦِٽل ڳوٺ جو دڙو. گهڻن قسمن جو گڏيل آن (جو ڪبوترن کي کارائيندا آهن).

- کھیڑے کی دوب : محاوره. غريب ماڻهو.

● کھیڑی : ث [ھ] هڪ قسم جو لوھ .

● کھیس ۽ کھیس : ذ [ھ] هڪ قسم جو ٿُلهو ڪپڙو (جو ويڙهڻ ۽ وڇائڻ جي ڪم اچي)- کيس .

● کھیسا ۽ کھیسے : ذ [ھ] کيسو - گيدو. ڪپڙي جي ڳوٿري (جا هٿ تي چاڙهي بدن صاف ڪندا آهن).

- کھیسا کرنا : هٿ تي ڳوٿري چاڙهي بدن صاف ڪرڻ .

● کھی کھی : ث [ھ] اٺ وٺندڙ نموني جي
کيل - کيک کيکِ.

● کھے کھے : ث[ھ] جهيڙو جهٽو . تڪرار.

● کھیل ؛ کھیلیں : ث [ھ] پڳل چانور
يامڪئيجوداڻو. ڦُلو. ٽورڙيشيء. ڦلايل ڦڏڪي.

- کھیل آڑ کر منہ میں نہ جانا : داڻو به
وات ۾ نه پوڻ .

- کھیل کھیل کر دینا : ذرو ذرو ڪري
ڇڏڻ . پور پور ڪري ڇڏڻ .

- کھیلیں : ث . ڦُلا .

● کھیلنا : متعدی [ھ] کيڏڻ - ڪُڏڻ -
راند رهڻ . کيل ڪرڻ . ڪرڻ (جُوا). جهُولڻ
(جنّ پيل ماڻهوء جو). تماشو ڪرڻ .

- کھیل : ذ. کيل - تماشو . بازي. راند. وندر.
ڊورن کي پاڻي پيارڻ جو حوض- آواڙو. آسان ڳالهه .

- کھیل کھایا : صفت. تجربيڪار- آزمودگار-
چاڻو .

- کھیل بگاڑنا : ٿيل کم ڦٽائڻ. رخنو وجهڻ.

- کھیل بننا : ڪم ٿيڻ - ڪم بنجڻ .

- کھیل بھڑ بھنڈ کر دینا : کيل ڊاهي
ڇڏڻ . ٿيل ڪم خراب ڪري ڇڏڻ .

- کھیل تماشا : ذ. کيل تماشو. آسان ڪم.

- کھیل جاننا، سمجھنا : کيل سمجهڻ .
آسان ڪم ڄاڻڻ . مسخري سمجهڻ .

- کھیل کرنا : کيڏڻ - ڪُڏڻ - راند ڪرڻ.
تماشو ڪرڻ .

- کھیل کود : ث. راند روند- نچڪوٽپڪو.

- کھیل کھیلنا : راند کيڏڻ. راند ڪرڻ.
بازي وجهڻ . تماشو ڪرڻ . وندر ڪرڻ .

- کھیل کے دن : محاوره. راند ڪرڻ جا
ڏينهن . ننڍ پڻ - ٻار پڻو.

- کھیل ہاتھ لگنا : ڪا وندر هٿ لڳڻ.

- کھیلی کھائی : صفت. ڪاڏل پيتل. هوشيار-
چالاڪ . فاحشه (عورت).

● کہیں : تابع فعل . ڪٿي - ڪنهن هنڌ .
ڪنهن پاسي . شايد .

- کہیں اور : تابع فعل . ڪنهن ٻئي هنڌ -
ٻي جڳهه .

- کہیں سے : تابع فعل. ڪنهن هنڌان- ڪٿان.

- کہیں کا نہ رہنا : ڪٿي جو به نه رهڻ .
دين دنيا کان وڃڻ.

- کہیں کہیں : تابع فعل. ڪٿي ڪٿي .
ڪنهن ڪنهن هنڌ تي .

- کہیں نہیں : تابع فعل. ڪٿي به نه .

● کھینا : متعدی [ھ] هاڪارڻ (ٻيڙي) -
هلائڻ (ٻيڙي) .

● کھینچنا : متعدی[ھ] ڇڪڻ- تاڻڻ. ڪِڇڻ.
چُهڻ- جذب ڪرڻ. ڇڪائڻ - ڪيڻ (عرق
وغيره). ڪڍڻ (ساهه). سيٽڻ (بدن). پرڻ (آهه).
اڏڻ (پيت). ڪيڻ (خاڪو)- ٺاهڻ (نقشو).
اينگهائڻ. روڪڻ (هٿ). ڇڪڻ (پئسا ۽
مال وغيره). چاڙهڻ (سوري) - ٽنگڻ . لاهڻ
(کَل) . ٻَٽڻ (چپ).

- کھینچ : ث. ڇِڪ- ڪَشش. ڍيگهه- اينگهه.

- کھینچا تانی : ث. ڇڪ تاڻ- ڪشمڪش.

- کھینچ بلانا : ڇڪي آڻڻ. زوريء سڏائڻ.

- کھینچ دینا : ڇڪي وٺڻ . ٽنگي ڇڏڻ
(ڦاسيء تي).

- کھینچ کرنا: ڍيگهه ڪرڻ- اينگهه ڪرڻ.
دير وجهڻ .

- کھینچ لانا : گهلي آڻڻ - زوريء آڻڻ .
ڇڪي آڻڻ .

- کھینچ نکالنا : چِکي ڪڍڻ.

● کھَیوا : ذ [ھ] درياءَ پار ڪرڻ جي حالت. پتڻ جو ڀاڙو. ٻيڙي. ٻيڙيءَ جو پور.

- کھَیوا پار کرنا، لگانا : ٻيڙو پار ڪرڻ. مشکل کان نجات ڏيڻ. مصيبت مان ڪڍڻ. مراد پوري ڪرڻ.

● کھیوٹ : ث [ھ] اهو رجسٽر جنهن ۾ ڳوٺن يا ديهن جي مالڪن جا نالا لکيل هجن. ڍل جي قسط.

- کھیوٹ کھتونی: ث. اهو رجسٽر جنهن ۾ زمين جي حقن جي ورهاست لکيل هجي.

● کھیئی : ث [ھ] ڍنگهر- ڪنڊن واريون سڪل ٽاريون. لوڙهو.

● کئی : صفت [ھ] ڪئين - ڪيئي- ڪيترائي.

- کئی ایک : صفت. ڪيترائي - گهڻائي. ٻه چار.

● کے: حرف جر [ھ] "کا" جو جمع- جا.

● کَے : حرف استفهام [ھ] ڪيترا- گهڻا.

● کی : حرف اضافت [ھ] جي- سنڌي.

● کیا : کلمہ استفهام [ھ] ڇا - ڪهاڙو. ڪير. ڪهڙو. ڪيترو. تعريف لاءِ ڪم ايندڙ - واه! حقارت لاءِ ڪم ايندڙ. ٿورو. حيرت ۽ ارمان ظاهر ڪرڻ لاءِ ڪم ايندڙ - ڇا (ائين آهي)، ڇا (ائين ٿي سگهي ٿو).

- کیا خبر : محاوره. ڪهڙي خبر. خدا ڄاڻي- نه معلوم.

- کیا خوب : طنزيه. واه واه. ڇا چڱي.

- کیا سے کیا ہونا : ڇا مان ڇا ٿيڻ.

- کیا کام : استفهام. ڪهڙو ڪم- ڪهڙو واسطو.

- کیا کہنا : محاوره. ڇا چڱي. ڪهڙي ڳالهه ڪجي. واه واه. ڪهڙي تعريف ڪجي.

- کیا کیا : استفهام. ڇا ڇا. ڪهڙو ڪهڙو. ڪيتري قدر.

- کیا ہوا : تابع. ڇا ٿيو. ڇا وهيو واپريو. ڇا ڳالهه آهي. پوءِ ڇا آهي.

- کیا ہوتا : محاوره. ڇا ٿئي ها. ڪهڙو اثر ٿئي ها. ڪهڙو فائدو ٿئي ها. (تمنا) ڪهڙو نه چڱو ٿئي ها.

- کیا ہوگیا : استفهام. ڇا ٿي ويو (حيرت، افسوس وغيره کان).

● کیا : ماضی [ھ] "کرنا" جو. (ذ) ڪم- فعل.

- کیا آگے (سامنے) آنا : ڪئي جو ڦل ملڻ. ڪيتو لوڙڻ.

- کیا پانا : ڪئي جو ڦل ملڻ- ڪيتو لوڙڻ.

- کیا دھرا : ذ. ڪيل ڪم. افعال.

- کیا دھرا اکارت جانا : ڪئي ڪمائي ڪُٽ ٿيڻ. محنت ضايع ٿيڻ.

- کیے کا پھل پانا : ڪئي جو ڦل ملڻ. نتيجو ملڻ.

- کیے کی سزا پانا : ڪئي جو نتيجو ڀوڳڻ- ڪيتو لوڙڻ.

● کیاری ج کیاریاں : ث [ھ] ٻارو (پوک يا باغ جو). ٻاري (لوڻ ٺاهڻ جي).

● کَیت : ذ [ھ] ڏرو - ڦڪو (ڏوهاريءَ کي هٿڻ جو).

● کپت : ذ [ھ] پڇڙ تارو.

● کپتکی : ث [ھ] هڪ قسم جو گل.

● کیتلی ج کیتلیاں : ث [انگ kettle] هڪ قسم جو ٿانءُ - ڪيٽلي.

● کَیتھ : ذ [ھ] هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦل.

● کیٹ : ذ [ھ] تيل جي مرُ (جا ٿانءُ جي تري ۾ گڏ ٿئي). حقي جي ڪيٽ. ڏئي

جو ڦُلو.

● کیچڑ: ث [ھ] راڙو. گارو. آلي مٽي. اک جو گند. گپڙ.

– کیچڑ اُچھالنا: گند هڻڻ. الزام هڻڻ. گند مڙڻ.

– کیچڑ میں پھنسنا: گپ ۾ ڦاسڻ. گند گيءَ ۾ پوڻ. جهيڙي ۾ ڦاسڻ.

– کیچڑی: ث. تمام گهاٽي (پينگ).

● کیچل، کینچلی: ث[ھ] کَل (نانگ جي). ڏسو "کینچلی".

● کیچوا ع کیچوے: ذ [ھ] هڪ قسم جو ڪيئون - کيچوئو - سانپو.

کیرا ع کیرے: ذ [ھ] شيرين اکين وارو- شيرو. ٽيڏو. (ث) کیری.

– کیری آنکھ: ث. شيري اک.

● کیری ع کیریاں: ث [ھ] انبڙي- ڪچو انب. انب جي نموني تي ٺهيل هڪ قسم جو ڏانءُ (جنهن ۾ عطر رکندا آهن).

● کیڑا ع کیڑے: ذ [ھ] ڪيئون- ڪيڙو. ڪوبه سرندڙ جيت (نانگ، بلا وغيره). ننڍو ٻار. جيتامڙو.

– کیڑا اُچھلنا: ڪيئون سرڻ. خارش ڪٽڻ.

– کیڑا سا: صفت. جيتامڙو. ننڍڙو.

– کیڑا کلبلانا: ڪيئون ڪٽڻ- خارش ڪٽڻ. بد فعلي ڪرائڻ جي خواهش ٿيڻ.

– کیڑا لگنا: ڪيئون لڳڻ. سرو لڳڻ. چوڙو لڳڻ (اوني ڪپڙي کي). اڏوهي لڳڻ. گهڻو لڳڻ.

– کیڑے بہنا: ڪيئان ٿيمڻ. ڪنو ٿيڻ. تباهه ٿيڻ.

– کیڑے پڑنا: ڪيئان پوڻ. خراب ٿيڻ.

– کیڑے ڈالنا: عيب ڪڍڻ.

– کیڑے کا چاٹ جانا: جيت جو ڪنهن شي کي ٽُڪي وڃڻ.

– کیڑے مکوڑے: ذ. جيت جڻيا. (محاوره) خسيس ماڻهو.

● کَیڑا ع کَیڑے: صفت [ھ] سخت- ڏکيو. سخت مزاج. مضبوط- پڪو. بخيل.

● کیڑی ع کیڑیاں: ث [ھ] ماڪوڙي.

● کہس: ذ [ھ] مٽي جا وار.

● کیسا ع کیسے: صفت [ھ] ڪهڙو- ڪهڙي قسم جو- ڪيئن. ڪيترو. ڪهڙو به. ڪٿان جو. ڪنهن جو.

– کیساهی: تابع فعل. ڪهڙو به. ڪيئن به.

– کیسے کیسے: تابع فعل. ڪهڙا ڪهڙا.

● کیسر: ذ [ھ] زعفران- ڪيسر. زعفران جو ٻوٽو.

● کیسہ: ذ [ف] کيسو. ٿيلهي.

● کیکنا: متعدی [ھ] چيخڻ- ڪوڪڻ.

– کیک: ث. ڪيڪ- چيخ.

– کیک مارنا: ڪيڪ ڪرڻ- رڙ ڪرڻ.

● کیکر: ذ [ھ] هڪ قسم جو وڻ- ٻٻر.

– کیکر کا درخت: ذ. ٻٻر جو وڻ.

– کیکر کا گوند: ذ. ٻبر جو ڪونئر.

– کیکر کی پھلی: ث. ٻٻر جو پلڙو.

– کیکری ع کیکریاں: ث. ننڍو ٻبر- ٻبري.

● کیکڑا ع کیکڑے: ذ [ھ] هڪ قسم جو پاڻيءَ جو جيت- سيانٽو- سرطان.

● کیلا ع کیلے: ذ [ھ] ڪيلو- ڪيوڙو.

● کیلنا: متعدی [ھ] منڊ پڙهڻ- نانگ کي منتر ذريعي ڏنگڻ کان روڪڻ- مَنڊڻ. ڪليون هڻڻ. اچڻ وڃڻ کان روڪڻ. مطيع ڪرڻ.

وس ۾ ڪرڻ .

- کیل يا کیلیں: ث. ڪِلِي - ڪوڪو . هڪ قسم جو ڳهڻو - لؤنگ. ڪِيرُ (جنبد جو). وڻ ۾ تمام ننڍو انب .

- کیلا يا کیلے: ذ. ڪِلو (ڪاٺ جو). نيشُ (ڪتي جو).

- کیل ٹھونکنا: ڪِلي ٺوڪڻ - ڪِلي هڻڻ .

- کیل ڈالنا: ڪِليءَ تي منڍ پڙهي نانگ وغيره کي قابو ۾ آڻڻ .

- کیل کا کھٹکا نہ ہونا: ذري جو بہ انديشو نہ هڻڻ . سٽيءَ جي وڃڻ جو بہ ڪنڪو نہ هڻڻ .

- کیل کانٹا: ذ. هٿيار پنوهار. اوزار. سامان. هڪ قسم جو زيور. پارن جي هڪ راند (جنهن ۾ اگر سان پٽ تي ليڪا ڪيندا آهن).

- کیل کانٹے سے درست ہونا: هٿيارپنوهار کٽي سنبرڻ . سامان پڌي تيار ڏيڻ . پورو بندوبست هڻڻ .

- کیل لگانا: ڪِلي هڻڻ - ڪِلي ٺوڪڻ .

- کیل نکالنا: ڪِلي ڪڍڻ . موهيڙي کي زور ڏني گند ڪڍڻ . ڏاڍي مار ڏيڻ .

- کیلی يا کیلیاں: ث. ڪِلي . ڪاٺ جي ڪِلي - ڪونٽي. گھڙيل ڪاٺي - ڪِلي.

- کیلی بارا چلانا: هرلووهائڻ - نارُ وهائڻ.

- کیلی کرنا: ڪشتيءَ ۾ پهلوانن جو هڪ قسم جو داءُ ڪرڻ .

- کیلیاں: ث. هڪ قسم جو گيت (جو نار ڪاهڻ وقت ڳائيندا آهن).

● کیمرا: ذ [انگ. camera] تصويرن ڇڪڻ جو اوزار - ڪئميرا.

● کینچلی: ث [هـ] نانگ جي کل. (مجازاً) پوشاڪ - لباس .

- کینچلی اتارنا: نانگ جو پارهين مهيني کل لاهڻ .

- کینچلی بدلنا: کل بدلائڻ . روپ بدلائڻ. پوشاڪ بدلائڻ .

- کینچلی جھاڑنا: نانگ جو کل لاهڻ .

● کیوٹی، کیوکی: ث [هـ] ڪڏيل داليون .

● کیوڑا يا کیوڑے: ذ [هـ] هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦل - ڪيوڙو - ڪيلو.

● کیوں: کلمہ استفهام [هـ] ڇو - ڇالاءِ - ڪهڙي سبب .

- کیوں کر: تابع فعل . ڪيئن- ڪهڙيءَ طرح - ڪهڙي سبب .

- کیوں کہ: تابع فعل . ڇو تہ - انهيءَ لاءِ تہ. انهيءَ ڪري.

- کیوں نہیں: تابع فعل. ڇونہ - ضرور. بيشڪ.

گ

گ : ذ [هہ. ف] اردو "الف-ب" جو اوڻيهون اکر. سنڌيءَ جو ايڪيتاليهون ۽ فارسيءَ جو چويهون اکر. تلفظ "گاف". ابجد موجب عدد "ڪ" جي برابر (۲۰).

● گا : حرف [هہ] مصدر جي پڇاڙيءَ ۾ اچي زمان مستقبل جو صيغو ٺاهيندڙ پڇاڙي "آئےگا، سنے گا وغيره".

● گاب : ذ [هہ] وڻ جو هڪ قسم (جنهن جي ڦر مان لڳلگڊار مادو نڪري، جو ڪاغذ چنبڙائڻ يا ٻيڙيءَ جا سوراخ بند ڪرڻ ۾ اچي). گَودو - ڳَر. ڳَنبُ. وڻ جو نئون ڦٽل پن.

● گابهہ : ذ [هہ] پيٽ (چوپائيءَ جو) - حمل.

- گابهہ ڈالنا، گرانا : ڦر ڪيرائڻ - ڌنبجڻ (چوپائيءَ جو).

- گابهن، گابهنی: ث. ڏڪي (ڏڳي، مينهن وغيره).

● گابها : ذ [هہ] ڪيوڙي يا ڪجيءَ جو نئون ڦٽل پن. گونچ. ڪچا سنگ - آيون - ڪيرو. ڀراٽي ڪپهہ (جا سوڙ، پٿراٽي وغيره مان ڪڍجي).

● گابهی : ث [هہ] ٻيڙيءَ جو سڙهہ جهڙو پردو.

● گاتی ۽ گاتيان : ث [هہ] گوڏ وانگر ڪپڙو ٻڌي اُن جون پڇاڙيون ڳچيءَ ۾ ٻڌڻ جي حالت - ڳانئيي.

- گاتی باندهنا : ڳانئيي ٻڌڻ.

● گاج : ث [هہ] وِڄ. ڪِنوڻ. غُصو - ڏمر. ڌڪي. شيشي جي چوڙي. ڪِچي - ڦِيڻ.

- گاج پڑنا : وِڄ پوڻ.

- گاج مارا : محاوره. جنهن تي وِڄ ڪِري. بدبخت - نياڳو.

● گاجا باجا : محاوره [هہ] دهل دماما. ڏسو "باجا گاجا".

● گاجر : ث [هہ] گجر.

- گاجر مولی : ث. گجربصر. خسيس شيءِ. بيوقوف.

- گاجر مولی سمجهنا : گجر بصر سمجهڻ. خسيس شيءِ سمجهڻ.

- گاجر مولی کی طرح کاٹنا : گجرن وانگر وڍڻ. تمام گهڻا ماڻهو قتل ڪرڻ.

● گاد : ث [هہ] آڏريل تيل جي تر ۾ گڏ ٿيل سِٽي - مَرُ - گهيرت.

- گاد بيٹهنا : مَر گڏ ٿيڻ.

- گاد نيل : ذ. نيٽر جو هڪ قسم.

● گادا : ذ [هہ] جَوَن ۽ ڪڻڪ جا آيون.

● گادنا : متعدی [هہ] دٻڻ - ڦسڻ. ڀرڻ.

● گاڈر : ذ [انگ. girder] لوهي ڪام - گارڊر.

● گار : ث [هہ] ٻارو. ڳِڙا.

● گارا : ذ [هہ] گارو. گپ. هڪ راڳڻيءَ جو نالو.

- گارا کرنا، بنانا : گارو ٺاهڻ.

- گارا گانا : "گارا" راڳڻي ڳائڻ. ڏکوقصو بيان ڪرڻ.

● گارڈ : ذ [انگ. guard] محافظ سپاهين جو دستو. پهريدار - محافظ.

● گاڑا ج گاڑے : ذ [هہ] کاهي. غار. هيٺاهين زمين. کُڏڻو (شڪار جو) - ڪمين گاهه. هڪ قسم جو ٿُلهو ڪپڙو. گاڏو.

● گاڑنا: متعدی [هہ] پُورڻ - دفن ڪرڻ. کوڙڻ. ٺوڪڻ.

- گاڑ دینا : پوري ڇڏڻ.
- گاڑنا توپنا: پورڻ - دفن ڪرڻ.

● گاڑھ : ث [هہ] مصيبت. مشڪل - تڪليف.

- گاڑھ پڑنا : مصيبت پوڻ . اوکي پوڻ .

● گاڑھا: صفت [هہ] گهاٽو. ٿلهو (ڪپڙو). ڪثيف. پڪو (يار). (ث) گاڑھی.

- گاڑھا پن : ذ. گهاٽاڻ - گهاٽائي. ٿلهائي (ڪپڙي جي). ڪثافت.
- گاڑھا پسینا: محاوره. محنت مشقت . پگهر جو پورهيو.
- گاڑھا دھوتر : ذ. ٿُلهو ڪپڙو.
- گاڑھا وقت: ذ. تڪليف جو وقت - مصيبت جو زمانو.
- گاڑھے پسینے کی کمائی : محاوره . پگهر جو پورهيو .
- گاڑھی چھننا : گهاٽي (يڪ) چالجڻ. پڪي دوستي هئڻ .
- گاڑھی کمائی :ث. پگهر جو پورهيو - حق حلال جي ڪمائي.

● گاڑی ج گاڑیاں : ث [هہ] گاڏي .

- گاڑی آنا: گاڏي اچڻ.
- گاڑیبان، گاڑیوان: ذ. صفت. گاڏيءَ وارو - گاڏي هلائيندڙ.
- گاڑی جوتنا: گاڏي جوٽڻ - گاڏي ٻڌڻ.
- گاڑی چلانا: گاڏي هلائڻ.
- گاڑی چھوٹنا : گاڏي ڇُٽڻ - گاڏي رواني ٿيڻ.
- گاڑی کھینچنا : گاڏو گهلڻ. گهر يا ڪٽنب کي سنڀالڻ .
- گاڑی ہانکنا: گاڏي هڪلڻ.

● گاف : ذ [هہ] "گ" اکر جو اچار. جهڳي - بخيي .

● گاگر ج گاگریں: ث [هہ] گهاگهر- دلو.

● گال ج گال: ذ [هہ] ڳَل - رخسار. ڳالهه. ٻٽاڪ .

- گال بجانا : واهيات بڪڻ. اجايون ڳالهيون ڪرڻ. ٻٽاڪ هڻڻ .
- گال پچک جانا : ڳَل سُڪي وڃڻ - ڳلن ۾ کڏون پئجي وڃڻ. ايرو ٿي وڃڻ.
- گال پر گال چڑھنا : ميڻون سُڄڻ (ٿولهه سبب). ٿلهو ٿيڻ .
- گال پھلانا : ميڻون ٺوڪڻ . ڪاوڙجڻ. سُنهن سُڄائڻ .
- گال سُجانا: منهن سُڄائڻ. رُسڻ- ڪاوڙجڻ.
- گال کاٹنا : ڳَل ۾ چڪ هڻڻ . نقصان پهچائڻ .
- گالو : صفت. گهڻو ڳالهائيندڙ - بڪبڪيو.

● گال : ث [هہ] گار - دشنام .

- گال کرنا : گار ڏيڻ .

● گالا ج گالے : ذ [هہ] پيڃيل ڪپهه جو ٻُٽرو.

- گالاسا : صفت. ڪپهه جهڙو نرم . تمام اڇو.

● گالی ج گالیاں : ث [هہ] گار- دشنام .

- گالی چڑھانا : گار ڏيڻ (سگ جي گهر ڪري).
- گالی دینا، سُنانا : گار ڏيڻ .

- گالی گُفتار: محاوره. گار گند.
- گالِی گَلوچ: ث. گار گند.
- گالیاں بکنا، دینا: گاريون ڏيڻ- دشنام ڏيڻ.
- گالیاں سُنانا: گاريون ڏيڻ.
- گالیاں سُہالیاں، سُہانیاں: محاوره. معشوق جون وٺندڙ گاريون.
- گالیاں کھانا: گاريون کائڻ.
- گالیاں مِلنا: گاريون ملڻ.
- گالیوں پَر اُتَر آنا: گاريون ڏيڻ شروع ڪرڻ.
- گالیوں کی بوچھاڑ کَرنا: گارين جو وسڪارو ڪرڻ- گارين جو ڏوڙيو مچائڻ.
● گانا: متعدی [هـ] ڳائڻ. ساراهڻ. (ذ) گانو. راڳ.
- گانا بجانا یا گانے بجانے: ذ. ڳائڻ وڄائڻ.
● گانٹھنا: متعدی [هـ] ڳنڍڻ. ڳنڍ ڏيڻ. جوڙڻ- ملائڻ. ڳنڍڻ (جتي). سلسليوار رکڻ.
- گانٹھ یا گانٹھیں: ث. ڳَنڍِ- جوڙ. هڙ. ڳٺڙي. اٿبٿ. پور (آگر جو). سازش. صلاح.
- گانٹھا: ذ. ڳنڍِ. چُنهي مليل آنءُ.
- گانٹھ اکھڑنا: ڳنڍ کُلڻ. سَنڌ نڪرڻ.
- گانٹھ باندھنا: ڳنڍ ٻڌڻ. ياد رکڻ. شادي ڪرڻ.
- گانٹھ پڑ جانا: اٿبٿ ٿي پوڻ.
- گانٹھ جوڑنا: ڳنڍ ڏيڻ. وهانءُ ڪرڻ.
- گانٹھ چڑھنا: چِڪي پوڻ.
- گانٹھ دینا: ڳنڍ ڏيڻ.
- گانٹھ سے جانا: ڳنڍ مان وڃڻ. هڙَ مان وڃڻ. نقصان پوڻ.
- گانٹھ کا پیسا: ذ. ڳنڍ جو پئسو- هڙ جو پئسو. ڪمائيءَ جي رقم.
- گانٹھ کاٹنا: ڳنڍ ڪپڻ. کيسو ڪترڻ.
- گانٹھ کترا یا گانٹھ کترے: صفت. ڳنڍ ڇوڙ- لُڇيجو.
- گانٹھ کترنا: ڳنڍ ڪترڻ- کيسو ڪترڻ. ڳنڍ ڇوڙي ڪرڻ.
- گانٹھ کھولنا: ڳنڍ کولڻ. هڙ کولڻ. گھڻو خرچ ڪرڻ. ڳجهارت پچڻ.
- گانٹھ گٹھیلا: صفت. گهڻين ڳنڍين وارو. منجهيل.
- گانٹھ میں باندھنا: ڳنڍ ٻڌڻ (نصيحت).
● گانجا: ذ [هـ] هڪ قسم جي نشيدار شيءِ (جا ڀنگ جي ٻج مان ٺاهيندا آهن)- گانجو.
- گانجُو: صفت. گانجو پيئندڙ- گانجائي.
- گانجے والا: صفت. گانجو وڪڻندڙ.
● گانجنا، گانجھنا: متعدی [هـ] گڏڻ. لَٽڻ. ڪپڙي ۾ کهُنج وجهڻ.
● گانڈ، گانڑ: ث [هـ] مقعد.
- گانڈو: صفت. چُتو. ڍچُو. نامرد.
● گانسا: متعدی [هـ] آڱوٺي ۽ آڱُر جي وچ واري ويڇي يا ڪُنڊ.
● گانسنا: متعدی [هـ] ڦاسائڻ. وڪوڙڻ. ڦوڙڻ. آرپار سوراخ ڪرڻ- سَلَڻ. پُوئڻ(موتي).
- گانس لینا: ڏسو "گانسنا".
● گانکَن: ذ [هـ] ڳَڙ.
● گانو، گاؤں: ذ [هـ] ڳوٺ. ٻهراري.
● گاو: ث [هـ] ڍَڳِي- ڳئُون.
- گاوا: ذ. ڳائو- ڳئون جو.
- گاوا گھی: ذ. ڳائو گيهه.
● گاہ: ث [هـ] بيقراري. مصيبت.
● گاهَک: ذ [هـ] گراهڪ- خريدار.
- گاهَکِی: ث. گراهڪي- خريداري.

- گاهکی پٹنا : سودو بنجڻ- واپار ۾ ٺهڻ.
● گاهَن : ذ [ه] هڪ قسم جو سينُور (جنهن سان کيڙيل زمين سان گاهه ڪيندا آهن).
● گاهنا : متعدی [ه] ڳاهڻ (ان"). ڳولڻ . ڊوئڻ . پڪڙڻ.
● گاؤ : ث [ف. ه] ڳئون - ڳانءِ- ڍڳي. (صفت) وڏو .
- گاؤ بَہَل : ث. هڪ قسم جي بيل گاڏي.
- گاؤ پَچھاڑ : ذ . ڪُشتيءَ جو هڪ داءُ (جنهن ۾ مخالف جو ڪنڌ سروڙي ڪيرائبو آهي). چوپائي سال کي دسڻ جو هڪ طريقو.
- گاؤ تَکیَہ : ذ. هڪ قسم جو وڏو وهاڻو (جو پٺين کان رکي ٽيڪ ڏيئي وهجي).
- گاؤ دُم : صفت. ڏاند پڇي- مخروطي .
- گاؤدی : صفت. بيوقوف احمق. موڳو- ڏڏُ.
- گاؤلی : ذ. ڍڳيون چاريندڙ- ڳنوار.
● گائے یا گائیں : ث [ه] ڳانءِ - ڳئون- ڍڳي. (صفت) ڳڳدام- بي زبان. غريب.
- گائے کی طَرح کانپنا : ڪهڙو ڏڄڻ . ڏپ کان ڏڪڻ.
● گایَن : ث [ه] ڳائڻي .
● گَبّا، گَبھّا یا گَبّے، گَبھّے: ذ [ه] ڪپهه سان ٺهيل هڪ قسم جو نرم گاديلو.
● گَبَد : صفت [ه] بيوقوف- ڪم عقل.
● گَبدا : صفت [ه] ٿُلهو متارو (گوشت).
● گَبدو: صفت [ه] ٿُلهو متارو (ماڻهو) .
● گَبرُو: صفت [ه] جوان- لاسڙ يات- ڳڀرو. (ذ) يار. گهوٽ.
- گَبرُو جَوان : ذ . نوجوان ماڻهو.
● گَبرُوتا : ذ [ه] هڪ قسم جو جيت (جو چيٽي جو ذرو کٽي وڃي ان ۾ آنا لاهيندو آهي)- گونهه ريڙهو.
● گَبرِيلا، گُبرِيلا : ذ [ه] گُونهه ريڙهو جيت. ڏسو "گَبرُوتا".
● گَبرُون : ذ [ه] هڪ قسم جو ٿُلهو ڪپڙو.
● گَبھرُو: صفت [ه] ڳڀرو. ڏسو "گَبرُو".
● گَبھونی : ث [ه] ڳوٺ جي آس پاس واري زمين .
● گَبھيلَن : ث [ه] ڪَهَل- ٻاجهه . قُرب (جو رحم سبب ٿئي) .
● گَپ یا گَپيں : ث [ه] ڪوڙي ڳالهه - افواهه. ٻٽاڪ . ٻڪ ٻڪ .
- گَپ اُڑانا : افواهه اُڏائڻ - هُل هُلائڻ. ٻٽاڪون هڻڻ .
- گَپ شَپ : ث . کِل يوڳ- يوڳ چرچو.
- گَپ مارنا، هانکنا : ٻٽاڪ هڻڻ- ڊاڙ هڻڻ. ڪوڙ هڻڻ. اجائي ڳالهه ڪرڻ .
- گَپّی یا گَپَّی : صفت . ڪوڙو. ٻٽاڪي .
- گَپيں مارنا، هانکنا : يَٽ شَٽ هڻڻ . ٻٽاڪون هڻڻ .
● گَپّا یا گَپّے : ذ [ه] دوکو- دغا- فريب.
- گَپّا کھانا : دوکو کائڻ. ڪِسڪي وڃڻ.
● گَپا گَپ : ذ [ه] ٽڪڙو کائڻ جو آواز. هَپ هَپان . (تابع فعل) گهٽائي سان .
● گُپ چُپ : ث [ه] ماٺ ميٺ- چُپ چاپ. خاموشي - ماٺ . (تابع فعل) لِڪ چِپ ۾ . مخفي طرح .
● گَپَڑ : ث [ه] لَپاڙ. گَشو . سمجهه ۾ نه ايندڙ ڳالهه .
- گَپَڑ شَپَڑ : محاوره. گپ شپ- ٻٽاڪون. فضول ڳالهيون .
● گَپکَنا، گَپکنا : متعدی [ه] ڳڙڪائڻ.

گپهڻ . ٽڪرو ڪاٽڻ . جهپڻ (بال وغيره) .

- گَپ گَپ : تابع فعل [هہ] ڏسو "گپا گپ".

● گُپها : ذ [هہ] غار- ڪاهي (جبل جي). چُرَ .

- گُپها ميں بيٹھنا : چُرَ ۾ ويهڻ. اڪي وڃڻ. دنيا کي ترڪ ڪرڻ .

● گُپهڻا ۽ گُپهڻے : ذ [هہ] ڦُندڻ . تونئر . سُچو (گلن جو) .

- گُپهڻے : ذ. آهي وار جي عورتون سونهن خاطر نراڙ تي ڇڏينديون آهن .

● گَت : ث [هہ] هلڻي- هلت. حالت . چال - ڍنگ.سازن جي هڪ وڄت . هڪ قسم جو ناچ.

- گَت بجانا : ساز تي سرگم وڄائڻ . سازن کي هڪ تال تي وڄائڻ .

- گَت بنانا : حالت بنائڻ . بڇڙي حالت ڪرڻ . اهڙي حالت ڪرڻ جو ماڻهو ڪِلِن . ساز کي سُر تار تي وڄائڻ .

- گَت کا : صفت . ڍنگ وارو- سهڻي نموني وارو . موزون .

- گَت کرنا: خراب حالت ڪرڻ. مارڪيڻ. ڪم ۾ آڻڻ .

● گَتا: ذ [هہ] ڏُلهي دفتري - پاڻو .

● گُتا ۽ گُتّے: ذ [هہ] وکري جو پورو حق - ٺيڪو . شراب وغيره نشيدار شين جي وڪري جو دڪان - گُتو .

● گُتهنا : متعدى [هہ] ڳنڍجڻ - جُنبڻ (جهيڙي ۾)- ڦڪين پوڻ . ڳُتجڻ . گڏجڻ . پيچڻ. پُوچڻ. ڦاسجڻ .

- گُتهہ جانا: ڳنڍجي وڃڻ (جهيڙي ۾). ڏسو "گُتهنا".

- گُتهم گُتها: ذ. ڳنڍجي وڃڻ جي حالت- ڳنڍُ ڳنڍيان .

- گُتهم گُتها هونا: ڳنڍ ڳنڍيان ٿيڻ- وڙهڻ .

- گُتهوان : صفت . وٽيل . ڳتيل . پُوتل . ڳنڊيل .

- گُتهی ۽ گُتهیاں : ث . ڳنڍ . سُونڄهارو (سُٽَ جو) . ڳنڍيون . وَڪڙ .

- گُتهی پڑنا: سُٽ ۾ ڳنڍيون پوڻ- مُنجهڻ . معاملو منجهي پوڻ . رنجش ٿيڻ .

- گُتهی سلجهانا : ڳنڍيون کولڻ . معاملو سمجهائڻ .

● گِتّی : ث [هہ] ٻارن جي هڪ راند .

● گَٹ : ذ [هہ] فوج . ٽولو . انبوهہ - هجوم.

- گَٹ پَٹ : محاوره . هڪ هنڌ گهوڙهہ ٿيڻ جي حالت .

● گٹّا ۽ گٹّے: ذ [هہ] ڪرائيءَ واروسَنڌُ. حقي جي نڙ ۽ گوءِ کي گڏ ٻڌڻ وارو هنڌ . گهڻي نماز پڙهڻ ڪري نراڙ تي ٿيل نشان . محراب . ڳِٽو - ڏٽو . هڪ قسم جو مٺاڻ .

- گٹّے پڑنا: نراڙ تي سجدي جا نشان پوڻ . پيرن يا هٿن جي آڱرين تي گاٺ جا نشان پوڻ .

- گٹّے لگ جانا : نذر ٿي وڃڻ .

● گُٹّا ۽ گُٹّے: ذ [هہ] پٿر يا سِر جو ننڍو ٽُڪر . (صفت) بيندرو .

- گُٹّے کهيلنا: ٻارن جو ننڍن پٿرن سان راند ڪرڻ .

● گَٹ پَٹ : ذ [هہ] گڙ ٻڙ. ڏڪ ڏڪان. ڏسو "غٹ پٹ".

- گَٹ پَٹ هوجانا: ميلي وڃڻ - گڏجي وڃڻ. ڳنڍجي وڃڻ . تڪرجي وڃڻ .

● گِٹ پِٹ : ث [هہ] (چرچي يا ٺوڪ طور) انگريزي ٻولي - گِٽ مِٽ .

- گِٹ پِٹ کرنا : گِٽ مِٽ ڪرڻ .

انگريزي ڳالهائڻ .

● گِٿَخ، گِٿَڪُ : ذ [ھ] بندرو . چامڙو . چُغل (چلم جي ٽوپيءَ ۾ رکڻ جو) .

● گَٿَرُ گُٿُونُ : ذ [ھ] ڪبوتر جي گهوگهوتو . ڏسو "غٽرُ غُون" .

● گُٿڪا ۽ گُٿڪي : ذ [ھ] گولي . ڳٽڪو (دوا جي گولي) . جادوءَ جي گولي (چون ٿا ته آها وات ۾ رکڻ سان نظر کان غائب ٿي وڃبو) . ننڍو ڪتاب . ڪتاب . شطرنج جي ساري .

● گِٽڪري : ث [ھ] سيرَ جو ٽڪر - سيروٽو .

● گُٽڪنا : متعدی [ھ] ڪائڻ . ڳيهڻ - ڳڙڪائڻ . پيئڻ . ڪبوتر جو گهُگهلڻ .

● گُٽڪنانا : لازم [ھ] ڪبوتر جو مستيءَ جي حالت ۾ گهُگهلڻ .

● گُٿهَا ۽ گُٿهي : ذ [ھ] پتري (ڪائين جي) - لڏ . گَڏو (گاهه جو) . ڳنڍو (ڪمند جو) . ڳنڍڙي . ڳنڍ (بصر ، ٿوم جي) . جريب جو ويهون حصو .

● گُٿهر : ذ [ھ] وڏي ڳنڍڙي - ڳنڍڙو . (صفت) ڳنڍين وارو . ٿلهو - متارو . مضبوط .

● گُٿهرا : ذ [ھ] ڳنڍڙي - ڳنڍڙو .

● گُٿهري ۽ گُٿهريان : ث [ھ] ڳنڍڙي . ٻجڪو . ڳنڍڙي .

● گُٿهڙي ۽ گُٿهڙيان : ث [ھ] ڳنڍڙي . ڳنڍڙي .

- گُٿهڙي باندهنا : ڳنڍڙي ٻڌڻ . مال جمع ڪرڻ .

- گُٿهڙي ڪرنا : ڳنڍڙي ٻڌڻ . ڳنڍ ٻڌڻ . مال جمع ڪرڻ . هٿ پير ٻڌي سڪ ڪرڻ .

- گُٿهڙي مارنا : لٽڻ - ڦُرڻ .

● گُٿهِيل : صفت [ھ] ڳنڍين وارو . ڳوڙهن وارو . سخت . چاول - چميل . (ذ) وڏي ڳنڍڙي .

وڏو پٿر . ڳوڙهو . سوجَ .

● گُٿهلانا : لازم [ھ] مُنڊو ٿيڻ . ڏند ڪنائيڻ .

● گُٿهلي ۽ گُٿهليان : ث [ھ] ڳنڍ . ڪڪڙي (ڪجور جي) . چيچڪو (گدامڙيءَ جو) . ڪوئلو (انب جو) .

● گُٿهنا : لازم [ھ] سبجڻ . گڏجڻ . ڪاچڻ . ٻڌجڻ .

- گُٿهه : ذ . ڳنڍي . ڳنڍ .

- گُٿهانا : متعدی . سبائڻ . ڳنڍائڻ . چتي هٿائڻ .

- گُٿهه بندهه : صفت . سازش سان - صلاح وارو .

- گُٿهه بندهن : ذ . صلاح . سازش . هندن ۾ گهوٽ ۽ ڪنوار جي پلاندن کي ڏنل ڳنڍ .

- گُٿهه جوڙ : صفت . مليل . گڏيل . (ذ) صلاح مصلحت . سازش .

- گُٿهه ڪٽ : صفت . ڳنڍيڪپ - لٽيجو .

- گُٿهوانا : متعدی . مرمت ڪرائڻ . ڳنڍائڻ .

● گِٿهي ۽ گِٿهيان : ث [ھ] نڙاندي . ريلُ (جنهن تي ڏاڳو ويڙهجي) .

● گُٿهيا : ث [ھ] سنڌن جو سُور - وائي سُور .

● گُٿهيلا : صفت [ھ] ڳنڍين وارو . جاٺو - مضبوط .

● گُٿيا ۽ گُٿيائين : ث [ھ] ٺِڪري . ننڍو پٿر - ڪتڙي .

● گَٽيان : ث [ھ] نماز پڙهڻ ڪري نراڙ وغيره تي ٺيل گاٺ جا نشان .

● گَجر : ذ [ھ] گهڙيال جا ٺڪاءَ (جي صبح جو چئين بجي وڃن) . پنهرڪو - پرهه ڦٽي - پٺسي پرڪ جو وقت - ڪٽڪ ۽ جوان جو مليل ان" .

- گَجر بجنا : صبح جو گهڙيال وڄڻ .

- گَجر بهت ، بهتا : ذ . رذل گجرون .

- گَجَرُ بهتّا بنانا : گڏ وچڙ ڪرڻ - ملائي چڙهڻ .
- گَجَرُ دَمُ : تابع فعل . صبح سويري - علي‌الصبح .
- گَجَرُ کا وَقتُ : ذ. صبح ڪاذب - پرهه ڦُٽي.
● گَجرا ع گَجرے : ذ [هه] گلن جو هار (جو زالون ڪرائيءَ ۾ ٻڌنديون آهن). هڪ قسم جو زيور. هڪ قسم جو ريشمي ڪپڙو .
- گَجرِی : ث. هڪ زيور جو قسم .
● گُجرِی ع گُجرِیاں : ث [هه] "گوجر" قوم جي عورت . کير وڪڻندڙ عورت. سهڻي ڇوڪري. ڏسو "گوجري".

گَجگَجا : صفت [هه] پُسيل. ڪئرو .

● گَجگَجانا : متعدى [هه] ڪڙڪڻ. چٽڪڻ. ڦريءَ ۾ ٻيج ڪڙڪڻ .
● گِجگِجانا : لازم [هه] سڙڻ - ٻُرڪجڻ (ڪينئان) .
● گَجوا : ذ [هه] سِنگهه - بودو .
● گَجهّا : ذ [هه] ڍِڳ - ڍير . لڪل خزانو. گهٽائي .
- گَجهّا دَبانا ، مارنا : ملڪيت ڦٻائڻ. دولاب سان ملڪيت هٿ ڪرڻ.
● گُجَئی : ث [هه] ڪنڪ ۽ جَوَن جو گڏ وچڙ آنّ.
● گَچ : ث [ف] هڪ قسم جي مصالحو (جو چُن سان ملائي پلستر ڪندا آهن). چُن سان لِپل فرش يا ڇت. (صفت) گهاٽو. هضم نه ٿيندڙ.
- گَچکاری: ث. چُن جو ڪم.
● گَچ : ث [هه] ڇري يا چاقو وغيره جو گوشت ۾ لگڻ سان ٿيل آواز. کپ ۾ هلڻ جو آواز . (صفت) گهاٽو .

● گِچ پِچ : ث [هه] انبوهه - ميڙ. (صفت) گهاٽو . (تابع فعل) گهِچ مِچ .
● گُچّی ع گُچّیاں : ث [هه] گِل - گِڊ .
- گُچّی پالا : ث. ٻارن جي هڪ راند (جنهن ۾ گِل ۾ ڪوڏيون اڇلائيندا آهن).
● گُچهّا ع گُچهّے : ذ [هه] چُڱو. سُچو. سنگ . ميڙ . بنڊل .
- گُچهّا تارا : ذ. ڪتيون (نکٹ) .
- گُچهّے دارُ : صفت. چڱيدار .
● گَدُ : ث [هه] مارڻ جو آواز. ڌڪو . زمين تي ڪيرائڻ جو آواز .
- گَدابَدُ : ث. لاڳيتو ڌَهڪو - ڌَهه ڌَهان. (تابع فعل) لاڳيتو .
● گِدُ ، گِدُهه : ذ[هه] هڪ قسم جو پکي- ڳجهه.
● گَدّا ع گَدّے: ذ [هه] گاديلو. آڀُونُ. ڏُڪو - انومان . فريب .
- گَدّا لگانا : ڏُڪو هڻڻ .
- گَدّا کهانا : دوکو کائڻ- فريب ۾ اچڻ.
- گَدّے بازی : محاوره . ڏُڪي بازي . آنڪل بازي .
● گُدّا ع گُدّے: ذ [هه] ٿُلهو ناڙُ- ڏارُ. مُڪَ - ڏونشو .
● گَداکا : ذ [هه] ڌَهڪو - سَٽڪو . جسم جي ڏولهه .
● گَدالا ع گَدالے ذ [هه] وڏو تيڪم .
● گُدامُ ع گُدامُ : ذ [انگ . godown] پاندو - گُدام .
● گَدُ بَدا : صفت [هه] ٿُلهو متارو .
● گَدّرُ ، گَدُرا : صفت [هه] اڌ رڌو - اڌ پڪو. اهو ميوو جو پچڻ تي هجي.
● گَدُرانا ، گِدُرانا : متعدى [هه] ميوي وغيره

جو پچڻ تي اچڻ. جوڀن ۾ اچڻ. بدن ڀرجڻ. اڪ آڙڻ.
— گَدرايا هُوا بَدَن: ذ. ڀريل بدن. جوانيءَ ۾ ڀريل جسم.
● گَدَڑ خَيل: صفت [اردو] بدصورت. ڏسڻ ۾ نيچ.
● گُدڑی ج گُدڑياں: ث [ھ] فقيرن جو چِتين لڳل لباس. رلي- گودڙي. پُراڻو ڪپڙو.
— گُدڑی کا لال: محاوره. ڪنهن غريب گهر جو قابل ۽ لائق اولاد.
— گُدَڑيا ج گُدَڑيے: ذ. گودڙيو. گودڙي پوش. پراڻا ڪپڙا وڪڻندڙ.
— گُدَڑيا پِير: ذ. اهو وڻ جنهن ۾ اُڳڙيون ٻڌي ماڻهو پاس باسيندا هجن. گودڙيو پير.
— گُدَڑيا فَقِير: ذ. ٽڳڙيو فقير.
● گُدکا ج گُدکے: ذ [ھ] چمڙسان مڙهيل ڏنڊو.
● گُدگُدانا: متعدی [ھ] ڪِتڪِتوني ڪرڻ. چُرَ ڪرڻ. کِلائڻ. هَشي ڏيڻ.
— گُدگُدا: صفت. نرم- ڪُئرو. ٿُلهو.
— گُدگُدی: ث. ڪِتڪتوني. کيچل.
— گُدگُدی کَرنا: ڪِتڪتوني ڪرڻ. کيچل ڪرڻ.
● گَدلا ج گَدلے: صفت [ھ] گدلو- ميرو- ڪنو. گهاٽو. لُڙاتيل (پاڻي).
— گَدلاپن: ذ. گدلائي- ميراڻ.
● گَدلانا: لازم [ھ] لُڙائجڻ (پاڻي).
● گُدما ج گُدمے: ذ [ھ] ٿُلهو ۽ نرم پشم وارو ڪمبل.
● گُدنا: لازم [ھ] گودجڻ- بدن تي سُئيءَ سان نشان ٺهڻ.
● گُدوَٹ: ث [ھ] کيدڙ جي آوناڻي.
● گدها ج گدھے: ذ [ھ] هڪ قسم جو مشهور جانور- گڏھ- خَر. (صفت) بيوقوف. (ث) گدهی ج گدهياں.
— گدهاپن: ذ. گڏهپڻو. بيوقوفي.
— گدها دلدل میں پهنسنا: گڏھ گپ ۾ ڦاسي پوڻ. ڪنهن ڏکئي معاملي ۾ ڦاسڻ.
— گدها گدهی: ذ. چوڪرن جي هڪ راند.
— گدها لوٹن: ث. گڏھ جي ليٽڙي وارو هنڌ. گڏھ وانگر سَٺيءَ ۾ ليٽڻ جي حالت- گڏھ ليٽڙو.
— گدهوں بخار چڑهنا: تمام گهڻو تپ چڙهڻ.
— گدهوں کے ہل چلنا: اُجڙ ٿيڻ -ويران ٿيڻ.
— گدهی ج گدهياں: ث. گڏهه.
— گدهے پر چڑهنا: گڏھ تي چڙهڻ. بچڙو ٿيڻ. خوار ٿيڻ. بيعزت ٿيڻ.
— گدهيڑی: ث. بلڪل اڻنگي عورت. گڏهوڙي. بيوقوف عورت.
— گدهے کا بچہ: محاوره. گڏھ جو پٽ (گار طور ڪم ايندڙ).
— گدهے کو باپ بنانا: گڏھ کي پيرين پوڻ. ڪم ڪڍڻ لاءِ بيوقوف جي خوشامد ڪرڻ.
— گدهيلا: ذ. اهو شخص جنهن وٽ گڏھ گهڻا هجن- گاڏهي.
● گدهوئی: ث [ھ] حد جو نشان.
● گدّی ج گدّياں: ث [ھ] گادي- گدي. ٿهي (ڪاغذن جي). پٿو (ڪپهه جو). ٽڙا. تخت- مسند.
— گدّی پر بٹهانا: گاديءَ تي ويهارڻ- تخت تي ويهارڻ.
— گدّی پر بيٹهنا: گاديءَ تي ويهڻ- تخت تي ويهڻ.
— گدّی سے اتارنا: گاديءَ تان لاهڻ- تخت

تان لاھڻ .

- گَدّی نَشِین: صفت. گادي نشين. گاديءَ تي ويٺل.

● گَدّی: ث [ھ] ڪنڌ - ڪياڙي.

- گَدّی سے زُبان کھینچنا: ڄڀ نڙيءَ وڏان پٽڻ. زبان پٽي وٺڻ.

● گَدَیڑی ج گَدَیڑِیاں: ث [ھ] "گڏھ" جو تصغير. گڏھڙي. اڍنگي عورت.

● گَدیلا ج گَدیلے: ذ [ھ] گاديلو. پٿراڻي.

● گَڈّا ج گَڈّے: ذ [ھ] بار لڏڻ جو گاڏو- ڇڪڙو.

● گَڈّا ج گَڈّے: ذ [ھ] "گڑیا" جو مذڪر. گڏو. پتلو.

- گَڈّا بنانا: گڏو بڻائڻ. بدنام ڪرڻ- خوار ڪرڻ.

● گَڈَریا ج گَڈَریے: ذ [ھ] ڌراڙ- ڌنار- مال چارينڊڙ.

● گَڈمَڈ: صفت [ھ] گڏوچڙ- اٿل پٿل- هيٺ مٿي.

- گَڈمَڈ کرنا: گڏوچڙ ڪرڻ. ملائي ڇڏڻ- اٿل پٿل ڪرڻ.

● گَڈھ: ذ [ھ] ڏسو "گڑھ". قلعو- ڪوٽ. (ث) گھر.

- گَڈھی: ث. ننڍو قلعو- ڪوٽڙي- گڙهي.

● گَڈّی ج گَڈّیاں: ث [ھ] ٻاجيءَ جي سٽ- سٿوڙي. پڙو (سون يا چاندي جي ورقن جو). ٿھي (نوٽن جي).

● گَڈّی ج گَڈّیاں: ث [ھ] لغڙ جو قسم. سنڌڙ. هڪ قسم جو ننڍو حقو.

● گُذارنا: متعدی [اردو ف. گذاشتن] گذارڻ- رهڻ. ڪاٽڻ (ڏينهن). گذر ڪرڻ. لنگھائڻ. نباهڻ.

- گُذارا: ذ. گذارو- گذر. نباهه.

● گُذَرنا: لازم [اردو < ف. گذاشتن] گذرڻ. لنگھڻ. ڏسو "گزرنا".

- گُذَر: ذ. لنگھه.

- گُذَرگاھ: ذ. لنگھه- رستو.

● گُر: ذ [ھ] گُرو. مرشد. استاد. قاعدو. اصول. هنر. تدبير. طريقو.

- گُردوارا: ذ. سکن جو مندر.

- گُر بتانا، سکھانا: هنر ڏسڻ- تدبير ٻڌائڻ. اٽڪل سيکارڻ.

- گُربھائی: ذ. صفت. ساڳئي استاد جا شاگرد.

● گَر٣: ذ [ھ] ڳاڙھاڻ مائل ڪارو رنگ. گھوڙي جو هڪ رنگ- ڪميت. ڪبوتر جو هڪ رنگ. گھوڙي جي نراڙ جو اڇو ٽيڪو.

● گَراری ج گَراریاں: ث [ھ] رسي وغيره کي وٽ ڏيڻ لاءِ ڪاٺ جي ڪيلي. سٽ ويڙهڻ جو ريل- اوبرو. چرخي- گراڙي.

● گَرَجنا: لازم [ھ] گجڻ- گجڻ. زورسان آواز ڪرڻ. گاج ڪرڻ (ڪڪر). گوڙ ڪرڻ (شينهن). سرجڻ (موتي).

- گَرَج: ث. گوڙ- ڪڙڪاٽ. گاج (ڪڪرن جي).

- گَرجا: ذ. آهو موتي جنهن کي سير پيل هجي.

- گَرجاٹ: ث. گاج- گجگوڙ.

- گَرَج کَر بولنا: زور سان ڳالهائڻ. ڪڙڪو ڪرڻ.

● گُرُچ، گُرَچ: ث [ھ] هڪ قسم جي پکڙندڙ ول.

● گَرد: ث [ف] ڌوڙ- مٽي. واري.

- گَرد اٹھنا: ڌوڙ اڏامڻ- مٽي اڏڻ.

- گَرد اڑانا: ڌوڙ اڏائڻ. تباهه ڪرڻ.

- گَرْدْ بادْ : ذ. واچوڙو. مٽيءَ ملِيل هوا. غبار.
- گَرْدْ بَيٹھنا : ڌوڙ لهڻ - غبار لهڻ.
- گَرْدْ جهاڑْنا : مِٽي ڇنڊڻ - ڌوڙ ڇنڊڻ.
- ● گِرْدْ : تابع فعل [ف] آسپاس - چوطرف. ويجهو. (ذ) گولائي - چڪر.
- گِرْدابْ : ذ. ڪُن.
- گَرْدا گَرْدْ : تابع فعل. چوطرف. اردگرد.
- گِرْد پهَٹَڪنے نہ دينا : ويجهو اچڻ نہ ڏيڻ.
- ● گَرْدانْنا : متعدی [اردو < ف. گردانْ] گردان ڪرڻ - ڦيرو ڪرڻ (مصدر وغيره جو). دور ڪرڻ. دُهرائڻ - وري چوڻ. مڄڻ. ويڙهڻ.
- ● گِرْداني : ث [اردو] زالن جو نماز پڙهڻ وقت پوتيءَ کي هڪ خاص طريقي سان ويڙهڻ جي حالت. بُڪل هڻڻ.
- ● گَرْدِشْ : ث [ف] چڪر - ڦيرو - گهمرو. انقلاب - تبديل. بد نصيبي. مصيبت.
- گَرْدِشْ پَڑْنا : مصيبت پوڻ.
- گَرْدِشْ کهانا : چڪر کائڻ - ڦيرڻ. مصيبت ۾ گرفتار ٿيڻ.
- ● گَرْدَنْ ؛ گَرْدنيں : ث[ف] ڳچي - سسي. گَلو. ڪنڌ. ڪنهَن ڏانءَ (گهگهي وغيره) جو مٿيون سنهون حصو.
- گَرْدَنا : ذ. ڏُلهي ڳچي - سِسو. سسيءَ وارو گوشت. گردن وارو ڏڪ.
- گَرْدَنْ اُٹھانا : ڪنڌ کڻڻ.
- گَرْدَنْ اُڑانا : سِسي اڏائڻ - ڪنڌ لاهڻ. قتل ڪرڻ.
- گَرْدنْ اَکڑْنا ، اينٹھنا : ڪنڌ سيٹجڻ. سَٽ پوڻ سبب ڪنڌ چوري نہ سگهڻ.
- گَرْدَنْ پَرْ بوجهہ لينا : سِرَ تي بار کڻڻ. ڪنهن ڪم جي ذميداري پنهنجي سِرُ تي کڻڻ.

احسان کڻڻ.

- گَرْدَنْ پَرْ جُوا رَکهنا : ذميداري سونپڻ. بار وجهڻ. بار کڻڻ. پنهنجي مدد پاڻ ڪرڻ. تابعداري ڪرڻ. پابندي کڻڻ.
- گَرْدَنْ پَرْ چهُري پهيرْنا : ڪنڌ تي ڪاتي وهائڻ. ذبح ڪرڻ. حق تلفي ڪرڻ. نسورو ظلم ڪرڻ.
- گَرْدَنْ پر سَوارْ هونا : ڪنڌ تي چڙهڻ. پٺيان پوڻ. تقاضا ڪرڻ.
- گَرْدَنْ پَکَڑْ (کَرْ) نِکال دينا : ڪنڌ کان جهلي ڪڍي ڇڏڻ. بيعزت ڪري ڪڍڻ.
- گَرْدَنْ پهَنْسانا : ڪنڌ ڦاسائڻ. پاڻ کي مصيبت ۾ وجهڻ.
- گَرْدَنْ پهيرْنا : ڪنڌ ڦيرائڻ. مُنهن ڦيرائڻ. سرڪشي ڪرڻ. نافرماني ڪرڻ.
- گَرْدَنْ توڑْنا : ڪنڌ ڀڃڻ. ڳاٽو ڀڃڻ. سزا ڏيڻ. مغلوب ڪرڻ.
- گَرْدَنْ جهُڪانا : ڪنڌ جهڪائڻ - ڪنڌ هيٺ ڪرڻ. ڪنڌ نوڙائڻ - شرمندو ٿيڻ. احسان مند ٿيڻ.
- گَرْدَنْ چهُڑانا : جند ڇڏائڻ. ڪنڌ ڪڍائڻ.
- گَرْدَنْ دَبانا : ڪنڌ کان جهلڻ. پڪڙڻ - قابو ڪرڻ.
- گَرْدَنْ دَبي هونا : احسان کان ڪنڌ جهڪيل هئڻ. احسان مند هئڻ.
- گَرْدَنْ ڈالنا : ڪنڌ جهڪائڻ. ڪنڌ هيٺ ڪرڻ (ٿڪ، شرم يا بيوسيءَ کان).
- گَرْدَنْ ڈَهلنا ، ڈَهلَکْنا : ڪنڌ ڇُڙڪڻ. مرڻ ويجهو هئڻ.
- گَرْدَنْ سے جُوا آتارْنا : بارسِرَ تان لاهڻ. ڪُلها آجا ڪرڻ. ذميداريءَ کان آجو ٿيڻ.

- گَرْدَنْ کاٹنا : ڪنڌ ڪپڻ - ڪنڌ لاهڻ . مسسي لاهڻ. ظلم ڪرڻ.
- گَرْدَنْ سے بوجھ اُتارْنا : بار ڪنڌ تان لاهڻ. ذميداري سِر تان لاهڻ .
- گَرْدَنْ گھونٹْنا: گھوگھو ڏيڻ- گهُٽو ڏيڻ.
- گَرْدَنْ مارنا : ڪنڌ وڍڻ - سسي لاهڻ . قتل ڪرڻ- مارڻ. تڪليف ڏيڻ. نقصان پهچائڻ.
- گَرْدَنْ مَروڑْنا : ڳانو پيچڻ- ڪنڌ مروڙڻ. گهُٽو ڏيئي ساهہ ڪيڻ .
- گَرْدَنْ ناپْنا: ڳچيءَ ۾ هٿ وجهڻ. گهُٽو ڏيڻ . ڪنڌ کان جهلي ٻاهر ڪيڻ. ماري ڇڏڻ.
- گَرْدَنْ نہ اُٹھانا : ڪنڌ مٿي نہ ڪڻڻ . شرم کان نہ ڪجهہ سگهڻ. مجال نہ هئڻ .
- گَرْدَنْ نیچی ہونا : ڪنڌ جهڪڻ- ڪنڌ هيٺ ٿيڻ. هٿ پيچڻ - وڏائي لهڻ .
- گَرْدَنْ ہِلانا : ڪنڌ لوڏڻ (هائوڪار يا انڪار لاءِ). ڪنڌ ڌوڻڻ. تعريف ڪرڻ.
- گَرْدَنی : ث . گهوڙي جي پٺُن تي وجهڻ جو ڪپڙو. ڪُشتيءَ جو هڪ داءُ . هڪ قسم جو ڳَهڻُ .
- گَرْدَنی دینا : ڪنڌ مان جهلي ڇڏي ڏيڻ. ڪنڌ ۾ چماٽ هڻڻ .
- ● گُرْدَہ ع گُرْدے: ذ [ف] گُرڙدو- بُڪي. جرات - حوصلو.
- ● گُرْس : ذ [انگ. gross] ٻارهن ڊزن.
- ● گِرِفْت : ث [ف] پڪڙ . مُٺيو. جهَل . اعتراض. نڪتہ چيني.
- گِرِفْت میں آنا : چنبي ۾ اچڻ . پڪڙجي پوڻ. قابو ٿيڻ .
- ● گُرْگا : ذ [هہ] "گُرو" جي ٿهل نڪور ڪندڙ . چيلو- مريد. خدمتگار- چاڪر. شرير- لُچ.
- ● گُرْگابی : ث [هہ] جُتيءَ جو هڪ قسم.
- ● گِرْگِٹ : ذ [هہ] سانڊو.
- گِرْگِٹ کی طَرَح رَنْگ بَدَلْنا: سانڊي وانگر رنگ بدلائڻ- هڪ حال ۾ نہ رهڻ .
- ● گَرْگَج : ذ [هہ] قلعو. بُرج. مورچو. ڪڏنو . پهلوان - بهادر.
- ● گَرْم : صفت [ف] ڪوسو- تتل. طبيعت جو تيکو. ڏکندڙ. تيز رفتار. مصروف- مشغول. ناراض
- گَرْما : ذ. گرميءَ جي مُند .
- گَرْما گَرْم : صفت. گرم - ڪوسو. تمام گرم . تازو.
- گَرْما گَرْم باتیں : ث. گرما گرم ڳالهيون.
- گَرْمانا : لازم. گرم ٿيڻ. ڪاوڙجڻ.
- گَرْم بازاری : ث. بازار جي خريداري- گهڻو وڪرو. خريد فروخت .
- گَرْم پانی: ذ. ڪوسو پاڻي.
- گَرْم خَبَر: ث. تازي خبر. عام خبر. افواهہ.
- گَرْم سَرْد : محاوره. ٿڌو ڪوسو. چڱو مٺو . نيڪ بد .
- گَرْم سَرْد سَہْنا : ٿڌي ڪوسي سهڻ . چڱي مٺي سهڻ. لاها چاڙها ڏسڻ .
- گَرْم کَرْنا: گرم ڪرڻ- ڪوسو ڪرڻ.
- گَرْمی : ث. گرمي . ڪوساڻ . اونهارو . باهہ . جوش .
- گَرْمی آنا : گرمي اچڻ . پگهر نڪرڻ .
- گَرْمیاں آنا : گرميءَ جي مند اچڻ - اونهارو اچڻ .
- گَرْمی پَڑْنا : گرمي پوڻ. موسم گرم ٿيڻ. ڏينهن تپڻ .
- گَرْمی نِکالنا : گرمي ڪيڻ. جماع ڪرڻ.
- گَرْمی دانے : ذ. آرايُون- پيت .

- گَرمی سے جَواب دینا: کاوڙ مان جواب ڏيڻ.
- گَرمی کَرنا: گرمي ڪرڻ. جوش وڌائڻ. وَلوَلو پيدا ڪرڻ.
● گِرنا: لازم [هہ] ڪِرڻ . ڍهڻ . هارائڻ. پچڻ (ڏند).
- گِرا: صفت . ڪريل . ڍٺل . محتاج . غريب.
- گِرا دینا: ڪيرائي ڇڏڻ. هيٺ ڪيرائڻ. اُڇلائڻ.
- گِرانا: متعدی . ڪيرائڻ . ڊاهڻ . اڇلائڻ . وَهائڻ (پاڻي).
- گِر پَڑ کَر: محاوره. ڌڪا ڌوڏا کائي. مصيبتون سَهي.
- گِر پَڑنا: ڪري پوڻ. ڍهي پوڻ. ويهي رهڻ.
- گِرتا پَڑتا: تابع فعل. ڍهندي ڪرندي. جيئن تيئن ڪري. مشڪل سان.
- گِر جانا: ڪري پوڻ. ڍهي پوڻ. غريب ٿيڻ.
● گَرنڈ: ذ [هہ] جَنڊ جو تار.
● گِرو: صفت [ف] گروي - گِهه.
● گُرو: ذ [هہ] استاد - معلم. دانا. عقلمند. (طنزاً) بدمعاش - لُچو. هوشيار - چالاڪ.
- گُرو گھنٹال: ذ. تمام چالاڪ. وڏو ٺڳ. بدمعاشن جو سردار.
● گَروا: صفت [هہ] ڳرو - وزني. ضروري. معزز. اندر کُندو.
- گَرواپن: ذ. بار. اهميت. عزت. شرم - لڄ.
● گِروی: صفت [هہ] هڪ قسم جو جيت (جو فصل کائي ڇڏي).
● گِرہ ۽ گِرهیں: ث [ف] ڳنڍ. بَنڌَڻ. ڪيسو. تڪليف. مونجهه. وال جو سورهون حصو. سَنڌ. ڪماند جي ڳنڍ. اهو شعر جو مصرع لڳائي ڏاهجي.
- گِرہ باندھنا: ڳنڍ ٻڌڻ. ياد رکڻ.
- گِرہ پڑنا: ڳنڍ پوڻ. مونجهارو پوڻ. سُنجهڻ.
- گِرہ ٹٹولنا: پئي جي مال کٽڻ جي ڪوشش ڪرڻ.
- گِرہ دینا: ڳنڍ ڏيڻ. ياد رکڻ.
- گِرہ سے: تابع فعل. ڳنڍ مان - کيسي مان - هٿوان.
- گِرہ سے دینا: ڳنڍ مان ڏيڻ - هٿوان ڏيڻ - کيسي مان ڏيڻ. نقصان پرڻ.
- گِرہ کاٹنا: ڳنڍ ڪپڻ. ڪيسو ڪترڻ.
- گِرہ کَٹ: ذ. صفت. ڳنڍ ڪپ - ڳنڍ ڇوڙ - لليجو.
- گِرہ میں باندھنا: ڳنڍ ۾ ٻڌڻ. ياد ڪرڻ. يادگيري لاءِ ڪپڙي ۾ ڳنڍ ٻڌي ڇڏڻ.
● گِرهن: ذ [هہ] گِرهڻ - چنڊ يا سج جهلجڻ جي حالت.
- گِرهن لگنا: چنڊ يا سج جهلجڻ. داغ لڳڻ. عيب لڳڻ.
● گَرئی: ث [هہ] مڇيءَ جو هڪ قسم.
● گِرّی ۽ گِرّیاں: ث [هہ] چرخي - ڦرڻي - ڦوٽي (کوهه جي). سٽ ويڙهڻ جي ريل. سڪل گاهه جي ڊن. ڪٺڪ يا جَوَن جو ڍڳ.
● گِری ۽ گِریاں: ث [هہ] مغز (ٻج جو). گُودو. ڳِر (ميوي جي).
● گِریبان: ذ [ف] پهراڻ وغيره جو ڇاتيءَ ۽ ڳچيءَ وارو حصو.
- گِریبان پکڑنا: ڳچيءَ کان جهلڻ. تقاضا ڪرڻ.
- گِریبان پھاڑنا، ٹکڑے کرنا، چاک کرنا: ڪپڙا ڦاڙڻ. چريو ٿيڻ. چيتو ٿيڻ (غم سبب).

- گریبان کھینچنا : ڳچيءَ کان جهلڻ . دامن کان وٺڻ .
- گریبان میں سر ڈالنا : پنهنجي گريبان ۾ منهن وجهي ڏسڻ . پنهنجي اندر ۾ جهاتي پائڻ . دل تي هٿ رکي ڏسڻ . پنهنجا عيب ڏسڻ .
- گریبان میں منہ چھپانا : شرمسار ٿيڻ - لڄي ٿيڻ .

● گرینٹ : ث [ھ] کوھ تي رکيل پيلنگھ (جنهن تي پوٽي رکيل هجي).

● گڑ : ذ [ھ] ڳڙ . مٺاڻ . (صفت) سٺو.
- گڑاکو : ذ. ڳڙ مليل تماڪ - ڳڙاڪو.
- گڑ انبہ : ذ. ڳڙ جي چاش ۾ پڪل انبڙين جي چٽني.
- گڑ بیٹھ جانا : گھیر سبب ڳڙ پئڙو ٿيڻ.
- گڑ دھانی : ث. ڳڙ ڌاڻي.
- گڑ کلھیا (کلیا) میں پھوڑنا : ڳجهي صلاح ٿيڻ. لڪ چپ ۾ ڪم ٿيڻ .

● گڑ بڑ : ث [ھ] گڙ ٻڙ . الٽ پلٽ . گڏ و چڙ . رولو .
- گڑ بڑ جھالا : ذ. واءُ مينهن . مينهن جهڪ . رولو - گڙ ٻڙ .
- گڑ بڑ کرنا: گڙ ٻڙ ڪرڻ . گڏوچڙ ڪرڻ.
- گڑ بڑی : ث. گھبراهٽ - گڙ ٻڙ .

● گڑ بڑانا : متعدی [ھ] گهبرائجڻ - بدحواس ٿيڻ . گڙ ٻڙ ڪرڻ .
- گڑ بڑاھٹ : ث. گھبراهٽ - بدحواسي .

● گڑپ : ث [ھ] ڳڙڪائڻ جو آواز - هڙپ .

● گڑ پنکھ : ذ [ھ] وڏن ڪنين وارو پکي. خلاصو لباس ڍڪيندڙ ماڻهو.
- گڑ پنکھ بنانا : بيوقوف بنائڻ .

گڑریا : ذ [ھ] ٻڪريون چاريندڙ - ٻڪرار.

● گڑ گڑ : ث [ھ] حقي يا گگھيءَ مان پاڻي نڪرڻ جو آواز. بندوقن يا توبن چٽڻ جو لاڳيتو آواز. ڪڪرن جي گوڙ. پاڻيءَ جو گڙ گاٽ .

● گڑ گڑا : ذ[ھ] حقي جو هڪ قسم.

● گڑ گڑانا : لازم [ھ] گوڙ ٿيڻ - گجڻ (ڪڪر) - گجگوڙ ٿيڻ . توفن جو لاڳيتو چٽڻ.
- گڑ گڑاھٹ : ث. پيٽ جي گڙ گڙ . گوڙ (ڪڪرن جي). گاڏيءَ جي هلڻ جو آواز - ڌڌڪو.

● گُڑ گُڑانا : لازم [ھ] گڙ گڙ ٿيڻ . آندن مان آواز نڪرڻ .
- گُڑ گُڑ : ث. حقي جو آواز - گڙ گڙ .
- گُڑ گُڑاھٹ : ث. حقي چيڪڻ جو آواز - گڙ گڙ .
- گُڑ گُڑی : ث. حقي جو هڪ قسم.

● گِڑ گِڑانا : لازم [ھ] ٻاڏائڻ - التجائون ڪرڻ - عاجزيون ڪرڻ .

● گڑ گودڑ : محاوره [ھ] ڦاٽل ڪپڙا - ليڙون ٿيل ڪپڙا. پراڻا ڪپڙا.

● گُڑم : ذ [ھ] مٽي تي ڌڪ لڳڻ سبب ٿيل ڳنڍو .

● گڑنا : لازم[ھ] دٻجڻ . دفن ٿيڻ . ڪپڻ .
- گڑ جانا: دٻجي وڃڻ . پورجي وڃڻ. شرم ۾ ٻڏي وڃڻ .
- گڑے مردے اکھیڑنا : وسريل ڳالهيون ياد ڪرڻ . وڏن جا عيب ڪڍڻ .

● گڑ تنک: ث [ھ] وڏائي - ڊاڙ. لاف - ٻٽاڪ .
- گڑ تنگ مارنا: ٻٽاڪ هڻڻ .

● گڑوا ۽ گڑوے : ذ[ھ] لوٽو - گڏون .
- گڑوی : ث. ننڍو لوٽو .

● گڑ ولنا : ذ [ھ] ٻارن کي هلڻ سيکارڻ

جي گاڏي .
● گَڑھ : ذ [ھ] ڳڙھ - قلعو - ڪوٽ . عموماً شهرن جي نالي پٺيان ڪم ايندڙ " فتح گڑھ ، علی گڑھ " .
— گَڑھ توڑنا ، جيتنا : قلعو فتح ڪرڻ . ڪو ڏکيو ڪم ڪرڻ .
— گَڑھی ع گَڑھیاں : ث . ڳڙهي - ننڍو قلعو - ڪوٽڙي .
— گَڑھی جيتنا ، فَتح کَرنا : قلعو فتح ڪرڻ . ڪو ڪارنامو ڪرڻ .
● گَڑھا ع گَڑھے : ذ [ھ] کڏو . غار . کاهي . قبر .
— گَڑھا آنَا : کڏو مٽيءَ سان پرڻ . نقصان پرڻ . ڏسو " گَڑھا بھَرنا " .
— گَڑھا بھَرنا : کڏو مٽيءَ سان پرڻ . نقصان پرڻ . ٺُڪر پيٽ ۾ وجهڻ .
— گڑھا پَڑنا : زمين ۾ کڏو پوڻ .
— گڑھا کھودنا : کڏو کوٽڻ . کڏ کوٽڻ .
— گڑھے بیٹھنا : کُڏي ۾ ويهڻ (شڪار لاءِ) .
— گڑھے پڑنا : زمين ۾ کڏون پوڻ . اکيون ڏرا ڏيئي وڃڻ .
— گڑھے میں گِرنا : کڏ ۾ پوڻ . نقصان سهڻ .
● گَڑَھت : ث [ھ] گھَڙڻ جو نمونو - گھڙٺي . گھڙائي . بناوت .
● گڑھنا : متعدی [ھ] گھَڙڻ . بنائڻ . ٺاهڻ .
● گَڑھَل : ذ [ھ] هڪ قسم جو پوٽو ۽ ان جو گُل .
● گَڑَھیا : ث [ھ] " گڑھا " جو تصغير . وڏو کڏو . ڊونئي - آرُوڙي .
● گُڑیا : ث [ھ] گُڏي . پتلي .
— گُڑیا بنانا : گُڏي ٺاهڻ .
— گُڑیا سَنوار دینا : پَٽِت سارو ڏيءَ جي شادي ڪرڻ .
— گُڑیا کھیلنا : گُڏين راند ڪرڻ . ناتجربيڪار هئڻ . زنانيون ڳالهيون ڪرڻ .
— گُڑیوں کا کھیل : محاوره . گُڏين جي راند . آسان ڪم . اک جي ماڪي .
● گُزارنا : متعدی [آردو < ف . گُذاشتن] بجا آڻڻ . ڇڏڻ - تَرڪ ڪرڻ . آزاد ڪرڻ . مهلت ڏيڻ . گذارڻ (عمر) . ڪاٽڻ (حياتي) . پورو ڪرڻ (وقت) . ڏيڻ .
— گزارا ، گُذاره : ذ . گذران . رهائش . پورت .
— گزارا کَرنا : گذر ڪرڻ . ڏينهن ڪاٽڻ .
— گزارا ہونا : گذر ٿيڻ . پورت ٿيڻ . گذران ٿيڻ .
● گَزَٹ : ذ [انگ . gazette] اخبار - گزيٽ .
● گُزَرنا : لازم [ھ] گذرڻ . آڪرڻ . لنگهي وڃڻ . ڪٽجڻ (ڏينهن ، حياتي) . ملڻ - پهچڻ (اطلاع ، خبر) . ٿيڻ (خيال) . ختم ٿيڻ (ڏينهن ، رات) .
— گُزَر : ذ . گُذر . گذران . لنگهه . اچ وڃ . نباهه .
— گُزَر جانا : گذري وڃڻ . آکري وڃڻ . لنگهي وڃڻ . نڪري وڃڻ . ڪٽجي وڃڻ (عمر ، ڏينهن ، زمانو) .
— گُزَر کَرنا : گذر ڪرڻ . لنگهي وڃڻ . آکري وڃڻ . نباهڻ .
● گُزری : ث [اردو] رستي جي پاسي وارو اهو هنڌ جتي شام جو ڪوورڙيا سودي وڪڻڻ لاءِ اچي دڪان لڳائين - شام جي بازار .
— گُزری لگانا : شام جي وقت بازار لڳائڻ .
● گَزَک : ث [ف] تيرن ۽ ڪنڊ مان ٺهيل هڪ قسم جي مٺائي .
● گَزَند : ذ . ث [ف] ايذاءَ - تڪليف . صدمو . مصيبت . نقصان - ٽوٽو . رنج .
— گَزَند پهنچنا : نقصان پهچڻ . صدمو رسڻ .

● گزی: ث [ف] هڪ قسم جو ٿلهو سوٽي ڪپڙو.

ـ گزی گاڙها: ذ. ٿلهو ڪپڙو.

ـ گزی گاڙها پهننا: سادگيءَ سان گذارڻ.

● گسّا ۽ گسّے: ذ [هہ] گيرانهہ - لُقمو.

● گسلا ۽ گسلے: ذ [هہ] ڍڳيءَ جي پيٽ ۾ سري ويل ڦر.

● گفتگو: ث [ف] ڳالهہ ٻولهہ. بيان. خبرچار. تڪرار - بحث.

ـ گفتگو کرنا: خبر چار ڪرڻ - ڳالهہ ٻولهہ ڪرڻ. ذڪر ڪرڻ.

● گگري ۽ گگرياں: ث [هہ] "گاگر" جو مخفف. گهاگهر.

● گل: ذ [هہ] "گال" جو مخفف - ڳل. "گلا" جو مخفف - گلو - ڳچي. "گالی" جو مخفف - گار. گيرانهہ - لقمو. مڇيءَ ڦاسائڻ جي ڪنڊي. ڦاسي - سوري.

ـ گل بيّاں: ث. ڳچيءَ ۾ ٻانهون وجهي پيار ڪرڻ جي حالت.

ـ گل بيّاں ڈالنا: ڳچيءَ ۾ ٻانهون وجهڻ. پيار ڪرڻ. ڳرهي لڳڻ. لاڏ ڪرڻ.

ـ گل پهٽاکی: ث. ڊاڙ ٻٽاڪ. زبان درازي.

ـ گلپهڙا ۽ گلپهڙے: ذ. ڪليون - ڳلڦڙا.

ـ گل پهوٹ: محاوره. ٻٽاڪ - ڊاڙ. جهڳڙي.

ـ گل پهولا: صفت. ڳلن ڀريل. متارو. منهن سوڄل.

ـ گل پهڑ: ذ. ڳلڦڙو - ڪلي.

ـ گل تکيہ: ذ [اردو] هڪ قسم جو نرم ۽ هاٺو.

ـ گل تنگ هونا: غافل ٿيڻ - بيخبر ٿيڻ. سرت نہ رهڻ.

ـ گلتنی: ث. اها رسي جنهن سان پاڇاريءَ ۾ ڍڳن جي ڳچي مضبوط رهي - جونو.

ـ گلٹوا دينا: گهو گهو ڏيڻ.

ـ گلجندڑا: ذ. ڳچيءَ ۾ ٻڌڻ جو رومال.

ـ گلخپ: ث. هٿ ڪس. جهيڙو - تڪرار.

ـ گلخپ کرنا: ڏڪ مڪ ڪرڻ. هٿوپائي ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ.

ـ گل خور: ث. ٽونٽر واري رسي (جا وهٽ جي ڳچيءَ ۾ ٻڌندا آهن) - ڳلخورو.

ـ گل دينا: ڦاسي ڏيڻ - سوريءَ تي چاڙهڻ.

ـ گل ڈب کرنا: ڳڙڪائڻ. کائي وڃڻ. هضم ڪرڻ.

ـ گل سری: ث. ڳچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ زيور.

ـ گل گردنی کرنا: اجايون رڙيون ڪرڻ.

ـ گل مالا: ذ. ڳچيءَ جو هار. ڪنٺو.

ـ گل مچهے: ڳلن تي رکايل ڏاڙهيءَ جا وار (ڪاڏيءَ وٽان ڏاڙهيڪوڙائي ڇڏيندا آهن، دکن ۽ پورب ۾ گهڻو رواج آهي).

ـ گلهڑ: ذ. ڳلهي جي بيماريءَ جو هڪقسم.

● گل: ذ [هہ] گل - ڦل. ٽونٽر - ڦندڻ. [اردو] تانبو. ڦلو. داغ - ٽڊو - ڏنپ. ڏٻي وغيره جي ٻرندڙ وٽ. اک، جي ماڻڪي.

ـ گل بندهنا: ڦلو ٻڌجڻ. رڪ ٻڌجڻ.

ـ گل بوٹا ۽ گل بوٹے: ذ. گل ٻوٽو.

ـ گل بوٹے کترنا: ڪاغذ يا ڪپڙي جا گل ڪاٽڻ. ڪو عجيب ڪم ڪرڻ. گهٽ وڌ ڳالهائڻ. گاريون ڏيڻ.

ـ گل پهول: ذ. گل ڦل.

ـ گل پهول کاٹنا: گيلا ڪرڻ - بدي ڪرڻ.

ـ گل پهولنا: گل نڪرڻ. عجب جهڙو ڪم ٿيڻ. نتيجو ظاهر ٿيڻ.

ـ گل جهڑنا: گل ڇڻڻ. سڙيل وٽ جو

ڦُلو ڪيرڻ .

— گُل چڑھانا : قبر وغيرھ تي گُلَ يا گلن جا ھار وجھڻ .

— گُل دوپہريا: ذ. ھڪ قسم جو گُل.

— گُل دينا: داغ ڏيڻ- ڏنپ ڏيڻ .

— گُل کترنا: ڪاغذ وغيرھ جا گُلَ ٺاھڻ. سڙيل وٽ ڪترڻ. عجيب ڪم ڪرڻ. گـِلا ڪرڻ. تماشو ڏيکارڻ. رنگ ڏيکارڻ .

— گُل کرنا : وسائڻ- اُجھائڻ (بتي، ڏيو).

— گُل کھلانا: تماشو ڪرڻ. رنگ ڏيکارڻ. عجيب ڪم ڪرڻ. فساد مچائڻ. بدنام ڪرڻ.

— گُل کھلنا : گل ٽِڙڻ. راز کُلڻ. فتنو مچڻ . بھتان لڳڻ .

— گُل ميخ : ث. توپيءَ وارو ڪوڪو .

— گُل ھونا: گُل ٿيڻ- وسامڻ- اُجھامڻ (ڏيو ، بتي). رونق گھٽجڻ.

● گُل: ث [ھ] «گولا» جو مخفف. گوڙھو (مٽيءَ جو)- گـِلولو. گِنڍِ .

— گُل جھٹي، گُلجھٹي: ث. گِنڍين واري. گِنڍيون گِنڍيون . گھنج.

— گُلجھٹي پڑنا : گِنڍيون پوڻ. بغض ٿيڻ . دل ۾ رنج ٿيڻ .

— گُل جھڑي ۽ گُل جھڑيان : ث. گِنڍِ . پيچ- وَڪڙ . مُونجھ- ملال- رنج .

— گُل چلا: ذ. گُلَنداز- توبچي.

— گُل چھرے اڑانا: گولا گوليون يا بارود اُڏائڻ. آتشبازيءَ ۾ گھڻو خرچ ڪرڻ . شوق شڪار ۾ ملڪيت اُڏائڻ .

● گلا ۽ گلے: ذ [ھ] گلو- ڳچي- ڪنٺ. قميص ۾ ڳچيءَ وارو حصو- گريبان. آواز- سُر.

— گلا آنا : گرميءَ يا سرديءَ سبب ڪاڪڙو لھي پوڻ. نڙيءَ ۾ چُلڻا پوڻ .

— گلا اٹھانا، کرنا: ڪاڪڙو ڪٽڻ .

— گلا باندھنا : بُک مري پئسا گڏ ڪرڻ .

— گلا بندھانا : قرض ڪٽڻ. ڪنڌ ڦاسائڻ .

— گلا بیٹھنا، پڑنا : گھٽي ڳائڻ يا زڪام ڪري آواز ڳرو ٿيڻ . گھگھي پوڻ.

— گلا پکڑنا : ڳچيءَ مان جھلڻ . نڙي کان وٺڻ. بازپرس ڪرڻ. ستائڻ .

— گلا پھاڑ کر چلانا : نڙي ڦاڙي رڙيون ڪرڻ- زور سان دانھون ڪرڻ .

— گلا پھاڑنا: نڙي ڦاڙڻ . زور سان ڳالھائڻ.

— گلا پھانسنا : ڪنڌ ڦاسائڻ. قرض ڪٽڻ . پابند ٿيڻ .

— گلا پھٹنا : گلو ڦاٽڻ - نڙي ڦاٽڻ . زور سان دانھون ڪرڻ.

— گلا پھولنا : نڙي سُڄڻ . نڙي ڦُوڪجڻ. ڪليون ٿيڻ .

— گلا خشک ھونا : گلو خشڪ ٿيڻ - نڙي سُڪڻ . تمام گھڻي اڃ لڳڻ .

— گلا دبانا: گھوگھو ڏيڻ. ڳالھائڻ کان روڪڻ.

— گلا کاٹنا : ڳچي وڍڻ- گلو ڪپڻ . سسي لاھڻ . حق تلفي ڪرڻ. زبردستي ڪرڻ . آزارڻ - ستائڻ .

— گلا کائی : ث. ھڪ قسم جو ساز.

— گلا گھونٹنا : گلو گھٽڻ . گھوگھو ڏيڻ. ڳالھائڻ نہ ڏيڻ .

— گلا مسوسنا : گھوگھو ڏيڻ .

— گلے باندھنا : ڳچيءَ ۾ پٽڻ . زوريءَ ڪا شيءِ مڙھڻ . ڦاسائڻ .

— گلے پر چھری پھیرنا : ڪنڌ تي ڪاتي وھائڻ . ظلم ڪرڻ . حق تلفي ڪرڻ .

- گلے پڑنا : ڳچيءَ ۾ پوڻ. زوريءَ مڙهجڻ.
- گلے تک بھرنا : ڪنن تائين ڀرڻ .
- گلے سے اترنا : نيڙيءَ کان لهڻ - ڳيسجڻ. پيٽ ۾ وڃڻ .
- گلے سے لگانا، لپٹانا : ڳلي سان لائڻ - سيني سان لڳائڻ . پيار ڪرڻ . تسلي ڏيڻ .
- گلے کا تعویذ بنانا : ڳچيءَ جو هار بنائڻ . هر وقت ڳڏ رکڻ .
- گلے کا ہار : محاوره. ڳچيءَ جو هار. ڳلي پوندڙ . هرو ڀرو پٺيان لڳي پوندڙ. عاشق. پيارو.
- گلے کا ہار بننا : ڳچيءَ جو هار بنجڻ. هر وقت چهٽيو رهڻ. ڪڪ ڪرڻ. جند نه ڇڏڻ . عاشق بنجڻ .
- گلے کی رگیں پھلانا : ڪاوڙجڻ - ڏمرجڻ.
- گلے لگانا : ڳلي لڳائڻ . ڀاڪر پائڻ. ڇاتيءَ سان لائڻ .
- گلے مڑھنا، منڈھنا: ڪنڌ تي مڙهڻ . زوري ڳچيءَ ۾ وجهڻ .
- گلے ملنا: ڳلي ملڻ- ڀاڪر پائڻ. صلح ڪرڻ.
- گلے میں اٹکنا : نيڙيءَ ۾ اٽڪڻ. نه وڃڻ.
- گلے میں پھنسنا : ڳچيءَ ۾ ڦاسڻ. نڙيءَ ۾ اٽڪڻ .
- گلے میں ڈالنا: ڳچيءَ ۾ وجهڻ. ڪنڌ ۾ وجهڻ.
- گلے میں ہاتھ ڈالنا : ڳچيءَ ۾ هٿ وجهڻ. گهرڻ - تقاضا ڪرڻ .

● گلا ؏ گلّے : ذ[ھ] وکري جي رقم رکڻ جي پيتي يا ڏانءُ وغيره - آگر .

● گلاب : ذ [ف] هڪ قسم جو خوشبودار گل . گلاب جو عرق . (صفت) گلاب جهڙو. خوشبودار .
- گلاب جامن : ذ. ڄمونءَ جو هڪ قسم . مٺائيءَ جو هڪ قسم .
- گلاب چٹکنا : گلاب جو گل ٽيڙڻ .
- گلاب چھڑکنا: گلاب جو عرق ڇڻڪارڻ.
- گلاب کی پتی، پنکھڑی : ث . گلاب جي گل جو پن .
- گلاب کھینچنا: گلاب جوعرق چڪائڻ .
- گلابی آنکھ: ث. اکين ۾ سرخي (جا خمار- ننڊ يا روئڻ سبب ٿئي).
- گلابی جاڑا : ذ. گهٽ سيءَ. سياري جي پڇاڙي (جنهن ۾ سيءَ گهٽ هوندو آهي)- بهار جي منڍ جي شروعات .

● گلال: ذ [ھ] هڪ قسم جو ڳاڙهو ٻورو.

● گلتھنی: ث [ھ] نرم رڌل چانور . (صفت) نرم- ڪُنرو .

● گلٹ : ث [انگ. gilt] نڪل جي پالش . اوجر .

● گلٹی ؏ گلٹیاں: ث [ھ] ڳوڙهي- ڳرتي- ڳنڍيو . اها ڦرڙي جا ماس جي اندر هجي .

● گلسیا ؏ گلسیائیں، گلسیاں : ث [ھ] ننڍڙو گلاس .

● گلگلا : صفت [ھ] آلو- ڀڳل- ٻسيل .

● گلگلا ؏ گلگلے : ذ [ھ] هڪ قسم جا گول مٺا لڏون (جي ميدي وغيره جي خميري مان ٺاهي تريندا آهن) .

● گلگلانا: متعدی [ھ] نرم ڪرڻ- ڪُنرو ڪرڻ .

● گلگوتھنا: صفت [ھ] گول مول . ٿُلهو . ڦيڻو . ڀربل بدن وارو .

● گلم: ذ[ھ] مٽيءَ ۾ ڏڪاڳڻ ڪري ٿيل ڳوڙهو.

● گلما : ذ [اردو] ٻڪريءَ جي آنڊن ۾ ڪيمون وجهي پچائڻ جي حالت. ڏسو "گلما".

● گَلنا: لازم [هہ] ڳرڻ. رجڻ. ڳگهرجڻ. نرم ٿيڻ. سڙڻ. ضايع ٿيڻ.
- گَلا : صفت. ڳريل. رجيل. سڙيل.
- گَلا دينا: ڳاري ڇڏڻ. ساڙي ڇڏڻ. وڃائي ڇڏڻ. چڪ ويهارڻ (کوهہ ۾).
- گَلا سڑا :صفت.ڳريل‌سڙيل. پراڻو- خراب . نڪمو.
- گَلانا : متعدی. ڳارڻ . رجائڻ . ڳگهرائڻ . خراب ڪرڻ.
- گَلاوَٹ: ث. ڳارو. رجائڻ جي حالت.
- گَل جانا : ڳري وڃڻ. رجي وڃڻ.
- گَلنا سڑنا : ڳري خراب ٿيڻ.
● گِلَو، گِلو: ذ [هہ] هڪ قسم جي وَل.
● گِلّو: ث [هہ] "گِلَہری" جو مخفف. ننڍين ڇوڪرين کي ڇوڻ جو لفظ.
● گِلَوری ۽ گِلوریاں:ث [هہ] ويڙهيل پان.
- گِلَوری بنانا : پان جو ٻيڙو ٺاهڻ.
- گِلَوری کا آچار: ذ. انبڙين جي آچار جو هڪ قسم (جنهن ۾ انبڙين جون ڪلون لاهي پان وانگر ويڙهيندا آهن).
● گِلَہ ۽ گلے: ذ [ف] شڪايت- دانهن. گِلا.
● گِلَہرا ۽ گِلَہرے: ذ [هہ] نوربڙو.
● گِلَہری ۽ گِلہریاں: ث [هہ] نوربڙو.
● گِلَہریا، گِلَہریے: ذ [هہ] پَٽا پَٽي لغڙ.
● گِلَہڑ: ذ [هہ] نڙيءَ ۾ ڳيل ڳوڙهي - ڪلين جي بيماري.
● گَلی ۽ گَلیاں: ث [هہ] گهيٽي- ڳلي.
- گَلیارا: ذ. عام گهٽي.
- گَلی کُوچہ: ذ. گهيٽي ڳلي. هرهڪ گهيٽي.
- گَلی گَلی : تابع فعل . گهيٽي گهيٽي - ڳلي ڳلي. هر هنڌ.
- گَلیاں جھانکنا : گهٽيون گهمڻ. رلڻ.
- گَلیاں چھاننا : گهٽيون ڳولڻ. دربدر ٿيڻ.
- گَلیوں کی خاک چھاننا: گهٽيون رلڻ. دربدر ٿيڻ.
● گِلّی ۽ گِلّیاں: ث [هہ] گِلي- اِٽي.
- گِلّی ڈَنڈا: ذ. گِلي ڏَڪر- اِٽي ڏَڪر.
- گِلّی ڈَنڈا کھیلنا: اِٽي‌ڏڪر راند ڪرڻ. اجايو رلڻ.
- گِلّیاں گھڑنا: اجايو ڪم ڪرڻ.
● گُلّی: ث [هہ] مکائيءَ جو سنگ (داڻن نڪتل). ڪيوڙي جو گل. آها ڪاٺي جنهن ۾ ماڪي ويٺل هجي. سون يا چانديءَ جي لسري.
● گَلیاؔ ۽ گَلیے: ذ [هہ] ٽڪل ڍڳو (جو ڪم ڪندي ويهي رهي). ڪم چور.
● گَلیانا: متعدی [هہ] گار ڏيڻ. زوريءَ دوا پيئڻ. اوت وجهڻ (وهٽ کي).
● گِلیَر: صفت [هہ] پراڻو- سڙيل . سُست. ڪينو- گندو.
● گُم: صفت [ف] وڃايل . لِڪل- ڳجهو . غائب. ضايع. اجايو. غيرحاضر. ناپيد. ڳجل - روپوش.
- گُم رَهنا : گُم رهڻ- غائب رهڻ.ڳجهورهڻ.
- گُم صُم رَہ جانا: چُپ ٿي وڃڻ. حيران ٿي وڃڻ. ششدر ٿيڻ.
- گُم کَرنا: گم ڪرڻ - غائب ڪرڻ . لِڪائڻ. وڃائڻ- ضايع ڪرڻ. چورائڻ.
● گُمّا: ث [هہ] هڪ قسم جي ٽُلهي سِرَ.
● گُمان: ذ [ف] شڪ - گمان. وهم. خيال. [هہ] غرور- تڪبّر.
- گُمان پڑنا : شڪ پوڻ.
- گُمان کَرنا : خيال ڪرڻ. گمان ڪرڻ -

شڪ ڪرڻ. تڪبر ڪرڻ.

- گُمانُ گُذَرنا: شڪ ٿيڻ- شڪ پوڻ.

● گُمرُ: ذ [اردو] غرور- هٺ.

- گُمرُ ڪَرنا: غرور ڪرڻ- فخر ڪرڻ.

● گُمَڪ: ث [هہ] وڏو آواز. ساز جو آواز. ڪڙڪو. گوڙ (ڪڪڙن جي)- گاجَ.

● گُمگُمٹ: ث [هہ] ڳائڻ وقت وات سان نڪرندڙ ڳرو آواز. ڈھل وغيرہ جو آواز.

● گُمُلا ۽ گُمُلے: ذ [هہ] ڪونڊي (ٻوٽي رکڻ جي).

● گُن: ذ [هہ] گُڻ - وصف. خاصيت. ساراهہ- تعريف. خوبي. نيڪي. لڇڻ. اثر. هُنر. سليقو. احسان. نتيجو. آها رسي جنهن سان ناٽڪا پيڙيءَ کي ڇڪيندا آهن.

- گُن بهَرے هونا: گُڻَ پريل هئڻ. خوبين وارو هئڻ.

- گُن ڪَرنا: ڳُڻ ڪرڻ- احسان ڪرڻ. اثر ڪرڻ.

- گُن گانا: ڳُڻَ ڳائڻ- احسان مڃڻ- ٿورا ڳائڻ. ساراهہ ڪرڻ. خوبيون بيان ڪرڻ.

● گُنَّا، گُنَّے: ذ [هہ] ڪمند- ڪماند.

- گُنَّے کی پهانُدی: ث. ڪماند جو ڳڻو.

● گُنا: صفت [هہ] پيرا. هيَ لفظ عدد جي پويان اچي اوترا پيرا ڏيکاريندو آهي "تين گُنا = ٽيڻو، چو گُنا = چوڻو، وغيرہ".

● گُناہ: ذ [ف] خراب ڪم- ڏوهہ- گناهہ. پاپ. قصور. جرم.

- گُناہ بَخشنا: گناهہ بخشڻ- ڏوهہ معاف ڪرڻ.

- گُناہ دهونا: گناهہ ڌوئڻ- ڏوهہ جو ڪفارو ادا ڪرڻ.

- گُناہ سَميٹنا: سڀ ڏوهہ گناهہ پنهنجي سِرَ تي کڻڻ.

- گُناہ ڪَرنا: گناهہ ڪرڻ- ڏوهہ ڪرڻ. خطا ڪرڻ.

- گُناہ گار ٹهَہرانا: ڏوهي ثابت ڪرڻ.

- گُناہ گاری: ث. ڏوهہ- گناهہ. پاپ. ڏنڊ- تاوان. ڏوهہ جو عوض.

- گُناہ گاری دینا: ڏوهہ جو ڏنڊ ڀري ڏيڻ. جُرمانو ڏيڻ.

● گَنٹھيا ۽ گَنٹھيائيں: ث [هہ] ڳنڍ. ڳوڙهي. ڳيڙي.

● گَنج: ذ [هہ] بيماريءَ جو هڪ قسم (جنهن ۾ مٿي تي وار ڪونہ ٿين).

- گَنجا ۽ گَنجے: ذ. گنجو- ٽوڙهو. (ث) گَنجی.

● گِنجانا: متعدی [هہ] همٿ سان ملائڻ- گَڏڻ.

● گَنجفَہ: ذ [ف] هڪڙي قسم جي راند (جا خاص قسم جي پتن سان کيبي آهي).

● گَنجيا ۽ گَنجياں: ث [هہ] ننڍو ٿيلهو. ٿيلهي. ٻوري - ڳوڻ.

● گُنجيا ۽ گُنجيائيں: ث [هہ] ڪنن جي والي.

● گَنجيڑی، گَنجيلی: ذ [هہ] گانجو پيئندڙ- گانجائي.

● گَند: ث [اردو] گند- ڪچرو- ڪِنُ. بدبو- ڌپ. ناپاڪائي- نجاست.

- گَند ڈالنا: گند وجهڻ. ڪِنُ ڪرڻ. جهيڙو وڌائڻ.

● گَندا: ذ [هہ] ڳوٺ جي آسپاس واري زمين.

● گِندَر: ذ [هہ] هڪ قسم جو ڪيئون جو چٽن جي فصل ڪي لڳي.

● گَندَک: ذ [هہ] گندرف. ڏسو "گَندھک".

● گَنْدُمْ : ذ [ف] ڪَڻڪَ .

● گِنْدَوڙا ۽ گِنْدُوڙے : ذ [هـ] مٺائيءَ جو هڪ قسم (کنڊ جي وڏي ٽڪي جا شاديءَ جي موقعي تي ورهائيندا آهن) ـ وڏو پتاشو.

● گَنْدَه ۽ گَنْدے : صفت [ف] ڪِنو ـ گندو ـ خراب. بدبودار. (ث) گَنْدِي.

ـ گَنْدَه اَنْڈا : ذ. ڪِنو آنو. بدچال اولاد.

ـ گَنْدَه پاني : ذ. ڪِنو پاڻي. پيشاب. شراب.

ـ گَنْدَگي : ث. ڪِنُ ـ ڪچرو. ڌپ ـ بانس. غلاظت.

ـ گَنْدَگي پهيلانا : گند ڪرڻ. ڪچرو پکيڙڻ. ادنگو ڳالهائڻ.

ـ گَنْدِي بات : ث. خراب ڳالهه ـ ڪني ڳالهه. اڻ سهائيندڙ ڪم.

● گَنْدِهاوَٽ : ث [هـ] وارن ڳنڍڻ جي حالت.

● گَنْدَهَڪ : ث [هـ] گندرف ـ گندڪ.

● گَنْدِهنا : لازم [هـ] ڳنڍجڻ ـ ڳتجڻ (وار).

● گَنْدِهي، گَنْدِي : ذ [هـ] عطر فروش ـ عطار ـ سُرهيو.

● گَنْدِيلا : ذ [هـ] ڪَونئر لاهيندڙ. آهو وڻ جنهن مان ڪَونئر نڪري.

● گَنْڈا ۽ گَنْڈے : ذ [هـ] ڇلو ـ ڇوڙي. پڙهيل حلقو. چار عدد "دو گنڈے پیسے = آٺ پئسا". اهو ڌاڳو جو نظر يا بيماري لاءِ ٻڌبو آهي. ٽوٽي وارو ڌاڳو. ڪبوتر جي ڪنڀڙائيءَ وارا اڇا ڪنب. پکيءَ جي ڳچيءَ وارو ڏورو. وهٽ جي ڳچيءَ ۾ ٻڌل ڳانو.

ـ گَنْڈا باندهنا : ڌاڳو ٻڌڻ (نظر، بيماري وغيره سبب). ڳانو ٻڌڻ.

ـ گَنْڈا پَهنانا : ڌاڳو ڳچيءَ ۾ ٻڌڻ.

ـ گَنْڈا تعويذ : ذ. ڦُل سگهو. ٽوٽو ڦيٽو.

ـ گَنْڈا تعويذ ڪَرنا : ڦُل سگهو ڪرڻ. ٽوٽو ڦيٽو ڪرڻ. جادو ڪرڻ. ٽوٽڪن جي وسيلي علاج ڪرڻ. جهاڙون وجهڻ.

ـ گَنْڈے دار : صفت. ڇلائون. گول ليڪن وارو. گول گول. بي ترتيب ـ سلسلي کان سواءِ.

ـ گَنْڈے دار نَماز پڑهنا : باقاعدي نماز نه پڙهڻ ـ ناغي سان نماز پڙهڻ.

● گَنْڈا، غَنْڈا ۽ گَنْڈے : صفت [هـ] غُنڊو ـ لوفر ـ بدمعاش ـ شودو.

ـ گَنْڈاسا ۽ گَنْڈاسے : ذ [هـ] ننڍي ڳن وارو ڪُهاڙو (ڪُتر ڪرڻ جو). ڪُهاڙو.

ـ گَنْڈاسي ۽ گَنْڈاسیاں : ث. ننڍو ڪهاڙو.

● گَنْڈلا ۽ گَنْڈلے : ذ [هـ] گول ـ دائرو ـ گهيرو. وَڪَڙ.

● گَنْڈلي : ث [هـ] گهيرو. نانگ جو ويڙهو.

● گَنْڈلي مار کَر بَيٹهنا : نانگ وانگر ويڙهجي ويهڻ.

ـ گَنْڈلي مارنا : نانگ جو ويڙهجي ويهڻ.

● گَنْڈيری ۽ گَنْڈيرياں : ث [هـ] ڪمند جو ڇليل ڳترو ـ ڳنڍيري.

● گَنْڈڑ : ث [هـ] "گانڈڑ" جو مخفف.

ـ گَنْڈڑ پَنْٿڑ : ذ. ٽوڪ يا گار طور ڪم ايندڙ لفظ.

ـ گَنْڈڑ جهَپ کهانا : ڦڪائيءَ کان ڪنڌ ٻئي پاسي ڪرڻ.

ـ گَنْڈڑ گهِسني : ث. گِيسي. خوشامد.

● گَنْگ : ذ [ف] گونگو. ٻوڙو.

ـ گَنْگ هوجانا : گونگو ٿي وڃڻ. گنگ ٻوڙ ٿي وڃڻ.

● گَنْگا : ث [هـ] ڀارت ۾ هڪ دريا ۽ جو نالو (جو هندن جي عقيدي موجب مقدس درياءَ آهي).

- گنگا آتارنا: کو ڈکيو کر کرڻ.
- گنگا اُلٹی بہنا: اونڌو کم ٿيڻ. بيجا کم ٿيڻ.
- گنگا بہنا: فيض جاري ٿيڻ.
- گنگا پار آتارنا، کرنا: جلاوطن ڪرڻ. پار اکارڻ.
- گنگا جمنی: صفت. گڏوچڙ. سيليل. بيرنگو. اهو ٿانءُ جنهن ۾ سون ۽ چانديءَ جي ملاوت جو کم ٿيل هجي. (ث) کنن ۾ پائڻ جو هڪ زيور.
- گنگا نہانا: گنگانديءَ ۾ وهنجڻ. مشکل کم کي پورو ڪرڻ. گناهن کان پاڪ ٿيڻ. نجات حاصل ڪرڻ.
● گنگنانا: متعدی [هہ] نڪ مان ڳالهائڻ. جهونگارڻ. آهستي آهستي ڳائڻ.
- گنگنا: صفت. نڪ مان ڳالهائيندڙ- ڳهٽو.
- گنگنا بولنا: ڳهٽو ڳالهائڻ.
● گننا: لازم [هہ] ڳڻڻ - شمار ڪرڻ. ليکو ڪرڻ.
- گناجانا: ڳڻپ ٿيڻ- ڳڻجڻ. ليکي ۾ اچڻ.
- گنا گنايا: صفت. ڳڻيل ٺهيل- شمار ٿيل.
- گنانا: متعدی. ڳڻائڻ- شمار ڪرائڻ.
- گنتی: ث. ڳڻپ- شمار- ڳاڻيٽو.
- گنتی کرنا: ڳڻپ ڪرڻ- ڳڻڻ. حاضري وٺڻ.
- گنتی کے: صفت. ڳڻڻ جيترا- ٿورا- چند.
- گنتی لينا: ڳڻڻ. حاضري وٺڻ.
- گنتی ميں لانا: شمار ۾ آڻڻ. ڳڻپ ۾ آڻڻ- ليکي ۾ آڻڻ. حساب ۾ آڻڻ.
- گنتی هونا: ڳڻپ ٿيڻ- شمار ٿيڻ.
- گن گن کر (کے): تابع فعل. ڳڻي ڳڻي. هڪ هڪ ڪري.
- گن گن کے بکھانا: ڳڻي ڳڻي گاريون ڏيڻ.
- گن گن کے دن کاٹنا: مصيبت مان ڏينهن ڪاٽڻ.
- گن گن کے سنانا: ڳڻي گاريون ڏيڻ. سڀ ڪسرون ڪڍڻ.
- گن لينا: ڳڻي وٺڻ. ڳڻپ ڪرڻ.
- گنوانا: متعدی المتعدی. ڳڻائڻ- شمار ڪرائڻ.
● گنوار: ذ [هہ] ڳوٺاڻو- ٻهراڙيءَ جو اڻ پڙهيل- جاهل. بيوقوف.
- گنوارپن: ذ. بيوقوفي. جهالت. بي ڍنگائي.
- گنوار کا لٹھ: ذ. ٻهراڙيءَ واري جي لٺ (جا ٺُلهي ۽ مضبوط ٿئي). (محاوره) اڻ گهڙيل- بي ڍنگو. جٽ. جاهل.
- گنوارو: ذ. صفت. جٽ. اناڙي. اڏنگو. ناموزون. اڻ سهائيندڙ.
- گنواری باتيں: ث. ڳوٺاڻن جهڙيون ڳالهيون. جٽپائيءَ جون ڳالهيون. بي ڍنگيون ڳالهيون.
- گنواری بولی: ث. ڳوٺاڻي ٻولي. جٽکي ٻولي.
● گنوانا: متعدی [هہ] وڃائڻ. ضايع ڪرڻ. اجايو خرچ ڪرڻ.
- گنواؤ: صفت. وڃائيندڙ- ضايع ڪندڙ. فضول خرچ.
● گنور: ذ [هہ] "گنوار" جو مخفف. هي لفظ هميشه مرکب لفظن ۾ کم اچي.
- گنوردل: ذ. جاهلن جو ميڙ.
● گنيا: ذ [هہ] واڍکي کم جو هڪ اوزار- گونيا.
● گو، گوه: ذ [اردو < ف. گوه] گونهن- کرفتي.
- گو آٹھانا: گونهن کڻڻ. گهٽي خدمت ڪرڻ.
- گو آچھالنا: گونهن ڦلورڻ. بدنام ڪرڻ. پاڻ کي ذليل ڪرڻ.

- گَوُ پَرَ مَٹّی ڈالنا : جهيڙو فساد ٿاري ڇڏڻ.
- گَوُ تهاپتے پهرنا : گَونهن ساڻا ٿاڦيندو وتڻ. چرپائيءَ جهڙا ڪم ڪندو وتڻ.
- گَوُ تهاپنا : گونهن ٿاڦڻ. چريو ٿيڻ.
- گَوُ کا ٹوکرا سَرُ پَرُ اٹهانا : گَونهن جو ٽوڪرو سِر تي کڻڻ. خواري سِر تي کڻڻ.
- گَوُ کَرُ دينا: گَونهن ڪري ڇڏڻ. هنگي ڪِن ڪرڻ.
- گَوُ کهانا : گَونهن کائڻ. ڪوڙ ڳالهائڻ. گار گند ڪرڻ.
- گَوُ سُوتُ کَرُنا: گَونهن سٽ ڏوئڻ. ٻار جي خدمت ڪرڻ.
- گَوُ مين گهسيٹنا : گَونهن ۾ گهلڻ. ذليل ڪرڻ.
- گَوُ هوجانا : گَونهن ٿي وڃڻ. خراب ٿي وڃڻ.
● گَوار : ث [هہ] هڪ قسم جو اناج (جنهن جون ڦريون ڀاڄيءَ طور رڌي کائبيون آهن).
● گَوال، گَوالا ڄ گَوالے : ذ [هہ] چوپايو مال ڌاريندڙ- ڀاڳيو. کير وڪڻندڙ- ڏوڏي. (ث) گَوالَن.
● گَواه : ذ [ف] شاهد.
- گَواه بلانا : شاهد گهرائڻ.
- گَواه بنانا : شاهد بنائڻ- شاهد ڪرڻ.
- گَواه دينا : شاهد آڻڻ.
- گَواهی : ث. شاهدي- گَواهي.
- گَواهی دينا : شاهدي ڏيڻ. بيان ڏيڻ.
● گوبَرَ : ذ [هہ] ڍڳيءَ، سينهن وغيره جو ڇيڻو- بوسو.
- گَوبَرَ کَرَنا : ڇيڻو لاهڻ.
- گوبَرَ نيکال دينا : ڏاڍي مار ڏيڻ.
- گوبری : ث. ڇيڻي سليل نرم مٽي (جا ڳاڙهو ڏيڻ ۾ ڪم اچي).
- گوبری کَرنا : ڇيڻي سليل مٽيءَ جو ليپو ڏيڻ.
● گوبهی: ث [هہ] ڀاڄيءَ جو هڪ قسم- گوبي.
● گَوپَن، گوپهَن : ذ [هہ] ڪانٽياٽي.
● گوپيا : ث [هہ] ڪانٽياٽي.
- گوپيا چلانا : ڪانٽياٽي هڻڻ.
● گوت : ذ [هہ] خاندان- گهراڻو. پيڙهي- نسل. قسم.
- گوتی، گوتيا : صفت. خاندان جو- گهراڻي جو. ساڳئي ڪٽنب جو. عزيز- سائٽ.
● گوتهہ : ذ [هہ] سٽ جو ڍيرو.
● گوتهنا : متعدی [هہ] پوئڻ (موتي). ڳنڍڻ (هار). هار ٺاهڻ. سبڻ. وڏا بخيا هڻڻ. ڳٽ ڳوٺ ڪرڻ.
● گوٹ : ث[هہ] ڪنار- مغزي- ڪناري (ڪپڙي جي). ڪپڙي جي پٽي (جا وهائي، پٽراٽي، وغيره جي چوڌاري هڻندا آهن). جهالر. جماعت. ڊاپو- منزل. ڳوٽ. ساري- ڳوٽ (چوپڙ وغيره جي).
- گوٹ بستی : ث. اهو هنڌ جتي اصل ڳوٽ آباد هجي.
- گوٹ لال هونا : چوپڙ راند ۾ ساري رچڻ.
● گوٹ مارنا : چوپڙ راند ۾ ساري مارڻ.
● گوٹا : ذ [هہ] گوٽو- ڪپڙي جي ڪنار تي هڻڻ جي زريدار پانڪ- پانڪ.
- گوٹا کناری : ث. گوٽو ڪناري- پانڪ.
- گوٹے کا هار : ذ. هڪ قسم جو هار (جو شاديءَ وغيره جي موقعي تي ورهائين).
● گوجَر : ذ [هہ] راجپوتن جي هڪ گهٽ ذات قوم (جي چوپايو مال ڌاريندا آهن). ڌنار. ڀاڳيو. کير وڪڻندڙ- ڏوڏي.

- گوجري : ث. "گوجر" قوم جي عورت. کير وڪڻندڙ عورت - ڏوڌياڻي. هڪ راڳڻيءَ جو نالو. هڪ قسم جو زيور.
● گوجرا: ذ [هہ] ڪڻڪ ۽ جوَن جو گڏيل ٻج.
● گوجها ۽ گوجهے : ذ [هہ] هڪ قسم جو پڪوان. سنبوسو. گاهہ جو هڪ قسم. ڪيسو. (صفت) ليڪل- ڳُجهو.
● گوچري : ث [هہ] در در تان ورتل خيرات.
● گوچنا : متعدي [هہ] پڪڙڻ. جهپڻ- جهٽڻ.
● گوچنا : ذ [هہ] ڪڻڪ ۽ چڻن جو سليل ان".
● گوچني : ث [هہ] ڏسو "گوچنا".
گود ۽ گوديں : ث [هہ] جهولي- آغوش. داون. پلاند- پَلئُ. وڻ هٿن جو چلهو يا ڪُڏو.
- گود بيٺهانا : جهوليءَ ۾ ويهارڻ. گود جو پُٽ ڪري وٺڻ.
- گود بهرنا : جهولي ڀرڻ. اولاد ٿيڻ. حامله عورت کي ستين مهيني جهوليءَ ۾ ستن قسمن جا ميوا ۽ ڀاڄيون وجهڻ جي هڪ رسم ادا ڪرڻ. مڱڻي ۾ ڪنوار جي جهوليءَ ۾ مٺائي وجهڻ.
- گود بهري : ث. صفت. جهولي ڀريل. اولاد واري. آس اميد واري.
- گود بهري رهے : محاوره. دعا طور ڪم ايندڙ ته "اولاد سلامت رهي".
- گود پسار کے کوسنا : جهولي ڪڍي پِٽڻ- بد دعا ڏيڻ.
- گود پسارنا، پهيلانا: جهولي جهلڻ. جهولي پکيڙڻ. پلاند پکيڙڻ. پاڪر لاءِ ٻانهون کولڻ.
- گود پهيلا کے دعا مانگنا : جهولي ڪڍي دعا گهرڻ. ٻاڏائڻ- ليلائڻ. دل سان دعا گهرڻ.
- گود کا : صفت. جهوليءَ وارو (ٻار)- ننڍڙو- ابهم. کير پياڪ.

- گود کا بچہ : ذ. گود جو پُٽ. ننپايل ٻار. کير پياڪ ٻار.
- گود کا پالا : صفت. ننپائي وڏو ڪيل. تمام پيارو.
- گود کا کهلايا : صفت. جهوليءَ ۾ ڪٺي ننپايل (ٻار).
- گود کٹڑا: ذ. گود- هنج- جهولي.
- گود کٹڑے میں چڑهائے رکهنا : هر وقت هنج ۾ کڻيو گهمڻ.
- گود کهلانا : ٻار کي هنج تي کڻي وندرائڻ. ٻار جي پرورش ڪرڻ- ننپائڻ. ٿڃ ڏيڻ.
- گود لینا : گود ۾ وٺڻ- ننپائڻ.
- گود میں لینا : جهوليءَ ۾ کڻڻ - هنج ۾ وٺڻ. ڪلهي تي چاڙهڻ.
- گودي ۽ گوديان : ث. گود - جهولي. ٻاڪر.
- گودي بهرنا : جهولي ڀرڻ.
- گودي میں کهپانا : هنج ۾ کيڏڻ (ٻاڻ کان ننڍي لاءِ استعمال ٿئي).
- گوديوں میں کهلانا: جهوليءَ ۾ راند ڪرائڻ. ٻاڻ کان ننڍي کي ننڍپڻ کان سچائڻ.
● گُود : ذ [هہ] گُودو- مغز. ڳِرُ.
- گُود کی هڈی: ث. ميک وارو هڏو- نَري.
● گُودا: ذ [هہ] مغز- ڳِپُ- گُودو. ميکُ. تتُ- اختصار.
- گُودا جهاڑنا، نکالنا : نريءَ مان ميکُ ڪيڻ. مستي ڪيڻ. ڏاڍي جٺ ڪرڻ.
● گُودڑ : ذ [هہ] پراڻو ۽ ڦاٽل ڪپڙو. ليڙون- ٽيڪڙيون. پُراڻي ڪپهہ. ڦاٽل ڪپڙن جي هڙ. اکين جو گند. ننڊ جو خمار.
- گُودڑ خيل : صفت. جٺُ. بي ڪيرو. اڻنگو.

- گُودَڑُ کا لَعل: محاوره. جاهلن ۾ عالم. غريب مگر شريف. خراب ڪپڙن ۾ سهڻو. خراب هنڌ تي سٺي شيءِ. هُنر وارو آهو شخص جو اڪل هجي.
- گُودَڑُ گادَڑُ: محاوره. ڦاٽل ٽٽل ڪپڙا. اڳڙيون ٽڳڙيون.
- گُودَڑُ گانٹھنا: ڦاٽل ڪپڙن ۾ چتيون وجهڻ.
- گُودَڑُ میں گُنڈوڑا: محاوره. جاهلن ۾ عالم. ڏسو "گُودَڑُ میں لعل".

● گودنا: متعدی [ھ] سوراخ ڪرڻ - سلڻ - ٽُنگ ڪرڻ. چڀائڻ. گودَنُ (چنهبياري شيءِ سان). سُئيءَ سان گودي ڏينوڙيون ٺاهڻ. گهوچڻ. چوڪون ڏيڻ. ڪوڏر يا ٽيڪم سان آهستي آهستي کوٽڻ. ايذائڻ. طعنا مهڻا ڏيڻ. (ذ) سُئيءَ وغيره سان ڪيل زخم. طعنا مهڻا.

● گُودَھ: ذ [ھ] انگور، ڪجيءَ ۽ ڪيوڙي جي آها تاري جنهن ۾ ميوو ٿئي.

● گوڈنا: متعدی [ھ] ڏند کوٽڻ.

● گورُ ۽ گوریں: ث [ف] قبر - تربت - لوڙهه - بٺي. مُقام. جهنگ.
- گورُ بنانا: قبر ٺاهڻ. برباد ڪرڻ.
- گورُ پَرُ چُونا پھیرنا: مري ويل جو نالو روشن ڪرڻ. نالو زنده ڪرڻ.
- گورُ پَرُ گورُ ھونا: ٻئي جي قبضي ۾ آيل شيءِ تي قبضي ڄمائڻ جي ڪوشش ٿيڻ.
- گورُ جھانکنا: قبر جو مُنهن ڏسي ورڻ. مَري بچڻ.
- گورُ سے پیٹھ نہ لگنا: مرڻ کان پوءِ به آرام نه ملڻ. قبر ۾ به آرام نصيب نه ٿيڻ.
- گورُ کَفَنُ کَرنا: ڪفن دفن ڪرڻ.
- گورُ کَنُ: ذ. صفت. اهو ماڻهو جو قبرن کوٽڻ جو پورهيو ڪري - قبرون کوٽيندڙ.
- گورُ کنارے: صفت. قبر ڪنڌيءَ تي - مرڻ ڪنڌيءَ تي - قريب المرگ.
- گورُ کے مُرُدے اُکھاڑنا: پراڻيون ڳالهيون ياد ڪرڻ. وسريل جهيڙا ياد ڪرڻ. مئلن جو ذڪر ڪرڻ.
- گورُ گڑھا: ذ. ڪفن دفن - تجهيز و تڪفين.
- گورُ گورُ کا مُنہ جھانکنا (آنا) کر پھرنا: مقام جو منهن ڏسي موٽڻ. چڙي چڙي بچڻ. سخت بيماريءَ مان چڙهڻ.
- گورُ میں پانو لٹکاکے بیٹھنا: قبر ۾ پير هئڻ - قبر ڪنڌيءَ تي هئڻ. ٿورن ڏينهن جو مهمان هئڻ. تمام پوڙهو هئڻ. آخري عمر ۾ هئڻ.
- گورُ میں لاتُ دارُ کَرُ کھڑا ھونا: سخت بيماريءَ مان صحتياب ٿيڻ. مري مري بچڻ.

● گورا ۽ گورے: صفت [ھ] اڇي رنگ جو- ڳورو- اڇو- پُررو. سهڻو- حَسين. (ذ) يورپي- فرنگي- انگريز. انگريز سپاهي.
- گورا بَدَنُ: ذ. ڳورو بدن. سهڻو جسم.
- گورا بھبھوکا: صفت. تمام ڳورو.
- گوراپَنُ: ذ. اڇاڻ - ڳورائي.
- گورا پِنڈا: ذ. ڳورو جسم. سهڻو.
- گورا چِٹّا: صفت. ڳورو- اڇو. سهڻو. (ث) گوري چِٽّي.
- گورا رَنگُ: ذ. ڳورو رنگ.
- گورا گُمٹا: صفت. ڳورو. ڏسو "گورا چِٽّا".
- گوری: صفت. اڇي- ڳوري- پُوري. (ث) سهڻي عورت- ڳوري.
- گوری چِمڑی: ث. سفيد چمڙي- اڇي چمڙي.

● گورکھہ دھندا: ذ [ھ] هڪ قسم جو ڪُلف (جو ڪنجيءَ کان سواءِ کُلي). جهيڙو.

ڪيمراڳ ـ جنجال . مونجهارو . رولي وارو ڪم . سمجهه ۾ نه ايندڙ ڳالهه .

● گورکها يا گورکهي: ذ [هہ] "گورکهپور" جو رهاڪو ـ نيپال جو رهاڪو . (صفت) ننڍي قد وارو ـ بندرو .

● گورُو: ذ [هہ] ڏڳي . مينهن . چوپايو .

● گوڙنا: متعدی [هہ] هر ڏيڻ ـ کيڙڻ . زمين وائڻ . ڪم خراب ڪرڻ .

ـ گوڙ دينا: خراب ڪرڻ ـ ڦٽائڻ . لکڻ پڙهڻ وساري ڇڏڻ .

● گوز: ذ [ف] ٽيٽ ـ ريح .

ـ گوز اڙانا، مارنا: ٽيٽ ڏيڻ . واهيات بڪڻ . بيڪار وقت وڃائڻ .

ـ گوز مارا ڪرنا: نڪمو ٿي ويهڻ . بيڪار ويٺو رهڻ .

● گوشت: ذ [ف] ماس ـ ماهه . گِرُ ـ گُودو .

ـ گوشت ڪا لوٿهڙا: ذ . گوشت جو وڏو ٽڪر . ٿلهو ۽ بيوقوف ماڻهو .

● گوشواره: ذ [ف] ڪنن ۾ پائڻ جو والو . ڪُل جوڙ . وهيءَ جو سِرو . وڏو موتي .

● گوکها: ذ [هہ] ڏڳيءَ جو چمڙو . (صفت) بيوقوف .

● گوکهرو: ذ [هہ] ٻوٽيءَ جو هڪ قسم (جنهن جو ٻج ٽڪندو ۽ ڪنڊن وارو ٿئي) ـ ٽڪنڊي . ٻڪڙو ـ گوکڙو . پير جي گات وارو سخت هنڌ . ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ گهڻو . ڪنگڻ (گهہ) . ڪلابتو يا مُقيش جو ٽڪندو گوندو . پرت . چوپائي مال جي هڪ بيماري (جا کُرن ۾ ٿئي) .

● گوگل: ذ [هہ] هڪ قسم جو وڻ (جنهن جو گونڊر ساڙڻ سان خوشبودار دونهون ڪندو آهي) ـ گُگر .

● گول: صفت [هہ] گول ـ گولائون ـ گهيريدار . مُنجهيل ـ پيچدار . سمجهه ۾ نه ايندڙ . (ذ) ڪابه گول شيءِ . گولو . دائرو ـ گهيرو . مال جو ڌڻُ (جو چرڻ لاءِ وڃي) ـ گورُ .

ـ گول آنا: ڌڻ جو چري واپس اچڻ ـ گورُ اچڻ .

ـ گولاپا: ذ . گولائي . چڪر ـ ڦيرو .

ـ گولائي: ث . گولائي . چڪر ـ ڦيرو .

ـ گول بات: ث . منجهيل ڳالهه . پيچيده ڳالهه .

ـ گول بدن: ذ . ڀريل بدن . ٿلهو جسم .

ـ گولپن: ذ . گولائي .

ـ گول چلا: ذ . توپچي ـ ڏسو "گولنداز" .

ـ گول مال: محاوره . گڏ وچڙ . الٽ پلٽ . گهوٻيِ . سازش . گم ـ غائب . شڪي .

ـ گول مال ڪرنا: گڏ وچڙ ڪرڻ ـ گڏي ڇڏڻ . ٺڳي ڪرڻ . هضم ڪرڻ ـ ڦٻائڻ ـ گم ڪرڻ . سازش ڪرڻ .

ـ گول مٿهول، مٿول: صفت . گول مول . ٿُلهو ۽ بيڊولو . ٿلهو بيوقوف . مُنجهيل .

ـ گول مول: صفت . ٿُلهو ۽ بيڊولو . مُنجهيل .

● گول يا گولين: ث [هہ] ٻنيءَ کي پاڻي رسائيندڙ آڏ .

● گولا يا گولي: ذ [هہ] گولو . بارود جو گولو . توف جو گولو . گولُ . ڏيرو (سُٽ جو) . پڳڙيءَ جو قالب . ناريل جو گورو . پڪو کوهه . آتشبازيءَ جو هڪ قسم . گُنڊي .

ـ گولا چلانا: گولو ڇوڙڻ ـ توف ڇوڙڻ .

ـ گولا پهينڪنا: گولو اڇلڻ . توف ڇوڙڻ .

ـ گولا دهار برسنا: لاڳيتو ۽ گهڻو مينهن پوڻ .

ـ گولا ڏنڊا: ذ . اِٽي ڏڪر .

ـ گولا مارنا: توف هڻڻ .

● گولر: ذ [هہ] انجير جي قسم جو هڪ وڻ .

کپھہ جو ڏينو. گوگڙو.

- گُولَر کا پھُول کھِلنا : ڪو حيرت جهڙو واقعو ٿيڻ.

- گُولَر کا پيٹ پھاڑنا : راز کولڻ.

- گُولَر کا کِيڑا : محاوره. اهو ماڻهو جنهن گهر کان ٻاهر قدم نه رکيو هجي.

- گُولَر گَپکَنا : ڇپي ڇپي ڳالهه ڪرڻ. هيٺو ڳالهائڻ.

● گولَک : ذ [هہ] پئسن گڏ ڪرڻ جي ٻنڊالڙي. ڪاٺ جي خانن واري پيتي (جنهن جي مٿين ڍڪ ۾ سوراخ هوندو آهي ۽ دڪاندار روزاني وڪري جي رقم انهن ۾ رکندو آهي)- اگر.

● گولی ۽ گولياں : ث [هہ] ٻارن جي راند جي گولي- ڇِڊو. انبي جي ڳوڙهي. آفيم جو ذرو. ٺِڪر جو ننڍو ڏانءُ. مکڻ جو چاڻو. دوا جي گولي- حَبُ. بندوق وغيره جي گولي. ڊيري (سُٽ جي).

= گولی بَيٹھہ جانا : بندوق جي گولي گهڙي وڃڻ.

- گولِي پِلانا : بندوق ۾ گولي پرڻ. گولي هڻڻ.

- گولی چَلانا : گولِي هڻڻ.

- گولی چَلنا : گولي هلڻ. گولي ڇُٽڻ (بندوق سان).

- گولی دينا : (دوا جي) گولي ڏيڻ. گولي کارائڻ.

- گولي کا ٹَپّا : ذ. گوليءَ جي مار جيتر مفاصلو.

- گولی کھانا : گولي کائڻ (دوا جي). گولي جهلڻ (بندوق جي).

- گولی مارنا : گولي هڻڻ- بندوق هڻڻ.

- گولياں چَلانا : گوليون هڻڻ. لاڳيتو بندوق هلائڻ.

- گولياں کھيلنا : بلورن راند ڪرڻ- ڇڊن راند ڪرڻ. ننڍيءَ ڄمار جو ۽ ناتجربيڪار هئڻ.

● گوم : ذ [هہ] هڪ قسم جو جيٽ. گهوڙي جي وارن ۾ ڀَونري (جا نڀاڳ سمجهي وڃي).

● گوما، گَوما : ذ [هہ] هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦَر. هڪ قسم جي دوا (جا انهيءَ وڻ مان ٺاهيندا آهن).

● گومڑ، گومڑا ۽ گومڑے : ذ [هہ] ڳنڍيو- ڳوڙهو (جو ڪنهن ڌڪ لڳڻ سبب ٿئي)- سوجَ. وڻ جي ٿاريءَ يا ٿُڙ ۾ ٿيل ڳنڍيو. ڳَڙُ- رَپَڙ.

- گومڑا پڑنا : ڳوڙهو ٿيڻ (ڌڪ لڳڻ سبب)- ڳنڍيو ٿيڻ.

● گَوں : ث [هہ] موقعو- وجهہ- داءُ. مطلب- غرض. خواهش- لاڙو. ضرورت.

- گَوں پڑنا : ڪم ڦاسڻ- مطلب پوڻ.

- گَوں کا يار : ذ. خود غرض- مطلب جو يار.

- گَوں گانٹھنا : ڪم ڪيڻ- مطلب ڪيڻ.

- گَوں گانٹھيا : ذ. چاپلوس. خوشامدڙيو. اٽڪل سان پنهنجو مطلب ڪيي ويندڙ.

- گَوں گيرُ، گيرا : صفت. خود مطلبي. اهو ماڻهو جو ڪم ڪيڻ کان پوءِ اڌ تي به نه پڇي.

- گَوں نِکالنا : ڪم ڪيڻ. مطلب ڪيڻ.

● گَوں : ث [هہ] ڳَوڻ- ٻوري. ڏسو "گونی".

● گَونا : ذ [هہ] شاديءَ کان پوءِ ڪنوار جي بالغ ٿيڻ تي گهوٽ جوان کي پنهنجي گهر وٺي اچڻ جي حالت- موڪلائي- وداع. سيج جي رات.

- گَونا کرنا : ڪنوار کي رخصت ڪرڻ. گهوٽ جو ڪنوار کي پنهنجي گهر وٺي اچڻ.

● گَونا : ذ [هہ] سونهري رنگ- سونو پاڻي (جو شيشي، تلوارن وغيره تي چاڙهيندا آهن).

● گونتھنا : متعدی [هہ] ڳُنڍڻ. ويڙهڻ- ڳُنڊڻ.

● گُونج ۽ گُونجيں : ث [هہ] پڙاڏو. گجگوڙ. دهلن يا نغارن جو واڄو.

- گونج اٹھنا: پڙاڏو ٿيڻ. گوڙ گهمسان ٿيڻ. هُل ٿيڻ.
- گونجنا: لازم [هہ] پڙاڏو ٿيڻ. گونجڻ. هُل ٿيڻ. غوغاءُ ٿيڻ. گنجڻ (شينهن). ڪبوتر وغيره جو گهُگهاڻ. ٺوڪون ڏيڻ (نانگ). گهُنجائڻ (ڪپڙو). لُنبڻ (ڪاڏو).
- گونچ ۽ گونچيں: ث [هہ] رتي- چڻوٺي. هڪ قسم جي مڇي.
- گونچنا: متعدی [هہ] جهلڻ- جهپ هڻڻ.
- گوند: ذ [هہ] کونئر.
- گوند پنجیری، مکهانے: ذ. هڪ قسم جي خوراڪ (جا کونئر ۽ ڪٺڪ مان ٺاهيندا آهن)- پنجيري - پوڳهڙو.
- گوند دانی: ث. کونئر جي شيشي.
- گوندا: ذ [هہ] پکڙن جو ڳوهيل اٽو (جو بلبل کي کارائيندا آهن). مٽيءَ جو پينوڙو. نرم ڪيچڙي.
- گوندا د کهانا: هڪڙي پکيءَ کي پيتي ڏيکاري ٻئي کي کارائي وڙهڻ لاءِ پڙڪائڻ. ويڙهائڻ. پڙڪائڻ. سيکائڻ.
- گوندا کرد دینا: نرم ڪرڻ. رَپ ڪرڻ. پنڊو ڪرڻ.
- گوندے کی دیوار: ث. اوڏڪي پٽ-ڪچي پيت.
- گوندنی: ث [هہ] ڳيدوڙي جو وڻ- ڳيدوڙي. ڳيدوڙو- ليسوڙو.
- گوندنی سا لدنا: ميوي سان جهنجهي وڃڻ (وڻ). گهڻي ماتا نڪرڻ. گهڻا ڦلڙا نڪرڻ.
- گوندهنا: متعدی [هہ] ڳوهڻ (اٽو، ميندي وغيره). ڳنڍڻ (وار). ڳتڻ - پوئڻ (موتي).
- گوندی ۽ گوندیاں: ث [هہ] ڳيدوڙي جو وڻ- ڳيدوڙي. ڳيدوڙو- ليسوڙو. تيلو ڪڙي- ڏينيوڙي (جا بدن تي سُئيءَ سان سونهن لاءِ ٺاهيندا آهن). تِلڪ.
- گونڈا ۽ گونڈے: ذ [هہ] ڳوٺ. ڳوٺ جي آسپاس جي پٽي. ڳوٺ جو ڪَسُ. گهورَ (جا ڪنوار تان گهورجي).
- گونڈا سیجنا: شاديءَ جي موقعي تي گهور وجهڻ.
- گونڈ مَلار: ث [هہ] هڪ راڳڻيءَ جو نالو.
- گونگا ۽ گونگے: ذ [هہ] گونگو- بي زبان. (صفت) ٿور ڳالهائو- مائيٽو. (ث) گونگی.
- گونگی پہیلی: ث. هڪ قسم جي پرولي جا اشارن ۾ ٻڌائي وڃي.
- گونگے کا گڑ کهانا: ڪجهه بيان نه ڪري سگهڻ. خاموشي اختيار ڪرڻ.
- گون متهون: صفت [اردو] مُنهن سُڃائي چُپ ٿي ويندڙ.
- گونی: ث [هہ] ڳوڻ - پوري.
- گوه: ث [هہ] ڳوهه- سوسمار.
- گوه: ذ [هہ] گونهن. ڏسو ”گُو“.
- گوهارنا: متعدی [هہ] هڪل ڪرڻ. آواز ڏيڻ. واويلا ڪرڻ. گار گند ڪرڻ. مدد لاءِ اچڻ. چرچي گهٻي ۾ سيني سان منهن ڏيڻ.
- گوهار: ث. رڙ- دانهن. واويلا. گارگند. لڙائيءَ ۾ مدد لاءِ پهتل ماڻهو. چرچو گهٻو. کيل مسخري.
- گوهار آنا: لڙائيءَ ۾ تمام گهڻا ماڻهو مدد لاءِ اچڻ.
- گوهار لڑنا: هڪڙي ماڻهوءَ جو تمام گهڻن ماڻهن سان وڙهڻ. هڪڙي ماڻهوءَ جو گهڻن سان چرچن ۾ مقابلو ڪرڻ.
- گوهاری: ذ. ساٿي- حمايتي- مددگار.

● گَوهانْجنی، گوهائی : ث [هہ] اک ۾ نڪتل آنڙي .

● گوئيٺها ، گوئينٺها ۽ گوئٺهے، گوئينٺهے : ذ [هہ] چيٿو .

● گوئينڈ : ث [هہ] ڳوٺ جي پاسي واري زمين .

● گوئي ۽ گوئياں : ث [هہ] ڍڳن جي جوڙي (جا هرن ۾ جوٽجي). ڪپهہ جي پسُوٽي .

● گوئيٽاں : ث[هہ] سَهيلي - ساهيڙي . زالون هڪٻئي کي سڏڻ ۾ هيءَ لفظ ڪم آڻينديون آهن.

● گَہ : ث [هہ] ڪوٺيءَ جي اوچائي . ماڙي. هٿيو - مُٺيو .

▬ گَہ بَيٹهنا : ڪُپي وڃڻ . تلوار جي مُٺيءَ ۾ هٿ ڪُپي بيهڻ .

● گهات ۽ گهاتيں : ث [هہ] وجهہ - موقعو - مهل . داءُ . فريب - دوکو. پيچ - وَڪڙ - دام. شڪار لاءِ لڪي ويهڻ جي جاءِ - ڪڏٺو .

▬ گهات پَر آنا، چڑهنا : وجهہ ۾ اچڻ . وڪڙ ۾ اچڻ .

▬ گهات تَکْنا : موقعو ڳولڻ - وجهہ ڳولڻ .

▬ گهات چَلانا : آنڪل ويڙهائڻ . ٽوٽڪو ڪرڻ.

▬ گهات کَرْنا : وجهہ ڳولڻ. خون ڪرڻ .

▬ گهات کهيلْنا : ٻئي جي بيخبريءَ ۾ پنهنجو مطلب ڪرڻ .

▬ گهات لَگانا : تَڪ ۾ ويهڻ . وجهہ ڳولي ويهڻ .

▬ گهات ميں آنا : دوکي ۾ اچڻ . دام ۾ ڦاسڻ.

▬ گهات ميں بَيٹهنا : ڪَڏٺي ۾ ويهي شڪار جي تاڙ ڪرڻ. وجهہ ڳولي ويهڻ .

▬ گهات ميں رَهْنا : وجهہ ڳولڻ .

▬ گهاتوں ميں آنا: فريب ۾ اچڻ- دوکي ۾ اچڻ.

▬ گهاتی : صفت. موقعو جاچيندڙ . حرفتي . ڪيڏاري . خود غرض . ٺڳ .

▬ گهاتيں بَتانا : آنڪلون سيکارڻ. چالاڪيون سيکارڻ .

● گهاٹ : ذ [هہ] پتڻ . تَڙ - گهاٽُ. ڌوٻين جي ڪپڙن ڌوئڻ جي جاءِ . تلوار جو گهَسُ . طرف - پاسو. رستو. جبل جو لَڪُ .

▬ گهاٹ آتارْنا : پتڻ تي لاهڻ . قتل ڪرڻ (تلوار سان) .

▬ گهاٹ باری : ث. پتڻ جو محصول.

▬ گهاٹ گهاٹ کا پانی پِينا : در در جا ڌڪا کائڻ- تجربو حاصل ڪرڻ- آزمودو پرائڻ.

▬ گهاٹ لَگْنا : ڪناري تي پهچڻ .

▬ گهاٹ مانْجهی : ذ . پتڻ تي ٻيڙين جو بندوبست ڪندڙ- ناکئو.

● گهاٹا : ذ [هہ] کوٽ - ڪَمي - ڪاٽ . نقصان - هرج - گهاٽو. جَوَن جي رٻ .

▬ گهاٹا آنا : نقصان پوڻ- ٽوٽو پوڻ.

▬ گهاٹا آٹهانا : نقصان سهڻ .

▬ گهاٹا بهَرْنا : گهاٽو پوڻ - نقصان پوڻ.

▬ گهاٹا پَڑْنا : گهاٽو پوڻ - نقصان پوڻ.

● گهاٹی ۽ گهاٹياں : ث [هہ] لَڪُ- جابلو گس. اٽانگو پيچرو. ماڙي. جبلن جي لاهي. ڳچي.

● گَهار ۽ گَهاريں : ث [هہ] ڏسو "گوهار".

▬ گَهاری : ذ. مددگار.

● گهار : ذ [هہ] پاڻيءَ جي وهڪري سبب زمين ۾ ٿيل کاڏ- گهارو. ماڙي. ڍورو.

▬ گهاری ۽ گهارياں : ث. ماڙي.آفت- مصيبت.

● گهاس : ث [هہ] گاهہُ . ڪَکَ پَن . چارو . سبزي. ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم.

▬ گهاس پات : ذ. گاهہ . ڪک پن .

- گهاس پهُوس: ذ. ککَ کانا - ککَپن. کَين کَچرو.
- گهاس کاٹنا: گاهه وڍڻ. بي دِليو کو کم ڪرڻ.
- گهاس کهانا: گاهه کائڻ. بيوقوف بنجڻ. وهشن جي قطار ۾ شمار ٿيڻ.
- گهاس کهودنا: گاهه لڻڻ. کَکَ کيڻ. تکڙو پڙهڻ. ناداني ۽ جهڙو کم ڪرڻ.
- گهاس والا: صفت. گاهه وارو- گاهي.
● گهاگ: صفت [هه] پوڙهو ۽ تجربيکار. جهانديدو. چالاڪ- ڏاهو. اُستاد.
● گهاگرا، گهاگهرا ۽ گهاگرے، گهاگهرے: ذ [هه] گهاگهرو- پڙو. هڪ قسم جو کبوتر. هڪ قسم جو رانديڪو.
● گهاگس، گهاگهس: ذ [هه] هڪ قسم جو ڪُکڙ.
● گهالنا: متعدی [هه] وجهڻ. گهيڙائڻ. ڊاهڻ- برباد ڪرڻ. ملائڻ- گڏ وچڙ ڪرڻ.
- گهال: ذ. لچائي- کيچل- حرڪت. زيان. تباهي. مصيبت.
- گهالا: ث. ڏسو "گهال". لچائي. زيان. تباهي.
- گهال ميل: ذ. هڪجهڙائي. لهه وچڙ. آڏل پڏل.
- گهال میل رکهنا: لهه وچڙ رکڻ. پڌي ڪرڻ. صلاح ڪرڻ.
- گهال میل کرنا: گڏ وچڙ ڪرڻ- ميلائڻ.
● گهام: ث [هه] اُسَ- ڪاڙهو- تپت (سج جي). رُڳهه- گهٽ. آرايون- پيتُ.
● گهامڑ: صفت [هه] گرميءَ جي ماريل (ڍڳون). وانڙو- چرسو. بيوقوف. سُست. ٽوني.
● گهان: ذ [هه] جنڊ ۾ وڌل اَن جي لپ- پڪي. سرنهن وغيره جو اهو انداز جو هڪ وقت گهاڻي ۾ وجهجي. چيچڙي ۾ هڪ دفعي پيڙجڻ جيترو وڌل کمند. دفعو- گهمرو.
- گهان پڑنا: ڪنهن ڪم ۾ جي شروعات ٿيڻ.
- گهانی: ث. هڪڙي پيري گهاڻي ۾ سرنهن وغيره جو وڌل انداز. گهاڻو.
- گهانی کرنا: گهاڻو هلائڻ. تيل پيڙڻ.
● گهانٹی ۽ گهانٹیاں: ث [هه] نيڙي- ڳَلو. ڪاڪڙو.
- گهانٹی کرنا: آ گرسان ۾ رجو ڪاڪڙو ڪٽڻ.
● گهانجنی: ث [هه] اک ۾ نڪتل آنڙي.
● گهانس: ث [هه] گاهه. ڏسو "گهاس".
● گهائل، گهایل: صفت [هه] گهايل- ڦٽيل- زخميل. عشق جو ماريل.
- گهائل کرنا: گهايل ڪرڻ- زخمي ڪرڻ- ڦٽڻ.
● گهاؤ: ذ[هه] گهاءُ- اونهون زخم. نقصان- ٽوٽو.
- گهاؤ آنا: زخم ٿيڻ- ڦٽجڻ.
- گهاؤ بهرنا: زخم ميٺجڻ. نقصان پُرجڻ.
- گهاؤ کرنا: گهاءُ ڪرڻ- زخم ڪرڻ- ڦٽڻ.
- گهاؤ میں نون مرچ لگانا: زخم تي لوڻ پُرڪڻ. ڏکويل کي وڌيڪ ڏکوئڻ.
- گهاؤ گهپ: صفت [هه] لڪ لٽائو- هٿ ڦاڙ- فضول خرچ. اهو گهر جنهن جي پاندي پوري نه پئي. پرايو مال هضم ڪندڙ. گهوپيون هڻندڙ.
● گهائی: ث [هه] ننڍڙي ٻار جو گونهن.
● گهائی: ث [هه] ٻن آگرين جي وچ واري وٿي. وڻ جي ٽُڙ ۽ ٽاريءَ جي وچ وارو خال. وجهه- داءُ- موقعو. فريب- دلبو. شڪ.
- گهائی (گهائیاں) بتانا: فريب ڏيڻ- گوهي ڏيڻ. وارو گسائڻ. ٽارڻ.

● گھائيں : ث [ھ] طرف - ڏس - پاسو.
(صفت) همراھ - طرفدار - ٻيلي . (تابع فعل)
طرفان - وٽان .
- گھائيں مائيں ڪر دينا : آڏائي ڇڏڻ . گم
ڪرڻ - غائب ڪرڻ . بهانا ڪرڻ - ٽارڻ .
● گھبرانا : لازم [ھ] گهٻرائجڻ - هڪو ٻڪو
ٿيڻ. وائڙو ٿيڻ. حيران ٿيڻ. بيقرار ٿيڻ. هراسجڻ.
ڪڪ ٿيڻ - بيزار ٿيڻ . اداس ٿيڻ . ڏجڻ .
- گھبرا جانا: گهٻرائجي وڃڻ. ڏسو "گھبرانا".
- گھبرا کر اٹھنا: ڇرڪ ڀري اٿڻ. گهٻرائجي اٿڻ.
- گھبراھٹ : ث. گهٻراهٽ - ڊپ. آندمانڌ.
● گھبری : ث [ھ] گهٻراهٽ. خفقان. جلدي.
● گھپ : صفت [ھ] گھاٽو - سخت (اوندھ) -
بيحد - گھگھو (اوندھ).
● گھپلا ۽ گھپلے : ذ [ھ] گڙٻڙ. گھوٽالو.
مونجهارو. غلطي - رولو. فريب - دلبو.
- گھپلا ڈالنا : گڙٻڙ ڪرڻ. ڇڪ ڪرڻ .
رولو وجهڻ .
● گھٹ : صفت [ھ] "گھاٹ" جو مخفف.
تڙ . پتڻ .
● گھٹا ۽ گھٹائیں : ث [ھ] ڪارو ڪڪر .
ڪڪر - ميگھ . اوندھ - غبار. هجوم .
- گھٹا اٹھنا : آسمان تي ڪڪر چڙھڻ -
ڪڪر چانئجڻ .
● گھٹا امڈنا ، امنڈنا : ڪڪر پرجي
اچڻ - جهڙ ٿيڻ .
- گھٹا جھومنا : ڪڪر چانئجڻ - جهڙ ٿيڻ.
● گھٹّا : ذ [ھ] ڪاٽ - نقب . سوراخ -
ٺنگ . چيرُ . ٻرگھل . ڪارو نشان (جو گھڻن
سجدن سبب پيشانيءَ تي ٿيندو آهي). هٿن پيرن
تي ٿيل گاٺ جا نشان.

- گھٹّا کھلنا : ڇير ٿيڻ. ڦاٽڻ. ڪٽڻ.
مٽو ڦاٽڻ. نقصان پوڻ. ڏيوالو نڪرڻ.
● گھٹا ٹوپ : صفت [ھ] اوندھ انڌوڪار.
(ذ) گاڏي، پالڪي يا ڪرسيءَ وغيره تي وجهڻ
جو ڪپڙو.
● گھٹ گھٹ پینا : متعدی [ھ] ڍڪ ڍڪ
ڪري پي وڃڻ . ڏوڪڻ .
● گھٹنا : لازم [ھ] گھٽجڻ - گھٽ ٿيڻ .
لھڻ . لاٿ ٿيڻ . اپرو ٿيڻ . ننڍو ٿيڻ .
- گھٹانا : متعدی . گھٽائڻ - گھٽ ڪرڻ .
لاھڻ . ڪٽ ڪرڻ .
- گھٹاؤ : ذ. گھٽتائي - ڪمي . لاٿ. ڪٽ.
ڪاٽ ڪوٽ.
- گھٹاؤ بڑھاؤ : ذ. گھٽاوڌي - ڪمي بيشي.
ڪوٽ واڌ. چاڙھ لاٿ.
- گھٹتی : ث. ڪوٽ . ڪمي. لاٿ.
- گھٹ جانا : گھٽجي وڃڻ. ڏسو "گھٹنا".
- گھٹنا بڑھنا: گھٽجڻ وڌڻ - گھٽ وڌ ٿيڻ.
- گھٹی : ث. گھٽتائي. ڪمي. لاٿ.
- گھٹیا : صفت. گھٽ درجي جو. گھٽ .
ادنيٰ - خسيس. رواجي. خراب - ردي . ڪميٽو -
نيچ . سستو.
- گھٹی کرنا : گھٽتائي ڪرڻ. گھٽ ڪرڻ.
دغا ڪرڻ .
● گھٹنا : لازم [ھ] گھوٽجڻ . رڳڙجڻ.
پيسجڻ . ملي وڃڻ - حل ٿيڻ . ڪوڙجڻ (مٿو).
گھٽجڻ (ساھ). پرجڻ (دونهون). نيبرڻ .
- گھٹانا: متعدی. گھوٽائڻ. لسو ڪرائڻ .
گنجو ڪرائڻ (مٿو) .
- گھٹاؤ : ذ. گھٽ - مونجھ (ساھ جي) .
گرمي - تپت - آڪرس.

- گهٹا هوا: صفت. ڪوڙيل (مٺو)- ٺوڙهو. تجربيڪار. هوشيار. ٺڳ.
- گهٹائی: ث. پالش. سٽپ. صفائي.
- گهٹ گهٹ کے مرنا: گهٽجي مرڻ. بيوسيءَ جي حالت ۾ مرڻ. ڏک سهي سهي مرڻ.
- گهٹن: ث. گهٹ - حبس - آڪرس.
● گهٹنا ع گهٹنے: ذ [ه] گوڏو- سونو.
- گهٹنوں کے بل چلنا: گوڏن ڀر رڙهڻ. ريڙهيون پائڻ. آهستي آهستي هلڻ.
- گهٹنوں میں سر دے کے بیٹھنا: گوڏن ۾ مٿو وجهي ويهڻ. تمام غمگين ٿي ويهڻ. ڪنڌ هيٺ ڪري ويهڻ.
- گهٹنے ٹوٹنا: گوڏن تي ڌڪ لڳڻ. گوڏا ڀڄڻ. بيوس ٿيڻ.
- گهٹنے ٹیک دینا: گوڏا ڀڄڻ. سچو زور لڳائڻ. هار مڃڻ.
- گهٹنے سے لگ کر بیٹھنا: گوڏو گوڏي سان ڏيئي ويهڻ. ويجهو ويهڻ. لڳي ويهڻ.
- گهٹنے سے لگا کر بٹھانا: ڀر ۾ ويهارڻ. پاڻ کان پري ٿيڻ نه ڏيڻ. نظر هيٺ رکڻ.
- گهٹنیوں چلنا: گوڏن سان هلڻ. گوڏن ڀر رڙهڻ. سستيءَ سان ڪو ڪم ڪرڻ.
● گهٹنّا ع گهٹنّے: ذ [ه] گوڏن تائين پاجامو.
● گهٹور: صفت [ه] چُپ-مات. ڪم چور-توتي.
● گهٹی: ث [ه] آها ستي جا ننڍڙي ٻار کي پيٽ جي صفائيءَ لاءِ پياريندا آهن. سرشت- فطرت. خصلت- عادت.
- گهٹی پلانا، دینا: ستي پيارڻ. تازي چاول ٻار کي دوا پيارڻ.
- گهٹی میں پڑنا: ستيءَ ۾ پوڻ. ڪچيءَ ۾ ئي ڪا عادت پوڻ. هير ٿي وڃڻ (ننڍپڻ کان).
- گهٹی میں پلانا: ستي ۾ پيارڻ. ننڍپڻ کان ئي ڪنهن ڳالهه جي هير وجهڻ.
● گهچ پچ: ث [ه] پيهه - پيڙ. انبوهه. گهچ مچ.
● گهر ع گهر: ذ [ه] گهر- مڪان- جاءِ. حويلي- ديرو. رهڻ جي جاءِ. هنڌ - آستانو. منزل. ڏايو. وطن- ديس- ملڪ. گهراڻو- خاندان. ڪٽنب- قبيلو. خانو (شطرنج راندجو).
- گهر آباد کرنا: گهر آباد ڪرڻ- گهر وسائڻ. گهر ۾ رهڻ.
- گهر آ پڑنا: گهر ۾ اچي پوڻ. رهي پوڻ- ترسي پوڻ.
- گهر آنا: گهر اچڻ. جاءِ تي اچڻ.
- گهر اجڑنا: گهر اجڙ ٿيڻ- گهر تباهه ٿيڻ. گهر لٽجڻ. گهر خالي ٿيڻ. زال يا مڙس جو مري وڃڻ.
- گهر بار: ذ. گهر ٻار. ٻار ٻچا. ڪٽنب. گهر جو سامان.
- گهر بار بسانا: گهر ٻار وسائڻ. شادي ڪرڻ.
- گهر بار خالصے لگ جانا: گهر ٻار تباهه ٿيڻ. مال متاع ضبط ٿيڻ.
- گهر بار کا هونا: گهر ٻار وارو ٿيڻ. پرڻجڻ. گهر ٻار جو بوجو سر تي پوڻ.
- گهر بار لٹانا: گهر ٻار لٽائڻ. ملڪيت اڏائڻ. سڀ ڪجهه برباد ڪرڻ.
- گهر بارو: صفت. گهر ٻار وارو. عيالدار. اشراف. اعتبار جوڳو.
- گهرباری: صفت. عيالدار- ٻچڙيوال. (ذ) گهر جو مالڪ- گهر وارو.
- گهر باهر: ذ. گهر کان ٻاهر. رستو. بازار. (تابع فعل) ديس پرديس. هرهنڌ.

- گهَرُ بَسا : صفت. آهو ماڻهو جو گهر کان ٻاهر نہ نڪري .
- گهَرُ بَسانا : گهر وسائڻ. گهر آباد ڪرڻ . گهر ۾ رهڻ . شادي ڪرڻ . چوپڙ راند ۾ ساري رچائڻ .
- گهَرُ بَسي : ث. گهر واري - زال- جوءِ . (طنزيہ) گهر ڦِٽائو. رن زال.
- گهَرُ بِگاڙُنا : گهر ڦِٽائڻ- گهر برباد ڪرڻ. زال مڙس ۾ جهيڙو وجهائڻ .
- گهَرُ بَنانا : گهر ٺاهڻ . گهر اڏائڻ - جاءِ ٺاهڻ. پير کوڙڻ - قدم ڄمائڻ . گهر سينگارڻ . گهر جو بندوبست ڪرڻ. شادي ڪرڻ. ٺڪاڻو ڪرڻ .
- گهَرُ بَند هونا : گهر بَند ٿيڻ. در بند ٿيڻ. پيڙهي ختم ٿيڻ.
- گهَرُ بنُدي : ث. مُسلم ورثل نوڪرياڻي.
- گهَرُ بولُ آٿهنا : گهر ۾ ڇهڇٽو ٿيڻ. ماڻهن يا ٻارن جي اچڻ ڪري گهر ۾ رونق ٿيڻ .
- گهَرُ بهَرُ : ذ. سڄو گهر. سڄو ڪٽنب.
- گهَرُ بهَرُنا : گهر ڀرڻ . گهر کي اناج يا سامان سان ڀري ڇڏڻ . گهر مالا مال ڪرڻ . گهر ڀرجڻ (مهانن سان).
- گهَرُ بَيٿهہ جانا : برسات سبب اوچتو گهر ڊهي پوڻ. گهر ۾ ويهي رهڻ. ڪم ڌنڌو ڇڏي ڏيڻ.
- گهَرُ بَيٿهنا : گهر ۾ ويهڻ. اڪيلائي اختيار ڪرڻ . نوڪريءَ تان لهڻ .
- گهَرُ بَيٿهے : تابع فعل. گهر ويٺي. ڪوشش کان سواءِ .
- گهَرُ بَيٿهے بيرُ دوڑانا : جادوءَ جي زور تي ڪنهن ماڻهوءَ کي پنهنجي گهر گهرائڻ . زوريءَ گهر ۾ گهرائڻ.
- گهَرُ بيٿهي روٹی : محاوره. گهر ويٺي ڪمائي. مفت جي روزي.
- گهَرُ پَتّي : محاوره. هڪ قسم جو محصول (جو گهرن کان وصول ڪندا آهن)- house-tex.
- گهَرُ پَرُ آنا : گهَر تي اچڻ- جاءِ تي اچڻ.
- گهَرُ پَڑُنا : گهر ۾ پوڻ. گهر اچڻ. عورت جو سٿي ڇانٽو ڪرڻ.
- گهَرُ پَڪڑُنا: گهر جهلڻ. گهر ۾ ويهي رهڻ. ڪنهن هنڌ ترسڻ - ڏاڍو ڪرڻ. ٽِڪڻ.
- گهَرُ پُورا کرنا : گهر جون ضرورتون پوريون ڪرڻ. نقصان جو پُورائو ڪرڻ .
- گهَرُ پهانُدنا : گهر ۾ ٽپي پوڻ- لوڙهوا ٽاڙڻ.
- گهَرُ پهٽُنا : جاءِ ۾ ڦوٽ پَوڻ . اڻ سهائيندو لڳڻ.
- گهَرُ پهوڑُنا : ڪاٽ هڻڻ. نفاق وجهڻ.
- گهَرُ پهُونڪُ تَماشا ديکهُنا : گهر ٻاري تماشو ڏسڻ . گهر ٻاري ڏياري ڪرڻ. ڪنهن خواهش کي پوري ڪرڻ لاءِ سڄي ملڪيت لٽائي ڇڏڻ.
- گهَرُ تاکُنا: گهر تڪڻ . گهر ڳولڻ .
- گهَرُ تَجُنا : گهر ڇڏڻ. ترڪ ڪرڻ. گهر برباد ڪرڻ.
- گهَرُ تَکُ پَهنُچانا : گهر تائين پهچائڻ . گهر تائين ڇڏي اچڻ. توڙ تائين رسائڻ.
- گهَرُ تَکُ پَهنُچنا : گهر تائين پُهچڻ . گاريون ڏيڻ .
- گهَرُ جانا : پنهنجي گهر وڃڻ. گهر ڦِٽڻ. دوستيءَ ۾ نفاق پوڻ .
- گهَرُ جُگَتُ : ث. سانگ صرفو - ڪفايت قناعت .

- گهَرْ جَلنا : گهر سَڙڻ . گهر تباهه ٿيڻ.
- گهَرْ جَنْوائی : ذ. گهر نائي .
- گهَرْ جوتْ : ث. گهر جي ڪيتي. گهر جي ٻني. پنهنجي زمين .
- گهَرْ جهانکنا : گهر ۾ جهاتي پائڻ. ٿوري دير لاءِ گهر ۾ اچڻ.
- گهَرْ جهَکنی : ث. صفت. گهر گهر جهوتون هڻندڙ (عورت).
- گهَرْ چَلانا : گهر هلائڻ - گهر جو خرچ پکو هلائڻ . گهر جو انتظام ڪرڻ .
- گهَرْ چهوڑْنا : گهر ڇڏڻ. جڳهه خالي ڪرڻ. لڏي وڃڻ .
- گهرْ دارْ : ذ. صفت . گهر ٻار وارو. اولادي .
- گهَرْ دامادْ : ذ. گهَر نائي .
- گهَرْ دِکهانا: گهر ڏيکارڻ . جاءِ ڏيکارڻ. گهر جو رستو ڏيکارڻ .
- گهَرْ ڈبونا : گهر ٻوڙڻ . گهر برباد ڪرڻ. ڪٽنب کي ٽڪو لڳائڻ .
- گهَرْ ڈهانا : گهر ڊاهڻ . جاءِ ڦيٽائڻ .
- گهَرْدوئی، دویا : صفت. نڌڻڪو. نانگونپٽو.
- گهَرْ سَرْ پَرْ اٹهانا : گهر مٿي تي کڻڻ . تمام گهٽو هُل ڪرڻ .
- گهَرْ سَنبهالنا : گهر ٻار سنڀالڻ .
- گهَرْ سُونا هونا: گهر ٻُسو ٿيڻ. گهرخالي ٿيڻ.
- گهَرْ سے: تابع فعل . گهران - گهر مان. هَڙ مان. ڳوٺان .
- گهرسے بے گهَرْ کَرْنا: دربدر ڪرڻ. گهرمان ڪڍي ڇڏڻ .
- گهَرْ سے دینا: گهران پري ڏيڻ . هڙان ڏيڻ . نقصان پرڻ .
- گهَرْ سینا: گهر ۾ پيو هجڻ . نڪمو ويٺو رهڻ. ٽوٽي ٿيڻ - سُست ٿيڻ .
- گهَرْ سے نِکالنا: گهر مان ڪڍڻ. گهر مان لوڏڻ .
- گهَرْ کا : صفت . گهر جو. گهَرُو . خانداني. موروثي. پنهنجو. خالص - نج . زرخريد .
- گهَرْ کا بهُولا : صفت. بيوقوف - نادان . ٻالو ٻولو - سادو سودو.
- گهَرْ کا بهیدی : محاوره. گهر جي راز جو ڄاڻو. رازدار - حال محرم .
- گهَرْ کاٹْ کهانے کو دوڑنا : گهر کائڻ اچڻ. گهر ٻُسو هئڻ .
- گهرْ کا راستہ بتانا : گهر جو رستو ڏيکارڻ. لوڏڻ . ٽارڻ .
- گهَرْ کا راستہ لینا : گهر جو رستو وٺڻ. ڪم پوري ٿيڻ کان سواءِ وڃڻ .
- گهَرْ کا نام اُچهالنا، ڈبونا : خاندان جو نالو ٻوڙڻ. گهر جو نالو بدنام ڪرڻ .
- گهَرْ کَرْنا : گهر ڪرڻ. جڳهه پيدا ڪرڻ. نِڪي پوڻ- تَرسي پوڻ. گهروسائڻ. شاديڪرڻ.
- گهر کهوجْ کَرنا : گهر برباد ڪرڻ.
- گهَرْ کهوجْ مِٹا : صفت. برباد . بي گهر.
- گهَرْ کهوکَرْ تماشا دیکهنا : گهر ٻاري تماشو ڏسڻ - عيش عشرت ۾ ملڪيت برباد ڪرڻ.
- گهَرْ کهونا : گهر برباد ڪرڻ .
- گهَرْ کی طرح بیٹهنا : گهر وانگر ويهڻ . آرام سان ويهڻ .
- گهَرْ کے جالے لیتے پهِرْنا : گهَر جون ڪُندون نوسيندو وتڻ .
- گهَرْ گهاٹْ : ذ. جاءِ جڳهه - گهر گهاٽ. گهر ٻار.
- گهَرْ گهالنا : گهر بربادڪرڻ . ڦُرڻ. عاشق

بنائڻ - موهڻ .

- گھر گھر پھرنا : گھر گھر ڦرڻ . رلندو وتڻ.

- گھر گھر جھانکنا: گھر گھر ۾ جھاتيون پائڻ. دردر پنڻ.

- گھر گھر مانگتے پھرنا : دردر تان پنڻ.

- گھر گھسڑو: ذ. اهو ماڻهو جو هر وقت زالن ۾ ويٺو هجي.

- گھر لٹانا: گھر لٽائڻ - گھر ڦرائڻ . ملڪيت اڏائڻ. تمام گھڻو خرچ ڪرڻ .

- گھر میں آنا: گھر ۾ اچڻ. ميلڻ. فائدو ڏيڻ.

- گھر میں بیٹھے شکار کھیلنا : گھر ويٺي مزا ماڻڻ . گھر ويٺي رقمون ڦٻائڻ.

- گھر میں ڈالنا : سُريت ڪري گھر ۾ ويهارڻ .

- گھروا : ذ. گھرڙو. جھُگو.

- گھر والا ۽ گھر والے : ذ. گھر وارو- مڙس.

- گھر والی ۽ گھر والیاں: ث. گھر واري- زال.

- گھرونڈا ۽ گھرونڈے : ذ. مٽيءَ جو ننڍڙو گھرڙو.

- گھر یلو : صفت. گھر جو. گھرو. پاليل.

● گہرا : صفت [هہ] اونهون - عميق. گھاٽو (رنگ) - گوڙهو. مضبوط- پريل (بدن). (ث) گہری.

- گہرا پن: ذ. اونهائي. گھاٽائي.

- گہرا رنگ: ذ. گوڙهو رنگ- گھاٽو رنگ.

- گہرا زخم: ذ. اونهون زخم- گھاءُ.

- گہرا کرنا : اونهون ڪرڻ. گھاٽو ڪرڻ (رنگ).

- گہرا ہاتھ مارنا: ڪاپاري ڏڪ هڻڻ . گھڻو مال ڦٻائڻ. چڱيءَ طرح هٿ رنگڻ . وڏي چوري ڪرڻ .

- گہری بات: ث. ڏکي ڳالهہ. مشڪل معاملو. سمجھہ ۾ نہ ايندڙ ڳالهہ .

- گہری سانس بھرنا: اونهون ساهہ کڻڻ . وڏو ساهہ کڻڻ. ڏڍو ساهہ کڻڻ.

- گہری نیند: ث. گھاٽي ننڊ- گھري ننڊ.

- گہری نیند سونا : گہريءَ ننڊ ۾ سمهڻ. بيخبر ٿي سمهڻ .

- گہرے سانس بھرنا : ڏڍا ساهہ کڻڻ . افسوس ڪرڻ .

● گھرّا ۽ گھرّے : ذ [هہ] سڪرات وقت نڙيءَ مان نڪتل آواز- کونگھرو. هڪ قسم جو ليپ جو اڏيل اکين تي رکندا آهن .

- گھرّا چلنا، لگنا : سڪرات ۾ کونگھرو لڳڻ.

● گھرانا ۽ گھرانے :ذ [هہ] گھراڻو- خاندان. گھر- ڪٽنب. پيڙهي- نسب .

● گہرانا : متعدی [هہ] اونهون ڪرڻ . (لازم) اونهون ٿيڻ .

● گہرانا : متعدی [هہ] وڏي آواز سان سڏڻ- هڪل ڪرڻ .

● گھرّانا : لازم [هہ] گهير ڪرڻ (ڪتو).

● گھراند: ث[هہ]پيشاب جي ڌپ. بدبو- ڌپ.

● گھرکنا : متعدی [هہ] جھڻڪڻ- جهٽ ڦيٽ ڪرڻ. تنبيهہ ڪرڻ. ترڙيون چاڙهڻ .

- گھرکی ۽ گھرکیاں : ث. ڌمڪي- ترڙي- تنبيهہ.

- گھرکی جھڑکی : ث. دڙڪو داب- ترڙي- ڌمڪي . جھڻڪ .

- گھرکی دینا : ترڙي چاڙهڻ- ڌمڪي ڏيڻ . جھڻڪڻ .

● گھر گھر : ث [هہ] گھر گھر جو آواز-

گھرڙ گھرڙ.

- گھَرَ گھَراهَٽ: ث. گھرڙ گھرڙ جو آواز.

● گھِرنا: لازم [ھ] گھيرجڻ - وڪوڙجڻ. ڦاسڻ. گھيري ۾ اچڻ. چانئجڻ (ڪڪر).

- گھِر آنا: گھيري وجڻ. چڙهي اچڻ - چانئجي وڃڻ (ڪڪر).

- گھِر جانا: وڪوڙجي وڃڻ. ڦاسي پوڻ.

- گھِر ڪَر آنا: چانئجي اچڻ - چڙهي اچڻ (ڪڪر).

● گھِرن ج گھِرنياں: ث [ھ] چرخي - پرٽي. واڻ ٽاهڻ جي ڪَل. پنواتيي (مٽي ڪي). هڪ قسم جو دريائي پکي.

- گھِرني کھانا: گھمري کائڻ. پنواتي کائڻ - چڪر کائڻ.

● گَھري: ث[ھ] دير- اوير. ڏيڻواري زمين.

● گھَريا ج گھَريائيں ث [ھ] سون چاندي ڳارڻ جي ڪوٺاري.

● گھِريا: ث [ھ] وَڪَڙ - گھيرو.

- گھِريا ميں گھِرنا: گھيري ۾ ڦاسڻ.

● گھُڙ: ذ[ھ] "گھوڙا" جو مخفف. مرڪب لفظن ۾ ڪم ايندڙ.

- گھڙ باها: ذ. سئيس.

- گھڙ بَهل، بَهلي: ث. هڪ قسم جي گاڏي (جا گھوڙا ڇڪين).

- گھڙ چڙها: ذ. گھوڙي تي چڙهيل ماڻهو. گھوڙيسوار.

- گھڙ چڙهي: ث. شاديءَ جي هڪ رسم (جنهن ۾ گھوٽ، گھوڙي تي چڙهي ڪنوار جي گھر وڃي). هڪ قسم جي ننڍي توف. گھوڙيسوارن جو دستو.

- گھُڙ دَوڙ: ث. گھوڙن جي ڊوڙ. گھوڙن ڊوڙائڻ جي شرط.

- گھُڙسال: ذ. طبيلو- ڪُڙهه.

- گھُڙ سَکھنّی ج گھُڙمکھنّیاں: ث. هڪ قسم جي مَکِ. بَگَئي- پَگھِي.

- گھُڙنال: ث. هڪ قسم جي ننڍي توف (جا گھوڙي تي رکي هلائيندا آهن).

- گھُڙيا ج گھُڙيائيں: ث. ننڍي قد جي گھوڙي- ٻَڍِي.

● گھَڑا ج گھَڑے: ذ [ھ] گھڙو - دِلو- گهاگھَر.

- گھڑوں پانی پَڑ جانا: تمام شرمسار ٿيڻ- شرم ۾ ٻڏي وڃڻ.

- گھڑے لُنڈھنا: سخت شرمندو ٿيڻ.

● گھَڑ گھَڑاهَٽ: ث[ھ] ڌَڌڪو (گاڏيءَ هلڻ جو).

● گھَڑنا: متعدی [ھ] گھَڙڻ - ٺاهڻ. سُوڌڻ. ڏسو "گڑھنا".

- گھَڑانا: متعدی المتعدی. گھڙائڻ. ٺهرائڻ.

- گھَڑاوَن، گھَڑائی: ث. گھَڙائي- گھَڙائِي. گھَڙت.

● گھَڑونچی ج گھَڑونچیاں: ث [ھ] گھَڙامنچي.

● گھڑی ج گھڑیاں: ث [ھ] ڏينهن رات جو سٺيون حصو (۲۴ منٽ). وقت - زمانو. ساعت - لحظو - کِن. وقت ڏيکارڻ جو اوزار (ڪيترن ئي قسمن جي ٿئي، جيئن گھڑی = ڪيسي جي واچ، کلائی پر باندھنے کی گھڑی = ٻانهن جي واچ، ٹائیم پیس، کلاک = گھڙيال، دھوپ گھڑی = سورج گھڙي، ریت کی گھڑی = واريءَ جي گھڙي).

- گھڑی بجنا: گھڙيال وڄڻ. گھنڊٽي وڄڻ.

- گھڑی بنانا: واچ يا گھڙيال کي مرمت ڪرائڻ.
- گھڑی بھاری ھونا: وقت ڏکيو گذرڻ.
- گھڑی بھر: تابع فعل. گھڙي ڪن - ٿورو وقت.
- گھڑی ٹلنا: وقت گذرڻ.
- گھڑی دو گھڑی: تابع فعل. گھڙي ٻہ گھڙيون. ٿوري دير.
- گھڑی ساز: ذ. واچون ۽ گھڙيال ٺاھيندڙ.
- گھڑی ساعت کا مہمان: محاوره. گھڙيءَ پل جو مهمان. پورين پساهن تي.
- گھڑی کوکنا: واچ کي چابي ڏيڻ.
- گھڑی گھڑی: تابع فعل. گھڙي گھڙي - هر هر. وري وري.
- گھڑیاں گننا: گھڙيون ڳڻڻ. تمام گھڻو انتظار ڪرڻ.
- گھڑیال: ذ [ھ] وڏو گھنڊ. مانگر مڇ.
- گھڑیالی: صفت. گھنڊ وڄائيندڙ. گھڙيالچي.
- گھس: ث [ھ] "گھاس" جو مخفف. گاھ.
- گھس کھدا: ذ. گاھي - گاھ وڪڻندڙ. (صفت) ڪميڻو - رذيل. اناڙي. بيوقوف.
- گھسیارا گھسیارے: ذ. گاھ ڪندڙ - گاھي. گاھ وڪڻندڙ. (ث) گھسيارن، گھسياري.
- گھسٹنا: لازم [ھ] گھلجڻ. ڇڪجڻ - ٽانڄجڻ.
- گھسٹ آنا: گھلجي اچڻ.
- گھسٹتے گھسٹتے پھرنا: گھلبو وتڻ. پٽڪندو وتڻ.
- گھسڑ پھسڑ: ث [ھ] دب ڦس. آڏل پٽل. مونجهارو - رولو.
- گھسڑ پھسڑ کرنا: دب ڦس ڪرڻ. آڏل پٽل ڪرڻ. رولو وجهڻ.
- گھس سس، گھس پھس: ث [ھ] سس ڦس.
- گھس مس کرنا: سس ڦس ڪرڻ. سرگوشي ڪرڻ.
- گھسنا: لازم [ھ] گسڻ. گسي وڃڻ. گھرڙجڻ. گسڻ (ڪپڙو).
- گھسا: ذ. گهڪو. گاٺ. گھوڙي کي سيکارڻ جو ڪتڙ ڪڙيو. (صفت) گسل.
- گھسا بیٹھنا، پڑنا، لگنا: گهڪو اچڻ. رگڙجڻ. گاٺ ٿيڻ.
- گھسا دینا: گهڻ. گهڪو ڏيڻ. رگڙڻ. گسائڻ.
- گھسا سیری: ث. ٻارن جي هڪ راند (جنهن ۾ ڏور گسائيندا آهن).
- گھساوٹ، گھسائی: ث. گهڪو. جهونائپ (ڪپڙي جي). گاٺ.
- گھساؤ: ذ. گهڪو. گاٺ. جهونائي.
- گھس پٹئے: ذ. گهل گينداڙ. مار ڪٽ.
- گھس پس کر اترنا: ڪپڙو ٻٽ تان ليڙون ليڙون ٿي لهڻ.
- گھس جانا: گسي وڃڻ. پسجي وڃڻ.
- گھس گھس کرنا: گهل ڪرڻ. دير لڳائڻ - گهسر ڪرڻ. سس ڦس ڪرڻ.
- گھسم گھسا: ذ. ويڙھ ۾ هڪٻئي کي زمين ۾ پرڙڻ يا دسڻ جي حالت. ٻن لغڙن جي ڏورن جي پاڻ ۾ گسڻ جي حالت.
- گھسن: ث. گهڪو. گاٺ.
- گھسن پٹی: ث. دس دسان. دم دلاسو. مار ڪٽ.
- گھسنا: لازم [ھ] گھڙڻ - اندر وڃڻ. ڦسجڻ. زور سان پوڻ. زوري گھڙڻ. ٽنبجڻ.
- گھس آنا: گھڙي اچڻ. اندر هليو اچڻ.
- گھسانا: متعدی. گھڙائڻ. دبڻ. ڦسڻ.

ڏنبڻ . وڃهڻ .

- گهُس بيٺهنا : گهڙي ويهڻ . لڪي ويهڻ.
- گهُس پڙنا : گهڙي پوڻ . ٽنبجي پوڻ . داخل ٿيڻ . اندر ڪاهي پوڻ .
- گهُس پَل جانا: جڳهہ نہ هوندي بہ زوري گهڙي وڃڻ . ڦسجي وڃڻ.
- گهُس پيٺهہ: ث . پُهچ - رسائي .
- گهُسنے نہ دينا : گهڙڻ نہ ڏيڻ. روڪڻ- جهلڻ.

● گهَسيٹنا : متعدی [هہ] گهلڻ . ريڙهڻ . چِڪڻ . آڏو آبتو لکڻ - تکڙ مان لکڻ .

- گهَسيٹ: ث. ڪنهن شيءِ کي زمين تي گهلڻ سان ٿيل نشان - لينگها.
- گهَسيٹا : ذ. آهو تختو جنهن ۾ کهوڙو سيکارڻ لاءِ ٻڌندا آهن . ماڻهوءَ جو نالو (مَثَل ٻار جي مٿان چاول ٻار کي سوڻ طور ٽوڪري ۾ وجهي گهليندا آهن، ءِ ان ٻار تي نالو "گهسيٽا" رکندا آهن، هندن ۾ "گهسيٽا رام" ءِ مسلمانن ۾ "محمد گهسيٽا" نالا رائج آهن).
- گهَسيٹا گهَساٹی : ث . گهل گهيناڙ - چِڪتاڻ .
- گهَسيٹن: ث. ڪنهن شيءِ جي گهلجڻ جو نشان - لينگهو.

● گهَسيڑنا: متعدی [هہ] گهيڙائڻ . ڦَسڻ . دٻڻ . ڏَنڻ . گهوچڻ .

● گَهَہکنا: لازم [هہ] خوش ٿيڻ. نشيءَ جي خمار ۾ هجڻ. نشي ۾ گهرائجڻ. خوشيءَ مان ڳالهائڻ. ٻهڪڻ .

- گَهَہک: ث. خوشيءَ جي لهر. خوشي. خمار. جوش - زور .
- گَهَہک کر بولنا: خوشيءَ مان ڳالهائڻ . تيز ٿي ڳالهائڻ .

● گهُگهُّو يا گهُگهُّو : ذ [هہ] چيڙو (پکي). مٽيءَ مان ٺهيل بوڙيندو (جو ڦوڪ سان وڄندو آهي). گهُگهو- whistle.

● گهِگهّي : ث [هہ] سُڏڪو. دپ ۾ آواز نہ نڪرڻ جي حالت. نڙي گهٽجي وڃڻ سبب گهٽيل آواز.

- گهِگهّي بندهہ جانا : گهٽي روئڻ سبب گهگهي پئجي وڃڻ. دپ ۾ ڳالهائي نہ سگهڻ .

● گهِگهيانا : لازم [هہ] گهگهي پئجي وڃڻ. دپ ۾ آواز نہ نڪرڻ . عاجزي ڪرڻ- ليلائڻ.

● گهُگهّي يا گهُگهّيان : ث [هہ] گهيري .

● گهُلنا: لازم [هہ] ڳرڻ- پگهرجڻ . رجڻ . پاڻي ٿيڻ. حل ٿيڻ - ملي وڃڻ. ڏڪجڻ . اپرو ٿيڻ - بُت ۾ لهڻ .

- گهُلا جانا : ڳرندو وڃڻ . اپرو ٿيندو وڃڻ (گِهٽيءَ ۾).
- گهُلاميلا : صفت. ميليل. گهائل مائل .
- گهُلانا : متعدی. ڳارڻ . پگهارڻ . رجائڻ . نرم ڪرڻ. اپرو ڪرڻ. حل ڪرڻ .
- گهُلاوٹ : ث. نرمي- ڪُنڍرائي. جلد ڳري وڃڻ جي حالت. ڳارو.
- گهُلا هوا : صفت. ڳريل- پاڻي ٿيل- رجيل.
- گهُل جانا : ڳري وڃڻ - رجي وڃڻ . پڙڻ ٿي وڃڻ. حل ٿي وڃڻ. اپرو ٿيڻ.
- گهُل کر بيٺهنا : ملي ويهڻ. گهائل مائل ٿي ويهڻ.
- گهُل گهُل کے کانٹا هوجانا: ڳري ڪنڊا ٿيڻ. تمام اپرو ٿيڻ.
- گهُل گهُل مرنا : ڏک ۾ ڳري ساهہ ڇڏڻ. اندر ۾ جهڄڻ .
- گهُل مل جانا : گهائل مائل ٿيڻ . رلي

ملي وڃڻ.

- گھُل مِل کَر باتیں کَرنا : رلي ملي ڳالهيون ڪرڻ.

- گھُلنا مِلنا : گھائيل مائيل ٿيڻ.

- گھُلُّو مِٹھُّو هو جانا : رلي ملي وڃڻ . گھائل مائل ٿيڻ. قرب وڌڻ .

● گَہماگَہم : ث [ه] ڪُلهي گس. پيهه پيهان. آمدرفت. رونق. چلتو. ڌام ڌوم.

- گَہماگَہمی. ث. پيهه پيهان - رونق. ڏسو "گَہماگَہم".

● گھُمانا : متعدی [ه] گھُمائڻ. ڦيرائڻ. چڪر ڏيارڻ . سير ڪرائڻ - گشت ڪرائڻ . گمراهه ڪرڻ. دوکو ڏيڻ . چارڻ (جانور) .

- گھُمادينا: گھُمائي ڇڏڻ. گم ڪرڻ. لمائي وڃڻ.

- گھُماؤ : ذ. گھُمرو. ڦيرو. چڪر. ڊگِن جي جوڙيءَ جو هڪ ڏينهن ۾ کيڙيل زمين ٽُڪر.

● گھُمَر گھُمَر : ث [ه] جنڊ جو آواز. گھَرڙ گھَرڙ.

● گھُمڑی ۽ گھُمڑیاں: ث [ه] مغز جي ڦيري . گھُمري. ڦيرائي.

- گھُمڑیاں لینا: گھمريون کائڻ. ڦيرائيون ڏيڻ.

● گھَمَس : ث[ه] گھُٽ - ٻُس - آڪرس. آڙنگ.

● گھَمسان : ذ [ه] لڙائي - جنگ - ويڙهه . خونريزي - قتل عام . لاشن جو ڍير . تباهي - بربادي . انبوهه - گوڙ - ڳاهٽ. (صفت) گھڻو - بيحد. هيٺ مٿي.

- گھَمسان پَڑنا: سخت لڙائي ٿيڻ. خونريزي ٿيڻ.

- گھَمسان کا رَن پَڑنا: سخت لڙائي ٿيڻ.

- گھَمسان کَرنا : خونريزي ڪرڻ. لاشن جا ڍير لڳائڻ .

- گھَمسان هوجانا : لاشن جا ڍير لڳڻ . لشڪر سِڙڻ . ماڻهن جا انبوهه گڏ ٿيڻ .

● گھَم گھَم : صفت [ه] گول مول (ڳالهه). سمجهه ۾ نه ايندڙ.

● گھَمَنڈ : ذ [ه] گھُمنڊ - مغروري - فخر - هٺ . خود پسندي. آڪڙ. ڏيکاءُ . بانور. ڀروسو.

- گھَمَنڈ پَر آنا : گھمنڊ ۾ اچڻ . مغرور ٿيڻ.

- گھَمَنڈ کَرنا : گھُمنڊ ڪرڻ - غرور ڪرڻ . وڏائي ڪرڻ . بانور ڪرڻ .

- گھَمَنڈی : صفت . مغرور - هٺيلو. خودپسند. ٻٽاڪي .

● گھُمَنڈ : ذ [ه] ڪڪرن جو ميڙ - جهُڙ.

● گھُمَنڈنا : لازم [ه] ڪڪر چڙهي اچڻ - جهُڙ اچڻ .

● گھُمنی : ث [ه] سٿي جي ڦيري - ٻَنڌواٽي. گھُمري .

● گھُمیر ، گھُمیری : ث [ه] سٿي جي ڦيري - ٻنڌواٽي .

● گَہن : ذ [ه] گِرهڻ .

- گَہن پَڑنا: گرهڻ لڳڻ - جهلجڻ (سج ، چنڊ).

- گَہن چھُٹنا : گِرهڻ لهي وڃڻ .

- گَہن لَگنا : گرهڻ لڳڻ (سج ، چنڊ) . عيب لڳڻ . داغ لڳڻ .

- گَہن میں آنا : ڪوبه عضوو گرهڻ جي اثر هيٺ اچڻ .

- گَہنی: ث. آها ڊگِي جا گرهڻ جي اثر هيٺ پيدا ٿي هجي ۽ انجو ڪوبه عضوو وڏيل هجي.

● گَہنانا : لازم [ه] گرهڻ لڳڻ - جهلجڻ (سج ، چنڊ). ڪارو ٿيڻ . جسم جو ڪوبه عضوو عيبدار ٿيڻ . داغ لڳڻ .

● گھَن ۽ گھَن : ذ[ه] لوهه جو سُترڪو .وڏو سترڪو - وَڏاڻ. سنڌاڻ. گھڙيال - گھنڊ. ڪڪر -

جهڳڙ. گوڙ- گاج (ڪڪرن جي). نهرو جسم. مجموعو. ٿولو. مضبوطي. هڪ قسم جو خوشبودار گاهه. ڍڳ. جسم- بدن. ٿولهه. ويڪر. (صفت) ڏلهو. سخت - پڪو. نهرو. گهاٽو. پريل. جهجهو.
- گهَن پَڙنا: سُترڪو لڳڻ. صدمو پهچڻ.
- گهَن جُوالا: ث. وڄ- کنوڻ.
- گهَن چڪّر: ذ. ڦيرو - گهُمرو. سورج مکي (گُل). ڦيرموتي. چرخي - ڦيرٽي. هڪ قسم جي آتشبازي. (صفت) ڏڪا کائيندڙ- رولو. مورک- بيوقوف.
- گهَن چڪّر مين آنا: مصيبت ۾ اچڻ.
- گهَن دار: صفت. گهاٽو. گهاٽين ٽارين وارو وڻ.
- گهَن گرج: ث. ڪڪرن جي گوڙ - گجگوڙ. تمام گهڻو گوڙ.
- گهنگهور: صفت. گجگوڙ ڪندڙ- خوفناڪ آوازڪيندڙ.(ذ) ڪڪرن جي گجگوڙ. گهاٽو جهڳڙ.
- گهنگهور گهٽا: ث. تمام ڪارا ڪڪر- گهاٽو جهڳڙ.
- گهنگهور گهٽا چهانا: ڪارا ڪڪر چانئجڻ. گهاٽو جهڳڙ ڄمڻ.
● گهِن: ث[هه] ڪراهت- نفرت. بڇان. آلني.
- گهِن آنا: ڪراهت اچڻ- نفرت اچڻ.
- گهِناؤنا، گهِنونا: صفت. ڪراهت جهڙو- مڪروهه. اٿوٽندڙ. بڇڙو.
- گهِن کرنا، کهانا: بڇان ڪرڻ- ڪراهت ڪرڻ.
● گهِنيانا: لازم[هه] ڪراهت اچڻ- نفرت اچڻ.
- گهِنيائی: ث. ڪراهت. مڪروهه شيءِ.
● گهُن ۽ گهُن: ذ [هه] جيت جو هڪ قسم (جو ڪاٺيءَ کي ڪائي اٽو ڪري ڇڏي) - سُرو. گهُڻو- اناج کي لڳندڙ سُرو. اهو ٻورو جو سُري جي کاڌل ڪاٺيءَ مان ڇڻي.
- گهُنا: صفت. گهُڻي کاڌل.پورو. اندران سڙيل.
- گهُن جانا: ڪاڇي وڃڻ. کوکلو ٿيڻ.
- گهُن لگ جانا، لگنا: گهُڻو لڳڻ. سُرو لڳڻ. مرض وٺڻ.
● گنهنا ۽ گنهنے: ذ [هه] ڳهڻو- ڳهه- زيور.
- گنهنا پاتا: ذ. ڳهه ڳٹو-زرزيور-ڇيل ڀٽ.
- گنهنے رکهنا: گروي رکڻ - ڳهه رکڻ.
● گهنا ۽ گهنے: صفت [هه] گهاٽو- ڳتيل (جهنگ وڻ). سخت ڏاڍو. گهڻو. (ث) گهني.
● گهُنّا: صفت [هه] اهو ماڻهو جو ڇاتي پڇهي اٽچاڻ بنجي. اندر ڪندو. مائيٹو- منافق. اندر ۾ ڳالهه سانڍيندڙ. (ث) گهُنّي.
- گهُنّاپن: ذ. اندرڪنڊائي. منافقي. ڪينو.
- گهُنّي سادهنا: ٽنبيي هڻڻ. ماٺ ۾ رهڻ. دل ۾ رکڻ. جواب نه ڏيڻ.
- گهُنّي مُسُمُّسي: صفت. اندر ڪوٺيي(عورت). مڪريلڻ.
● گهنٹ: ذ [هه] هاٿيءَ جي ڳچيءَ ۾ ٻڌل وڏو گهنڊ.
● گهنٹا ۽ گهنٹے: ذ[هه] گهڙيال. گهنڊ. ڇڙو. سانٺيڙ.
- گهنٹا بجانا: گهنڊ وڄائڻ. گهڙيال مان ٽڪاءَ ڪيائڻ.
- گهنٹا گهر: ذ. اهو منارو جنهن ۾ وڏو گهڙيال لڳل هجي- tower.
● گهنٹی ۽ گهنٹیاں: ث [هه] گهنڊڻي.
● گهنڈی ۽ گهنڈیاں: ث [هه] سٹ مان ٺهيل ٻيڙو (جو اڪثري پهراڻ ۾ هڻندا آهن). پوک جو سنڍو (جو ٻيو ٻيرو ڦٽيي).

- گھنڈی لگانا : پيڙو هڻڻ- بڻ لڳائڻ.

● گھنگھچی، گھنگچی يا گھنگھچیاں، گھنگچیاں : ث [هہ] ڳاڙهي رتي- چٽوني- رتڙي.

● گھنگھرالا يا گھنگرالے : صفت [هہ] گھنڊيدار (وار) .

- گھنگھرالے بال : ذ. گھنڊيدار وار.

● گھنگھرو، گھنگھرو : ذ[هہ] گھنگھرو- گھنگھرو. چڻي جي ڪل. سڻيءَ جو ٻج (جو سڪڻ بعد چمڪندو آهي). ٻارن جي پيرن جو هڪ زيور.

- گھنگھرو بجنا : گھنگھرا وڄڻ. سڪرات وقت نڙيءَ مان گھوگھري جو آواز نڪرڻ.

- گھنگھرو بولنا : گھنگھرا وڄڻ. گوگھري لڳڻ.

- گھنگھرو کی طرح لدنا: تمام گھڻيون ڦرڙيون نڪرڻ. ماتا جا ڦلڙا چڱيءَ طرح ظاهر ٿيڻ.

- گھنگھرو لگنا : گھوگھري لڳڻ. ڏسو "گھنگرو بولنا".

● گھنگھریا : ث [هہ] ٻارن جي پائڻ جو ڪڇو.

● گھنگنی يا گھنگنیاں: ث [هہ] ڪُهر.

- گھنگنیاں منہ میں بھر کر بیٹھنا : وات ۾ مڱ وجهي ويهڻ. ماٺ ڪرڻ.

● گھنگھن : ث [هہ] قينچي يا چرخيءَ جي ڦرڻ جو آواز.

● گھنگھنانا: متعدی [هہ] قينچي يا چرخيءَ جو ڦرڻ وقت گھرڙ گھرڙ ڪرڻ.

● گھنگھولنا: متعدی [هہ] ڇاڇولڻ - لپڻ. لڙوائڻ (پاڻي). ڳارڻ. لوڏڻ. آڌلائڻ پڌلائڻ.

● گھنیرا : صفت [هہ] گھاٽو- گھاٽيل- گنجان. (ث) گھنیری .

● گھوآ : ذ [هہ] ڪيچڙوئو - سانپو. سرو- گھٽو. سر جي پوٺي جو ڳل- پڻڪ. اڪ جو پوهه.

● گھوال : صفت [هہ] گھڻي گيهه وارو- سڻيو. گھاٽو (کير).

● گھوٹنا : متعدی [هہ] گھوٽڻ. پيهڻ. حل ڪرڻ. پالش ڪرڻ- مهٽي چمڪائڻ. دور ڪرڻ. چڱيءَ طرح پڙهي ياد ڪرڻ.

- گھوٹ : ذ. پالش. مالش. مهٽو.

- گھوٹا : ذ. گھوٽڻ جو ڏنڊو- مهلڙو. ڏاڙهي، مڇون، مٿي ۽ پيرن جي صفائي.

● گھورا يا گھورے : ذ [هہ] گند - ڪچرو. ڍوئي - آروڙي.

● گھورنا: متعدی [هہ] گھورڻ - گھورسان ڏسڻ - گھوري نهارڻ. ڪاوڙ مان ڏسڻ. هڪ ٽڪ ڏسڻ. تڪڻ (محبت يا بديءَ سان).

- گھور : ذ. نظر. تڪ. هڪ ٽڪ ڏسڻ جي حالت.

- گھور گھور کر دیکھنا : گھور سان ڏسڻ. ڪاوڙ سان ڏسڻ. غور سان ڏسڻ.

- گھورم گھارا: ذ. نظربازي. ديداربازي.

● گھوڑ : ذ [هہ] گھوڙي جو مخفف. گھوڙو.

● گھوڑا يا گھوڑے : ذ [هہ] هڪ مشهور جانور- گھوڙو. بندوق جو گھوڙو. شطرنج جي هڪ ساري.

- گھوڑا اڑانا : گھوڙو ڊوڙائڻ - گھوڙو سر ميدان پڄائڻ.

- گھوڑا اڑنا: گھوڙي جو رڏي ڪري نه هلڻ.

- گھوڑا الانگنا : نئين گھوڙي تي پهريون پيرو چڙهڻ.

- گھوڑا الٹنا: گھوڙي جو واپس موڙڻ.

▬ گھوڑا بڑھانا: گھوڙو اڳتي ڪرڻ . گھوڙو ڊوڙائڻ .

▬ گھوڑا بھرجانا: گھوڙو بندجي پوڻ . گھوڙي جا عضوا تنگ سبب وڻجي پوڻ .

▬ گھوڑا پالانا: گھوڙو پلاڻڻ .

▬ گھوڑا پھینکنا: گھوڙي کي ٽاپي ڪٽائڻ .

▬ گھوڑا چراغ پاهونا: گھوڙي جو نرا ڪٽڻ . رڏي ڪرڻ .

▬ گھوڑا چڑھانا: گھوڙو چاڙهڻ . بندوق جو گھوڙو ڪڍڻ .

▬ گھوڑا چمکانا: گھوڙو تکو پچائڻ .

▬ گھوڑا چھوڑنا: گھوڙو ڊوڙائڻ . گھوڙي کي چڙواڳ ڇڏڻ . گھوڙو ڇيڪ ڇڏڻ . گھوڙو ميڙائڻ . گھوڙو ڇوڙڻ .

▬ گھوڑا چھیڑنا: گھوڙي کي اڙي هڻڻ . گھوڙو پچائڻ .

▬ گھوڑا دوڑانا: گھوڙو ڊوڙائڻ - گھوڙو پچائڻ . گھوڙي کي ميدان ڪٽائڻ .

▬ گھوڑا ڈالنا: پٺيان گھوڙو ڇڏڻ . گھوڙي کي ان جي مرضيءَ تي ڇڏڻ .

▬ گھوڑا کسنا: گھوڙو پلاڻڻ .

▬ گھوڑی ۽ گھوڑیاں: ث . گھوڙ ي . سيوين ڌاهڻ جي مشن . ٽنگڻي . ڪپڙن وغيره رکڻ جي گھوڙي .

▬ گھوڑی ٹپا: ذ . ٻارن جي هڪ قسم جي راند .

▬ گھوڑی چڑھانا: طهر ڪان پوءِ مٽي پاڻي وجهڻ جي رسم ادا ڪرڻ . طهر ڪرڻ .

▬ گھوڑے بیچ کر سونا: بيفڪر ٿي سمهڻ . چادر تاڻي سمهڻ .

▬ گھوڑے دوڑانا: گھوڙا ڊوڙائڻ . تمام گھڻي ڪوشش ڪرڻ .

▬ گھوڑے کی شادی کرنا: گھوڙو وڪڻڻ (گھوڙي لاءِ "وڪڻڻ" جو لفظ منحوس سمجهيو ويندو آهي) .

● گھوسم گھاسا، گھانسا: ذ [ھ] ڌڪ مڪ . لت مڪ .

● گھوسی: ذ [ھ] ڪير وڪڻندڙ مسلمان مرد . مسلمانن جي هڪ قوم . (ث) گھوسن ۽ گھوسنيں .

● گھولنا: متعدی [ھ] ڪنهن شيءِ کي پاڻي ۾ وجهي ڳارڻ . ملائڻ - حل ڪرڻ . چپاڙڻ - رس چوسڻ .

▬ گھولا: صفت . پاڻيءَ ۾ ملايل . ڳاريل . (ذ) آفيم جو ڳاڙو . هڪ قسم جي مٺي .

▬ گھول کر پی جانا: ڳاري پي وڃڻ . چٽ ڪرڻ . سخت تڪليف پهچائڻ . ماري ڇڏڻ . پاڻيءَ وانگر پي وڃڻ (علم) .

▬ گھول گھلاؤ: ذ . نٽ نٽاءُ - بهاني بازي .

▬ گھولم گھالا: ذ . آمل جو ڳاڙو . تڪليف ۾ ڦاسڻ جي حالت .

▬ گھول میل: ذ . لڳ لاڳاپو - ميل ميلاپ .

▬ گھولوا: ذ . آفيم جو ڳاڙو . ڪنهن دوا جو عرق . رس . ڪابہ رڌل پڌري شيء . پيچڙي . ڪنهن ڳالهہ جو وري وري ذڪر .

▬ گھولوا پڑنا: ڪنهن ڪم ۾ تڪليف اچڻ .

▬ گھولوا پینا: رب پيئڻ . دوا پيئڻ .

▬ گھولوا گھولنا: ڳاري پڌرو ڪرڻ . دير ڪرڻ - گهل ڪرڻ . رب ڪرڻ . نپوڙڻ .

▬ گھولے میں ڈالنا: مونجهاري ۾ وجهڻ . نٽ نٽاءُ ڪرڻ . بهانا ڪري ٽارڻ . جنجال ۾ ڦاسائڻ . ڪوڙا وعدا ڪرڻ .

● گھومنا: لازم [ھ] گهمڻ . ڦرڻ . چڪر ڪائڻ . رلڻ . موٽڻ . ڦرڻ (مٿو) .

- گھوم: ذ. ڦيرو- گهمتاڙي . ٻارن جي هڪ راند .
- گھومتا: صفت . ڦرندڙ . گهمندڙ .
- گھومتا گھامتا: صفت . گهمندو ڦرندو - گهمي ڦري .
- گھوم جانا: گهمي وڃڻ. ڦيرو کائڻ. موٽي وڃڻ.
- گھوم گھام: ث. گهمڻ ڦرڻ جي حالت- چڪرچاڙي- گھوم . بيفائدا چڪر. ورن وڪڙن وارو رستو.
- گھومنا: ذ. گهمڻ - گھوم - چڪر- گشت. ڦيرو .
- گھومنا گھامنا: ذ. گهمڻ ڦرڻ- چڪرچاڙي- گشت .
- گھومنی: ث. مٽي جي ڦيري - پنئواٽي .

● گھونا : صفت [هہ] پوڙهو ۽ تجربيڪار- جهانديدو - آزمودگار . (ث) گھونی .
- گھونی مسمسی: صفت . ڏسڻ ۾ مسڪين مڪر چالاڪ عورت .

● گھونپنا : متعدی [هہ] ڦسڻ - گهيڙائڻ - لنگهائڻ . وڏا ٽانڪا هڻڻ .
- گھونپ دینا: ڏسو " گھونپنا".

● گھونٹ ۽ گھونٹ : ذ [هہ] ڍڪ . سرڪي . ڳيت .
- گھونٹ آتارنا : ڍڪ پرڻ . نيڙيءَ مان هيٺ لاهڻ .
- گھونٹ بھرنا : ڍڪ پرڻ - سرڪي پرڻ .
- گھونٹ پینا: ڍڪ پيئڻ . ڍڪ پرڻ . چسڪي وٺڻ .
- گھونٹ لگانا: ڦوڪ پرڻ- سوٽو هڻڻ (حقي، چلم، بيڙي وغيره مان).
- گھونٹ لینا : ڍڪ پرڻ. ڦوڪ پرڻ .

● گھونٹنا : متعدی [هہ] گهٽڻ - گهٽو ڏيڻ- گهوگهو ڏيڻ . ساهه بند ڪرڻ . سوڙهو گهٽڻ . ڪڪ ڪرڻ . تنگ ڪرڻ .
- گھونٹ جانا: ڦاهي وڃڻ - هضم ڪرڻ (رقم).
- گھونٹ گھونٹ کر مارنا : گهٽي گهٽي مارڻ . گهوگهو ڏيئي مارڻ . آزاري ساهه ڪيڻ . ڳچهي مار ڏيڻ .

● گھونٹنا:متعدی[هہ] گهوٽڻ . ڏسو "گھوٹنا".

● گھونٹی : ث [هہ] سٽي- دوا. ڏسو "گھٹی".

● گھونس: ث [هہ] مسلمانن جي هڪ قوم (جا ڪير وڪڻڻ جو ڪم ڪري) . ڏسو "گھوسی".
- گھونس (پچر) دینا: رشوت ڏيڻ .
- گھونسی، گھونسیا: ذ. رشوتي. لالچي.

● گھونسا ۽ گھونسے: ذ[هہ] ٺونشو- گهوشو.
- گھونسا لگانا، مارنا: ٺونشو هڻڻ.
- گھونسم گھانسا: محاوره. ٺونشي بازي . مارڪٽ . ڌڪ بجو.

● گھونسلا ۽ گھونسلے : ذ [هہ] آکيرو- واهيرو- آشيانو. جهوپڙي - پونگي.
- گھونسلا بنانا: آکيرو ٺاهڻ. جهوپڙي ٺاهڻ.
- گھونسلا نوچنا: آکيرو ڊاهڻ. گهر اجاڙڻ.

● گھونگا ۽ گھونگے : ذ [هہ] هڪ قسم جو دريائي يا سامونڊي جيت- ڪوڏ. ڪن جو ٻاهريون حصو.

● گھونگر: ذ [هہ] وارن جي گهنڊي.
- گھونگر والے، گھونگریالے بال: ذ . گهنڊيدار وار.

● گھونگھٹ: ذ [هہ] گهونگهٽ. نقاب. آڏ. دروازي جي اندران ڏنل ڏيدي . گهوڙي جي آنڌاري .
- گھونگھٹ آٹھانا : گھونگھٹ کڻڻ . ٻي

حجاب ڏيڻ .

= گھُونگھَٹ اُلٹنا: گھونگھٽ لاھي ڇڏڻ . حجاب لاھڻ .

= گھُونگھَٹ کاڑھنا : پوتيءَ سان مُنھن ڍڪڻ- گھُونگھٽ ڪيڻ . شرم ڪرڻ .

= گھُونگھَٹ کَرنا : گھونگھٽ ڪيڻ . ڦِڪانيءَ کان منھن ڍڪڻ. ڪنڌ ۾ گھنڊي وجھڻ .

= گھُونگھَٹ کھولنا: گھونگٽ کولڻ . نقاب لاھڻ . منھن ڏيکارڻ . حجاب لاھڻ .

= گھُونگھَٹ نِکالنا : گھونگھٽ ڪيڻ - مُنھن لڪائڻ.

= گھُونگھَٹ والی : ث. گھونگھٽ واري- برقعي واري . حياء واري . ڪنوار .

● گھونگھی، گھونگی : ث [ھ] ھڪ قسم جو جيت .

گھوئیاں : ث [ھ] پاڃيءَ طور ڪم ايندڙ ھڪ قسم جي پاڙ.

● گَھوَیّا ۽ گَھوَیّے : ذ [ھ] ڪابہ شيءِ زوري کسي ويندڙ.

گھی: ذ[ھ] گيھہ .(صفت) نرم- ڪنڙو. سٽپو.

= گھی اُٹھانا : گيھہ کٽڻ .

= گھی چُپَڑنا : گيھہ جو مَکڻ ڏيڻ- گيھہ جو ھٿ ڏيڻ. ٿورو گيھہ ھڻڻ .

= گھی داغ کَرنا : گيھہ جو داغ ڏيڻ.

= گھی سا : صفت. تمام نرم - ڪنڙو .

= گھی کا کُپّا لُڑھنا، لُنڈھنا : ڪو رئيس يا حاڪم سري وڃڻ .

= گھی کھِچڑی :صفت. کير کنڊ. گھائل مائل- گھاتا (دوست).

= گھی کھِچڑی ھونا : کير کنڊ ٿيڻ . گھائل مائل ٿيڻ .

= گھی کے چِراغ جَلانا : گيھہ جا ڏيا ٻارڻ. مراد ماڻڻ . گھڻي خوشي ڪرڻ.

= گھی کے کُپّے سے جا لگنا : شاھوڪار سان ڏيٺ ويٺ ٿيڻ . سوني جھرڪي ھٿ اچڻ .

= گھی نِکالنا : گيھہ ڪيڻ.

= گھی والا: صفت. گيھہ جو واپارڪندڙ- گيھي.

● گھِیا : ذ [ھ] ڪَدُو . (صفت) نرم. گيھہ جھڙو (سٽپو) .

= گھِیا تَرَئی : ث. توريءَ جو ھڪ قسم .

= گھِیا کَدّو : ذ. ڪَدوءَ جو ھڪ قسم.

● گھِیسنا : متعدی [ھ] آڱرين يا چمچي سان ڪا شيءِ کٽڻ. گُنڌائڻ- ميلائڻ . ڪرڙڻ- چلڻ. انڻي ۾ پاڻي وجھي ليئي جھڙو ڪرڻ.

● گھِیتلا ۽ گھِیتلے : ذ [ھ] جُتيءَ جو ھڪ قسم - گھيتلو.

● گَھیرا ۽ گَھیرے: ذ [ھ] ھڪ قسم جو زھريلو سانڊو - گوھيرو .

● گھیرنا: متعدی [ھ] گھيرڻ - گھيرو ڪرڻ. چوڌاري ڦري اچڻ . گھيري ۾ آڻڻ . ڦاسائڻ . روڪڻ. لوڙھو ڏيڻ. چوڌاري پيت ڏيڻ. گرفتار ڪرڻ- پڪڙڻ . مجبور ڪرڻ. حد بندي ڪرڻ. ويھارڻ (سُريت). پھرائڻ (مال) .

= گھیر : ذ. گھيرو . ڦيرو . موڙ. گولو.

= گھیرا : ذ. گھيرو- محاصرو . چڪر. لوڙھو.

= گھیرا ڈالنا: گھيرو ڪرڻ . گھيري ۾ آڻڻ . چوطرف وڪوڙي وڃڻ .

= گھیردار : صفت. گھيريوارو. ڍرو (لباس)- موڪرو . جھولدار (سلوار) .

= گھیر ڈالنا : پوشاڪ کي ويڪرو ڪرڻ لاءِ ان جو گھيرو وڌو رکڻ. جھولدار ڪرڻ.

= گھیرگھار : ذ. لباس جي موڪراڻ ۽ ڍرائي.

(ث) گهيرو . جهل پل.
- گهير گهار كر لانا : چئني طرفن كان گڏ كري آڻڻ.
- گهير گهار كرنا: جهلڻ پلڻ. گهيرو كرڻ.
- گهير ليِنا : گهيري وٺڻ. محاصرو كرڻ.
- گهيرے ميں آنا: گهيري ۾ اچڻ. وكڙ ۾ اچڻ.
● گهيكوار : ذ [هہ] هڪ قسم جو ٻوٽو - پٽ كنوار.
● گهيل : ذ [هہ] واهيات ماڻهو. كميڻو ماڻهو. بيكار شيء. خراب شيء.
● گهينٽا ۽ گهينٽے : ذ [هہ] سوئر. سوئر جو ٻچو - پٽ . (ث) گهينٽي.
● گهينگا، گهينگها : ذ [هہ] ڳچيءَ جو هڪ مرض - ڳلڦڙا .
● گهيور : ذ [هہ] هڪ قسم جي مٺائي (جا اٽي، گيهہ، كنڊ، كير ۽ ناريل مان ٺهي) .
● گئي ۽ گئيں: فعل [هہ] "جانا" جو ماضي . ويئي. گذريل . (ث) درگذر - چشم پوشي .
- گئي كرنا : آئي وئي كرڻ. درگذر كرڻ.
- گئي گزري : صفت . وسريل . گهٽ قيمت واري. خسيس .
● گيا ۽ گئے : صفت [هہ] "جانا" جو ماضي. ويل. گذريل . اڳيون . (ماضي) ويو - مري ويو .
- گيا اور آيا : محاوره. آيو ۽ ويو. جلدي موٽي آيو .
- گيا گزرا : صفت . گذريل - اڳيون . كم كان ويل. نكمو - خراب. هيٺو. بيحيا . بدحال - غريب .
- گيا گزرا هونا : ويل هجڻ . نيكمو ٿيڻ . كم كان وڃڻ .
- گيا گوايا : صفت. گذري ويل . وسريل .
- گيا وقت : ذ. گذريل وقت. اڳيون زمانو.
- گئے وقت ميں : تابع فعل . گذريل وقت ۾.
● گياره : عدد [هہ] هڪ عدد - يارهن (١١).
- گيارهويں : ث. يارهين . بادشاهہ پير جيلانيءَ جو نياز (جو هر مهيني جي يارهين تاريخ كندا آهن) .
● گيت ۽ گيت : ذ [هہ] راڳ- گانو. شعر- نظم . ٻچن .
- گيت گانا : راڳ، ڳائڻ. تعريف كرڻ . پڇتاءُ كرڻ - ڏکي ڳالهہ كرڻ .
● گيدڑ ۽ گيدڑ : ذ [هہ] هڪ قسم جو مشهور جهنگلي جانور - گيدڙ - سيار .
- گيدڑ بولنا : گيدڙ اونائڻ (جو كنهن بہ كم شروع كرڻ وقت نياڳ سمجهيو ويندو آهي) .
- گيدڑ بهبكي : ث. ٺلهي ڌمكي. فقط ڏبكاءُ وارو ڊپ. داب دڙكو. تڙ ي - چڙب .
- گيدڑ بهبكي دكهانا : كوڙ مان ڏيکارڻ. ٺلهي ڊپكي چاڙهڻ .
- گيدڑني ، گيدڑي : ث. گيداڙي .
● گيرو : ذ [هہ] هڪ قسم جي ڳاڙهي سيٺي- گيڙو (جنهن سان جوڳي كپڙا رڱيندا آهن) .
- گيروا : صفت . گيڙوءَ رنو. (ث) گيروي.
- گيروا لباس : ذ. گيڙو لباس (جوڳي پائيندا آهن).
- گيڑي ۽ گيڑياں : ث [هہ] ٻارن جي راند كرڻ جي هڪ كاٺي .
- گيڑياں كهيلنا : كاٺين سان راند كرڻ . نادان هجڻ - بيوقوف هجڻ .
● گيسو : ذ [ف] ڊگها وار- كاكل .
- گيسو چهٹنا : وار كُلهن تي پكڙجڻ .
- گيسو كهلنا : وار كُلڻ .

● گيل: ث [هہ] رستو۔ گس. پيچرو. کيوڙي يا کجور جو چڱو. (تابع فعل) گڏ۔ ساڻ.
— گيل گيل: تابع فعل. گڏو گڏ.
— گيل لگے پھرنا: گڏ و گڏ رهڻ. پٺيان لڳو وتڻ. پُٺ نہ ڇڏڻ.
● گيلا ﺟ گيلے: صفت [هہ] پُسيل۔ پِڳل۔ تر.
— گيلا پن: ذ. آلاڻ۔ تري.
— گيلا سيلا: صفت. پوسل ہب آلو۔ پُسيل.
— گيلا کرنا: پِچائڻ۔ پُسائڻ.
● گيلڙ: ذ [هہ] پهرئين مڙس مان چاول ٻار (جو عورت پاڻ سان ٻئي مڙس جي گهر کڻي اچي).
● گينا ﺟ گينے: ذ [هہ] ننڍي قد جو ڍڳو. ٻوڙو.
● گينٽ، گينٹي: ث [هہ] تيکم.
● گينج: ذ [هہ] هڪ قسم جو کاڏو (جو محرم ۾ ٺاهيندا آهن) - مليدو.
● گينجنا: متعدی [هہ] لوٽيڻ. لٿڙ. هٿ سان ملائي خراب ڪرڻ.

● گهينڊ ﺟ گهينڊيں: ث [هہ] بال۔ کينهون. ٺوپين ٺاهڻ جو گول قالب.
— گهينڊ بلا: ذ. بيٽ بال۔ cricket.
— گهينڊ تڙی: ث. هڪ قسم جي راند (جنهن ۾ هڪ ٻئي کي بال هڻندا آهن)۔ سٽ کٽ.
● گهينڊ، گهينڊا: ذ [هہ] گينڊي جو ٻوٽو ۽ گل.
— گينڊئی: صفت. گينڊي جي گل جو رنگ۔ پيلو.
— گهينڊی: ث. گينڊي جو ننڍو گل.
● گهينڈا ﺟ گهينڈے: ذ [هہ] هڪ قسم جو جانور۔ گينڊو.
● گهينگٹا ﺟ گهينگٹے: ذ [هہ] هڪ قسم جو جيت۔ کيکڙو.
● گينی ﺟ گينياں: ث [هہ] ننڍي قد جي ڍڳي. ٺلهي ڍڳي. هڪ قسم جي ننڍي گاڏي.
● گيهوں: ذ [هہ] ڪڻڪ۔ گندم.
— گيهواں: صفت. ڪڻڪ رنگو.

ل

ل: ذ [ع] اردو "الف۔ب" جو ٻٽيهون اکر، سنڌي ۽ جو پنجيتاليهون، عربي جو ٽيهون ۽ فارسي جو ستاويهون اکر. تلفظ "لام". ابجد موجب عدد (٣٠).
● لات ﺟ لاتيں: ث [هہ] لت. ٽُڏو.
— لات بهی نہ مارنا: لت بہ نہ هڻڻ. تمام بيزار هڻڻ.

— لات جانا: لت هڻي بيهڻ. ڍڳي ۽ يا مينهن وغيره جو کير چاڙهي ڇڏڻ.
— لات چلانا: لت هڻڻ. ٽُڏو هڻڻ.
— لات لگانا: لت هڻڻ. ٽُڏو هڻڻ. لوڏڻ.
— لات مارنا: لت هڻڻ. ٽُڏو هڻڻ. تياڳ ڪرڻ۔ ڇڏي ڏيڻ. دست بردار ٿيڻ. بيزاري ڏيکارڻ. نفرت ظاهر ڪرڻ.

- لاتُ مُکّي : ث. لَتَ مُکَ.
- لاتیں چلانا : لتون هڻڻ. چڙيون هڻڻ. اِٽون هڻڻ- ٽونٽيون هڻڻ.
- لاتیں کھانا : لتون جهلڻ.
- لاتیں لگانا، مارُنا : لتون هڻڻ . لتن سان مارڻ. ٽُنڊا هڻڻ .

● لاٹُ : ذ [انگ. lord] امير- رئيس . وڏو عملدار. لارڊ - گورنر جنرل. [انگ. lot] مختلف شين جو ڍڳ . سٿو. جائداد جو اهو حصو جو نيلام لاءِ رکيو وڃي.
- لاٹُ صاحبُ : ذ. لارڊ صاحب . (طنزاً) وڏو ماڻهو.

لاٹھہ : ذ [هہ] لَٺ - عصا . ڏنڊو. ٽِنيو . منارو. سِرن ، پٿرن يا لوهہ جو ڦهيل منارو (يادگار طور) . هُرلي يا گهاڻي جي لَٺِ - سَرائيِ . مُهرو- سُهلڙو. مٿيو. دُري - ڏري (جنهن تي ڦيٿو ڦري). چڪَ جي ڪلي. ڊگهو- قداور (ماڻهو) .

● لاٹھی ڠ لاٹھیاں : ث [هہ] لَٺِ - عصا .
- لاٹھی اٹھانا : لَٺ کڻڻ. لَٺ آلارڻ.
- لاٹھی پاٹھی : ث. مارَ ڪُٽَ .
- لاٹھی ٹیکُ کَرُ چلنا : لَٺ ٽيڪي هلڻ. لَٺ تي ٽيڪ ڏيئي هلڻ.
- لاٹھی لٹھَوَّلُ : محاوره . لَٺِ بازي . مارَڪُٽ . ڌڪ بجو. ويڙهہ - مارا ماري .

● لاجُ : ث [هہ] لڄ- شرم- حياء. لحاظ- حجاب- عار. غيرت. شرمندگي . عزت- پَتِ . ننگ .
- لاجُ آنا : لڄ اچڻ- شرم اچڻ .
- لاجُ رَکھنا : لڄ رکڻ - شرم رکڻ . آبرو رکڻ- عزت بچائڻ.
- لاجا لُوجی : ث . خوشامد. للي چپي.
- لاجُ سے مَرُنا : لڄ وچان مرڻ. غيرت کان ڪنڌ نہ کڻڻ .
- لاجُ کَرُنا : لڄ ڪرڻ- شرم ڪرڻ.
- لاجُ کھونا، گنوانا : شرم وڃائڻ . بيحيا ٿيڻ- بيشرم ٿيڻ. عزت وڃائڻ - پَت وڃائڻ.
- لاجُ لَجانا : شرمائڻ- لڄي ڪرڻ .
- لاجوَنتُ : صفت. لڄارو- لڄائتو- شرميلو. غيرتمند.
- لاجوَنتی : ث. لڄاري- شرميلي. پاڪدامن- با عصمت . هڪ قسم جي ول- شرم ٻوٽي.
- لاجوں مَرُنا : شرم ۾ ٻڏڻ - شرم کان ڪنڌ نہ کڻڻ.

● لاجنا : لازم [هہ] شرمائجڻ . شرمندو ٿيڻ - ڦِڪو ٿيڻ .

● لادُنا : متعدی [هہ] بار لڏڻ (وهٽ تي، گاڏيءَ ۾). بار ڀرڻ - سامان وجهڻ. بار کڻائڻ . ڪُشتيءَ ۾ مخالف کي ڪلهي تي کڻڻ.
- لادُ ڠ لادیں : ث. لَڏَ - بار- بوجهو. وهٽ تي لڏيل بار.
- لادُ پھاندُ : ث. سامان لڏڻ جي حالت . لَڏَ پلاڻ.
- لادُ چلنا : لڏو کڻي هلڻ - سامان کڻي روانو ٿيڻ. لڏي وڃڻ- ڪُوچ ڪرڻ.
- لادُنا پھاندُنا : لڏڻ پلاڻڻ - لڏ پلاڻ ڪرڻ. سفر تي روانو ٿيڻ- ڪُوچ ڪرڻ .
- لادُو : صفت. لاڏُو (وهٽ) - بارگير.
- لادی : ث. لَڏَ. بار بوجهو. هَڙَ (ڌوٻين جي).
- لادُیا ڠ لادُیے : صفت. بار کڻندڙ. بار ڍوئيندڙ. بارگير .
- لادے لادے پھرُنا : لڏو کنيو گهمڻ . بار سان لڏيو وتڻ .

● لاڈ ۽ لاڈ: ذ [ھ] لاڈ. پيار. انگل. نخرو.

- لاڈ پيار: ذ. لاڈ پيار- لاڈ ڪوڏ . قرب محبت . آنگل آرو .

- لاڈ ڪرنا: لاڈ ڪرڻ. انگل ڪرڻ.

- لاڈلا ۽ لاڈلے: صفت . لاڈلو- پيارو. پيار سان پليل. آنگلي. (ث) لاڈلی .

- لاڈ لڈانا: لاڈ ڪوڏ سان نپائڻ- پيار سان پالڻ .

● لاڈا ۽ لاڈے: صفت [ھ] لاڈلو. پيارو. لاڈ ڪوڏ سان نپايل. (ذ) عاشق . گھوٽ - لاڏو. نير جو ڪچو پونو. هڪ قسم جو سانگ.

- لاڈا لاڈی : ث. لاڏو لاڏي. گھوٽ ڪنوار. عاشق معشوق.

- لاڈو : ث. لاڏلي. نازن پلي. ڪنوار. لاڏي.

لار : ث [ھ] اٺن جي قطار. قطار- صف .

● لارا ۽ لارے: ذ [ھ] بھانو- حيلو- عذر .

- لارا ليری : ث. نٽ نٽاءُ. بھاني بازي. گوٽنات.

- لارا ليری لگانا : بھانا ڪرڻ. اچ سپاٽي ڪرڻ. گوٽنات ڪرڻ.

● لاڑھيا : صفت [ھ] گھورو - مشتاق . دلال سان ملي وڪري جي شيءِ جي سارا هه ڪندڙ . ٺڳ- فريبي.

- لاڑھياپن: ذ. دلال سان ملي وڪري واري شيءِ جي تعريف ڪرڻ جي حالت (جيئن آهه مھانگي ۽ جلد وڪامي) . دغا باز- ٺڳي.

● لاسا : ذ [ھ] هڪ قسم جو لڳلڳدار مادو . (ڪونر جھڙو ٿئي ۽ پکين ڦاسائڻ لاءِ ڪم آڻيندا آهن). سرس جو هڪ قسم . عادت- هير. چشڪو. جھيڙو.

- لاسا لگانا : ڦاسائڻ . ٻن کي ويڙهائڻ. جھيڙو ڪرائڻ. ٻنيان کا ڦڪڙي لائي ڇڏڻ.

- لاسے پر لگانا : واقف ڪرڻ . هيرائڻ . چشڪو وجھڻ. چار ۾ ڦاسائڻ .

● لاش ۽ لاشيں: ث [ف] لاش- لاشو. جنازو.

- لاش پٹی : ث. موت جي سبب جو اطلاع.

- لاش پر آنا : لاشي تي اچڻ- موت تي اچڻ. ڪلھي ڪانڌي ٿيڻ.

- لاش پڑنا: لاشو ٿي پوڻ. مري وڃڻ.

- لاش ڈالنا: لاش ڪرڻ . ماري وجھڻ . قتل ڪرڻ.

- لاشوں کے پشتے لگنا : لاشن جا ڍير لڳڻ .

- لاشہ: ذ. لاشو. بدن- جسم. (صفت) هيٺو. اپرو .

● لاف : ث [ف] ٻٽاڪ .

- لاف زن : صفت. ٻٽاڪي. ٻاٽ ٻڌائيندڙ.

- لاف مارنا : ٻٽاڪ هڻڻ.

● لاکھ : عدد [ھ] هڪ عدد- سؤ هزار- لک . (صفت) بيشمار.

- لاکھ باتيں: ث. گھڻيون ڳالھيون. ڪئين ڪم.

- لاکھ پر بھاری هونا : لکن ۾ هڪڙو هڻڻ. لاثاني هڻڻ- بينظير هڻڻ.

- لاکھ لاکھ: صفت. لک لک، بي انداز- بيشمار.

- لاکھ لاکھ سمجھانا : لکين ڀيرا سمجھائڻ. ڏاڍو سمجھائڻ. گھڻي هدايت ڪرڻ .

- لاکھوں : صفت. لکين . بيشمار.

● لاکھ: ث [ھ] هڪ قسم جو ڪونر جھڙو وکر (جنھن مان ڳاڙھو رنگ ٺھي)- لاک.

- لاکھ کی چوڑياں : ث. لاک مان ٺهيل چوڙيون (جي سھاڳ جي نشاني طور استعمال ٿين).

- لاکھ لگانا : لاک تي مُھر هڻڻ- سيل ڪرڻ .

- لاکھی: صفت. لاک جو. لاک وارو. لاک

مان ڏهيل (رنگ وغيره). (ذ) سرخي مائل (گهوڙو).

● لاکها: ذ [هه] لاکه. مان ڏهيل ڳاڙهو رنگ (جو عورتون سونهن لاءِ چپن کي هڻنديون آهن). لالائي- سرخي. ڳاڙهي رنگ جو هڪ پکي.

- لاکها جمانا، لگانا: چپن تي سرخي هڻڻ. چپ ڳاڙها ڪرڻ.

● لاکهنا: متعدي [هه] لاک هڻڻ.

● لاگ: ث [هه] لاڳاپو - تعلق. ڳانڍاپو. واسطو. چاهه. محبت - پيار. سواد - مزو. امنگ - خواهش. دشمني - وير. بغض - حسد. ڀيچ - پچندي. سازش. اٽڪل. هٿ جي صفائي. ڌيان. توجهه. ڳجهه - راز. (تابع فعل) جهڙو - مثل - وانگر.

- لاگ باندهنا: وير رکڻ - دشمني رکڻ.

- لاگ پر: تابع فعل. مقابلي ۾.

- لاگ پيدا کرنا: دشمني پيدا ڪرڻ.

- لاگ ڈانٹ: ث. دشمني - عداوت - اٽيٽ.

- لاگ رکهنا: لاڳاپو رکڻ - تعلق رکڻ. دشمني رکڻ.

- لاگ کهلانا: ڪا پڙهيل شيءِ کارائڻ. جادو ڪرڻ.

- لاگ لپيٹ: ث. پاسخاطري. حمايت - طرفداري. دغا. فريب - چل ول.

- لاگ لگنا: عشق ٿيڻ - محبت ٿيڻ. نئين مائٽي ٿيڻ. گناهه لڳڻ.

- لاگن: لاگو.

- لاگو: صفت. چاهيندڙ - خواهشمند. دشمن. دوست - سائي. پاسخاطري ڪندڙ. طرفدار. خريدار.

- لاگو هونا: گهورو هئڻ - خواهشمند هئڻ. جان جو دشمن هئڻ. پٺيان هجڻ.

● لاگت: ث [هه] خرچ - لاڳت. قيمت - مُلهه.

- لاگت آنا، بيٹهنا، لگنا: خرچ ٿيڻ - رقم لڳڻ.

● لال ۽ لال: ذ [ف. هه] ڳاڙهو رنگ. لال - ياقوت. ڳاڙهي رنگ جو پکي. چٽوئي - رتي. (صفت) ڳاڙهو - سرخ. ٻرندڙ - دمڪندڙ. ڪاوڙيل. لاڏلو. (ذ) ٻالڪ - پٽ.

- لال آگلنا: (طنزاً) بد زباني ڪرڻ - گار گند ڪرڻ.

- لال اِملي: ث. گدامڙيءَ جو هڪ قسم.

- لال اِندرائين: ث. ول جو هڪ قسم.

- لال انگارا: ذ. ٻرندڙ ٽانڊو. (صفت) تمام ڳاڙهو - ٽانڊي جهڙو. تمام ڪاوڙيل - ڪاوڙ ۾ تپي باهه ٿيل.

- لال بهجکڑ: ذ. بيوقوف - چريو. نادان. اهو ماڻهو جو پاڻ کي نهايت عقلمند سمجهي (اڳئين زماني جو هڪ فرضي سيائو ماڻهو، جنهن کان مشڪلات جي وقت ۾ ماڻهو سوال ڪندا هئا، ۽ هو عجيب و غريب جواب ڏيندو هو).

- لال بچهلا: ذ. ساڳ جو هڪ قسم.

- لال بخار: ذ. تپ جو هڪ قسم (جنهن ۾ سڄو بدن ڳاڙهو ٿي وڃي).

- لال بهبهوکا: صفت. تمام ڳاڙهو. ڪاوڙ ۾ ڳاڙهو (منهن).

- لال بیگ: ذ. پنگين جو پير. ڪنين واري جيت جو هڪ قسم.

- لال بيگي، بيگيا: ذ. پنگي - چوهڙو.

- لال پری: ث. ڳاڙهي پوشاڪ پائيندڙ عورت. ڳاڙهي رنگ جو شراب.

- لال پڑ جانا: ڳاڙهو ٿي وڃڻ. ڏاڍو ڪاوڙجڻ. پچي لال ٿيڻ. ڦڪو ٿيڻ - شرمندو ٿيڻ.

- لالؔ پَلکا ۓ لالؔ پَلکے : ذ. هڪ قسم جو ڳاڙهي رنگ جو ڪبوتر (جنهن جا ڪَنَبَ ۽ پُڇ اڇا ٿين).
- لالؔ پوتهہ : ذ. ڳاڙهو پڙو.
- لالؔ پيلا ۓ لالؔ پيلے : صفت. ڳاڙهو پيلو. سخت ڪاوڙيل - غضبناڪ.
- لالؔ پيلا هونا : ڪاوڙ ۾ ڳاڙهو پيلو ٿيڻ. سخت ڪاوڙجڻ.
- لالؔ پيلی آنکهيں ڪَرؔنا : اکيون ڳاڙهيون ساڻيون ڪرڻ (ڪاوڙ ۾). ڪاوڙجڻ - ناراض ٿيڻ.
- لالؔ جوڑا ۓ لالؔ جوڑے : ذ. شاديءَ جو ڳاڙهو وڳو (ڪنوار لاءِ).
- لالؔ چِتَرا : ذ. جابلو ٻوٽيءَ جو هڪ قِسم.
- لالؔ ڈورے : ذ. ڳاڙهيون نسون (جي اکين ۾ ڏسبيون آهن).
- لالؔ رَگ : ث. شَهہ رڳ - شريان (جنهن جي وسيلي سڄي جسم ۾ رت پهچي ٿو).
- لالڑی ۓ لالڑیاں : ث. ننڍڙو لال. هيري جو هڪ قسم - ٽامڙو. ڳاڙهو پڙو.
- لالؔ ساگ : ذ. ساڳ جو هڪ قسم - مريڙو.
- لالؔ ڪَرؔنا : ڳاڙهو ڪرڻ. مالا مال ڪرڻ.
- لالؔ مِرچ : ث. ڳاڙهو مرچ.
- لالؔ مُرغا : ذ. ٻوٽي جو هڪ قسم (جنهن جو گل ڳاڙهو وڏو ۽ ٿئي).
- لالوں لال : ذ. تمام ڳاڙهو. (محاوره) مالامال. خوش خرم.
- لالؔ هوجانا : ڳاڙهو ٿي وڃڻ. ڪاوڙ ۾ لال ٿيڻ - ميوو پڃي ڳاڙهو ٿيڻ. رڃي وڃڻ (ساري).
- لالی : ث. ڳاڙهاڻ - سُرخي. آبرو - عزت. دادلي - لاڏلي. خوشي.
- ● لالَچ : ذ. ث [هـ] لالچ - لوڀ. حرص - طمع.
- لالَچؔ خورا : صفت. لالچي - لوڀي.
- لالَچؔ دينا : لالچ ڏيڻ - طمع ڏيڻ.
- لالَچؔ ڪَرؔنا : طمع ڪرڻ. حرص ڪرڻ - لوڀ ڪرڻ.
- لالَچؔ ميں آنا : لالچ ۾ اچڻ - لوڀ ۾ اچڻ.
- لالچی : صفت. لالچي - لوڀي - طامع.
- ● لالہ لالا : ذ [هـ] خطاب ڪرڻ جو لفظ - جناب - سائين. هندن جو هڪ لقب. واڻيو - دڪاندار - شاهوڪار. (هندن ۾) پيءُ - بابو. سهرو. (صفت) ڊڃڻو - گيدي.
- لالہ بهائی، بهيّا : ذ. هندن ۾ عزت وارو لقب - مُڪي. چڱو مڙس. (صفت) قناعتي - ڪفايت ڪندڙ. ڊڃڻو - گيدي.
- لالہ بهائی (بهيّا) ڪَرؔنا، ڪَهنا : مِٺ محبت سان ڳالهائڻ. پيار ڪرڻ.
- لالہ بهيّا ڪَرؔ ڪے سُلانا : لوليون ڏيئي سمهارڻ - ٿڦي سمهارڻ.
- لالہ جی : ذ. هندن جو عزت وارو لقب. سهرو.
- ● لالے : ذ [هـ] آرزو - اميد. تمنا - خواهش. مايوسي - نا اميدي.
- لالے پڑؔنا : آرسان ٿيڻ. مايوسي ٿيڻ. نا اميدي ٿيڻ. قلت ٿيڻ - گهٽتائي ٿيڻ. آفت ۾ اچڻ - مصيبت ۾ ڦاسڻ. دشوار ٿيڻ - ڏکيو ٿيڻ.
- ● لانا : متعدی [هـ] آڻڻ. وٺي اچڻ. حاضر ڪرڻ - پيش ڪرڻ. روبرو ڪرڻ. اڳيان ڪرڻ. خريد ڪرڻ - ڳنهڻ. پيدا ڪرڻ (جهيڙو). نازل ڪرڻ (مصيبت).
- لا اُتارؔنا : آڻي رکڻ.
- لا بِٹهانا : آڻي ويهارڻ.
- لا دينا : آڻي ڏيڻ.
- لا رکهنا : آڻي رکڻ.

- لانا لگانا: قرض ۾ چوپايو مال وٺڻ.

● لانڈ: ذ [ھ] ڏسو "لَنڈ".

لانگ ۽ لانگیں: ث [ھ] انبار- ڍِڳ- ڍير. ڪَرو (اناج جو). بوسو. ڀلال. اناج جو هڪ قسم.

- لانگ ڈالنا: لابارو وجھي اناج ڍير ڪرڻ.

● لانگنا، لانگھنا: متعدی [ھ] اورانگھڻ- مٿان لنگھي وڃڻ. ٽپو ڏيڻ- ڇال هڻڻ. گھوڙي تي پھريون دفعو سواري ڪرڻ.

- لانگنے میں آنا: اورانگھجڻ.

- لانگھ جانا: لنگھي وڃڻ. ڏسو "لانگنا".

● لاوا: ذ [انگ. lova] ٻرندڙ جبل مان نڪتل گرم مادو- ڇار.

● لاوَڑ: ذ [ھ] هڪ قسم جو ڳُڙ. تماڪ يا سارين جو اوپڙ.

لاوَن: ذ [ھ] ڳنڍڻ. ٻوڙ.

● لاھَن: ذ [ھ] چوڏيءَ جو رَس (جو شراب ٺاهڻ ۾ ڪم اچي).

● لاھی: ث [ھ] ٻوٽي جو هڪ قسم. ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم. سرنهه جو هڪ قسم. ڪاراڻ مائل ڳاڙهو رنگ.

● لاؤ: ذ [ھ] ڏلهو رسو. کوس ڇڪڻ جو واجهه. اها زمين جا هڪ ٻوڪي سان سڄي ڏينهن ۾ پياري سگھجي. ٻيڙيءَ کي ٻڌڻ جو رسو. ڪنهن گروي رکيل شيءِ جو قرض. گھر- طلب. پوڇي. خوشامد.

- لاؤ اٹھانا: ڪا شيءِ گروي رکي قرض کڻڻ. هارين کي تقاوي ڏيڻ.

- لاؤ چرس: ذ. رسو ۽ چڙهي- واجهه ۽ ٻوڪو.

- لاؤ چلانا: کوس جي وسيلي پاڻي ڪڍڻ. کوهه وهائڻ.

- لاؤ لگانا: حق جمائڻ. ڪنهن کان قرض جي عوض جائداد وٺڻ.

● لاؤنی: ث [ھ] لابارو. چونبو. لائي. سُنگ- ڍل. گيت جو هڪ قسم.

- لاؤنی کرنا: لابارو وجھڻ.

● لائی ۽ لائیاں: ث [ھ] لابارو. پاڻهي ڦُٽندڙ جانور. آپون- ڪچڙا سنگ.

● لائے، لایا: ذ [ھ] ٻِڳل آن". ڦُلا. ڦلاريل ڦِڪي. ڪيرٽي جو هڪ قسم.

● لَب: ذ [ف] چَپ. ڪَپُ- ڪَنڌي- ڪِنارو. دامن- پلؤ. ڪَني. ٽُڪَ. ڳِڳ. ٻِت جي چوٽي. جبل جو پاسو. (ث) مُڇَ جا آهي وار جي چپن جي مٿان ٿين.

- لَب بَند کَرنا: چپ بند ڪرڻ. چَپ ٻيڙڻ. مات ڪرڻ.

- لَب بَندھنا: چپ چنبڙي پوڻ (مٿاڻ ڪاڻڻ سبب).

- لَب پَر لانا: چپن تي آڻڻ. چوڻ- ڪُڇڻ.

- لَب سے لگانا: چَپن سان لائڻ. پيئڻ.

- لَب سِینا: چَپَ سِبڻ. مات ڪرائڻ. ڳالهائڻ نه ڏيڻ.

- لَب کھولنا: چَپ کولڻ- ڳالهائڻ. ڳالهه ٻولهه ڪرڻ.

- لَب لگانا: ٻڪ هڻڻ- ڦيٽي هڻڻ.

- لَب ھِلانا: چپ چورڻ. ڳالهائڻ.

- لَبوں پَر آنا: چپن تي اچڻ. زبان تي اچڻ (ڳالهه).

- لَبوں پَر جان (دم) آنا: چپن تائين ساهه اچڻ. مرڻ ويجهو هئڻ. سڪرات ۾ هئڻ.

- لَبوں تَک آنا: چپن تائين اچڻ. زبان

تي اچڻ.

- لَبوں سے لگانا: چپن سان لائڻ.

- لَبیں: ث. "لَب" جو جمع. چَپَ. مڇن جا وار (جي مسلمان ڪترائيندا آهن).

- لَبیں لینا: چپن جا مڇيان وار ڪترڻ.

● لَباڑ، لَباڑی: ث [هہ] لَباڙ - پَٽاڪ. بي ايماني. (صفت) پٽاڪي. بيايمان. بدمعاش.

● لَبڈھنگ: صفت [هہ] گهاٽو. چيڙهالو.

● لُبدی: ث [هہ] لُپري - پوٽيس. مانجهو. ڳوهيل مٽي وغيره جو پنوڙو.

- لُبدی باندھنا: لُپري ٻڌڻ.

● لَبڑ: صفت [هہ] "لَباڑ" جو مخفف - هميشه مرڪب لفظن ۾ ڪم اچي.

- لَبڑا: صفت. ڏسو "لباڑ". ڪاٻڙ- ڏاوڙ. بيدولو.

- لَبڑ چٹائی: صفت. خوشامدي - چاپلوس - لاٻڙ چٽو. (ث) پٽاڪ - لباڙ.

- لَبڑ خَنڈا: صفت. ڪوڙو. پٽاڪي. خوشامدي- چاپلوس. (ث) لَبڑ خَنڈی.

- لَبڑ دَھوں دَھوں: محاوره. گوڙ گهمسان. هُل هنبس. ٺڳي. بي ايماني. بدنظمي- انڌ ڌنڌ.

- لَبڑ سَبڑ: ث. پٽاڪ شٽاڪ. اجايون ڳالهيون. بي ڍنگائي.

- لَبڑو: صفت. ڪوڙي (عورت). پٽاڪڻ. واتراڏي.

- لَبڑ ہتھا: صفت. ڪاٻي هٿ سان ڪم ڪندڙ- ڪاٻڙ- ڏاوڙ.

● لَبکا: ذ [هہ] عادت- هيرَ- خُو.

● لَبلَب: صفت [هہ] بيوقوف- نادان. (ذ) لپس- چيڙهه- لڳالڳ.

- لَبلَبا: صفت. ليسدار- چيڙهالو- چنبڙو.

● لَبلَبی: ث [هہ] بندوق جو ڪتو.

● لَبنی ۽ لَبنیاں: ث [هہ] اها لوڻيي يا ڪنگري جا تاڙي گڏ ڏيڻ لاءِ ڪجيءَ ۾ ٽنگيندا آهن.

● لَبوس ۽ لَبوسئے: صفت [هہ] اگهاڙو. بيحيا. بيوقوف.

● لُبھانا: متعدی [هہ] آپارڻ - هُشڪارڻ - لالچائڻ. برغلائڻ - ڏُتارڻ. (لازم) وڻڻ - پسند اچڻ (دل کي). موهڻ.

- لُبھاؤ: ذ. ڏاڏر. هُشيي. لوڀ- لالچ. چاهَه. سوهَه. رُونگ.

● لَبھیڑا ۽ لَبھیڑے: ذ [هہ] گيدوڙو- ليسوڙو.

● لَبی: ث [هہ] ڪمند جو ڪڙهيل رَسُ- ڪَڪَهُه.

● لَبیّے آجانا: لازم [هہ] تارونءَ ۾ سوڄ ڏيڻ.

● لَبیَنڈا ۽ لَبیَنڈے: ذ [هہ] لَٺ. سونٽو. ڏنڊو.

● لَبیرا ۽ لَبیرے: ذ [هہ] اگهڙي - ليڙ - ريڙ. گيدوڙو. (ث) لَبیری ۽ لبیریاں.

- لَبیرے (لَبیریاں) لگانا: ليڙون هڻڻ - چيٿون هڻڻ.

● لَپ: ث [هہ] پُڪُ. لَپَ.

● لَپّا ۽ لَپّے: ذ [هہ] ٽڪڙ - چماٽ. هڪ قسم جي راند.

- لَپّا ڈُکی: ث. ٽپاٽپي. ڏڪ مُڪ.

● لَپاٹَن: ث [هہ] ڪوڙ هڻندڙ (عورت).

● لَپاٹی: صفت [هہ] ڏسو "لَباڑی". پٽاڪي. (ث) ڪُوڙ. پٽاڪ.

- لَپاٹیا: صفت. لپاڙي- پٽاڪي. ڪوڙو.

● لَپاڑیا ۽ لَپاڑیے: صفت [هہ] ڏسو "لباڑیا" لپاڙي - پٽاڪي.

● لَپالَپ: تابع فعل [هہ] جهٽ پٽ- جلدي-

تهتا ـ فوراً .

● لپانا : متعدی [ھ] ليپو ڏيارڻ ـ راڳائڻ . چڪارائڻ .

ـ لپا : صفت. ليتل ـ راڳيل.

ـ لپا هونا : راڳيل هئڻ . پريل هئڻ ـ ليتڙيل هئڻ (مٽيءَ ۾) .

ـ لپائی : ث. ليپو ـ راڳو.

ـ لپائی کرنا : ليپو ڏيارڻ ـ راڳو ڪرائڻ.

ـ لپوانا : متعدی المتعدی . ليپو ڪرائڻ ـ راڳو ڏيارڻ.

ـ لپٹے میں آجانا : مشڪلات ۾ پوڻ . ڏکيءَ جي ڄار ۾ ڦاسڻ .

● لپٹ یا لپٹیں : ث [ھ] ڄڀي ـ ڄَرَ ـ شعلو. لَهس. لاٽَ . تپت ـ سيڪُ . هوا جو جهوٽو . خوشبوءِ ـ سُرهاڻ . لُڪ ـ لُوھ ـ ڪوسي هوا.

ـ لپٹ آنا : هوا جو جهوٽو اچڻ. هُڳاءُ ڏيڻ.

ـ لپٹ چلنا : لُڪَ لڳڻ ـ جهولو لڳڻ.

ـ لپٹ دینا : خوشبوءِ ڏيڻ ـ سُڳنڌ ڏيڻ .

ـ لپٹ لگنا : لُڪ لڳڻ ـ جهولو لڳڻ . لَهس اچڻ ـ ڄَرانجڻ.

ـ لپٹیں آنا : خوشبوءِ اچڻ ـ سُرهاڻ پکڙجڻ.

ـ لپٹیں یاد ہونا : ڏکيون ياد هئڻ .

● لپٹا : ذ [ھ] ڏٿلهي اٽي جو سيرو . رَبَ . چاشَ . گاھَ جو هڪ قسم .

ـ لپٹی : ث. ڏٿلهي اٽي جو سيرو. سٺي خوراڪ جو هڪ قسم .

● لپٹنا : لازم [ھ] چنبڙڻ ـ چهٽڻ . ويڙهجڻ. ڇاتيءَ سان لڳڻ ـ گلي ملڻ . ڳنڍجڻ . عاشق ٿيڻ. ليٽجڻ . ڦاسڻ (مصيبت ۾) .

ـ لپٹا جانا : ويڙهبو وڃڻ . چنبڙي پوڻ .

ـ لپٹا لپنا : ويڙهڻ . ليٽڙ . پيچ هڻڻ .

ـ لپٹانا : متعدی. چنبڙائڻ ـ چهٽائڻ . لڳائڻ. ڀاڪر پائڻ. ويڙهڻ . ليپٽڻ . ڦاسائڻ . مُنجهائڻ .

ـ لپٹ پڑنا : ڳنڍجي پوڻ . ويڙهي وڃڻ .

ـ لپٹ کر رونا : ڀاڪر پائي روئڻ .

● لپ جھپ : ث [ھ] جلدي ـ تيزي ـ ڦُڙتي. چالاڪي. چوري ۽ سيني زوري . (صفت) جلد باز. چالاڪ ـ هوشيار. (تابع فعل) جهٽ پٽ ـ تهتا ـ يڪدم .

● لپچخنی : ث [ھ] خوشامدڻ ـ چاپلوسڻ . واتراڏي .

● لپچی یا لپچیاں : ث [ھ] مڇيءَ جو هڪ قسم.

● لپڑ : ث [ھ] ڄڀي. لَهس ـ ڄَراٽَ . هوا جو جهونو. ڏسو "لپٹ".

ـ لپڑ شپڑ : ث . اها ڳالهه جا سمجهه ۾ نه اچي. ٽڪڙو ڳالهائڻ . گڏ وچڙ. حيلا حوالا ـ بهاني بازي. ٽڪڙ جو ڪم .

ـ لپڑ لپڑ : ث . اڊنگي نموني کائڻ جو آواز ـ بيهوديون ڳالهيون .

● لپڑ یا لپڑ : ذ [ھ] چماٽ ـ ڏڦڙ .

ـ لپڑ جڑنا، دینا، لگانا، مارنا : ڏڦڙ هڻڻ ـ چماٽ هڻڻ .

● لپڑی یا لپڑیاں : ث [ھ] سٺي وارو آٽو (جنهن سان تازي ڄول بار کي آڏجي) . لُپري ـ پوڙيس. پٽڪو.

ـ لپڑی باندھنا : لُپري ٻڌڻ ـ پوڙيس ٻڌڻ . پٽڪو ٻڌڻ.

● لپسی : ث [ھ] سيري جو هڪ قسم (جو ڪڻڪ جي اٽي ۽ ڏوري گيهه سان ٺاهيندا آهن). جهُور پوڙهو ـ ڪُراڙو.

● لپکنا : لازم [ھ] ڊوڙڻ ـ ٽڪو هلڻ ـ ڀڄڻ.

جهٽ هٽڻ - لامارو هڻڻ . جهٽ هٽي ڪسڻ . اُلر ڪرڻ . ڇپي نڪرڻ . سور جي سوٽ اُڀرڻ . وڄ ڪِنوڻ . ٽپ ڏيڻ - ڇال هڻڻ . رڙڻ . جهلڻ لاءِ ڊوڙڻ .

- لَپَڪ : ث. لامارو. جهَپ - جهَٽ . ٽپو - ڇالُ . ڇمڪو (وڄ جو). ڇپي - شعلو- لاٽ. لوڇ - ڦٽڪو. سُوٽ (سور جي).

- لَپڪا : ذ. عادت - هيرَ . مزو- چشڪو. جهَٽ - لامارو. ٽپو- ڇالُ . (صفت) بدمعاش- شودو .

- لَپڪا پڙنا : عادت پوڻ - هيرَ پوڻ. چشڪو اچڻ - مزو اچڻ .

- لَپڪانا : متعدی . ڊوڙائڻ - پڄائڻ . ٻچ ڪرائڻ . جهپ هٽائڻ .

- لَپَڪ جانا : ڊوڙي وڃڻ . جهٽ وڃڻ .

- لَپَڪ جهَپَڪ : ث. جلدي . چُستي- ڦڙتي . چالاڪي .

- لَپَڪ ڪَر : تابع فعل . ڊوڙي. جهٽ پٽ. ڦڙتيءَ سان .

- لَپَڪ ڪَر آنا : ڊوڙي اچڻ . جلدي اچڻ .

- لَپَڪ لينا : جهپ هٽي ڪسڻ . ڦُري وٺڻ . جهٽي وٺڻ .

● لَپڪی : ث [هہ] وڏو ٽانڪو . ڪچو ٽوپو - ڪوڪ . پانڪ - ڪناري .

- لَپڪی بهَرنا، مارنا : ڪچو ٽوپو هڻڻ - ڪوڪَڻ . وڏا ٽانڪا هڻڻ .

لَپ لَپ : ث [هہ] ڪتي جي کائڻ يا پيئڻ جو آواز - لَڪ لَڪ . چَٻڻ جو آواز - چَپ چَپ. دل جو ڌڙڪو (ڌپ ڪان). (تابع فعل) جهٽ پٽ - يڪدم .

- لَپ لَپ ڪَرنا : پَهن وانگر کائڻ . اڍنگو ڳالهائڻ . بڪواس ڪرڻ .

- لَپ لَپ کهانا : تڪڙو تڪڙو کائڻ - ڪتي وانگر لَڪ لَڪ ڪرڻ .

● لُپ لُپ : ث [هہ] ڪنهن نرم شيءِ جي پورجڻ ۽ پڄڻ جو آواز . پِت پِت .

- لُپ لُپانا، لُپ لُپ ڪَرنا : پِت پِت ڪرڻ . ڊڄڻ . ڏڪڻ . پُورجڻ پڄڻ .

● لَپيٹنا : متعدی [هہ] ويڙهڻ - لپيٽڻ - تَهہ ڪرڻ . ڪپڙي ۾ ويڙهڻ . وڪوڙڻ . ٻَڌڻ - جڪڙڻ. ڦاسائڻ. لٽوڙڻ. گندو ڪرڻ . منجهائڻ. فريب ۾ ڦاسائڻ . شامل ڪرڻ - گڏڻ . اڪائڻ. الزام مڙهڻ . راضي ڪرڻ . پيچ ۾ آڻڻ - فريب ۾ آڻڻ .

- لَپيٽ : ث . ور- وڪڙ - پيچ . تَهہ . پوش- دَڪ . گهيرو. ٺڳي - فريب - ڦند . ٻِٽي ڳالهہ- پيچدار ڳالهہ . جنجال . مونجهارو. مصيبت. اُلر. لامارو. چپيٽ .

- لَپيٽا : ذ. شيشي جي چوڙي (جنهن تي سونهري يا اڇي زريءَ جي تار ويڙهيل هجي) .

- لَپيٽ جهَپيٽ : ث. اٽڪل سٽڪل. ڦند فريب . داءُ پيچ .

- لَپيٽ کی باتيں : محاوره . چالاڪي ۽ ٺڳيءَ جون ڳالهيون .

- لَپيٽ لينا : ويڙهي ڇڏڻ - تَهہ ڪرڻ. منجهائي ڇڏڻ. ڦاسائي ڇڏڻ. ڏوهہ ۾ شامل ڪرڻ.

- لَپيٽ ميں آجانا : مصيبت ۾ ڦاسي پوڻ . وڪڙ ۾ اچي وڃڻ.

- لَپيٹيں : ذ. ويڙهڻ جو ڪپڙو. ويڙهو . اهو سَنڌو جنهن هنڌان ڪپڙو ويڙهجي. اوني ڪپڙو ويڙهڻ جي ڪاٺي . آڏاڻي جي هيڪ ڪاٺي- ٽُر .

- لَپيٽُوان : صفت . شامل - ملپل . ويڙهيل . لڪل - پوشيدو . پيچيدار . (تابع فعل) ڏڳيءَ سان. (ذ) سون جي چوڙي (جنهن تي سوني يا چانديءَ جي تار ويڙهيل هجي) .
- لَپيٽُوان‌بات : ث. ڏڳيءَ يا فريب‌واري ڳالهه.
- لَپيٽے : ذ . بيسڻ مان ڏهيل هڪ خاص قسم جي ٿلهي ماني.
● لَت : ث [هہ] عادت - علت - هير. چسڪو. (صفت) گڏ وچڙ- ملپل .
- لَت پَت : صفت. پريل- لٿوڙيل (گند، مٽي وغيره ۾). بدحال .
- لَت پَتا : صفت. برباد- تباهه - بدحال .
- لَت پَت کرنا : پري چڙهڻ (گند، گپ وغيره ۾)- لٿوڙڻ. پسائڻ.
- لَت پَڑنا : عادت پوڻ- هير پوڻ .
- لَت ڈالنا : خراب عادت تي هيرائڻ.
- لَت کَرنا : پيچائڻ - پسائڻ (پاڻيءَ وغيره ۾).
- لَت گھَت : ث. عادتون- خصلتون.
- لَت لگنا : هير پوڻ- عادت پوڻ.
- لَتی، لَتيا : صفت. عادتي- هيراڪ.
● لَت : ث [هہ] "لات" جو مخفّف - لَت . ٽنونٽي .
- لَت خورِ خورا : صفت. لتون جهليندڙ . ڪميڻو- ذليل. (ذ) ٻانهو- غلام.
- لَت روندَن : ث. لتڙ- پائمالي.
- لَت کُندَن : ذ. خراب سلوڪ- بدسلوڪي. بيعزتي .
- لَت کوب : صفت. لتير- لَتُون هڻندڙ .
- لَت کھانا : لتون جهلڻ. پُستيون جهلڻ.
- لَت مَرا : صفت. ڏسو "لت خور".
- لَت مُردَن (مَردَنی) کَرنا : لتاڙڻ - پائمال ڪرڻ. لتون هڻڻ. پستيون هڻڻ.
- لَت مُردَن ميں پڑنا : پائمال ٿيڻ - لتاڙجڻ . بيعزت ٿيڻ .
- لَتّها : صفت. لتير (گهوڙو) .
- لَتّهاؤ : ذ. هڪٻئي کي لتون هڻڻ جي حالت .
- لَتّی ۽ لتّياں : صفت .لتر . هميشه مرڪب لفظن ۾ ڪم اچي "دولتّی". ترڻ ۾ ڏنگون هڻڻ جي حالت .
● لتّہ ۽ لتّے : ذ [ف] ريڙ - ليڙ . اڳڙي. ڪپڙو - ٽمو.
- لتّے کاسانپ بنا جانا : نوڙيءَ مان نانگ بنجڻ . ڳالهه مان ڳالهوڙو ٿيڻ .
- لتّے لينا : ڪپڙا لاهڻ. ڪپڙا ڪسڻ . ليڙون ليڙون ڪرڻ . ڌهيون ڪليي چڙهڻ . خبر وٺڻ - جُٽ ڪرڻ. سگهن تي ڪٽڻ . تنگ ڪرڻ. ذليل ڪرڻ .
● لتاپتا : ذ [هہ] مال اسباب - سامان سڙو - ٽپڙ ٽاڙي .
● لتّاپتّا: صفت [هہ] اپرو - ڏُپرو .
● لتاڑنا: متعدی [هہ] لتاڙڻ - پائمال ڪرڻ. لتن سان چيلهڻ. جُٽ ڪرڻ. ذليل ڪرڻ. ملامت ڪرڻ. ڌمڪائڻ .
- لتاڑ : ث. لتڙ - پائمالي. تنبيهه - جُٽ- ملامت. تڪليف - عذاب . ڪم جي گهڻائي. ڪوشش - ڊڪ ڊوڙ . ڦٽڪار. محنت ٽَڪ .
- لتاڑ ميں آنا: مصيبت ۾ اچڻ. تڪليف ۾ ڦاسڻ.
● لتُرا ۽ لتُرے : صفت [هہ] لوڏيل. نيڪالي ڏنل. ڏڪاريل . چغلخور. ٻچاڙو - لائي چائي ڪندڙ . خوشامدي - چاپلوس . بيوفا . بيمروت. جهڳي خور. (ث) لتُری .

▬ لُتُراپا، لُتُراپَن: چغلخوري . لائي چائي. گِلا . لُچائي - حرڪت . چُرچ .

● لُتُرَه: صفت [هہ] پراڻو - ڦاٽل . ڦيڪو .

● لَتهڙ: ث [هہ] گند وغيره مان پريل هئڻ جي حالت . (صفت) پريل - آلودو . بدحال .

▬ لَتهڙ (پَتهڙ) ڪَرنا: پَرڻ - لتوڙڻ (گند وغيره مان).

● لَتهڙنا، لِتهڙنا : لازم [هہ] پَرجڻ - آلودو ٿيڻ - لتڙجڻ . گندو ٿيڻ . (متعدی) لِتوڙڻ - پَرڻ (گند مان) . گدڻ - ملائڻ . راڳو ڏيڻ .

● لَتّي ۽ لَتّيان: ث [هہ] لاتُون ءَ جي ڏور. اهو ڪپڙو جو ڪبوترن کي سڌڻ لاءِ چَرَ ۾ ٻڌندا آهن . وارن کي ٻڌڻ جي پَٽي . لغڙ جو پُڇُ . پَٽڪو.

● لَٽ ۽ لَٽين: ث [هہ] چڳَ (وارن جي) - گُتَ . رسي - نوڙي . ڏور. زولو - مونجهارو. ڏيکائي. ڏيڏر جو ٻچو.

▬ لَٽا: ذ. گُتَ. چڳَ (وارن جي). دونهين جي لاٽ . رولو . وقت. (صفت) منجهيل- پيچيدو. ڪمزور - آپرو - هيٺو . غريب .

▬ لَٽادهاري : ذ . ڊگهن وارن وارو جوڳي - جٽا ڌاري .

▬ لَٽ ٻَهَر: ث . مال اسباب - سامان سڙو. دنيا جا ڪم ڪاريون . ضرورتون .

▬ لَٽ پَٽ، پَٽا: صفت پيچدار- وروڪڙوارو . منجهيل. ڏنگو -آڏو ڦڏو . بيخياليءَ سان ويڙهيل. لُڏندڙ . آڙُندڙ . البيلو . ٻاتو . خوشمزاج . چَهرو- سوادي . گڏوچڙ . گهاٽو .

▬ لَٽ پَٽي پَگڙي : ث. تڙ تڪڙ ۾ ٻَڌل پَٽڪو . رنگين پَٽڪو .

▬ لَٽ پَٽي چال: ث. نازسان هلڻي. مستاني چال.

▬ لَٽ پَٽے دِن: محاوره . مصيبت جو زمانو- تڪليف جا ڏينهن.

▬ لَٽ دينا : وارن جي چڳَ ڏيڻ . وَسَ ۾ ٿيڻ. قبضي ۾ اچڻ.

▬ لَٽ دهونا : چڳَ ڌوئڻ. شاديءَ ۾ ويم جي هڪ رسم (جنهن ۾ چڳ ڪيرسان ڌوئندا آهن).

▬ لَٽ دُهلائي : ث. اها گهورَ جا گهوٽ جي ڀيڻ کي چڳَ ڌوئڻ تي ملي.

● لِٽانا : متعدی [هہ] ليٽائڻ. سُمهارڻ. دَٻڻ. ڪيرائڻ. رکڻ (قبر ۾).

● لَٽائي : ث [هہ] ڏور ويڙهڻ جي چرخي.

● لَٽُپَٽانا : لازم [هہ] آٽڙجڻ. گهِلڻ (نشي ۾). تڪڙو تڪڙو هلڻ . ٿيلارا ڏيئي هلڻ - نخري سان هلڻ . ڏکڻ . (متعدی) دير ڪرڻ - ٽارڻ . ٻاتائڻ. نقصان ڪرڻ.

● لُتّس: ث [هہ] ڦُرَ لُٽَ .

▬ لُتّس مَچانا: لُٽَ مچائڻ - ڦُرَ ڪرڻ . ڦُرَ لُٽَ ڪرڻ. فساد مچائڻ .

● لَٽَڪنا : لازم [هہ] لٽڪڻ- لڙڪڻ. ٽنگجڻ. آٽڪڻ. لُڏڻ. گهڻو وقت بيمار رهڻ. اڌ ۾ رلڻ. اپرو ٿيڻ. منتظر رهڻ . سچ لهڻ کي ويجهو ٿيڻ.

▬ لَٽَڪ : ث. لَٽڪڻ جي حالت. آويزش. ناز نخرو. هلت چلت جو نمونو. موج - مستي . جن يا پريءَ جو پاڇو. چريائيءَ جو اثر .

▬ لَٽڪا ۽ لَٽڪے : صفت. لٽڪيل - لڙڪيل . (ذ) جادو- منتر. ڪرتب - هٿ ناٽ - شعبدو . هُنر - گُڻ. داءُ . طريقو . تدبير . شغل - کيل . ڊنڊو. دغا - فريب . چالاڪي. ٺڳي. ڪامياب دوا - اڪسير نسخو .

▬ لَٽڪا چَل جانا : جادو لڳي وڃڻ . آٽڪل هلي وڃڻ .

- لٹکا رکھنا: ٽنگي ڇڏڻ. لڙڪائي رکڻ. اڌ ۾ رلائڻ (ڪم). بهانا ڪري ٽارڻ.
- لٹکا سیکھنا: داءُ سکڻ. اٽڪل سکڻ.
- لٹکانا: متعدی. لٽڪائڻ - لڙڪائڻ. ٽنگڻ. ڦاسي ڏيڻ- سوريءَ چاڙهڻ. دير ڪرڻ. آسري ۾ رکڻ. اينگهائڻ (معاملو).
- لٹکا ہاتھ آنا، لگنا: اٽڪل هٿ اچڻ. سولو طريقو هٿ اچڻ.
- لٹکا یاد ہونا: ٽوٽا ڦيٽا ياد هئڻ. اٽڪلون ياد هئڻ. ٽوٽڪا ياد هئڻ.
- لٹک جاتی رہنا: ناز نخرو نڪري وڃڻ. لاڏ ڪوڏ ڇڏائي وڃڻ.
- لٹک چال: ث. ناز سان هلڻي.
- لٹک کر چلنا: ناز نخري سان هلڻ. لوڏ سان هلڻ.
- لٹک میں آنا: موج ۾ اچڻ. خوشيءَ ۾ پرجڻ.
- لٹکن: ذ. لڙڪيل شيء. لٽڪڻ. نڪ جو هڪ زيور (جو نٿ سان گڏ پائيندا آهن). ڪن جو هڪ زيور. لڏڻو (گهڙيال جو). ول جو هڪ قسم. پينگهه. پکيءَ جو هڪ قسم.
- لٹکے آنا: ٺگيون اچڻ. اٽڪلون اچڻ.
- ● لٹن: ث [ه] آگاٽو فصل (جو عموماً سٺو نه ٿيندو آهي). خراب فصل.
- ● لٹنا: لازم [ه] اپرو ٿيڻ - ڪمزور ٿيڻ. غريب ٿيڻ.
- لٹا: صفت. اپرو- ڏٻرو. غريب. جهڻا- چڳ.
- لٹ جانا: اپرو ٿي وڃڻ. ڏسو "لٹنا".
- ● لٹنا: لازم [ه] ڦرجڻ - لٽجڻ. ٺڳجڻ. تباهه ٿيڻ. چوري ٿيڻ. نقصان پرائڻ.
- لٹا یا لٹے: صفت. ڦريل- تباهه. (ث) لٹی.
- لٹا پٹا یا لٹے پٹے: صفت. ڦريل لٽيل. تباهه حال.
- لٹا لٹا کر مارنا: زمين تي دسي مارڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ.
- لٹانا: متعدی. ڦرائڻ. لٽائڻ- آڏائڻ (ملڪيت). فضول خرچي ڪرڻ. ورهائڻ (ماڻهن ۾). زمين تي ڪيرائڻ- دسڻ. بيتاب ڪرڻ. ڪيلائڻ. ڪلائي ڪلائي پيٽ ۾ سور وجهڻ.
- لٹاؤ: صفت. لٽائيندڙ- آڏائيندڙ. هٿ ڦاڙ. فضول خرچ.
- لٹ جانا: لٽجي وڃڻ - ڦرجي وڃڻ. ڏسو "لٹنا".
- لٹوانا: متعدی المتعدی. ڦرائڻ - لٽائڻ. گهڻو خرچ ڪرائڻ. تباهه ڪرائڻ. نقصان ڪرائڻ.
- لٹے پٹے دن کاٹنا: ڏکيا ڏينهن ڪاٽڻ. مصيبت جا ڏينهن گذارڻ. ڏکيو گذران ڪرڻ.
- لٹیرا یا لٹیرے: صفت. لٽيندڙ- ڦريندڙ- ڦورو. ٺڳ- دغاباز.
- ● لٹو یا لٹو: ذ [ه] لاٽون (جو ڏور سان ڦيرائيندا آهن). رازڪي ڪم جو هڪ اوزار- شاهڪل. دروازي جو مُٺيو. (صفت) عاشق- فريفته.
- لٹو پٹو: ذ. سامان سٽو- مال اسباب.
- لٹو دار: صفت. گول.
- لٹو ہونا: عاشق ٿيڻ. فريفته ٿيڻ. ڦيرڻ.
- ● لٹورا یا لٹورے: ذ [ه] ڳٽ - چڪٽ. چنڊا. هڪ قسم جو شڪاري پکي (جو گهري ڪان نڊو ٿئي). (ث) لٹوری.
- لٹوروں والی: ث. چنڊن واري (عورت). ڏائڻ. جنڙي.
- لٹوری یا لٹوریاں: ذ. نڍيڙي چڪٽ.
- لٹوریا: ذ. وڏن وارن وارو جوڳي- جٽاڌاري.
- لٹورے آپاڑنا، لینا: چنڊا پٽڻ. پٽيان پوڻ.

هٿ ڏوني لڳڻ.

▬ لٹورے آترواناَ : ٻار جي جهنڊ لهرائڻ.

▬ لٹورے کھولے پھرنا : اگهاڙي مٿي هلڻ. چڱندا کولي گهمڻ.

▬ لٹورے لے ڈالنا : جُنڊا پٽي ڇڏڻ . مٿو کوڙائي ڇڏڻ .

▬ لٹوری : ث. هڪ قسم جي ٻوٽي (مٿي ڍڪڻ لاءِ).

● لٹھ يا لٹھ : ذ [ھ] لٺ - عصا. سونٽو - ڏنڊو. ترش ڪلامي.

▬ لٹھ باز: صفت. لٺ سان وڙهندڙ- لٺڙيو.

▬ لٹھ بازی : ث. لٺ بازي- لٺين سان ويڙهه.

▬ لٹھ مارنا: لٺ هڻڻ. رکو جواب ڏيڻ.

▬ لٹھ سونگر : صفت. زوراور۽ بيوقوف ماڻهو.

▬ لٹھيا: ث. "لٹھ" جو تصغير. ننڍڙي لٺ.

▬ لٹھيا ٹيکنا : لٺ جي ٽيڪ تي هلڻ .

▬ لٹھيانا : متعدی. لٺيون هڻڻ. لٺين سان مار ڪڍڻ - لٺين مان ڪيڻ.

▬ لٹھيت: ذ. لٺين سان وڙهندڙ- لٺ باز. (صفت) ضدي - هوڏي.

● لٹھا : ذ [اردو] ڪپڙي جو هڪ قسم - پٽيو - هيرڪ.

● لٹھا يا لٹھے : ذ[ھ] شهتير- ڪام- داسو. سليپر (ڪاٺي) . جريب جو ڏهون حصو.

● لٹيا : ث [ھ] "لوٹا" جو تصغير. لوٽي. پاڻي پيئڻ جو ننڍڙو ٿانءُ.

▬ لٹيا ڈبونا : لوٽي پاڻيءَ ۾ ٻوڙڻ. نيو اونڌو ڪرڻ. تباه ڪرڻ- برباد ڪرڻ .بي آبرو ڪرڻ . ستياناس ڪرڻ . نا اميد ڪرڻ .

● لج : ث [ھ] "لاج" جو مخفف . لڄ.

● لجانا : لازم [ھ] لڄي ٿيڻ - شرمندو ٿيڻ - ڦڪو ٿيڻ . (متعدی) لڄائڻ . ڦڪو ڪرڻ . گيلارو ڪرڻ .

▬ لجا:ث. لڄ - حياء - شرم- ڦڪائي. غيرت.

▬ لجا دھر : صفت . لڄارو - شرميلو .

▬ لجاؤ: صفت . لڄارو- شرميلو- حياء وارو . غيرتمند .

▬ لجيلا: صفت. لڄارو- شرميلو. (ث) لجيلی.

● لجلجا: صفت [اردو] لڳلڳدار- چيڙهالو . ليڪڙو . ڪنئرو- نرم. ڦٿل .

● لجلجانا : لازم [ھ] ليڪڙو ٿيڻ - نرم ٿيڻ- ڪنئرو ٿيڻ . (متعدی) ڪنئرو ڪرڻ .

● لچ: صفت [ف. "لوچ" جو مخفف] اگهاڙو- ننگو . بد چال - بدڪار . بد معاش .

▬ لچ بھادر : ذ . بد معاش - شودو .

● لچا يا لچڑ: صفت [ف] بيشرم- بيحياء . بد معاش - لچ . بد ڪار . فسادي - جهيڙاڪ . ٺڳ . چور . جواري . (ث) لچی .

▬ لچاپن : ذ . لچائي . بيحيائي - بيشرمي . بيغيرتي . بدڪاري . بد معاشي . شرارت. چوري .

▬ لچا گنڈا: صفت . لچ لنب .

▬ لچی بات : ث . خراب ڳالهه . بيشرميءَ جهڙي ڳالهه .

● لچانا: متعدی [ھ] موڙڻ - ٻيڻائڻ - ورائڻ . لچڪائڻ . ڪمزور ڪرڻ . هيسائڻ .

● لچر: صفت [ھ] بيهودو- واهيات . اڏنگو. بيوقوف - اناڙي . بي معنيٰ (ڳالهه).ڪمزو-هيٺو .

▬ لچر آدمی: ذ. بيهودو ماڻهو . بيوقوف ماڻهو.

▬ لچر بات: ث. اجائي ڳالهه . اٹوٹنڈ ڳالهه. بيهودي ڳالهه .

● لچکنا : لازم [ھ] لچڪڻ . مڙڻ . لوهه وغيره جو سڙي وري سڌائيءَ ۾ اچڻ . بار سبب

جهٽڪڻ - جهِمڻ .

- لَچَڪ : ث . ليچڪو . موڙو . مُڙي وڃڻ جي حالت. لوڏو- جهوبو- جهٽڪو. ڪُنئرائي- نرمي .

- لَچُڪا ۽ لَچُڪي: ذ. جهوبو - ڏوڏو. وَرُ- موڙ. پانڪ جو هڪ قسم .

- لَچَڪ آجانا : لوڏو اچڻ . جهٽڪو اچڻ .

- لَچُڪا کهانا: لوڏو کائڻ . موڙَ اچڻ- مُڙڻ .

- لَچُڪانا: متعدی . لچڪائڻ . نرم شيء کي موڙڻ . لوڏڻ .

- لَچَڪ جانا: مُڙي وڃڻ - ور کائڻ . ڏکي وڃڻ . لُڏي وڃڻ .

- لَچَڪدارُ: صفت . ليچڪندڙ . مُڙٽو. لڏندڙ.

- لَچکے کهانا : لوڏا کائڻ . ليچڪڻ .

● لَچُلَچانا: لازم [هـ] لڳلڳدار ٿيڻ . چيڙهالو ٿيڻ. ليسدار ٿيڻ .

- لَچُلَچ :ث. ڪنهن شيء جي لچڪڻ جو آواز.

- لَچُلَچا: صفت . لڳلڳدار. گهاٽو (پوڙ). لچڪيدار.

● لَچُنا: لازم [هـ] جهٽڪڻ - مُڙڻ - ورڻ .

● لَچها ۽ لَچهي: ذ [هـ] سُٽ يا پَٽ جي ڦوري . گهنڊي (سُٽ جي). گهڻُ جو هڪ قسم. مٺائيءَ جو هڪ قسم. ڪند مان ٺهيل پشم. ور وڪڙ واري شيء. بصر وغيره جي سنهي ڪاتر . آواز جي گهيلَ . چڪو . لانيَ .

- لَچها باندهنا: لاڳيتو چوڻ - وِندَ لائڻ .

- لَچهے دارُ : صفت . مُنجهيل . ويڙهيل . لاڳيتو. مزيدار (جواب يا تقرير). ڳنڍين وارو. ور وڪڙ وارو .

- لَچهے دار باتيں: محاوره. ور وڪڙ واريون ڳالهيون . مزيدار ڳالهيون .

● لَچهمی: ث [هـ] لڇمي - ڌن - دولت . دولت جي ديوي .

- لَچهمی گهَرُ ميں آنا: لڇمي گهر ۾ اچڻ. ملڪيت گهر ۾ اچڻ . ڌيءَ ڄمڻ .

● لَچهنُ : ذ [هـ] اهڃاڻ - پارَ. نشان - آثار- علامتون . هلت چلت . لڇڻ - افعال . ڪرتوت . سڀاءُ . خصلت - خوءِ . اعمالَ .

- لَچهنُ پَکَڑنا، سيکهنا: لڇڻ پيرائڻ - لڇڻ سکڻ . خراب عادتون پيرائڻ.

- لَچهنُ جهَڑنا : لڇڻ خراب ٿيڻ . ڏکيا ڏينهن اچڻ. نياڳ اچڻ. ذليل ٿيڻ- خراب ٿيڻ. زوال اچڻ. بد صورت ٿيڻ.

● لُچئی : ث [هـ] پوري (ميدي مان ٺهيل).

● لَچيلا : صفت [هـ] مُڙٽو- لچڪٽو . لڳلڳدار. نرم - ڪُنئرو.

● لِحاظُ : ذ [ع] خيال - ڌيان. طرفداري. مروت. ليهه- ننگ. رعايت. شرم. ادب. پرهيز.

- لِحاظ اُٹهُ جانا : لحاظ کڄي وڃڻ . بيشرم ٿيڻ . بي ادب ٿيڻ.

- لِحاظُ رَکهنا : لحاظ رکڻ - خيال رکڻ . ادب رکڻ. پرهيز ڪرڻ .

- لِحاظ کَرنا : لحاظ ڪرڻ . رعايت ڪرڻ. مروت ڪرڻ . پاسخاطري ڪرڻ .

- لِحاظ والا : صفت. مروت ڪندڙ. شرم وارو. حياء وارو.

● لَخلَخ: صفت [ف] ايرو- ڏُبرو. (ث) اُڃ يا بُک سبب گهٽيل نڙيءَ مان نڪتل آواز.

- لَخلَخ کَرنا : بُک يا اُڃ کان هيڻو ٿيڻ . بُک ۾ لُڇڻ .

● لَخلَخانا : متعدی [اردو < ف. لَخلَخ] نڙي سُڪي ڪندا ٿيڻ (اُڃ کان) . اُڃ يا

بُکَ کان هيٺو ٿيڻ . بُکَ ۾ لڇڻ .

● لَدا لَدَ : ث [هـ] ڦهه ڦهه . سَٽ سَٽ . لاڳيتو ڪرڻ جو آواز. پيت ڪرڻ جو آواز. (تابع فعل) هڪبئي پٺيان - لاڳيتو - مسلسل .

▬ لَدا لَدَ ڪرنا : هڪبئي پٺيان ڪرڻ .

● لَدنا : متعدی [هـ] لڏڻ . ڍوئڻ . ڪڻڻ (سامان ، بار). لڏو ڪڻڻ. پرڻ(بار). ڦرجهلڻ (وڻ). (لازم) لڏجڻ (سامان ، بار). ڍوئجڻ .

▬ لَدا پهنَدا : صفت. چڱيءَ طرح لڏيل. بار سان ستيل . لڏيل پلاٿيل . جهنجهيل (وڻ) . (ث) لَدی پهندی.

▬ لَدانا : متعدی . لڏائڻ. ڪڻائڻ (بار)-ڍوئائڻ.

▬ لَداوا ۽ لَداوے: ذ. لڏو- بارُ. لڏَ (سامان جي) .

▬ لَداوا دينا : لڏو ڪڻائڻ- بار ڪڻائڻ .

▬ لَداؤ: ذ. بار- لڏو.

▬ لَدَ جانا : لڏجڻ . بار رکجڻ (مٿان). ڀرجي وڃڻ (سامان سان). ڀرجڻ (ميون ، گلن يا ڦرڙين سان).

▬ لَدّو : صفت. بار ڪڻڻ جهڙو. بارگير- لاڏُو (وهٽ).

▬ لَدوائی : ث. لڏائي. ڪڻائي .

▬ لَدّو ڪَرنا : لاڏُو ڪرڻ . بار برداريءَ لائق بنائڻ (وهٽ) .

● لَدّهڙ : صفت [هـ] ڳرو. ٿلهو (ڪپڙو ، ڪاغذ). ٿلهو ڳرو. بيدولو . ٿلهي سمجهه وارو.

● لَدّو ۽ لَدّو : ذ [هـ] مٺائيءَ جو هڪ قسم - لڏُون. گنديو- چاڻو. نفعو- لاڀ- سُوڙ ي. سُورُ .

▬ لَدوا : ذ. "لَدّو" جو تصغير. ننڍڙو لڏون.

▬ لَدّو بانٽنا : لڏون ورهائڻ (خوشيءَ جي موقعي تي). مٺائي ورهائڻ .

▬ لَدّو بَٽنا : مٺائي ورهائجڻ . فائدو ٿيڻ .

▬ لَدّو ڪهلانا : مٺائي ڪارائڻ . رشوت ڏيڻ.

▬ لَدّو ملنا : فائدو ٿيڻ . ڪجهه هٿ لڳڻ.

● لَرَ : ذ [هـ] زمين ماپڻ جو هڪ اوزار (جو ساڍن چئن فوٽن کان ساڍن ڇهن فوٽن تائين ٿئي).

● لَرزنا : لازم [اردو > ف. لَرزيدن] ڏکڻ - ڪنبڻ . ڏڪڻ- لُڏڻ. ڏڇڻ .

▬ لَرزَ اٹهنا : ڏپ کان ڏکي وڃڻ .

▬ لَرزانا : متعدی. ڏڪائڻ - ڪنبائڻ. ڏيڇارڻ.

▬ لَرزَ جانا : ڏکي وڃڻ - ڪنبي وڃڻ (خوف کان)- لُڏي وڃڻ .

▬ لَرزَه : ذ. ڏڪڻي - ڪنبڻي. ٿڙڪڻي. رڦڻي (خوف يا بيماريءَ سبب). زلزلو.

▬ لَرزَه چڑهنا : ڏڪڻي وٺڻ . سيئو تپ چڙهڻ . ڏڪڻ (ڏپ کان).

● لَڑ : ث [هـ] لَڙهي - سَرَ (موتين جي) . هار. ڏاڳو- ڏورو. نوڙيءَ جو هڪ تندو. لاڳاپو- واسطو. سلسلو . زنجير. جماعت - ٽولي .

▬ لَڑا ۽ لَڑے : ذ. سَرَ- لَڙهه. اڪثر مرڪب لفظن ۾ ڪم اچي "دولڑا= ٻه سَرو ، سه لڑا= ٽه سَرو".

▬ لَڑ بَندهنا : واسطو ٿيڻ- تعلق ٿيڻ .

▬ لَڑ لگانا : لَڙهه لڳائڻ- لاڳاپو رکڻ- وسيلو پيدا ڪرڻ .

▬ لَڑ ملانا : ميل ميلاپ ڪرڻ - تعلق پيدا ڪرڻ .

▬ لَڑ ميں رَهنا : ڪنهن جي ڇٽي ۾ هئڻ. پاسخاطري ڪرڻ . طرفداري ڪرڻ.

▬ لَڑی ۽ لَڑياں : ث. هار. سَرَ- لَڙهي (موتين جي). سلسلو- قطار .

● لَڑ باؤلا : صفت [ھ.] بيوقوف- احمق- ٻُوڪ.

● لَڑ بَڑا، لِڑبِڑا : صفت [ھ] لڳلڳڊار- ڇيڙهالو. ڪنڊرو- نرم. نامرد- ڪدڙو. لڏندڙ. ٻاتو.

● لَڑبَڑانا : لازم [ھ.] ٻاتائڻ- ٻاتو ڳالهائڻ. آٿڙڻ- ٿابڙڻ.

● لَڑکَپ : ذ [ھ.] "لڑکا" جو مخفّف. ڇوڪرو.

- لَڑکَپ بُدھ : ذ. ننڍپڻ جي سمجھ. ڪم عقلي - ناداني.

- لَڑکپَن، لَڑکپنا: ذ. ٻاراڻي-ڇوڪراڻي. ننڍپڻ. ناداني. هلڪائي- ترڙائي.

- لَڑکپَن کا کھیلنا : ننڍپڻ جو زمانو هئڻ.

- لَڑکپَن کی باتیں : محاوره. ٻاراڻيون ڳالهيون. بيوقوفيءَ جون ڳالهيون.

● لَڑکا ۽ لَڑکے: ذ [ھ] ڇوڪرو- نينگر- ٻار. پٽ. (صفت) ننڍو- ننڍيءَ عمر جو. نادان- بيوقوف. تجربيڪار.

- لَڑکا بالا : ذ. ڇوڪرو. ننڍو ٻار. اولاد.

- لَڑکا بالا هونا : ڇوڪرو ڄمڻ.

- لَڑکا بننا : ڇوڪرو بنجڻ. ٻاراڻي يا بيوقوفيءَ جهڙي ڳالھ ڪرڻ.

- لَڑکوں کا کھیل : ذ. ٻاراڻي راند. سولو ڪم.

- لَڑکی ۽ لَڑکیاں : ث. ڇوڪري- نينگري. ڌيءَ - دختر. (صفت) ڪنواري. بي سمجھ - نادان.

- لَڑکی والے : ذ. ڪنواريتا.

- لَڑکے بالے : محاوره. ٻار ٻچا. عيال اولاد. ڪٽنب.

- لَڑکے والے : ذ. گھوٽيتا.

● لُڑکنا : لازم [ھ] رڙھڻ. ڏسو "لُڑھکنا".

- لُڑکنی : ث. ٻاروڙي. ڏسو "لُڑھکنی".

● لَڑکوری : ث [ھ] ٻارن واري عورت- ٻچڙيوال عورت. اولادڻ.

● لَڑکھڑانا : لازم [ھ.] آٿڙجڻ. ٿڙڪڻ - پير پٽ تي سڌو نه پوڻ. گھيڏڻ (نشي سبب). ڏڪڻ. ناز سان هلڻ. ٿِلجڻ- گمراھ ٿيڻ. نيت بدلجڻ.

- لَڑکھڑا کر چلنا : آٿڙندو ٿابڙندو هلڻ. آڏيڙا ڪائيندو هلڻ. نخري سان هلڻ.

● لَڑنا : لازم [ھ] لَڙڻ- وڙهڻ. لڙائي ٿيڻ. جهيڙو ٿيڻ. ڳنڍجڻ. مقابلو ٿيڻ. ٽڪرجڻ. هٿين پوڻ. ميلڻ (اک)- لڳڻ (نظر). اٽڪڻ (اکيون). ڀائيواري ٿيڻ. لڳڻ (طبيعت، پيچ). رُسڻ- ڪاوڙجڻ. ٺهڪڻ. سامهون ٿيڻ. پيچ ڪائڻ. ضد ڪرڻ. رڌي ڪرڻ. لڳڻ (ڀاڳ، داءُ).

- لَڑاک، لڑاکا، لڑاکو : صفت. ويڙهاڪ- ويڙهو. جنگجو. جهيڙاڪار- فسادي. بهادر.

- لَڑانا : متعدی. لڙائڻ- ويڙهائڻ. مقابلو ڪرائڻ. فساد ڪرائڻ. ٽڪرائڻ. ٺهڪائڻ. ملائڻ (نظر، اکيون). ڳنڍڻ (ڀائيواري). لڳائڻ (داءُ). سامهون ڪرڻ. زور آزمائي ڪرڻ.

- لَڑاؤ : صفت. وڙهڻ لائق- ويڙهو.

- لَڑائی ۽ لَڑائیاں : ث. لڙائي- ويڙھ- جنگ. جهيڙو - تڪرار. فساد. مقابلو. زور آزمائي. مارڪُٽ. اٽڪت. دشمني.

- لَڑائی بڑھانا: لڙائي ۾ اينگھ ڪرڻ. جهيڙو. وڌائڻ. دشمني وڌائڻ.

- لَڑائی بھڑائی ث. جهيڙو جنگ- دنگوفساد. ويڙھ جهيڙ.

- لَڑائی پر اُتر آنا: جهيڙي لاءِ تيار ٿي اچڻ. وڙهڻ لاءِ سنبري اچڻ.

- لَڑائی پَڑ'نا : پاڻ ۾ جهڳڙو ٿيڻ.
- لَڑائی ٹَل'جانا، ٹھَن'جانا : لڙائيءَ جو اعلان ٿيڻ. لڙائيءَ لاءِ تيار ٿيڻ.
- لَڑائی چھیڑ'نا: لڙائي شروع ٿيڻ. جنگ ڇيڙڻ.
- لَڑائی ڈالنا: جهيڙو وجهڻ. جنگ ڪرائڻ. جهڳڙو پيدا ڪرڻ - فساد ڪرڻ. ويڙهائڻ (ماڻهن يا پکين کي).
- لَڑائی سَر' پَر' مَول' لینا: جهيڙو سِر تي کڻڻ. مصيبت گهُري وٺڻ.
- لَڑائی کا کھیت': ذ. جنگ جو ميدان.
- لَڑائی کَر'نا، لَڑ'نا : لڙائي ڪرڻ - جنگ ڪرڻ - ويڙهه ڪرڻ. جهيڙو ڪرڻ - تڪرار ڪرڻ. دشمني رکڻ - عداوت رکڻ.
- لَڑائی مار'نا : ميدان مارڻ. دشمن کي شڪست ڏيڻ. جنگ جيتڻ.
- لَڑائی مول' لینا : هروڀرو جهيڙي ۾ ٽپي پوڻ. پاڻ کي مصيبت ۾ ڦاسڻ. هروڀرو ٻئي سان وڙهڻ.
- لَڑائی ٹھاند'ھنا : جهيڙو يا لڙائي جاري رکڻ.
- لَڑائی ھونا : لڙائي ٿيڻ. جهيڙو ٿيڻ. تڪرار ٿيڻ. دشمني ٿيڻ - اٽڪَٽ ٿيڻ.
- لَڑ'بیٹھنا، پَڑ'نا : وڙهي ويهڻ. هروڀرو وڙهڻ. جهيڙو جاڳائي ويهڻ.
- لَڑَت' : ث. ڪُشتي. پهلواني. ڏسو "لڙنت".
- لَڑ'مَر'نا : وڙهي مرڻ. وڙهي خوار خراب ٿيڻ.
- لَڑ'نا بھیڑ'نا : وڙهڻ جهيڙڻ. جهيڙو فساد ڪرڻ. بحث مباحثو ڪرڻ.
- لَڑ'نا جھگَڑ'نا: وڙهڻ جهيڙڻ - جهيڙو فساد ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ.
- لَڑَنت': ث. ويڙهه. ڪُشتي. پهلواني. زورآزمائي.
- لَڑ'وانا: متعدی المتعدی. ويڙهائڻ. جهيڙو ڪرائڻ.
● لَڑ'ھَکنا : لازم [هـ] رڙهڻ. ڳِسرڻ. بولائيون ڏيڻ. اٿلندو پٿلندو ڪرڻ. ليٽڻ. پوڻ. سمهڻ. مرڻ.
- لَڑ'ھکانا: متعدی. ڪنهن شيءِ کي ريڙهي ڪرائڻ.
- لَڑ'ھکَنی: ث. اٿل پٿل - ليٽ پيٽ. بازولي. رڙهي ڪرڻ جي حالت.
- لَڑ'ھکَنی کھانا : بازولي پائڻ. اٿل کائڻ. رڙهي ڪرڻ.
● لَڑ'ھنا: لازم [هـ] رڙهڻ. ڪرڻ. ترڪڻ. اٿلڻ. بازوليون پائڻ. آفت مرڻ. بندوق وغيره سان ٻُڌڻ. هارجڻ - وهڻ (پاڻي).
- لَڑ'ھانا : متعدی. ريڙهڻ. ترڪائڻ. ڪيرائڻ. آفت مارڻ. ڏاهڻ (بندوق سان). ڪيرائڻ. اوتڻ - وهائڻ - هارڻ (پاڻي).
- لَڑ'ھ' پَڑ'ھ کر: تابع فعل. اٿلي پٿلي - ليٽي پيٽي. جيئن تيئن ڪري - خدا خدا ڪري.
- لَڑ'ھتاپَڑ'ھتا : صفت. اٿلندو پٿلندو - ليٽندو پيٽندو - ڊ ھندو ڪرندو.
● لَڑ'ھیانا : متعدی [هـ] انڌي ورائي سبق - ڪينار ورائي نُوپو ڏيڻ.
● لَڑ'یانا : متعدی [هـ] پوئيڻ - ڳنڍڻ (هار، موتي). سَرَ ۾ پوئڻ. سلسليوار ڪرڻ.
● لَس' : ذ [هـ] لهيس - چيڙهه. لڳلڳ. لُعاب.
- لَسدار' : صفت. چيڙهه وارو - لڳلڳدار - ليسدار.
- لَسلَسا: صفت. چيڙهالو- لڳلڳدار. (ذ) ليسوڙو - ڳيدوڙو.

● لَسَرْکا: ذ [ھ] ٿورو تعلق - معمولي لاڳاپو.

● لَسْلَسانا: لازم [ھ] لڳلڳ ڪرڻ . چنبڙڻ - چھٽڻ .

● لَسّن، لَہْسَن: ذ[ھ] ٿُوم. لَسَڻُ (بدن تي داغ).

● لِسنْا: لازم [ھ] ليٽڙجڻ - پَرچڻ (گَندھڻ). چنبڙڻ . سھائيندو ھئڻ . سوڙھو ٿيڻ . پيچيي ٻيھڻ . ليچڻ .

● لِسُوڑا ع لِسُوڑے: ذ[ھ] گيدوڙو- ليسوڙو. گيدوڙ ي (وڻ)- لپيسَوڙ ي .

● لَسي: ث [ھ] راڳو- ليپو . اھا بيماري جا انب جي رس لڳڻ سان ٿئي.

● لَسّي: ث [ھ] اھو کير جنھن ۾ گھڻو پاڻي پيل ھجي- کير جي لسي. ڏُڏُ.

● لَش: ث [ھ] ڪُتي کي ٻَچ ڪرائڻ جو آواز "ھُڙچُچُ".

▬ لَش پَش ھونا: ٺڪجي چُور ٿيڻ. ٺڪجي پوڻ.

▬ لَش لَش کَرنا: ڪُتو ٻچائڻ لاءِ آواز ڪرڻ.

▬ لَشی پِشی ھونا: ٺڪجي پوڻ .

● لَشْتَر: صفت [اردو] بيڪار- نڪمو .

● لَشْتَم پَشْتَم، لَشْتَم پَشْتَم: صفت [ھ] تڪليف سان- ڏکيائي سان. آخرڪار- نيٺ . ڪنھن نہ ڪنھن طريقي سان.

● لَشْکارنا: متعدی [اردو] ڪُتن جي ٻَچ ڪرڻ (شڪار تي).

● لَشْکَر: ذ [ف] فوج - لشڪر- سپاھ . ھجوم - انبوھ . ڇانوڻي .

▬ لَشْکَر ٹُوٹ پَڑنا: لشڪر ٽٽي پوڻ - فوج جو مٿان اچي پوڻ .

▬ لَشْکَر چڑھا لانا: لشڪر چاڙھي آڻڻ .

● لُطْف: ذ [ف] مزو- لذت . خوشي- فرحت. عنايت - مھرباني. تازگي .

▬ لُطْف اُٹھانا: مزو وٺڻ .

● لَعْل: ذ [ف] ھڪ ڳاڙھي رنگ جو ھيرو.

▬ لَعل آ کھاڑ لينا: شان گھٽائڻ. نقصان پھچائڻ.

▬ لَعل اُگَلْنا: خوش گفتاري ڪرڻ . شعر چوڻ . فائدو پھچائڻ . (طنزاً) بد زباني ڪرڻ . گار گند ڪرڻ.

▬ لَعل جَڑے (لَگے) ھونا: انوکو ھئڻ . قيمتي ھئڻ .

▬ لَعل لَگْنا: لعل لڳڻ . جواھرات جڙجڻ . قيمتي ٿيڻ. عجيب ڳالھ ٿيڻ .

● لُغَت: ذ [ع] لفظ. جملو. ٻولي- زبان . فرھنگ - ڪوش .

▬ لُغت تَراشْنا، گھَڑنا: لفظ ٺاھڻ. ڏکيا لفظ گفتگو يا تحرير ۾ استعمال ڪرڻ. جھڳي ھڻڻ- بَڪ ڪرڻ .

▬ لُغت جھاڑنا: علميت ظاھر ڪرڻ. ڏکيا لفظ استعمال ڪرڻ.

● لِفافَہ ع لِفافے: ذ [ع] لِفافو. پوش. ڏيکاءُ. فريب. مُلمّع. ڏاڪڻين شيءِ . راز. پيد.

▬ لِفافہ بَنا رکھْنا: ٻاھريون ڏيکاءُ رکڻ . دوکو ڏيڻ.

▬ لِفافہ کھُلْنا: لِفافو کُلڻ . خط جو مضمون ظاھر ٿيڻ. راز کُلڻ. حقيقت ظاھر ٿيڻ.

● لَفَنْگَا: صفت [اردو] بد معاش- غُنڊو - لُچ . بداخلاق - بدچال - ڪلڇٽو. ٻڏاڪي . بيغيرت . (ث) ٻڏاڪ . بيغيرتي .

▬ لَفَنْگا ع لَفَنْگے: ذ. صفت . بدمعاش- لُچ .

● لَقّا ع لَقّے: ذ [اردو] پکيءَ جو ھڪ قسم- سِرڻ . گِجھہَ . ڪبوتر جو ھڪ قسم .

● لُقَنْدرا: صفت [ھ] بدمعاش- لُچو- شودو.

بد چال - کلچٹو. رولو. ہٹاکي - لپاڙي .
(ث) لُفَنَنڊُري .
● لُکَ: ذ [ھ] چٹنگ - آلو. چپي (باھ جي).
کرندڙ تارو . لهس .
- لُکاٹھي، لُکاري: ث. ہرندڙ کاٺي- آساڙي.
چُوچڙي .
- لُکٹي ۽ لُکٹيان: ث. ہرندڙ کاٺي-آساڙي.
چُوچڙي . چيٹا پور (عورت). کُرپي . چنمو .
● لُکان: ذ [ھ] کُشتيءَ جو هڪ داءُ (جنهن
۾ مخالف کي ڏکائي شکست ڏيندا آهن).
● لَکچر: ذ[انگ. lecture]تقرير. درس-سبق.
● لَکڙ: ذ [ھ] لڪڙو. ڪاٺي. داسو- ڪام.
ڊگهي لٺ .
- لَکڙ باز: صفت. لٺڙيو - لٺ باز .
- لَکڙ توڑ: صفت. کَهرو (ڳالهائيندڙ).
ابوالقوڙات (لفظ). مضبوط . سگهارو .
- لَکڙ هارا ۽ لَکڙ هارے: ذ. ڪاٺيرُ-
ڪاٺيون وڪڻندڙ. ڪاٺيون ڀوڙيندڙ.
● لَکَّڑ ۽ لَکَّڑ: ذ [ھ] ڏسو "لکڑ". داسو-
ڪام. ڊگهي ۽ ٿلهي ڪاٺي .
- لَکَّڑ پھوڑ: ذ. ڪاٺ ڪُٽو (پکي).
- لَکَّڑ سان: ذ. ڪاٺين جو آڙد .
● لَکڑا ۽ لَکڑے: ذ [ھ] ڪاٺ- ٻَنڊ-
لڪڙو . (صفت) تمام سُڪل- ٺوٺ .
● لَکَّڑ بَگھا: ذ [ھ] هڪ قسم جو جانور-
ڏسو "لگڑ بھگا".
● لَکڑی ۽ لَکڑیان: ث [ھ] ڪاٺي. ڏنڊو.
لٺ - لَڪڻ. ٽيڪ. مدد. (صفت) سخت- ٺوٺ-
سُڪل . ايرو .
- لَکڑی بازی: ث. لٺين سان ويڙهه - لٺ بازي.
- لَکڑی پکڑنا: لٺ جهلڻ. ٽيڪ وٺڻ .
- لَکڑی کھیلنا: ڪاٺ جي تلوار سان وڙهڻ.
پلٽي بازي ڪرڻ .
- لَکڑی والا: ذ. ڪاٺين وارو. ڪاٺيون
وڪڻندڙ - ڪاٺير .
- لَکڑی هو جانا: سُڪي ڪاٺي ٿي وڃڻ .
تمام ضعيف ٿي وڃڻ .
- لَکڑِیاں چلنا: لٺيون هلڻ. سخت فساد ٿيڻ.
- لَکڑِیاں کھانا: لَڪڻ کائڻ. لٺيون جهلڻ.
● لَکھ: عدد [ھ] "لاکھ" جو مخفف. لک.
سؤ هزار. هميشه مرکب لفظن جي منڍ ۾ ڪم
ايندڙ "لکهہ پتی وغيرهہ".
- لَکھ بَخش داتا: صفت. تمام سخي-
ڏاتار. لک لٽائيندڙ.
- لَکھ پَتی: صفت. لکاپتي. تمام شاهوڪار.
- لَکھ پیڑا: ذ. آهو باغ جنهن ۾ تمام گهڻا
وڻ هجن. انبن جو باغ جنهن ۾ انب تمام
گهڻا هجن.
- لَکھ لُٹ: صفت. لک لُٽائيندڙ- لڪ لُٽ.
تمام گهڻو خرچ ڪندڙ.
- لَکھّی: صفت. لک رپين ۾ ورتل. لکاپتي.
● لَکھا ۽ لکھائیں: ث. صفت [ھ] چغلخور-
لائي چائي ڪندڙ (عورت).
● لِکھنا: متعدی [ھ] لکڻ - تحرير ڪرڻ.
تصنيف ڪرڻ - ٺاهڻ (ڪتاب). لکڻ (مضمون،
خط وغيرهہ). درج ڪرڻ- داخل ڪرڻ. چاڙهڻ
(بنديءَ تي). ٺاهڻ (مسودو). موڪلڻ (خط).
- لِکھّا: صفت. لکيل.
- لِکھّا: ذ. لِکيت- تحرير. لِکيو. تقدير-
قسمت. هٿ اکر.
- لِکھّا آگے آنا: لکيو آڏو اچڻ. قسمت جي
لکڻي موجب ٿيڻ.

- لِکھا پَڑھا: صفت. پڑھيل ڳڙهيل- تعليم يافتو. (ذ) لکيو پڙهيو . لکپڙهه - دستاويز وغيره.
- لِکھا پَڑھی: ث. لکيت - تحرير. دستاويز.
- لِکھا پُورا کَرنا : لکيو لوڙڻ. ڏکيا ڏينهن ڪاٽڻ. مصيبت جا ڏينهن پورا ڪرڻ.
- لِکھّا جانا: لکجڻ. درج ٿيڻ.
- لِکھانا : متعدی . لکائڻ - تحرير ڪرائڻ . لکائي وٺڻ .
- لِکھائی : ث. لکيت. تحرير. لِکٽي. لکائي . لکڻ جو ڪم.
- لِکھائی پَڑھائی :ث. لکڻ پڙهڻ- لکٽي پڙهٽي.
- لِکھَت : ث. لکيت - تحرير . دستاويز . لکيل اقرار.
- لِکھہ دينا : لکي ڏيڻ.
- لِکھہ لينا : لکي وٺڻ . لکي ڇڏڻ.
- لِکھنا : ذ. لکڻ . لِکيو. تحرير.
- لِکھنا پَڑھنا : لکڻ پڙهڻ. تعليم ۽ تربيت.
- لِکھنی : ث. لِيکڻ - قلم- ڪِلڪ .
- لِکھوانا : متعدیالمتعدی. لکارائڻ . لکائي وٺڻ .
- لِکھّی : ث. لکيل (سوٽ).
- لِکھّے کو رونا : ڀاڳ کي روئڻ . پنهنجي نصيب کي روئڻ .

● لَکھَوٹا : ذ[هہ] سُرخي- لالائي (پان وغيره جي). لاک جي مُهر.

● لَکھَوری ۽ لَکھَورياں : ث [هہ] پڪيءَ سِرَ جو هڪ قسم. هڪ قسم جو جيت-گهريتڙي.

● لُکھيا ۽ لُکھيائيں :ث. صفت [هہ] چغلخور- چيٽاڀور(عورت). رنڊي. دَلي.لانگ چوڻي-فاحشہ.

● لَکھيرا ۽ لکھيرے: ذ [هہ] اهو ماڻهو جو لاک جو ڪم ڪري يا لاک مان ٺهيل شيون

وڪڻي. (ث) لَکهيرَن.

● لَکير ۽ لَکيريں : ث [هہ] ليڪ - ليڪو. پَٽو (نانگ جو)- ڳيهو. پَٽو (ڪپڙي تي). ڇيلو - گاڏيءَ جي ڦيٿن جو نشان . قطار- سلسلو - لائن. سِٽ. پُراڻي رَسم.

- لَکير پَر چَلنا : پراڻي رسم تي هلڻ. هَليي چَليي موجب هلڻ .
- لَکير پِيٹنا : ليڪو ڪٽڻ. افسوس ڪرڻ- پڇتائڻ. پراڻي رسم تي هلڻ .
- لَکير کا فقير ہونا : پراڻيءَ رسم جو پابند ٿيڻ. پنهنجي عقل کان ڪم نہ وٺڻ.
- لَکير کھينچنا : ليڪَ ڪڍڻ - ليڪو ڪڍڻ. ليڪڻ. حَد ٻڌڻ. توبهہ ڪرڻ. انجام ڪرڻ. قسم کڻڻ.

● لَکيرنا : متعدی[هہ] ليڪڻ. ليڪون ڪڍڻ.

● لَگّا : ذ [هہ] پيار- نيهن - محبت - عشق . آشنائي - دوستي . تعلق - لاڳاپو- ڳانڍاپو . برابري - همسري . مشابهت . ڍنگ - ڍول . شروعات - آغاز. رسائي - پهچ . مَٽ - ثاني . بانس جي ڊگهي ڇتُوَ. آنڪڙي. ڇانپو (لغڙن جهَٽڻ جو) . ڳُن (ٻيڙيءَ جو) . وَنجهہ (ٻيڙيءَ جو).

- لَگّا سَگّا : ذ. ميل ميلاپ . دوستي ياري. هلندي پُڄندي . چاڻ سُڃاڻ . پيار محبت . حساب ڪتاب.
- لَگّا کھانا : برابري ڪرڻ . مقابلو ڪرڻ - مٽ ٿيڻ.
- لَگّا لَگانا : واقفيت ڪرڻ. دوستي رکڻ - ياراڻي ڳنڍڻ . شروعات ڪرڻ - ابتدا ڪرڻ . موقعو ڪڍڻ.
- لَگّا لَگنا : ڪم شروع ٿيڻ. بنياد پوڻ .

کنھن کم ۾ ھٿ پوڻ . ھڪجھڙو ٿيڻ . سٺ ٿيڻ- برابر ٿيڻ. ميل ميلاپ ٿيڻ- تعلق ٿيڻ .

- لڳا ھونا : مشابھت ھئڻ - ھڪجھڙائي ھئڻ . واقفيت ھئڻ. تعلق ھئڻ . دوستي ھئڻ . آشنائي ھئڻ.

- لڳّي ۽ لڳّيان : ث. بانس جي ڊگھي چڙ . پڇ (لغڙ جو) .

● لگام : ث [ف] لغام- عنان.

● لگان : ذ [ھ] ڍل . سنگ . محصول . پٽ وارو ھندُ- گھاٽ.

● لگائي ۽ لگائيان : ث [ھ] عورت . زال - جوءِ . سپيندڙي- سُريت. رنڍي- ڪسبياڻي.

- لگائي ڪرنا : شادي ڪرڻ . سُريت رکڻ.

● لگدي ۽ لگديان : ث [ھ] ڪنھن گھوٽيل يا پيٺل شيءِ جي پني يا چپڙي.

- لگدي بنانا : چپڙي يا پني ٺاھڻ. ڪنھن شيءِ کي پيھي گوريون ٺاھڻ .

● لگڙ : ذ [ھ] باز جو ھڪ قسم (جنھن جي ڪنين تي ڪارا ليڪا ٿين) - لغڙ: ڏنڊو - سونٽو. لڪڻ. لوڙھ. سيخ (لوھ جي).

● لگڙا ۽ لگڙے: ذ [ھ] ڦاٽل ڪپڙو- لڳڙ . ڀھراڻ . ٽيلھو.

● لگڙبھگّا ۽ لگڙبھگّے : ذ [ھ] جانور جو ھڪ قسم - چراخ .

● لگسي ۽ لگسيان : ث [ھ] ڪانيءَ واري انگڙي (جنھن سان وڻن مان ميوو پٽجي).

● لگنا : لازم [ھ] لڳڻ. ٽڪرجڻ - ٺھڪڻ . ڇھڻ. چنبڙڻ. ميلڻ - گڏجڻ. ڳنڍجڻ. شامل ٿيڻ. ٽانڪجڻ. سيٻجڻ . لڳڻ (چغلي ، تھمت) . مقرر ٿيڻ (قيمت). بيھڻ (ڪم تي). پوڻ (عادت) . ڄمڻ - لڳڻ (ٻج ، ٽنڊو) . لڳڻ (چماٽ ، ڌڪ) . ٿيڻ (دل). جونجڻ - لڳي وڃڻ (ڪم ۾). ٺڦجڻ. لڳڻ (دوا ، باھ).

- لگ : حرف جار. لڳ - ويجھو - نزديڪ. تائين - توڻي .

- لگا : صفت. لڳل - گڏ. مليل. چنبڙيل - ڇُھيل . لاڳو. ڳريل - داغي (ميوو) . ھمراھ - ساٿي .

- لگا آنا : شڪايت ڪري اچڻ. چغلي ھڻي اچڻ .

- لگابندھا : صفت. مطيع. فرمانبردار- چٽيوان. مقرر ڪيل. يار - دوست. متعلق - لاڳاپيل . قيدي. گرفتار. مبتلا - ورتل . پابند . ٻڌو (واپار). آڪو .

- لگاتار : تابع فعل. لڳاتار. لاڳيتو. ھڪٻئي پٺيان .

- لگا جانا : لڳو وڃڻ. پٺيان پوڻ. چنبڙي پوڻ.

- لگادينا : لڳائي ڇڏڻ . ڪوڙي ڇڏڻ . ڏسو «لگانا».

- لگا رکھنا : لڳائي رکڻ. ميلائي رکڻ- گڏ رکڻ. رڌل رکڻ - مشغول رکڻ .

- لگا رھنا : لڳو رھڻ - گڏ رھڻ. پٺيان لڳو وتڻ. رڌل رھڻ. ھلندو رھڻ (ڪم) .

- لگا لانا : گڏ وٺي اچڻ - پاڻ سان آڻڻ . پڄائي اچڻ.

- لگا لپٹا رھنا: لڳو رھڻ (ڪم ۾) - رڌل رھڻ - مشغول رھڻ .

- لگا لگايا : صفت . ٺھيل ٺڪيل - جڙيل ٺھيل. سينگاريل سنواريل. خرچ ۾ آيل . مقرر ڪيل .

- لگا لينا : لڳائي ڇڏڻ . ميلائي ڇڏڻ . پنھنجو ڪرڻ - پنھنجي پيٽ تي آڻڻ . رڌل رکڻ.

هئي چڙهڻ (حساب ۾).

- لگا مارنا: ڏوهه ڏيڻ- تهمت رکڻ- الزام مڙهڻ.
- لگانا: متعدي. لڳائڻ. هڻڻ. گنڍڻ- ميلائڻ. ڳنڍڻ- جوڙڻ. چنبڙائڻ. ٺهڪائڻ- ٽڪرائڻ. ڦهڪائڻ. شامل ڪرڻ. هڻڻ (چغلي). رنڀائڻ. مقرر ڪرڻ (قيمت). ڪرڻ (خرچ). واپرائڻ- آڻڻ (ڪم). هڻڻ (حساب ۾). پوکڻ (ٻج، ٻوٽو) لائڻ (دل). ٽاهڻ (پان). مڙهڻ (الزام). وڇائڻ (بسترو).
- لگانا بجهانا: ويڙهائي وري صلح ڪرائڻ. چيٽا پورڻ- لائي چائي ڪرڻ. جهيڙو ڪرائڻ. چغليون هڻڻ. ڪن ڀرڻ.
- لگانے والا: ذ. صفت. چغلخور- گلا خور. چيٽا پور.
- لگاوٹ: ث. لاڳاپو- تعلق. ڳانڍاپو. ميل ميلاپ. اتحاد- ٻڌي. سازش- ڪيڏ. دوستي- ياراڻي. پيار- قرب.
- لگاوٹ دکھانا: اخلاص ڏيکارڻ. پيار ڏيکارڻ.
- لگاوٹ کرنا: پاڻ ڏانهن مائل ڪرڻ. محبت ڪرڻ- پيار ڪرڻ. ناز ڪرڻ- نخرو ڪرڻ. دوستي ڏيکارڻ.
- لگا هوا: صفت. لڳل. ميليل. چنبڙيل. لاڳو. ڳنڍيل. ويجهو- نزديڪ. رڌل- مشغول. داغي (ميوو).
- لگاؤ: ذ. تعلق- لاڳاپو. ڳانڍاپو. پيار. پڄندي. مائٽي- عزازت. هڪجهڙائي. ملاوت- آميزش. تهمت.
- لگاؤ هونا: لاڳاپو هئڻ. واسطو هئڻ- تعلق هئڻ. محبت هئڻ.
- لگائی بجهائی: ث. لائي چائي. گلا غيبت. چغلي.
- لگائی لتری: ڏسو "لگائی بجهائی".
- لگائے رکھنا: آسري ۾ رکڻ.
- لگ بھگ: تابع فعل. لڳ ڀڳ- تقريباً. اٽڪل روءِ. جهڙو. جيترو.
- لگ بیٹھنا: لڳي ويهڻ. ويجهو ٿي ويهڻ. گڏجي ويهڻ.
- لگتا: صفت. لڳندڙ- ٺهڪندڙ. جهڙو- مشابهه. ڪٽڪندڙ- چڀندڙ. گهاءُ ڪندڙ (اوزار). اٽڪل روءِ.
- لگتی: صفت. ڪٽڪندڙ- چڀندڙ- دل سان لڳندڙ (ڳالهه). اثر ڪندڙ (ڳالهه).
- لگتی کہنا: حق جي ڳالهه چوڻ. سچ چوڻ. موزون ڳالهه چوڻ.
- لگ جانا: لڳي وڃڻ- چهٽي وڃڻ. شروع ٿي وڃڻ (ڪم ۾). ڪَپي وڃڻ. ملي اچڻ. اثر ڪرڻ.
- لگ چلنا: لڳي هلڻ- گڏجي هلڻ. ويجهو ٿي هلڻ.
- لگمساترا: ذ. ڏڳڙو- يار- چنگهه.
- لگن: ث. لاڳاپو- ڳانڍاپو. شوق- چاهه- آسنگ. خواهش. موج- لنءُ. محبت- عشق. ساعت- گهڙي. تِٿ جي مقرري. نيڪ ساعت.
- لگن لگنا: لنءُ لڳڻ. محبت ٿيڻ- عشق لڳڻ.
- لگو: ذ. ڏڳڙو- سينڌو- يار.
- لگوانا: متعدي المتعدي. لڳارائڻ. هڻائڻ.
- لگی: ث. خواهش- آرزو. شوق- چاهه. عشق- محبت. ٻڪ. پاسخاطري- طرفداري. ساڙ- جلڻ- ڪام.
- لگی بجهانا: خواهش پوري ڪرڻ. ٻڪ

لاهڻ. جهيڙو ٽارڻ.

- لگی کَہنا: خوشامد جي ڳالهہ ڪرڻ. طرفداريءَ جي ڳالهہ ڪرڻ.

- لگی لپٹی: ث. طرفداري - پاسخاطري. خوشامد جي (ڳالهہ). منجهيل (ڳالهہ).

- لگی لپٹی کَہنا: طرفداريءَ جي ڳالهہ ڪرڻ. خوشامد جي ڳالهہ ڪرڻ.

- لگی لگائی: صفت. لڳل پڌل - مقرر ٿيل (قيمت وغيرهہ).

- لگی نہ رَکھنا: پاسخاطري نہ ڪرڻ - لحاظ نہ رکڻ. رعايت نہ ڪرڻ.

- لگی ہونا: لڳي هئڻ - لَنءُ لڳل هئڻ. محبت هئڻ.

- لگے: تابع فعل. لڳ. ويجهو - نزديڪ. گڏ. ساڻ.

- لگے جانا: گڏو گڏ وڃڻ. پٺيان لڳو وڃڻ.

- لگے رَہنا: لڳو رهڻ. گڏ رهڻ. پٺيان لڳڻ.

- لگے لگے: تابع فعل. گڏو گڏ. ويجهو ويجهو.

- لگے هاتهہ، هاتهوں: تابع فعل. گڏو گڏ- انهيءَ سان گڏ- اڳو پوءِ.

● لگھّا يا لگھّے: صفت [هہ] چغلخور.

● لَل: صفت [هہ] «لال» جو مخفف. عموماً مرڪب لفظن جي اڳيان ڪم اچي.

- لَل پترا: ذ. ڳاڙهن کنڀن وارو هڪ قسم جو جيت. لغڙ جو هڪ قسم (جنهن جون ٻئي کنڀون ڳاڙهيون هجن).

- لَل پلکا: ذ. ڪبوتر جو هڪ قسم (جنهن جون پنبڻيون ڳاڙهيون ٿين).

- لَل پوٹیا: ذ. ڳاڙهي کُنجي وارو هڪ قسم جو ڪبوتر.

- لَل چِتا، چِتّرا: ذ. هڪ قسم جو زهريلو ٻوٽو.

● للیانا: لازم [هہ] ڳاڙهو ٿيڻ- لال ٿيڻ.

● للا يا للے: ذ [هہ] ننڍڙو ٻار- ڇوڪرو. پُٽ. لاڏلو- پيارو. بي سمجهہ- نادان.

● لیلاٹ: ث [هہ] نراڙ- پيشاني. ڀاڳ. نصيب- قسمت.

● للچانا: لازم [هہ] لالچ ڪرڻ- حرص ڪرڻ. لوڀ ڪرڻ. چاهڻ- گهُرڻ. (متعدی) لالچائڻ. لُڀائڻ- هرکائڻ.

- للچاهٹ: ث. لالچ- حرص- طمع. خواهش- آرزو- چاهہ.

● للک: ث [هہ] پاڻيءَ وغيرهہ جو ٻُڙڪو ڪانہ نکرڻ جي حالت. اُمنگ- آڌمو. شوق- خواهش. خيال- پُور- ريجهہ. طمع- لالچ.

● للکارنا: متعدی [هہ] للڪارڻ- هڪل ڏيڻ. پڪارڻ. سڏڻ (مقابلي لاءِ). خبردار ڪرڻ (حملي کان). نعرو هڻڻ. رڙ ڪرڻ. تڙي ڏيڻ. ڪاوڙ مان ڳالهائڻ. ڪُتي کي ڇڇ ڪرائڻ.

- للکار: ث. للڪار- هڪل. نعرو. دڙڪي- تڙي. ڇڙٻ. رڙ. سڏ.

● للّو: ذ [هہ] ڇوڪرو- ٻار- طفل. (ث) للّی.

● للّو: [هہ] زبان- جيڀ. ٻولي. سواد. چشڪو. چَٽِي ڪرڻ جي حالت.

- للّو بند ہونا: زبان بند هئڻ. ڳالهائي نہ سگهڻ.

- للّو پتّو، سَتّو: ث. خوشامد - چاپلوسي. مِٺڙيون ڳالهيون. ليلي ڇيپي.

- للّو پتّو کرنا: چاپلوسي ڪرڻ - خوشامد ڪرڻ. مٺيون ڳالهيون ڪري هرکائڻ.

- للّو پتّو میں لگے رَہنا: هر وقت خوشامد

كندو رهڻ. چاپلوسي كندو رهڻ .

● لَلْيانا : متعدی [هہ] ليلائيڻ - سنت ميڙ كرڻ . سَدَ كرڻ .

● لَم: صفت [هہ] "لَمْبا" جو مخفف. مركب لفظن جي اڳ ۾ كم ايندڙ "لَم ٹَنگا" وغيره. ڊگهو - لنبو - طويل - دراز.

- لَم پَرا: ذ. صفت. ڊگهن پرن وارو (پكي).
- لَم تَڑَنگا : صفت. ڊگهي قد وارو - ڊگهو- ڄانگهڙيل .
- لَم ٹَنگا : ذ. صفت . وڏين ٹنگن وارو - ڄانگهڙيل.
- لَم ٹَنگو: صفت. ڊگهين ٹنگن وارو - ڄانگهڙيل. (ذ) بگهہ (پكي).
- لَم چهوا : صفت. ڊگهو. ڄانگهڙيل .
- لَم دَراز : ذ. كپڙي جو هڪ قسم .
- لَم ڈَڑهيا : صفت ڊگهي ڏاڙهيءَ وارو - ڊگهہ ڏاڙهيو.
- لَم ڈِگّو : صفت. ڊگهي قد وارو - لنبو .
- لَم ڈور : ث. ڊگهي ڏور (جنهن سان سڃي ڦاسائيندا آهن). ڊگهي پڇ وارو پكي .
- لَم ڈورا لڑانا : لغڙن كي ڍر ڏيئي پيچ ويڙهائڻ.
- لَم ڈِهيگ : ذ. صفت. ڊگهين ٹنگن وارو- ڄانگهڙيل. بيوقوف - احمق. (ذ) بگهہ پكي .
- لَم قَد : صفت. ڊگهو- ڄانگهڙيل . بيوقوف.
- لَم كَنّا: صفت. وڏن كنن وارو . (ذ) سهو.
- لَم گَردَنا: صفت. ڊگهي كنڌ وارو. ڊگهي ڳچيءَ وارو.

● ليم: ث [هہ] اِلزام - بهتان - تهمت .

- ليم لگانا : الزام هڻڻ - بهتان سڙهڻ .

● لَمْبا ۽ لَمْبے : ذ. صفت [هہ] لنبو - ڊگهو - دراز. ڊگهي قد وارو - ڊگهڙ . بيوقوف - نادان .

- لَمْبا بَننا : روانو ٿيڻ . هليو وڃڻ . ڀڄي وڃڻ.
- لَمْبا چَوڑا : ذ. صفت . لنبو چوڙو. ڊگهو ۽ ويكرو. خلاصو.
- لَمْبا سَفر : ذ. ڊگهو سفر - وڏي مسافري . آخرت جو سفر .
- لَمْبا كَرنا : ڊگهو كرڻ. طويل كرڻ . اينگهائڻ. آساٽڻ- روانو كرڻ.
- لَمْبان : ث. ڊگهائي- ڊيگهہ- طوالت.
- لَمْبان چَوڑان : ث. ڊيگهہ ويكر. لنبائي چوڙائي .
- لَمْبا هونا : ڊگهو ٿيڻ. روانو ٿيڻ. رفوچكر ٿيڻ. هوا كائڻ- گهمڻ.
- لَمْباو : ذ. ڊيگهہ - ڊگهائي. اوچائي.
- لَمْبائی :ث. ڊيگهہ- ڊگهائي. طوالت. بلندي- اوچائي.
- لَمْبائی چَوڑائی: ث. ڊيگهہ ويكر. لنبائي چوڙائي.
- لَمْبُو ، لَمْبُو : صفت. ڊگهو . ڄانگهڙيل- ڊگهين ٹنگن وارو.
- لَمْبُوتَرا ۽ لَمْبُوترے : ذ. صفت. ڊگهڙو . بيضوي .
- لَمْبی ۽ لَمْبِياں: ث. صفت. ڊگهي. اوچي. (ث) و ك (گهوڙي جي).
- لَمْبی تان كَر سونا : چادر تاڻي سمهي رهڻ. بيفكرو ٿي سمهڻ . آرام سان سمهڻ .
- لَمْبی تاننا : چادر تاڻي سمهڻ. بيفكريءَ سان سمهڻ . وڏي مسافري كرڻ . مري وڃڻ . بيخبر رهڻ .
- لَمْبی چوڑی هانكنا: ٻٽاك هڻڻ- لاف هڻڻ.

ڏکهو داستان ٻڌائڻ.

▬ لَمبي (لَمبے) سانس بهرنا، لينا : ڏکهاساهہ پرڻ. ٿڌا ساهہ کڻڻ. افسوس ڪرڻ. ارمان ڪرڻ.

▬ لَمبِيان کرنا : گهوڙي کي ڊوڙائڻ . تمام تکو ڊوڙڻ (گهوڙو ، پکي) .

▬ لَمبِيان لينا: تمام تکو هلڻ- آڏاهڻ . وڏاءُ ڪرڻ (ڳالهہ ۾) . پڻاڪون هڻڻ .

▬ لَمبے لَمبے ڈگ بهرنا: وڏيون وکون کڻڻ.

▬ لَمبے هاتهوں لينا : ڳن تي کڻڻ . ڏاڍو ذليل ڪرڻ. طعنا ڏيڻ. ڏڪائڻ- هيسائڻ.

▬ لَمبے هونا : ڀڄي وڃڻ - رفوچڪر ٿيڻ . رخصت ٿيڻ. آسهڻ- روانو ٿيڻ.

● لَمبَر : ذ [انگ. number] عدد- انگ- نمبر. ڳڻپ .

▬ لَمبَردار: ذ. ڳوٺ جو پنهيل .

▬ لَمبَری: ذ. صفت . سلسليوار. نشان لڳل . بيوقوف. بدمعاش . مشهور.

● لَمپ : ذ [انگ. lamp] بتي (چمني يا لالٽين وغيرهہ).

● لَمپَٹ : ذ [هہ] باهہ (ڪوري جي) .

▬ لَمپَٹ کر دينا : ڳاري ڇڏڻ . ٽڪائي ڇڏڻ. هٽائي ڇڏڻ.

● لَمکنا: لازم [هہ] لامارو ڏيڻ. جهٽ هڻڻ- جهپ هڻڻ. ڊوڙڻ. وڏيون وکون کڻڻ.

● لُنجا ۽ لُنجے: صفت [هہ] هٿن پيرن کان معذور- پينگلو . ٽُنڊو منڊو. (ث) لُنجی.

● لُنجهاڑا، لُنجهيڑا: ذ [هہ] دنيا جا کترا ڳ. دنيا جا ڌنڌا ۽ لاڳاپا.

● لَنڈا پهندا : ذ.صفت[هہ] سامان سڙي سان لڏيل - پريو پڪليو. ڏسو "لدا پهندا".

● لَنڈے پهندے : ذ [هہ] دغا دولاب . مڪر فريب .

● لَنڈ : ذ [هہ] مردانو مخصوص عضوو.

▬ لَنڈی : صفت. (حقارتاً) بزدل- گيدي .

● لَنڈ : صفت[هہ] وڏيل . سسي لٿل (جسم)- ڏڙ. چانگيل (وڻ)- ٺوڙهو (وڻ).

▬ لَنڈ مَنڈ : ذ. صفت . ڏاڙهي مڇون ۽ مٿو ڪوڙيل. چانگيل (وڻ). مسڪين - ڪنگال . نڌڻڪو - لا وارث. ٿرڙ (پکي) .

● لَنڈا ۽ لَنڈے: صفت[هہ] لنبو- پڇ وڍيل- باندو . چانگيل (وڻ). نڌڻڪو - لا وارث. سڌي (قانون ملڻ جي). سينهوڙي.

● لَنڈ کڑی ۽ لَنڈ کڑياں :ث[هہ] بازولي- قلابازي .

▬ لَنڈ کڑياں کهانا : بازوليون پائڻ . ليٽ پيٽ ٿيڻ .

● لَنڈورا ۽ لَنڈورے: ذ.صفت[هہ] لنبو. بنا پڇ (پکي). نڌڻڪو- لاوارث. ٺوڙهو- گنجو. (ث) لَنڈوری ۽ لَنڈورياں.

▬ لنڈورا رَه جانا : نڌڻڪو رهجي وڃڻ . اڪيلو رهجي وڃڻ .

● لُنڈهانا : متعدی [هہ] اوتڻ- هارڻ - پيئڻ. گهڻو پيئڻ (شراب) . گسرائڻ - ريڙهڻ . کيهلڻ. ڪيرائڻ - ٿيلهڻ .

● لُنڈهکنا : لازم [هہ] ڏسو "لڑهکنا".

● لَنک : ذ [هہ] انبار- ڍير. گهٽائي . عرصو- وقت .

▬ لَنک لگنا : ڍير لڳڻ . عرصو لڳڻ .

● لَنگ : ذ [هہ] صف- قطار- لانڍ . طرف. پاسو. ڳوڏ جو اڳيان لڙڪندڙ پاسو .

● لِنگ : ذ [هہ] نشان - اهڃاڻ . بيماري ۽ جا اهڃاڻ .

● لُنگارا ع لُنگارے : ذ. صفت [ھ] بي ننگ . بيشرم - بيحيا . بدمعاش - شودو - لُچ . رولو - آواره . حرڪتي - شرير . فسادي - جهيڙاڪار.

- لُنگارا پَن : ذ. بيغيرتي - بيحيائي . بدمعاشي . لچائي .

● لَنگَر ع لَنگَر : ذ [ف] ٻيڙيءَ، جهاز وغيره کي بيهارڻ جو لوهي ڪنڊو. لشڪر وغيره کي ڪاڌي ورهائي ڏيڻ جو هنڌ .

- لَنگَر اٹھانا : لنگر کڻڻ - هاڪارڻ .

- لَنگَر بانٹنا : ڪاڌو ورهائڻ- لنگر ڪارائڻ.

- لَنگَر توڑنا : ڪُشتيءَ جو هڪ داءُ (جنهن ۾ مخالف کي مٿي کڻندا آهن). مغلوب ڪرڻ - هيسائڻ .

- لَنگَر ڈالنا : لنگر هڻڻ .

- لَنگَر لَنگوٹا : ذ. پهلوانن جو لنگوٽ - لانگوٽو .

- لَنگَر لَنگوٹا باندھنا، کَسنا: ڪُشتي وڙهڻ لاءِ لانگوٽو ٻڌڻ.

- لَنگَری : ذ. لنگر ورهائيندڙ- ڪاڌو ورهائيندڙ. ٿالهيءَ جو هڪ قسم.

● لَنگڑا ع لَنگڑے : ذ. صفت [ھ] منڊو - لنگڙو. اپاهج . ڪمزور. انب جو هڪ قسم . (ث) لنگڙي .

- لَنگڑا کَر چلنا : منڊڪائي هلڻ .

● لَنگڑانا : متعدی [ھ] منڊڪائڻ .

● لَنگوٹ : ذ [ھ] لنگوٹے- لانگوٽو- لنگوٽو. ڪُشتيءَ جو هڪ داءُ . پيلڪ (لغڙ جو).

- لنگوٹا ع لَنگوٹے: ذ. لانگوٽو- چوتو- ڪڇو.

- لَنگوٹ باندھنا، کَسنا : لنگوٽ ٻڌڻ - لانگوٽو ٻڌڻ. ڪُشتيءَ لاءِ تيار ٿيڻ .

- لَنگوٹ بَند : ذ. لانگوٽو ٻڌندڙ. جتي ستي .

- لَنگوٹ دار : صفت. پيلڪ وارو (لغڙ).

- لَنگوٹ کھولنا : لانگوٽو لاهڻ. جماع ڪرڻ. اگهاڙو ڪرڻ. ڪُشتيءَ کان توبهه ڪرڻ.

- لَنگوٹی ع لَنگوٹیاں : ث. لانگوٽي-لنگوٽي.

- لَنگوٹیا : صفت. لانگوٽو ٻڌل . لانگوٽ چاڙهيندڙ.

- لَنگوٹیا یار : ذ. ننڍپڻ جو يار- ڇتڙن جو دوست- گهاٽو سنگتي.

- لَنگوٹی باندھنا : لانگوٽ چاڙهڻ. مسڪين ٿيڻ. دنيا کي تياڳڻ.

- لَنگوٹی باندھے پھرنا : اگهاڙو ٿي گهمڻ (مسڪينيءَ کان). ٻاراڻي وهيءَ ۾ اگهاڙو گهمڻ.

- لَنگوٹی بندھوا دینا : گوڏ ٻڌائي ڇڏڻ . ڦُري سڄو ڪري ڇڏڻ- آلهه تلهه ڇٽ ڪرڻ. محتاج ڪري ڇڏڻ .

- لَنگوٹی کھلنا : لانگوٽي لهڻ - چوتو کلڻ. راز ظاهر ٿيڻ. اوگهڙ ظاهر ٿيڻ.

- لَنگوٹی میں پھاگ کھیلنا : اڻ هوند ۾ عيش ڪرڻ. غربت ۾ بيفڪري سان گذارڻ.

● لَنگور : ذ [ھ] ٻولڙي جو هڪ قسم (جنهن جو ٻوٿ ڪارو ۽ پڇ تمام ڊگهو ٿئي).

● لَنگوری : ث [ھ] انعام (چوريءَ هٿ ڪرڻ جو). چوري ورائڻ جو معاوضو- پِنگ . گهوڙي جي هلڻيءَ جو نمونو.

● لَنگھانا : متعدی [ھ] لنگهائڻ - اڪارڻ . هَن پَر پهچائڻ.

● لَنگھَن : ذ [ھ] لَنگهڻ - فاقو. روزو . وچڙندڙ بيماري .

- لَنگھَن کَرنا : لنگهڻ ڪيڻ. فاقو ڪيڻ.

● لَنگھنا : لازم[ھ] لنگهڻ- اڪرڻ.اورانگهڻ.

● لَنْيا : ذ [هہ] هڪ قوم جو نالو (جا ڪوهہ ڪوٽڻ ۽ اوڏڪو ڪم ڪري) .

● لو : جمع حاضر [هہ] وَٽ . جهَلُ . سنپالُ . رکُ . ڏِسُ - نهارُ .

● لَوُ : ث [هہ] چِپِي - شعلو- جَرَ . پاپڙي (ڪَن جي) . ڌيان - خيال - لَنَ ٔ . امید - آس . هِڪ سَنائي - اطمينان . وري وري چوڻ جي حالت - تات - پچار . شوق - چاهہ - محبت .

▬ لَو اُٹھنا : چِپِي نڪرڻ - شعلو نڪرڻ .

▬ لَو بُجھنا : چِپِي گهٽ ٿيڻ . خواهش مرڻ .

▬ لَو بھڑ ڪنا : ڏئي وغيرهہ جي لاٽ جو وسامڻ وقت پڙڪو ڏيڻ .

▬ لَو لَگانا : لَنَ ٔ لڳائڻ . مَحو ٿيڻ . عاشق ٿيڻ . سَڌ ڪرڻ .

▬ لَو لَگنا : لَنَ ٔ لڳڻ . ڌيان لڳڻ - توجهہ ٿيڻ . مشغول رهڻ (عبادت ۾) . چِپِي لڳڻ . باهہ لڳڻ . محبت ٿيڻ . خواهش ٿيڻ .

▬ لَو نِڪَلنا : چِپِي نڪرڻ - شعلو نڪرڻ - لاٽ نڪرڻ .

● لُو : ث [هہ] لُوهہ - جهولو - لُڪَ .

▬ لُو چلنا : لُوهہ لڳڻ - لُڪَ لڳڻ . جهولو لڳڻ .

▬ لُو کا مارا : صفت . لُڪَ جو سَٽيل - جهولي جو ماريل .

▬ لُو لَگنا : لُوهہ لڳڻ - لُڪَ لڳڻ . جهولو لڳڻ .

● لَوا ۽ لَوے : ذ [هہ] هڪ قسم جو ننڍڙو پکي .

● لوبھ : ذ [هہ] لوبُ - طمع - لالچ . سڌ - خواهش .

▬ لوبھ ڪرنا : لوب ڪرڻ - لالچ ڪرڻ .

▬ لوبھی : صفت . لوبي - لالچي .

● لوبيا : ذ [هہ] هڪ قسم جون ڦريُون (جي پاڃي ۽ وانگر رڌيندا آهن) .

● لوتھ ۽ لوتھيں : ث [هہ] لوٿ - لاشو . ڌَڙُ .

▬ لوتھ ڈالنا : ماري وجهڻ . لاشو بڻائڻ .

▬ لوتھڑا ۽ لوتھڑے : ذ . گوشت جو ٽُڪر (جنهن ۾ هڏ نہ هجي) - سُڌ . دِڳُ (رت جو) .

● لوتھا ۽ لوتھے : ذ [هہ] پورو - ڳُوڻِ .

● لوتھی ۽ لوتھيان : ث [هہ] لَٺِ . لوڙهہ .

● لوٹا ۽ لوٹے : ذ [هہ] لوٽو - ڪَونرو .

▬ لوٹا اُٹھانا : لوٽو کڻڻ . خدمت ڪرڻ . نيچ پورهيو ڪرڻ .

▬ لوٹا سَجّی : ث . سودا ڪار جو هڪ قِسم .

▬ لوٹے ميں نَمَڪ ڈالنا ، گھُلانا : سخت قسم کڻڻ - وڏو قسم کڻڻ .

● لوٹنا : لازم [هہ] آٿلڻ . بازولي کائڻ . ڦٿڪڻ - اُڇڻ . ليٽڙيون پائڻ - ليٽڻ (مٽيءَ ۾) . ضد ڪرڻ . عاشق ٿيڻ - موهجڻ . ڦِري وڃڻ - انڪار ڪرڻ . ڦِٽڻ (پاڳ) .

▬ لوٹ : ث . بازولي . آٿل . بيقراري .

▬ لوٹ پوٹ : صفت . آٿل پٿل . بيتاب - بيقرار . عاشق .

▬ لوٹ پوٹ هونا : آٿلڻ پٿلڻ . بازوليون پائڻ . بيتاب ٿيڻ . عاشق ٿيڻ . لُڇڻ ڦٿڪڻ . بي آرام ٿيڻ .

▬ لوٹتا پھرنا : ڦٿڪندو رهڻ - لُڇندو رهڻ . بيقرار رهڻ .

▬ لوٹ جانا : بازولي کائڻ . اٿلي پوڻ . ڦٿڪڻ . عاشق ٿيڻ . بيقرار ٿيڻ .

▬ لوٹ لگانا : بازولي پائڻ . آٿل کائڻ . ليٽڻ .

▬ لوٹَن: صفت. بازوليون کائيندڙ. ڦٽڪندڙ- لُڇندڙ. چڙ ٻون هڻندڙ. ڪُشتيءَ جي وڙهڻ جي جاءِ.

▬ لوٹنا پوٹنا: آٿلڻ پٿلڻ- ليٹڻ پيٹڻ. سهڙ. لُڇڻ ڦٽڪڻ.

▬ لوٹَن سجّى: ث. لاٹيءَ واري ڪار.

▬ لوٹَن ڪَبُوتَر: ذ. هڪ قسم جو ڪبوتر (جو آڏامندي بازوليون پائي).

▬ لوٹني ۽ لوٹنياں: ث. ليٹڙي. بازولي. صفا انڪار.

▬ لوٹنياں کهانا: بازوليون کائڻ. ڦٽڪڻ- لُڇڻ. بيقرار ٿيڻ.

▬ لوٹني لينا: آٿل کائڻ. صفا انڪار ڪرڻ. بي ايماني ڪرڻ.

● لَوٹنا: لازم [هـ] موٽڻ - واپس ٿيڻ. وري اچڻ. اٿلڻ- ابتو ٿيڻ.

▬ لَوٹا دينا: موٽائي ڏيڻ. ڏسو «لوٹانا».

▬ لوٹانا: متعدی. موٽائڻ- واپس ڪرڻ. ورائڻ. وري آڻڻ. آٿلائڻ.

▬ لَوٹ پَوٹ: ث. آبت سُبت. هيٺ مٿي. آٿل پٿل.

● لُوٹنا: متعدی [هـ] لُٽڻ. ڦُرڻ. آجاڙڻ. ويران ڪرڻ. نِگهي ڪرڻ. آڏائڻ (ملڪيت). ڪَسڻ (دل).

▬ لُوٹ: ث. ڦُرَ- لُٽَ. ظلم. تباهي- بربادي. ڦُرَ جو مال- مالِ غنيمت. رشوت.

▬ لُوٹا کهسوٹا: صفت. ڦُريل لٽيل. تباهه حال.

▬ لُوٹا لُوٹ: ث. ڦُرَ لُٽَ. انڌير- ظلم.

▬ لُوٹ پَڑنا: ڦُرَ ٿيڻ- لُٽ ٿيڻ. ظلم مچڻ- انڌير ٿيڻ.

▬ لُوٹ پَر ڪَمَر باندهنا: ڦُرَ تي سندرو ٻڌڻ- لُٽ تي ڪمر ڪَسڻ.

▬ لُوٹ کا مال: ذ. ڦُرَ جو مال- لُٽَ جو مال.

▬ لُوٹ کهانا: ڦُري کائڻ. لُٽَ مار تي گذارو ڪرڻ.

▬ لُوٹ کهسوٹ: ث. ڦُر لُٽَ- ڦُر مار.

▬ لُوٹ لينا: لٽي وٺڻ- ڦُري وٺڻ. ڦُرڪرڻ. ڪَسڻ. تباهه ڪرڻ.

▬ لُوٹ مار: ث. ڦُرَ لُٽَ.

▬ لُوٹ مچانا، ڈالنا: لُٽ ٻڌڻ- ڦُر ڪَرڻ. لُٽ مچائڻ. ظلم ڪرڻ.

▬ لُوٹَم لاٹ، لُوٹَم لُوٹ: ث. لُٽ لٽان- ڦُر مار. انڌير. ظلم.

● لَوٹها ۽ لَوٹهے: ذ. صفت [هـ] ڏنگهو متارو. ڏگهو مٺو. ڏُڌستو. (ث) لَوٹهي ۽ لَوٹهياں.

● لوچ: ذ [هـ] نرمي- لچڪو. لوڏ- نزاڪت. حُسن- خوبصورتي. ڇيڙهه- لڳلڳ. وارن ٻڙڻ جي حالت.

▬ لوچ دار: صفت. لچڪو- لچڪيدار. ڪُنئرو- نرم. نازڪ. لڳلگڙو.

▬ لوچ دينا: آنهي ڪي مل ڏيئي وَڪُ پيدا ڪرڻ.

● لوچنا ۽ لوچنے: ذ[هـ] گوشت جو دِڳُ. ڪَجل. ڳِڇهه جو هڪ قسم.

● لَوچه ۽ لَوچے: ذ [هـ] ڪتاب جي جلد يا مُنڍ واري پني تي ٺهيل گلڪاري.

● لودهـ: ذ [هـ] «لودهر» وڻ جي ڇوڏي (جا دوا طور استعمال ٿئي). ٻوٽيءَ جو هڪ قسم.

● لودهَر: ذ [هـ] وڻ جو هڪ قسم (جنهن جي ڇوڏي دوا ۾ ڪم اچي).

● لورا ۽ لورے: ذ [هـ] رولاڪ- رولُو (مرد).

(ث) لوری ج لوریاں.

● لوری ج لوریاں : ث [هہ] لولي (مِٺڙا ٻولَ يا گِيتَ جي عورتون ٻارڙن کي سمهارڻ وقت سُر سان ڳائينديون آهن).

— لوری (لوریاں) دینا : لولي ڏيڻ - لولي ڏيئي سمهارڻ .

● لَوڑا ج لَوڑے : ذ [هہ] مردانو مخصوص عضوو.

● لوڑھا ج لوڑھے : ذ [هہ] مصالحي پيهڻ جو پٿر.

● لوڑھنا : متعدی [هہ] ڪپهہ ڌاڻڻ . اسيد ڪرڻ. ڳهرڻ .

● لوڑھی ج لوڑھیاں : ث [هہ] آرٽي (ڪپهہ ڌاڻڻ جي).

لَوکا ج لَوکے : ذ [هہ] چڻڳ - شعلو- لاٽَ. لهس - چڙ . آماڙي .

— لَوکا اٹھنا : چڻڳ نڪرڻ- آلو آڻڻ .

— لَوکا لگانا : باهہ ڏيڻ - ساڙڻ- ٻارڻ. ترک ڪرڻ. خراب ڪرڻ - ناس ڪرڻ . طعنو هڻڻ.

● لوکاٹ : ذ [هہ] هڪ قسم جو ميوو.

● لوکَٹ : ث [هہ] آماڙي - پريل ٻنڌي.

● لَوکنا : لازم [هہ] وڄ چمڪڻ - ڪِنوڻ ٿيڻ. چمڪڻ. روشن ٿيڻ.

● لوکی : ث [هہ] ڏگهو ڪدو. آتشبازيءَ جو هڪ قسم .

● لَوکھ : ث [هہ] چڻڳ - آلو.

— لوکھ چلانا : باهہ ڏکائڻ. ڦوڪا ڏيئي باهہ ٻارڻ. عاشق بنائڻ .

● لوگ ج لوگ : ذ [هہ] ماڻهو - شخص. خلق . قوم .

— لوگ باگ : محاوره. ماڻهو چيٽو - عام ماڻهو. خلق .

— لوگ هنسائی : ث. ماڻهن جي کِلَ. ڏسو "جگ هنسائی".

● لوگا ج لوگے : ذ [هہ] ڪپڙو- لٽو . اگڙي- ريڙ - سيڙ .

● لُولا ج لُولے : ذ. صفت [هہ] لُولهو (جنهن جا هٿ بيڪار هجن). ٽُنڊو . اپاهج .

— لُولا لنگڑا ج لولے لنگڑے : ذ. صفت. منڊو ٽنڊو.

● لَولاس : ذ [هہ] نشاني . مهرباني .

● لَولاسی : ث [هہ] گُلن جون ڌاريون (جي گهوٽ جون ساليون ڪيس شاديءَ رات هٿي ڪنوار ڏانهن موڪلينديون آهن).

● لُو لُو : ذ. هڪ قسم جو خيالي جانور (جنهن جو نالو وٺي ٻارن کي ڊيڄاريندا آهن)- ٻائُو- جُوجائو. (صفت) بيوقوف - اِياڻو. چريو. خفقاني.

— لُو لُو بنانا : بيوقوف بنائڻ . چريو ڪرڻ . چيڙائڻ .

● لَولِين : صفت [هہ] غرق - ٻُڏل - محو (خيال ۾).

— لَولِين هونا : ڪنهن خيال ۾ غرق ٿيڻ - محو ٿي وڃڻ.

● لُومڑ : ذ [هہ] هڪ قسم جو مشهور جانور- لُومڙ . (صفت) عيار- چالاڪ - ٺڳ . (ث) لومڑی .

● لومنا : لازم [هہ] لٽڪڻ . ڪَڪَر مڙڻ . منحصر هئڻ.

● لُون : ذ [هہ] لوڻ- نمڪ.

— لُونا : ذ. صفت. لوڻ وارو. لوڻائيل . کارو. (ذ) ڪلَر .

— لُونار : ذ. لوڻ ڪاڻ- نُونار. کلرائي زمين.

— لُون چهڑکنا : لوڻ ٻُرڪڻ.

— لُون مرچ لگنا : لوڻ مرچ لڳائڻ. ڳالهہ

ہ وڏائي ڪرڻ. مزيدار بنائڻ (ڳالهہ).

— لُونی : ث. لُوڻ. ڪلر.

— لُونيا ۽ لُونيے : ذ. ساڳ جو هڪ قسم - لوڻڪ. (صفت) لوڻ ڏاهيندڙ- نوناري.

— لُونی جهڙنا : ڪلر ڇڻڻ (ڀتين مان).

— لُونی لگنا : ڪلر لڳڻ. ڪلر پيدا ٿيڻ.

● لُونسبڑ : صفت [ه] ڏ گهو- لانبٽ. بيوقوف.

● لَونجی : ث [ه] انبڙين جو آچار.

● لَوند : ذ [ه] آڌڪ مهينو. (صفت)- وڌيڪ. آجايو.

● لَونڈا ۽ لَونڈا : ذ [ه] ڇوڪرو- ٻار. پٽ. غلام- ٻانهو. مفعول ڇوڪرو- لوندو. نادان- بي سمجهہ. واهيات- ٽرڙو.

— لَونڈاپَن : ذ. ڇوڪراڻي- ٻاراڻي. ٽرڙپائي.

— لَونڈهايا : صفت. ڇوڪرن جهڙو. اهو ماڻهو جو ڇوڪرن سان سنگت رکي. ٻاراڻي طبيعت وارو.

— لَونڈی ۽ لَونڈیاں : ث. ٻانهي- گولي- نوڪرياڻي. (صفت) فرمانبردار- مطيع.

— لَونڈیا : ث. ڇوڪري. ڌيءُ - دختر.

— لَونڈے لَپاڑیے : محاوره. ننڍاڪي ڇوڪرا.

● لَونگ : ذ [ه] گرم مصالحي جو هڪ قسم. نڪ ۾ پائڻ جو هڪ ڳهہ (لونگ جهڙو ونڊي).

— لَونگ چڑے : ذ. بيسڻ جا ڦلڪا. ڪبابن جو هڪ قسم (جنهن ۾ بيسڻ مليل هجي) - ٿوڪٽا (ميدي جا).

● لَووا ۽ لَووے : ذ [ه] لُومڙ.

● لوہ : ذ [ه] "لوها" جو مخفف. ريل جو سليپر. وڏو تئو (جنهن تي هڪ ئي وقت چار پنج مانيون پچن).

— لوہ چُون : ذ. لوهہ جو ٻورو.

— لوہ سار : ذ. لوهہ جي سامان جو دڪان.

— لوهيا : صفت. لوهہ جو- لوهہ مان ٺهيل. (ذ) لوهہ وڪڻندڙ.

● لوها : ذ [ه] هڪ قسم جو مشهور ڌاتو- لوهہ. استري (ڪپڙن جي). ترار- تلوار. (صفت) سخت- مضبوط. ڳرو.

— لوها بجانا : تلوار هلائڻ - تلوارسان وڙهڻ.

— لوها برسنا : ترارون لڳڻ- جنگ ٿيڻ.

— لوها دينا، کرنا : اِستري ڪرڻ (ڪپڙن کي).

— لوهار ۽ لوهار : ذ. لُهار. (ث) لوهارن.

— لوهار خانہ : ذ. لُهار جو دڪان.

— لوها لاٹ، لاٹھ : صفت. تمام ڏاڍو - تمام سخت - نهايت مضبوط.

— لوها لاٹھ هو جانا : ڪنهن شيءِ جو نهايت سخت ٿي وڃڻ.

— لوها ماننا : ڪنهن جي بهادريءَ جو قائل ٿيڻ. ڏاڍو ڪري ڄڃڻ. استاد ڪري مڃڻ.

— لوهانگی : ث. لوهي ڪڙين واري لٺ - لوڙهہ.

● لوهو : ذ [ه] رت. ڏسو "لهو".

● لوئی ۽ لوئیاں : ث [ه] لوئي - اوني چادر. ڳوهيل اني جو چاڻو.

— لوئی اترنا : لوئي لهڻ. بيعزتي ٿيڻ.

● لُهار : ذ [ه] لُهار. (ث) لُهارن.

● لِهاڑا ۽ لِهاڑے : ذ. صفت [ه] ذ يتي ليتيءَ جو کوتو- کپتيو. ڪميٽو- رذيل. قرض وغيره وٺي نہ موٽائيندڙ.

● لَهاس : ذ [ه] ٿلهو رسو. ڪوس جو رسو. جهاز جو نوڙ. وڏو ڇڀو.

— لَهاسی : ث. ٻيڙيءَ ڇڪڻ جي رسي.

● لُهان : صفت [ه] رت ۾ ٻڏل - رت ۾ ڳاڙهو.

● لَہبَر: ذ [ھ] ڊگهي ۽ ويڪري پوشاڪ (پهراڻ وغيره). هڪ قسم جو طوطو. چوغو - لبادو. ڊگهي چوڙه. جهنبو.

● لَہبَٹنا: لازم [ھ] مائل ٿيڻ. دل ٿيڻ. عاشق ٿيڻ.

● لَہر ۽ لَہریں: ث [ھ] چولي - موج - لهر. خيال - پور - ريجڪ. چريائي - سوداءُ. ولولو - شوق. امنگ - آڌمو. جذبو. جوش - مستي. عضون جي رقٽي (نانگ وغيره جي ڏنگ کان). هوا جو جهونو. ساون پوتن جو لوڏو - لهرو. ڪمند جو ڦونهڙو. هڪ قسم جو پرت.

- لَہر آنا: لهر اچڻ - چولي اچڻ. آڌمو اڻڻ - جذبو جاڳڻ. خيال اچڻ. پور پوڻ. زهر جي اثر کان بدن ڏکڻ.

- لَہر اُٹھنا: لهر اٿڻ - چولي اٿڻ. آڌمو اچڻ. پور پوڻ - ريجڪ جاڳڻ. خيال ٿيڻ. شوق ٿيڻ.

- لَہر بَہر: ث. گهڻائي - ڪثرت. خوشحالي. موج. مستي. رونق. خوشي. سک. برڪت.

- لَہر بَہر ہونا: گهڻي خوشي هئڻ. خوشحالي هئڻ. مزو ۽ آرام هئڻ. ڏاڍو مينهن وسڻ.

- لَہر چھوٹنا: امنگ پيدا ٿيڻ. شوق ٿيڻ. ريجڪ جاڳڻ. شهوت ٿيڻ. جوش ٿيڻ.

- لَہری: صفت. موجي. بيپرواهه. ريجڪائي. پورالو. خوش طبع.

- لَہریا: ذ. صفت. لهرين وارو - ليڪائون (ڪپڙو). ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم.

- لَہریں آنا: لهريون اچڻ - چوليون لڳڻ.

- لَہریں اُٹھنا: لهريون اٿڻ - چوليون لڳڻ.

- لَہریں گننا: چوليون ڳڻڻ. بيڪار ويهڻ. اجايو ڪم ڪرڻ. وقت ضايع ڪرڻ.

- لَہریں لینا: لڏڻ. ڏڏڻ. لهريون هئڻ.

جهولڻ. دل ني دل ۾ مزو وٺڻ. پنهنجو پاڻ خوش ٿيڻ.

● لَہرا ۽ لَہرے: ذ [ھ] لهرو - وڄت جو هڪ قسم. سُر - ڌُن. سارنگيءَ جو آواز.

- لَہرا بجانا: لهرو وڄائڻ. سُر سان ڳائڻ. لاڳيتو مارڻ.

- لَہرا لینا: سڱن تي کڻڻ - ڇڱيءَ طرح خبر وٺڻ. ذليل ڪرڻ. بيعزت ڪرڻ.

● لَہرانا: لازم [ھ] لهريون ڏيڻ - چوليون هڻڻ. جهولڻ. پوک جو هوا جي لهرين سبب لڏڻ.

● لَہسَن: ذ [ھ] ٿوم.

- لَہسنی ھینگ: ث. هينگ جو هڪ قسم.

- لَہسنیا: ذ. هڪ قسم جو قيمتي پٿر.

● لَہسوڑا ۽ لَہسوڑے: ذ [ھ] گيدوڙو. ڏسو "لسوڑا".

● لَہکارنا: متعدی [ھ] گهوڙي کي ٿپڪڻ - ٿپرڻ. پٺن تي هٿ گهمائڻ.

● لَہکنا: لازم [ھ] چمڪڻ - روشن ٿيڻ. ٻرڻ - ڏکڻ. ڇپيون ڪيڻ. ٻولڻ - لاٽيون ڪرڻ. جهولڻ - لڏڻ (پوک).

- لَہک: ث. چمڪو - تجلو. اوجر. ڇپي - شعلو - لاٽ. خوشي. لاٽ.

- لَہکا: ذ. هڪ قسم جي پانڪ. ليچڪو. لوڏو.

- لَہکانا: متعدی. چمڪائڻ. اجارڻ. دکائڻ. پڙڪائڻ (باهه). اپارڻ. لاٽيون لنوائڻ. شڪاري ڪتي کي هشڪارڻ.

- لَہکیلا: صفت. چمڪندڙ. روشن.

● لَہکَور: ذ [ھ] ڪيرپت (جو گهوٽ ۽ ڪنوار کي کارائيندا آهن).

● لَہلوٹ: صفت [ھ] بيقرار - بيتاب. ريسارو.

سِڪڻو.

● لَہلَہانا: لازم [ھ] بيٺل پوڪ جو هوا تي لهرين هڻڻ - لُڏڻ. سَرسبز ٿيڻ. ڪلڻ- ٽڙڻ.

- لَہلَہاتا: ذ. صفت. لڏندڙ. سائو- سرسبز.

- لَہلَہاهَٹ: ث. آبادي. شادابي. سرسبزي.

● لَہلَہی: ث [ھ] گهٽي گَپ.

● لَہنا بَہنا: ذ [ھ] قسمت جي ياوري. ڀاڳ پڙائڻ جي حالت. نصيب- قسمت. قسمت ۾ ڀاڳي ڀائي.

● لَہنج: ذ [ھ] ڦرهو (ڌوٻيءَ جو). سِراڻ.

● لَہنگا يا لَہنگے: ذ [ھ] گهاگهرو. پڙو.

- لَہنگا لُگڑا آتارنا: اڍنگا ڪپڙا لاهڻ. عزت ڏيڻ.

● لَہو: ذ [ھ] رَت- خون. عزازت- مائٽي.

- لَہو آنا: رت اچڻ. رت وهڻ. پيٽان رت اچڻ.

- لَہو اُبلنا: رت تهڪڻ. ڏاڍي ڪاوڙ اچڻ.

- لَہو اونٹنا: رت تهڪڻ.

- لَہو بِگڑنا: رت ڦٽڻ- رت خراب ٿيڻ. ڪوڙهه جو مرض ٿيڻ.

- لَہو بولنا: لڪل خون ظاهر ٿيڻ. قتل ثابت ٿيڻ.

- لَہو بَہانا: رت وهائڻ. قتل ڪرڻ. ساهه ڏيڻ.

- لَہو بَیٹھنا: پيٽان رت ويهڻ.

- لَہو پانی ایک کرنا: رت ولوڙڻ- سخت محنت ڪرڻ. ڏاڍي تڪليف سهڻ. گهڻي گولا ڪرڻ. پاڻ مارڻ- جان ڳارڻ.

- لَہو پینا: رت پيئڻ. آزارڻ - ستائڻ- هلاڪ ڪرڻ. قتل ڪرڻ- مارڻ.

- لَہو ٹپکنا: رت ڳڙڻ- رت وهڻ. تندرست هئڻ. زار زار روئڻ.

- لَہو چاٹنا: رت چٽڻ. قتل ڪرڻ- مارڻ.

- لَہو خشک ہونا: رت سُڪي وڃڻ (خوف کان). سخت صدمو پهچڻ.

- لَہو رونا: رت روئڻ. تمام گهڻو روئڻ.

- لَہو سفید ہوجانا: پنهنجائپ نه رهڻ. بيمروتي ٿيڻ.

- لَہو سوکھ جانا: رت سڪڻ (خوف يا ڏک کان). اڀرو ٿيڻ.

- لَہو سیروں بڑھنا: رت وڌڻ- رت ورڻ.

- لَہو سے ہاتھ رنگنا: رت سان هٿ ڀرڻ. خون ڪرڻ- قتل ڪرڻ.

- لَہو کا جوش: محاوره. رَت جي ڇڪي. آنڌي جو سِڪ.

- لَہو کرنا: رت ڪرڻ. آزارڻ- ستائڻ. ڪڪ ڪرڻ.

- لَہو کے گھونٹ پینا: رت جا ڍُڪ ڀرڻ. غم کائڻ. ڪاوڙ پي وڃڻ. صبر اختيار ڪرڻ.

- لَہو کی ندیاں بہنا: رت جون نديون وهڻ. سخت خونريزي ٿيڻ.

- لَہو گِرانا: رت وهائڻ. خون ڪرڻ.

- لَہو لہان: صفت. رتو رت- رت ۾ ڳاڙهو. رت هاڻو.

- لَہو منہ کو لگنا: رت جو چشڪو پوڻ. چشڪو پوڻ. حرص ٿيڻ.

- لَہو میں نہانا: رت ۾ وهنجڻ. رتو رت ٿيڻ. سخت زخمي ٿيڻ.

- لَہو ہونا: رَت ٿيڻ. زخمي ٿيڻ.

● لَہیسنا: متعدی [ھ] چنڪارڻ. ٻرڪڻ. راڳو ڪرڻ.

● لَہینڈی: ث [ھ] ڏول وغيره جي وسيلي مٿاهين زمين تي پاڻي پهچائڻ جي حالت.

● لِٹی: ث [ھ] لٽي (جا ڪاغذن وغيره

چنبڑائڻ جي ڪم اچي).

● لیٔے : حرف [هہ] لاءِ - واسطي. ڏسو "لیے".

● لَے : ث [هہ] خواهش - سَڌ . سُر - لئي . پُور - خيال .

- لَے بڑھنا : شوق وڌڻ . عادت پوڻ - هير پوڻ.

- لَے بھُول جانا : سُر وسري وڃڻ . عادت وسري وڃڻ .

- لَے کھُلنا: راز کُلڻ. حال معلوم ٿيڻ .

- لَے لگنا: هروقت کو خيال لڳو رهڻ .

- لَے لینا: سُر کيڻ - آلاپڻ - ڳائڻ.

● لیبَر : ذ [هہ] کانگھارو .

● لیپ : ذ [هہ] ليپ - پلستر. دوا جو مَکُ. راڳو - ليپو . مانجهو (لغڙ جي ڏور کي هڻڻ جو). گند - غلاظت . داغ .

● لیپنا: متعدی [هہ] ليپڻ - راڳڻ. پوچي ڏيڻ. پلستر ڪرڻ . ميسارڻ - ميٽڻ (پٽي). ڍاهڻ (اکر).

- لیپا : ذ. ليپو - راڳو .

- لیپا پوتا : ذ. راڳو رُوپو - ليپو راڳو. ڪيو ڪرتيو .

- لیپا پوتا بَہہ جانا: ڪيو ڪرتيو اجايو ٿيڻ. ڪئي ڪمائي ڪُٽ ٿيڻ .

- لیپا لیپ : ذ. راڳو ليپو.

- لیپ پوت : ث. راڳو روپو - ليپو پوچي .

- لیپ پوت بَرابَر کَرنا: لئي مِٽي ڪرڻ. حقيقت لڪائڻ. برباد ڪرڻ (مال ملڪيت).

- لیپَن : ذ. ليپو - راڳو. لنبائي.

- لیپنا پوتنا: راڳڻ روپڻ- راڳو روپو ڪرڻ. (ذ) راڳو ليپو.

- لیپنے میں آجانا : ڦرجڻ (گپ ۾). سُکن گڏ ڦرڻ. ڦٽي جي آئيءَ ۾ اچڻ. اوچتي مصيبت ۾ ڦاسڻ.

- لیپی : صفت. ليپو ڏيندڙ. ڍڪيندڙ. (ذ) رازو.

● لیتڑا ع لیتڑے : ذ [هہ] پراڻو پادر - ڇنل پادر - کَتڙتل .

- لیتڑے پڑنا : پادر لڳڻ - سوچڙا لڳڻ - کلا لڳڻ . جٺ ٿيڻ .

- لیتڑے کھانا : پادر کائڻ - کلا کائڻ . ذليل ٿيڻ.

- لیتڑے لگانا، مارنا : پادر هڻڻ - سوچڙا هڻڻ.

● لیتھڑا ع لیتھڑے: ذ [هہ] ڏسو "لیتڑا". ڇنل اگهڙي .

- لیتھڑے چیتھڑے: ذ. پراڻا پادر ۽ ڇنل اگهڙيون .

- لیتھڑے کھانا : پادر کائڻ - کلا کائڻ.

● لیٹنا : لازم [هہ] ليٽڻ. سنئون ٿي سُمهڻ . ڍهڻ - ڪرڻ. ڍڄڻ. پٽ تي ڪرڻ.

- لیٹ جانا: ڏسو "لیٹنا". ليٽي پوڻ. ڍهي پوڻ. ٽڪجي پوڻ.

● لیٹی : ث[هہ] لئي (ڪاغذن وغيره چنبڙائڻ جي). پڙو سيرو - ليٽي.

● لیج : ث [هہ] واڄهه - رسي - نوڙي (پاڻيءَ ڀرڻ جي).

● لیجھی: ث [هہ] کيٽ - مَرُ (تيل جي). پان جو ڦوڳ.

● لیچڑ : صفت [هہ] کنجوس - بخيل. قرض موٽائڻ ۾ سُستي ڪندڙ.

- لیچڑ پَن : ذ. بخل - کنجوسائي.

● لید : ث [هہ] ليڏ (گهوڙي، گڏهہ، خچر وغيره جي).

- لید کرنا : ليڏ لاهڻ. گند ڪرڻ .

● لیر ع لیریں : ث [هہ] ليڙ - ريڙ - ڪپڙي جي ڌڳهي پٽي . ڪاتر. ٽيڪڙي.

- ليرليركرنا : ليڙون ليڙون ڪرڻ. ڪاتر ڪرڻ. ذرا ذرا ڪرڻ.

- ليرى ج ليرياں : ث. لغڙ جي پڇ ۾ ٻڌل اگڙي - ريڙ.

- ليرے لتّے : ذ. ڦاٽل ڪپڙا. اگڙيون ٽگڙيون.

- ليرے لگنا : ليڙون ٿيڻ - ڦاٽڻ (ڪپڙا) - چٿيون لڳڻ.

- ليريں لٹکنا : ليڙون لڙڪڻ. ڪپڙو ڦاٽي ليڙون ليڙون ٿيڻ.

● ليرو، ليروا : ذ [ھ] گابو.

● ليڑى ج ليڑياں: ث [ھ] اھو ڏول يا ٽوڪرو جنھن جي پاسن کان رسيون ٻڌل ھجن ۽ ان سان مٿانھين زمين تي پاڻي آڇائجي.

● ليس : صفت [ھ] تيار - سنبريل. ھٿيارپنوھار ٻڌل. ھٿيار بند.

● ليس : ذ [ھ] ھڪ قسم جي چنبڙندڙ شيء. ڪٽونر. لڳلڳدار مادو. راڳو - ليپو.

- ليس پوت : ذ. راڳو روپو. مرمت.

- ليسدار : صفت. لڳلڳدار - چنبڙندڙ.

- ليسواں : صفت. راڳيل - ليپو ڏنل.

● ليسنا : متعدى [ھ] ليپڻ - راڳو ڏيڻ. پرڻ (ڳنڊڪ). جھيڙو ڪرڻ.

● ليک : ث [ھ] گاڏيء جي ڦيٿي جو نشان - چيلو. پيچرو. سڙڪ. نانگ، جيت وغيرھ جو ليڪو. رسم. ڪارنھن جو ٽيڪو. عيب. ٻانڌاڻ - ڏن. ليڪ.

- ليک پيٹنا : ليڪو ڪٽڻ. ڪنھن پراڻيء رسم تي ھلڻ - ھلي چلي مطابق ھلڻ. ڪا ڳالھ وري وري چوڻ.

- ليک ليک چلنا : ساڳي راھ وٺڻ - ساڳي وات ھلڻ. پراڻين رسمن تي ھلڻ.

● ليکھ ج ليکھيں : ث [ھ] ليک - جئي. جون. پيچرو - وات.

- ليکھيں پڑنا : وارن ۾ ليکون پوڻ.

● ليکھا : ذ [ھ] ليکو. ڏيتي ليتي - حساب. ڪو ڪاتو. حالت. عادت - سڀاءُ. طريقو - دستور. ھلت.

- ليکھا بہی : ث. حساب ڪتاب. ڏيتي ليتي. دڪان جي حساب ڪتاب جي وھي.

- ليکھا چوکھا : ذ. ليکو چوکو. حساب ڪتاب - ڏيتي ليتي.

- ليکھا ڈالنا : ليکو رکڻ - حساب شروع ڪرڻ. ڪاتو شروع ڪرڻ.

- ليکھا ڈيوڑھا (برابر) کرنا : حساب چڪتو ڪرڻ. ليکو صاف ڪرڻ.

- ليکھا کرنا : ليکو ڪرڻ. حساب ڪرڻ. بقايا ڪڍڻ.

● ليلا ج ليلے : ذ [ھ] رڍ يا ٻڪريء جو ٻچو - ليلو.

● ليمو، ليموں : ذ [ف] ليمون (وڻ ۽ ڦر).

- ليموں نچوڑ : ذ. سيٺي جي ڪاڌي ۾ شريڪ ٿيندڙ. مفت خورو.

- ليمونى : صفت. ليمي جي رس واري (شيء) - ليمائي.

● لينا : متعدى [ھ] وٺڻ - جھلڻ. پڪڙڻ. ڳنھڻ - خريدڻ. حاصل ڪرڻ. وصول ڪرڻ. کائڻ (رشوت). وٺڻ (عزت، ڪم). ڪڍڻ (ساھ). وٺڻ (ڪم). ڪترڻ (وار يا ننھن). ڪٽڻ (قسم). ڪرڻ (فتح). ڪٽڻ (راند). ڪسڻ - ڦرڻ. پرڻ (ڍڪ).

- ليا ج ليے : صفت. ورتو. جھليو - پڪڙيو. حاصل ڪيو. وصول ڪيو. ڪٽيو.

ـ لے آنا: وٺي اچڻ - ساڻ آڻڻ . کڻي اچڻ . ٻاهران آڻڻ .

ـ لے اُڑنا: کڻي ڀڄڻ . کسي ڀڄڻ . آڏائي وڃڻ - ڀڄائي وڃڻ . تکو ڊوڙائڻ . اختيار ڪرڻ (نمونو)- سکڻ (ڍنگ).

ـ لیا جانا: ورتو وڃڻ . جهليو وڃڻ - پڪڙيو وڃڻ .

ـ لیا دیا: ذ . ڏنو ورتو . نيڪ ڪمن جو اُجورو . ڪرتوتن جو ڦل . ڪيو ڪرتيو .

ـ لیا دیا آگے آنا: ڏنو ڪر آڏو اچڻ - نيڪ ڪمن جو ڦل ملڻ . نتيجو پائڻ .

ـ لے بھاگنا: کڻي ڀڄڻ . کسي ڀڄڻ . ڀڄائي وڃڻ . چوري ڪري ڀڄڻ .

ـ لے بیٹھنا: کڻي ويهڻ . وٺي ويهڻ . جهلي ويهڻ . دسڻ . قابو ڪرڻ .

ـ لے پالک: ذ . نيپاڄُ . پاليل ٻار . گود ورتل (ٻار).

ـ لے پالنا: گود ۾ وٺي پالڻ - نيپائڻ .

ـ لے جانا: وٺي وڃڻ . کڻي وڃڻ . ڀڄائي وڃڻ . کسي وڃڻ (دل).

ـ لے چلنا: وٺي هلڻ . گڏ وٺي هلڻ . کڻي هلڻ .

ـ لے دے: ث . ڏي وٺ . ڊوڙ ڊُڪ - ڪوشش . لعنت ملامت . دڙڪو داٻ . مارڪٽ .

ـ لے دے کر، لے دے کے: تابع فعل . ڏئي وٺي . ڏاڍيءَ ڪوشش سان . سخت محنت سان . مشڪل سان . صافي صاف . باقي .

ـ لے دے کرنا: ڏي وٺ ڪرڻ . گهڻي ڪوشش ڪرڻ . مٿاڪٽ ڪرڻ . مارڪٽ ڪرڻ .

ـ لے دینا: وٺي ڏيڻ . جهلي ڏيڻ .

ـ لے دے ہونا: ڏي وٺ ٿيڻ . گهڻي ڪوشش ۾ مٿاڪٽ ڪرڻ . مارڪٽ ٿيڻ - موچڙي بازي ٿيڻ .

ـ لے ڈوبنا: پاڻ سان گڏ وٺي ٻڏڻ . پاڻ سان گڏ ٻئي کي بہ نقصان پهچائڻ . غرق ڪرڻ .

ـ لے رکھنا: وٺي رکڻ . خريد ڪري رکڻ .

ـ لے کر، کے: تابع فعل . وٺي . هٿ ڪري . کسي . جهلي .

ـ لے کر بیٹھنا: کڻي ويهڻ . جهلي ويهڻ . شروع ڪرڻ (بيان) .

ـ لے لوٹ: صفت . اهو شخص جو اوڌر وٺي کائي وڃي . بخيل - ڪنجوس .

ـ لے لے کرنا: وٺ وٺ ڪرڻ . ٻچ ڪرڻ .

ـ لینا: وٺي ڇڏڻ . کسي وٺڻ . زوريءَ وٺڻ . خريد ڪرڻ . پنهنجو ڪرڻ . موٽائي وٺڻ . پڪڙي وٺڻ . حاصل ڪرڻ .

ـ لین: ذ . وٺڻ جي حالت . خريدي .

ـ لینا: ذ . وٺڻ جي حالت . خريداري . لهڻو - قرض .

ـ لینا دینا: ڏيڻ وٺڻ . (ذ) ڏنو ورتو - لهڻو ليکو . ڏيتي ليتي .

ـ لین دار: صفت . لهڻيدار - قرضدار .

ـ لین دین: ذ . خريد فروخت . ڏيتي ليتي . واپار . وهنوار . ڪاروبار .

ـ لین دین کرنا: خريد فروخت ڪرڻ . ڏيتي‌ليتي ڪرڻ . واپار ڪرڻ . ڪاروبار ڪرڻ .

ـ لینے آنا: وٺڻ اچڻ - وٺڻ لاءِ اچڻ .

ـ لینے جانا: وٺڻ لاءِ وڃڻ . استقبال لاءِ وڃڻ .

ـ لینے دینے میں نہ ہونا: ڏيتي ليتيءَ ۾ نہ هئڻ . بي تعلق هئڻ . غير واسطيدار هئڻ .

ـ لینے کے دینے پڑ جانا: نفعي بدران اُلٽندو نقصان پوڻ . وٺڻ جي بجاءِ ڏيڻو پئجي وڃڻ .

ـ لیوا: صفت . وٺندڙ .

- لیے بَیٹھنا : کٽي ويھڻ . ضد ڪرڻ .
- لیے پھرنا: کنيو گھمڻ . ڳڌ وٺي گھمڻ . وري وري ذڪر ڪرڻ .
- لیے جانا : کنيو وڃڻ . ڳڌ وٺيو وڃڻ .
● لینڈ : ذ [هہ] سخت پاخانو - لينڊو .
- لینڈی ۽ لینڈیاں: ث. لينڊي . رولو ڪتو . (صفت) ڊڄڻو . گيدي .
- لینڈی پھولنا: مغرور ٿيڻ .
- لینڈی تر ہونا: غرور گھٽو ٿيڻ . تڪبر وڃڻ . تمام خوش ٿيڻ .
- لینڈی کتّا : ذ. رولو ڪتو .
● لینڈھا : ذ [هہ] ڪاڏي جي ڪنهن شيء جي مٿان ڀڏل چارو.
● لیو : ذ [هہ] راڳو - ليپو. ڪلر سبب ڀت تان لٿل چاپوڙو. چُلهہ ڪي آيل راڳو.
- لیو چڑھنا: راڳو اچڻ. ٿلهو ٿيڻ. گوشت چڙهڻ.
● لیوا ۽ لیوے: ذ [هہ] ڏيڻ (چوپائي جو) .
● لیپ: ذ [هہ] ديگڙي وغيرهہ جي تر کي آيل ليپو. ليپو .
● لیہرا : صفت [هہ] ميرو. ڪنو - خراب .
● لیہن : ذ [هہ] پسارڪي وکر جو هڪ قسم - سهاڳو .
● لیٹی : ث [هہ] اٽي مان ٺهيل ليٽي (ڪاغذ وغيرهہ چنبڙائڻ ۾ ڪم اچي) .
● لیے: حرف [هہ] لاءِ - لئي- واسطي- ڪارڻ.

م

م : ذ [ع] اردو "الف - ب" جو ايڪٽيهون اکر. سنڌي ۽ جو ٻائيتاليهون ، عربي ۽ جو پنجويهون ۽ فارسي ۽ جو اٺاويهون اکر. تلفظ "ميم". ابجد موجب عدد (٤٠).

● ماپنا : متعدی [هہ] ماپڻ - ماپ ڪرڻ . پيمائش ڪرڻ. جاچڻ- چڪاسڻ .
- ماپ : ذ. پيمائش - ماپ - پيمانو . تخمينو - تڪ .
- ماپا : ذ. صفت. ماپ ڪيل - ماپيل . ماپ ڪرڻ وارو - ماپيندڙ .
- ماپ تول : ث. ماپ تور. پيمائش . جاچ پڙتال .
- ماپ لینا : ماپ ڪرڻ- ماپ وٺڻ .
● مات : ث [ع] شڪست- هار. شطرنج راند ۾ آيل شڪست . (صفت) عاجز- لاچار- بيوس. هارايل- هار کاڌل .
- مات دینا : شڪست ڏيڻ . شرمسار ڪرڻ. مات ڏيڻ (شطرنج ۾) . مغلوب ڪرڻ.
- مات کرنا : مات ڪرڻ. گوءِ کڻڻ. ڦڪو ڪرڻ- شرمندو ڪرڻ. خوار ڪرڻ.
- مات کھانا : شطرنج راند ۾ هارائڻ- مات کائڻ . خواري کڻڻ.
● ماتم : ذ [ع] مرڻ جو غم. سوگ- سياپو . آفت- مصيبت . غم- رنج.

- ماتم پڑنا: ماتم ٿيڻ. ماتم مچڻ.
- ماتم کرنا: ماتم ڪرڻ. روڄ ڪرڻ.

● ماتھا ۽ ماتھے: ذ [ھ] نراڙ. پيشاني. جبين. مٿو. جهاز يا ٻيڙيءَ جو اڳيون حصو.

- ماتھا پچّی کرنا: مٿو پٽڻ. مٿا ڪٽ ڪرڻ. مٿو هڻڻ. مغز ماري ڪرڻ. گهڻيءَ دير تائين سمجهائڻ. ڏاڍي ڪوشش ڪرڻ.
- ماتھا پیٹنا: مٿو پٽڻ. افسوس ڪرڻ. پڇتائڻ.
- ماتھا پیٹن کرنا: رسمي طرح سلام ڪرڻ.
- ماتھا پیٹی: ث. صفت. اها عورت جنهن جو نراڙ چپٽرو هجي.
- ماتھا ٹیکانا: مٿو ٽيڪڻ. سر جهڪائڻ. جهڪي سلام ڪرڻ. تعظيم ڪرڻ.
- ماتھا ٹھنکنا: مٿو ٽڪاٽي اچڻ. مغز جاءِ اچڻ. سُنهن پٽ سان لڳڻ. انديشو جاڳڻ.
- ماتھا ٹیکنا: مٿو ٽيڪڻ. سجدو ڪرڻ.
- ماتھا رگڑنا: مٿو رڳڙڻ. نرڙ گسائڻ. عاجزي ڪرڻ. ليلائڻ.
- ماتھا کوٹنا: مٿو پٽڻ. افسوس ڪرڻ. پڇتاءَ لاءِ ٻئي هٿ مٿي تي هڻڻ.
- ماتھا مارنا: مٿو هڻڻ. مغز ماري ڪرڻ. مغز کپائڻ.
- ماتھے پر بل پڑنا: پيشانيءَ ۾ گهنج پوڻ. ناراض ٿيڻ. ڪاوڙجڻ.
- ماتھے کا گھٹّا: ذ. سجدن ڪان پيشانيءَ تي ٿيل گاٺ جو نشان. محراب.
- ماتھے مارنا: وراڻي مٿي ۾ هڻڻ. موٽائي ڏيڻ. ناراض ٿي موٽائڻ.
- ماتھے مڑھنا: ذمي ڪرڻ. مٿان مڙهڻ.

● ماٹ ۽ ماٹ: ذ [ھ] وڏو مٽ. ڪُن (نيرَ جو). ڪپڙن کي نير ۾ ٻوڙڻ جو حوض.

- ماٹ بگڑنا: نيرُ جو ڪن خراب ٿيڻ. (ڪنايتاً) افواه اٿڻ.
- ماٹ کا ماٹ بگڑنا: آکهه ٿي ڪرڻ.

● ماٹھ: صفت [ھ] بڻي. ڪورو. ڏسو "ماٹ".

● ماٹھو: ذ [ھ] ٻولڙو. مسخرو. بيوقوف. چرٻٽ. ٻالو ٻولو.

● ماٹی: ث [ھ] مٽي. ڌوڙ. خاڪ.

- ماٹی پھانکنا، پھنکنا: حسد ڪرڻ. ريس ڪرڻ. دشمني ڪرڻ.
- ماٹی میں رلنا: مرڻ. فوت ٿيڻ. دفن ٿيڻ. پورجڻ. برباد ٿيڻ.

● ماجو: ذ [ھ] هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦل (جو دوا ۾ ڪم اچي). ماوا.

● ماجھی ۽ ماجھی: ذ [ھ] ملاح. ناکئو. ڏسو "مانجھی".

● ماچا، ماچہ: ذ [ھ] وڏو پلنگ. وڏي کٽ. ڇپرکٽ.

- ماچا توڑ: صفت. آهو ماڻهو جو هميشه کٽ تي چڙهيو ويٺو هجي ۽ ڪوبه ڪم نه ڪري. ٽوٽي. آرسي. سست.
- ماچا خر: صفت. احمق. بيوقوف.
- ماچی: ث. ننڍي کٽ. کٽولي. سنڄي. ٻاچاري. پانجاري. گهوڙي گاڏيءَ ۾ پٺيان نوڪر جي ويهڻ جي جاءِ.

● مارنا: متعدی [ھ] مارڻ. ڪُٺڻ. مار ڏيڻ. هڻڻ (ڌڪ). قتل ڪرڻ. خون ڪرڻ. فتح ڪرڻ. ڪٽڻ (راند). ڦٻائڻ. هضم ڪرڻ. هڻڻ (تلوار، بندوق). ڏاهڻ (ڪُشتو). سهڻ (ٻُڪ، آڄ). مارڻ (ڏپ). گهٽ ڪرڻ (اثر). هڻڻ (نعرو). هڻڻ (مٿو). مارڻ (چيڙ). پڇڻ

(اکب). هٽڻ (ٽاڪو، ٻاڪ، ٽپي).

● مار: ث. مارَ. سزا - سيڪت. ڏڪ - ضرب. صدمو. عذاب. مصيبت. تنگي - مفلسي. نقصان- ٽوٽو. خيانت - بي ايماني. ڦُرَ. لُٽَ. قهر (خدائي) - شامت. گهٽائي. علاج. لالچ.

- مارا: ذ. صفت. مئل - مري ويل. قتل ٿيل. تباهه - برباد. ڏڪويل - ستايل.

- مارا پڑنا: مارو پوڻ. خونريزي ٿيڻ. تباهي ٿيڻ - بربادي ٿيڻ. نقصان ٿيڻ. نقصان سبب دل کي صدمو رسڻ.

- مار آتارنا: ماري وجهڻ. اڌ مئو ڪرڻ. برباد ڪرڻ - تباهه ڪرڻ. موهي ڇڏڻ.

- مارا جانا: ماريو وڃڻ. قتل ٿيڻ - مارجي وڃڻ. نقصان هيٺ اچڻ. برباد ٿيڻ. لٽجي وڃڻ. مصيبت ۾ ڦاسڻ. لشڪر مارجڻ.

- مارا مار: ث. گهٽائي - جهجهائي. ماراماري- مارڪٽ. ڊڪ ڊوڙ - ڊوڙ ڊُڪَ. محنت - جفاڪشي. چيڪَتاڻ. وٽ پڪڙ. انڌير - ظلم. (تابع فعل) هڪبئي پٺيان - لاڳيتو.

- مارا مارا پھرنا: دردر ڀٽڪڻ - ڀٽڪندو وتڻ - دربدر ٿيڻ. ڌڪا کائڻ - رلندو وتڻ. ٽولاڪن ۾ هجڻ.

- مارا مار کرنا: تمام گهڻي ڪوشش ڪرڻ - سخت ڊوڙ ڊُڪ ڪرڻ. گهڻي محنت ڪرڻ. جلدي ڪرڻ - تکڙ ڪرڻ.

- مارا هوا: صفت. ماريل - قتل ٿيل. تباهه- اجاڙ.

- مار بھگانا: ماري ڀڄائڻ. شڪست ڏيڻ.

- مار بیٹھنا: ڦٻائي ويهڻ.

- مار پٹائی: ث. مارڪُٽَ.

- مار پڑنا: مار پوڻ. موچڙا لڳڻ. ڪُٽجڻ- سٽجڻ. قهر پوڻ. عذاب نازل ٿيڻ. پيٽ پوڻ.

- مار پیٹ: ث. مارَ ڪُٽَ. مارَ موچڙو. جهيڙو جهڳڙو.

- مار پیٹ کے: تابع فعل. ماري ڪُٽي. ڏاڍي تڪليف سان.

- مار دھاڑ: ث. مارڪُٽَ - ماراماري - ڀاڪرڪُٽو. جنگ جهيڙو. ويڙهه جهيڙ. ڌڪ ٻجو.

- مار دھاڑ کرنا: مارڪُٽَ ڪرڻ - ماراماري ڪرڻ. سٽڻ ڪُٽڻ. ڌڪ ٻجو ڪرڻ.

- مار دینا: ماري ڇڏڻ - ماري وجهڻ. قتل ڪرڻ - خون ڪرڻ. موچڙا هڻڻ - ڦيهه ڪيڻ. شڪست ڏيڻ.

- مار ڈالنا: ماري وجهڻ. قتل ڪرڻ. برباد ڪرڻ.

- مار کٹائی: ث. مارڪُٽَ - ماراماري. ڪُٽ سٽَ - ڌَڪ ڦَٽ - ٺڪاٺڪي.

- مار کھانا: مار کائڻ - ڪُٽجڻ. هارائڻ - شڪست کائڻ.

- مار کے آلّو بنا دینا: ماري ماري اڌ مُئو ڪري ڇڏڻ. ڏاڍي مار ڪيڻ.

- مار کے بھگا دینا: ماري ڀڄائي ڇڏڻ. شڪست ڏيڻ.

- مار گرانا: ماري ڇڏڻ. لاشو بنائي ڇڏڻ. ڍاهي وجهڻ. ڪيرائي ڇڏڻ.

- مار لانا: ماري ڪٺي اچڻ. شڪار ڪري اچڻ. چوراني اچڻ - جهڙپي اچڻ. ڪنهن کي ٺڳي اچڻ.

- مار لینا: دٻائي ڇڏڻ- ڦٻائڻ. ڦريوٺڻ. بي ايمانيءَ سان هٿ ڪرڻ. جهڙپي اچڻ. فتح ڪرڻ.

- مار مار کر بھرکس نکال دینا: ماري ماري ڪچونبر ڪيي ڇڏڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ.

▬ مارُ مارُنا : مارڻ - مارڪيڏڻ . موچڙا هڻڻ.
▬ مارے: تابع فعل. ماري - ڪُٽي . سبب - ڪارڻ . در بدر.
▬ مارےمارے پھرُنا : ڀٽڪندو وتڻ - رُلندو وتڻ - ڌڪا کائڻ .
● مارو : ذ [هہ] هڪ راڳڻيءَ جو نالو.
● ماما : ذ [هہ] مهنو - ماهہ . هميشه مرکب لفظن ۾ ڪم اچي "باره ماسا، چو ماسا، وغيره".
● ماشُ : ذ [هہ] مانڊهن (دال ۽ پوتو)- اڙد.
▬ ماشُ کا پُتلا : صفت. سهڻو- گورو- خوبصورت. مانهن جي اٽي مان ٺهيل پُتلو (جو عورتون گهوري نيواڻي تي اڇلائينديون آهن).
▬ ماشُ کی دالُ : ث. مانڊهن جي دال.
● ماشہ ۽ ماشے : [هہ] ماسو- تولي جو ٻارهون حصو.
▬ ماشہ بھرُ : صفت. ماسي جيترو. تمام ٿورو.
▬ ماشہ تولہ هونا : هڪ حالت ۾ نه رهڻ . خفقاني هڻڻ. ڦرٽي گهرٽي طبيعت وارو هڻڻ .
● ماگھہ : ذ [هہ] هندڪي سال جي هڪ مهيني جو نالو- مانگهہ .
● مال : ث [هہ] آيٽ جي چرخي واري ڏورَ (جا تنڪَ کي ڦيرائي)- مالهہ . هارُ- مالها .
● مالُ ۽ مالُ : ذ [ع] اسباب - سامان . دولت - ڌن - ناڻو . سوداگريءَ جو مال . خاص ملڪيت جنهن ۾ ٻئي جو حصو نه هجي . قيمتي شيء . چوپايو مال . ٽپڙ ٽاڙي . شيء- چيز. پيداوار - آيت .
▬ مالُ آنا : سوداگريءَ جو مال اچڻ .
▬ مالُ اُڑانا : طعام کائڻ . مال اڏائڻ . مال گم ڪرڻ . فضول خرچي ڪرڻ .
▬ مال پَچا بيٹھنا : مال ڦٻائي ويهڻ . مال هضم ڪرڻ. خيانت ڪرڻ .
▬ مالُ پَچنا : مال هضم ٿيڻ - رقم ڦٻڻ .
▬ مالُ پڑا پانا : مفت جو مال هٿ اچڻ .
▬ مالُ تالُ، مالُ ٹالُ : ذ . مال متاعُ - ڌنُ دولت - پئسو ڏوڪڙ .
▬ مالُ چيرُنا : مال ڦٻائڻ - مال هضم ڪرڻ. بي ايماني ڪرڻ - خيانت ڪرڻ .
▬ مالُ خانہ : ذ . مال رکڻ جي جاءِ- گدام - ڀانڊو .
▬ مالُ زادہ : ذ [اردو] حرامي ٻار- ٻانهيءَ جو ٻار . ڀڙوو . (صفت) حرامي- حرامزادو . (ث) مال زادی .
▬ مالُ کاٹنا : هلندڙ گاڏيءَ مان مال چورائڻ. گاڏيءَ مان چوري ڪرڻ . تمام گهڻو خرچ ڪرڻ. گهڻو سامان وڪرو ڪرڻ .
▬ مالُ کھانا: مال کائڻ . سٺا طعام کائڻ .
▬ مالُ کھينچنا : مال ميڙڻ - سامان ڪٺو ڪرڻ .
▬ مالُ گاڑنا : مال پورڻ - ملڪيت دفن ڪرڻ.
▬ مالُ گاڑی : ث. مال گاڏي . بار گاڏي .
▬ مالُ گُذاری : ث. زمين جي ڍل .
▬ مالُ مارُنا : مال مارڻ . ڦُرَ ڪرڻ . غبن ڪرڻ - خيانت ڪرڻ. مال ڦٻائڻ . چوري ڪرڻ.
▬ ماليّتُ : ث. ماليِ - ملڪيت . ڀُونجي - مُوڙي .
▬ ماليّتُ جانچنا : مُلهہ ڪٿڻ - قيمت جو اندازو لڳائڻ .
▬ مالُ مارُو : صفت . مال ماريندڙ . مال ڦٻائيندڙ . ملڪيت هضم ڪندڙ .
● مالا ۽ مالائيں : ث[هہ] هار- مالها . ڪٺو. مڻڪن جي لڙهي (جا هندو جپ ڪرڻ وقت

كٿندا آهن) .

- مالا پهَل : ذ. هڪ قسم جي وڻ جو ڦل (جنهن مان هندو مالهائون ٺاهيندا آهن).
- مالاپهيرنا جَپنا : مالهاڦيرڻ. تسبيح سورڻ.
● مال پُوا، مالپُوڙا: ميدي جي تريل ۽ نرم مٺي ماني - مالپڙو.
● مالڪنگني : ث [هہ] هڪ قسم جو پسارڪو وکر - مال ڪنگڻي.
● مالي ۽ مالي: ذ [هہ] مالهي - باغائي - ٻڪاري - آرائين هڪ قوم جو نالو. (ث) مالين ۽ مالينيں.
● مام: ذ [هہ] سگهہ - طاقت - وس - پهچ.
● ماما ۽ مامائيں : ث [ف] ماءُ - والده. پوڙهي عورت. بورچياڻي. نوڪرياڻي. دائي. اها عورت جا پگهار تي گهر جو ڪم ڪار ڪري.
- ماماپُختَرياں، پُختتڑياں : ث. نوڪرياڻيءَ جي هٺ جون پڪل مانيون. مفت جون مانيون. اهي مانيون جي اميرن جي گهرن جون نوڪرياڻيون پنهنجي ٻارن ڏانهن موڪليندڙيون آهن .
- ماما پُختَرياں، پُختتڑياں کهانا : نازنعمت سان پلجڻ . مفت جون مانيون کائڻ. مفت جو مال آڏائڻ.
- ماماگري، ماماگيري : ث. رڌ پچاءَ جي نوڪري. بورچي گيري. خدمتگاري .
● مامتا: ث [هہ] ماءُ جي محبت - ماءُ جو پيار. مادري محبت .
- مامتا ٺهنڈي رهنا : سڳچو ٻار ڏسي ماءُ جي دل ٺرڻ .
● مامون : ذ [هہ] ماءُ جو ڀاءُ - مامو. زالن جي محاوري ۾ نانگ يا ڪُوئي جو نالو.
● ماں ۽ مائيں: ث [هہ] ماءُ - والده .

- ماں باپ : ذ. ماءُ پيءُ - والدين .
- ماں بہن : ث . ماءُ ڀيڻ .
- ماں بہن کرنا: ماءُ ڀيڻ ڪرڻ. گاريون ڏيڻ.
- ماں جائي: ث. ماءُ جائي - سڳي ڀيڻ .
- ماں جايا: ذ. ماءُ جائو - سڳو ڀاءُ .
- ماں کا دُودھ: ذ. ماءُ جو کير. (صفت) جائز - حلال - مباح .
- ماں کے پيٹ سے لے کر نِکلنا : ماءُ جي پيٽان ڪٽي اچڻ . ماءُ پيٽان سکي اچڻ .
● مان: ذ [هہ] غرور- گهمنڊ- هٺ - تڪبر. وڏائي - آڪڙ . ناز- نخرو- انگل- لاڏ- ماڻو. شوق . خواهش - تمنا . قرب جون ڳالهيون . آدر ڀاءُ. شان - مان .
- مان پان: ذ. عزت آبرو - مان مرتبو .
- مان ڈهينا: آڪڙ لهي وڃڻ . مغروري نڪري وڃڻ . هٺ ڀڄڻ .
- مان رکهنا: عزت رکڻ - مان رکڻ . پت رکڻ . آدر ڀاءُ ڪرڻ .
- مان کرنا : عزت ڪرڻ . مان ڏيڻ . آدر ڀاءُ ڏيڻ . مغروري ڏيکارڻ - آڪڙ ڏيکارڻ .
- مان گمان: ذ. مغروري- وڏائي. آڪڙ- سيٺ.
- مان گون: ذ. نازنخرو- انگل آرو. مانشان.
- مان گون رکهنا : مرضي پوري ڪرڻ . عزت رکڻ . ڳالهہ رکڻ - پت رکڻ .
- مان مرجانا : آڪڙ لهي وڃڻ . هٺ لهڻ. جوش جذبو نہ رهڻ . عاجز ٿيڻ - لاچار ٿيڻ .
- مان مهت : ذ. عزت آبرو - مان مرتبو - شان مان . نازنخرو- انگل آرو. آدر ڀاءُ -پليڪار.
● مانجھ : ث [هہ] ڏبڻ. ڪچي واري زمين . ترائي - ڪيٽي. هيٺاهين زمين .
● مانجھنا : متعدی [هہ] مَلڻ - مانجڻ - صاف

كرڻ (ڏانڊُو) . آجارڻ ـ چلكائڻ .
مانجها: ذ [هہ] ڏيڻ واري زمين . وڻ جو ٿُڙ .
لغۃ جي ڏور كي هٿڻ جو مانجهو . شاديءَ كان
اڳ كهوٽ طرفان سليل دعوت . ونواهہ جو ڳو .
ونواهہ . كَٽ ـ منجو . (صفت) ماهو (كير مكڻ
وغيرهہ) .
● مانجهي ۽ مانجهي : ذ [هہ] بيڙيائتو ـ سلاح ـ
ناكئو .
● مانجي : ث [هہ] هك قسم جي كهڙا منجي.
● مانڊ : صفت [هہ] جهكو (رنگ چمكو) ـ
ڦيكو . بي رونق . رنگ لٿل . (ث) جهكو رنگ.
غار ـ چُرَ . سكل چيٽن جو ڊڳ (جي باهہ ٻارڻ
۾ كم اچن).
ـ مانڊ پڙنا : جهكو ٿيڻ ـ ڦيكو ٿيڻ (رنگ).
چمكو گهٽجي وڃڻ .
ـ مانڊ كرنا : جهكو كرڻ ـ ڦيكو كرڻ
(رنگ). رونق گهٽائڻ . بي نور كرڻ . بدزيب
كرڻ .
ـ مانڊ هونا : جهكو ٿيڻ ـ ڦيكو ٿيڻ (رنگ).
لهڻ ـ گهٽجڻ (چمكو).
● مانڈ : ذ [هہ] اوپاريل چانورن جو پاڻي ـ
پيچي . پيڻ ـ كلف .
ـ مانڈى : ث. پيچي . كلف ـ پيڻ .
● مانڈا : ذ[هہ] پوري (جا ميدي مان ٺاهي گيهہ
۾ تريندا آهن) . موتيهي پاڻي سبب اك تي
چڙهيل اڇاڻ .
ـ مانڈا حلوا : ذ. سيرو پوري . شب برات تي
تيار كيل سيرو ماني .
● مانڈل : ث [هہ] لوهي چِلو (جو پاڻي
كيڻ جي پوكي ۾ لڳل هوندو آهي) .
● مانس : ذ [هہ] ماڻهو ـ آدمي . آردو ۾
فقط "بهلا مانس" ۽ "بن مانس" لفظن ۾ كم
اچي .
● مانگ : ث [هہ] منگ ـ مگيل چوكري .
سينڌ .
ـ مانگ اجڑنا : بيوهہ ٿيڻ ـ ڏهاڳ اچڻ.
ـ مانگ بنانا : سينڌ كيڻ ـ سينڌ ڪاهڻ.
ـ مانگ بهرنا : سينڌ ۾ سينڌور وجهڻ .
شادي ٿيڻ ـ سهاڳڻ ٿيڻ . شادي كرائڻ.
ـ مانگ بهرى : ث. صفت . سُهاڳڻ .
ـ مانگ پٹى : ث. سينڌ پٽي ـ ڦٽي ڦوكارو .
ـ مانگ پٹى ميں لگا رهنا : هر وقت سينڌ
سرسي ۾ لڳو رهڻ . هار سينگار ۾ لڳو رهڻ.
ـ مانگ جلى : ث. صفت . بيوهہ . ڏ
ڏهاڳڻ . پاراتي طور كم ايندڙ لفظ.
ـ مانگ چيرنا : سينڌ كيڻ.
ـ مانگ سنوارنا : سينڌ كيڻ . وارن كي
ڦٽي ڏيڻ .
ـ مانگ كهلنا : مگيندي يا مگينديءَ جو
مري وڃڻ. پرڻيل عورت جو مري وڃڻ .
ـ مانگ ميں سيندور بهرنا : سينڌ ۾ سينڌور وجهڻ
(هندن جي هك رسم) .
ـ مانگ نكالنا : سينڌ كيڻ.
● مانگنا : متعدى [هہ] گهرڻ ـ منگڻ ـ مگڻ ـ
طلب كرڻ. خواهش كرڻ ـ سڌ كرڻ . سگ
جي گهر كرڻ . گهرڻ (دعا) . وٺڻ (قرض) .
پنڻ ـ سوال كرڻ.
ـ مانگ : ث. گهُرَ ـ طلب . كَپُ . حاجت ـ
ضرورت. سوال . خريداري ـ كاپو.
ـ مانگا : ذ. صفت . گهريل . طلب كيل .
اڌارو ورتل.
ـ مانگ آنا : طلب ٿيڻ ـ گهُرَ اچڻ. خريداري

ڏيڻ .

— مانگا تانگا : صفت. اُڌارو ورتل. پنهنجي سنهنجي آندل .

— مانگے تانگے کَر کھانا : پنهنجي سنهنجي گذارو ڪرڻ. اوڌر تي گذر سفر ڪرڻ .

— مانگ لپنا : گهرري وٺڻ. اوڌر وٺڻ .

— مانگ هونا : گهُرَ هجڻ - طلب هجڻ . ضرورت هجڻ . کَپ هجڻ .

— مانگے تانگے : تابع فعل . قرض کڻي . پنهنجي سنهنجي. پنهنجي سني .

— مانگے دينا : اُڌار ڏيڻ - قرض ڏيڻ . ٿوري وقت لاءِ ڏيڻ.

● ماننا : متعدی [ه] مڃڻ . قبول ڪرڻ . منظور ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ. مان ڏيڻ. اعتقاد رکڻ. مڃڻ (حڪم). باسَ باسڻ .

— مانا : صفت. مڃيل . منظور ڪيل . قبول ڪيل . (فعل) مڃيو. ڄاتو- منظور ڪيو.

— مانتا : ث. مَڃتا- باسَ - سُکا . عقيدو- ڀروسو- يقين عزت- آڌر ڀاءُ .

— مان جانا : مَڃي وڃڻ. قبول ڪرڻ. راضي ٿيڻ.

— ماننے جوگ : صفت. مڃڻ جوڳو . اعتبار جوڳو. ڀروسي جهڙو .

● مانهه، مانهن، مانهي، مانهين : تابع فعل [ه] وچ ۾ . ڏانهن- طرف .

● مانی یا مانیاں : ث [ه] دائي . ٻارَ ڄڻائيندڙ عورت. سَکڙي (چنڊ جي) .

● مانئيان : ث [ه] ونواهه . کنوار کي ونواهه ۾ ويهارڻ جي حالت .

— مانئيون بٹھانا : کنوار کي وَنواهه ۾ ويهارڻ .

● ماوا : ذ [ه] تَت - جوهر - مايو . کير مان ٺهيل مائو. کَلف - پيڙ. سامان. مصالحو.

کير . نشاستو. بيضي جي پيلاڻ .

● ماه : ذ [ف] چنڊ. مهينو .

— ماهانہ : صفت. ماهيانو - هر مهيني .

● ماهُون : [ه] هڪ قسم جو جيت (جو ڪڻڪ جي فصل کي کائي) .

● مائی یا مائیاں : ث [ه] ماءُ - والده .

— مائی باپ : ذ. ماءُ پيءُ - والدين .

— مائی کا لال : ذ. ماءُ جو پٽ. مڙس جو پٽ. بهادر.

● مَپنا : لازم [ه] ماپجڻ - ماپ ٿيڻ .

— مَپ : ث. ماپَ .

— مَپان : ث. ماپَ - پيمائش .

— مَپانا : متعدی. ماپائڻ. ماپڻ .

— مَپائی : ث . ماپ .

— مَپوانا : متعدی المتعدی . ماپارائڻ - ماپ ڪرائڻ .

● مَت : تابع فعل [ه] نہ .

— مت پوچهو : محاوره. نہ پڇ. تعريف کان ٻاهر .

● مَت : ث [ه] عقل - سمجهه - فهم. هوشياري - ڏاهپ. عادت. راءِ . (ذ) مذهب.

— مت الٹی هونا: مَت اونڌي ٿيڻ. عقل وڃڻ.

— مت پهرنا : مَت ڦرڻ. راءِ بدلجڻ . مت اونڌي ٿيڻ. عقل وڃڻ .

— مت دينا : نصيحت ڪرڻ - مَت ڏيڻ . صلاح ڏيڻ. سيکارڻ.

— مت ماری جانا : عقل مارجي وڃڻ. مت کسجي وڃڻ. وايون ٻتال ٿيڻ.

● مُت : ذ [ه] "مُوت" جو مخفف. مُٽ- پيشاب .

— مُتاسا : ذ. صفت. مُٽو. اهو ماڻهو جنهن

کي مُٽ لڳو هجي.

- مُتالی : ث. گهوڙن جي مُتڻ جي جاءِ. اهو گاهه جنهن تي گهوڙن مُتيو هجي. مُتاڳو.

● مَتا : ذ [هہ] راءِ - صلاح - مشورو. مت - نصيحت.

- مَتا ٺهانا : راءِ سان اتفاق ڪرڻ. ٻڪراءِ ٿيڻ. ارادو ڪرڻ. صلاح ڪرڻ.

● مُتانا : متعدی [هہ] مُتائڻ- پيشاب ڪرائڻ.

● مِتّر : ذ [هہ] راند ۾ هڪڙي ٽوليءَ جو اڳواڻ- ڏوڙي. پيچي. همراهه.

● مَتلی : ث [هہ] دل ڪچي ٿيڻ جي حالت. الٽيءَ جو خيال. اٻڙڪو.

● مَتنا : ذ [هہ] ڪماند جو هڪ قسم.

● مَتوالا يا مَتوالے : ذ. صفت [هہ] نشي ۾ چُورُ- مخمور- مَست. فخر ڪندڙ. (ث)مَتوالی.

- مَتوالا ڪرنا : مَست ڪرڻ. مخمور ڪرڻ.

- مَتوالی گهٽا : ث. ڀرپور ڪڪر. گهاٽو جهڙ.

● مَتهنا : متعدی [هہ] ولوڙڻ - جهڳڻ. مَنڌي هڻڻ. ونڌڻ - ڪاڳاله وري وري چوڻ.

- مَتهانی، مَتهنی : ث. ماندائي- مَنڌي.

● مُتهری : ث [هہ] ڪُوهه ۾ گهوڙن جي پيشاب لاءِ ٺهيل جاءِ.

● مِتی : ث [هہ] تاريخ - تيٿ. وياج.

- مِتی ڪاٽنا : دلالي جا پئسا ڪاٽڻ. وياج ڪاٽڻ.

- مِتی چڙهانا : تاريخ وجهڻ.

● مُٹاپا : ذ [هہ] ٿولهه- ٿُلهائي.

- مُٹاپا چڙهنا : جسم تي ٿولهه چڙهڻ.

- مُٹائی : ث. ٿُلهائي- ٿولهه.

● مٹر : ذ [هہ] هڪ قسم جي ول ۽ ان جون ڦريون - مٽر.

- مٹرا، مٹرالا : ذ. مٽر ۽ جَوَ ملائي پوکيل.

- مٹر گشت : محاوره. سير- هوا خوري.

- مٹری : ث. ننڍيا مٽر- ڏڏڙي.

- مٹری آنکهیں : ث. ننڍڙيون اکيون- چٽي جيڏيون اکيون.

● مٹر مٹر : تابع فعل [اردو] ننڍين ٻارن جو ٽڪڙو ٽڪڙو ڏسڻ يا ڪم ڪرڻ جي حالت.

- مٹر مٹر ديکهنا : ننڍي ٻار جو عجب وچان ڏسڻ. اکيون ڦاڙي نهارڻ. اکيون ٽمڪائڻ.

● مٹکا يا مٹکے : ذ [هہ] مَٽُ- وڏو مَٽُ. پاڻيءَ جو گهڙو.

● مٹکنا : لازم [هہ] لُڏڻ (نخري سان).

- مٹک : ث. ناز- نخرو. نخري بازي.

- مٹکانا : متعدی. لوڏڻ. نخرو ڪرڻ. ڦيرڙائڻ (هٿ، اکيون).

- مٹک چال : ث. لوڏ سان هلڻ. نخري سان هلڻ.

- مٹک چٹک : لوڏ. نخري بازي.

- مٹکو : ث. ٻَٽ ڪي لوڏو ڏيئي هلندڙ يا ڳالهائيندڙ عورت. نخريلي عورت.

● مٹنا : لازم [هہ] ڊهڻ. ڪُرڙجڻ. صاف ٿيڻ. ميسارجڻ. ڪِرڻ. ڦِٽڻ. نابود ٿيڻ. تباهه ٿيڻ- رد ٿيڻ.

- مٹا دينا : ڊاهي ڇڏڻ- ڦٽائي ڇڏڻ. نابود ڪرڻ. ميساري ڇڏڻ.

- مٹانا : متعدی. ڪُرڙڻ- ڊاهڻ. ڦِٽائڻ. ميسارڻ. نابود ڪرڻ. رد ڪرڻ.

- مٹا هوا : صفت. ڪُرڙيل. ڊٺل. ميساريل.

- مٹ جانا : ڏسو "مٹنا". ڊهڻ. ڦِٽڻ.

سيسارجڻ .

● میٹھ : صفت [ھ] "میٹھا" جو مخفف. مٺو.

– میٹھ بولا، میٹھ بولنا : ذ . صفت. مٺو ڳالهائيندڙ- شيرين ڪلام .

– میٹھ لونا : ذ. صفت. مٺ لوڻيو. گهٽ لوڻ وارو (ڪاڏو) .

● مٹھ : ث [ھ] "سوٹھ" جو مخفف . مٺ- مُٺ . ٺونشو. هٿيو. مشت زني .

– مٹھ بھیڑ : ث. اوچتي ملاقات . مقابلو. ڳنڍ ڳنڍيان .

– مٹھ مارنا : مٺ هڻڻ . مشت زني ڪرڻ .

– مٹھ مرد : جانٺو جوان . جوان مرد . سگهارو . اڙٻنگ جوان .

– مٹھ مردی : ث . ارڏائي . زورآوري - زبردستي. ڏاڍائي. ظلم- انڌير .

– مٹھیا : ذ. مٺ جيترو- تمام ننڍو. (ذ) مُٺيو - هٿيو . سون يا چانديءَ جو تعويذ (جو ٻانهن تي ٻڌندا آهن). چيچڙي ۾ ڪماند وجهندڙ ڪمان جي مُٺ. مُٺيو (ڳڙ جو) .

– مٹھیا دیو : ذ. ٻندرو - جامڙو - ڳيرانٺ مُنڙيو .

● مٹھا یا مٹھے : ذ. صفت [ھ] سست . ڍرو - آهستي . ڏڏ - موڳو . منڊو . (ذ) آهستي هلندڙ گهوڙو .

– مٹھاپن : ذ. سستي- ڪاهلي- آرس. بيوقوفي. موڳائي. گيهل- ڍر .

● مٹھا یا مٹھے : ذ [ھ] مُٺ - لپ. مُوڙي (گاهه وغيره جي) . ڀري- ڀٽارڪ هٿيو (هرجو). مُٺيو. ڪپهه ڀڃڻ جو مُهلڙو .

– مٹھا باندھنا : موڙي ٻڌڻ (گاهه وغيره جي). مُٺيو ٺاهڻ. هڙ ٻڌڻ.

● میٹھاس : ث [ھ] مٺاڻ- مٺاڄ - شيريني . مزو - سواد .

● مٹھائی یا مٹھائیاں : ث [ھ] مٺائي. مٺاڻ- مٺاڄ- ڳڙ وغيره .

– مٹھائی بانٹنا : مٺائي ورهائڻ.

– مٹھائی چڑھانا : ڪنهن اولياء وغيره تي نذراني طور مٺائي ڏيڻ .

– مٹھائی سے منہ بھر دینا : گهڻي مٺائي کارائڻ. ڍؤ ڪرائڻ. تمام خوش ڪرڻ.

● میٹھڑی یا میٹھڑیاں : ث [ھ] مٺي ۽ لوڻ واري موڻي.

● میٹھریاں : ث [ھ] هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ. هڏڪوڻي (جا ڪير پياڪ ٻالڪ کي ٿئي).

● مٹھی یا مٹھیاں : ث [ھ] مُٺ. لپ - چپرون. چونڀٽي. گهوڙي جي سنب ۽ مُرئي جي وچ وارو سنڌ. مُڪڙيون.

– مٹھی باندھنا : مٺ بند ڪرڻ.

– مٹھی بھر : صفت. مُٺ جيترو. لپ کن .

– مٹھی بھرنا : مُٺ ڀرڻ- لپ ڀرڻ. مُڪڙيون هڻڻ .

– مٹھی کھلی ہونا : سوال ڪرڻ- گهرڻ. حقيقت ظاهر هجڻ .

– مٹھی گرم کرنا : مُٺ گرم ڪرڻ. ڪجهه پئسا ڏيڻ. رشوت ڏيڻ.

– مٹھی میں آنا : مُٺ ۾ اچڻ- قبضي ۾ اچڻ- هٿ ۾ اچڻ .

– مٹھی میں دھرا ہونا : مُٺ ۾ هئڻ . ويجهو هئڻ - پاسي ۾ هجڻ.

– مٹھی میں دینا : هٿ ۾ ڏيڻ . قبضي ۾ ڏيڻ .

– مٹھیاں بھرنا : مٺيون ڀرڻ - لپون ڀرڻ . مُڪڙيون هڻڻ.

— مٹھیوں خاک پڑنا : تمام گھٹي سٽي وسڻ. ڏوڙ جو طوفان وسڻ. مقابلي ۾ شڪست ملڻ.

● مٹھیانا : متعدی [ھ] مٺ جھلڻ. هٿ ۾ رکڻ - قبضي ۾ رکڻ. مٺ هڻڻ. مٺيون پرڻ.

● مٹی، مٹّی : ث[ھ] مٽي خاڪ - ڏوڙ. راڪو. زمين. دنيا. لاش. گارو. (صفت) ميرو- گدلو.

— مٹی اٹھانا : مرڻ- وفات ڪرڻ- لاڏاڻو ڪرڻ.

— مٹی اڑانا : مٽي اڏائڻ- ڏوڙ اڏائڻ.

— مٹی پکڑنا : کپ ڪوڙڻ. جمي وڃڻ.

— مٹی پلید کرنا : مٽي پليت ڪرڻ. ڪفن دفن چڱيءَ طرح نہ ڪرڻ. بدنام ڪرڻ. برباد ڪرڻ.

— مٹی تھوپنا : مٽي ٿپڻ. ليپو ڏيڻ. راڳو ڏيڻ.

— مٹی ٹھکانے لگانا : ڪفن ڏيئي پورڻ.

— مٹی خراب کرنا : مٽي پليت ڪرڻ. خراب خوار ڪرڻ. لاشو رُلائڻ.

— مٹی ڈالنا : مٽي وجھڻ- ڏوڙ وجھڻ. پردي پوشي ڪرڻ. لئي سٽي ڪرڻ. ڦٽڪار وجھڻ.

— مٹی ڈھونا : مٽي ڍوئڻ. مزوري ڪرڻ. مصيبت سهڻ. بيفائدو ڪم ڪرڻ.

— مٹی کا برتن : ذ. ٺڪر جو ٿانءُ.

— مٹی کا تیل : ذ. گاسليٽ.

— مٹی کرنا : مٽي ڪرڻ. خراب ڪرڻ. برباد ڪرڻ. ميرو ڪرڻ.

— مٹی کے مادھو : محاوره. اکڙين جو گڏو. بيوقوف- ٻوگھلو.

— مٹی لے ڈالنا : هرگھڙي اچڻ - ذري ذري اچڻ. پٺيان پوڻ.

— مٹی میں آنا : ڏوڙ ۾ پرجڻ.

— مٹی میں سلانا : دفن ڪرڻ - پورڻ. برباد ڪرڻ - مٽيءَ ۾ سلائڻ. ڦٽائي ڇڏڻ.

— مٹی ہونا : مٽي ٿيڻ- خاڪ ٿيڻ. ڏوڙ ۾ پرجڻ. پراڻو ٿيڻ. بيسواد ٿيڻ. ڊھڻ.

— مٹیا : ذ. صفت. مٽيءَ مان ٺھيل- خاڪي. ٺڪر جو. چيڪي مٽيءَ جو. ڪچو (ڪوھ).

— مٹیا پھوس : محاوره. تمام پوڙھو ۽ ڪمزور. آپرو - هيٺو - ضعيف. مفلس - ڪنگل.

— مٹیا ڈھس : محاوره. ڪاهل- سُست- ڏوتي.

— مٹیار : ذ. صفت. مٽيءَ جھڙو. ميرو. گدلو. مٽيءَ مان ٺھيل. ٺڪر جو.

— مٹیا سانپ : ذ. اهو نانگ جنھن جو رنگ مٽيءَ جھڙو ٿئي ۽ ان تي ڪارا داڳ ٿين- گدو.

— مٹیالا يا مٹیالے : ذ. صفت. مٽيءَ جي رنگ جو- ڀُورو- خاڪي. مٽيءَ جو. مٽيءَ ۾ پريل. ميرو.

● مٹیا يا مٹیائیں : ث [ھ] ساڻي - چاڏي (ڪير ڄمائڻ جي).

● مجرا : ذ [ع] ڪٽوتي - لاٽ. ادب سان جھُڪي ڪيل سلام. ناچ ۽ گاني وارين جو محفل ۾ ويھي ڳائڻ جي حالت - مُجرو.

— مجرا دینا : حساب ۾ مجرا ڏيڻ- ڇوٽ ڏيڻ.

— مجرا کرنا : مجرو ڪرڻ. ادب سان جھڪي سلام ڪرڻ. ناچ گانو ڪرڻ - مجرو پرڻ.

— مجرائی : ذ. صفت. مجرو پريندڙ. جھڪي سلام ڪندڙ.

● مجوسا يا مجوسے : ذ [اردو] ڇت جي هيٺان ڏنل ڪاٺي.

● مجھ : ضمير [ھ] مُون - آءٌ.

— مجھ سا : تابع فعل. مون جھڙو. مون وانگر.

— مجھ سے : تابع فعل. مون کان.

— مجھ کو : مفعول. مون کي.

— مجھ میں : تابع فعل. مون ۾.

— مجھے : مفعول. مون کي.

● مَجھولا: ذ. صفت. [ھ] وچولو - درميانو. (ذ) ننڍي ديگ - سيانو.
● مُجھَيلا ۽ مُجھَيلے: ذ [ھ] جھيڙو - جھڳڙ - ڏنڊو - فساد.
▬ مُجھَيلا ڈالنا: جھيڙو وجھڻ.
● مَجيرا: ذ [ھ] ھڪ قسم جو ساز (پتل جو ننڍيون وٽيون).
● مُچا ۽ مُچّے: ذ [ھ] گوشت جو ٻوٽ.
● مَچا مَچ: صفت [ھ] ڀريل - ڪناتار. گھاٽو - گُتيل. (ث) ڪٽ جا چيچاٽ.
● مَچان ۽ مَچان: ذ [ھ] پٽ ۾ سامان وغيره رکڻ لاءِ تختو - طاق - ڇپرو. ڪنڊو (شڪار لاءِ).
● مُچرب: صفت [اردو] چربيءَ وارو - چربي لڳل.
● مُچرُوس، موچ رَس: ذ [ھ] ھڪ دوا جو نالو. ھڪ قسم جو جانور.
● مِچکانا: متعدی [ھ] پورڻ پٽڻ (اکيون) - اکيون ڇمڪائڻ. اک ڇڪڻ.
● مِچکنا: لازم [ھ] لُڏڻ - ڏوڏڻ. ڏکڻ. چيچٽ ڪرڻ (ڪٽ). ورچڻ.
▬ مَچَک: ث. لوڏو. ڏوڏ.
▬ مَچکا: ذ. واپار جي موڙي. سستائي. فرق. ڍر.
▬ مَچکا پڑنا: بازار موڙي ڏيڻ. سستائي ڏيڻ. آمدني گھٽجڻ. دير ڏيڻ.
▬ مَچکانا: متعدی. لوڏڻ - ڏوڏڻ. جھڪائڻ - ھيٺ ڪرڻ.
● مِچلانا: لازم [ھ] الٽيون اچڻ - اُبڙڪا اچڻ - دل ڪچي ڏيڻ.
● مَچلنا: لازم [ھ] ضد ڪرڻ - ھوڏ ڪرڻ. روئڻ. ڪينو ڪرڻ. رسڻ. صفا انڪار ڪرڻ.

▬ مَچلا: صفت. ھوڏي - ضدي. نڙر - ڪپتائي - انگلي - دادلو - چلولو. (ث) مچلی.
▬ مَچلاپن: ذ. ضد. ڪينو. نڙرپڻو. چلولائي.
▬ مَچلانا: متعدی. نيڙرپائي ڪرڻ. ضدڪرڻ - ھوڏ پڪڙڻ. چلولائي ڪرڻ. ڪيچل ڪرڻ. لاڏ ڪرڻ. ننائڻ. رُسڻ.
▬ مَچلائی: ث. نڙرپائي. ھوڏ - ضد. چلولائي.
▬ مَچَل پڑنا: ضد تي چڙھڻ. ڪينو ڪرڻ. انگل ڪرڻ. مچرجي ويھڻ. رُسي پوڻ.
▬ مَچَل جانا: ضد تي چڙھڻ. انگل ڪرڻ. مچرجي ويھڻ. رُسي پوڻ.
▬ مَچَل جانا: ضد تي چڙھڻ. انگل ڪرڻ. مچرجي وڃڻ.
● مُچلکا: ذ [ترکی] ڪنھن ڪم نہ ڪرڻ جو اقرار (جوابدار طرفان) - مُچرڪو.
● مَچمچانا: لازم [ھ] جُواني جي مستي اچڻ. شھوت ڏيڻ. مست ڏيڻ.
▬ مَچمچا جانا: مستي ۾ اچڻ. بدمعاشي ڪرڻ.
▬ مَچمچاھَٹ: ث. شھوت جو زور. جوانيءَ جو جوش.
● مَچنا: لازم [ھ] مچڻ - ڏيڻ. رچڻ.
▬ مَچانا: متعدی. مچائڻ - برپا ڪرڻ - رچائڻ.
● مِچنا: لازم [ھ] بند ڏيڻ - پورجڻ (اک) - ٻُوٽجڻ.
● مَچھاسيا: ذ [ھ] درياءَ جي ڪناري واري زمين (جا درياءَ جي چڙھڻ سان انھيءَ ڳوٺ جي ملڪيت ٿئي جنھن پاسي کان درياءَ ھٽيو ھجي).
● مَچھتر ۽ مَچھتر: ذ [ھ] ھڪ قسم جو مشھور جيت - مچر.
● مَچھرنگا ۽ مَچھرنگے: ذ. ھڪ قسم جو آبي پکي (جو مڇي کائي).
● مَچھلی ۽ مَچھليان: ث [ھ] مڇي -

ماهيءَ ٻانڌڻ واري مُشڪ. ڏونڊرو (ٻانڌڻ جو).
لغڙ جو هڪ قسم (مڇيءَ جي نموني ٺهيل).

- مَچھلی پکڑنا : مڇي جهلڻ- مڇي ڦاسائڻ.
- مَچھلی کا تیل : ذ. مڇيءَ جو تيل (جو دوا طور ڪم اچي).
- مَچھلی کا چارا : ذ. مڇي ڦاسائڻ لاءِ ڪنڊيءَ ۾ ٻڌل شيءِ.
- مَچھلی کا کانٹا : ذ. مڇي ڦاسائڻ جي ڪُنڍي. مڇيءَ جو ڪنڊو. ٻخيي جو هڪ قسم- ڪيل.
- مَچھلی کی طرح تڑپنا : مڇيءَ وانگر ڦٿڪڻ- لڇڻ. بيتاب ٿيڻ.
- مَچھلی والا : ذ. صفت. مڇي وڪڻندڙ- ساٿي. مهاڻو.
- مَچھلیاں پڑنا : ورزش سبب ڏونرن ۽ رانن جون مشڪون ظاهر ٿيڻ.

● مُچھندر : صفت [هہ] وڏين مُڇن وارو- مُڇير. (ذ) ڪُئو. مسخرو- ڏچر.
● مَچھوا ۽ مَچھوے: ذ [هہ] مڇي ماريندڙ- مهاڻو. هڪ قسم جي ننڍي ٻيڙي- مڇونو.
● مَچھی ۽ مَچھیاں : ث [هہ] مَڇي. چمي.

- مَچھی دینا : چمي ڏيڻ.
- مَچھی مَچھول : ذ. چمي چٽ.

● مُچھیل ۽ مُچھیل : ذ [هہ] وڏين مُڇن وارو- مُڇير.
● مَچیا ۽ مَچیاں : ث [هہ] منجي. ڪرسي. ٽپائي. موڙو.
● مَحَبَّت : ث [ع] پيار- قرب- الفت. حب. دوستي- ياري. عشق.

- مَحَبَّت آنا : پيار اچڻ.
- مَحَبَّت اچھلنا : محبت جو جوش ٿيڻ. تمام گهڻي سِڪ ٿيڻ.
- مَحَبَّت جتانا : پيار جو اظهار ڪرڻ. قرب ڏيکارڻ.
- مَحَبَّت کا بھوکا : محاوره. پيار جو بکيو.
- مَحَبَّت کا دم بھرنا : عشق جي دعويٰ ڪرڻ.
- مَحَبَّت کرنا : محبت ڪرڻ- پيار ڪرڻ.

● مَحفِل ۽ مَحفِلیں : ث [ع] مجلس. انجمن- سڀا. ڪچهري- رهاڻ.

- مَحفِل جمانا : محفل جمائڻ- ڪچهري لڳائڻ.
- مَحفِل درہم برہم کرنا، بگاڑنا : محفل ڦٽائڻ- ڪچهري ڦٽائڻ.
- مَحفِل سرد پڑنا : مهل ٿڌي ٿيڻ. رهاڻ ٿڌي ٿيڻ.
- مَحفِل گونج اٹھنا : محفل ۾ واهه واهه ٿيڻ.

● مَحَلّہ : ذ [ع] محلو- پاڙو. گهٽي. منزل گاهه.

- مَحَلّہ دار : ذ. محلي جو چڱو مڙس.

● مَحنَت : ث [هہ] مشقت- جفاڪشي. پورهيو. تڪليف. ڪم ڪار. مزوري. اجورو.

- مَحنَت اٹھانا : تڪليف سهڻ. پورهيو ڪرڻ. جفاڪشي ڪرڻ. ڪوشش ڪرڻ.
- مَحنَت اکارت (برباد) جانا : محنت اجائي وڃڻ. ڪئي ڪمائي ڪٽ ٿيڻ.
- مَحنتانہ : ذ. محنتاڻو- مزوري. اجورو.
- مَحنت ٹھکانے لگنا : ڪوشش ڪامياب ٿيڻ.
- مَحنت کرنا : محنت ڪرڻ. مزوري ڪرڻ. ڪوشش ڪرڻ.

● مَخَول : ث [هہ] مذاق- مسخري.

- مَخَول کرنا : مسخري ڪرڻ- ٺٺول ڪرڻ.
- مَخَولیا : ذ. صفت. مَسخرو- چرچائي-

پوگائي. چالاڪ.

● مخيانا: متعدي [هہ] مارڻ- ڪُٽڻ.

● مدار: ذ [هہ] آڪ جو وڻ- آڪ.

- مدار کا ٹیڈا: ذ. آڪ مڪڙو.

- مدار کی بڑھیا: ث. آڪ ڏنيڙو- آڪ جو انب.

● مداوتنی: ث [هہ] شاديون ڪرائيندڙ عورت- ڏوٽي- وچ واري (عورت).

● مدد: ث [ع] اعانت. همراهي. حمايت. رسد. مددي فوج. مزوري. امداد.

- مدد بانٹنا: رازن مزورن کي مزوري ورهائي ڏيڻ. اجورو ڏيڻ.

- مدد دينا، کرنا: مدد پهچائڻ. مدد ڏيڻ. اعانت ڪرڻ.

● مدريا: ذ [اردو] ٺڪر جو حقو.

● مدڪ: ث [هہ] هڪ قسم جو نشو (جو پان ۾ آفيم کي ملائي گولي ٺاهي حقي ۾ پيئندا آهن).

● مدمغ: صفت [اردو] معزور- هٺيلو.

● مدهو: ذ [هہ] گهوڙي جي پٺيءَ تي ٿيل چٽو. ڏڳي يا اٽ جو ٿوهو.

- مدهو آنا، پکنا، لگنا: گهوڙي کي چٽو پوڻ.

● مده: ذ [هہ] جواني- شباب. مستي- خمار- نشو.

● مدهم: صفت [هہ] آهستي- ڌيمو. وچولو- درمياني. گهٽ. رواجي. هلڪو. اڇاترو- ڦڪو. سڪل.

- مدهم کرنا: آهستي ڪرڻ- ڌيمو ڪرڻ. گهٽ ڪرڻ.

● مديرا: ث [هہ] آبي پکيءَ جو هڪ قسم.

شراب جو هڪ قسم.

● مڈاسا ۽ مڈاسے: ذ [هہ] پٽڪو- ڦينٽو.

● مڈهہ بهيڑ: ث [هہ] اوچتي ملاقات. سامهون ٿيڻ جي حالت.

● ميرا: ضمير [هہ] "ميرا" جو مخفف. منهنجو (ث) ميري.

● مراد ۽ مرادين: ث [ع] مطلب- مقصد- ارادو- مدعا. آرزو- تمنا. باس- مڃتا.

- مراد (بر) آنا: مراد پوري ٿيڻ.

- مراد پانا: مطلب پورو ٿيڻ- مراد ملڻ.

- مراد دکهلانا: مراد پوري ڪرڻ.

- مراد مانگنا: مراد گهرڻ- مراد پوري ٿيڻ لاءِ دعا گهرڻ.

- مراد ماننا: باس باسڻ.

- مرادون کے دن: محاوره. جوانيءَ جا ڏينهن.

● مربا: ذ [ع. مربے] کنڊ جي چاش ۾ پڪل ميوو- مربو.

● مرت بيائی: ث [هہ] آها عورت جنهن جا سڀ ٻار مري ويل هجن ۽ فقط هڪڙو ٻار زنده هجي.

● مرتيليا: صفت [هہ] هيٺو- اڀرو- ڪمزور.

● مرجهانا: لازم [هہ] ڪومائجڻ. سُڪڻ (گل). اداس ٿيڻ- غمگين ٿيڻ.

● مرچ ۽ مرچيں: ث [هہ] مرچ.

- مرچيں سی لگنا: مرچون لڳڻ. ساڙ لڳڻ.

- مرچيں لگنا: مرچون لڳڻ. خار لڳڻ. ڪا ڳالهه تمام ناگوار لڳڻ.

● مرچڑا ۽ مرچڑے: ذ. صفت [هہ] ضدي- هٺيلو. (ذ) فقيرن جو هڪ گروه (جي پاڻيهي پنهنجو منهن زخمي ڪري پنندا آهن).

- مرچڑاپن: ذ. ضد- هٺ- آرهه زورائي.

- سَرچِڑاپَن دکھانا: ضد کرڻ. ارهه زورائي ڏيکارڻ.

● سَرچَنگ : ث [هہ] هڪ قسم جو ساز (جو وات سان وڄائيندا آهن).

● مَرد ع مَرد : ذ [ف] نر. مذکر. آدمي- شخص- ماڻهو. گهر وارو- مڙس. (صفت) بهادر. لائق.

- مرد آدمی : ذ. چڱو مڙس - سکر ماڻهو - اشراف ماڻهو.

- مَردا مَردی : ث. مڙسان مڙسي. زبردستي. زوراوري.

- مَردانہ : ذ. صفت. مردانو- مڙساڻو. دلير- بهادر. (ذ) مَردن جي ويهڻ جي جاء- اوطاق- (تابع فعل) مردن وانگر- مڙسيءَ سان.

- مَردانہ بهيس : ذ. مڙساڻو لباس- مردانو وڳو.

- مَردانہ جوڑا : ذ. مرد ماڻهوءَ جي پائڻ جو وڳو يا جُوتو.

- مَردانہ کَرانا : گهر ۾ زالن کي پاسي کري پردو ڪرائڻ (جيئن نامحرم مرد ماڻهو اچي سگهن).

- مَردانے آدمی : ذ. مڙس ماڻهو. بهادر جوان.

- مَردپن : ذ. ماڻهپو- انسانيت. مڙسپي.

- مَرد بَچہ : ذ. صفت. مڙس جو پٽ. بهادر- پهلوان.

- مَرد بَنْنا : مرد بنجڻ- مڙس ٿيڻ. حوصلو ڪرڻ. همت ڪرڻ.

- مَردم شُماری : ث. آدمشماري.

● مُردنی : ث [ف] موت جا آثار. اداسي- مايوسي.

- مُردنی چها جانا : مُنهن مان موت جا آثار ظاهر ٿيڻ. مايوسي ڇانئجي وڃڻ.

● مُردہ ع مُردے : صفت [ف] مئل- مري ويل- مُڙدو. بيجان. اڀرو- ضعيف. تمام پوڙهو. ڪومائل. بدنصيب. نياڳو. مايوس (طبيعت). ڏڪل (زمين). (ذ) لاش- جنازو- ميت.

- مُردہ اُٹهانا : لاش کڻڻ- ميت کڻڻ.

- مُردہ هاری هونا : جنازو ڳرو هئڻ (جا گنهگار هئڻ جي علامت سمجهي ويندي آهي). ڪمزور هوندي به طاقتور دشمن تي غالب پوڻ.

- مُردہ جِلانا : مردو جيارڻ.

- مُردہ خراب کرنا : لاش رلائڻ. خلق ۾ خوار ڪرڻ.

- مُردہ کر دینا، کر ڈالنا : مردو ڪري ڇڏڻ. لاشو بنائڻ. مرڻينگ ڪرڻ. ماري ڇڏڻ.

● مِردها ع مِردھے : ذ. [هہ] سُڪي- پنيل. چوبدارن جو سردار. پيادو.

● مِرزا، ميرزا: ذ [ف] شهزادو. ايرانين ۽ مغلن جو هڪ لقب. (صفت) نازڪ طبع.

- مِرزا پهوها، پهويا : محاوره. اڀرو ۽ نازڪ مزاج ماڻهو. سُست ماڻهو. آرام طلب شخص.

● مِرسا : ذ [هہ] ساڳ جو هڪ قسم.

● مُرغا ع مُرغے : ذ [اردو] ڪُڪُڙ.

- مُرغوں کی پالی : ث. ڪڪڙن جو آکاڙو (جتي ڪڪڙ ويڙهائيندا آهن). ڪڪڙن جي ويڙهه.

- مُرغی ع مُرغیاں : ث. ڪُڪُڙ.

- مُرغی والا : ذ. صفت. ڪوڪڙي. ڪڪڙ وڪڻندڙ.

● مُرغن : صفت [اردو <ف. روغن] گهڻي گيهه وارو- تمام سٺيو.

● مُرکانا : متعدی [هہ] مروڙڻ- سروڙڻ-

سوڙڻ . ونڻ .

● مَرَکنا : لازم [هہ] مروتجڻ. ونجڻ . مُڙڻ.

● مُرکی ۽ مُرکیاں : ث [هہ] ڪن ۾ پائڻ جو هڪ زيور- نڍي والي- مُرڪي. پاپڙي (ڪن جي).

● مِرگ : ذ [هہ] مِرگهہ - هرڻ .

— مِرگ چِڑا : ذ. پکيءَ جو هڪ قسم. جيت جو هڪ قسم (جو درياءَ جي ڪناري تي رهي).

— مِرگ چهالا : ذ. هرڻ جي کل.

— مِرگ نَین: ذ. هرڻ جون اکيون. وڏيون ۽ سهڻيون اکيون.

● مَرگَج : ذ [هہ] هڪ قسم جو قيمتي پٿر.

● مَرگهَٹ : ذ [هہ] مُردن ساڙڻ جي جاءِ . مَسان .

— مَرگهَٹ کا بهُتنا : ذ. مسانن جو جِن.

● مِرگی : ث [هہ] مِرگهي (بيماري).

— مِرگیا : ذ. مرگهي جي بيماريءَ ۾ ورتل.

— مِرگی آنا : مرگهي ٿيڻ .

● مُرلی ۽ مُرلیاں : ث [هہ] مُرلي- بنسري.

— مُرلیا : ث. ننڍي مُرلي.

— مُرلیا باجنا : مُرلي وَڄڻ. دست اچڻ . حالت معلوم ٿيڻ. نتيجو ڀوڳڻ .

— مُرلی بجانا : مُرلي وَڄائڻ .

● مُرمُرا ۽ مُرمُرے: ذ [هہ] مُرملا - مُرمُر.

— مُرمُروں کا تهیلا: محاوره . ڏلهو متارو ماڻهو.

— مُرمرے کا گوکهُو : ذ. پَرت جو هڪ قسم.

● مُرمُرانا : متعدی [هہ] چرچر ڪرڻ . چاپا ڏيڻ . چيچاٽ ڪرڻ .

● مَرنا : لازم [هہ] مرڻ - فوت ٿيڻ - مري وڃڻ . سِر ڏيڻ . عاشق ٿيڻ - موهجڻ. کپڻ . رت ولوڙڻ. ڪوشش ڪرڻ . ڪومائجڻ . ڪشتو ٿيڻ . لهڻ (بکڻ).

— مَرا ۽ مَرے: صفت . مُئل - مري ويل . سُکل . ڪومايل. غريب . ضعيف .

— مَرا جانا: ڪنهن ڪم لاءِ تڪڙ ڪرڻ .

— مَرانا : متعدی. ڪرائڻ (بدفعلي).

— مَرا هوا: صفت . مُئل- مري ويل. ڪومائل. سُکل.

— مَر پِٹ کَر: تابع فعل . مري جهُري- ڏاڍي تڪليف سان.

— مَر پَچنا : سخت محنت ڪرڻ - نهايت جفاڪشي ڪرڻ .

— مَرتے دَم: تابع فعل. مرڻ وقت- ڪرات وقت.

— مَرتے (مَرے) کو مارنا : مئل کي مارڻ. ستايل کي وڌيڪ ستايل .

— مَرتے مَرتے: تابع فعل . مرندي مرندي . مرندي جهُرندي .

— مَرجانا: مري وڃڻ . ڪومائجي وڃڻ. لهي وڃڻ (بُکڻ) . ههچي وڃڻ . شرم ۾ ٻڏي وڃڻ . هارائڻ .

— مَرجیا: ذ . صفت. مري بچيل. اهو شخص جنهن زماني ۾ مَري جيي ڏٺو هجي. تجربيڪار- جهانديدو .

— مَر کهپنا : مَري کَپي وڃڻ . فنا ٿيڻ .

— مَر مِٹنا: مري وڃڻ . فنا ٿيڻ. ساهہ صدقو ڪرڻ .

— مَر مَر کے جینا : مري جيئڻ . مشڪل سان جان بچڻ . وڏي بيماري کاٽي صحتياب ٿيڻ.

— مَرنا جینا: مرڻ جيئڻ . زماني ۾ اٿڻ ويهڻ. تجربو پرائڻ . (ذ) مرڻ جيئڻ . شادي غمي .

— مَرنے کی ٹهاننا: مرڻ جو پڪو ارادو ڪرڻ.

— مَرنے لگنا: عاشق ٿيڻ . قربان ٿيڻ. وڃڻ.

- مَرنے والا : ذ. صفت. مرڻ ويجهو. مري ويل - مرحوم. عاشق - شيدا. مرڻ لاءِ تيار.
- مَروانا: متعدى المتدى. مارائڻ - قتل ڪرائڻ. (بدفعلي) ڪرائڻ.
● مَرَنڈا: ذ. صفت [هہ] مشڪل - ٿوٿ. ويڙهيل. ٻَندَل. عاشق - فدا. هڪ قسم جا لڏون (جي ڪٿڪ, ڳڙ ۽ گيهہ سان ٺاهيندا آهن ۽ ٻارن جي ڏندن نڪرڻ تي رسم طور ورهائيندا آهن).
- مَرَنڈا ڪرنا: سروڙڻ. سروڙڻ. پيچڻ. موهڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ - چاڳورڻ. ڀُت بنائڻ. چُور ڪرڻ.
- مَرَنڈا هونا: بيماريءَ سبب تمام هيڻو ٿي وڃڻ. سادگيءَ سان وقت گذارڻ. سانگ صرفو ڪرڻ. هڪ هنڌ ڪُپِي وڃڻ. عاشق ٿيڻ.
● مَروا: ذ [هہ] هڪ قسم جو خوشبودار ٻوٽو - نازبو- ريحان. هڪ قسم جو خوشبودار گاهہ.
● مَروَت: ث[ع] مڙسي. بهادري - سورهيائي. سخاوت. انسانيت - ماڻهپو. خُلق. لحاظ - پاسخاطري.
- مَروت برتنا: اخلاق يا انسانيت سان پيش اچڻ.
- مَروت توڑنا: رکائي ڪرڻ. بداخلاقيءَ سان پيش اچڻ.
- مَروت کرنا: رعايت ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ.
● مَروج: ث [هہ] آهي خوشبودار شيون جي ڪنوار جي سينڌ ۾ وجهندا آهن.
● مَروڑنا: متعدى [هہ] مَروڙڻ- مَروڙڻ. وَٽُ ڏيڻ. سوڙڻ. چيهو ڪرڻ. سهڻ (ڪن).
- مَروڑ: ذ. مَروڙ - مروڙو. مَروڙ. پيچ - وڪڙ. آڪڙ. وَٽُ (پيٽ جو)- گهمرو. پيڙ.
- مَروڑا يا مَروڑے: ذ. مروڙو. مروڙو. وڪڙ. گهُمرو.
- مَروڑا اٹھنا: پيٽ ۾ وٽ پوڻ- گهمرا پوڻ.
- مَروڑ اٹھنا: پيچش ٿيڻ.
- مَروڑ باز: ذ. صفت. آڪڙ باز. مغرور. ٽيڳر باز.
- مَروڑ پھلی: ث. هڪ قسم جي ڦري (جا پيچش جي دوا ۾ ڪم اچي).
- مَروڑ دينا: سروڙي چڙهڻ - مروڙي چڙهڻ. وَٽُ ڏيڻ.
- مَروڑ کی بات: محاوره. وڪڙ واري ڳالهہ. طعنو- چِٽَر.
- مَروڑ ميں رهنا: آڪڙيو وتڻ- سيڱيو گهمڻ.
- مَروڑی يا مَروڑياں: ث. هٿن کي مهٽڻ سان آئي يا مَرُ جي ٿهيل وَٽِ. ور- پيچ - وڪڙ. ڳنڍَ. ور وڪڙ واري شيء.
- مَروڑی دينا: مروڙڻ - وَٽُ ڏيڻ.
- مَروڑے اٹھنا: پيٽ ۾ گهمرا پوڻ- پيچش جا وَٽَ پوڻ.
- مَروڑے کے درد کھانا: ويم جا سورکائڻ.
● مَرهَم: ذ. تماڪ جو چُورو- ٻُڪ.
● مَرّی يا مَرّياں: ث. ڳنڍِ. وِڪَڙُ. ڦندو- دام.
- مَرّی کھل جانا: ڳنڍ کلي پوڻ. دل سان ٻيائي نڪري وڃڻ.
● مَريَل: صفت [هہ] ڏٻرو- ايرو. هيڻو. ملول - مايوس. سُست. مرٽينگ.
- مَريل ٹٹو: ذ. تمام آيرو ۽ ننڍو گهوڙو.
● مَڑَک: ث [هہ] وَرُ - ڍِنگَ- ڪَٻُ. آڪڙ - سيٽ. انڪل بازي - پيچ گهَٽ. تدبير. حڪمت عملي.
● مڑکنا: لازم [هہ] ڀڃڻ. ٽيڙڪڻ. ٺڪاءَ

سان پڇڻ. مُڙڻ (هٿ، پير). ڦاڙڻ (ڪپڙو).

● مُڑنا: لازم [هہ] مُڙڻ- ورڪائڻ - ڇھو ٿيڻ. ٻئي طرف ڦرڻ. پُٺ ورائڻ. موٽ ڪائڻ.

▬ مُڑ آنا: مُڙي اچڻ. موٽي اچڻ. ڦري اچڻ.

▬ مُڑ جانا: مُڙي وڃڻ - مُڙڻ. ڇھو ٿيڻ.

▬ مُڑ کر نہ دیکھنا: ڪنڌ ورائي نہ ڏسڻ. ڌيان ئي نہ ڏيڻ.

▬ مُڑ کے کروٹ نہ لینا: خبر نہ وٺڻ. سار سنڀال نہ لھڻ.

▬ مُڑ مُڑ کر دیکھنا: وري وري ڏسڻ. پٺ ورائي ڏسڻ.

● مڑھنا: متعدی [هہ] مڙهڻ (ڪل). زبردستي حوالي ڪرڻ- مٿي ۾ هڻڻ. هڻڻ (الزام). سپرد ڪرڻ (ڪم).

● مِزاج: ذ [ع] طبيعت - سرشت. ڳڻ - خاصيت. عادت- خو- سڀاءُ. اصليت - حقيقت. فخر - گھمنڊ - دماغ.

▬ مزاج اٹھانا: بد مزاجي سھڻ. انگل ڪڻڻ.

▬ مزاج بگاڑنا: عادت خراب ڪرڻ. بدافعال بنائڻ. خراب عادتون وجھڻ. ڪاوڙائڻ- چيڙائڻ. مٿي تي چاڙهڻ.

▬ مزاج پھڑک جانا: طبيعت خوش ٿيڻ.

▬ مزاج پرسی کرنا: طبيعت جي حالت پڇڻ. خيرعافيت پڇڻ. خبر وٺڻ - سيڪت ڏيڻ.

▬ مزاج چل جانا: ڪل ڦيٽري وڃڻ- مغز خراب ٿيڻ. چريو ٿيڻ.

▬ مزاج کرنا: آڪڙ ڪرڻ- وڏائي ڪرڻ.

▬ مزاج کیسا ہے: محاوره. تندرستيءَ يا خيرعافيت بابت پڇڻ جو جملو. طبيعت ڪيئن آهي؟

▬ مزاج کی لینا: ٻئاڪون هڻڻ. فخر ڪرڻ.

▬ مزاج میں آنا: طبيعت ۾ اچڻ- دل ۾ اچڻ.

● مَزہ یا مَزے: ذ [ف] مزو- ذائقو. لذت. سواد. چشڪو. عادت. موج - خوشي - عيش.

▬ مزہ آنا: مزو اچڻ - سواد اچڻ.

▬ مزہ اترنا: مزو نڪرڻ. سواد نڪرڻ.

▬ مزہ اٹھانا: مزو وٺڻ. لطف حاصل ڪرڻ.

▬ مزہ اڑانا: مزا ماڻڻ- موج ڪرڻ. عيش ڪرڻ.

▬ مزہ پانا: مزو وٺڻ. موج ماڻڻ. ڪنھن جي سزا ڀوڳڻ.

▬ مزہ پڑنا: چسڪو لڳڻ. عادت پوڻ.

▬ مزہ چکھانا: مزو چکائڻ. سيڪت ڏيڻ.

▬ مزہ چکھنا: مزو چکڻ - ذائقو چکڻ. مزو وٺڻ. سزا ڀوڳڻ. سزا پائڻ- ڪيتو لوڙڻ. مصيبت ڏسڻ.

▬ مزہ دیکھنا: مزو ڏسڻ. چسڪو وٺڻ. تماشو ڏسڻ. سزا ڀوڳڻ. ڪيتو لوڙڻ.

▬ مزہ دینا: مزو ڏيڻ - لطف ڏيڻ.

▬ مزہ کرکرا کرنا: مزو وڃائڻ. رنگ ۾ ڀنگ وجھڻ.

▬ مزہ کھنڈت کرنا: مزو وڃائڻ. رنگ ۾ ڀنگ وجھڻ.

▬ مزہ لوٹنا: مزو وٺڻ - موج ڪرڻ. عيش ڪرڻ.

▬ مزہ لینا: مزو وٺڻ. مزو ماڻڻ. عيش ڪرڻ.

▬ مزے اڑانا: مزا اڏائڻ. موجون ماڻڻ. عيش ڪرڻ.

▬ مزے کرنا: مزا ڪرڻ. مزا ماڻڻ. موجون ڪرڻ.

▬ مزے لوٹنا لینا: مزا وٺڻ. موجون ماڻڻ. عيش ڪرڻ. جوانيءَ جا مزا وٺڻ.

▬ مزے میں آنا: مزي ۾ اچڻ. خوشيءَ ۾ اچڻ. موج ۾ اچڻ.

● مَس٘ ئ مَسيں : ث [هہ] مڇن جي ريهہ - مڇن جي ساوڪ.
▬ مَسيں بهيگنا : مڇن جي ساوڪ اچڻ - مڇن جي ريهہ نڪرڻ.
● مُس٘ : ث [هہ] حيلو- بهانو. ٺڳي- چالاڪي.
● مَسّا ئ مَسّے : ذ [هہ] هَسو. موڪا - بواسير. مڪيِ (بندوق جي).
● مَسا : تابع فعل [هہ] ڏکيائيءَ سان.
● مِسّا : ذ [هہ] غريبن جي کاڌڻ جهڙو سستو اَنّ (چڻا وغيرهہ). ڏَٽُ. (صفت) گڏوچڙ.
▬ مِسّا کَسّا : ذ. ڏَٽ وغيرهہ.
▬ مِسی: صفت بيسڻ وغيرهہ جي (ماني). ڏَٽ مان ٺهيل.
▬ مِسی روٹی : محاوره. غريباڻي ماني - ايرو سيرو کاڌو.
● مَسالا ئ مَسالے : ذ [اردو] مصالحو. ويگر. سامان. اهي شيون جن کي ملائي ڪا شيءِ ٺاهجي.
▬ مَسالا پيسنا : مصالحو پيهڻ.
▬ مَسالا ٹانکنا : ڪپڙن تي چلڪ هڻڻ لاءِ مصالحو هڻڻ.
▬ مَسالے کا تیل: ذ. هڪ قسم جو خوشبودار تيل.
● مَسان: ذ [هہ] مُڙدن ساڙڻ جي جڳهہ - مساڻ. هڪ قسم جي ٻاراڻي بيماري (جنهن ۾ ٻارن جا هٿ پير ڦري ويندا آهن).
▬ مَسانيا : ذ. صفت. مساڻي. ڀوپو. جادوگر.
● مَست : ذ. صفت [ف] بيخود. چريو. نشي ۾ چُور- مخمور. مدهوش- بيهوش. بيپرواهہ.
▬ مَستان : ذ. صفت. ڏسو "مست".
▬ مَستانا: ذ. مست ٿيڻ- مستيءَ ۾ اچڻ. ڪاوڙجڻ.
▬ مَست مَهينيا : ذ. ڦڳڻ جو مهينو.
▬ مَست هونا : مَست ٿيڻ . چريو ٿيڻ . مخمور ٿيڻ . بيهوش ٿيڻ . نشي ۾ پُر ٿيڻ . بيهوش ٿيڻ .
▬ مَستی : ث . مستي. نشو- خمار . مدهوشي. جوش. شهوت . خوشي- موج .
▬ مَستی اٹهنا : مستي ٿيڻ- جوش ٿيڻ . خمار چڙهڻ .
▬ مَستی چڑهنا : مستي چڙهڻ. نشو چڙهڻ - خمار چڙهڻ. شهوت جو جوش ٿيڻ .
▬ مَستی چهانا : مستي ڇانئجڻ. نشو چڙهڻ .
▬ مَستی لگنا : مستي لڳڻ . مستي چڙهڻ . شهوت ٿيڻ .
▬ مَستی نکالنا: مستي ڪيڻ. مغروري ڪيڻ.
● مَستول : ذ [پرتگالي] سڙهہ ٻڌڻ جو ٿنڀ.
● مَسَک : ث [هہ] ماٺ - خاموشي - چُپ .
▬ مَسَک مارنا : ماٺ ۾ رهڻ - ٿنڀي هڻڻ .
● مُسٹنڈا ئ مُسٹنڈے : ذ . صفت [هہ] ٿُلهو متارو- ڏٿو مُٺو. جانٺو. (ث) مُسٹنڈی .
● مُسِکّا ئ مُسِکّے : ذ [هہ] جاريدار . ڇڪو (جو ڪنهن جانور جي منهن تي ٻڌندا آهن)- ٻُوٿاڙو.
● مُسکرانا : لازم [هہ] مُشڪڻ - مُرڪڻ - ٿورو کِلڻ .
▬ مُسکراهٹ ئ مسکراهٹیں : ث . مُرڪ .
● مَسکنا : لازم [هہ]ڪِسڻ - ڦاڙڻ (ڪپڙو). ٻهانو ڪرڻ . ڇُهڻ . ڀڪوڙڻ .
▬ مَسَک : ث. ڪپڙي کي آيل انگهہ . دٻاءُ- زور - پيڙ .
▬ مَسکانا : متعدی. ڪپڙي ۾ انگهون وجهڻ. ليڙون ليڙون ڪرڻ.
▬ مَسَک جانا : ڪِسي وڃڻ (ڪپڙو). انگهہ اچڻ (ڪپڙي ۾).
● مَسکوڑا ئ مَسکوڑے : ذ [هہ] ننڍ ۾

پاسي اڱلائڻ سان آيل لوڏو.

▬ مَسکوڑا لینا : پاسو ورائڻ.

● مَسَلْنا : متعدی [ھ] مهٽڻ . چيپاڻڻ . نپوڙڻ . پيهڻ .

▬ مَسَل ڈالنا : مهٽي ڇڏڻ . هٿڻ ۾ نپوڙي ڇڏڻ . چيپاڻي ڇڏڻ .

● مُسْنا : لازم [ھ] ڦرجڻ . لٽجڻ . سُسڻ .

● مَسْوارَہ : ذ [ھ] عورت جو وير ڪان پوءِ ڇِلي جو عرصو.

● مَسُور : ث [ھ] مهريءَ جي دال ۽ ان جو ٻوٽو.

▬ مَسُور کی دال : ث. مُهريءَ جي دال .

● مَسوڑا، مَسوڑھا ج مَسوڑے، مَسوڑھے : ذ [ھ] مهار (ڏندن جي)- مالهِيِ .

● مَسوسْنا: متعدی [ھ] مَهٽڻ- مَلڻ. دٻائڻ- چيپاڻڻ . ڪڙهڻ (دل). سهڻ (غم). پڇتائڻ .

▬ مَسوس : ث. سَهٽ- وِلوڙ (اندر ۾)- مروڙ - گهُمرو .

▬ مَسوسا : ذ . پڇتاءُ . پشيماني. ارمان- افسوس.

● مَسَہْری ج مَسَہْریاں : ث [ھ] مڇرداني- مَهاري. ڇپر کٽ - پلنگ .

● مِسّی : ث [ھ] ڏندن صاف ڪرڻ يا سونهن ڪان هڻڻ جو ٻُورو- مِسي .

▬ مِسّی کاجَل کَرنا: مِسِي ڪجل هڻڻ. سينگار ڪرڻ .

▬ مِسّی کی دَھڑی : ث . مِسِيءَ جو تهُہ.

▬ مِسّی کی دَھڑی جَمانا: ڇپن کي مِسِي هڻڻ.

▬ مِسّی لَگانا : مِسي هڻڻ .

● مَسِینا: ذ [ھ] مانهن ۽ سُڱن جي دال .

● مُشْٹَنڈا ج مُشْٹَنڈے : ذ [ھ] ٿُلهو متارو- ڏنو مُٺو- جانٺو . ڏسو " مُسْٹنڈا".

(ث) مُشْٹَنڈی .

● مُشْک ج مُشکیں: ث [ھ] ڏونڙو. ٻانهن جي مشڪ .

▬ مُشکیں باندھنا، کَسنا : مُشڪون ٻڌڻ - ڏونڙا ٻڌڻ . پڪڙڻ - گرفتار ڪرڻ .

● مُشْکِل : صفت [ع] مُشڪل - ڏکيو . اهنجو - اڻانگو .

▬ مُشْکِل آ پڑنا : مُشڪلات پوڻ .

▬ مُشکِل آسان کرنا : مُشڪل آسان ڪرڻ- مصيبت لاهڻ .

▬ مُشْکِل پَڑنا : مشڪل پوڻ. مصيبت پوڻ .

▬ مُشْکِل کَٹ جانا : مشڪلات ٽري وڃڻ .

▬ مُشْکِل میں پَڑنا : مشڪلات ۾ پوڻ - مصيبت ۾ ڦاسڻ . جنجال ۾ پوڻ.

● مِصْری : ث [ع] مِصري - قند . تلوار .

▬ مِصری کھِلانا : مِصري کارائڻ . وات مٺو ڪرائڻ . خنجر هڻڻ .

▬ مِصری کی ڈَلی: ث. مِصريءَ جي ٽڪَر. (صفت) تمام مِٺو .

● مُصِیبَت ج مُصیبتیں: ث [ھ] آپدا - آفت . جنجال - آزار . صدمو . مشڪلات - تڪليف .

▬ مُصیبت اُٹھانا: مصيبت ڪٽڻ - تڪليف سهڻ- سختي سهڻ .

▬ مُصیبت بھُگتنا: تڪليف ڀوڳڻ-مصيبت سهڻ.

▬ مُصیبت پَڑنا: مصيبت پوڻ. مشڪلات پوڻ.

▬ مُصیبت پیٹنا: مصيبت ڏسڻ - سختي ڏسڻ- تنگي ڏسڻ . ڏک ڏسڻ . ڏکيا ڏينهن گذارڻ .

▬ مُصیبت جھیلنا: مصيبت ڀوڳڻ- تڪليف سهڻ.

▬ مُصیبت سَہنا: مصيبت سهڻ - تڪليف ڀوڳڻ.

▬ مُصیبت کَٹ جانا : مصيبت جو وقت گذري وڃڻ .

▬ مُصیبت کَڑی ہونا : مصيبت سهڻ ڪان

باهر هجڻ .

— مُصیبت مول لینا : مصيبت سِر تي کڻڻ .

— مُصیبت میں پڑنا : مصيبت ۾ پوڻ - تڪليف ۾ اچڻ .

— مُصیبت میں پھنسنا : مصيبت ۾ ڦاسڻ - آفت ۾ اچڻ .

● مَطلَب : ذ [ع] مدعا. مُراد. گهرج - ضرورت . معنیٰ .

— مَطلب اَٹکنا : مطلب ڦاسڻ - غرض پوڻ .

— مَطلب اُلٹ دینا : اُبتو مطلب ڪڍڻ - اونڌي ڳالهه سمجهڻ .

— مَطلب چبا جانا : مطلب ظاهر نه ڪرڻ . ڳالهه ڪائي وڃڻ .

— مَطلب کی سُوجھنا : مطلب جي ڳالهه سُجهڻ. پنهنجي فائدي جي ڳالهه سوچڻ .

— مَطلب کے گھاٹ چلنا : پنهنجو فائدو ڏسڻ. پنهنجي مطلب جو طريقو اختيار ڪرڻ.

● مَغز : ذ [ف] مَغزُ - ميچالو. ڳُودو - ڳِرُ - ماسُ. ٻِجُ . (مجازاً) عقل - سمجهه - فهم - ڄاڻ . [اردو] تڪبّر - غرور.

— مَغز اُڑنا : مغز توائي ٿيڻ. سوڳائي چڙهڻ.

— مَغز بھِنّانا : مغز ڦِرَڻُ.

— مَغز بھونکانا : مغز ڦيرائڻ . مٿو هڻڻ . تمام گهڻو سمجهائڻ .

— مَغز پچّی : ث. بَڪبَڪ - جهڳِڙي - يَخِي. جهيڙو - تڪرار.

— مَغز پچّی کرنا : گهڻيءَ دير تائين مغز ماري ڪرڻ - مٿو کپائڻ. بَڪبَڪ ڪرڻ - جهڳڙي هڻڻ .

— مَغز پھِرنا : مٿو ڦِرڻ. دماغ ۾ خلل ٿيڻ. چَريو ٿيڻ .

— مَغز ٹل جانا : مٿو ڦِري وڃڻ. توائي ٿيڻ. واٽڙو ٿيڻ.

— مَغز چاٹنا : مغز کائڻ - مٿو کائڻ . جهڳڙي هڻي بيزار ڪرڻ .

— مَغز چٹ : ذ. صفت. مٿي کاپائو. بَڪبَڪيو - جهڳڙي خور.

— مَغز چٹّی : ث. بَڪبَڪ - جهڳڙي -

— مَغز چلنا : مٿو ڦرڻ. مغروري چڙهڻ - وڏائي ٿيڻ .

— مَغز سے کیڑے جھاڑنا : مغز مان واءُ ڪڍڻ . آڪڙ لاهڻ . جوڳي جُٽ ڪرڻ .

— مَغز کھانا : مغز کائڻ - مٿو کائڻ - دماغ کپائڻ . گوڙ ڪرڻ . هُل ڪرڻ .

— مَغز کھپانا : مٿو کپائڻ جي گهڻي ڪوشش ڪرڻ - مغز هڻڻ .

● مُقَدّر : ذ [ع] قسمت - نصيب - ڀاڳ .

— مُقدّر آزمانا : ڀاڳ آزمائڻ - قسمت آزمائي ڪرڻ.

— مُقدّر بدلنا : قسمت بدلجڻ .

— مُقدّر پھرنا : قسمت ڦِرڻ - ڀاڳ ورڻ .

— مُقدّر پھوٹنا : قسمت ڦِٽَڻُ - ڀاڳ ڦِٽڻ .

— مُقدّر چمکنا : قسمت چمڪڻ - بخت کُلڻ - ڀاڳ ورڻ .

— مُقدّر کا ھیٹا : ذ . صفت . بدنصيب - بدبخت - اڀاڳو.

● مکّا : ذ [ه] هڪ قسم جي پوک. مَکائي - مَڪئي .

● مُکّا يا مُکّے : ذ [ه] مُڪ - ٺونشو - گهُوشو .

— مُکّا چلنا : مُڪن سان ويڙهه ٿيڻ - ٺونشا لڳڻ .

- مُکّا لگنا : مُڪَ لڳڻ . ٺونشو لڳڻ .
- مُکّا مارنا : مُڪَ هڻڻ . ٺونشو هڻڻ .
● مَکان : ذ[ع] مَڪان- گهرُ- جاءِ . ٽڪاڻو.
- مَکان بَدلنا : گهرُ بدلائڻ - جڳهه مٽائڻ .
- مَکان بَیٹھنا : مينهن يا سيمَ سبب جاءِ ويهي رهڻ .
- مَکان بیچنا : جاءِ وڪڻڻ .
- مَکان دینا : جاءِ ڏيڻ . سسواڙ تي جاءِ ڏيڻ . ترسائڻ - ٽِڪائڻ .
- مَکان گرانا : جاءِ ڪيرائڻ - جڳهه ڍاهڻ .
● مَکر : ذ[ع] مَڪرُ - فريبُ - تَرڪَٽُ . ويساهه گهاتي - ٺڳي.
- مَکر چاندنی: محاوره . اها چانڊوڪي جنهن ۾ ڏينهن هُجڻ جو گمان ٿئي - ڪوڙي چانڊوڪي . (طنزيه) سُهڻي پر اندر ۾ کوٽي عورت .
- مَکر چَکر : محاوره. اڌ ڪُوڙ اڌ سَچُ . ٺڳيءَ ٺوڳي. اٽڪل سٽڪل .
- مَکر کَرنا : مَڪر ڪرڻ- فريب ڪرڻ - دوکو ڪرڻ .
● مُکَرنا : لازم [هہ] ڦِري وڃڻ (ڳالهه کان). چئي وري انڪار ڪرڻ. آلِي وڃڻ. نٽائڻ .
- مُکرانا : متعدی. ڪُوڙو ڪرڻ- مُنهن تي مَڃائڻ. ڪَيل ڳالهه کان ڦِري وڃڻ .
- مُکر جانا : آلِي وڃڻ - ڦِري وڃڻ - انڪار ڪرڻ. نٽائي وڃڻ .
● مُکَرنی ع مُکَرنیاں : ث [هہ] هڪ قسم جي ڳجهارت- ڏسو "مُکری".
● مُکری ع مُکریاں : ث [هہ] هڪ قسم جي ڳجهارت (جا چئن مصراعن جي ٿئي ، جنهن ۾ پهريون ٽي مصراعون مبتذل ۽ چوٿين مصرع مطلب واري ٿئي "لونڈی بھیج آسے بُلوایا، ننگی ہو کر میں لگوایا - ہم سے اس سے ہو گیا میل -اے سکھی ساجن، نہ سکھی وتیل'").
● مَکّڑ : ذ[هہ] هڪ قسم جو جيت- مَڪَڙُ. آيرو ۽ ڊگهو ماڪوڙو - چانگهڙيل.
● مَکڑنا : لازم [هہ] تنگون ٿيڻ. آڪڙجڻ - سيڃجڻ. ڦُونڊجڻ. پاسو ڪرڻ- نٽائڻ.
- مَکڑا کَر چَلنا : آڪڙجي هلڻ - سيڃجي هلڻ. تنگون تيڙي هلڻ. پاسيرو هلڻ .
- مَکڑانا : متعدی. مڪڙ وانگر ٽنگون ٽيڙي هلڻ . آڪڙجي هلڻ- سيڃجي هلڻ . مغروريءَ سان هلڻ. ڪم کان نٽائڻ .
- مَکڑائی : ث. مغروري- سيڃَ- آڪڙ.
- مَکڑ کَر چلنا : آڪڙجي هلڻ- سيڃجي هلڻ- پاسيرو هلڻ .
● مَکڑی ع مَکڑیاں : ث [هہ] جيت جو هڪ قسم- مَڪڙِي- تيڏِ. ڪوريئڙو.
- مَکڑی کا جالا : ذ. ڪريئڙي جو ڄارُ.
● مَکو : ذ [هہ] هڪ قسم جي ٻُوٽي (جنهن جا پَنَ پاڻيءَ ۾ ٽهڪائي مٿو ڌوئجي ته وارن مان جيئڙهه نڪري وڃي)- پَٽ پيرُون .
● مَکوڑا ع مَکوڑے: ذ [هہ] هڪ قسم جو جيت - ماڪوڙو.
● مَکھّا ع مَکھّے : ذ [هہ] وَڏِي مَکِ - مَکو. ٻگهڙِي.
● مَکھانا ع مَکھانے : ذ[هہ] پٻڻ جو ڏوڏو.
● مُکھڑا ع مُکھڑے :ذ[هہ]مُنهن - شڪل.
● مَکھّن : ذ [هہ] مکڻُ .
- مَکھّن نِکالنا : مکڻُ ڪڍڻ .
- مَکھّنیا : ذ. صفت مکڻ وڪڻندڙ - ڏوڏي.

● مکھنا یا مکھنے : ذ [ھ] ننڍو ھاٿي - مکڻو. بنا ڪڙھن ڪڪڙ .

● مکھی یا مکھیاں : ث [ھ] ھڪ قسم جو جيت - مک. بندوق جي ناليءَ تي لڳل ڇنبڙي (جنھن سان چِست جي سڌائي وٺن) - مک .

- مکھی چوس : ذ. صفت . مکي چوس - بخيل - ڪنجوس .

- مکھی کی طرح نِکال دينا : مک وانگر ڪڍي ڦٽو ڪرڻ . صفا الڳ ڪري ڇڏڻ . بي تعلق ڪرڻ .

- مکھی کی مکھی مارنا : ھوبھو نقل ڪرڻ. بنا ڪنھن سوچ سمجھ جي نقل ڪرڻ.

- مکھی مار : ذ . صفت. مکيون ماريندڙ . بدشڪل- بڇڙو . ڪنو- گندو .

- مکھی نِگلنا : مک ڳيھڻ . ڪراھت جھڙو ڪم ڪرڻ. مصيبت سِر تي کڻڻ.

- مکھیاں اُڑانا : مکيون اڏائڻ- مکيون ھڪلڻ. خوشامد ڪرڻ . اجايو وقت وڃائڻ . نيچ ڪم ڪرڻ .

- مکھیاں بھِنکنا: مکين جو ڀڻ ڀڻ ڪرڻ. واپار سوڙو ٿيڻ. ڪنو ھجڻ .

- مکھیاں ھانکنا : مکيون ھڪلڻ . مکيون مارڻ - نڪمو ويٺو رھڻ.

● مُکھی : ذ [ھ] ھڪ قسم جو ڪبوتر (جو ڳچيءَ کي ڦوڪي ھلي) .

● مُکھیا : ذ [ھ] مکي- ھيڊمين - رئيس . اڳواڻ - مھندار.

● مکّی : ث [ھ] ھڪ قسم جي پوک ۽ اَن جو اَن- مڪئي- مڪائي.

● مُکّی یا مُکّیاں : ث [ھ] مُڪ . مُڪڙيون- مُٺيڙيون- زور- پيڙون .

- مُکّی لات : ث. لت مُڪ. مار ڪُٽ .

- مُکّی لگانا, مارنا : مُڪڙيون ھڻڻ .

● مُکیانا : متعدی [ھ] مُڪڙيون ھڻڻ - مُٺيڙيون ھڻڻ . ٿڪاوٽ سبب جسم تي زور ڏيڻ .

● مگر : ذ [ھ] مانگر مڇ . ڪنن ۾ پائڻ جو ھڪ زيور .

- مگرمچھ : ذ. مانگرمڇ .

● مگرا : ذ. صفت [ھ] مغرور- وڏائي وارو. وڏائي خور . ضدي. ڪاھل- سُست.

- مگرا بننا : غافل ٿيڻ. بي خبر ٿيڻ.

- مگراپن : ذ. فريب- چالاڪي- ترڪٽ. ضد- ھٺ. سرڪشي. غرور.

● مگری : ث [ھ] پيٽ جو مٿيون گول حصو. مٿاھين زمين کي پاڻي رسائڻ جي آڏ.

● مگن : صفت [ھ] مَحو- غلطان . غرق (خيالن ۾) . خوش - نِھال. مست- بيخود .

● مُگھم : صفت [اردو] گول مول- شڪي (ڳالھ). لِڪل- مخفي - ڳجھو.

- مُگھم رھنا : نہ کڻڻ نہ ھارائڻ. عزت سان رھجي اچڻ. راز فاش نہ ٿيڻ- ڳجھ لِڪوئي رھڻ.

- مُگھم میں : تابع فعل. ڳجھ ۾- لِڪ ۾- ڳجھيءَ طرح .

- مُگھم میں کہنا : گول مول ڳالھ ڪرڻ- راز ۾ ڳالھ ڪرڻ .

● مگھی : صفت [ھ] ھڪ قسم جو پان. ھڪ قسم جو ڪبوتر.

● ملار : ذ [ھ] ملھار. (ث) ميگھ راڳ جي چوٿين راڳڻي.

- مَلار گانا : مَلهار ڳائڻ - خوشي ڪرڻ.
- مَلال : ذ [ع] ڏُک- رنج- غَمُ.
- مَلال دينا : ڏُک رسائڻ- رنج پُهچائڻ.
- مَلبا : ذ [هہ] پَنجهُو. ڊٺل جاءِ جو ڍير.
- مَلبا اُٿهانا : ڪِريَل جڳهہ جون سِرُون، مِٽي وغيرهہ ڍوئي ڪٽي وڃڻ.
- مُلتانی : ث [هہ] مهيٺُ. هڪ راڳڻيءَ جو نالو.
- مَلَٺ : ذ [هہ] دَفتري- پاڙو. تنبوءَ جي ڪِلَن ٺوڪڻ لاءِ ڪاٺُ جو ٺُلهو مُترڪو.
- مَلَٺ گوبهی : ث. هڪ قسم جو وڏو گوگڙو.
- مُلتهي، مُلهٺي ث [هہ] هڪ قسم جو پَسارڪو وَکر- مِٺي ڪاٺي.
- مُلَر مُلَر : تابع فعل [اردو] غريبي حال سارو. آڏنڪائي سان.
- مَلکانا : لازم [هہ] ڏيکاءَ جون ڳالهيون ڪرڻ- هَٺ جون ڳالهيون ڏاهي هڻڻ.
- مَلکَٺ : ذ [هہ] چولهي جو ڇاتيءَ ڍڪڻ وارو حصو - سينا بند.
- مَلکنا : لازم [هہ] ناز نخري سان هلڻ - ٺورَ سان هلڻ . ڊپ ڪرڻ - ڊڄڻ . سيڱجَڻ - آڪڙجڻ. آنٺيي ڪرڻ- ڦٺي ڪرڻ.
- مَلگَنجا : ذ. صفت [هہ] ميرانجهڙو- مٽيءَ جهڙو - خاڪي. (ث) مَلگَنجي.
- مَلگَنجاپَن : ذ. ميرانجهڙائيي.
- مَلملانا : متعدى [هہ] افسوس ڪرڻ - پشيمان ٿيڻ- پڇتائڻ - ڏُک ڪرڻ. آداس ٿيڻ. ڪارو لڳڻ- ڇهرو لڳڻ.
- مَلمَلا : ذ . صفت . غمگين - ڏُکارو. آداس. پاڙو. ڪارو.
- مَلملاهَٺ : ث. آداسي . غمگيني. افسوس- ارمان . پڇتاءُ - پشيماني .
- مَلنا: متعدى [هہ] مَلڻ- صاف ڪرڻ. مهٽڻ. مالش ڪرڻ . مانجڻ - چمڪائڻ (ٺانءُ). پٽڻ (ڪَنُ) .
- مَلا دَلا هُوا: صفت. مَهٽيل سهٽيل. مَليل. صاف ڪيل . ڪم ۾ آيل .
- مَلائی: ث. گهوڙي وغيرهہ جي مالش .
- مَل دينا: مَهٽ ڏيڻ . ڦيٽائي ڇڏڻ .
- مَلنا دَلنا: مالش ڪرڻ - مَهٽڻ . مَلَڻُ- مانجڻ . صاف ڪرڻ - چِمڪائڻ . ڪم ۾ آڻڻ . هٿ ڦيرڻ .
- مَلوانا: متعدى المتعدى . مَلائڻ . مالش ڪرائڻ .
- مَلوائی: ث. مالش ڪرائڻ جي مزوري .
- مَلے پَنج : ذ [هہ] اٺن سالن کان وڌيڪ عُمر جو گهوڙو .
- مِلنا: لازم [هہ] مِلَڻُ- مِلي وڃڻ . گڏجڻ. مِلي هڪ ٿيڻ . مُلاقات ٿيڻ . پهچڻ . ڳنڍجڻ . سازباز ٿيڻ . هٿ اچڻ .
- مِلا : ذ . صفت . مِليل. گڏيل. هٿ آيل. ڳنڍيل .
- مِلاپ: ذ. ميلاپ. گڏجاڻي. ملاقات. ڳانڍاپو.
- مِلاپ رَکهنا: ميلاپ رکڻ. ڳانڍاپو رکڻ .
- مِلاپ کَرنا: ميلاپ ڪرڻ . ملاقات ڪرڻ. گڏجڻ . صلح ڪرڻ . ٻڌي ڪرڻ .
- مِلاپ هونا : ميلاپ ٿيڻ . صلح ٿيڻ .
- مِلا جُلا: ذ. صفت. رليل مليل - گڏوچڙ .
- مِلا جُلا رَهنا: محبت ۾ رهڻ. سلوڪ سان رهڻ . ٻَڌيءَ ۾ رهڻ.
- مِلا دينا : مِلائي ڇڏڻ- گڏي ڇڏڻ- هڪ ڪري ڇڏڻ .

- میلا لینا : میلائي چڙڻ . گڏائي چڙڻ - گڏيي چڙڻ . شريڪ ڪرڻ .
- میلان : ذ . میلاپ . پڌي - ايکو . مقابلو . رغبت - لاڙو . چاهه - شوق .
- میلانا: متعدی . میلائڻ - گڏائڻ . گڏيڻ . میلاپ ڪرائڻ . ملاقات ڪرائڻ . شامل ڪرڻ .
- میلاوٹ کی باتیں کرنا: صلح جون ڳالهيون ڪرڻ - ٺاهه جون ڳالهيون ڪرڻ .
- میلا هوا: ذ. صفت. مليل- گڏيل. ملاوت ٿيل.
- میلاؤ: ذ. میلاوت . میلاپ . صلح - پرچاءُ . اتفاق - پڌي . مقابلو .
- میلاؤ کرنا: میلاوت ڪرڻ - ڪوٺ ڪرڻ . ڪُپت ڪرڻ . صلح ڪرائڻ .
- میل بیٹھنا: ملي ويهڻ - گڏجي ويهڻ . ٺاهه جون ڳالهيون ڪرڻ .
- میلت: ث. میلاپ - لاڳاپو - ڳانڍاپو .
- میلتا جلتا: ذ . صفت . مشابهت رکندڙ - هڪ جهڙو - هُو بهُو - ساڳيو .
- میل جانا: ملي وڃڻ . گڏجي وڃڻ .
- میل جل کر رہنا: پاڻ ۾ ملي رهڻ - گڏجي رهڻ .
- میل چلنا: ملي هلڻ - پاڻ ۾ سلوڪ سان رهڻ - سيٺ محبت سان گذارڻ .
- ملنا جلنا: ملڻ جلڻ - ميل ميلاپ سان رهڻ . اچڻ وڃڻ . (ذ) لڳ لاڳاپو - آچ وَڃ .
- ملنا ملانا : ملاقات ڪرڻ . گڏجاڻي . ياڪر پائڻ .
- ملنسار: ذ . صفت . رلٹو ملٹو - خليق .
- ملنساری: ث. رلڻي ملڻي طبيعت. لڳ لاڳاپو. خوش خلقي .
- ملنی: ث. ملاقات. میلاپ - ملڻي . آجيان- آڌرڀاءُ . شاديءَ جي هڪ رسم.
- ملوانا : متعدی المتعدی . ملائڻ - گڏائڻ . میلاپ ڪرائڻ . صلح ڪرائڻ - پرچائڻ .
- ● ملیاء یا ملیے: ذ[هـ] تيل وجهي رکڻ جي ڪُپي.
- ● ملیا میٹ: صفت [هـ] ناس- چٽ. پائمال . تباهه - برباد - اجڙ .
- ملیا میٹ کرنا: ناس ڪرڻ - چٽ ڪرڻ. پائمال ڪرڻ . برباد ڪرڻ - تباهه ڪرڻ .
- ● ممانی یا ممانیاں: ث[هـ] مامي جي زال- مامي.
- ● ممولا یا ممولے: ذ [هـ] هڪ قسم جو ننڍو پکي (جنهن جي پيٽ تي ڪارا ليڪا ٿين ۽ پُڇ کي لوڏي ۽ ٽپا ڏيئي هلي) . ننڍڙو ٻار .
- ● ممیا : ذ [هـ] مامي جو . هميشه مرڪب لفظن ۾ ڪم ايندڙ " ممیاخسر، ممیاساس".
- ● ممیانا: لازم [هـ] ٻڪريءَ جو ٻيڪڙاٽ ڪرڻ .
- ● ممیرا: ذ [اردو] هڪ قسم جي ٻوٽي جي پاڙ (جا دوا طور ڪم اچي)- مهميرو .
- ● ممیرا: ذ. صفت [هـ] مامي جو- ماماٹو .
- ممیرا بهائی: ذ. مامي جو پُٽ- ماروٽ . (ث) ممیری بہن .
- ● من : ذ [هـ] دل - قلب - هنئيون . چاليهن سيرن جو وزن - مڻ . نانگ جي مڻ .
- من اٹکنا: من اٽڪڻ - دل ڦاسڻ . محبت ۾ گرفتار ٿيڻ .
- من اکتانا: دل ڪني ٿيڻ- بيزار ٿيڻ- ورچڻ.
- من اگلنا: مڻ اوڳارڻ (نانگ).
- من الجهنا : دل اٽڪڻ - دل ڦاسڻ .
- من برا کرنا: غمگين ٿيڻ - مايوس ٿيڻ . ناراض ٿيڻ - رُسڻ - ڪاوڙجڻ .
- من بهاتا : ذ . صفت. دل پسند - وڻندڙ .
- من بهاون ، بهاؤنا : ذ . صفت . من پسند.

دل کي وڻندڙ - پيارو .

- مَن بہلانا : دل وندرائڻ - مَن پرچائڻ.

- مَنچلا : ذ. صفت. بهادر- دلير- بيخوف.

- مَن کا مَيلا : ذ. صفت. اندر جو کوڙو- دل جو پليت.

- مَن کچّا کرنا : همت هارڻ- دل ڇڏڻ. ڪنهن ڪم کان روڪڻ- باز آڻڻ.

- مَن کے لڈّو پهوڑنا : خيالي پُلاءُ پچائڻ. اجايا پهه پچائڻ . دل ئي دل ۾ خوش ٿيڻ.

- مَن کی مَن میں رَهنا : دل جي دل ۾ رهڻ. دل جي مُراد پوري نه ٿيڻ.

- مَن کی موج : ث. مَن جي موج - اُمنگ.

- مَن لُبهانا: مَن موهڻ- دل موهڻ- دل وٺڻ.

- مَن لگنا : دل لڳڻ- شوق ٿيڻ. دل پرچڻ .

- مَن لَلچانا : دل لالچائڻ . دل تانگهائڻ . دل سُرڪڻ .

- مَن لينا: دل وٺڻ. دل کي موهڻ. دل کسڻ.

- مَن ماننا : دل مڃڻ- دل قبول ڪرڻ .

- مَن مانی : ث. دل کي وڻندڙ ڳالهه. پنهنجي مرضي . ضد - هٺ .

- مَن مانی مُراد پانا: دل جي خواهش پوري ڪرڻ.

- مَن موهن : ذ. صفت. دل کي موهيندڙ - پيارو - محبوب .

- مَن مَيلا کرنا: غمگين ٿيڻ . ڏکارو ٿيڻ. دل ميري ڪرڻ . دشمني ڪرڻ .

- مَن میں آنا: دل ۾ اچڻ. دل ۾ سمائجڻ .

● مُنّا ۽ مُنّے: ذ. صفت [هہ] ننڍڙو - ڪڪو. ننڍڙي ٻار کي پيار مان سڏڻ جو لفظ. پيارو. لاڏلو - دادلو .

● منا هي: ث [اردو] روڪ- منع - جهل پل.

● مَنّت ۽ مَنّتيں : ث [هہ] مَنّتا - باس - سُکا. مُراد .

- مَنّت بڑهانا : نذرانو ڏيڻ . باس پوري ڪرڻ جو وعدو ڪرڻ . سُکا باسڻ.

- مَنّت مانگنا : مُراد گهُرڻ - باس باسڻ.

- مَنّت ماننا : مَنّتا گهُرڻ - باس باسڻ - سُکا باسڻ .

● مِنّتی : ث [هہ] وينتي- مِنّت - عاجزي- خوشامد - عرض .

● مَنجنا : لازم [هہ] مانجهجڻ - ملجڻ . صاف ٿيڻ . مهنجڻ. فضيلت وارو ٿيڻ. تجربيڪار ٿيڻ.

- مَنجا : ذ . صفت . مليل . مهٽيل . ڳنڍل . تجربيڪار- آزمودگار .

- مَنجن : ڏندن صاف ڪرڻ جو چورو .

● مَنجها ۽ مَنجهے :ذ [هہ] آيت جو وچ وارو حصو (جنهن تي ڏورَ ڦيري). آنڪاءُ - رُخنو.

- مَنجها ڈالنا : آنڪاءُ وجهڻ - رخنو وجهڻ.

● مَنجهدهار :ث [هہ] وچ سِير (درياءَ جي).

- مَنجهدهار میں پڑنا : وچ سير ۾ پوڻ . مصيبت ۾ ڦاسڻ .

● مَنجهلا ۽ مَنجهلے : ذ. صفت. وچولو. وچون. وچٿ. (ث) مَنجهلی .

- مَنجهولا ۽ مَنجهولے : ذ. صفت. وچون . وچولو. وچٿ. (ث) منجهولی .

● مَنجهنا : لازم [هہ] مَليجڻ - صاف ٿيڻ . مانجهجڻ . مهنجڻ . صاف ٿيڻ . اجرڻ . تجربيڪار ٿيڻ .

● مُنجهولا ۽ مُنجهولے : ذ [هہ] موچڪي ڪم جو هڪ اوزار.

● مَنجهيلا : ذ [هہ] ڍير- آوير . ڳيهل - ڳيسَر .

- مَنجهيلے میں ڈالنا : ڳيهل ۾ وجهڻ . ڳيسر ڪرڻ .

● مَنجهيلي : ث [هہ] سَنجهند - پيھر. (صفت) مات - چُپ چاپ .
— منجهيلي رات : ث. آڌ ي رات. سنسان رات.
● منجيرا ۽ منجيرے : ذ [هہ] هڪ قسم جو ساز.
● منڈا : ذ. صفت [هہ] سَستو - سَهانگو - موڙو - لَتَل (اگهہ) .
— منڈا بيچنا: سَستو وڪڻ - سَهانگو وڪڻ.
— منڈی : ث. سَستي - سَهانگي . جهَڪِي .
— منڈی آنچ : ث. جهيٺي باهہ .
● منڈل : ث [هہ] دُهل . ڍولڪ . طبلو. هُرلي جو آهو حِصو جنهن تي مالهہ ڦيري - ڍينگو. ڪَڙو (جادوءَ جو).
● منڈنا : لازم [هہ] بوڻجڻ - پورجڻ (اکيون). (متعدی) بند ڪرڻ . ٻيِڙڻ . پُورڻ - ٻُوٽڻ .
● منڈا ۽ منڈے : ذ [هہ] ڦَلڪو. پردو (اک جو).
● منڈاسا ۽ منڈاسے : ذ [هہ] هڪ قِسم جي ننڍي پڳڙي (جا هندو ٻڌندا آهن).
— منڈاسا باندھنا : پڳڙي ٻڌڻ. سنو سَنّي ڪرڻ - ڪِنڌ ڪڻ .
— منڈاسا بند : ذ . صفت . دستار بند. مُڙس ماڻهو.
— منڈا سا کسنا : پڳڙي ٻڌڻ .
● منڈلانا : متعدی [هہ] لامارا ڏيڻ . مٿان ڦِرڻ . چڪر هڻڻ . آسپاس گهمڻ . چڙهي اچڻ (ڪڪر) .
— منڈلاتے پھرنا : آسپاس ڦِرندو رهڻ . لامارا ڏيڻ . گولا ۾ رلندو رهڻ .
● منڈنا: لازم [هہ] ڪُوڙجڻ (وار). حجامت ٿيڻ . ڦُرجڻ . (متعدی) ڪُوڙڻ .

— منڈ : ذ . سنو - کوپري. سِر. سُڪي - ٻنيل.
— منڈا ۽ منڈے : ذ. صفت. ٺوڙهو- گَنجو. ڪُوڙيل. بنا سِڱن(وهٽ)- موڏو. چانگيل(وڻ).
— منڈانا : متعدی . ڪُوڙائڻ (سنو) - گنجو ڪرائڻ . ڪرائڻ (حجامت) .
— منڈائی: ث. حَجامت لَهرائي- ڪُوڙائي.
— منڈ بھیڑ، منڈ بھیڑ: ث . آمهون سامهون گڏجائي- اوچتي ملاقات .
— منڈ چیرا ۽ منڈ چیرے : ذ. فقيرن جو هڪ گروهہ (جي پنهنجو سنو ۽ مُنهن پاڪيءَ سان زخمي ڪري ٻِنندا آهن ۽ خيرات نہ ڏيڻ جي حالت ۾ ڌوڙو ماري ويهندا آهن). (صفت) ضِدِي - هوڏي .
— منڈ چیراپن : ذ. ضِد- هوڏ. زوري - زبردستي .
— منڈ کڑی مارنا : گوڏن ۾ مُنهن وجهي ويهڻ . غمگين حالت ۾ سُمهڻ .
— منڈو: ث. ٺوڙهي- گَنجي. (طنزيہ) رَن زال - رَنوڙ .
— منڈوانا: متعدی المتعدی . ڪُوڙائڻ- لهرائڻ (حجامت). ڦُرائڻ .
— منڈی: ث. صفت. گَنجي- ٺوڙهي. موڏي. (ث) هڪ قسم جي بوٽِي .
● منڈوا: ذ [هہ] هڪ قسم جو جهنگلي آناج- ڏُٿ .
● منڈھ : ذ . صفت [هہ] حاڪم- راجا.
● منڈھا ۽ منڈھے : ذ [هہ] چاچين جي ويهڻ جو چَنو . هڪ قسم جو سِهرو (جو ڪنوار جي سوڪلائيءَ وقت ڳائنجي).
— منڈھا چھانا: شاديءَ جي تياري ٿيڻ. چنو آنجڻ .

- مَنڈھے چڑھنا : شادي ٿيڻ- پرنجڻ. ڪامياب ٿيڻ .

● مَنڈُھنا: لازم [ھ] مَڙهجڻ . ڍَڪجَڻُ. کَل َ چڙهڻ (دهل وغيره تي). سونپجڻ. ذمي ٿيڻ (ڪم). (متعدی) مڙهڻ . کَل َ چاڙهڻ . سونپڻ . ذمي ڪرڻ .

- مَنڈُھا جانا : مَڙهجي وڃڻ . سونپجڻ - ذمي ٿيڻ .

- مَنڈُھ جانا : مڙهجي وڃڻ (الزام) . جنهي وڃڻ (ڪم ۾).

- مَنڈُھوائی : ث. جهُوپڙي - پَنڪي. فقيرن جي رهڻ جي جهُڳي .

● مَنڈی یا مَنڈیاں : ث [ھ] پڙي-مارڪيٽ- Market.

- مَنڈُی لگانا : پڙي لڳائڻ- هٽُ پکيڙڻ.

● مُنڈیانا : متعدی [ھ] ڪلف ڏيڻ - پيڻ چاڙهڻ. وارن کي ڪيس ڪرڻ.

● مُنڈیر یا مُنڈیریں : ث [ھ] پيت جو مٿيون حصو جو ڪمان وانگر گول ٿئي . پنو - پنجرو .

- مُنڈیری : ث. ڏسو "مُنڈیر".

● مَنکا یا مَنکے : ذ [ھ] مَڻڪو- موتي . ڪَنڌَ وارو هڏو- مڻڪو.

- مَنکا پھیرنا : مالها ڦيرڻ- تسبيح سورڻ .

- مَنکا توڑنا : مَڻڪو ڀڃڻ - ڪنڌ ڀڃڻ.

- مَنکا ڈھنکا یا مَنکے ڈھنکے : ذ . وڏا موتي مڻڪا (جو عموماً فقير ڳچيءَ ۾ وجهندا آهن).

- مَنکا ڈَھلکنا : مَڻڪو ڀڃڻ- ڪنڌ ڇُڙڪڻ.

- مَنکا ڈَھلنا : مَڻڪو ٽٽي پوڻ (مرڻ وقت) - ڪنڌ ڇُڙڪڻ .

● مَنگانا: متعدی [ھ] گهُرائڻ. سڏائڻ. آڻائڻ.

- مَنگا دینا: گهُرائي ڏيڻ. آڻائڻ .

- مَنگا لینا : گهُرائي وٺڻ.

- مَنگوانا : متعدی المتعدی . گهُرائڻ - گهُرائي وٺڻ .

● مَنگنی : ث [ھ] گهُرَ - طلب. مَڱڻو.

● مَنگیتَر : ذ [ھ] جنهن سان مڱڻو ٿيل هُجي- مڱيندو. (ث) مڱيندِي.

● مِن مِن : تابع فعل [ھ] آهستي آهستي. گهُٽو آواز - مِڻ مِڻ . (صفت) ڍرو - سُست . (ث) مِنمِنی.

- مِن مِن کَرنا : آهستي آهستي ڪَر ڪرڻ. نَڪ مان ڳالهائڻ- مِڻ مِڻ ڪرڻ.

- مِن مِن کھانا : آهستي آهستي کائڻ - چِٻونگارَڻُ.

- مِنمِنی آواز: ث. نَڪ مان نڪتل آواز - گهُٽو آواز .

● مُنمُنا یا مُنمُنے : ذ [ھ] هڪ قسم جو بوٽو (جو ڪٽڪ مان گڏ اڀري، ان جو ٻج گڏ پيسجڻ سان ڪٽڪ جي اٽي کي ڪڙو ڪري ڇڏيندو آهي)- ٽُوريو. (صفت) ننڍڙو. ذرڙو. (ث) مُنمُنی .

● مِنمِنانا: متعدی [ھ] نَڪ مان ڳالهائڻ- مِڻ‌مِڻ ڪرڻ - گهُٽو ڳالهائڻ .

- مِنمِنا یا مِنمِنے : صفت. نَڪ مان ڳالهائيندڙ- گهُٽو. (ث) مِنمِنی .

- مِن مِنا کَر بات کرنا : مِڻ مِڻ ڪرڻ . نَڪ مان ڳالهائڻ - گهُٽو ڳالهائڻ .

● مُنہ، مُنھ : ذ [ھ] واتُ. مُنهن - شڪل. سوراخ - ٽُنڪُ - ڳُڙڪُ. دروازو. رَستو- واتَ - ڊَ يان - رُخ .

- مُنہ آنا: مُنهن تي موهيڙا ٿيڻ - مُنهن

تي چائيس جا داغ ٿيڻ. سِهٽا ڏيڻ. وات پَچڻ - وات ڦٽلارجڻ .

— مُنہ آترنا : مُنهن لهڻ - مُنهن جو پنو لهي وڃڻ . ڦِڪو ٿيڻ - شرمسار ٿيڻ .

— مُنہ اِتنا سا نِکَل آنا : مُنهن ننڍڙو ٿي وڃڻ - منهن سُسي وڃڻ .

— مُنہ اُٹھا کَر چَلنا : بيخياليءَ سان هلڻ . پنهنجو مُنهن وٺي هلڻ. ڪنڌ مٿي ڪري هلڻ. آڪڙجي هلڻ .

— مُنہ اُٹھا کَر کہنا : بنا سوچ سمجھہ جي ڳالهائڻ . جيڪي مُنهن ۾ اچي سو چئي ڏيڻ .

— مُنہ اُٹھانا : ڪنڌ کڻڻ. مُنهن مٿي ڪرڻ . رُخ رکڻ - نڪ سامهون وڃڻ .

— مُنہ اُٹھائے جانا : مُنهن ڪري آئي هلڻ . ڏسي وائسي نہ هلڻ .

— مُنہ اُٹھائے چلے آنا : بيدَڙڪ هليو اچڻ . بنا جهَل پَل جي اندر گهڙي اچڻ .

— مُنہ اُٹھے : تابع فعل . اک پٽيندي - صبح سويرو .

— مُنہ اُجالے : تابع فعل . باک ڦٽيءَ - پنہرڪي جو - صبح جو سوير .

— مُنہ اندھیرے : تابع فعل. مُنهن اونداهيءَ جو. سج لٿي جي مهل .

— مُنہ اوندھا کَر لیٹنا : اونڌو ڪنڌ ڪري ليٽڻ - اونڌو ٿي سمهڻ .

— مُنہ باندھ کے بَیٹھنا : وات بڌي ويهڻ - چُپ ڪري ويهڻ .

— مُنہ باندھنا : وات بند ڪرڻ - ٻُوٽ ٻڌڻ . مات ڪرڻ .

— مُنہ بَسورنا : روئڻ جهڙي شڪل ڪرڻ - روئڻهارڪو ٿيڻ .

— مُنہ بِگاڑنا : مُنهن بُڇڙو ڪرڻ . مُنهن ۾ گهنڊ وجهڻ . ٻُوٿ چِپو ڪرڻ - ويچارا ڏيڻ .

— مُنہ بَنانا : ٻُوٿ بُڇڙو ڪرڻ . مُنهن سُڄائڻ . ناراض ٿيڻ .

— مُنہ بَنائے بَیٹھنا : مُنهن سُڄائي ويهڻ . رُسي ويهڻ . ڪاوڙجڻ .

— مُنہ بولا : ذ. صفت. وات سان چيل. دِين جو (پاٹ). (ث) مُنہ بولی.

— مُنہ بولتی : محاوره. تمام سهٽي (تصوير). هُوبَهُو (تصوير). اهڙي تصوير جنهن جي ڏسڻ سان ائين معلوم ٿئي تہ اِجهو ٿي ڳالهائي.

— مُنہ بولی بہن : ث. دِين جي ڀيڻ. ساهيڙي.

— مُنہ بھر آنا : وات پاڻيءِ ٿيڻ. دِل ڪَچِي ٿيڻ.

— مُنہ بھرائی : ث. وات بند ڪرڻ جي حالت. رشوت. لالچ.

— مُنہ بھر دینا : وات پري چڏڻ. رشوت ڏيڻ - لَب وجهڻ.

— مُنہ بھر کے کوسنا : تمام گهڻو پِٽڻ . پِٽ پاراتا ڪرڻ. دل تي پِٽڻ .

— مُنہ بھر کے گالی دینا : دِل تي گاريون ڏيڻ. ڪچيون گاريون ڏيڻ.

— مُنہ بھرنا : وات پَرڻ . وات ۾ گِرانهن وجهڻ . دَئي چڏڻ. رشوت ڏيڻ . لَبُ ڏيئي چُپ ڪرائڻ.

— مُنہ پَر : تابع فعل . مُنهن تي - سامهون - روبرو - مُنهن سامهون. زبان تي.

— مُنہ پَر آنا : زبان تي اچڻ . روبرو اچڻ - مُنهن سامهون اچڻ .

— مُنہ پَر بات لانا : وات تي ڳالهہ آڻڻ - زبان تي آڻڻ . مُنهن تي چئي چڏڻ . راز ٻڌرو ڪري چڏڻ.

— مُنْہ پَر بَسنْت کھِلْنا: مُنهن پيلو ٿي وڃڻ. مُنهن تي هيڊ هارجڻ. منهن جو پنو لهي وڃڻ .

— مُنْہ پَر پانی پھِرنا : منهن تي پاڻي ورڻ . منهن تي رونق اچڻ. خوش ٿيڻ.

— مُنْہ پَر پھِٹکار بَرَسْنا : مُنهن تي لعنت وسڻ. منهن مان نحوست ظاهر ٿيڻ.

— مُنْہ پَر پھَینک مارْنا : منهن تي اڇلي هڻڻ. ڪاوڙ مان ڪا شيء واپس ڪرڻ.

— مُنْہ پَر تھُوکنا : منهن تي ٿُڪون هڻڻ . سخت بيعزتي ڪرڻ.

— مُنْہ پَر چڑھنا : مُنهن تي چڙهڻ - سامهون اچڻ. حاضر ٿيڻ - رُوبرو ٿيڻ.

— مُنْہ پَر خاک اُڑْنا : مُنهن تي ڌوڙ وسڻ . مُنهن جو پنو لهي وڃڻ. مُنهن جو رنگ هارجڻ.

— مُنْہ پَر دانہ رَکھنا: زبان تي داڻو نہ رکڻ- بُکيو رهڻ .

— مُنْہ پَر رَکھنا : زبان تي رکڻ - وات تي رکڻ- چکڻ.

— مُنْہ پَر زردی چھانا : بيماري سبب پيلو ٿيڻ. رتُ سُڪي وڃڻ .

— مُنْہ پَر قُفل لَگ جانا : وات تي تالولڳي وڃڻ. ٻُوت بند ٿيڻ. زبان بند ٿيڻ .

— مُنْہ پَر کَہنا : منهن تي چوڻ- روبرو چوڻ.

— مُنْہ پَر آنا : زبان تي آڻڻ - وات مان ڪڍڻ (ڳالهہ) .

— مُنْہ پَر مارنا : مُنهن تي هڻڻ- موٽائي منهن ۾ هڻڻ . ٻئي جي ڪيل ڳالهہ وري ان کي چوڻ.

— مُنْہ پَر مُہر لَگْنا : وات تي مهر لڳڻ - ڪجهہ بہ ڳالهائي نہ سگهڻ - وات بند ٿي وڃڻ.

— مُنْہ پَر هاتھ پھیرنا : منهن تي هٿ گهمائڻ. دعا گهرڻ .

— مُنْہ پَر هَوائیاں چھُوٹنا : مُنهن جو رنگ اڏامي وڃڻ (صدمي يا ڊپ سبب). منهن جو رنگ هارجي وڃڻ . هوش گم ٿي وڃڻ - توائي ٿيڻ .

— مُنْہ پَڑْنا : مشهور ٿيڻ . ڪاڏي جي ڪَم اچڻ. افواهہ آڻڻ. روبرو ٿيڻ . وات تي اچڻ - زبان تي اچڻ. هير پوڻ - ڏاتَ هيرڻ .

— مُنْہ پَڑی : صفت. وات تي آيل (ڳالهہ) - مشهور (ڳالهہ).

— مُنْہ پَسار کے دَوڑْنا : وات ڦاڙي ڀڄڻ . لالچ لاءِ ڊوڙڻ. وائڙن وانگر ڊوڙڻ .

— مُنْہ پَسارْنا: وات ڦاڙڻ- وات پٽڻ (کائڻ لاءِ). لالچ ڪرڻ. حيران ٿيڻ - هڪو ٻَڪو ٿيڻ .

— مُنْہ پھاڑْنا : وات ڦاڙڻ. وات پٽڻ . لالچ ڪرڻ . داڻهون ڪرڻ .

— مُنْہ پھَٹ: ذ. صفت. وات ڦاٽوڙو. بي لحاظ. گهڻ ڳالهائو - بَڪ بَڪيو. ڦاٽوڙو دهل .

— مُنْہ پھَٹْنا : وات ڦُلارجڻ .

— مُنْہ پھِرنا : مُنهن ڦرڻ . ڌيان ٻئي پاسي ٿيڻ. وات چِپو ٿيڻ . شڪست کائڻ- هارائڻ . ڪَڪ ٿيڻ - ڪَنو ٿيڻ . ڊِؤ ٿيڻ .

— مُنْہ پھُلانا : منهن سُڄائڻ - رُسڻُ . ڪاوڙجي ٻوت سڄائڻ .

— مُنْہ پھُولْنا : منهن سُڄڻ. ڳَل ڦوڪجڻ. ڪاوڙجڻ .

— مُنْہ پھیرْنا : مُنهن ڦيرائڻ- خيال ٻئي پاسي ڪرڻ . نٽائڻ . انڪار ڪرڻ. اچڻ وڃڻ ڇڏڻ .

— مُنْہ پھَیلانا : وات کولڻ - وات ڦاڙڻ . گهڻو گهرڻ .

— مُنْہ تَک آنا : وات تائين اچڻ . زبان تي اچڻ . مُنهن تائين اچڻ .

- مُنھ تکنا : منهن تڪڻ . منهن ڏي ڏسڻ. حيران ٿيڻ. هڪوبڪو ٿيڻ. وائڙو ٿيڻ. جواب جي انتظار ۾ منهن ڏانهن ڏسڻ. لاجواب ٿيڻ .
- مُنھ تمتمانا : گرميءَ يا ڪاوڙ سبب منهن ڳاڙهو - منهن ٽامڙي ٿيڻ .
- مُنھ توڑ جواب دینا : منهن ٽوڙ جواب ڏيڻ . ٺهه ٺپ جواب ڏيڻ .
- مُنھ توڑنا : منهن ڀڃڻ. منهن وارو ڌڪ هڻڻ.
- مُنھ تھتھانا: ڪاوڙ يا ناراضگيءَ سبب منهن سڄائڻ. چپ ڊُولا ڪرڻ. ٻوٿ ڦلڙو ڪرڻ.
- مُنھ ٹیڑھا کرنا : ٻُوٿ ڇڀو ڪرڻ . منهن ٻئي پاسي ڪرڻ.
- مُنھ جھٹالنا : وات وِڌارڻ - ڌورو ڪائڻ - اڌو گابرو ڪائڻ.
- مُنھ جھلسنا: مُنهن کي لهس ڏيڻ. منهن تي ڏنب ڏيڻ .
- مُنھ جھوٹا کرنا: وات وِڌارڻ - ڌورو ڪائڻ- اوبارو ڪرڻ .
- مُنھ چاٹنا : ٻُوٿ چٽڻ . خوشامد ڪرڻ - چاپلوسي ڪرڻ . آنگل آرا ڪڍڻ .
- مُنھ چٹّول : محاوره. چُمَ چٽَ - پيار محبت - چڪ مڪ .
- مُنھ چپڑا کر دینا : چماٽن سان ٻُوٿ سڄائي ڇڏڻ. ٻُوٿ ڀڃي ڇڏڻ .
- مُنھ چڑانا : چيڙا ڏيڻ - ويچارا ڪيڻ . گستاخي ڪرڻ . چيڙائڻ .
- مُنھ چڑھا: ذ. صفت. گستاخ- بي آدب - حجتي . ضدي - نڙر .
- مُنھ چڑھنا : منهن تي چڙهڻ - سامهون اچڻ . روبرو ملڻ . زبان تي اچڻ . هروقت وات ۾ هڻڻ . مقابلو ڪرڻ . برميچڻ .
- مُنھ چلانا : وات هلائڻ - وات کي چاپا ڏيڻ . وات هڻڻ .
- مُنھ چومنا : منهن چمڻ . چميون ڏيڻ . پيار ڪرڻ . ساراهه ڪرڻ .
- مُنھ چھپانا : منهن لڪائڻ - منهن ڍڪڻ. پرهيز ڪرڻ - پردو ڪرڻ . شرم وچان سامهون نہ اچڻ . پاسو ڪرڻ .
- مُنھ چھٹ: ذ. صفت. وات ڦاٽوڙو . بي لغام. منهن تي جي ڏيندڙ . ڀاڙي- ٻڌاڪي .
- مُنھ چھوانا: مڱڻيءَ دل سان چوڻ. مڱاچري صلاح هڻڻ .
- مُنھ چھوائی : ث. مڱڻيءَ دل سان صلاح . وات ٺڪائي .
- مُنھ دکھانا : منهن ڏيکارڻ . روبرو ڪرڻ - سامهون ڪرڻ . (لازم) روبرو ٿيڻ .
- مُنھ دکھلانا :منهن ڏيکارڻ.مُلاقات ڪرڻ.
- مُنھ دکھلائی : ث. منهن ڏيکارڻي . ڪنوار جو منهن ڏيکارڻ جي رسم . ڪُنوار جي ڏسڻ جو مُوڙو.
- مُنھ دھونا : منهن ڌوئڻ .
- مُنھ دیکھتا رہ جانا : منهن ڏسندو رهجي وڃڻ . هڪو بڪو ٿي وڃڻ - وائڙو ٿي وڃڻ . آسري ۾ ئي رهجي وڃڻ .
- مُنھ دیکھنا : منهن ڏسڻ - شڪل ڏسڻ - صورت ڏسڻ. (عجب مان) منهن تڪڻ . انتظار ڪرڻ- اوسيڙو ڪيڻ.
- مُنھ دینا : منهن ڏيڻ - سامهون ٿيڻ - روبرو ٿيڻ. اقرار ڪرڻ- وعدو ڪرڻ.
- مُنھ ڈالنا : منهن وجهڻ - ٻوٿ وجهڻ . ڪنهن جانور جو ٿانءَ وغيره ۾ منهن وجهڻ . چڪ هڻڻ .

— مُنہ ڈھانپنا: منهن ڍڪڻ- منهن تي ڪپڙو وجهڻ. منهن لڪائڻ- پردو ڪرڻ. شرمائڻ.

— مُنہ ذرا سا نِکل آنا: منهن ننڍڙو ٿي وڃڻ. ٻُوٿ سُڪي وڃڻ. آبرو ٿيڻ.

— مُنہ رکھنا: لحاظ رکڻ- خيال رکڻ.

— مُنہ زور: ذ. صفت. ڀاڙ زورو- سرڪش. آهنڊ (گهوڙو). بي لغام- بد زبان.

— مُنہ زوری: ث. سرڪشي- ڀاڙ زوراڻي. آرهه زوراڻي. بد زباني.

— مُنہ سُجانا: منهن سڄائڻ- ميڻون ڦوڪڻ. ڪاوڙجڻ. چماٽن سان ٻوٿ سڄائڻ.

— مُنہ سفيد پڑنا: ڊپ يا بيماريءَ سبب منهن پيلو ٿيڻ. منهن هارجي وڃڻ. رت سُڪي وڃڻ.

— مُنہ سُکڑ جانا: منهن ڪومائجي وڃڻ. منهن ننڍڙو ٿي وڃڻ. منهن جو پنو لهي وڃڻ.

— مُنہ سُکیڑنا: منهن گهنجائڻ. ناراضگي ظاهر ڪرڻ- نِراڙ ۾ گهنڊ وجهڻ.

— مُنہ سنبھالنا: وات سنڀالڻ. سنڀالي ڳالهائڻ.

— مُنہ سُوکھنا: منهن سڪڻ. منهن ڪومائجڻ. آبرو ٿيڻ.

— مُنہ سِيا جانا: وات بند ٿيڻ. وات تي مُهر هڻڻ. چُپ ڪرائڻ.

— مُنہ سے پھوٹنا: منهن مان ڪُڇڻ- ڪجهه ڳالهائڻ. زبان سان چوڻ.

— مُنہ سے پھول جھڑنا: وات مان ڪَلَ ڪِرڻ. خوش ڪلامي ڪرڻ. فضيلت ڀريو ء سُهڻو ڳالهائڻ.

— مُنہ سے رال ٹپکنا: وات مان ڪِڪَ وهڻ. وات پاڻي ٿيڻ. اڃا ٻار هئڻ.

— مُنہ سِينا: وات سِبڻ. وات بند ڪرڻ. ڪڇڻ نه ڏيڻ. ماٺ ڪرائڻ.

— مُنہ کالا کرنا: ڪارو منهن ڪرڻ- زنا ڪرڻ. بد فعلي ڪرڻ. بدنام ڪرڻ.

— مُنہ کا نِوالا سمجھنا: تمام سولو سمجهڻ. اڪ جي ماکي ڀانئڻ.

— مُنہ کُپّے کی طرح پھولنا: ٻوٿ سُڄي ڪُپو ٿيڻ. تمام ناراض ٿيڻ. ڪاوڙجڻ.

— مُنہ کرنا: منهن ڪيڻ- ٽُنگ ڪرڻ- سوراخ ڪرڻ. رخ رکڻ- منهن ڪري وڃڻ. مُروت ڪرڻ. ڌيان ڪرڻ. مقابلو ڪرڻ.

— مُنہ کو بنانا: ٻُوٿ بڇڙو ڪرڻ.

— مُنہ کو کالک لگنا: ڪارنهن جو ٽڪو لڳڻ- خواري ٿيڻ.

— مُنہ کو لگنا: ذات هِرڻ- چسڪو پوڻ. عادت پوڻ.

— مُنہ کھلنا: وات کلڻ. ڪاڻ شروع ڪرڻ. ڳالهائڻ. ٻڪ ڪرڻ. شرم لهڻ.

— مُنہ کھولنا: منهن کولڻ- منهن آ گهاڙڻ. وات ڦاڙڻ. ڳالهيون ٻڌائڻ. گارگند ڪرڻ. دائيءَ جو چاول ٻار کي ٻهريون دفعو کير پيارڻ.

— مُنہ کی بات چھِین لینا: اڌ مان ڳالهه ڪَپي وٺڻ. هلندڙ ڳالهه جي وچ ۾ ڳالهائڻ.

— مُنہ کی کھانا: منهن ڀَر ڪرڻ. منهن ڀِت سان لڳڻ. شڪست کائڻ- هارائڻ. نقصان کائڻ.

— مُنہ کِیلنا: زبان بند ڪرڻ- زبان تي مُهر هڻڻ. ڳالهائڻ نه ڏيڻ. لالچ ڏيئي ماٺ ڪرائڻ.

— مُنہ لٹکانا: منهن هيٺ ڪرڻ. ٻوٿ ڦلهڙو ڪرڻ. شرمسار ٿيڻ. نا اميد ٿيڻ. ناراض ٿيڻ- رُسڻ.

— مُنہ لگانا: ڪاڏي جي شيءِ ۾ وات وجهڻ.

چڪ هڻڻ. اوبارڻ. گستاخ ڪرڻ - حجتي ڪرڻ. متي تي چاڙهڻ. واقف ڪرڻ - هيرائڻ. پيار ڏيڻ.

- مُنہ مارنا: چڪ هڻڻ - ڪائڻ. شڪاري ڪتي جو شڪار جهلڻ. ٻن وڙهندڙ پکين جو هڪٻئي کي ٺونگا هڻڻ. ٻڪٻڪ ڪرڻ. سامهون ٿيڻ. گستاخي ڪرڻ.

- مُنہ مانگے دام: ذ. پنهنجي وات سان گهريل قيمت.

- مُنہ مانگی مُراد: ث. دلي خواهش - من جي مراد.

- مُنہ موڑنا: منهن موڙڻ. منهن ورائڻ - منهن ٻئي پاسي ڪرڻ. بيمروتي ڪرڻ. بيوفائي ڪرڻ.

- مُنہ میٹھا کرنا: وات مٺو ڪرڻ - مٺائي کائڻ. مٺائي کارائڻ. بخشش ڏيڻ. رشوت ڏيڻ. شاديءَ جي ڳالهه پڪي ڪرڻ.

- مُنہ میں بات کرنا: چپن ۾ ڳالهائڻ. ڀڻ ڀڻ ڪرڻ.

- مُنہ میں پانی بھر آنا: وات پاڻي ٿيڻ. وات مان گگ وهڻ. سڌ ٿيڻ.

- مُنہ میں تنکا لینا: هار مڃڻ - شڪست قبول ڪرڻ. ٻان ڪرڻ. عاجزي ڪرڻ.

- مُنہ میں تھوک بلونا: ٿُڪ ولوڙڻ. بيڪار ڳالهيون ڪرڻ - بيهودي گفتگو ڪرڻ.

- مُنہ میں زبان ہونا: وات ۾ زبان هئڻ. ڳالهائي ڄاڻڻ. جواب ڏيڻ جي طاقت هجڻ.

- مُنہ میں گھنگھنیاں بھرنا: وات ۾ مڱ وجهڻ. چُپ ٿيڻ. خاموشي اختيار ڪرڻ.

- مُنہ میں لینا: وات ۾ وجهڻ.

- مُنہ نکل آنا: مُنهن نڪري اچڻ. منهن سنڪي وڃڻ. اپرو ٿيڻ.

- مُنہ نوچ لینا: مُنهن تي رانبُوٽا هڻڻ.

- مُنہنال: ث. حقي ۾ نڙ وجهڻ واري مُڙيل نلي.

● مُنہار: ذ [هـ] شيشي جون چوڙيون ٺاهيندڙ ۽ وڪڻندڙ - سرهياڙي. مڃارڪو سامان وڪڻندڙ - مڃاري.

● مَنہائی: ث [هـ] روڪ - رنڊڪ. منع.

● مینہدی: ث [هـ] ميندي. گهوٽ ڪنوار کي ميندي هڻڻ جي رسم.

- مینہدی رچانا: هٿن پيرن کي ميندي مکڻ.

- مینہدی کا چور: محاوره. هٿن يا پيرن جا اهي آچا ٽڪا جي ميندي لڳڻ کان رهجي ويا هجن.

- مینہدی گوندھنا: ميندي ڳوهڻ - ميندي پسائڻ.

- مینہدی لگانا: ميندي هڻڻ.

● مُنیم، مُنیب: ذ [هـ] واپاري حساب ڪتاب لکندڙ منشي - مُنيب. گماشتو.

● مُوا ۽ مُوے: ذ. صفت [هـ] مئل - مئو. عورتون پاراتي طور هي لفظ ڪم آڻينديون آهن. (ث) مُئي.

- مُوا بادل: ذ. مئل ڪڪر - سُپينج.

- مُوئے جیتے آکھاڑنا: مئا جيئرا ڪيڻ - گاريون ڏيڻ ۽ پٽڻ.

● مَوت: ث [ع] موت - مرڻ - وفات. مري وڃڻ جي حالت.

- مَوتا: ث. جنازو - لاشو. جنازي سان گڏ وڃڻ جي رسم.

- مَوت آنا: موت آچڻ. مري وڃڻ. تمام ڏکيو ڪم سر تي پوڻ. مصيبت پوڻ.

- موت آنکھوں کے آگے پھرنا: موت اکين اڳيان ڦرڻ.

- مَوتا هونا : ٿلهو ٿيڻ.
- موت پڑنا : موت پوڻ. مصيبت پوڻ. ڏچڻ .
- موت چاهنا: مرڻ قبول ڪرڻ . مصيبت کي سڏ ڪرڻ .
- موت کا سَر پَر کهيلنا : موت مٿي تي هئڻ. موت ويجهو اچڻ . آفت جي مُنهن ۾ هجڻ.
- موت کا کهانا : ذ . ڪانڌيءَ جي ماني . ڪَوڙي ڪَڻبي.
- موت کے دِن پُورے کرنا: حياتيءَ جا ڏينهن ڪاٽڻ . موت جا ڏينهن پورا ڪرڻ .
- موت کی گهاٹ اُتارنا : ماري ڇڏڻ ـ قتل ڪرڻ .
- موتے ميں جانا : ٿڪجي تي وڃڻ .

مُوتنا : متعدی [هـ] مُتَڻ ـ پيشاب ڪرڻ. (حقارتاً) ڏِ يان ڏيڻ .

- مُوت :ذ. مُٽ ـ پيشاب .اولاد. ڪَريل اولاد.
- مُوت آنا : مُٽ لڳڻ ـ پيشاب اچڻ .
- مُوت دينا : مُٽي ڏيڻ ـ پيشاب ڪرڻ . ڊپ ۾ مُٽي وجهڻ .
- مُوت کی دهار پَر مارنا : پيشاب ڪرڻ . ڪِينَ جهڙو سمجهڻ .
- مُوت لگنا : مُٽ لڳڻ - پيشاب لڳڻ .

● موتها : ذ [هـ] گاهه جو هڪ قسم (جنهن جي پاڙ ۾ خوشبودار گنڍيون ٿين) - سُرها موٿ .

● موتهرا: ذ [هـ] گهوڙي جي هڪ بيماري (جنهن ۾ گهوڙي جي پير ۾ گوڙهو ٿئي ٿو ۽ ان مان پاڻي وهي) - باديا .

موتی ٤ موتی: ذ [هـ] موتي - مٽيو. (صفت) اڇو . سُهڻو - خوبصورت .

- موتی اُگلنا : موتي اوڳارڻ . وڻندڙ گفتگو ڪرڻ .
- موتی بهيندهنا : موتي وِنڌڻ ـ موتي سَاٽڻ .
- موتی پاگ : ذ. هڪ قِسم جي مٺائي .
- موتی پيرونا : موتي پُوئڻ . وڻندڙ گفتگو ڪرڻ. عُمدو مضمون لکڻ. تمام سُٺا اکر لکڻ.
- موتی چگنا : موتي چُڳڻ. شاهُوڪار ٿيڻ.
- موتی چُور : صفت. موتيءَ جي ڪَڻ وانگر چمڪندڙ (اکيون) . هڪ قسم جي مٺائي.
- موتی چُور کے لڈّو : ذ. هڪ قسم جا لڏُون .
- موتی چهيدنا : موتيءَ ۾ سوراخ ڪرڻ ـ موتي وِندَڻ.
- موتی رول دينا : موتين سان ڍئي ڇڏڻ .
- موتی رولنا : موتي گڏ ڪرڻ . تمام گهڻي دولت جمع ڪرڻ .
- موتی کُوٹ کَر بهرنا : تمام سهڻو پرت ڪرڻ .
- موتی کی لڑی : ث. موتين جي سَرَ .
- موتی گرَجنا : موتي سيرجڻ ـ موتي اڏو اڏ ٿيڻ .
- موتيوں سے مانگ بهرنا : سيندَ ۾ موتي گُنڌڻ . تمام گهڻو سينگارڻ (ڪنوار کي) .
- موتيوں کا جهالا : ذ. ڪَن ۾ پائڻ جو هڪ زيور (جنهن ۾ موتين جون سَرُون ٿين) .
- موتيوں کا مالا : ذ. موتين جي مالها . موتين جو هارُ.
- موتيوں ميں تولنا : موتين ۾ تورڻ. تمام گهڻو مانُ ڏيڻ .
- موتيوں ميں لدنا : موتين سان جهنجهڻ . بدن تي رڳو موتين جا زيور هجڻ .

● موتيا : صفت [هـ] موتيءَ جهڙو ـ موتيءَ وانگر . (ث) هڪ قِسم جو خوشبودار گُلُ ـ

موتئي جو گُل - موتيو. هڪ قسم جي بيماري (جنهن ۾ جسم تي ماتا وانگر داڻا نڪرن).

= موتيابِنْدُ: ذ. اکين جي بيماري- موتيو پاڻي- cataract.

= موتيا پاگَ: ذ. هڪ قسم جي مِيٺائي.

● مَوتُ، موٺھ: ذ [هـ] هڪ قِسم جو اناج- موٺ. ڳِنڙي. ٻُجڪو. ڪوھ. مان پاڻي ڪيڻ جو ٻوڪو.

= موتُ کا موتُ بيچنا: سڀ سامان وڪڻڻ - الھ تَلھ وڪڻڻ.

● موٽا ۽ موٹے: ذ. صفت [هـ] ٿُلهو- ڏَنو ڌُنو. مضبوط. سگھارو. ڳھاٽو (ڪپڙو). دولتمند - شاهوڪار. (ث) موٽي.

= موٽا آٽا: ذ. ٿُلهو آٽو. شاهُوڪار.

= موٽا آناجُ: ذ. ٿُلهو اَن". غريبن جي کائڻ جهڙو اَن" - ڏُٽُ وغيره.

= موٽاپَنُ: ذ. ٿُلهاڻَ - ٿولَھ - ٿُلهائي. گھاٽائِي (ڪپڙي جي).

= موٽا پَهننا: ٿُلهو پهرڻ - سادو ۽ سستو ڪپڙو پائڻ.

= موٽا تازَہُ: ذ. صفت. ٿلهو متارو - ڌنومنو.

= موٽا جهوٽا: محاوره. غريباڻو. هلڪو - سادو. جهڙو تهڙو - رواجي.

= موٽا جهوٽا پَهننا: سادو سُودو(ڪپڙو) پهرڻ. غريبي حال ۾ گُذر ڪرڻ.

= موٽا جهوٽا کهانا: سادو ۽ سستو کاڌو کائڻ. غريبيءَ حال ۾ گُذر ڪرڻ.

= موٽا کهانا: ذ. سادو کاڌو. اوباريل کاڌو. اوبَر.

= موٽُلا ۽ موٽُلے: ذ. صفت. ٿُلهو- ڦيڦو.

= موٽي (موٽا) آسامي: محاوره. مالدار ماڻهو. شاهوڪار ماڻهو. وڏو گراهڪ.

= موٽي آواز: ث. ٿُلهو آواز- ڳَرو آواز.

= موٽي باتُ: ث. صاف ڳالهه. سنئين سِڌي ڳالهه.

= موٽي سَمَجهُ: ث. ٿلهي سمجهه. بيوقوفي. مورکپڻو.

= موٽي گالي (گاليان): ث. ڪَچي گار.

● مُوٺهُ: ث [هـ] مُٺِ. مُٺيو- هَٿيو. مُڪَ. ٺونشو. مشت زني.

= مُوٺهُ چلانا: مُٺ هڻڻ. وير مُٺ هڻڻ.

= مُوٺهُ مارُنا: مُٺ هڻڻ.

● مُوٺهڙا: ذ [هـ] هڪ قسم جو ڪپڙو- موٺڙيو.

● موٺهيا، موٺيا: ذ. صفت [هـ] مزور- پورهيت.

● مَوجُ ۽ مَوجين: ث [ع] لَهر - ڇولِي. اُمنگ - اُڌمو - جذبو. سَنَدَ. مزو- لطف.

= مَوجُ آنا: مَوج اچڻ- مزو اچڻ. اُمنگ اٿڻ. پُور پوڻ.

= مَوجُ کرنا: موج ڪرڻ- مزا ماڻڻ.

= مَوجُ ميں آنا: موج ۾ اچڻ. جذبي ۾ اچڻ. خوشيءَ ۾ پرجڻ.

= مَوجي جيوڙا: ذ. صفت. پنهنجي مرضي وارو. آزاد طبع.

= مَوجين اُڑانا: لهريون هڻڻ. پاڻيءَ جا ڇنڊا هڻڻ. مزا ماڻڻ - عيش ڪرڻ.

= موجين کَرُنا: موجون ڪرڻ - مزا ماڻڻ - عيش ڪرڻ.

= مَوجين مارُنا: ڇوليون هڻڻ- لَهريون هڻڻ.

● موچُ: ث [هـ] موڙُ- سَٽَ (پير، ٻانهن يا ڪنهن عضوي ۾).

= موچُ آنا: ڪنهن عضوي ۾ سَٽَ پوڻ. مڙي پوڻ (ٻانهن، پير وغيره).

● موچَرسُ: ذ. هڪ قسم جو پَساريڪو وکر (ڪونئر جهڙو ٿئي ۽ دوا ۾ ڪم اچي).

● موچـَري ع موچـَرياں : ث [هہ] موچڙو- پادر.

● موچـَنا ع موچـَنے : ذ [هہ] نيچڪئو.

● مـُوچهہ ع مـُوچهيں : ث [هہ] مـُڇ - شـَهـَپر.

— مـُوچها كڑا ع مـُوچها كڑے : ذ. وڏي مـُڇ.

— مـُوچهہ كا بال : ذ. مـُڇ جو وارُ. سچو ماڻهو.

— مـُوچهہ مـَروڑ : ذ. صفت. مـُڇـُون وٽيندڙ. وڏائو ڪندڙ- مغرور.

— موچهوں پـَر تاؤ دينا : مـُڇن کي تاءُ ڏيڻ - مـُڇون وٽڻ. مـُڇون مروڙڻ.

— مـُوچهيل : ذ. صفت. وڏين مـُڇن وارو. مـُڇـِرُ.

— مـُوچهيں چـَڑهانا : مـُڇن کي وَٽُ ڏيڻ - مـُڇون مروڙڻ. بهادري ڏيکارڻ.

— مـُوچهيں مـَروڑنا : مـُڇـُون مروڙڻ - مـُڇن کي وٽ ڏيڻ.

— مـُوچهيں مـُنڈوانا : مـُڇون ڪوڙائڻ. هارَ قبول ڪرڻ.

● موچي ع موچي : ذ. صفت [هہ] موچي- مينگهواڙ. (ث) موچـَن.

● مودهـُو : ذ. صفت [هہ] بيوقوف. اناڙي - چـَسو. ٻالو ٻولو- ٻوگهـلـُو.

● مـَور : ذ [هہ] آنبن جو ٻـُورُ. ٻـُور- مورَ.

— مـَور آنا : آنبن ۾ ٻـُور ڦيڻ - ٻـُورائـِجڻ.

● مور ع مور : ذ [هہ] هڪ قسم جو پـَکـِي- مورُ- طائوس.

— مور پـَنـْکهي : ث. هڪ قسم جي نندي ۽ سهڻي ٻيڙي (جا مور جهڙي ٺهيل هجي). مورَ جي کنڀن جو وڃڻو- مورڇل. هڪ قسم جو گاهـُ.

— مور چال : ذ. هڪ قـِسم جي ورزش. هڪ قسم جو ناچُ. ناز سان هلڻ.

— مور چهـَل : ذ. مور جي کنڀن جو وِجڻو- مورڇـَل.

— مور کا چـِنگهاڑنا : مور جو ڪـُوڪـَڻ.

— مور کا ناچنا : مور جو ناچ ڪرڻ.

— مورني ع مورنـِياں : ث. "مور" جي مادي- ڍيل.

● مـَورانا : لازم [هہ] آنب جي وڻن جو ٻـُورجـَڻ. انبن جو ٻـُورُ جهلڻ.

● مـُورَکهہ : ذ. صفت [هہ] مـُورک - احمق - چـَسو - بيوقوف - نادان.

— مورَکهہ پـَن : ذ. موركائي- نادانـِي- بيوقوفي.

● موڑنا : متعدی [هہ] موڙَڻُ- ورائڻ- چپو ڪرڻ. گهـُمائڻ- ڦيرائڻ. موٽائڻ - واپس ڪرڻ. بدلائڻ (پاسو).

— موڑ : ذ. موڙُ- وَرُ- ڏِنگ. گهمرو- ڦيرو. واپسي- موٽ.

— موڑ دينا : موڙي ڇڏڻ - ورائي ڇڏڻ. ڏِنگو ڪرڻ - ڦـِڏو ڪرڻ.

● مـُوس : ذ [هہ] ڪـُئو- گهـَر ڏڻي.

— مـُوسا كـَنـْتي : ث. هڪ قسم جو خوشبودار گاهـُ.

● مـَوسا ع مـَوسے : ذ [هہ] ماسيءَ جو مـُڙس- ماسـَڙ. (ث) مـَوسی.

— مـَوسيرا : ذ. صفت. ماسيءَ جو. (ث) مـَوسيری.

— مـَوسيرا بهائی : ذ. ماسيءَ جو پٽ - ماسات. (ث) مـَوسيری بهن.

● مـُوسـَرا ع مـُوسـَرے : ذ [هہ] ڪـُئو- گهـَر ڏڻي. (ث) مـُوسری.

● مـُوسـَل : ذ [هہ] انَّ ڇـَڙَڻ جي مـُهري. مـُهلڙو. مـُگري.

— مـُوسلوں ڈهول بـَجانا : ڍِنڍورو گهمائڻ- پـَڙهو ڏيڻ.

● مُوسَلا : ذ. صفت [هہ] تمام گهڻو- بي انداز گهاڻو.

- مُوسَلا دهارُ : ذ. صفت [هہ] تمام گهڻو- زورائتو (مينهن).

- مُوسَلادهارُ بَرَسنا: تمام گهاڻو مينهن وسڻ.

مُوسنا : متعدى [هہ] لُٽڻ- ڦُرڻ. ٺڳيءَ سان مال کائي وڃڻ. ڦهائڻ- هضم ڪرڻ.

- مُوس کے کها جانا : ٺڳيءَ سان مال کائي وڃڻ. ٺڳي وڃڻ. اُٺي وڃڻ. هضم ڪرڻ.

- مُوس کے کهڪ کر دينا : ڦُري فقير ڪري ڇڏڻ. تمام گهڻو ڦُرڻ.

● موکها ۽ موکهے : ذ [هہ] ننڍو تَنگ- گيڙ ڪيي. مَنگهُ. واتر ڪورس جو مُنهن. ڪبوترن جو پيجرو. ڇت جي پاسي وارو پنو- پنجرو.

● موگرا ۽ موگرے: ذ [هہ] مُگرو- مُهلڙو. ڏنبو. پترن پيڄڻ جو اوزار- وَنهڙو. گُل جو هڪ قسم. هڪ قسم جا چانور.

- موگري ۽ موگرياں : ث. مُگري. سؤٽي (ڪپڙن ڌوئڻ جي)- ڏُڪيي.

● مولُ : ذ [هہ] مُلهہ- قيمت- بَها.

- مولُ بَڑهانا : اگهہ وڌائڻ- قيمت وڌائڻ. مَهانگو ڪرڻ.

- مولُ توڑنا : اگهہ ڪيرائڻ- مُلهہ گهٽائڻ.

- مولُ تولُ : محاوره. قيمت ۾ گهاٽي واڌي. اگهہ جي مقرري.

- مولُ تولُ ٹهہرانا : مُلهہ چُڪائڻ- بَها مقرر ڪرڻ.

- مولُ چڑهانا : اگهہ چاڙهڻ- مُلهہ وڌائڻ.

- مولُ چُکانا: مُلهہ چڪائڻ- قيمت مقرر ڪرڻ.

- مولڑُ : ذ. صفت. مُلهہ ورتل (ٻانهو)- زر خريد. زير احسان.

- مولُ لے لينا : مُلهہ وٺي ڇڏڻ- زرخريد ڪرڻ. تمام گهڻو احسان ڪرڻ.

● مولُ : ذ [هہ] بُنياد- جَڙ- پاڙ. شروعات- اِبتدا. سبب- ڪارڻ. مُورُ. ڪنهن ڏنڊي ۾ ميڙايل پئسا. پُڇاڻي- ڇپيهُ. ڪتاب جو مضمون. (تابع فعل) هرگز- بنهہ- اَصل- مُورُ.

● مولسِرى : ث [هہ] هڪ قسم جو وَڻُ (جنهن جا گل خوشبودار ٿين). هڪ قسم جو ريشمي ڪپڙو.

● مُولی ۽ مُولياں : ث [هہ] هڪ قسم جو اوپڙ (جو ياڃيءَ طور ڪم اچي)- مُوري.

● مُونا : ذ [هہ] مَٽُ. گهَڙو. ٽوڪرو- ڪارو- ڇٻو. ناڱ، وِجهڻ جي ٽوڪري- مُنڊڙو.

● مُونچُ : ث [هہ] مُڇَ (جنهن مان نوڙيون ٿهن). سَرَ (ٻُوڙي) جا پَن (جنهن مان مُڇَ ٿاهين).

● مُونچهہ ۽ مونچهيں :ث [هہ] مُڇَ- شَهپر.

● مُوندنا : متعدى [هہ] پوٽڻ- ٻُورڻ (اَک). بند ڪرڻ.

● مُونڈنا : متعدى [هہ] ڪوڙڻ (وار). وڍڻ (چڳ). ڦُرڻ- لُٽڻ. ٺڳڻ.

- مُونڈا : ذ.صفت. ڪُوڙيل. حجامتڪيل. ڦُريل.

- مُونڈ کر کهانا : حجامت ڪري پيٽ پالڻ. ڦُرَ لُٽَ ڪري کائڻ. ٺڳيءَ سان گُذرڪرڻ.

- مُونڈ لينا: ڪُوڙي وٺڻ. ڦُرڻ. ٺڳي ڇڏڻ.

- مُونڈ مارنا : سِيسي لاهڻ- قتل ڪرڻ. واپَس ڪرڻ- موٽائي منهن تي هڻڻ.

- مُونڈ مُنڈانا : مٿو ڪوڙائڻ- حجامت ڪرائڻ. چڳ وڍائڻ.

▬ مُونڊَنُ : ذ. ٻار ڄمڻ جي هڪ رسم (جنهن ۾ ستين ڏينهن ٻار جو مٿو ڪوڙائيندا آهن) - جهنڊ لهرائڻ جي رسم.
▬ مُونڊي ۽ مُونڊيان : ث. مُنڊي - سِري.
▬ مُونڊي ڀهيڙ : ث. ڪَتِريل رِڍَ. (صفت) ٺوڙهي - گنجي.
▬ مُونڊي ڪاٽا : ذ. صفت. سِسي وڍيل - سِرِي لٿل.
● مونڊها ۽ مونڊهے: ذ [هہ] ڪُلهو. ڪانڌ مان ٺهيل مُوڙو. هڪ قسم جو ڪبوتر (جنهن جون اکيون ۽ مٿو وڏو ٿئي). ڪُلهن تي وڌل ڪپڙو.
▬ مونڊهے پر بٹهانا : مُوڙي تي ويهارڻ. بدپيشو ڪرائڻ - ڪَسب ڪرائڻ.
▬ مونڊهے والی: ث. صفت. ڪسبياڻي - رنڊي.
● مُونگ : ذ [هہ] هڪ قسم جو ٻُوڙو ۽ اَن جو اَن - مُڱ.
▬ مُونگ پهلی : ث. ڪاچا - بوهي چڻا.
▬ مُونگ کی دال : ث. مُڱن جي دال.
▬ مُونگ مانگتے پهِرنا: دانهون ڏيندو گهمڻ.
● مُونگا ۽ مُونگے : ذ [هہ] هڪ قسم جو مٽيو (جو هڪ قسم جي سامونڊي جيت جي پيدائش آهي، ڳاڙهي رنگ جو ٿئي) - مَرجان.
▬ مُونگيا : ذ. صفت. مُڱ جهڙو (رنگ) - موڱيي. هڪ قسم جو ڪَبُوتر.
● مُونهاں: ذ [هہ] گهوڙن جي هڪ بيماري (جنهن ۾ گهوڙن جو وات ڦلارجي پوي).
● مونيا ۽ مونيے: ذ [هہ] ڪَچي سُٽ جي ويڙهي - ڪَچو سُٽ.
● مَہاجَن: ذ [هہ] هندو واپاري. شاهوڪار - سيٺ. واپاري. اعتبار جوڳو - ساک پت وارو.
▬ مَہاجَنی: ث. واپار. شاهُوڪاري. ڪاروبار.
● مُہاسا ۽ مُہاسے : ذ [هہ] موهيڙو.
▬ مُہاسے نِکَلنا: مُنهن تي موهيڙا نڪرڻ.
● مُہانا ۽ مُہانے: ذ [هہ] درياء جو مُنهن. ٻِن دريائن جي سلڻ وارو هنڌ - دوآبو.
● مَہاوَت: ذ. صفت [هہ] هاٿيءَ کي هلائيندڙ - فيلبان - پيلبان.
● مَہاوَڑ، مَہاوَر: ذ [هہ] لاک. لاک مان ٺهيل ڳاڙهو رنگ.
● مَہتا ۽ مَہتے: ذ. صفت [هہ] هندن جو هڪ لقب. ٻَميل. مُنشي.
● مِہتَر: ذ. صفت [ف] تمام وڏو. مُکي. [اردو] ڀنگي. گهوڙن جو سئيس. (ث) مِہتَرانی، مِہتَرائِن.
● مُہرا ۽ مُہرے: ذ [هہ] اڳياڙي - مُنڍ. سِڌائي - سَنوت. شطرنج راند جي ساري.
▬ مُہرے پَر رَکهنا: سڌائيءَ ۾ رکڻ - سامهون رکڻ. نشان تي رکڻ - مقابلي ۾ بيهارڻ.
● مُہرانا: متعدی [هہ] طعنو هڻڻ - سِهڻو ڏيڻ. چيڙائڻ. اشارو ڏيڻ - آهچاڻ ڏيڻ.
● مَہری، مَہرِیا: ث [هہ] پاڻي ڀريندڙ (عورت).
● مُہری ۽ مُہریاں: ث [هہ] پاڻيءَ جي ڪَسِي - مورِي. اَن چوڙڻ جي مُهري. آبدانو. بَندوق جي نالِيءَ جو سوراخ.
● مَہکنا: لازم [هہ] واسجڻ - هُٻڪار ڏيڻ - پکڙجڻ (خوشبو).
▬ مَہک: ث. خوشبُو (گلن جي)- سُرهاڻ - واس - هُٻڪار.
▬ مَہکانا: متعدی. هُٻڪارڻ - واسڻ (خوشبو ۾) - سُرهاڻ ڪرڻ.
▬ مَہک جانا: واسجي وڃڻ - هُٻڪار ڏيڻ.

- مہکیلا : ذ. صفت. خوشبودار۔ سرھو.

● مہنا يا مہنے : ذ [ھ] میھٹو۔ طعنو۔ اورانہو. پاراتو.

- مہنا ھت ؟ : ث. طعنو میھٹو. پٽ پاراتو. روجُ راڙو.

● مُہنال ؟ : ث [ھ] حقي ۾ نڙ وجھڻ لاءِ لڳل نلي.

● مہنگ : ث [ھ] مھانگائي.

- مہنگ مولا : ذ. صفت. اگھہ چاڙھي وڪڻندڙ - آڪرو.

● مہنگا يا مہنگے : ذ. صفت [ھ] مھانگو۔ آڪرو. (ث) مہنگی.

- مہنگاپن ؟ : ذ. مھانگائي - آڪرائي.

- مہنگا سماں : ذ. مھانگائيءَ جو وقت۔ ڏڪار جو زمانو.

- مہنگا کرنا: مھانگو ڪرڻ۔ آڪرو ڪرڻ.

● مہُوا يا مہُوے: ذ [ھ] ھڪ قسم جو وڻ (جنھن جو ڦُر ڪائڻ ۾ ڪم اچي، ڪُل شراب ٺاھڻ جي ڪم اچن ۽ ٻج مان تيل نڪري).

● مہُوک : ذ [ھ] ڪوئل (پکي) جو ھڪ قسم.

● مہیر ؟ : ذ [ھ] گيھہ جي ڪناڻ- ڪنو.

● مہیری : ث [ھ] ڦٽ ڦرڙيءَ تي پڌڻ لاءِ ميدي، بيضي جي اچاڻ ۽ کير مان ٺھيل لپري. ھڪ قسم جو وڻ.

● مہیلا : ذ [ھ] گھوڙن جو ھڪ قسم جو ڪاڏو. بيسواد- ايوڳو (ڪاڏو).

● مہینا يا مہینے: ذ [ھ]مھينو۔ ماھُ۔ پگھار.

- مہینا بھر ؟ : تابع فعل. سڄو مھينو. پوري مھني تائين.

- مہینا چڑھنا : مھينو چڙھڻ- سڄو مھينو ٿيڻ. ماھواري اچڻ.

- مہینے سے ھونا : حيض سان ھجڻ.

● مَیّا : ث [ھ] ماءُ- آمڙ.

● میاں : ذ [ھ] ميان۔ مالڪُ۔ سائين. خاوند- مڙس. اُستاد- آخوند. (طنزاً) بيوقوف.

- میاں بیوی : محاوره. زال مڙس.

- میاں جی : ذ. آخوند- اُستاد.

- میاں مٹھو : محاوره. مٺيون ٻوليون ڪندڙ (مٺو). سوچ ويچار ڪان سواءِ ڳالھائيندڙ. ٻالو ٻولو - بيعقل. پاڻ پڙھنو.

● میاؤں : ث [ھ] ٻليءَ جو آواز- ميائُون.

● میتھی : ث [ھ] ھڪ قسم جي خوشبودار ڀاڄي - ميٿي.

● میٹنا : متعدی [ھ] ميٽڻ - ڊاھڻ- ڦٽائڻ. ميسارڻ. ڪم ڪرڻ (اڪر).

● میٹھا يا میٹھے : ذ. صفت [ھ] مٺو - شيرين. سوادي. (ذ) مٺاڻ (ڳڙ، کنڊ وغيره). مٺائي - سيرو. سُست. ھلڪو (سُور). (ث) میٹھی.

- میٹھا بولنا : مٺو ڳالھائڻ- خوش گفتاري ڪرڻ.

- میٹھاپانی :ذ. مٺو پاڻي- درياءَ وغيره جو مٺو پاڻي.

- میٹھا تیل ؟ : ذ. تيرن جو تيل.

- میٹھا کھیا : ذ. ھڪ قسم جو ڪدو.

- میٹھا منہ کرانا : وات مٺو ڪرائڻ. مٺائي کارائڻ.

- میٹھی باتیں : ث. مٺڙيون ڳالھيون. وڻندڙ ڳالھيون - پيار جون ڳالھيون.

- میٹھی بولیاں : ث. مٺيون ٻوليون - لاتيون. ڏسو "میٹھی باتیں".

- میٹھی چھُری : ث. اندر کُنڊو. اھو ماڻھو جو ٻاھرين ۽ طرح دوست پر اندر ۾ دشمن ھجي.
- میٹھی مُراد : ث. مٺي مُراد - آس اُميد.
- میٹھی میٹھی باتیں کرنا : مٺيون مٺيون ڳالھيون ڪرڻ ۽ پيار جون ڳالھيون ڪرڻ.
- میٹھی نَظَر : ث. محبت سان ڏسڻ. پيار سان ڏسڻ.
- میٹھی نیند : ث. مٺڙي ننڊ - فرحتي ننڊ.

● میچنا : متعدی [ھ] پورڻ - بند ڪرڻ (اک). ٻوٽڻ (اک). چنيڙ (اکيون).

● میخ ۽ میخیں : ث [ھ] ڪِلي. ڪِلو.
- میخ ٹھونکنا : ڪِلي ٺوڪڻ. ڪِلو هڻڻ. سخت سزا ڏيڻ. ھيسائڻ - ھڪ ھنڌ ڪوڙي ڇڏڻ.

● مَیدان : ذ [ع] سنئين زمين - پوٽو.
- مَیدان جیتنا : ميدان کٽڻ - لڙائي کٽڻ.
- مَیدان چھوڑ کر بھاگنا : ميدان ڇڏي ڀڄڻ - لڙائيءَ مان پٺي وڃڻ.
- مَیدان کرنا : ميدان ڪرڻ - صفائي ڪرڻ - جاءِ وغيره ڊاھي پوٽو ڪرڻ. مقابلو ڪرڻ.
- مَیدان مارنا : ميدان مارڻ - لڙائي کٽڻ.
- مَیدان میں اُترنا : ميدان ۾ اچڻ - وڙھڻ لاءِ سنبري اچڻ.
- میدان ھاتھ آنا : فتح ڪرڻ - لڙائي کٽڻ.

● میرا ۽ میرے : ضمير [اردو] منھنجو. (ث) ميري.

● میڑا ۽ میڑے : ذ [ھ] پيھو (جھار ھڪلڻ لاءِ). ڪيڙيل زمين کي سنئين ڪرڻ لاءِ ڪاٺ جو تختو - سانڍيرُ - تِرُ.
- میڑا پھیرنا : سانڍيرُ ڦيرائڻ. پيھو ھڪلڻ.

● مَیکا ۽ مَیکے : ذ [ھ] ڪنوار جو مائٽاڻو گھر - پيڪا.
- مَیکا بَسانا : مائٽاڻو گھر وسائڻ - پيڪا وسائڻ.
- مَیکے والے : ذ. پيڪا.

● مَیل : ث [ھ] مَرُ. گَپُ - چِڪُ. گندگي - ڪِنُ. پچي (اک جي). بيائي.
- مَیلا ۽ مَیلے : ذ. صفت. ميرو - گندو - ڪِنو - گَپُ ھاڻو. اندر جو پليت.
- مَیل آنا : دل ۾ بيائي اچڻ.
- مَیلاپن : ذ. ميراڻ - گندگي - ميرائي. بيائي - ڪپٽ.
- مَیلا چِکٹ : صفت. تمام ميرو. تيل ۽ مٽيءَ ھاڻو.
- مَیلا سَر : صفت. ميرو مٽو.
- مَیلا کُچیلا : ذ. صفت. تمام ميرو. ڪِنو.
- مَیلا کَرنا : ميرو ڪرڻ - ڪِنو ڪرڻ.
- مَیل چھُٹنا : ميري نڪرڻ - مَرُ نڪرڻ.
- مَیل کا بیل بنانا : ڳالھ مان ڳالھوڙو ڪرڻ - تِليءَ مان ٿنڀ ڪرڻ.
- مَیل کاٹنا : مَرُ ڪيڏڻ. ميري ڪيڏڻ. صفائي ڪرڻ (ڪپڙو وغيره).
- مَیل لانا : دل ۾ بيائي آڻڻ. ناراض ٿيڻ.
- مَیلے سَر سے ھونا : ميري مٽي سان ھئڻ - ناپاڪ ھئڻ.

● میل : ذ [ھ] ميلاپ - ڳانڍاپو. لاڳاپو. محبت. ناطو. مائٽي. دوستي - سنگت. رغبت - لاڙو. ميلاوت - ڪوٺ.
- میل جول : ميل ميلاپ - لڳ لاڳاپو - راھ رسم. پيار محبت - ٻڌي.
- میل رکھنا : ذ. ميلاپ رکڻ. لڳ لاڳاپو رکڻ. اچ وڃ جو رستو رکڻ.

▬ مہیل کا : تابع فعل. ساڳيو- هڪوبهڪو. جوڙ. هڪ جيڏو.

▬ مہیل کرنا : ميلائڻ- ڳنڍائڻ. ملاوت ڪرڻ.

▬ مہیل کھانا : مناسبت رکڻ- ٺهڪي اچڻ.

▬ مہیل میلاپ : ذ. ميل جول- لڳ لاڳاپو.

● مہیلا یا مہیلے : ذ [ھ] ميلو- ميڙو. تماشو. هجوم- انبوهه.

▬ مہیلا ٹھیلا : ذ. ميڙو ملاڪڙو. ڪُلهي گس. گهمڻ ڦرڻ.

▬ مہیلا لگنا : ميلو لڳڻ. ماڻهن جو انبوهه لڳڻ.

● میمنا یا میمنے : ذ [ھ] ٻڪريءَ جو ٻچو- ڇيلو.

● میں : تابع فعل [ھ] ۾- اندر- منجهه. (ث) ٻڪريءَ جو آواز "ٻي".

● مَیں : ضمير [ھ] آءٌ- مون- مان. خود- پاڻ.

▬ مَیں مَیں : محاوره. مان مان - آءٌ آءٌ. وڏائي- فخر.

▬ مَیں مَیں کرنا : پاڻ پڏائڻ- رکو پنهنجي ساراهه ڪرڻ. تڪبّر ڪرڻ.

مینار، مینارا یا مینارے : ذ [ھ] مُنارو- ٿنڀو.

● مینجنا : متعدی [ھ] مانڻ- مهٽڻ- رڳڙڻ. صاف ڪرڻ. ڪُرڙڻ- ڪُرچڻ. ڳوهڻ.

● مینڈ یا مینڈیں : ث [ھ] ٻنو (ٻنيءَ جو). پڳڏ (کوهه جي). لهر- ڇولي.

▬ مینڈ پڑنا : درياءَ ۾ ڇوليون لڳڻ- لهريون اٿڻ.

مینڈک : ذ [ھ] ڏيڏر. هڪ قسم جو رانديڪو.

▬ مینڈک پھوڑا : ذ. هڪ قسم جو ڦٽ (جو پير جي ترِيءَ ۾ ٿئي).

▬ مینڈکی یا مینڈکیاں : ث. ڏيڏري. ڇٽو- زخم.

● مینڈھا یا مینڈھے : ذ [ھ] گهيٽو- دُنبو. بُرج حمل. وڏي ڇولي.

▬ مینڈھے لڑانا : گهيٽا ويڙهائڻ. ٻن ڄڻن کي پاڻ ۾ ويڙهائڻ.

● مینڈی یا مینڈیاں : ث [ھ] وارن ڳنڍڻ جو هڪ نمونو- مينڍي.

▬ مینڈیاں گوندھنا : مينڍيا ويڙهڻ- مينڍيون ٺاهڻ.

● مینڈیانا : متعدی [ھ] ٻنيءَ کي چوڌاري ٻنو ٻڌڻ. ٻارا ٺاهڻ.

● مینک : ث [ھ] مانڪي (اک جي)- پُتلي.

● مینگنی یا مینگنیاں : ث [ھ] ٻڪريءَ يا رڍ جي ڦولڙي.

● مینگی : ث [ھ] ميڪ- ڳوڏو. ٻج- مغز. عرق.

● مینہ : ذ [ھ] مينهن- ٻرسات- بارش.

▬ مینہ برسنا : مينهن وسڻ- برسات پوڻ.

▬ مینہ تھمنا : مينهن بند ٿيڻ.

▬ مینہ کا جھمکا لگنا : وسڪارو ٿيڻ- برسات جو چوهو لڳڻ.

▬ مینہ کی جھڑی : ث. مينهن لاڳيتو پوڻ جي حالت.

ن

ن : ذ [ع] اردو "الف- ب" جو ٻٽيهون اکر. سنڌيءَ جو ستيتاليهون، عربيءَ جو چوويهون ۽ فارسيءَ جو اوڻٽيهون اکر. تلفّظ "نون". ابجد موجب عدد (٥٠).

● نا : ذ [هہ] مصدر جي نشاني "لِکهنا، پڑهنا وغيره". (تابع فعل) ن. [ف] مرکب لفظن جي اڳيان انڪاري معنيٰ ڏيکاريندڙ اڳياڙي "نا انصاف، ناموزون وغيره".

- ناپَيد کرنا : برباد ڪرڻ- تباهہ ڪرڻ- اُجاڙڻ. نالو نشان گم ڪرڻ. ڊاهڻ- ڦِٽائڻ.

- ناحق کو : محاوره. بنا سبب- ناحق.

- ناحق کهنا : ڪوڙ ڳالهائڻ- بي انصافي ڪرڻ.

- ناسَمَجهہ : ذ. صفت. بي سمجهہ- بيوقوف. ٻالو ٻولو. ٻار.

- ناگُنی : ث. بي شڪر. احسان فراموش. گُڻ چور.

● ناپِنا : متعدی [هہ] ماپ ڪرڻ. مَئِڻ. ڪَٿڻ. جهلڻ (ڪنڌ ڪان). وڍڻ (پنڌ)- روانو ٿيڻ.

- ناپ : ث. ماپ. ماڻُ. ڪَٿَ.

- ناپ تول : ث. تورَ ماپَ. تورَ تَڪَ.

● ناتا : ذ [هہ] ناتو- قرابت- عزازت. تعلق. واسطو.

- ناتا توڑنا : ناتو ٽوڙڻ. عزازت ٽوڙڻ. واسطو ٽوڙڻ.

- ناتا جوڑنا : ناتو ڳنڍڻ- عزازت ڳنڍڻ. تعلق رکڻ.

- ناتا چهُوٹنا : ناتو ٽُٽڻ- مائٽي ٽُٽڻ.

● ناتهہ : ث [هہ] نَٿَ- ڍڳي جي نَڪَ جي رسي. ڦَٽ جي وَٽ.

● ناتهنا : متعدی [هہ] نٿ وجهڻ- نٿ هڻڻ (ڍڳي کي). قابو ڪرڻ. وس ۾ آڻڻ.

● ناٹا ۽ ناٹے : ذ. صفت [هہ] بندرو- ٺِگنو. ڄامڙو. لُچ- حرڪتي. جَڙو (وهٽ).

● ناٹک : ذ [هہ] ناٽڪ- کيل- تماشو. سانگ.

● ناج : ذ [هہ] آناج جو مخفّف. آناج- انُ.

- ناج پانی : ذ. انُ پاڻي- داڻو ڪڻو.

- ناج کی منڈی : ث. انُ جي پڙي.

● ناچنا : لازم [هہ] نچڻ- ناچ ڪرڻ. ڪُڏڻ. ٺينگ ڏيڻ.

- ناچ : ذ. ناچ- رقص.

- ناچ دِکهانا : ناچ ڏيکارڻ. نچي ڏيکارڻ.

- ناچ رَنگ : ذ. ناچ نُوچ.

- ناچ نَچانا : ناچ نچائڻ. بيزار ڪرڻ- پريشان ڪرڻ. ٿڪا ڏيارڻ.

● ناخُن : ذ [ف] نَنهَن. چوپائي جي کُرن جي کَلَ.

- ناخُن بڑهنا : نَنهن وڌڻ.

- ناخُن پَر لِکها هونا : دل تي لکيل هئڻ- چڱيءَ طرح ياد هئڻ.

- ناخُن تَراشنا : نَنهن لاهڻ.

- ناخُن سے گوشت جُدا کَرنا : نَنهن کان

ماس ڌار ڪرڻ. پنهنجن کان جدا ڪرڻ.

- ناخُن گهِسنا: گهڻي ڪوشش ڪرڻ.
- ناخُن لينا: ننهن وڌڻ - ننهن لاهڻ.

● نادهنا: متعدی [هہ] جوٽڻ (ڍڳا) - ٻڌڻ (پاڃاريءَ ۾).

● نادیا يا نادیے: ذ [هہ] آهو ڍڳو جنهن جو ڪو عضوو وڌو هجي.

● نارو، ناروا: ذ [هہ] بيماريءَ جو هڪ قسم (جنهن ۾ بدن مان وار ڪيئون نڪري).

● ناريَل: ذ [هہ] هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦل - ناريل. اهوحقو جو ناريل جي ڏونگهي مان ٺاهيندا آهن.

- ناريَل توڑنا: ناريل ڀڃڻ. مسلمانن ۾ هڪ رسم (جا پيٽ واري عورت لاءِ ڪئي ويندي آهي، ناريل ڀڃڻ سان جيڪڏهن اندران خالي يا خراب نڪتو ته پٽ، ۽ جي پريل ۽ سٺو نڪتو ته ڌيءَ ڄمڻ جو سڳڻ وٺندا آهن).
- ناريَل کا گُڑ: ذ. ڳڙ جو هڪ قسم (جو ناريل جي وڻ جي رس مان ٺاهيندا آهن).
- ناريلی يا ناريلياں: ث. ناريل جي ڏونگهي جو پيالو. ناريل جوحقو. ناريل جي وڻ جو رس.

● ناڑا يا ناڑے: ذ [هہ] ناڙو - آڳٽ.

- ناڑا کهولنا: آڳٽ کولڻ.
- ناڑے کا سچا: صفت. حرامڪاريءَ کان پرهيز ڪندڙ.

● ناس: ذ [هہ] بربادي - تباهي. ناس.

- ناس دانی: ث. ناس جي دٻلي.
- ناس کرنا: ناس ڪرڻ - تباهه ڪرڻ.
- ناس لينا: ناس ڏيڻ.

● ناف: ث [ف] دُن. ناڙو. (مجازاً) وچ - مرڪز.

- ناف ٹلنا، ڈگنا: ڇڪي پوڻ.

● ناک: ث [هہ] نَڪ - ٻيني. غيرت - شرم - حياء - لڄ. عزت- آبرو. شان. زينت - سهڻائي. آها شيء جنهن تي فخر ڪجي.

- ناک آنا: سينگهه اچڻ.
- ناک اونچی هونا: نَڪ مٿي ٿيڻ. مُنهن مٿي ٿيڻ. عزت وڌڻ. سرخرو ٿيڻ.
- ناک بند هونا: نڪ بند ٿيڻ. زڪام ٿيڻ.
- ناک بهنا: نڪ وهڻ - زڪام سبب نڪ مان پاڻي وهڻ.
- ناک بهوں چڑهانا: مُنهن سُجائڻ. منهن ۾ گهنڊ وجهڻ. ڪاوڙجڻ. رُسڻ.
- ناک بيندهنا: نڪ ٽوپڻ.
- ناک پر ديا جلا کر آنا: نالو ڪڍائڻ. سرخرو ٿي اچڻ. منهن مٿي ڪري اچڻ.
- ناک پر مکهی نہ بيٹهنے دينا: نڪ تي مک ويهڻ به نه ڏيڻ. ڪنهن جو به ٿورو نه کڻڻ. نڪ کي مَرُ نه لائڻ.
- ناک پکڑے دم نکلنا: نڪ جهلڻ سان ساهه نڪرڻ. هٿ لائڻ سان ساهه وڃڻ. تمام ڪمزور هئڻ.
- ناک پهننگی: ث. نڪ جي چوٽي.
- ناک پهلانا: نڪ ڦنڊائڻ. وڏائي ڪرڻ.
- ناک چڑهانا: نڪ ڦُنڊائڻ. ناسون ڦُنڊائڻ. منهن ۾ سُونڊ وجهڻ. ڪاوڙجڻ. ناراض ٿيڻ.
- ناک چڑهی رهنا: هر وقت ڪاوڙيو وتڻ. نڪ چڙهيو رهڻ.
- ناک چهی جانا: نڪ ڇڃي پوڻ - توپيل نڪ جو سوراخ وڏو ٿي وڃڻ.
- ناک چهيدنا: نڪ ٽوپڻ.
- ناک رکهنا: نڪ رکڻ. غيرت رکڻ.

- ناکَ رَگڑنا : نڪ گسائڻ. ٻانَ ڪرڻ . خوشامد ڪرڻ - هار مڃڻ .
- ناکڑا یا ناکڑے : ذ. وڏو نڪ. نڪ جي هڪ بيماري.
- ناک سکیڑنا : ڏسو "ناک چڑھانا".
- ناک سِنکنا : نڪ سڻڪڻ. نڪ صاف ڪرڻ.
- ناک کا بانسا : ذ. نڪ جي ڏنڊي. نڪ جي ڇوٽين جي وچ وارو حصو.
- ناک کا تِنکا : ذ. ٿوپيل نڪ جي سوراخ ۾ وجهڻ جو پوپو.
- ناک کاٹنا : نڪ وڍڻ - نڪ ڪپڻ . نڪ لاهڻ. آبرو لاهڻ.
- ناک کان کاٹنا : نڪ ڪن وڍڻ . بيعزت ڪرڻ. خوار خراب ڪرڻ. ماڻهو ڪلائڻ . سخت سزا ڏيڻ .
- ناک کٹنا : نڪ وڍجڻ- نڪ لهڻ. بيعزتي ٿيڻ. خوار ٿيڻ .
- ناک کٹی : ث. بيعزتي. بدنامي- خواري.
- ناک کی سیدھ : ث. نڪ جي سِڌائي . نڪ سامهون.
- ناک گھِسنا : نڪ گسائڻ . عاجزي ڪرڻ . هار مڃڻ. خوشامد ڪرڻ .
- ناک گھِسنی : ث. نڪ گسائڻ جي حالت. خوشامد . عاجزي.
- ناک میں بولنا : نڪ مان ڳالهائڻ- گهڻو ڳالهائڻ .
- ناک میں دم کرنا : نڪ ۾ دم ڪرڻ . بيزار ڪرڻ. عاجز ڪرڻ. ستائڻ .
- ناک نہ دی جانا : سنگهي نہ سگهڻ. سخت بدبوء سبب ساهہ کڻي نہ سگهڻ.
- ناک والا : ذ. صفت. نڪ وارو. عزتوارو. (ث) ناک والی.
- ناکوں ناک : تابع فعل . مُنهان مُنهن - ڪنا تار. چوٽيءَ تائين (ڀريل) .

● ناکا یا ناکے : ذ [ھ] ناڪو. رستي جو دنگ (جتي شهر وغيره جي حد پوري ٿئي) . دروازو (شهر جو). سُئي (گهڻيءَ جو). محصول وٺڻ جي جاءِ. ٿاڻو. سُئيءَ جو ناڪو.
- ناکا بند کرنا : رستو بند ڪرڻ - لنگهہ بند ڪرڻ - پاڻيءَ جو نيڪال بند ڪرڻ.
- ناکا بندی : ث. حد بندي - رستي روڪ. ناڪي يا محصول وٺڻ جي جاءِ.
- ناکا روکنا : رستو روڪڻ . پهرو بيهاري ڇڏڻ .

● ناگ : ذ [ھ] نانگ - مار - بَلا . واسينگ .
- ناگن : ث. نانگڻ - نانگ جي مادي.

● ناگرموتھا : ذ [ھ] هڪ قسم جو خوشبودار گاهہ - ناگرموٿ .

● نال یا نالیں : ث [ھ] ناڙو - تازي ڄاول ٻار جي ڏُن واري نلي. بندوق جي نالي. گاهہ جو تيلو. ناڙي (ڪٽڪ جي). پيچري.
- نال اٹھانا : پيچري ڪٽڻ - ڪسرت ڪرڻ .
- نال کاٹنا : ناڙو وڍڻ .
- نال کٹائی : ث. ناڙي وڍائي (جا دائيءَ کي ڏيندا آهن).
- نال گڑنا : ناڙو پورڻ .

● نالا یا نالے : ذ [ھ] واهڙ - ڪَڙيو.

● نالی یا نالیاں : ث. نالي - ڪَسِي .
- نالی بنانا : نالي ٺاهڻ- ڪسي ٺاهڻ .

● نام : ذ [ف] نالو - اسم. لقب . خطاب . ناموري - مشهوري - هاڪ. ناموس. عزت. اولاد .

- نامُ اُٹھنا : نالو گم ٿيڻ .
- نامُ اُچھالنا : نالو روشن ڪرڻ. نالو مشهور ڪرڻ . نالو بدنام ڪرڻ . خوار ڪرڻ .
- نامُ بتانا : نالو ٻڌائڻ - نالو ظاهر ڪرڻ .
- نامُ بِکنا : نالي جو ڪنيو ڪائڻ .
- نامُ بِگاڑنا : نالو خراب ڪرڻ . نالو بد ڪرڻ .
- نامُ پانا : نالو حاصل ڪرڻ- ناموري حاصل ڪرڻ. نيڪ نامي حاصل ڪرڻ. مشهور ٿيڻ.
- نامُ پرَ مِٹنا : نالي تي ساھ ڏيڻ.
- نامُ پُکارنا : نالو وٺڻ. نالو وٺي سڏ ڪرڻ. نالي سان سڏڻ .
- نامُ چڑھنا : نالو چڙهڻ. مشهور ٿيڻ. نالو داخل ٿيڻ. ليکي ۾ اچڻ.
- نامُ چلنا : نالو برقرار رهڻ- نالو قائم رهڻ. ناموس ٿيڻ.
- نامُ خراب کرنا : نالو خراب ڪرڻ . نالو بد ڪرڻ . خوار ڪرڻ.
- نامُ دَھرنا : نالو رکڻ. الزام رکڻ .
- نامُ ڈبونا : نالو ٻوڙڻ - نالو گم ڪرڻ. نالو بد ڪرڻ. پت وڃائڻ.
- نامُ روشَن کَرنا : نالو روشن ڪرڻ. مشهور ڪرڻ. (طنزاً) بدنام ڪرڻ- خوار ڪرڻ .
- نامُ رَهنا : نالو رهڻ. نالو قائم رهڻ. نشان رهجي وڃڻ .
- نامُ سے بیزار ہونا : نالي کان بيزار هئڻ . ٻاڇي کان پڇڻ . نالو بہ نہ وٺڻ .
- نامُ کَرنا : نالو ڪرڻ . نالو رکڻ . الزام هڻڻ . پاڻ کي لڪائي ٻئي جو نالو ظاهرڪرڻ. ناموس ڪيڻ . نالو ڪيڻ .
- نامُ کو : تابع فعل . نالي ماتر. نالي لاءِ .
- نامُ کو نہ رهنا : نالي کي نہ رهڻ . ڪجھ بہ نہ رهڻ- فنا ٿي وڃڻ.
- نامُ لِکھنا : نالو لکڻ . نالو داخل ڪرڻ.
- نامُ لگانا : تهمت رکڻ - الزام هڻڻ . ڏوھ مڙهڻ .
- نامُ لينا : نالو وٺڻ. نالو زبان تي آڻڻ. الزام رکڻ - تهمت رکڻ . تعريف ڪرڻ . ڳڻ ڳائڻ .
- نامُ ليوا : ذ. صفت. نالو وٺندڙ - اولاد . وارث - پُٽ .
- نامُ مِٹنا : نالو ميٽجڻ - نالو گم ٿيڻ. نالو نہ رهڻ .
- نامُ نِکالنا : نالو ڪيڻ . نالو بد ڪرڻ . مشهور ٿيڻ .
- نامُ نِکلنا : نالو نڪرڻ . نالو ظاهر ٿيڻ . بدنام ٿيڻ - خوار ٿيڻ . مشهور ٿيڻ .
- نامُ هونا : نالو ٿيڻ. مشهور ٿيڻ . واھ واھ ٿيڻ . نالي ٿيڻ . ذمي ٿيڻ .

● نانُ : ذ [ف] تنُور جي پڪل خميري جي ماني .
- نانُ بائی : ذ. نانوائي.

● نانا : ذ [ھ] نانو - ماءُ جو پيءُ . (ث) ناني.

● نانَدُ ۽ نانديں : ث [ھ] ڪُونرُ . نادِ ڪُن (نير جو).

● نانَدھنا : متعدی [ھ] شروع ڪرڻ (قصو) . بيان ڪرڻ- ٻڌائڻ . آٿاوت جو ڪم شروع ڪرڻ.

● نانَکَ : ذ [ھ] گھوڙي جو هڪ قسم (جنهن جي پٺيءَ تي گھٽي اڇاڻ هجي).

● نانُکرُ : ذ [ھ] انڪار - ناڪار.
- نانُکرُ کَرنا : انڪارڪرڻ . نٽائڻ . نہ مڃڻ.

● نانِهيالُ : ذ [ھ] ناناڻا. نانانو (گھر، گھراڻو).

● ناؤ : ث [ف] ٻيڙي - ڪيشتي .

▬ ناؤ میں خاک آڑانا : صفا کوڙ ڳالهائڻ . کوڙو الزام هڻڻ . بهتان مڙهڻ .

● نائی : ذ [هہ] حجام - اُستو- خليفو . (ث) نائڻ .

● نباهنا : متعدی [هہ] نباهڻ - نيبهہ کرڻ - گذارڻ .

▬ نباه : ذ. نباهہ - گذر . توڙ تائين رسائڻ جي حالت . وفاداري .

▬ نباه کرنا : نباهہ کرڻ- توڙ تائين پهچائڻ. وفاداري کرڻ .

▬ نباهو : ذ. صفت. نباهيندڙ. وفادار .

نبٹنا : لازم [هہ] نبرڻ- فيصلو ٿيڻ . نبيرو ٿيڻ. ادا ٿيڻ (قرض) .

▬ نبٹا دينا : نبيري ڇڏڻ . چيڙو چڪائڻ . چڪتو کرڻ.

▬ نبٹانا : متعدی . نبيرڻ . چُڪتو کرڻ . چُڪائڻ. ادا کرڻ (قرض). صاف کرڻ(معاملو).

● نبختا ۽ نبختے : ذ. صفت [اردو] نياڳو- ندورو- ڪم بخت . (ث) نبختی .

● نبڑنا : لازم [هہ] نبرڻ. ڏسو "نبٹنا".

▬ نبڑ جانا : نبري وڃڻ. پورو ٿيڻ .

● نبض ۽ نبضں :ث [ع] ناڙي- رڳ- نانڪو.

▬ نبض ديکهنا : نبض ڏسڻ - ناڙي ڏسڻ (بيمار جي) .

▬ نبضيں چھوٹنا : نبضون بيهجي وڃڻ. مرڻ جي ويجهو هئڻ- سڪرات ۾ هئڻ. ساهہ سڪڻ.

● نبل : صفت [هہ] نبل - ڪمزور- ايرو.

● نبهنا : لازم [هہ] نيبجڻ - نيائجڻ . نباهہ ٿيڻ .

▬ نبهانا : متعدی. نباهڻ- گذ گذارڻ.

▬ نبهاؤ : ذ. نباهہ - نيبهہ - گذارو.

نبيڑنا : متعدی [هہ] نبيرڻ - نبيرو کرڻ. نبيري ڇڏڻ. بسر کرڻ- گذارڻ .

● نپنا : لازم [هہ] ماپجڻ. ماپ ٿيڻ.

▬ نپاتلا : ذ. صفت. توريل تڪيل . ڪٿيل. اندازو لڳايل.

▬ نپان : ث. ماڻ. ماپ.

● نت : تابع فعل [هہ] هميشه - هر وقت - دائم- سدائين.

▬ نت نيا : صفت. نت نئون- هر روز نئون. سدائين انوکو .

● نتهہ : ث [هہ] ڳهہ جو هڪ قسم - نٿ . سهاڳ ڏورن جي نڪ جي رسي.

▬ نتهہ آتارنا، بڑهانا: نٿ لاهڻ- ڪنوارپو ٽوڙڻ.

▬ نتهنی : ث. ننڍي نٿ . بولڙي (ڪنواريون نينگريون پائينديون آهن). ڏکيي جي نٿ.

▬ نتهنی آتارنا : ڪنوارپو ٽوڙڻ .

● نتهنا ۽ نتهنے :ذ[هہ] نڪ جي ناس- چونڊي. نڪ ۾ نٿ يا ڦلي پائڻ جو ٽنگ.

▬ نتها هوا: ذ. صفت. نٿ پيل(ڏور). قبضي ۾.

▬ نتهنوں ميں تير دينا : نڪ ۾ دم کرڻ . بيزار کرڻ .

▬ نتهنے پهلانا، پهيلانا : ناسون ڦنڊڻ . نڪ سُجائڻ. ناراض ٿيڻ- ڪاوڙجڻ.

● نتهارنا : متعدی [هہ] آترائڻ - پاڻيءَ کي صاف کرڻ .

● نتهرنا : لازم [هہ] آترجڻ- صاف ٿيڻ.

▬ نتهرا : صفت . آتريل- صاف ٿيل .

● نتهی :ث[هہ]کاغذپونڻجو ڌورو. پُونڙو.

▬ نتهی کرنا: پونڻ(کاغذ). ڳنڍڻ - ملائڻ . شامل ٿيڻ.

● نٹ : ذ [هہ] هندن جي هڪ ذات. بازيگر- مداري (جو ڍولڪ وڄائي بانس يارسيءَ تي

چڙهي تماشو ڪري). چالاڪ. (ث) نٽني.

- نَٽ بِدّيا: ث. رسيءَ تي چڙهي نچڻ جو هنر - شعبده گري.

- نَٽ کهَٽ: ذ. صفت. چالاڪ. شوخ. شرير. دغاباز. فتنه انگيز.

- نَٽ کهَٽی: ث. عياري- چالاڪي. هٽ ڪيڏ. فند- فريب. دغابازي. شرارت - لچائي.

- نَٽ کهَٽی کرنا: چالاڪي ڪرڻ - شرارت ڪرڻ. دنگو ڪرڻ. دغابازي ڪرڻ.

- نٹوا يا نٹوے: ذ. ناچو ڇوڪرو - ناچو.

نٹیا يا نٹیے: ذ [هہ] هڪ قسم جو ننڍي قد وارو ڍڳو. بندرو ساڻهو.

● نَچهول: صفت [هہ] وهٽ جي اها هلڻي جنهن پر سوار کي لوڏو محسوس نه ٿئي.

● نیچان: ث [هہ] هيٺاهين- نشيبي زمين.

● نیچڑنا: لازم [هہ] نپوڙجڻ- نڪرڻ (عرق وغيره). تمڻ. ڏهرو ٿيڻ- اڀرو ٿيڻ. ڪوسائجڻ.

● نیچلا يا نیچلے: ذ. صفت [هہ] ساٽ - چپ چاپ.

- نیچلا بیٹھنا: چپ چاپ ويهڻ - چپ ڪري ويهڻ.

- نیچلا نہ بیٹھنا: هڪ هنڌ سڪ ڪري نه ويهڻ.

● نَچانا: متعدی [هہ] نچائڻ - ناچ ڪرائڻ. ڪُڏائڻ- ٽپ ڏيارڻ. ستائڻ. حيران ڪرڻ.

● نُچنا: لازم [هہ] کوهجڻ. ڪُسڻ. ڦاٽڻ (ڪپڙو).

- نُچا کهچا: ذ. صفت. ڪٽيل سٽيل. پراڻوسراڻو.

نیچوڑنا: متعدی [هہ] نپوڙڻ. نپوڙي رس ڪڍڻ. سَتُ ڪڍڻ.

- نیچوڑ: ذ. رسُ. سَتُ- عرق. جوهر. نتيجو.

- نیچوڑ لینا: نپوڙي وٺڻ. نپوڙي عرق ڪيڻ. چوسڻ.

- نیچوڑوا: ذ. صفت. نپوڙيندڙ. لالچي. مکيچوس.

● نیچهاور: ث [هہ] گهورَ. صدقو. نذرانو. خيرات.

- نیچهاور اُتارنا: گهور گهورڻ. صدقوڪيڻ.

- نیچهاور کرنا: صدقو ڪرڻ - گهورڻ. نثار ڪرڻ.

● نیچهَتّر: ذ [هہ] نکٽ- تارن جو ميڙ.

● نَدی يا نَدیاں: ث [هہ] ڦاٽ. نئن. وڏو واهہ.

● نیڈر: ذ. صفت [هہ] نه ڊڄندڙ- بي ڊپو. دلير- بهادر.

● نِڈهال: صفت [هہ] ٿڪل. سست- ڪاهل. ٿڪ کان چُور.

- نڈهال هونا: بيحال ٿيڻ. ٿڪ کان چُورٿيڻ.

● نیرا: ذ. صفت [هہ] خالص. اڪيلو- ڇڙو. صفا- نپٽ. مرڪب لفظن پر ڪم ايندڙ "نیرا بُدهو".

● نیرالا يا نیرالے: ذ. صفت [هہ] نرالو- انوکو- عجيب. جدا- علحدو. نئين نمرني جو.

- نیرالاپن: ذ. انوکائي- نيرالائي. خصوصيت.

● نیرانا: متعدی [هہ] جهنگ ڪيڻ (پنيءَ مان). زمين مان گاهہ وغيره ڪيڻ.

- نیرائی: ث. زمين مان گاهہ يا جهنگ وغيره ڪيڻ جي حالت.

● نرخرا يا نرخرے: ذ [هہ] نڙي- نالي - نڙ گهٽ.

- نرخرا بولنا: مرڻ وقت نڙيءَ مان آواز نڪرڻ- گهوگهري لڳڻ. کونگهرا لڳڻ.

● نرسل: ذ [هہ] ڪانو. ڪانهن يا سرَ

جو ڪانو.

● نرسنگا ۽ نرسنگے: ذ [ھ] وات سان وڄائڻ جو سڱ - قرناء.

نرغا، نرغہ: ذ [اردو] گھيرو. شڪار ڦاسائڻ لاءِ ماڻھن جو گولائيءَ ۾ ڦري اچڻ جي حالت.

- نرغا کرنا: گھيرو ڪرڻ. چوڌاري ڦري اچڻ. ويڙھي وڃڻ.

- نرغے ميں آنا: گھيري ۾ اچڻ. مصيبت ۾ ڦاسڻ. وڪوڙجي وڃڻ.

- نرغے ميں ڈالنا: ڦاسائڻ. چئني طرفن کان وڪوڙي وڃڻ. ڦندي ۾ ڦاسائڻ.

● نرئی: ث [ھ] ڪٽڪ يا جون جو سنگ وارو تيلو. گاھ جو ھڪ قسم.

● نری ۽ نریاں: ث [ھ] نڙي. ڪورڪي ڪم جو ھڪ اوزار.

● نس ۽ نسیں: ث [ھ] نس - رڳ.

- نسا جال: ذ. بدن جو اھو حصو جنھن ۾ نسون گھڻيون ھجن. ڪوريئڙي جو ڄار. وڏو ڄار- ڦند. ٺڳي.

- نسا جال پھيلانا: ڄار پکيڙڻ- ٺڳيءَ جو ڄار پکيڙڻ.

- نس بھڑکنا: نس ۾ ڌڪ لڳڻ. چريو ٿيڻ.

- نس کٹا ۽ نس کٹے: ذ. صفت. ڪڏڙو.

● نساورا ۽ نساورے: ذ [ھ] ڪبوتر جو ھڪ قسم (رنگ سائو ۽ پر اڇا ٿين).

● نسبت: ث [ع] لاڳاپو - ڳانڍاپو - تعلق. مناسبت - مشابھت. مائٽي - سڱاوتي. مائٽيءَ جو پيغام.

- نسبت آنا: شاديءَ يا سڱاوتيءَ جو پيغام اچڻ.

- نسبت ٹھہرنا: مائٽي ٿيڻ- سڱاوتي ٿيڻ.

- نسبت کرنا: مڱڻو ڪرڻ. مائٽي ڪرڻ.

- نسبتی بھائی: ذ. پيٽويو. سالو.

● نسوت: صفت [ھ] خالص. نج. صاف. اڇو. نرالو. (ذ) پنڙو شوروو - رھو. (ث) پسارڪي وکر جو ھڪ قسم (پنونيءَ جي پاڙ جا جلاب ۾ ڪم اچي).

● نشہ، نشّہ: ذ [ع] نشو- خمار- ڪيف. مدھوشي. مستي.

- نشہ آنا: نشو اچڻ - نشو چڙھڻ.

- نشہ اترنا: نشو لھڻ - خمار لھڻ. ھوش ۾ اچڻ.

- نشہ پانی: ذ. نشو پاڻي - آبو شابو.

- نشہ چڑھنا: نشو چڙھڻ. خمار چڙھڻ (شراب، ڀنگ وغيره جو).

- نشہ چھانا: نشو ڇانئجڻ.

- نشہ کرکرا ھونا: نشو ٽٽڻ. رنگ ۾ ڀنگ پوڻ.

- نشہ کرنا: نشو ڪرڻ. نشو پيئڻ. نشيدار شيءِ استعمال ڪرڻ.

- نشہ ھرن ھونا: نشو لھي وڃڻ. حواس گم ٿيڻ. ھڪو ٻڪو ٿي وڃڻ.

- نشہ ھونا: خمار ٿيڻ - نشو ٿيڻ - مدھوش ٿيڻ.

- نشيلا ۽ نشيلے: ذ. صفت. نشي وارو. نشي ۾ پُر. خماريل - مست. (ث) نشيلی.

- نشيلی آنکھيں: ث. خماريل اکيون.

- نشے ميں چور ھونا: نشي ۾ چور ھئڻ.

● نصيب: ذ [ع] قسمت - ڀاڳ.

- نصيب پھوٹنا: نصيب ڦٽڻ - ڀاڳ ڦٽڻ.

- نصيب چمکنا: ڀاڳ کلڻ - نصيب

جاڳڻ .

— نَصیبوں جَلا : ذ. صفت . بدبخت - ڇنڊو - نياڳو. (ث) نصیبوں جَلی .

● نَظَر یا نَظریں : ث [ع] نگاہ - دِید - بصارت - بينائي . اک - چشم - نيڻ . جاچ - نظرداري - سنڀال . پرک - سڃاڻپ . توجہ - ڌيان .

— نَظَر اُتارنا : صدقو ڏيئي نظر جو اثر لاهڻ .

— نَظَر اُٹھانا : نظر کڻڻ . مٿي ڏسڻ .

— نَظَر بازی : ث. ديدار بازي .

— نَظَر بازي کرنا : ديدار بازي ڪرڻ - اک لڙائڻ .

— نَظَر باندھنا : نظربندي ڪرڻ .

— نَظَر بَچانا : نظر بچائڻ . اک بچائڻ . لڪڻ . بچي نڪرڻ .

— نَظَر بَد لگنا : نظر لڳڻ .

— نَظَر بَدَلنا : نظر بدلجڻ . ارادو بدلجڻ - نيت ۾ ڦيرو اچڻ .

— نَظَر بَندی : ث . نظربندي . چوڪسي . چشم بندي .

— نَظَر پَر چڑھنا : نظر تي چڙهڻ . نظر اچڻ . دل کي وڻڻ .

— نَظَر پَڑنا : نظر پوڻ - اک پوڻ . ڏسڻ .

— نَظَر پھیرنا : نظر ڦرڻ - اک بدلجڻ . رخ ڦرڻ . بيوفا ٿيڻ .

— نَظَر پھِسَلنا : نظرترڪڻ. ڪنهن چمڪندڙ شيءِ تي اک جمي نہ سگهڻ .

— نَظَر پھینکنا : نظر آچلڻ . چئني پاسن ڏي نظر ڪرڻ . نظر ڊوڙائڻ .

— نَظَر جَمنا : نظر ڄمڻ .

— نَظَر چُرا کر دیکھنا : لِڪ چوري ڏسڻ . اک بچائي ڏسڻ .

— نَظَر چُرانا : نظر بچائڻ - اک بچائڻ . نظر ملائي نہ ڏسڻ .

— نَظَر چڑھنا : نظر چڙهڻ - خيال ۾ اچڻ . ڏسجڻ ۾ اچڻ .

— نَظَر دوڑانا : نظر ڊوڙائڻ . چوطرف نظر ڦيرائڻ . چوڌاري ڏسڻ وائسڻ . هيڏانهن هوڏانهن ڏسڻ .

— نَظَر ڈالنا : نظر وجهڻ . مٿاڇرو ڏسڻ . ڏسڻ وائسڻ .

— نَظَر رَکھنا : نظر رکڻ - توجہ ڪرڻ - سنڀال ڪرڻ .

— نَظَر کَرنا : نظر ڪرڻ - ڏسڻ . نظر وجهڻ . توجهہ ڪرڻ . خيال ڪرڻ .

— نَظَر کھاجانا : نظر کائي وڃڻ . نظر لڳڻ .

— نَظَر لَگانا : نظر هڻڻ . هُوسڻ .

— نَظَر لَگنا : نظر لڳڻ . اک اٽڪڻ .

— نَظَر مِلانا : نظر مِلائڻ - اک اڙائڻ .

— نَظَر میں : تابع فعل . نظر ۾ - نگاہ ۾ . اک ۾ . سامهون . خيال ۾ - دل ۾ .

— نَظَر میں پھِرجانا : نظر ۾ ڦري وڃڻ . اکين جي اڳيان ڦري وڃڻ .

— نَظَر میں سَمانا : نظر ۾ سمائجڻ . دل ۾ سمائجڻ .

— نَظَر میں کھٹکنا : دل ۾ ڪٽڪڻ .

— نَظَر میں ہونا : نظر ۾ هئڻ . اک ۾ هئڻ . ياد هئڻ .

— نَظروں سے گِرا دینا : دل تان لاهي ڇڏڻ .

— نَظروں میں آنا : نظر ۾ اچڻ . نگاهن ۾ اچڻ .

— نَظروں میں سَمانا : نگاهن ۾ سمائجڻ . دل کي وڻڻ . دل ۾ گهر ڪرڻ .

- نَظروں میں کھائے جانا : اکين ۾ کاٽي وڃڻ. کاوڙ سان ڏسي هيسائي ڇڏڻ.
- نَظریں چُرا کر دیکھنا : لڪ چوري ڏسڻ . لڪي لڪي ڏسڻ .
- نَظریں چُرانا : نظر بچائڻ اکيون لِڪائڻ .
- ● نَکُ : ث [هہ] نَکُ. ڏسو "ناک".
- نَکّا یا نَکّے : ذ. صفت. نڪ مان ڳالهائيندڙ. گهڻو.
- نَکّا دینا : نَڪئون ڳالهائڻ . نڪ سڻڪڻ .
- نَکُ بہنا : نَڪ وهڻ - سنگهہ وهڻ . (صفت) سِنگهيرُ .
- نَکُ بَیْسَر : ث. نٿ جو هڪ قسم .
- نَکتوڑا : ذ. نڪ کي موڙو. ناز نخرو. اجائي کاوڙ. مهڻو - طعنو. وڏائي. ٽورو.
- نَکتوڑے اُٹھانا : انگل کڻڻ - نخرا سهڻ .
- نَکتوڑے توڑنا : نَڪ سُڃائڻ . نڪ کي موڙا ڏيڻ . نخرا ڪرڻ . مهڻا ڏيڻ . ٽورو ڪرڻ.
- نَکتوڑے کرنا : نڪ کي موڙا ڏيڻ . نخرا ڪرڻ. وڏائي ڪرڻ .
- نَکٹا یا نَکٹے : ذ. صفت . "ناک کٹا" جو مخفف. نڪ وڍيل - بيغيرت. بيشرم . پکي ع جو هڪ قسم . (ث) نَکٹی .
- نَکُ چِڑھا : ذ . صفت . نڪ سُوڙل . کاوڙيل. وڏائي خور. (ث) نَکُ چِڑھی .
- نَکُ چھِکنی : ث. پساري وکر جو هڪ قسم .
- نَکسیر : ث. ناڪيلي - نَڪهير .
- نَکسیر پھوٹنا : ناڪيلي وهڻ - نڪهير ٽِيڻ .
- نَکُ کٹی : ث. بدنامي - خواري .
- نَکُ گھِسنی کرنا : جانا پِرڻ . عاجزي ڪرڻ. لِيلائڻ .
- نَکّو : ذ. صفت . ڏُٺي نڪ وارو. وڏي نڪ وارو. خوار . بيغيرت .
- نَکّو بننا : بيغيرت بڻجڻ .
- نَکّو کرنا : بدنام ڪرڻ. خوار خراب ڪرڻ .
- ● نَکّا یا نَکّے : ذ [هہ] ڪوڏِي. چِڪو. سارِي (جوا رهڻ جي).
- نَکّا دُوا مُوٹھ : ذ. هڪ قسم جي جُوا راند (جا مُٺ ۾ ڪوڏيون لڪائي ڪندا آهن).
- ● نُکّا یا نُکّے : ذ [هہ] چُهنب - نوڪَ . راند ۾ ڪم ايندڙ هڪ قسم جي چهنباري ڪاٺي.
- نُکّا لگانا ، مارنا : چهنب هڻڻ . ٺوڪ هڻڻ . صدمو پهچائڻ .
- ● نِکاس : ذ [هہ] نيڪال. لنگهہ. رستو. گهٽي. خرچ. روانگي (مال جي). ٻاهرين حد .
- نِکاسی : ث. نيڪال - اخراج. روانگي (مال جي). ڪَپت. خرچ. ناڪو.
- ● نِکالنا : متعدی [هہ] ڪڍڻ - ٻاهر ڪرڻ . جدا ڪرڻ . ڪاڍڻ . ايجاد ڪرڻ. ڪولڻ . پيدا ڪرڻ . پچڻ (حساب ڳجهارتون وغيره). پٽڻ (پاڙ). شروع ڪرڻ (جهيڙو). ڪڍي ڇڏڻ . ٺاهڻ (رستو)- بنائڻ. ڦوڙڻ (ٻچا).
- نِکالا : ذ. نيڪالي .
- نِکالا مِلنا: شهر نيڪالي ملڻ .
- نِکال دینا : ڪڍي ڇڏڻ. ڪَٽ ڪرڻ. جدا ڪرڻ.
- ● نِکانا : متعدي [هہ] کوڙڻ (پاڙون).
- نِکائی : ث. گاهہ ٻوٽا ڪڍڻ جي حالت .
- ● نُکّڑ : ذ [هہ] پڇاڙي. حد. ڪُنڊ. موڙ (رستي جو).

● نِکَلۡنا : لازم [ھ] نڪرڻ . ٻاهر ٿيڻ . اُڀرڻ . ڦٽڻ . پيدا ٿيڻ . ڄمڻ (ٻُوٽي، وڻ). وهڻ- جاري ٿيڻ . ڦٽڻ (آني مان). ظاهر ٿيڻ - پڌرو ٿيڻ . ٿيڻ (ڏينهن). جاري ٿيڻ (حڪم) . وڃڻ (مسافري تي). اُڀرڻ (سج، چنڊ ۽ تارا).

- نِکَل آنا : نڪري اچڻ . ٻاهر اچڻ . ظاهر ٿيڻ . پيدا ٿيڻ .

- نِکَلا پَڑنا: نڪرڻ تي هجڻ . دل وڏڻ (خوشيءَ کان). ٻُڙڪو ڪائي نڪرڻ (پاڻي).

- نِکَل پَڑنا : نڪري پوڻ ظاهر ٿيڻ . ٻاهر هليو وڃڻ . ٻاهر اچڻ .

- نِکَل جانا : نڪري وڃڻ . هليو وڃڻ . ڀڄي وڃڻ . وڌي وڃڻ . ڏسو "نِکَلنا".

- نِکَل کھَڑا هونا : نڪري بيهڻ . نڪري ٻاهر ٿيڻ .

- نِکَلۡوانا : متعدی المتعدی . ڪڍارائڻ . ٻاهر ڪرائڻ . پڌرو ڪرائڻ .

● نِکَمّا يا نِکَمّے : ذ. صفت [ھ] نِڪمو- بيڪار. ناڪارو. ڪم ڪان ويٺل .

- نِکَمّا کَرنا : نڪمو ڪرڻ. ڪنهن ڪم جي لائق نه ڇڏڻ. خراب ڪرڻ.

● نکَوا يا نکَوے : ذ [ھ] سُئيءَ جو سوراخ- ٻاڪو. ساهميءَ جي ڪاني جو ٽُنگ.

● نِکھارنا : متعدی [ھ] اُجارڻ . صاف ڪرڻ . چلڪائڻ . چمڪائڻ .

- نِکھار :ذ. اوجَرُ- اجاڻ. صفائي . سينگار- ٺاهه ٺوهه .

- نِکھار کَرنا : اجارڻ . ٺاهه ٺوهه ڪرڻ - سينگار ڪرڻ .

● نِکھٹّو : ذ. صفت [ھ] نه ڪمائڻ وارو- نڪٽو. نڪمو- بيڪارو. ٻئي جي ڪمائي تي ٻاڙيندڙ. سَڄُو. سست- ڪاهل.

● نِکھَد : ذ. صفت [ھ] خراب- ڪِنو- گندو .

● نِکھَرنا : لازم [ھ] چمڪڻ- چلڪڻ. اجلو ٿيڻ- صاف ٿيڻ. اجرڻ. جوڀن نڪرڻ. رنگ روپ ظاهر ٿيڻ.

- نِکھرا : ذ. صفت. اجريل . صاف . کُليل (رنگ). (ث) نِکھري.

- نِکھرا هوا : ذ. صفت. کُليل . اجريل . چلڪي وارو. رنگ روپ وارو.

● نکّي: ث [ھ] جُوا جي ڪوڏي. جُوا .

- نکّي پَر رکھنا، لَگانا : داءَ ۾ لڳائڻ.

● نُکيل : ث [ھ] اٺ يا ڏڳي جي نڪ ۾ وجهڻ جي رسي- ناڪيلي. نوڪ- چهنب.

● نُکيلا : ذ. صفت [ھ] نوڪدار - چهنبيارو. سُهڻو. (ث) نُکيلي.

- نُکيلاپَن : ذ. چهُنب - نوڪ .

- نُکيلا جَوان : ذ. سهڻو جوان.

● نَگ : ذ [ھ] نَنگ. نِڪ (منڊيءَ جي) - ٻُڙو- ٽيڙو .

- نَگ جَڑنا : نڪ وجهڻ- ٻُڙو چاڙهڻ .

● نِگالی يا نِگاليان : ث [ھ] بانس جي سنهي ڪاني (جنهن مان نڙ يا ڳوءِ ٺاهين) .

● نِگاه يا نِگاهيں : ث[ف] نظر- ديد. توجهه. ڌيان. مهرباني.

- نِگاه بھَر کر ديکھنا : چڱيءَ طرح ڏسڻ . چِتائي ڏسڻ .

- نِگاه پَڑنا : نظر پوڻ . اک پوڻ.

- نِگاه پھِرنا : رُخ ڦيرڻ. بيمروتي ٿيڻ. ڌيان ٻئي پاسي ٿيڻ.

- نِگاه پھِسَلنا : اک ترڪڻ. ڪنهن شيءِ جي چلڪي سبب نظر نه ڪُپڻ.

- نِگاہ رَکھنا: نگاھ رکڻ- نظر رکڻ. خيال رکڻ- ڌيان رکڻ. توجھ ڏيڻ.
- نِگاہ کرنا: نظر ڪرڻ- ڏسڻ. ڌيان ۾ آڻڻ . سنڀال ڪرڻ.
- نِگاہ لڑانا: اکيون اڙائڻ. اک ملائڻ.
- نِگاھوں ميں سَمانا: اکين ۾ سمائجڻ . دل کي وڻڻ .

● نِگَلنا: متعدی [ھ] ڳيھڻ . ڳيت ڏيڻ . ڳڙڪائڻ. نڙيءَ مان هيٺ ڪرڻ- هڙپ ڪرڻ. کائڻ. هضم ڪرڻ. ڦٻائڻ.

● نِگَنڈ: ذ[ھ] ٻوٽيءَ جو هڪ قسم (رَت صفا ڪرڻ لاءِ دوا ۾ ڪم اچي).

● نِگوڑا ع نِگوڑے: ذ. صفت [ھ] ناس ٿيل. چَٽ. تباھ . ندورو- نياڳو. عورتون پيٽ طور هي لفظ ڪم آڻينديون آهن. (ث) نِگوڑی .

- نگوڑا ناٹھا: ذ. صفت. نانگو نپٽو- لا وارث - بي اولاد. لوٽيو. (ث) نگوڑی ناٹھی.

● نِگھرا ع نِگھرے: ذ. صفت. بي گھرو - جنهن جو گھر ٻار نہ هجي. (ث) نِگھری .

● نَل: ذ [ھ] نَلُ- لوھ وغيرھ جي نَلي. بانس وغيرھ جي پوري نَلي . پيٽ جو هڪ آنڊو.

- نَلوا: ذ. "نَل" جو تصغير. ننڍڙو نل . جانور کي دوا وجھڻ جي نليءَ تکر .

● نلا ع نَلے: ذ [ھ] پيشاب جي نالي. پيٽ جو هڪ آنڊو (جو ڏُن وٽ ٿئي). نَري.

- نَلا ٹلنا: چڙڪي پوڻ.
- نَلے ٹَل جانا: چِڙڪي پوڻ .

● نَلانا: متعدی [ھ] جھنگ هڻڻ - زمين مان گاھ گند ڪيڻ .

- نَلائی :ث. زمين مان جھنگ ڪيڻ جو ڪم.

● نِلوہ: ذ [ھ] خالص- نيجو. صفا. مفت - بنا تڪليف جي.

- نِلوہ اُڑانا : مفت ۾ هٿ اچڻ .
- نِلوہ جانا : صفا بچي وڃڻ. اچين ڪچين هليو وڃڻ .

● نَلی ع نَلياں : ث [ھ] نَلي. نَري. ڪوري ڪم جو هڪ اوزار.

● نِمٹنا : لازم [ھ] نبيرڻ. نبھڻ. واندو ٿيڻ. ڏسو "نِبٹنا".

- نِمٹانا : متعدی. نبيرڻ. نباھڻ . چُڪائڻ .
- نِمٹا ھوا : ذ. صفت. نبريل . تجربيڪار. ڏاھو- چاٽو.

● نَمُچھیّا ع نَمُچھیّے : صفت [ھ] لاسِڙات - ڳيرو- جنهن کي اجا مڇون نہ آيل هجن .

● نَمدا : ذ [اردو <ف. نمده] گھوڙي جو هڪ سنج - تَلُ .

- نَمدا بندھوا دينا : ٽپڙ بڌائي ڇڏڻ. ڦَري سَڄو ڪرڻ . پِٺائي ڇڏڻ.
- نَمدا بھيجنا : لعنت وجھڻ. ڦٽڪار وجھڻ . پري پڄڻ.

● نَمَک : ذ [ف] لُوڻ. ڪلر. ڇهراڻ .

- نَمَک پھوٹ پھوٹ کر نکلنا : حرام جو کاڌو نڪري وڃڻ. نمڪ حراميءَ جي سزا ملڻ (بيماريءَ جي صورت ۾).
- نَمَک چکھنا : طعام جو لوڻ چکڻ.
- نَمَک چھڑکنا : لُوڻ ٻرڪڻ. ستايل کي وڌيڪ ستائڻ .
- نَمَک دُونا ھونا : سونهن وڌڻ . منهن ۾ رونق وڌڻ .
- نَمَک سار : صفت. لوڻاٺو - لوڻ وارو - ڇهرو. (ذ) لوڻ َ کاڻ .

- نَمَک کی مار پڑنا : نمک جي مار پوڻ . نمک حراميءَ جي سزا ملڻ .
- نَمَک مِرچ لگانا : لوڻ مرچ وجهڻ - چهرو بنائڻ . ڳالهہ ۾ مرچ مصالحو ملائڻ . مبالغو ڪرڻ - وڌاءُ ڪرڻ . لوڻ ٻرڪڻ (ڦٽن تي) .
- نَمَکِین : ذ. صفت. لوڻ وارو - لوڻيل . سلوڻو - چهرو . سانورو (رنگ) .
● نَمُوها : ذ. صفت [هہ] ڏورو ڳالهائو- ڳُنگو- مائيٽي طبيعت وارو. غريب. (ث) نَمُوهی .
● نَنّھا ۽ نَنّھے : ذ. صفت [هہ] ننڍڙو. معصوم- ٻارڙو. ڪِڪو. نادان - بي سمجهہ . پيار مان ننڍڙي ٻار کي سڏيندا آهن . (ث) نَنّھی .
- نَنّھا بَننا : ننڍڙو بنجڻ . اڻڄاڻ بنجڻ .
- نَنّھا سا : ذ. صفت. ننڍڙو. پتڪڙو. ذرڙو .
- نَنّھا کاتنا : سنهون ڪتڻ. نهايت ڪفايت ڪرڻ. ڪنجوسائي ڪرڻ.
- نَنّھامُنّا: ذ. صفت. ننڍڙو ٻار (ث) نَنّھی مُنّی.
- نَنّھی ذات : ث. گهٽ ذات . خسيس قوم .
- نَنّھے بڑوں کو بکھانا : ننڍي وڏي کي گاريون ڏيڻ .
● نِنّانوے : عدد [هہ] هڪ عدد - نوانوي (٩٩).
- نِنّانوے کے پھیر میں پڑنا : نوانوي جي ڏڪ ۾ اچڻ . رپين وڌائڻ جي ڳڻتي يا فڪر ۾ هوڻ . پئسن ميڙڻ جو حرص ڪرڻ . لالچ ۾ ڦاسڻ .
● نَنّاواں، نَنّانَواں : ذ [هہ] ٻي نالي . جنهن جو نالو بہ نہ وٺجي . نياڳو - منحوس . پليگ (بيماري) . (ث) نَنّانویں .
● نَنَد : ث [هہ] مڙس جي ڀيڻ - نڻان .
- نَنَدوئی : ذ. نڻان جو مڙس .
● نِنداسا : صفت [هہ] ننڊاکڙو .
● نِندیا : ث [هہ] "نيند" جو تصغير. نينڊَ . نينڊڙي .
● نَنگ : ذ [هہ] اوگهڙ - عرياني - ننگائي. (صفت) اگهاڙو - ننگو . بيشرم - بيحيا .
- نَنگ پَیرا : ذ. صفت. پيرين اگهاڙو.
- نَنگ دَھڑَنگ : محاوره . صفا نانگو - بلڪل اگهاڙو. بڪيو آگهاڙو.
● نَنگا ۽ نَنگے : ذ صفت [هہ] ننگو - آگهاڙو - عريان . اڻ ڍڪيل. بيحيا - بيشرم . بيعزت . هٿين خالي. پيرين آگهاڙو. چانگيل (وڻ). ٿوڙهو (جبل). (ث) ننگی .
- نَنگا بُچّا : محاوره. بڪيو آگهاڙو- سُڃو- ڪنگال .
- نَنگا پھِرنا : آگهاڙو گهمڻ .
- نَنگا کَرنا : ننگو ڪرڻ - آگهاڙو ڪرڻ . ڦري چٽ ڪرڻ . ڀينگيو ڪرڻ .
- نَنگے پانو : صفت. پيرين اگهاڙو.
- نَنگے سَر : صفت . سٿي اگهاڙو.
● نَنّھا ۽ نَنّھے: ذ. صفت [هہ] ننڍڙو (ٻار). ڪِڪو. (ث) نَنّھی .
● نَنیھیا : ث [هہ] ناناڻو گهر .
- نَنیھیال : ذ. ناناڻا .
● نِنیانا : متعدی [هہ] ليلائڻ - عاجزيون ڪرڻ .
● نَو : عدد [هہ] هڪ عدد- نَوَ (٩).
- نَواں : صفت. نائون.
- نَو باتیں چُنوانا : شادي رات جي هڪ رسم ۾ گهوٽ کان مصريءَ جون نَو ڳڙيون وات سان کڻائڻ.

- نَو ساتُ : ذ. ٻنهي جو هڪ نمونو (جنهن ۾ زميندار نَو حصا ۽ ڪڙمي ڇهه حصا ڪڻندو آهي).
- نَو گُٽي : ث. راند جو هڪ قسم- نوٽيڻ.
- نَو لکها : ذ. صفت. نَو لکو- تمام گهڻي ۽ قيمت جو- املهه.
- نَو لکها هارُ : ذ. نَو لکو هارُ.
- نَو ماسا : ذ. هڪ رسم (جا حمل جي نائين مهيني ادا ڪندا آهن، ۽ ان ۾ پنجيري وغيره ورهائيندا آهن).
- نَو نيرے پاني چڑهنا : جهيڙو وڌي وڃڻ.

● نِوارُ : ث [هہ] نَوار (کٽ واڻ جي).

- نِواڑی : ث. صفت. نَوار سان واڻيل (کٽ).

● نِواڑا يا نِواڑے: ذ [هہ] ٻيڙي ۽ جو هڪ قسم- ٻتيلو.

● نَوازنا: متعدی[اردو < ف. نواختن] نوازڻ. پرورش ڪرڻ. پالڻ. انعام ڏيڻ.

● نَواسی: عدد [هہ] هڪ عدد- اوڻانوي (٨٩).

● نِوالہ يا نِوالے: ذ [ع] نوالو- گره- گِرانهه.

- نِوالہ توڑنا : گرانهه ڀڃڻ. کاڌو کائڻ.
- نِوالہ کرنا : لقمو ڪرڻ- گرانهه ڪرڻ. کائي وڃڻ- هڙپ ڪرڻ.
- نِوالہ مارنا : گرانهه ڪڍڻ- گرانهن وات ۾ وجهڻ. کائڻ.
- نِوالہ نہ توڑنا : گرانهه ڀڃي به نه کائڻ. کوبه ڪم نه ڪرڻ.

● نَوائی : ث [هہ] گهٽ- ٻٽ- حبس.

● نِيوتا : ذ [هہ] سڏُ- نينڍ- دعوت. شادي ۽ جي موقعي تي مليل پَوڻو.

● نَوجُ : تابع فعل[اردو < ع. نعوذ] خدا نه ڪري- شل ائين نه ٿئي- مبادا. شل ائين نه هجي. نه- ڪڏهن به نه.

● نوچنا : متعدی [هہ] رانبوڻا هڻڻ. رهنبڙ. رهڙڻ. ننهن هڻڻ. ڪروڻ. پٽڻ (وار). چنبن يا ننهن سان ماس روڙڻ.

- نوچ : ث. رهنبڙ. رهڙ.
- نوچا ناچی :ث. رانبوڻا پائڻ جي حالت- رهڙ رهڙان.
- نوچ کهانا : ننهن سان ماس روڙڻ. ايذائڻ.
- نوچ کهسوٹ : ث. ڦُر لٽ. روڙ سوڙ.
- نوچنا کهسوٹنا : ڦرڻ لٽڻ. چنبن سان ماس روڙڻ. رانبوڻا هڻڻ.
- نوچے کهانا : ماس پٽي کائڻ. چکن سان کائڻ. ڦري کائڻ. زوري ۽ کائڻ.

● نوچی يا نوچياں : ث [هہ] آها جوان ڇوڪري جنهن کان ڏوتيون بد پيشو ڪرائين- چڪلي ۾ ويٺل ڪنواري عورت.

● نوسادَرُ : ذ. [هہ] هڪ قسم جو پسارڪو وکر- نوشادر - آچرو.

● نوکُ : ث [ف] نوڪ - چهنب. چوٽي. چُونگ- چُرَ - حرڪت.

- نوکا جهوکی : ث. طعنو مهڻو. نوڪَ - چٽر.
- نوکُ پلکُ : ث. اک جي ٽُنِ - اکين جي سهڻائي. اکرن جي سهڻائي. خوبصورتي - سونهن. عضون جي ٻيهڪ - اکين ۽ نڪ جي سهڻائي.
- نوکُ جهونکُ: ث. طعنا مهڻا. اشاريبازي. زباني تڪرار. چٽرون.
- نوکُ دُمُ : صفت. پڇ سڌو - پُڇ ڏات (جئن جانور ڀڄڻ مهل ڪندا آهن).
- نوکُ دُمُ بهاگنا : پڇ سڌو ڪري ڀڄڻ. دپ ۾ ڀڄي وڃڻ.
- نوکِ زبان هونا : برزبان هئڻ - ياد هئڻ.

- نوک کی لینا : ڏاڍ هڻڻ. پاڻ پڏائڻ. ڦٽنبڻ.
- نوکیلا : ذ. صفت. چهنبيارو - نوڪدار. (ث) نوکیلی.
● نَوکَر ۽ نَوکَر : ذ[ترکی] نوڪر - خادم - ملازم.
- نوکَرانی، نوکرنی ۽ نوکرانیاں : ث. نوڪرياڻي - خادمہ - ٻانهي.
- نَوکَرنی ۽ نَوکَرنیاں : ث. نوڪرياڻي.
- نَوکری : ث. نوڪري - ملازمت.
● نوگِرهی : ذ [هہ] ٻانهن ۾ ٻڌڻ جو هڪ زيور (جنهن ۾ نَوَ ننگ جڙيل هوندا آهن).
● نُون : ذ [هہ] لوڻ - نمڪ.
- نُون تیل : ذ. لوڻ تيل. گهرو استعمال جون شيون (جهڙوڪ لوڻ مرچ وغيرہ).
- نُونیا ۽ نُونیے : ذ. لوڻ ٺاهيندڙ - نوناري. ساڳ جو هڪ قسم - لُوڻڪَ.
● نُونا : ذ [هہ] ڪلر (جو پٿين کي لڳي).
- نُونا لگنا : پٿين کي ڪلر لڳڻ.
- نُونی : ث. ڪلر (جو پٿين کي لڳي).
- نُونی لگنا : ڪلر لڳڻ (جاءِ کي).
- نُونی مٹی : ث ڪلراٺي زمين.
● نوّے : عدد [هہ] هڪ عدد - نوي (٩٠).
● نَویلا ۽ نَویلے : ذ. صفت [هہ] نئون - تازو. نئين نموني جو - عجيب - نرالو. البيلو. ڪنوارو. (ث) نَویلی.
● نہ : انڪاري حرف [ف] نہ - مَ.
- نہ بولا جانا : ڳالهائي نہ سگهڻ.
- نہ پُوچھنا : نہ پڇڻ.
- نہ جانے : تابع فعل. نہ ڄاڻ - مڃاڻ.
- نہ رہا جانا : رهي نہ سگهڻ. سهي نہ سگهڻ.
- نہ ہونا : نہ هئڻ - نہ هجڻ - نہ ٿيڻ.

● نَہار : صفت [ع] نہ کاڌل. کاڌي کان سواءِ. جنهن صبح ڪان ڪجهہ نہ کاڌو هجي - نيرانو. (ذ) صبح جو کاڌو - ناشتو - نيرن.
- نَہار توڑنا : نيرن ڪرڻ.
- نَہار رہنا : نيرانو رهڻ. بکيو رهڻ.
- نَہار مُنہ : ذ. صفت. نيرانو - بکئي پيٽ.
- نَہار مُنہ نام نہ لینا : نيراني نالو بہ نہ وٺڻ. (ڪنجوس يا نياڳي ماڻهوءَ لاءِ چيو ويندو آهي).
- نَہاری : ث. نيرن - ناشتو. ٻوڙ جو هڪ قسم (جو صبح جي وقت ۾ نان سان گڏ کائيندا آهن).
- نَہاری کھانا : نيرن کائڻ - ناشتو ڪرڻ.
- نَہاری والا : ذ. صفت. "نہاری" (ٻوڙ) وڪڻندڙ. نانوائي.
● نِہال : صفت [ف] خوش . سکيو - آسودو. مالا مال. ڪامياب. (ذ) ڇِڪِي - ٻُوٽو.
- نِہال کرنا : خوش ڪرڻ. خوشحال ڪرڻ - مالا مال ڪرڻ - آسودو بنائڻ.
● نَہانا : متعدی [هہ] وهنجڻ - غسل ڪرڻ.
- نَہان : ث. غسل - وهنجڻ . مٽي پاڻي.
- نَہانا دھونا : وهنجڻ سهنجڻ.
● نِہانا : متعدی [هہ] وَنگڻ - ڏانوڻ وجهڻ (چوپائي کي).
● نِہانی، نِہائی : ث [هہ] سنداڻ.
● نِہتّا ۽ نِہتّے : ذ. صفت [هہ] هٿين خالي - بي هٿيار. (ث) نِہتّی.
● نُہٹا ۽ نُہٹے : ذ [هہ] نُهنبو - رهڙ - رانيوٽو.
- نُہٹے مارنا : رهنبڙا وجهڻ - رانيوٽا هڻڻ. رهڙون پائڻ.
● نُہٹی : ث [هہ] ننهن لاهڻ جو اوزار - نهيرڻ.
● نَہر ۽ نَہریں : ث [ع] واهہ - نهر - ندي.

- نَہر بَنانا : واهه کوٽڻ.
- نَہر توڑنا : واهه ڀڃڻ .
- نَہر ٹِپائی : موڪ جو پاڻي.
- نَہر کاٹنا : واهه ڪيڻ. واهه کوٽڻ.

● نَہرَنا يا نَہرَنے : ذ [هه] ننهن لاهڻ جو اوزار - نهيرڻ.

● نِہُڑانا : متعدی [هه] نِوڙائڻ. هيٺ ڪرڻ (مٿو). جهڪائڻ .

● نَہلا يا نَہلے : ذ [هه] تاس ۾ نون انگن وارو پتو. نَولو .

● نَہلانا : متعدی [هه] وهنجارڻ. غسل ڪرائڻ.

- نَہلانا دُهلانا : وهنجارڻ سهنجارڻ .
- نَہلائی : ث. وهنجارڻ. غسل ڪرائڻ.

● نَہنَگ : ذ [هه] پاڻيءَ جو هڪ جانور - مانگرمڇ .

- نَہنَگِ اَجَل : محاوره. ملڪ الموت .

● نِہنَگ : صفت [هه] ننگو. اگهاڙو. بيحيا. بيغيرت. خود مختيار.

- نِہنَگ لاڈلا : ذ. صفت. بيپرواهه . دادلو- لاڏلو. بيحيا. (ث) نِہنَگ لاڈلی.

● نَہنی : ث [هه] اوزار جو هڪ قسم (جنهن سان قلعي گر ٿانون کي کرڙي صاف ڪندا آهن) - نهيرڻي .

● نَہوت : ث [هه] اڻ هوند. غريبي. مسڪيني.

● نِہورا، نِہوڑا : ذ [هه] نِيوڙت - نوڙڻ جي حالت. عاجزي. خوشامد. سهائپ. سيار. ڏوراپو.

● نَہیں : حرف نفی [هه] نه .

- نَہیں تو : تابع فعل. نه تڏهن .
- نَہیں کرنا : نه ڪرڻ - نهڪار ڪرڻ . انڪار ڪرڻ.
- نَہیں نَہیں کرنا : نه نه ڪرڻ. انڪار ڪرڻ.

● نئی : ث. صفت [هه] نئين . جديد. تازي .

- نئی بات : ث. نئين ڳالهه . عجيب ڳالهه .
- نئی بات کہنا : نئين ڳالهه چوڻ. اڻ ٻڌل ڳالهه ڪرڻ.
- نئی پود : ث. نئون اوپڙ. نئون نسل .
- نئی جَوانی : ث . نئين جواني .
- نئی جُوتی پہننا : نئين جُتي پائڻ . نئين شادي ڪرڻ .
- نئی روشنی : ث. نئين تهذيب. نوان خيالات.
- نئی نَویلی: ث. تازي پرڻيل - نئين ڪنوار. نئين شادي. پالي پولي.

● نَیا يا نَئے : ذ. صفت [هه] نئون. تازو - جديد . ڪورو. نرالو - انوکو- عجيب. اڻواقف. ڏاريو. (ث) نئی.

- نَیا پُرانا : ذ . صفت . نئون پراڻو. ڳنڍل پيڻل . ڪم ۾ آيل. گهٽن ڏينهن جو.
- نَیا پُرانا هوجانا : نئون پراڻو ٿي وڃڻ .
- نَیا پهَل کَرنا : نئون ميوو کائڻ . نئين وَت ڪرڻ .
- نَیا راگ لانا : نئون ڪتراڳ پيدا ڪرڻ . نئون جهيڙو کڙو ڪرڻ. نئين ڳالهه پيدا ڪرڻ.
- نَیا کام : ذ. نئون ڪم. نرالو ڪم - عجيب ڪم.
- نَیا گُل کَترنا : عجيب ڪم ڪرڻ . حيرت جهڙي ڳالهه ڪرڻ. نئين لچائي پکيڙڻ.
- نَیا گُل کهِلانا : عجيب ڪم ڪرڻ. نئين ڳالهه پيدا ڪرڻ. نئون ڪتراڳ پيدا ڪرڻ. نئين لچائي پکيڙڻ.
- نَیا نَویلا : ذ. صفت. نئون نيمو. ننڍونيمو. نوجوان. ناتجربيڪار. اڻجاڻ. (ث) نَئی نَویلی.
- نَئے سِرے سے : تابع فعل . نئين سِر - مٿان

ڪان - وري.

▬ نئي نئي: ذ. صفت. نوان نوان- عجيب غريب.

● نيار: ذ. صفت [هہ] "نيارا" جو "مخفف".
مرڪب لفظن ۾ ڪم ايندو.

▬ نيارپن: ذ. انوکائي. لچائي - چالاڪي.

● نياريا ۽ نيارے: ذ [هہ] ڏوڙ ڌوبو (جو
سونارن جي دڪانن واري مٽيءَ مان سون
چاندي وغيره ڪڍي).

● نيب: ذ [هہ] هڪ قسم جو مشهور وڻ -
نِم. ڏسو "نيم".

● نيبو: ذ [هہ] ليمون. ليمي جو وڻ.

▬ نيبو نچوڑ: ذ. صفت. مفت خورو- اڻ سڏيو
مهمان.

● نيچ: صفت [هہ] نيچ - ڪميڻو - رذيل.
هيٺاهين. پستي.

▬ نيچ اونچ: ث. لاهي چاڙهي. هيٺ
مٿانهين- نشيب و فراز. لاها چاڙها. تجربيڪاري.

● نيچا ۽ نيچے: ذ. صفت [هہ] هيٺاهون-
نشيبي. عميق - اونهون. بندرو. هيٺ. ادنيٰ -
گهٽ. مٺو - مٺو. (ث) نيچي.

▬ نيچا اونچا: محاوره. لاهاچاڙها. هيٺ مٿانهين.
زماني جو تجربو.

▬ نيچا اونچا ديکهنا: هيٺ مٿانهين ڏسڻ.
لاها چاڙها ڏسڻ.

▬ نيچا پڑنا: هيٺ ڪرڻ. ڍهڻ. گهٽ
ٿيڻ. هيٺ ٿيڻ. ڇڇڻ. هارائڻ. آڻ مڃڻ.

▬ نيچا دکهانا: هيٺان ڪرڻ. مغلوب ڪرڻ.
لڄي ڪرڻ.

▬ نيچا کرنا: جهڪائڻ. هيٺ ڪرڻ.

▬ نيچي آواز: ث. هيٺاهون آواز - ڌيمو آواز.

▬ نيچي نظر کرنا: اکيون هيٺ ڪرڻ.
لڄي ٿيڻ. دسجڻ.

▬ نيچي نظروں سے ديکهنا: اکيون هيٺ
ڪري ڏسڻ. ڪنڌ هيٺ ڪري ڏسڻ. نيڊيءَ
اک سان نهارڻ.

▬ نيچے: تابع فعل. هيٺ. هيٺاهين ۾. هيٺان.
زير. ماتحت. هٿ ۾ (عملو). گهٽ.

▬ نيچے آنا: هيٺ اچڻ. ڪرڻ. هيٺاناچڻ-
مغلوب ٿيڻ.

▬ نيچے اوپر: تابع فعل. هيٺ مٿي. هيٺان
مٿان. الٽ پلٽ. هڪٻئي مٿان. اٿل پٿل.

▬ نيچے پڑنا: هيٺان پوڻ. زير ٿيڻ.

▬ نيچے سے: تابع فعل. هيٺان کان. بنياد کان.

▬ نيچے گرانا: هيٺ ڪيرائڻ. ڍاهڻ.

● نيگ: ذ [هہ] گهور. لاڳ (جو ڳائڻي يا
ڪاسبين کي ڏجي). پوئو.

▬ نيگ جوگ: ذ. گهور گهبار. شاديءَ
جي موقعي تي گهور وغيره جي ڏي وٺ.

▬ نيگ لگانا: چڱي ڪم يا خوشيءَ جي
موقعي تي خرچ ڪرڻ. سجايو خرچ ڪرڻ. (مجازاً)
پئسا اڏائڻ. رقم برباد ڪرڻ.

● نيل: ذ [هہ] نير. نير جو ٻوٽو. نيرو
رنگ. ڌڪ جو نشان- ٻنو. لڙڪ.

▬ نيلا: ذ. صفت. نيرو- آسماني (رنگ). (ذ)
نيرو گهوڙو. نيرو ڪبوتر.

▬ نيل بگڑنا: نير جو ڪُن ڪرڻ. افواه
پکڙجڻ. نياڳ اچڻ.

▬ نيل پڑنا: بدن تي ڌڪن جا نشان ٿيڻ-
ٻنا ٿيڻ.

▬ نيل ڈهلنا: اکين جو پاڻي نڪرڻ.
سڪرات ۾ هئڻ. بيشرم ٿيڻ.

▬ نيل کا ماٿهہ بگڑنا: نير جو ڪُن ڪرڻ.

افواهه آڏڻ .

- نيل ڪنٺهه : پکيءَ جو هڪ قسم - چانهه (پکي).
- نيل ڪنٺهي : ث. ٻوٽيءَ جو هڪ قسم.
- نيل ڪي سلائي : ث. نير جي سرائي (جا اکين ۾ گهائڻ سان ماڻهو انڌو ٿي پوي).
- نيل گائي : ث. هڪ قسم جو جابلو جانور- روجهه .
- نيل گر : ذ. صفت. نيرولي- نيروتي .
- نيل گهوٽنا : جهيڙو وجهائڻ. ڪيروڌ ڪرڻ.
● نيلا : ذ. صفت [اردو] نيلو - نيرو. نيري رنگ جو- آسماني. (ذ) نيري رنگ جو ڪبوتر. (ث) نيلي.
- نيلا پتهر : ذ. نيلم .
- نيلا پڑ جانا : نيلو ٿي وڃڻ- سائو ٿي وڃڻ (زهر يا بيماريءَ سبب).
- نيلا پن : ذ. نيراڻ - نيلاڻ .
- نيلا پيلا هونا : سائو پيلو ٿيڻ (ڪاوڙ ڪان). ڪاوڙ ڪان ڳاڙهو ٿيڻ .
- نيلا تهوتها : ذ. هڪ قسم جو زهري ٻسارڪو وکر- ٽوتيو.
- نيلا گودنا : ڏيهوڙيون هڻائڻ - تلوڪڙيون هڻائڻ .
- نيلاهٽ : ث. نيلاڻ- نيراڻ.
- نيلي پيلي آنکهيں دکهانا : اکيون ڳاڙهيون سايون ڏيکارڻ (ڪاوڙ مان).
- نيلي گهوڙي : ث. نيري گهوڙي . تمام تکي گهوڙي.
● نيم : ذ [هه] هڪ قسم جو مشهور وڻ- نم.
- نيم کا بهرتا : ذ. نم جي پنن جو پوپو.
● نين : ذ [هه] نيڻ - اک - چشم . ديد - نظر- نگاه .

- نينا : ذ. "نين" جو تصغير . اک .
- نين سکهه : ذ. ململ جو هڪ قسم- شبنم.
- نين گنوانا : اکيون وڃائڻ. انڌو ٿيڻ.
- نين متني : ث. ٽوري گهٽي ڳالهه تي روئي ڏيندڙ (عورت) - روئڻي .
● نيند : ث [هه] ننڊ - نوم .
- نيند آنا : ننڊ اچڻ . سمهڻ .
- نيند اچاٽ هونا : ننڊ ڦٽڻ - ننڊ خراب ٿيڻ . اک کلي پوڻ .
- نيند اچٽنا : ننڊ ڦٽڻ . اوچتو اک کلڻ .
- نيند اڑ جانا : ننڊ آڏامي وڃڻ . ننڊ ڦٽڻ . اوچتو اک کلڻ .
- نيند بهر سونا : گهٽي ننڊ ڪرڻ . چڱيءَ طرح ننڊ ڪرڻ . بيفڪريءَ سان سمهڻ .
- نيند بهري هونا : اکين ۾ ننڊ ڀريل هئڻ .
- نيند ميں هونا : ننڊ ۾ هئڻ . ستل هئڻ .
● نينو : ذ [هه] ڪپڙي جو هڪ قسم - چڪنو.
● نيو : ث [هه] بنياد - پيڙهه. جڙ - پاڙ . شروعات - سنڌ .
- نيو جمانا : پيڙهه وجهڻ - بنياد رکڻ. شروعات ڪرڻ .
- نيو ڈالنا : بنياد رکڻ - پيڙهه وجهڻ . شروعات ڪرڻ .
● نيوتا : ذ [هه] دعوت - ڪانڌ - سڏ .
- نيوتا بهيجنا : دعوت موڪلڻ - سڏ ڏيڻ .
● نيوتنا : متعدي [هه] سڏ ڏيڻ - دعوت ڏيڻ - ڪانڌ ڏيڻ .
● نيور : ث [هه] گهوڙي جي ڪچ . گهوڙي جي ڪچ ۾ ٿيل زخم (جو ٻئي سنب لڳڻ ڪري ٿئي).
● نيولا ۽ نيولے : ذ [هه] هڪ قسم جو جانور - نور.
● نيونا : لازم [هه] نوڻ - جهڪڻ .

و

و : ذ [ع] اردو "الف - ب" جو ٽيٽيهون اکر. سنڌيءَ جو اوڻونجاهون، فارسيءَ جو چوٽيهون ۽ عربيءَ جو ستاويهون اکر. تلفظ "واو". ابجد موجب عدد (٦).

● وادی ج واديان : ث [ف] ماڻري. عادت. ضد.

▬ وادی پر آنا : پنهنجي عادت تي اچڻ. ضد تي چڙهڻ.

● وارُ ج وارُ : ذ [هہ] حملو- ڌڪ. اَلَّرَ. گهاءُ. ڏينهن.

▬ وارُ بَچانا : وارو بچائڻ- ڌڪ بچائڻ.

▬ وارُ بَيٹھنا : گهاءُ رسڻ- زخم ٿيڻ.

▬ وارُ پارُ : تابع فعل. آرپار- ٻيسَٽ.

▬ وار پار هونا : آرپار ٿيڻ- ٻسٽ وڃڻ.

▬ وارُ پهيرُ : ث. گهورَ. صدقو. آها رقم جا گهوٽ يا ڪنوار تان گهوري منگتن کي ڏيندا آهن.

▬ وارُ چَلنا : داءُ لڳڻ- وارو لڳڻ- موقعو ملڻ. انڪل ڪامياب ٿيڻ.

▬ وارُ خالی دينا : وار گسائڻ- ڌڪ بچائڻ.

▬ وارُ کَرنا : وار ڪرڻ. حملو ڪرڻ.

▬ وارُ لپينا : دم پٽڻ- ساهي کڻڻ.

▬ وارُ مِلنا : وارو ملڻ. واندڪائي ملڻ.

● وارا ج وارے: ذ [هہ] وارو. بچت. ساهي. نفعو. سستائي.

▬ وارے نيارے هوجانا : وارو لڳڻ- فائدو ٿيڻ.

● وارنا : متعدی [هہ] گهورڻ- صدقو ڪرڻ. ڦيرو ڏيڻ.

▬ واری : ث. گهور. صدقو. قربان.

▬ واری جانا : صدقي وڃڻ- گهوري وڃڻ.

▬ واری جاؤں : ندائيہ. زالن جي استعمال جو لفظ. گهوري وڃان. قربان وڃان. صدقو ٿيان.

● واڑ ج واڑيں : ث [هہ] لوڙهو- واڙَ.

● واڑا ج واڑے: ذ [هہ] رهڻ جي جاءِ. شهر جو هڪ حصو. محلو- پاڙو.

● واڑی ج واڑياں : ث [هہ] واڙي. باغيچو. جهوپڙي.

● والُ : ذ. صفت [هہ] "والا" جو مخفف. مرڪب لفظن ۾ ڪم ايندڙ.

● والا ج والے : ذ. صفت [هہ] وارو "دودهہ والا". مالڪ- ڌڻي. جو (رهاڪو) "دهلي‌والا". (ث) والی ج والياں.

● واں : تابع فعل [هہ] "وهاں" جو مخفف- هتي- آتي. عدد جي پٺيان اچي عدد قطاري ٺاهيندڙ "دسواں، بيسواں وغيره".

● واهُ : ڪلمهٔ تحسين [ف] واهہ- شاباش- بلي. تمام سٺو.

▬ واهُ رےَ : ڪلمهٔ تعجب و توصيف و طنز. واهہ ڙي!

▬ واهُ وا : ڪلمهٔ توصيف. واهہ واهہ!

▬ واهُ وا کرنا : واهہ واهہ ڪرڻ. آفرين ڏيڻ.

ڪُٹ ڳائڻ.
- واهٔ وا هونا : واهه واهه ٿيڻ. ناموس ٿيڻ.
● واهی: صفت[ع] واهيات.ڪمزور.سست.بدمعاش.
- واهی تباهی : صفت. بيهودو. آجايو. نِڪمو.
- واهی تباهی بَڪنا : اجائي بڪواس ڪرڻ. گاريون گند ڪرڻ.
● وَرْدی ۽ وَرْدياں : ث [هہ] سرڪاري پوشاڪ. توتارو (فوج يا پوليس ۾ رات جو سمهڻ مهل ۽ صبح جو اٿڻ مهل وڄائيندا آهن).
- وَرْدی بَجنا : بگل (bugle) وڄڻ.
- وَرْدی بولنا : ڪنهن واقعي جي جاچ ڪري رپورٽ پهچائڻ.
● وَقتٔ : ذ [ع] مهل- ويل- ويلو. زمانو. موسم. فرصت. موقعو.
- وَقت آپہنچنا، آن پہنچنا : مهل اچڻ. موت جي گهڙي اچڻ.
- وَقت آنا : وقت اچڻ - مهل اچڻ. موسم اچڻ. موت جي گهڙي سِر تي اچڻ.
- وَقت کاٹنا : وقت ڪاٽڻ. وقت گذارڻ.
- وَقت نِکالنا : وقت ڪڍڻ. وقت گذارڻ.
● وُۂ : ضمير غائب [هہ] آهو. هُو.
- وُهی : ضمير. آهوئي. ساڳيو.
- وُهی راگ الاپنا، گانا: ساڳي ڳالهہ وري وري چوڻ. ونڊ ڪرڻ.
● وَهاں : ضمير اشاره [هہ] اُتي. اُن هنڌ- هُتي.
- وَهاں کا : صفت. اُتي جو- اُن هنڌ جو.
● وَهيں : تابع فعل [هہ] اُتي- انهيءَ هنڌ.
- وهيں کا وهيں : تابع فعل. اُتي جو اُتي. ٺهہ پهہ - فوراً.
- وَهيں کا هو رهنا : اُتيئي ويهي رهڻ. ڏاڍي دير لائڻ. موٽي نہ اچڻ.
● وَيسا ۽ وَيسے : تابع فعل [هہ] تهڙو- اُن وانگي- اُن جهڙو. (ث) وَيسی.
- وَيساهی : تابع فعل. تهڙوئي- انهيءَ جيان.
- وَيسے کا وَيسا : تابع فعل. اُئين جو اُئين.
- وَيسے هی : اِهڙوئي. ائين ئي- هرو ڀرو.

ہ

ه‍ہ :ث [ع] اُردو "الف- ب" جو چوٽيهون اکر. سنڌيءَ جو پنجاهون، عربيءَ جو اٺاويهون ۽ فارسيءَ جو ايڪٽيهون اکر. تلفظ "هي". ابجد موجب عدد (٥).
● ها : ڪلمهٔ تاسف [هہ] هَي- افسوس.
● هاتهہ ۽ هاتهہ : ذ [هہ] هٿ- دست- چنبو. وس. قبضو. پيسڪوٽ راند ۾ چئن پتن جو هٿ.
- هاتهہ آنا : هٿ اچڻ- ملڻ- حاصل ٿيڻ. قبضي ۾ اچڻ.
- هاتهہ آگے کرنا : هٿ وڌائڻ. هٿ ڊگهيرڻ.
- هاتها پائی : ث. هٿو پائي. هٿ ڪَس. هٿن سان ويڙهہ.

- هاتها پائی کرنا : هٿو پائي ڪرڻ . هٿ ڪس ڪرڻ . جانبونجڻ . گهيڄڻ .
- هاتهہ آتر'نا : هٿ سنڌ ڪان نڪرڻ . هٿ نڪرڻ .
- هاتهہ اٹهانا : هٿ کڻڻ . هٿ مٿي ڪرڻ . هٿ اولارڻ . پيٽڻ-بد دعا ڪرڻ . دست بردار ٿيڻ .
- هاتها چهانٹی : ث . هٿ چراند - هٿ ڪَس . خيانت .
- هاتها چهانٹی کرنا : هٿ چراند ڪرڻ . امانت ۾ خيانت ڪرڻ .
- هاتهہ آدهار : ذ . هٿ آدار - قرض .
- هاتهہ آمیٹهنا : هٿ مروڙجڻ .
- هاتهہ اوچها پڑ'نا : ڏڪ اچاترو لڳڻ .
- هاتهہ اوپر' تلے هونا : هٿ ٻڌجڻ - گرفتار ٿيڻ .
- هاتهہ اونچا کرنا : هٿ مٿي ڪرڻ . هٿ ڊگهيرڻ . دعا ڪرڻ .
- هاتهہ باندهنا : هٿ ٻڌڻ . عرض ڪرڻ . معافي وٺڻ .
- هاتهہ باندهے کهڑے هونا : هٿ ٻڌي بيهڻ . ادب سان بيٺو هجڻ .
- هاتهہ بٹانا : هٿ هٿ ڪرڻ . هٿ همراهي ڪرڻ . مدد ڪرڻ . ملي ڪم ڪرڻ .
- هاتهہ بڑهانا : هٿ وڌائڻ . هٿ ٽنگڻ . سوال ڪرڻ . دست درازي ڪرڻ .
- هاتهہ بلند کر'نا : هٿ کڻڻ . هٿ مٿي ڪرڻ . هٿ آيا ڪرڻ . دعا گهرڻ .
- هاتهہ بندهنا : هٿ ٻڌجڻ - گرفتار ٿيڻ .
- هاتهہ بند هونا : هٿ سوڙهو هئڻ - تنگدست هئڻ .
- هاتهہ بهر' : صفت . هٿ ڪن - هٿ جيڏو .
- هاتهہ بهرا هونا : هٿ ڀريل هئڻ . پئسي وارو هئڻ .
- هاتهہ بہکنا : هٿ ٿيڙڻ . هٿ ٿڙڪڻ - هٿ ڏڪڻ . هٿ کسڻ . ڏڪ کسڻ .
- هاتهہ بهیجنا : هٿان موڪلڻ . معرفت موڪلڻ .
- هاتهہ بیٹهنا : پورو ڏڪ لڳڻ . هٿ ڄمڻ . مشق ٿيڻ .
- هاتهہ پانو : ذ . هٿ پير .
- هاتهہ پانو باندهنا : هٿ پير ٻڌڻ . بيوس ڪرڻ .
- هاتهہ پانو بچانا : هٿ پير بچائڻ . پلو بچائڻ . پاڻ بچائڻ . تمام هوشياريءَ سان هلڻ . الزام کان بچيل رهڻ .
- هاتهہ پانو پڑ'نا : هٿين پيرين پوڻ . هٿن پيرن کي چمڻ . منٿون ڪرڻ . ليلائڻ .
- هاتهہ پانو پهولنا : هٿ پير سڄڻ . حيران ٿيڻ - وائڙو ٿيڻ .
- هاتهہ پانو توڑ'نا : هٿ پير ڀڃڻ . هڏ گڏ ڀڃڻ . پنگلو ڪرڻ .
- هاتهہ پانو ٹوٹنا : هٿ پير ڀڄڻ . ليڪَ ڀڄڻ (بخار سبب) - بدن ڳاموڙجڻ .
- هاتهہ پانو ٹهنڈے هونا : هٿ پير ٿڌا ٿيڻ . سڪرات اچڻ . ڊپ کان ساهہ سڪي وڃڻ .
- هاتهہ پانو چلانا : هٿ پير هڻڻ . ڪوشش ڪرڻ .
- هاتهہ پانو چومنا : هٿ پير چمڻ . گهڻي عزت ڪرڻ .
- هاتهہ پانو رہ' جانا : هٿ پير سڪي وڃڻ (اذرنگ سبب) .
- هاتهہ پانو سنبهالنا : ٻُت جهلڻ - پاڻ

سنڀالڻ ۽ ٽُلهو متارو ٿيڻ .

- هاتهہ پانُو سو جانا : هٿ پير سمهي رهڻ .
- هاتهہ پانُو سے چهُوٹنا : هٿ پير لهڻ . پار چٽڻ .
- هاتهہ پانُو مارنا : هٿ پير هڻڻ . چڙيون هڻڻ . ڪوشش ڪرڻ . ڊڪ ڊوڙ ڪرڻ . ترڻ لاءِ هٿ پير هڻڻ .
- هاتهہ پانُو نِکالنا : ساماڻجڻ . مٿي تي چڙهڻ . گستاخ ٿيڻ .
- هاتهہ پانُو هِلانا : هٿ پير هڻڻ . ڪوشش ڪرڻ . ڪم ڌنڌو ڪرڻ .
- هاتهہ پَر هاتهہ مارنا : تاڙي هڻڻ (ڪنهن انجام جي) . پڪو وعدو ڪرڻ .
- هاتهہ پَڑنا : هٿ پوڻ . ور چڙهڻ . هٿ لڳڻ . ڏک لڳڻ .
- هاتهہ پَسارنا : هٿ ڊگهيرڻ - سوال ڪرڻ .
- هاتهہ پکڑا دينا : هٿ ۾ ڏيڻ . حفاظت ۾ ڏيڻ . پانهن ڏيڻ .
- هاتهہ پَکڑنا : هٿ جهلڻ - هٿ وٺڻ . مدد گهرڻ .
- هاتهہ پهُول : ذ . هڪ قسم جو ٻوٽو .
- هاتهہ پهيرنا : هٿ ڦيرڻ . هٿ گهمائڻ . ڏاڏرائڻ - ٽڳارڻ .
- هاتهہ پهَيلانا : هٿ ڊگهيرڻ - گهُرڻ . سُوال ڪرڻ .
- هاتهہ پهَينکنا : وار ڪرڻ - حملو ڪرڻ . هٿ هلائڻ . داءُ هڻڻ .
- هاتهہ پيلے کرنا : غريبائي شادي ڪرڻ .
- هاتهہ تَکنا : هٿ ڏانهن تڪڻ . محتاجي ڪيڻ .
- هاتهہ توڑنا : هٿ ڀڃڻ . معذور ڪرڻ . سخت سزا ڏيڻ .
- هاتهہ تهامنا : هٿ وٺڻ . هٿ کان جهلڻ . آذر ڏيڻ .
- هاتهہ تهرّانا : هٿ ڏڪڻ .
- هاتهہ ٹوٹنا : هٿ ڀڄڻ . لُولهو ٿيڻ .
- هاتهہ جَڑنا : هٿ سان ڌڪ هڻڻ . چماٽ هڻڻ .
- هاتهہ جمنا : هٿ ڄمڻ - مشق ٿيڻ - هٿ هِرڻ .
- هاتهہ جوڑنا : هٿ ٻڌڻ . خوشامد ڪرڻ . معافي گهرڻ . پري کان سلام ڪرڻ . پري ڀڄڻ . آڻ مڃڻ .
- هاتهہ جهاڑنا : هٿ ڇنڊڻ . ڌڪ هڻڻ .
- هاتهہ جهٹکنا : هٿ ڇنڊڻ . هٿ ڇڏائڻ .
- هاتهہ جهُلانا : ٻانهون هڻڻ - ٻانهون لوڏي هلڻ .
- هاتهہ جهُوٹا پڑنا : وار خالي وڃڻ . وعدي موجب وهنوار صاف نہ ڪرڻ .
- هاتهہ جهُوٹا کرنا : هڪ ٻہ گرانهہ کڻڻ - ڪجهہ کائڻ .
- هاتهہ چڑهنا : هٿ چڙهڻ . هٿ لڳڻ . قبضي ۾ اچڻ .
- هاتهہ چلانا : هٿ هلائڻ . ڌڪ هڻڻ . حملو ڪرڻ .
- هاتهہ چمکانا : هٿن جا نات ڪرڻ . هٿن سان نخرا ڪرڻ .
- هاتهہ چُومنا : هٿ چُمڻ . عزت ڪرڻ .
- هاتهہ چهُوٹا هونا : هٿ چٽل هڻڻ . هٿن جو چُوٽ هڻڻ .
- هاتهہ چهوڑنا : هٿ ڇڏڻ . ڌڪ هڻڻ .
- هاتهہ دِکهانا : هٿ ڏيکارڻ . نبض ڏيکارڻ .

پهلوانيءَ جا جوهر ڏيکارڻ .
- هاتهہ دُهلانا : هٿ ڌوئارڻ. شاديءَ ۾ گهوٽ ڪنوار جا هٿ ڌوئارڻ جي هڪ رسم ادا ڪرڻ. خوشامد ڪرڻ. خدمت ڪرڻ.
- هاتهہ دهو بيٹهنا : هٿ ڌوئي ويهڻ. آسرو پلي وهڻ.
- هاتهہ دهونا : هٿ ڌوئڻ- در گذر ڪرڻ . ڇڏي ڏيڻ.
- هاتهہ ديکهنا : هٿ ڏسڻ. نبض ڏسڻ.
- هاتهہ دينا : هٿ ڏيڻ . مدد ڪرڻ . حوالي ڪرڻ . هٿ چراند ڪرڻ. شرط ٻڌڻ.
- هاتهہ ڈالنا : هٿ وجهڻ- دست اندازيڪرڻ. مداخلت ڪرڻ. (ڪم) شروع ڪرڻ .
- هاتهہ رکهنا : هٿ رکڻ . مدد ڏيڻ . تسلي ڏيڻ .
- هاتهہ رَنگْنا : هٿ رڱڻ. پرائو مال ڦٻائڻ. هٿ ٺارڻ .
- هاتهہ روکْنا : هٿ روڪڻ- هٿ جهلڻ . وار روڪڻ. خرچ گهٽ ڪرڻ.
- هاتهہ رَہْ جانا : هٿ ساٽا ٿيڻ. هٿ ٽڪجي پوڻ .
- هاتهہ سے دينا : هٿ سان ڏيڻ. ڏيئي ڇڏڻ. بخش ڪرڻ.
- هاتهہ سے هاتهہ مِلانا : هٿ سان هٿ ملائڻ. هٿ ڏيڻ.
- هاتهہ صافْ کَرْنا : هٿ اگهڻ. ڌڪ هڻڻ. آڌائڻ (رقم) .
- هاتهہ کاٹْنا : هٿ وڍڻ . لا دعوىٰ ڪرڻ. پيسڪوٽ راند ۾ هٿ ڪاٽڻ .
- هاتهہ کانْپنا : هٿ ڏڪڻ .
- هاتهہ کانوں پر رکهنا : هٿ ڪنن تي رکڻ.
اڻچاڻائي ظاهر ڪرڻ. پناه گهرڻ .
- هاتهہ کهُجلانا : هٿ ۾ خارش ٿيڻ. مار کائڻ تي دل ٿيڻ. ڪجهہ ملڻ جو آسرو ٿيڻ.
- هاتهہ کهُلْنا : هٿ کلڻ . هٿ سڏو ٿيڻ. تنگدستي لهڻ . هٿ جو ڇوٽ ٿيڻ .
- هاتهہ کهينْچنا : هٿ ڇڪڻ . هٿ ڪيڻ . لاڳاپو ٽوڙڻ .
- هاتهہ گاڑی : ث. هٿ گاڏو - ٺيلهو .
- هاتهہ گهِسانا : هٿ گسائڻ . بيفائدو ڪم ڪرڻ .
- هاتهہ لَپَکْ : صفت . هٿ چراند ڪرڻ وارو. هٿ ڪس ڪندڙ . چور .
- هاتهہ لَپْکانا : هٿڙي هڻڻ .
- هاتهہ لَگانا : هٿ لائڻ. هٿ هڻڻ . مدد ڪرڻ . قول ڏيڻ .
- هاتهہ لَگْنا : هٿ لڳڻ - حاصل ٿيڻ .
- هاتهہ لينا : هٿ وٺڻ . جهلڻ .
- هاتهہ مارْنا : هٿ هڻڻ . ڏاڍي ڪوشش ڪرڻ . ڪجهہ هٿ ڪرڻ . ڌڪ هڻڻ . هٿڙي هڻڻ . رشوت وٺڻ .
- هاتهہ مَروڑْنا : هٿ مروڙڻ .
- هاتهہ مِلانا : هٿ ملائڻ . چنبو ڏيڻ .
- هاتهہ مَلْنا : هٿ مَلڻ - افسوس ڪرڻ . پڇتائڻ .
- هاتهہ ميں : تابع فعل . هٿ ۾ - مٺ ۾ . وس ۾ . قبضي ۾ .
- هاتهہ ميں آنا : هٿ ۾ اچڻ . قبضي ۾ اچڻ.
- هاتهہ ميں ٹهيکرا دينا : هٿ ۾ ٺُولهو ڏيڻ- ڦُري سڃو ڪرڻ . پنائي ڇڏڻ .
- هاتهہ ميں لينا : هٿ ۾ کڻڻ. پنهنجي ذمي شروع ڪرڻ (ڪم) .

- هاتهہ میں هاتهہ دینا : هٿ ۾ هٿ ڏيڻ . شادي ڪرائڻ (ڇوڪريءَ جي).
- هاتهہ میں هونا : هٿ ۾ هئڻ . قبضي ۾ هئڻ . وس ۾ هئڻ .
- هاتهہ نہ آنا : هٿ نہ اچڻ . نہ ملڻ .
- هاتهہ نہ لگانا : هٿ نہ لائڻ . پري پچڻ .
- هاتهہ هلاتے (هوئے) آنا : ڏلها هٿ لوڏيندو اچڻ . خالي هٿين اچڻ .
- هاتهہ هلانا : ڏلها هٿ لوڏڻ . ڪوبہ ڪم نہ ڪرڻ .
- هاتهوں : تابع فعل . هٿن سان . هٿين . معرفت- هٿان .
- هاتهوں اچهلنا : ٻلٻلا ڪائڻ . ٽپڪڻ- لڇڻ . ڪڏڻ .
- هاتهوں سے : تابع فعل . هٿن سان .
- هاتهوں کلیجا اچهلنا : دل ٽپا ڪائڻ . ڏاڍي خوشي ٿيڻ ..
- هاتهوں کے توتے (طوطے) اڑنا : حواس گم ٿيڻ . هٿن مان ڪا شيءِ ڇڏائي وڃڻ . حيران ٿيڻ . اوچتو صدمو رسڻ .
- هاتهوں هاتهہ : تابع فعل . هٿو هٿ . تُرت.
- هاتهوں هاتهہ بکنا : هٿو هٿ وڪامي وڃڻ . هٿن تي کڄي وڃڻ .
- هاتهوں هاتهہ لے جانا : هٿو هٿ کڻي وڃڻ . هٿن تي کڻي وڃڻ .
- ● هاتهی ۽ هاتهی : ذ [هہ] هڪ مشهور جانور- هاٿي . شطرنج راند جي هڪ ساري .
- هاتهی پانو : ذ . هاٿيءَ جي هڪ بيماري (جنهن ۾ پير سڄي پوندا آهن)- فيلپا.
- هاتهی دانت : ذ. هاٿيءَ جو ڏند- عاج .
- هاتهی کے دانت بیٹهانا : اٹ ٿيٽي ڳالهہ ڪرڻ.
- هاتهی کے ساتهہ گنّے چوسنا : پاڻ ڏاڍي سان مقابلو ڪرڻ .
- هاتهی نال : ث . هڪ قسم جي توف (جا هاٿي گهليندا آهن) .
- هاتهیوں سے گنّے کهانا : وڏن ماڻهن سان مقابلو ، مائٽي يا دوستي ڪرڻ . پاڻ ڏاڍي سان هٿ اٽڪائڻ .
- ● هاٹ : ث [هہ] هَٽُ- دڪان. پڙي.
- ● هار : ذ [هہ] هار- مالها .
- هار پهول : ذ. گُلَ ۽ هارَ (جي خوشيءَ جي موقعي تي ورهائجن).
- هار چڑهانا : هار چاڙهڻ. هار وجهڻ .
- هار ڈالنا : هار وجهڻ.
- هار گوندهنا : هار ڳنڍڻ- هار پوئڻ.
- هار سنگار : ذ. هار سينگار.
- ● هار ، هارا : صفت [هہ] مرڪب لفظن ۾ ڪم ايندڙ صفاتي پڇاڙي " لکڑ هارا وغيرهہ".
- ● هارنا : متعدی [هہ] هارائڻ. شڪست کائڻ. ٽڪجڻ .
- هار : ث. هار - شڪست.
- هارا : ذ. صفت. هارايل. ٽڪل.
- هار جانا : هارائڻ. ٽڪجڻ .
- هار جیت : ث. هارَ کَٽ. نفعو نقصان .
- هار ماننا : هار مڃڻ. لاچار ٿيڻ- عاجز ٿيڻ.
- ● هامی (ها میں) : ث [هہ] اقرار. هائوڪار. تصديق.
- هامی بهرنا : هائوڪار ڪرڻ- اقرار ڪرڻ.
- ● هاں: ڪلمهٔ اقرار [هہ] ها - هائو. ضرور. (ث) هائوڪار.
- هاں جی : محاوره. هائو سائين. جيئي ها.

▬ هاں کَر٘نا : هائو ڪرڻ.

▬ هاں میں هاں مِلانا : ها ۾ ها مِلائڻ . خوشامد ڪرڻ.

▬ هاں هاں کرنا : هائو هائو ڪرڻ.

هاں: تابعِفعل [هہ] وَٿ ِ "اس کے هاں = هن وٽ ".

● هانپنا: لازم [هہ] سَهڪڻ. دم پرجڻ . هانپارو لڳڻ.

● هانڈی ج هانڈیاں : ث [هہ] هڪ قسم جو ٺانءُ۔ هنڊي. ڪُنِي .

▬ هانڈی اُبَلنا: هنڊي اُيامڻ. وِت کان وڌيڪ ڪم ڪرڻ.

▬ هانڈی پکنا : هنڊي رجهڻ۔ ڪُني رجهڻ. ڳجهہ ۾ ڳالهيون ٿيڻ .

▬ هانڈی پھوڑ٘نا : ڪُني ڀڃڻ . ڀانڊو ڦوڙڻ۔ راز کولڻ .

● هانکنا : لازم [هہ] هڪلڻ (وهٽ). هلائڻ (گاڏي). ٻَڪڻ. ڊونگل اُڇلائڻ .

▬ هانکَ : ث. هڪل. وهٽ کي هڪلڻ جو آواز. ٻَڪَ .

▬ هانکا هانکی : ث. لاڳيتو هلڻ يا سڏڻ جي حالت . سڏوسڏ .

▬ هانک پُکار : ث. دانهن ڪوڪ. رڙو رڙ. گوڙ گهمسان .

▬ هانک مار٘نا : هڪل ڏيڻ ۔ هڪل ڪرڻ.

● هانگی ج هانگیاں : ث [هہ] ڪپڙي جي ڇاڻي . سنهون پَرڻ .

● هاها : ث [هہ] کِل َ ۔ ٺَهہ ٺَهہ .

▬ هاهاهُوهُو، هی هی : ث. اجائي کل .

▬ هاها هی هی کرنا : ٺهڪ ڏيڻ . ٺهہ ٺهہ ڪرڻ. کِل مسخري ڪرڻ.

● هاؤ : ذ [هہ] ٻارن کي ڊيڄارڻ جو هڪ آواز ۔ هائُو .

● هاؤ هاؤ : ث [هہ] هاءِهاءِ . گهوڙ گهوڙا. هئُوهئُو .

▬ هاؤهاؤکَر٘نا : هائُو هائُو ڪرڻ . جلدي ڪرڻ . هاءِگهوڙا مچائڻ . گهٻرندو رهڻ .

● هاؤ بِیر : ذ [هہ] هڪ قسم جو پسارکو وکر ۔ آهُو پير.

● هاؤ هو : ث [هہ] هاءِ هاءِ. دانهن ڪوڪ .

● هائے : ث [هہ] هاءِ ۔ هئي ۔ افسوس .

▬ هائے رے : کلمهٔ تاسف . هاءِ هاءِ ۔ هاءِ گهوڙا .

▬ هائےهائے : ث. هاءِهاءِ . افسوس. هاءِ گهوڙا. واويلا .

▬ هائےهائے کرنا : هاءِ هاءِ ڪرڻ . هاءِ گهوڙا ڪرڻ . واويلا مچائڻ . دانهون ڪرڻ .

● هائیں :کلمهٔ تنبیه [هہ] هان؟هان؟! ۔ متان.

● هَبّا ڈَبّا : ذ [هہ] گهٽي ڪنگهہ . آڀساهي واري ڪنگهہ .

● هَبڑا: ذ. صفت [هہ] ڏندرو. بدشڪل .

● هَبَکَ دَ هبَکَ:ث[هہ] ڦڙتائي ۔ چالاڪي ۔ چاندائي.

● هَپ : ذ [هہ] هڙپ ۔ هضم .

▬ هپّو : ذ [هہ] هڙپ ڪندڙ. هيچي . لالچي ۔ حريص .

● هَپّا : ذ [هہ] ڪاڏو (عموماً ٻار هي لفظ استعمال ڪن). پوڙهن جو ڪاڏو. نرم گرانهہ ۔ رشوت .

▬ هَپّا دینا : ڪاڏو ڪارائڻ . رشوت ڏيڻ .

● هَپ هَپ : ث [هہ] هپ هپ ۔ گرانهہ ڳڙڪائڻ جو آواز.

- هَپ هَپ کرنا : پوڙهن وانگر ڳالهائڻ .
● هَپ هَپانا : لازم [هہ] سهڪڻ - آپساهي ٿيڻ . وڏا ساهہ کڻڻ .
● هَت : ڪلمهٔ نفرين [هہ] پري ٿي - نڪر .
● هتّا يا هتّے : ذ [هہ] هٿ - مُٺ . قبضو . ڪاٺ جو ڊگهو بيلچو .
- هتّا پهير نا : هٿ گهمائڻ . هٿڙو ڦيرائڻ . ٺڳي ڇڏڻ .
- هتّا جوڑی : ث . هڪ قسم جو ناچ .
- هتّا مار نا : هٿڙي هڻڻ . چوري ڪرڻ .
- هتّوں سے اکهڑنا : هٿن سان ڇڏائي وڃڻ . پاڙنون پٽجڻ . ڪاوڙ ۾ آپي کان نڪرڻ .
- هتّوں سے جانا : هٿن سان وڃڻ . لغڙ ڪاٽا ٿيڻ .
- هتّے (پر) چڑهنا : هٿ لڳڻ . هٿ ۾ اچڻ . ڦندي ۾ اچڻ .
- هتّے مار : ذ . صفت . هٿڙي باز . ڳنڍيڇوڙ . چور .
● هتوانسا يا هتوانسے : ذ [هہ] هٿيو - مٺيو - مُٺ .
● هتوڑا يا هتوڑے : ذ [هہ] هٿوڙو - مترڪو . ڏسو "هتهوڑا" .
● هتهہ : ذ [هہ] "هاتهہ" جو مخفف . مرڪب لفظن ۾ ڪم ايندڙ .
- هتهّا يا هتهّے : ذ . ڏسو "هتّا" . هٿ . هٿيو .
- هتهہ ادهار : ذ . هٿ اُڌار - قرض .
- هتهہ پليتی داغ دينا : دغا بازي ڪرڻ .
- هتهہ پهول : ذ . هڪ قسم جي آتشبازي .
- هتهہ پهيری : ث . هٿ چُراند . ڏڪ مُڪ .
- هتهہ پهيری کرنا : هٿڙو گهمائڻ . ٺڳي ڪرڻ .
- هتهہ جوڑی : ث . دوا ۾ ڪم ايندڙ هڪ قسم جو گاهہ .
- هتهہ چهوٹ : ذ . صفت . هٿ جو ڇُوٽ . هٿ ڦاڙ .
- هتهہ رس : ذ . مٺ هڻڻ جي حالت .
- هتهکڑی يا هتهکڑياں : ث . هٿڪڙي .
- هتهہ کنڈا يا هتهہ کنڈے : ذ . هٿ جي چالاڪي . ٺڳي . هٿ نات .
- هتهکنڈے بتانا : ٺڳي جا طريقا پڌائڻ .
● هتهہ : ذ [هہ] "هاتهی" جو مخفف . (ث) هتهنی .
- هتهنال : ث . هڪ قسم جي ننڍي توف (جنهن کي هاٿي ڇڪيندا آهن) .
● هتهيار : ذ [هہ] هٿيار .
- هتهيار باندهنا : هٿيار ٻڌڻ .
- هتهيار ڈال دينا : هٿيار ڇڏڻ . پاڻ کي دشمن جي حوالي ڪرڻ .
● هتهيانا، هتيانا : متعدی [هہ] هٿ ۾ ڪرڻ . ڦٻائڻ . قبضو ڪرڻ .
- هتهيا لينا : هٿ ۾ ڪرڻ . ڦٻائي وڃڻ . قبضو ڪرڻ .
● هتهيلی : ث [هہ] هٿ جي تري .
- هتهيلی پر سرسوں جمانا : تريءَ تي بهشت ڪرڻ . ڪو ڪم تمام جلد ڪرڻ .
- هتهيلی پر ليے پهرنا : تريءَ تي کنيو گهمڻ . دٿ ۾ کٽي گهمڻ .
- هتهيلی کهجانا، کهجلانا : هٿ جي تريءَ ۾ خارش ٿيڻ (جو پئسن ملڻ جو سوڻ سمجهندا آهن) .
● هٹ : ث [هہ] ضد - هوڏ . تڪرار . هٺ .
- هٹ دهرم : ذ . صفت . هوڏي - ضدي .

متعصب .

▬ هَٹ دھرمی : ث. ضد ـ هوڏ. تعصب . بي ايماني .

▬ هَٹ کا پُورا : ذ. صفت. ضدي .

▬ هٹیلا : ذ. صفت. ضدي. (ث) هٹیلی.

● هٹّا کٹّا ج هٹّے کٹّے : ذ. صفت [ه] ڏنو مُٽو ـ ٿلهو متارو. (ث) هٹّی کٹّی.

● هٹڑی ج هٹڑیاں: ث [ه] ٻارن جو هٽ رانديڪو (مٽيءَ مان ٺهيل گهوڙو جنهن ۾ ڏياريءَ ۾ ڏيو رکندا آهن)- هٽڙي .

● هٹنا : لازم [ه] هٽڻ ـ پري ٿيڻ . رڙهڻ ـ سرڻ. ڏڪجڻ .

▬ هٹانا : متعدی. هٽائڻ. پري ڪرڻ. ريڙهڻ. سيرڻ. ڏڪڻ.

▬ هَٹ جانا: هٽي وڃڻ. ڀڄي وڃڻ. بيزار ٿيڻ.

● هَچَر مَچَر : ث [ه] دل ۾ هٽڻ جي حالت. ٻِڌي تر. گهٻراهٽ.

▬ هَچَر مَچَر کَرنا : دل ۾ هٽڻ . ٿٿان پٿان ڪرڻ. ٻِڌڻ ترڻ.

● هچکانا : متعدی [ه] لوڏڻ ـ ڏوڏڻ .

● هچکچانا : لازم [ه] دل ۾ هٽڻ بيچتو ٿيڻ. ٿهڻ ـ چرڪڻ.

▬ هچکچاهٹ : ث. ٻِڌي تر. ويچار. بيچتائي.

● هچکنا : لازم [ه] هٻڪڻ. ڊڄڻ. ٻِڌڻ ترڻ. نٽائڻ .

● هچکولا ج هچکولے : ذ [ه] لوڏو ـ جهٽڪو ـ ڌڏڪو.

▬ هچکولے کھانا : لوڏا کائڻ ـ جهوٻا کائڻ.

● هچکی ج هچکیاں : ث [ه] هڏڪي ـ هڪي .

▬ هچکی (هچکیاں) آنا : هڏڪيون اچڻ ـ وڏڻي ٿيڻ .

▬ هچکی (هچکیاں) بَندھ جانا : وڏڻي بيهي رهڻ .

▬ هچکیاں لینا : هڏڪيون ڏيڻ ـ سڏڪا ڀرڻ.

● هچنا : لازم [ه] ڪُسڻ ـ خطا ٿيڻ (ڏڪ).

● هڈّا ج هڈّے : ذ [ه] هڏو.

▬ هڈّے گوڈّے توڑنا : هڏا گوڏا ڀڃڻ . ڏاڍي مار ڪڍڻ .

● هڈّی ج هڈّیاں : ث [ه] هڏي . گجر جو ٻيٽو.

▬ هڈّی بیٹھانا: ڀڳل هڏو ملائڻ.

▬ هڈّی پسلی ایک کرنا : هڏ گوڏ ڀڃڻ. پاسراڙيون ڀڃڻ .

▬ هڈّی ٹوٹنا : هڏو ڀڃڻ.

▬ هڈّیاں بولنا : هڏن مان ٺڪاءُ نڪرڻ.

▬ هڈّیاں توڑنا : هڏ ڀڃڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ.

▬ هڈّیاں چچوڑنا : هڏا چوسڻ .

▬ هڈّیاں نِکَل آنا: هڏا نڪري اچڻ. تمام آڀرو ٿي وڃڻ .

● هرا : ذ. صفت [ه] سائو. آلو. تازو (زخم). ڪچو (ميوو). خوش. (ث) هری .

▬ هرا بھرا : ذ. صفت. سر سبز. سيرو. آباد . اولادي. (ث) هری بھری .

▬ هرا بھرا رهنا : تازو توانو رهڻ ـ سائو ستابو رهڻ .

▬ هرا کچّو : ذ. صفت. تمام سائو ـ سائو چهچ .

▬ هرانده: ث. سائي مصالحي جي بوءِ. ڪچي ميوي جي بوءِ. هٻڪار.

▬ هرا هونا : سائو ٿيڻ . اٿلي پوڻ (زخم).

▬ هری چگ : ذ. سائو گاهه کائيندڙ. بيوفا.

- هَري فَصُل: ث. سائي پوک.
- ● هَرانا: متعدي [هہ] هارڏيڻ. شڪست ڏيڻ. ٽڪائڻ.
- هَراني جيتاني ڪرنا: حيران ڪرڻ. ستائڻ. امتحان وٺڻ.
- ● هَرتالڪ: ذ [هہ] رنگ برنگي.
- ● هيرتے پهيرتے: تابع فعل [هہ] گهمندي ڦرندي. ايندي ويندي. ڪڏهن ڪڏهن.
- ● هَرجائي: ذ. صفت [هہ] جنهن کي هڪ هنڌ ٽڪاءُ نہ هجي. بيوفا. هرڪنهن سان دوستي رکندڙ.
- هَرجائي پَن: ذ. بيوفائي.
- ● هِردا: ذ [هہ] دل - من - قلب.
- هِردا کهُلنا: قلب کُلڻ. سمجهہ کلڻ.
- هِرداول: ث. گهوڙي جي سيني تي وارن جي ڀونري.
- ● هَرَس، هَرس: ث [هہ] هر جي ڇوني - گهوڀو.
- ● هَرَن: ذ [هہ] هڪ قسم جو مشهور جانور - هَرڻ - مِرگهہ.
- هَرَن کهُري: ث. هڪ قسم جي ول.
- هَرنوٹا يا هَرنوٹے: ذ. هرڻ جو ٻچو - ٻَڪ.
- هَرَن هوجانا: هرڻ وانگر گم ٿي وڃڻ. آڏامي وڃڻ (نشو).
- هَرني يا هَرنيان: ث. هَرڻي.
- ● هَرَنج: ذ [هہ] هڪ قسم جا عمدا چانور.
- ● هَرَوٹي: ث [هہ] هڪ قسم جو بانس (جو پڪو ۽ سنڌو ٿئي).
- ● هَرَوَل: ذ [هہ] هاريءَ کي خرچ لاءِ اڳوات مليل رقم - تقاوي.
- ● هَريا: ذ. صفت [هہ] سائو - سرسبز. هڪ قسم جو پکي. پوک چرڻ تي هريل چوپايو. هيراک.
- هَريالا يا هَريالے: ذ. صفت. سائو. خوش. سهڻو. (ذ) هڪ قسم جو ننڍڙو پکي.
- هَريالا بنا: ذ. سهڻو گهوٽ.
- هَريالي: ث. ساوڪ - سبزي - چهر.
- هَريالے: ذ. هڪ قسم جا گيت.
- هَريانا: لازم. سرسبز ٿيڻ. سائو ٿيڻ.
- هَرياول، هَريائي: ث. ڏسو "هريالي".
- ● هَريَل: ذ [هہ] هڪ قسم جو سائي رنگ جو پکي.
- ● هَڙ: ث [هہ] هڪ قسم جو پسارڪو وکر - هريڙ.
- ● هَڙ: ذ [هہ] هَڏ.
- هَڙبَير: ذ. سخت دشمني.
- هَڙجوڙ: ذ. هَڏَ جوڙ. هڪ قسم جي ٻوٽي (جنهن سان ڀڳل هڏ ڳنڍيو آهي).
- هَڙواڑ: ث. مقام برا اها جاءِ جتي هڪڙيئي ڪٽنب جا لاش دفن هجن.
- ● هُڙ: ث [هہ] جهڙڪين کي آڏائڻ جو آواز.
- ● هَڙبڑانا: لازم [هہ] هڪو بڪو ٿيڻ - گهبرائڻ - وائڙو ٿيڻ.
- هَڙبڑي: ث. گهبراهٽ. حيراني.
- هَڙبَڑي پَڑنا، لَگنا: ڊڪ ڊوڙ لڳڻ. هراس پوڻ.
- ● هَڙبُونگ: ث [هہ] ڊُڪ ڊوڙ. ٽاهہ. بد انتظامي. هُل هنگامو.
- هڑبونگ مَچانا: انڌوڌنڌ ڪرڻ. هل هنگامو ڪرڻ.
- ● هَڙَپ: ذ [هہ] هَڙَپ. هضم.

- هڑپّا : ذ. ڏسو "هڙپ".
- هڑپّا مارنا، لگانا : هڙپ ڪرڻ. هضم ڪرڻ .
- هڑپ کرنا : هڙپ ڪرڻ . کائي وڃڻ . ڦبائي وڃڻ .

● هڑکا یا هڑکے : ذ [هہ] دروازي جي ڪُڙ کي.

● هڑکانا : متعدی [هہ] سِڪائڻ . آڪنڊائڻ. برغلائڻ.

● هڑکنا : لازم [هہ] تانگهائڻ . سِڪڻ. سارُوٽي ٿيڻ . جدائيءَ جو ڏک ٿيڙ. هُڙڪڻ. ڏڪڻ. لُڇڻ.

- هڑک : ث. سِڪَ - تانگهہ . سارُوٽي . چِتِي ڪُتي جي چڪ کان ٿيل ڏڪِي.
- هڑکا : ذ. ساروٽي. سِڪَ - آڪنڊ. ڏڪِي (تپ کان) .
- هڑک اٹھنا : سِڪَ ٿيڻ . تانگهہ ٿيڻ . شوق ٿيڻ. آڌمو جاڳڻ .
- هڑکا کرنا : ماءُ يا پيءُ جي جدائيءَ ۾ ٻار آڪنڊائڻ.
- هڑکانا : متعدی. سڪائڻ . آڪنڊائڻ . جذبو جاڳائڻ .
- هڑکائی : ث. صفت. چِتِي ڪُتي کاڌل . چِتِي . چَري .
- هڑکائی کتیا : ث. چِتِي ڪُتِي. بدڪار عورت. جهيڙاڪو عورت.
- هڑکایا : ذ. صفت. چِتو. شهوتي.
- هڑکایا کتّا : ذ. چِتو ڪُتو .
- هڑک چڑهنا : چِتي ڪتي جي چڪ جي اثر چڙهڻ سبب ڏڪِي وٺڻ.
- هڑک لگنا : ڏڪِي وٺڻ. لوچ لڳڻ.

عادت پوڻ .

● هِسکا : ذ [هہ] رِيسَ .

● هَسیا يا هَسیے : ذ [هہ] گاهہ وغيرهہ لڻڻ جو اوزار- ڏاٽو.

● هُشکارنا : متعدی [هہ] هُشڪارڻ. هڪل ڏيڻ (جانور کي).

● هَکّا بَکّا : ذ [هہ] هڪو ٻڪو. وائڙو- حيران .

- هَکّا بَکّا هو جانا : هڪو ٻڪو رهڻ. حيران ٿي وڃڻ .

● هَکلانا : متعدی [هہ] هڪوائڻ. هٻڪي ڳالهائڻ . اٽڪي سان ڳالهائڻ. ٻاتائڻ.

- هَکلا يا هَکلے : ذ. صفت. هَڪَڙُ. ٻاتو. (ث) هَکلی .
- هَکلاپن : ذ. ٻاتائي- ڳالهائڻ ۾ هٻڪ.

● هَگنا : متعدی [هہ] هنگڻ.

- هَگاس : ث. هنگڻ جو خيال .
- هَگاسا : ذ. صفت. هنگڻو.
- هَگاس لگنا : هنگڻ لڳڻ- ڪاڪوس لڳڻ.
- هَگانا : تعدی. هنگائڻ.
- هَگتا پادتا آنا : ڊڄندو ڊڄندو اچڻ.
- هَگ دینا : هنگي ڏيڻ. ڊڄي وڃڻ .
- هَگوڑا : ذ. صفت. هنگڻو. ڊڄڻو. (ث) هگوڑی.

● هَل : ذ [هہ] هَرُ.

- هَل جوتا : ذ . هر جوٽيندڙ. هاري.
- هَل جوتنا، چلانا : هر جوٽڻ. هر هلائڻ .
- هَلواهی : ث. هارپو. هاريءَ کي زميندار کان اگهوات مليل رقم .

● هَلّا : ذ [هہ] حملو. لُٽ.

- هَلّا بولنا : حملو ڪرڻ .

● هُلاس : ث [هہ] ناس .

- هُلاس دانی : ث. ناس وجهڻ جي دبلي .
- هُلاس لینا : ناس ڏيڻ .
- هُلاس هو جانا : ناس ٿي وڃڻ . خرچ ٿي وڃڻ .
● هَلْبَلانا: متعدی [هہ] گهبرائجڻ . تڪڙ ڪرڻ.
- هَلْبَل : ث. هلچل . بيقراري . تڪڙ .
- هَلْبَلا : صفت. بيقرار- واٽڙو.
- هَلْبَلاهَٹ ، هَلْبَلی : ث . گهبراهٹ . تڪڙ .
● هَلْچَل : ث[هہ] هلچل . تحريڪ . فساد .
- هَلْچَل مَچْنا : هلچل مچڻ . ڀاڃڙ پوڻ . سِرَ جي لڳڻ .
● هَلْدی : ث [هہ] هيدَ .
- هَلْدی لگا کے بَیٹهنا : هيد مکي ويهڻ . مڪر ڪري ويهي رهڻ . ڪم ڪان نٽائڻ جو بهانو ڪرڻ .
● هُلَّڑ : ذ [هہ] هُل . لُڙ . بکيڙو . گوڙ .
- هُلَّڑ مچانا : هُل مچائڻ . فساد مچائڻ .
● هَلْکا یا هَلْکے : ذ. صفت [هہ] هلڪو . ٿَرڙو . جهَڪو- ڦِڪو (رنگ) . گهٽ . جلد هضم ٿيڻ وارو (کاڌو) . معمولي (ڪم) . (ث) هَلْکی .
- هَلْکا پانی : ذ. هلڪو پاڻي .
- هلکاپَن : ذ. هلڪاڻ . هلڪڙائي . ٿَرڙائي .
- هَلْکا پهُلْکا : ذ. صفت . هلڪو سلڪو . اپرو سپرو . نرم ۽ نازڪ . سادو سودو . سنهڙو (بدن پر) .
- هَلْکا رنگ : ذ. هلڪو رنگ - ڦِڪو رنگ - جهڪو رنگ .
- هَلْکا زَخْم : ذ. ٿورو گهاءُ . ننڍڙو زخم .
- هَلْکا ا : ذ. صفت. ٿورڙو. مختصر .
- هَلْکا کَرنا : هلڪو ڪرڻ. گهٽ ڪرڻ. شرمندو ڪرڻ .
- هَلْکا کهانا: ذ. هلڪو کاڌو . زود هضم کاڌو.
- هَلْکا هونا : هلڪو ٿيڻ . بار گهٽ ٿيڻ .
- هَلْکی آواز: ث. جهڪو آواز- جهيٹو آواز.
- هَلْکے سے : تابع فعل . آهستي- هوريان .
● هُلْکارنا : متعدی [هہ] بَچ ڪرڻ (ڪتي کي). وڙهڻ لاءِ پڙڪائڻ .
● هَلْکان : صفت [هہ] هلڪو . ورتل - بيزار- تڪل . (ث) هلڪائي.
- هَلکان هونا : هلڪائي ٿيڻ. بيزاري ٿيڻ.
● هَلْکَم : ذ [هہ] هلچل . آٿل پٿل . لُڙ .
- هَلْکَم ڈالنا : آٿل پٿل وجهڻ. گوڙ ڪرڻ.
● هَلْکورا یا هَلْکورے: ذ [هہ] لوڏو . ڌوڏو .
- هَلْکورے لینا : لوڏا کائڻ .
● هِلْنا : لازم [هہ] لُڏڻ. لوڏا کائڻ. هِرڻ. عادت پوڻ.
- هِلا دینا : لوڏي ڇڏڻ .
- هِلانا : متعدی . لوڏڻ . هيرائڻ .
- هِل جانا : لُڏي وڃڻ. ڌُڏي وڃڻ. هري وڃڻ .
● هلورنا : لازم [هہ] لُڏڻ . لهريون هڻڻ - (متعدی) لوڏڻ .
- هِلور : ث. لوڏو. لهر.
- هِلورا یا هِلورے: ذ. پينگهو. لهر.
- هِلورے لینا، مارنا : لوڏا کائڻ . لهريون هڻڻ.
● هُلْهُلانا : لازم[هہ] ڏڪڻ - ٿڙڪڻ (تپ ۾).
- هُلْهُلا : ذ. ڏڪڻي . شوق - ڀاڙ.
- هُلْهُلا اٹهنا : هُل آڻڻ . اوچتو ڪنهن ڳالهہ تي دل ٿيڻ .

● هَم : ضمير [هہ] اسين . اسان .
- هَمارا : ضمير . اسان جو. (ث) هَماری .
- هَماشُما : ضمير. اسين توهين . ننڍا وڏا .
- هَماهَمی : ث. زوراوري. خودغرضي .
- هَمجولی : ث. صفت. ساهيڙي - جيڏي .
- هَم سے : تابع فعل . اسان سان .
- هَم کو : ضمير. اسان کي .
● هُمکارا : ذ [هہ] هائوڪار - اقرار. (ث) هُمکاری .
- هُمکارا بهرنا : هائوڪار ڪرڻ - اقرار ڪرڻ.
● هُمَکنا : متعدی [هہ] هُونگڙيون ڏيڻ. حملو ڪرڻ .
- هُمَک هُمَک کر (کے) چلنا : لڏي لمي هلڻ . لوڏ سان هلڻ. ناز سان هلڻ .
● هَن : ذ [هہ] "دکن" جي هڪ سڪي جو نالو (جو قديم زماني ۾ رائج هو) . سونو ٺِڪر.
- هَن برسنا : سونا ٺِڪر وسڻ. تمام گهڻي آمدني ٿيڻ .
● هُنڈی ج هُنڈیاں : ث [هہ] هُنڊي .
- هُنڈی بهیجنا : هُنڊي موڪلڻ .
- هُنڈی پٹنا : هنڊيءَ جي رقم وصول ٿيڻ .
- هُنڈی سکارنا : هُنڊي ساڪارڻ.
- هُنڈی کهڑی رکهنا : هُنڊي نه پرڻ . هُنڊي روڪي ڇڏڻ .
● هَنڈیا ج هَنڈیائیں : ث [هہ] هڪ قسم جو ٿانءُ- هنڊي . ديگڙي.
- هَنڈیا پکنا : ڪِنو رجهڻ . سازش ٿيڻ .
- هَنڈیا چڑهنا : ڪُني چڙهڻ . ڪمائي ٿيڻ.
● هَنسلی ج هَنسلیاں : ث [هہ] ڳچيءَ واري هَنڊي - هَسلي . ڳچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ ڳهہ .
● هَنسنا : لازم [هہ] کِلڻ . خوش ٿيڻ .

ٺٺول ڪرڻ . ٺوڪڻ .
- هَنسا مارنا : ٺهڪ ڏيڻ - گهڻو کلڻ .
- هنسانا : متعدی. کلائڻ . خوش ڪرڻ .
- هَنسائی : ث. کِل . ٺٺول .
- هَنس بول لینا : کِلڻ ڳالهائڻ .
- هَنستے هَنستے : تابع فعل . کلندي کلندي. چرچي ۾ .
- هَنستے هَنستے لوٹ جانا : کِلي کِلي اونڌو ٿيڻ .
- هَنس مکهہ : ذ. صفت . کِلمک. ڪاٺو- خوش طبع .
- هَنسنا بولنا : کِلڻ ڳالهائڻ.
- هَنسنا هَنسانا : کلڻ ۽ کلائڻ .
- هَنسوڑ : ذ. صفت . مسخرو - خوشمزاج .
- هَنسی :ث. کِل . مسخري .
- هَنسی آنا : کِل اچڻ . کِلڻ .
- هَنسی اڑانا : کِل ڪرڻ. ماٺهو کلائڻ - خوار ڪرڻ. ٺٺول ڪرڻ .
- هَنسی ٹهٹها : ذ. کِل مسخري . چرچو ڀوڳ .
- هَنسی خوشی : ث. کِل ڀوڳ- چرچو مسخري .
- هَنسی سے لوٹنا : کِل ۾ اونڌو ٿيڻ .
- هَنسی کهیل : ذ. کِل مسخري. راندروند.
- هَنسی میں : تابع فعل . کِل ۾ - چرچي ۾.
- هَنسی میں اڑانا ، ٹالنا : کِل ۾ ٽاري ڇڏڻ (کم ، ڳالهہ) .
- هَنسی هَنسی میں: تابع فعل . کِلندي کِلندي.
● هَنسیا ج هَنسیائیں : ث [هہ] گاهہ وغيره لڻڻ جو اوزار - ڏاٽو .
● هُنکار ج هُنکاریں : ث [هہ] هُونگار .

هـَڪـَل . هائوڪار. ٽـِپـِڪَ - پشتي .
● هـُنکارا : ذ. هائوڪار جو آواز .
- هـُنـْڪارا بهـَرْنا : هامي ڀرڻ. ڳالهہ مڃڻ . اقرار ڪرڻ .
● هـَنـْڪـْنا : متعدی [ه] هڪلڻ .
- هـَنـْڪانا : متعدی . هڪلڻ . آڏائڻ (مڪيون).
- هـَنـْڪوا : ذ. شڪار ڪي تڙيندڙ (ماڻهن جو ٽولو) .
● هـِنـْهـِنانا : لازم [ه] هڻڪڻ . (متعدی) هڻڪار ڪرڻ .
- هـِنـْهـِناهـَٹْ : ث. هڻڪار .
● هـَوا ۽ هـَوائيں : ث [ع] هـَوا - واءُ. لالچ - حرص. شوق .[ف] بادي. [اردو] ساهہ - روح . افواهہ . مشهوري . نمونو - ڍنگ . (صفت) تيکو.
- هـَوا اُڑانا : ٺٺ ڏيڻ. خوار ڪرڻ .
- هـَوا باندهنا : ٻڌاڪ هڻڻ . ڪوڙ هڻڻ . اعتبار وڌائڻ . رعب ويهارڻ .
- هـَوا بـَتانا : ٽاري ڇڏڻ - ٻهانو ڪرڻ .
- هـَوا بـَدَلـْنا : هوا بدلجڻ . زمانو بدلجڻ . رُت ڦرڻ . آبهوا بدلائڻ .
- هـَوا بِـگـَڑْنا : هوا خراب ٿيڻ . بدبوءِ ٿيڻ. زمانو خراب ٿيڻ . ويساهہ نڪرڻ .
- هـَوا بهـَرْ جانا : هوا ڀرجڻ . هوا ڦوڪجڻ . ڦُنڊجڻ . سُڄڻ . مغز ۾ آڪ ويهڻ . وڏائي ٿيڻ.
- هـَوا پـَرْ اُڑْنا : هوا تي آڏامڻ . فخر ڪرڻ. پير پٽ تي نہ رکڻ .
- هـَوا پـَر هونا : هوا تي هڻڻ . تڪڙو هڻڻ. هٺ ڪرڻ. وڃڻ ۾ جلدي ڪرڻ.
- هـَوا پـَلـَٹْ جانا : زمانو بدلجڻ .
- هـَوا پهانـْڪنا : هوا ڦـَڪڻ . بيهودو بڪڻ .
- هـَوا پهـِرْنا: هوا ڦرڻ . هوا بدلجڻ . زماني جو رنگ بدلجڻ .
- هـَوا دينا : هوا ڏيڻ. هوا هڻڻ. باهہ پڙڪائڻ. وڙهڻ لاءِ پڙڪائڻ .
- هوا سے باتيں کـَرنا : هوا سان ڳالهيون ڪرڻ . تمام تيز ڀڄڻ .
- هـَوا سے لـَڑْنا : هوا سان وڙهڻ . جنهن تنهن سان وڙهڻ . سخت جهيڙاڪ هئڻ .
- هـَوا کهانا : هوا کائڻ - سير ڪرڻ .
- هـَوا کے رُخْ جانا : هوا جي سامهون وڃڻ . هوا ٽي وڃڻ .
- هـَوا ميں گـِرَهْ دينا : هوا ۾ ڳنڍ ڏيڻ . ناممکن ڪم جي ڪوشش ڪرڻ. گهڻي چالاڪي ۽ هوشياري ڪرڻ .
- هـَوا نـِڪـَلـْنا : هوا نڪرڻ . مغز سڌو ٿيڻ . ساهہ نڪرڻ . ٺـٺ نڪرڻ .
- هـَوائی اُڑْنا : افواهہ اُڏڻ.
● هـَو۳ا : ذ [ه] ٻائـُو - جـُوجائـُو.
● هوتْ :حرف ندا [ه] سڏ جو جوابي لفظ هائو.
● هوسـَڪْ: ث [ه] عورت جو ڪوڙي پيٽ سان هئڻ جي حالت .
● هوشْ : ذ [ف] سـُرتَ . سـُجاڳي . سمجهہ . خبرداري .
- هوشْ آنا : هوش اچڻ . سـُرت ٿيڻ .
- هوشْ اُڑْنا : هوش آڏامڻ . گهبرائجڻ - حيران ٿيڻ .
- هوشْ بِـکهـَرْنا : حواس گـُم ٿيڻ - هوش وڃڻ.
- هوشْ پـَکـَڑْنا : سـُرت ۾ اچڻ . عقل اچڻ.
- هوشْ جانا ، جاتے رهنا : هوش ويندو رهڻ. حواس گـُم ٿيڻ .
- هوشْ سـَنـْبهالـْنا : هوش سنڀالڻ . عقل اچڻ.

- هوشؔ میں آنا : هوش ۾ اچڻ - سُرت ۾ اچڻ. سجاڳ ٿيڻ .
● هُوکَ : ث [هہ] سُورَ جي سُوٽَ . چيڪار. چيري جو آواز.
- هُوکَ اُٹھنا : سُورَ جي سُوٽَ اُڀرڻ .
● هَوکا٫ هوکها : ذ [هہ] طمع - حرص. ڪاڏي جي چِڪَ (جا بيمار يا ٻار کي ٿئي). تانگهہ.
- هوکا کرنا : هوس ڪرڻ . هٻچ ڪرڻ .
- هوکے زده : ذ. صفت . هٻچي - لالچي .
هُوکَ چُوکَ : ث [هہ] چوڪَ - رُگهو.
هوکَلا : ذ [هہ] گاهہ جو هڪ قسم (جو هاٿي ڪائيندا آهن).
● هَولؔ : ذ [ف] ڀؤ- ڊپ. هراس .
- هَولا : ذ. صفت. هول وارو- خوفائتو .
- هولؔ آنا : هول اچڻ- ڊپ ٿيڻ.
- هَولؔ اُٹھنا : ڊپ جاڳڻ .
- هَولؔ پڑنا : ڊپ پوڻ - ڀؤ وٺڻ .
- هَولؔ دِلا : ذ. صفت. دل هول وارو. بزدل.
- هَولؔ کھانا : ڊڄڻ. ڊپ ڪرڻ .
- هَولُو : ذ. صفت . ڊڄڻو. گيدي .
هُولؔ : ث [هہ] ڏڪ.
- هُولا هُولی کرنا : ڊيڄاري چڙڻ .
- هُولا مارنا : چهنب هڻڻ . چوڪَ ڏيڻ .
- هُولا دینا : چوڪون هڻڻ . چُپڻ .
● هولا ٤ هولے : ذ [هہ] چولا - ڪُهر.
● هولنا : متعدی [هہ] چوڪَ ڏيڻ. ڪا چهنبياري شيءِ بدن ۾ لنگهائڻ. هڪلڻ (هاٿي).
● هَولی ٤ هَولیاں: ث[هہ] شراب جو دڪان- گَٿو.
● هولی : ث [هہ] هندن جو هڪ وڏو ڏينهن - هولِي. هڪ قسم جا گيت جي هوليءَ تي ڳائيندا آهن .
- هولی گانا : هوليءَ جا گيت ڳائڻ .
- هولی کھیلنا : هوليءَ جي ڏينهن هڪٻئي کي رنگ هڻڻ .
- هولی منانا : هولي ملهائڻ. خوشيون ڪرڻ.
● هَولے : تابع فعل [هہ] هوري - هوريان - آهستي .
- هَولے هَولے: تابع فعل. هوري هوري- آهستي آهستي.
● هوں : کلمهٔ ایجاب [هہ] "هُون" جو آواز (انڪار يا اقرار جي حالت ۾).
- هُوں هاں کرنا : اقرار ۽ انڪار ڪرڻ . ها نہ ڪرڻ. ٻار جو هونگڙيون ڏيڻ .
- هُوں هُوں کرنا : ها نہ ڪرڻ. ڪوڙا دلاسا ڏيڻ. منع ڪرڻ.
● هونا : لازم [هہ] هئڻ. ٿيڻ. هُجڻ. پيدا ٿيڻ. پوڻ (سينهن). (ذ) بقاء. وجود. هئڻ. موجود ڳي. (صفت) ٿيڻو - ممڪن .
- هوتؔ: ث. هُوند. هُوندو. پونجي- مُوڙي.
- هوتا (چلا) آنا : ٿيندو اچڻ - هميشه کان دستور هئڻ .
- هوتا رهنا : ٿيندو رهڻ - لاڳيتو ٿيڻ .
- هوتا سوتا: محاوره. مٽو جيئرو. مائٽ مِٽُ. حمايتي .
- هوتؔ والا : ذ. صفت. هُوندَ وارو - هوندي وارو. پُڄنديءَ وارو.
- هوتے هوتے : تابع فعل . ٿيندي ٿيندي . آهستي آهستي .
- هو جانا : ٿي وڃڻ . ٿهي وڃڻ . راس ٿيڻ (ڪم). ٿيڻ (بيماري).
- هو چکنا : ٿي چڪڻ. ختم ٿيڻ.

▬ هو رَهنا: ٿي رهڻ. ضرور ٿيڻ (ڪم). ڪجهہ نہ ڪجهہ ٿيڻ.

▬ هوسَکنا: ٿي سگهڻ.

▬ هوکے (کر) رهنا: ضرور ٿيڻ. ٿي رهڻ.

▬ هو گا: کلمهٔ شکيه. ٿيندو - شايد ٿئي.

▬ هو لينا: ٿي وڃڻ. گڏ ٿيڻ (هلندي).

▬ هونا نہ هونا: ٿيڻ نہ ٿيڻ - ٿهڻ نہ ٿهڻ.

▬ هونهار: ذ. صفت. سلڇڻو. ڀاڳ وارو.

▬ هو نہ هو: تابع فعل. هجي نہ هجي. ضرور - پڪ سان.

▬ هونی: ث. صفت. ٿيڻي.

▬ هونے دو: محاوره. ٿيڻ ڏيو. ڀلي ٿئي. پوءِ ڇا آهي.

▬ هونے والا: ذ. صفت. هئڻ وارو. ٿيڻ وارو.

● هونٹ: ذ [هہ] چَپ - لَب.

▬ هونٹ پهٹنا: چَپَ ڦاٽڻ (سردي يا خشڪيءَ سبب).

▬ هونٹ تک نہ هلانا: چَپ بہ نہ چورڻ. اکر بہ نہ ڪڇڻ. ٻِڙڪَ ٻاهر نہ ڪڍڻ.

▬ هونٹ چبانا: چِين کي چڪ هڻڻ. چَپَ پيڙڻ.

▬ هونٹ چاٹنا: چَپَ چٽڻ.

▬ هونٹ خشک هونا: چَپَ سُڪڻ - چَپَ خشڪ ٿيڻ.

▬ هونٹ سی دينا: چَپَ سبي ڇڏڻ. ڳالهائڻ نہ ڏيڻ.

▬ هونٹ کاٹنا: چين کي چڪ هڻڻ. چَپ پيڙڻ (ڪاوڙ يا افسوس کان).

▬ هونٹ هلانا: چَپَ چورڻ- ڳالهائڻ - ڪجهہ ڪڇڻ.

▬ هونٹوں پر پپڑياں جمنا: چين تي خشڪيءَ سبب تهہ ڄمڻ.

▬ هونٹوں پر زبان پهيرنا: چَپَ چٽڻ. ذائقو وٺڻ.

▬ هونٹوں پر هنسی هونا: چين تي کِلَ هئڻ. هر وقت خوش رهڻ.

▬ هونٹوں سے لگانا: چين سان لائڻ. چين تي رکڻ.

▬ هونٹوں ميں کهنا: چين ۾ چوڻ - آهستي چوڻ.

● هونس: ث [هہ] هوسَ. حسد - ساڙ. دشمني.

▬ هونس کرنا: هوسَ ڪرڻ - ريس ڪرڻ.

▬ هونس لگ جانا: هوس لڳي وڃڻ. نظر لڳي وڃڻ.

● هونسنا: متعدی [هہ] هوسڻ. نظر هڻڻ. ٽوڪڻ.

● هونکنا: لازم [هہ] سهڪڻ. آيا ساهہ کڻڻ. ڳجڻ (شينهن).

● هوها: ث [هہ] هائڙ هوئڙ. گوڙ- لُڙ.

▬ هوها کرنا: هائڙ هوئڙ ڪرڻ. کِلِ مسخري ڪرڻ.

● هی: تابع فعل [هہ] ئي. زور پرائيندڙ لفظ "فوراً هی، تم هی، وغيره".

● هے کے هيں: کلمهٔ ايجاب [هہ] آهي.

● هے: کلمهٔ افسوس [هہ] هاءِ - هَي. افسوس.

▬ هے هے: کلمهٔ ندا. هاءِ هاءِ - هئي هئي - افسوس. (ث) هاءِ گهوڙا. ڪُرڪُر.

▬ هے هے کرنا: هاءِ هاءِ ڪرڻ. گهوڙا گهوڙا ڪرڻ.

● هياؤ: ذ [هہ] هيانءُ - دل. بهادري.

▬ هياؤ پڑنا: همت ٿيڻ.

- هياؤ کهلنا : حوصلو ڏيڻ - همت هڻڻ .
هيٺا: ذ. صفت[هه] هلڪڙو. هيٺو-ڪمزور. نامرد.
- هيٺاپن : ذ. هلڪڙائپ- ڪميٽپ. نامردي.
- هيٺی : ث. بدنامي- خواري .
- هيٺی کرنا : گهٽتائي ڪرڻ . خواري ڪرڻ.
● هيجڑا ﺀ هيجڑے :ذ [هه] کدڙو . زنانو . نامرد .
- هيجڑا بنانا : کدڙو بنائڻ .
● هيرا ﺀ هيرے :ذ [هه] قيمتي پٿر - هيرو.
- هيرا چاٹنا : هيرو کائي مرڻ .
- هيرا کهانا : هيرو کائڻ -خود ڪشي ڪرڻ .
- هيرے کی کنی : ث. هيري جي ڪني .
● هيرا پهيری : ث [هه] اوٽ موٽ. اچ وڃ. ڦير گهير.
● هير پهير : ذ [هه] ڦيرگهير . بدل سدل . مٽاسٽا.
● هيرنا : متعدی [هه] سير ڏيڻ . ڏسڻ وائسڻ. ڳولڻ. روڪڻ. جهلڻ .
● هيروا : ذ [هه] سارُوٽي (سائڻن جي).
● هيکڑ : ذ . صفت [هه] زوراور. سرڪش. ڏنلهو متارو . بيحيا .
- هيکڑی : ث. زوراوري . زبردستي. داڙ .
- هيکڑی جتانا : زوراوري ڪرڻ . ڌمڪي ڏيڻ . بيحيائي ڪرڻ .
● هيل : ذ [هه] نوڪرو - کارو .
● هيلا ﺀ هيلے : ذ [هه] ڌڪو - ٽيلهو. وارو- ڦيرو. آواز - هڪل. نوڪرو. پاڻيءَ جي وهڪ جو زور.
- هيلا دينا، مارنا : ٽيلهو ڏيڻ . ڌڪو ڏيڻ . هاڪارڻ (ڍڳي وغيره) . دانهن ڪرڻ.
● هينا ﺀ هينے : ذ. صفت[هه] هيڻو - ايرو . محتاج - غريب .
● هينسنا : لازم [هه] هيڪڻ .
● هينگ : ث [هه] هڪ قسم جو پسارڪو وکر - هينگ .
- هينگ هگنا : پيچش ٿيڻ . آيرو ٿيڻ .
● هينگا ﺀ هينگے : ذ [هه] کيڙيل زمين سڌي ڪرڻ جو سانئيرُ.
● هی هی : ث [هه] بيهودائيءَ سان کلڻ جو آواز.
- هی هی ٹهی ٹهی کرنا: کِل ڪرڻ - هِي هِي ڪرڻ .

ی

ی، ے : ث [ع] اردو "الف - ب" جو پنجٽيهون اکر. سنڌيءَ جو ٻاونجاهون ، عربيءَ جو اٺاويهون ۽ فارسيءَ جو ٻٽيهون اکر. تلفظ "يي". اردو ۾ "اِي" آچار لاءِ يائي معروف "ی" ۽ "اي" آچار لاءِ يائي مجهول "ے" ڪم اچي. ابجد موجب عدد (١٠) .

● يا : حرف ربط [هہ] يانۡ. صفت جي نشاني طور ڪم ايندڙ "موتيا". فعل ماضي ٺاهيندڙ "لايا، ڪهايا وغيره". مونث جي نشاني "گڙيا، چڙيا". تصغير جي نشاني "ڏبيا، بيٽيا وغيره".

● يارۡ : ذ [ف] يارُ- دوست- سنگتي. مدد گار. محبوب- دلبر. [اردو] چڱهڻ- آشنا.

▬ ياراند : ذ. ياري- دوستي- سنگت.

▬ ياراند گانٹھنا : دوستي رکڻ- ياري رکڻ.

▬ يارۡ بازۡ : صفت. چڱهڻ واري (عورت)- چينال.

▬ يارۡ لوگ : محاوره. سنگتي ساٿي- يار دوست. (پناڪ طور) اسين پاڻ.

▬ يارۡ مارۡ : صفت. دوست سان دغا ڪندڙ. دغا باز- ٺڳ.

▬ ياری : ث. ياري- دوستي- سنگت. مدد گاري. الفت.

▬ ياری دينا : مدد ڏيڻ. ڪاڏي جي موجود شيء مان حصو ڏيڻ.

▬ ياری ڪهٹ کرنا : يارن جي محاوري ۾ هڪٻئي سان دوستيءَ ڪاٽا ڪرڻ- آوٽيي ڪرڻ.

● ياں : تابع فعل [هہ] "يهاں" جو مخفف. هيتي- هِن هنڌ.

● يتّا : تابع فعل [هہ] هيترو- هيترڙو- هِن جيترو.

● يک : صفت [ف] هڪ. هڪڙو- واحد. هيڪلو- اڪيلو.

▬ يڪنگ(يک انگ) : صفت. هيڪلو- اڪيلو- تنها. يڪي سر.

● يڪّا : ذ. صفت [هہ] هڪ- هڪڙو. اڪيلو. لاثاني. (ذ) گهوڙي گاڏيءَ جو هڪ قسم.

● يوں : تابع فعل [هہ] هيئن- هِن طرح- هِن ريت.

▬ يوں بهى : تابع فعل. هِن ريت. اهڙيءَ طرح.

▬ يوں توں : محاوره. بد زباني- بڪبڪ.

▬ يوں توں ڪرنا : بڪبڪ ڪرڻ. گارگند ڪرڻ.

▬ يونہى : تابع فعل. هن طرح- هِن وانگر- اهڙيءَ ريت. صفت ۾. ناحق- هرويرو. سولائيءَ سان. بيفائدو- اجايو.

● يہ : ڪلمه [هہ] هي. اِجهو. حاضر. ويجهو- پتر ۾.

▬ يہى (يہ ہى) : صفت. خاص اهو- اِهوئي- فقط اهو.

● يہاں : تابع فعل [هہ] هيتي- هِن هنڌ. هيڏانهن.

▬ يہاں تک : تابع فعل. هيستائين. هِن هنڌ تائين. هن وقت تائين.

▬ يہاں سے : تابع فعل. هيتان- هِن هنڌان.

▬ يہيں : تابع فعل. هيتي ئي- اِتيئي- اِنهيءَ هنڌ ئي.

—❀—

صحت نامون

صفحه/سٽ	غلط	صحيح
٢/٧	● آبرو	▬ آبرو
٦٠/١٥	● آرام چوکی	▬ آرام چوکی
٩/٢٨	ڏار	ڏارو
٩٠/٢٩	تن	تان
١٩/١١	ڏين	ڏيٹ
٣٨/٢٩	▬ اژدها	● اژدها
٣٩/٢٤	▬ اعضوا	● اعضا
٤٥/٢٨	▬ اِلاچابيگ	● اِلاچابيگ
٤٧/٧	● اُلٹی چھری سے حلال کرنا	▬ اُلٹی چھری سے حلال کرنا
٥٣/٢٩	● آنچھر پڑھ کے مارنا	▬ انچھر پڑھ کے مارنا
٥٥/٢١	....	● آنگلی ع آنگلیان: ذ: آگر.
٨٧/١٥	خرب	خراب
٨٧/١٧	رمارڪ	رماڪ
٨٩/١٩	بُتَ نشان	بُتَ تي نشان
٩٠/٣	● بڑا کتّوا	▬ بڑا کتّوا
٩٨/٢٠	آخر	آخرت
١٠٥/١	چنڊو	چنڊو
١١٠/٦	هڪ ٻڪو	هڪو ٻڪو
١٢١/١٧	پيٹي	پيني
١٢١/٢٩	صدمو	صدقو
١٢٤/١٣	وٽ	وِٽ
١٢٨/٢٠	مصيت	مُصيبت
١٥٢/١١	▬ پوَدُ	● پوَدُ
١٦١/٢٨	▬ پھوکٽُ	● پھوکٽُ
١٩٩/٢	● جاگ اٹھنا	● جاگ اٹھنا

صفحه/سٽ	غلط	صحيح
٣١/٢٠٠	طور ايندڙ	طور ڪم ايندڙ
٢٧/٢٠١	پنجاب هڪ	پنجاب ۾ هڪ
٢٩/٢٠٢	هَسنُسائي	هنسائي
٢٦/٢٢٩	▬ چَڪرانَرُ	● چڪُرانَرُ
٣١/٢٣٢	هر ڀرو	هرو ڀرو
١٢/٢٦٩	دَبالا	دٻانا
٢٩/٢٩١	▬ ڏُڪ	● ڏُڪ
٧/٢٩٧	● ڏهلان	▬ ڏهلان
٢٣/٢٩٧	ڍرو	ڍور
١٦/٣٠٧	وچڙ	وچڙ
٣١/٣٥٤	ڀيڙ	ڀيڙ
١٦/٣٥٨	ڪتيو	ڪيتو
٢/٣٦٧	ڳنڍيجي	ڳنڍيجي وچڙ
٢٤/٤٠٨	" ڪَنُوار "	" ڪنوارا "
٦/٤٥٤	ڪڪڙن	ڪڪرن
١٦/٤٥٥	● ڳنڍلي مار	▬ ڳنڍلي مار
٣٠/٤٥٥	ڏَگو	ڏاگو
٢٣/٤٥٧	● گوٽ مارنا	▬ گوٽ مارنا
٢٢/٤٦١	جيتر	جيترو
٥/٤٦٧	Tex	Tax
١٨/٤٨٠	ٻنيهون	نيهون
٢١/٥٠١	لگم ماترا	لگ ماترا
٢/٥١٧	● مار	▬ مار

meaning. In case of a masculine noun, its feminine form, in singular and plural, is indicated at the end of the explanation of its meaning.

(5) Next follows the indication of the origin of word within square brackets [ ]. The following abbreviations have been used: سن = Sanskrit; ع = Arabic; ف = Persian; انگ = English; ھہ = Hindi.

(6) After its etymology, meaning of the word is explained, by using two or more synonyms in order to make the concept clear. These synonyms are separated by a plain dash (-). In case a word has more than one meaning, a plain full stop is used to differentiate between the differing meanings.

Having been prepared during a short period of one year, the present work is not free from shortcomings. Credit is due to those who have helped to make it as useful as possible. Sayyid Husamuddin Shah Rashidi scrutinised the manuscript in the first instance and made useful suggestions. My worthy colleague Dr. Ghulam Mustafa Khan extended the benefit of his advice whenever he was consulted. Among those who helped at the compilation stage, my thanks are due to Muhammad Ismail Shaikh and other members of the office staff for their hard work and continuous cooperation. Proof reading was done by Mumtaz Mirza. Thanks are due to Mr. Aijaz Mohammed Siddiqui, Incharge of the University Press, and his staff for their cooperation.

Encouragement received from the worthy Vice-Chancellor, Dr. M. Raziuddin Siddiqi, is gratefully acknowledged. But for his sympathetic appreciation of the labour involved in this type of work, this project could not have been completed in time.

SIND UNIVERSITY
1st August, 1960.

N.A. BALOCH
Director

comparatively more uncommon Sindhi or Urdu words and idioms have not been included in these volumes: utility rather than comprehensiveness being the main objective under this project. Funds and time being limited, the etymology of words also could not be adequately explained.

For the selection of Urdu words and idioms as well as the explanation of their meaning, the present work is mainly based on *Farhang-i-Asifyyah*, and *Jami'-al-Lughat*. Besides, Platts' *Hindustani-English Dictionary* and Dr. Abdul Haq's *English-Urdu Dictionary* have been used as the additional sources of information.

The arrangement of words in the present volume is according to the alphabetical chart given in the beginning, after the Sindhi introduction. The identification of each word and the sequence of explanation of its meaning have been set in the following order:

(1) In its basic form, the word is preceded by a thick dot (●) sign; then follow its derived forms, including phrases and idioms, preceded by a thick dash (▬) sign.

(2) The Urdu word, or any of its derived form, is written with diacritical marks in accordance with the Arabic form which is used in Sindhi also. In case it is a noun, first its singular form is given and then the plural form. The plural sign ج separates the singular form from the plural form.

(3) A colon (:) is then placed to separate the identification of the word from its morphology and meaning.

(4) The grammatical position of the word is then indicated first on the 'meaning-side'. Following abbreviations have been used:

ذ. = Noun, masculine gender (مذکر)
ث. = Noun, feminine gender (مونث)
ضمیر. = A pronoun
صفت. = An Adjective
عدد. = A Number
تابع فعل. = An Adverb
متعدی المتعدی. = An Infinitive
متعدی. = A Transitive verb
لازم. = An Intransitive verb
حرف جار. = A Preposition
حرف نفی. = A Negative
ندا. = An Interjection.

In case a word has different meanings signifying different grammatical positions, each position is indicated in brackets followed by the appropriate

PREFACE

During 1953-54, the University of Sind received from the Ministry of Education, Government of Pakistan, an offer of grant extending to two-thirds of the total expenditure from the "Funds for the Development of Urdu Projects" to compile (*i*) a Sindhi-Urdu Dictionary, (*ii*) an Urdu-Sindhi Dictionary and (*iii*) an Urdu translation of Shah Abdul Latif's poetry. The offer was promptly accepted by the Vice-Chancellor, Allama I. I. Kazi, who considered the project important, particularly to bring about the Sindhi and Urdu speaking populations closer to each other. To this end, a unified course in Sindhi-Urdu had already been introduced at the Matriculation level.

At first, a scheme was drawn up to make the two dictionaries standard and comprehensive ones, but funds under the grant being limited and the time limit for compilation being set at two years, a revised scheme was adopted whereby each dictionary was planned to be a more modest one, extending to 500 pages to meet the more popular demand, rather than serving the needs of an advanced student.

The scheme having been finally approved during 1954-55, the task of directing the work of compilation was entrusted to me, and I shouldered the responsibility in view of the commendable objective of the project. An office with adequate staff was set up, and the basic work on the two dictionaries was completed during the specified period of two years, the draft of the *Sindhi-Urdu Dictionary* having been finished during 1955-56 and that of the *Urdu-Sindhi Dictionary* during 1956-57. By this time, my worthy colleague Dr. Ghulam Mustafa Khan had joined as the Head of the Urdu Department, and, at my request, he was associated with this project.

After the actual compilation work had progressed, it was realized that in case each dictionary extended to 500 pages, only a limited vocabulary could be included, thus, seriously affecting the usefulness of these works. Therefore, the scope of vocabulary to be included was broadened, with the result that the Sindhi-Urdu Dictionary published earlier comprised of 866 pages, containing about 23675 words and idioms, while the present volume runs into 589 pages containing about 19660 words and idioms.

For the purpose of economy, such Arabic and Persian words which are current both in Sindhi and Urdu in their original form, without having undergone any change, have been generally excluded from both the works. Also the

URDU-SINDHI DICTIONARY

SPONSORED BY

THE MINISTRY OF EDUCATION, GOVERNMENT OF PAKISTAN,
AND THE UNIVERSITY OF SIND

AND

COMPILED UNDER THE DIRECTION OF

N. A. BALOCH

EDITED BY

N. A. BALOCH

M.A., LL.B. (Alig.), M.A., D.Ed. (Columbia)

HEAD OF THE DEPARTMENT OF EDUCATION

&

GHULAM MUSTAFA KHAN

M.A., LL.B., Ph.D., D. Litt.

HEAD OF THE DEPARTMENT OF URDU
UNIVERSITY OF SIND

PRINTED AT

THE SIND UNIVERSITY PRESS

HYDERABAD SIND

PAKISTAN

1960

پڙهندڙ نسُل . پَ نَ

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾عبدالله حسين " اُداس نسلين" نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻڪ "لُڙهندڙ نسُل" نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ئي لکيو:

انڌي ماءُ ڄڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ
ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لُڙهندڙ، ڪَڙهندڙ، ڪُڙهندڙ، ٻَرندڙ، ڇُرندڙ، ڪِرندڙ، اوسيئڙو ڪَندڙ، ياڙي، ڪاٺُو، ياجوڪَڙُ، ڪاوڙيل ۽ وِڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سَگهجي ٿو، پَر اسان اِنهن سڀني وِچان "پڙهندڙ" نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان کڻي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعني e-books ٺاهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌائڻ، ويجهَڻ ۽ هِڪَ ٻِئي کي ڳولي سَهڪاري تحريڪ جي رستي تي آڻِڻ جي آسَ رکون ٿا.

پَڙهندڙ نَسل (پَنَ) ڪا بہ تنظيمَ ناهي. اُنَ جو ڪو بہ صدر، عُهديدار يا پايو وِجهندڙ نہ آهي. جيڪڏهن ڪو بہ شخص اهڙي دعوىٰ ڪري ٿو تہ پَڪَ ڄاڻو تہ اُهو ڪُوڙو آهي. نہ ئي وري پَنَ جي نالي ڪي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو تہ پَڪَ ڄاڻو تہ اُهو بہ ڪُوڙو آهي.

جهڙيءَ طرح وٽن جا پنَ ساوا، ڳاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اهڙيءَ طرح پڙهندڙ نسُل وارا پنَ بہ مختلِف آهن ۽ هوندا. اُهي ساڳئي ئي وقت اُداس ۽ پڙهندڙ، برندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وِڙهندڙ ۽ پڙهندڙ بہ ٿي سگهن ٿا. بين لفظن ۾ پنَ کا خُصوصي ۽ تالي لڳل کِلَب Exclusive Club نہ آهي.

ڪوشش اها هوندي تہ پنَ جا سڀ ڪم ڪار سهڪاري ۽ رضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي تہ ڪي ڪم اُجرتي بنيادن تي بہ ٿِين. اهڙي حالت ۾ پنَ پاڻ هِڪٻِئي جي مدد ڪرڻ جي اُصولَ هيٺ ڏي وَٺُ ڪندا ۽ غيرتجارتي non-commercial رهندا. پَنَن پاران ڪتابن کي ڊِجيٽائِيز digitize ڪرڻ جي عَملَ مان ڪو بہ مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نہ ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊِجيٽائِيز ڪرڻ کان پوءِ ٻيو اهم مرحلو وِرهائڻ distribution جو ٿيندو. اِهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو تہ ڀلي ڪمائي، رُڳو پَنَن سان اُن جو ڪو بہ لاڳاپو نہ هوندو.

پَنَن کي کُليل اکرن ۾ صلاح ڏجي ٿي تہ هو وَسَ پٽاندڙ وڌِ کان وَڌِ ڪتاب خريد ڪري ڪتابن جي ليکڪَن، ڇپائيندڙن ۽ ڇاپيندڙن کي همٿائِن. پر ساڳئي وقت عِلم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪنهن بہ رُڪاوٽ کي نہ مڃن.

شيخ اَيازَ علمَ، ڄاڻَ، سمجهہَ ۽ ڏاهپَ کي گيتَ، بيتَ، سِٽَ، پُڪارَ سان تَشبيهہ ڏيندي انهن سيني کي بَمن، گولين ۽ بارودَ جي مدِ مقابل بيهاريو آهي. اياز چوي ٿو تہ:

گيتَ بہِ ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪَرن ٿا.

... ...

جئن جئن جاڙ وڌي ٿي جَڳَ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ ڇُپن ٿا؛
ريتيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موتي مَنجهہِ پهاڙ ڇُپن ٿا؛

... ...

ڪالهہَ هُيا جي سُرخ گُلن جيئن، اڄڪلهہ نيلا پيلا آهن؛
گيتَ بہِ ڄڻ گوريلا آهن........

... ...

هي بيتُ اَٿي، هي بَم- گولو،
جيڪي بہ ڪٺين، جيڪي بہ ڪٺين!
مون لاءِ ٻنهي ۾ فَرَقُ نہ آ، هي بيتُ بہ بَمَ جو ساٿي آ،
جنهن رِڻَ ۾ رات ڪَيا راڙا، تنهن هَڏَ ۽ چَمَ جو ساٿي آ -

اِن حسابَ سان اٽڪاٽائي ڪي پاڻَ تي اِهو سوچي مَڙهڻ تہ ”هاڻي ويڙهہ ۽ عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نہ وڃايو“ نادانيءَ جي نشاني آهي.

پَنَن جو پڙهڻ عام ڪِتابي ڪيڙن وانگر رُڳو نِصابي ڪتابن تائين محدود نہ هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻَ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج ۽ سماجي حالتن تان نظر کڄي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي پاليسيون policies اٽڪاٽن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پَنَ نِصابي ڪتابن سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين

ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پَڙهندڙ نَسُل جا پَنَ سيني کي **چوءِ چالاءِ ۽ ڪينئن** جهڙن سوالن کي هر بَيانَ تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوشَ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جوابَ ڳولڻ کي نہ رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اٽل گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان بہ پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي اِن سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا. بَس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏِسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون ڀاڪِي پائي چيو تہ ”منهنجا ڀاءُ
پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پَـنَ پَـنَ جو پڙلاءُ“.
- اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)